

JAMES JOYCE/ULIKS

Urednik
IVAN ŠKUNCA

Likovna oprema
IVAN BALAŽEVIĆ

Recenzenti
ZLATKO CRNKO VIĆ
LUKO PAUETAK

JAMES JOYCE

ULIKS

S engleskoga preveo

LUKO PAUETAK

OTOKAR KERSOVANI'
OPATIJA

Nastov originala
James Joyce
ULYSSES
The Correeled Text
Penguin Books, 1986

Reatling ttxt © The Truslecs of thc Estale of James Joyee, 1984

1

ILI

Dostojanstveno je sišao gojazni Buck Mulligan s vrha stubišta noseći zdjelicu za brijanje na kojoj su unakrst ležali ogledalo i britva. Žutu kućnu haljinu, ncopasanu, lagano je za njim nadimao blagi jutarnji povjetarac. Podigao je zdjehcu i zapjevao:

-Introibo ad allare Del

Zastavši, zavirio je niz tamne zavojite stepenice i promuklo viknuo:

- Dođi gore, Kinch! Dođi gore, strašni isusovce!

Svečano je krenuo dalje i popeo se na okmglo topovsko postolje. Pogledao je oko sebe i ozbiljna lica triput blagoslovio kulu, okolno zemljište i planine što su se budile. Zatim se, spazivši Stephena Dedalusa, naklonio prema njemu i napravio nekoliko brzih znakova križa u zraku, grgljajući u grlu i tresući glavom. Stephen Dedalus, mrzovoljan i pospan, nalaktio se navrh stubišta i hladno promatrao to hce što se trese i grglja, konjasto izduženo, koje ga je blagoslivalo, i tu svijetlu kosu bez tonzure, vlaknastu i blijedožutu poput hraslovine.

Buck Mulhgan je za trenutak zavirio pod ogledalo i zatim opet brzo pokrio zdjelicu.

- Natrag u zgradu! - rekao je strogo.

Dodao je propovjedničkim tonom:

- Jer ovo je, o predragi, prava svetotajstverrica: tijelo i duša i krv i rane. Svirajte laganije, molim. Sklopite oči, gospodo. Samo trenutak. Mala nezgoda s ovim bijelim krvrrim tjeleščima. Tišina, svi.

Zaškiljio je ukoso rragore i oglasio se dugim sporim zviždttkom kao pozivom, zatim je malo zastao u rrapetu iščekivanju, njegovi pravilni bijeli zubi blistali su mjestimice svojim zlatnim navlakama. Chrysos-tomos. Dva srražrra reska zvižduka odgovorila su mu kroz tišinu.

- Hvala, stari moj - viknuo je živahno. - To će biti sasvim dovoljno. Zatvori vodu, molim te!

Skočio je s topovskog postolja i ozbiljno se zagledao u svoga promatrača, skupljajući oko nogu opuštene nabore svoje halje. Gojazno, zasjenjeno lice i imzovoljna ovalna vilica podsjećali su na srednjovjekovnog prelata, pobornika umjetnosti. Ljubazan osmijeh tiho mu se prevukao preko usana.

- To je pravo raglo! - rekao je veselo. - To tvoje nezgrapno starogrčko ime!

Prijateljski šaljivo zaprijetio mu je prstom i prešao do grudobrana, smijući se u sebi. Stephen Dedalus uputio se za njim, s dosadom ga slijedeći do pola puta, i sjeo na rab topovskog postolja i dalje ga promatrajući dok je ogledalo stavljao na gradobran, umakao četkicu u zdjelicu i sapunao obraze i vrat.

Vedri glas Bucka Mulligana nastavljao je:

-1 moje je ime nezgrapno: Malachi Mulligan, dva daktila. Ali zvuči nekako helenski, zar ne? Skakutavo i sunčano poput pravog jarca. Moramo poći u Atenu. Hoćeš li poći sa umom, ako natjeram tetku da izriga dvadeset funti?

Odložio je četkicu i, s užitkom se smijući, viknuo:

Hoćeš li sa umom, suhoparni isusovce?

Ušutjevši, počeo se pažljivo brijati.

- Reci mi, Mulligane - mimo je rekao Stephen.

- Da, ljubljeni?

- Koliko će Haines ostati u ovoj kuli?

Buck Mulligan pokazao je svoj obrijani obraz preko desnog ramena.

- Bože, zar nije užasan? - rekao je iskreno. - Teški Saksonac. Misli da nisi gospodin. Bože, ti prokleti Englezi! Puni novaca i probavnih smetnji. Zato što dolazi iz Oxforda. Znaš, Dedaluse, ti imaš pravo oksfordsko držanje. On ne zna što da misli o tebi. O, ime koje sam ti ja dao, najbolje je: Kinch, oštrica noža.

Pažljivo se brijao po bradi.

- Svunoć je buncao o nekoj crnoj panteri - rekao je Stephen. - Gdje mu je navlaka za pušku?

- Jadni luđak! - rekao je Mulligan. - Je li te bila prpa?

- Jest - rekao je Stephen odlučno i sa sve većim strahom. - Tu vani u tami sa čovjekom koga ne poznajem, koji sSm sa sobom stenje i bunca kako će ustrijeliti nekakvu crnu pantera. Ti si spašavao ljude koji su se utapali. Međutim, ja nisam junak. Ako on ostane ovdje, ja odlazim.

Buck Mulligan namrštio se promatrajući sapunicu na svojoj britvi. Skočio je sa svog visokog sjedišta i užurbano počeo prekapati po džepovima svojih hlača.

- Prokletstvo! - viknuo je promuklo.

Prišao je topovskom postolju i, gurajući ruku u džep na Stephenovim grudima, rekao:

- Posudi mi komadić svoga džepnog rupčića da očistim britvu.

Stephen je dopustio da mu Buck izvuče i uvis podigne prijavi zgužvani džepni rupčić, držeći ga za krajičak. Buck Mulligan je pomno obrisao oštricu. Zatim je, zagledavši se u rupčić, rekao:

- Rupčić jednog barda! Nova umjetnička boja za naše irske pjesnike: slinavozelena. Možeš joj gotovo osjetiti okus, žarne?

Ponovo se popeo na grudobran i zagledao preko Dnblinskog zaljeva; svijetla hrastovobljeda kosa lagano mn je lepršala.

- Bože! - rekao je mimo. - Nije li more ono što Algy naziva: velika draga majka? Slinavozeleno more. Mndostezno more. *Epi ainopapanton*. Ah, Dedaluse, Grci! Moram te nančiti. Moraš ih čitati n izvorniku. *Thallata! Thallata!* More je naša velika draga majka. Dodi da vidiš.

Stephen se digao i prišao gradobrann. Naslonivši se na nj, promatrao je dolje vodu i poštanski brod koji je naprštao lukn Kingstovvna.

- Naša moćna majka! - rekao je Buck Mulligan.

Svoje sive ispitivačke oči naglo je s mora upravio na Stephcnovo lice.

- Moja tetka misli da si ubio svoju majku - rekao je. - Zbog toga ne želi da imam ikakva posla s tobom.

- Netko ju je ubio - rekao je Stephen mračno.

- Mogao si, do vraga, kleknuti, Kinch, kada te majka na samrti molila da to učiniš - rekao je Buck Mulligan. -1 ja sam hladan, kao i ti. Ali kad pomislim da te majka posljednjim svojim dahom molila da klekneš i da se pomoliš za nju. A ti si to odbio. Ima nešto opako u tebi...

Zašutio je i ponovo lagano nasapunao drugi obraz. Obziran osmijeh iskrivio mu usne.

- Kakav sjajan lakrdijaš! - promrmljao je za sebe. - Kinch, najljupkiji od svih lakrdijaša!

Brijao se u tišini, ujednačeno i pažljivo, ozbiljno.

Stephen, laktom naslonjen na iskrzani granit, stavio je ruku na čelo i zurio u izlazni rab svoga sjajnog crnog rukava. Bol, koja još nije bila ljubavna bol, probadala mu je srce. Tiho, u snu, došla je ona k njemu poslije smrti, iz njena ispijenog tijela u širokoj smeđoj grobnoj odori, širio se miris voska i ražina drva, njen dah, što se nijem, prijekoran.

spustio bio nada nj, lagano je mirisao na vlažni pepeo. Kroz iznošeni rab rukava vidio je more što ga je uhranjeni glas pokraj njega veličao kao veliku dragu majku. Prsten zaljeva i obzoiija grlio je mutnu zelenu vodenu masu. Pokraj njene smrtne postelje stajala je posuda od bijelog porculana puna zelene trome žuči koju je, s napadajima povraćanja i glasnog stenjanja, bila izbljuvala iz svoje trule jetre.

Buck Mulligan je ponovo obrisao britvu.

- Ah, uboga pasja crkotina! - rekao je ljubaznim glasom. - Moram ti dati kakvu košulju i nekoliko rapčica za nos. Što ti je s onim hlačama iz dmge ruke?

- Sasvim su dobre - odgovorio je Stephen.

Buck Mulligan pozabavio se udubinom pod svojom donjom usnom.

- Smiješno - rekao je zadovoljno. - Trebalo bi reći: s druge noge. Bogzna kakva ih je sifilistična pijanica odbacila. Imam jedne ljupke, s tankim pmgama, sive. U njima ćeš sjajno izgledati. Ne šalim se, Kinch. Vraški zgodno izgledaš kad se odjeneš.

- Hvala - rekao je Stephen. - Ne mogn ih nositi ako sn sive.

- Ne može ih nositi - rekao je Bnck Mnlhgna svome licu n ogledalu. - Pristojnost ie nristoinost Maikn i> uhi<> nii n^ može nositi sive hlače.

Pažljivo je zaklopio britvu i maznim vršcima prstiju nježno opipao glatku kožu.

Stephen je pogled s mora skrenuo na to gojazno lice, plavih očiju poput dima.

- Mladić s kojim sam sinoć bio u "Ladi" - rekao je Buck Mulligan - kaže da imaš o.p.l. On je gore u Domu za skrenule, s Coimollyjem Normanom. Opća paraliza luđaka!

Zavrtio je ogledalo polukražno po zraku kako bi ove riječi bljeskom predao sunčevoj svjetlosti koja je sada blistala na moru. Njegove nakrivljene obrijane usne i rabovi bijelih sjajnih zuba, smijali su se. Smijeh mu je zahvatio čitavo snažno, dobro građeno tijelo.

- Pogledaj se - rekao je - ti strašni barde!

Stephen se nagnuo naprijed i pogledao u pmženo mu ogledalo, rascijepljeno krivudavom napuklinom. Kosa mu se digla na glavi. Kakva me on vidi, vide me i dragi. Tko mi je izabrao ovo lice? Ovu crvljivu crkotinu. I ogledalo me to pita.

- Drpio sam ga iz sluškinjine sobe - rekao je Buck Mulligan. - Njoj je svejedno. Tetka uvijek drži ružne sluškinje za Malachija. Ne uvedi ga u napast. Ime joj je Ursula.

Ponovo se nasmijavši uklonio je ogledalo ispred Stephenovih zagledanih očiju.

- Kalibanov bijes nakon što nije ugledao svoje lice u ogledalu - rekao je on. - Daje Wilde još živ pa da te vidi!

Povlačeći se i pokazujući na ogledalo, Stephen je rekao gorko:

- To je simbol irske umjetnosti. Napuklo zrcalo jedne sluškinje.

Buck Mulligan iznenađuje uhvatio Stephena pod ruku i pošao s njim oko kule, britva i ogledalo zveckah mu u džepu u koji ih je bio strpao.

- Nije lijepo što te toliko bockam, Kiuch, zar ue? - rekao je ljubazno. - Bog zna da imaš više duha nego bilo koji od njih.

Ponovo odbijen udarac. Boji se kirurškog noža moje umjetnosti, jednako kao i ja njegova. Hladnog čeličnog pera.

- Napuklo zrcalo jedne sluškinje! Reci to onom volu dolje i olakšaj ga za jednu gvineju. Ne zna što će s novcem i ne smatra te gospodinom. Njegov je stari namlatio pare prodajući purgative Zulucima, ih nekom drugom gadnom prcvarom. Bože, Kinch, kad bismo nas dvojica mogh radih zajedno, mogh bismo učiniti nešto za ovaj otok. Heleiuzirati ga.

Cranlyjeva ruka. Njegova ruka.

- Kad samo pomislim da si prisiljen tražili nešto od ovih svinja. Ja sam jedini koji zna što si ti. Zašto nemaš više povjerenja u mene? Zašto si digao nos na mene? Je li to zbog Hainesa? Ako bude dizao buku ovdje, dovest ću Seymoura i priredit ćemo mu takav urnebes, gori nego što su ga priredili Chveu Kempthorpeu.

Povici mladih imućih glasova u sobama Clivea Kempthorpea. Bljedoliki: drže se rukama za trbuh od smijeha, grleći jedan drugoga. O, umrijet ću! Javi joj tu vijest oprezno, Aubrey! Umrijet ću! Rasparanim rubovima svoje košulje mlatarajući po zraku skače on i posrče oko stola, s hlačama spuštenim do peta, dok za njim Ades iz Magdalen-koledža trči s velikim krojačkim škarama. Uplašena teleća njuška pozlaćena marmeladom. Ne dam da mi skinete hlače! Ne pravite od mene budalu!

Povici kroz otvorenu prozor plaše večer u četvrtastom, zgradama okruženom vrtu. Gluhi vrtlar s pregačom, s licem Matthevva Arnolda, gura kosilicu po tamnoj tratini pomno promatrajući vrckave komadiće pokošene trave.

Za nas... neopaganizam... *omphalos*

- Push ga - rekao je Stephen. - S njim je sve u redu, osim po noći.

- O čemu se dakle radi? - upitao je Buek Mulligan nestrpljivo. - Reci slobodno. Ja sam s tobom sasvim otvoren. Što sada imaš protiv mene?

Zastali su gledajući prema zatupljenom rtu Bray Heada koji je ležao na vodi poput njuške zaspalog kita. Stephen je mimo oslobodio ruku.

- Hoćeš li da ti kažem? - upitao gaje.

- Da, o čemu se radi? - upitao je Buek Mulligan. - Ničega se ne sjećam.

Gledao je u Stephenovo lice dok je govorio. Lagani povjetarac prešao mu je preko čela, nježno mrseći lijepu nepočešljanu kosu i izazivajući srebrne točkice nemira u njegovim očima.

Stephen, potišten vlastitim glasom, reče:

- Sjećaš h se kada sam prvi put došao u vašu kuću nakon snuti moje majke?

Buek Mulligan se naglo namrštio i rekao:

- Što? Gdje? Ničega se ne sjećam. Sjećam se samo nekih slika i dojmova. Zašto? Što se, zaboga, dogodilo?

- Pripremao si čaj - rekao je Stephen - i prešao si preko odmorišta da doneseš još tople vode. Tvoja majka i neki gost izišli su iz salona, upitala ie ikoje u tvojoj som.

- Da? - rekao je Buek Mulhgan. - A što sam ja rekao? Zaboravio sam.

- Ti si rekao - odgovorio je Stephen - *O, to je samo Dedalusu komu je majka crknuta kao životinja.*

Crvenilo, koje ga je učinilo još mladim i privlačnijim, pojavilo se na Mulliganovu hcu.

- To sam rekao? - upitao je. - Pa? Što ima loše u tome?

Nervozno je odbacio svoju zbnjenost.

- Napokon, što je simt - npitao je - smrt tvoje majke, ili tvoja, ili moja vlastita? Vidio si samo kako ti nmire majka. Ja ih svaki dan gledam kako otežu papke u Mater Misericordiae i Richmondu, i kako u dvorani za seciranje prave od njih tripice. To je odvratno i ništa drago. To naprosto nije važno. Nisi htio kleknuti i pomoliti se za svoju majku na samrti, kada te molila da to učiniš. Zašto? Zato što imaš tu prokletu jezuitsku žicu u sebi, samo što ti je pogrešno usmjerena. Za mene je sve to sprdačina i gadarija. Moždane joj stanice ne rade. Liječnika naziva Sir Peter Teazle i bere ljutiće po pokrivaču. Ugađaj joj dok sve ne bude gotovo. Nisi joj ispunio posljednju želju na sanuti, a meni predbacuješ što ne cmizdrim kao kakva unajmljena narikača iz Lalouetteova

pogrebnog poduzeća. Besmislica! Možda sam to i rekao. Nisam međutim mislio vrijeđati uspomenu tvoje majke.

Odvažio se govoreći. Štiteći otvorene rane što su mu ih te riječi napravile u srcu, Stephen je rekao vrlo hladno:

- Ne mislim na uvredu nanесenu mojoj majci.
- Nego na što? - upitao gaje Buck Mulligan.
- Na uvredu nanесenu meni - odgovorio je Stephen.

Buck Mulligan se okrenuo na peti.

- O, nemogući čovječe! - uskliknuo je.

Prošetao je oko grudobrana. Stephen je stajao na mjestu gledajući preko mirne površine mora prema rtu. More i rt postajali su nejasni. Bilo mu je tuklo u očima zastirući mu pogled, osjetio je vraćicu u obrazima.

Glas iz kule snažno je dozivao:

- Jesi li gore, Mulligane?
- Dolazim - odgovorio je Buck Mulligan.

Okrenuo se Stephenu i rekao:

- Pogledaj more. Je li njega briga za uvrede? Pusti Loyolu, Kinch, i dođi dolje. Saksonac hoće svoje jutarnje režnje slanine.

Glava mu je opet za trenutak zastala na vrhu stubišta, u istoj razini s krovom:

- Ne misli na to cijeli dan - rekao je. - Ja sam nedosljedan. Ostavi se turobnih misli.

Glava mu je iščezla ah brajanje njegova glasa koji se spuštao, tutnjalo je iz dubine stubišta:

-1 ne okreć se više i ne tuguj

Zbog gorke tajne ljubavi

Jer Fergus mjedenim upravlja kolima

Šumske sjene tiho su lebdjele kroz jutarnju tišinu od vrha stubišta prema moru, kamo je gledao. Uz obalu i dalje, na otvorenom, bijeljelo se zrcalo vode, uznemireno koracima lagano obuvenih užurbanih nogu. Bijele grudi tanrnog mora. Isprepleteni trzaji, dva po dva. Ruka koja prebire po strunama harfe, ispreplićući njihove udvojene strune. U bijele valove sjedinjene riječi što blistaju na tanrnoj površini.

Jedan je oblak počeo zastirati sunce polako, potpuno, još tamnijim zelenitom zasjenjujući zaljev. On je ležao pod njim, zdjela gorke vode. Fergusova pjesma: pjevao sam je s5m u kući, držeći se dugih tamnih žica. Njena su vrata bila otvorena: htjela je čuti moju glazbu. Nijem od straha i samilosti, prišao sam njenom ležaju. Plakala je u svom patničkom krevetu. Zbog onih riječi, Stephene: gorka tajna ljubavi.

Kamo sada?

Njene tajne: stare lepeze od peija, predbilježbe za plesove vezane vrpcom, namirisane mošusom, nakit od jantamih zrna u njenoj zaključanoj ladici. Kavez s pticom obješen na sunčanom prozora njene kuće, kada je bila djevojčica. Čula je starog Roycea kako pjeva u božičnoj predstavi *Turko Grozni* i smijala se s dragima dok je pjevao:

*Ja vam se sam
Kažem vam
Nevidljivim učinit znam.*

Utvama radost, rasplinuta: namirisana mošusom.

I ne okreći se više i ne tuguj.

Rasplinuta u sjećanju prirode zajedno sa svojim igračkama. Uspomene su mu obuzele turobne misli. Njena čaša vode s kuhinjske slavine pošto se piščestila. Izdubena jabuka, nadjevena smeđim šećerom, koja se za nju pekla na kaminu jedne mrkle jesenske večeri. Njeni njegovani nokti crveniji od krvi ušiju zgnječeni u dječjim košuljama.

U snu, tiho, došla je ona k njemu, njeno ispijeno tijelo u širokoj grobnoj haljini širilo je miris voska i ražina drva, i njen dah, što se nijemim, tajanstvenim riječima naginjao nada nj, lagani miris na vlažni pepeo.

Njene staklene oči zure iz snuti da mi potresu i potčine dušu. Zure samo u mene. Sablasna svijeća da osvijetli njenu smrtnu muku. Sablasna svjetlost na izmučenu licu. Njeno promuklo glasno dahtanje s užasnim krkljanjem dok svi na koljenima mole. Njene oči uperene u me da me obore ničē. *Liliata rutilantium te confessorum turma circumdet: iubilantium te virginum chorus excipiat.*

Vukodlače! Žderaču leševa!

Ne, majko! Pusti me na mira i daj mi da živim.

- Heej, Kinch!

Glas Bucka Mulligana zazvonio je iz unutrašnjosti tvrđave. Približavao se uza stube, ponovo dozivajući. Stephen, još uzdrhtao od krika svoje duše, čuo je toplu sunčevu svjetlost i ljubazne riječi u zraku iza sebe.

- Dedaluse, budi dobar dječak i sidi. Doručak je pripremljen. Haines se ispričava što nas je noćas budio. Sve je u redu.

- Dolazim - rekao je Stephen, okrećući se.

- Hajde, učini to Kristu za ljubav - rekao je Buck Mulligan - meni za ljubav i za ljubav sviju nas.

Glava mu je iščezla i ponovo se pojavila.

- Govorio sam mu o tvom simbolu irske umjetnosti. Kaže da je vrlo zgodno. Olakšaj ga za jednu funtu, molim te! Za jednu gvineju, mislim.

- Jutros ću primiti plaću - rekao je Stephen.

- Školsku lovu? - rekao je Buck Mulligan. - Koliko? Četiri funte? Pozajmi mi jednu.

- Ako hoćeš - rekao je Stephen.

- Četiri blistava zlatnika - uskliknuo je Buck Mulligan oduševljeno.

- Bogovski ćemo se napiti tako da ćemo zapanjiti i same druidske druide. Četiri svemoguća zlatnika.

Uzmahnuo je rukama i topćući krenuo kamenim stubama, pjevajući bez sluha, sa londonskim naglaskom:

- O, kako ćemo se provest fino

Pijući viski, pivo i vino!

Na dan krunidbe,

na krunidbe dan!

O, kako ćemo se provest fino

na krunidbe dan!

Topli sunčev sjaj razdragan iznad mora. Kromirana zdjelica za brijanje, zaboravljena, sjala je na grudobranu. Zašto bih je nosio dolje? Ili daje ostavim tu cio dan, zaboravljeno prijateljstvo?

Prišao joj je, držao je malo u dlanovima, osjećajući njenu hladnoću, čuteći miris ljepljive slinaste pjene u koju je bila umočena četkica. Tako sam nosio kadionicu, onda, u Člongovvesu. Sada sam dragi čovjek a ipak isti. Sluga također. Sluga sluge.

U mračnoj zasvođenoj dnevnoj sobi kule, kućnom haljinom zaogmuta prilika Bucka Mulligana živahno se kretala tamo-amo oko ognjišta, skrivajući i otkrivajući njegov rumeni žar. Dva pramena meke dnevne svjetlosti iz visokih puškarnica padala su preko popločana poda: a tamo gdje su im se zrake susretale oblak ugljene prašine i pare od pržene masti lebdio je, kotrljajući se.

- Zagušit ćemo se - rekao je Buck Mulligan. - Hainese, otvori vrata, mohm te.

Stephen je stavio zdjelicu za brijanje na ormar. Visoka prilika digla se iz imeže za spavanje na kojoj je do tada sjedila, pošla do ulaza i otvorila unutrašnja vrata.

- Imaš h kljnč? - npitao je glas.

- Dedalns ga ima - rekao je Buck Mulligan. - Bože, gušim se!

Zauriao je ne dižući pogleda s vatre:

- Kinch!

- U bravi je - rekao je Stephen prilazeći bliže.

Ključ je dvaput resko zaškripao, a kada su se teška vrata odškrinula, dobro došla svjetlost i čisti zrak ušli su u sobu. Haines je stao na vrata, gledaj ući van. Stephen je dovukao svoj uspravljeni kovčeg do stola, sjeo i čekao. Buck Mulligan je istresao pržena jaja u zdjelu pokraj sebe. Zatim je zdjelu i veliki čajnik donio do stola, s mukom ih stavio na nj i uzdahnuo s olakšanjem.

- Topim se - rekao je - kao što je napomenula svijeca kada je... Ali, tišina! Ni riječi više o tome. Kineh, probudi se! Kmh, maslac, med. Hainese, uđi. Klopa je pripremljena. Blagoslovi, o Gospode, nas i ove tvoje darove. Gdje je šećer? O, prokletstvo, nema mlijeka.

Stephen je iz ormara donio krah, lončić s medom i zdjelicu s maslacem. Buck Mulligan je sjeo iznenadno gnjevan.

- Kakva je ovo ludnica? - rekao je. - Kazao sam joj da dođe poslije osam.

- Možemo ga piti bez mlijeka - žedno je rekao Stephen. - Imamo limun u ormara.

- O, do vraga i ti i tvoje pariške navike! - rekao je Buck Mulhgan.

Hoću mlijeka i Sandycovea.

Haines se povukao s vrata i mimo rekao:

- Dolazi žena s mlijekom.

- Bog te blagoslovi! - uskliknuo je Buck Mulhgan skačući sa svoje stohce. - Sjednite. Nahjte čaj. Šećer je u vrećici. Ne mogu se više baktati s ovim prokletim jajima.

Razrezao je pržena jaja u zdjeli i istresao ih na tri tanjura, govoreći:

-In nomine Patris etFilii et Spiritus Sancti.

Haines je sjeo da nalije čaj.

- Svaki će dobiti po dvije kocke - rekao je. - Ali, čuj, Mulligane, praviš previše jak čaj.

Buck Mulhgan je, režući debele kriške kruha, rekao udvornim glasom starice:

- Kad pravim čaj, pravim čaj, kao što je rekla stara Groganova. A kad pravim vodu, pravim vodu.

- Jupitra mi, ovo je zaista čaj - rekao je Haines.

Buck Mulhgan nastavio je rezah krah i oponašah staricu:

- *Tako ja radim*, gospođo Cahill, kaže ona. *Bog s vama, gospođo*, kaže gospođa Cahih, *zaboga, ne činite to u istom loncu*

Svojim sudragovima za stolom redom je pružao debelu krišku kraha nabodenu na nož.

- To je svijet za tvoju knjigu, Haines - rekao je vrlo ozbiljno. - Pet redaka teksta i deset stranica bilješki o ljudstvu i ribljim božanstvima Dundruma. Tiskale sestre suđenice u godini velikog vjetra.

Okrenuo se Stephcnu i upitao tankim radoznalim glasom, podižući obrve:

- Sjećaš li se, brate, da li se lonac za čaj i vodu majke Grogan spominje u Mabinogionu, ili je to u Upanišadama?

- Sumnjam - rekao je Stephen ozbiljno.

- Zaista? - istim je glasom rekao Buck Mulligan. - Zbog čega, molim?

- Mislim - rekao je Stephen jedući - da toga nema ni u Mabinogionu ni izvan njega. Majka je Grogan, čini se, bila rođakinja Maiy Ann.

Lice Bucka Mulligana zadovoljno se nasmijalo.

- Divno! - rekao je prijetvorno slatkim glasom pokazujući bijele zube i živahno trepćući očima. - Mislíš daje zaista to bila? Baš divno!

Zatim, iznenada natmurivši sve crte lica, zagrmio je trapavim reskim glasom, ponovo odlučno režući kruh:

-Jer staru Mary Ann

Baš briga za ugled njen.

Nego podiže podsuknje svoje..

Napunio je usta prženim jajima, žvakao i brundao.

Ulaz je zamračio lik koji je ulazio.

- Mlijeko, gospodine!

- Uđite, gospođo - rekao je Mulligan. - Kinch, donesi vrč.

Starica je prišla bliže i zastala uz Stephenov lakat.

- Krasno jutro, gospodine - rekla je. - Slava Bogu.

- Komu? - rekao je Mulligan zagledavši se u nju. - Ah, pa zna se komu!

Stephen posegne iza sebe i uzme vrč za mlijeko iz ormara.

- Otočani - rekao je onako usput Mulligan Hainesu - često govore o sabiraču prepueija.

- Koliko, gospodine? - upitala je starica.

- Litra - rekao je Stephen.

Promatrao ju je kako u mjerieu, a zatim u vrč ulijeva gusto bijelo mlijeko, ali ne svoje. Stare usahle gradi. Ponovo je nalila punu mjerieu, još malo povrh. Stara i tajanstvena ušla je iz nekog jutarnjeg svijeta, možda je glasnica. Lijevajući mlijeko hvahla gaje kako je dobro. Čučeci pokraj strpljive krave u zora na sočnom polju, vještica na svojoj otrov-

noj gljivi, s naboranim prstima Sto brzo stišću nabrekla vimena. Rosnosvilena stoka mukala je oko nje koju poznaje. Svilena krava i uboga starica, imena nadjenuta joj u davna vremena. Starica lotalica, ponizni lik besmrtnice koja služi svog osvajača i svog veselog zavodnika, s od obojice nabijenim rogovima, glasnica iz tajanstvenog jutra. Da služi ili da optužuje, što od tog dvoga, to nije znao reći: ali prezirno je odbio da je zamoli za naklonost.

- Zaista, gospodo - rekao je Buck Mulligan lijevujući mlijeko u njihove šalice.

- Kušajte ga, gospodine - rekla je.

Popio je kako je tražila.

- Kad bismo se hranili ovako dobrom hranom - rekao joj je prilično glasno - zemlja nam ne bi bila puna pokvarenih zuba i pokvarenih crijeva. Živimo u močvari, jedemo jeftinu hranu i ulice su nam popločane prašinom, konjskom balegom i ispljuvcima sušičavaca.

- Jeste li vi student medicine, gospodine? - upitala je starica.

- Da, gospodo - odvratio je Buck Mulligan.

- Vidi ti to - rekla je.

Stephen je slušao prezirno šuteći. Ona saginje svoju stara glavu prema glasu koji joj glasno govori, njen vidar, njen iscjehtelj: mene omalovažava. Prema glasu koji će je ispovjediti i pomazati uljem za ukop, sve što je njeno, osim nečistih joj ženskih slabina, stvorenih od muške puti, a ne na sliku Božju, zmijin plijen. I prema snažnom glasu koji joj sada nalaže da ušuti začuđenim nemirnim očima.

- Razumijete li što on govori? - upitao ju je Stephen.

- Govorite li to francuski, gospodine? - rekla je starica Hainesu.

Haines joj se opet obratio govoreći joj dugo, povjerljivo.

- Irski - rekao je Buck Mulligan. - Razumijete li engleski?

-Mislila sam daje to irski, po zvuku - rekla je. - Jeste li vi sa zapada, gospodine?

- Ja sam Englez - odgovorio je Haines.

- On je Englez - rekao je Buck Mulligan - i smatra da bismo mi u Irskoj morah govoriti irski.

- Dakako da bismo morali - rekla je starica - sram me što i sama ne govorim taj jezik. Od onih koji znaju, čula sam daje to divan jezik.

- Divan nije prava riječ za to - rekao je Buck Mulligan. - Naprosto čudesan. Nalijte nam još malo čaja, Kinch. Biste li i vi šalicu, gospodo?

- Ne, hvala vam, gospodine - rekla je starica nataknuvši na podlakticu ručicu svoje posude za mlijeko i spremajući se otići.

Haines joj je rekao:

- Imate li račun uza se? Bolje da joj platimo, Mulligane, zar ne?

Stephen je ponovo natočio sve tri šalice.

- Račun, gospodine? - rekla je zastavši. - Ovako, sedam jutara pola litre po dva penija to je sedam puta dva penija to je šiling i dva penija i ova tri jutra po jednu litru po četiri penija to su tri litre to jest šiling. To jest šiling i jedan peni a dva su dva i dva penija, gospodine.

Buck Mulligan je uzdahnuo i, napunivši usta kruhom s obje strane debelo namazanim maslacem, prazio je noge i počeo prekapati po džepovima svojih hlača.

- Plati i drži se ljubazno - rekao mu je Haines smješajući se.

Stephen je natočio treću šalicu a žličicom čaja nezatno obojio gusto masno mlijeko. Buck Mulligan je izvadio srebrenjak od dva šilinga, zavrtio ga među prstima i viknuo:

- Čudo!

Gurnuo gaje preko stola starici i rekao:

- *Ne traži više od mene, draga,*

Sve što ti mogu dati ja ti dajem.

Stephen je stavio novac na njen nepohlepni dlan.

- Dugujemo vam dva penija - rekao je.

- Ima vremena, gospodine - rekla je uzimajući novac. - Ima vremena. Do viđenja, gospodine.

Naklonila se i izišla ispraćena nježnim pjevanjem Bucka Mulligana:

- *Srce mog srca, da imam više.*

Više pred tvoje dao bih noge.

Okrenuo se Stephenu i rekao:

- Bez šale, Dedaluse, nemam ni pare. Skoči u onu svoju škotsku jazbinu i donesi nam malo novaca. Bard i danas moraju piti i gostiti se. Irski očekuje da svaki čovjek danas ispuni svoju dužnost.

- To me podsjeća - rekao je Haines dižući se - da moram u vašu nacionalnu knjižnicu danas.

- Prvo na kupanje - rekao je Buck Mulligan.

Okrenuo se Stephenu i blago ga upitao:

- Je li ovo dan tvoga mjesečnog pranja, Kinch?

Zatim je rekao Hainesu:

- Nečisti bard ozbiljno nastoji da se okupa jednom mjesečno.

- Cijelu Irsku kupa zaljevska struja - rekao je Stephen puštajući da mu se med cijedi na krišku kruha.

Iz kuta, gdje je lagano zavezivao rubac oko širokog ovratnika svoje teniske košulje, javio se Haines:

- Namjeravam napraviti zbirku vaših izreka, ako mi dopuštate.

Metli govori. Umivaju se, kupaju i stražu. Grižnja savjesti. Savjest.

Ali tu je uvijek mrlja.

- Ono da je napuklo ogledalo jedne sluškinje simbol irske umjetnosti, vraški je dobro.

Buck Mulhgan udario je Stephena u nogu pod stolom i oduševljeno rekao:

- Čekajte dok ga ne čujete što govori o Hamletu, Hainese.

- Pa, to i namjeravam - rekao je Haines i dalje se obraćajući Stephenu - mislio sam na to kada je ušla ona jadna stariea.

- Mogu h time zaraditi kakav novac? - upitao je Stephen.

Haines se nasmijao i rekao skidajući svoj meki sivi šešir s kuke viseće postelje:

- To zaista ne bih znao reći.

Lagano je pošao prema izlazu. Buck Mulhgan se nagnuo prema Stephenu i rekao mu oštrim glasom:

- Sada si sve pokvario. Zašto si to rekao?

- Pa što - rekao je Stephen. - Radi se o tome da se dobije novac. Od koga? Od mljekarice ili od njega. To je, mislim, lutrija.

- Ja te hvalim na sva usta - rekao je Buck Mulligan - a ti onda dođeš sa svojim groznim škiljenjem i mračnom jezuitskom podragljivošću.

- Malo je nade - rekao je Stephen - i od nje i od njega.

Buck Mulligan je tragično uzdahnuo i stavio dlan na Stephenovu ruku.

- Od mene, Kinch - rekao je.

Pridometnuo je naglo promijenjenim glasom:

- Da ti kažem pravu pravcatu istinu, mislim da nemaš pravo. I nisu ni za što. Zašto se s njima ne sprdaš, kao ja? Nek ih sve zajedno odnese vrag. Izidimo iz ove jazbine.

Digao se, svečano otpasao i svukao svoju halju govoreći rezignirano:

- Mulliganu skidaju haljine.

Ispraznio je džepove na stol.

- Eto, tu lije tvoj slinavi rupčić - rekao je.

Dok je stavljao svoj tvrdi ovratnik i buntovničku kravatu, obraćao im se, grdio njih i svoj zaljubljeni lanac za sat. Ruke su mu zaronile u kovčeg i prekapale po njemu dok je tražio čist rupčić. Bože, moram se naprosto prerašiti. Potrebne su mi crvenosmede rukavice i zelene cipele. Protuiječje. Protuiječim li sebi? U redu, protuiječim.

Merkurovski Malachi. Mlitav cm projektil izlazio je iz njegovih brbljavih ruku.

- A tu ti je tvoj *Quartier latin-šešir* - rekao je.

Stephen ga je uzeo i nataknuo na glavu. Haines im je dovikivao s vrata:

- Momci, idete li?

- Spreman sam - odgovorio je Buck Mulligan idući prema vratima.

- Izlazi, Kinch. Sigurno si pojeo sve Sto je nama ostalo.

Rezignirano je iziSao, ozbiljan u riječi i hodu, govoreći gotovo tužno:

-1 idući dalje sreo je Butterflyja.

Stephen je, uzevši svoj jasenov Stap s mjesta gdje je bio prislonjen, krenuo za njima i, dok su se spuStali niz ljestve, povukao troma željezna vrata i zaključao ih. Golemi ključ strpao je u unutrašnji džep.

Na dnu ljestava Buck Mulligan gaje upitao:

- Jesi li ponio ključ?

- Jesam - rekao je Stephen idući pred njima.

PoSao je naprijed. Iza sebe je čuo kako Buck Mulligan svojim teškim mčnikom za kupanje tuče po vrScima paprati i trave.

- Dolje, gospodine! Kako se usuđujete, gospodine?

Haines je upitao:

- Plaćate li najamninu za ovu kulu?

- Dvanaest funti - rekao je Buck Mulligan.

- Ministarstvu rata - dometnuo je Stephen preko ramena.

Zastali su dok je Haines razgledao kulu i na kraju rekao:

• Prilično sumorno zimi, rekao bih. Zovete je Martello?

- Podigao ih je Billy Pitt - rekao je Buck Mulligan - kada su Francuzi vladali morem. Ali naS je *amphalos*.

- Kako vi gledate na Hamleta? - upitao je Haines Stephena.

- Ne, ne - s bolom je uzviknuo Buck Mulligan. - Nisam dorastao Tomi Akvinskom sa pedeset i pet njegovih razloga kojima je potkri - jepio svoje učenje. Pričekajte da prvo izlijem u se nekoliko vrčeva.

Okrenuo se Stephenu i rekao pomno vukući krajeve svoga prsluka jaglačeve boje:

- Ne bi mogao prije trećeg vrča, Kinch, zar ne?

- Tako je dugo čekalo - rekao je Stephen ravnodušno - pa može čekati još.

- Izlazivate moju radoznalost - rekao je Haines ljubazno. - Je li to nekakav paradoks?

- Ih! - rekao je Buck Mulligan. - Prošla su vremena Wildea i paradoksa. To je vrlo jednostavno. On s pomoću algebre dokazuje da je Hamletov unuk Shakespeareov djed, a da je on sam duh vlastitog oca.

- Kako? - rekao je Haines i počeo pokazivati na Stephenu. - On osobno?

Buck Mulligan je svoj račnik prebacio kao stolu oko vrata i, previjajući se od neobuzdanog smijeha, rekao Stephenu na uho:

- O, sjeno Kinclia starijeg! lafet traži oca!

- Uvijek smo igutra umorni - rekao je Stephen Hainesu. - A to je prilično duga pripovijest.

Buck Mulligan je, izbivši ponovo na čelo, podigao ruke.

- Samo sveti vrč može razvezati jezik Dedalusov - rekao je.

- Hoću reći - objašnjavao je Haines Stephenu dok su išli za njim - ova me kula i ove stijene pomalo podsjećaju na Elsinor. *Koji nad podhožjem svojim strši u more, zar ne?*

Buck Mulligan se naglo za trenutak okrenuo Stephenu, ah nije ništa rekao. U tom svijetlom tihom trenutku Stephen je ugledao vlastiti lik u jeftinoj prašnoj žalobnoj odjeći između njihovih vedrih oprava.

- To je čudesna priča - rekao je Haines natjeravši ih rta ponovo zastanu.

Oči, svijetle kao more što gaje rashladio vjetar, još svjetlije, čvrste i razborite. Kao gospodar mora gledao je na jug preko zaljeva, pustog, osim peijanice dima poštanskog broda, nejasne na sjajnom obzogu i jedrilice što je promicala pokraj Muglinsa.

- Negdje sam čitao teološko objašnjenje toga - rekao je zbunjeno. - Ideja o Ocu i Sinu. Sin nastoji da postane jedno s Ocem.

Buck Mulligan je odjednom napravio vedro, široko nasmijano lice. Pogledao ih je, lijepo oblikovana nsta otvorila su mu se od sreće, oči iz kojih je iznenada iščezla sva Inkavost, blistale su od lude radosti. Poput lutke klimao je glavom gore-dolje, tako da je rab njegova panama-šešira lagano podrhtavao, i počeo pjevušiti tihim, sretnim, luckastim glasom:

-Ja sam najčudniji momak na cijeloj zemlji toj.

Majka mi Židovka je a ptica otac je moj.

Ne slažemo se Josip stolar i ja.

Živjeli učenici i Kalvarija!

Prijeteći podigao je kažiprst.

-Ako tko misli da nisam božanskog roda, fino,

Nema mu besplatnog pića kad budem pravio vino,

Nego će piti vodu žudeć' da istog je kova

Kao i ona kad vino u vodu pretvorim snova

Opraštajući se kucnuo je brzo u Stephcnovštap i, potrčavši do ruba hridi, zamahao rukama priljubljenim uz tijelo kao netko tko se perajama ili krilima pokušava dići u zrak, i zapjevao:

- *Zbogom, zapišite sve što rekoh u svoje doba,*
- Neka svi ljudi odreda znaju da uskrsnuh iz groba.*
- Bez smetnje letjet mogu jer to mi dano je bogom,*
- A pirka sMaslinske gore - zbogom, sada, zbogom!*

Poskakujući pred njima krenuo je dolje prema kupalištu Forlyfoot mašuci krilolikim dlanovima, spretno skaćući, s Merkurovim šešišom što mu je drhtao na snažnom vjetra koji im je donosio njegove kratke ptičje kliktaje.

Haines, koj i se oprezno smijao, koračao je pokraj Stephena i rekao:

- Ne bismo se, mislim, smjeli smijati. To je prilično bogohulno. Ja sdm, kako bih rekao, nisam vjernik. Međutim, njegova vedrina sve to čini nekako bezazlenim, zar ne? Kako on to zove? Josip Stolar?

- Balada o šaljivom Isusu - odgovorio je Stephen.

- O - rekao je Haines - već ste to čuli?

- Tripot na dan, nakon jela - rekao je Stephen suho.

- Vi niste vjernik, zar ne? - upitao je Haines. - Mislim, vjernik u užem smislu. Stvaranje iz ničega, i čudesa, i Bog kao osoba.

- Taj pojam ima samo jedan smisao, čini mi se - rekao je Stephen.

Haines je zastao i izvadio iz džepa glatku srebrnu kutiju za cigarete na kojoj je svjetlucao zeleni kamen. Otvorio ju je pritiskom palca i ponudio Stephenu.

- Hvala - rekao je Stephen i uzeo cigaretu.

Haines je i sdm uzeo cigaretu i zaklopio kutiju. Vratio je u džep sa strane i iz džepa na prsluku izvadio poniklovani upaljač, također ga na pritisak otvorio i, pripalivši svoju cigaretu, prema Stephenu prinio gorući stijenj, zaklanjajući ga dlanovima.

- Da, naravno - rekao je kada su ponovo krenuli dalje. - Čovjek ili vjeruje ili ne vjeruje, zar ne? Osobno, nikad nisam mogao prihvatiti tu ideju o Bogu kao osobi. Ni vi to ne zagovarate, pretpostavljam?

- U meni - rekao je Stephen s mračnim nezadovoljstvom - vidite pravi primjer slobodoumlja.

Koračao je dalje, čekajući da mu se opet obrate, vukući pokraj sebe svoj jasenov štap. Njegov okovani vrh slijedio ga je lagano stazom škripeći mn iza peta. Moja bliska prijateljica, za nmom, više, Steeeeeeeeeeephen! Vijngava crta uzduž staze. Hodat će po njoj

noćas kada budu u mraku dolazili ovamo. On hoće taj ključ. Meni pripada. Platilo sam najamninu. Sada jedem njegov gorki krah. Daj mu i ključ. Sve. Zatražit će ga. Vidjelo mu se to u očima.

- Na kraju krajeva - počeo je Haines...

Stephen se okrenuo i vidio da onaj hladni pogled koji ga je mjerio, nije posve neljubazan.

- Na kraju krajeva, mislim da ste sposobni osloboditi se. Svoj ste gospodar, čini mi se.

- Ja sam sluga dvaju gospodara - rekao je Stephen - jedan je Englez a dragi Talijan.

- Talijan? - rekao je Haines.

Luda kraljica, stara i ljubomorna. Klekni preda mnom.

- A postoji i treći - rekao je Stephen - komu sam potreban za male sporedne poslove.

- Talijan? - rekao je opet Haines. - Kako to mislite?

- Britanski imperij - odgovorio je Stephen pocrvenjcvSi - i sveta Rimska katolička i apostolska crkva.

Haines je s donje usne uklonio nekoliko mrvica duhana prije nego je progovorio.

- To mogu sasvim uobro razumjeti - rekao je smireno. - Irac, rekao bih, mora misliti na taj način. Mi u Engleskoj imamo osjećaj da smo s vama postupali prilično ružno. Čini se daje za to kriva povijest.

Gordi, moćni nazivi zvonili su u Stephenovu sjećanju pobjedonosnim zvukom brončanih svojih zvona: *et unam sanetam catholicam et apostolicam ecclesiam*: lagan rast i izmjena obreda i dogme, poput njegovih rastresenih misli, alkemija zvijezda. Simbol apostola u misi za papu Marcellusa, sliveni glasovi Sto sami glasno poju u potvrdu vjere: a iza njihova pjeva budni anđeo borbene crkve razoružavao je njezine herezizarhe i prijetio im. Horda hereza Sto bježe s naherenim mitrama: Photius i hrpa podragljivaca od kojih je jedan bio i Mulligan, i Arius koji se cio život borio protiv jednobitnosti Oca i Sina, i Valentin koji je nijekao Kristovo ovozemaljsko tijelo, i oštroumni afrički krivovjerac Sabelius koji je držao daje Otac sam sebi Sin. Riječi Sto ih je Mulligan trenutak prije podrugljivo izgovorio strancu. Isprazna podrugljivost. Praznina zasigurno čeka sve one koji siju vjetar: prijete im, razoražavaju ih i pobjeđuju oni borbeni anđeli crkveni, vojska Mihajlova koja u času sukoba crkvu uvijek brani svojim kopljima i svojim Štitovima.

Tako je, tako je! Dug pljesak. *Zut! Nom de Dieu!*

- Naravno, ja sam Englez - rekao je Hainesov glas - i osjećam se Englez. Ni ja ne želim da moja zemlja padne u ruke njemačkim Židovima. To je, bojim se, naš nacionalni problem upravo sada.

Na mbu hridi stajala su dva čovjeka i gledala: poslovni čovjek, ladar.

- Plovi u Bullock Harbour.

Ladar je pomalo prezirno odmahnuo glavom prema sjeveru zaljeva.

- Dubina je tamo pet hvati - rekao je. - Odnijet će ga na onu stranu oko jedan, kada nadode plima. Danas je devet dana od toga.

Čovjek koji se utopio. Jedrenjak koji vrluda pustim zaljevom čekajući da naduti svežanj ispliva, okrene suncu podbuhtlo lice, bijelo od soli. Evo me.

Pošli su vijugavom stazom dolje do dražice. Buck Mulligan je stajao na kamenu u košulji, odvezana kravata lepršala mu preko ramena. Neki mladić, držeći se za izbočinu stijene pokraj njega, lagano poput žabe micao je zelene noge u dubokoj hladetini vode.

- Je li brat s tobom, Malachi?

- U Wcstmealhu je. Kod Bannonovih.

- Još je tamo? Dobio sam dopisnicu od Bannona. Kaže da je našao jednu zlatnu malu tamo. Zove je fotografkinjom.

- Trenutni snimak, je h? Kratka ekspozicija.

Buck Mulligan je sjeo da razveže cipele. U bhzini izbočine stijene neki postariji čovjek pokazao je zadihano crveno lice. Penjao se po kamenju, voda mu je blistala na čeh i vijencu sijede kose oko nje, voda mu je tekla po gradima i trбуhu i u mlazovima brizgala iz crne prevješene tkanine oko bokova.

Buck Mulligan sklonio mu se s puta da bi se mogao uzverati i proći te se, gledajući u Hainesa i Stephena, noptom svoga palca pobožno prekrizio na čelu, usnama i prsnoj kosti.

- Seymour je opet u gradu - rekao je mladić hvatajući se ponovo svoje izbočine na stijeni. - Ostavio je medicinu i hoće u vojsku.

- Ah, idi s milim Bogom! - rekao je Buck Mulligan.

- Putuje slijedeći tjedan i počinje tegliti. Poznaješ h onu riđu Carlisleovu kćer, Lily?

-Da.

- Cmakala se s njim noćas na gatu. Otac joj ima novaca kao pljeve.

- Je li u dragom stanju?

- Pitaj to Seymoia.

- Seymour, usrani oficir! - rekao je Buck Mulligan.

Klimao je sam sebi glavom dok je svlačio hlače, digao se i izrekao otrcanu misao.

- Ridokose žene pdre se kao koze.

Prestrašeno je lunuknuo pipajući se ispod lepršave košulje.

- Otišlo mi je dvanaesto rebro - viknuo je. - Ja sam *Übermensch*.

Bezubi Kinchija, mi smo nadljudi.

Iskobeljao se iz košulje i bacio je iza sebe, tamo gdje mu je ležala odjeća.

- Ulaziš h ovdje, Malachi?

- Da. Ostavi mi malo mjesta.

Mladić se natraške otisnuo kroz vodu i sa dva duga, vješta zamaha dospio do sredine uvale. Haines je sjeo na kamen, pušćići.

- Zar vi nećete u vodu? - upitao je Buck Mulligan.

- Kasnije - rekao je Haines. - Neću odmah nakon doračka.

Stephen se okrenuo.

- Odlazim, Mulligane - rekao je.

- Daj mi onaj ključ, Kinch - rekao je Buck Mulligan - da mi pridrži košulju.

Stephen mu je dao ključ. Buck Mulligan stavio gaje na hrpu svoje odjeće.

-I dva penija - rekao je - za piće. Baci ih tamo.

Stephen je na mekanu hrpu bacio dva penija. Oblačenje, svlačenje.

Buck Mulligan je, uspravan, sklopljenih ruku, rekao svečano:

- Tko krade siromasima, pozajmljuje Gospodu. Tako je govorio Zaratustra.

Njegovo gojazno tijelo pljusnulo je u vodu.

- Vidjet ćemo se ponovo - rekao je Haines okrećući se dok se Stephen uspinjao stazom, i smijući se tim divljim Ircima.

Bikov rog, konjsko kopito, Saksončev osmijeh.

- U "Ladi" - viknuo je Buck Mulligan. - U dvanaest i pol.

- Dobro - rekao je Stephen.

Išao je stazom koja je vijugala uvis.

Liliata rutilantium.

Turma circumdet.

Lubilantium te virginum.

Svećenička siva aureola u udubini gdje se diskretno oblačio. Noćas neću spavati ovdje. A ni kući ne mogu.

Glas, milozvučan i otegnut, dozivao je s mora. Stigavši do zavoja, mahnuo je rukom. Glas ga je ponovo dozivao. Glatka smeđa glava, tuljanova, tamo daleko u vodi, okrugla.

Uzurpator.

- Dakle. Cochrane, koji gaje grad pozvao u pomoć?
- Tarent, gospodine.
- Vrlo dobro. I?
- Zametnula se bitka, gospodine.
- Vrlo dobro. Gdje?

Dječakovo prazno lice upitno je promatralo prazni prozor.

Izmislile su je kćeri sjećanja. A ipak je na neki način bila, premda ne onako kako ju je izmislilo sjećanje. A zatim rečenica nestrpljivosti, udarac Blakeovih krila pretjeranosti. Čujem propast čitavog prostora, slomljeno staklo i rušenje zidovića, i vrijeme blijedi posljednji plamen. Što nam ostaje nakon toga?

- Zaboravio sam mjesto, gospodine. Godine 279. prije Krista.

- Asculum - rekao je Stephen bacajući pogled na ime i godinu u izgrebenoj knjizi.

- Da, gospodine. I rekao je: *Još jedna takva pobjeda i propali smo.*

Tu rečenicu zapamtio je svijet. Tupo zadovoljstvo duha. S brijega iznad leševima posute doline general ostonjen na svoje koplje govori svojim oficirima. Bilo koji general bilo kojim oficirima. Oni ga slušaju.

- Armstrong - rekao je Stephen. - Kako je završio Pir?

- Završio Pir, gospodine?

- Ja znam, gospodine. Pitajte mene, gospodine - rekao je Comyn.

- Pričekaj. Ti, Armstrong. Znaš li ti što o Piru?

Vrećica s kolačima od smokava lijepo spremljena ležala je u Armstrongovoj torbi. Valjao ih je u dlanovima i s vremena na vrijeme lagano gutao. Mrve su mu se lijepile za kožu usana. Statkast dah dječaka. Imućni ljudi, ponosni što im je najstariji sin u mornarici. Vico Road, Dalkey.

- Pir, gospodine? Pir, to je pir.

Svi su se nasmijali. Otuzan glasan zloban smijeh. Armstrong je pogledao svoje drugove, glupu radost u profilu. Uskoro će se još glasnije smijati, svjesni moje nesposobnosti da držim red i školarine koju plaćaju njihove tatice.

- Reci mi onda - rekao je Stcphcn gurnuvši dječaka knjigom u rame - što je to pir?

- Pir, gospodine - rekao je Armstrong. - To je nešto što strši iz vode. Neka vrsta mosta. Kingstovvn Pier, gospodine.

Neki su se ponovo nasmijali otužno ali značajno. Dvojica u stražnjoj klupi nešto su šaptali. Da. Oni su znali: nikad nisu učili niti su ikad bili nevini. Svi. Zavidno je gledao njihova lica: Edith, Ethcl, Gerty, Lily i njima slične: njihov dah, također, sladunjav, s mirisom na čaj i marmeladu, njihove narukvice koje zveckaju u tučnjavi.

- Kingstovvn Pier - rekao je Stephen. - Da, razočarani most.

Te riječi su im uznemirile pogled.

- Kako, gospodine? - upitao je Comyn. - Most je preko rijeke.

Za Hainesovu zbirku. A nikoga da to čuje. Večeras spretno usred divlje pijanke i razgovora, da probije bhstavi oklop njihova duha. Što onda? Luda na dvom svoga gospodara, vrijeđan i prezren, koji dobiva pohvalu milostivog gospodara. Zašto su svi izabrali tu ulogu? Ne samo radi nježnog milovanja. I za njih je povijest bila samo priča kao i svaka draga, koju su prečesto slušali, a zemlja zalagaonica.

Da Pir nije pao u ruke neke babetine u Argosu, ih da Julija Cezara nisu nasimt izboli noževima. Nemoguće ih je odagnati iz sjećanja. Vrijeme im je utisnulo svoj pečat i sputani leže sada u prostora bezgraničnih mogućnosti koje su osujetili. Ali jesu h one bile moguće, imajući u vidu da ih nikad nije ni bilo? Ili je pak moguće samo ono što se već zbilo? Tkaj, tkalče vjetra.

- Ispričajte nam neku priču, gospodine.

- O, ispričajte, gospodine. Priču o duhovima.

- Gdje smo ovdje stah? - upitao je Stephen otvorivši dragu knjigu.

-Ne plačite... - rekao je Comyn.

- Onda nastavi, Talbote.

- A priča, gospodine?

- Kasnije - rekao je Stephen. - Nastavi, Talbote.

Tanmoputi je dječak otvorio knjigu i vješto je naslonio na svoju torbu kao na grudobran. Isprekidano je recitirao stihove, povremeno poglčdajući u tekst:

- *Ne plačite, pastiri tužni, više*
Jer Lycidas, s kog nigujete, živ je,
Premda ga vati utopljena skriše...

Mora, dakle, postojati neko kretanje, neka aktualnost mogućeg kao moguće. Aristotelova se rečenica uobličila u mehanički izgovorenim stihovima i odlebdjela u učenu tišinu knjižnice Saint Gcnevičve gdje je, iz noći u noć, čitao zaštićen od grijeha Pariza. Pokraj njega sitni je Sijamac proučavao nekakav priračnik iz strategije. Mozgovi nahranjeni i oni koji se hrane oko mene: pod žaraljama, nataknutim na držač, s lagano treptavim pipcima: a u tami mog duha ljeitivac iz podzemnog svijeta, mrzovoljan, koji se boji svjetla i miče svojim ljuskastim zmajevskim pregibima. Misao je misao misli. Spokojna bistrina. Duša je, na neki način, sve što postoji: duša je oblik oblika. Spokoj iznenadan, golem, žareći: oblik oblika.

Talbot je ponavljao:

- *Svetom moći Onog što hodao je morem.*
Svetom moći...

- Okreni strarticu - rekao je Stephen mimo. - Ništa ne vidim.
- Molim, gospodine? - upitao je Talbot jednostavno, naginjući se

Njegova je ruka okrenula stranicu. Naslonio se natrag i nastavio, sjetivši se istog trena. O onom što hodao je morem. I ovdje na ovim malodušnim srcima leži njegova sjena i na srcu i usnama podragljivca i na mojem. Leži i na njihovim željtu licima koja su mu ponudila novčić obola. Cam carevo a Bogu Božje. Dug pogled iz tamnih očiju, zagonetna rečeuca da se tka i tka na crkvenom razboju. Da.

Pogađaj, pogađaj što li krijem.
Otac mi dade sjeme, da šjem.

Talbot je zatvorenu knjigu gurnuo u torbu.

- Jesam li sve ispitao? - upitao je Stephen
- Da, gospodine. U deset je hokej, gospodine.
- Skraćena nastava, gospodine. Četvrtak.
- Tko zna riješiti jednu zagonetku? - upitao je Stephen.

Spremali su knjige, olovke su kloparale, stranice šuškaale. Okupljajući se u gomilu, zatezali su i pričvršćivali torbe veselo brbljajući.

- Zagonetku, gospodine? Pitajte mene, gospodine.
- O, pitajte mene, gospodine.
- Tešku, gospodine.

- Zagonetka glasi ovako - rekao je Stephen:

*Pijetao poje
Nebo je plave boje:
Zvano na nebu se klati.
Jedanaest je sati
Da se u nebo ova jadna duša
Vine, čas to je.*

Što je to?

- Kako, gospodine?

- Još jednom, gospodine. Nismo dobro čuli.

Oči su im postajale sve veće dok je ponavljao stihove. Nakon kratke stanke Coehrane je rekao:

- Što je to, gospodine? Odustajemo.

Stephenaje peklo u grlu kada je odgovorio:

- Lisiea pokapa svoju baku pod grmom božikovine.

Ustao je i prasnuo u nervozan smijeh kojem njihovi usklici uzvra-
tiše obeshrabrenošću.

Štap je udario o vrata i glas na hodniku je viknuo:

- Hokej!

Raspršili su se izvlačeći se iz svojih klupa, skačući preko njih. Brzo su iščezli a iz ropotarnice se začuo štopot njihovih štapova i buka njihovih cipela i glasova.

Sargent, koji je još jedini bio ostao u učionici, prišao mu je polako, pokazujući otvorenu bilježnicu. Njegova razbarašena kosa i mršavi vrat odavali su nevoljkost, a kroz zamagljene mu naočale molećivo su gledale slabe oči. Na njegovu licu, bezizražajnom i beskrvnom, vidjela se blaga mrlja crnila, u obliku datule, svježa i vlažna kao pužev trag.

Pmžio je bilježnicu. Na vrhu stranice stajala je riječ *Računanje*. Pod njom su bile nakošene brojke a ispod nje naškraban potpis s razmazanim završecima i mrljom. Cyril Sargent: njegovo ime i pečat.

- Gospodin Deasy naredio mi je da ih još jednom napišem - rekao je - i da ih pokažem vama, gospodine.

Stephen je dotaknuo rabove bilježnice. Beskorisno.

- Znaš li sada kako ih treba izračunati? - upitao je.

- Zadatke od jedanaestog do petnaestog - odgovorio je Sargent. - Gospodin Deasy je rekao da ih prepisem s ploče, gospodine.

- Znaš li ih sam izračunati? - upitao gaje Stephen.

- Ne znam, gospodine.

Ružan i beskoristan: mršav vrat i razbarušena kosa i mrlja crnila, pužev trag. Ipak, jedna ga je žena voljela, nosila ga u svom naračju i u svom srcu. Da nije bilo nje, jurnjava svijeta bila bi ga zgazila, šmrkavog puža bez kostiju. Voljela je njegovu slabu vodnjikavu krv proisteklu iz njene vlastite. Je li to onda stvarnost? Jedino istinsko u životu? Ispraženo tijelo njene majke što ga je vatreni Columbanus u svetom žara objahao. Nje više nema: drhtavi kostur grančice izgojile u vatri, miris razina drva i vlažnog pepela. Ona ga je spasila da ne bude zgažen i otišla, jedva i postojavši. Sirota duša što je otišla u nebo: a na ledini pod treptavim zvijezdama, lisac, čije krzno crveno zaudara na grabež, s nemilosrdnim sjajnim očima, kopao je zemlju, osluškiavao, kopao zemlju, osluškiavao, kopao i kopao.

Sjedeći pokraj njega Stephen je riješio zadatak. S pomoću algebre dokazuje on da je Shakespeareov duh Hamletov djed. Sargent je iskosa škiljio kroz nakrivljene naočale. Štapovi za hokej kloparali su u ropotarnici: mukli udarac lopte i povici s igrališta.

Plešuci čudnu morešku, znamenke su se kretale preko stranice, pantomimom svojih brojeva, noseći čudne kape od kvadrata i kubusa. Pružite ruke, na dragu stranu, poklonite se partnera: tako: vragolani maurske mašte. Otišli su s ovog svijeta i Averroes i Mojsije Majmonides, tanini u izgledu i kretnji, koji su u svojim podrugljivim zrcahma odražavali mračnu dušu svijeta, tminu koja sja u svjetlosti, koju svjetlost nije mogla shvatiti.

- Shvaćaš li sada? Možeš li dragi riješiti sam?

- Da, gospodine.

Dugim, drhtavim potezima Sargent je prepisivao podatke. Očekujući stalno riječ pomoći, ruka mu je vjerno pomicala nestalne znamenke, dok mu je blijedo rumenilo srama tinjalo pod bezbojnom kožom. *Amor matris*: genitiv subjekta i objekta. Svojom slabom krvlju i siratkastokisehm mhjekom hranila ga je ona i od dragih skrivala njegove pelene.

1 ja sam bio poput njega, ta obješena ramena, ta nezgrapnost. Moje se djetinjstvo saginje pokraj mene. Predaleko da bih mogao, barem jedanput ili lagano, staviti raku na nj. Moje je daleko a njegovo tajanstveno kao naše oči. Tajne, tihe, kamene, sjede u tamnim palačama u srcu obojice nas: tajne umorne od svoje tiranije: tirani željni da ih svrgnu s prijestolja.

Računanje je bilo završeno.

- To je vrlo jednostavno - rekao je Stephen i ustao.

- Da, gospodine. Hvala - odgovorio je Sargent.

Osušio je stranicu tankim listom bngadžice i bilježnicu odnio u svoju klupu.

- Najbolje bi bilo da uzmeš svoj štap za hokej i pridružiš se ostalima - rekao je Stephen prateći pogledom prema vratima nezgrapni dječakov lik.

- Da, gospodine.

Na hodniku se čulo kako ga netko s igrališta doziva po imenu.

- Sargent!

- Trči - rekao je Stephen. - Gospodin Deasy te zove.

Stajao je na trijemn i gledao kako mlitavac hita prema borbenom igralištu gdje se svadajni oštri glasovi. Bili su razvrstani u dvije momčadi i gospodin Deasy s gamašama na nogama približavao se preko čuperaka trave. Kada je stigao do školske zgrade, obratili su mu se glasovi koji su se ponovo prepirali. Okrenuo je svoje ljutite bijele brkove.

- Što je sada? - neprestano je vikao uopće ne slušajući.

- Cochrane i Halliday su na istoj strani, gospodine - rekao je Stephen.

- Hoćete li me trenutak pričekati u mojoj radnoj sobi - rekao je gospodin Deasy - dok ovdje ne uspostavim red.

Dok se užurbano koračajući vraćao preko igrališta, staračkim je glasom strogo vikao:

- Što je ovo? Što je sad opet?

Njihovi oštri glasovi dovikivali su mu sa svih strana: brojni njihovi likovi opkolili su ga, jarka sunčeva svjetlost izbljeđivala je med njegove loše obojene kose.

Ustajali, zadimljeni zrak lebdio je u njegovoj radnoj sobi, zajedno s mirisom smeđih izgrebenih kožnatih stolica. Kao i prvog dana kada se ovdje pogađao sa mnogim. Kako bijaše u početku, tako je i sada. Na kradencu pladanj s novčićima iz doba Staarta, krivotvorenim blagom iz baraštine: i uvijek će i biti. A u kutiji od izbljedjelog grimiznog pliša, udobno smješteni, dvanaest apostola što propovijedahu svim krivo- vjercima: u vijeke vjekova.

Užurban korak kamenim trijemom i hodnikom. Napuhujući svoje rijetke brkove, gospodin Deasy zastao je pokraj svog stola.

- Prvo, da sredimo naš mali financijski obračun - rekao je.

Iz kaputa je izvadio novčanik vezan kožnim remenom. Novčanik se otvorio i on je iz njega izvadio dvije novčanice, jednu slijepeljenu od dvije polovice, i pažljivo ih stavio na stol.

- Dvije - rekao je zaklapajući i spremajući novčanik.

A sada u njegov trezor po zlato! Stephenova zburnjena ruka prešla je preko hrpe školjki u hladnom kamenom avanu: spiralni puževi i kauri-školjke i leopardovke: i ova, zavijena kao emirov turban, i ova, kapica svetog Jakova. Zbirka starog hodočasnika, mrtvo blago, prazne školjke.

Funta, sjajna i nova, pala je na meko sukno stolnjaka.

- Tri - rekao je gospodin Deasy vrteći u raci svoju malu štednu kašicu. - Ovo su zgodne stvarčice. Pogledajte. Ovdje je za funte. Ovdje je za šilinge. Kovanice od šest penija, od pola krune. A ovdje za krune. Pogledajte.

Izbacio je iz kašice dvije krune i dva šilinga.

- Tri i dvanaest šilinga - rekao je. - Mislim daje sada u redu.

- Hvala vam, gospodine - rekao je Stephen skupljajući novac sramežljivom brzinom i trpajući ga u džep svojih hlača.

- Nemate mi na čemu zahvaljivati - rekao je gospodin Deasy. - Zaradili ste ga.

Stephenova ruka, ponovo slobodna, vratila se praznim školjkama. Znamenje ljepote i moći, također. Hrpica u mom džepu: znamenje uprljano gramzljivošću i bijedom.

- Nemojte ga tako nositi - rekao je gospodin Deasy pokazujući prstom. - Izvući ćete ga negdje i izgubiti. Kupite jednu od ovakvih naprava. Uvjerit ćete se da su vrlo zgodne.

Nešto odgovori.

- Moja bi često bila prazna - rekao je Stephen.

Ista soba i sat, ista mudrost: i ja isti. Po treći put. Tri klopke oko mene. Dakle? Mogu ih ovog trena razbiti, ako hoću.

- Jer vi ne štedite - rekao je gospodin Deasy upirući u nj prstom. - Vi još ne znate što je novac. Novac je moć. Kad budete živjeli koliko ja. Ja to znam, znam. *Samo kad bi mladi to znali* ili, kako ono Shakespeare kaže? *Samo novac u kesu stavlja*.

- Jago - promrmljao je Stephen.

Podigao je pogled s beskorisnih školjki i upro ga u starčeve upiljene oči.

- On je znao što je novac - rekao je gospodin Deasy. - Zараđивao ga je. Pjesnik, da, ali i Englez. Zna li što je ponos svakog Engleza? Zna li koja je najponosnija riječ koju ćete ikad čuti iz usta jednog Engleza?

Vladarica mora. Poput mora hladne oči gledale su pusti zaljev: čini se daje za to kriva povijest: na mene i na moje riječi, bez mržnje.

- Da u njegovu carstvu - rekao je Stephen - sunce nikad ne zalazi.

- Eh - uzviknuo je gospodin Deasy. - To nije Englez. To je rekao jedan francuski Kelt.

Štednom kašicom lupnuo je po noktu svoga palca.

- Ja ću vam reći - kazao je svečano - na što je najviše ponosan. *Živio sam od svoje zarade.*

Dobar čovjek, dobar čovjek.

-Živio sam od svoje zarade. Nisam uzajmio ni šilinga u životu. Imate li vi taj osjećaj? *Ništa ne dugujem.* Imate li?

Mulliganu devet funti, tii para čarapa, jedan par cipela, kravate. Curranu deset gvineja. McCaimu jednu gvineju. Predu Ryanu dva šilinga. Templeu dva ručka. Russellu jednu gvineju, Cousinsu deset šilinga. Bobu Reynoldsu pola gvineje, Koehleru tri gvineje, gospodi MacKeman hranu za pet tjedana. Šačica novaca koju imam, beskorisna je.

- U ovom času nemam - odgovorio je Stephen.

Gospodin Deasy se nasmijao vrlo zadovoljno, odloživši svoju kašicu.

- Znao sam da nemate - rekao je veselo. - Ali jednog dana morat ćete ga imati. Mi smo velikodušni narod, ah moramo biti i čestih.

- Bojim se velikih riječi - rekao je Stephen - koje nas čine tako nesretnim.

Gospodin Deasy je neko vrijeme zurio iznad kamina u dobro građena čovjeka u šarenoj kariranoj škotskoj suknji: Albert Edward, princ od Walesa.

- Smatrate me starim konzervativcem i starijim torijevcem - rekao je njegov zamišljeni glas. - Vidio sam tri pokoljenja od O'Connellova vremena naovamo. Sjećam se gladi '46. Znete li da su oranžističke lože agihrale za ukinuće unije dvadeset godina prije O'Connella, odnosno prije nego su ga prelah vaše vjeroispovijesti optužili kao demagoga? Vi fenijevci zaboravljate neke stvari.

Slavno, pobožno i besmrtno sjećanje. Loža Dijamant u sjajnom Armagh, ukrašena leševima papista. Grubi, zakrbuljeni i naomžani pripadnici saveza engleskih doseljenika. Crni sjever i prava plava Bibhja. Ošišani, predajte se.

Stephen je napravio kratku kretnju.

-1 u meni teče buntovnička krv - rekao je gospodin Deasy. - Po majci. Međutim, ja sam potomak sir Johna Blackvooda koji je glasao za uniju. Svi smo mi Irci, svi sinovi kraljevd.

- Na žalost - rekao je Stephen.

-Per vias rectas - rekao je gospodin Deasy odlučno - bilo je njegovo gesto. Glasao je za uniju i obuo zavrnutu čizmu kako bi iz svojih Ards of Down odjahao u Dublin da to učini.

*Hopa hopa hop
Kamenitim putom u Dublin.*

Osoran plemić na konju sa sjajnim zavrnutim čizmama. Lijep dan, sir John! Lijep dan, vaša milosti!... Dan!... Dan!... Dvije zavrnutu čizme što se jednodušno njišu u Dublin. Hopa hopa hop. Hopa hopa čupa.

- L!pravo sam se sjetio - rekao je gospodin Deasy. - Možete mi učiniti uslugu, gospodine Dedaluse, kod nekih svojih književničkih prijatelja. Imam ovdje pismo za novine. Sjednite na trenutak. Moram prepisati još samo kraj.

Pošao je do pisaćeg stola pokraj prozora, dvaput privukao stolicu i pročitao nekoliko riječi s lista na valjku pisaćeg stroja.

- Sjednite. Oprostite - rekao je preko ramena - *zahtjevi zdravog razuma* Samo trenutak.

Ispod čupavih obrva gledao je u rukopis pokraj svog lakta i, mrmljajući, počeo udarati po taktu tipki na stroju, polako, pušuci ponekad, dok je okretao valjate unatrag aa ispravi pogrešku.

Stephen je sjeo nečujno pred prinčevom pojavom. Uokvirene po zidovima stajale su, odajući im počast, slike nestalih konja koji su krotke glave dizali u zrak: *Reputse* lorda Hastingsa, *Shotover* vojvode od Westminstera, *Ceylon* vojvode od Beauforta, *prix de Paris*, 1866. Patuljasti jahači sjedili su na njima čekajući na znak. Vidio je njihovu brzinu, kladio se na kraljeve boje i uzvikivao zajedno s uzvicima nestalih gomila.

- Točka - naredio je gospodin Deasy svojim tipkama.-[^]/i *da odmah raščistimo ovo nadasve važno pitanje...*

Tamo gdje bi me Cranly vodio da bih se brzo obogatio, tražeći svoje pobjednike između blatom poprskanih konjušnica, usred vike kladilaca na njihovim tezgama i smrada točionice, po raznovrsnoj bljuzgi. *Fair Rebel! Fair Rebel!* Jedan prema jedan za favorita: deset prema jedan svi ostali. Hitali smo pokraj kockara i varalica za kopitima, za takmičarskim kapama i jaknama, i prošli pokraj mesnatog lica neke žene, mesarove supruge, koja je žedno zabadala nos u svoju krišku naranče.

S dječaćkog igrališta oštro su odzvanjali krici i zvižduk zviždaljke.

Opet: gol. Ja sam među njima, usred borbene vreve njihovih tijela, na turniru života. Misliš onaj krivonogi mamin ljubimac koji kao da

malo boluje od guše? Turniri. Udareno vrijeme odskoči, udarao za udaroem. Turniri, bljuzga i urnebes bitaka, smrznuti smrtni ispljuvci mrtvih, zveket šiljatih kopalja s nataknutim krvavim ljudskim orijevima.

- Evo, gotovo je - rekao je gospodin Deasy dižući se.

Prišao je stolu spajajući listove. Stophenje ustao.

- Sažeto sam se izrazio - rekao je gospodin Doasy. - Radi se o bolesti nogu i žvala. Preletite pogledom. Ne mogu postojati dva različita mišljenja o tome.

Smijem h zloupotrijebiti eijenjeni prostor vašeg lista. Doktrina *laissez faire* koja je tako česta u našoj povijesti. Naša trgovina stokom. Sudbina eijele naše stare proizvodnje. Liverpulski trast koji je osujetio plan luke Galway. Požar Evrope. Opskrba žitom kroz ^esnae kanala. Pluskvamperfektna ravnodušnost ministarstva poljoprivrede. Oprostite na klasičnoj aluziji. Kasandra. Uz pomoć žene koja nije bila ništa bolja nego što treba. Vratimo se na sporno pitanje.

- Nemam dlake na jeziku, zar ne? - upitao je gospodin Deasy dok je Stephen dalje čitao.

Bolest nogu i žvala. Poznato kao Koehov preparat. Serum i viras. Postotak imuniziranih konja. Rinderpest. Carevi konji u Marzstegu, Donja Austrija. Veterinari. Gospodin Hcnry Blackvood Priče. Ljubazna ponuda poštenog pokušaja. Zahtjevi zdravog razuma. Nadasve važna pitanja. Uхватiti vola za rogove u punom smislu te riječi. Hvala vam za gostoprimstvo u vašem listu.

- Želim da se to objavi i čila - rekao je gospodin Deasy. - Vidjet ćete, kada slijedeći put izbije zaraza, stavit će zabranu na uvoz irske stoke. A to se može liječiti. To se liječi. Moj rođak, Blackvood Priče, piše mi da veterinari u Austriji redovito liječe i izliječe tu bolest. Nude se da dodu ovamo. Pokušavam malo utjecati na ministarstvo. Sada ću pokušati u novinama. Okmžen sam teškoćama... spletkama... zakulisnim utjecajima...

Podigao je kažiprst i starački mahnuo po zraku prije nego mu se začuo glas.

- Pamтите moje riječi, gospodine Dedaluse - rekao je. - Engleska je u rukama Židova. Na svim najvažnijim mjestima: financije, štampa. A to su znakovi nacionalne propasti. Gdje god se oni okupe, proždira životne snage nacije. Godinama gledam kako će to i nas zahvatiti. Sigurno, kao što sada ovdje stojimo, židovski trgovci već obavljaju svoj razorni posao. Stara Engleska umire.

Učinio je nekoliko brzih koraka, oči su mu plavo živnule kao da su prošle kroz široku zraku sunea. Koračao je malo naokolo i opet se vratio.

- Umire - ponovo je rekao - ako već nije mrtva.

*Drožin krik što se po svim ulicama vije
Mrtvački pokrov staroj Engleskoj sada šije.*

Njegove širom otvorene oči u viziji su zurile kroz zraku sunea u kojoj je zastao.

- Trgovao - rekao je Stephen - to je čovjek koji kupuje jeftino a prodaje skupo, bio on Židov ih druge vjere, nije li tako?

- Ogriješih su se protiv svjetlosti - rekao je gospodin Deasy ozbiljno - pa možete vidjeti tamu u njihovim očima. I zato lutaju po svijetu do dana današnjega.

Na stubama pariške burze zlatoputi ljudi broje tečajeve na svoje draguljima optočene prste. Gakanje gusaka. Glasno su se motali, osamljeni, po hramu, kujuci spletke u glavama pod nespretnim cilindrima. Nisu njihovi: ta odijela, taj govor, te kretnje. Njihove zasićene tromе oči u laž su utjerivale njihove riječi. krctnie su im bile živahne i bezazlene, ali poznavali su mržnju nagomilanu oko njih i znali daje njihova gorljivost isprazna. Isprazno strpljivo gomilanje i zgrtanje. Vrijeme će zasigurno sve raspršiti. Blago nagomilano uz cestu: opljačkaš i prodeš. Oči su im poznavale godine njihovih lutanja i, strpljivo, poznavale obeščašćenja njihovih tijela.

- A tko nije? - rekao je Stephen.

- Što hoćete time reći? - upitao gaje gospodin Deasy.

Prišao je korak bliže i stao pokraj stola. Donja mu se vilica nesigurno objesila u stranu. Je li to mudrost starosti? Čeka da to čuje od mene.

- Povijest - rekao je Stephen - to je m6ra iz koje se pokušavam probuditi.

Dječaci na igralištu ponovo su se razvikali. Fijukav zvižduk: gol. A što ako te m6ra udari otraga?

- Putovi Stvoriteljevi nisu naši putovi - rekao je gospodin Deasy. - Sva se ljudska povijest kreće prema jednom jedinom velikom cilju, očitovanju Boga.

Stephen je palcem pucnuo prema prozoru i rekao:

-To je Bog.

Hura! Hej! Juhu!

- Što? - upitao gaje gospodin Deasy.

- Uzvik na ulici - odgovorio je Stephen slegavši ramenima.

Gospodin Deasy je oborio pogled i neko vrijeme među prstima stiskao svoje nosnice. Ponovo podigavši pogled, oslobodio ih je.

- Sretniji sam od vas - rekao je. - Počinili smo mnoge greške i mnoge grijeh. Žena je donijela grijeh na svijet. Zbog žene koja nije bila ništa bolja nego što treba, Helene, odbjegle Menelajeve žene, Grci su deset godina ratovali pod Trojom. Nevjerna žena prva je dovela tudince ovamo, na našu obalu, MacMurroughova žena i njen ljubavnik O'Rourke, vladar Breffnija. Žena je srašila i Pamella. Mnogo grešaka, mnogo propusta, ali ne onaj jedan grijeh. Borac sam sada na kraju svoga vijeka. Ali za pravdu ću se boriti do kraja.

*Jer Ulster će kn' lit
I Ulster će u pravu bit.*

Stephen je podigao listove u svojoj ruci.

- Dakle, gospodine - počeo je...

- Slutim - rekao je gospodin Deasy - da nećete dugo ostati ovdje, na ovom poslu. Niste rođeni za nastavnika, mislim. Možda se i varam.

- Prije za učenika - rekao je Stephen.

Što još misliš ovdje naučiti?

Gospodin Deasy je odmahnuo glavom.

- Tko zna? - rekao je. - Tko želi učiti mora biti ponizan. Ali, život je velik učitelj.

Stephen je ponovo zašuškao papirima.

- Što se ovoga tiče - počeo je...

- Da - rekao je gospodin Deasy. - Imate tu dva primjerka. Ako možete, objavite ih istodobno.

Telegraph. Irish Homestead.

- Pokušat ću - rekao je Stephen - obavijestit ću vas o tome sutra. Površno poznajem urednika.

- To će biti dovoljno - živahno je rekao gospodin Deasy. - Sinoć sam pisao gospodinu Fieldu, članu parlamenta. Skup udruženja stočara održava se danas u hotelu Qity Arms. Zamolio sam ga da moje pismo iznese pred taj skup. Vidite možete li ga objaviti u svoja dva lista. Koji šuto?

-Evening Telegraph...

- U redu - rekao je gospodin Deasy. - Ne smijemo gubiti vrijeme. Sada moram odgovoriti na pismo svoga rođaka.

- Do viđenja, gospodine - rekao je Stephen stavljajući listove u džep. - Hvala vam.

- Nema na čemu - rekao je gospodin Deasy prebiraći po papirima na svom pisaćem stolu. - Volim s vama ukristiti koplje, iako sam star.

- Do viđenja, gospodine - rekao je Stephen opet, naklonivši se njegovim pognutim leđima.

Izišao je kroz otvoreni trijem i po pošljunčanoj stazi ispod stabala, slušajući viku glasova i udarce štapova s igrališta. Lavovi uzdignutih glava počivali su na stupovima dok je prolazio kroz dvorišna vrata; dvije bezube prijete. Ipak ću mu pomoći u njegovoj borbi. Mulligan će mi nadjenuti novo ime: bikovima naklonjeni bard.

- Gospodine Dedaluse!

Trči za mnom. Nema još kakvo pismo, nadam se.

- Još samo trenutak.

- Molim, gospodine - rekao je Stephen okrenuvši leđa dvorišnim vratima.

Gospodin Deasy zastao je teško dišući i hvatajući zrak.

- Htio sam samo još ovo reći - rekao je. - Irskoj, kažu, pripada čast da je jedina zemlja koja nikad nije progonila Židove. Je li vam to poznato? Nije. A znate li zašto?

Strogo se namrštio u vedri zrak.

- Zašto, gospodine? - upitao gaje Stephen i počeo se smješhati.

- Zato što im nikad nije ni dopustila da dođu - rekao je gospodin Deasy svečano.

Kašlj ucava lopta smijeha skočila mu je iz grla vukući za sobom zveketav lanac sluzi. Brzo se okrenuo kašlj ući, smijući se i uzdignutim rukama mašući po zraku.

- Nikad im nije ni dopustila da dođu - viknuo je ponovo kroz smijeh dok je nogama u gamašama toptao po šljunku na stazi. - Eto zašlo.

Kroz kockasto-prošarano lišće sunce je na njegova mudra ramena bacalo šljokice, plešuće novčice.

131

Neizbježna uvjetovanost vidljivog: barem to, ako ne i više, mišljeno mojim očima. Tu sam da znakovlje svih stvari čitam, morsku ikm i morsku travu, nadolazeću plimu, tu rdastosmedu cipelu. Slinavozelena, modrosrebma, rdasto: obojeni znakovi. Granice prozirnosti. Ali, on dodaje: u tijelima. Bio je dakle svjestan tijela prije nego je spoznao da su obojena. Kako? Tukući tjemenom o njih, naravno. Polako. Čelav je bio i milijunaš, *maestro di color che sarma*. Granica prozirnog u. Zašto u? Prozirno, neprozirno. Ako pet prstiju možeš provući kroz to, to su vrtna vrata, ako ne možeš, to su kućna vrata. Sklopi oči i pogledaj.

Stephen je sklopio oči da bi čuo kako mu cipele imve puketavu morsku travu i školjke. Ponegdje prolaziš kroz to. Prolazim, korak po korak. Vrlo kratak prostor vremena u vrlo kratkom vremenu prostora. Pet, šest: *Nacheinander*. Upravo tako: i to je neizbježna uvjetovanost čujnoga. Otvori oči. Ne. Isuse! Padnem li preko stijene koja strši nad podnogem svojim, neizbježno padam kroz *Nebeneinander*. Dobro napredujem u mraku. Mač od jasenovine visi mi s boka. Kuckaj njime: oni tako čine. Moja dva stopala u njegovim su cipelama na rabu njegovih *noga,nebeneinander*. Dobro zvuči: napravljeno maljem de Los *demiurgos*. Ulazim li u vječnost idući žalom Sandymounta? Kvrac, pras, krc, krc. Novci divljeg mora. Nastavnik Deasy sve i' pozna.

*Nećeš li doći u Sandymount,
Kobilo Madeline?*

Počinje ritam, vidiš. Čujem. Akatalektički tetrametar jamba što koračaju. Ne, agalop: *kobilo deline*.

Korak mu se usporio. Evo. Idem li tetki Sari ili ne? Glas moga konsupstancijalnog oca. Jesi li u posljednje vrijeme gdje vidio svoga umjetničkog brata Stephena? Ne? Jesi li siguran da nije sa svojom tetkom Sally dolje na Strasbuig Terraceu? Nije li mogao naći malo bolje dmštvo od toga, je li? I i i reci mi, Stcphene, kako je stric S? O, raspeti Bože, u kakvu sam se kuću ja to oženio! Momci gore na sjeniku. Mab pijani knjigovođa i njegov brat, svirač kometa. Visoko štovana gospoda! I školjavi Walter što oca neprestano oslovljava s gospodine, ništa manje! Gospodine! Da, gospodine. Ne, gospodine. Isus je plakao; i nije ni čudo, Krista mi!

Povučem kreštavo zvono njihove kućice sa spuštenim kopcima: i čekam. Misle da sam kakav vjerovnik, vire iz svoje promatračnice.

- To je Stephen, gospodine.

- Pusti ga unutra. Pusti Stephena unutra.

Zasun se pomakne i VValter me pozdravi.

- Mislili smo daje netko dragi.

U svom širokom krevetu stric Richie, sav u jasticima i pokrivačima, preko brežuljaka svojih koljena isteže snažnu podlakticu. Čistih gradi. Umio je gornji dio.

- 'Bro jutro, nećaće. Sjedni i odahni.

Odloži primčnu tablu na kojoj sastavlja troškovnike za oči gospodina Goffa i gospodina Shaplanda Tandyja, spremajući dozvole i zapisnike javnih pretresa i sudski poziv *Duces Tecum*. Okvir od okamenjene možvarske hrastovine iznad njegove ćelave glave: Wildeov *Requiescat*. Zvuk njegova varavog zvižduka dozove natrag Waltera.

- Da, gospodine?

- Rakiju od slada za Richieja i Stephena, reci majci. Gdje je ona?

- Kupa Crissie, gospodine.

Tatina mala družica u postelji. Grudica ljubavi.

-Ne, stričeRichie...

- Zovi me Richie. Do vraga i ta tvoja litijeva voda. To deprimira.

Viski!

- Striče Richie, zaista...

- Sjedni ili ću te spraviti sa zemljom, kunem se.

Walter uzalud školji za kakvom stolicom.

- Nema na što sjesti, gospodine.

- Nema je na što staviti, ti budalo. Donesi onu našu stilsku stolicu. Hoćeš li što zagristi? Ovdje nema izmotavanja. Dobar komad slanine pržen s haringom? Zbilja nećeš? Još bolje. U kući i nema ništa osim tableta protiv bolova u leđima.

All'erta!

Zabrunda nekoliko taktova Ferrandove *arije Di sortira*. Naj-veličanstvenija točka, Stephene, u cijeloj operi. Slušaj.

Opet na mahove odjekne njegov pjevni zvižduk, lijepo iznijansiran, dok mu šake tuku u veliki bubanj jastucima obloženih koljena.

Ovaj vjetar je blaži.

Kuće koje propadaju, moja, njegova i sve. Pričao si gospodi u Clongowesu da ti je jedan stric sudac a dmgi general u vojsci. Pusti ti njih, Stephene. Ljepota nije tamo. Niti u ustajahm vodama Marshove knjižnice u kojoj si čitao izbljedjela proročanstva Joachima Abbasa. Za koga? Za stoglavu rulju oko katedrale. Neprijatelj svoga roda pobjegao je od njih u šumu ludila, griva mu se pjenila na mjeseci, njegove zjene bile su zvijezde. Hujhnhnm, konjskih nozdrva. Ovalna konjska lica, Temple, Buck Mulligan, Foxy Campbell, Ispijeno Lice. Otac Abbas, bijesni dekan, kakva im je uvreda potpalila mozak? Paf! *Descende, calve, ut ne amplius decalveris*. Vijenac sijede kose na njegovoj kaznom Bogom ugroženoj glavi gledaj njega mene kako se teško vere dolje do posljednje stepenice (*descende!*), grčevito stežući monstrancu, s očima baziliska. Sidi, ćelavče! Zbor uzvraća prijetnju i jeku, potpomažući oko ugiova oitara, zadinani latinski pomoćnih svećenika što se nezgrapno kreću u svojim albama, s tonzurom na glavi, pomazani i uškopljeni, ugojeni od masnoće pšeničnih hostija.

A možda je u istom tom trenutku neki svećenik iza ugla podrže. Cin-cin! A dvije ulice dalje drugi je zatvara u svetohranište. Cin-cihn! A u kapeh Djevice Marije treći sam sebe pričešćuje. Cin-cilin! Gore, dolje, naprijed, natrag. Dan Occam, nepobjedivi doktor, mislio je na to. Jednog maglovitog engleskog jutra vraška hipostaza zagohcala mu mozak. Spustivši hostiju i kleknuvši, čuo je usporedno sa svojim drugim zvonjenjem prvo zvonjenje u poprečnoj ladi (on podiže svoju) i, podižući se, čuo je (sada ja podižem) njihova dva zvonca (on kleči) kako zvone u dvoglasju.

Rođače Stephene, nikad nećeš biti svetac. Otok svetaca. Bio si strašno pobožan, zar ne? Molio si se Blaženoj Djevici da ne dobiješ crveni nos. Molio si se đavlu u Aveniji Serpentine da ona zdepasta udovica ispred tebe još malo podigne svoju suknju na mokroj ulici. *O, si, cerio!* Prodaj svoju dušu, hajde, za te šarene prnje pričvršćene oko žene. Pričaj mi još, još više! Kako si na krovu tramvaja za Howth vikao u kišu: *Gale žene! Gale žene!* Kako je to bilo, je li?

Kako je to bilo? A za što su stvorene nego za to?

Svake si večeri čitao po dvije stranice iz sedam knjiga, je li? Bio si mlad. Klanjao si se sam sebi u ogledalu, prilazeći bliže da bi iskreno pljeskao, privlačno lice. Živio taj od Boga prokleti idiot! Živio! Nitko me nije vidio: nemoj nikomu reći. Kanio si pisati knjige sa slovom umjesto naslova. Jeste li čitali njegov F? O da, ali više volim Q. Da, ali W je prekrasan. O da, W. Sjećaš li se svojih epifanija napisanih na zelenim ovalnim hstovima, duboko dubokih, primjeraka koje bi, u slučaju da uimeš, trebalo poslati svim velikim bibliotekama svijeta, uključujući i aleksandrijsku? Netko bi ih tamo pročitao za nekoliko tisuća godina, mahamanvantara. Pico dclla Mirandola, na primjer. Dakako, kad vi kažete. Kad čovjek čita sve te čudne stranice jednog tko je već odavno imtav, osjeća da je jedno s jednim koji je jednom...

Zrnati pijesak iščeznuo je ispod njegovih nogu. Cipele su mu ponovo gazile po vlažnoj pucketavoj šljaki, prstacima, škripavim oblucima, po svemu što u te bezbrojne oblulke udara, po drvu što ga je nagrizla crvotočina, po izgubljenoj Armadi. Nezdrave pješćane plohe čekale su da ispiju njegove tabane što tapkaju, ispuštajući zdah kanalizacije, naslaga morske trave tinjala je u morskoj vatri pod smetlištem praha ljudskoga. Zaobilazio ih je, hodajući oprezno. Boca porter-piva stajala je uspravno, do pasa zakopana u pješćano tijesto za kolače. Straža: otok strašne žedi. Polomljeni obrači na obali; na kopnu splet tamnih lukavih mreža; podalje kredom išarana stražnja vrata a na povišenom dijelu plaže konop za sušenje rablja sa dvije razapete košulje. Ringsend: vigvami tamnopotih kormilara i kapetan trgovačkih brodova. Ljudske školjke.

Zastao je. Prošao sam pokraj puta što vodi tetki Sari. Zar ne idem tamo? Čini se da ne idem. Nigdje nikoga. Skrenuo je na sjeveroistok i po čvršćem pijesku išao prema Golubinjaku.

- *Qui vous a mis dans cette fichueposition?*

- *C'est le pigeon, Joseph.*

Patrice, kod kuće na dopustu, srkao je sa mnom toplo mlijeko u MacMahonovu baru. Sin divlje guske, Kevin Egan od Pariza. Moj otac je ptica, srkao je slatki *lait chaud* ružičastim mladim jezikom, s bucmas-tim licem kunića. Lapći, *lapin*. Nada se da će dobiti na *groš lots*. O ženskoj naravi čitao je u Micheleta. Ali mora mi poslati *La Vie de Jésus* M. Lća Taxila. Posudio je prijatelju.

- *C'est tordant, vous savez Moi, je suis socialiste. Je ne crois pas en l'existence de Dieu. Fautpas le dire č mon pire.*

-*Il croit?*

-*Monpire, ouu*

Schluss. On srče.

Moj Quarticr latin-šćšir. Bože, naprosto se moramo maskirati. Potrebne sn mi tamnosmeđe rukavice. Bio si student, zar ne? Kog si vraga studirao? Peceen. P.C.N., *zmšphysiques, chimiques et naturelles*. Aha. Za četiri penija jeo si *mou en divet*, egipatske poslastice, dok su te kočijaši podrigujući gurali laktovima. Ti samo reci najprirodnijim glasom: kada sam bio u Parizu, *bou / Mich '*, običavao sam. Da, običavao si sa sobom nositi probušene karte kao dokaz alibija, kad bi te negdje uhapsih zbog ubojstva. Pravosuđe. U noći sedamnaesti veljače 1904. dva su svjedoka vidjela uhapšenog. Netko je dragi to učinio: neki dragi Ja. Šešir, kravata, ogrtač, nos. *Lui, c'est mol* Izgleda da si se lijepo zabavljao.

Ponosno koračanje. Koga si nastojao oponašati u hodu? Zaboravi: razbaštinjeni. S majčinom doznakom, osam šilinga, službenik poštanskog ureda u lice ti je zalupio vratima pošte. Zubobolja od gladi. *Encore deux minutes*. Pogledajte na sat. Moram dobiti. *Ferme*. Službenički pas! Ustrijeliti ga, hicem iz puške, da komadi ljudskog mesa poprskaju zidove zajedno s mjedenom dugmadi. Komadi frrrtkkrk skaču opet natrag na svoje mjesto. Niste povrijeđeni? O, sve je u redu. Rukujmo se. Znete što sam htio, znate^ O, sve je u redu. Evo ruka. O, sve je to više nego u redu.

Htio si činiti čuda, je li? Misionar u Evropi nakon gorljivog Coluntbanusa. Fiacre i Scotus na svojim pokajničkim klecalima na nebu proljevaju pivo iz svojih vrčeva, smijući se glasnolatski: *Fuge. Fugel* Pretvarao si se da loše govoriš engleski dok si vukao svoj kovčeg, nosač tri penija, preko skliskog gata u Nevvhavenu. *Comment?* Bogat si plijen donio natrag; *Le Tutu*, pet poderanih brojeva *Pantalon Blanc et Culotte Rottge*; plavi francuski brzozjav, rijetkost daje pokazuješ:

- Najka umire dođi kući otac.

Tetka smatra da si ti ubio svoju majku. Zbog toga neće.

Nazdravljam Mulliganovoj tetki

A zašto, razlog svim je znan.

Uvijek se brinula za čast

Obitelji Hannigan.

Njegove noge iznenadnim su ponosnim ritmom koračale preko pješćanih brazda, duž kamenih gromada južnih zidina. Ponosno je gledao u njih, nagomilane kamene mamutske lubanje. Zlatna svjetlost

na moru, na pijesku, na kamenju. Tamo je sunce, vitka stabla, limunas-tožute kuće.

Pariz se gmbó budi, opora sunčeva svjetlost na limunastožutim ulicama. Vlažna sredina kružnih pogača, žabljczcleni apsinl, njegov jutarnji tamjan, udvaraju se zraku. Belluomo se diže iz kreveta žene ljubavnika svoje žene, domaćica s maramom na glavi već je na nogama, s tanjurićem octene kisehne u raci. Kod Rodota Yvonnc i Madclcline obnavljaju svoju razorenu ljepotu, zlatnim zubima mrveći *chaussons* od slatkog tijesta, usta su im požutjela od *pus du flan breton*. Prolaze hca pariških muškaraca, njihovih dobrousluženih uslužitclja, kovrčavih *conquistadoresa*.

Podne drijema. Kevin Egan mota barutne cigarete prstima zaprljanim tiskarskim crnilom, srčuci svoje zeleno piće, kao Patrice svoje bijelo. Oko nas žderanje začinjen grah viljuškama ubacuju u svoja ždrijela. *Un demi setier!* Mlaz kavene pare drže se iz blistavog kotlića. Ona me poslužuje na njegov mig. *Il est irlandais. Hottandais? Non fromage. Deux irlandais, nous, Irlande, vous savez? Ah, oui!* Mislila je da hoćeš sir *hollandais*. Tvoj postprandij, znaš li tu riječ? Postprandij. Momak što sam ga jednom upoznao u Barceloni, čudan momak, običavao je to nazivati svojim postprandijem. Dakle: *stainie!* Oko ljepljivih stolova splet vinskih zadaha i krčevićih grla. Njegov dah visi iznad umakom zaprljanih tanjura, zeleni vještičji očnjak viri mu između usana. O Irskoj, dalkasovcima, o nadi, urotama, sada o Arthura Grif-fithu, AE, vodi, dobrom pastira ljudi. Da u jaram upregne mene kao svoga supatnika, naši zločini naša opća stvar. Ti si sin svog oca. Poznajem taj glas. Flanelasta njegova košulja, s krvavim cvjetovima, stresa svoje španjolske rese na njegove tajne. Gospodin Dramont, poznati novinar, Drumont, znate li kako je on nazvao kraljicu Viktoriju? Stara vještica žutih zuba. *Vieille ogressse sa dents jaunes.* Maud Gonnc, prekrasna žena, *la Patrie*, gospodin Millevoye, Fclix Faure, znaš li kako je umro? Razvratni muškarci. *Froeken, borne a tout faire*, koji masira mušku golotinju u kupalištu u Upsali. *Moi faire*, rekla je ona, *tous les messieurs*. Ne ovog *monsieur*, rekao sam. Vrlo nepristojan običaj. Kupanje vrlo privatna stvar. Ne bih ni bratu, ni rođenom bratu dopustio, vrlo bludna stvar. Zelene oči, vidim vas. Očnjače, osjećam. Razvratnici.

Plavi stijenj smrtonosno gori između dlanova i rasplamsava se. Rahle mrvice dnhana pale se: plamen i oštar dim osvjetljaju naš kut. Grabe jagodične kosti ispod njegova urodeničkog dječaćkog šešira. Kako je pobjegao voda stranke, autentična verzija. Prerašen u mladn

nevjestu, čovječe, velo, narančino cvijeće, odvezao se u Malahide. Jest, vjere mi. O izgubljenim vodama, izdanim, o pustolovnim bjegovima. Prerašavanje, hvatanje, bijeg, nije ovdje.

Odbačeni ljubavnik. Bio sam stasit mladić u to doba, kažem ti. Pokazat ću ti svoju sliku jednog dana. Bio sam, vjere mi. Zaljubljen, zbog ljubavi prema njoj s pukovnikom Richardom Burkom, glavarom roda Burkeovih, šuljao se pod zidovima Clcrkcncwclla i, čučeci, vidio plamen osvete kako ih baca uvis u maglu. Slomljeno staklo i zidovi koji se ruše. U veselom Pariju krije se on, Egan od Pariza, i ne traži ga nitko osim mene. Svaki dan obilazi on svoje postaje, prljavu tiskaru, tri svoje krčme, jazbinu na Montmartreu u kojoj nakratko provede noć, *rue de la Goutte-d'Or*, ukrašenu licima preminulih uprljanih upljucima muha. Bez ljubavi, bez zemlje, bez žene. Njoj je sasvim ugodno bez njenog izopćenog muža, madam u *rue Git-le-Coeur*, kanarinac i dva muška stanara. Obrazi kao breskva, prugasta suknja, nestašna kao djevojka. Odbačen, a ne očajava. Reci Patu da si me vidio, hoćeš li? Neko sam vrijeme htio naći posao za tog jadnog Pata. *Mori fcs*, francuski vojnik. Učio sam ga pjevati *Momci iz Kilkennyja kršni su junaci*. Znaš li tu stam pjesmu. To sam učio Patricea. Stari Kilkenny: sveti Kancije, Strongbowljcv dvorac na Nori. Ide ovako. *O, O. On, Napper Taidy*, hvaia me za r^u.

*O, O ti momci 'z
Kilkennyja...*

Slaba uvela ruka u mojoj. Zaboravih su Kevina Egana, nije on njih. Sjećajući se tebe, o Sione.

Približio se rubu mora i vlažni mu je pijesak zasuo cipele. Pozdravljao ga je drukčiji zrak svirajući po strunama napetih njegovih živaca, vjetar divljeg zraka s khcama vedrine. Čekaj, ne idem prema brodu-svjetioniku Kish, zar ne? Naglo je stao, noge su mu počele polako tonuti u nesigurno tlo. Vрати se.

Okrećući se promatrao je južnu obalu, noge su mu ponovo upadale u nove udubine. Hladna zasvodena soba u kuli čeka. Kroz puškamice pmge svjetlosti neprestano se miču jednakom sporošću kojom mi tonu noge, sunčanim satom pod šuljaju se prema sutonu. Plavi suton, snu-knuće, tamna plava noć. U tami svoda oni čekaju, njihove odgurnute stohce, moj obelisku shćni kovčeg, oko stola s ostavljenim tanjurima. Koga će zapasti da to pospremi? On ima ključ. Neću spavati tamo kada padne noć. Zatvorena vrata tihe kule, što kao nadgrobna

ploča zatvaraju njihova besvjesna tijela, gospodar pantere i njegov pas. Zov: nema odgovora. Izvukao je noge iz nesigurnog tla i vratio se kamenom obalom. Uzmi sve, zadrži sve. Moja duža korača sa mnom, oblik svih oblika. Tako, pod mjesečevom stražom, koračam stazom iznad stijena, u posrebnjenoj tami slušajući primamljive valove El-sinora.

Plima me slijedi. Odavde mogu vidjeti kako nadolazi. Najbolje je, onda, da se cestom za Poolbeg vratim na obalu. Popeo se kroz šaš i sklisku šikaru i sjeo na kameno sjedište, svoj štap od jasena zataknuvši u neku pukotinu.

Nabuhla pasja lešina izduženo je ležala na morskoj travi. Pred njim gornji rab čamca utonuo u pijesak. *Un coche ensablé* nazvao je Louis Veullot Gautierovu prozu. Taj teški pijesak to je jezik što su ga vjetar i plima ovamo nanijeli. A ovo, ove kamene mogile mrtvih graditelja, sklonište morskih štakora. Sakrij zlato tamo. Pokušaj. Imaš ga nešto malo. Pijesak i kamenje. Teški od prošlosti. Igračke sir Louta. Pazi da ne dobiješ jednu za uho. Ja sam vraški golem div guram to vraški golemo kamenje, to tu Stoje, kosti za stubište svoje. Ha-ha-ha. Njušim krvculrcaja.

Jedna točka, živi pas, iskrsnula je trčeci preko pješčane čistine. Gospode, hoće li me napasti? Poštuj njegovu slobodu. Ne budi gospodar dragima, niti njihov rob. Imam svoj štap. Sjedi mimo. Izdaleka, iz krete valova, idn prema obali neki likovi, dva. Dvije žene. Skrile sn se na signmo n šaš. Kn-kn-he. Vidim te. Ne, to je pas. Trči natrag k njima. Tko?

Galije Lochlanndana pristajalo sn tn n potrazi za plijenom, njihovi krvavokljnni piamci nranjali sn n rastopljeni kositar morske pjene. Danski Vikinzi, lanci bojnih sjekira sjali sn im na grudima kada je Malahije nosio zlatan ogrlicn. Jato debelokožnih kitova nasukale se o vruće podne, štrcajući, koprcajući se u plićaku. Zatim iz kaveza izgladnjelog grada horda patuljaka u kožnim haljecima, moj narod, sa živoderskim noževima, trči, vere se, zasijeca n zeleno debelo kitovo meso. Glad, knga i pokolji. Njihova krv je n meni, u meni se talasa njihova strast. Kretao sam se medn njima na zaledenom Liffeyju, onaj Ja, podmetnuto dijete, usred prštavih smolastih vatri. Nisam se obraćao nikomu: nitko meni.

Pseći lavež trčao je prema njemn, zastao, otrčao natrag. Pas moga neprijatelja. Naprosto sam stajao, blijed, nijem, opkoljen lavežom. *Terribilia medians*. Prsnk jaglačeve boje, sluga sudbine, smijao se mome strahu. Zar za tim težiš, za lavežom njihova pljeska? Pretenden-

ti: živjeti njihovim životom. Braceov brat, Thomas Fit./geraid, svileni vitez, Perkin Warbeck, lažni potomak Yorka, u hlačama od raža bijele bjelokosne svile, čudo za jedan dan, i Lambcrt Simncl, s hrpom pedera i prljavaca za sobom, okrunjeni perač posuda. Sve sami kraljevski sinovi. Raj pretendenata onda i sada. On je ljude spašavao od utapanja a ti se treseš na štekatanje šteneta. Ali dvorani što su se rugali Guidu u Or san Michcleu bili su u svojoj kući. Kući... Dosta nam je tih tvojih srednjovjekovnih maglovitosti. Bi li ti učinio ono što je on? Čamac bi bio u blizini, čamac za spašavanje. *Natürlich*, pripremljen za tebe. Bi li ili ne bi? Čovjek koji se prije devet dana utopio kod Maidcn's Rocka. Sada ga čekaju. Reci istinu. Htio bih. Pokušao bih. Nisam dobar plivač. Voda hladna meka. Kad sam u Clongovvcsu lice zaronio u zdjelu s vodom. Ne vidim. Tko je iza mene? Brzo van, brzo! Vidiš li kako brzo, sa svih strana, preplavljujući sve pješčane sprudove, brzo nadolazi plima boje kakaoove ljsuske? Da mi je čvrsto tlo pod nogama. Želim da njegov život i dalje pripada njemu, a moj meni. Čovjek koji se utapa. Njegove ljudske oči vrište prema meni od straha pred simću mu. Ja... Zajedno s njim na dno... Nisam je mogao spasiti. Vode: gorka snut: izgubljena.

Žena i muškarac. Vidim njenu suknju. Podvezana je, kladim se.

iNjinovse pas motao oko hrpe sipkog pijeska, tapkajući, njušeći na sve strane. Tražeći nešto izgubljeno u prošlom životu. Odjednom je pojurio poskakujući kao zec, zabačenih ušiju loveći sjenu galeba u niskom letu. Reski muškarčev zvižduk napeo mu je mlohove uši. Okrenuo se, otrčao natrag, približavao se, kaskajući svjetlucavim nogama. Jelen na narančastom polju, u trku, prirodne boje, bez rogovlja. Na čistom rubu valovlja zastao je čvrstim prednjim šapama, s ušima okrenutim mora. Uzdignute njuške lajao je na šum valova, jata morževa. Vijugah su prema njegovim nogama, izvijajući se, praveći brojne kreste, svaki deveti, udarajući o obalu, raspisujući se, iz daljine, s daleke pučine, valovi i valovi.

Skupljači školjki. Zašli su malo u vodu i, sagnuvši se, potopili svoje toibe i, ponovo ih podižući, izišli iz vode. Pas je štektao trčeci prema njima, propinjao se na njih šapama padajući na sve četiri, ponovo se uspravljao prema njima s nijemim medvedim umiljavanjem. Neprimjetno je išao pokraj njih kada su krenuli prema manje vlažnom pijesku, krpica crvenog vučjeg jezika soptavo mu je visila iz ralja. Njegovo pjegavo tijelo kaskalo je pred njima i zatim telećim trkom odjurilo dalje. Lešina je ležala na njegovu putu. Zastao je, onjušio, šuljao se oko nje, brat, njušeći izbližega, obišao oko nje, njušeći brzo kao pas čitavu

nakvašenu kožu uginulog psa. Pasja lubanja, pasja njnška, oči uprte u zemlju, na putu prema velikom cilju. Ah, jadna pasja lešina! Ovdje leži tijelo jadne pasje lešine.

- Mrcino! Makni se, skote jedan!

Taj ga je uzvik uplašena vratio gospodaru a tupi udarac bose noge savijena ga je u klupko, neozlijeđena, bacio preko pješčane prevlake. Praveći luk došuljao se natrag. Ne vidi me. Gegao se rubom gata, motao, ponjušio stijenu i ispod podignute stražnje noge pomokrio se na njn. Tapkao je dalje i ponovo podižući stražnju nogu kratko popišao neponjušenu stijenu. Prosta zadovoljstva siromašnih. Stražnje njegove šape razbacale su zatim malo pijeska; onda sn prednje njegove šape počele kopati i rovati. Nešto što je zakopao tamo, svojn baku. Kopao je po pijesku, razbacujući ga i rijuci i zastao da osluhne vjetar, ponovo bijesno grebao pijesak razbješnelim svojim šapama, nbrzo prestao, leopard, panter, začet u preljubn, koji čereći lešinn.

Pošto me noćas probudio, nije h to isti san? Čekaj. Otvoren trijem. Ulica kurvi. Sjeti se. Harun al Rašid. Gotovo da ga imam. Taj me čovjek vodio, govorio. Nisam se bojao. Dinju koju je imao, držao mi je pod nosom. Smijao se: miris voćnog šlaga. To je pravilo, rekao je. Udi. Hajde. Prostri crveni tepih. Vidjet ćeš tko.

Naprtivši na leda vreće vukli su se oni, crveni Egipćani. Njegove pomodrele noge stršeći iz zavrnutih hlača tukle su po vlažnom pijesku, šal boje tamne opeke stezao mu neobijani vrat. Slijedila ga je ženskim koracima: svodnik i njegova priležnička vucara. Plijen joj se klatio na leđima. Sipki pijesak i krhotine školjki skorili su se na njenim golim nogama. Oko njena od vjetra isušenog lica lepršala je kosa. Slijedeći svoga gospodara, njegova pomoćnica fura u London. Kada noć skrije mane njena tijela, pod smeđim svojim velom mami muškarce iz nadsvođenog trijema gdje su mokrili psi. Njen svodnik gosti dva pripadnika Kraljevskog dublinskog puka kod O'Loughlina u Blackpittsu. Cmači je, tucaj je na sočnom jeziku skitnica, jer, O, moja lijepa, zgodna curo! Bjelina davalice pod njenim smrdljivim prnjama. U Fumbally's Laneu one noći: smrad štavionice.

Bijete ruke, rujna njoka,

Karulja ti cuker baš.

Sevni mo se rka-koka,

Dok je mrka, dam ga-daš.

Mrzovoljnom nasladom naziva to trbušasti Akvinac, */rate por-cospina*. Prije pada Adam je tucao ali se nije naslađivao. Neka onda klikne: *karulja ti cukar baš* Jezik ni za trenutak gori od njegova. Redovničke riječi, ženske kranice što im klepeću o pasu: šatrovačke riječi, kmpne gmde zlata što im zveckaju u džepovima.

Sada prolaze.

Pogled iskosa na moj hamletovski šešir. Kad bih odjednom bio gol ovdje gdje sjedim? Nisam. Po pješčarama cijelog svijeta, praćeni plamenim sunčevim mačem, putuju oni na zapad, u zemlje večeri. Ona teško korača, šlepa, vuče, tragčta, transportira svoj teret. Plima, povučena mjesecom, hrli na zapad njenim tragom. Valovlje, s mirijadom otoka, u njoj, krv, ne moja, *oinopapanton*, vinski tamno more. Pogledaj sluškinju mjesječevu. U snu vlažni znak najavi joj njen čas, naredi joj da se digne. Svadbena postelja, dječja postelja, mrtvačka postelja sa sablasnim svijećama. *Omnis caro ad te veniet*. Dolazi on, blijedi vampir, njegove oči, njegova šišmišja jedra, kroz oluju, okrvavljaju more, usta za cjelov njenih usta.

Evo. Tu ubodi, hoćeš li? Moje pribilješke. Usta za njen cjelov. Ne. Mora ih biti dvoje. Dobro ih shjepi. Usta za cjelov njenih usta.

Usne su mu se napele i pritisnute usta na bestjelesne usne zraka: usta za njenu utrobu. Utroba-drob, svematerični grob. Usta su mu oblikovala izdahnuti zrak, bezglasno: uuiiha: rika kataraktičiuh planeta, okmglih, žarkih, što riču bježibježibježibježibjež. Papir. Novčaiuce, proklete bile. Pismo starog Dcasyja. Tu je. Zahvaljujući vam na ustupljenom prostora otkini onaj prazni dio. Okrenuvši leđa suncu nagnu se lusko naprijed na plosnatu stijenu i naškrabao neke riječi. Već po dragi put zaboravio sam uzeti papire sa stola u knjižnici.

Njegova sjena padala je preko stijena dok je nagnut završavao. Zašto nije beskonačna do najdalje zvijezde. Tamne, one su tamo iza ovog svjetla, tama što sja u svjetlosti, delta Kasiopcje, svjetovi. Tamo sjedi moje Ja sa svojim proročkim štapom od jasena, u posuđenim sandalama, danju pokraj plavičastog mora, neprimijećen, a u ljubičastoj noći hodajući pod vlašću čudnih zvijezda. Zbacujem ovu ograničenu sjenu sa sebe, neizbježni ljudski oblik, dozivam je natrag. Beskonačna, bi li bila moja, oblik mog oblika? Tko me ovdje promatra? Tko će ikad igdje pročitati ove napisane riječi? Znakove na bijelom polju. Negdje nekome najmekšim tvojim glasom. Dobri biskup iz Cloynea izvadio je zastor hrama iz svog svećeničkog šešira; zastor prostora sa šareium amblesima iscrtanim po njemu. Stani malo. Šareno na ravnoj plohi: da, tako je. Plohu vidim, zatim mislim na

udaljenost, blizu, daleko, pluhu vidim, istok, otraga. Ah, vidi ovo! Pada iznenada natrag, ukočena u stereoskopu. Klik! u tome je trik. Moje ti se riječi čine tamnim. Tama je u našim dušama, ne čini li ti se daje tako? Mekše. Naše duše, sramom izranjene zbog naših grijeha, još čvršće nas se drže, kao žena svog ljubavnika, sve čvršće i čvršće.

Ona mi vjeraje, njen nježni dlan, oči dugih trepavica. Kamo je ja to, do vraga, vodim iza zastora? U neizbježnu uvjetovanost neizbježne vizualnosti. Ona, ona, ona. Koja ona? Djevica pred izlogom Hodgcsa Figgisa u ponedjeljak, koja tamo traži jednu od onih abecednih knjiga što ćeš ih napisati. Uputio si joj otvoren pogled. Zapešće kroz pletenu omču njena suncobrana. Živi u Lceson parku od tuge i slatkiša, književnica. Reci ti to kome dragome, Stcvie: faćkalica. Kladam se da nosi one proklete podvezice na stezniku i žute čarape, zakrpljene grabim vunanim koncem. Govori o savijačama od jabuka, *piuttosto*. Gdje ti je pamet?

Dotaknite me. Nježne oči. Nježna nježna nježna ruko. Ja sam ovdje sSm. O, dotaknite me uskoro, sada. Koja je ona riječ koju poznaju svi ljudi? Miran sam sdm ovdje. 1 tužan. Dotaknite, dotaknite me.

Legao je nauznak cijelom dužinom preko oštrih stijena, naškrabane riječi i olovku gurnuvši u džep, šešir navukavši na oči. Napravio sam kretnju Kevina Egana kada ga uhvati drijemež, subotnji san. *Et vidit Deus. Et erant valde bona*. Hej! *Bonjour*. Dobro došao kao cvijeće u svibnju. Ispod oboda kroz paunastotreptave trepavice promatrao je sunce što je odmicalo na jug. Uhvaćen sam u ovaj plamteći prizor. Vrijeme Pana, faunovo podne. Između zmijolikih od smole teških biljki, plodova iz kojih curi mlijeko, gdje na tamnosmedoj vodi svuda leže listovi. Bolje daleko.

i ne okreći se više i ne tuguji.

Pogled mu je zamišljeno počivao na cipelama širokog vrha, koje je neki kicoš odbacio, *nebeneinander*. Brojio je nabore na smežuranoj koži u kojoj se nekad toplo gnijezdila neka draga noga. Noga koja je tlo udarala u trostopnom ritmu, noga koja mi je odbojna. Ali bio si oduševljen kad ti je točna bila cipela Esther Osvalt: djevojka koju sam upoznao u Parizu. *Tiens, quelpetit pied!* Vjeran prijatelj, srodna duša: vvildeovska ljubav koja se ne usuđuje reći svoje ime. Njegova ruka: Cranlyjeva ruka. On će me sada ostaviti. 1 tko je krivac? Takav kakav jesam. Takav kakav jesam. Sve, ili uopće ne.

u dugačkim omčama voda je snažno tekla iz jezera Cock, prekrivajući zelenozlataste pješčane lagune, rasla, tekla. Otplovit će moj jasenov štap. Čekat ću. Ne, valovi će otići, prolazeći, oblijevajući niske stijene, kovitajući se, prolazeći. Bolje da ovo što prije obavim. Slušaj: četveroriječni jezik valova: sisu, hrs, rssiiss, uus. Žestoki dah vode između morskih zmija, konja u propnju, stijena. U zdjeheama stijena kaplje: Hop, stop, slap: uhvaćena u bačve. A kada se iscrpe, njen govor prestane. Ona teče razlijevajući se, široko teče, plovni zapnjeni vrtlog, cvijet koji se rascvjetava.

Pod nadolazećom phmom vidio je kako se drhtave trave uzdižu i mašu rukama koje se opiru, podižući svoje podsuknje, njišući se u šaputavoj vodi i okrećući uvis krotke srebrne metlice. Iz dana u dan: iz noći u noć: dižu se, bivaju preplavljene, padaju. Gospode, umorne su; i kada im se šapće, uzdišu. Sveti je Ambrozije to čuo, uzdisanje hšća i valova što čekaju, iščekuju da se ispuni njihovo vrijeme, *diebus ac noctibus iniuriaspatiens ingemiscit*. Bez svrhe okupljeni; zatim isprazno oslobođeni, ploveći dalje, vraćajući se: lunin tkalački stan. Umorna i u očima ljubavnika, pohotnih ljudi, ona, gola žena što bhsta u dvorima svojim, vuče mrežu vodS.

Pet hvati tamo vani. Pet hvati pod morem počiva tvoj otac. U jedan, rekao je. Nađen utopljen. Visoka plima kod dubhnskog lukobrana. Nosi pred sobom razasute ostatke štata, lepezasta jata riba, bespomoćne školjke. Tmplo, bijelo od soli, diže se iz protustmje, trzajući se skok po skok, pliskavica, prema kopnu. Evo ga. Brzo ga zakvači. Vuci. Premda je potonuo pod površinu vode. Imamo ga. Sada polako.

Plinovita vreća lešine kvasi se u blatnoj slanoj vodi. Treptavo jato klenova, debelih od spužvastih poslastica, projuri kroz prorez zakopčanih hlača. Bog postaje čovjek postaje riba postaje arktička divlja guska postaje planina od perina. Mrtvi dah ja živ udišem, gazim mrtvi prah, pfoždirem urinaste otpatke svih imtvih. Izvučen ukočen preko mba čamca izdiše on uvis smrad svoga zelenog groba, njegova leprozna nosnica hrče prema suncu.

Preobrazba u mora to je, smeđe oči slanoplave. Smrt u mora, najblaža od svih smrti što ih čovjek poznaje. Stari Otac Ocean. *Prix de Paris*: čuvaj se imitacija. Samo ga dobro isprobajte. Sjajno smo se zabavili.

Hajdemo. Žedam. Naoblačuje se. Međutim, nema crnih oblaka, zar ne? Oluja. U punom sjaju pada ona, ponosna munja uma, *Lucifer, dico, qui nescit oceanum*. Ne. Moj školjkasti šešir i štap i njegovomoje sandalaste cipele. Gdje? U zemlje večeri. Večer će sebe naći.

Uhvatio je za držak svoga jasenova Stapa, lagano mažući njime, i dalje oklijevajući. Da, večer će sebe naći u meni, bez mene. Svi dani idu svome kraju. Uzgred rečeno, u prvi utorak bit će najdulji dan. U cijeloj ovoj sretnoj novoj godini, majka, tam pam tara tam. Lawn Tennyson, gospodin pjesnik. *GA* Za staru vješticu žutih zuba. I monsieur Dramont, gospodin novinar. *GA* Zubi su mi vrlo loši. Pitam se zašto. Pipni. I ovaj će mi otići. Školjke. Bi li trebalo, pitam se, da pođem zubaru s tim novcem? Taj. Ovaj. Bezubi Kinch, natčovjek. Zašto je to tako, pitam se, i da li to možda nešto znači?

Moj džepni rupčić. On ga je bacio. Sjećam se. Zar ga nisam podigao?

Ruka mu je uzalud prekapala po džepovima. Ne, nisam. Bolje da kupim jedan.

Suhu šmrkotinu iščačkanu iz svoje nosnice odložio je na izbočinu stijene, pažljivo. Sada neka gleda tko hoće.

Otraga. Zacijelo tamo nekog ima.

Okrenuo je glavu preko ramena, gledajući unatrag. Zrakom su promicali visoki jarboli trojarbolnc škunc, jedra su joj bila smotana na križevima, plovila je kući, protiv straje, krećući se tiho, tihi brod.

||

[4]

Mr. Leopold Bloom s užitkom jc jeo iznutrice životinja i peradi. Volio je gustu juhu od guščje ponutrice, pikantne želuce, punjeno prženo srce, pohanu jetricu s mrvicama, pečenu bakalarevu ikru. Najviše od svega volio je na žam pečene ovčje bubrege koji su mu na nepcu ostavljali blag okus s jedva primjetnim mirisom urina.

Bubrezii su mu bih na umu dok se tiho motao po kuhinji pripremajući za nju doračak na neravnom pladnju. Svjetlost i zrak u kuhinji bili su studeni, ah posvuda vani bilo je blago ljetno jntro. To ga je činilo pomalo gladnim.

Ugljen se žario.

Još jedna kriška kraha i maslaca: tri, četiri; dosta. Ona ne voli da joj tanjur bude pun. Dosta. Odložio je pladanj, digao čajnik s police na kaminu i stavio ga sa strane na vatra. Stajao je čajnik, mutan i zdepast, kljun mu stršio. Uskoro će čaj. Dobro. Suha usta.

Mačka je ukočeno obišla oko noge stola, uzdignutog repa.

- Mnjau!

- O, tu si - rekao je gospodin Bloom okrenuvši se od vatre.

Mačka je mijaukanjem odgovorila i ponovo ukočeno prošla oko noge stola, mijaučući. Upravo se tako šulja po mom pisaćem stolu. Prr. Počeši me po glavi. Prr.

Gospodin Bloom je zamišljeno, ljubazno gledao gipko crno stvojenje. Izgleda čisto: sjaj njenog glatkog krzna, bijela pjega pod korijenom repa, zelene sjajne oči. Sagnuo se prema njoj, s rukama na koljenima.

- Mlijeko za macu - rekao je.

- Mrajau! - oglasila se mačka.

Kažu da su glupe. Bolje razumiju ono Sto im mi govorimo nego Sto mi razumijemo njih. Ona razumije sve Sto želi razumjeti. I osvetijiva je. Okrutna. Takva joj je narav. Radoznali miSevi nikad ne cvile. Čini se da joj se to sviđa. Pitam se kako ja njoj izgledam. Visok kao toranj? Ne, ona može skočiti na mene.

- Boji se pilica - rekao je podrugljivo. - Boji se pijupijukavaca. Nikad nisam vidio tako glupu mačkicu kao Stoje ova.

- Mmjau! - rekla je mačka glasnije.

Žmirkala je prema njemu svojim pohlepnim sramežljivo stisnutim očima, mijaučući plačljivo i dugo, pokazujući mu svoje mliječnobijele zube. Promatrao je tanme očne proreze Sto su se sužavali od lakomosti, sve dok joj oči nisu postale dva zelena kamena. Zatim je poSao do kuhinjskog ormara Sto ga je Hanlonov mljekar upravo napunio za njega, naho toplopiennšavo mljeko u tanjurić i polako ga stavio na pod.

- Grrr! - oglasila se mačka potrčavSi da ga poliže.

Promatrao joj je bikove Sto su kao strune blistali na slaboj svjetlosti dok se triput saginjala i lagano licala. Tko zna je li istina da viSe ne mogu loviti miSeve ako im odsiječeS brkove. ZaSto? Vrhovi im možda svjetlucaju u mraku. Ili su joj to možda neka ticala u mrakn.

Musao je njeno mljackavo srkutanje. Šunka s jajima, ne. Jaja nisl dobra na ovakvu žegu. Potrebna je čista svježa voda. Četvrtak: ni danas nema ovčjih bubrega kod Buckleyja. Pržene na maslacu, s malo papra. Radije svinjske bubrege kod Dlugacza. Dok čajnik ne uzavri. Lizala je sporije, zatim polizala tanjurić. ZaSto im je jezik tako hrapav? Da mogu bolje lizati, pun Šupljikavih rupica. Zar nema ničega što bi mogla pojesti? Osvrtao se oko sebe. Ne.

Tiho škripitavim cipelama popeo se uza stube u predsoblje, zastao pred vratima spavaće sobe. Možda bi htjela neSto ukusnije. Ujutro voli tanak kruh s maslacem. Možda: vrlo rijetko.

Rekao je tiho u praznom predsoblju:

- Idem samo do ugla. Odmah se vraćam.

Čuvši vlastiti glas kako izgovara te riječi, dodao je:

- Hoćeš li možda što za doručak?

Tiho pospano mrmljanje odgovorilo je:

-Mn.

Ne. Ne želi ništa. Čuo je zatim topli teški uzdah, mekši, kada se okrenula i kada su labavi mjedeni kolutovi na uzglavlju kreveta zazveckali. Moram ih zaista dati pričvrstiti. Šteta. Na cijelom putu iz Gibraltara. Zaboravila je i ono malo španjolskog što ga je znala. Da mi

je znati koliko ga je njen otac platio. Starinski stil. Pa da! naravno. Kupio ga je na guvcmerovoj dražbi. Bez nadmetanja. Tvrd kao kamen bio je stari Tweedy u poslovima. Da, gospodine. To je bilo kod Plevne. Uzdigao sam se do običnog vojnika, gospodine, i time se ponosim. Ipak je bio dovoljno pametan što se opskrbio onim poštanskim markama. Bilo je to dalekovidno.

Ruka mu je uzela šešir s vješalice, obješen povrh njegova teškog kaputa s monogramima i polovnog kišnog ogrtača kupljenog u uredu za izgubljene stvari. Marke: sličice s ljepljivom poledinom. Sigurno se mnogi oficiri bave time. Dakako da se bave. Znojem natopljena krpica u udubini njegova šešira nijemo mu je govorila: Plastov prvoklasni šeši. Brzo je zavirio pod unutrašnju kožnu traku. Bijeli komadić papira. Na sigurnom je.

Na pragu je opipao ima li ključ u stražnjem džepu. Nema ga. U hlačama je koje sam skinuo. Moram po njega. Krumpir imam. Ormar škripi. Nema potrebe da je uznemiravam. Maloprije pospano se okrenula. Sasvim tiho zatvarao je ulazna vrata za sobom, sve više, dok donji dio, kao mlitav kapak, nije lagano kliznuo preko praga. Izgledala su zatvorena. Dobro je tako, dok se ne vratim.

Prešao je na sunčanu stranu izbjegavajući khmavi podrumski poklopac na broju sedamnaest. Sunce se bližilo zvoniku crkve svetog Juija. Bit će topao dan, mislim. U ovoj crnoj odjeći to se još više osjeća. Crno provodi, reflektira (ili refraktira?) tophnu. Ali nisam mogao u onom svijetlom odijelu. Kao da idem na izlet. Kapci su mu se često tiho sklapali dok je hodao u blagoj toplini. Bolandova kola s pladnjevima koja raznose naš kruh svagdašnji, ali njoj su draži jučerašnji hljepčići, hrskavi kolači vruće kore. Osjećaš se mlađi. Negdje na istoku: rano jutro: pokret u zoru. Putuješ pred suncem, ukradeš mu dan hoda. Tehnički govoreći, kad bi to neprestano činio, ne bi nikad ni za jedan dan ostario. Ideš obalom, stranom zemljom, dolaziš do gradskih vrata, na njima stražar, stari vojnik također, s velikim brkovima starog Tweedyja, oslanja se na nekakvo dugačko koplje. Ideš kroz ulice sa zaslonima. Lica s turbanima promiču. Mračne spilje prodavaonica tepiha, ljudeskara, Turko Grozni, sjedi prekrivenih nogu, puši nargilu. Povici prodavača na ulicama. Piješ vodu s mirisom anisa, šerbet. Tumaraš po cijeli dan. Možeš sresti po kojeg lopova. Dobro, sretni ga. Bliži se sumrak. Sjene džamija između stupova: svećenici sa smotanim svicima. Treperenje stabala, znak, večernji vjetar. Idem dalje. Sve bljeđe zlatno nebo. Neka majka promatra me s praga. Poziva djecu kući njihovim nerazgovijetnim jezikom. Visok zid: s drage strane bruje

strune. Noćno nebo, mjesee, ljubičasto, boja Mollynih novih podvezica. Strune. Slušaj. Neka djevojka svira jedno od onih glazbala, kako se ono zovn: cimbah. Prolazim.

U stvarnosti je zacijelo sasvim drukčije. Takve stvari čitaš: tragom sunca. Izlazak snca na naslovnoj strani. Smijao se, zadovoljan sam sobom. Što je Arthm Griffith rekao o ukrasnoj vinjeti iznad uvodnika n *Freemanu*. snce antonomije što izlazi na sjeverozapadu iz uličice iza lrske banke. 1 dalje se zadovoljno smješkao. Točno rečeno: snce antonomije što izlazi na sjeverozapadu.

Pribhžio se krčmi Lanyja O’Romkea. Kroz podramske rešetke čulo se slabašno previranje crnog piva. Kroz otvorena vrata sa šanka je na mahove dopirao miris dumbira, čajnog taloga biskvitne kaše. Dobar lokal, ipak: baš tamo gdje prestaje gradski promet. Na primjer, onaj M’Anleyjev tamo dolje: loš položaj. Dakako, ako tramvajsku pragu provedu duž North Circulara od stočnog sajmišta do pristaništa, vrijednost bi mn mnjjevitro porasla.

Ćelava glava iznad prozorskog zaslona. Prepredeni stari čudak. Nema smisla njega obrađivati za oglas. Ipak on najbolje zna svoj posao. Eno ga, naravno, mog vrlg Larryja, naslonjena na sanduk šećera u košulji, promatra svoga pomoćnika s pregačom kako s krpom i vedrom pere pod. Simon Dedalus mu se raga oponašajući ga, žmirkajući. Znete što ću vam reći? Što, gospodine O’Ronke? Znete što? Rusi, njih bi Japanci smazali za doručak.

Zastani i reci koju riječ: možda o pogrebu. Šteta jednog Dignama, gospodine O’Rourke.

Skrećući u Dorset Street vedro je pozdravio kroz ulazna vrata:

- Dobar dan, gospodine O’Rourke.
- Dobar dan.
- Divno vrijeme, gospodine.
- Zaista je divno.

Odakle im novac? Dolaze kao ridokosi konobari iz grofovije Leirim, ispiru prazne boce i ispijaju ostatke u podrumu. Zatim, gle čuda, odjednom im krene, kao Adamu Findlatersu ili Danu Tallonsu. Onda, ne zaboravi na konkurenciju. Opća žed. Bio bi težak zadatak proći Dublinom a ne proći pokraj nijedne krčme. Uštedjeti ga ne mogu. Možda od pijanaca. Popije tri, plati pet. Što ti je to, šiling tu, šiling tamo, kap po kap. Možda od narudžbi naveliko. Diješe dobit s gradskim trgovačkim putnicima. Uredi to sa šefom pa ćemo podijeliti, shvaćas?

Koliko bi se toga, samo na pivu, moglo nakupiti mjesečno? Recimo, deset bačava. Recimo da dobije deset posto. O, više. Petnaest.

Prošao je pokraj državne škole Svetog Josipa. Vika balavaca. Prozori otvoreni. Svjež zrak pomaže pamćenju. Ili pjevušenje. Ahbce deefge kaelemen opekve eresteuve duplove. Jesu li to dječaci? Da. Inishturk. Inshhark. Inishboffm. Bubaju zemljopis. Moj. Slicve Bloom.

Zastao je pred Dlugaczevim izlogom zureći u vijence kobasica, bolonjskih, crnih i bijelih. Pedeset ponmoženo sa. Brojke su mu blijedjele u svijesti, neizračunane: Nezadovoljan, pustio ih je da blijede. Pogled mu je gutao sjajne lance s nadjevenim mljevenim mesom i spokojno je udisao mlak miris kuhane, začinjene svinjske krvi.

Iz bubrega su curile kapljice krvi na zdjelu s naslikanim vrbama: iz posljednje. Stajao je uz tezgu pokraj djevojke iz susjedne kuće. Hoće li to kupiti, popis potrebnih joj stvari čitajući s listića u ruci? Ispucala joj je: soda za pranje. I funtu i pol Dcm^jevih kobasica. Oči mu se zaustavile na njenim snažnim bokovima. Njemu je ime Woods. Tko zna čime se bavi. Žena je postarija. Svježija krv. Ne smije dovoditi muškarce. Jake ruke. Isprašuje tepih na konopcu. Bogami, i te kako ga isprašuje. Kako joj se naborana suknja zaniže pri svakom udarcu.

Mesar s lisičjim očima složio je kobasice što ih je otkinuo umrljanim prstima, kobasičastoružičastim. Zdravo meso: kao u staji hranjena junica.

Uzeo je list s hrpe izrezanih papira: ogleđna farma u Kiimcrethu na obali jezera Tiberias. Moglo bi postati idealno zimsko liječilište. Mojsije Montefiore. Znao sam da je on. Seljačka kuća, oko nje zid, jedva raspoznatljiva stoka na paši. Odmaknuo je malo list: zanimljivo: čitao ga je izbližeg, naslov, jedva raspoznatljiva stoka na paši, list je šušкао. Mlada bijela junica. Ona jutro na stočnom sajmištu, životinje muču u svojim oborima, žigom obilježene ovce, pljuskanje i padanje balege, tapšanje dlanom po kakvoj lijepo ugojenoj stražnjici, ova je prvorazredna, neoljuštene šibe u rukama. Strpljivo je držao papir nakoso, kroteći svoje osjećaje i volju, njegov pokorni meki pogled bio je smiren. Nabrana se suknja njihala, plap-plap-plap.

Mesar je zgrabio dva lista s hrpe, zamotao joj prvorazredne kobasice i crveno se nacerio.

- Evo, gospođice - rekao je.

Ona mu je pružila novac, drsko se smijući, istežući svoje debelo zapešće.

- Hvala, gospođice. I još šiling i tri penija natrag. A vama, molim?

Gospodin Bloom je brzo pokazao prstom. Daje stigne i pode za njom, ako bude išla polako, za njenim zaljuljanim butinama. Lijepo je kad je to prva stvar koju vidiš ujutro. Požuri, do vraga. Kuj gvožđe dok

je vruće. Stajala je vani ispred prodavaonice, na suncu, i lijeno odlutala nadesno. Uzdahnuo je kroz nos: nikad ne shvaćaju. Od sode ispucane ruke. I otvrdli nokti na nogama. Smeđi ofucani škapulari koji je čuvaju s obje strane. Žalac prezira prelio mu se u blag osjećaj užitka u gradima. Za drugoga je: neki policajac, kad nije u službi, stiže je u Eccles Lancu. Oni vole takve pozamašne. Prvorazredna kobasica. O, molim, gospodine policajče, izgubila sam se u šumi.

- Tri penija, molim.

Ruka mu je prihvatila vlažnu mekanu žlijezdu i spustila je u džep sa strane. Zatim je izvadila tri novčića iz džepa na hlačama i stavila ih na hrapavi gumeni podmetač. Ležali su tamo, bili brzo prebrojeni i brzo, jedan za drugim, kliznuti u ladicu blagajne.

- Hvala vam, gospodine. I dragi put.

Iskra pohlepne vatre iz lisičjih očiju zahvalila mu je. Na trenutak je skrenuo pogled. Ne, radije ne: dragi put.

- Do viđenja - rekao je odlazeći.

- Do viđenja, gospodine.

Ni traga. Otišla je. Nije važno.

Vraćao se kroz Dorset Sreet zadubivši se u čitanje. Agcndath Netaim: udruženje zemljoradnika. Od turske vlade kupiti puste pješčane površine i zasaditi ih enkaliptusima. Izvršni su za hladovinu, loženje i zidanje. Nasadi naranača i ogromna polja dinja sjeverno od Jaffe. Platiš osam maraka i dunum zemlje zasade ti maslinama, narančama, bademima i limunima. Masline su jeftinije: naranče traže umjetno navodnjavanje. Svake godine pošalju ti uzorak uroda. Ime ti je dok si živ upisano u knjigu udruženja. Deset maraka možeš platiti odmah a ostatak u godišnjim obrocima. Bleibtreustrasse 34, Berlin, W. 15.

Ništa za mene. Ipak, ima nešto u tome.

Promatrao je stoku, jedva raspoznatljivu na srebrnoj jari. Srebrnoprashne masline. Dugi spokojni dani: obrezivanje, sazrijevanje. Masline se stavljaju u ćupove, zar ne? Ostalo mi ih je još malo od Andrews. Molly ih ispljune. Sada im poznaje okus. Naranče u svilenom papira, složene u drvenim sanducima. Citrone također. Tko zna je li jadni Citron još u Saint Kevin's Paradeu. I Mastiansky s onom starom citrom. Provo(hli smo tada ugodne večeri. Molly u Citronovoj pletenoj stolici. Ugodno ga je držati, hladni voštani plod, držati u raci, prinijeti ga nosnicama i udisati miris. Ovako, teški, slatki, jaki miris. Uvijek jednak, iz godine u godinu. Postižu i visoke cijene, pričao mi je Moisel. Arbutus: ulica ljepotica: lijepa stara vremena. Mora biti bez greške, rekao je.

Dolazi izdaleka: Španjolska, Gibraltar, Mediteran, Levant. Sanduci poredani na keju u Jaffi, momak ih zapisuje u knjigu, nosači ih nose, bosonogi u prljavim radnim odijehma. Tamo je i onaj kakoseonozove iz. Dobar dan? Ne vidi. Poznaješ ga tek toliko da se pozdravljate onako iz dosade. S leda je shćan onom norveškom kapetanu. Tko zna hoću h ga danas sresti. Kola za pohjevanje. Da izazovu kišu. Na zemlji kako je na nebesima.

Oblak je počeo pokrivati sunce polako, potpuno. Siv. Dalek.

Ne, ne tako. Jalova zemlja, gola pustoš. Vulkansko jezero, nutvo more: bez riba, bez morskih trava, duboko utonulo u zemlju. Nema vjetra koji bi mogao podići one valove, sivometalne, otrovnu, zamagljenu vodu. Sumpornom zvali su kišu koja je padala tamo: gradovi u ravnici: Sodoma, Gomora, Edom. Sve nutva imena. Mrtvo more u mrtvoj zemlji, sivoj i staroj. Dala je najstariju, prvu rasu. Neka pognuta stara vještica prelazi ulicu dolazeći iz Cassidyjeve krčme držeći za grlić bočicu. Najstariji narod. Lutao je daleko po cijelom svijetu, iz sužanjstva u sužanjstvo, nmožeći se, umirajući, rađajući se svugdje. Tamo sada leži ta zemlja. Sada više ne može rađati. Mrtva: kao u starice: siva upala pička svijeta.

Opustjelost.

Sivi užas pržio mu je tijelo. Savivši list u džep, skrenuo je u Eccles Street, hitajući kući. Hladno ulje teklo mu je žilama, smrzavajući mu krv: starost ga je pokrivala plaštem soli. Dakle, stigao sam. Da, stigao sam. Ne hvali dan prije večeri. Ustao sam na krivu nogu. Moram ponovo početi s onim Sandowljevim vježbama. Na ruke, dolje. Prljave smeđe kuće od opeka. Ona na broju osamdeset još nije iznajmljena. Kako to? Najamnina je samo dvadeset i osam. Towers, Battersby, North, MacArthur: prozori u dnevnoj sobi oblijepljeni oglasima. Flasteri na povijedenom oku. Udisati blag miris čaja, paru iz tave, maslac što cvrci. Biti pokraj njenog obilnog, od kreveta toplog tijela. Da, da.

Brza topla sunčeva svjetlost blistavim je pločnikom hrlila s Berkeley Road, hitro, u laganim sandalama. Trči, trči meni u susret, djevojka zlatne kose na vjetru.

Dva pisma i jedna dopisnica ležali su na podu u trijemu. Sagnuo se i pokupio ih. Gospoda Maiion Bloom. Njegovo ubrzano srce odmah je usporilo ritam. Drzak rukopis. Gospoda Marion.

-Poldy!

Ulazeći u spavaću sobu napol je zatvorio oči i kroz topli žuti sumrak išao prema njenoj raščupanoj glavi.

- Za koga su pisma?

Pogledao ih je. Mullingar. Milly.

- Za mene pismo od Milly - rekao je oprezno - a za tebe dopisnica. I još jedno pismo za tebe.

Stavio joj je dopisnicu i pismo na pokrivač od kepra pokraj zaobljenja njenih koljena.

- Hoćeš li da podignem zaslone na prozorima?

Blago, na mahove, dopola podižući zaslone, djelićem oka primijetio je kako je pogledala pismo i gurnula ga pod jastuk.

- Je li dovoljno? - upitao ju je okrećući se.

Naslonjena na lakat čitala je dopisnicu.

- Dobila je stvari - rekla je.

Čekao je da odloži dopisnicu i da se polako, s uzdahom zadovoljstva, smota natrag u krevet.

- Požuri s tim čajem - rekla je. - Osušilo mi se grlo.

- Kotlić vri - rekao je.

Ali zastao je da sa stohce pokupi: njenu pragastu podsuknju, zgužvano prljavo donje rablje: uzeo je sve to u naručje i stavio u dno kreveta.

Dok je silazio kuhinjskim stubama, viknuo je:

- Poldy!

-Da?

- Oplahni čajnik.

Već vri svom snagom: pramen pare iz noska. Oplahnuo je i isprao čajnik i izvadio četiri pune žličice čaja, nagnuvši zatim kotlić da ga napuni vodom. Ostavivši ga da stoji, skinuo je kotlić, pritisnuo tavu na žeravu i promatrao komad maslaca kako se kliže i topi. Dok je odmotavao bubreg, mačka je gladno mijaukala prema njemu. Ako joj daješ previše mesa, više neće miša. Kažu da mačke ne jedu svinjetinu. Košer. Evo ti. Pustio je da zakrvavljeni papir padne do nje i stavio bubreg usred rastopljenog maslaca što cvrči. Papat. Sipao ga je kroz prste iz napuknute čašice za jaje.

Zatim je rasporio pismo, preletjevši pogledom list s jedne i s druge strane. Hvala: nova kapa: gospodin Coghlan: piknik na jezera Owel; mladi student: djevojke s mora Vatrenog Boylana.

Čaj je pustio boju. Smijući se natočio je svoju šalicu s brkobranom, od lažnog deibyjskog porculana, rođendanski poklon od mile Milly. Tada joj je bilo samo pet godina. Ne, čekaj, četiri. Ja sam njoj dao ogrlicu od lažnog jantara koju je razbila. Stavljao sam komadiće

presavijenog pakovnog papira u poštanski sandučić za nju. Smješkao se, lijevajući čaj.

O, Milly Bloom, o ljubavi žarka.

Ti zrcalo si moje od jutra do mraka.

Ja tebe i bez pare više cijenim

Neg' Katey Keogh s vrtom i magarcem njenim.

Jadni stari profesor Goodwin. Grozni stari čudak. Ipak, bio je uljudan starac. Klanjajući se na staromodan način, običavao je Molly dopratiti s podija. A ono ogledalce u njegovu cilindru. Jedne večeri Millv ga je donijela u dnevnu sobu. O, gledajte što sam našla u šešira profesora Goodvina! Svi smo se smijali. I tada se vidjelo da je pravo žensko. Mala namiguša.

Žabo je viljušku u bubreg i okrenuo ga: zatim je stavio čajnik na pladanj. Izbočina se na njemu ulupila kad ga je podigao. Je li sve tu? Kraha i maslac, četiri komada, šećer, žlica, njeno vrhnje. Da. Odnio je pladanj gore, s palcem zataknutim u ručku čajnika.

Otvorivši vrata koljenom, unio je pladanj i stavio ga na stolicu pokraj uzglavlja.

- Koliko ti je trebalo! - rekla je.

Mjedeni su kolutovi zazveckali kada se naglo uspravila, nalaktivši se na jastuk. Mimo je gledao dolje na njene obline i među njene velike mekane sise što su joj pod spavaćicom koso visile kao kozje vime. Toplina njenog ležećeg tijela prostrajila je zrakom miješajući se s mirisom čaja što gaje nalijevao.

Krajičak rasparane omotnice virio je ispod zgužvanog jastuka. Spremajući se da ode, zastao je da izravna pokrivač na krevetu.

- Od koga je pismo? - upitao je.

Drzak rukopis. Marion.

- Oh, od Boylana - rekla je. - Donijet će program.

- Što ćeš pjevati?

- *Laci darem* s J.C. Doyleom - rekla je - i *Staru statku ljubavnu*

pjesmu

Njene pune usne, dok je pila, smijale su se. Prilično ustajao zadah ostavlja taj miris sutradan. Kao usmrđena voda u vazi s cvijećem.

- Hoćeš li da malo otvorim prozor?

Presavila je krišku kraha, stavila je u usta i upitala:

- Kada je pogreb?

- U jedanaest, mislim - odgovorio je. - Nisam još vidio novine.

Prateći njen ispruženi prst, za nogavicu je uhvatio njene prljave gaćice i digao ih s kreveta. Ne to? Onda onu zasukanu sivu podvezicu omotanu oko čarape: zgužvana, izlisanog stopala.

- Ne: onu knjigu.

Druga čarapa? Podsuknja.

- Mora daje negdje pala - rekao je.

Pipao je tamo-amo. *Voglio e non vorrei*. Zanima me da li ona to pravilno izgovara: *voglio*. Nije na krevetu. Mora da je kliznula dolje. Sagnuo se i podigao pokrivač. Pala knjiga ležala je naslonjena na izbočinu noćne posude s narančastim rubom.

- Daj je ovamo - rekla je. - Stavila sam znak u nju. Ima jedna riječ za koju sam te htjela pitati.

Popila je gutljaj čaja iz šahce koju je držala s one strane gdje nema ručice i, obrisavši brzo vrhove prstiju o pokrivač, počela ukosnicom tražiti po knjizi, dok nije našla tu riječ.

- Metne mi, što? - upitao je.

- Ovo - rekla je. - Što to znači?

Sagnuo se i pokraj lakiranog nokta njenog palca pročitao.

- Metempsihoza - rekao je, mršteći se. - To je grčki: iz grčkog. To znači transmigracija duša.

- O, užas! - rekla je. - Reci mi to običnim riječima.

Nasmiješio se, iskosa gledajući u njene podrugljive oči. Iste one mladenačke oči. Prva noć nakon zabave sa šaradama. Dolphin's Bara. Okretala je prljave stranice. *Ruby, ponos arene*. Oho. Ilustracija. Vatreni Talijan s kočijaškim bičem. To mora da je taj Rubyjev ponos, ta gola na podu. Ljubazno posuđen žurnal. *Čudovište Maffei odusta i svoju žrtvu s kletvom odgurnu od sebe*. Okrutnost iza svega toga. Drogirane životinje. Trapez u Henglerovu cirkusu. Morao sam pogledati na drugu stranu. Svjetina je zijevala. Polmi vrat a mi ćemo se polomiti od smijeha. Čitave obitelji. Vježbaju ih dok su mladi tako da oni metempsihoza. Da živimo nakon smrti. Naše duše. Da duša pošto čovjek umre, Dignamova duša...

- Jesi lije pročitala? - upitao je.

- Jesam - rekla je. - Nema ničeg škakljivog u njoj. Je li ona sve vrijeme zaljubljena u onog prvog?

- Nisam to čitao. Hoćeš li koju drugu?

- Da. Donesi mi jednu od Paula de Kocka. Ima lijepo ime.

Ulila je još malo čaja u svoju šalicu, promatrajući sa strane kako teče.

Moram produžiti knjigu iz knjižnice u Capcl Streetu, inače će poslati opomenu Keameyju, mom jamcu. Reinkarnacija: to je prava riječ.

- Neki ljudi vjemju - rekao je - da nastavljamo živjeti u dragom tijelu poslije smrti, da smo već prije živjeli. Zovu to reinkarnacija. Da smo svi već prije mnogo tisuća godina živjeli na zemlji ili na nekom dragom planetu. Kažu da smo to zaboravili. Neki kažu da se sjećaju svoga prošlog života.

Vrhnje je pravilo lijene zgrašane spirale po njenom čaju. Bolje da je podsjetim na riječ: metempsihoza. Najbolje bi bilo naći neki primjer. Primjer?

Kupanje nimfe iznad kreveta. Prilog iz uskrsnjeg broja *Foto-revije*: sjajno remek-djelo u umjetničkim bojama. Čaj prije nego uliješ u nj mlijeko. Nalik je na nju s raspuštenom kosom: vitkija. Tri i pol šilinga dao sam za okvir. Rekla je da će lijepo izgledati iznad postelje. Gole itimfe: Grčka: i na primjer svi ljudi koji su tada živjeli.

Okretao je straruce unatrag.

- Metempsihoza - rekao je - tako su to zvali stari Grci. Vjerovali su da se čovjek može pretvoriti u stablo ili životinju, na primjer. Primjerice u nešto što su nazivali nimfama.

Njena je žličica prestala miješati šećer. Gledala je ravno preda se udišući zrak kroz raširene nosiuce.

- Miriše na nešto zagogelo - rekla je. - Jesi li što ostavio na vatri?

- Bubreg! - naglo je uzviknuo.

Knjigu je grabo strpao u unutrašnji džep i, udarivši u razbijenu komodu, otrčao prema onom smradu, hitajući luza stepeiuce koracima uplašene čaplje. Jedak dim u obliku oštrog mraza dizao se s jednog kraja tave. Uguravši vrh viljuške pod bubreg, odlijepio ga je i kao kornjaču okrenuo na dragu stranu. Samo je malo prigorio. Stresao ga je s tave na tanjm i pustio da se rijetki smeđi sok cijedi po njemu.

A sada šalicu čaja. Sjeo je, odrezao krišku kraha i namazao je maslacem. Otkinuo je prigogelo meso i bacio ga mački. Zatim je pimu viljušku stavio u usta znalački žvačući ukusno mekano meso. Prženo baš kako treba. Gutljaj čaja. Zatim je izrezao kruh na kockice. Umočio jednu u sok i stavio je u usta. Što je ono bilo o nekom mladom studentu i pikniku? Izravnao je pismo pokraj sebe i čitao ga polako, žvačući, umačući dragu kockicu kruha u sok i prinoseći je ustima.

Najdraži tatice

Najljepša ti hvala za ljupki rođendanski poklon. Divno mi pristaje. Svi kažu da s novom kapom izgledam kao prava ljepotica. Dobila sam lijepu maminu kutiju s krem-bombonima i pisat ću joj. Krasni su. U fotografiranju sada dobro napredujem. Gospodin Coghlan me fotografirao i gospođa će poslati sliku kada je razvije. Jučer smo imali veliku gužvu. Sajmeni dan i sve seljačine došle su se slikati. S nekoliko prijatelja idemo na jezero Ovvel u ponedjeljak, na mab piknik. Pozdrav mami a tebi veliki poljubac i hvala. Čujem kako dolje sviraju klavir. U subotu je koncert u Greville Armsu. Uvečer ponekad ovamo dolazi mladi student zove se Bannon, njegova rodbina ili tako nešto velike su zvjerke i pjeva onu pjesmu od Boylana (gotovo sam htjela napisati Vatrelog Boylana) onu o djevojkama s mora. Reci mu da ga mala Milly najljepše pozdravlja. Moram sada završiti s izrazima najdublje ljubavi

tvoja odana kći

Milly

P.S. Oprosti za loš rukopis žirim. Bog.

M.

Petnaest godina jučer. Čudno, petnaesti u mjesecu također. Prvi rođendan a da nije kod kuće. Odvojenost. Sjećam se ljetnog jutra kada se rodila, kako sam trčao da probudim gospođu Thomson u Denzile Streetu. Vesela stara ženica. Mnogim je bebama pomogla da dođu na svijet. Istog je časa znala da jadni mali Rudy neće poživjeti. Što se tu može. Bog je dobar, gospodine. Odmah je znala. Sada bi mu bilo jedanaest, daje poživio.

Njegovo prazno hee samilosno je zbrilo u postscriptum. Oprosti za loš rukopis. Žurba. Dolje klavb. Tek se razvija. Čitav je lom napravila u kavani XL zbog narukvieve. Nije htjela jesti kolač ni govoriti ni gledati me. Bezobrazieea. Umakao je nove koekiee kruha u sok i jeo komad po komad bubrega. Dvanaest i pol šilinga tjedno. Nije mnogo. Ipak, moglo bi biti i gore. Statistica u Music Hallu. Mladi student. Popio je gutljaj hladnijeg čaja da ispere obrok, zatim je ponovo pročitao pismo; dvaput.

Eh, dakako: zna ona kako će se čuvati. A ako se ne bude? No, još se ništa nije dogodilo. Dakako, moglo bi. U svakom slučaj, pričekaj dok se ne dogodi. Vragolasta je. Njene vitke noge trče uza stube. Sudbina. Sada sazrijeva. Lakomisljena: vrlo.

Pun zabrinute ljubavi, smješkao se pokraj kuhinjskog prozora. Onog dana kada sam je na ulici uhvatio kako se štipa za obraze da bi joj se zacrvjenjeli. Malo je slabokrvna. Majka ju je dugo dojila. Onog dana na *Erin's Kingu*, oko Kisha. Prokleta stara krtija, kako se samo ljuljala. Nije ju bilo nimalo strah. Njen svijetloplavi šal vijorio joj je na vjetra s kosom.

*Jamice na licu, uvojcji plavi
Naprosto ti se zavrti u glavi.*

Djevojke s mora. Rasparana omotnica. Ruke ugurane u džepove hlača, kočijaš što ima slobodan dan i pjeva. Kućni prijatelj. On kaže *zavrti*. Kej sa svjetiljkama, ljetna večer, glazba.

*One djevojke, djevojke one
One ljupke djevojke s mora.*

Milly također. Mladi poljupci: prvi. Sve je to sada daleka prošlost. Gospoda Marion. Sada čita, leži, broji pramenove svoje kose, smije se, plete ih u pletenicu.

Blag osjećaj nelagodnosti, žaljenja, prostrajio mu je kičmom, postajući sve jači. Dogodit će se, hoće. Spriječiti. Nema koristi: ne mogu ništa. Slatke lake djevojačke usne. I to će se dogoditi. Osjetio je kako se nelagodnost razlijeva po njemu. Nema smisla išta pokušati, sada. Usne koje su ljubili, koje ljube, koje su ljubili. Pune ljepljive ženske usne.

Bolje da je tamo: daleko. Zaposliti je. Htjela je psa, za razonodu. Mogao bih skoknuti tamo. U kolovozu za praznik, samo dva i pol penija, tamo i natrag. Međutim, ima još šest tjedana do tada. Mogao bih dobiti novinarsku iskaznicu. Ili preko M'Coya.

Mačka, očistivši cijelo svoje krzno, vratila se zakrvavljenom papira, onjušila ga i odšuljala se prema vratima. Okrenula se njemu, mijaučući. Hoće da izide. Čekaj pred vratima jednom će se otvoriti. Neka čeka. Uzvrpoljila se. Elektricitet. Oluja u zraku. Umivala se iza uha, leđima okrenuta vatri, također.

Osjetio je daje težak, sit: zatim blago popuštanje u crijevima. Digao se raskopčavši pojas hlača. Mačka je mijauknula prema njemu.

- Mijau! - odgovorio joj je. - Čekaj dok ne završim.

Težina: bit će vruć dan. Prenapomo je vući se uza stube do od-morišta.

Novine. Volio ih je čitati u zahodu. Nadam se da nikakav majmun neće pokucati baš u trenutku kad ja.

U ladici stola našao je stari broj *Zanimljivosti*. Savio ga je pod pazuh, pošao do vrata i otvorio ih. Mačka je mekim skokovima pošla uza stube. Ah, htjela je gore, da se sklopča na krevetu.

Osluškujući, čuo je njen glas:

- Dođi, dođi, mačkice. Dođi.

Kroz stražnja vrata izišao je u vrt: zastao je osluškujući prema susjednom vrtu. Nikakva glasa. Možda vješa rablje na sušilo. Djevojka je u vrtu. Lijepo jutro.

Sagnuo se da pogleda rijetku lijehu kalopera koji rastu uza zid. Tu bi trebalo sagraditi sjenicu. Grimizne penjačice. Divlja loza. Treba sve to pognojiti, šugava zemlja. Sloj smeđeg sumpora. Takva je svaka zemlja koja se ne gnoji. Kuhinjske pomije. Ilovača, ili šio li je to? Kokoši u susjednom vrtu: njihov je izmet vrlo dobar odozgo. Najbolja je od svega kravlja balega, pogotovo kad se stoka hrani onim uljenim pogačama od lanenog sjemena. Gnojivo od slame. Najbolja stvar za čišćenje tankih ženskih kožnatih rukavica. Nečistoća čisti. I pepeo. Okopati cijeli vrt. Posaditi grašak u onom kulu. Salatu. Onda bi uvijek imala svježiu zelen. Vrtovi međutim imaju i svoje loše strane. Ona nčela ili muha zujara na Duhovski ponedjeljak.

Poshao je dalje. Nego, gdje mi je šešir? Mora da sam ga opet stavio na vješalicu. Ili sam ga objesio u prizemlju. Čudno, ne sjećam se. Vješalica je u predsoblju pretrpana. Četiri kišobrana, njen kišni ogrtač. Kada sam podizao pisma s poda. Zvono na vratima Dragove brijanice zazvonilo je. Čudno, u tom trenutku upravo sam na to misho. Ke-stenjasta nautljena kosa preko ovratnika. Samo ju je oprao i iščetkao. Tko zna hoću li se jutros stići okupati. Tara Street. Momak na blagajni tamo, pomogao je, kažu, Jamesu Stephensu da pobjegne. O'Brien.

Dubok glas ima taj Dugacz. Agandath, kako ono. Tako dakle, gospođice. Obožavatelj.

Udarcem noge otvorio je raskUmana vrata zahoda. Nastoj pripaziti da ne zaprljaš hlače prije pogreba. Ušao je sagnuvši glavu ispod niskog nadvratka. Ostavivši vrata odškrinuta, otkopčao je naramenice usred smrada ustajalog vapna i stare paučine. Prije nego je sjeo, zavirio je kroz pukotinu gore prema susjednim prozorima. Kralj je u svojoj riznici. Nema nikoga.

Sjedeći na daski, izvadio je novine i otvorio ih listajući ih na golim koljenima. Nešto novo i lako. Nije nikakva velika žuib. Zadrži još malo. Naša nagrađena priča. *Matchamov majstorski potez* Napisao

Philip Beaufoy, Klub ljubitelja kazališta, London. Pisac je dobio gvineju po stupcu. Tri i pol gvineje. Tri funte i tri šilinga. Tri fimte, trinaest šilinga i šest penija.

Suzdržavajući se, mimo je pročitao prvi stupac i, popuštajući ali opiraći se, počeo čitati dragi. Na sredini, posljednji otpor je popustio, mimo je dopustio da mu se, u čitanju, crijeva olakšaju, i dalje marljivo čitajući, ono blago jučerašnje začepljenje sasvim je iščezlo. Nadam se da nije previše debelo, da opet ne dobijem šuljeve. Ne, baš je kako treba. Tako. Ah! Začepljenje. Jednu tabletu cdscara sagrađa. 1 život bi mogao biti takav. Nije ga uzbudilo ni dimulo, ali bilo je nekako živahno i vješto. Danas tiskaju baš sve. Ludo vrijeme. Čitao je dalje, sjedeći mimo nad svojim smradom koji se dizao. Vješto, zaista. *Matcham često misli na majstorski potez kojim je osvojio nasmijanu vješticu koja sad.* Počinje i završava poučno. *Rukom u ruci* Zgodno. Prelctio je pogledom ono što je već bio pročitao i, dok je osjećao kako mu voda mimo otječe, dobrodušno je zavidio gospodinu Beaufoju koji je to napisao i za to primio honorar od tri funte, trinaest šilinga i šest penija.

Mogao bih i ja smishti kakvu crticu. Napisali gosp. i gđa. L. M. Bloom. Izmisлити priču zasnovanu na nekoj poslovi. Na kojoj? Svojedobno sam pokušavao na orukvici zapisati što je govorila dok se oblačila. Ne voli se zajednički oblačiti. Porczao sam se dok sam se brljao. Grizla je donju usnu zakopčavajući prerez na suknji. Mjerio sam joj vrijeme. 9.15. Je li ti Robert već platio? 9.20. Što je Gretta Coruoy imala na sebi? 9.23. Što me navelo da kupim onaj češalj? 9.24. Kupus me nadima. Tmnak prašine na lakiranoj koži njene cipele: spretno je vrhove cipela naizmjenice trljala o čarape na listovima nogu. Jutro nakon dobrotvorne zabave na kojoj je Mayjev orkestar svirao Ponchiel-lijev ples satova. Objasniti to: jutarnje sate, podne, zatim večer koja dolazi, zatim noćne sate. Prala je zube. To je bila prva noć. Glava joj je plesala. Lepeza joj zveckala. Je li taj Boylan imućan? Ima novaca. Pa što? Primijetila sam da mu dah lijepo, otmjeno miriše dok pleše. Onda ne vrijedi gundati. Aludirati na to. Čudna vrsta muzike ono sinoć. Ogledalo je bilo u sjeni. Brzo je protrljala mčno zrcalce o vuneni džemper na svojim krapnim, talasavim gradima. Pogledala se u nj. Obrisi u njenim očima. Nekako nije upalilo.

Večernji sati, djevojke u sivoj izmaglici. Zatim noćni sati: crni s bodežima i maskama na očima. Poetična zamisao: mžičasto, zatim zlatno, zatim sivo, zatim crno. Svejedno, vjerna slika života. Dan: zatim noć.

Otkinuo je pola nagrađene priče i obrisao se njome. Zatim je podigao hlače, namjestio naramenice i zakopčao se. Odgurnuo je rasklimana trošna vrata zahoda i iz polutame izišao na zrak.

Na jasnom svjetlu, rasterećen i mirnog uda, pažljivo je razgledao svoje crne hlače: rubove, koljena, nabore na koljenima. Kada je pogreb? Najbolje da pogledam u novinama.

Nešto je zaškripalo i tamno zabrujalo visoko u zraku. Zvona crkve sv. Jurja. Izbijala su sate: zvučna mračna bronca.

Ohjo! Ohjo!

Ohjo! Ohjo!

Ohjo! Ohjo!

Četvrt do. Ponovo: odzvuk se širio zrakom. Terca.
Jadni Dignarni

151

Odmjerenim koracima prolazio je gospodin Bloom pokraj teretnjaka na keju sir Jolma Rogersona, mimo NVindmill Lanca, Leaskove uljare, poštanskog i telegrafskog ureda. Mogao je dati i tu adresu. I pokraj Doma pomoraca. Ostavio je za sobom jutarnju vrevu keja i pošao kroz Lime Street. Kraj Bradyjevih koliba švrljao je neki kožarski naučnik s vedrom otpadaka na raci, pušeći izvakana opušak. Omanja djevojčica s ožiljcima od osipa na čelu gledala gaje, ravnodušno držeći iskrivljeni обруč neke bačve. Reci mu da neće rasti ako bude pušio. A, pusti ga na mira! Život mu nije baš posut ražama. Čekati pred krčmama da tatu odvede kući. Hajde kući mami, tata. Kasno je: nema mnogo ljudi. Prešao je preko Tovvnsend Strccta, prošao pokraj mrkog pročelja Bethela. El, da: kuća onoga: Aleph, Bet. 1 pokraj Nicholsova pogrebnog poduzeća. U jedanaest je. Ima vremena. Sigurno se Comy Kelleher pobrinuo za pogreb O'Neilla. Pjeva zatvorenih očiju. Comy. Sreo sam je jednom u parku. Zgodno, bje tama. A ona sama. Policijski doušnik. Ime i adresu rekla mu je zatim uz moje tralala tralala la. O, sigurno se on pobrinuo za to. Sahrani ga jeftino u čemugodbilo. Uz moje tralala, tralala, tralala, tralala.

U VVestland Rowu zaustavio se pred izlogom Belfast i Oriental Tea Company i čitao natpise na paketićima od staniola: probrana mješavina, najbolja kvaliteta, obiteljski čaj. Prilično je vruće. Čaj. Moram dobiti malo od Toma Kemana, Ipak, ne mogu ga zatražiti na pogrebu. Dok su mu oči još lagano čitale, skinuo je šešir spokojno udišući miris svoga ulja za kosu i desnom rukom sporeom kretnjom prešao preko čela i kose. Vrlo toplo jutro. Ispod obješenih vjeda oči su mu ugledale malu izbočinu na kožnom obrubu u unutrašnjosti svoga prvorazrednog šešira. Baš je tamo. Desna mu se ruka spustila u udubinu

šešira. Prsti su mu brzo pronašli listić iza kožne trake i premjestili ga u džep na prsluku.

Tako je toplo. Desna mu je ruka još jednom malo sporije prešla preko čela i kose. Zatim je ponovo, s osjećajem olakšanja, stavio šešir na glavu: i ponovo pročitao: probrana mješavina, od najboljih cejlonskih vrsta. Daleki istok. To mora da je divan kraj: zemaljski vrt, veliki lijeni listovi na kojima bi se moglo ploviti naokolo, kaktusi, cvjetne livade, zmijolike lijane, kako ih nazivaju. Tko zna je li tako. Oni Singalezi izležavaju se na suncu u *dolce fariente*, ne mičući ni prstom cijeli dan. Od dvanaest mjeseci šest prespavaju. Previše je vmće da bi se svađali. Utjecaj podneblja. Letargija. Cvijeće dokolice. Zrak im je najbolja hrana. Dušikovi spojevi. Staklenik u Botaničkom vrtu. Osjetljive biljke. Lopoči. Latice previše umorne da bi. Bolest spavanja u zraku. Hod po ružinu lišću. Zamisli pokušati jesti tripice i teleće noge. Gdje je bio onaj momak što sam ga negdje vidio na toj slici? Ah, da, u Mrtvom mom, plivao je na leđima čitajući knjigu pod otvorenim suncobranom. Ne možeš potonuti i da hoćeš: tako je gusto od soli. Budući da je težina vode, ne, težina tijela u vodi jednaka težini čega ono? Ili je obujam jednak težini? Tako nekako glasi zakon. Vance u srednjoj školi, što ie oucketao mstima dok ie predavao Nastava u koledžu, pucketava nastava. Sto je stvarno težina kad kažeš težina? Trideset dvije stope u sekundi za sekundu. Zakon o tihema koja padaju: u sekundi, u sekundi. Sva ona padaju na tlo. Zemlju. Sila zemljine teže, to je težina.

Okrenuo se i odšetao preko ceste. Kako je hodala s onim kobasicama? Nekako ovako. Dok je koračao, iz džepa sa strane izvadio je presavijene novine, *Freeman*, razmotao ih, svom ih dnžinom ovio oko štapa i pri svakom lijenom koraku udario njima o nogavica svojih hlača. Ravnodnšan izraz: samo nči i pogledaj. U sekundi za sekunda. U sekndi, to znači u svakoj sekndi. S raba pločnika npro je pogled kroz vrata poštanskog ureda. Kutija se prazni u kasne sate. Ovdje ubacite. Nema nikoga. Uđi.

Ubacio je dopisnicu kroz mjedenu rešetku.

- Ima h pošte za mene? - nptiao je.

Dok je poštanska službenica tražila po pretinca, gledao je n plakat što vrbnje n vojsku, s vojiucima svih rodova na paradi: i držao vrh štapa pod nosom, ndišnći miris netom tiskanog novinskog papira. Vjerojatno nema odgovora. Zahvatio joj je i brzo pogledao na omotnica s natipkanom adresom.

Gosp. Henry Flowcr
Poste restante, Westland Row,
City.

Ipak je odgovorila. Gurnuo je dopisnicu i pismo u džep sa strane, razgledajući pomno vojnike na paradi. Gdje je pukovnija starog Tweedyja? Otpušteni vojnik. Evo ga: šubara od medvjedeg krzna i pijetlovo pero. Ne, on je grenadir. Šiljate orukvice. Evo ga, tu je: Dublinski kraljevski strijelci. Crveni ogrtači. Previše upadljivo. Žene sigurno zato jure za njima. Uniforma. Tako se lakše prijavljuju i uvježbavaju. Pismo Maud Gonno o tome da bi ih noću trebalo držati podalje od O'Coimell Streeta: sramota za našu irsku prijestolnicu. Griffithove novine pušu sada u isti rog: vojska zaražena veneričitim bolestima: prekomorsko ili prenapito carstvo. Izgledaju priguplo: kao hipnotizirani. Pogled naprijed. Praži korak. Sijeno: eno. Stog: og. Kraljeva garda. Nikad ga ne vidiš odjevena kao vatrogasca ili policajca. Kao masona, to da.

Izišao je iz poštanskog ureda i skrenuo nadesno. Govorili: kao da se time može išta popraviti. Ruka mu je posegnula u džep i kažiprst se zavukao pod zaklopac omotnice raspovršivši je u nekoliko trzaja. Ne vjemjem da su žene toliko oprezne. Prsti su mu izvukli pismo i zgužvah omotnicu u džepu. Nešto je pribodeno iglom: možda fotografija. Pramen kose? Nije.

M'Coy. Treba ga se što prije riješiti. Mogao bi me kud odvuću. Mrzim draštvo kada...

- Zdravo, Bloom. Kamo si pošao?
- Zdravo, M'Coy. Nikamo posebno.
- Kako sa zdravljem?
- Dobro. Kako si ti?
- Još se ne dam - rekao je M'Coy.

Vidjevši crnu kravatu i odijelo, upitao je tiho i smjerno:

- Da nije netko... sve je u redu, nadam se? Vidim da si...

- O, ne - rekao je gospodin Bloom. - Jadni Dignam, znaš. Danas mu je pogreb.

- Zaista, jadnik. Tako je. Kada?

Nije fotografija. Možda je kakva značka.

- U jedanaest - odgovorio je gospodin Bloom.

- Nastojat ću doći - rekao je M'Coy. - U jedanaest, je li? Saznao sam to tek sinoć, tko mi je ono rekao? Holohan. Znaš Skočka?

- Znam.

Gospodin Bloom je preko eeste promatrao kočiju kako se zaustavlja pred vratima hotela Grosvenor. Nosač je podigao prtljagu ua prostor za prtljagu. Oua je stajala mimo, čekajući, dok je muškarac, suprag, brat, sličan njoj, tražio po džepovima sitniš. Modemi ogrtač sa zavijenim ovratnikom, topao za ovakav dan, izgleda kao pokrivač. Bezbrizno stoji s rukama u onim našivenim džepovima. Kao onaj oholi stvor na utakmicama poloa. Sve su žene nepristupačne dok ih ne pogodiš u pravo mjesto. Lijepa je i lijepo se drži. Suzdržana a sprenma popustiti. Časna gospoda i Brat častan je čovjek. Imaš li je jednom, nestane sva njena ukraćenost.

- Bio sam s Bobom Doranom, opet je u jednom od svojih razdoblja pijančevanja, i s onim, kako se ono zove, Bantamom Lyonsom. Bili smo tu dolje, kod Conwaya.

Doran Lyons kod Conwaya. Prinijela je kosi ruku u rukavici. Ušao je Skočko. Već je bio malo pokisao. Zabacivši glavu i gledajući u daljinu ispod poluzatvorenih vjeda, Bloom je spazio svijetlosmeđu kožu kako sja na blistavoj svjetlosti, isprepletenu pragama. Danas dobro vidim. Možda vlaga u zraku omogućuje pogled daleko. Govdri o bilo čemu. Ruka dame. S koje će se strane popeti?

- On je rekao: *Šteta našeg jahnog prijatelja Paddyja 7 Kojeg Paddyja.* rekao sam ja. *Jahnog malog Paddyja Dignama,* rekao je.

Na selo: vjerojatno u Broadstone. Visoke smeđe cipele s vezicama koje lupkaju. Lijepo oblikovano stopalo. Što se tako uskomešao oko tog sitniša? Vidi daje gledam. Uvijek vreba na dragog muškarca. Dobra odstupnica. Dva željeza u vatri.

- *Zašto?* rekao sam. *Što je s njim?* pitao sam.

Ponosna: bogata: svilene čarape.

- Da - rekao je gospodin Bloom.

Odmaknuo se malo od M'Coyeve brbljave glave. Još trenutak i popet će se.

- *Što je s njim?* rekao je. *Mrtav je,* rekao je. I, vjere mi, opet je natočio. *Paddy Dignam?* rekao sam. Nisam mogao vjerovati kada sam to čuo. Još prošlog petka ili četvrtka bio sam s njim u Archu. *Da,* rekao je. *Premينو je. Umro je u ponedjeljak, jahnik.* Gle! Gle! Raskošno blistave svilene bijele čarape. Gle!

Teška tramvajaska kola projurila su između zvoneći svojim zvoncem.

Izgubljeno. Do vruga i ta tvoja bučna tubasta nosina. Kao da ti zalupe vratima. Raj i Peri. Uvijek se tako dogodi. Baš u tom trenu. Djevojka koja je u veži u Eustace Streetu bilo je to u ponedjeljak

namještala podvezicu. Prijateljica ju je zaklanjala od. *Esprit de corps*. Dobro, kud zijevaš?

- Da, da - rekao je gospodin Bloom nakon zlovolj nog uzdaha. - Još jedan manje.

- Jedan od najboljih - rekao je M'Coy.

Tramvaj je prošao. Odvezli su se prema mostu Loop Line, njena ruka u otmjenoj rukavici na čeličnoj ručki. Plap, plap: bhjesak čipke njena šešira na suncu: plap-plap, plip.

- Žena ti je dobro, nadam se? - rekao je M'Coy promijenjenim glasom.

- O, da - rekao je gospodin Bloom. - Tiptop, hvala.

Lijeno je odmotao novine sa štapa i lijeno pročitao:

*Kakva je kuća u kojoj
Mesnih konzervi Plumtree nema?
Prazna posvema.
Gdje ih ima pravi je raj.*

- Moja je gospojaupravo dobila angažman. To jest, nije još sve sređeno.

Opet smicalica s kovčegom. U svakom slučaju, ne škodi. Kod mene to ne pali, hvala.

Gospodin Bloom je prijateljski sporo okrenuo oči s velikim kapcima.

- Moja žena također - rekao je. - Pjevat će na nekoj svečanoj priredbi u Ulster Hallu, u Bclfastu, dvadeset petoga.

- Zbilja? - rekao je M'Coy. - Drago mi je to čuti, stari. Tko to priređuje?

Gospođa Marion Bloom. Nije se još digla. Kraljica bje u spavaćoj sobi jedući kruh i. Nijedne knjige. Pocrnjete igraće karte ležale su, po sedam, oko njenih bokova. Crna dama i plavokosi muškarac. Pismo. Crna kugla mačjeg krzna. Rasparana omotnica.

*Stara Slatka
Ljubavna
Pjesma
Slijedi sta-ra slatka...*

- To je neka vrsta turneje, znaš - rekao je gospodin Bloom zamišljeno. *Ljubavna pjesma*. Osnovali su i odbor. Dijele troškove i dobit.

M'Coy je klimnuo glavom Cupkajući oštre dlake svojih brkova.

- O, krasno - rekao je. - To je dobra vijest.

Spremao se poći.

- Drago mi je što vidim da si dobro - rekao je. - Srest ćemo se još koji put.

- Da - rekao je gospodin Bloom.

- Znaš šta - rekao je M'Coy. - Mogao bi upisati i moje ime na pogrebu, hoćeš li? Rado bih pošao, ah možda neću stići, znaš. Netko se utopio u Sandycoveu, možda će izroniti, a onda mrtvozovnik i ja moramo poći tamo, ako pronađu tijelo. Samo zapiši moje ime, ako me ne bude na pogrebu, hoćeš li?

- Hoću - rekao je gospodin Bloom, spremajući se da pode. - Sve će biti u redu.

- Dobro - rekao je M'Coy vedro. - Hvala ti, stari. Doći ću ako ikako budem mogao. Dakle. Važi. Dovoljno je da napišeš C. P. M'Coy.

- Tako ću i učiniti - rekao je gospodin Bloom odlučno.

Nije me zaskočio tom smicalicom. Odmah sam mu uzvratio. Nije mi dorastao. Htio bih to okončati. Kovčeg koji mi je posebno drag. Koža. Uglovi s kopicama, okovani rabovi, dvostruka patent-brava. Bob Cowley posudio mu je svoj kovčeg za koncert na regati u Wicklowu lani i više ga nije ni čuo ni viuo ou iog lijepog dana do dana».

Gospodin Bloom se smješкао idući prema Brunsvick Streetu. Moja ga je gospoja upravo dobila. Piskutavi pjegavi sopran. Nos kao nož. Prilično lijep na svoj način: za kakvu malu baladu. Nema čvrstine u njemu. Ti i ja, shvaćaš li? U istom čamcu. Ulizivanje. To bi me baš razljutilo. Zar ne čuje razliku? Mislim da on malo tome nagingje. To se nekako protivi mojoj naravi. Mislio sam da će mu Belfast odgovarati. Nadam se da boginje tamo gore neće uzeti maha. Ona se sigurno ne bi dala ponovo cijepiti. Tvoja žena i moja žena.

Tko zna uhodi li me on.

Gospodin Bloom se zaustavio na uglu, oči mu lutale po šarenim plakatima. Cantrellov i Cochraneov napitak od dumbira (aromatičan). Ljetna rasprodaja kod Cleryja. Ne, pošao je ravno. Oho. Večeras *Leah* Gospoda Bendmann Palmer. Volio bih je ponovo vidjeti u loj ulozi. Sinoć je igrala Hamleta. Utjelovljenje muškarca. Možda je on i bio žena. Zašto je Ofelija počinila samoubojstvo. Jadni tata! Koliko je puta govorio o Kate Bateman u toj ulozi. Cijelo je popodne čekao pred Adelphijem u Londonu da bi mogao ući. To je bilo godinu dana prije nego sam seja rodio: šezdeset pete. Pa Ristorijevu u Beču. Kako je ono točan naziv tog komada? Od Mosenthala. *Rahela*, zar ne? Nije. Uvijek

je govorio o onom prizoru u kojem stari slijepi Abraham prepoznaje glas i prstima mn dodimje lice.

Natanov glas! Glas sinov! Čujem glas Natana koji je pustio oca svojega da umre od tuge i bijede na rukama mojim, koji je napustio kuću oca svojega i napustio Boga oca svojega.

Svaka je riječ tako duboka, Leopolde.

Jadni tata! Jadnik! Drago mi je Sto nisam uSao u sobu da mu vidim lice. Onaj dan! O, Bože! O, Bože! Uh! Zapravo, možda je to bilo za njega najbolje.

Gospodin Bloom je skrenuo iza ugla i proSao pokraj pokunjene kočijaške kljusadi. Nema smisla i dalje na to misliti. Vrijeme za zobnicu. Volio bih da nisam sreo M'Coya.

Prišao je bliže i čuo hrskanje zlatne zobi, zube koji mimo žvaču. Njihove velike smeće oči gledale su ga dok je prolazio usred sladunjave konjske mokraće što zaudara po zobi. Njihov Eldorado. Jadne budale! Ništa oni ne znaju i ni za što se ne brinu, s dugačkim svojim gubicama zabodenim u zobnice. Previše su siti da bi što rekli. Svejedno, uredno dobivaju hranu i prenoćište. I uškopljeni su: kmjatak crne gutaperke mlitavo im se njiše između stražnjih nogu. Ipak, i tako mogu biti sretni. Izgledaju kao jadne dobre životinje. Rzanje im međutim može i te kako razdražiti čovjeka.

Izvukao je pismo iz džepa i savio ga u novine koje je nosio. Ovdje bih baš mogao naletjeti na nju. U uličici je sigurnije.

Prošao je pokraj svratišta za kočijaše. Čudan je život tih dmdavih fijakerista. Po svakom vremenu, na svakom mjestu, na sat ili prema udaljenosti, bez svoje volje. *Voglio e non*. Volim im katkad dati cigaretu. Dmštveni su. Doviknu po koju riječ u prolazu. Promumljao je:

La ci darem la mano

La la lala la la.

Skrenuo je u Cumberland Street i, nakon nekoliko koraka, zastao u zavjetrini iza kolodvorskog zida. Nikoga. Meadeovo skladište drva. Naslagani balvani. Ruševine i stambene zgrade. Opreznim korakom prešao je preko nacrtane dječje igre "nebo i pakao", sa zaboravljenom pločicom. Ni žive duše. Pokraj skladišta čučalo je neko dijete, scimo, špekulalo se gurajući kuglicu spretnim palcem. Mudra, tigrasta mačka, žmiikava sftnga, promatrala je sa svoga toplog praga. Šteta što ih uznemirujem. Muhamed je otkinuo komad svog plašta da je ne

probudi. Otvori ga. I ja sam se nekoć igrao špekulanta kada sam išao u školu one stare gospode. Voljela je rezede. Zavod gospode Ellis. I gospodina? Otvorio je pismo zakriveno novinama.

Cvijet. Mislim da je to. Žuti cvijet sa spljoštenim laticama. Dakle, ne ljuti se. Što kaže?

Dragi Henry

Dobila sam tvoje pismo meni i velika ti hvala na njemu. Žao mi je što ti se nije svidjelo moje prošlo pismo. Zašto si priložio marke? Strašno sam ljuta na tebe. Voljela bih da te mogu kazniti zbog toga. Nazvala sam te zločestim dečkom zato što ne volim onaj dragi izlaz. Molim te reci mi koje je pravo značenje te riječi? Zar nisi sretan u svom domu ti jadni mali zločesti dečko? Voljela bih da mogu nešto učiniti za tebe. Molim te reci mi što misliš o meni jadnici. Često mislim na lijepo ime koje imaš. Dragi Henry, kad ćemo se sastati? Pojma nemaš koliko često mislim na tebe. Nikad nisam osjetila da me jedan muškarac privlači kao ti. Osjećam se tako nevaljala zbog toga. Molim te napiši mi dugo pismo i reci mi još puno toga. Zapamti ako ne budeš ja ću te kazniti. Sada znaš što ću ti učiniti, ti zločesti dečko, ako mi ne budeš pisao. O kako čeznem da se sastanemo. Henry dragi, usliši moju molbu dote jos ntsam izgubila strpljenje. Onda ću ti sve reći. A sada do viđenja, zločesti dragi, tako me strašno boli glava, danas, i piši povratnom poštom svojoj čežnutljivoj

Marti

P.S. Molim te reci mi koji parfem upotrebljava tvoja žena. Htjela bih znati.

x x x x

Ozbiljna lica otkinuo je cvijet s pribadače, pomirisao gotovo iščezli miris i stavio ga u džep povrh srca. Jezik cvijeća. One ga vole jer ga nitko ne može čuti. Ili otrovni buket da ga usmrti. Zatim je, idući polako dalje, još jednom polako pročitao pismo promrmljavši tu i tamo po koju riječ. Ljutim se tulipan na tebe dragi muški cvijet kaznit ću tvoj kaktus ako ne budeš molim te jadni nezaboravak koliko čeznem da ljubice dragi ružice kada se uskoro anemona sastanemo ti zločesti pasje zelje žena Martin parfem. Pročitavši sve, izvadio je pismo iz novina i vratio ga u džep sa strane.

Kolebljiva radost otvorila mu je usne. Drukčija je nego u prvom pismu. Tko zna je h to sama napisala. Izigrava uvrijeđena: djevojka iz dobre obitelji kao ja, poštovana osoba. Mogli bismo se sresti jedne

nedjelje poslije kranice. Hvala: ne bih. Uobičajeno ljubavno čaikanje. A onda trčanje iza uglova. Lože kao i svadanje s Molly. Cigara smiruje. Narkotična je. Slijedeći put poći ću dalje. Zločesti dečko: kazniti: boji se riječi, naravno. Okrutno, zašto ne. U svakom slučaju, pokušaj. Svaki put pomalo.

I dalje pipajući pismo u džepu, izvadio je iglu iz njega. Obična igla, zar ne? Bacio je na cestu. Odnekud iz njene haljine: sva je zapeta. Čudno, koliko igala uvijek imaju. Nema mže bez tmja.

Grabi dublinski glasovi zabrajali su mu u glavi. One dvije djevojčure one noći u Coombeu, držeći se pod ruku na kiši.

Od gaćica iglu izgubila je Marija.

I nije znala što da radi

Da joj ne padnu.

Da joj ne padnu.

One? Gaćice. Ta strašna glavobolja. Vjerojato ima svoj ženski svijet. Ili cijeli dan sjedi i tipka. Naprezanje očiju škodi želučanim živcima. Koji parfem upotrebljava tvoja žena. Tko bi sada to razumio?

Da joj ne padnu.

Marta, Marija. Negdje sam vidio tu sliku, više se ne sjećam. Stari majstor ili falsifikat za novac. U njihovoj kući sjedi On, govori. Tajanstveno. I svaka od one dvije djevojčure u Coombeu slušala bi.

Da joj ne padnu.

Ugodno večernje raspoloženje. Nema više lutanja naokolo. Samo se opusti: mirni sumrak: neka sve ide kako ide. Zaboravi. Pričaj o mjestima gdje si bio, o čudnim običajima. Ona draga, s krčagom na glavi, donosila je večera: voće, masline, ugodnu hladnu vodu iz zdenca, kamenohladnog kao otvor u zidu u Ashtovvnu. Moram ponijeti papirnatu čašu kad slijedeći put pođem na konjske trke. Ona sluša s velikim crnim vlažnim očima. Govoriti joj: sve više i više: sve. Zatim uzdah: tišina. Dugi dugi dugi počinak.

Prolazeći ispod željezničkog nadvožnjaka izvukao je omotnicu, brzo je rasparao na komadiće i razasuo ih prema cesti. Komadići su odlepršali, potonuli u vlažni zrak: bijelo lepršanje, zatim su se svi slegli.

Henry Flower. Ti bi na isti način mogao rasparati i ček od stotinu funti. Običan komad papira. Lord Iveagh je jednom u Irskoj banci

unovčio sedmeroznamenasti ček od milijun funti. Iz toga se vidi kakav se novac može zaraditi na pivu. Ali dragi brat lorda Ardilauna mora četiri puta na dan promijeniti košulju, kažu. Na koži mu se kote uži i draga gamad. Milijun funti, čekaj malo. Dva penija pinta, četiri penija četvrt galona, osam penija galon piva, ne, Šiling i četiri penija galon piva. Dvadeset podijeljeno sa Šiling i četiri penija: otprilike petiaest. Da, točno. Petnaest milijuna bačava piva.

ZaSto kažem bačava? Galona. Oko milijun bačava, svejedno.

Vlak koji je ulftzio zaglušno mu je tutnjao iznad glave, vagon za vagonom. Bačve su mu se sudarale u glavi. Tromo se pivo bućkalo i pjenilo u njima. Čepovi su prsnuli i ogromna tanma poplava procurila je van, izlila se vijugajući blatnim tlom po cijeloj ravnici, lijeni zakovitlani vrtlog tekućine nosio je sa sobom Sirokolisne cvjetove pjene.

Stigao je pred otvorena stražnja vrata cikve Svih Svetih. Ulazeći u predvoge skinuo je SeSir, izvadio listić iz džepa i gurnuo ga opet iza unutrašnjeg kožnog obruba SeSira. Do vraga. Mogao sam preko M'Coya isposlovati kartu do Mullingara.

Ista obavijest na vratima. Propovijed velečasnog Johna Conmecja, isusovca, o svetom Petra Clavera, isusovcu, i o misijama u Africi. Molih su i za obraćenje Gladstonea kada je gotovo bio bez svijesti. Protestanti su isti takvi. Preobraćaju ura Williama J. Waisha, dra teoi, na pravu vjera. Spasite milijune Kineza. BaS me zanima kako to oni objašnjavaju krivovjemim Kinezima. Draža je njima mrča opijuma. Sinovi neba. Za njih je to očigledno krivovjega. Buđdha, njihov bog, leži na boku u muzeju. Odmara se držeći ruku pod bradom. Mirisni Štapići gore. Ne kao Ecce Homo. Trnova kruna i križ. Mudra zamisao sv. Patrik djetelina. Štapići se jedenje? Conmee; Martin Cuimingham ga poznaje: otmjeno izgleda. Šteta Sto se nisam njemu obratio da Milly primi u zbor, a ne ocu Farleyju koji je izgledao glup, ali nije bio. Tako ih uče. On ne ide sa svojim plavim naočalima krstiti crnce dok se znoj cijedi s njega, zar ne? Naočale bi im bljeskajući privlačile pažnju. Da mi ih je vidjeti kako sa svojim nabreklih usnama sjede u krugu i, u zanosu, slušaju. Mrtva priroda. Srču oni to kao mlijeko, pretpostavljam.

Hladni miris svetog kamena pozivao ga je. Popeo se izhzanim stepenicama, gurnuo okretna vrata i tihom uSao sa stražnje strane.

NeSto se zbiva: sastanak neke bratovštine. Šteta Sto je tako prazno. Lijepo, povučeno mjestance za sjedenje pokraj kakve djevojke. Tko je moj bližnji? Satima stisnuti zajedno uz polaganu glazbu. Žena na polnoćki. Sedmo nebo. Žene su klečale u klupama s grimznim ularima oko vrata, pognutih glava. Nekoliko ih je klečalo uz ogradu oltara.

Svećenik je prolazio pokraj njih, mrmrlajući, držeći ono u rukama. Zastao je kod svake, izvadio kružić hostije, otrsao kap-dvije (zar leže u vodi?) i pažljivo joj ga stavio u usta. Njen šešir i glava utonuli su. Zatim slijedeća. Njen je šešir odmah utonuo. Zatim slijedeća: neka stara ženica. Svećenik se sagnuo da joj ga stavi u usta, numljajući sve vrijeme. Latinski. Slijedeća. Zatvori oči i otvori usta. Što? *Corpus*: tijelo. Mrtvo tijelo. Dobra zamisao na latinskom. Najprije ih omami. Zaklonište za umiraće. Ne bi se reklo da one to žvaču: samo progutaju. Čudna ideja: jesti dijelove mrtvog tijela. Zato su ljudožderi to i zavoljeli.

Stajao je sa strane i gledao njihove shjepe maske kako prolaze sredinom crkve, jedna po jedna, i traže svoja mjesta. Prišao je jednoj klupi i sjeo na rub držeći u naračju šeširi novine. Moramo nositi ovakve lonce. Šešire bi nam morali oblikovati na glavi. Bile su posvuda oko njega, i dalje pognutih glava, s grimiznim svojim ulaiima, čekjući da im se ono rastopi u želucu. Nešto nalik na mazut: to je takva vrsta kruha, beskvasni žrtveni krah. Pogledaj ih samo. Kladam se da ih to sada čini sretnim. Lizalice. Tako je. Da, to zovu krah andeoski. Iza toga krije se dobra zamisao daje neka vrsta "kraljevstva Božjeg u tebi. Prvopriješnici. Sladoleđ, tuljak za peni. Zatim se osjećaju kao jedna obitelj, zajedno u kazalištu, svi u istom zanosu. Zaista. Uvjeren sam u to. Nisu tako osamljeni. U našoj bratovštini. Zatim iziđu malo podnapiti. Odušak. Ono u što zaista vjeruješ, zaista i postoji. Lourdsko ozdravljenje, vode zaborava i Knockova prikaza, kipovi koji krvare. Starac j zaspao pokraj one ispovjedaonice. Odatle to hrkanje. Slijepo vjerovanje. Siguran u naračju dođi kraljevstvo tvoje. Uspavljuje sve patnje. Probudiš se dogodine u ovo doba.

Vidio je kako svećenik kalež s hostijama stavlja duboko u sveto-hranište i za trenutak kleči pred njim, pokazujući veliki sivi potplat ispod čipkaste stvari koju ima na sebi. Zamisli da izgubi iglu svojih. Ne bi znao što da radi da mu. Malo ćelav straga. Slova na leđima: I.N.R.1? Ne: I.H.S. Molly mi je to objasnila jednom kada sam je pitao. I hudo sagriješih: ili ne: I hudo stradah, to je. A ono drago? Izranišenaga rebra izmučena.

Sastat ćemo se jedne nedjelje poslije krunice. Usliši molitvu moju. Doći će s velom i crnom torbicom. Sumrak i svjetlost iza nje. Mogla bi biti ovdje s vrpcom oko vrata, a krišom bi ipak radila i ono drago. Njihov dobar glas. Onaj izdajnik koji je svjedočio protiv nepobjedivih običavao se svako jutro pričestiti. Ime mu je bilo Carey. U istoj ovoj crkvi. Peter Carey, da. Ne, to mislim na Petera Clavera. Denis Carey. I zamisli ti to.

ženu i šestoro djece kod kuće. A sve je vrijeme smišljao to ubojstvo. Ti oltarolisci, to je baš dobar naziv za njih, uvijek ima nešto prevrtljivo u njihovoj vanjštini. Nisu ni poštteni trgovci. O, ne, nje nema ovdje: cvijet: ne, ne. Osim toga, jesam li rasparao omotnicu? Jesam: pod nadvožnjakom.

Svećenik je ispirao kalež: zatim je brzo iskapio talog. Vino. To je otmjenije nego da na primjer pije ono što po običaju piju, Guiimessovo pivo ili kakvo bezalkoholno piće, Wheatleyjevo dublinsko gorko pivo od hmelja ili Cantrellov i Cochraneov napitak od dumbira (aromatičan). Ne daje im nimalo od toga: vino mogu samo gledati: samo ono dmgo. Slaba utjeha. Pobožna podvala ali posve opravdana: inače bi sve stare pijandure, jedan gori od dmgog, dolazili i moljakali za piće. Čudna je atmosfera svega toga. Sasvim u redu. To je sasvim u redu.

Gospodin Bloom je pogledao natrag na kor. Neće biti nikakve glazbe. Šteta. Tko zna tko je ovdje orguljaš? Stari je Glynn znao natjerati to glazbalo da progovori, *vibrata*: pedeset funti godišnje imao je, kažu, u Gardiner Streetu. Molly je baš bila pri glasu toga *dana, Stabat Mater* od Rossinija. Najprije propovijed oca Bernarda Vaughana. Krist ili Pilat? Krist, ali nemoj nas zadržavati cijelu noć ovdje. Željeli su

jo j da glas usmjeri prema onom kutu. Osjećao sam uzbuđenje u zraku, puninu, ljudi su gledali uvis:

Quis est homo.

Neke stvari iz te stare crkvene glazbe sjajne su. Mercadante: sedam posljednjih riječi. Mozartova Dvanaesta misa: posebno *Glorija*. One nekadašnje pape oduševljavale su se glazbom, umjetnošću i skulpturama i slikama svih vrsta. I Palestrina, na primjer. Veselo su provodili ta dobra stara vremena dok su trajala. I zdravo, pjevanje, propisani redosljed sati, zatim proizvodnja alkoholnih pića. Benediktinci. Zelena Chartreuse. A to da su u zbornim imali uškopljenike, malo je pretjerano. Kakva je to vrsta glasa? Mora da čudno zvuči nakon njihovih snažnih basova. Poznavao. Pretpostavimo da poslije ništa više ne osjećaju. Neka vrsta spokojstva. Nikakvih briga. Ugoje se, zar ne? Proždrljivci, visoki, duge noge. Tko zna? Eunuh. To je jedan izlaz.

Vidio je kako se svećenik saginje i ljubi oltar pa zatim gleda oko sebe i blagoshva ljude. Svi su se prekrížili i poustajali. Gospodin Bloom se osvrnuo oko sebe i zatim se digao, gledajući preko izniklih šešira. Za vrijeme podizanja treba ustati, dakako. Zatim su svi opet kleknuli a on

je tiho sjeo u svoju klupu. Svećenik je sišao s oltara, držeći ono pred sobom, te su on i ministrant jedan drugome odgovarali latinski. Onda je svećenik kleknuo i počeo čitati iz nekog podsjetnika:

- O, Bože, utočište naše i siago naša...

Gospodin Bloom se licem nagnuo bliže da uhvati riječi. Engleske. Dobacuje im kost. Nejasno se sjećam. Koliko je prošlo otkako si posljednji put bio na misi? Slavna i bezgrešna Djevica. Josip, njen zaručnik. Petar i Pavao. Mnogo je zanimljivije ako shvaćaš o čemu se radi. Svakako, sjajna organizacija, radi kao sat. Ispovijed. Svatko je žeh. Dakle, sve ću vam reći. Pokora. Kaznite me, molim. Moćno oruge u njihovim rukama. Jače nego u liječnika ili odvjetnika. Žena žarko želi da se. I ja šššššš. I jesi h čačačačača? A zašto si? Gleda u svoj prsten da potraži ispriku. Šaputavi zidovi hodnika imaju uši. Muž, zabezeknut, saznaje. Mala Božja šala. Zatim iz nje provali. Kajanje do srži. Ljupka sramežljivost. Mohtva pred jednim oltarom. Zdravo Marijo i Sveta Marijo. Cvijeće. Tamjan, svijeće što se tope. Skrivaju njeno crvenilo. Prostačko oponašanje Vojske spasa. Preobraćena bludnica. Obratit će se okupljenima. Kako sam našla Gospoda. Oni u Rimu mora da su bistre glave: oni vode cijelu tu predstavu. I zar ne zgrću i novac? I nasljedstva: tom i tom župniku na potpuno slobodno raspolaganje. Mise za pokoj moje duše neka se čitaju javno, otvorenih vrata. Muški i ženski samostani. Svećenik kao svjedok u parnici oko Fermanaghove oporuke. Ništa ga nije moglo zastrašiti. Imao je sprenme odgovore na sve. Sloboda volje i veličanje naše svete matere Crkve. Crkveni oci: izveli su cijelu teologiju odatle.

Svećenik je molio:

- Sveti arkanđele Mihajlo, brani nas u času nevolje naše. Budi naš čuvar od zloće i lukavstva đavoljeg (da ga Bog obuzda, ponizno molimo): a ti, o kralju nebeskih četa, s Božjom pomoći svali Sotonu u pakao i s njim sve one zle duhove koji svijetom hodaju na propast duša.

Svećenik i ministrant ustali su i otišli. Sve je završilo. Žene su još ostale: molitva zahvalnica.

Bolje da se pokupim. Brat Cincinkavac. Možda će doći s pladnjem. Dajte svoj uskršnji milodar.

Ustao je. Oho. Zar su mi ova dva dugmeta na prsluku sve vrijeme bila otkopčana? Žene u tome uživaju. Nikad ti to ne kažu. A mi. Oprostite, gospođice, ovdje (hm!) imate jedno (hm!) perce. Ili im otvor na suknji otraga nije zakopčan. Mjesec im virka kroza nj. Ljnte se ako im ne kažeš. Zašto mi to prije niste rekli. Ipak više vole kad si nenredan. Sva sreća što to nije bilo malo južnije. Prošao je kroz crkvn diskretno

se zakopčavajući i na glavna vrata izišao na danje svjetlo. Stao je načas, zaslijepjen, pokraj ome imamome zdjele, dok su dva vjernika pred njim i iza lijega krišom uronili ruke u plitki vodostaj svete vodioe. Tramvaji: kola iz Prosoottovo bojadisaonioe: neka udovica u crnini. Primjećnjem je jer sam i ja u crnini. Ustaknuo je šešir. Koliko je sati? Četvrt. Ima još dosta vremena. Bolje da dam napraviti onaj losion. Gdje je to? Ah, da, prošli pnt. Kod Swenya na Lincolnovu trgu. Ljekarnice se rijetko sele. Njihove zelene i zlatne reklamne boce preteške su za prenošenje. Hamilton Long, Ljekarnica, osnovana u vrijeme općeg potopa. U blizini je hngenotsko groblje. Poći ću tamo jednog dana.

Išao je na jug kroz Westland Rovv. Ali recept je u dragim hlačama. O, a zaboravio sam i ključ ulazne patent-brave! Gnjavaža su ovi pogrebi. O, dakako, jadnik, nije on kriv. Kada sam ga ono prošli put dao napraviti? Čekaj. Promijenio sam funtu, sjećam se. Mora da je to bilo prvog ili drugog u mjesecu. O, može potražiti u knjizi recepata.

Ljekarnik je unatrag listao stranica po stranicu. Kao da miriše na nešto sparušeno i isušeno. Skvrčena Inbanja. 1 star. Traženje kamena mndrosti. Alkemičari. Od droga stariš, premda ti isprva potiču um. Slijedi letargija. Zašto? Reakcija. Sav život u jednoj noći. To ti pos-tepeno mijenja karakter. Cijeli dan boraviti među travama, mastima, raskužnim sredstvima. Sve te njegove posude od alabastra. Avan i tučak. Aq. Dist. Fol. Laur. Te Virid. Miris te gotovo izliječi, kao i zvuk zvonca kod zubara. Doktor Mazalo. Najprije bi morao sam sebe iz-lijčiti. Otopina ili emulzija. Onaj koji je prvi ubrao travu da se njome liječi, bio je prihćno hrabar. Ljekovite trave. Treba biti oprezan. Ima tu dovoljno toga da te omami. Pokus: plavi lakmusov papir postaje crven. Kloroform. Prevelika doza laudanuma. Sredstva za spavanje. Ljubavni napici. Paragorićni sirup od maka nije dobar za kašalj. Začepnjuje pore i zaustavlja sluz. Otrovi jedini lijekovi. Lijek tamo gdje ga najmanje očekuješ. Priroda je pametna.

- Otprilike prije četrnaest dana, gospodine?

- Da - rekao je gospodin Bloom.

Čekao je pokraj pulta, udišući polako oštri zadah lijekova, prašni suhi miris spužava i lufe. Koliko vremena izgubiš pričajući o svojim bolovima i patnjama.

- Ulje od slatkih badema i benzoinska tinktura - rekao je gospodin Bloom - i voda od narančina cvijeta...

Od toga joj je koža zasigurno tako nježnobijela poput voska.

-1 još bijeh vosak - rekao je.

Ističe joj crninu očiju. Gledala me, s plahtom do očiju, prava Španjolka Sto udiše svoj miris, dok sam stavljao dugmad na orukvice. Oni domaći recepti najčešće su najbolji: jagode za zube: kopriva i kislica: zobena kaša, kažu, namočena u sirutki. Hrana za kožu. Jedan od sinova stare kraljice, nije li to bio vojvoda od Albanyja? imao je samo jednu kožu. Leopold, da. Mi imamo tri. Bradavice, otekline i bubuljice, da nam bude još gora. Ali, treba ti i parfem. Kakav upotrebljava tvoja? *Peau d'Espagne*. Ta voda od narančina cvijeta tako je svjež. Lijep miris imaju ovi sapuni. Sapun od čistog usirenog mlijeka. Vrijeme je da se okupam, tu iza ugla. Hamam. Turski. Masaža. Nečistoća ti se skupi oko pupka. Bilo bi ljepše kad bi ti to radila kakva lijepa djevojka. Mislim i na. Da. Činiti to u kupelji. Čudna želja. Voda već di. Spojiti posao i užitak. Šteta što nema vremena za masažu. Onda se cio dan osjećaš svjež. Pogreb će biti prilično mučan.

- Da, gospodine - rekao je ljekarnik. - Stajao je dva šilinga i deset penija. Jeste li donijeli bočicu?

- Nisam - rekao je gospodin Bloom. - Napravite mi to, molim vas. Doći ću kasnije, a uzet ću ijedan od ovih sapuna. Pošto su?

- Četiri penija, gospodine.

Gospodin Bloom je jedan sapun prinio nosnicama. Slatki limunasti vosak.

- Uzet ću ovaj - rekao je. - To iznosi tri šihnga ijedan peni.

- Da, gospodine - rekao je ljekarnik. - Možete platiti sve zajedno, gospodine, kada se vratite.

- Dobro - rekao je gospodin Bloom.

Bez žurbe je izišao iz ljekarnice sa štapom uvijenim u novine pod pazuhom, sa svježim zamotan sapunom u lijevoj ruci.

Glas i ruka Bantama Lyonsa javili su mu se pokraj pazuha:

- Hej, Bloom. Što ima novo? Jesu li današnje? Daj ih malo.

Opet je obrijao brkove, bogami! Dugačka hladna gornja usna. Da izgleda mladi. A izgleda glupo. Mladi je od mene.

Žuti prsti Bantama Lyonsa s crnim noktima, odmotavali su štap. Trebalo bi i da se okupa. Da skine onu najveću prljavštinu. Dobro jutro, upotrebljavate li Pearsov sapun? Perat na ramenima. Morao bi namazati kosu uljem.

- Htio bih vidjeti što piše o onom francuskom konju koji danas trči - rekao je Bantam Lyons. - Gdje je taj vrag?

Šušкао je složenim stranicama, trzaj nći bradn iznad visokog ovratnika. Svrab od brijanja. Tvrd ovratnik, izgubit će kosu. Najbolje da mu ostavim novine i riješim ga se.

- Možeš ih zadržati - rekao je gospodin Bloom.

- A seot. Zlatni pokal. Čekaj - mrmaljao je Bantam. - Samo tren. Maximnm Dmgi.

- Upravo sam ih htio baeti - rekao je gospodin Bloom.

Bantam Lyons je naglo podigao pogled i kratkovidno zaškiljio u nj.

- Šta kažeš? - rekao je oštrim glasom.

- Kažem da ih možeš zadržati - odgovorio je gospodin Bloom. - Ovog sam ih trenntka mislio baeti.

Bantam Lyons se časak dvonmio, škiljeći: zatim je raširene novine bacio natrag Bloomn n ruke.

- Riskirat ću - rekao je. - Evo, hvala ti.

Odjurio je prema Conway's Comeru. Sretno zečiću.

Gospodin Bloom je stranice ponovo savio u čist kvadrat i u njih smjestio sapun, smješkajući se. Smiješne usne ima taj tip. Kladenje. To je prava zaraza u posljednje vrijeme. Dostavljači kradu da bi se mogh kladiti za pet penija. Borba za velikog mekanog purana. Vaš božični račak za tri penija. Jack Fleming pronevjerio je da bi se mogao kockati, zatim je zbrisao u Ameriku. Sada ima hotel. Nikad se ne vraćaju. Egipatska raskoš.

Veselo se uputio prema turskom kupatilu. Podsjeća na džamiju, crveno pečene opeke, minareti. Vidim, danas su sportska natjecanja u koledžu. Promatrao je potkovasti plakat iznad ulaza u park koledža: biciklist presavijen kao bakalar u loncu. Vraški loš plakat. Da su ga barem napravili okruglog, poput kotača. Zatim žbice: takmičenje, takmičenje, takmičenje: i velika glavčina: koledž. Nešto da privuče pogled.

Eno Homblowera, stoji tamo kod vratareve kućice. Moram s njim biti udobie: mogao bi me pustiti unutra besplatno. Kako ste, gospodine Hombloweru? Kako ste vi, gospodine?

Božanstveno vrijeme, zaista. Kad bi život uvijek bio takav. Vrijeme za kriket. Sjediti ukруг ispod suncobrani. Jedan servis za drugim. Aut. Ovdje ne znaju to igrati. Nula prema šest vrata. Ipak, kapetan Culler udarcem ulijevo razbio je prozor kluba u Kildare Streetu. Njima više odgovara sajmište u Donnybrooku. Koliko je bilo polomljenih glava kada je M'Carthy stupio u akciju. Val vmćine. Neće potrajati. Uvijek protječe struja života, ono za čim u toj struji života tragamo, draže nam je oood svega.

Uživaj sada u kupeljii: čista kada s vodom, hladni emajl, blagi mlaki mlaz. Ovo je tijelo moje.

Unaprijed je vidio svoje blijedo tijelo, ispruženo u kadi, golo, u utrobi topline, namazano mirisnim topljivim sapunom, nježno ob-
liveno vodom. Vidio je svoj trup i udove kako ih, limunastožute, valići
zapljuskuju i nose, podižući ih lagano uvis: pupak, pupoljak mesa: i
vidio je kako plove crni zamršeni uvojci njegova busa, dlake što plove
u struji oko mlohavog oca budućih naraštaja, lijenog plutajućeg cvijeta.

161

Martin Cunningham je, prvi, uvukao svoju cilindrom pokrivenu glavu u škripavu kočiju i, spretno ušavši, sjeo. Gospodin Power je ušao za njim pažljivo sagnuvši svoju visinu.

- Udi, Simone.

- Ja ću poslije vas - rekao je gospodin Bloom.

Gospodin Dedalus je brzo ustaknuo šešir na glavu i ušao, govoreći:

- Da, da.

- Jesmo li sada svi tu? - upitao je Martin Cunningham. - Dođite, Bloome.

Gospodin Bloom je ušao i sjeo na slododno mjesto. Povukao je vrata za sobom i dvaput zalupio njima, dok se nisu čvrsto zatvorila. Zavukao je ruku kroz račicu i kroz otvoreni prozor kočije ozbiljno promatrao spuštene zavjese u ulici. Jedna je bila odmaknula: neka starica viri. Nos bijelo pritisnut uz staklo. Zahvaljujući njenoj sretnoj zvijezdi, nju je mimoišlo. Nevjerojatno se zanimaju za leševe. Drago im je kada odlazimo, zato što ih toliko namučimo kada dolazimo. Čini se da im se sviđa taj posao. Tajanstveno šaputanje po kutovima. Šljapkaju u šlapama od straha daše on ne probudi. Zatim ga pripremaju. Stavljaju ga na odar. Molly i gospoda Fleming namještaju krevet. Povuci malo na svoju stranu. Naš mrtvački pokrov. Nikad ne znaš tko će te mrtvog dodirivati. Opera ti tijelo i glavu. Vjerujem da podrežu nokte i kosu. Malo od toga sačuvaju u omotnici. Poslije svejedno narastu. Prljav posao.

Svi su čekali. Bez riječi. Vjerojatno ukrcavaju vijence. Sjedim na nečem tvrdom. Ah, onaj sapun: u stražnjem džepu. Bolje da ga nekamo premjestim. Pričekati zgodan trenutak.

Svi su čekali. Zatim su se sprijeda čuli kotači, kako se okreću: zatim sve bliže: zatim konjska kopita. Trzaj. Kočija se počela kretati Škripeći i ljuljajući se. Draga kopita i škripavi kotači pokrenuli su se otraga. Promicale su zavjese u ulici i kuća broj devet s crnom trakom na zvekira Sirom otvorenih vrata. Korakom.

Čekali su Šutke, koljena im se truckala dok nisu skrenuli i počeli se voziti uz tramvajske tračnice. Tritonville Road. Brže. Kotači su zveckali poskakujući preko oblutaka pločnika a stakla su se kao luda zvekećući tresla u okvirima vrata.

- Kuda nas ovo vozi? - upitao je gospodin Powcr kroz oba prozora.

- Kroz Irishtovvn - rekao je Martin Cuimingham. - Ringsend. Bruns-
vwick Street.

Gospodin Dcdalus je klimnuo glavom, gledajući van.

- To je lijepi stari običaj - rekao je. - Drago mi je Sto vidim da nije izumro.

Svi su neko vrijeme gledali kroz prozore kako prolaznici skidaju kape i SeSire. PoStovanje. Kočija je s tramvajske pruge skrenula na glatkiju cestu pokraj Watery Lanea. Zureći, gospodin Bloom je ugledao okretna mladića u žalobnoj crnini, sa širokim SeSirom.

- Evo prolazi vaS prijatelj, Dedaluse - rekao je.

- Tko to?

- VaS sin i nasljednik.

- Gdje je? - upitao je gospodin Dedalus nagnuvSi se prijeko na dragu stranu.

Kočija se, prolazeći pokraj otvorenih jaraka i hrpica zemlje na razrovanoj cesti ispred najamnih stambenih zgrada, odljuljala iza ugla i, skrenuvSi natrag na tramvajsku prugu, kotrljala se bučno dalje svojim kloparavim kotačima. Gospodin Dedalus se spustio natrag, govoreći:

- Je li s njim bio onaj nitkov Mulligan? Njegov *fidus Achates!*

- Nije - rekao je gospodin Bloom. - Bio je sam.

- Sigurno je bio kod svoje tetke Sally - rekao je gospodin Dedalus - kod Gouldingovih, pijanog malog računovođe i Crissy, tatine hrpice govana, mudrog djeteta koje poznaje svoga rođenog oca.

Gospodin Bloom se neveselo nasmijao na Ringsend Road. Braća Wallace: tvornica boca. Dodder Bridge.

Richie Gontding i torba za spise. Goulding, Collis i Ward naziva on tn tvrtkn. Njegove šale postaj n pomalo neslane. Bio je velik šalj ivac. U Stamer Streetn je s Ignatinsom Gallaherom jednog nedjeljnog jutra plesao valcer sa dva gazdaričina šešira na glavi. Mahnitao je po svu noć. Sada mu se to, na žalost, osvećuje: ona njegova bol u leđima. Žena mu

glačalom grije leđa. On misli da će to izliječiti tabletama. A sve su to samo kuglice od kruha. Oko Šesto posto dobiti.

- Zlapano je u lože društvo - zarežao je gospodin Dedalus. - Taj Muliigan je prljavi prokleti okoijeli pokvarenjak u svakom pogledu. Ime mu smrdi po cijelom Dublinu. Ali Boga mi i Njegove svete majke, ovih ću dana sjesti i napisati pismo njegovoj majci, ili tetki, ih tko god već ona bila, koje će joj oči otvoriti širom kao vrata. Skuhat ću ja njemu poparu, vjernite vi meni.

Nadvikivanje kloparanje kotača.

- Ne želim da onaj nitkov od njena nećaka upropasti mog sina. Trgovčićev sin. Prodavao je vrpce kod mog nećaka, Petora Paula M'Swineyja. Ni slučajno.

Umuknuo je. Gospodin Bloom je skrenuo pogled s njegovih ljutih brkova na blago lice gospodina Powera i oči i bradu Martina Cunninghama, koja se ozbiljno tresla. Bučan svojeglav čovjek. Sav zaokupljen svojim sinom. Ima pravo. Nešto što ćeš za sobom ostaviti. Da je mali Rudy ostao živ. Gledati ga kako raste. Čuti njegov glas u kući. Promatrati ga kako korača uz Molly u odijelu Eton koledža. Moj sin. Ja u njegovim očima. Bio bi to čudan osjećaj. Moje dijete. Puki si u taj. Ivi oia u j c iG bilo onog jutra u EuyiiiGnd Terraceu, Rada je stajala pokraj prozora promatrajući dva psa kako pokraj zida čine ono sram vas bilo šta to radite. 1 onaj narednik koji se cerio gore njoj. Na sebi je imala blijedožutu kućnu haljinu s poderotinom koju nikad nije zakrpila. Hajdemo i mi malo, Poldy. O, Bože, umirem od želje. Eto kako počinje život.

Zatim je okrupnjala. Morala je otkazati koncert u Greylstonesu. Moj sin u njoj. Mogao sam mu pomoći u životu. Mogao sam. Učiniti ga samostalnim. Naučiti ga i njemački.

- Kasnimo li? - upitao je gospodin Power.

- Deset minuta - rekao je gospodin Cunningham gledajući na svoj sat.

Molly. Milly. Isto, samo razvedeno. Njene nestašne kletve. O, sto mu gromčina. O, svi veliki i mali bogovi. Ipak, draga je djevojka. Uskoro će biti žena. Mullingar. Najdraži tatice. Mladi student. Da, da: i žena. Život, život.

Kočija se ljuljala lijevo-desno, tako da su se njihova četiri tijela njihala.

- Comy nam je mogao dati malo udobnija kola - rekao je gospodin Power.

- Mogao je - rekao je gospodin Dedalus - kad ne bi bio onako ćorav, shvaćate li što mislim?

Zatvorio je lijevo oko. Martin Cunningham je počeo čistiti mrvice kraha ispod svojih bedara.

- Šta je ovo, za ime Boga? - rekao je. - Mrvice?

- Netko je ovdje, čini se, imao nedavno piknik - rekao je gospodin Power.

Svi su podigli bedra i s negodovanjem gledali u pljesnivu kožu sjedišta s otkinutom dugmadi. Gospodin Dedalus je, mršteći nos, mrko pogledao dolje i rekao:

- Ukoliko nisam u velikoj zabludi... Što ti misliš, Martine?

-1 meni se učinilo - rekao je Martin Cunningham.

Gospodin Bloom je spustio bedro natrag. Drago mi je što sam se okupao. Osjećam da su mi noge sasvim čiste. Ali volio bih daje gospoda Fleming bolje zakrpila ove čarape.

Gospodin Dedalus je uzdahnulo rezignirano.

- Konačno - rekao je - to je nešto najprirodnije na svijetu.

- Je li se Tom Keman pojavio? - upitao je Martin Cunningham, blago sućući vrh svoje brade.

- Jest - odgovorio je gospodin Bloom. - Otraga je, s Ncdom Lambertom i Hynesom.

- A Comy Kellcher? - upitao je gospodin Power.

- Na groblju - rekao je Martin Cunningham.

- Sreo sam M'Coya jutros - rekao je gospodin Bloom. - Rekao je da će nastojati doći.

Kočija se naglo zaustavila.

- Što se dogodilo?

- Zaustavili smo se.

- Gdje smo?

Gospodin Bloom je provirio glavu kroz prozor.

- Veliki kanal - rekao je.

Plinara. Kažu da to liječi hripavac. Sreća što ga Milly nikad nije imala. Jadna djeca. Poeme i pomodne previjajući se od grčeva. Zbilja strahota. Dobro je prošla što se tiče bolesti. Samo ospice. Čaj od lanenog sjemena. Epidemije šarlaha, gripe. Reklama za smrt. Ne propustite tu prigodu. Tamo prijeko je dom za pse. Jadni stari Athos! Budi dobar s Athosom, Leopolde, to je moja posljednja želja. Budi volja tvoja. Slušamo ih čak i kad su u grobu. Črčkarije samrtnika. On je to uzeo k srcu, svisnuo. Mirna životinja. Psi starih ljudi obično i jesu takvi.

Kap kiše pala mu je na šešir. Povukao se i opazio kako trenutni pljusak raspršuje kapljice po sivom pločniku. Svaka za se. Neobično. Kao kroz sito. Znao sam da će. Sada se sjećam da su mi škripale cipele.

- Vrijeme se mijenja - rekao je mimo.

- Šteta što se nije zadržalo lijepo - rekao je Martin Cuimingham.

- Potrebno je zemlji - rekao je gospodin Power. - Evo, opet se pokazuje sunce.

Gospodin Dedalus je, gledajući kroz naočale prema zastrtom suncu, uputio nijemu psovku nebu.

- Nepouzdana je kao dječja guzica - rekao je.

- Opet krećemo.

Kočija je ponovo pokrenula kotače i njihova su se tijela blago zanjihala. Martin Cuimingham je počeo brže sukati vršak svoje brade.

- Tom Keman je bio sjajan sinoć - rekao je. - A Paddy Leonard ga je pred njim oponašao.

- O, daj da se malo nasmejemo - gorljivo je rekao gospodin Power.

- Da ga samo čuješ, Simone, kad opisuje kako Ben Dollard pjeva

Ošišanog.

- Sjajno - rekao je svečano Martin Cuimingham. - *U cijelom svom životu, Martine, nisam čuo nikoga da tako prodorno pjeva tu jednostavnu baladu.*

- *Prodorno* - rekao je gospodin Power smijući se. - On je lud za tim.

A tek *obmutim redosljedom.*

- Jesi li čitao govor Dana Davvsona? - upitao je Martin Cunningham.

- Ne, nisam - rekao je gospodin Dedalus. - A gdje to?

- U jutrošnjim novinama.

Gospodin Bloom je izvadio novine iz unutrašnjeg džepa. Moram vratiti onu knjigu koju je posudila.

- Ne, ne - rekao je brzo gospodin Dedalus. - Kasnije, mhm.

Pogled gospodina Blooma kružio je rabom novina iščitavajući imena umrlih: Callan, Coleman, Dignam, Faivcett, Lowry, Naumann, Peake, koji je to Peake? je li to onaj momak koji je bio kod Crosbiea i Alleynea? nije, Sexton, Urbright. Otisnuta slova ubrzo izbjegde na otrcanom krhkom papira. Hvala Malom Cvijetu. Ožalošćeni. U znak neiskazive boli njegovih. U 88. godini, nakon duge i teške bolesti. Zadušnice za Quinlana, mjesec dana nakon smrti. Neka se Blagi Isus smiluje duši njegovoj.

*Već mjesec dana je kako naš je dragi Henry
Pobjegao u nebo gore u dom svoj fini
Dok mu obitelj plače i žali taj gubitak
Vjerujući da će se jednom sastati s njim u visini*

Jesam li rasparao omotnicu? Jesam. Gdje sam stavio njeno pismo nakon Sto sam ga čitao u kadi? Opipao se po džepu na prsluku. Tu je, sveje u redu. Dragi Hcmy je pobjegao. Dok mi ne ponestane strpljenja.

Škola za siromašne. Meadovo skladište drva. Kočijaška postaja. Sada su tamo samo dvojica. Klata se. Naliveni kao bačve. Imaju previše kosti u glavi. Dragi je upravo otkasao s nekim putnikom. Prošao sam tuda prije sat vremena. Kočijaši su skidali sešire.

Leda nekog skretničara naglo su se uspravila i naslonila na tramvajski stup pokraj prozora gospodina Blooma. Zar ne bi mogli izmisliti kakav automat tako da sam kotač bude mnogo zgodniji za rukovanje? Da, ali taj bi momak onda izgubio službu? Da, ali onda bi je dobio neki dragi momak zahvaljujući novom izumu.

Stara koncertna dvorana. Nema ništa na programu. Neki čovjek u kožnom odijelu s crnom trakom na rukavu. Nema velike žalosti. Posjeti žalovanja. Neka rodbina, najvjerojatnije.

Prošli su pokraj srnnome propovjedaonice Sv. Marka, ispod željezničkog mosta, pokraj Kraljičinog kazališta; u tišini. Plakati; Eugene Stratton, gospoda Bandmann Palmer. Tko zna ne bih li mogao poći gledati *Leah* večeras. Rekao sam da bih. Ili *Liljan iz Killarneyjaj* Opera družina Elster Grimes. Sjajni novi program. Blistavi mokri plakati za sljedeći tjedan. *Zabava na brodu Bristol*. Martin Cunningham bi mi mogao isposlovati ulaznicu za Gaiety. Moram mu platiti koju čašicu. Isti vrag.

On dolazi po podne. Njene pjesme.

Kod Plasta. Spomen-fontana s poprsjem sir Philipa Cramptona. Tko je on bio?

- Kako ste? - rekao je Martin Cunningham i pozdravio dižući ruku prema čelu.

- Ne vidi vas - rekao je gospodin Power. - Jest, vidi vas. Kako ste?

- Tko? - upitao je gospodin Dedalus.

- Vatrei Boylan - rekao je gospodin Power. - Provjetrava svoju frizura.

Upravo sam mislio na njega.

Gospodin Dcdalus se nagnuo van da pozdravi. S vrata Red Banka otpozdravljajući bljesnuo je bijeli vrh slanmatog šešira: dotjerana osoba: prošao.

Gospodin Bloom je razglćdao nokte lijeve ruke, zatim one na desnoj. Nokti, da. Ima li u njemu nešto što one ona vidi? Privlačnost. Najgori čovjek u Dublinu. To ga i drži na životu. One ponekad osjete što je tko. Instinkt. Ali kakav tip. Moji nokti. Upravo ih promatram: lijepo podrezani. A onda: kad sžm razmishm. Tijelo postaje malo mlohavije. Primijetio bih to: po sjećanju. Što je tome uzrok? Pretpostavljam da se koža ne može stisnuti tako brzo kad tijelo omršavi. Ah oblik se sačuvao. Ramena. Bokovi. Zaobljeni. Večer kada se oblačila za ples. Haljina joj se zadjenula između guzova.

Sklopio je ruke među koljena i, zadovoljan, praznim pogledom prešao preko njihovih liea.

Gospodin Power je upitao:

- Kako napreduje koncertna turneja, Bloome?

- Vrlo dobro - odgovorio je gospodin Bloom. - Čujem da je sve u najboljem redu. To je dobra zamisao, znate...

- Idete li i vi s njima?

- To ne - rekao je gospodin Bloom. - Zapravo, moram poći dolje u giofoviju Ciare nekim svojim posiom. Znate, predviđeno je da posjete samo glavne gradove. Što izgubite u jednom, možete nadoknaditi u dragom.

- Upravo tako - rekao je Martin Cunningham. - Mary Anderson je sada tamo na turneji. Imate li dobre umjetnike?

- Louis Wemer je organizator turneje - rekao je gospodin Bloom.

- O, da, imat ćemo samo vrhunske zvijezde. J. C. Doylea i Johna MacCormacka, nadam se, i. Zapravo, najbolje.

-1 *madame* - rekao je gospodin Povver smiješeći se. - Posljednju ali ne i manje značajnu.

Gospodin Bloom je raširio ruke kretnjom blage uljudnosti i opet ih sklopio. Smith O'Brien. Netko je stavio kitu cvijeća tamo. Žena. Mora daje obljetnica njegove smrti. Još mnogo takvih dana.

Kočija je, skrećući pokraj Farellova kipa, sjedinila njihova koljena što se nisu protivila.

Ve: neki starac u dronjcima nudio je svoju robu s ruba pločnika, otvarajući usta: ve.

- Četiri vezice za cipele za peni.

Tko zna zašto su ga izbrisali s popisa. Imao je ured u Hume Streetu. U istoj kući kao i Mollyna imenjakinja, Twccdy, kraljevski odvjetnik za

Waterford. Od tada stalno nosi taj cilindar. Ostatak stare pristojnosti. I on je u žalosti. Strašan pad, jadnik! Gurali su ga s jednog kraja na drugi kao duhan za šmrkanje za vrijeme bdjenja uz mrtvacu. O'Callaghan s jednom nogom u grobu.

I *madame* Jedanaest i dvadeset. Digla se. Došla je gospoda Fleming da pospremi. Češlja se, pjevušeci. *Voglio e non varreu* Ne. *Varrei e non*. Promatra vrške svoje kose da vidi cijepaju li se. *Mi trema un poco U*. Glas joj je prekrasan na onom *tre*: plačni zvuk. Drozd. Drozdovica. Riječ drozdovica to ljepše izražava.

Oči su mu ovlaš preletjele preko lijepog lica gospodina Povvera. Sijed iznad ušiju. *Madame* s osmijehom. Uzvratio sam osmijehom. Osmijeh daleko dopire. Možda je to samo uljudnost. Zgodan momak. Tko zna je li istina ono o ženskoj koju izdržava? Nije ugodno za njegovu ženu. Međutim, kažu, tko mi je to rekao, da tu nema ničeg fizičkog. Čovjek bi pomislio da će tome vrlo brzo biti kraj. Da, Crofton ga je jedne večeri sreo kako joj nosi funtu govedeg odreska. Što je ono ona bila? Šankerica kod Juryja. Ili Moira?

Prošli su ispod kipa Osloboditelja s golemim plaštom.

Martin Cuimingham je laktom gurnuo gospodina Povvera.

- Iz plemena Reubenova - rekao je.

Visok cmobrad lik, pognut nad štapom, dotabao je iza ugla Elveyjeve robne kuće Slon, pokazujući im otvoreni dlan ruke svijene na leđima.

- U svoj svojoj iskonskoj ljepoti - rekao je gospodin Povver.

Gospodin Dedalus je gledao za likom koji je šepesao, i blago rekao:

- Vrag ti vrat slomio!

Gospodin Povver je, prasnuvši u smijeh, sklonio lice s prozora kada je kočija prošla pokraj Grayova kipa.

- Svi smo mi odlazih tamo - rekao je uopćeno Martin Cuimingham.

Oči su mu se srele s očima gospodina Blooma. On se pogladio po bradi i pridometnuo:

- Da, gotovo svi.

Gospodin Bloom je s iznenadnim zanosom počeo govoriti u lice svojim drugovima:

- Sjajna priča kruži naokolo o Reubenu J. i njegovu sinu.

- Ona 0 lađaru? - upitao je gospodin Povver.

- Da. Zar nije sjajna?

- O čemu je riječ? - upitao je gospodin Dedalus. - Jaje nisam čuo.

- Radilo se o nekoj djevojci - počeo je gospodin Bloom - otac ga je odlučio poslati na otok Man, da bude izvan opasnosti, ali kada su obojica bili...

- Što? - upitao je gospodin Dedalus. - Taj nepopravljivi prokleti klipani, je li?

- Da - rekao je gospodin Bloom. - Obojica su bili na putu prema brodu i sinje pokušao...

- Utopiti Barabu! - uzviknuo je gospodin Dedalus. - Bogami, volio bih daje uspio!

Gospodin Power se oglasio dugotrajnim smijehom kroz zaklonjene nosnice.

-Ne - rekao je gospodin Bloom - nego sSm sebe...

Martin Cmmingham mu je grabo upao u riječ:

- Reuben J. i sin žurili su niz kej pokraj rijeke prema brodu za otok Man i mladi se klipani odjednom otrgnuo i preko zida skočio u Liffey.

- Zaboga! - uskliknuo je uplašeno gospodin Dedalus. - Je li mrtav?

- Mrtav! - viknuo je Martin Cmmingham. - Ne! ni govora! Ladar je uzeo motku, izvukao ga za nogavicu hlača i predao ocu gore na kejn, više mrtva nego živa. Pola se grada sjatilo.

- Da - rp.kftn ip cmcnrln Rlnnm - Ali

i#*

- A Reuben J. - rekao je Martin Cunningham - dao je ladara dva šilinga u srebra što mu je sinu spasio život.

Prigušen uzdah čuo se ispod dlana gospodina Povvera.

- E, jest, zaista - potvrdio je Martin Cunningham. - Kao jnnak. Srebrnjak.

- Zar to nije sjajno? - rekao je živo gospodin Bloom.

- Šiling i osam penija previše - rekao je gospodin Dedalus suho.

Prigušeni smijeh gospodina Povvera tiho se prosuo kočijom.

Nelsonov stup.

- Osam šljiva za peni! Osam za peni!

- Bolje da se malo uozbiljimo - rekao je Martin Cunningham.

Gospodin Dedalus je uzdahnuo.

- Ah, u svakom slučaju - rekao je - jadni mali Paddy ne bi nam zamjerio na smijehu. I sžmje ispričao mnogo dobrih viceva.

- Bože mi prosti! - rekao je gospodin Povver brišući prstima svoje vlažne oči. - Jadni Paddy! Kada sam ga prije tjedan dana zadnji put vidio, bio je kao i obično zdrav, nisam ni pomislio da ću se ovako za njim voziti. Napustio nas je.

- Poštenjačina je bio taj mali čovjek kakvih je malo - rekao je gospodin Dedalus - Naglo je otišao.

- Kap - rekao je Martin Cunningham. - Srce.

Tužno se udario po grudima.

Užareno lice: usijano. Previše je cugao. Lijek protiv crvenog nosa. Pij kao mahnit, sve dok ti ne postane modar. Dosta je novaca potrošio da ga oboji.

Gospodin Power je sa skrašenom zebnjom promatrao zgrade koje su promicale.

- Umro je naprasnom smrću, jadnik - rekao je.

- Najljepša smrt - rekao je gospodin Bloom.

Pogledali su ga razrogačenim očima.

- Nije patio - rekao je. - Trenutak, i sve je gotovo. Kao smrt u snu.

Nitko nije ni riječi progovorio.

Ovo je mrtva strana ulice. Slabo je prometna danju, trgovci nekretninama, hotel za trezvenjake, Falconerova željeznička agencija, škola državne uprave, Gillov katolički klub, radionica slijepih. Zašto? Postoji neki razlog. Sunce ili vjetar. Noću također. Mladići i sluškinje. Pod pokroviteljstvom pokojnog oca Mathewa. Kamen temeljac za Pamella. Kap. Srce.

Bijeli konji s bijelim pejanicama na čelu dolazili su iza ugla Rotunde, galopirajući. Projurio je neki mali lijes. Žure se da ga pokopaju. Pogrebna kočija. Neoženjen. Crno za oženjene. Pragasto za neoženjene. Smeđe boje redovnici pristaje.

- Tužno - rekao je Martin Cunningham. - Dijete.

Lice patuljka, plavkasto i naborano, kakvo je bilo i u malog Rudyja. Tijelo patuljka, meko kao od kita, u bijelo obloženom jelovom sanduku. Pogreb plaća Uzajamna pomoć. Peni tjedno za komad ledine. Naš. Mali. Siromah. Djetešce. Beznačajno. Greška prirode. Ako je zdravo, onda je po majci. Ako nije, onda je od oca. Dragi put će biti više sreće.

- Jadno stvorenjce - rekao je gospodin Dedalus. - Za njega je sve svršeno.

Kočija se još sporije penjala uzbrdicom Rutland Squarea. Kost o kost nek mu bije. Dok se ulicom vije. Jedan siromah manje. Nikoga briga nije.

- Na pola životnog puta - rekao je Martin Cunningham.

- Ali najgori od svih je - rekao je gospodin Power - čovjek koji sam sebi oduzme život.

Martin Cunningham je naglo izvadio sat, zakašljao i vratio ga u džep.

- Najveća sramota za svaku obitelj - dodao je gospodin Povver.

- Trenutno pomračenje uma, naravno - rekao je Martin Cunningham odlučno. - Moramo na to gledati sa samilošću.

- Kažu da je čovjek koji to učini, kukavica - rekao je gospodin Dedalus.

- Nije na nama da sudimo - rekao je Martin Cunningham.

Gospodin Bloom je, hotеći nešto reći, ponovo stisnuo usne. Martin Cunningham ima velike oči. Sada gleda na drugu stranu. Simpatičan je, čovječan. Inteligentan. Lice slično Shakespeareovu. Uvijek nade koju lijepu riječ. Ovdje su nemilosrdni prema tome, ili prema čedomorstvu. Uskraćuju kršćanski pogreb. Običavali su mu drvenim kolcem probiti srce u grobu. Kao da već ionako nije bilo prepuklo. Ponekad se ipak prekasno pokaju. Nađen je u rijeci kako se drži trsja. Gledao je u mene. I ona strašna pijanica, njegova žena. Namještao je kuću za nju malo-pomalo, a ona bi gotovo svake suboie založila pokućstvo na njegovo ime. Život s njom bio je pravi pakao. To bi slomilo i srce od kamena. U ponedjeljak ujutro. Opet iznova. Guraj kola. Gospode, mora da je užasno izgledala one noći kada je Dedalus, kako mi je rekao, bio tamo. Pijana po kući skakućuci s Martinovim kišobranom.

I kažu mi da sam dragulj Azije.

Azije,

Gejša mazi je.

Odvratio je pogled od mene. On zna. Kost o kost nek mu bije.

Ono popodne za vrijeme istrage. Boca s crvenom naljepnicom na stolu. Soba u hotelu sa slikama iz lova. Bilo je zagušljivo. Sunce kroz pukotine venecijanskih rebrenica. Suncem obasjane uši mrtvozomika, velike i dlakave. Hotelski poslužitelj koji daje iskaz. Isprva je mislio da spava. Zatim je vidio nekakve žute pmge na njegovu licu. Spuznuo je prema podnožju kreveta. Zaključak: prejaka doza. Smrt nesretnim slučajem. Pismo. Za moga sina Leopolda.

Više nema patnje. Više nema buđenja. Nikoga briga nije.

Kočija je brzo kloparala kroz Blessington Street. Preko kamenja.

- Brzo se, mislim, vozimo - rekao je Martin Cunningham.

-Ne daj Bože da nas izvnu nasred ceste - rekao je gospodin Power.

- Nadam se da neće - rekao je Martin Cunningham. - Sutra je velika trka u Njemačkoj. Za nagradu Gordona Bcnetta.

- Tako je, bogami - rekao je gospodin Dedalus. - To bi zaista vrijedilo vidjeti.

Dok su skrctali u Berkclcy Street, ulični vergl pokraj Bazena prosuo je po njima i za njima nestašno bučno čegrtavu pjesmu tržnica. Je li tko vidio Kellyja? Ka e dvostruko el ipsilon. Posmrtna koračnica iz *Saula*. Loš je kao i stari Antonio. Prema meni se vrlo loše ponio. Piraeta! *Mater Misericordiae*. Ecccls Street. Moja je kuća tamo dolje. Velika zgrada. Tamo je odjel za neizlječive. Vrlo ohrabrujuće. Dom Naše Gospe za umiruće. Mrtvačnica je odmah dolje, pri ruci. Tamo gdje je umrla stara gospoda Riordan. Žene izgledaju užasno. Njena šalica za jelo i žlica što joj je trljala usta. Zatim paravan oko njena kreveta kada je umirala. Zgodni mladi student koji mije previo ubod kada me ujela pčela. Prešao je u rodilište, tako su mi rekli. Iz jedne krajnosti u drugu.

Kočija je u galop skrenula iza ugla: stala.

- Što se opet dogodilo?

Podijeljeno stado ožigosanih goveda prolazilo je pokraj prozora mučuci, klepečuci papcima, sporo mlateći repovima po svojim blatnim koščatim sapima. Pokraj njih i između njih hrhle su crvenom bojom označene ovce blejeći svoj strah.

- Izbjeglice - rekao je gospodin Power.

- Huuu! - viknuo je goničev glas dok mu je bič zviždao po njihovim bokovima. - Huuu! Miči se odatle!

Četvrtak, naravno. Sntra je dan klanja. Jnnad. Cuffe ih prodaje po dvadeset i sedam funti svakog. Vjerojatno za Liverpool. Goveda pečenka za staru Englesku. Oni pokupuju sve one sočne. I tako su svi ostaci izgubljeni: sva ona sirovina, koža, dlaka, rogovi. Dosta se toga nakupi u toku godine. Trgovina mrtvim mesom. Otpaci klaonica za štavionice, sapun, margarin. Tko zna vrijedi li još onaj štos da pokvareno meso možeš dobiti na vlaku u Clonsilli.

Kočija je krenula dalje kroz stado.

- Nije mi jasno zašto gradska uprava ne povuče tramvajsku pmgu od ulaza u park do obale - rekao je gospodin Bloom. - Svu bi tu stoku, onda, u stočnim vagonima, mogli otpremiti sve do brodova.

- Umjesto da zaustavljaju promet - rekao je Martin Cunningham. - Morali bi.

- Da - rekao je gospodin Bloom - i još nešto na što sam često mislio, a to je da bi trebalo da imamo gradske pogrebne tramvaje, kakve imaju u Milanu, znate. Povuci prugu do ulaza na groblje i imati posebne tramvaje, mrtvačka kola i kola za ožalošćene, i sve. Shvaćate li što mislim?

- O, to bi bila vraška stvar - rekao je gospodin Dedalus. - Spavaća kola i salonska kola za mčavanje.

- Slabi izgledi za Comyja - dodao je gospodin Povver.

- Zašto? - upitao je gospodin Bloom okrećući se gospodinu Dedalusu. - Zar to ne bi bilo zgodnije nego juriti po dvoje usporedno?

- Pa, ima nešto u tome - potvrdio je gospodin Dedalus.

-1 - rekao je Martin Cunningham - ne bismo gledali takve prizore poput onoga kada su se nutvačka kola prevrнула na uglu kod Dunphyja i kada je lijes izletio na cestu.

- To je bilo užasno - reklo je zgranuto lice gospodina Povvera - leš se valjao po cesti. Užasno!

- Prvi oko ugla kod Dunphyja - rekao je gospodin Dedalus klimajući glavom. - Pokal Gordona Bennetta.

- Bogu budi hvala! - rekao je Martin Cunningham pobožno.

Bum! Prevrtanje. Lijes je tresnuo na cestu. Raspao se. Paddy Dignam je iskočio iz njega i ukočen se valja po prašini u sredem, za njega prevelikom odijelu. Crveno lice: sada sivo. Usta otvorena. Pitaju što se to događa. Imaju pravo što im zatvaraju usta. Otvorena užasno izgledaju. Zatim se ponutrica brzo raspada. Mnogo je bolje zatvoriti sve otvore. Da. isto tako. Voskom. Stezni mišić nonusti. Sve zapečatiti.

- Dunphy - najavio je gospodin Povver kada je kočija skrenula nadesno.

Ugao kod Dunphyja. Tu se zaustavljaju kočije ožalošćenih, pićem zalijevaju svoju bol. Stanica uz cestu. Pravo mjesto za krčmu. Pret-postavljam da ćemo se tu zaustaviti na povratku da popijemo po jednu u njegovo zdravlje. Dodaj tu utjehu. Elikzir života.

Ali recimo da se to sada dogodi. Bi li prokrvario kad bi ga, recimo, čavao zarezao dok se prevrće? Bi i ne bi, mislim. Ovisi o tome gdje. Cirkulacija prestaje. Ipak bi malo moglo procuriti iz arterije. Bolje bi bilo sahranjivati ih u crvenom: tamnocrvenom.

Šuteći vozili su se Phibsborough Roadom. Prazna mrtvačka kola proklopārara su pokraj njih vraćajući se s groblja: kao da im je odlanulo.

Crossguns Bridge: kraljevski kanal.

Voda je tekla hućeci kroz brane. Neki je čovjek stajao na teglenici usred hrpe treseta. Na stazi za vuču pokraj splavnice labavo privezan konj. Na palubi broda *Baubau*

Njihove su ga oči promatrale. Sporim travnatim vodenim putem doplovio je on na svojoj splavi prema obali, kroz Irsku, konop za vuču vukao gaje uz trsje, preko mulja, preko blatom začcpljenih boca, psećih lešina. Athlone, Mullingar, Moyvalley, mogao bih pješice uz kanal

posjetiti Milly. Ili biciklom. Unajmiti kakvu staru sigurnu krtiju. Wren je neki dan kupio bicikl na dražbi, ali ženski. Vodeni putovi se razvijaju. James M'Cann ima želju da me na vesla prebaci tamo. Jeftiniji prijevoz. Na kratke etape. Čamci u kojima se stanuje. Logorovanje na otvorenom. I mrtvačka kola. Vodom u nebo. Možda i hoću, bez najave. Doći kao iznenađenje, Lefadip, Clonsilla. Spuštajući se od brane do brane do Dublina. S močvarnim tresetom iz unutrašnjosti. Pozdrav. Podigao je svoj smeđi slamnati šešir, pozdravljajući Paddyja Dignama.

Vozili su se pokraj kuće Briana Boromheha. Sada smo već bhzu.

- Tko zna kako se snalazi naš prijatelj Fogarly - rekao je gospodin Power.

- Radije pitaj Toma Kcmana - rekao je gospodin Dedalus.

- Kako to? - rekao je Martin Cunningham. - Valjda plaće za njim.

- Premda je daleko od očiju - rekao je gospodin Dedalus - bliže je srcu.

Kočija je skrenula nalijevo, prema Finglas Roadu.

Kamenoreznica s desne strane. Posljednji dio puta. Okupljeni na malom prostora pojavili su se šutljivi kipovi, bijeli, ožalošćeni, pružaju mirne ruke, kleče u tuzi, pokazuju prstom. Dijelovi isklesanih kipova. U bijeloj tišini: zazivajući. Najbolji koji se mogu dobiti. Thos. H. Dennany, izrada nadgrobnih spomenika i kipova.

Iščekli su.

Na rubu pločnika pred kućom grobara Jimmyja Gearyja, sjedio je neki stari potukač, mrmljajući, istresajući prašinu i kamenje iz svoje prašnosmede razjapljene cipele. Nakon životnog puta.

Mračni vrtovi prošli su zatim pokraj njih: jedan za drugim: mračne kuće.

Gospodin Power je pokazao prstom.

- Tamo je ubijen Childs - rekao je. - Posljednja kuća.

- Tako je - rekao je gospodin Dedalus. - Jeziv slučaj. Scymour Bushe gaje izvukao. Ubio je brata. Tako su barem govorili.

- Sud nije imao dokaza - rekao je gospodin Power.

- Samo indicije - pridometnuo je Martin Cunningham. - To je zakonsko načelo. Bolje da devedeset i devet krivaca izmakne nego da jedan nedužni bude krivo osuđen.

Gledali su. Kuća ubojice. Mračno je promaknula. Zatvoreni prozorski kapci, nenastanjena, u korov zarastao vrt. Cijelo je to mjesto prokletu. Krivo osuđen. Ubojstvo. Slika ubojice u očima ubijenog. Ljudi vole o tome čitati. Glava muškarca nađena u vrtu. Njena se odjeća sastojala od. Kako je snašla smrt. Prethodno silovana. Upotrijebljeno

oružje. Ubojica je još na slobodi. Indicije. Vezica za cipele. Tijelo će biti ekshumirano. Zločin će izbiti na vidjelo.

Zgrčen u ovoj kočiji. Možda joj ne bi bilo drago da joj dodem tako nenajavljen. Čovjek mora biti oprezan sa ženama. Samo ih jednom zateci spuštenih gaćica. Nikad ti neće to oprostiti. Petnaest.

Visoke ograde Prospecta zatalasane prošle su pokraj njihovih pogleda. Tanini jablanovi, rijetki bijeli kipovi. Sve češći kipovi, bijeli obrisi na okupu između stabala, bijeli kipovi i ulomci tekli su pokraj njih nijemo, praveći isprazne kretnje u zrak.

Obruči kotača zastragali su o pločnik: stali su. Martin Cumingham ispružio je van ruku i, povukavši kvaku, koljenom otvorio vrata. Izišao je. Gospodin Povver i gospodin Dedalus izišli su za njim.

Sada premjestiti sapun. Ruka gospodina Blooma otkopčala je stražnji džep i prenijela u papir zamotani sapun u unutrašnji džep. Izišao je iz kočije premjestivši u džep novine koje je još držao drugom rukom.

Sirotnijski sprovod: mrtvačka kola i tri kočije. Svejedno. Nosači lijesa, zlatne uzde, misa zadušitica, ispaljivanje plotuna. Svečanost smrti. Iza posljednje kočije stajao je prodavač pokraj svojih kolica s kolačima i voćem. To su kolači s grožđicama, slijepljeni jedan za drugi: kolači za mrtve. Pseći kolači. Tko ih jede? Ožalošćeni na povratku.

Sljedio je svoje dragove. Gospodin Keman i Ned Lambert išli su za njim, Hynes je koračao iza njih. Comy Kelleher je stajao pokraj otvorenih mrtvačkih kola i izvadio dva vijenca. Jedan je pružio dječaku.

Kamo je iščezao onaj dječji sprovod?

Par konja mukotrpium teškim hodom došao je iz Finglasa, vukući kroz pogrebnu tišinu škripava kola na kojima leži gromada granita. Vozač je, idući pokraj njihovih glava, pozdravljao. Sada lijesa. Iako je mrtav, stigao je ovamo prije nas. Konj se sa svojom nakrivljenom pegaiucom zagledao u nj. Mutno oko: oglav ga steže na vratu pritišćući mu neku žilu ili tako nešto. Znaju li oni što svakog dana dovoze ovamo? Mora da je dvadeset ili trideset pogreba dnevno. Zatim Mounl Jerome za protestante. Posvuda po svijetu pogrebi svake n minute. Pokopaju ih po čitava kola dok okom trepneš. Na tisuće svakog sata. Previše je ljudi na svijetu.

Ožalošćeni su izlazili kroz grobljanska vrata: žena i jedna djevojka. Harpija upalih vihca koja se dugo cjenka kada kupuje, s nakrivljetum šeširom. Djevojačko lice umrljano prljavštinom i suzama, drži se ženi za ruku i gleda je, čekajući od nje znak da počne plakati. Riblje lice, beskrvno i blijedo.

Nosači su podigli lijes na ramena i odnijeli ga kroz ulazna vrata. Mrtvaci su tako teški. I sdm sam bio nekako teži izlazeći iz kade. Najprije traplo; zatim prijatelji trapla. Slijede Comy Kelleher i dječak sa svojim vijencima. Tko je ono pokraj njih? Ah, djever.

Svi su krenuli za njima.

Martin Cuimingham je prošaptao:

- Bio sam na smrtnim mukama kada si pred Bloomom govorio o samoubojstvu.

- Zašto? - prošaptao je gospodin Power. - Zbog čega?

- Njegov se otac otrovao - prošaptao je Martin Cunningham. - Bio je vlasnik hotela Queen's u Eimisu. Čuo si da je rekao kako će poći u Clare. Obljetnica.

- O, Bože! - prošaptao je gospodin Power. - Prvi put čujem za to. Otrovao se?

Pogledao je iza sebe onamo gdje se lice s tanjim zamišljenim očima kretalo prema kardinalovu mauzoleju. Govorilo je.

- Je li bio osiguran? - upitao je gospodin Bloom.

- Vjerajem da jest - odgovorio je gospodin Keman. - Ah polica je bila teško opterećena hipotekama. Martin pokušava maloga smjestiti u Artane.

- Koliko je djece ostavio za sobom?

- Petoro. Ned Lambert kaže da će jednu djevojčicu pokušati smjestiti kod Todda.

- Žalostan slučaj - rekao je gospodin Bloom blago. - Petoro male djece.

- Težak udarac za sirotu ženu - dodao je gospodin Keman.

- Zaista - suglasio se gospodin Bloom.

Sada mu se može mgati.

Pogledao je u cipele koje je bio namazao crnim laštilom i ulaštio. Nadživjela ga je. Izgubila muža. Za nju je mrtviji nego za mene. Jedno mora nadživjeti dragoga. Kažu mudri ljudi. Na svijetu ima više žena nego muškaraca. Izraziti joj sućut. Vaš teški gubitak. Nadam se da ćete i vi uskoro za njim. To vrijedi samo za hinduske udovice. Ona bi se ponovo udala. Za njega? Ne. Ali, tko to napokon može znati. Udovištvo više nije u modi otkako je umrla stara kraljica. Vozili su je na lopovskoj lafeti. Viktorija i Albert. Žalobna svečanost u Frogmoreu. Na kraju je ipak zatakuta nekoliko ljubica za šešir. Taština u dnu srca. Sve zbog jedne sjene. Čak nije ni kralj nego suprag kraljičin. Bitan je bio njen sin. Nešto novo u što bi se mogla ufati nenalično na prošlost koju je

h'ela vratiti, čekala. Jedan mora otići prvi: sam, pod zemlju: i ne ležati više u njenom toplom krevetu.

- Kako si, Simone? - tiho je upitao Ncd Lambert, rukujući se s njim.

- Nisam te vidio već cijelu vječnost.

- Nikad bolje. Kako je tamo dolje u Coiku?

- Na Uskrsni ponedjeljak bio sam na trkama u Cork Parku - rekao je Ned Lambert. - Uvijek isto. Svratio sam do Dicka Tivyja.

- Kako je Dick, stara junačina?

- Ničega nema između njega i neba - odgovorio je Ncd Lambert.

- Svetoga ti Pavla! - rekao je gospodin Dcdalus s prigušenim čuđenjem. - Dick Tivy ćelav?

- Martin namjerava upriličiti sabirnu akciju za djecu - rekao je Ned Lambert i pokazao prstom naprijed. - Nekoliko šilinga od svakoga. Tek toliko da prežive dok se stvar s osigurninom ne raščisti.

- Da, da - rekao je gospodin Dcdalus siunjničavo. - Je li onaj sprijeda najstariji sin?

- Da - rekao je Ned Lambert - s bratom svoje žene. John Hemy Mentonje otraga. Dao je prilog od jedne funte.

- Vjerujem da jest - rekao je gospodin Dcdalus. - Često sam govorio jadnom Paddyju da mora paziti na svoju službu. John Henry nije najgori na svijetu.

- Kako je izgubio posao? - upitao je Ned Lambert. - Piće, je li?

- Mana nrnogih dobrih ljudi - s uzdahom je rekao gospodin Dedalus.

Zaustavili su se pred vratima grobljanske kapele. Gospodin Bloom je stajao iza dječaka s vijencem, gledajući dolje u njegovu glatko začušljanu kosu i tanki naborani vrat u novom novcatom ovratniku. Jadan dječak! Je li bio prisutan kad mu je otac? Obojica nesvjesni. Postati svjestan u posljednjem trenutku i spoznati zadnji put. To je sve Stojce mogao učiniti. Tri šilinga dugujem 0'Gradyju. Bi li on to shvatio? Nosači su odnijeli lijes u kapelu. S koje mu je strane glava?

Odmah nakon toga ušao je slijedeći ostale, žmirkajući pri zastrtoj svjetlosti. Lijes je ležao na odru ispred oltara, sa četiri visoke žute svijeće na uglovima. Uvijek ispred nas. Comy Kelleher je, stavivši vijenac na prednja dva ugla, dao znak dječaku da klekne. Ožalošćeni su kleknuli porazmjestivši se po klupama. Gospodin Bloom je stajao otraga blizu škropionice, a kada su svi kleknuli, pažljivo je ispustio iz džepa rasklopljene novine i kleknuo na njih desnim koljenom. Svoj cmi šešir lagano je namjestio na lijevo koljeno i, držeći ga za obod, pobožno se naklonio.

Ministrant, noseći mjedeni kablíć s nečim u njemu, pojavio se na vratima. U bijelo odjeveni svećenik ušao je za njim, gladeći jednom rukom stolu a drugom trljajući neku knjižicu o svoj žablji trbuh. Tko će ovu knjigu čitati? Ja, reče vrana, ne treba pitat?

Zastali su pokraj odra i svećenik je tečno krckćući počeo čitati iz svoje knjige.

Otac Coffcy. Znao sam da mu je ime slično imtvačkoj koli. Dominenamine. Po njušci mu se vidi da je bludnik. On je glavni. Mišićavi kršćanin. Teško onomu tko ga krivo pogleda. Svećenik. Ti si Petar. Puknut će sa strana kao ovca kad se najede djeteline, kaže Dcdalus. Trbuh mu je kao u otrovanog šteneta. Sjajne izraze pronalazi taj čovjek. Hhhn: puknuti sa strana.

- Non intres in iudicium cum servo tuo, Domine.

Osjećaju se važniji kada se nad njima moli latinski. Misa zadnšnica. Crni flor. Crno obrabljen papir za pisma. Tvoje ime na popisa kod oltara. Ovdje je hladno. Mora se dobro hraniti kad cijelo jutro sjedi tu u mraku tapkajući nogama, čekajući slijedećeg-molim. I oči su mu kao u krastače. Sto li ga tako napuhuje? Molly se nadme od kupusa. Možda je to od ovog zraka. Kao da je pun loših plinova. Mora daje ovdje sve vraški puno loših plinova. Mesari, na primjer: oni postaju nalik na sirove bifteke. Tko mi je to pripovijedao? Mervyn Brovne. Dolje u grobnici u crkvi sv. Wercburgh s krasnim starim orguljama sto pedeset godina moraju ponekad bušiti rupe na lijesovima da ispuste loši plin i zapale ga. Šikne van: plav. Udahneš samo malo i gotov si.

Boli me čašica koljena. Au. Sad je bolje.

Svećenik je iz dječakova kablíća izvadio štap sa kvrgom na vrhu i zamahnuo njime iznad lijesa. Zatim je otišao na dragi kraj i opet zamahnuo. Onda se vratio i stavio ga natrag u kablíć. Počivaj gdje si i prije bio. Sve je zapisano: mora tako činiti.

-Et ne nos inducas in tentationem.

Ministrant je odgovore piskutao u falsetu. Često sam pomišljao da bi bolje bilo dječake imati za poslugu. Tamo negdje do petnaeste. Nakon toga, dakako...

Ono je bila sveta vodica, nadam se. Njome siju san. Mora da je sit toga posla, mahati tom stvari iznad svih leševa koje mu dovuku. Ne bi bilo zgoreg kad bi mogao vidjeti n&d kim zamahuje. Svaki božji dan nova pošiljka: sredovječni muškarac, starice, djeca, žene umrle pri porođaju, muškarci s bradom, ćelavi poslovni ljudi, sušičave djevojke s malim vrapčjim grudima. Cijelu godinu moli on isto iznad svih njih i fkropi po njima vodu: san. Sada nad Dignamom.

-In paradisum.

Rekao je da će poći u raj, ili da je u raju. Nad svakim to govori. Dosadan posao. Ali mora nešto reći.

Svećenik je sklopio svoju knjigu i otišao a za njim i ministrant. Comy Kelleher je otvorio bočna vrata i ušli su grobari, ponovo podigli lijes, iznijeli ga van i gurnuli na svoja kola. Comy Kelleher je jedan vijenac dao dječaku a drugi djeveru. Svi su za njima kroz bočna vrata izišli na blagi sivi zrak. Gospodin Bloom je stigao posljednji savivši ponovo novine u džep. Gladao je ozbiljno u zemlju dok se kola s lijesom nisu odvezla nalijevo. Metalni kotači mrvili su šljunak oštrim škripavim glasom i mnoštvo tupih cipela išlo je za kolima putcljkom između grobova.

Ta ri ta ra ta ri ta ra ta ru. Gospode, ovdje ne smijem pjevušiti.

- O'Coimcllov nadgrobni spomenik - rekao je gospodin Dcdalus onima oko sebe.

Blage oči gospodina Powera popele su se do vrha veličanstvenog stošca.

- Počiva u mim - rekao je - među svojim narodom, stari Dan O'. Ali srce mu je pokopano u Rimu. Koliko je slomljenih srdaca pokopano ovdje, SiiiiOiiie!

- Njen je grob tamo, Jack - rekao je gospodin Dedalus. -1 ja ću se uskoro optužiti pokraj nje. Neka me On uzme kad god hoće.

Shrvan, počeo je sam za se tiho plakati, posrćući malo u hodu. Gospodin Power gaje uhvatio pod ruku.

- Bolje joj je tamo gdje je - rekao je ljubazno.

-1 ja tako mislim - rekao je gospodin Dedalus jedva udahnuvši. - Mislim da je u nebu, ako ima neba.

Comy Kelleher je izišao iz reda i propustio ožalošćene da teškim koracima prođu.

- Tužne prigode - uljudno je počeo gospodin Keman.

Gospodin Bloom je zatvorio oči i tužno dvaput pognuo glavu.

- Dmgi stavljaju šešire na glavu - rekao je gospodin Keman. - Mislim da i mi možemo tako učiniti. Mi smo posljednji. Ovo groblje je opasno mjesto.

Pokrili su glave.

- Velečasni je gospodin prebrzo čitao molitve, ne čini li vam se? - rekao je gospodin Keman prijekorno.

Gospodin Bloom je ozbiljno klimnuo glavom gledajući u te hitre, krvlju podlivenne oči. Oči pune tajne, u potrazi za tajnom. Slobodni

zidar, mislim: nisam siguran. Opet pokraj njega. Mi smo posljednji. U istom čamcu. Nadam se da će još Sto reći.

Gospodin Keman je dodao:

- Obred Irske crkve kakav primjenjuju na Mount Jeromeu jednostavniji je, dojmljiviji, moram reći.

Gospodin Bloom je oprezno potvrdio. Jezik je naravno nešto drago.

Gospodin Keman je rekao svečano:

- *Ja sam uskrsnuće i život.* To čovjeka dira do dna srca.

- Tako je - rekao je gospodin Bloom.

Tvoga srca možda, a Sto je s onim dolje, u sanduku šest stopa dugom i dva širokom, s prstima među tratinčicama? Njega ništa ne dira. Sjedište čuvstava. Slomljeno srce. Crpka zapravo što tisuće galona krvi crpe svaki dan. Jednog se lijepog dana začepi: i eto ti ga na. Mnogo njih leži ovdje naokolo: pluća, srce, jetra. Stare, zarđale crpke: i ništa drago. Uskrsnuće i život. Kad si jednom mrtav, imlav si. Ideja o sudnjem danu. Da će svi na znak poustajati iz svojih grobova. Lazare, izidi iz te grobne četvrti! A on je izišao peti i izgubio posao. Ustaj! Sudnji dan! Onda svatko lovi svoju jetra i svoje oči i ostale trice. Vraški bi teško našao sve svoje toga jutro. Dvanaestinu unče praha u lubanji. Dvanaest grama sadrži dvanaestina unče. Trojska mjera.

Comy Kelleher je sada koračao pokraj njih.

- Sve je išlo da ne može bolje - rekao je. - Zar ne?

Pogledao ih je krajičkom oka. Ramena policajca. S tim svojim tralala tralala.

- Kako treba - rekao je Keman.

- Što? Ha? - rekao je Comy Kelleher.

Gospodin Keman gaje uvjerio.

- Tko je onaj tamo otraga s Tomom Kemanom? - upitao je John Henry Menton. - Poznato mijje to hće.

Ned Lambert se osvrnuo.

- Bloom - rekao je. - Madame Marion Tweedy koja je bila, odnosno koja je sopran. Ona mu je žena.

- Tako je - rekao je John Hemy Menton. - Nisam je već dugo vidio. Bila je zgodna žena. Plesao sam s njom, čekaj, prije petnaest, sedamnaest zlatnih godina, kod Mata Dyllona u Roundtovvnu. Imao si što uhvatiti.

Osvrnuo se preko ostahh.

- Šio je on? - upitao je. - Što radi? Nije li se bavio uredskim potreštinama? Natrčao sam, sjećam se, na njega jedne večeri na kuglanju.

Ned Lambert se nasmiješio.

- Jest, bavio se - rekao je on - kod Wisdoma Hclyja. Kao trgovački putnik, prodavač bugačica.

- Blagi Bože - rekao je John Hemy Menton - kako se samo mogla udati za takva gmbijana? Tada su svi konci bili u njenim rukama.

- I danas su - rekao je gospodin Lambert. - On sada za nešto prikuplja oglase.

Velike oči Johna Hemyja Mentona zagledale su se naprijed.

Kolica su skrenula na pokrajnji putcljak. Neki kmpan čovjek, sakriven u grmlju, podigao je šešir u znak poštovanja. Grobari su se dotakli svojih kapa.

- John O'Connell - rekao je gospodin Power zadovoljno. - Nikad ne zaboravi prijatelja.

Gospodin O'Connell tiho se rukovao sa svima. Gospodin Dedalus je rekao:

- Ponovo sam ti došao u posjet.

- Dragi moj Simone - odgovorio je čuvar tihim glasom. - Ne žehm nikako da mi budete mušterija.

Pozdravivši Neda Lamberta i Johna Hemyja Mentona, otkoračao je do Martina Cunninghama igrajući se sa dva velika ključa iza leđa.

- Jeste li čuli ono - upitao ih je - o Mulcahyju iz Coombea?

- Ja nisam - rekao je Martin Cunningham.

Složno su sagnuli cilindre a Hyncs je prign uo uho. Čuvar je uvukao palce u petlje zlatnog lanca svoga sata i suzdržanim glasom govorio njihovim praznim osmijesima.

- Kažu - rekao je - da su dva pijanca jedne maglovite večeri došla ovamo da traže grob jednog svog prijatelja. Pitali su za Mulcahyja iz Coombea i saznali gdje je pokopan. Nakon tumaranja po magli napokon su mu našli grob. Jedan od pijanaca sricao je ime: Terence Mulcahy. Dragi je žmirkao uvis u kip Našeg Spasitelja što gaje na grobu podigla udovica.

Čuvar je zažmirkao prema jednom od nadgrobnih spomenika pokraj kojih su prolazili. Nastavio je:

-1, pošto je neko vrijeme zurio u sveti lik, rekao je: *Nimalo mu nije sličan. To nije Mulcahy, rekao je, tko god da ga je napravio.*

Nagrađen osmijesima, vratio se i zapodjeo razgovor s Comyjem Kelleherom uzimajući potvrde koje mu je dao, prevrćući ih i pregledajući u hodu.

- On sve to čini namjerno - objašnjavao je Martin Cuimingham Hynesu.

- Znam - rekao je Hynes. - Znam.

- Da razvedri čovjeka - rekao je Martin Cuimingham. - Čista dobrodušnost i ništa više.

Gospodin Bloom se divio krapnom liku čuvara. Svi žele biti u dobrim odnosima s njim. Poštcnjačina je taj Jolm O'Coimell, prava dobričina. Nizovi ključeva, kao Keycsovi oglasi: nema straha da će mu tko pobjeći. Nema propusniee. *Habeas corpus*. Nakon pogreba moram pogledati što je s onim oglasom. Jesam li napisao Ballsbridge na omotnici kojom sam, kada me ona omela, sakrio ono što sam pisao Marti? Nadam se da nije dospjela među pisma koja nije moguće dostaviti. Ne bi mu škodilo da se obrije. Iznikla mu sijeda brada. To je prvi znak, kada počnu izbijati sijede dlake. I poslaneš nuzovoljan. Srebrne niti između sivih. Zamisli, biti njegova žena. Kako je samo imao hrabrosti zaprositi bilo koju djevojku. Dođi i živi sa umom na groblju. Izvaliti to pred njom. To bi joj se isprva moglo učiniti uzbudljivo. Dvoriti smrt. Noćne sjene lutaju ovuda sa svim tim mrtvacima pokopanim unaokolo. Sjene grobova kada groblja gape, Danici O'Connell pak mora da je mishm potomak tko je to pričao da je neobično plodan čovjek veliki katolik nalik na ogromnog diva u imaku. Sablasna svjetlost. Plin iz grobova. Ne smije misliti na to, da bi uopće mogla zanijeti. Žene su posebno osjetljive. Pričati joj priču o duhovima da bi zaspala. Jesi li ikad vidjela duha? Pa, jesam. Bilo je mračno kao u rogu. Upravo je odbijalo dvanaest. Ipak se sasvim dobro ljube ako ih obradiš kako treba. Kurve na turskim grobljima. Na sve se priviknu ako se udaju mlade. Mogao bi ovdje pokupiti kakvu mladu udovicu. Muškarci to vole. Ljubav između grobova. Romeo. Još veći užitak. Usred smrti smo u životu. Krajnosti se dodiraju. Tantalove muke za jadne nutvace. Miris prženih govedskih odrezaka za izgladnjele. Izjeda im crijeva. Želja da izazivaš ljude. Molly je voljela to raditi kraj prozora. Bilo kako bilo, on ima osmoro djece.

U svom životu vidio je već dobar broj njih kako idu pod zemlju, liježući svuda oko njega, polje po polje. Sveta polja. Bilo bi više mjesta da ih pokopaju stoječki. Sjedečki ili klečeći ne bi moglo. Stoječki? Glava bi mu se jednog dana, zbog kakva odrona, mogla pojaviti iznad zemlje s ispmženom rukom. Sva zemlja mora daje kao saće:

pravokutne ćelije. I on sve to vrlo čisto drži: podrezana trava i rubovi. Svojim vrtom naziva major Gamble Mount Jcrome. Zapravo i jest tako. Tu bi morali saditi cvjetove sna. Na kineskim grobljima rastu golemi makovi što daju najbolji opij, pričao mi je Mastiansky. Botanički vrt je upravo preko puta. Krv što natapa zemlju daje nov život. Ista zamisao kod onih Židova koji su, kako kažu, ubili onog kršćanskog dječaka. Svaki čovjek ima svoju cijenu. Dobro uščuvan debeo leš, gospodin, epikurejac, dragocjen za voćnjak. Jeftino. Za truplo Wilhama Wilkin-sona, knjigovođe i zaprisegntog nadzornika poslovnih knjiga, nedavno preminlog, tri funte, trinaest šilinga i šest penija. Sa zahvalnošću.

Uvjeren sam da bi zemlja postala savim masna kad bi je gnijili leševima, kostima, mesom, noktima. Grobnice. Užas. Postajni zeleni i ružičasti raspadajući se. Tmnu brzo u vlažnoj zemlji. Mršavi sn starci otporniji. Zatim nešto lojasto sirasto. Onda počinju crmjeti, crna se melasa cijedi iz njih. Onda se osnše. Leptiri nutvoglavci. Dakako, čehje, ili što već jesu, nastavljaju živjeti. Mijenjaju se. Vječni život zapravo. Nemajući se čime hraniti, hrane se same sobom.

Međutim, mora da stvaraju vlaški mnogo crva. Zemlja sigurno vrvi od njih. Zavrti ti se u glavi. One lijepe djevojke s mora. Uza sve to, on je prilično dobre volje. Prožima ga osjećanje moći kad vidi da svi drugi odlaze dolje prije njega. Tko zna kako on gleda na život, Izvaljnyc i one svoje viceve: razveseljava sam sebe. Ona o obavijesti. Spurgcon je otišao na nebo jutros u 4, u 11 navečer (zatvaramo). Još nije stigao. Petar. 1 sami mrtvi muškarci u svakom slučaju vole čuti kakav zgodan vic, a žene znati što je u modi. Sočnu krušku ili za gospođe punč, vruć, jak i sladak. Štiti od vlage. Moraš se ponekad nasmijati, stoga je najbolje na taj način. Grobari u *Hamletu*. To pokazuje duboko poznavanje ljudskog srca. Najmanje dvije godine ne usuđuju se našaliti na račun mrtvaca. *De mortuis nil nisi prius*. Najprije mora isteći korota. Teško je zamisliti njegov pogreb. Čini se kao neka šala. Ako pročitaš svoju osmrtnicu, dulje ćeš, kažu, živjeti. Dobiješ novi polet. Novu životnu snagu.

- Koliko ih imate za sutra? - upitao je čuvar.

- Dva - rekao je Comy Kelleher. - U deset i pol i u jedanaest.

Čuvar je strpao papire u džep. Kolica su se prestala kotrljati.

Ožalošćeni su se razdvojili i stali s obje strane rake, koračajući oprezno oko grobova. Grobari su donijeli lijes i prednji mu kraj stavili na rub, opasavši ga konopcima.

Pokapamo ga. Došli smo pokopati Cezara. Njegove Ožujске ili Lipanjske ide. On ne zna tko je tu, niti mu je stalo da zna.

Tko je pak onaj izduženi klip an tamo prijeko, u kišnom ogrtaču? Baš bih volio znati tko je. Platilo bih da mogu saznati tko je. Uvijek iskrsne netko o kome nisi ni sanjao. Čovjek bi mogao živjeti sam za se eio život. Da, mogao bi. Ipak, morao bi imali nekoga da ga pokopa kada umre, premda bi sam mogao iskopati za se grob. Samo čovjek pokopava. Ne, i mravi. To je prvo što svatko pomisli. Pokopati nutve. Reemo da je Robinson Crasoe bio stvarna osoba. Onda bi ga Petak sahranio. Ako dobro razmislim, svaki Potko sahranjuje Četvrtka.

O, jadni Robinsone Crusoe!

Kako si to nagrabusio?

Jadni Dignam! Posljednji put leži na zemlji u svom sanduku. Kad pomisliš na sve umrle, čini se uzaludnim trošenje dasaka. Sve ih izgodu. Mogli bi izmisliti zgodna nosila s nekom vrstom khzne daske i tako ih samo spustiti dolje. Jest, ali ljudi bi mogli prigovoriti da ih pokapaju na nosilima na kojima su i drage. Ljudi su tako osjetljivi. Položite me u rodnu zemlju. Šaka zemlje iz Svete zemlje. Samo majku i nutvorođenče uvijek sahranjuju u istom lijesu. Shvaćam šta to znači. Shvaćam. Da ga što dulje štiti čak i u zemlji. Ircu je kuća lijes. Balzamiranje u katakombama, mumije, ista ideja.

Gospodin Bloom je stajao daleko otraga, sa šeširom u rukama, brojeći gologlave. Dvanaest. Ja sam trinaesti. Ne. Onaj u kišnom ogrtaču, on je trinaesti. Nesretan broj. Otkud je, do vraga, taj iskrsnuo? Nije ga bilo u kapeli, u to bih se mogao zakleti. Glupo praznovjeije, to 0 broju trinaest.

Od lijepe mekane vunene tkanine ono je odijelo Neda Lamberta. S crvenkastom natruhóm. Imao sam slično kada smo stanovali u Lombard Street Westu. Elegantno se odijevao nekóć. Mijenjao je po tri odijela na dan. Moram ono svoje sivo odijelo dati Mesiasu da mi ga preokrene. Hej. Obojeno je. Njegova žena zaboravio sam da nije oženjen ili njegova gazdarica morala je povaditi one konce umjesto njega.

Lijes je iščezao iz vida, spustili su ga lj udi raskoračeni na potpornim daskama groba. S naporom su se uspravili i izvukli konop. Dva-desetorica.

Stanka.

Kad bismo odjednom postali netko dragi.

u daljim je revao magarac. Kiša. Nije takav kenjac. Nikad ne vidiš mrtvog magarca, kažu. Sram ih je smrti. Skriju se. I jadni je tata tako otišao.

Lagan blag dašak pirkao je oko ogoljenih glava šaptom. Šapat. Dječak na čelu groba objema je rukama držao vijenac zureći mimo u cmu otvorenu jamu. Gospodin Blooin je stao iza debelog ljubaznog čuvara groblja. Dobro skrojenu žaket. Možda ih sada odmjerava pogledom da vidi koji je od njih slijedeći. Da, dug je to počinak. Više ništa ne osjećaš. Osjećaš samo onog trenutka. Mora da je vraški neugodno. Isprva ne možeš vjerovati. Mora da je greška: netko dragi. Upitajte u kući preko puta. Čekajte, htio sam. Nisam još. Zatim zamračena samrtnička soba. Traže svjetla. Šapću oko tebe. Hoćeš h svećenika? Zatim trčanje i smetenost. Delirij sve što si cio svoj život skrivao. Borba sa smrću. Ne spava prirodnim snom. Pritisnite mu gornji kapak. Gledaju da li mu se nos ušiljio da h mu se čeljust opušta jesu li mu tabani žuti. Izvucite jastuk i neka se sve završi na podu jer njemu nema spasa. Đavo na onoj slici ttmirućeg grešnika koji mu pokazuje ženu. On itmire od želje da je u koštllji zagri. Posljednji čin *Lucije. Zar više nikad vidjeti te neću?* Bam! On izdahne. Napokon mrtav. Ljudi još malo govore o tebi: zaborave te. Ne zaboravite moliti za njega. Spoinenite ga se u molitvama svojim. Čak i Paradi. Bršljanov dan se zaboravlja. Zatim su oni na redu: padaju u jamu, jedan za drugim.

Molimo sada za pokoj njegove duše. Ufamo da ti je dobro tako, da nisi pošao u pako. Ugodna promjena zraka. Iz tave života u vatru čistilišta.

Pomišlja li ikad na jamu koja ga čeka? Kažu da tako činiš kada te na suncu prožme jeza. Netko gazi preko nje. Inspicijent poziva na scenu. Uskoro si ti na redu. Moj je tamo prijeko prema Finglasu, ona čestica koju sam kupio. Mama, jedna mama, i mali Ruđy.

Grobari su dohvatili lopate i teške grude gline počeli bacati na lijes. Gospodin Bloom je okrenuo lice. A što ako je on sve ovo vrijeme bio živ? Uty Bogami, to bi bilo strašno! Ne, ne: mrtav je, dakako. Dakako da je mrtav. Umro je u ponedjeljak. Morali bi uvesti neki zakon da prohodu srce i uvjere se, ili da u lijes stave električno zvonce ili telefon, i kakav platnom pokriven otvor za zrak. Zastavicu za poziv u pomoć. Tri dana. Prilično dugo u ljetno doba. Onda je bolje odmah ih ukloniti, čim se uvjeriš da su skončali.

Glina je padala mekše. Počinju ga zaboravljati. Daleko od očiju, daleko od srca.

čuvár se odmaknuo nekoliko koraka i ustaknuo šešir na glavu. Bilo mu je dosta. Ožalošćeni su se, jedan po jedan, odvažili, neopazice stavlajući šešire na glavu. Gospodin Bloom je stavio šešir na glavn i spazio kako se ta kmpna osoba spretno probija kroz labirint grobova. Tiho, siguran u sebe, prolazi turobnim poljima.

Hynes je nešto zapisivao u svoj notes. Ah, imena. Ali on ih sve poznaje. Ne: prilazi mi.

- Upravo zapisujem imena - rekao je Hyncs ispod glasa. - Kako je vaše krsno ime? Nisam posve siguran.

- L - rekao je gospodin Bloom. - Leopold. A mogli biste zapisati i M'Coya. Zamolio me.

- Charley - rekao je Hynes pišući. - Znam. Nekoć je radio n
Freemanu.

Da, tako je, prije nego što je dobio posao n nutvačnici kod Lonisa Bymeá. Dobra liječnička ideja, seciranje. Pronađn ono što misle da znaju. Umro je jednog utorka. Najurili ga. Zbrisao je s utrškom od nekoliko oglasá. Charley, ti si moje srce. Zato me zamolio da. U redn, ne smeta. Pobrинуo sam se za to, M'Coy. Hvala, stari draže: baš si me zadužio! Neka ga pod obavezom: to ništa ne košta.

- A recite mi - rekao je Hyncs - poznajete h onoga što je na sebi imao, onog što je stajao tamo i na sebi imao...

Pogledao je naokolo.

- Mekintoš. Da, vidio sam ga - rekao je gospodin Bloom. - Gdje je sada?

- MTntosh - rekao je Hynes črkajncí. - Ne znam tko je to. Je li mu to prezime?

Otišao je osvrćući se oko sebe.

-Ne - zaustio je gospodin Bloom, okrenno se i stao. - Čnjte, Hynes!

Nije čuo. Kako? Kamo je iščezao? Ni traga. E, to je zaista. Je li ga tko vidio? Ka i dvostruko el. Postao nevidljiv. Blagi Bože, što se s njim dogodilo?

Sedmi grobar primakao se gospodinu Bloomu da uzme slobodnu lopatu.

- O, oprostite.

Brzo je stupio u l^tranu.

Glina, smeđa, vlažna, počela se nazirati n jami. Rasla je. Gotovo preko ruba. Humak vlažnih grada sve se više i više dizao i grobari su odložili lopate. Svi su ponovo načas skinuli šešire. Dječak je vijenac naslonio na jedan ugao: a djever na gradu zemlje. Grobari su stavili kape na glavu i blatne lopate odnijeli prema kohcima. Zatim su

oštricama lagano udarali o tratinu: čiste. Jedan se sagnuo da s držala skine dugačak čuperak trave. Drugi se, ostavljajući drugove, polako udaljavao s alatom na ramenu, oštriea lopate plavo se blistala. Neki je drugi na čelu groba šutke namotavao grobarsko uže. Svoju pupčanu vrpcu. Djever mu je, okrenuvši se, stavio nešto u slobodni dlan. Nijemo zahvaljivanje. Oprostite, gospodine: za trad. KJimanje glavom. Znam jato. Samo za vas.

Ožalošćeni su odlazili sporo, bez cilja, pokrajnim stazama, zastajkujući da pročitaju po koje ime na grobu.

- Pođimo okolo pokraj vodina groba - rekao je Hynes. - Imamo dovoljno vremena.

- Pođimo - rekao je gospodin Power.

Skrenuli su nadesno tragom svojih sporih mish. Bezbojni glas gospodina Povvera rekao je sa strahopoštovanjem:

- Neki kažu da on uopće nije u tom grobu. Da je lijes bio napunjen kamenjem. Da će se jednog dana vratiti.

Hynes je odmahnuo glavom.

- Pamell se nikad više neće vratiti - rekao je. - On je tu, sve ono što je smrtno bilo u njemu. Mir prahu njegovu!

Gospodin Bloom je neprimijećen hodao alejom pokraj ožalošćenih anđela, križeva, slomljenih stupova, obiteljskih grobnica, kamenih nada koje se mole uzdignutih očiju, pokraj srđi i ruku stare Irske. Pametnije bi bilo potrošiti novac u dobrotvorne svrhe živima. Molite se za pokoj duše. Da li to zbilja tko čini? Ubacite ga u grob i svršeno. Kao ugljen u podrum. Onda sve na jednu gomilu da se uštedi vrijeme. Dan mrtvih. Dvadeset sedmoga bit ću na njegovu grobu. Deset šilinga za vrtlara. On ga čisti od korova. 1 sdm je već starac. Sav pognut, podrezuje škarama. Na pragu smrti. Tko je preminuo. Tko je napustio ovaj život. Kao da to rade od svoje volje. Dobih su udarac u leđa, svi redom. Tko je otegnuo papke. Zanimljivije bi bilo da se kaže što su bih. Taj i taj, kolar. Bio sam trgovački putnik, prodavač linoleuma. Za stečaja plaćao sam četvrtinu vrijednosti. Ili žena s loncem. Kuhala sam dobar irski gulaš. Eulogija na seoskom groblju morala bi se zvati ona pjesma, čija ono Wordsworthova ili Thomasa Campbella. Našao vječni mir, pišu protestanti. Grob starog doktora Munena. Veliki liječnik pozvao ga je k sebi. Dakako, to je za njih Boga njiva. Lijepo ladanjsko prebivalište. Nanovo ožbukano i obojeno. Idealno mjesto da u miru pušiš i čitaš *Crkveni glasnik*. Nikad ne uljepšavaju ženidbene oglase. Rđasti vijenci vise na kvakama, kite od brončanog hšća. Tu je novae

bolje utrošen. Ipak, cvijeće je poetičnije. Ono dmgo postane prilično dosadno, nikad ne nvene. Ništa ne izražava. Neveni.

Neka ptica pitomo je sjedila na grani jablana. Kao da je punjena. Kao svadbeni poklon koji nam je dao gradski vijećnik Hoopcr. Hn! Uopće se ne miče. Zna da je tn nitko neće gađati praćkom. Mrtva životinja izgleda još tržnije. Mila Milly pokopala je mrtvn ptičica n kuhinjsku kutiju šibica, s vijencem od tratinčica i s komadima pokidane ogrlice na groba.

Ovo je Presveto srce: pokaznje ga. Srce na dlana. Moralo bi ležati sa strane i biti crveno, moralo bi biti obojeno kao pravo srce. Irska je njemu posvećena ili tako nekako. Izgleda sve prije nego zadovoljno. Čemu ta patnja? Bi li ptice onda došle i kljncale ga kao onog dječaka s košarom voća ali on je rekao ne jer one bi se morale dječaka bojati. Bio je to Apolon.

Koliko ih je! Svi ovi ovdje nekoć sn hodali Dnblinom. Usnšli n Gospodinn. Kako vi sada jeste nekoć ja bijah.

Uostalom, kako bi se mogao svakoga sjećati? Oči, hod, glas. Dobro, glas, da: gramofon. Imati gramofon n svakom grobn, ili ga držati kod kuće. Nedjeljom poslije večere. Stavi jednog starog pradjeda. Kraar-ark! Zdravozdravozdravo strašnomijedrago kraark strašnodrago-seopetvidimo zdravozdravo straš krptst. Podsjeća te na glas kao što te fotografija podsjeća na lice. Inače, ne bi se mogao sjetiti lica nakon recimo petnaest godina. Na primjer koga? Na primjer nekoga tko je umro kada sam ja radio kod Wisdoma Helyja.

Rtststr! Pucketanje šljunka. Čekaj. Stani!

Ponovo se zagledao dolje u kamenu grobnicu. Neka životinja. Čekaj. Eno je.

Debeli sivi štakor šulja se rubom grobnice pomičući šljunak. Stari znalac: pradjed: zna sve smicalice. Sivi stvor zavukao se pod podnožje stupa savivši se pod njim. Dobro skrovište za blago.

Tko tu stanuje? Počivaju ostaci Roberta Emeiyja. Roberta Em-meta pokopali su tu uz svjetlost baklji, zar ne? U ophodnji je.

Sada mu je iščezao rep.

Jedan od ovakvih brzo bi udesio čovjeka. Oglodao ga do kosti bez obzira tko to bio. Za njih je to obično meso. Leš je meso koje se pokvarilo. Dobro, a što je sir? Mliječni leš. Čitao sam u onim *Putovanjima po Kini* da Kinezi kažu da bijelac zaudara po lešu. Bolje je kremiranje. Svećenici su strašno protiv toga. Rade za drago poduzeće. Spaljivači na veliko i prodavači Samotnih pećnica. Za vrijeme kuge. Jame sa živim vapnom da ih razjede. Komore za bezbolno ubijanje.

Prah prahu. Ih sahranjivati u more. Gdje je onaj parsovski toranj šutnje? Pojedu te ptice. Zemlja, vatra, voda. Kažu da je utapanje najugodnije. Cijeli svoj život vidiš kao pri bljesku munje. Ali vraćanja u život nema. U zrak te međutim ne mogu sahraniti. Iz zrakoplova. Da mi je znati pročuje li se kad nekog novog spuste dolje. Podzemno obavještavanje. To smo od njih naučili. Ne bih se čudio. Redovna izdašna hrana za njih. Muhe dodu prije nego što čovjek pošteno umre. Nanjušile su Dignama. Svejedno im je kako što miriše. Solnobijela mrvljiva kaša leša: miris i okus sirove bijele repe.

Sprijeđa su zablistala ulazna vrata: još su otvorena. Opet natrag u svijet. Dosta ovog mjesta. Svaki put primakne te malo bliže. Kada sam zadnji put bio ovdje, bio je pogreb gospode Sinico. Jadni tata također. Ljubav koja ubija. I čak po noći sa svjetiljkom raskopavaju zemlju nedavno ukopanih žena pa i leševa koji se raspadaju s otvorenim grobnim ranama. Jeza te malo prožme nakon toga. Prikazat ću ti se nakon smrti. Vidjet ćeš moj duh poslije moje smrti. Moj će te duh progouiti nakon smrti. Postoji dragi svijet poslije smrti koji se zove pakao. Ne volim taj dragi izlaz, napisala je. Ne volim ga ni ja. Imam još mnogo toga vidjeti i čuti i osjetiti. Osjetiti živa topla bića pokraj sebe. Neka oni spavaju u svojim crvljivim posteljama. Neće me se dočepati u ovoj rundi. Topie postelje: topu punokrvni život.

Martin Cunningham pojavio se s neke pokrajnje staze, u ozbiljnom razgovora.

Odvjetnik, mislim. Poznato mi je lice. Menton, John Hemy, odvjetnik, opunomoćen za prisege i očitovanja. Dignam je dolazio u njegovu kancelariju. Kod Mata Dillona, davno prije. Kod veseloga Mata. Društvene večeri. Hladna piletina, cigare, Tantalove čaše. Zlatno srce, zbilja. Da, Menton. Pucao je od bijesa one večeri na kuglanju jer sam ga pobijedio. Puka sreća: udarci iskosa. Zato je počeo osjećati onako žestoku nesnošljivost prema meni. Mržnja na prvi pogled. Molly i Floey Dillon držale su se pod ruku pod grmom jorgovana, smijujući se. Muškarac je uvijek takav, uvrijeđen ako su žene u blizini.

Šešir mu je sa strane malo ulubljen. Vjerojatno od kočije.

- Oprostite, gospodine - rekao je gospodin Bloom pokraj njih.

Zaustavili su se.

- Šešir vam je malo zgužvan - rekao je gospodin Bloom i pokazao rukom.

John Hemy Menton neko je vrijeme zurio u njega ne mičući se.

- Ovdje - pritekao je u pomoć Martin Cumungham, pokazujući također na šešir.

John Hemy Mcnton skinuo je šešir, izravnao udubinu i rukavom kaputa pažljivo zagladio dlakavu površinu šešira. Ponovo je nataknuo šešir na glavu.

- Sada je sve u redu - rekao je Martin Cunningham.

John Henry Menton potvrdno je klimnuo glavom.

- Hvala - rekao je kratko.

Išli su prema izlazu. Gospodin Bloom, potišten, zastao je nekoliko koraka da ne bi prisluškivao. Martin ima glavnu riječ. Martin bi takva praznoglavca mogao smotati oko malog prsta a da ovaj to i ne primijeti.

Oči kao školjke. Nije važno. Bit će mu žao poslije, kada mu sine pred očima. Tako ću proći bolje nego on.

Hvala. Kako se jutros pravimo važni.

hl

U SRCU niBERNUSKE PRIJESTOLNICE

Pred Nelsonovim stupom tramvaji su usporavali brzinu, prelazili na drge tračnice, premještali lim, odlazili u Blackrock, Kingstovvn i Dalkey, Clonskca, Rathgar i Terennre, Palmcrston Park i Upper Rathmines, Sandymonnt Green, Rathmines, Ringsend i Sandymount Tovver, Harold's Cross. Promukli nadzornik uublnske United Tramway Company izvikivao je njihove odlaske:

- Rathgar i Terennre!
- Idemo, Sandymonnt Green!

Desno i lijevo, istodobno zvekećći i zvoneći, jedna kola na kat i jedna obična, nptila sn se sa svoga polazišta, skrenula na donju pragu i usporedno klizila.

- Polazak, Palmerston Park.

NOSILAC KRUNE

Pod nadstrešnicom glavne pošte čistači cipela dozivali su i laštih. U North Prince's Streetu stajala su jarkocrvena poštanska kola Njegova Veličanstva, s kraljevim inicijalima, E. R., s obje strane, primajñći bnjcn vreća s pismima, dopisnicama, zatvorenim dopisnicama, paketa, preporučenih i plaćenih za dostavn n grad, n pokrajina, u Engleska i prekomorske zemlje.

GOSPODA IZ NOVINA

Vozači u teškim cipelama valjali su praznoodzvanjajuće bačve iz Princeovih skladišta i s treskom ih slagali na pivovarska kola. Na

pivovarska kola s treskom su praznoodzvanjajuće bačve iz Princeovih skladišta slagali vozači u teškim čizmama.

- Evo ga - rekao je Red Murray. - Alexander Keycs.

- Izrežite mi ga, molim vas - rekao je gospodin Bloom - ja ću ga odnijeti u uredništvo *Telegrapha*.

Vrata Ruttledgeova ureda ponovo su zaškripala. Davy Stephens, sitan u svojoj velikoj pelerini, s malim pustenim šeširom na kovrčavoj kosi, iz ogrtača je izvukao svežanj papira, kraljev glasnik.

Dugačke škare Reda Murrayja sa četiri spretna pokreta izrezale su oglas iz novina. Škare i ljepilo.

- Proći ću kroz tiskam - rekao je gospodin Bloom uzimajući četvrtasti izrezak.

- Naravno, ako želi i kakvu bilješku - ozbiljno je rekao Red Murray, s perom iza uha - mi mu i to možemo napraviti.

- Dobro - rekao je gospodin Bloom klimnuvši glavom. - Ja ću to urediti.

Mi.

GOSPODIN WILLIAM BRAVDLİN, IZ OAKLANDSA, SANDYMOUNT

Red Murray je škarama dotaknuo ruku gospodina Blooma i šapnuo:

- Brayden.

Gospodin Bloom se okrenuo i vidio kako je livrirani vratar skinuo svoju kapu s natpisom dok je neki dostojanstveni lik prolazio između oglasitih ploča novina *Weekly Freeman and National Press* i *Freeman's Journal and National Press*. Praznoodzvanjajuće Guiimessove bačve. Veličanstveno, predvođen kišobranom, penjao se uza stube, svečanog, bradom uokvirenog lica. Finim crnim suknom presvučena leđa podizala su se na svakoj stepenici: leđa. Sav mu je mozak u potiljku, kaže Simon Dedalus. Otraga ima cijele naslage mesa. Debeli naborani vrat, debeli, vrat, debeli, vrat.

- Ne čini li vam se da mu je lice nalik na Našeg Spasitelja? - šapnuo je Red Murray.

Vrata Ruttledgeova ureda šapnula su: i: kri. Uvijek prave jedna vrata prema drugima, da bi vjetar mogao. Unutra. Van.

Naš Spasitelj: bradom uokvirenog lica: govori u polumraku. Marija, Marta. Kišobran - mač ga vodi prema rampi pozornice: Mario, tenor.

- Ili na Marija - rekao je gospodin Bloom.

- Da - složio se Red Murray. - Ali za Marija su govorili daje slika i prilika Našeg Spasitelja.

Isusmario s narumenjenim obrazima, prslukom i dugim tankim nogama. S rukom na srcu. U *Marti*.

Do-odl o izgubljena,

Do-odl o draga moja!

BISKUPSKI ŠTAP I PERO

- Njegova milost dvaput je jutros telefonirala - rekao je Red Murray ozbiljno.

Promatrali su kako iščezavaju koljena, noge, cipele. Vrat.

Naglo je ušao dječak, nosač brzjava, bacio omotnicu na stol i poštarski užurbano izišao rekavši:

-Freeman!

Gospodin Bloom je rekao polako:

- Dakle, i on je jedan od naših spasitelja.

Blag osmijeh pratio ga je kada je podigao preklopicu stola, kada je prošao kroz sporedna vrata i toplim tamnim stubištem i hodnikom po daskama koje su odzvanjale. Ali, hoće li spasiti nakladu? Lupanje. Lupanje.

Gurnuo je staklena okretna vrata i ušao hodajući po razbacanom pakovnom papira. Kroz prolaz između štopotavih valjaka probijao se prema Nannettijevoj korektorskoj sobi.

I Hynes je ovdje: vjerojatno izvještaj o pogrebu. Lupanje. Lupa.

S ISKRENOM TUGOM OBJAVLJUJEMO DA JE PREMINUO VRLO UGLEDAN GRAĐANIN DUBLINA

Posmrtni ostatke pokojnog Patricka Dignama jutros su. Strojevi. Smrve čovjeka na komadiće, ako ga dohvate. Vladaju svijetom danas. I njegovi sada marljivo rade. Poput ovih, koji su kao podivljali: vra. Rade svojski, razdim svojski. I onaj se stari sivi štakor razdire da uđe unutra.

KAKO NASTAJU VELIKE DNEVNE NOVINE

Gospodin Bloom je zastao iza poslovođinog slabašnog tijela diveći se sjajnoj ćeli.

čudno, nikad nije vidio svoju pravu domovinu. Irska, moja domovina. Poslanik za Collge Greena. Dizao je prašinu oko radnog vremena radnika, koliko god se dalo. Oglasi i svjetske senzeacije prodaju tjednik, a ne ustajale vijesti u službenom vjesniku. Umrta je kraljica Ana. Službeno objavljeno godine tisuću i. Posjed u okrugu Rosenallis, barnija Tinnahineh. Za sve koje to može zanimati po propisima sastavljen popis s izvještajem o broju mazgi i ponija izvezenih iz Balline. Karikature. Tjedna priča Phila Blakea o Patu i Biku. Stranica Strica Tobije za najmlađe. Pitanja običnog seljaka. Poštovani gospodine urednice, koje je najbolje sredstvo protiv vjetrova? Volio bih voditi tu rabriku. Mnogo naučiš učeći drage. Osobne vijesti. S. U. S. Svijet u slici. Stasiti kupači la zlatnoj plaži. Najveći balon na svijetu. Dvije sestre vjenčane istog dana. Mladoženje se srdačno smiju jedan drugome. Cuprani također, tiskar. Irskiji od Iraca.

Strojevi su štropotah u tročetvrtinskom taktu. Tup, tup, tup. Kad bi njega tu paraliziralo i kad ih nitko ne bi znao zaustaviti, oni bi i dalje neprestano štropotali otiskujući uvijek isto uzduž i poprijeko. Majmunarija sve zajedno. Potrebna je prisebnost.

- Dobro, stavite to u večernje izdanje, gospodine savjetniče - rekao je Hynes.

Uskoro će ga nazivati gospodine gradonačelnice. Gura ga, kažu. Dugi John.

Poslovođa je, ništa ne odgovorivši, u kutu lista napisao "u tisak" i domahnuo jednom od slovostagara. Šutke mu je predao papir preko prljave staklene pregrade.

- Dobro, hvala - rekao je Hynes odlazeći.

Gospodin Bloom mu je prepriječio put.

- Ako želite podići novac, blagajnik upravo odlazi na ručak - rekao je pokazujući palcem iza sebe.

- Jeste li vi podigli? - upitao je Hynes.

- Mm - rekao je gospodin Bloom. - Požurite pa ćete ga uhvatiti.

- Hvala, prijatelju - rekao je Hynes. -1 ja ću ga olakšati.

Hrlo je požurio prema uredu *Freeman's Journal*.

Tri šilinga sam mu pozajmio kod Meaghera. Tri tjedna. Treća opomena.

VIDIMO SAKUPLJAČA OGLASA NA POSLU

Gospodin Bloom je stavio svoj izrezak na stol gospodina Nairmetti-

- Oprostite, gospodine savjetniče - rekao je. - Ovaj oglas, znate. Keyes, sjećate se?

Gospodin Nannetti je nekoliko trenutaka promatrao izrezak i klinmuo glavom.

- Želi da to bude za srpanj - rekao je gospodin Bloom.

Poslovođa je primaknuo olovku.

-Ali, čekajte - rekao je gospodin Bloom. - On želi da se to preinači. Keyes, znate, to je ključno. On želi dva ključa na vrhu.

Paklena buka tu vlada. On to ne čuje. Patuljak. Čelični živci. Možda shvaća Sto ja.

Poslovođa se okrenuo da strpljivo sasluša i, podigavši lakat, počeo se polako česati ispod pazuha jakne od alpakine vune.

- Ovako - rekao je gospodin Bloom prekrizivši vrhove svojih kažiprsta.

Neka prvo shvati to.

Gospodin Bloom je, gledajući kosimice preko križa koji je napravio, vidio žuto poslovodino lice, mislim da ima napad žutice, i poslušne valjke koji su proždimali ogromne svitke papira, iza njegovih leđa. Tras po njemu. Tras po njemu. Odmotava se na kilometre. Sto biva s njim poslije? O, zamotavaju meso, pakete: različite namjene, tisuću i jedna stvar.

Vješto ubacujući riječi u stanke između udaraca, brzo je nešto nacrtao na izbrazdanom komadu drva.

KUĆA KEY(E)S

- Ovako, vidite. Ovdje dva prekrizena ključa. Krug. Zatim ovdje ime. Alexander Keyes, trgovac čajem, vinom i žestokim pićima. I tako dalje.

Bolje da ga ne učim njegovu poslu.

- I sami znate, gospodine savjetniče, što on želi. Zatim na vrhu, ukrug, razmaknutim slovima: kuća ključeva. Shvaćate li? Mislite li da je to dobra zamisao?

Poslovođa je ruku kojom se češao spustio na donji dio rebara i mimo se počesao na tom mjestu.

- Zamišljeno je - rekao je gospodin Bloom - da to bude kuća ključeva. Znate, gospodine savjetniče, Manksovski parlament. Aluzija na autonomiju Irske. Znate, turisti s otoka Man. Upada u oči, znate. Možete h to napraviti?

Mogao bih ga možda pitati kako se izgovara ono *voglio*. Ali, ako ne zna, to bi ga samo dovelo u nepriliku. Bolje da ga ne pitam.

- Možemo to napraviti - rekao je poslovođa. - Imate li crtež?

- Mogu ga dobiti - rekao je gospodin Bloom. - Bio je u nekim kilkeimyjским novinama. On i tamo ima kuću. Skoknut ću k njemu i pitati ga. Dakle, vi ćete to napraviti uz kratku bilješku da privuče pažnju. Znae kako to već ide. Prvorazredno poduzeće za prodaju alkoholnih pića. Kakvo nam je već dugo nedostajalo. I tako dalje.

Poslovođa je malo razmisho.

- Možemo to napraviti - rekao je. - Neka nam dš oglas na tri mjeseca.

Neki je slagar donio vlažan otisak. Poslovođa ga je počeo šutke pregledati. Gospodin Bloom je stajao pokraj njega, slušajući glasnu lupu poluga, promatrajući šutljive slagare iza njihovili slagarskih pretinaca.

PRAVOPISNO

Mora dobro poziavati pravopis. Korektorska groznica. Martin Cunningham nam je jutros zaboravio postaviti svoju pravopisnu zagonetku. Zabavno je to promatrati bez sa es primjernu sbune sa ez zar ne? nost sa nj snova dosadnog torbara s nova piše se zajedno guli krušku snova razdijeljeno grobljanskog zida. Glupo, zar ne? Ono snćva, dakako, stavljeno je tamo zbog onog snova i s nbva.

Kada je nabio cilindar na glavu, trebalo je da kažem. Hvala. Trebalo je da kažem nešto o starom šešira ili tome slično. Ne. Mogao sam reći. Sada izgleda kao nov. Onda bi mu tek vidio facu.

Slit. Najdonja ploča prvog stroja izbacila je podložak za otiskivanje s prvom slit hrpom u arke složenog papira. Slit. Na gotovo ljudski način slit privlači našu pažnju. Svojski nastoji govoriti. Ona vrata također slit škripe, moleći da ih zatvorimo. Svaka stvar govori na svoj način. Slit.

POZNATI CRKVENI VELIKODOSTOJNIK KAO SLUČAJNI SURADNIK

Poslovođa je iznenada vratio otisak i rekao:

- Čekajte. Gdje je nadbiskupovo pismo? Treba ga objaviti u *Telegraphu*. Gdje je kako mu je ono ime?

Pogledao je naokolo po svojim strojevima, bučnim, ali koji ne daju odgovor.

- Monks, gospodine? - upitao je neki glas iz slagarskog odjeljka.

- Da. Gdje je Monks?

- Monks!

Gospodin Bloom je uzeo svoj izrezak. Vrijeme je da pode.

- Dakle, donijet ću crtež, gospodine Nannetti - rekao je - i znam da ćete ga staviti na dobro mjesto.

- Monks!

- Da, gospodine.

Na tri mjeseca. Morat ću prvo izrigati pluća. U svakom slučaju, pokušat ću. Da izide u kolovozu: dobra ideja: mjesec izložbi konjS. Ballsbridge. Dolaze turisti radi izložbe.

KUM GRADSKIH NOVOSTI

Išao je kroz prostoriju za račni slog, pokraj nekog starca, pognutog, s naočalima i pregačom. Stari Monks, kum gradskih novosti. Mnoštvo najčudnijih stvari moralo mu je proći kroz ruke u životu: osnutnice, reklame za gostionice, govori, brakorazvodne parnice, pronađeni utopljenici. Sada je na izmaku snaga. Trijezan ozbiljan čovjek s nešto uštedevine na banci, rekao bih. Žena dobra kuharica i pralja. Kći sjedi za šivaćim strojem u dnevnoj sobi. Skronma mala, nikakvih gluposti u

I SVETKOVALA SE PASI I A

Zastao je i promatrao kako slagar pažljivo sastavlja redak. Prvo ga čita natraške. Brzo to radi. Za to treba prilično vježbe. mangiD kcirtaP. Jadni tata sa svojom hagadom koju je, prateći slova prstom, čitao natraške. Pasha. Dogodine u Jerazalemu. O, Bože, Bože! Sva ta duga pripovijest o tome izvela nas je iz zemlje egipatske i dovela u kuću ropstva *aleluja. Shema Israel Adonai Elohenu*. Ne, to je druga. Zatim dvanaestoro braće, sinova Jakovljevih. A zatim janje pa mačka pa pas pa palica pa voda pa mesar. I onda anđeo smrti nbije mesara a on ubije vola i pas ubije mačku. Zvuči pomalo glupo dok se u to ne zadubiš. To znači pravdn a zapravo je tako da svatko proždire svakoga. Takav je život, na krajn krajeva. Kako on to brzo radi. Bez muke nema nauke. Kao da su mu oči na prstima.

Gospodin Bloom je izišao iz štopotave bnke i hodnikom stigao na odmorište. Da li da to sad sve vrijeme vučem tramvajem i da ga onda možda ne nađem kod kuće? Najbolje da mu prije telefoniram. Broj? Isti kao Citronov kućni broj. Dvadeset osam. Dvadeset osam i dva pnta po četiri.

JOS SAMO JEDANPUT O ONOM SAPUNU

Silazio je kućnim stubištem. Tko je do vruga sve te zidove išarao šibicama? Kao da su to učinili za okladu. Teški miris masnoće uvijek se osjeća u takvim radionicama. Kada sam bio tu blizu kod Thoma, mirisalo je na mlako ljepilo.

Izvadio je džepni rupčić da obriše nos. Citronlimun? Ah, onaj sapun što sam ga tu stavio. Izgubit ću ga iz tog džepa. Vraćajući rupčić izvadio je sapun, strpao ga u stražnji džep hlača i zakopčao.

Kakav parfem upotrebljava tvoja žena? Još bih stigao kući: tramvaj: kao da sam nešto zaboravio. Samo da je vidim: prije nego se: obuče. Ne. Ovdje. Ne.

Iznenadan vrištav smijeh dopro je do njega iz uredništva *Evening Telegrapha*. Znam tko je to. Sto se zbiva? Skoknut ću unutra da telefoniram. Ned Lambert je to.

Tiho je ušao.

ERIN, ZELENI DRAGULJ SREBRNOG MORA

- Dolazi duh - promrmljao je tiho, keksasto, profesor MacHugh prema prašnom prozorskom staklu.

Gospodin Dedalus je ispred praznog kamina zurio u podrugljivo lice Neda Lamberta i upitao ga zlovoljno:

- Kristove ti muke, nećeš li od toga dobiti žgaravicu u guzici?

Ned Lambert je, sjedeći na stolu, nastavio čitati:

-Ili pak, promatraj vijuganje kakva grgotavogpotočica koji, premda se bori s kamenim preprekama, hladan najblažim povjetarcem, žubori na svom putu do uzburkanih voda modrog Neptunovog carstva, između mahovinastih obala, u igri s blistavom sunčevom svjetlosti, ili pod sjenama što ih na sjetne njegove grudí bacaju izolužene krošnje šumskih divova. Sto kažeš na ovo, Simone? - upitao je preko ruba svojih novina.

- Nije li malo pretjerano?

- Povukao je iz tuđe čašice - rekao je gospodin Dedalus.

Ned Lambert je, smijući se, udario novinama po koljenima, ponovivši:

-Sjetnegrudí i izgužene krošnje. O, momci! O, momci!

-I Ksenofon je gledao na Maraton - rekao je gospodin Dedalus gledajući ponovo u kamin i prema prozom - a Maraton je gledao na more.

- Sada je dosta - vikno je profesor MacHugh od prozora. - Ne želim više čnti ni riječi od svega toga.

Jeo je roščić slanog keksa koji je grickao i, gladnčići, spremao se početi grickati i keks u drugoj ruci.

Visokoparne fraze. Prazne mješine. Ned Lambert, vidim, uzima slobodan dan. Pogreb čovjeku prilično pokvari dan. Kažu daje utjecajna osoba. Stari Chatterton, vicckancelar, brat je njegove bake ili prabake. Kaže da je blizu devedesete. Zacijelo su mu već odavno napisali nekrolog. Živi za inat njima. Mogao bi taj prije njega. Jolmny, napravi mjesta za svog strica. Vrlo poštovanog Hedgesa Eyrea Chattertona. Sigurno mu u dane isplate napiše kakav drhtavi ček ili dva. Eto nasljeđa kada otegne papke. Alcluja.

- Samo još jedan napad - rekao je Ned Lambert.

- Što je to? - upitao je gospodin Bloom.

- Nedavno pronađeni odlomak iz Cicerona - odgovorio je profesor MacHugh svečanim glasom. - *Naša lijepa domovina.*

KRATKO ALI JASNO

- Čija domovina? - rekao je gospodin Bloom jednostavno.

- Vrlo umjesno pitanje - rekao je profesor između dva prožvakaja.

- S naglaskom na čija.

- Domovina Dana Dawsona - rekao je gospodin Dedalus.

- Je li to njegov sinoćnji govor? - upitao je gospodin Bloom.

Ned Lambert je klimnuo glavom.

- Nego, čujte ovo - rekao je.

Kvaka je udarila gospodina Blooma u križa kada su se vrata naglo otvorila.

- Oprostite - rekao je J. J. O'Molloy ulazeći.

Gospodin Bloom se naglo pomakao u stranu.

- Ništa, ništa - rekao je.

- Dobar dan, Jack.

- Uđi. Uđi.

- Dobar dan.

- Kako ste, Dedaluse?

- Dobro. A vi?

J. J. O'Molloy je odmahnuo glavom.

TUŽNO

Nekoć je bio najsposobniji među mladim odvjetnicima. Sušica, jadnik. To sušičavo crvenilo najavljuje kraj. U gadnom je položaj u. Koji gaje vjetar donio, pitam se.

-Ili pak, popnemo li se samo na lanac planinskih vrhova.

- Sjajno izgledaš.

- Je li moguće vidjeti urednika? - upitao je J. J. O'Molloy gledajući prema unutrašnjim vratima.

- Kako ne - rekao je profesor MacHugh. -I vidjeti i čuti. U svom je svetištu s Lenehanom.

J. J. O'Molloy se otklatio prema nakošenom pultu i počeo prelistavati mžičaste stranice uvezanih novina.

Posao opada. Nekad je obećavao. Gubi pouzdanje. Kocka se. Dugovi časti. Žanje oluju. Znao je dobivati dobar predujam od D. i T. Fitzgeralda. Nose vlasulje da pokažu pamet. Razmeću se mozgom kao onaj kip u Glasncvinu. Mislim da s Gabrielom Comoyjom piše neke književne članke za *Express*. Načitan je. Mylcs Crawford je počeo u *Independentu*. Smiješno kako se novinari okrenu čim u zraku nanjuše kakvu novu mogućnost. Vjetrokazi. Vmći i hladni u isti mah. Ne znaš čemu vjerovati. Jedna je priča dobra dok ne čuješ dmgu. Vrijedaju se po novinama kao ljudi, a onda kao da nije ništa bilo. Već slijedećeg trenutka najbolji prijatelji.'

- Ah, čujte ovo, za ljubav Božju - molio je Ned Lambert. - *Ili pak, popnemo li se samo na lanac planinskih vrhova...*

- Bombastično! - upao je profesor razdraženo. - Dosta je tog napuhanog mijeha!

- *Vrhova* - nastavio je Ned Lambert - *koji se dižu sve više i više tako da nam se duše tako rekučkupaju...*

- Kupaju se njegove usne - rekao je gospodin Dedalus. - Sveti i vječni Bože! Nego? Dobiva li on što za to?

- *Kupaju u jedinstvenoj panorami krajolika Irske koja je, unatoč toli hvaljenim uzorima u drugim visoko cijenjenim i slavljenim krajevima, neusporediva po svojoj ljepoti, gustim šumarcima i lelujavim ravnicama i sočnim proljetnozelenim pašnjacima, uronjenim u transcendentalni prozirni sjaj našega blagog tajanstvenog irskog sumraka...*

- A mjesec - rekao je profesor MacHugh. - Zaboravio je Hamleta.

NJEGOVO DOMAĆE NARJEČJE

- *Koji zastire pogled ušir i udalj i čeka dok blistavi mjesječev krug ne počne prosipati zrake srebrne svoje svjetlosti...*

- O! - uzviknuo je gospodin Dedalus dajući sebi oduška beznadnim uzdahom. - Govno s mlijekom! Prestani s tim, Nede. Život je previše kratak.

Skinuo je cilindar i, nemirno pušćući u svoje guste brkove, raširenim prstima počeo štjao kosu.

Ned Lambert je odbacio novine, smijuckajući se od užitka. Trenutak kasnije snažna provala smijeha zahvatila je neobrijano, crnim naočalima pokriveno lice profesora MacHugha.

-Nedopečenabudala! - uzviknuo je.

ŠTO JE GOVORIO WETHERAP

Lako se tome smijati sada u novinama, ali takva roba ide kao vraće pecivo. Radio je i u pekarstvu, zar ne? Zato ga i zovu Nedopečena budala. Bilo kako bilo, savio je sebi gnijezdo. Kći mu se zaručila za onog iz carinske uprave što ima auto. Lijepo ga je upecao. Zabave. Svima otvorena vrata. Sve na veliko. Wetherap je uvijek govorio. Uhvati ih na dobar zalogaj.

Unutrašnja su se vrata naglo otvorila i u sobu je upalo grimiznocrveno kljunasto lice s krestom papegaste kose na glavi. Drske plave oči ošinule su ih pogledom a oštar glas upitao:

- Što je to?

- Evo dolazi lažni plemić glavom! - rekao je profesor MacHugh svečano.

- Gubi se odavde, prokleti stari učitelju! - rekao je urednik umjesto odgovora.

- Dođi, Nede - rekao je gospodin Dedalus stavlajući šešir na glavu.

- Moram nešto popiti poslije ovoga.

- Popiti! - uzviknuo je urednik. - Piće ne toče prije mise.

-1 to je u redu - rekao je gospodin Dedalus izlazeći. - Hajde, Nede.

Ned Lambert je kliznuo sa stola. Urednikove plave oči bludjele su prema licu gospodina Blooma, ozarenom osmijehom.

- Hoćeš li s nama, Myles? - upitao je Ned Lambert.

SJECANJE NA SLAVNE BITKE

-Milicija Sjevernog Gorka! - uzviknuo je urednik koračaj ući prema kaminu. - Svaki smo put pobijedili! Sjeverni Cork i španjolski oficiri.

- Gdje je to bilo, Myles? - upitao je Ned Lambert zamišljeno gledajući u vrhove svojih cipela.

- U Oluju! - viknuo je urednik.

- Bogami, tako je - potvrdio je Ned Lambert.

Izlazeći šapnuo je J. J. O'Molloyju:

- Početak delirijuma tremensa. Tužan slučaj.

- Ohio! - visokim falsetom kriječstao je urednik iz svoga uzdignutog crvenog lica. - Moj Ohio!

- Savršen kretik! - rekao je profesor. - Dugi, kratki, i dugi slog.

O, BOLSKA HARFO!

Iz džepa na prsluku izvadio je namot konca za čišćenje zuba i, otkinuvši komad, spretno ga zaviikao između neopranih zuba koji su dva po dva odzvanjali.

- Bingbang, bangbang.

Gospodin Bloom se, vidjevši da je zrak čist, uputio prema vratima susjedne sobe.

- Samo tren, gospodine Crawford - rekao je. - Htio bih samo telefonirati radi jednog oglasa.

Ušao je.

- Što je s večernjim uvodnikom? - upitao je profesor MacHugh prilazeći luedniku i stavljajući mu čvrstu ruku na rame.

- Sve će biti u redu - rekao je Myles Cravvford mirnije. - Ne brini. Hej, Jack. Sve je u redu.

- Dobar dan, Mylcs - rekao je J. J. O'Molloy puštajući da mu stranice koje je držao padnu mlitavo natrag u svežanj uvezanih novina.

- Je li danas na redn ona kanadska podvala?

Unutra je zazvmdao telefon.

- Dvadeset osam. Ne. Dvadeset. Dva puta po četiri, da.

OTKRIVANJE POBJEDNIKA

Iz uredničke sobe izišao je Lenehan s prvim otiscima *Sporta*

- Tko želi sto posto siguran podatak o pobjedniku trke za Zlatni pokal? - upitao je. - Sceptre s O. Maddenom u sedlu.

Bacio je otiske na stol.

Povici bosonogih izvikivača novina u hodniku naglo su se približavali i vrata se s treskom otvorila.

- Tiše - rekao je Lenehan. - Čujem korake.

Profesor MacHugh je zakoračio prostorijom i za ovratnik zgrabio jednog od straha zgurenog klipana dok su drugi pobjegh iz hodnika i niza stepenice. Otisci su zašuškali na propuhu, plavo načrčkani blago su lebdjeli u zraku i dospjeli ispod stola na pod.

- Nisam ja, gospodine. Onaj veliki me gurnuo, gospodine.

- Izbacite ga i zatvorite vrata - rekao je urednik. - Puše pravi uragan.

Lenehan je počeo skupljati listove s poda gundajući dok se dvaput saginjao.

- Čekali smo na posebno izdanje o trkama, gospodine - rekao je izvikivač novina. - Pat Farrell me gnmno, gospodine.

Pokazao je na dva liea koja su provirivala iza vrata.

- On, gospodine.

- Gubi se odavde - rekao je profesor MaeHugh oštro.

Izgurao je dječaka van i zalupio vratima.

J. J. O'Molloy je prevrtao šuštave svežnje uvezanih novina, tmmljajući, tražeći:

- Nastavak na strani šest, četvrti stupae.

- Da, ovdje *Evening Telegraph* - telefonirao je gospodin Bloom iz uredničke sobe. - Je li šef..? Da, *Telegraph*. Kamo? Aha! Na kojoj dražbi?... Aha! Razumijem. Dobro. Ulovit ću ga.

SLIJEDI SUDAR

Kada je odložio slušalicu, telefon je ponovo zazvonio. Brzo se vratio i sudario s Lenehanom koji se borio s drugim listom otiska.

i / 41// iuicut rekao je Lcnchun obujmivši na tren i namrštivši se.

- Ja sam kriv - rekao je gospodin Bloom mireći se s njegovim zagrljajem. - Jesam li vas ozlijedio? U žurbi sam.

- Koljeno - rekao je Lenehan.

Šaljivo se nacerio i zastenjao, trljajući koljeno.

- Od nagomilanih *anno Domini*.

- Žao mi je - rekao je gospodin Bloom.

Pošao je prema vratima i odškrinuvši ih zastao. J. J. O'Molloy je s treskom prevrtao teške stranice. Buka dvaju reskih glasova, usna harmonika, dvojice dječaka-izvikivača novina, šćućurenih na ulaznim stepenicama, odzvanjala je praznim hodnikom:

-Mi smo mami iz Wexforda,

Borismo se srcem i šakom.

ODLAZI BLOOM

- Skoknut ću samo do Bachelor's Walka - rekao je gospodin Bloom - radi onog Kayesova oglasa. Htio bih da to sredim. Rekli su mi da je tamo, kod Dillona.

Na trenutak se neodlučno zagledao u njihova lica. Urednik koji je, naslanjajući se na ogradu kamina, podupro bio glavu dlanom, naglo je široko pmžio ruku.

- Pođite! - rekao je. - Cijeli svijet je pred vama.
- Odmah ću se vratiti - rekao je gospodin Bloom, hiteći van.

J. J. O'Molloy uzeo je otiske iz Lenehanove ruke i počeo ih čitati laganim puhanjem razdvajajući listove, bez ikakvih popratnih riječi.

- Dobit će taj oglas - rekao je profesor i kroz svoje crno uokvirene naočale zagledao se preko prozorskog zaslona.
- Pogledaj samo one klipane kako ga prate.
- Prate. Gdje? - uzviknuo je Lenchan pritrčavši prozora.

ULIČNA PRATNJA

Obojica su se preko zavjese smijala povorci dječaka-izvikivača novina koji su skakutali prateći Blooma, posljednji od njih bezazleno na povjetarcu vrludavo vukući podrugljivog papirnatog zmaja s repom od bijelih traka.

- Pogledaj onog malog dripca kako za njim viče i dere se - rekao je Lenehan - puknut ćeš od smijeha. O, prava smijurija! Oponaša njegova spuštena stopala i hod. Mali broj cipela - četrdeset osam. Kao da hoda po jajima.

Počeo je brzo, karikirano plesati mazurku stražući nogama po podu, mimo kamina sve do J. J. O'Molloyja koji mu je otiske stavio u ispružene ruke.

- Što je to? - upitao je Myles Cravvford trgnuvši se. - Kamo su otišli ona draga dvojica?

- Tko? - rekao je profesor okrenuvši se. - Pošh su u Oval na piće. Tamo je Paddy Hooper sa Jackom Hallom. Sinoć su stigli.

- Onda pođimo - rekao je Myles Cravvford. - Gdje je moj šešir?

Naglo je otišao natrag u ured razmičući prorez na svojoj jakni, zveckajući ključevima u stražnjem džepu. Zazvckali su zatim u zraku, a onda o drvo dok je zatvarao ladicu svoga pisaćeg stola.

- Prihćno je popio - rekao je profesor MacHugh tihim glasom.

- Čini se da jest - rekao je J. J. O'Molloy vadeći kutiju za cigarete i mrmljajući zamišljeno - ali nije uvijek onako kako se čini. Tko ima najviše šibica?

LULA MIRA

Ponudio je cigaretu profesoru i uzeo jednu i sam. Lenehan je sprenmo zapalio šibicu te jednom i drugom pripalio cigaretu. J. J. O'Molloy je ponovo otvorio svoju kutiju i pražio mu je.

-Hvala vous - rekao je Lenehan posluživši se.

Urednik je izišao iz svoje sobe sa slamnatim šeširom naherenim na čelo. Pjevušeći deklamirao je oštro pokazujući na profesora MacHugha.

Zasljepila te čast i slava,

Opila ti je srce vlast

Profesor se cerio, stiščući svoje dugačke usne.

- Hej, što je, ti prokleta staro Rimsko Carstvo? - rekao je Myles Cravvford.

Uzeo je cigaretu iz otvorene kutije. Lenehan je, pripahvši mu je brzo i uslužno, rekao:

- Tišina! Čujte moju najnoviju zagonetku!

- *Imperium romanum* - rekao je J. J. O'Molloy blago. - To zvuči plemenitije nego British ili Brixton. Ta riječ čovjeka nekako podsjeća na mast na vatri.

iviyies Cravvford je žestoko otpunnuo svoj prvi dim prema stropu.

- Tako je - rekao je. - Mi smo mast. Nas dvojica smo mast na vatri. Izgledi su nam gori nego gradi snijega u paklu.

SJAJ I SLAVA STAROG RIMA

- Čekaj malo - rekao je profesor MacHugh podižući mimo dvije pandže. - Ne smijemo se dati zavesti riječima, zvukom riječi. Mi mislimo na Rim, imperijalni, imperatorski, imperativni.

Pružio je govorničke ruke iz svojih izlizanih prljavih orukvica, zastavši:

-Kakva je bila njihova civihzacija? Ogromna, priznajem: ali prosta. *Cloacae*: kanalizacija. Židovi u pustinji i na vrhu gore rekli su: *Dobro je što smo ovdje. Podignimo oltar Jekovi* Rimljanin, kao i Englez koji je pošao njegovim stopama, na svaku novu obalu na koju je stupio nogom (na našu nije stupio nikad) donio je samo opsjednutost kanahzacijom. U svojoj togi zagledao se oko sebe i rekao: *Dobro je što smo ovdje. Napravimo WC*

- Što su zatim i učinili - rekao je Lenehan. - Naši stari drevni preci, kao što čitam u prvom poglavlju Guiimessa, imali su sklonost prema tekućoj vodi.

- Oni su bili gospoda po naravi - promrmljao je J. J. O'Molloy. - Ali mi imamo i Rimsko pravo.

- A Poncije Pilat njegov je prorok - odvratio je profesor MacHugh.

- Znete li onu priču o upravitelju državne blagajne, bamnu Pallesu? - upitao je J. J. O'Molloy. - Bilo je to na banketu Kraljevskog sveučilišta. Sve je teklo kao podmazano...

- Najprije moja zagonetka - rekao je Lenchan. - Jeste li spremni?

Gospodin O'Madden Burke, visok u širokom sivom odijelu od donegalskog tvida, ušao je iz predsoblja. Stephen Dedalus je, slijedeći ga, skinuo šešir dok je ulazio.

- *Entrez, mes enfants!* - uskliknuo je Lenehan.

- Dovodim molitelja - rekao je gospodin O'Madden Burke pjevnim glasom. - Mladić kojeg vodi iskustvo posjećuje Glasovitu ličnost.

- Kako ste? - rekao je urednik pmžajući ruku. - Uđite. Vaš stari je upravo otišao.

Lenehan je rekao svima:

- Tišina! Koja vas opera podsjeća na željeznicu? Razmislite, promozgajte, smislite, odgovorite.

Stephen je predao strojem otipkane stranice, pokazuj ući na naslov i potpis.

- Tko? - upitao je urednik.

Komadić je otkinut.

- Gospodin Garrett Deasy - rekao je Stephen.

- Onaj stari seronja - rekao je urednik. - Tko je to otkinuo? Da ga nije odjednom spopala nužda?

Brzim plamenim jedrom

S juga olujna, pusta.

Stiže on, blijedi vampir.

Usta mi stavlja na usta.

- Dobar dan, Stephene - rekao je profesor približivši se da im zaviri preko ramena. - Bolest nogu i žvala? Jesi li ti skrenuo...?

Bikovima naklonjeni bard.

SKANDAL U GLASOVITOM RESTORANU

- Dobar dan, gospodine - odgovorio je Stephen zacrvljenjevi se. - Pismo nije moje. Gospodin Garrett Deasy zamolio me da ga...

- O, poznajem ga - rekao je Myles Cravvford - a poznavao sam i njegovu ženu. Najgora stara vješticu koju je Bog ikad stvorio. Bogami, ona je imala bolest nogu i žvala, o tom ne treba sumnjati! Jedne večeri kuhara je u lice bacila juhu u restoranu Zvijezda i podvezica. Ohol

Žena je donijela grijeh na svijet. Zbog Helene, pobjegle Mcnela-
jeve žene, Grci su deset godina. O'Rourke, vladar Breffnija.

- Je li on udovac? - upitao je Stcphen.

- Jest, bijeli - rekao je Myles Cravvford, okom prebirući otipkani tekst. Carski konji. Habsburg. Jedan Irac spasio mu je život na bedemima Beča. Ne zaboravite! Maximilian Karl O'Doimell, grof od Tircoimella u Irskoj. Poslao je sada tamo svoga nasljednika da od kralja napravi austrijskog fclđmaršala. Bit će tamo gužve jednog dana. Uzaludan posao. O, da, svaki put. Nemojte to zaboraviti!

- Sporno je pitanje u tome je li on to zaboravio - mimo jc rekao J. J. O'Molloy, okrećući u raci potkovasti pritiskač papira. - Spašavanje vladard nezahvalan je posao.

Profesor MacHugh okrenuo se njemu.

- A ako nije? - rekao je.

- Reći ću vam kako je to bilo - počeo je Myles Cravvford. - Neki Mađar jednog je dana...

UNAPRIJED IZGUBLJENA STVAR SPOMENUT JE PLEMNITI MARKIZ

- Uvijek smo bili privrženi unaprijed izgubljenoj stvari. Uspjeh za nas znači smrt razuma i mašte. Nikad nismo bili privrženi uspješnima. Njima služimo. Ja predajem bučni latinski. Govorim jezik rase koja vrhunac svoga mentaliteta iskazuje maksimom: vrijeme je novac. Dominacija materijalnog. *Damine!* Gospode! Gdje je duhovnost? Krist Gospod? Lord Salisbury? Sofa u nekom klubu u West Endu. Ali grčki!

KVRIE ELEISON!

Svijetao osmijeh obasjao mu je tanmoobrubljene oči, izdužio dugačke usne.

-Grčki! - ponovio je. *Kyrios!* Sjajna riječ! Vokale Semiti i Saksonci ne poznaju. *Kyrie!* Zračenje intelekta. Trebalo je da predajem grčki, jezik duha. *Kyrie eleison!* Graditelji klozeta i kanalizacije nikad neće biti gospodari našeg duha. Mi smo vjerni podanici katoličkog evropskog plemstva koje je potopljeno kod Trafalgara, i carstva duha, ne *imperiuma*, koje je s atenskim brodovljem potonulo kod rijeke Aego-

spotami. Da, da. Potonulo. Pir, zaveden proročanstvom, posljednji je put pokušao povratiti sreću Grčke. Privržen unaprijed izgubljenoj sb^ari.

Otkoračao je od njih prema prozom.

- Odlazili su u bitke - rekao je gospodin O'Madden Burke bezbojnim glasom - ali su uvijek gubili.

- Jao! - zacmizdrio je Lenchan tankim glasom. - Zahvaljujući opeki što mu je pala na glavu u dmgoj polovici *matinee*. Jadni, jadni, jadni Pir!

Zatim je šapnuo uz Stephenovo uho:

LENEIANOV LIMERIK

- *Postoji učen učenjak, MacHugh,*

Cvikeri crni na nosu su mu.

A kako sve vidi dvostruko s njima.

Zašto ih onda uopće ima?

Neznani u čemu vic je tu?

U crnini je za Salustom - kaže Mulligan. - Komu je majka crknula kao životinja.

Myles Cravvford je strpao hstove u džep.

- To će biti u redu - rekao je. - Ostatak ću pročitati kasnije. To će biti u redu.

Lenchan je pražio ruku prosvjedujući.

-A moja zagonetka? - rekao je. - Koja je opera nalik na željeznicu?

- Opera? - odgovorilo je sfingasto lice gospodina O'Maddena Burkea,

Lenchan je spremno izjavio:

- *Ruža od Kastilje*. Shvaćate li u čemu je vic? Kmžan to kas ti je. Haha!

Blago je udario gospodina O'Maddena Burkea u slezenu. Gospodin O'Madden Burke spretno se natraške smšio na svoj kišobran, glumeći nesvjesticu.

- U pomoć! - uzdisao je. - Osjećam silnu slabost.

Lenchan je, propevši se na prste, brzo zamahao šuškvim listovima.

Vraćajući se pokraj svezaka uvezanih novina, profesor je rukom dotaknuo olabavljenu Stephenovu i O'Maddenovu kravatu.

- Pariz, nekad i sad - rekao je. - Izgledate kao komunari.

- Kao oni koji su u zrak digli Bastilju - rekao je J. J. O'Molloy s blagom podmgltjivošću. - Ili da niste možda vas dvojica ustrijelili nam-

jesnika Finske? Izgledate kao da ste upravo to učinili. Generala Bobrikova.

- Samo smo pomišljali na to - rekao je Stephen.

OMNIUM ZA JEDNUM

- Nadareni ste za sve - rekao je Myles Crawford. - Pravo, klasika...

- Konjske trke - ubacio je Lenehan.

- Književnost, novinarstvo.

- Da je Bloom ovdje - rekao je profesor. - Plemenita umjetnost reklamiranja.

- I gospoda Bloom - dometnuo je gospodin O'Maddcn Burke. - Muza pjevanja. Najveća ljubimica Dublina.

Lenehan se glasno nakašljao.

- A-hm! - rekao je vrlo tiho. - Uh, guši me u grlu! Nazebao sam u parku. Vrata su bila otvorena.

"VI TO ZNATE!"

Urednik je stavio nervoznu ruku na Stephenovo rame.

- Želim da napišete nešto za mene - rekao je. - Nešto oštro. Vi to znate. Vidim vam na licu. *U knjizi mladosti.*

- Bolest nogu i žvala! - uzviknuo je urednik prezimo-pogrdno. - Veliki zbor nacionalista u Borris-in-Ossoryju. Same gluposti! Zaglupljivanje ljudi. Dajte im nešto oštro. Stavite nas sve u to, neka sve ide do vraga. Otac, Sin i Duh Sveti i Jakcs M'Carthy.

- Mi možemo pribavljati duševnu hranu - rekao je gospodin O'Maddcn Burke.

Stephen se podigavši oči sreo s drskim ravnodušnim pogledom.

- Žeh vas uvući u novinarstvo - rekao je J. J. O'Molloy.

VELIKI GALLAHER

- Vi to znate - ponovio je Myles Cravvford, stežući ruku u zanosu. - Pričekajte malo. Zapanji! ćemo Evropu, kao što je govorio Ignatius Gallaher kada je svaštario radeći kao zapisivač poena na biljara u Clarenceu. Gallaher, to vam je bio novinar. To je bilo pero. Znate li kako se proćuo? Ja ću vam reći. To je bio najdosjetljiviji potez otkako postoji novinarstvo. Zbilo se to osamdeset prve, šesti svibnja, u doba Nepobjedivih, u vrijeme ubojstva u Phoenix Parku, prije nego što ste se, pretpostavljam, vi rodili. Pokazat ću vam.

Progurao se pokraj njih prema svescima uvezanih novina.

- Pogledajte ovdje - rekao je okrećući se. - *New York World* kablogramom je zatražio posebni izvještaj. Sjećate li se tih vremena?

Profesor MaeHugh je klitnuo glavom.

-*New York World* - rekao je urednik, uzbuđeno zabacivši slamnati šešir. - Gdje se to zbilo. Tim Kelly, odnosno Kavanagh. Joe Brady i ostali. Kuda je Kozoder vozio kola. Cijelim putem, shvaćate li?

- Kozoder - rekao je gospodin O'Madden Burke. - Fitzharris. Njegovo je, kažu, ono kočijaško svetišće dolje kod Butt Bridgea. Holohan mi je to rekao. Znete Holohana?

- Onog što vuče nogu, je li? - pitao je Myles Cravvford.

-1 jadni Gumley je dolje, tako su mi rekh, čuva gradsko skladište kamena. Noćni čuvar.

Stephen se začuđeno okrenuo.

- Gumley? - rekao je. - Jeste li sigurni? Prijatelj mog oca?

- Pustite sad Gumleyja - ljutilo je viknuo Myles Cravvfird. - Neka Gumley čuva kamenje da mu ne pobjegne. Gledajte. Što je uradio Ignatius Gallaher? Reći ću vam. Genijalna zamisao. Odmah je odgovorio kablogramom. Imate li *Weekty Freeman* od 17. ožujka? Imate. Jeste li našli?

Prevrnuo je snop uvezanih stranica i prstom upro u određeno mjesto.

- Otvorite stranicu četiri, reklamu za Bransomeovu kavu, recimo. Jeste li našli? Dobro.

Zazvonio je telefon.

GLAS IZ DALJINE

- Ja ću se javiti - rekao je profesor i pošao.

- B je ulaz u park. Dobro.

Drščući, prst mu je preskakivao s točke na točku. - T je potkraljeva rezidencija. C je mjesto gdje je izvršeno ubojstvo. K je Knockmaroon Gate.

Mlohava koža na njegovu vratu tresla se kao pijetlov podvoljak. Slabo uškrobljen plastron iskočio mu je iz prsluka pa ga je grubom kretnjom gurnuo natrag.

-Halo? *Ovdje Evening Telegraph*. Halo?... Tko je tamo?... Da... Da... Da.

- Od F do P je put kojim je Kozoder vozio kola da ima alibi, Inchicore, Roundtoovvn, Windy Arbour, Palmerston Park, Ranelagh. F. A. 13. P. Jeste li našli? X je Davyjeva gostionica u Upperlecson Streetu.

Profesor se pojavio na vratima urednikove sobe.

- Bloom je na telefonu - rekao je.

- Pošalji ga k vragu - odvalio je urednik. - X je Davyjeva gostionica, shvaćate li?

LUKAVO, VRLO

- Lukavo - rekao je Lenehan. - Vrlo.

- Servirao im je sve to dok je još vraće - rekao je Myles Cravvford - čitavu tu krvavu zgodu.

Noćna mōra iz koje se nikad nećeš probuditi.

- Ja sam to vidio - ponosno je rekao urednik. - Bio sam prisutan. Dick Adams, najhrabriji od svih muškarčina iz Gorka koje je Bog ikad stvorio, i ja.

Lenehan se poklonio nevidljivom liku u zraku i rekao:

- Madam, sžm sam Adam. 1 Abel, ej, o, Kain on iako je.

-Povijest! - uzviknuo je Myles Cravvford. - Stara gospoda iz Prince's

Streeta bila je prva tamo. Uslijedio je plać i škripanje zuba. S pomoću jednog oglasa. Gregor Grey napravio je plan za to. To ga je uzdiglo. Zatim je Paddy Hooper obradio T. P-ija koji gaje uzeo u *Star*. Sada je kod Blumenfelda. »o je novinarstvo. io je laieni. i va ii i on je svima bio tatica!

- Otac senzacionalističkog novinarstva - potvrdio je Lenehan - i djever Chrisa Callinana.

- Halo? Jeste li to vi? Da, još je ovdje. Dodite osobno ovamo.

- Gtjje ćete danas naći takva novinara, je li? - uzviknuo je urednik.

S treskom je zaklopio stranice.

- Vraški pametno - rekao je Lenelian gospodinu O'Madden Burkeu.

- Vrlo lukavo - rekao je gospodin O'Madden Burke.

Profesor MacHugh izišao je iz urednikove sobe.

- Kad već govorimo o Nepobjedivima - rekao je - jeste h ćuh da je nekoliko uličnih prodavača završilo na sudu...

- O da - uzbuđeno je rekao J. J. O'Molloy. - Lady Dudley vraćala se kući kroz park da vidi sva ona stabla što ih je oborio onaj ciklon lani, i palo joj je na um da kupi razglednicu Dublina. A ispalo je da je to spomen-razglednica Joea Bradyja, odnosno Neprijatelja broj jedan, odnosno Kozodera. Upravo ispred potkraljeve palače, zamishte!

- Nisu nego za žutu kroniku - rekao je Myles Cravvford. - Ih! Novinarstvo i sud! Gdje ćete danas na sudu naći ćovjeka poput onih

momaka, poput Whitesidea, poput Isaaca Butta, poput srcbmoustog O'Hagana. Je li? Ah, vraga crnoga. Ph! Ne vrijede ni pišljiva boba.

Zašutjevši, usta su mu se nastavila trzati nervoznim grčevima prezira.

Bi li ikoja žena poželjela poljubiti ta usta? Kako znaš da ne bi? Zašto si onda tako napisao?

RIME 1 SMISAO

Usta, pusta. Jesu li usta nekako pusta? Ili su lica pusta bez usta? Mora da je otprilike tako. Pusta, gusta, spusta, tusta, hrasta. Rime: dva čovjeka jednako odjevena, jednake vanjštine, dva po dva.

..... *la tua pače*

..... *che parlar ti piace*

Mentre che li venlo, come fa, si tace.

Vidio je kako se, tri po tri, približavaju djevojke, u zelenom, u ružičastom, u crvcnosmedcm, zagrljene, *per l'aer perso*, u svijctioljubičastom, u grimizno crvenom, *quella pacipca oriapamma*, u zlatu kraljevskih stjegova, *di rimirar ft piu ardenti*. A ja, starci, pokojnici, olovnih nogu, u noćnoj u tmasti: usta pusta: grob drob.

- Branite se - rekao je gospodin O'Maddcn Burke.

DANU SU DOVOLJNE...

J. J. O'Molloy, blijedo se smješkajući, prihvatio je izazov. - Dragi moj Mylese - rekao je odbacivši cigaretu - mojim ste riječima dah pogrešan smisao. Ja, prema sadašnjem iskustvu, ne branim odvjctničko zanimanje *qua* znimanje, ali vds je, kao i sve ljude iz Gorka, daleko odvela vaša nagla narav. Zašto ne biste uključili Hemyja Grattana i Flooda i Demostena i Edmunda Burkea? Svi poznajemo Ignatiusa Gallahera i njegova šefa iz Chapelizoda, Harmswortha, oca žute štampe i njegova američkog rođaka iz bulevarskog boweiyjskog hsta, da i ne spomiiijemo *Paddy Kelly's Budget*, *Pue 's Occurrences* i našega budnog prijatelja *The Skibbereen Eagle*. Zašto u to miješati majstora sudskog govorništva, kakav je Whiteside? Od svega toga danu su dovoljne dnevne novine.

VEZE S DAVNO PROŠLIM DANIMA

- Grattan i Flood pisali su upravo za ovaj list - viknuo mu je urednik u lice. - Irski dobrovoljci. Gdje ste sada? Osnovan je 1763. Dr Lucas. Tko se danas može usporediti sa Johnom Philpotom Curranom? Ih!

- Pa - rekao je J. J. O'Molloy - Bushe K. C., na primjer.

- Bushe? - rekao je urednik. - Pa, jest: Bushe, da. On ima nešto od toga u krvi. Kendal Bushe, odnosno Seymour Bushe.

- On bi već odavno bio postao sudac - rekao je profesor - da nije... Ali to nije važno.

J. J. O'Molloy se okrenuo Stcphenu i rekao mirmo i polako:

- Jedan od najbiljantnijih govora koje sam ikad u životu čuo, potekao je s usana Seymoura Bushca. Radilo se o bratoubojstvu, slučaj Childs. Bushe gaje branio.

1 tad u predvorje mog uha ulije.

Zapravo, kako je on to saznao? Umro je u snu. Ili ona draga zgoda, životinja s dvostrukim ledima?

- Kako je to bilo? - upitao je profesor.

ITALIA, MAGISJKA ARTIUM

- Govorio je o dokaznom postupku - rekao je J. J. O'Molloy - o Rimskom pravu u usporedbi s ranijim Mojsijevim zakonikom, *lex talionis*. I spomenuo je Michelangelova Mojsija u Vatikanu.

-Ha.

- Nekoliko dobro odabranih riječi - rekao je Lenehan za uvod. - Tišina!

Stanka. J. J. O'Molloy je izvadio svoju kutiju za cigarete.

Lažno zatišje. Nešto sasvim obično.

Glasnik je zamišljeno izvadio kutiju šibica i pripaho mu cigaru.

Ondonda sam često, sjećajući se toga čudnog vremena, razmišljao o tome kako je taj, sam po sebi banalni, neznatni čin, to pripaljivanje te šibice, odredilo sav kasniji tok i mog i njegova života.

BRILJANTNI GOVOR

J. J. O'Molloy je nastavio, oblikujući svoje riječi:

- Rekao je o njemu: *taj kameni lik od sledene glazbe, rogat i strašan, u ljudskom obliku božanstvenom, taj vječni simbol mudrosti i proroštva, koji, ako išta od onoga što je mašta i ruka kipareva stvorila u mramoru,*

što je dušom preobraženo i što dušu preobražava, zaslužuje da živi, zaslužuje da živi

Njegova uska ruka valovitom je kretnjom pratila odjek i pad naglasaka.

- Krasno! - smještaje rekao Myles Cravvford.
- Božansko nadahnuće - rekao je gospodin O'Maddcn Bmke.
- Sviđa vam se? - upitao je J. J. O'Molloy Stepchna.

Stephen se zacrvenio, očaran ljepotom jezika i kretnje. Uzeo je cigaretu iz kutije. J. J. O'Molloy je svoju kutiju pražio Mylesu Cravvfordu. Lenehan im je kao i prije pripalio cigarete i likujućí rekao:

- Lijepibus hvalibus.

ČOVJEK VISOKOG MORALA

- Profesor Magetmis mi je govorio o vama - rekao je J. J. O'Molloy Stephenu. - Što vi zapravo mislite o onoj hermetičkoj grapi, pjesnicima opalne tišine: o majstora mistike A. E-u? Ona Blavatskyjcva pokrenula je sve to. Bila je zbilja premazana svim mastima. A. E. je jednom američkom novinara pripovijedao kako ste mu u ranu zora došli da se raspitate o slojevima svijesti. Mageimis misli da ste se sprdali s A. E-om. To je čovjek vrlo visokog morala, taj Magennis.

Govori o meni. Što je rekao? Što je rekao? Što je rekao o meni? Ne pitaj.

- Ne, hvala - rekao je profesor MacHugh, otklanjajući kutiju s cigaretama. - Čekajte malo. Da vam nešto kažem. Najljepši primjer govomištva koji sam ikad čuo, bio je govor što ga je John F. Taylor održao Sveučilišnom društvu povjesničara. Prethodno je govorio sudac Fitzgibbon, sadašnji vrhovni sudac apelacionog suda, a rasprava se vodila o jednom (za ono vrijeme novom) napisu koji se zauzimao za oživljavanje irskog jezika.

Okrenuo se Mylesu Cravvfordu i rekao:

- Poznajete Geralda Fitzgibbona. Onda možete zamisliti stil njegova izlaganja.

- Sjedi s Timom Healyjem - rekao je J. J. O'Molloy - tako kruže glasine, u upravnom odbora Trinity koledža.

- Sjedi sa slatkim stvorenjem - rekao je Myles Cravvford - u dječjoj suknjici. Nastavite. Dakle?

- To je, pazite, bio govor - rekao je profesor - savršenog govornika, pim plemenite gordosti, koji je probranom dikcijom izražavao neću reći svoj gnjev nego odnos ponosnog čovjeka punog prezira prema

novom pokretu. To je tada bio nov pokret. Mi smo bili nejak i stoga beskorisni.

Na trenntak je sklopio svoje dngne uske usne ali, žndeci nastaviti, mkn je raširenih prstijn podigao prema naočalima te ih, drhtavim palcem i prstenjakom lagano dotaknnvši crni okvir, npravio na dragan strann.

IMPROMPTU

Običnim glasom obratio se J. J. O'Molloyju:

- Taylor je, morate znati, tamo došao iz bolesničke postelje. Ne vjerajem daje bio pripremio svoj govor jer n dvorani nije bilo nijednog stenografa. Njegovo tamno mršavo hce bilo je obraslo čupavom bradom. Oko vrata je nosio lagano svezan svileni šal i sve n svemn izgledao (premda nije bio) kao daje na samrti.

Njegov je pogled odjednom ali polako skrenno s J. J. O'Molloyja na Stephenovo hce a zatim naglo na pod, tražeći riječi. Njegov se hrapavi ovratnik pojavio iza pognnte glave, zaprljan prosijedom mn kosom. I dalje tražeći riječi, rekao je:

- Kada je Fitzgibbon završio svoj govor, John F. Taylor je ustao da mu odgovori Niemrve riječi, koliko se moi>u nrisietlti. bile su ukratko slijedeće.

Odlučno je podigao glavu. Oči su mu se i dalje kolebale. Kao dva izbezumljena raka plivale su amo-tamo iza debelih leća, tražeći izlaz.

Počeo je:

- *Gospodine predsjedniče, dame i gospodo! S velikim sam divljenjem slušao primjedbe koje je učeni moj prijatelj maloprije uputio mladeži Irske. Činilo mi se kao da su me prenijeli u neku zemlju udaljenu od ove zemlje, u neko doba udaljeno od ovog doba, da sam u starom Egiptu i da slušam govor nekog visokog svećenika te zemlje upućen mladom Mojsiju.*

Slušatelji su, da bi ga bolje čuli, među prstima držali cigarete čiji je dim rastao poput krhkih stabljika koje su se rascvjetavale zajedno s njegovim govorom. / nek se naši svinuti dimovi Slijede plemenite riječi. Pazi. Bi li se ti okušao u tome?

-*I činilo mi se da čujem glas toga egipatskog visokog svećenika u povišenom tonu jednake gordosti i jednakog ponosa. Čuh njegove riječi i značenje njihovo otkri se meni.*

IZ CRKVENIH OTACA

Otkri se meni da su dobre one stvari koje su svejedno izopačene i koje i kad bi bile najviše dobro i kad uopće ne bi bile dobre ne bi mogle biti izopačene. Ah, do vraga! To je sveti Augustin.

- Zašto vi Zidovi ne želite prihvatiti našu kulturu, našu vjeru i naš jezik? Vi ste pleme nomadskih pastira: mi smo moćan narod. Vi nimate gradova niti bogatstva: naši su gradovi košnice čovječanstva a naše galije, trireme i kvatnirreme, krcate svakovrsnom robom brazdaju vode čitavog poznatog svijeta. Vi ste tek izišli iz zaostalosti: mi imamo književnost, svećenstvo, tisućgodišnju povijest i poredak.

Nil.

Dijete, čovjek, lik.

Na obali Nila kleče djevojke, prostirka od rogoza: muškarac okretan u boju: kamenorog, kamenobrad, kamenog srca.

- Vi se klanjate beznačajnom i mračnom idolu: naši hramovi, veličanstveni i tajanstveni, obitavališta su Izide i Ozirisa, Horusa i Amona Ra. Vi znate za ropstvo, strah i poniznost: mi vladamo munjama i morima. Izrael je slab i malobrojna su djeca njegova: Egipat je mnoštvo i strašno je oružje njegovo. Skitnicama i nadničarima vas nazivaju: svijet drhti od našeg imena.

Potmulo podrigivanje iz gladnog želuca prekinulo mu je govor. Podignutim glasom odlučno gaje zaglušio:

-Ali, dame i gospodo, da je mladi Mojsije poslušao i prihvatio takav pogled na život, da jepognuo glavu ipognuo volju ipognuo duh pred tim drskim upozorenjem, on izabrani narod nikad ne bi izveo iz kuće ropstva njegova niti bi danju slijedilo onaj stup od oblaka. On nikad ne bi govorio s Vječnim usred munja na vrhu gore Sinajske niti bi ikad s nje sšao lica ozarena svjetlošću nadahnuća, noseći u svojim rukama ploče zakona, ispisane jezikom izopćenih.

Završio je i pogledao ih, uživajući u nastaloj tišini.

ZLOKOBNO - ZA NJEGA!

J. J. O'Molloy je rekao s prizvukom žaljenja u glasu:

- A ipak je umro ne stupivši u obećanu zemlju.

- Nagla - trenutna - premda - zbog - dugotrajne - bolesti - često - unaprijed - očekivana - smrt - dodao je Lenehan. - I s velikom budućnošću iza sebe.

Čulo se mnoštvo bosih nogu koje trče hodnikom i tapkaju uza stepenice.

- To je govorništvo - rekao je profesor ne izazvajući ničije protuslovljenje.

Zameo ih je vjetar. Vojske kod Mnlaghmasta i kraljevske Tare. Milje i milje usnih predvoija. Riječi vode, bčno izgovorene i razasute na sve četiri strane. Narod u zaklonu njegova glasa. Mrtva buka. Akazični zapisi svega što se ikad igdje bilo gdje zbilo. Ljubite i hvalite ga: javiše neću.

Imam novaca.

- Gospodo - rekao je Stephen - smijem li kao slijedeću točku dnevnog reda predložiti da se zasjedanje nastavi na drugom mjestu.

- Od vaših mi je riječi zastao dah. Nije li to možda kakva francuska udvornost? - upitao je gospodin O'Madden Burke. - Sada je čas kada je gostara vina, u prenesenom smislu govoreći, najboljugodna u staroj tovjerni.

- Tako neka bude i stoga se odlučno tako odlučuje. Svi koji su za to, neka kažu da - izjavio je Lynchan. - Koji su protiv, neka ne glasaju. Proglašavam daje prijedlog prihvaćen. U koji ćemo bircuz...? Ja glasam za: Mooneyja.

Krenuo je prvi, opominjući ih.

- Najodlučnije ćemo se usprotiviti uživanju žestokih pića. zar ne? Da, nećemo se. Ni na koji način.

Gospodin O'Madden Burke je, idući iza njegovih leđa, rekao, saveznički ga lupnuvši kišobranom:

- Vodi nas, Macduffe!

- Pravi sin svoga oca! - uskliknuo je urednik, udarivši Stephena po ramenu. - Hajdemo. Gdje su oni prokleti ključevi?

Pipao se po džepovima izvlačeći iz njih zgužvane natipkane listove.

- Bolest nogu i žvala. Znam. To će biti u redu. Ući će. Gdje su? To je u redu.

Gurnuo je listove natrag i pošao u svoju sobu.

NADAJMO SE

J. J. O'Molloy je, spremajući se poći za njima, tiho rekao Stephenu:

- Nadam se da ćete doživjeti da to bude objavljeno. Mylese, samo trenutak.

Ušao je u njegovu radnu sobu, zatvarajući za sobom vrata.

- Dodite, Stephene - rekao je profesor. - Ono je ljepo, zar ne? Sadrži proročko ukazanje. *Fuit illud!* Pljačka vjetrovite Troje. Kraljevstva ovoga svijeta. Felasi su danas gospodari Sredozemlja.

Prvi dječak-izvikivač novina dotapkao je za njima niza stube i igurio na ulieu, vičući:

- Konjske trke, posebno izdanje!

Dublin. Moram ttmogo, mnogo toga naučiti.

Skrenuli su nalijevo Abbey Streetom.

-1 ja imam ukazanje - rekao je Stephen.

- Da? - rekao je profesor pokušavajući uhvatiti s njim korak. - Cravvford će doći za nama.

Još jedan dječak-izvikivač novina progurao se pokraj njih, vičući u trku:

- Konjske trke, posebno izdanje!

DRAGI PRLJAVI DUBLIN

Dubhnei.

- Dvije dubhnske vestalke - rekao je Stephen - postarije i pobožne, već pedeset i tri godine žive u Fumbally's Laneu.

- Gdje je to? - upitao je profesor.

- S onu stranu Blackpittsa,- rekao je Stephen.

Vlažna noć s mirisom tijesta koje budi glad. Uza zid. Lice joj voštano blista ispod pamučnog šala. Mahnita srca. Akazični zapisi. Brže, mali!

Sada naprijed. Ođvažimo se. Neka bude život.

- Žele vidjeti kako izgleda Dublin s vrha Nelsonova stupa. Uštedjele su tri šilinga i deset penija u crvenoj metalnoj štednoj kašici sličnoj poštanskoj kutiji. Istresle su iz nje tri kovanice od tri penija i jednu od šest, a oštricom noža izvlače ostale penije. Dva šilinga i tri penija u srebru i jedan šiling i sedam penija u bakru. Natiču šešire, odijevaju najbolje haljine i uzimaju kišobrane bojeći se da bi mogla kiša.

- Mudre djevice - rekao je profesor MacHugh.

ŽIVOT U ŽIVO

- U restoranu North City u Marlborough Streetu, od gospođice Kate Collins, vlasnice, kupuju za šiling i četiri penija hladetine i četiri kriške kruha. Dvadeset i četiri zrele šljive uzimaju kod djevojke u podnožju Nelsonova stupa, da im utaže žeđ nakon hladetine. Dva komada od tri penija daju gospodinu na križnoj rampi kod ulaza i počinju se polako gegati zavojitim stepenicama, stenjući, hrabreći jedna drugu, bojeći se mraka, drhteći, pitajući jedna drugu imaš li onu hladetinu, hvaleći Boga i Djevicu Mariju, zaklinjući se da će se vratiti,

vireći kroz otvore za zračenje. Slava Bogu! Nisu ni slutile daje to tako visoko.

Ime im je Anne Keams i Florence MacCabe. Anne Keams ima kostobolju pa se maže vodom iz Lomdsa, koju joj je dala neka gospoda koja je punu bocu dobila od nekog redovnika iz reda sv. Pavla od Križa. Florence MacCabe svake subote večera svinjsku nogu i bocu XX-piva.

- Antiteza - dvaput je klimnuo profesor glavom. - Vestalke djevice. Kao da ih vidim. Što je zadržalo našeg prijatelja?

Okrenuo se.

Jato hitrih dječaka-izvikivača novina strčalo je niza stube, raspršivši se, vičući, na sve strane sa svojim bijelim novinama koje lepršaju. Odmah iza njih na stepenicama se pojavi Myles Cravvford sa šeširovom što mu poput aureole okrađuje crveno lice, razgovarajući s J. J. O'Molloyjem.

- Dođite - viknuo je profesor mašući rukom.

Zatim je nastavio hodati pokraj Stephena.

- Da - rekao je. - Vidim ih.

BLOOMOV POVRATAK

Gospodin Bloom, koji je, zadihani, zapao u vrtlog razuzdanih dječaka-izvikivača novina u blizini uredništva listova *Irish Catholic* i *Dublin Penny Journal*, viknuo je:

- Gospodine Cravvforde! Samo trenutak!

- *Telegraph!* Konjske trke, posebno izdanje!

- Što je? - rekao je Myles Cravvford, zaostavši za korak.

Jedan od dječaka viknuo je Bloomu u lice:

- Strašna tragedija u Rathminesu! Muha ujela dijete!

RAZGOVOR S UREDNIKOM

- Radi se samo o ovom oglasu - zadihano je rekao gospodin Bloom probijajući se prema stepenicama i vadeći izrezak iz džepa. - Upravo sam govorio s gospodinom Keyesom. Kaže da će dati oglas na dva mjeseca. Poslije će vidjeti. Ah on želi i reklamu noticu u *Telegraphu*, u ružičastom subotnjem izdanju. I žeh, ako nije kasno, rekao sam to savjetniku Nannettiju, da se prenese onaj iz hsta *Kilkenny People*. Mogu ga dobiti u Nacionalnoj knjižnici. Kuća ključeva, shvaćate? Ime mu je Keyes, to je ključno. Radi se o igri značenja. Naime, on je zapravo već obećao da će oglas obnoviti. Želi samo malo reklame. Što mu mogu reći, gospodine Cravvforde?

P. U. G.

- Recite da me može poljubiti u guzicu! - rekao je Myles Cravvford, pmživši ruku da to naglasi. - Recite mu to ravno u brk.

Malo je nervozan. Treba biti oprezan. Svi idu na piće. Rukom pod ruku. Lenehan tamo prosjaci s onom svojom mornarskom kapom. Obično ulizivanje. Zanima me da li je onaj mladi Dedalus glavni pokretač. Dobar par cipela ima danas. Kada sam ga prošli put sreo, vidjele su mu se pete. Gazio je negdje po blatu. Kako je neuredan. Što je radio u Irishtovnu?

- Ovaj rekao je gospodin Bloom i ponovo ga pogledao - ako dobijem crtež, mislim da zavrednje nekoliko redaka. Vjerajem da će dati oglas. Ja ću mu reći...

P. U. M. K. I. G.

- Da me može poljubiti u moju kraljevsku irsku guzicu - prodro se Myles Cravvford preko ramena. - Kad god želi, recite mn.

Dok je gospodin Bloom stajao, odmjeravajni taj odgovor i spremajući se da se nasmiješi, Myles Cravvford je nestrpljivo krenuo dalje.

U POTRAZI ZA NOVCEM

- *Nulla bona*, Jack - rekao je dižući ruku do brade. - Dovde mi je. I ja sam suh. Još prošlog tjedna tražio sam čovjeka da mi potpiše mjenicu. Žao mi je, Jack. Moraš se zadovoljiti mojom dobrom voljom da ti pomognem. Bih, od sveg srca, kad bih nekako mogao doći do novaca.

J. J. O'Molloy je izdužio lice i šutke išao dalje. Stigli su ostale i koračah pokraj njih.

- Kada su pojele hladetinu i kruh i obrisale svojih dvadeset prstiju papirom u koji je bio zamotan kruh, prilaze ogradi.

- Nešto za vas - objašnjavao je profesor Mylesu Cravvfordu. - Dvije stare Dublinke na vrhu Nelsonova stupa.

KAKAV STUP! - TAKO JE REKLA GEGAVICA BROJ JEDAN

- To je novo - rekao je Myles Cravvford. - To je tema. Na putu u postolarski Dargle. Dvije stare smutljivice, je li?

- Ali one se boje da će stup pasti - nastavio je Stephen. - Gledaju krovove i prepira se gdje su razne crkve: plava kupola u Rathminesu,

crkva Adama i Eve, sv. Laurcncca O'Toolea. Ali gledanje im izaziva vrtoglavicu i one podižu suknje...

POMALO RASPUŠTENE ŽENSKE

- Samo polako - rekao je Myles Cravvford. - Nikakvih pjesničkih sloboda. Ovdje smo na podmčju nadbiskupije.

-1 sjedaju na svoje pragaste podsuknje, gledajući u kip jednorukog preljubnika.

- Jednoruki preljubnik! - kliknuo je profesor. - To mi se sviđa. Shvaćam smisao. Shvaćam što mislite.

DAME DUBLINSKIM GRAĐANIMA DARUJU BRZINSKE TABLETE NALIK NA HITRE AEROLITE

- Od toga im se ukoči vrat - rekao je Stephen - i preumome su da gledaju gore ili dolje, ili da govore. Stavljaju vrećicu sa šljivama između sebe i jedu šljive iz nje, jednu po jednu, rupčićima brišući sok što im se cijedi iz usta, a kroz ogradu polako pijuckaju koštice.

Iznenada se glasno mladenački nasmijao za kraj. Lenehan i gospodin O'Madden Burke okrenuli su se, čuvši smijeh, mahnuli i pošli dalje prema Mooneyjevoj gostionici.

- Gotovo? - rekao je Myles Cravvford. - Samo da ne učine što gore.

SOFISTMLATNE OHOLU HELENU RAVNO PO GUBICI SPARTANCI ŠKRGUĆU KUTNJACIMA. ITAČANI PROGLASU JU DA JE PEN POBJEDNICA

- Podsjećate me na Antistena - rekao je profesor - učenika Gorgije, sofista. Za njega kažu da nitko nije mogao reći je li zajedljiviji bio prema drugima ili prema sebi. Bio je sin plemića i ropkinje. A napisao je knjigu u kojoj je palmu ljepote oduzeo Heleni iz Arga i dao je siromašnoj Penelopi.

Sirota Penelopa. Penelope Rich.

Upravo su se spremali prijeći O'Coimell Street.

HALO, CENTRALA!

Na različitim mjestima na osam svojih pruga, na tračnicama su stajali tramvaji s nepomičnim lirama, na putu do ili sa stanica Rathmines, Rathfamham, Blackrock, Kingstovvn i Dalkey, Sandymount Green, Ringsend i Sandymount Tovver, Doimybrog, Palmerston Park

i Upper Rathmines, svi utihli zbog kratkog spoja. Fijakeri, kočije, dostavna kola, poštanska kola, osobne zatvorene kočije, gazirana mineralna voda zanjihana u zvukčtavim sanducima s bocama, zveckali su, kotrljali se dok su ih brzo vukli konji.

KAKO? -1 JEDNAKO TAKO - ODAKLE?

- Ali kako ćete to nazvati? - upitao je Myles Cravvford. - Odakle im Šljive?

VERGILIJEVSKI, KAŽE PEDAGOG. S TUDENT DRUGE GODINE GLASA ZA STAROG MOJSIJA.

- Nazovite to, čekajte malo - rekao je profesor i razmišljajući široko otvorio svoje dugačke usne. - Nazovite to, da vidim. Nazovite to: *Deus nobis haec otiafecit.*

- Ne - rekao je Stephen. - Ja to nazivam *Pogled s Pisge na Palestinu*, ili *Parabola o šljivama*.

- Shvaćam - rekao je profesor.

Slatko se nasmijao.

- Shvaćam - rekao je ponovo s novim zadovoljstvom. - Mojsije i Obećana zemlja. Mi smo mu dali tu ideju - dodao je J. J. O'Molloy.

HORACIJE JE ZVIJEZDA VODILJA TOGA LIJEPOG LIPANJSKOG DANA

J. J. O'Molloy je umorno poprijeko pogledao na kip ali ništa nije rekao.

- Shvaćam - rekao je profesor.

Zastao je na otoku za pjsake kod spomenika sir Johna Grayja i pogledao gore u Nelsona kroz mreže svoga nacerenog smijeha.

PREOSTALI PRSTI POKAZUJU SE PREVIŠE NADRAŽLJIVIM ZA DVIJE RAZUZDANE PROSTAČE. ANNE SE IZVIJA, TLO TETURA - ALI TKO IH MOŽE PREKORITI?

- Jednoruki preljubnik - rekao je on, mračno se smješajući. - To me golica, moram reći.

- Golica i one starice - rekao je Myles Cravvford - ako pravde Božje ima na svijetu.

Kockice ananasa, krema od limuna, karamele. Šećemoljepljiva djevojka koja lopaticom zahvaća sladoled za učitelja, člana Irske kršćanske braće. Neka školska proslava. Loše za njihove trbnšćice. Bomboni i slastice - slastičar Njegova Veličanstva Kralja. Bože. Štiti. Našeg. Sjedi na svom tronu sišući crvene prsne karamele dok ne pobijele.

Mračan mladić, član Udmženja kršćanske mladeži, vrebajući usred toplih isparenja slastičarnice Grahama Lemona, stavio je letak u ruku gospodinu Bloomu.

Srce se obraća srcu.

Bloo... Ja? Ne. Blud: grijeh: spas: krv.

Krv Jaganjca Božjeg.

Koraci su ga, dok je čitao, polako vodili prema rijeci. Jesi h spašen? Svi su umiveni n krvi jaganjca. Bog traži krvavu žrtvu. Rađanje, himen, mnčeništvo, rat, kamen-temeljac zgrade, prinošenje žrtve, žrtva paljenica bubrega, druidski žrtvenici. Dolazi Elija. Dolazi dr John Alexander Dowie, obnovitelj crkve n Sionn.

Dolazi! Dolazili Dolazili!

Svima srdačna dobrodošlica.

Unosan posao. Toni i Alexander lani. Pohgamija. Njegova će žena tome učiniti kraj. Gdje je ono bila reklama one birminghamske tvrtke, ono svijetleće raspelo. Naš spasitelj. Probndiš se n glinho doba noći i ugledaš ga kako visi na zidn. Cirkuska točka: Pepperov duh. Izraniše Naga Rebra Izmučena.

Mora da to prave fosforom. Kao da primjerice ostaviš komad bakalara. Vidio sam plavičastosrebni odsjaj na njemn. One noći kada sam iz smočnice sišao n kuhinjn. Ne volim sve one mirise n njoj što

samo čekaju da izlete. Što je ono htjela? Groždice iz Malage. Mislila je na Španjolsku. Prije nego Sto se Rudy rodio. Fosforiscencija, plavičasto-zelenkasto. Vrlo dobro za mozak.

S ugla kuće kod Butlcrova spomenika pogledao je niz Buchclor's Walk. Dedalusova kći joS je pred Dillonovom dražbovaonicom. Sigurno prodaje kakvo staro pokućstvo. Odmah sam je prepoznao po očevim očima. Šetka se i čeka ga. Dom se uvijek raspe kada majka umre. Petanestoro djece je imao. Porod gotovo svake godine. Tako je prema njihovoj teologiji, inače će svećenik jednoj ženi uskratiti ispovijed, odijeSenje. Rastite i množite se. Jeste li ikad čuli takvo neSto? Dovedu te na prosjački Stap. Sami pak nemaju obitelj da je hrane. Žive kao bubreg u loju. Njihove smočnice i ostave. Volio bih ih vidjeti kako vrSe strogi post Jom Kippur. Uskrsne pogače. Jedan obrok i zakuska od straha da se ne sraSina oltam. Kad bih od gazdarice jednog od tih ljudi mogao Sto izvući. Nikad niSta ne izvučs od nje. Kao da novac vučeS od njega. SSm dobro živi. Nikakvih gostiju. Sve za svoj trbuh. Pazi na svoju mokraču. Sami donesite jelo i piće. Velečasni: ni riječi.

Blagi Bože, odjeća one uboge curice sva je u dronjcima. I izgleda neishranjena. Kmmpir i margarin, margarin i krampir. Posljedice osjete tek kasnije. Dok ne probaS, ne znaS. To potkopava zdravlje.

Kada je stupio na O'Connell Bridge peijanica dima okrugla poput gljive puhare suknila je preko ograde. Pivovarska teglenica s pivom za izvoz. Engleska. Ukiseli se od morskog zraka, čuo sam. Bilo bi zanimljivo preko Hancocka dobiti jednog dana dopuštenje i posjetiti pivovam. Pravi svijet za sebe. Bačve pune piva, čudesno. I štakori ulaze u njih. Napiju se toliko da se napušu kao utopljeni psi. Mrtvi pijani od piva. Piju dok ne ispovraćaju, baS kao ljudi. Zamisli, to piti! Štakor pliva u bačvi piva. Naravno, kad bismo sve to znali.

Gledaj ući dalje vidio je galebove kako snažno maSu krilima kražeci između surih zidova keja. More na pučini uzburkano. Kad bih se bacio dolje? Sin Rubena J. sigurno se do grla nagutao tog smeća. Šiling i osam penija, previSe. Hhhhm. Smiješan je način na koji on sve to prikazuje. Umije i vješto pripovijedati.

Kraže sve niže. Traže hranu. Pričekajte.

Bacio je dolje među njih lopticu od zgužvanog papira. Elija brzinom od trideset i dvije stope u sek. stiže. Ni govora. Loptica je neprimijećena plesala na grivi valova, ploveći ispod stupova mosta. Nisu tako ljudi. I onog dana kada sam s broda Erin's King bacio onaj stari kolač, iz vodene su ga brazde pokupili pedeset metara iza krme. Snažaze se. Kmžili su, lepećući krilima.

*Galeb što od gladi mrije
Nad pustim se valima vije.*

Tako pjesnici pišu, sličnim zvukovima. Ali Shakespeare ipak nema rima: blenkvers. To je stmjanje jezika. Misli. Svečano.

*Hamlete, ja sam duh t! 'og oca
Osuđen da za neko vrijeme zemljom hodam.*

- Dvije jabuke za peni! Dvije za peni!

Pogled mu je prešao preko ulaštenih jabuka poredanih na njenoj tezgi. Sigurno su iz Australije, u ovo doba godine. Blistava kora: lašti ih kakvom krpom ih džepnim rapčićem.

Stani. One jadne ptice.

Opet se zaustavio i od stare prodavačice jabuka za jedan peni kupio dva banburyjska kolača, smrvio krhko tijesto i komadiće bacio u LrfTey. Jesi li vidio? Galebovi, dva, zatim svi, tiho su se obrašili sa svojih visina, bacivši se na plijen. Otišlo. Do posljednje mrvice. Svjestan njihove proždrljivosti i prepredenosti, stresao je prašinate nuvice s ruku. Nisu to očekivah. Mana. Moraju živjeti od ribe, od ribljeg mesa, sve morske ptice, galebovi, liskonošci. Labudovi s AnnelifTev doplove pokatkad ovamo da se pokažu. Svatko ima svoj ukus. Tko zna kakvo je labuđe meso. Robinson Crusoe morao se hraniti njima.

Galebovi su kružih, lagano lepećuci krilima. Neću im ništa više bacati. Peni je sasvim dosta. Jako su mi zahvalni. Nisu čak ni kliknuli. Šire i bolest nogu i žvala. Ako purana, kažu, kljukaš brašnom od kestena, poprimi takav okus. Jedeš h svinju, postaneš nalik na svinju. Ali zašto onda ribe iz slane vode nisu slane? Kako to?

Oči su mu tražile odgovor od rijeke i ugledale usidren čamac na vesla kako na melasastim valovima hjeno ljulja svoj oblijepljeni bok.

Kino

///

Hlače

Dobra zamisao. Tko zna plaća h najanuiinu općini. Kako zapravo možeš biti vlasnik vode? Uvijek bujicom teče, nikad ista, mi je u straji života oponašamo. Jer život je straja. Svako je mjesto prikladno za oglas. Onaj nadriliječnik za triper bio je izlijepljen po svim javnim zahodima. Sada ga više ne vidim. Strogo povjerljivo. Dr Hy Franks. Nije ga stajalo ni centa kao onog učitelja plesa Magitmija koji je sam sebe

reklamirao. Našao je momke da mu ih lijepe, ili ih je iz strogo pov. razloga lijepio sđm, trčeći unutra da olakša crijeva. Noćne ptice. Baš pravo mjesto. OSTAVI ČISTE TABLE TE. DOSTAVI ISTE TABLETE. Netko tko je uzeo preveliku dozu.

Ako on...?

O!

Jeli?

Ne... Ne.

Ne, ne. Ne vjemjem. Valjda ne bi?

Ne, ne.

Gospodin Bloom je krenuo dalje podižući uznemirene oči. Ne misli više o tome. Prošlo je jedan. Na satnoj napravi lučke ispostave kugla se spustila. Vrijeme po Dunsinku. Čudesna je ona knjižica sir Roberta Balla. Paralaksa. Nisam to nikad posve shvatio. Ide neki svećenik. Mogao bih ga pitati. Par, to je grčki: paralela, paralaksa. Metne mi skroz ga govorila je dok joj nisam objasnio što je to transmigracija. O, Bože!

Gospodin Bloom se svojim o Bože smješkao u dva prozora lučke ispostave. Napokon, ima ona pravo. To su samo velike riječi za obične stvari, jer ljepše zvuči. Ona zapravo nije duhovita. Ponekad je i vrlo graba. Izlaze ono što sam ja mislio. Ipak, ne znam. Govorila je da Ben Dollard ima bajs bariltonski glas. Noge su mu kao barila i čini ti se kao da pjeva u barilu. Dakle, zar to nije duhovito. Zvali su ga Big Bea To nije ni upol duhovito kao zvati ga bajs barilton. Može pojesti kao albatros. Pomalo već hči na govedu bubrežnjak. Sila je bio kada je ispijao prvorazredno Bass-pivo. Barilo Bass-piva. Vidiš. Slaže se.

Povorka u bijelo odjevenih uhćnih nosača reklamnih ploča s grimiznim trakama preko njih, uz jarak je polako koračala prema njemu. Prigodna prodaja. Nalik su na onog svećenika jutros: grijeshili smo: ispaštali smo. Čitao je grimizna slova na pet njihovih visokih šešira. H. E. L. Y. S. Wisdom Hely's. Y je, zaostavši malo iza njih, izvukao komad kruha ispod ploče na grudima, strpao ga u usta i žvakao u hod. Naš kruh svagdanji. Tri šihnga na dan, da hodaš uzduž jaraka, iz uhce u uhcu. Toliko da ne crkneš od gladi, krah i zobena kaša. To nisu Boylovi: ne, to su M'Gladeovi ljudi. Posao mu, svejedno, time ne ide bolje. Predlagao sam mu prozirna reklattma kola na kojima sjede dvije zgodne djevojke i pišu pisma, među bilježnicama, omotnicama, bugaćicama. Kladi se da bi to upalilo. Zgodne djevojke koje nešto pišu, odmah privuku pažnju. Svak izgara od želje da sazna što to djevojka piše. Zagledaj se u prazno i odmah će se oko tebe okupiti

dvadesetak ljudi. Svi se žele umiješati. Žene također. Radoznalost. Stup od soli. Nije htio prihvatiti zato što se nije prvi toga sjetio. Ili tintamioa koju sam mu predlagao, s lažnom mrljom od crnog celuloida. Njegove ideje o reklamama nalik su na reklame Plumtrecjevih mesnih konzervi, nalijepljene ispod osimnica, odjel hladnog mesa. Ne možeš a da ne obližeš. Što? Naše omotnice. Hej, Jonese, kamo ćeš? Nemam vremena, Robinsone, žirim se kupiti pouzdanu gumicu za brisanje tinte, maik *Kansell*, kod d.d. Hcly, Dame Street 85. Dobro je što sam se toga riješio. Vraška je stvar bila naplaćivati račune po ženskim samostanima. Samostan Tranquilla. Bila je tamo jedna zgodna redovnica, zbilja ljupka. Čedni veo dobro je pristajao njenoj maloj glavi. Sestra? Sestra? Po očima sam joj vidio da je bila nesretna u ljubavi. Vrlo je teško pogađati se s takvom ženom. Onoga sam je jutra prekinuo u molitvi. Ali drago joj je imati veze s vanjskim svijetom. Naš veliki dan, rekla je. Svetkovina naše Gospe od Karmela. 1 ime joj je slatko: karamela. Zнала je da ja, mishm da je znala, po načinn kako me je. Da se udala, postala bi drukčija. Mishm da zbilja nisu bile pri novcu. Unatoč tome, sve su pržile na najboljem maslacn. Neće svinjska mast. Meni se smuču kada jedem mast od pečenke. Vole se mazati izvana i iznutra. Mollv ie to probala zadignutog vela. Sestra? Kći Pata Claflevia. vasnika zalagaonice. Kažu daje redovnica izmislila bodljikavu žicu.

Prolazio je Westmoreland Streetom kada je S s apostrofom proklipsao pokraj njega. Reverova prodavaonica bicikla. Danas su one trke. Kada je to bilo? One godine kada je uttno Phil Gilligan. Stanovah smo u Lombard Street Westu. Čekaj: radio sam kod Thoma. Posao kod Wisdoma Helyja dobio sam one godine kada smo se vjenčali. Šest godina. Prije deset godina: on je umro dvadeset četvrtе da točno veliki požar kod Amotta. Val Dillon je bio gradonačelnik. Večera u Glencreeeju. Vijećnik Robert O'Reilly izlio je bocu porta u juhu prije nego su dali znak zastavicom. Bobbob ju je posrkao za svoga unutrašnjeg vijećnika. Nisam mogao čuti što glazba svira. Za ono što smo već dobili, neka nas Gospod. Milly je tada bila dijete. Molly je imala onu slonovski sivu haljinu ukrašenu trakama, muški kroj s presvučenom dugmadi. Nije ju voljela jer sam ja, onoga dana kada je prvi put obukla, iščaašio zglob na pikniku pjevačkog zbora na Sugarloafu. Kao da bi to. Cilindar starog Goodvvina uništen nekom ljepljivom tvari. Piknik za muhe, također, nikad nije imala takve haljine na sebi. Stajala joj je kao salivena, na ramenima i bokovima. Upravo se bila počela lijepo zaobljavati. Toga smo dana jeli pitu od kunića. Ljudi su se okretali za njom.

Sretni. Sretni i tada. Bila je to ndobna sobica s crvenim tapetama. Knpljenim kod Dockrclla, Šiling i dvadeset penija tncet. Kupanje male Milly nvečer. Knpio sam američki sapun: bazgov cvijet. Ugodni miris njene vode za knpanje. SmijcSno je izgledala sva nasapunana. I dobro građena. Sada se bavi fotografijom. Atelje za dagerotipiju o kojem mi je jadni tata govorio. Nasljedni ukns.

Hodao je nz rab pločnika.

Straja života. Kako je bilo ime onom tipu nalik na svećenika, koji je uvijek znrio nnntra kad god bi proSao? Slabovidnost, žena. Stanovao je kod Citrona, Saint Kevin's Parade. Pcn i još nešto. Pendeimis? Pamćenje mi postaje. Pen...? Naravno, to je bilo prije mnogo godina. Bnka tramvaja, vjerojatno. Dakle, ako se nije mogao sjetili imena knma gradskih novosti, koga vida svaki dan.

Bartell d'Arcy bio je tenor koji se npravo tada pročno. Pratio jn je knći poslije proba. Umišljen tip s onim svojim zavmntim brkovima. On joj je dao onn pjesmn *Vjetrovi koji pusu s juga*.

Vjetrovita je bila noć kada sam pošao po njn bio je onaj susret podražnice s izvlačenjem srećaka nakon Goodvvinova koncerta u svečanoj dvorani ili dvorani za sjednice Gradske vijećnice. On i ja straga. Jedan list njenih nota poletio mi je iz ruke prema ogradi gimnazije. Sva sreća da nije. Takvo što upropasti joj dojam cijele večeri. Sprijeda profesor Goodvvin držeći je pod ruku. Nesiguran na nogama. Jadna stara pijandura. Njegovi oproštajni koncerti. Njegov zaista posljednji nastup na bilo kojoj pozornici. Možda za nekoliko mjeseci i možda zauvijek. Sjećam se njenog smijeha na vjetru, visokog zavrnutog ovratnika njena ogrtača. Sjećam se onog udara vjetra na uglu Harcourt Rooda. Brrr! Zadigao joj je sve suknje a njen krzneni ovratnik gotovo je udario starog Goodvvinu. Pocrvenjela je na vjetru. Sjećam se kada smo došli kući kako sam potaknuo vatra i za večera ispekao ona dva komada ovčetine sa Chutncyjevim umakom koji je voljela. Pa vrući rum. Iz kuhinje sam vidio kako u spavaćoj sobi otkopčava steznik: bijeli.

Steznik je fijuknuo i mekano pao na krevet. Uvijek topao od nje. Uvijek je voljela osloboditi ga se. Zatim je sjedila tamo gotovo do dva, vadeći ukosnice. Molly je bila sva umotana u svome krevetiću. Sretni. Sretni. To je bila noć...

- O, gospodine Bloom, kako ste?

- O, kako ste vi, gospodo Breen?

- Ne vrijedi žahti se. Kako je Molly? Nisam je vidjela već cijelu vječnost.

- Izvrsno - rekao je gospodin Bloom vedro. - Milly se zaposlila dolje u Mullingam, znate.

- Ma nemojte! Pa, to je sjajno.

- Da. Kod nekog fotografa. Ide joj kao podmazano. Kako su vaši mališani?

- Svi su pretplaćeni kod pekara - rekla je gospoda Breen.

Koliko ih ima? Novo nije na putu.

- U crnini ste, vidim. Nije vam valjda...?

- Nije - rekao je gospodin Bloom. - Upravo dolazim s pogreba.

To će me pratiti cio dan, već vidim. Tko je umro, kada i od čega.

Kao zla sreća.

-O, Bože - rekla je gospoda Breen - Nadam se da nije bhža rodbina. Mogao bih svejedno pobuditi njenu sućut.

- Dignam - rekao je gospodin Bloom. - Jedan moj stari prijatelj. Umro je iznenada, jadnik. Srce, ntislim. Pogreb mu je bio jutros.

Sutra je pogreb tvoj

A ti još šetaš se kroz raž

Diridiri damdam

Diridiri...

- Tužno je izgubiti stare prijatelje - sjetno su rekle ženske oči gospode Breen.

Sada je dosta o tome. Sasvim: mimo: muž.

- A kako je vaš gospodin i gospodar?

Gospođa Breen je podigla svoje krapne oči. Još su joj kao nekad.

- O, ne pitajte me! - rekla je. -1 čegrtuše bi pobjegle pred njim. Sada je kod kuće sa svojim pravnim knjigama i proučava zakon protiv klevete. Život mi zagorčava. Čekajte, pokazat ću vam.

Vmća para od kuhanih telećih glava i miris netom pečenih uštipaka s marmeladom i rolada s pudingom širili su se iz Harrisonove slastičarnice. Teško podnevno isparenje dražilo je vrh Bloomova ždrijela. Za dobre kolače potreban je maslac, najbolje brašno, smeđi šećer od trske, inače bi se to uz vraći čaj odmah osjetilo. Ili da to nije od nje? Bosonogi uličar stao je iznad rešetke udišući mirise. Tako utažuju glad. Je li to užitak ili muka? Ručak za peni. Nož i viljuška lancem pričvršćeni za stol.

Otvorila je torbicu, izgrebena koža. Iгла za šešir: morala bi staviti štitnik na takve stvari. Može koga time ubosti u oko u tramvaju. Prebire po njoj. Otvorena. Novac. Izvolite, molim. Pobjesne ako i novčić

izgube. Dignu paklenu dreku. Muž ih grdi. Gdje je deset šilinga koje sam ti dao u ponedjeljak? Da ne hraniš možda obitelj svoga rodaka? Prljavi mpčić: bočica s lijekovima. Nešto je palo, tableta. Što to ona...?

-Mora daje mlađak - rekla je. - Tada je uvijek neraspoložen. Znae li što je učinio noćas?

Ruka joj je prestala prebirati po torbici. Oči joj se zagledale u nj, razrogačene od uznemirenosti, ipak nasmiješene.

- Sto? - upitao je gospodin Bloom.

Neka govori. Gledaj je ravno u oči. Ja vam vjemjem. Imajte povjerenja u mene.

- Probudio me usred noći - rekla je - sanjao je, noćna mdra.

Slaba probava.

- Rekao je da se pik as penje uza stube.

- Pik as! - rekao je gospodin Bloom.

Iz torbice je izvadila presavijenu dopisnicu.

- Pročitajte ovo - rekla je. - To je jutros dobio.

- Što je to? - upitao je gospodin Bloom uzimajući dopisnicu. -

T.U.P.?

- T.U.P: tup - rekla je ona. - Netko ga želi razljutiti. Prava sramota, tko god to bio.

- Zbilja - rekao je gospodin Bloom.

Uzela je dopisnicu natrag, uzdišući.

- I sada se sprema poći u ured gospodina Mentona. Kaže da će podići tužbu i zatražiti deset tisuća fimti odštete.

Spremila je dopisnicu u svoju nečistu torbicu i škljocnula kopčom.

Ista plava haljina od serža koju je imala prije dvije godine, počinje joj blijedjeti. Čupava kosa iznad ušiju. I taj staromodni šešir: sa tri stara grozda, da mu malo popravi izgled. Otrcana elegancija. Nekad se znala ukusno odijevati. Bore oko usta. Samo je godinu-godinu i pol starija od Molly.

Kako ju je samo pogledala ona žena koja je prošla. Okrtno. Zlobni spol.

I dalje ju je gledao, ne dajući da mu se u očima primijeti nezadovoljstvo. Kuhana teleća glava govedí rep krepka pileća juha. I ja sam gladan. Mrvice hrane u ušitku njene haljine: malo šććernog praha zalijepilo joj se za lice. Savijača od kiselice s izdašnjim nadjevom, bogato punjena voćem. Zvala se Josie Povvell. Kod Lukea Doylea, davno. Dolphin's Barn, šarade. T.U.P: tup.

Promijenimo temu.

- Viđate li kad gospodu Beaufoy? - upitao je gospodin Bloom.

- Minu Purefoy? - rekla je.

Mislilo sam na Philipa Beaufoya. Klub ljubitelja kazališta. Matcham često misli na onaj majstorski potez, lesam li povukao vodu. Da. Zadnji čin.

-Da.

- Upravo sam svratila tamo da pitam je li sve u redu. U rodilištu je u Holles Stieetu. Doktor Home ju je poslao tamo. Već se tri dana muči.

- O - rekao je gospodin Bloom. - Žao mi je što to čujem.

- Da - rekla je gospoda Brecn. - A već ima punu kuću djece. Sestra mi je rekla da ima vrlo težak porođaj.

- O - rekao je gospodin Bloom.

Njegov teški samilosni pogled upio je njene riječi, lezik mu je snažno cokuo. C! C!

-Žao mi je što to čujem - rekao je. - Iadnica! Tri dana! To je strašno.

Gospoda Breen je klinula glavom.

- Tradove je dobila u utorak...

Gospodin Bloom joj je blago dotaknuo lakat, daje upozori.

- Pazite! Pustite tog čovjeka da prođe.

Dolazeći s rijeke, koštunjavi lik koračao je rabom pločnika zanesenim pogledom zureći u sunce kroz čvrstom vrpcom privezan cviker. Tijesno poput kapice mali mu se šešir držao na glavi. S ruke mu se, sa strane, u ritmu koraka njihao smotan ogrtač, štap i kišobran.

- Pogledajte ga - rekao je gospodin Bloom. - Uvijek hoda s vanjske strane uličnih svjetiljki. Pogledajte!

- Tko je on, ako smijem pitati? - upitala je gospođa Breea - le h luckast?

- Ime mu je Cashel Boyle O'Connor Fitzmaurice Tisdall Farrell - rekao je gospodin Bloom smijući se. - Gledajte!

- Ima ih sasvim dovoljno - rekla je. - I Denis će biti takav jednog lijepog dana.

Izenada je krenula.

- Eno ga - rekla je. - Moram poći za njim. Do viđenja. Pozdravite Molly, molim vas.

- Hoću - rekao je gospodin Bloom.

Promatrao ju je kako se probija između prolaznika idući prema izlozima. Denis Breen u preuskoj jakni i plavim platnenim cipelama dogegao se iz Harrisonove prodavaonice stišćući dvije debele knjige uz rebra. Olupina. Lik iz starih vremena. Pustio je da ga prestigne ne iznenadivši joj se i podigao svoju tamnu sijedu bradu prema njoj, mičući svojom mlitavom čeljusti dok joj je nešto ozbiljno govorio.

Mcšuga. Nisu mu sve na broju.

Gospodin Bloom je ponovo polagano krenuo dalje videći pred sobom na suneu onaj tijesno pripijeni šešir i zanjihani štapkišobianograč. Ide kao lud. Pogledaj ga! Opet je izvan nogostupa. 1 to je način hodanja po svijetu. A onaj dragi jadni stari luđak u onim dronjeima. Mora da joj je teško s njim.

T.U.P: tup. Zakleo bih se da je to učinio Alf Bergan ih Riehie Goulding. Okladio bih se u ne znam što da je to u šah napisao. Sada ide u Mentonov ured. Njegove oštrigaste oči zure u dopisnieu. Bit će prizor za bogove.

Prošao je pokraj *Insh limesa*. Možda se tu kriju i dragi odgovori. Voho bih na sve njih odgovoriti. Dobar sistem za kriminalce. Šifra. Sada su za ručkom. Onaj činovnik s naočalima ne poznaje me. O, neka se samo tamo kuhaju. Dosta sam se namučio probijajući se kroz četrdeset i četiri takva. Traži se spretna tipkačiea da gospodinu pomaže u književnom radu. Nazvala sam te zločestim dečkom zato što ne volim onaj dragi izlaz. Molim te reci mi koje je pravo značenje. Mohm te reci mi koji parfem upotrebljava tvoja žena. Reci mi tko je stvorio svijet. Kako čovjeka zasipaju takvim pitanjima. A ona draga, Lizzie Tvvig. Imala sam sreću što su moji književni pokušaji naišh na odobravanje istaknutog pjesnika A. E. (gosp. Gco. Russella). Nemam vremena počestljati kosu pijuću vodnjikav čaj s knjigom pjesama u raci.

Kudikamo najbolje novine za mali oglasnik. Sada je pridobio i provinciju. Tražim ženu za kuhanje i drage poslove, izvrsna kuhinja, čistačicu imamo. Traži se okretan čovjek za rad na šanku. Čestita djevojka (rimo-kat.) rado bi se zaposlila u voćarnici ili mesarnici. To je James Carlisle postigao. Šest i pol posto dividende. Napravio je dobar posao s Coatesovim dionicama. Smanjenje radnog učinka. Lukavi stari škrti Škot. Sve one ulizičke vijesti. Naša milostiva i omiljena potkra-ljica. Sada je kupio i *Irish Field*. Lady Mountcashel potpuno se oporavi-la nakon porođaja i s lovačkim psima Ward Uniona izjahala jučer na otvorenje lova u Rathoathu. Lisica nije jestiva. Ipak ima onih što ih ubijaju i za jelo. Strah stvara sokove koji im meso učine dovoljno mekanim. Jaše opkoračke. Sjedi na konju kao muškarac. Valjan je lovac. Neće žensko sedlo niti jastuk, nipošto. Prva na zbornom mjestu i prva kod lovine. Neke od tih ljubiteljica jahanja snažne su kao rasplodne kobile. Šepire se oko konjušnica. Istrase čašu konjaka prije nego kažeš britva. Ona ispred Grosvenora jutros. Hop u kola pa šššmug. Takva preskoči kameni zid ili pet metara visoku prepreku. Mislim da je onaj vozač prćastog nosa učinio to iz pakosti. Na koga je

bila nalik? O, da! Na gospođu Miriam Dandrade koja mi je prodala svoje stare haljine i crno donje roblje u hotelu Shelboume. Rastavljena Južnoamerikanka. Nije ni okom trepnula kada sam ih uzimao. Kao da sam joj ja stalak za sušenje rublja. Vidio sam je na zabavi kod potkralja, kada me čuvar parka Stubbs pustio unutra zajedno s Whelanom iz *Expressa*. Pokupiti što su gospoda ostavili. Popodnevna zakuska sa čajem. Stavio sam majonezu na šljivu, misleći da je krema. Mora da joj je umogo tjedana nakon toga zvonilo u ušima. Za nju bi trebalo biti bik. Rođena bludnica. Nije za nju posao dadilje, hvala.

Sirota gospoda Purefoy! Muž mctodist. Ima metode u njegovoj ludosti. Šafranovo pecivo i mljeko sa sodom u odgojnoj mljekarnici. Udruženje kršćanske mladeži. Jede se sa štopericama, trideset i dva prožvakaja u minuti. Ipak su mu narasli oni dugi zalisci. Navodno ima dobre veze. Teodorov rođak u Dublin Castleu. Po jedan ugledan srodnik u svakoj obitelji. Svake joj godine pokloni po jedno. Vidio sam ga kod Tri vesela brata, hodao je gologlava najstariji mu je nosio najmlađe u košari za kupovanje. Drekavci. Jadnica! Mora ih dakle dobiti iz godine u godinu u svako doba noći. Sebični su ti trezvenjaci. Zavidnici. Meni samo jednu kocku šećera u čaj, mohm.

Zastao je na križanju Fleet Streeta. Predah za ručak. Za šest penija kod Rovvea? Moram pronaći onaj oglas u Nacionalnoj knjižnici. Za osam penija kod Burtona. Bolje. Usput mije.

Krenuo je dalje pokraj Bolton's Westmoreland Housea. Čaj. Čaj. Čaj. Zaboravio sam od Toma Kemana izmamiti novac.

Sss. C, c, c! Zamisli, tri dana jaukati na krevetu s rupcem natopljenim u octu na čelu, s nabreklih trbuhom. Fuj! Naprosto strašno! Glava djeteta je prevelika: kliješta. Sklupčano u njoj slijepo nastoji glavom van, pipajući traži izlaz. Mene bi to ubilo. Srećom, kod Molly je sve išlo lako. Morali bi nešto izmisliti da to prestane. Život s prisilnim radom. Ideja o anesteziji: to su dali kraljici Viktoriji. Imala ih je devetoro. Dobra nosilica. Starica kojoj cipela bje dom, imala puno je djece. Pretpostavimo daje on bio sušičav. Vrijeme je da netko počne razmišljati o tome umjesto da naklapaju o čemu ono o sjetnim grudima srebrnog sjaja. Besmislice za kljukanje budala. Lako bi mogli sagraditi velike ustanove sve bi bilo posve bezbolno bez ikakvih dažbina svakom novorođenčetu dati pet funti s kamatama na kamate sve do dvadeset i prve godine pet posto iznosi sto šilinga i onih pet funti naporno pomnoženo sa dvadeset po decimalnom sistemu poticati ljude da štede sto deset i još nešto do dvadeset i prve godine treba to izračunati na papiru dalo bi lijepu svotu više nego što bi čovjek mislio.

Mrtvorodenčad, dakako, ne dolaze u obzir. Njih čak i ne registri-
raju. Čemn se mračiti.

Smiješno izgledajin takve dvije zajedno, s izbočenim trbnsima.
Molly i gospoda Moisel. Snsret majki. Snšica se za to vrijeme povnče,
zatim se vrati. Kako odjednom izgledaju plosnate nakon toga.
Spokojne oči. Skinule su breme. Stara gospoda Thomson bila je vedra
dobra duša. Sve su to moje bebe, govorila je. Sa žličieom kašiee u ustima
prije nego što bi ih nahranila. O, to je njamnjam. Ruku joj je zgnječio
sin starog Toma Walla. Njegov prvi poklon pred publikom. Glava kao
kakva nagrađena tikva. Mrzovoljni dr Murren. Ljudi ih dižu iz kreveta
u svako doba. Za ime Božje, doktore. Žena mi ima tradove. Onda im
mjeseima ne plate uslugu. Za liječničku pomoć vašoj ženi. Ljudi su
nezahvalni. Liječnici su čovječni, nmogi od njih

Ispred ogromnih visokih vrata Irskog parlamenta uzletjelo je jato
golubova. Njihove male vragohje nakon jela. Na koga ćemo se
pokakih? Biram onog u omom. Evo ti. Za sreću. Mora da je to uz-
budljivo iz zraka. Apjohn, ja i Owon Goldberg igrali smo se majmuna
na stablima blizu Goose Groona. Mene su zvali Skuša.

Odred polioajaaa izbio je iz Collodge Stroota, u koloni po jedan.
Paradnim korakom. Uhranjenih lioa, oznojenih šljemova, tapšuci svoje
palice. Nakon što su popritičnu količinu masne juhe nabili pod
opasače. Policajci često žive sretnim životom. Podijelili su se na
skupine i, pozdravivši se, raspršili se prema svojim podračjima. Pušteni
na pašu. Najbolji trenutak da kojeg napadneš loje poslije jela. Šakom
u račak. Dragi odred, koračajući bez nekog reda, ukrug je zaobišao
ograda Trinityja idući prema policijskoj stanici. Spremi pojesti ko-
njicu. Spremi pojesti juhu.

Prolazio je ispod vragolastog prsta Tommyja Motjjea. Dobro su
učinili što su ga postavili iznad muškog javnog zahoda: stjeeište voda.
Trebalo bi da takav postoji i za žene. Trče u slastičamiee. Moram
izravnati šešir. *Nema na cijelom svijetu doline*. Velika pjesma Julije
Morkan. Sačuvala je glas do kraja života. Učenica Michaela Bahea, zar
ne?

Gledao je za posljednjom širokom vojničkom bluzom. Ne treba s
njima imati posla. Jack Power bi mogao ispričati cijelu priču o tome:
otac mu je policajac. Ako im kakav momak pravi neprilike pri
hapšenju, pokažu mu oni boga njegova u ćorki. Napokon, ne možeš im
zamjeriti zbog posla koji rade, pogotovo ne zbog onih mladih goropad-
nika. Dobro se naradio onaj policajac na konju onoga dana kada je Joe
Chamberlain diplomirao na Trinityju. Bogami, jest! Potkove njegova

konja zveketale su za nama niz Abbey Street. Sva sreća Sto mi je sinulo da se sklonim k Manningu, inače bih nadrljao. Joe je dobio svoje, bogami. Mora da mu je lubanja pukla na pločniku. Nisam smio dopustiti da me odvuku oni medicinari. Pa ona studentarija s Trinitija sa četverouglastim šeširima. Tražih su kavgu. Ipak, tako sam upoznao mladog Dixona koji mi je u Mater Misericordiae previo onaj ujed, a sada je u Holles Streetu gdje je i gospoda Purcfoy. Vrlo zamršeno. Još mi u ušima zvoni policijska zviždaljka. Svi su se razbježali. Zašto se okomio baš na mene. Da me strpa u ćorku. Počelo je baš ovdje.

- Zivjeh Buri!

- Triput hura za De Weta!

- Objesit ćemo Joca Chamberlaina na divlju jabuku.

Balavci: čopor mladih pasa što laju do iznemoglosti. Vinegar Mili. Glazba Udruženja mljekara. Za nekoliko godina pola njih će biti sudski i državni službenici. Dođe rat: navrat-nanos u vojsku: oni isti koji su govorili: Ne bismo ni da nas objese.

Nikad ne znaš s kim govoriš. Comy Kelleher ima nešto podmuklo u očima. Kao onaj Peter ili Denis ih James Carey koji je izdao Nepobjedive. I ja sam bio član Udruženja. Huškao je nezrele mladiće da bi sve saznao a sve vrijeme od vlasti nritnao n^aću aeenta laine službe A onda su ga odbacili kao gnjilu jabuku. Zašto se policajci u civilu uvijek udvaraju sluškinjama. Lako je prepoznati čovjeka naviklog na uniformu. Stišću se na stražnjim vratima. Malo je pritegne. A zatim slijedi ono drago. A tko je onaj gospodin koji neprestano dolazi ovamo u posjete? Što je mladi gospodin govorio. Virenje kroz ključanicu. Mamac. Strastveni mladi student mota se oko njenih debelih mišica koje glačaju rublje.

- Jesu li ovo tvoje, Mary?

- Ja ne nosim takve stvari... Prestanite ili ću vas tužiti milostivoj. Pola noći u skitnji.

- Spremaju se velike stvari, Mary. Samo čekaj pa ćeš vidjeti.

- Ah, haj'te i vi i vaše velike stvari.

I konobarice. Trafikantice.

Zamisao Jamesa Stephensa bila je najbolja. On ih je dobro poznao. Kružoci od deset ljudi, tako da je potkazivač mogao prokazati samo svoj kružok. Sinn Fein. Povučesh li se, dobiješ nož u leđa. Tajna ruka. Ostoneš li. Strijeljanje. Tamničareva kći pomogla mu je da pobjegne iz Richmonda, ukrcao se u Lusku. Odsjeo im je pred samim nosom u hotelu Buckingham Palače. Garibaldi.

Moraš imati neku privlačnost. PamcLL. Arthur Griffith je pametna glava ali ne zna se približiti prostom puku. Ili naklapa o našoj lijepoj zemlji. Prazna slama. Čajna dvorana Dublinske pekarske zadrage. Debatni klubovi. Republikanizam je najbolji oblik vladavine. Da bi pitanje jezika moralo imati prednost pred pitanjem gospodarstva. Neka ih vaše kćeri namame u vašu kuću. Nažderite ih i naločite. Miholjdanska guska. Pod pregačom imam za vas hjep komad nadjeven majčinom dušieom. Uzmite još malo gušćje masti dok se ne ohladi. Poluizgladnjih zanesenjaei. Peeivo u ruku pa hodaj za glazbom. Nema počinka rezaču pečenke. Pomisao da netko dragi plaća najljepši je začin na svijetu. Osjećaju se kao kod kuće. Dodajte nam one kajsije, odnosno breskve. Nije daleko dan. Sunee autonomije rada se na sjeverozapadu.

Dok je išao dalje, smiješak mu je iščezao, težak oblak polako je zastro sunce zasjenivši tamno pročelje Trinityja. Tramvaji su se mimoilazili, dolazeći, odlazeći, zvoneći. Riječi su beskorisne. Sve ide svojim tokom, iz dana u dan: odredi polieije izaze, vraćaju se: tramvaji dolaze, odlaze. One dvije propaliee skitaju se naokolo. Dignama su odvezli. Mina Purcfoy, nabreklog trbuha, leži na krevetu i stenje da iz nje izvuku dijete. Svake sekimde negdje se netko rodi. Svake sekunde netko umre. Prošlo je pet minuta otkako sam hranio ptice. Trista ih je otegnuto papke. Dragih se trista rodilo, oprali su krv s njih, svi su oprani u krvi jaganjca, kriče mceeeee.

Cio grad ljudi umre. Cio grad ljudi se rodi, umre također: dolaze novi, odlaze. Kuće, nizovi kuća, ulice, kilometri pločnika, hrpe opeka, kamenje. Iz ruke u ruku. Ovaj vlasnik pa onaj. Vlasnik nikad ne umire, kažu. Kada dobije otkaz, dragi stupi na njegovo mjesto. Kupuju zlatom a ipak je sve zlato u njihovim rukama. Krije se u tom neka prevara. Gomilaju se u gradovima, nestaju stoljećima. Piramide na pijesku. Sagrađene o kruhu i luku. Robovi. Kineski zid. Babilon. Ostale su kamene gromade. Okrugle kule. Ostaju ruševine, predgrađa što se sve više šire, loše građena. Kenvanove kuće, iznikle kao gljive, građene od vjetra. Zaklon za noć.

Nitko nije ništa.

Ovo je najgori sat u danu. Živost. Beživotan, mračan: nuzim ovaj sat. Osjećam se kao da su me pojeli i zatim izbljuvali.

Predstojnikova kuća. Velečasni dr Salmon: losos u konzervi. Dobro je tu konzerviran. Sliči mrtvačnici. Ne bih u njoj živio ni da mi plate. Nadam se da danas imaju jetre i slanine. Priroda ne podnosi prazninu.

Sunce se polako oslobađalo i upalilo blještave odsjaje na srebmini u izlogu Waltera Sextona na dragoj strani ulice, pokraj kojeg je prolazio John Hovvard Pamell, ništa ne primjećujući.

Eno ga: brat. Isti on. Lice koje te progoni. To je samo slučajnost. Naravno, stoput misliš na nekog čovjeka i ne sretneš ga. Kao mjesecar je. Nitko ga ne poznaje. Sigurno je danas sjednica Gradskog vijeća. Kažu da još nikad nije obukao uniformu otkako je postao zamjenik gradonačelnika. Charlcy Kavanagh znao je dojahati na svom visokom konju, s trorogim šeširom na glavi, ulickan, napudran i obrijan. Pogledaj samo taj njegov pogureni hod. Pojeo je pokvareno jaje. Izbuljene oči kao da je ugledao sablast. Nešto me boli. Brat velikog čovjeka: svoga brata brat. Lijepo bi izgledao na paradnom konju. Sigurno će svratiti u D. B. C. na kavu i partiju šaha. Njegov se brat služi ljudima kao pionima. Pustio je da svi odu do vruga. Boje se što reći protiv njega. Smrznu se od njegovog pogleda. To ime, to je ono što privlači. Svi su malo luckasti. Luda Fanny i njegova draga sestra gospođa Dickinson koja se naokolo voza crvenom zapregom. Ravan kao svijeca poput kirurga M'Ardlca. Ipak gaje David Shechy pobijedio na izborima u južnom Meathu. Odrekao se mjesta u parlamentu i povukao se u javni život. Banket rodoljuba. Jeo je kore od naranče u parku. Kada su ga izabrali u parlament, Simon Dedalus je rekao da će se Pamell dići iz groba i za ruku ga izvesti iz Donjeg doma.

- Od dvoglavog polipa, komu je jedna od glava ona glava na kojoj su se krajevi svijeta zaboravili sastati, a draga govori sa škotskim naglaskom. Pipci...

Prestigli su gospodina Blooma, idnći rubom pločnika. Brada i bicikl. Mlada žena.

A evo i njega. To je zaista slučajnost: po dragi pnt. Budući događaji bacaju sjene preda se. S odobrenjem istaknutog pjesnika gosp. Geo. Rnsella. Ona s njim mogla bi biti Lizzie Twigg. A E.: što to znači. Vjerojatno inicijali. Albert Edvvard, Arthnr Edmnd, Alphonsns Eb Ed E1 Esquire. O čemn je govorio? Krajevi svijeta sa škotskim naglaskom. Pipci: polip. Nešto okultno: simbolizam. Objašnjava joj. Ona sve to npija. Ne govori ni riječi. Da gospodina pomaže n književnom radn.

Oči sn mn pratile visoki lik n odjeći od domaćeg sukna, bradn i bicikl, ženn koja ga sa strane slnša. Dolaze iz vegetarijanskog restorana. Samo varivo i voće. Ne jedite goveđe odreske. Ako ih budete jeh, oči te krave progonit će vas n vijeke vjekova. Kažu daje to zdravije. Sve je to luk i voda. Pokušao sam. Cio dan moraš trčati. Loše kao snšena haringa. Cijeln noć sanjaš. Zašto ono što sn mi dali zovu odrezak od

oraha. Orahijanci. Voćarijanci. Da ti se učini kako jedeš ramstek. Besmisljeno. A i slano. Kuhaju u sodi. Cijelu noć moraš prosjediti pokraj slavine.

Čarape joj vise iznad gležnja. Mrzim to: vrlo je neukusno. Svi ti književnici eterični su ljudi. Sanjari, magloviti, simbolisti. Esteti su. Ne bih se čudio kad bi ta vrsta hrane znate stvarala u mozgu valove jednake onim pjesničkim. Uzmimo primjerice jednog od onih policajaca koji u košulje iznojavaju svoj irski paprikaš, iz njega ne biste mogli iscijediti ni jedan stih. Oni čak i ne znaju što je to poezija. Potrebno je biti u posebnom raspoloženju.

Galeb na kritima umornim

Lebdi nad morem sumornim.

Na uglu Nassau Streeta prešao je na drugu stranu i zaustavio se pred izlogom prodavaonice Ycatcs i sin, ponovno razgledajući dalekozore. Ili da svratim do starog Harrisa i popričam s mladim Sinclairom? Ugladen mladić. Vjerojatno je na račku. Moram dati popraviti svoje stare naočale. Goerzove leće šest gvineja. Nijemci se svuda uguraju. Prodaju pod povoljnim uvjetima da osvoje tržište. Ispod cijene. Možda bih mogao naći kakve naočale u Uredu za izgubljene stvari na željezničkoj stanici. Pravo je čudo što sve ljudi zaboravljaju po vlakovima i garderobama. Na što samo misle? Žene također. Nevjerojatno. Lani kada sam putovao u Ennis, morao sam s poda pokupiti torbicu one farmerove kćeri i dati joj je na raskrižju u Limericku. 1 novac, koji nitko ne traži. Gore na krovu banke stoji mali sat za provjem tih dalekozora.

Kapci su mu se spustili do donjeg raba zjenica. Ne vidim ga. Ako zamisliš daje tamo, gotovo ga možeš vidjeti. Ne vidim ga.

Osvrnuo se i, stojeći između platnenih zaslona, desnu ruku, svom dužinom, isprazio prema suncu. Cesto sam htio to provjeriti. Da: potpuno. Vršak malog prsta pokrio je sunčev krag. Žarište mora biti tamo gdje se križaju zrake. Kad bih bar imao crne naočale. Zanimljivo. Kada smo stanovali u Lombard Street Westu, mnogo se govorilo o sunčevim pjegama. Gledali smo iz stražnjeg vrta. To su strahovite eksplozije. Ove će godine biti potpuna pomrčina: negdje na jesen.

Sada sam se sjetio da ona kugla pada po griničkom vremenu. To je zato što se sat pokreće električnim vodom iz Dnnsinka. Moram jednom poći tamo prve snbote u mjesecu. Kad bih mogao dobiti preporuku za profesora Jolyja ili saznati nešto o njegovoj obitelji. To bi bilo dovoljno da ljudi se uvijek osjećaju polaskani. Laskanje gdje najmanje očekuješ.

Plemić koji se ponosi time što potječe od kraljeve ljubavnice. Njegova pretkinja. Hvdli na sva usta. Lijepa riječ i kraljevska vrata otvara. Ne smiješ banuti i izlanuti ono što znaš da ne smiješ: što je paralaxa? Otpratite gospodina do izlaza.

Ah.

Ruka mu je opet pala niz bok.

Nećemo nikad ništa saznati o tome. Gubljenje vremena. Plinovite kugle koje se vrte, susreću, mimoilaze. Uvijek ista stara pjesma. Plin: zatim knto tijelo: zatim svijet: zatim hladenje: zatim mrtva školjka što lebdi naokolo, smrznuta stijena, kao ledene kocke od ananasa. Mjesec. Mora daje mlađak na nebu, rekla je. Mislim da jest.

Krenuo je dalje pokraj Maison Clairc.

Čekaj. Bio je pun mjesec one noći kada smo bili u nedjelju prije točno četrnaest dana sada je dakle mlađak. Šetali smo dolje uz Tolku. Nije bilo tako loše za panoramski mjesec. Pjevušila je. Svibanjski mlađak sja nam, dragi. On s druge njene strane. Lakat, ruka. On. Krijesnica svjetiljku pa-ali, dragi. Dodir. Prsti. Pitanje. Odgovor. Da.

Prestani. Prestani. Ako je bilo, bilo je. Tako mora biti.

Gospodin Bloom je, užurbano dišući, sporim korakom prošao pukijaj Adam Couria.

S budi miran smiri seodahni oči su mu primijetile ovo je uhca usred dana uska ramena Boba Dorana. Svake se godine jedanput natoče, rekao je M'Coy. Piju samo da nešto kažu ili učine ih *cherchez la femme*. Gore u Coombeu s pajdašima i uličarkama i onda su cijelu godinu trijezni kao sudac.

Da. Tako sam i mislio. Šmugnuo je u Empire. Nestao. Obična soda ne bi mu škodila. Tamo je Pat Kinsella imao kazahšte Harfa, prije nego je Whitbred osnovao Kraljičino. Sjajan momak. One vragohje Diona Boucicaulta s licem kao uštap s otrcanim šešikom. Tri čedne djevojke iz internata. Kako vrijeme leti, ha? Duge crvene gaće vidjele su im se ispod suknji. Pijači su pili, glasno se smijali zagrcavajući se od pića. Nagni, Pate. Jarkocrveno: zabavno za pijance: hihotanje i dim. Skini taj bijeli šešir. Njegove skuhane oči. Gdje li je sada? Negdje prosjači. Harfa, zbog koje smo svi nekoć ostajali gladni.

Tada sam bio sretniji. Ali, jesam li to bio ja? Ili sam ja sada ja? Bilo nije dvadeset i osam. Njoj dvadeset i tri. Kada smo napustili Lombard Street West, nešto se promijenilo. Nakon Rudyja to mi se više nije svidalo. Ne možeš vratiti vrijeme. Kao da držiš vodu u raci. Bi li se vratio u ono vrijeme? Počeo sve iznova. Bi li? Zar nisi sretan u svome domu,

ti jadni mali zločesti dečko? Hoće da mi prišiva dugmad. Moram odgovoriti. Pisat ću u knjižnici.

Uliea Graftou, vedra sa svojim razapetim zaslonima, mamila mu je čula. Šareni muslin, dame u svili i otmjene udovice, zveckanje zaprega, mukli udarci potkova o užareni kolnik. Kakve debele noge ima ona žena u debelim čarapama. Nadam se da će joj ih kiša poprskati. Debla seljančura. Sve popapučene opančare bile su tamo. Ženi to noge uvijek pravi nezgrapnim. Molly izgleda kao daje izgubila ravnotežu.

Prolazio je, zastajkujući, pokraj izloga Browna Thomasa, trgovca svilom. Vodopadi traka. Tanka kineska svila. Iz grla nagnutog krčaga tekla je bujica krvavocrvenog popelina: blistava krv. To su ovamo donijeli Hugenoti. *Lacaus esant taratara*. Veličanstven zbor. *Tari tara*. Mora se prati kišnicom. Meyerbeer. *Tara bum bum bum*.

Jastučići za igle. Već dugo prijetim da ću kupiti jastučić. Zabada ih po cijeloj kući. Igle u prozorskim zavjesama.

Zavmuoje malo rukav na lijevoj podlaktici. Ogrobotina: gotovo je iščezla. Svakako ne danas. Moram se vratiti po onaj losion. Možda za njen rođendan. Lipanjsrpanjkolovomjan osmog. Još gotovo tri mjeseca. Osim toga, možda joj se to neće svidjeti. Žene ne vole skupljati igle. Kažu da to ubija ljub.

Blistava svila, podsuknje na tankim mjedenim prečkama, nizovi glatkih svilenih čarapa.

Ne vrijedi se vraćati. Moralo je tako biti. Reci mi sve.

Povišeni glasovi. Svila topla od sunca. Zveckanje orme. Sve za ženu, dom i kuću, svilene tkanine, srebro, raskošno mirisno voće iz Jaffe. Agendath netaim. Bogatstvo svijeta.

Topla ljudska neposrednost obuzela mu mozak. Mozak se predao. Miris zagrljaja prožeo ga svega. Izgladnjelom puti on je, potajno, nijemo žudio da nekoga strastveno ljubi.

Duke Street. Evo nas. Treba jesti. Burton. Onda ću se bolje osjećati.

Skrenuo je iza ugla do Combridgea, i dalje opsjednut. Zveckanje, zveket potkova, namirisana tijela, topla, obla. Sva su se ljubila, podavala; u skrovitim ljetnim poljima, u gustoj povaljanoj travi, u vlažnim vežama stambenih zgrada, na sofama, škripavim krevetima.

- Jack, ljubavi!
- Dragi!
- Poljubi me, Reggy!
- Mali moj!
- Ljubavi!

Ustreptala srca odgurnuo je vrata Burtonova restorana. Smrad mu je presjekao uzdrhtali dah: oštar miris svježeg mesa, splačine od povrća. Gle kako se životinje hrane.

Muškarci, muškarci, muškarci.

Sjedili su na visokim stolicama za šankom, zabačenih šešira, za stolovima, tražili još besplatnog kmha, lokali, punim ustima žderah bljutavu hranu, izbuljenih očiju, brišući mokre bikove. Neki bhjedi mladić, lojastožuta lica, ubrusom je brisao čašu nož viljušku i žlicu. Nova pošiljka mikroba. Neki čovjek s dječjim ubmsom oko vrata nalijevao je u grlo kлокotavu juhu. Neki čovjek je nešto ispljunuo na tanjur: napol sažvakanu hrskavicu: dčsni: nema zuba da to sasasažvače. Debeo kotlet sa žara. Guta da se što prije riješi. Tužne oči pijanca. Odgrizao je više nego što može progutali. Jesam li ja takav? Gledajmo sebe onako kako nas vide drugi. Kome krče crijeva, taj plamti od gnjeva. Zubi i čeljusti rade. Pazi! O! Kost! Posljednji poganski kralj Irske, Cormac, u onoj školskoj pjesmi ugušio se hranom u Slettyju južno od Boynea. Tko zna što je jeo. Nešto ukusno. Sveti Patrik obratio ga je na kršćanstvo. Sve ipak nije mogao progutati.

- Govedsko pečenje s kupusom.

- Jedno pijjano.

Muški mirisi. Ispljuvana piljevina, sladunjav mlak dim cigareta, smrad duhana za žvakanje, proliveno pivo, na pivo zaudara muška mokraća, pljesnivi zadah vrenja.

Želudac mu se okrenuo.

Ovdje ne bih mogao pojesti ni zalogaja. Onaj brasi nož i viljušku da pojede sve pred sobom, onaj stari čačka zube. Blago podriguje, najeo se, preživa. Priie i poslije. Zahvalnica poslije jela. Pogledaj ovaj pa onda onaj prizor. Žderu umak močevići komadiće kruha. Polži tanjur, čovječe! Pokupimo se odavde.

- Dva piva, ovdje.

- Jedno suho meso s kupusom.

Onaj trpa nož kupusa u usta, kao da mu život ovisi o tome. Dobar zahvat. Jeza me hvata dok me gleda. Sigurnije mu je jesti sa tri ruke. Kidaj komad po komad. To mu je ušlo u krv. Rodio se sa srebrnim nožem u ustima. To je duhovito, mislim. Ili nije. Srebro znači da se rodio bogat. Rođen s nožem. Ali onda se gubi aluzija.

Neki konobar s neurednom pregačom skupljao je ljepljive tanjure. Rock, sudski podvornik, stojeći kraj šanka, otpuhivao je pjenušavu krunu sa svoga vrča. Do vrha napunjeno: žuto je pivo pljusnulo pokraj njegovih cipela. Neki gost, s nožem i viljuškom u zraku, nalakćen na

stol, pripremajući se za slijedeće jelo, gledao je preko zaprljanog kvadrata svojih novina. Neki dragi tip govorio mn je nešto pnmim ustima. Pažljiv slušalac. Razgovor za stolom. Susreo sam ha u Uuchstcr Butiku f pon'ljak. Je 1? Baš jesi?

Gospodin Bloom je zamišljeno podigao dva prsta do usana. Oči su mu govorile:

"Nije ovdje. Ne vidim ga."

Van. Mrzim prljave igehce.

Povukao se prema vratima. Pojest ću štogod lagano kod Davyja Bymea. Za prvu pomoć. Da me drži. Dobro sam doračkovao.

- Pečenje s pireom, ovdje.

- Vrč crnog piva.

SvaM za sebe, rakama i nogama. Gutaj. Trpaj. Gutaj. Žvakotina.

Izišao je tra čistiji zrak i krenuo rratrag prema Grafton Streetu. Jestii biti pojeden. Ubijaj! Ubijaj!

Zamisli zajedričku mettzu koju ćemo možda imati za koju godinu. Svi klipšu dolje da im traprme zdjele i porcije. Sadržaj proždira tra rtlici. John Howatd Pamell tra primjer rektor Trinityja svaki majčin sin da i ne spominjem predstojrrike i rektora Trinityja žene i djecu kočijaše svećenike župnike feldmaršale tradbiskepe. S Ailcsbitty Rooda, Clyde Rooda, iz radničkih četvrti, Dublitrse gradske ubožnice, grado-načelnik u svojoj kočiji od medenjaka, stara kraljica u bolesničkim kolicima. Moj je tanjur prazan. Poslije vas našom zajedničkom čašom. Kao fontana sir Philipa Cramptona. Obrisii mikrobe rupčićem. Onaj nakon tebe svojim rupčićem utrljava nove mikrobe. Otac 0'Flynn sve bi ih rastjerao kao zečeve. Svejedno, stvarala bi se gužva. Svi bi htjeli biti prvi. Djeca bi se tukla tko će ostrugati lonac. Bio bi potreban lonac za juhu velik kao Phoenix Park. Da harpunom loviš slaninu i butove iz njega. Mrzio bi sve ljude oko sebe. U hotelu City Arms ona je to nazivala *table d'halte*. Juha, meso i slatko. Nikad ne znaš čije misli žvačeš. Tko bi zatim prao sve te tanjure i viljuške? Možda će se u to doba svi hrarriti tabletama. Zubi će postajati sve lošiji.

Napokon, rrije bez smisla ona vegetarijanska ideja o izvamednom okusu svega što raste iz zemlje češnjak dakako smrdi poslije talijanski verglaši grlati od luka, gljive gomoljike. I životinje to boli. Perašati i čerupati parad. Jadne živine na stočnom sajmištu čekaju da im sjekirom raskole lubanju. Mu. Jadna uplašena telad. Mee. Telić nesigurnih nogu. Cvičanje i skvičanje. Drhturava pluća u mesarskim vedrima. Dajte mi onaj komad prsa s kuke. Pljas. Mrtvačka glava i bijela kost. Odrte ovce staklenih očiju što vise obješene o stegno, ovčje njuške u krvavom

papiru iz kojih se na piljevinu cijedi slina. Rogovi i crijeva ne dolaze u obzir. Pažljivije s tim komadima, mladiću.

Toplu svježu krv preporučuju protiv sušice. Krv je uvijek potrebna. Ližu je dok se još topla dimi, slatkasto gusta. Izgladnjeli vampiri.

Uh, gladan sam.

Ušao je kod Davyja Byrnea. Pristojna gostionica. On ne brblja. Ponekad počasti pićem. Ali svake prijestupne godine. Jednom zgodom platio sam mu čekom.

Što da naračim u ovo doba? Izvukao je sat. Da vidim. Napitak od dumbira?

- Zdravo, Bloome - rekao je Njuškalo Flynn iz svoga kuta.

- Zdravo, Flynne.

- Kako je?

- Izvršno... Da vidim. Uzet ću čašu burgunca i... da vidim.

Sardine na policama. Možeš ih gotovo kušati gledajući ih. Sendvič?

Pršut sa senfom i krahom. Mesne konzerve. Kakva je kuća u kojoj mesnih konzervi Plumtree nema? Prazna posvema. Kakva glupa reklama! Stavili su je među osmrtnice. Tko ih šljivi. Dignamovo konzervirano meso. Ljudožderi bi ga s limunom i rižom. Bijeli je misionar prestan. Kao svinja u rasolu, čekaju da poglavica smaže počasne dijelove. Mora da su žilavi od mučenja. Njegove žene poredane čekaju da vide učinak. *Živio nekoć dobri stari kralj crnih vrača. On pojео je ili tome slično stanoviti dio velečasnoga gospodina Okidača.* Gdje ih ima, pravi je raj. Bogzna kakva je to smjesa. Posteljice truli drobovi grkljani sve pomiješano i samljeveno. Težak je zadatak pronaći tu meso. Košer. Meso i mlijeko ne smiju zajedno. To je bila higijena, kako to danas zovu. Post Jom Kipur proljetno čišćenje nutrine. Mir i rat ovise o nečijoj probavi. Religije. Božični purani i guske. Pokolj nevinih. Jedite pijte i radujte se. Poslije su puni svi traumatološki odjeli. Glave u zavojima. Sir probavlja sve osim sebe. Crvljivi sir.

- Imate li sendvič sa sirom?

- Da, gospodine.

Volio bih i nekoliko maslina, ako ih imaju. Najdraže su mi talijanske. Dobra čašu burgunca da to zalijem. Podmažem. Lijepu salatu, hladnu kao led, zna pripremiti Tom Keman. Čini to s osjećanjem. Čisto maslinovo ulje. Milly mi je takav kotlet donijela s grančicom peršina. Uzmite glavicu luka. Bog je stvorio hranu, đavo kuhare. Rak na đavolji način.

- Kako žena, dobro?

- Sasvim dobro, hvala... Sendvič sa sirom, dakle. Imate li gonzolu?

- Da, gospodine.

Njuškalo Flyim srkao je svoj grog.

- Pjeva li gdje u posljednje vrijeme?

Pogledaj mu usta. Mogao bi zazviždati u vlastito uho. Klempaste uši da budu u skladu. Glazba. Razumije se u to kao tele u klavir. Ipak, bolje da mu kažem. Ne može škoditi. Besplatna reklama.

- Angažirana je za veliku turneju krajem ovog mjeseca. Možda ste već čuli nešto o tome.

- Nisam. To je sjajno. Tko to organizira?

Konobar je donio naručeno.

- Koliko?

- Sedam, gospodine... Hvala, gospodine.

Gospodin Bloom je razrezao sendvič na uske komade. *Gospodina Okidača*. Lakše od onih jecavih gnjecavih stihova. *Njegove žene, njih pet sto na broju, živjele sve su ko bubreg u loju.*

- Senfa, gospodine?

- Da, mohm.

Pod svaku krišku stavio je malo žutih grudica. *Ko bubreg u loju*. Sad znam. *Sve više, više i više on mu sada jača.*

- Organizira? - rekao je. - Dakle, to vam je nešto poput udruženja, znate. Zajednički se dijele troškovi i dobitak.

- Da, sad sam se sjetio - rekao je Njuškalo Flyim, imajući ruku u džep da se počese po mudima. - Tko mi je to rekao? Nema li Vatreni Boylan u tome svoje prste?

Val toplog zraka s jakim mirisom senfa snažno je zapahnuo Bloomu srce. Pogledao je uvis i susreo se s pogledom mrzovoljnog sata. Dva. Sat u krčmi pet minuta ide naprijed. Prolazi vrijeme. Kazaljke se miču. Dva. Još ne.

Ošit mu se zatim žudno napeo, opustio se u njemu, napeo još jače, žudnije.

- Vina.

Mirišuci srkao je okrepljujuću tekućinu i, prisilivši grlo da je brzo proguta, pažljivo spustio čašu.

- Da - rekao je - on je zapravo organizator.

Bez briga: bez pameti.

Njuškalo Flytm šmrkao je i češao se. Buha će se pošteno najesti.

- Imao je vrašku sreću - rekao mi je Jack Mooney - za onog boksa-meča, kada je Myler Keogh pobijedio onog vojnika u kasarni Porto-

bdio. Boga mi moga, imao je momka dolje u grofoviji Carlovv, pričao mi je...

Nadam se da će mu ona rosna kapljica pasti u čašu. Neće, ušmrknuo je.

- Gotovo mjesec dana, čovječe, prije toga. Boga mi moga, pio je pačja jaja sve do daljnjeg naređenja. Nije smio cugati, znaš. O, Boga mi moga. Vatreni je sila.

Davy Byme je ostavio šank i prišao im u košulji zavrnutih zašivenih rukava, brišući usne sa dva poteza ubrasa. Crven kao rak. Osmijeh mu na svakoj crti lica otkriva određeno jelo. Previše masti na pastrnjaku.

- Evo ga, tu je pametna glava - rekao je Njuškalo Flyim. - Možete li nam dati kakav dobar savjet za Zlatni pokal?

- Ne bavim se time, gospodine Flyime - odgovorio je Davy Byme.
- Nikad se ne kladim na konje.

- Imate pravo - rekao je Njuškalo Flyim.

Gospodin Bloom je s osjećajem privlačnog gađenja jeo dijelove svoga sendviča, svježi čisti krah, oštar senf, zadah nogu od zelenog sira. Mali gutljaji vina blažih su mu nepce. Ovo nije obojena vodica. Po ovakvom vremenu vino više prija kad nije hladno.

Lijepi mirni lokal. Šank je od lijepog drva. Lijepo je zamišljen. Sviđaju mi se ova zaobljenja.

-Ne želim s tim imati nikakva posla - rekao je Davy Byme. - Upravo su konji upropastih nmoge ljude.

Vinarska kladionica. Ima dozvolu za točenje piva, vina i žestokih pića samo u lokalu. Glava dobivam ja pismo gubiš ti.

- Pravo kažete - rekao je Njuškalo Flytm. - Ukoliko niste u to upućeni. Danas više nema pravog sporta. Lenehan ponekad dobije dobre naputke. Danas se kladi na Sceptru. Favorit je Zinfandel, vlasništvo lorda Hovvarda de Waldena, pobijedio je u Eponu. Jaše ga Momy Cannon. Prije dva tjedna mogao sam dobiti sedam protiv jedan protiv Saint Amanta.

- Zbilja? - rekao je Davy Byme.

Pošao je prema prozora i, uzevši blagajničku knjigu, počeo je prelistavati.

- Mogao sam, vjere mi - rekao je Njuškalo Flyim šmrćući. - Bila je to kobila kakvih nema. Otac joj je bio Saint Frasquin. Pobijedila je, premoćno, Rothschildova ždrebica, s pamukom u ušima. Plava jakna i žuta kapa. Vrag odnio debelog Bena Dollarda i njegovu Johna O'Gannta. On me odgovorio. Jest.

Rezignirano je pio iz svoje Čaše, prstima prelazeći po žljebovima na njoj.

- Jest - rekao je, uzdišći.

Gospodin Bloom se, stojeći žvačući, osvrtno na njegov uzdah. Nosata budala. Da li da mu kažem na kojeg se konja Lcnchan? On to već zna. Bolje da to zaboraviš. Pošao bi i izgubio još više. Luda i njegov novac. Kapljica se opet spušta. Da sad poljubi neku ženu, nos bi mu bio hladan. Možda bi joj se to свидjelo. Žene vole oštre brade. Hladne pseće njuške. Stara gospoda Riordan sa svojim skye-terrierom kome su krčala crijeva, u hotelu City Arms. Molly gaje mazila u krilu. O, veliki moj avavavavčiču!

Vino je otopilo i ublažilo u grudu svijenu sredinu kmha senf za trenutak odvratan sir. Dobro je to vino. Više mi prija jer nisam žedan. To je dakako zbog kupanja. Još samo koji zalogaj zatim sve do šest sati mogu. Šest. Šest. Tada će isteći vrijeme. Ona.

Blaga žestina vina zagrijala mu je žile. To nije bilo zbilja potrebno. Tako sam se loše osjećao. Oči su mu ravnodušno gledale police s konzervama: sardine, blistava kliješta jastoga. Svakojake stvari ljudi iznađu za hranu. Iz školjki, morskih puževa iglom, sa stabala, kopnene puževe jedu Francuzi, iz mora mamcem na udici. Glupe ribe ništa ne nauče ni u tisuću godina. Kad čovjek ne bi znao, bilo bi opasno svašta stavljati u usta. Otrovne bobice. Tctivika. Okmglo ulijeva povjerenje. Upadljive boje upozoravaju. Jedan je rekao dragome, i tako dalje. Prvo daj psu da kuša. Mami te miris ili okus. Zavodljivo voće. Sladoleđ. Krema. Instinkt. Nasadi naianača na primjer. Traže umjetno navodnjavanje. Bleibtreustrasse. Da, ah što je s kamenicama. Ružne kao ispljuvci. Prljave školjke. Vraški ih je teško otvarati. Tko ih je samo otkrio? Hrane se smećem, kanalizacijskom prljavštinom. Šampanjac i kamenice sa Red Banka. Djeluju ua seks. Afrodiz. Bio je jutros ua Red Bauku. Je li kamenice stara riba za stolom možda on mlado meso u krevetu ne hpanj nema r nema kamenica. A neki ljudi vole ustajalo meso. Usnndenu divljač. Piganog zeca. Najprije uhvatiš zeca. Kinezi jedu pedeset godina stara jaja, i plava i zelena. Večera sa trideset jela. Svako je jelo bezopasno unutra se sve može iskomplicirati. Ideja za kriminalistički roman s trovanjem. Je h to bio nadvojvoda Leopold ne da ili je to bio Otto jedan od Habsburgovaca? Ih tko je ono običavao jesh prhut s vlastite glave. Najjefdiuji ručak u gradu. Dakako, aristokrati, zatim su ih dragi počeli oponašati da bi bili moderni. I Molly voh mirisah petrolej i brašno. Ja vohm prijesne kolače. Pola ulovljeiuh kamenica bace natrag u more da im ne padne cijena. Jeftine ne bi nitko

kupio. Kavijar. Izigravati gospodu. Rajnsko vino u zelenim čašama. Otmjena gozba. Lady ta i ta. Napudrane grudi biseri. *L'élite. Creme de la crème.* Oni traže posebna jela da se prave takvi. Pustinjak s pliticeom leće potiskuje žalee požude puti. Ako me želiš upoznati, jedi sa umom. Jesetra *a la royal* najviši sudaie grofovije, Coffey, mesar, pravo lova u šumama njegove ekse. Zauzvrat mu pošalje polutku krave. Kakve sam pripreme vidio dolje u prostorijama kuhinje predsjednika apelaeionog suda. *Chef* s bijelom kapom kao kakav rabin. Flambirana patka. Cvjetača *d la duchesse de Parme.* Dobro je što ti to napišu na račim tako da znaš što si jeo. Previše začina pokvari juhu. Sam to znam. Stavljaju u nju Edvvardsove koeke za juhu. Za njih su mahnito šopali guske. Jastoge kuhaju žive. Uzmite malo alpske kokoši. Ne bih imao ništa protiv da budem konobar u otmjenom hotelu. Napojniee, večernje haljine, poluobnažene dame. Smijem li vas dovesti u iskušenje s još malo filea morskog Usta s hmimom, gospodiee Dubedat? Da, ribe da. I dovela se. Hugenotsko ime, čini mi se. Neka gospodiea Dubedat živjela je u Killineyju, sjećam se. *Du de la* franeuski. To je ipak ona ista riba možda joj je stari Mieký Hanlon iz Moore Streeta očistio erijeva da tra brzinu nešto zaradi prijeđe rukom preko nje zabode joj prst u škrge ne ztra se potpisati rra ček tako iskrivi rresta čovjek bi pomislio da siika krajoiik. Muukoijem ^ Ha Ha glup kao daska a ima pedeset tisuća funti.

Sljubljene uz staklo dvije su muhe zujale, sljubljene.

Popijeno vino žarko se oklijevajući zadržavalo tra njegovu nepeu. Tiješte ga u lijesku grožđe iz Burgundije. To je toplina srmca. Kao da mi na tajni dodir pobuđuje uspomene. Pobuđeni ovlaženi osjećaji sjetili su se. Skriveni pod divljom paprati tra Howthu ispod nas usnuo zaljev: nebo. Ni glasa. Nebo. Zaljev grimiznocrven kod Lion's Heada. Zelen kod Dramlecka. Žutozelen prema Suttonu. Podmorska polja, blijedosmeđe pruge u travi, potonuli gradovi. Na jastuku od mog ogrtača ležala je njetra kosa, uholaze u vtijesju moja ruka pod njenim zatiljkom, svu ćeš me raščupati. O čudo! Njen dlan hladnomekan od različitih krema dodirnuo me, pomilovao: oči joj se nisu odvajale od mene. Ushićen ležao sam trad njom, krupne usne krapno otvorene, ljubio sam joj usta. Njam. Nježno mi je u usta ugurala kolačić od kutnitra vruć i sažvakano. Odvratno tijesto što su ga njena usta slatkokiselo sažvakala slinom. Radost: pojeo sam ga: radost. Mladost, to su mi dale njene ispupčene usne. Meke tople ljepljive gumastoželatiraste usne. Cvjetovi bili su njene oči, uzmi me, voljne oči. Šljutrak je padao. Ležala je mimo. Koza. Nitko. Visoko gore kroz

gorske ruže Bcn Hovvtha opreznim hodom prolazila je koza, sijući brabonjke. Skrivena ispod paprati ona se smijala u toplom zagrljaju. Strastveno sam legao na nju, ljubio je: oči, usne joj, istegnuti uzdrhtali vrat, ženske gradi pune pod bluzom tankom kao opatički veo, krupne napete bradavice. Žarko sam je ljubio jezikom. Ona je ljubila mene. Bio sam ljubljen. Sva podatna mrsila mi je kosu. Ljubila me, ona me ljubila.

Ja. I ja sada.

Sljubljene, muhe su zujale.

Njegove oborene oči slijedile su mirne vene hrastova Sanka. Ljepota: te obline: obline su ljepota. Božice skladnih oblika, Venera, Junona: svijet se divi oblinama. Kao da ih vidim knjižnica muzej stoje u okrugloj dvorani, nage božice. Sredstva za probavu. Njima je svejedno kakav ih muškarac gleda. Svatko smije gledati. Nikad ne govore. Mislim ljudima kakav je Flynn. Zamisli da progovori Pigmalion i Galateja Sto bi prvo rekla. Smrtniče! Stavila bi te gdje ti je mjesto. Ispijaju nektar na gozbama zlatne zdjele, sve ambrozično. Nije to kao naš ručak od pola šilinga, kuhana janjetina, mrkva i pastarnjak, boca lošeg piva. Nektar zamisli to je kao da piješ elektricitet: hrana bogova. Ljupki ženski oblici junoninski oblikovani. Besmrtno ljupki. A mi trpamo hranu na jednu rupu i izbacujemo je na dragu: hrana, probavni sokovi, krv, izmet, zemlja, hrana: moraš ga hraniti kao da ložiš lokomotivu. One je nemaju. Nisam nikad pogledao. Danas ću. Čuvar neće primijetiti. Sagnut će se, bacih nešto na pod. Vidjeti ima li ona.

Kap po kap nijema poruka stizala je iz njegova mjehura da pode učiniti da ne učini tu da učini. Muški i sprenmo ispio je svoju čašu do posljednje kapljice te, i ljudima su se podavale, svjestan svoje muškosti, lijegale sa zemaljskim ljubavnicima, izišao u dvorište.

Kada je bat njegovih koraka zamro, Davy Byrne je rekao iza svoje knjige:

- Što je on zapravo? Ne radi li za osiguravajuće društvo?

- Već odavno se time ne bavi - rekao je Njuškalo Flyim. - Prikuplja oglase za *Freeman*.

- Dobro ga poznajem iz viđenja - rekao je Davy Byrne. - Je li mu se što dogodilo?

- Dogodilo? - rekao je Njuškalo Flynn. - Nisam ništa o tome čuo. Zašto?

- Primijetio sam daje u crnini.

- Zbilja? - rekao je Njuškalo Flyim. - Tako je, vjere mi. Pitao sam ga kako su njegovi. Imate pravo, bogami. Bio je u crnini.

- Nikad ne zapođijcvam o tome razgovor - rekao je Davy Byrne čovječno - kada nekog vidim u takvoj nepriliei. To im samo ponovo sve prizove u sjećanje.

- U svakom slućaju, ne radi se o njegovoj ženi - rekao je Njuškalo Flynn. - Sreo sam ga prekjućer, izlazio je iz one irske mljekamice koju drži žena Johna Wysea Nolana u Hemy Streetu, s vrćem vrhnja u raei što ga je nosio kući svojoj boljoj poloviei. Dobro je hrani, kađem vam. Pećene ševe s prepećenim kruhom.

- A radi za *Freeman*? - rekao je Davy Byrne.

Njuškalo Flyim je napućio usne.

- Ne kupuje on vrhnje od oglasu koje prikupi. Mođete biti sigurni uto.

- Pa kako onda? - upitao je Davy Byrne, odloživši knjigu.

Njuškalo Flynn je napravio nekoliko brzih žonglerskih pokreta prstima u zraku. Namignuo je.

- On je u zidarima - rekao je.

- Je li to istina? - pitao je Davy Byrne.

- Źiva istina - rekao je Njuškalo Flyim. - Stari slobodni i prihvaćeni obred. On je istaknuti ćlan. Svjetlo, Źivot i ljubav, bogami. Oni ga nptnomađn To nm*.jp rpVmp torta n nito va'^im tkn

- Je li to istina?

- O, to je sjajna bratovština - rekao je. - Pomognu ti kad si u nevolji. Znam jednog koji se pokućao ućlaniti. Ali vraćki su zatvoreni. Bogami, dobro su ućinili što ne primaju Źene u svoje redove.

Davy Byrne se nasmijećiozizjcvnuoklimnuo sve u isti mah:

- llllllhaaaaaah!

- Jedna se Źena jednom - rekao je Njuškalo Flytm - sakrila u zidni sat da vidi šta to oni rade. Ali, vraga, nanjućili su je i smještaje morala polođiti zakletvu pred velikim mećtrom. Bila je to neka Saint Legers iz Donerailea.

Davy Byrne, zadovoljan pošto je zijevnuo, rekao je suznim oćima:

- A je li to istina? Pristojan, miran ćovjek je on. Često sam ga vićdao ovdje i nikad nisam primijetio, znate, daje pretjerao.

- Ni svemogući Bog ne bi ga mogao opiti - odlućno je rekao Njuškalo Flynn. - Izvuće se kada postane gustom. Zar niste vidjeli kako gleda na sat? Ah, vi niste bih tu. Ako ga pozovete na piće, prvo izvadi svoj sat da vidi što će popiti. Kunem se Bogom daje tako.

- Ima takvih - rekao je Davy Byrne. - On je pouzdan ćovjek, rekao bih.

- Nije loš - rekao je Njuškalo Flynn ušmrknuvši. - Poznato je da je pružio i ruku čovjeku u nevolji. Što je istina, istina je. O, Bloom ima dobrih osobina. Ali ima nešto što nikad ne bi učinio.

Ruka mu je nasuho pokraj čaše groga naškrabala potpis.

- Znam - rekao je Davy Byrne.

- Ništa crno na bijelo - rekao je Njuškalo Flynn.

Ušli su Paddy Leonard i Bantam Lyons. Za njima je došao Tom Rochford, namršten, rukom gladeći svoj vinskocrveni prsluk.

- 'Dan - gospodine Byrne.

- 'Dan, gospodo.

Zanstavili su se kod šanka.

- Tko plaća? - upitao je Paddy Leonard.

- Ja ionako već pijem - odgovorio je Njuškalo Flynn.

- Dakle, što pijemo? - upitao je Paddy Leonard.

- Ja ću limunadu sa đumbirom - rekao je Bantam Lyons.

- Kako! - uzviknuo je Paddy Leonard. - Otkad to, bogati? A ti.

Tome?

- Kako radi glavni odvod? - upitao je Njuškalo Flynn, pijuckajući.

Umjesto odgovora. Tom Rochford je rukom pritisnuo štitnu kost i štucnuo.

- Smijem li vas zamoliti čašu hladne vode, gospodine Byrne - rekao je.

- Naravno, gospodine.

Paddy Leonard pogledao je sudrugove u piću.

- Zaboga - rekao je. - Pogledajte kome ja plaćam piće! Hladna voda i limunada! Dvojici koji bi iz svakog panja iscijedili viski. Ovaj u rukavu ima nekog prokletog konja za Zlatni pehar. Nešto pouzdano točno.

- Zinfandel, je li? - upitao je Njuškalo Flynn.

Tom Rochford je iz presavijenog papira stresao nekakav prašak u vodu stavljenu preda nj.

- Prokleta probava - rekao je prije nego je počeo piti.

- Sodabikarbona je vrlo dobra - rekao je Davy Byrne.

Tom Rochford je klimnuo glavom i popio.

- Je li to Zinfandel?

- Ništa ne govorim! - namignuo je Bantam Lyons. - Riskirat ću pet šilinga za svoj račun.

- Reci nam ako si pravi čovjek pa neka te vrag nosi - rekao je Paddy Leonard - od koga si to saznao?

Gospodin Bloom je izlazeći pozdravio prisutne sa tri podignuta prsta.

- Do viđenja! - rekao je Njuškalo Flynn.

Ostali su se okrenuli.

- Eto, to je čovjek od koga sam to saznao - šapnuo je Bantam Lyons.

- Phhh! - rekao je Paddy Leonard prezirno - gospodine Byrne, onda ćete nam dati dva mala Jamcsona i...

- Limunadu sa dumbirom - uljudno je dodao Davy Byrne.

- Da - rekao je Paddy Leonard - bočicu za dojenčad.

Gospodin Bloom je išao prema Davvson Sreetu, jezikom čisteći zube. Mora da je to bilo nešto zeleno: špinat, na primjer. Onda bi se reflektorom s rendgenskim zrakama moglo.

U Duke Lanen neki je pohlepni terijer na pločnik izbljuvao odvratnu hrpu neprobavljivih koščica i gutao ih s novim žarom. Proždrljivost. Sa zahvalnošću vraćam, pošto sam posve probavio sadržaj. Isprva je slatko, zatim kiselo. Bloom ga je oprezno zaobišao. Preživači. Njegov drugi obrok. Oni miču gornjom čeljusti. Tko zna hoće li Tom Rochford išta učiniti s onim svojim izumom? Samo je gubio vrijeme objašnjavajući to onoj Flyimovoj njuški. Mršavi ljudi dug jezik. Morala bi postojati neka dvorana ih mjesto gdje bi izumitelji mogli dolaziti i slobodno smišljati svoje izume. Dakako, onda bi im tamo svi bespo-

dliuruuuuivuil.

Zapjcvušio je, produžujući u svečan odjek završetke taktova:

- *Don Giovanni, a cenar teco*

M'invitastL

Bolje se osjećam. Burgundac. Dobro me osvježio. Tko je izmislio destilaciju. Neki potišteni tip. Lažna hrabrost. Moram sada onaj *Kilkenny People* u Nacionalnoj knjižnici.

Glatke čiste stolice s noćnim posudama što su čekale u izlogu Williama Millera, vodoinstalatera, vratile su mu misli. Moglo bi se: i promatrati to čitavim putem, odozgo dolje, ponekad progutaš iglu koja nakon više godina izbije kroz rebra van, kraži čitavim tijelom, prođe kroz žučovod slezenu oštetiti jetra želučani sok crijeva isprepletana kao cijevi. Samo, taj bi jadnik sve vrijeme morao stajati pokazujući svoju utrobu. Znanost.

- *A cenar teco.*

Što znači ono *teco!* Možda, večeras.

- *Don Giovanni, pozvao si me*

na večeru noćas ti,

ta ram ta ramtam.

Ne ide baš kako treba.

Kcyes: dva mjeseca ako Nannettija privolim da. To će iznositi dvije funte i deset Šilinga oko dvije funte i osam Šilinga. Tri mi duhuje Hynes. Dvije funte i jedanaest. Eno tamo prijeko Prescottovih bojadisarskih kola. Ako od Billyja Prescottta dobijem oglas: dvije funte i petnaest Šilinga. Oko pet gvineja. Na konju smo.

Mogao bih kupiti jednu od onih svilenih podsuknji za Milly, iste boje kao njene nove podvezice.

Danas. Danas. Ne misliti na to.

- Zatim putovanje po jugu. Recimo, engleska kupališta? Brighton, Margate. Obale na mjeseci. Njen glas Sto se gubi u daljini. One ljupke djevojke s mora. Uz krčmu Johna Longa naslonjen drijemao je neki skitnica utonuo u teške misli, grizući skornci zglobov. Spretan čovjek traži posao. Za malu plaću. Jest će bilo što.

Gospodin Bloom je skrenuo kod izloga Grayove slastičarnice s neprodanim savijačama i prošao pokraj knjižare velečasnog Thomasa Connellana. *Zašto sam napustio katoličku crkvu?* Izdržavaju ga žene iz Ptičjeg gnijezda, zavoda za obraćanje katolika. Kažu da su, u vrijeme kada je snijet bila napala krampir, siromašnoj djeci davali juhu da ih obrate u protestante. S druge strane Društvo za obraćanje siromašnih Židova, kamo je tata zalazio. Isti mamac. *Zašto smo napustili katoličku crkvu.*

Neki slijepi mladić stajao je tu, lupkajući po rubu pločnika svojim tankim štapom. Nema tramvaja na vidiku. Žeh prijeći.

- Želite li prijeći? - upitao gaje gospodin Bloom.

Slijepi mladić nije mu odgovorio. Bezlično lice malo mu se namrštilo. Neodređeno je odmahnuo glavom.

- U Dawson Strcetu ste - rekao je gospodin Bloom. - Molesworth Street je preko puta. Želite li prijeći? Nema nikoga na cesti.

Štap se drščujući pomakao nalijevo. Oči gospodina Blooma pratile su mu kretnje i ponovo ugledale bojadisarska kola ispred Dragove trgovine. Tamo gdje sam spazio njegovu nauljenu kosu upravo kada sam. Konja izdaje snaga. Vozač je kod Johna Longa. Gasi žed.

- Tamo su neka kola - rekao je gospodin Bloom - ali miruju. Odvest ću vas prijeko. Želite li u Molesworth Street?

- Da - odgovorio je mladić. - U South Frederick Street.

- Hajdemo - rekao je gospodin Bloom.

Lagano mu je dotaknuo suhi lakat: zatim je prihvatio mlitavu vidovitu ruku daje povede naprijed.

Reci mu nešto. Bolje da ne izgravaš milosrđe. Ne vjeraju onom što im govoriš. Izvali neku običnu primjedbu.

- Nije bilo kiše.

Nema odgovora.

Mrlje na njegovu kaputu. Sigurno se zaprlja dok jede. Za njega sve ima drukčiji okus. Isprva su ga morali hraniti žhcom. Ruka mu je kao u djeteta. Takva je bila u Milly. Osjetljiva. Prema mojoj raci mislim da prosuđuje i visinu. Tko zna ima li neko ime. Kola. Pazi da mu štap ne udari u noge konja: umorno kljuse malo drijema. Pravedno je. Drži se podalje. Biku straga: konju sprijeda.

- Hvala, gospodine.

Zna da sam muškarac. Po glasu.

- Je li sada u redu? Prva ulica lijevo.

Slijepi je mladić lupkao po rubu pločnika i krenuo svojim putem, vukao štap, ponovo tapkao.

Gospodin Bloom je hodao iza tih bezokih nogu i jednostavno skrojenog odijela od dračasto ispraganog tvida. Jadni mladić! Kako je samo znao da su tamo ona kola? Mora daje osjetio. Možda vide čelom: svojevrсни osjećaj za obujam. Težina ili oblik, nešto crnje od mraka. Da se nešto premjesti, tko zna bi li to osjetio. Osjetio prazninu. Mora imati čudnu predodžbu o Dublinu, tapkajući ovako po pločnicima. Bi li mogao ravno hodati da nema tog štapa? Beskrvno pobožno hce auouit koji će poći u svećenike.

Penrose! Tako se zvao onaj tip.

Pogledaj samo što sve oni mogu naučiti. Čitaju prstima. Ugađaju klavire. Ili se čudimo što su uopće inteligentni. Zašto smatramo da je deformirana osoba ili grbava pametna ako kaže nešto što bismo i sami mogli reći. Dakako, draga osjetila su više. Vezu. Pletu košare. Ljudi bi im morali pomagati. Mogao bih Molly za rođendan kupiti košaricu za ručni rad. Mrzi šiče. Mogla bi negodovati. Zovu ih ljudi mraka.

I osjetilo mirisa mora da im je razvijenije. Mirisi na sve strane, u snopovima. Svaka ulica drukčije miriše. I svaka soba. Zatim proljeće, ljeto: mirisi. A okusi? Kažu da ne možeš osjetiti kakav okus imaju vina, zatvorenih očiju ili s prehladom u glavi. I kažu da pušenje u mraku ne pruža nikakvo zadovoljstvo.

A sa ženom, na primjer. Manje je sranmo kad se ne vidi. Ona djevojka što prolazi pokraj Stevvarтова zavoda, uzdignute glave. Gledajte me. Sve sam na sebe objesila. Mora da je čudno ne vidjeti. Neka vrsta oblika u njegovu duhovnom okn. Glas, tjelesna toplina: kada je dotiče prstima, mora da gotovo vidi crte, obline. Njegova ruka na njenoj kosi, primjerice. Recimo da je crna. Dobro. Mi to zovemo

cmo. Zatim joj pogladi bijelu kožu. Zacijelo drukčiji osjećaj. Osjećaj bjeline.

Poštanski ured. Moram odgovoriti. Naporan dan. Uputnicom joj poslati dva šilinga, pola krune. Primi moj poklončić. I papimica je baš u blizini. Čekaj. Razmisli.

Blagim je prstom što može sporije prošao po kosi začešljanoj iza ušiju. Ponovo. Vlakna najfinije slame. Zatim mu je prst blago opipao kožu desnog obraza. Maljaste dlake i tu. Nedovoljno glatko. Najglatkiji je trbuh. Nigdje nikoga. Evo, sada je ušao u Fredrick Street. Možda zbog klavira u Levenstonovoj plesnoj školi. Izgledat će kao da namještam naramenicu.

Idući pokraj Doranove gostionice, zavukao je ruku između prsluka i hlača i, izvukavši lagano košulju, opipao mlhavi nabor trbuha. Međutim, ja znam daje bijeložut. Moram pokušati u tmaku, da vidim.

Izvukao je ruku i poravnao odijelo.

Jadnik! Još je gotovo dječak. Užasno. Zbilja užasno. Kakve snove može imati kad ne vidi? Život je za njega san. Gdje je tu pravda, takav se roditi? Sve one žene i djeca koji su izgojili i utopih se na godišnjem izletu u New York. Holokaust. Karmom zovu onu seobu duša zbog grijeha počinjenih u ranijem životu reinkarnacija metne mi skroz ga. Bože, Bože, Bože. Šteta, dakako: ali čovjek se nekako ne može nikako s njima zblížiti.

Sir Fredrick Falkiner koji ulazi u zgradu slobodnozidarske lože. Dostojanstven kao Troja. Nakon dobrog račka na Earlsfort Terrace. Stara dražba sa suda uz politrenjak. Priče o sucima i porotnicima i slučajevima u sirotištima. Osudio sam ga na deset godina. Sigurno bi digao nos nad bučkurišem koji sam ja pio. Za njih su samo plemenita vina, s godinom označenom na prašnoj boci. Ima svoje ideje o pravdi u sudskom krivičnom vijeću. Dobronamjerni starac. Policijske prijave pune brojnih prijestupa dobivaju procent izmišljanjem zločina. On ih šalje natrag. Teško hvarima. Rubenu J. pošteno je očitao lekciju. Taj je zaista ono što zovu prljavi Židov. Moćni su ti suci. Mrzovoljni stari pijanci s vlasuljama. Medvjed s ranjenom šapom. I neka se Gospodin smiluje tvojoj duši.

Gle, plakat. Dobrotvorna zabava i rasprodaja Miras. Njegova Ekscelencija potkralj. Šesnaestog. To je danas. U korist Mercetove bolnice. Zla tu su svrhu prije davali *Mesju*. Da. Handela. Kako bi bilo da pođem tamo? Ballsbridge. Svratiti do Kcyesa. Nema smisla priljepiti se za nj kao pijavica. Dosadit ću mu. Sigurno ću naći koga poznatog na ulazu.

Gospodin Bloom je stigao u Kildare Street. Prvo moram. Knjižnica.

Slamnati šešir na suncu. Smeđe cipele. Zavrnete lilače. To je. To je.

Srce mu je blago uzdrhtalo. Nadesno. Muzej. Božice. Skrenuo je nadesno.

Je li to? Gotovo pouzdano. Neću gledati. Vino mi je udarilo u glavu. Zašto sam? Previše je teško. Da, to je. Hod. Ne gledati. Ići dalje.

Idući prema ulazu u muzej dugim uzbuđenim koracima, podigao je pogled. Lijepa zgrada. Prema nacrtu sir Thomasa Deanea. Ne prati me?

Možda me nije vidio. Sunce mu tuče u oči.

Disao je isprekidano. Brzo. Hladni kipovi: tišina. Začas ću biti na sigurnom.

Ne. Nije me vidio. Prošlo je dva. Baš na ulazu.

Moje srce!

Njegove oči u kojima je tuklo, ustrajno su gledale u žućkaste obline kamena. Sir Thomas Deane, to je bila grčka arhitektura.

Tražiti nešto što sam.

Hitra ruka zašla je u džep, izvadio je, pročitao razmotani Agendath Netaim. Gdje sam samo?

Uznemireno traženje.

Naglo je natrag spremio Agendath.

Po podne rekla je.

To tražim. Da, to. Pretraži sve džepove. Džepni rup. *Freeman*. Gdje li sam? Ah, da. Hlače. Krumpir. Novčanik. Gdje?

Požuri. Mimo hodaj. Još samo trenutak. Moje srce.

Ruka tražeći ono gdje sam ono stavio u stražnjem je džepu našla sapun losion moram poći da uzmem vlažan papir ljepljiv. Ah sapun tu sam ga da. Ulaz.

Na sigurnom!

Uljudno, da im ugodni, kveker knjižničar govorio je medenim glasom:

- I imamo, zar ne, one dragoejene stranice *Wilhelma Meistera*. Veliki pjesnik o velikom bratu pjesniku. Neodlučna duža grabi oruge protiv mora jada razdrta protuiječnim sumnjama, kao što vidimo i u stvarnom životu.

Napravio je plesni korak naprijed po škripavoj govodskoj koži i plesni korak natrag po svečanom podu.

Nečujni podvomi, otvorivši vrata, ali samo malo, nečujno mu je dao znak.

- Odmah - rekao je škripeći, spreman poći, svejedno oklijevajući. - Lijepi bezuspješni sanjar koji propada u sukobu s kratim činjenicama. Čovjek uvijek osjeća da su Goetheovi sudovi tako točni. Točni pri dubljoj analizi.

Izišao je otplesavši dvoškripavnu analizu. Čelav, vrlo revan, na vratima je veliko svoje uho poklonio podvomičkim riječima: saslušao ih: i iščezao.

Dvojica su ostala.

- Monsieur de la Pahce - rugao se Stephen - bio je još živ petnaest minuta prije snuti. - Jeste li našli onu šestoricu vrljih medicinara - upitao je John Eglinton sa zajedljivošću starijeg - da prema vašem diktatu napišu *Izgubljeni raj* On to naziva *Satanovi jadi*.

Smješakaj se. Smješakaj se Cranlyjevim smiješkom.

Prvo ju je pošakljao

Onda ju je gladit stao

Onda joj je ženski kateter dao

- Osjećam da bi vam još jedan bio potreban za *Hamleta*. Sedmica je brojka draga mističnom duhu. Sjajna sedmica naziva je WB.

Njegova crvenkasta lubanja s blistavim očima prislonjena uz zelenozaslonjenu stolnu svjetiljku u još tamnije zelenoj sjeni, tražila je bradato lice, učenjaka, svetookog. Tiho se smijao: smijeh stipendista s Trinityja: bez odgovora.

*Orkestralni Satan trpeći lio je mnoge
Suze kakve anđeli ih liju.
Ed egli avea del cul fatto trombetta.*

Moje ludosti drži kao taoce.

Crantyljevih jedanaest pravih Wicklowčana, da oslobode djedovinu. Krezuba Kathleen, njena četiri prekrasna zelena polja, stranac u njenoj kući. I još jedan da ga pozdravi: *ove, rabbi* dvanaestorica iz Tinahelyja.

U sjeni gudure ona ih gukanjem doziva. Mladost duše svoje davah mu, iz noći u noć. Bog s tobom. Sretan lov.

Mulligan je primio moj brzjav.

Ludost. Ustraj.

- Naši mlađi irski bard - kritizirao je John Eglinton - moraju tek stvoriti lik koji će svijet staviti uz bok Hamletu Saksonca Shakespearea, premda mu se ja, kao što je i stari Ben, divim bez idolatrije.

- Sva su ta pitanja čisto akademska - proročanski je rekao Russell iz svoje sjene. - Mislim to, da li je Hamlet Shakespeare ili Jakov I ili Essex. Crkvene rasprave o tome je li Isus povijesna osoba. Umjetnost nam mora otkrivati ideje, bezoblične duhovne biti. Glavno pitanje o nekom umjetničkom djelu jest to koliko duboko iz života proizlazi. Slikarstvo Gustavea Moreaua jest slikarstvo ideja. Najdublje pjesme Shelleyjeve, riječi Hamletove, dovode nam duh u doticaj s vječnom mudrošću, s Platonovim svijetom ideja. Sve drago je nagađanje učeni-ka za učenike.

A. E. je nešto govorio jednom engleskom novinaru. Jest, neka me grom ubije.

- Učitelji su najprije bili učeiući - rekao je Stephen pretjerano uljudno. - Aristotel je nekoć bio Platonov učenik.

- To je, nadajmo se, i ostao - staloženo je rekao John Eglinton. - Kao da ga vidiš, uzoran učenik sa svjedodžbom pod pazuhom.

Ponovo se nasmijao sada nasmiješenom bradatim licu.

Bezoblična duhovnost. Otac, Riječ i Sveti Dah. Sveotac, nebeski čovjek. Hiesos Kristus, čarobnjak ljepote, Logos koji u nama pati u svakom trenutku. To je zaista ono. Ja sam oganj na žrtveniku. Ja sam žrtveno ulje.

Dunlop, Sudac, najplemenitiji Rimljanin od svih njih, A. E., Arval, Neizrecivo lme, na nebeskim visinama: K. H., njihov učitelj, čiji identitet sljedbenicima nije nikakva tajna. Braća velike bijele lože uvijek spremna priteći u pomoć. Krist s nevjestomsestrom, kapljica svjetlosti, rođen od oduhovljene djevice, pokajana sophia, koja je otišla prema rćivni buddhija. Ezoterični život nije za obična čovjeka. O. Č. mora najprije odagnati lošu karmu. Gospoda Cooper Oakley jednom je vidjela osnovno sredstvo naše presvijetle sestre H. P. B.

O, fuj! Sram vas bilo! *Pfuiteufel!* Ne smjeli bi vi gledati, gospodo, zaista ne smjeli, kada jedna dama pokazuje svoje osnovno sredstvo.

Ušao je gospodin Best, visok, mlad, blag, plavokos. U racije ljupko nosio notes, nov, velik, čist, sjajan.

- Tom uzornom učeniku - rekao je Stephcn - Hamletova razmišljanja @ zagrobnom životu kneževske njegove duše, onaj nevjerojatni, beznačajni i nedramatični monolog, učinila bi se plitkim kao i Platonova.

John Eglinton je, mršteći se, rekao sa sve većim gnjevom.

- Časti mi, krv mi uzavri kad čujem da netko uspoređuje Aristotela s Platonom.

- Koji bi me od njih dvojice - upitao je Stephen - prognao iz svoje države?

Izvuci iz korica bodeže svojih definicija. Konjstvo je stvarstvo svekonja. Strujanje tendencija i eona oni obožavaju. Bog: buka na ulici: vrlo peripatetično. Prostor: ono što do vraga zbilja moraš vidjeti. Kroz prostore manje od čovjekovih crvenih krvnih zrnaca oni puzeći plaze za Blakeovom stražnjicom u vječnost kojoj je ovaj biljni naš svijet tek sjena. Osloni se na sada, na ovdje, kroz koje sva budućnost ponire u prošlost.

Gospodin Best je ljubazno prišao kolegi.

- Haines je otišao - rekao je.

-Zbilja?

- Pokazao sam mu Jubainvillcovu knjigu. Bio je oduševljen, znate, Hydeovim *Ljubavnim pjesmama iz Connachta*. Nisam ga mogao dovesti ovamo da čuje raspravu. Pošao je Gillu da ih kupi.

*Knjižice moja, sad požuri, skoči,
S čitateljstvom se bezdušnim suoči.
Pisana, premda opirah se tom.
Na odvratnom i suhom engleskom.*

- Dim od treseta udara mu u glavu - pripomenuo je John Eglington.

Mi u Engleskoj znamo osjećati. Pokajani razbojnik. Otišao. Pušio sam njegov duhan. Zeleni svjetlucavi kamem Smaragd umetnut u prsten mora.

- Ljudi ne znaju koliko ljubavne pjesme mogu biti opasne - tajanstveno je opomenulo zlatno jaje, Russcll. - Pokreti koji stvaraju revolucije u svijetu rađaju se iz snova i vizija u srcu seljaka na obronku brijega. Zemlja za njih nije obradivo tlo nego živa majka. Suhoparna atmosfera sveučilišta i pozornica daju petparački roman, varijetetsku pjesmicu. Francuska u Mallarméu praža najistančaniji cvijet iskvarenosti. Ali život za kojim žudimo, život Homerovih Feačana, otkriva se samo siromašnima srcem.

Na te riječi gospodin Best je svoje bezazleno lice okrenuo Stephenu.

- Mallarmé je, kao što znate - rekao je - napisao one prekrasne pjesme u prozi koje mi je Stcplic MUCKCKR« čit3Q u Parizu. On« o *Hamletu*. On kaže: *U se promćne, lisant au Uvre de lui-meme*, znate, čitajući knjigu o samom sebi. Opisnje, znale, izvedbu *Hamleta* u nekom francuskom gradu, gradu u provinciji. Najavili su je bili plakatom.

Slobodnom rukom elegantno je ispisivao sitna slova u zraku.

*Hamlet
ou
Le Distrat
Pićce de Shakespeare*

Ponovio je to ponovo namrštenoj natmurenosti Jolrna Eghntona:

Pićce de Shakespeare, shvaćate li. To je tako francuski. Francusko stanovište. *Hamlet ou*.

- Rastrojeni jadnik - dodao je Stephen.

John Eglington se nasmijao.

- Da, moglo bi tako biti - rekao je. - Izvanredni ljudi, bez dvojbe, ali u nekim stvarima strahovito kratkovidni.

Raskošno i mlitavo prevehčavanje umorstva.

- Krvnikom duše nazvao ga je Robert Greene - rekao je Stephen. - Nije nzalud bio mesarov sin koji je mahao teškom mesarskom sjekirom

i pljuvao u šake. Palo je devet života za život njegova oca. Oče naš koji jesi u čistilištu. Hamletci u kaki uniformama pucaju bez oklijevanja. Krvlju poprskana klaonica u petom činu nagovješćuje koncentracioni logor što gaje opjevao gospodin Svvinbiune.

Cranly, ja njegov nijemi pobočnik, prati tok bitke izdaleka.

*Djeca i žene ubijenih neprijatelja koje samo
mi poštujemo...*

Između saksonskog smiješka i jenkijevskog mlanja. Đavo i duboko more.

- On hoće da je *Hamlet* priča o duhovima - dao je John Eglinton gospodinu Bestu na znanje. - Kao onaj debeli dječak u Pickwickovcima, on hoće da nam se naježi koža.

Čuj! Čuj! O čuj!

Put moja čuje ga: ježi se, čuje.

Ako si ikad...

- Što je duh? - rekao je Stephen bockavom snagom. - Netko tko je smrću, nenazočnošću, promjenom ophođenja iščezao u neopipljivost. Elizabetinski London daleko je bio od Stratforda koliko je i pokvareni Pariz od djevičanskog Dnblina. Tko je taj duh iz *limbo patrum* koji se vraća na svijet koji gaje zaboravio? Tko je kralj Hamlet?

John Eglinton pomaknuo je svoje mršavo tijelo, nagnuvši se natrag da bi mogao bolje prosnditi.

Uspravio se.

- To je bilo u ovaj sat jednog dana sredinom lipnja - rekao je Stephen, hitrim ih pogledom moleći da ga saslušaju. - Zastava se vije na kazalištu pokraj obale. Medvjed Sackerson mumlja u svojoj jami u blizini, u Pariškom perivoju. Jedrari koji su plovili s Drakeom žvaču svoje kobasice među gledaocima u parteru.

Lokalni kolorit. Upotrijebi sve što znaš. Napravi ih suučesnicima.

- Shakespcare je napnstio hugenotsku kuću u Silver Streetu i dolazi obalom pokraj la^dnjakđ. Ali ne zastaje da nahrani labudicu koja svojn labudu mladunčad tjera prema trsju. Avonski labud zaokupljen je dmgim mislima.

Jedinstvo mjesta. Ignacije Loyola, požuri i pomozmi mi!

- Predstava počinje. Kroz sjenu dolazi glumac u odbačenom oklopu nekog dvorskog gizdelina, stasit čovjek s dubokim glasom. To je duh, kralj, kralj i ne kralj, a glumac je Shakspeare koji je učio *Hamleta* sve godine svoga života, koje nisu bile ispraznost, kako bi mogao igrati ulogu prikaze. Svoje riječi govori on Bmbageu, mladom glumcu koji stoji pred njim s dmge strane kulise od voštanog platna, obraćajući mu se po imenu:

Hamlete, ja sam duh noga oca,

naređujući mu da ga sasluša. On se obraća sinu, sinu svoje duše, kraljeviću, mladom Hamletu, i sinu svoga tijela, Hamnetu Shakspeareu koji je umro u Stratfordu da bi mu imenjak mogao živjeti zauvijek.

Je li moguće da taj glumac Shakspeare, duh po neuazočnosti, i u odori pokopanog Danca, duh po smrti, koji vlastite riječi govori imenu vlastitog sina (da je Hamnet Shakspeare ostao živ, bio bi blizanac princa Hamleta), je li moguće, htio bih znati, ili vjerojatno, da on iz tih premisa nije izvukao ili predvidio logičan zaključak: ti si razbaštinjeni sin: ja sam ubijeni otac: tvoja je majka grešna kraljica, Anu Shakespeare, rođena Hathaway?

- Ali to zabadanje nosa u obiteljski život velikog čovjeka - uzrajano je počeo Russell.

Jesi li tamo, poštenjačino?

- To je zanimljivo samo župnom matičam. Mislim, imamo njegova djela. Mislim, kada čitamo poeziju *Kralja Leara*, što nas se tiče kako je pjesnik živio? Što se tiče života to i naše sluge mogu obaviti za nas, rekao je Villiers de ITse. Čemu njuškati i kopati po zakulisnom kazališnom ogovaranju onoga vremena, kako se pjesnik opijao, kako se zaduživao. Imamo *Kralja Leara*: a on je besmrtn.

Bestovo lice, kojem se obratio, potvrdilo je.

*Pokrij ih valima svojim i svojim vodama, Mananaane,
Mananaane MacLir...*

Što je, draškane, s onom funtom koju ti je pozajmio kad si bio gladan?

Bogami, bila mi je potrebna.

Uzmi ti ovaj zlatnik.

Hajde u! Većinu si stucuo u krevetu Georgine Johnson, svećenikove kćeri. Grižnja savjesti.

Mišliš U vratiti?

0,da.

Kada? Sad?

Pa... Ne.

Kada onda?

Ja sam svoje platio. Ja sam svoje platio.

Samo mimo. On je s onu stranu vode Boyne. Sjeveroistočni ugao.

Ti to duguješ.

Čekaj. Pet mjeseci. Sve molekule se promijene. Ja sam sada dragi ja. Drugi ja je dobio funtu.

Bzzz. Bzzz.

Ali ja, entelehija, oblik oblika, po sjećanju sam ja jer sam podložan neprestanoj mijeni oblika.

Ja koji sam griješio i molio i postio.

Dijete koje je Conmee spasio od šiba.

Ja, ja i ja. Ja.

A E. I. O. U.

- Mislite li se suprotstaviti tri stoljeća staroj tradiciji? - upitao je zajedljivi glas Johna Eglintona. - Njen duh je barem pokopan zauvijek. Umrta je, barem što se književnosti tiče, prije nego se i rodila.

- Umrta je - odvratio je Stephen - šezdeset i sedam godina pošto se rodila. Vidjela je kada je došao na svijet i ispratila ga s njega. Nju je prvu grlio. Izrodila mu je djecu i stavila novčić na oči da mu zaklopi kapke, kada je ležao na samrti.

Majčina smrtna postelja. Svijeća. Zastrto zrcalo. Tamo leži ona koja me donijela na svijet, brončanih vjeda, ispod nekoliko jeftinih cvjetova. *Lilata rutilantium*.

Plakao sam sdm.

JohnEglintonje gledao u zapletenu krijesnicu svoje svjetiljke.

- Svijet vjeruje da je Shakespeare pogriješio - rekao je - i da se s njega uklonio što je brže i bolje mogao.

- Glupost! - oštro je rekao Stephen. - Genijalan čovjek ne griješi. Njegove zablude su namjerne i vrata su za nove spoznaje.

Vrata za nove spoznaje otvorila su se da bi propustila kvekeru knjižničara, tihoškripućih cipela, ćelavog, klempavog i uslužnog.

- Goropadnica - goropadno je rekao John Eglinton - ne predstavlja baš korisna vrata za nove spoznaje. Kakve je korisne spoznaje Sokrat stekao zahvaljajući Ksantipi?

- Dijalektiku - odgovorio je Stephen - a od svoje majke, kako radati ideje? Sto je naučio od svoje druge žene Mirto (*absit nomen!*), Sokratididionova Epipsychidion, nitko, ni čovjek ni žena, nikad neće saz-

nati. Ali ni umijeće primalje ni ženine lekcije nisu ga spasile od arhontS Sinn Feina i njihova pehara s bnnikom.

- Ali Ann Hathaway? - zaboravno je rekao mirni glas gospodina Besta. - Da, čini se da na nju zaboravljamo, kao Stoje i sSm Shakespeare na nju zaboravio.

Pogled mu je, da ih podsjeti, da ih blago prekori, lutao od mis-
hoćeve brade do zajedljivčve lubanje, zatim do ćelave crvene glave
lolarda, bezazlenog premda zluradog.

- Imao je on za dobar groS pameti - rekao je Stcphen - i živo pamćenje. Nosio je pamćenje u torbi dok je gazio prema Londonu zviždeći *Djevojka koju ostavih ja*. Da nam potres nije to označio, ne bismo znali kamo da smjestimo jdnog Zeca koji sjedi u svom logu, lavež pasa, optočene uzde i njena plava okna. Tu uspomenu, *Veneru i Adonisa*, imala je u svojoj ložnici svaka londonska kurtizana. Je li goropadnica Katherina ružna? Hortensio je zove mladom i lijepom. Mislite li da je pisac *Antonija i Kleopatre*, strastveni hodočasnik, imao oči na potiljku i izabrao najružniju drolju u cijelom Warwickshireu da legne s njom? Dobro: ostavio ju je i osvojio svijet muSkaraca. Ali njegove ženemladići, žene su jednog mladića. Njihov život, mish, govor, pozajmljeni su od muškaraca. Je li loše izabrao? On je bio izabran, čini mt sc. Ako druge hoće silom, Ann hvata, hej, na svoj način. Jarca mi, ona je bila kriva. Bacila je čini na njega, slatka i dvadeset i šest godina stara. Sivooka božica koja se naginje nad mladog Adonisa, ponižujući se da bi osvojila, kao uvod u burni čin, odvažna je stratfordska cura koja u žitnom polju obara ljubavnika mlađeg od sebe.

A ja? Kada ću ja doći na red?

Dodi!

- Raženom polju - rekao je gospodin Best vedro, radosno, podižući svoju novu knjigu, vedro, radosno.

Zatim je, sa svijetloplavim zadovoljstvom, promrmlijao da ga svi čuju:

- *Na poljima u zreloj raži
seoska mladež počnāk traži.*

Pariz: vrlo zadovoljni zadovoljitelj.

Visok lik u čupavom domaćem suknu podigao se iz sjene i izvadio svoj suradnički sat.

- Čini mi se da moram u *Homestead*.

Kamo će? Obradivo tlo.

- Odlazite? - upitale su živahne obrve Johna Eglintona. - Hoćemo li se vidjeti kod Moorea večeras? Dolazi Piper.

- Pipcr! - pisnuo je gospodin Best. - Zar se Piper vratio?

Peter Piper prstima podnos prinosi pregršt paprena papra.

- Ne znam hoćn li moći. Četvrtak. Imamo sastanak. Bndem li mogao n pravom trenntkn oćići.

Jogi-hoknspokns-kntija n Davvsonovoj kući. *Razotkrivena Izida*. Njihova sveta pdh-knjiga koju smo pokušali založili. Prekriženih nogu pod kišobranastom sjenovitom krošnjom stoluje on, astećki logos, djelotvoran na astralnim razinama, njihova nadduša, mahamahatma. Vjerni hermetisti u krugu oko njega čekaju svjetlo, zreli da postanu sljedbeniei. Louis H. Wietoiy. T. Cauffield Invin. Lotosove gospe privlaće pažnju njihovih oćiju, njihove moždane stanice gore. Ispunjen svojim bogom, sjedi na prijestolju on. Buddha, pod pisangom. Gutać duša, proždirać. Muške duše, ženske duše, nmoštvo duša. Progutane uz bolne krikove, zavrdožene, vrtložeći se, nariću.

*U kvintesencijalnoj trivijalnosti
godinama u toj škrinji puti prebivala je ženska duša.*

- Kažu da nas čeka književno iznenađenje - rekao je kveker knjižničar ljubazno i iskreno. - Gospodin Russell, šuška se naokolo, priprema rukovet stihova naših mladih pjesnika. Svi ih nestrpljivo oćekujemo.

Nestrpljivo je pogledao stožac svjetlosti svjetiljke na kojem su tri lica, obasjana, sjala.

Pogledaj to. Zapamti.

Stephen je pogledao dolje na široki bezglavi šešir obješen na rućicu njegovu jasenova štapa prebaćenog preko koljena. Moj šljem i mać. Lagano dodirni s oba kažiprsta. Aristotelov eksperiment. Jedan ili dva? Postoji logićna nužnost po kojoj nešto ne može biti nešto drago. Ergo, jedan šešir jest jedan šešir.

Slušaj.

Mladi Colum i Starkey. George Roberts se brine za komercijalnu stranu. Longvvorth će joj napisati dobar osvrt u *Expressu*. O, zaista? Sviđa mi se Columov *Gonić*. Da, mislim da on posjeduje onu neobićnu crtu, genijalnost. Misliš li daje zaista genijalan? Yeats se divio njegovu stihu: *Nalik na grćku vazu na divljem tlu*. Zaista? Nadam se da ćeš moći doći večeras. Doći će i Malachi Mulligan. Moore ga je zamolio da dovede i Hainesa. Jesi li ćuo dosjetku gospoćice Mitchell o Mooreu i Martynu? Da je Moore Martynov mladenaćki grijeh? Strašno duhovit, zar ne? Ćovjeka podsjećaju na don Quijottea i Sancha Panzu. Naš

nacionalni ep treba tek napisati, kaže dr Sigerson. Moore je čovjek za to. Vitez tužnog lika ovdje u Dublinu. U šafranastom kiltu? O'Neill Russell? O, da, on mora govoriti taj divni stari jezik. A njegova Dulcinea? James Stephens piše neke zgodne crtice. Postajemo značajni, čini se.

Cordelia. *Caraboglia*. Li rova najosamljenija kći.

Rogobatan. Sada tvoja najbolja francuska ugladnost.

- Najljepša vam hvala, gospodine Russell - rekao je Stephen dižući se. - Hoćete li biti tako ljubazni da ovo pismo date gospodinu Normanu...

- Svakako. Ako on to bude smatrao važnim, ući će. Dobivamo previše dopisa.

- Shvaćam - rekao je Stephen. - Hvala.

Bog ti platio. Svinjske novine. Bikovima naklonjeni.

Syngé mi je obećao i članak za *Dam*. Hoće li nas čitati? Osjećam da hoće. Gelski savez traži nešto na irskom. Nadam se da ćete svratiti večeras. Dovedite Starkeyja.

Stephen je sjeo.

Kveker knjižničar odvojio se od onih koji su odlazili. Crveneći se njegov je maska rekla:

- Gospodine Dedause, vaša su gledišta vrlo poučna.

Škripao je amo-tamo, podižući se bliže nebu za visinu potpetice i, zaštićen bukom onih koji su odlazili, tiho rekao:

- Vaše je, dakle, mišljenje da ona nije bila vjerna pjesniku?

Uznemireno lice pita me. Zašto je došao? Uljudnost ih unutrašnja ozarenost?

- Gdje ima pomirenja - rekao je Stephen - najprije je moralo biti razdora.

-Da.

Kiist-lisac u kožium hlačama, bjegunac koji se, pred hajkom, skriva u račve trulog granja. Bez ženke, sam samcat u tom lovu. Osvojio je žene, osjećajne ljude, babilonsku bludnicu, žene sudaca, žene svodničkih krčmara. Lisac i guske. A sad u kući New Place mlohavo prezreno tijelo koje je nekoć bilo hjepo, nekoć bilo slatko, svježe kao cimetovo stablo, a sad joj opada lišće, posve, golo je, u strahu od bliskog groba i bez oprostjenja grijeha.

- Da. Vi dakle mislite...

Vrata su se zatvorila za nekim tko je izišao.

Tišina je odjednom obuzela diskretnu zasvodenu ćeliju, tišina toplog i zagušljivog zraka.

Vestalkina svjetiljka.

Ovdje se razmišlja o onome što se nije dogodilo: što bi, daje ostao živ, Cezar načinio, da je povjerovao vraču: što se moglo dogoditi: mogućnosti mogućeg kao moguće: nepoznate stvari: kako je Ahilu bilo ime kada je boravio među ženama.

Oko mene misli u lijesovima, u sarkofazima, balzamirane mirodijama riječi. Toth, bog knjžrnica, bog-plica, s mjesječevom krunom. I čuo sam glas onoga egipatskog velikog svećenika. *U ostikanim dvoranama punim knjiga-opeka.*

Šute. Nekoć su bile žive u mozgovima ljudi. Šute: ali smrtna je neka čežnja u njima da mi u uho šapnu ganutljivu neku priču, natjeraju me da izvršim njihovu volju.

- Sigurno - umovao je John Eglinton - od svih velikih ljudi on je najzagonetniji. Ne znamo ništa o njemu osim da je živio i patio. Čak ni toliko. Drugi obnavljaju naše pitanje. Na svemu ostalom leži sjena.

•• Ah *Hamlet* je nešto tako osobno, zar ne? - uporno je tvrdio gospodin Best. - Mislim, neka vrsta intimnog dnevnika, znate, njegova intimnog života. Mishm, meni je sasvim svejedno, znate, tko je ubijen i tko je kriv...

Odošio je neku nedužnu knjigu na rub pisaćeg stola, smješkajući se izazovno. Njegovi intimni zapisi u originalu. *Ta an badar an tir. Taim in mo shagart.* Reci to sada engleski, mali Johne.

Mali John Eglinton je rekao:

- Bio sam spreman na paradokse nakon onoga što nam je Malaehi Mulligan rekao, ali moram vas upozoriti da ćete, želite li polj uljali moje uvjerenje daje Shakespeare Hamlet, imati tešku zadaću.

Imajte strpljenja sa mnom.

Stephcn je izdržao otrov himbenih očiju što su se strogo iskrile ispod namrštenih obrva. Bazilisk. *E quando vede l'uomo l'aiosca.* Messcr Brunetto, hvala ti na toj riječi.

- Kao što mi, ili naša majka Dana, tkamo i rasukavamo svoja tijela - rekao je Stephcn - iz dana u dan, tako da im se molekule kao čunak pomiču amo-tamo, lako i umjetnik tka i rasukava svoj lik. I kao što je madež na desnoj strani mojih grudi tamo gdje je bio kada sam se rodio, premda se čitavo moje tijelo neprestano tkalo od nove tvari, tako i kroz duh nespokojnog oca izbija lik neživećeg sina. U intenzivnom trenutku stvaranja, kada je duh, kaže Shellcy, ugljen koji se gasi, ono što sam bio ono je što jesam i ono što ću možda postati. I tako u budućnosti, sestri prošlosti, možda ću sebe vidjeti kako ovdje sjedim, ali samo kroz odraz onoga što ću tada biti.

Dratmond iz I lavthomdena pomogao lije u ovom Škripcu.

- Da - mladenački je rekao gospodin Besi. - Hamlet osjećam da je vrlo mlad. Gorčina možda potječe od oca ali prizori s Ofelijom sigurno potječu od sina.

Pogrešno zaključuje. On je u mom ocu. Ja sam u njegovu sinu.

- Taj će madež posljednji nestati - rekao je Stephen smijući se.

John Eglinton se nimalo zadovoljno nacerio.

-Kad bi to bio urođeni znak genija - rekao je - genije bismo kupovali na tržnici. Shakespeareova djela iz poznijih godina, koja je Rcnan toliko obožavao, odišu dmgim duhom.

- Duhom pomirenja - dahnuo je kveker knjižničar.

- Ne može biti pomirenja - rekao je Stephen - ako prije toga nije bilo razdora.

To je već rekao.

- Želite li znati koji događaji bacaju sjenu na ono strašno vrijeme *Kralja Leara, Othella, Hamleta, Troila i Kreside*, nastojte vidjeti kada i kako ta sjena nastaje. Što ublažuje srce čovjeku što brod mu posta plijenom olujnoga hira, iskušavanog, kao dragi Uliks, Periklo, vladar Tira?

Glava s crvenostožastom kanom izudarana, oshjepjela od slane vode.

- Dijete, djevojka u njegovu naračju, Marina.

- Sklonost sofista prćacima apokrifa konstantna je količina - otkrio je John Eglinton. - Glavne su ceste jednolične ali vode u grad.

Dobri Bacon: upljesnivio se. Shakespeare Baconov mladenački grijeh. Opsjenari idu glavnim cestama. Tragači na velikom zadatku. Koji grad, gospodo? Zamaskirani imenima: A. E., eon: Magee, John Eglinton. Istočno od sunca, zapadno od mjeseca: *Tima n-og*. Obojica obuveni i opremljeni štapom.

*Koliko ima do Dublina milja?
Gospodine, šezdeset i još deset.
Hoćemo li do prvog stići mraka ?*

- Gospodin Brandes smatra - rekao je Stephen - daje to prvi komad posljednjeg razdoblja.

- Zaista? A što gospodin Sidney Lee, odnosno gospodin Simon Lazaras, kako neki tvrde da mu je ime, kaže na to?

- Marina - rekao je Stephen - dijete oluje, Miranda, čudo, Perdita, ona koja je bila izgubljena. Što je bilo izgubljeno, vraćeno mu je: dijete

njegove kćeri. *Žena mi*, kaže Periklo, *bje ko ova djeva*. Bi li tko volio kćer, ako nije volio majku?

- Umijeće kako biti djed - stao je mrmljati gospodin Best. - *L'art d'être grandp...*

- Zar se on, s dodatkom sjećanja na vlastitu mladost, neće u njoj vidjeti ponovo rođenim, kao dmgli lik?

Znaš li o čemu govoriš? O ljubavi, da. Riječ koju poznaju svi ljudi. *Amor vero aliquid alicui bonum vult unde et ea quae concupiscimus...*

- Čovjeku koji posjeduje ono čudno nešto, genijalnost, vlastiti je lik mjerilo svakog iskustva, materijalnog i moralnog. Takav će ga poziv ganuti. Likovi dmgih muškaraca njegove krvi odbit će ga. U njima će vidjeti groteskne pokušaje prirode da ga nagovijesti ili ponovi.

Dobročudno liee kveкера knjižničara mžičasto se ozarilo nadom.

- Nadam se da će gospodin Dedalus uobličiti svoju teoriju za prosvjećenje općinstva. I trebalo bi da spomenemo još jednog irskog komentatora, gospodina Georgca Bernarda Shawa. Ne bismo smjeli zaboraviti ni gospodina Franka Harrisa. Njegovi članci o Shakespeareu u *Saturday Reviewu* bili su zaista briljantni. Začudo, i on nam slika nesretnu vezu s tamnom gospom iz sonetS. Povlašteni suparnik je William Herbcrt, eri od Pcmbrokea. Priznajem da bi se, kad bismo morali odbaciti tog pjesnika, takvo odbacivanje više - kako da kažem? - slagalo s našim shvaćanjem onoga što se ne bi smjelo dogoditi.

Sav blažen završio je i zadržao između njih krotku glavu, gnjurčevo jaje, nagradu njihove prepirke.

Obraća joj se svečanim supružničkim riječima. Ljubiš li, Miriam? Ljubiš li muža svoga?

-I to je moguće - rekao je Stcphcn. - Ima jedna Goetheova izreka koju gospodin Magec rado navodi. Čuvaj se onog za čim čezneš u mladosti jer ćeš to dobiti u zrelim godinama. Zašto on jednoj koja je *buonaroba*, luka u koju svi muškarci plove, dvorska dama sablažnjive mladosti, šalje mladog plemića da je snubi za njega? On sam bio je gospodar riječi a napravio je od sebe slugu i napisao *Romea i Giuliettu*. Zašto? Vjera u sebe bila mu je prerano ubijena. Najprije je bio svladan u žitnom (trebalo bi da kažem raženom) polju i nikad više nakon toga neće u svojim očima biti pobjednik niti će pobjedonosno igrati igm smij se i povaljaj. Hinjeni donžuanizam neće ga spasiti. Nikakvo kasnije zavodjenje neće izbrisati prethodnu zavedenost. Očnjak vepra ranio ga je tamo gdje ljubav leži i krvari. Ako je goropadnica i ukroćena, ipak joj ostaje nevidljivo žensko oražje. U njegovim riječima, osjećam, ima neki poriv puti koji ga tjera u novu strasi, u sjenu tamniju od prethodne.

zamračujući čak i njegovo shvaćanje samog sebe. Čeka ga jednaka sudbina i dvije pomame stapaju se u vrtlog.

Slušaju. I u predvoga njihovih ušiju ulijevam.

- Duša je već prije bila smrtno ranjena, otrov je bio uliven u predvoge usnulog uha. Ali oni koji su ubijeni u snu ne mogu znati način na koji su skončali, ukoliko njihov Stvoritelj dušu njihovu ne opskrbi tim znanjem u budućem životu. O otrovu i zvijeri s dvostrukim ledima koja je to prouzročila, duh kralja Hamleta ne bi mogao znati da ga tim znanjem nije opskrbio njegov tvorac. Zbog toga mu je govor (njegov suhi i odvratni engleski) uvijek usmjeren nekud dragamo, unatrag. Silovatelj i silovani, ono što bi ali ne bi, prati ga još od Lukrecijinih plavoprošaranih bjelokosnih oblina do Imogcninih gradi, golih, s madežom od pet pjega. On se vraća, umoran od svega stvorenog što je nagomilao, da sebe od sebe sakrije, stari pas što liže stara ranu. Ali budući da je gubitak njegov dobitak, ide dalje prema vječnosti s neumanjenom osobnošću, nepoučen mudrošću koju je napisao ili zakonima koje je otkrio. Vizir mu je podignut. On je sada duh, sjena, vjetar oko stijena Elsinorca, ili kako vam drago, glas mora, glas što se čuje samo u srcu onoga koji je supstanca njegove sjene, sin istobitan s ocem.

- Amcn! - dopre odgovor s ulaznih vrata.

Nade li me, oj, dušmanine moj?

Entr'acte.

Besrattmo lice, mrzovoljno kao u kakva dekana, Buck Mulhgan se približio, zatim vedar u šarenoj odjeći pošao u susret dobrodošci njihovih osmijeha. Moj brzoglav.

- Ako se ne varam, govorili ste o zračnom kralješnjaku? - upitao je Stephena.

U blijedožutom prsluku veselo ih je pozdravljao svojim skinutim panama-šeširom kao kapom dvorske lude.

Izrazili su mu dobrodošlicu. *WasDu verlachst wirstDu noch dienen.*

Rod podragljivaca: Photius, pseudo Malahije, Johatm Most.

On Koji je Sam Sebe začeo posredovanjem Duha Svetog i Sam Sebe, Otkupitelja, poslao među Sebe i drage. Koj i je, optužen od Svoj ih neprijatelja, svučen i tučen, bio prikovan kao šišmiš na vrata štaglja, stradao na drvu križa. Koji je dopustio da Ga pokopaj u, uskrsnuo, sišao u pakao, uzašao na nebo i tamo već tisuću i devetsto godina sjedi ob desnu Samoga Sebe ah će doći posljednjeg dana suditi žive i mrtve kada svi živi budu već mrtvi.

Podigao je ruke. Vela padaju. O, cvijeće! Zvona uz zvona uz zvona zvone.

- Da, zaista - rekao je kvckcr knjižničar. - Vrlo poučna diskusija. Gospodin Mulligan, u to sam uvjeren, ima također svoju teoriju o dramama i Shakespearu. Neka sve strane života budu zastupljene!

Smješkao se na sve strane podjednako.

Buck Mulligan se, zbunjen, zamislio.

- Shakespearc? - rekao je. - Čini mi se poznatim to ime.

Lepršav sunčan osmijeh zasjao mu je na opuštenim crtama lica.

- Naravno - rekao je, bistro se dosjetivši. - To je onaj tip što piše kao Synge.

Gospodin Best se okrenuo njemu.

- Haines se mimošao s vama - rekao je. - Jeste li ga sreli? Htio bi se poslije naći s vama u D. B. C-u. Otišao je do Gilla kupiti Hydeove *Ljubavne pjesme iz Connachta*.

- Došao sam kroz muzej - rekao je Buck Mulligan. - Je li bio ovdje?

- Bardove sunarodnjake - odgovorio je John Eglinton - možda je već prilično zamorilo naše blistavo teoretiziranje. Čuo sam da je jedna glumica sinoć u Dubhnu odigrala Hamleta četiristo osmi put. Vining je držao da je kraljević žena. Zar ga još nitko nije učinio Ircem? Sudac Barton, mislim, traži neke niti. Kune se (Njegova Visost, a ne Njegovo Gospodstvo) svetim Patrikom.

- Najsjajnija od svih je ona Wildcova priča - rekao je gospodin Best, podižući svoj sjajni notes. - Onaj *Portret gospodina W. H.*, gdje dokazuje da je sonete napisao Willic Hughes, čovjek premazan svim mastima.

- Za Williea Hughesa, zar ne? - upitao je kvckcr knjižničar.

Ili Hughiea Willsa? Gospodin William Himself. W. H.: tko sam ja?

- Mislim, za Willica Hughesa - rekao je gospodin Best neusiljeno popravivši svoju primjedbu. - Naravno, sve je to paradoks, shvaćate li? *Hughes*, ime, pa *hcws*, siječe, pa *hues*, boja ili mast, ali to je tipičan način na koji on to radi. To je pravi Wildc, shvaćate li? Lak pristup.

Pogled mu je laganim pristupom dotaknuo njihova lica, dok se smješkao, plavokosi efeb. Krotka Wildcovabit.

Vraški si duhovit. Popio si tri drama rakije za dukate Dana Deasyja.

Koliko sam potrošio? O, nekoliko šilinga.

Za gomilu novinara. Humor sočan i suh.

Duhovitost. Dao bi ti i pamet i duhovitost za gordo ruho mladosti u kojemu se on gizda. Linije zadovoljene žudnje.

Ima ih sva sila. Uzmi je za mene. U doba parenja. Jupitrie, hladno im vrijeme parenja pošalji. Štaviše, grlići je.

- Eva. Goli pšeničnotrbušni grijeh. Zmija je obavija, cjelov otrovnog očnjaka.

- Mislite da je to samo paradoks? - pitao je kveker knjižničar. - Podmgljivca nikad ne shvaćaj ozbiljno, ni kad je najozbiljniji.

Ozbiljno sn govorili o ozbiljnosti podmgljivca.

Ponovo nozbiljeno lice Bncka Mulligana neko je vrijeme gledalo Stephena. Zatim je, mašći glavom, prišao bliže, izvadio savijeni brzojav iz džepa. Njegove gipke nsne čitale su, smješkajući se s novim užtkom.

- Brzojav! - rekao je. - Divno nadahnuće! Brzojav! Papinska bula!

Sjeo je na ngao neosvijetljenog pisaćeg stola, čitajući naglas veselo:

- *Sentimentalist je onaj koji bi htio uživati a da na sebe ne primi ogromno breme zahvalnosti za ta.* Potpis: Dcdalus. Odakle si to poslao? Iz jazbine? Ne. Collcge Greena. Jesi h zapio one četiri funte? Tetka će posjetiti tvog ncsupstancijalnog oca. Brzojav! Malachi Mulligan, gostionica Lađa, Lower Abbey Street. O ti, nenadmašivi lakrdijašu! O ti, zapoljeni kinehevče!

Vedro je gurnuo poruku i omotnicu u džep, ali je cvilio s gundavim irskim naglaskom:

- Tako vam je to, gospodine, nahli smo se ko zemlja Haines i ja, vrag ga znaj kako i zašto. Uzdisali smo za dobrom kapljicom koja bi, bogami, probudila i fratra, neka se i cijelu noć kurvao. I tako smo jedan sat dva sata tri sata sjedili kod Coimciya uljudno čekajući da nam donesu piće.

Jadikovao je:

-I tako smo ti mi bili tamo, a ti nama iznebapaurebra šalješ tu svoju papaganiju dok nam jezici vise do zemlje kao žednim fratrima što skapavaju za čašcom.

Stephen se nasmijao.

Buck Mulligan se brzo, prijeteći sagnuo.

- Onaj skitnica Synge traži te - rekao je - da te ubije. Čuo je da si mu se popišao na ulazna vrata u Glasthuleu. U papučama juri da te ubije.

- Mene! - uskliknuo je Stephen. - To je bio tvoj doprinos književnosti.

Buck Mulligan se vedro zavalio, smijući se tamnom stropu. Sto prisluškuje.

- Da te ubije! - smijao se.

Oštro liee kamenog maskarona, koje se borilo sa umom iznad obroka pigane jetrie, s oluka u Uliei Saint Andrć des Arts. Riječima od riječi za riječi, palabras. Oisin s Patrikom. Faun što ga je sreo u šumama Clamarta, koji vitla boeom vina. *C'est vendredi saint!* Razbojnički ime. Svoj lutajući lik on je sreo. Ja svoj. Sreo sam ludu u šumi.

- Gospodine Lystere - rekao je podvornik s odškrinutih vrata.

-... gdje svatko može naći ono što traži. Tako je gospodin sudac Madden u svom *Dnevniku gospodina Williama Šutljivog* našao lovačke izraze... Da? Što je?

- Traži vas neki gospodin, gospodine - rekao je podvornik prišavši i praviši mu posjetnicu. - Iz *Freemana*. Želi vidjeti prošlo godište *Kilkenny Peoplea*.

- Naravno, naravno, naravno. Je li gospodina..?

Uzeo je revnu posjetnicu, letimice je pogledao i, ništa ne vidjevši, odložio a da je nije pogledao, pa je pogledao, upitao, zaškripao, odgovorio:

- Je li on...? O, molim, ovuda!

Brzim plesnim korakom otišao je, izišao. U hodniku osvjetljenom dnevnim svjetlošću govorio je u brbljavim napadajima gorljivosti, u skladu s dužnošću, vrlo ljupko, vrlo ljubazno, vrlo kvekerski iskreno.

- Ovaj gospodin? *Freeman 's Journall Kilkenny People!* Svakako. Dobar dan, gospodine. *Kilkenny...* Svakako imamo...

Strpljiva je sjena čekala, slušajući.

- Sve vodeće provincijske listove... *Nothern Whig, Cork Examiner, Enniscorthy Guardian*. Prošla godina. 1903... Hoćete li, molim vas... Evanse, odvedite ovog gospodina... Budite ljubazni i podite za podvor... Ili, dopustite mi... Ovuda... Molim, gospodine...

Brbljav, uslužan, išao je pred njim prema svim provincijskim novinama, pognuti tamni lik pratio je njegove hitre pete.

Vrata su se zatvorila.

- Čifutin! - uzviknuo je Buck Mulligan.

Skočio je i zgrabio posjetnicu.

- Kako mu je ime? Izak Mojsije? Bloom.

Klepetao je dalje:

- Jehova, sabirač prepucijž, više ne postoji. Našao sam ga prijeko u muzeju kamo sam otišao pozdraviti iz pjene rođenu Afroditu. Ona grčka usta koja se nikad nisu iskrivila u molitvi. Svakog dana moramo joj iskazivati počast. *Živote života, tvoje usne žegu.*

Naglo se okrenuo Stephenu:

- On te poznaje. Poznaje tvog starog. O, on je, bojim se, veći Grk i od samih Grka. Njegove blijede gahlejske oči počivale su na njenom središnjem brijesku. Venera Kalipigos. O, munja onih bedara. *Bog koji progoni skrivenu djevu.*

- Žehmo čuti još - odlučio je John Eglinton uz odobravanje gospodina Bcsta. - Počinje nas zanimati gospođica S. Do sada smo je, ukoliko smo uopće mislili na nju, zamišljah kao neku strpljivu Griseldu, kući privrženju Pnclopu.

- Antistcn, Gorgijin učenik - rekao je Stephcn - oduzeo je palmu ljepote ženi kiriosa Mcnclaja, Argciki Heleni, drvenoj trojanskoj kobili u kojoj je dvadeset junaka spavalo, i dao je siroti Penelopi. Dvadeset godina živio je u Londonu i neko vrijeme, u tom razdoblju, primao plaću jednaku plaći potkralja Irske. Život mu je bio raskošan. Njegova umjetnost je, više nego umjetnost feudalizma, kako je nazvao Walt Whitman, umjetnost prežderavanja. Vraće pite od haringe, zeleni pehari rajnskog vina, uštupci sa šljivama, šećer od ruža, marcipan, ogrozdnom nadjeveni golubovi, kolači sa dumbirom. Sir Walter Raleigh, kada su ga uhapsili, imao je na sebi pola milijuna franaka vrijednu odjeću, uključujući i sleznik po najnovijoj modi. Lihvarka Eliza Tudor imala je toliko rublja da se mogla mjeriti s kraljicom od Sabe. Dvadeset godina kolebao se on tamo između bračne ljubavi i njenih čednih naslada, i preljubničke ljubavi i njenih prljavih užitaka. Poznata vam je Manninghamova priča o građanki koja je Dicka Burbagea pozvala u krevet nakon što ga je vidjela u *Richardu III*, i o tome kako je Shakespeare, čuvši to, bez mnogo vike nizašto, uhvatio kravu za rogove, pa kada je Burbage došao i pokucao na vrata, ispod perina odgovorio: *William Osvajač došao je prije Richarda III*. Pa ona nestašna vragolanka, gospa Fitton, uzjaši pa tjeraj, i njegove slatke ptičice, lady Penelope Rich, poštena žena iz otmjenih slojeva, kao stvorena za glumca, pa one kurvice s keja, po peni za jedanput.

Cours-la-Reine. *Encore vingt sous. Nous ferons de petites cochonneries. Minette? Tu veux?*

- Krema visokog dmštva. I majka sir Williama Davenanta od Oxforda sa svojom čašom kanarskog vina za svakog kanarinca.

Buck Mulligan je, pobožno podignuvši oči, molio:

- Blažena Margarete Mary Anycock!

-Pa kći onog Hanyja koji je imao šest žena. Pa druge otmjene gospe sa susjednih imanja, kao što je Travnjak Tennyson, pjesnik-plemić, pjeva. I što mislite, što je za svih tih dvadeset godina sirota Penelopa radila u Stratfordu iza svojih romboidnih prozora?

Raditi i raditi. Obavljeno. U ružičnjaku botaničara Gerarda u Fetter Laneu šeta se on, sivokestenjast. Nebeskiplav zvončić nalik na njene vene. Kapci Junoninih očiju, ljubičasti. Šeta se on. Jedan život, to je sve. Jedno tijelo. Rddi. Ali rddi. U daljini, u zadahu bluda i nečistoće, ruke grabe bjelinu.

Buck Mulligan je oštro pokucao o pisači stol Johna Eglintona.

- Na koga sumnjale? - izazivao je.

- Recimo da je on prezreni ljubavnik iz soneta. Prezren jedanput, prezren dvaput. Ali dvorska kurva ga je prezrela zbog plemenitog gospodina, njegovog dragimojljubljeni.

Ljubav što svoje ne smije reći ime.

- Kao Englez, hoćete reći - upao je John uporni Eglinton - da je on volio lorda.

Stari zid po kojem gušteri naglo jurcaju. Gledao sam ih u Charenlonu.

- Čini se daje tako - rekao je Stephen - zato što on za njega, i za sve druge pojedinačne neuzoranc utrobe, želi obaviti sveti posao što ga konjušar obavlja umjesto ždrijcpca. Možda mu je, kao Sokratu, majka bila primalja, jer mu je žena bila goropadnica. Ali ona, razuzdana drolja, nije prekršila bračni zavjet. Dvije su se stvari usjekle u svijest toga duha: prekršeni zavjet i onaj tupoglavi prostak komu je ona poklonila svoju naklonost, brat njena pokojnog muža. Statka Ann, siguran sam, bila je vrele krvi. Ona koja je zavela jednom, zavest će i drugi put.

Stephen se odlučno okrenuo na stolici.

- Na vama je da to dokažete, a ne na meni - rekao je mršteći se. - Ako poričete da ju je u petom prizora *Hamleta* obilježio žigom sramote, onda mi recite zašto nema spomena o njoj za sve one trideset i četiri godine, od dana kada se udala za nj do dana kada gaje pokopala. Sve one žene doživjele su smrt svojih muževa i pokop: Mary, svoga dobrog muža Johna, Ann, svoga jadnog dragog Willuna, kada je izdahnuo i svršio prije nje, bijesan što mora poći prvi, Joan, četiri svoja brata, Jndith, svoga mnža i svih svojih sinova, Snšan, svoga muža također, dok se Suzanina kći, Elizabeth, da se poslužimo riječima njena djeda, udala za dragog, pošto je ubila prvog. O, da, ima spomena o njoj. Onih godina

dok je on raskošno živio u kraljevskom Londonn, ona je, da bi platila neki dug, morala uzajmiti četrdeset šilinga od očeva pastira. Objasnite mi to, dakle. Objasnite mi i onu labudu pjesmu u kojoj on nju preporučuje budućim pokoljenjima.

Gledao je njihovu šutnju.

Eglinton će mu: Mnite oporuku.
AT pravnici objasniše to, držim.
Udovština joj bješe dodijeljena
po zakonu. Poznavашe ga sjajno,
vele nam suci.

Satan mu se ruga,
posprdnik:

Stog ne spomenu joj ime
u prvoj skici, ali darove
za unuku i kćeri naveo je,
sestru i stare stratfordske drugare
i londonske. I stog kad tjerahu ga,
kao što mnim, da spomene je
svoj donajbolji krevet
ostavi on
njoj-

Punkt

Ostavioimjoj
donajbolji
ostavioimjoj
najboljkrevet
donajbolj
ostavkrevet.

Stoj!

- Dragi naši seljaci imah su malo pokuštva tada - pripomenuo je John Eglinton - kao i danas, bar ako su naši komadi iz seljačkog života vjerna slika toga.

- On je bio bogat seoski plemić - rekao je Stcphen - s grbom i posjedom u Stratfordu i s kućom u Ireland Yardu, kapitalistički di-oničar, predlagač zakona u parlamentu, ubirač desetine. Zašto joj nije ostavio svoj ponajbolji krevet ako je želio da ona preostale svoje noći prohrče u miru?

- Jasno je da su postojala dva kreveta, ponajbolji i donajbolji - lukavo je rekao donajbolji gospodin Best.

- *Septimio a ntensa et a thalamo* - poboljšao je razgovor Buck Mulligan i time izazvao smiješak.

- Stari vijek spominje slavne krevete - namršlio se lošiji Eglinton, krevetljeći se. - Da malo razmislim.

- Stari vijek spominje onog učenog klipana i ćelavog poganskog mudraca iz Stagire - rekao je Stephen - koji, umiraći u izgnanstvu, oslobađa i dariva svoje robove, iskazuje čast svojim precima, želi da bude položen u zemlju pokraj kostiju svoje pokojne žene i moli prijatelje da budu ljubazni prema njegovoj staroj ljubavnici (ne zaboravite Nell Gwym Hcrpyllis), daje ostave da živi u njegovoj vili.

- Mislite da je on umro na taj način? - upitao je gospodin Best s blagom zainteresiranošću. - Smatram...

- Umro je mrtav pijan - poklopio ga je Buck Mulligan. - *Litra piva kraljevski je obrok*. O, moram reći što je kazao Dowden!

- Što? - upitao je Boljcglington.

William Shakespcare i dmgovi, d.d. Pučki William. Za uvjete pišite na: E. Dowden, Highfild House...

- Krasno! - zaljubljeno je uzdahnuo Buck Mulligan. - Pitao sam ga što misli o onoj optužbi za pederastiju, iznesenoj protiv pjesnika. Podigao je ruke i rekao: *Sve što možemo reći jest to da je život u ono doba bio vrlo živahan*.

Topli brat.

- Osjećaj ljepote vodi nas na stranputicu - rekao je utuzilijepi Best pomržnjelom Eglintonu.

Postojani John oštro je odgovorio:

- Liječnik nam može reći što znače te riječi. Ne možeš imati i jare i pare.

Zbilja tako govoriš? Zar će nama, meni, oduzeti palmu ljepote?

- Pa osjećaj vlasništva - rekao je Stephen. - Izvukao je Shylocka iz svog dubokog džepa. Kao sin prckupca slada i lihvara i on sam je bio prckupac žita i lihvar, sa deset mjera žita što ga je nagomilao za nemira u doba gladi. Oni koji su od njega uzajmljivali, to su bez dvojbe razni uglediuci što ih spominje Chettle FalstajT, koji svjedoče o njegovu trgovačkom poštenju. Tužio je nekog kolegu glumca zbog cijene nekoliko vreća slada i utjerao svoju funtu mesa u ime kamata za sav pozajmljeni novac. Kako bi se inače Aubreyjcv konjušar i potikač mogao tako brzo obogatiti? Svi su događaji tjerali vodu na njegov mlin. Shylock se suglašava s progonom Židova što je uslijedio nakon vješanja

i čerečenja kraljičina liječnika Lopeza, komu su židovsko srce iščupali iz grudi dok je Čifutin još bio živ: *Hamlet* i *Macbeth*, s tim što je na prijestolje došao škotski nadiifilozof, sklon spaljivanju vještica. Izgubljenu armadu izložio je ruglu u *Izgubljenom ljubavnom trudu*. Njegovi blistavi prikazi prošlosti, povijesni komadi, punim su jedrima plovili morem mafekiniškog oduševljenja. Sudi se s isusovcima iz Warwickshirea i tako nam neki vratar izlaže teoriju o dvosmislenosti. *Sca Venture* se vraća s Bermuda i komad kojem se divio Rcnan, s Patsyjem Calibanom, našim rođakom iz Amerike, već je napisan. Zašecereni soneti slijede nakon Sidneyjevih. Što se tiče Elizabete, odnosno ridokose Bess, osorne djevice koja je nadahnula *Vesele žene Windsorske*, neka kakav švapski meinherr cio svoj život traži duboko skrivena značenja u dubinama košare za prljavo rablje.

Mislim da dobro napreduješ. Samo ti zamiješaj teološkofilološku smjesu. *Mingo, minxi, mictum, mingere*.

-Dokažite daje bio Židov - zauzvrat je napao Eglinton. - Vaš dekan drži daje on bio katolik.

Sufflaminandus sum.

- U Njemačkoj su ga - odvratio je Stcphen - napravili najboljim francuskim uljepšivačem talijanskih skandala.

- Neizmjemoduhi čovjek - podsjetio ga je gospodin Besi. - Coleridge gaje nazvao neizmjmčduhim.

Amplius. In societate humana hoc est maxime necessarium ut sit amicitia inter multos.

- Sveti Toma - počeo je Stq)hen...

- *Ora pro nobis* - prostenjao je redovnik Mulligan, tonući u stolicu.

Zatim je zapjevao tužbalicu:

- *Pogue mah one / Acushla maehreel* Od toga dana mi smo propali! Propali smo zasigurno.

SvaM se nasmiješio svojim osmijehom.

- Sveti Toma - rekao je Stcphen smješajući se - čija trbušasta djela uživam čitati u originalu, pišući o rodoskvmuću s gledišta drukčijeg nego što ga ima ta nova bečka škola o kojoj je govorio gospodin Magee, na svoj ga mudri i neobični način nsporednje sa škrlarenjem n osjećajima. On smatra da se ljbav, koja se tako daje nekome srodnom po krvi, gramzljivo oduzima tuđincu koji možda žudi za njom. Židovi, koje kršćani optužuju zbog škrtosti i pohlepe, od svih su naroda najskloniji rodbinskim brakovima. Optnžbe sn izrečene n srdžbi. Kršćanski zakoni, koji su Židovima omogućih bogaćenje (njima kojima je, kao i lolardima, oluja bila zaklon), i njihove sn osjećaje opasah

čeličnim obručima. Je li to grijeh ili vrlina, stari će nam Nitkotata reći na sdnjni dan. Ali čovjek koji se tako čvrsto drži onog Sto naziva svojim pravima na ono Sto smatra da mn dngnjn, čvrsto će se držati i onog Sto naziva svojim pravima na onu koju naziva svojom ženom. Nikakav gospodin smjeSkalo iz susjedstva neka ne poželi vola njegova ili ženu njegovu ili slugu njegovu ili slnškinjn njegovn ili magarića njegovu.

- Ili magariću njegovu - otpjevao mu je u pripjev Buck Mulligan.

- Kako vas je volja tako se gmbo hvatati blagog Willa - vrlo je blago rekao blagi gospodin Best.

- Kakva volja? - slatko je izazivao Bnck Mnligan. - Sve smo pobrkali.

- Volja za život - filozofirao je John Eglinton - za jednu Aim, Willovu udovicu, bila je volja za smrću.

-Requiescat! - pomolio se Stcphcn.

Sa svom voljom za čin što je?

Već odavno nestalo je...

- Ona leži hladna i nkočena n onom donajboljem krevetu, zakukljena kraljica, premda vi tvrdite daje krevet u ono doba bio rijedak kao danas automobil i da su se rezbarijama na njemu čudili u sedam župa. Pod stare dane spetljala se s propovjednicima (jedan je stanovao kod nje n New Placeu i svaki dan pio litru Španjolskog vina koje mu je plaćala gradska uprava, ali u kojem je krevetu spavao, ne treba ni pitati) i saznala da ima dušu. Čitala je, ili su joj čitali, njegove puku namijenjene knjige, više ih voleći nego *Vesele žene* i, puštajući noću vodu svoju jordansku u noćnu posudu, mislila je na *Kopčeizaponeza htače vjernika* i na *Vrlo pobožnu burmuticu za vrlo pobožnih duša kihanje*. Venera je nsne sklopila na molitvu. Grizodušje grižnja savjesti. To je doba kada iscrpljeno bludničenje tapkajući traži svoga boga.

- Povijest dokazuje daje to istina - *inquit Eglintonus Chronologos* - razdoblja se nadovezuju. Ali iz najpouzdanijih izvora znamo da će najljucće neprijateljje čovjek naći n vlastitoj kući i obitelji. Slutim da Russell ima pravo. Što je nas briga za njegovu ženu ili oca? Rekao bih da samo obiteljski pjesnici imaju obiteljski život. Falstaff nije bio obiteljski čovjek. Imam dojam da je taj debeli vitez njegovo vrhnsko ostvarenje.

MrSav, naslonio se natrag. Stidljivi, odreci se svoje rodbine, neobična dobričina. Stidljivi, jednci s bezvjercima, skloni čašu. Tako mu je naložio neki otac iz Antrima u Ulslcru. Posjećuje ga ovdje svaka

tri mjeseca. Gospodine Magee, gospodara, tu je neki gospodin koji vas želi vidjeti. Mene? Kaže da je vaš otac, gospodine. Dajte mi moga Wordswortha. Ude Magee Mor Matthcvv, imk nabusit razbarušen probisvijet, u hlačama sa zakopčanim šlicom, u čarapama poprskanim blatom kao da je sedam gora pregazio, sa štapom od divlje jabuke u raci.

Tvoj vlastiti? Poznaje tvog starog. Udovca.

Hitći iz veselog Pariza k njenoj prljavoj samrtnoj postelji, na keju sam mu dotaknuo dlan. Glas, s novom toplinom, govori. Liječi je dr Bob Keimy. Oči koje mi žele dobro. Ali me ne poznaju.

- Otac - rekao je Stcphen, boreći se protiv beznađa - nužno je zlo. Napisao je taj komad za onih mjeseci nakon snuti očeve. Ako vjerujete da je on, već prosijed čovjek sa dvije kćeri za udaju, sa trideset i pet godina života, *nel mezzo uel carrnriin di nostra vita*, sa pedeset godina iskustva, onaj golobradi student iz Wittenbcrga, onda morate vjerovati da je njegova sedamdesetgodišnja majka ona bludna kraljica. Ne. Leš Johna Shakespearea ne hoda noću. Iz sata u sat sve se više raspada. Počiva, lišen očinstva, u nasljeđe svom sinu ostavivši to mistično stanje. Boccacciov Calandrino bio je prvi i posljednji muškarac koji je zanio. Očinstvo, u smislu svjesnog radunju, muškarcu nije poznato. To je mistično stanje, apostolsko nasljeđe, od jedinog začetnika do jedinozačetog. Na toj tajni, a ne na Madoni, koju je spretni talijanski duh dobacio svjetini Evrope, utemeljena je crkva, i to neoborivo utemeljena jer je, kao i svijet, makro i mikrokozam, utemeljena na praznini. Na neizvjesnosti, na *ncv/crojlnosti. Amor matris*, genitiv subjekta i objekta, može biti jedina istinska stvar u životu. Očinstvo može biti legalna fikcija. Tko je otac bilo kojeg sina da bi ga bilo koji sin mogao voljeti, ili da bi on mogao voljeti bilo kojeg sina?

Na što to, do vraga, ciljaš?

Znam. Šuti. Neka te vrag nosi. Imam razloge.

Amplius. Adhuc. Iterum. Postca.

Jesi li osuđen da to činiš?

- Tjelesni sram ih tako nepokolebljivo razdvaja da se u svjetskoj kronici zločina, uprljanoj svim dragim oblicima rodoskvmuća i bestijalnosti, gotovo i ne spominje da se tko o to ogriješio. Sinovi s majkama, očevi s kćerima, sestre lezbijke, ljubavi koje se ne usuđuju reći svoje ime, unuci s bakama, zatvorenici s ključanicama, kraljice s nagrađenim bikovima. Nerođeni sin narušava ljepotu: rođeni donosi bol, razdvaja osjećaje, povećava brige. On je nov muškarac: njegov rast

je propast njegova oca, njegova mladost izaziva očevu zavist, njegov prijatelj neprijatelj je njegova oca.

- U Ulici Monsieur Ic Prince mislio sam o tome.
- Što ih veže u prirodi? Trenutak slijepe pohote.

Jesam li ja otac? Kad bih bio?

Smežmana nesigurna ruka.

- Sabellius Afrikanac, najoštroumniji herezizarh u čitavom tom zvjerinjaku, tvrdio je da je Otac Sam Sebi Rođeni Sin. Onaj buldog iz Aquina, kod kojeg ni jedna riječ ne smije biti nemoguća, pobija ga. Dobro: ako otac koji nema sina nije otac, može li sin koji nema oca biti sin? Kada je Rutlandbaconsouthamptonshakespeare, ih neki dragi pjesnik istog imena u toj komediji zabluda, napisao *Hamleta*, on nije bio samo otac rođenog sina nego je, budući da više nije bio sin, bio i osjećao se otac čitavog svog roda, otac svog rođenog djeda, otac svog nerođenog unuka koji se, kao dokaz tome, nikad nije rodio jer priroda, onako kako je shvaća gospodin Magce, prezire savršenost.

Eglintonzjene, živahne od zadovoljstva, sumnjičavo su se obazrele. Veseli pogled vedrog puritanca kroz isprepletenu granje divlje raže.

Laskati, rijetko. Ali laskati.

- Sam sebi rođeni otac - rekao je sam sebi SimnuUigan. - Čekajte. Noseć sam. Imam nerođeno dijete u glavi. Palada Atena! Igrokaz! To je ono pravo! Pustite me da rodim!

Uhvatio se za trbušasto čelo svojim primaljskim rukama.

- Što se pak tiče njegove obitelji - rekao je Stcphen - ime njegove majke živi u Ardenskoj šumi. Njezina smrt nadahnula ga je za onaj prizor s Volumnijom u *Koriotanu*. Smrt njegova sinčića, to je prizor smrti mladog Arthura u *Kralju Johnu*, crni kraljević, to je Hamnet Shakespeare. Tko su djevojke u *Oluji*, u *Periklu*, u *Zimskoj priči*, to znamo. Tko su Kleopatra, putena raskoš Egipta, i Kresida i Venera, možemo samo nagađati. Ali ima još jedan član njegove obitelji koji se spominje.

- Radnja se zapleće - rekao je John Eglinton.

Kveker knjižničar je, kvekćuci, ušao na prstima, kvek, njegova krabulja, kvek, u žurbi, kvek, kvak.

Vrata su se zatvorila. Čelija. Dan.

Slušaju. Trojica. Oni.

Ja ti on oni.

Pridite, gospodo.

STEPHEN

Imao je tri brata, Gilberta, Edmunda, Richarda. Pod stare dane Gilbert je pričao nekim plemićima da je mukte od gospodna biljetara jednom bogaremi jcs' dobio kartu i daje vidio svog brta gospodna Pilima pisca komada tamoka u Londonu u prcstavi s nakvom bitkom s nakvim čovkom na leđima. Gilbertov duh je bio zauzet kazališnom kobasicom. Njega nigdje nema: ah neki Edmund i neki Richard spominju se u djelima slatkog Williama.

MAGEEGLINJOHN

Imena! Što znači ime?

BEST

Richard, to je moje ime, znate. Nadam se da ćete reći koju dobra riječ o Richardu, znate, meni za ljubav.

(smijeh)

BUCKMULLIGAN

(plano, diminuendo)

*Tad reče medicinar Dick
svome kolegi Davyju.*

STEPHEN

U njegovoj trojci crnih Willa, opasnih tresikesa, Jago, Richard Grbavac, Edmimd u *Kralju Learu*, dvojica nose imena zlih stričeva. Dapače, taj posljednji komad bio je napisan, ili ga je pisao, dok mu je brat Edmimd ležao na samrti u Southwarku.

BEST

Nadam se da će Edmund dobiti svoje. Ne želim da Richard, moje ime...

(smijeh)

KVEKERLVSTER

(a tempo) AT tko ukrade dobro mi ime...

STEPHEN

(stingendo) Svoje ime, lijepo ime William, skrio je u djelima, negdje kao statist, negdje kao klaun, kao kakav stari talijanski slikar svoje je lice stavio u tamni kut svoga platna. Otkrio ga je u sonetima gdje sve vrvi od imena Will. Kao Jolrnu o'Gauntu drago mu je njegovo ime, drago koliko i grb za koji se ulagivao, zlatno koplje srebrnog vrška na tamnoj traci, honorificabilitudinitatibus, draže nego slava najvećeg scenotresca u zemlji. Što znači ime? To se pitamo u djetinjstvu kada pišemo ime za koje nam kažu da je naše. Zvijezda, zomjača, repatica pokazala se kada se rodio. Sjala je danju na nebu sama, sjajnija nego Venera noću, a noću je sjala iznad Delte u Kasiopcji, tom vodoravnom zvijezdu koje je potpis njegova inicijala među zvijezdama. Njegove su je oči gledale, nisko na obzoiju, istočno od Medvjeda, kada se kroz drijemežna ljetna polja u ponoć vraćao iz Shotteryja iz njena zagrljaja.

Oboje zadovoljni. I ja.

Nemoj im reći daje imao devet godina kada je zvijezda iščezla.

I iz njena zagrljaja.

Čekaj da te koja poželi i dobije. Hej, slabiću! Koja će te poželjati?

Čitaj u zvijezdama. *Autontimorumenos. Bous Stephanoumenos.*

Gdje je tvoja konfiguracija? Stephcne, budćto, priberi se malo. S. D: *sua donna. Gici di lul. Gelindo resolve di non amare S. D.*

- O čemu se radi, gospodine Dedaluse? - upitao je kveker knjižničar. - Je li to bio nebeski fenomen?

- Zvijezda noću - rekao je Stcphen. - Oblak u obliku stupa, danju.

Što još reći?

Stcphen je pogledao na svoj šešir, štap, cipele.

Stephanos, moja kruna. Moj mač. Njegove cipele kvare oblik mojih nogu. Kupi par. Rupe na čarapama. 1 džepni rapčić.

- Vi dobro koristite ime - priznao je John Eglinton. -I vaše je ime prilično čudno. Mislim da ono objašnjava vašu fantastičku narav.

Ja, Magee i Mulligan.

Bajoslovni izumitelj. Sokoliki čovjek. Letio si. Kamo? Nevvhaven-Dieppe, putnik trećeg razreda. Pariz i natrag. Uzletpad. Ikar. *Pater, ait.* Morempoškropljen, srušen, valovima nošen. Uzletpad si. Uzletpad budi.

Gospodin Best je spokojnohitro podigao knjigu da bi rekao:

- To je vrlo zanimljivo zato što taj motiv brata, znate, nalazimo i u starim irskim mitovima. Baš kako kažete. Tri brata Shakespearea. I u

Grimma, znate, u bajkama. Treći brat koji se uvijek ženi usnulom ljepoticom i dobiva najveću nagradu.

Najbolji od braće Best. Dobar, bolji, najbolji: Best.

Kveker knjižničar je skočio bliže.

- Htio bih znati - rekao je - na kojeg brata... Čini mi se da vi hoćete reći kako se s jednim od braće loše postupalo... Ali možda sam se pre naglo?

Uhvatio je sebe na djelu: redom ih je pogledao: suzdržao se.

Neki podvomi je pozvao s vrata:

- Gospodine Lystere! Otac Dineen želi...

- O, otac Dineen! Odmah!

Brzo mah škripeći mah mah on je mah otišao.

John Eglinton je ruku stavio na papir.

-Dajte - rekao je. - Da čujemo što imate reći o Richardu i Edmundu.

Sačuvali ste ih za kraj, zar ne?

- Čini mi se da sam, tražeći od vas da se prisjetite te dvojice plemenitih rođaka, strica Richicja i strica Edmunda - odgovorio je Stephen - tražio možda malo previše. Brata je lako zaboraviti kao i kišobran.

Uzlctpad

Gdje je tvoj brat? U dvorani za seciranje. Moj bras. On, zatim Cranly, Mulligan: sada ovi. Govor, govor. Ali djeluj. Djelatan govor. Rugaju ti se da te iskušaju. Djeluj. Neka djeluju na tebe.

Uzletpad.

Dosadio mi je moj glas, glas Ezavov. Kraljevstvo za piće.

Naprijed.

- Hoćete reći da su ta imena već postojala u ljetopisima iz kojih je crpao građu za svoje komade. Zašto je radije uzeo njih, a ne neka draga? Richard, kurvinski grbavac, kopile, udvara obudovjeloj Ann (što znači ime?), snubi i osvaja je, kurvinsku veselu udovicu. Richard Osvajač, treći brat, došao je nakon Williama Pobjeđenog. Ostala četiri čina tog komada jedva da imaju veze s prvim. Od svih njegovih kraljeva Richard je jedini kralj kojeg ne štiti Shakspeareova naklonost, taj andeo čuvar svijeta. Zašto je sporedna radnja u *Kralju Learu*, u kojoj nastupa Edmund, uzeta iz Sidneyjeve *Arkadije* i nakalemljena na neku keltsku legendu, stariju od povijesti?

- To je Willov način - branio je John Eglinton. - Danas ne bismo povezali nordijsku sagu s odlomcima iz romana Georgea Mereditha. *Que voulez-vous?* rekao bi Moore. On stavlja Češku na morsku obalu i kod njega Uliks citira Aristotela.

- Zašto? - upitao se Stcphcn. - Zato što ga tema o himbenom ili otimačkom ili preljubničkom bratu, ili sve to zajedno, što taj jadnik nije, neprestano prati. Ton izgnanstva, izgnanstva iz srca, izgnanstva iz vlastitog doma, odzvanja neprekidno od *Dva plemića iz Verone* pa sve dok Prospero ne prelomi svoj štap, ne zakopa ga nekoliko hvati duboko i ne baci u more svoju knjigu. Udvostračava se sredinom njegova života, odražava u drugom, ponavlja se, prolaza, epitaza, kataslaza, katastrofa. Ponovi se opet kada se bliži grobu, kada njegovu udalu kćer Suzanu, sliku i priliku svog oca, optužuju za preljub. Istočni dakle grijeh bio je ono što je zamračivalo njegovu svijest, slabilo mu volju i ostavilo u njemu jaku sklonost prema zlu. To su riječi moje gospode biskupa iz Maynootha. Istočni grijeh što ga je, kao i stvarni istočni grijeh, počinio netko drugi u čijem je grijehu i on zgriješio. To je ono što se provlači između redaka njegovih posljednjih riječi, što se okamenilo na njegovoj nadgrobnoj ploči pod kojom njezine četiri kosti ne smiju počivati. Nije izbljedio s vremenom. Ljepota i mir nisu ga odagnali. U beskonačnoj raznolikosti prisutan je u svijetu koji je stvorio, u *Mnoge vike nizašto*, dvaput u *Kako vam drago*, u *Oluji*, u *Hamletu*, u *Mjeri za mjeru* - i u svim drugim komadima koje nisam čitao.

Nasmijao se da svoj duh oslobodi ropstva vlastitog duha.

Sudac Eglinton je sažeo.

- Istina je na sredini - potvrdio je. - On je duh i kraljević. On je sve, u svemu.

-Zaista jest - rekao je Stephen. - Dječak iz prvog čina, zrelije čovjek iz petog čina. Sve, u svemu. U *Cymbelineu* i *Oihellu* on je svodnik i rogonja. Djeluje i na njega djeluju. Ljubi ideal ili izopačenost, kao Josć ubija stvarnu Carmen. Njegov nepopustljivi um onaj je od ljubomore pobješnjeli Jago koji sve vrijeme hoće da onaj Maur u njemu pati.

- Ku-ku! Ku-ku! - pohotno je ku-kukao ku-kukavac Mulligan. - O strašnog li zvuka!

Tamnije strop prihvatio, uzvratilo.

- A Jago, kakav je to tek karakter! - uskliknuo je neustrašivi John Eglinton. - Na kraju krajeva, *Dumas fds* (ili je to *Dumas peret*) ima pravo. Poslije Boga, Shakespeare je stvorio najviše.

- Ne oduševljavaju ga muškarci ni žene - rekao je Stephen. - Pošto je cio život bio odsutan, vraća se on, šutljivi svjedok, u onaj djelić svijeta gdje se rodio, gdje je uvijek bio, kao odrastao čovjek i kao dječak, na kraju svoga životnog putovanja sadi dudovo slabio. Zatim umire. Igra je završena. Grobari pokapaju Hamlela pčrca i Hamlela filsa. Napokon kralj i kraljević u smrti, uz pratnju glazbe. I, premda su ga ubili i izdali,

oplakuju ga sva krhka nježna srca, danska ili dublinska, jer je bol za umrlim jedini suprag od koga neće da se rastave. Ako vam je drag epilog, dobro ga pogledajte: prosperitetni Proscpro, dobri čovjek, nagrađen je, Lizzie je djedova gmdica ljubavi, a strica Richicja, zloga čovjeka, pjesnička je pravda odvela onamo kamo odlaze zločesti crnci. Željezni zastor. U vanjskom svijetu našao je stvarnim ono Sto je u unutrašnjem njegovom svijetu bilo moguće. Mactcrlinck kaže: *Kad bi Sokrat danas napustio svoju kuću, našao bi mudraca gdje sjedi na njegovu pragu. Kad bi Juda izišao večeras, njegove bi ga stope vodile do Jude.* Svaki se život sastoji od mnogo dana, iz dana n dan. Idemo sami kroza se, susrećemo razbojnike, duhove, divove, starce, mladiće, žene, ndovice, djevere prcljubnike, ali uvijek susrećemo sami sebe. Dramatičar koji je napisao folio ovoga svijeta, i to ga loSe napisao (najprije nam je dao svjetlost a sunce dva dana kasnije), gospodm stvari onakve kakve jesn, koga najkatoličkiji od svih katolika nazivajn *do boia*, bog krvnik, bez dvojbe sve je, u svemu, u svima nama, konj nžm i mesm, a bio bi i svodnik i rogonja, ali u nebeskom gospodarstvo. Sto ga je prorekao Hamlet, nema viSe brakova, jer je nzvehčani čovjek, dvospolni andeo, žena sam sebi.

-Eureka! -uskliknuo je Buck Mulligan. *-Eureka!*

Iznenada sav sretan skočio je i jcnui se korakom našao pokraj pisaćeg stola Johna Eglintona.

- Smijem li? - rekao je. - Gospod se obrati Malahiji.

Počeo je neSto črkati na listić papira.

Uzeti nekoliko listića sa stola kada budem odlazio.

- Oni koji su oženjeni - rekao je gospodin Best, spokojni glasnik - neka žive, svi osim jednoga. Ostali neka ostanu kako jesu.

Nasmijao se, neoženjen, Eglintonu Johannesu, diplomiranom neženji filozofije.

Neoženjeni, nezavoljeni, u strahu od klopki, oni noću listaju svaki svoj primjerak kritičkog izdanja *Ukročene goropadnice*.

- Vi ste obmana - otvoreno je rekao John Eglinton Stephenu. - Sve ste nas vrijeme vukli samo zato da nam pokažete bračni trokut. Vjerajete li u svoju teoriju?

- Ne vjerujem - bez oklijevanja je rekao Stepchn.

- Kanite li to napisati? - upitao je gospodin Best. - Trebalo bi da tome date oblik dijaloga, znate, nalik na platonske dijaloge, kakve je pisao Wilde.

John Eklektikon dvosmisljeno se nasmijao.

- Onda, u tom slučaju - rekao je - ne vidim zašto biste očekivali da vam se za to plati kad ni sami u to ne vjerajete. Dovvden vjeraje da u *Hamletu* postoji neka tajna, ali ne želi reći više od loga. Herr Blcibtieu, čovjek koga je Piper sreo u Berlinu, koji razrađuje onu Rullandovu teoriju, vjeraje da se tajna krije u spomeniku u Stratl'ordu. Namjerava posjetiti sadašnjeg vojvodu, kaže Piper, i dokazali da je njegov predak napisao ta djela. Njegova će se milost poprilično iznenaditi. AU on vjeraje u svoju teoriju.

Vjerujem, o Gospode, pomozmi mojoj nevjeri. To jest, pomozmi mi da vjerujem, ili mi pomozmi da ne vjerujem? *Egomen*. Tko da ne vjeraje? Onaj dragi.

- Vi ste jedini suradnik *Dane* koji traži srebrnjake. Zatim, još ništa ne znam u vezi sa sljedećim brojem. Fred Ryan traži prostor za nekakav članak o gospodarstvu.

Fraidrine. Posudio mi je dva srebrnjaka. Da preživiš. Gospodarstvo.

- Za jednu gvineju - rekao je Stephen - možete objaviti ovaj razgovor.

Buek Mulligan je, smijuljeći se, ustao prekinuvši svoje smijuljivo črčkanjc: a zatim ozbiljno, medcnozlobno rekao:

- Posjetio sam barda Kincha u njegovoj ljetnoj rezidenciji u Upper Meeklenburgh Streclu i našao ga zadubljena u proučavanje djela *Summa contra gentiles*, u društvu dviju triper-dama, Neiskusne Nelly i Rosalie, lučke kurve.

Planuo je.

- Hajde, Kinch. Hajde, lualice, Acngusc ptičji.

Hajde, Kinch. Pojeo si sve što nam je ostalo. Da. Poslužiti ću te vlastitim ostacima i otpacima.

Stephen je ustao.

Život, to je mnogo dana. Ovo će prestati.

- Dodite večeras - rekao je John Eglinton. - *Noire ami* Moore kaže da Malaehi Mulligan mora biti prisutan.

Buek Mulligan je mahao svojim papirićem i panama-šeširom.

- Monsieur Moore - rekao je - koji francusku književnost predaje mladeži Irske. Doći ću. Hajde, Kinch, bardi moraju piti. Možeš li ravno hodati?

Smijući se, om..

Lokali do jedanaest. Irska noćna zabava.

Bukvan...

Stephen je išao za bukvanom...

Jednog dana raspravljali smo u Nacionalnoj knjižnici. Shakes. Iza. Njegovih bukvastih leđa: išao sam. Stajao sam na žnj.

Stephen se pozdravio, zatim je, sav ntnčen, slijedeći bukvana šalji vca, lijepo počešljanu glavu, svježe obrijanu, izišao iz zasvodene ćelije na ubitačnu dnevnu svjetlost bez ikakve misli.

Što sam naučio? O njima? O sebi?

Hodaj sada kao Haincs.

Čitaonica stalnih članova. U knjizi čitatelja Cashcl Boyle O'Connor Fitzmaurice Tisdall Parrell potpisuje svoje višesložnice. Item: je li Hamlet bio lud? Kvekerovo tjeme pobožno razgovara o knjigama s nekim svećeničićem.

- O, samo izvolite, gospodine... Meni će biti nadasve drago...

Buck Mulligan je, raspoložen, ugodno mrmljajući sam za sebe, sam sebi klimnuo glavom:

- Drago će biti guzici.

Okretna vrata.

Je li to...? Šešir s plavom trakom...? Nešto polako piše...? Što...? Pogledao je...?

Zavojska balustrada: laganokhzni Mincius.

Puck Mulligan u nam^ma-SUemp.^itazio iestenr.mjtii_nQ stenenici^ ^

jambujući, pjevajući:

*-John Eglinton, moj dragi John,
zašto se ne ženiš?*

Frfljao je u zrak:

- O, kusobradi Kinez! Čin Čon Eg Lin Toa Prešli smo u njihovu kazališnu kutiju, Haincs i ja, u hmarsko kazalište. Naši glumci stvaraju novu umjetnost u Evropi, kao Grci ih M. Maeterhcnck. Kazahšte Abbey. Osjećam javni znoj redovnika.

Naprazno je pljunuo.

Zaboravio: jednako je kao što je zaboravio kako ga je izbičevati dala ona prokleta Lucy. I ostavio je *femme de trente ans*. I zašto nisu imali još djece? A prvo mu je dijete bilo djevojčica?

Kasno sam se sjetio. Vratio se.

Strogi isposnik još je tamo (dobio je svoj dio kolača) i slatki mladićak, mezimac za užitke, Fedonova plava za poigravanje stvorena kosa.

Eh... uporno sam eh, htio... zaboravio sam... eh

- Longvorth i M'Cmdy Alkinsonbili su lamo...

Puck Mulligan vješto je cupkao, tremolirajući:

- čim čujem da je u susjedstvu vika
i usput čujem govor vojnika,
miso mi odmah skrenut je sklona
na F. McCurdyja Atkinsona,
onog Sto nogom drvenom maše,
i gusara što kiltom se paše,
što uvijek muči žeda ga pusta,
Mageeja kom su bezbrada usta.
Jer brak i jednog i drugog plaši,
drkahu oni da se sve praši

Samo se ti šali. Upoznaj samog sebe.

Zastavši preda mnom, neki me podmgljivac promatra. Zans-
tavljam se.

- Ožalošćeni komedijaš - prostenjao je Buck Mulligan. - Synge je
prestao nositi crninu, da bude kao priroda. Samo su vrane, svećenici i
engleski ugljen crni.

Smijeh mu se omakao preko usana.

- Longworthu se smučilo - rekao je - nakon onoga što si napisao o
onoj staroj brbljavici Grcgoryjcvoy. O ti, inkvizitorski pijani ju-
deoisusovče. Našao ti je posao u novinama a ti onda lijepo pokopaš
njenu brbljariju. Nisi li to mogao učiniti na Ycatsov način?

Nastavio je silaziti, ragajući se, pjevuckao graciozno mašući
rukama:

- Najljepša knjiga koja je za moga života izišla u našoj zemlji.
Čovjek pomisli na Homera.

Zastao je na dnu stubišta.

- Smislio sam komad za komedijaše - rekao je svečano.

Dvorana s maurskim stupovima, isprepletene sjene. Svršetak
moreške s devetoricom plesača s kazaljka na kapama.

Pjevno mijenjajući glas Buck Mulligan je čitao iz svog notesa:

Svaki muškarac sćim sebi žena

ili

Medeni mjesec u šaci

(nacionalni nemoral u tri orgazma)

napisao

Drkadžija Mulligan

Okrenuo je prema Stephenu svoju njušku sretnog klauna, govo-
reći:

- Kostimi su, bojim se, prozirni. Ali počujte.

Čitao je, *marcato*:

- Osobe:

TOBIJA BRZINSKI (propali Poljak)

GRMAU (šumski razbojnik)

MEDICINAR DICK

i

(dvije muhe jednim udarcem)

MEDICINAR DAVY

MAJČICA GROG AN (vodonoša)

NEISKUSNA NELLY

ROSALIE (lučka kurva).

Smijao se, njišući amo-tamo glavom, idući naprijed a Stephen za njim: i vedro je govorio sjenama, ljudskim dušama:

- O, ona noć u Camden Hallu kada su kćeri Erin morale podizati suknje da preskoče preko tebe dok si ležao u svojim murvastobojnim, mnogobojnim, mnogobrojnim izbljvcima.

- Najnedužniji sin Erin - rekao je Stephen - zbog kojeg su ih ikad podizale.

U trenutku kada je htio na vrata, osjetivši nekoga iza leđa, poma-

Otići. Sada ječas. Kamoonda? Da Sokrat danas napusti svoju kuću, da Juda večeras otide. Zašto? To leži u prostora do kojeg s vremenom moram doći, neizbježno.

Moja volja: njegova volja koja mi se suprotstavlja. Između toga mćra.

Netko je, prošavši između njih, izišao, naklonivši se, pozdravivši.

- Do viđenja, ponovo - rekao je Buck Mulligan.

Trijem.

Ovdje sam promatrao ptice da proreknem budućnost. Ptičji Aengus. Odlaze, dolaze. Noćas sam letio. Lako letio. Ljudi su se čudili. Zatim ulica kurava. Pružio mi je zrelu dinju. Uđi. Vidjei ćeš.

- Vječni Žid - šaptao je Buck Mulligan klaunovski prestravljen. - Jesi li mu vidio oko? Gledao te požudno. Bojim se tebe, mornara stari. O, Kinch, u opasnosti si. Nabavi štitnik za stražnjicu.

Oxenfordski način.

Dan. Snnčeva kola nad lflkom mosta.

Tarmia leđa išla sn pred njima, korak leoparda, dolje, van kroz ulazna vrata, ispod šiljaka željezne rešetke vrđta za spuštanje.

Slijedili su ga.

Još me vrijeđaj. I dalje govčri.

Blagi zrak oertavao je uglove kuća u Kildare Streetu. Nema ptica. Krhko, s vrhova kuća, dizale su se dvije peganice dima, vijugajući, i u laganoj straji lagano se rasplinjavale.

Prestani se boriti. Mir druidskih svećenika Cymbelinovih: hijerofantski: oltar kao čitava zemlja.

Hvalimo bogove

*i neka do njihovih nosnica dopre vijugavi dim
s blagoslovljenih žrtvenika naših.*

Suprior, prečasní John Comnce, isusovac, spremio je svoj glatki sat u unutrašnji džep, dok je silazio stubištem prezbiterija. Pet do tri. Baš zgodno vrijeme za šetnju do Artanea. Kako je ono ime onom dječaku? Dignam. Da. *Vere dignum et iustum est*. Treba da posjeti brata Svvana. Pismo gospodina Cuiminghama. Da. Učiniti mu uslugu, ako je moguće. Dobar aktivni katolik: koristan u vrijeme misija.

Neki jednonogi mornar koji se kretao lijenim trzajima svojih štaka, pronmnljao je nekoliko glasova. Dogurao se do samog samostana milosrdnih sestara i, tražeći milodar, špicastu kapu pružio prema velečasnom Johnu Comnecju, isusovcu. Otac Comnee gaje blagoslovio na suncu zato što u kesi, znao je, ima samo jednu srebrnu krunu.

Otac Comnce je prešao cestu idući prema Mountjoy Squareu. Razmišljao je, ah ne zadugo, o vojnicima i mornarima kojima su topovske kugle odnijele noge i koji svoj vijek završavaju u kakvoj ubožnici, te o riječima kardinala Wolseyja: *Da sam svog Boga služio kao što sam služio svog kralja. On me ne bi napustio pod stare dane*. Hodao je u sjeni stabala s treperavim lišćem obasjanim suncem: u susret mu je došla žena gospodina Davida Sheehyja, poslanika u parlamentu.

- Vrlo dobro, zaista, oče. A vi, oče?

Otac Comnee je bio izvamedno dobro zaista. Vjerojatno će poći u Buxton u toplice. A njeni momci, snalaze li se dobro u Belvedereu? Zbilja? Ocu Comnecju bilo je zaista drago što to čuje. A kako je gospodin Sheehy osobno? Još je u Londonu. Parlament još zasjeda, naravno. Vrijeme je prekrasno, divno zaista. Da, vrlo je vjerojatno da će otac Bernard Vaughan ponovo doći da propovijeda. O, da: velik uspjeh. Sjajan čovjek zaista.

Ocu Conmccju bilo je vrlo drago što žena gospodina Davida Sheehyja, poslanika u parlamentu, tako dobro izgleda i zamolio je da gospodinu Davidu Shechyju, poslaniku u parlamentu, prenese njegove pozdrave. Da, svakako će svratiti.

- Do viđenja, gospodo Shchychy.

Otac Connce je, opraštajući se, skinuo svoj cilindar pred njenim čipkastim velom sa zrcima od crvenog ahata što su se poput crnila sjali na suncu. I, odlazeći, ponovo se nasmiješio. Znao je da je zube oprao zubnom pastom od arcke.

Otac Connce hodao je i hodajući smješka se jer je mislio na šaljeve oči oca Bernarda Vaughana i njegov londonski naglasak.

- Pilate! Što ne uapsiš tu alabučnu miju?

U svakom slučaju, revan čovjek. Zaista. I zaista je mnogo dobra učinio, na svoj način. Bez dvojbe. Voli Irsku, govorio je, i voli Irce. I iz dobre je obitelji, tko bi mislio? Velšani su, zar ne?

O, samo da ne zaboravim. Pismo za oca provincijala.

Otac Connce je zaustavio tri mala učenika na uglu Mountjoy Squarea. Da: iz Belvudcrea su. Iz osnovne škole. Aha. A jesu li dobri u školi? O, to je baš lijepo. A kako mu je ime? Jack Sohan. A njemu Ger. Gallaher. A onom mladom čovjeku? Njemu je ime Bruimy Lynam. O, lijepo je imati takvo ime.

Otac Connce je iz njedara izvukao pismo, dao ga mladom gospodinu Bramiyju Lynamu i pokazao mu crveni poštanski sandučić na uglu Fitzgibbon Streeta.

- Ali pripazi da sebe ne ubaciš u sandučić, mladi čovječe - rekao je.

Dječaci su šestooko pogledali oca Conmeeja i nasmijali se:

- O, gospodine.

- Dakle, da vidim znaš li poslati pismo - rekao je otac Conmee.

Mladi gospodin Braimy Lynam otrčao je preko ceste i pismo oca Conmeeja upućeno ocu provincijalu stavio u otvor blistavog crvenog poštanskog sandučića. Otac Conmee se nasmiješio i klinuo glavom i nasmiješio i krenuo istočnom stranom Mountjoy Squarea.

Gospodin Dcnis J. Maginni, učitelj plesa itd, s cilindrom, u fraku boje škriļjca sa svilenim reverima, s bijelom kravatom, u uskim hlačama boje lavande, žutim rukavicama i šiljastim lakiranim cipelama, hodajući ozbiljna držanja, vrlo se utjudno uklonio na rab pločnika dok je na uglu Dignam'c Courta prolazio pokraj lady Maxwell.

Nije li to bila gospoda M'Guiiness?

Gospođa M'Guiiness, stasita, srebmokosa, naklonila se ocu Conmeeju s drage strane pločnika kojim je jedrila. I otac Conmee se nasmijao i pozdravio. Kako je?

Ima sjajno držanje. Kao Maty, kraljica Škotske, otprilike. A kad pomisliš, drži zalagaonicu. Da, zbilja. Takvo... kako bi ono rekao?... Takvo kraljevsko držanje.

Otac Conmee krenuo je niz Great Charles Street i pogledao na zatvorenu protestantsku crkvu s lijeve strane. Velečasni T. R. Greene B. A. govorit će (Douai verzija). Zvali su ga obvezatni. Osjetio se obvezatnim reći nekoliko riječi. Ali treba biti milosrdan. Nepobjedivo neznanje. Ravnaju se prema vlastitom znanju.

Otac Conmee je skrenuo za ugao i pošao niz North Circular Road. Pravo je čudo što tako važnom prometnicom ne prolazi tramvaj. Zaista, trebalo bi da prolazi.

Hrpa učenika s torbama prešla je preko ceste iz Richmond Streeta. Svi su skinuli prljave kape. Otac Conmee ih je nekoliko puta dobroćudno pozdravio. Dječaci iz škole Kršćanska braće.

Otac Conmee je hodajući osjetio miris tamjana s desne strane. Crkva sv. Josipa, Portland Row. Za stare i kreposne ženske. Otac Conmee je skinuo šešir pred svetim otajstvom. Kreposne: ali ponekad su i mrzovoljne.

U blizini dvorca Aldborough otac Conmee je pomislio na tog rasipnog plemića. Tu je sada nekakav ured ili nešto slično.

Otac Conmee se uputio niz Nort Strand Road i tu ga je pozdravio gospodin VWilliam Gallagher koji je stajao na vratima svoje trgovine. Otac Conmee je pozdravio gospodina Williama Gallaghera i oćutio miris sušene slanine i velikih bačava s maslacem. Prošao je pokraj Groganove trafike na koju su bile prislone oglasne ploče s vijestima o nekoj strašnoj nesreći u New Yorku. U Americi se neprestano događaju takve stvari. Jadni ljudi, moraju tako umrijeti, nepripremljeni. Ipak, moguć je čin potpunog pokajanja.

Otac Conmee je prošao pokraj gostionice Daitiela Bergina uz čiji su izlog ljenčarila dva besposličara. Pozdravili su ga i on im je odzdravio.

Otac Conmee je prošao pokraj pogrebnog poduzeća H. J. O'Neilla gdje je Comy Killeher zbrajao brojeve u poslovnoj knjizi žvaćući komadić slamčice. Neki pohcajac u svom obilasku pozdravio je oca Conmeea a otac Conmee je pozdravio pohcajca. U prodavaoici svinjetine kod Youkstettera otac Conmee je primijetio svinjske kobasice, bijele i crne i crvene, lijepo smotane u vijence. Pod stablima Charleville

Malla otac Conmee je primijetio usidrenu teglenicu za prijevoz treseta, konja za vuču spuštene glave, ladara sa šeširod od prljave slame, kako sjedi u teglenici, puši i zuri u granu jablana iznad glave. Bilo je idilčno i otac Conmee je pomislio na providnost Stvoriteljevu koji je stvorio treset u močvarama da bi ga ljudi mogli odavde vaditi i donositi u grad i selo da gori u kućama siromašnih ljudi.

Na mostu Newcomen velečasni John Conmee, ispravnik, pri crkvi sv. Franje Ksaverskog, Upper Gardiner Street, pošao je prema tramvaju što je vozio iz grada.

Iz tramvaja što je vozio u grad, sišao je velečasni Nicholas Dendley, C. C., pri crkvi sv. Agate, North William Street, stopivši na most Newcomen.

Kod mosta Newcomen otac Conmee je našao u tramvaj što je vozio iz grada, jer nije mogao pješice ići prljavim onim mjestom pokraj Mud Islanda.

Otac Conmee je sjedio u kut tramvajskih kola, plavu kartu pažljivo je zataknuo u otvor svoje krupne kožnate rukavice, dok je četiri šilinga, šestica i pet penija iz drugog krupnog dlana svoje rukavice, spustio u novčanik. Prolazeći pokraj bišljanom obrasle crkve razmišljao je kako kontrolor najčešće dođe kada čovjek nemamo baci kartu. Svečano držanje putnika u tramvaju oču se Conmeeu činilo pretjeranim za tako kratku i jeftinu vožnju. Otac Conmee volio je vedra dostojanstvenost.

Bio je miran dan. Gospodin s naočalima, nasuprot oču Conmeeu, prestao je nešto objašnjavati i zagledao se u pod. Njegova žena, predstavljao je otac Conmee. Lagano zijevanje otvorilo je usta žene gospodina s naočalima. Podigla je svoju malu pest u rukavici, vrlo ljupko zijevnula, potapkvši svojom malom pesti u rukavici otvorena usta, i nasmijala se sitno, slatko.

Otac Conmee je osjetio njen parfem u kolima. Primijetio je također da nespretni muškarac s druge njene strane sjedi na njegovoj sjedalu.

Otac Conmee je na ogradi oltara teško stavljao hostiju u usta ovom nespretnom starcu kome se trese glava.

Kod mosta Aimesley tramvaj je stao, a u trenutku kada je trebalo da krene, neka je starica iznenada ustala sa svog mjesta da bi izišla. Kondukter je povukao uzicu zvona da radi nje zaustavi tramvaj. Izišla je sa svojom košarom i mrežom za kupovinu: otac Conmee je vidio kako joj je kondukter pomogao da siđe s mrežom i košarom. I otac Conmee je pomislio kako je, budući da je bila gotovo prešla granicu vožnje za kartu od jednog penija, ona jedna od onih dobrih duša kojima uvijek

treba dvaput reći *Bog s tobom, djete moje*, koje su dobile odgešenje, *malí za mene*. Ali imaju toliko teškoća u životu, toliko briga, jadnice.

S ograde izlijepljene plakatima, gospodin Eugene Stratton nabreklim se negroidnim usnama cerio ocu Conmeeju.

Otac Conmee je mislio na duše crnih i smeđih i žutih ljudi i na svoju propovijed o svetom Petm Clavera, isusovcu, i na afrička misiju i širenje vjere i na milijune crnih i smeđih i žutih duša koje nisu bile krštene vodom kada im je došao posljednji čas kao lopov u noći. Ona knjiga onog belgijskog isusovca, *Le nombre des Elus*, ocu Conmeeju činila se razboritim zahtjevom. Postoje milijuni ljudskih duša stvorenih od Boga na Njegovu Vlastitu sliku i priliku, koje još nisu primite (Douai verzija) vjera. Ali to su Božje duše, od Boga stvorene. Ocu Conneeju se činilo daje šteta da sve propadnu, gubitak, moglo bi se reći.

Kod stanice Howth Road otac Conmee je izišao, kondnkter ga je pozdravio i on mu je uzvratio pozdravom.

Malahide Road bio je miran. Ocu Conmeeju se sviđjelo oboje, i cesta i ime. Blagdanska su zvona zvonila u vedrom Malahideu. Lord Talbot de Malahide, po nasljednom pravu lord admiral od Malahidea i susjednih mora. Zatim mu je stigao poziv pod oružje i ona je u istom danu bila djevica, žena i udovica. To su bila dobra stara svjetska vremena, vrijeme čestitosti u veselim općinama, stara vremena u baraniji.

Otac Conmee je, hodajući, ntisho na svoju knjižicu *Stara vremena u baruniji* i na knjign koja bi se mogla napisati o isusovačkim samostartima i o Maty Rochford, kćeri lorda Moleswortha, prvoj grofici od Belvederea.

Potištena gospođa, ne više tako mlada, hodala je obalom Lough Eimela, Maty, prva grofica od Belvederea, potišteno je hodala u sumrak, ne trgnuvši se kada je vidra zaronila. Tko bi znao istinu? Ni ljubomorni lord Belvedere, ni njen ispovjednik, je ti počinila pravi preljb, *eiaculatio seminis inter vas naturale mulieris*, s bratom svoga muža? Da nije potpuno zgriješila, priznala bi napola, kao što žene čine. Znao je to samo Bog i ona i on, brat njena muža.

Otac Conmee je razmišljao o tiranskoj nesuzdržljivosti koja je međutim potrebna za održavanje ljudske vrste na zemlji, te o putovima Gospodnjim koji nisu i naši putovi.

Don John Conmee hodao je i kretao se kroz davna vremena. Bio je tamo čovječan i poštovan. U dnši je nosio ispovjedene tajne i smješkao se nasmiješenim otmjenim licima u pčelinjim voskom ulaštenim salama s vijencima zrelog voća na svodu. 1 ruke nevjeste i

mladoženje, plemkinje i plemića, dlanovima je u brak vezao Don John Connce.

Bio je prekrasan dan.

Kroz natkriveni nlaz n nečije polje ocn Comneeju pokazale su se gredice kupusa koji mu se klanjao svojim širokim donjim lišćem. Nebo mu je pokazivalo stado malih bijelih oblaka koji su lagano plovili niz vjetar. *Moutonner*, kažu Francuzi. Točna i prisna riječ.

Otac Comnee je, čitajući svoj časoslov, gledao stado ranastih oblaka iznad Rathcoffeyja. Stmika polja u Clongovvesu škakljala mu je gležnjeve u tankim čarapama. Šetao je tuda, čitajući u sumrak, i slušao viku skupina dječaka u igri, mladenačke usklike u tihu večer. Bio im je upravitelj; njegova vlast bila je blaga.

Otac Comnee skinuo je rukavice i izvukao svoj crvenoobrabljeni časoslov. Zaloga od bjelokosti pokazala mu je stranice.

Nćne. Trebalo je da to pročita prije račka. Ali došla je lady Max-well.

Otac Comnee je krišom pročitao *Pater* i *Ave* i prekrizio se na gradima. *Deus in adiutorium*.

Mimo je išao i nijemo čitao u6ne, išao i čitao dok nije stigao do
Res u Beati immaculati

- *Principium verborum tuorum veritas: in eternum omnia iudicia iustitiae tuae.*

Neki zajapuren mladić provukao se kroz rapu u živici, a za njim i neka mlada žena s divljim treperavim tratinčicama u raci. Mladić je brzo skinuo kapu: mlada se žena brzo sagnula i polako, pažljivo, sa svoje lagane suknje skinula grančicu što se bila zakvačila za nju.

Otac Comnee je ozbiljno oboje blagoslovio i okrenuo tanku stranicu svoga časoslova. *Sin*:

- *Principes persecuti sunt me gratis: et a verbis tuis formidavit cor meum.*

Comy Kelleher sklopio je svoju dugačku poslovnu knjigu i ispod spuštenih vjeđa pogledao na jelov poklopac lijesa koji je stražario u kutu. Trgnuo se i uspravio, prišao mu i, zavrtjevši ga oko osi, pregledao mu oblik i mjedene ukrase. Zvačući slamčicu, vratio je poklopac i pošao na vrata. Tu je povukao obod šešira da mu oči budu u sjeni i naslonio se na dovratka, dokono gledajući van.

Otac John Connors je kod mosta Nevvcomen ušao u tramvaj za Dollymount.

Comy Kelleher sastavio je svoje ogromne cipele i zurio ispod spuštenog oboda, žvačući slamčicu. Policajac 57 C, u svom obilasku, zastao je da mu brže prođe vrijeme.

- Krasan dan, gospodine Kellehere.
- Da - rekao je Comy Kelleher.
- Vrlo je sparno - rekao je policajac.

Comy Kelleher je nijemo u luku ispljunuo slatnu slinu dok je nečija velikodušna bijela ruka s prozora u Eccles Streetu dobacila nekome novac.

- Ima li kakvih dobrih novosti? - upitao je.
- Sinoć sam vidio onu osobu - rekao je policajac prigušenim glasom.

Neki jednonogi mornar na štakama došepesao je iza ugla kod MacConnella, okrznuo Rabaiottijeva sladoledarska kolica i otisnuo se uz Eccles Street. Prema Lanyju O'Rourkeu, koji je u košulji stajao na pragu, neljubazno je progundao:

-Za Englesku...

Snažno se odgurao dalje pokraj Katcy i Boody Dedalus, zastao i progundao:

"... dom i ljepotice.

Bhjedom i zabrinutom licu J. J. O'Molloyja rekli su daje gospodin u skladištu s nekim posjetiteljem.

Neka se debela gospoda zaustavila, izvadila bakrenjak iz novčanika i spustila ga u kapu pruženu prema njoj. Mornar je progundao hvala, ogorčeno pogledao u bezosjećajne prozore, pognuo glavu i odgurao se četiri koraka dalje.

Zastao je i ljutite progundao:

-Za Englesku...

Dva bosonoga derana, sišući dugačke štapiće od sladića, zaustavila su se pokraj njega, gapeći u njegov batrljak svojim žutozaprlnim ustima.

Snažnim zamasima on se odgurao dalje, stao, podigao glavu prema jednom od prozora i promuklo zarežao:

"... dom i ljepotice.

Vedroslatko cvrkutavo zviždukanje unutra potrajalo je još takt ih dva, pa prestalo. Zastor se na prozoru odgrnuo. Listak *Nenamještene*

sobe iznajmljujemo skliznuo je s okvira i pao. Debela gola darežljiva ruka bljesnula je, pokazala se ispružena ispod bijelog grudnjaka i zategnutih naramenica. Ženska je ruka bacila novac preko kućne ograde. Pao je na pločnik.

Jedan od onih derana pritrčao mu je, podigao ga i spustio u kapu uličnog pjevača, govoreći:

- Evo vam, gospodine.

Katey i Boody Dedalus gurnule su vrata gustom parom ispunjene kuhinje.

- Jesi li založila knjige? - upitala je Boody.

Ispred Štednjaka Maggy je kuhačom dvaput ugurala nekakvu sivkastu masu pod uzavrelu sapunicu i obrisala čelo.

- Nisu mi itista htjeli dati za njih - rekla je.

Otac Comnee hodao je kroz polja Clongowesa, stmika mu je škakljala gležnjeve u tankim čarapama.

- Gdje si pokušala? - upitala je Boody.

- Kod M'Guinnessove.

Boody je udarila nogom o pod i bacila torbu na stol.

- Vrag joj sreću odio, debelejoj babi! - viknula je.

Katey je prišla štednjaku i zavirila škiljavim očima.

- Stoje u loncu? - upitala je.

- Košulje - rekla je Maggy.

Boody je ljutilo viknula.

- Bože, zar nemaš ništa da pojedem?

Katey je, dižući poklopac s lonca krajičkom prljave suknje, rekla:

- A što je ovo?

Gusta je para suknula umjesto odgovora.

- Juha od graška - rekla je Maggy.

- Odakle ti to? - rekla je Katey.

- Od sestre Maiy Patrick - rekla je Maggy.

Poslužitelj je zazvoio.

- Dring!

Boody je sjela za stol i gladno rekla:

- Daj to ovamo.

Maggy je ulila žutu gustu juhu iz lonca u zdjelu. Katey je, sjedeći nasuprot Boody, mimo rekla, vršcima prstiju prinoseći ustima nekoliko nasumce skupljenih imvica kruha:

- Dobro je da imamo i toliko. Gdje je Dilly?

- Pošla je pred oca - rekla je Maggy.

Maggy je, drobeći velike komade kruha u žutu juhu, nadodala:

- Oče naš koji nisi na nebesima.

Maggy je, lijevajući žutu juhu u Katcyjinu zdjelu, uskliknula:

- Boody! srami se!

Čamčić, zgužvam propagandni letak, Elia dolazi, lagano je plovio niz Liffcy, ispod mosta Loopline, jureći kroz brzace, tamo gdje se voda pjenila oko stupova, jedreći na istok pokraj brodskih tmpova i sidrenih lanaca, između doka stare Carinarnice i George's Quayja.

*

Plavokosa djevojka u Thortonovoj prodavaonici obložila je pletenu košam šuštavim vlaknima. Vatrei Boylan joj je dodao bocu zamotanu u mžičasti svileni papir, i mali vrč.

- Stavite prvo ovo unutra, molim vas! - rekao je.

- Da, gospodine - rekla je plavokosa djevojka. -1 voće odozgo.

- Tako, dobro je - rekao je Vatrei Boylan.

Lijepo ie prazmiestila krapne kmške, zadak uz peteljku, a između njih zrele sramežljive breskve.

Vatrei Boylan je u novim žutim cipelama hodao tamo-amu prodavaonicom prožetom mirisom voća, podižući plodove, mlade sočne naborane i kmpne crvene rajčice, udišući mirise.

Oni sa H. E. L. Y. 'S. slovima u povorci išli su ispred njega, s visokim bijelim šeširima, pokraj TangierLanea, gazeći prema svome cilju.

Iznenada se okrenuo od košarice s jagodama, izvukao zlatni sat iz džepa na prsluku i ispmžio ga za dužinu lanca daleko od sebe.

- Možete li to poslati tramvajem? Odmah?

Neki lik tamnih leda ispod Merchants' Archa razgledao je knjige na preprodavačevim kolima.

- Dakako, gospodine. Je li to u središtu grada?

- O, da - rekao je Vatrei Boylan. - Deset minuta odavde.

Plavokosa mu je djevojka dala blok i olovku.

- Hoćete li napisati adresu, gospodine?

Vatrei Boylan je na tezgji napisao adresu i gumno blok djevojci.

- Otpremite to odmah, molim vas - rekao je. - To je za jednog bolesnika.

- Da, gospodine. Hoću, gospodine.

Vatrei Boylan je vedro zazveckao novcem u džepu hlača.

- Koliko sam dužan? - upitao je.

Tanki prsti plavokose djevojke brojili su voće.

Vatreni Boylan se zagledao u izrez njene bluze. Mlado pilence. Uzeo je crveni karanfil iz visoke vaze.

- Je li ovo za mene? - zavodnički je upitao.

Plavokosa ga je djevojka pogledala ispod oka, onako nemamo odjevenog, s malo nakrivljenom kravatom, i zacrvenjela se.

- Da, gospodine - rekla je.

Izazovno se nagnuvši ponovo je brojila krapne kraške i zarumenjene breskve.

Vatreni Boylan je sve zagrijanije gledao u njenu bluzu, peteljku crvenog cvijeta držeći između nasmijanih zuba.

- Smijem li reći koju riječ vašem telefonu, gospođice? - upitao je vragolasto.

-Ma! - rekao je Almidano Artifoni.

Preko Stephenova ramena gledao je u Goldsmithovo kvrgavo tjeme.

Dvoja kola puna turista prošla su polako pokraj njih, žene sn im sjedile sprijeda držeći se za rukohvate. Bljedoliki. Muške ruke slobodno su se ovijale oko njihovih zakržljahh tijela. Gledali sn od Trinityja prema polustupovima pročelja Irske banke gdje sn golnbovi gn-gugugutali.

- *Anch'io ho avuto di queste idee* - rekao je Almidano Artifoni - *quand'ero giovine come Lei. Eppoi mi sorto convinto che il mondo e una bestia. Epeccato. Perche la sua voce... sarebbe uri cespite di rendita, via. Invece, Lei si sacrifica.*

- *Sacrizio incruento* - rekao je Stephen smijnci se, lagano tamo-amo njišnci jasenov štap držeći ga po sredini.

- *Speriamo* - ljnbazno je reklo okruglo brkato hce. - *Ma, dia retta a me. Ci rifletta.*

Pokraj stroge kamene Grattanove ruke, koja je naređivala stoj, iz tramvaja iz Inchicorea iskrkali sn se raspršivši se Škotski planinci, glazberrici.

- *Ci rifletterd* - rekao je Stephen i pogledao rriz krutu nogavicu.

-Ma, sul serio, eh? - rekao je Almidano Artiforri.

Teška ruka čvrsto je uhvatila Stephena. Ljudske oči. Radoznalo su ga na trenutak promatrale a zatim brzo skrcnule pogled prema tramvaju za Dalkey.

- *Eccolo* - rekao je Almidano Artifoni u ljubaznoj žurbi. - *Veriga a trovarmi e di pensu Addio, cara.*

- *Arrivederla, maestro* - rekao je Stephen skidajući šešir kada je oslobodio ruku. - *E grazie.*

-*Di che?* - rekao je Almidano Artifoni. - *Scusi, eh? Tante belle cose!*

Almidano Artifoni je, podignuvši uvis smotak nota kao znak, kmtih hlača otkoračao za tramvajem što vozi za Dalkey. Uzalud je koračao, uzalud je davao znakove usred mnoštva suknjaša s golim koljenima, što su svoja glazbala kradom unosili kroz vrata Trinityja.

Gospodica Dunne je duboko u svoju ladicu skrila *Ženu u bijelom* posuđenu iz knjižnice u Capel Strcetu a u pisaći stroj stavila list šarenog papira za pisanje.

Ima previše tajanstvenosti u njoj. Je li on zaljubljen u onu, Marion? Vratit čuje i uzeti dmgu, od Mary Cecil Haye.

Žeton je kliznuo žlijebom, malo zatitrao, umirio se i namignuo im: šest.

Gospodica Dunne je otipkala:

-16. lipnja 1904.

Petorica ljudi-oglasa s visokim bijelim šeširima zavili su između ugla kod Monypenya i postolja gdje nije bilo kipa Wolfea Tonea, okrećući H. E. L. Y. 'S. i odgegali natrag, kao što su i došli.

Zatim se zagledala u veliki plakat Marie Kendall, dražesne subrete i, ravnodušno se opustivši, šarala po bilježnici šesnaestice i velika slova s. Kosa boje senfa i natrackani obrazi. Nije lijepa, zar ne? Kako samo zadiže ono malo suknje. Kad bih mogla nagovoriti krojačicu da mi sašije onakvu plisiranu suknju kakvu ima Susy Nagle. Krasno se šire. Shannon i svi oni ljepotani iz veslačkog kluba rusu nikako mogli skinuti oči s nje. Nadam se da me neće ovdje zadržati do sedam.

Telefon je snažno zazvoiuo pokraj njena uha.

- Halo. Da, gospodine. Ne, gospodine. Da, gospodine. Nazvat ću ih poslije pet. Samo one dvije, gospodine, za Belfast i Liverpool. U redu, gospodine. Znači, mogu otići poslije šest, ako se ne vratite. U šest i četvrt. Da, gospodine. Dvadeset sedam i šest. Reći ću mu. Da: jedan, sedam, šest.

Naškrabala je tri brojke na omotnicu.

- Gospodine Boylane! Halo! Bio je tu onaj gospodin iz *Sporta* i tražio vas. Gospodin Lenehan, da. Rekao je da će biti u Ormondu u četiri. Ne, gospodine. Da, gospodine. Nazvat ću ih poslije pet.

Dva mžičasta lica okrenula su se pri svjetlosti male baklje.

- Tko je to? - upitao je Ned Lambcrt. - Je li to Crotly?

- Ringabella i Crosshaven - odgovorio je nečiji glas, tražeći nogama oslonac.

- Hej, Jack, jesi li to ti? - rekao je Ned Lambcrt, u znak pozdrava dižući svoju gipku letvu među treperave lukove. - Dođi. Pripazi kuda gaziš.

Voštana šibica u svećenikovo uzdignutoj ruci dogogla je dugim blagim plamenom i zatim pala. Uz njegove noge zgasnula je njena crvena točkica: okružio ih je pljesnivi zrak.

- Vrlo zanimljivo! - rekao je nečiji otmjeni glas u tami.

- Da, gospodine - rekao je srdačno Ned Lambert. - Nalazimo se u povijesnoj vijećnici opatije sv. Marije, gdje se Svileni Thomas proglasio pobunjenikom 1534. godine. To je najpovjesnije mjesto u cijelom Dublinu. O'Maddcn Burke namjerava uskoro napisati nešto o tome. Stara Irska banka bila je tu sve do ujedinjenja, i prvotni židovski hram bio je također ovdje, prije nego što su sagradili sinagogu tamo na Adelaide Roadu. Nisi još nikad bio ovdje, Jack, žarne?

- Nisam, Nede.

- Jahao je dolje po Dame Walku - rekao je onaj otmjeni glas - ako me pamćenje ne vara. Dvorac Kildaieovih bio je u Thomas Courtu.

- Točno - rekao je Ned Lambert. - Sasvim točno, gospodine.

- Biste li bili tako ljubazni - rekao je svećenik - da mi dragi put, možda, dopustite...

- Dakako - rekao je Ned Lambert. - Ponesite foto-aparat kad god hoćete. Naredit ću da se one vreće uklone s prozora. Možete slikati s ove ili s one strane.

Hodao je amo-tamo pri mirnoj blijedoj svjetlosti, lupkajući letvom po naslaganim vrećama sjemena i najprikladnijim mjestima po podu.

Brada i pogled s dugačkog lica visili su nad šahovskom pločom.

- Vrlo sam vam zahvalan, gospodine Lamberte - rekao je svećenik.

- Ne bih htio zloupotrebljavati vaše dragocjeno vrijeme...

- Bit ćete dobro došli, gospodine - rekao je Ned Lambert. - Svratite kad god hoćete. Slijedećeg tjedna, recimo. Vidite li?

- Da, da. Do viđenja, gospodine Lambert. Vrlo mi je drago što smo se upoznali.

-1 meni, gospodine - odgovorio je Ned Lambert.

Otpratio je gosta do izlaza i zatim zavitlao svoj letvni među stupove. Sa J. J. O'Molloyjem polako je pošao u opatiju sv. Marije gdje su vozan na kola tovarih vreće rogača i kokosova brašna, O'Cotmor, Wexford.

Zastao je da pročita posjetnicu u svojoj ruci.

- Velečasni Hugh C. Love, Rathcofifej. Sadašnja adresa: Saint Michael's, Salhns. Zgodan mladić. Rekao mi je da piše knjigu o Fitzgeraldovima. Dobro poznaje povijest, zaista.

Mlada žena je polako, pažljivo, sa svoje lagane suknje skinula graniču što se bila zakvačila za nju.

- Mislio sam da kuješ novu barutnu urotu - rekao je J. J. O'Molloy.

Ned Lambert je pucnuo prstima u zraku.

- Bože! - uzviknuo je. - Zaboravio sam mu ispričati ono o grofu od Kildarea nakon što je zapalio katedralu u Cashelu. Znaš li to? *Strašno mi je zan što som to učinio*, veli on, *uli, Dog nije svjedok, mislio som do je nadbiskup unutra*. Možda mu se ipak ne bi sviđjelo. Kako? Bože, ipak ću mu reći. Bio je to veliki grof, taj Fitzgerald Mor. Žestoki su bili svi ti Geraldovci.

Konji pokraj kojih je prolazio nemirno su se tizali pod labavom ormom. Potapšao je konja po šarenom boku koji je drhtao pokraj njega i viknuo:

- Iha, mali!

Okrenuo se J. J. O'Molloyju i upitao:

- Dakle, Jack. Što je? U čemu je nevolja? Čekaj malo. Drži se.

Razjapljenih usta i zabačene glave, stao je i odmah zatim glasno kihnuo.

- Pćiha! - rekao je. - Prokletstvo!

- Prašina iz onih vreća - uljudno je rekao J. J. O'Molloy.

- Ne - prostenjao je Ned Lambert - nego sam se prehladio... prek... vrag mu dušu... preksinoć... bio je takav vraški propuh...

Izvadio je džepni rubac, spreman za novi...

-Bio sam... u Glasnevinujutros... jadan mah... kako mu je ono ime... Pćiha!... Majko Božja!

Tom Rochford uzeo je gornji žeton s hrpe koju je stezao uz svoj viuskocrvčni prsluk.

- Vidite? - rekao je. - Recimo daje sada ua redu Šesta točka. Ovdje, vidite. Točka koja je u toku.

Žeton je, da im pokaže, spustio u otvor na lijevoj strani. Kliznuo je žlijebom, malo zatreperio, umirio se, namignuo im: Šest.

Odvjetnici stare Škole, gordi zagovornici, vidjeli su kako Richie Goulding, noseći torbu za spise tvrtke Goulding, Colhs i Ward, iz poreznog ureda prelazi u porotni sud, i čuli kako iz mornaričkog odsjeka kraljevskog suda u apelacioni sud, SuSteci crvenom suknjom velikog promjera, odlazi neka postarija žena s umjetnim zubima, smijući se s nevjericom.

- Vidite? - rekao je. - Vidite, posljednji koji sam umetnuo leži sad ovdje: Završene točke. Udarac. Snaga poluge, vidite.

Pokazao im je sve veći kup žetona s desne strane.

- Sjajna zamisao - rekao je Njuškalo Flynn, Smrčuci. - Tako onaj koji zakasni može vidjeti koja je točka na redu i koje su već završene.

- Je li vam jasno? - rekao je Tom Rochford.

Ubacio je žeton za svoj račun: i promatrao kako je khznuo, zatreperio, namignuo, stao: četiri. Točka kojaje u toku.

- Vidjet ću ga sada u Ormondu - rekao je Lenchan - i ispipati ga. Usluga za uslugu.

- Vidi ga - rekao je Tom Rochford. - Reci mu da sam boylan od nestrpljenja.

- Laku noć - oštro je rekao M'Coy. - kad vas dvojica počnete...

Njuškalo Flynn nagnuo se prema polugi šmrknuvši iznad nje.

- A kako ovo ovdje radi, Tommy? - upitao je.

- Tralala - rekao je Lenchan. - Vidimo se kasnije.

Pošao je za M'Coyem preko malog trga Crampton Courta.

- On je junak - rekao je jednostavno.

- Znam - rekao je M'Coy. - Misiš na onaj odvodni jarak.

- Odvodni jarak? - rekao je Lenehan. - Bilo je to kroz ulični ispust.

Prošli su pokraj koncertne dvorane Dana Lowryja gdje im se Mane Kendall, dražesna subreta, smješkala s plakata svojim nalickanim osmijehom.

Idući pločnikom Sykamore Streeta, pokraj koncertne dvorane Empire, Lenehan je M'Coyu pokazao kako se sve to odigralo. U jednom od onih uličnih ispusta, nalik na kakvu prokletu plinsku cijev, tu se neki jadnik zaglavio, napol se ugušio od kanalizacijskog plina. Bilo kako bilo, Tom Rochford se spustio u nj, onako u suknji, u svemu, s konopom

oko sebe. I vrug ga odnio, uspjelo mu je jadrnika omotati konopcem pa su ih obojica izvukli.

- Junački podvig - rekao je.

Kod Delfina su zastali da propuste ambulanta kola koja su pokraj njih projurila prema Jervis Streetu.

-Ovuda - rekao je skrećući nadesno. - Htio bih skoknuti do Lynama da vidim kolika je početna vrijednost Scepra. Koliko je sati na tvome zlatnom satu s lančićem?

M'Coy je pogledao u imačni ured Marcusa Tertiusa Mosesa, a zatim na zidni sat kod O'Neilla.

- Prošlo je tri - rekao je. - Tko je jaše?

- O'Madden - rekao je Lenehan. - A vatrena je ta kobila.

Dok je čekao na Temple Bara, M'Coy je laganim udarcima vrškom cipcice gurnuo kora banane iz pločnika u jarak. Čovjek vraški lako može pasti preko toga prolazeći naljoskan u mraku.

Vrata na prilaznom kolniku širom su se otvorila da propuste potkraljeva konjičku pratnju.

- Jedan prema jedan - rekao je Lenehan kada se vratio. - Naletio sam tamo na Bantama Lyonsa, kladi se na neko prokletu kljuse koje mu jc netko preporučio, a nema ni trunke izgleda. Ovuda.

Popeli su se uza stepenice pa pod Merchant's Arch. Neki lik crnih leđa razglćdao je knjige na preprodavačevim kolima.

- Evo ga - rekao je Lenehan.

-Baš me zanima što kupuje - rekao je M'Coy osvrćući se za sobom.

-*Lepoldo ili zumbulbloom u raži* - rekao je Lenehan.

- Lud je za rasprodajama - reče M'Coy. - Bio sam s njim neki dan kada je od nekog starca u Lrffey Streetu kupio knjigu za dva šilinga. Imala je krasne bakroreze i vrijedila je dvostruko više, zvijezde i mjesec i kometi s dugim repom. Bila je o astronomiji.

Lenehan se nasmijao.

- Ispričat ću ti nešto vraški zgodno o repovima kometa - rekao je. - Prijeđimo tamo na sunce.

Prešli su metalni most i pošli Wellington Quayjem pokraj zida uz rijeku.

Mladi Patrick Alloysius Dignam izišao je iz Manganove, ranije Fehrenbachove mesnice, noseći tričetvrt kilograma svinjskih odrezaka.

- Bila je velika gozba u popravnom domu u Glencreeru - sa žarom je rekao Lenehan. - Godišnji banket, znaš. Sa smokinzima. Pri-sustvovao je i gradonačelnik, bio je to Val Dillon, sir Charles Cameron

i Dan Dawson održali su govor i sviralo se. Baitell d'Arcy je pjevao a Betijamin Dollard...

- Znam - upao je M'Coy. - Moja žena je jednom tamo pjevala.

- Zbilja? - rekao je Lenehan.

Oglas *Nenamještene sobe iznajmljujemo* ponovo se pojavio u okviru prozora kuće broj 7 u Eeoles Strcctu.

Prekinuo je na trenutak svoju priču i prasnuo u soptav smijeh.

- Ah čekaj da ti kažem - rekao je. - Delahimt iz Camden Streeta brinuo se za opskrbu a ovdje nazočni bio je glavni pipničar. 1 Bloom sa ženom bio je tamo. Svega je bilo u izobilju: porta i Serija i ema^a, tako da smo se dobro nalili. Bilo je vrlo burno. Nakon pića došlo je iče. Sva sila hladetine i pite s mesom...

- Znam - rekao je M'Coy. - Te godine je i moja žena bila tamo...

Lenehan gaje zagrijano uhvatio za ruku.

- Ali čekaj da ti kažem - rekao je. - Nakon sve te žderačine imah smo i ponoćnu zakusku, a kada smo odjedrili, bili su već sitni jutarnji sati. Dok smo se vraćali kući, prekrasna zimska noć vladala je na planini Featherbed. Bloom i Chris Callinan bili su na jednoj strani kola, a ja s njegovom ženom na drugoj. Počeli smo pjevati u zbora i u dva glasa: *Ge, već sviće rana zora* Ona se bila pošteno nalila Delahuntova porta. Na svaki trzaj onih prokletih kola udarila bi u mene. Vraški užici. Ima sise. Bog je blagoslovio. Ovakve.

Zaobljene dlanove pružio je na lakat dužine preda se, rmšteći se.

- Popravljao sam prostirač pod njom i svaki čas joj namještao krzno oko vrata. Shvaćaš što mislim?

Ruke su mu oblikovale pozamašne obhne u zraku. Čvrsto je sklopio oči od užitka, tijelo mu se zgrčilo, slabi mu se cvrkut čuo s usana.

- Moj je mah, dakako, stajao u stavu mimo - rekao je s uzdahom. - Varena je ona ždrebica, nema govora. Bloom je Chrisu Calhnanu i kočijašu pokazivao sve zvijezde i komete na nebu: Velikog medvjeda i Herkula i Zmaja i svu silu dragih. Ah, bogami, ja sam se tako rekuć izgubio na Mliječnoj stazi. Zna sve zvijezde, zaista. Na krajnje pokazala prstom na jednu sitnu, sićušnu miljama udaljenu..! *koja je ono zvijezda, Poldi?* pita ona. Bogami, na^erala je Blooma u škripac. *Ona tamo, je li?* kaže Chris Callinan. *To je svakako ono što bi se isključivo moglo nazvati ubod igle.* Bogami, nije bio daleko od istine.

Lenehan je stao i naslonio se na zid uz rijeku, sopteći od prigušenog smijeha.

- Ne mogu više - dahtao je.

Blijedo M'Coycvo lice smješkalalo se na mahove a zatim se uozbiljilo. Lenehan je ponovo krenuo dalje. Skinuo je svoju mornarsku kapu i naglo se počeošao po zatiljku. Na suncu je iskosa pogledao M'Coya.

- Svesttano je naobražcn traj Bloom - rekao je ozbiljno. - Nije ti on jedan od onih običnih kakvih imaš na svakom., znaš... Umjetničku žicu ima taj Bloom.

Gospodin Bloom je lijeno prevrtao stranice knjige *Strašna otkrića Marije Monk*, zatim Aristotelovo *Remek-djelo*. Loš, traljav tisak. Ilustracije: djeca svijena u kuglu u krvavocivenim maternicama nalik na jetra zaklaih krava. Mnoštvo je takvih u ovom trenutku, po čitavom svijetu. Svi guraju glavom da izidu odande. Svake se minute negdje rodi dijete. Gospođa Purefoy.

Odložio je obje knjige i pogled bacio na treću: *Priče iz geta*, Leopold von Sacher Masoch.

- To sam već imao - rekao je odgumuvši je.

Knjižar je na tezgu bacio još dvije knjige.

- Ove su dobre - rekao je.

Zai lah luka b krnivih usta diuigi ip n^ko uv/pe Šapno se da na hrpu složi nekoliko dragih knjiga, pritisnuo ih uz svoj raskopčani prsluk i odnio iza prljavog zastora.

Na mostu O'Connell mnogi su ljudi promatrali ozbiljno držanje i šareno odijelo gospodina Denisa J. Maginnija, učitelja plesa itd.

Gospodin Bloom, sdm, čitao je naslove. *Okrutne ljepotice* Jamesa Lovebircha. Poznata mije ta vrsta knjiga. Jesam li to već uzeo? Da.

Otvorio je. Tako sam i mislio.

Neki ženski glas iza prljavog zastora. Osluhni: muškarac.

Ne: ova joj se ne bi osobito svidjela. To sam joj već jednom donio.

Čitao je dragi naslov: *Stasti grijeha*. To je više za nju. Da vidimo.

Čitao je tamo gdje je otvorio prstom.

- *Sve dolare koje joj je muž davao trošila je po trgovinama na prekrasne haljine i najskuplje čipkasto rublje. Za njegov. Za Raoutal*

Da. To. Ovdje. Čitaj.

- *Usta su joj se spojila s njegovim u sladostrastan pohotan poljubac dok su njegove ruke pod njenim negližeom pipale bujne obline.*

Da. Uzmi ovu. Završetak.

- *Kasniš - rekao je on promuklim glasom, gledajući je sumnjičavim pogledom.*

Lijepa žena je zbacila sa sebe ogrtač obrubljen hermelinom, obnaživši svoja kraljevska ramena i uzdrhtalo tijelo. Neprimjetan osmijeh titrao joj je oko savršenih usana kada se mimo okrenula njemu.

Gospodin Bloom jc ponovo pročitao: *Lijepa žena je...*

Lagano ga je oblio val topline, nad raži vši mu tijelo. Tijelo što se potpuno predaje pod zgužvanom odjećom: bjeloočnice što gube svijest, kolutajući. Nosnice mu se raširile vrebajući plijen. Kreme za grudi, koje se tope (*za njezalza Raoulal*). Na luk miriše znoj ispod pazuha. Sluzavo rablje ljepilo (*njeno uzdrhtalo tijelo!*) Pipaj! Stisni! Svršavam! Sumporni izmet lavova!

Mad! Mlad!

Neka postarija ženska, ne više mlada, izišla je iz zgrade vrhovnog suda, višeg suda, financijskog suda i kaznenog suda, pošto je na vrhovnom sudu prisustvovala raspravi o slučaju umobolnog Pottertona, u mornaričkom odsjeku, na poziv jedne stranke, parnici vlasnika lady Cairns protiv vlasnika barka Mona, u apelacionom sudu odgađanju presude u slučaju Harvey protiv osiguravajućeg draštva Ocean Accident.

Sluzav kašalj potresao je zrak u knjižari, nadimljući prljave zastore. Kašljući, pojavila se nepočešljana sijeda glava knjižara i zacrvenjeno neobrijano lice. Grubo hraćući iskašljao se, izbacio ispljuvak na pod. Cipelom je stao na ono što je ispljunuo, trljajući po tome potplatom, i saginjao se pokazujući upaljenu kožu tjemena s prosijedom kosom.

Gospodin Bloom je to vidio.

Svladavši ubrzano disanje, rekao je:

- Uzet ću ovu.

Knjižar je podigao oči upaljene od starog katara.

-Slasti grijeha - rekao je lupnuvši po njoj. - To je dobra knjiga.

Poslužitelj na vratima Dillonove dražbovaonice ponovo je dvaput zamahnuo zvonom i pogledao se u kredom označenom zrcalu vitrine.

Dilly Dedalus, lutajući pločnikom, čula je udarce zvona i povike dražbovatelja iznutra. Četiri i devet. Za ove lijepe zavjese. Pet šihnga. Ljupke zavjese. Nove bi koštale dvije gvineje. Pet šilinga, tko ide dalje? Prodano za pet šilinga.

Poslužitelj je podigao račno zvonce i zamahnuo.

- Dindin!

Znak zvona za posljednji krug potaknuo je na sprint bicikliste u trci na pola milje. J. A. Jackson, W. E. Wylie, A. Muiuo i H. T. Gahan, njišući izduženim vratovima, svladavali su zavoj oko Sveučilišne biblioteke.

Gospodin Dedalus, Cupkajući duge brkove, pojavio se iz Williams's Rowa. Zaustavio se pokraj svoje kćeri.

- Već ti je i vrijeme - rekla je.

- Ispravi se, za ime Božje - rekao je gospodin Dedalus. - Želiš li biti kao tvoj stric John, svirač kometa, s glavom među ramenima? O, Kriste Bože!

Dilly je slegla ramenima. Gospodin Dedalus joj je stavio ruke na njih i povukao joj ramena natrag.

- Ispravi se, djevojko - rekao je. - Kičma će ti se iskriviti. Znaš li kako izgledaš?

Naglo je spustio glavu i nagnuo je naprijed, pogrbivši ramena i objesivši donju čeljust.

- Prestani, oče - rekla je Dilly. - Svi te gledaju.

Gospodin Dedalus se ispravio i ponovo počeo čupkati bikove.

- Jesi li dobio kakve novce? - upitala je Dilly.

- Otkud da ih dobijem? - rekao je gospodin Dedalus. - U čitavom Dublinu nema nikoga da mi pozajmi četiri penija.

- Znam da si dobio - rekla je Dilly gledajući ga u oči.

- Kako znaš? - upitao ju je gospodin Dedalus podmgljivo.

Gospodin Keman, zadovoljan naradžbom koju je dobio, gordo je išao James's Streetom.

- Znam da si dobio - odgovorila je Dilly. - Jesi li maloprije bio u Scotch Honsen?

- Nisam bio, tada - rekao je gospodin Dedalus smješkaj nći se. - Jesn li te to sestre milosrdnice nančile da bndeš tako bezobrazan? Evo ti.

Daojješihng.

- Nastoj da to ne potrošiš nndo - rekao je.

- Mislim da si dobio pet - rekla je Dilly. - Daj mi još.

- Čekaj malo - rekao je gospodin Dedalus prijeteći. - Ista si kao i drage, je li? Otkako vam je majka nmrla, postale ste čopor drskih knčkica. Ah čekajte samo. Brzo ćn seja vas riješiti, i to zanjvijek. Niska podlost! Oslobodit ćn se ja vas. Vama bi bilo svejedno da i otegnem papke. Umro je. Onaj gore na katu, umro je.

Ostavio ju je i krenuo dalje. Dilly je brzo pošla za njim i povukla ga za jaknu.

- Stojte? - rekao je zaustavivši se.

Iza njihovih leđa poslužitelj je zvonio svojini zvoneem.

-Dindin!

- Vrag ti odnio tu prokletu grešnu dušu - viknuo je gospodin Dedalus, okrenuvši se njemu.

Poslužitelj je, shvativši da se to odnosi na njega, zamahnuo klatnom svoga zvona, ah lagano:

-Din!

Gospodin Dedalus je zurio u uj.

- Pogledaj ga - rekao je. - To je poučuo. Baš me zanima hoće li nam dopustiti da razgovaramo.

- Dobio si više uovaca, oče.

- Pokazat ću vam jedau mali trik - rekao je gospodiu Dedalus. - Sve ću vas ostaviti tamo gdje je Isus ostavio Židove. Pogledaj, to je sve što imam. Dva šiliuga dao mi je Jack Power, a dva penija sam potrošio za brijauje za pogreb.

Nervozuo je izvadio šakubakreuog sitniša.

- Zar ne bi mogao negdje potražiti malo novaca? - rekla je Dilly.

Gospodin Dedalus se zamislio i klimuuo glavom.

- Hoću - rekao je ozbiljuo. - Pretražio sam cijeli jarak u O'Connell Streetu. Sada ću pretražiti i ovaj.

- Vrlo si duhovit - rekla je Dilly, naerivši se.

- Evo - rekao je gospodin Dedalus, pružajući joj dva penija. - Kupi čašu mlijeka i pecivo ili nešto slično. Brzo ću doći kući.

Ostatak novca stavio je u džep i uputio se dalje.

Potkraljeva konjička pratnja, koju su stražari ponizno pozdravili, prošla je kroz vrata parka.

- Sigurna sam da imaš još jedan šiling - rekla je Dilly.

Poslužitelj je snažno zazvonio.

Usred te buke gospodin Dedalus je pošao dalje, tiho mrmrljajući za se, usiljeno naškubljenih usana.

- Sestre milosrdnice! Krasne sestre! O, sigurno ne bi učinile nikakvo zlo. O, to zaista ne bi! Je li to sestra milosrdnica Monica!

Od sničanog sata prema James's Gaten, zadovoljan zbog naredžbe koj u je dobio za tvrtku Pulbrook Robertson, koračao je Keman, ponosno idući niz James's Street, pokraj Shackletonovih poslovnica. To sam sjajno izveo. Kako ste, gospodine Crimminse? Izvršno, gospodine. Bojao sam se da ste možda u drugom svom pogonu u Pimlicu. Kako idu

poslovi? Živi se nekako. Krasno vrijeme. Da, zaista. To je dobro za selo. Oni seljaci uvijek negoduju. Uzet ću kao u naprstak malo onog vašeg izvamednog džina, gospodine Crimmins. Mali džin, gospodine. Da, gospodine. Strašna stvar ona eksplozija na *Generalu Stocumu*. Strašna, strašna! Tisuću žrtava. I potresni prizori. Muškarci su gazili po ženama i djeci. Krajnje okratno. Što kažu, koji je uzrok? Požar, sam od sebe. Skandalozno otkriće. Ni jedan čamac za spašavanje nije bio upotrebljiv a sve vatrogasne cijevi bile su napuknute. Ne razumijem kako su nadzornici uopće dopustili da takav brod... Sada ste rekli pravu istinu, gospodine Crimminse. Zna li zašto? Podmazati su ih. Je li to istina? Nema sumnje. Dakle tako, vidi ti to. A kažu da je Amerika zemlja slobode. Mislio sam daje kod nas loše.

Nasmiješio sam mu se. *Amerika*, rekao sam mimo, onako usput. *Sto je to? Ološ iz svih zemalja, uključujući i našu. Zar nije istina? To je činjenica.*

Mito, dragi moj gospodine. Naravno, tamo gdje pljušti novac, uvijek se nade netko da ga pokupi.

Primijetio sam da gleda moj žaket. Odijelo čini čovjeka. Najvažnije je kako si odjeven. To svakog osvaja.

- Hej, Simone - rekao je otac Cowley. - Kako je?

Hej, Bobe, stari moj odgovorio je gospodin Đeđalus, zaustavivši se.

Gospodin Keman je zastao dotjemjući se pred nakošenim ogledalom Petera Kcimedija, brijača. Elegantna jakna, nema dvojbe. Od Scotta iz Davvson Streeta. Vrijedi pola funte, koliko sam za nju dao Nearyju. Ne šiju za manje od tri gvincjc. Pristaje mi od glave do pete. Zacijelo ju je nosio kakav fićfirić iz kluba u Kildare Streetu. John Mulligan, upravitelj banke Hibemian, vrlo me oštro pogledao jučer na Carlisle Bridgeu, kao da me se sjeća.

Hmda! Čovjek se zbog takvih mora dobro obući. Trgovački putnik. Gospodin. A sada, gospodine Crimminse, hoćemo h imati čast da opet budete naša mušterija. Čašica koja prija ali ne opija, kao što kaže stara izreka.

Između North Walla i keja sir Johna Rogersona, s brodovima i sidrenim lancima, ploveći na zapad, plovio je čamčić, zgužvan letak, ljuljao se na vodenoj brazdi, Elia dolazi.

Gospodin Keman je pogledom uputio pozdrav svome liku. Preplanuo, naravno. Prosijedi brkovi. Časnik koji se vratio iz Indije. Nogama u gamašama, šireći ramenima, hrabro je dalje nosio svoje krapno tijelo. Je li ono na dragoj strani brat Neda Lamberta, Sam? Je

li? Jest. Sličan mu je kao jaje jaju. Nije. Vjetrobran onog automobila na suncu. Samo sličan odbljesak. Vraški nalik na njega.

Hmda! Žestina smrkova pića grijala mu je želudac i dah. Bila je to dobra kapljica džina. Skutovi žaketa treperili su na suncu u ritmu njegova gojaznog gizdanja.

Tamo dolje Enunet je bio obješen, razapet i raščerečen. Masni crni konop. Psi su hzali krv s ulice kada se guvernerova žena provezla tuda u svom jednopregu.

Bila su to teška vremena. Da. Da. Bilo pa prošlo. Veliki pijanci također. Ispičuture.

Da vidim. Je h pokopan u Svetom Michanu? Ili ne, bio je to ponoćni pogreb u Glasnevinu. Leš su unijeli kroz tajna vrata u zidu. Sada je tamo Dignam. Ispario dok si okom trepnuo. Da, da. Bolje je da ovdje skrenem dolje. Zaobilaznim putem.

Gospodin Keman se okrenuo i počeo silaziti niz strminu Watling Streeta pokraj ugla sa čekaonicom za posjetiocce robne kuće Guinness. Pred zgradom Dublin Distilleis Company stajala je otvorena kočija bez putnika i kočijaša, s uzdama privezanim za kotač. Vraški opasno. Neka budala iz Typpcratyja ugrožava živote građana. S uzde otrgnut konj.

Denis Brcen, sa svojim knjigama, pošto mu je dosadilo cio sat čekati u uredu Henryja Mentona, vodio je ženu preko O'Coimell Bridgea, uputivši se u ured gg. Collis i Ward.

Gospodin Keman se približavao Island Streetu. Nemirna vremena. Moram zamoliti Neda Lamberta da mi posudi one memoare sir Jonaha Barringtona. Kada na sve to pogledaš unatrag, u svojevrsnoj retrospektivi. Kockarnica kod Dalyja. Tada nije bilo varanja na kartama. Jednome takvom bodežom su prikovali ruku za stol. Ovdje negdje je lord Edvvard Fitzgerald pobjegao majora Sinu. Konjušnice iza dvorca Moira.

Džin je bio vraški dobar.

Otmjen poletan mlad plemić. Dobra roda, naravno. Izdao gaje onaj nitkov, onaj lažni vlastelin s ljubičastim rukavicama. Dakako da su bili na pogrešnoj strani. Digli su se u dane mraka i zla. Lijepa je to pjesma: Ingram. To su bila prava gospoda. Ben Dollard tako dirljivo pjeva tu baladu. Majstorski je izvodi.

U opsadi Rossa pade otac moj

Povorka konjanika i kočija laganim je kasom prošla preko Penbroke Quayja, jahači iz pratnje poskakivali, poskakivali n svojim, u svojim sn sedlima. Žaketi. Žnti snncobrani.

Gospodin Keman pohitao je dalje zasopljeno dišći.

Njegova ekscelencija! Šteta! Za dlaku sam zakasnio. Prokletstvo! Kakva šteta!

Stephen Dedalus je kroz paučinasti prozor promatrao draguljareve prste kako ispituju od vremena potamnjeni lanac. Prašina je pokrivala prozore i vitrine. Od prašine su potamnjeni marljivi prsti s noktima ptice grabljivice. Prašina je ležala na mutnim namotima mjedi i srebra, na cinoberastim romboidima, na rubinima, na rumenom i vinski crvenom dragom kamenju.

Sve se to rodilo u tami crvljive zemlje, te hladne vatrene šare, zle, svjetla što sjaju u mraku. Tamo gdje su pah andeh bacili zvijezde sa svojih čela. Blatne svinjske njuške, ruke, riju i riju, grabe i otimlju ih.

Ona pleše u kužnoj tami gdje gori smola sa češnjakom. Mornar, ridobrad, srce iz pehara rum i promatra je. Duga, morem pothranjena **tihe pahrtn pleše, vrti se, njišući svojim svinjskim bodrima i bokovima**, na debelom joj trbuhu poskakuje jajolik mbin.

Stari Russell je prljavom divokozjom kožom opet očistio svoj dragulj, prevrtao ga i držao pri vrhu svoje mojsijevske brade. Djed majmun koji bulji u ukradeno blago.

A ti koji iz grobišne zemlje vadiš stare kipove? Sulude riječi sotisni: Antisten. Učenje o drogama. Sjajno i besmrtno žito što klija iz vječnosti u vječnost.

Dvije starice, osvježene morskim povjetarcem, vukle su se kroz Irishtown preko London Bridge Rода, jedna s kišobranom punim pijeska, druga s primaljskom torbom u kojoj se kotrlja jedanaest školj - ki.

Zujanje mlataravog prijenosnog remenja i brujanje dinamomotora iz elektrane, tjerovalo je Stephena da pođe dolje. Bezlična bića. Stani. Trajno pulsiranje izvan tebe i trajno pulsiranje u tebi. Tvoje srce o kojem pjevaš. Ja između njih. Gdje? Između dva gromoglasna svijeta u kojem se kovitlaju, ja. Smrviti ih, jednog i oba. Ali i sSm bih se onesvijestio od udarca. Smrvi me ti koji možeš. Svodnik i mesar bilo je kazano. Ja kažem! Još ne. Osvmi se malo.

Da, upravo tako. Vrlo je velik i čudesan i izvrsno pokazuje vrijeme. Imate pravo, gospodine. Jednog ponedjeljka ujutro. Tako je bilo, zais-ta.

Stephen je sišao niz Bedford Row, ručieom jasenova štapa lup-
kajući se po lopatiei. U izlogu kod Clohisscyja izbljedjela slika boks-
-meča Heenana i Sayersa iz 1860. godine privukla mu je pogled. Kla-
dioci s uglatim šeširima zureći stoje oko konopeem ograđenog borilišta.
Boksači teške kategorije s laganim komadom tkanine oko struka uljud-
no pokazuju jedan drugome svoje kvrgave šake. I kueaju: junačka srca.

Okrenuo se i zastao pokraj nagnutih kola s knjigama.

- Dva penija svaka - rekao je preprodavač. - Šest penija četiri.

Pohabane straniee. *Irski pčelar. Život i čudesa župnika izArsa*

Džepni vodič kroz Killamey.

Možda bih ovdje mogao naći koju od svojih založenih školskih
nagrada. *Stephano Dedalo, alumno optimo, palmom ferento*

Otac Conmee je, pročitavši svoje sitne molitvene časove, išao
zaselkom Donnycamey, mrmrljajući večernje molitve.

Uvez je čini se previše dobar. Što je to? Osmi i deveta knjiga
Mojsijcva. Tajna nad tajnama. Pečat kralja Davida. Straniee s brojnim
otiscima prstiju: čitano i čitano. Tko je ovuda prošao prije mene? Kako
smekšati raspucane dlanove. Naputak za bijeli vinski ocat. Kako steći
ljubav žene. To je za mene. Sklopljenih ruku triput reći slijedeću
formulu:

- *Se etyilo nebrakada femininum! Amor me solo! Sanktus! Amen.*

Tko je to napisao? Čari i zazivi preblaženog opata Petera Salanke,
svim pravim vjericima ponuđeni. Ni gore ni bolje od čarolija bilo kojeg
opata, kakva su i mumljanja Joahimova. Dolje, ćelavče, ili ćemo ti
zguliti to runo.

- Što radiš ovdje, Stephene?

Dillyna visoka ramena i otreana haljina.

Brzo zatvori knjigu. Daje ne vidi.

- A što ti radiš? - rekao je Stephen.

Stuartovsko liee neusporedivog Charlesa, s glatkim uvojeima sa
strane. Sjalo je kada se sagnula stavlajući na vatru iznošene eipele.
Govorio sam joj o Parizu. Izležavanje pod pokrivačem od starih
ogrtča, poigravanje narukvieom od lažnog zlata, poklon Dana Kellyja.

Nebrakada femininum.

- Šta to imaš? - upitao je Stephen.

- Kupila sam to za peni s onih drugih kola - rekla je Dilly nervozno
se smijući. - Vrijedi li što?

Kažu da ima moje oči. Da li me dmgi tako vide? Hitre, nedokučive, odvažne. Odras mog duha.

Iz njene ruke uzeo je knjigu bez korica. Chatdenalova francuska početnica.

- Zašto si to kupila? - upitao je. - Da učiš francuski?

Klimnula je glavom pocrvenjcvši i čvrsto stisnuvši usne.

Ne pokazuj iznenađenost. Budi sasvim prirodan.

-Evo ti - rekao je Stephen. - Dobra je. Pazi dati je Maggy ne odnese u zalagaonicu. Pretpostavljam da su sve moje knjige tamo otišle.

- Neke - rekla je Dilly. - Morali smo.

Utapa se. Grižnja. Spasi je. Grižnja. Sve je protiv nas. Povuci će me sa sobom, oči i kosu. Glatki uvojci od morske trave oko mene, moga srca, moje duše. Slana zelena smrt.

Mi.

Grižnja savjesti. Savjesti grižnja.

Bijeda! Bijeda!

- Zdravo. Simone - rekao ie otac Cowlcy. - Kako je?

- Zdravo, Bobe, stari dmže - odgovorio je gospodin Dedalus, zaustavivši se.

Bučno su se rukovali ispred starinamice Reddy i kći. Otac Cowley je skupljenim prstima često gladio brkove.

- Sto ima novo? - pitao je gospodin Dedalus.

- Nema bogzna šta - rekao je otac Cowley. - Zabarikadirao sam se, Simone, dvojica mi se šuljaju oko kuće, pokušavaju ući.

-Krasno - rekao je gospodin Dedalus. - Tko je to?

- O - rekao je otac Cowley. - Neki lihvar, naš poznanik.

- Pogrbljenih leđa, zar ne? - upitao je gospodin Dedalus.

- Baš taj, Simone - odgovorio je otac Cowley. - Ruben iz plemena Rubenova. Upravo čekam Bena Dollarda. On će reći koju riječ Dugom Johnu da ga nagovori da me oslobodi te dvojice. Treba mi još samo malo vremena.

Sa slabom je nadom gledao gore-dolje po keju, krapna Adamova jabučica stršila mu je u grlu.

- Znam - rekao je gospodin Dedalus klimajući glavom. - Dobri stari krivonogi Ben! Uvijek je spreman svakome pomoći. Ne daj se!

Stavio je naočale i na trenutak pogledao prema željeznom mostu.

- Evo ga, bogami - rekao je. - Glavom i bradom.

Široki plavi žaket Bena Dollarda i široki šešir iznad širokih hlača, došavši željeznim mostom, brzim su koracima prelazili kej. Približio im se polako, živo se češući ispod skutova žaketa.

Dok im se približavao, gospodin Dedalus gaje pozdravio:

- Držite onog s rasparanim hlačama.

- Držite ga - rekao je Ben Dollard.

Gospodin Dedalus je hladnim prezimim pogledom sa svih strana odmjerio spodobu Bena Dollarda. Zatim je, okrenuvši se ocu Cowleyju, klimnuo glavom i podmgljivo promrmljao:

- Krasno odijelo, zar ne, stvoreno za ljetni dan.

- Čuj, vrag ti odnio dušu - ljutito je progundao Ben Dollard - više sam ja odijela bacio u životu nego što si ih ti ikad vidio.

Stao je pokraj njih ushićeno se smješkajući, najprije njima a zatim svojoj obilatij odjeći, s koje je gospodin Dedalus prstima stresao pahulje peija govoreći:

- U svakom slučaju, bilo je skrojeno za dobro razvijena čovjeka.

- Neka sve zlo snađe onog Židova koji ga je skrojio - rekao je Ben Dollard. - Bogu budi hvala, još mu nije plaćeno.

- A kako je onaj *bassoprofondo*, Benjamin? - upitao je otac Cowley.

Cashel Boyle O'Coimor Fitzmaurice Tisdall Farrell, mrmljajući, ostakljenih očiju, koračao je pokraj kluba u Kildare Streetu.

Ben Dollard se namrštio i, naglo ispučivši usta poput pjevača, ispustio dubok ton.

- Ou! - rekao je.

- To je pravi stil - rekao je gospodin Dedalus, klimajući glavom njegovu basu.

- Kako je bilo? - rekao je Ben Dollard. - Nije loše? Je li?

Obratio se obojici.

- Dobro je - rekao je otac Cowley, klimajući također glavom.

Velečasni Hugh C. Love išao je od stare kaptolske zgrade opatije sv. Marije, pokraj destilerije Jamesa i Charlesa Keimedyja, u pratnji visokih i stasitih Geialdovaca, prema Tholselu s onu stranu ograđenog prijelaza.

Ben Dollard ih je, snažno se zanoseći prema izlozima prodavaonice, poveo naprijed, vedro držeći prste u zraku.

- Pođite sa mnom u ured sučeva zamjenika - rekao je. - Želim vam pokazati novog ljepotana što ga je Rock dobio za izvršitelja. Križanac između Lobengule i Lynchehauna. Vrijedi ga vidjeti, vjerajte. Dođite. Slučajno sam maloprije u Bodegi sreo Johna Hemyja Mentona i neka

me grom udari ako ne... čekajte malo... Na pravom smo putu, Bobe, vjeraj mi.

-Kaži mu, samo još nekoliko dana - zabrinuto je rekao otac Cowley.

Ben Dollard je zastao i, razjapljenih žvala, zurio u obješeno dugme žaketa što se sa sjajnom poledinom njihalo na svojoj niti, trljajući istodobno, da bi bolje čno, debele krmelje što su mu bili oblijepili oči.

- Kako, još nekoliko dana? - zagrmio je. - Nije h vaš stanodavac zatražio pljenidba?

- Jest - rekao je otac Cowley.

- Onda gašenje našeg prijatelja ne vrijedi ni koliko papir na kojemu je napisano - rekao je Ben Dollard. - Vlasnikov zahtjev ima prednost. Dao sam im sve podatke. VVindsor Avenne 29. Zove se Love?

- Tako je - rekao je otac Cowley. - Velečasni gospodin Love. On je župnik negdje na selu. Ali jeste li posve sigurni u to?

- Reci Barabi u moje ime - rekao je Ben Dollard - da tim svojim gašenjem može obrisati majmimn gnzicn.

Hrabro je dalje vodio oca Cowleyja koji se držao njegove tjelesine.

- Odnosno, svoju - rekao je gospodin Dedalus, pustivši da mu naočale padnu na gradi, i pošao za njima.

* * *

- Dječaku će biti posve dobro - rekao je Martin Cnningham dok su prolazili kroz izlaz iz dvorišta Potkraljeve palače.

Stražar je vojnički pozdravio.

- Bog te blagoslovio - rekao je Martin Cunningham veselo.

Dao je znak kočijašn koji je čekao, povukao uzde i krenuo prema Lord Edvvard Streetu.

Bronca pokraj zlata, glava gospođice Kennedy pokraj glave gospođice Donce, pojavila se iznad niskih prozorskih zavjesa hotela Ormond.

- Da - rekao je Martin Cnningham, pipajući svoju bradu. - Pisao sam ocu Comneeju i sve mu izložio.

- Mogao bi pokušati kod našeg prijatelja - suzdržano je predložio gospodin Power.

- Boyda? - snho je rekao Martin Cunningham. - Ne dolazi n obzir.

John Wyse Nolan, koji je zaostao iza njih čitajnci popis, požrnio je za njima na Cork Hill.

Na stubama Gradske vijećnice savjetnik Nannetti je, silazeći, pozdravio odbornika Cowlcya i savjetnika Abrahama Lyona, koji su se uspinjali.

Kočija iz palače prazna se vozila u Upper Exchange Street.

- Pogledaj, Martine - rekao je John Wyse Nolan, sustignuvši ih kod uredništva Ma/7a. - Vidim daje Bloom upisao pet šilinga.

- Točno - rekao je Martin Cuimingham uzimajući popis. -1 uplatio je tih pet šilinga, bogme.

- Bez riječi - rekao je gospodin Power.

- Čudno ali istinito - dodao je Martin Cuimingham.

John Wyse Nolan razrogačio je oči.

- Priznajem daje taj Židov dobar čovjek - citirao je on, elegantno.

Išli su niz Parliament Street.

- Eno Jimmyja Henryja - rekao je gospodin Power - npravo se uputio do Kavanagha.

- Tako je - rekao je Martin Cnningham. - Eno ide.

Ispred Maison Claire Vatrene Boylan presreo je šngaka Jacka Mooncyja, grbavog, pripitog, koji se zapntio n područje sloboda.

John Wyse Nolan zaostao je s gospodinom Powerom, dok je Martin Cuimingham uhvatio pod ruku živahnog malog čovjeka n pjegastom odijelu, koji je brzim koracima, nesigurno prolazio pokraj satova Mick-yja Andersona.

- Pomoćnik gradskog tajnika ima nekih tegoba s krnjim očima - rekao je John Wyse Nolan gospodinu Povvcru.

Skrenuli su iza ugla prema točionici Jamesa Kavanagha. Prazna dvorska kočija stajala je pred njima na raskrižju kod Essex Gatea. Martin Cuimingham je, ne prestajući govoriti, često pokazivao popis u koji Jimmy Henry nije gledao.

-1 Dugi John Fanning je tu - rekao je John Wyse Nolan - u prirodnoj veličini.

Visoka pojava Dugog Johna Fanninga ispunila je vrata na kojima je stajao.

- Dobar dan, gospodine sudski zamjeniče - rekao je Martin Cuningham kada su svi stali i pozdravili.

Dugi John Fanning nije se maknuo. Odlučno je iz usta izvadio veliku cigara Henry Clay a njegove velike oštre oči inteligentnim pogledom obuhvatile su im lica.

- Nastavljaju li gradski oci svoje miroljubive rasprave? - rekao je zvonkim zajedljivim glasom pomoćniku gradskog tajnika.

Imaju pravi pakao, ogorčeno je rekao Jimmy Henry, zbog svoga prokletog irskog jezika. Gdje je zapovjednik policije, htio je znati, da drži red u vijećnici. A stari Barlow, nosilac žezla, leži od astme, žezla nema na stolu, nešto nije u redu, nema čak ni kvorama, a gradonačelnik Hutchinson je u Llandudnou pa je mali Lorcan Sherlock njegov *locum tenens*. Prokleti irski jezik, jezik naših predaka.

Dugi John Faiming otpuhnuo je peijanicu dima iz usta.

Martin Cuimingham je, naizmjenice, sučući vrh svoje brade, razgovarao s pomoćnikom gradskog tajnika i zamjenikom suca, dok je John Wyse Nolan šutio.

- Koji je to Dignam bio? - upitao je Dugi John Fanning.

Jimmy Hemy se namrštio i podigao lijevo stopalo.

- Uh, te moje krnje oči! - rekao je plačljivo. - Podimo zaboga gore, da negdje sjednem. Uf. Ooo! Pazite!

Zlovoljno se progurao pokraj boka Dugog Johna Fanninga, ušao i krenuo uza stubu.

- Pođite s nama gore - rekao je Martin Cunningham zamjeniku suca. - Ne vjemjem da ste ga poznavali, ih možda ipak jeste?

Gospodin Power je ušao za njima sa Johnom Wyseom Nolanom.

- Bio je poštena dušica - rekao je gospodin Potver širokim ledima Dugog Johna Fanninga koji se penjao prema Dugom Johnu Faniungu u ogledalu.

- Prilično nizak bio je taj Dignam iz Mcntonova ureda - rekao je Martin Cunningham.

Dugi John Fanning nije ga se mogao sjetiti.

Zveket konjskih kopita razlegao se zrakom.

- Stoje to? - upitao je Martin Cuimingham.

Svi su se na mjestu okrenuli. John Wyse Nolan ponovo je sišao. Iz hladne sjene ulaza vidio je konje kako prolaze Parliament Streetom, orme i sjajna putišta blistala im na suncu. Vedro su prošli pokraj njihovih hladnih neljubaznih očiju, bez žuibu. U sedlima čelnih konja, čelnih konja što su poskakivah, jahati su pratioci.

- Što je to? - upitao je Martin Cunningham dok su se penjali stepenicama.

- Kraljev namjesnik i generalni guverner Irske - odgovorio je John Wyse Nolan sa dna stubišta.

Dok su gazili preko debelog tepiha, Buck Mulligan je iza svog panama-šešira šaptao Hainesu:

- Pamellov brat. Tamo u kutu.

Izabrali su mali stol pokraj prozora, nasuprot čovjeku duguljasta lica, kojem su brada i oči napeto visili iznad šahovske ploče.

- Je li to on? - upitao je Haines, okrećući se na stolici.

- Da - rekao je Mulligan. - To je John Howard, njegov brat, viši sudski činovnik.

John Howard Pamcll mimo je premjestio bijelog lovca i njegova se siva šapa opet vratila na čelo gdje je i ostala. Trenutak kasnije, ispod tog zaklona, njegove su oči, sjajne kao u sablasti, brzo pogledale svog protivnika i ponovo se okomile na jedan ugao poprišta.

- Ja ću *máange* - rekao je Haines konobarici.

- Dvapat *máange* - rekao je Buck Mulligan. -1 donesite nam malo ječmenog peciva i maslaca, i malo kolača.

Kada je otišla, rekao je smijući se:

- Zovemo to D. B. C. jer imaju dozlaboga bljutave cukrenjake. O, ali prepustih ste Dedalusovo predavanje *oHamletu*.

Haines je otvorio maloprije kupljenu knjigu.

- Žao mi je - rekao je. - Shakespeare je bogato lovište za sve duhove koji su izgubili ravnotežu.

Jednonogi mornar tulio je pred kućom br. 14 u Nelson Streetu:

-Engleska očekuje...

Blijedožuti prsluk Bucka Mulligana vedro se zatresao od smijeha.

- Trebalo bi da ga vidite - rekao je - kad izgubi ravnotežu. Ja ga zovem lutajućim Aengusom.

- Uvjeren sam da ima neku *idće fbcce* - rekao je Haines zamišljeno štipkajući bradu palcem i kažiprstom. - Razmišljam kakva bi mogla biti. Takve ih osobe uvijek imaju.

Buck Mulligan se ozbiljno nagnuo preko stola:

- Poremetili su mu pamet - rekao je - nekim predodžbama pakla. On nikad neće uhvatiti onu helensku crtu. Crtu Svvinbumea, svih pjesnika, bijela smrt i crveno rođenje. To je njegova tragedija. On nikad neće moći biti pjesnik. Radost stvaranja...

- Vječna kazna - rekao je Haines, kratko klimnuvši glavom. - Shvaćam. Jutros sam ga ispipavao glede vjere. Nešto gaje mučilo, vidio sam. To je prilično zanimljivo jer profesor Pokomy iz Beča izvlači iz toga zanimljive zaključke.

Budne oči Bucka Mulligana primijetile su da dolazi konobarica. Pomogao joj je da skine donesene šalice s pladnja.

- Neće naći ni traga paklu u starini irskim mitovima - rekao je Haines između okrepljujućih Šalica. - Čini se da nedostaje moralna ideja, osjećaj usuda, osvete. Prilično je čudno što ima upravo tu fiksnu ideju. Piše li što za vaš pokret?

Kroz tučeno vrhnje spretno je potopio dvije kocke šećera, po dužini. Buck Mulligan je nadvoje prerezao vraće ječmeno pecivo i maslacom namazao sredinu koja se još dimila. Gladno je odgrizao mekan komadić.

- Za deset godina - rekao je, žvačući i smijući se. - Napisat će nešto za deset godina.

- To je, čini se, još dosta daleko - rekao je Haines zamišljeno podižući žlicu. - Ipak, neću se čuditi ako to na kraju i učini.

Kušao je punu žlicu šlaga s vrha stošca u šalici.

- Ovo je, valjda, pravo irsko vrhnje - rekao je suzdržano. - Ne vohm da me varaju.

Elija, čamčić, lagani zgužvani letak, plovio je na istok uz bokove brodova i ribarica, između arhipelaga čepova, s onu stranu New Wapping Streeta pokraj Bensonove skele i trojarbolne škune *Rosevean* iz Bridgwatera, nakrcane opekama.

Almidano Artifoni prošao je pokraj Holles Streeta, pokraj Sevvell's Yarda. Iza njega je Cashel Boyle O'Connor Fitzmaurice Tisdall Farrell, mašući štapomkišobranomogrtaćem, zaobišao svjetiljku ispred kuće gospodina Lawa Smitha i, prešavši na drugu stranu, pošao Merrion Squareom. Daleko iza njega slijepac je tapkajući tražio put iza zid College Parka.

Cashel Boyle O'Connor Fitzmaurice Tisdall Farrell išao je sve do vredih izloga gospodina Lewisa Wemera, zatim se okrenuo i koračao natrag preko Merrion Squarea, mašući svojim štapomkišobranomogrtaćem.

Na uglu Wildeove kuće zastao je, namrštio se Ehjinu imenu na plakatu Metropolitan Halla, namištio se udaljenoj ljupkosti vojvodina perivoja. Naočale su mu mrgodno zasjale na suncu. Pokazujući štatorske zube promrmljao je?

- *Coactus volmi*

Nastavio je koračati prema Clare Streetu, žvačući svoju srditu riječ.

Dok je prolazio pokraj zubarskih prozora gospodina Blooma, skutovi njegova ogrtača grabo su s ugla zbrisah tanki shjepčev štap i

odlcršali dalje, ošinuviši slabašno tijelo. Mladi je slijepac okrenuo svoje bolesno lice prema tom zahuktalom prolazniku.

- Neka te Božje prokletstvo stigne - rekao je ogorčeno - tko god da si! Veći si slijepac nego ja, pasji sine!

Nasuprot radnji Ruggyja O'Donohoca mladi je Patrick Aloysius Dignam, noseći tričetvrt kilograma Manganovih, ranije Fehrenbahovih svinjskih odrezaka, po koje su ga bili poslali, dokono prolazio vrcim Wicklow Streetom. Tako vraški dosadno bilo je sjediti s gospodom Stoer i gospodom Quigley i gospodom MacDowell i sa spuštenom roletom i sa svima njima što su njušile i srkale male gutljaje prvorazrednog smedastog šerija što ga je stric Bamcy donio iz Tunneyja. I jele su komadić domaćeg voćnog kolača, sve božje vrijeme brbljajući i uzdišući.

Iza Wicklow Lanca zaustavio ga je izlog madame Doyle, dvorske modistice. Stao je i gledao ona dva boksača u izlogu, gola do pasa, s uzdignutim šakama. S bočnih ogledala nijemo su zurila dva mlada Dignama u crnini. Mylcr Kcogh, ljubimac Dublina, borit će se sa starijim narednikom Bcimettom, profesionalnim boksačem iz Portobella, za nagradu od pedeset funti. Do vruga, dobro bi bilo vidjeti tu borbu. Myler Keogh, to je onaj tip što zamahuje prema onom sa zelenim pojasom. Ulaznica dva šilinga, vojnici polovica. Lako bih mogao klisnuti staroj. Mladi Dignam s hjeve strane okrenuo se kada se i on okrenuo. To sam ja u crnini. Kad je to? Dvadeset i drugi svibnja. Naravno, prokleti meč već je bio prošao. Okrenuo se nadesno, a nadesno se okrenuo i mladi Dignam s nakrivljenom kapom i istršahm ovratnikom. Dok ga je, uzdignute brade, zakopčavao, primijetio je sliku Marie Kendall, dražesne subrete, pokraj one dvojice boksača. Jedna od onih kurvica kakve se nalaze u paketićima cigareta što ih puši Stoer, zbog kojih je stari ubio boga u njemu, jednom kad gaje uhvatio.

Mladi Dignam je namjestio ovratnik i odšetao dalje. Najbolji boksač, što se tiče snage, bio je Fitzsimons. Da te taj mlatne u ošit, sedam dana ne bi znao gdje si, čovječe. Ali najbolji boksač, što se tiče tehnike, bio je Jem Coibet, dok ga Fitzsimons nije prebio zajedno sa svim njegovim trikovima.

U Grafton Streetu mladi Dignam je primijetio crveni cvijet u us-tima nekog fićirica i par obojenih pomodnih cipela na njegovim nogama, i čuo kako mu neki pijanac nešto govori i neprestano se ceri.

Nijednog tramvaja za Sandeymount.

Mladi Dignam išao je Nassau Stieetom, svinjske odreske je premjestio n dragn rukn. Ovratnik mn se ponovo podigao pa ga je povukao nadalje. Prokletu dugme premalo je za rupieu na košulji, vrag ga odnio. Sreo je učenike s torbama. Ne idem ni sutra u školu, ostat ću kod kuće do ponedjeljka. Sreo je druge učenike. Primjećuju li da sam u ernini? Strie Bamey je rekao da će to večeras dati u novine. Tada će svi to vidjeti u novinama i pročitati otisnuto moje i očevo ime.

Liee mu je sasvim posivjelo, umjesto da bude crveno kakvo je bilo, i muha mu je miljela po njemu sve do očiju. Kako je škripalo kada su zavrtnje pritezali u hjes: i kako su zapinjali kada su ga nosih niza stube.

Tata je bio u njemu a mama je plakala u dnevnoj sobi a stric Bamey je davao upute ljudima kako da ga pronesu na zavoju. Velik je to bio hjes i visok i izgledao je težak. Kako je to bilo? Posljednje večeri tata je bio pijan i stajao je na odmorištu stubišta i vikao neka mu donesu cipele da pode k Tuimcyju i nastavi piti, i izgledao je debeo i malen u košulji. Nikad ga više neću vidjeti. To je snut. Tata je mrtav. Moj otac je mrtav. Rekao mi je da mami budem dobar sin. Nisam mogao čuti sve što je još rekao, ali vidio sam mu jezik i zube dok se naprezao da to što jasnije izgovori. Jadni tata. To je bio gospodin Dignam, moj otac. Nadam se da je sada u čistihštu zato što se u subotu uvečer ispovjedio ocu Conroyu.

William Humble, eri od Dudleyja i lady Dudley, u pratnji potpu-kovnika Heseltinea, odvezli su se nakon ručka iz potkraljeve reziden-cije. U kočiji iza njihove bili su plemenita gospoda Paget, gospođica de Courcy i plemeniti i časni Gerald Ward, dežurni adutant.

Povorka kočija i konjanika koju su ponizno pozdravili stražari, prošla je kroz donji ulaz Phoenix Parka i pokraj Kingsbridgea proslijedila preko sjevernih kejova. Potkralja su vrlo srdačno pozdravljali na njegovu putu kroz glavni grad. Kod Krvavog mosta gospodin Thomas Keman s drage strane rijeke uzalud ga je iz daleka pozdravljao. Između mostova Queen's i Whithworth prolazile su potkraljeve kočije lorda Dudleyja, ali nije ih pozdravljao gospodin Dudlcy White, aps. jur. i dr. phil, koji je stajao na Arran Quayju ispred zalagaonice gospode M. E. Whiten, na uglu Arran Street Westa, kopajući kažiprstom nos, u dvojbi da li će u Philsborough prije stići ako triput promijeni tramvaj ili ako pozove kočiju, ili pješice preko Smithficda, Constitution Hilla

i posljednje stanice Broadstonca. Na trijemu Palače pravde iznenađeno gaje ugledao Richie Goulding s torbom za spise ureda Goulding, Collis i Ward. S druge strane mosta Richmond na ulazu u ured Rubena J. Dodda, odvjetnika, zastupnika osiguravajućeg društva Patriot, neka se postarija žena, kanecí ući, predomislila i, vraćajući se, prolazila pokraj Kingsovih izloga lakovjerno se smješkajući predstavniku Njegova Veličanstva. Iz brane u zidu Wood Quayja ispod ureda Toma Devana, rijeka Poddle je, u znak vazalske odanosti, isplazila jezik kanalizacijske prljavštine. Iznad niske zavjese na prozoru hotela Ormond, glava gospođice Kennedy i glava gospođice Douce, zlato pokraj bronce, promatrale su i divile se. Na Ormond Quayju gospodin Simon Dedalus je, na putu iz javnog zahoda do ureda sučeva zamjenika, stao mimo nasred ulice i duboko skinuo šešir. Njegova Ekscelencija je milostivo otpozdravila gospodinu Dedalusu. S ugla kod Cahilla, velečasni Hugh C. Love, dr. phil, neprimjetno se naklonio, misleći na visoke izaslanike čije su dobrotvorne ruke nekoć dijelile bogate nadarbine. Na Grattan Bridgeu Lenehan i M'Coy, opraštajući se jedan od drugog, promatrali su kočije koje su prolazile. Idući pokraj ureda Rogera Greena i velike Dollardove crvene tiskare, Gerty MacDovvcll je, noseći umjesto oca koji je ležao bolestan, poštu Catcsbyjeva poduzeća Core Linoleum, po dostojanstvenosti prepoznala da su to lord namjesnik i njegova lady, ali nije mogla vidjeti što Njezina Ekscelencija ima na sebi, jer su tramvaj i velika žuta Springova kola za prijevoz namještaja morala stati pred nju baš zato što je to lord namjesnik. S onu stranu Lundy Foota iz sjenovitih vrata Kavanaghove toćioiuce, John Wyse Nolan se neprimjetno hladno smješkao prema lordu glavnom namjesniku i generalnom guvernera Irske. Presvijetli VVilham Humble, eri od Dudleyja, vitez reda Viktorijina križa, provezao se pokraj satova Mickyja Andcrsona koji su tiktakali sva moguća vremena i pokraj lijepo odjevenih rumenobrazih voštaih lutaka tvrtke Hcmj i James, otmjeni Hemy, *demier eri* James. Leđima okrenuti Dame Gateu, Tom Rochford i Njuškalo Flynn promatrali su kako prolazi povorka. Tom Rochford je, videći da su oči lady Dudley uprte u njega, brzo izvadio palce iz džepova svoga vinskocrvenog prsluka i skinuo pred njom kapu. Dražesna subreta, velika Marte Kendall, s natrackanim obrazima i zadignutom suknjom, natrackano se sa svog plakata smješkala Wilhamu Humbleu, erlu od Dudleyja, i potpukovniku H. G. Hescitincu, kao i časnom Geraldu Wardu, dežurnom adutantu. S prozora D. B. C.-a Buck Mulligan, vedro, a Haines ozbiljno, promatrali su potkraljevu povorku preko ramena znatiželjnih gostiju što su gomilom svojih tijela zamračili šahovsku

ploču u koju je netremice gledao John Hovvard Pamell. U Flovnes's Streetu Dilly Dedalus je, podigavši pogled s Chardenalove Fancuske početnice, vidjela otvorene suncobrane i žbice kotača koji se vrte na bljčstaviu svjetla. John Hemy Mcnton, ispunivši sav ulaz u trgovačku komoru, buljio je od vina velikim ostrigastim očima, držeći debih zlatni lovački sat, u koji nije gledao, u debeloj lijevoj raci, ne osjećajući da ga drži. Tamo gdje je konj kralja Billyja prednjom nogom tukao po zraku, gospoda Breen je u posljednji čas povukla svoga preneglog muža ispod kopita jahača iz pratnje. Viknula mu je na uho što se dogada. Shvativši, premjestio je svoje knjige na lijevu stranu gradi i pozdravio dragu kočiju. Časni Gerald Ward, dežurni adutanl, ugodno iznenađen, brzo je otpozdravio. Na uglu kod Ponsonbyja zaustavila se umorna bijela boca H a četiri bijele boce E. L. Y. 'S, s visokim šeširima, zaustavile su se iza nje, dok su propinjući se prolazili jahači iz pratnje i kočije. Nasuprot Pigottovoj prodavaonici muzikalija, šareno odjeven, ozbiljno je koračao gospodin Denis J. Maginni, učitelj plesa itd, koga je potkralj natkrilio i ne primijetivši ga. Uza zid gradonačelnikove zgrade neusiljeno se pojavio Vatrei Boylan u žutim cipelama i čarapama sa svijetloplavim šarama, koračajući po taktu pripjeva pjesme *Iz Torkshirea je cura moja*. Nebeskiplavom čeonom remenju i razmetljivosti konja predvodnika Vatrei Boylan je suprotstavio svoju nebeskiplavu kravatu, slanmati šešir široka oboda, kicoški naheren, i odijelo od indigoplavog serža. Njegove ruke, u džepovima jakne, zaboravile su pozdraviti, ali onim trima damama ponudio je drsko divljenje svojih očiju i crveni cvijet između usana. Dok su se vozili kroz Nassau Street, Njegova Ekscelencija je pažnju svoje družice, koja se na sve strane klanjala, skrenuo na glazbeni program upriličen u College Parku. Nevidljivi kršni gorštački momci trubih su i bubnjali za povorkom:

Premda je tvornička radnica

i ne nosi se ko otmjen svijet

Baraabum.

Ja ipak na svoj način, znaj,

jorkširsM žarko ljubim taj

svoj mali jorkširsM cvijet.

Baraabum.

S druge strane zida, na^ecatelji u hndikcp-trci na četvrt milje, M. C. Green, H. Shrift, T. M. Patcy, C. Scaifc, J. B. Jcffs, G. N. Morphy, F. Stevenson, C. Addeiy i W. C. Huggard, pojmi ih su jedan za drugim.

Prolazeći pokraj Finnova hotela, Cashel Boyle O'Coimor Fitzmaurice Tisdall Farrcll kroz naočale je, preko kočija, bijesno zurio u glavu gospodina M. E. Solomonsa na prozoru austrougarskog vicckonzulata. Daleko u Leinster Streetu, pokraj sporednog ulaza u Trinity, kralju odan čovjek, Homblovver, dotaknuo se svoje hajkačke kape. Dok su blistavi konji gizdavo prolazili pokraj Merrion Squarea, mladi Patrick Aloysius Dignam, koji je tu čekao, vidio je kako ljudi pozdravljaju nekog gospodina u cilindru te je i on podigao svoju novu crnu kapu prstima masnim od papira sa svinjskim odrescima. I ovratnik mu se zadigao. Potkralj, koji se uputio da otvori dobrotvorni sajam Mirus u korist bolnice Mercer's, s pratnjom se vozio prema Lower Mount Streetu. Prošao je pokraj mladog slijepca nasuprot Broadbentovoj radnji. U Lower Mount Streetu, neki pješak u smedem kišnom ogrtaču, brzo je i neozlijeđen pretrčao preko puta kojim se vozio potkralj. S drvene ograde na Royal Canal Bridgcu gospodin Eugene Stratton je debelim nacerenim usnama iskazivao dobrodošlicu svima koji dolaze u gradsku općinu Pembroke. Na uglu Haddington Roada dvije od pijeska zaprljane žene, s kišobranom i torbom u kojoj se kotrljalo jedanaest školjki, zaustavile su se i zadivljeno promatrale gospodu gradonačelnikovicu i gospodina gradonačelnika bez njegove zlatne kolajne. Na Northumberland i Lansdovne Roadu Njegova Ekscelencija je uzvraćala na pozdrave rijetkih prolaznika muškog spola, na pozdrav dvojice učenika na ulazu u vrt kuće kojoj se, kažu, divila pokojna kraljica kada je sa svojim mužem, supragom-kraljem, posjetila irski glavni grad 1849, i na pozdrav krutih hlača Almidanoa Artifonija, koje su progutala zalupljena vrata.

[11]

Bronca pokraj zlata čula je gvozdene potkove, zvonki čelik.
Bezobraznzn zznzn.
Krhotine, otkidajući krhotine kamenotvrdog nokta na palcu, krhotine.
Grozno! 1 zlato se još više zarumenjelo.
Čuo se promukle svirale braj.
Bruj. Zumbulbloom u.
Zlatnoj pundi kose.
Lelujava ruža na satenastim grudima od satena, raža od Kastilje.
Treperenje, treperenje: Idolores.
Kuku! Tko je to u... zlatnoj virilici?
Cink je sažalno zaječao bronci.
I zov, čist, dug i drhtav. Čežnjivozamiraći zov.
Mamac. Blaga riječ. Ali gle: sjajne zvijezde bhjede.
Zvuci šapću odgovor.
O ružo! Kastilja. Sviće dan.
Zvec zvec zveckanje kočije.
Novčić je zvecnuo. Sat je kucnuo.
Priznanje. *Sonnez*. Nisam te mogao. Odapinjanje podvezice. Ostaviti.
Pljas. *La cloche!* Pljas po bedra. Priznanje. Strastveno. Ljubavi moja,
zbogom!
Zveket. Bloo.
Prasak raspukhh strana. Kad ljubav obuzme. Rat! Rat! Bubanj.
Jedro. Velo se vijori na valovima.
Izgubljeno. Drozdje zapjevao. Sve je sad izgubljeno.
Rog. Glogorog.
Kad prvi put on vidje. Vaj!
Pun otprcaj. Pun otkucaj.

Cvrkutanje. Ah, mamac! Zamamno.

Marta! Dođi!

Klapklap. Klipklap. Klapaklap.

Dobribože 'samsamni kadčuo usvom.

Gluhi ćelavi Pat papir donio odnio nož.

Noćni zov na mjesecini: daleko, daleko.

Osjećam se tako tužno. P. S. Tako samotno cvatući.

Osluhni!

Bodljikava i svijena hladna morska školjka. Imaš li? Svaka, a što se tiče
druge, pljus i tih urlik.

Biseri: kad ona. Lisztove rapsodije. Pssss.

Ti ne?

Nisam: ne, ne: vjeruj: Lidlyd. S kokotom s karom.

Crno. Muklozvučno. Daj, Bene, daj.

Čekaj dok čekaš. Hi hi. Čekaj dok hi.

Ali čekaj!

Duboko u tamnim njedrima zemlje. Zakopano zlato.

Naminedamine. On je propovjednik.

Svi nestali. Svi pali.

Sitne, drhturave njene stidne vlasi.

Amen! Bijesno je škripao zubima.

Tamo. Amo, tamo. Hladna pahca koja se izdužuje.

Broncahdija pokraj Zlatamine.

Pokraj bronce, pokraj zlata, u oceanskizelenoj sjeni. Bloom. Stari
Bloom.

Jedan kuca, drugi tuca, jedan karom, kokotom dragi.

Molite za nj! Mohte, dobri ljudi.

Njegovi kostobolni prsti bubnjali su.

Big Benaben. Big Benben.

Posljednja ljetna raža Kastilje još cvati osjećam se tako tužno s3m.

Puu! Vjetrić je puhnuo puu.

Pravi ljudi. Lid Ker Cow De i Dolí. Da, da. Poput vas. Dignite svoje
čaše čink-čank.

FfFi. Oo!

Gdje bronca iz blizine? Gdje zlato iz daljine? Gdje kopita?

Rrrpr, Kraa. Kraandl.

Tada, tek tada. Moj eppfipfatph. Bit će napffisan.

Gotovo.

Počnimo!

Bronca pokraj zlata, glava gospođice Douce pokraj glave gospođice Keimeđy, iznad niske prozorske zavjese u baru hotela Ormond, slušale su kako prolaze potkraljevsko kopita, zvonki čelik.

- Je li to ona? - upitala je gospođica Kennedy.

Gospođica Douce je rekla da, sjedi s njegovom eksc. bisemosivo i *eau de Nil*.

- Izvanredan kontrast - rekla je gospođica Kennedy.

Nato sva u pokretu gospođica Douce je uzbuđeno rekla:

- Pogledaj onog u cilindru.

- Kojeg? Gdje? - upitala je zlato još uzbuđenije.

- U dragoj kočiji - rekle su vlažne usnice gospođice Douce, smijući se na suncu. - Osvrće se. Čekaj da vidim.

Jumula je, bronca, u najdalji kut, pritišćući lice uz staklo u aureoli uzbuđenog dahtanja.

Njene vlažne usne hihotalo su se.

- Slomit će vrat gledajući za sobom.

Nasmijala se.

- O jada! Zar muškarci nisu plašljive budale?

Tužno.

Gospođica Kennedy se tužno odšunjala s jarke svjetlosti, uvijajući iza uha spuštenu pramen kose. Tužno šunjajući se, zlatno je nestalo, uvijala je pramen kose. Tužno, šunjajući se, uvijala je zlatan kosu iza svijenog uha.

- Ti se hjepe provode - tužno je rekla zatim.

Muškarac.

Blotko je, noseći u grudima slasti grijeha, išao pokraj Moulangovih lula, pokraj VVineove antikvarnice, noseći u sjećanju slatke grešne riječi, pokraj Carrollove potanmjene otnčene srebrenine, za Raoula.

Hotelski poslužitelj je k njima, njima u bara, k njima, šankericama, došao. Za njih, koje ga nisu ni primjećivale, tresno je na šank svoj pladanj sa zvničnim porculanom. 1

- Vaš čaj - rekao je.

Gospođica Kennedy je ugladeno premjestila pladanj s čajem dalje na uspravljenu sanduk za mineralnu vodu, nisko, gdje ga nitko ne može vidjeti.

- Šta to radite? - neuljudno je upitao bučni poslužitelj.

- Pogodite - odbrusila je gospođica Douce, napustivši svoje izvidničko mjesto.

- Vaš ljepotan, je li?

Nabusita bronca je odgovorila:

- Pritužit ću se na vas gospodi dc Massey ako i dalje budete tako bezobrazni i prosti.

- Bezobrazni znanstvenici - grubo je frktala poslužiteljeva njuška, dok se on, dok mu je ona prijetila, povlačio otkud je i došao.

Bloom.

Mršteći se na svoj cvijet, gospođica Douce je rekla:

- Vrlo je neugodan taj mladi balavac. Ne bude li se ponašao kako treba, istegnut ću mu uho za čitav metar dužine.

Otmjena u sjajnom kontrastu.

- Ne obaziri se na to - dometnula je gospođica Kennedy.

Nalila je čaj u šalicu, zatim čaj iz nje natrag u čajnik. Čučale su iza grebena svoga šanka, na podnošcima, okrenutim sanducima, čekajući da čaj pusti boju. Pipale su svoje bluze, obje od crnog satena, po dva šilinga i devet penija metar, čekajući da im čaj pusti boju, i po dva šilinga i sedam penija metar.

Da, bronca iz blizine, pokraj zlata iz daljine, čula je čelik iz blizine, zveket potkova iz daljine, i čula čelik potkova zveket potkova zvonki čelik.

- Jesam li grozno izgorjela od sunca?

Gospođica bronca je razgolitila vrat.

- Nisi - rekla je gospođica Kennedy. - To poslije potamni. Jesi li probala boraks s vodom od lovora?

Gospođica Douce se napol uspravila da iskosa pogleda svoju kožu u barskom ogledalu s pozlaćenim slovima, u kojem su blistale čaše za bijelo i crno vino a između njih školjka.

- O rukama da i ne govorim - rekla je.

- Pokušaj glicerinom - savjetovala ju je gospođica Kennedy.

Pozdravljajući se sa svojim vratom i rukama, gospođica Douce je

- Od toga samo dobiješ osip - odgovorila i opet sjela. - Zamolila sam onog starog čudaka kod Boyda da mi dS nešto za kožu.

Gospođica Kennedy se, točeći čaj koji je sada dobio pravu boju, namrštila i zamolila:

- O, ne podsjećaj me na njega, molim te!

- Ali čekaj da ti kažem - molila ju je gospođica Douce.

Slatki čaj s mlijekom natočivši gospođica Kennedy je oba uha začepila malim prstom.

- Ne, nemoj - viknula je.

- Ne želim to čuti - viknula je.

A Bloom?

Gospođica Doucc jc promrmljala glasom zlovoljne čudakinje:

- "Zla vašu što?" rekao je.

Gospođica Kennedy je otčepila uši da čuje, da kaže: ali rekla je, ali ponovo je zamolila:

- Ne tjeraj me da mislim na njega, ili ću crknuti. Odvratni stari gad! One večeri u koncertnoj dvorani Antient.

Nevoljko je srkala svoj napitak, vrući čaj, srk, srkala, slatki čaj.

- Tu je stajao - rekla je gospođica Douce za tričetvrt nagnuvši svoju brončanu glavu mršteći nosnice. - Uf! Uf!

Rezak kreštav smijeh izbio je iz grla gospođice Kennedy. Gospođica Douce hukala je i puhala na nos koji je drhtao bezobrazn kao njuška koja nešto traži.

- O! - uzviknula je gospođica Kennedy, kiiješteći. - Hoćeš li ikad zaboraviti ono njegovo izbulicno oko?

Gospođica Douce ja zazvonila svojim dubokim brončanim smijehom uzviknuvši:

-1 tvoje drugo oko.

Bloočije tamno oko pročitalo je ime Aarona Figatnera. Zašto uvijek mislim Figather. Figa ter figa, mislim. Hugenotsko je ime i Prosper Lorć. Bloomove tamne oči prošle su pokraj Bassijevih blaženih djevice. U plavom plaštu, ispod bijela, dođi k meni. Vjeruju da je ona bog: ili božica. One danas. Nisam mogao vidjeti. Onaj tip je govorio. Neki student. Zatim s Dedalusovim sinom. To bi mogao biti Mulligan. Sve zgodne djevice. To tamo privlači sve one razvratnike: njena bjelina.

Njegove oči prošle su mimo. Slasti grijeha. Slatke su slasti.

Grijeha.

U hihotav smijeh stapali se mladi zlatobrončani glasovi, Douce i Keimedy tvoje drugo oko. Zabacile mladu glavu, bronca hihotavozlato, da bi dale maha smijehu, vrišteći, tvoje drugo, znakove jedna dragoj, visoke reske glasove.

Ah, daščući, uzdiščući, uzdiščući, ah, iscrpljena, zamrla njihova je radost.

Gospođica Keimedy je ponovo prinijela šalicu usnama, ustala, malo srknula i zahihotala se. Gospođica Douce je, naginjući se preko pladnja, opet namrštila nos i vedro zakolutala odebljalim očima. Kennedyhihot je opet, naginjući se, plava punda njene kose, naginjući se, pokazujući češalj od kornjačevine na zatiljku, iskašljala iz usta čaj, gušeći se od čaja i smijeha, kašljući od gušenja, vičući:

- O one ljigave oči! Zamish, udati se za takva muškarca! - uzviknula je. - S one dvije-tri dlake na bradi!

Douce je s pravim oduškom prasnula u sjajan grohot, pravi grohot prave žene, užitak, radost, zgražanje.

- Udati se za onaj ljigavi nos! - uzviknula je.

Resko, s dubokim smijehom, zatim, zlato zatim bronca, navodile su jedna drugu na grohot za grohotom, s naizmjeničnim odjekom, broncazlato, zlatobronca, reskoduboko, na smijeh za smijehom. Zatim su se i dalje smijale. Ljigav ja zna. Klonule, bez daha, naslonile svoje zaljuljane glave, pleteničastu i pundastu pokraj blistavopoččšljane, na rab Sanka. Potpuno zacrvenjene (01), zadihane, oznojne (01), potpuno bez daha.

Vjenčati se s Bloomom, sa ljigobloomom.

- O sveci nebeski! - rekla je gospođica Douce, uzdahnuvši ispod svoje lelujave raže. - Da se bar itisam toliko smijala. Sva sam mokra.

- O, gospođice Douce! - negodovala je gospođica Keimedy. - Gaduro jedna!

Još se više zacrvnjela (gaduro jedna), još zlatnije.

Pokraj Cantvvclovih ureda švrljao je Ljigobloom, pokraj Ceppijevih djevica, sjajnih od svojih boja. Nanncttjev otac torbario je tim stvarima naokolo, nagovarajući ljude od vrata do vrata, kao i ja. Religija je unosna. Moram ga vidjeti radi one notice. Prvo jesti. Treba. Još ne. U četiri, rekla je. Vrijeme teče. Kazaljke se okreću. Naprijed. Gdje jesti? Clarcnce, Delfin? Naprijed. Za Raoula. Jest. Ako upecam pet gvineja za te oglase. Ljubičasta svilena podsuknja. Još ne. Slasti grijeha.

Manje pocrvnjela, još manje, zlatnoblijeda.

U njihov bar doskitaio se gospodin Dcdalus. Krhotine, otkidajući krhotine s jednog od svojih kamenotvrdih nokata na palcu. Krhotine. Doskitaio se.

- O, vratili ste se, gospođice Douce, dobro došli.

Držao ju je za ruku. Je li se lijepo provela na odmora?

- Tip-top.

Izrazio je nadu daje bilo lijepo vrijeme u Rostcvora.

- Božanstveno - rekla je. - Pogledajte samo kako izgledam. Na plaži cijeli dan.

Brončana bjelina.

- Bili ste vrlo zločesti - rekao joj je gospodin Dcdalus i stisnuo joj ruku nježno. - Dovoditi u iskušenje jadne bezazlene muškarce.

Gospođica Douce od satena blago je povukla ruku.

- Hajte, molim vas! - rekla je. - Ne bih rekla da ste vi tako bezazleni.

Bio je.

- Naravno da jesam - rekao je zamišljeno. - Izgledao sam tako bezazleno n kolijevci da su me krstili bezazleni Simon.

- Mora da ste bili mezinac - sročila je odgovor gospođica Douce. - Što vam je liječnik danas prepisao?

- Pa - rekao je zamišljeno - Sto god vi kažete. Mislim da ću vas zamoliti za malo hladne vode i pola čaše viskija.

Zveckanje.

- S najvećom spremnošću - složila se gospođica Douce.

S ljupkom spremnošću okrenula se pozlaćenom zrcalu Cantrella i Cochranea. Ljupko je natočila mjericu zlatnog viskija iz kristalne bačvice. Iz skuta svoje jakne gospodin Dcdalus izvadio je duhan-kesu i lulu. Spremnost ga je poslužila. Povukao je kroz kamiš dva piskava glasa kao na svirati.

- Bogami - rekao je zamišljeno - uvijek sam želio vidjeti planine Moume. Zrak je tamo, zacijelo, strahovito ljekovit. Ali tko čeka, taj i dočeka, kažu. Da, da.

Da. Prstom je vlasi, njene stidne vlasi, njene sirenine vlasi, gurao u otvor svoje lule. Krhotine. Vlasi. Zamišljen. Nijem.

Nitko nije rekao ništa. Da.

Vedra gospođica Douce brisala je čašu

- O, *Idolores, kraljice istočnih mora!*

- Je ti gospodin Lidwell dolazio danas?

Ušao je Lenehan. Oko sebe gledao je Lenehan. Gospodin Bloom je stigao do mosta Essex. Da, gospodin Bloom je prešao preko mosta Essex. Moram pisati Marti. Kupiti papir. Kod Dalyja. Prodavačica je tamo ljubazna. Bloom. Stari Bloom. Zumbulbloom u raži.

- Bio je ovdje u vrijeme mčka - rekla je gospođica Douce.

Lenehan je prišao bliže.

- Je ti me tražio gospodin Boylan?

On je upitao. Ona je odgovorila.

- Gospođice Kenncdy, je li gospodin Boylan bio ovdje dok sam ja bila gore?

Odgovorila je. Gospođica glas Kcnncdy odgovorila je s dmgom šalicom čaja u mci, pogleda uprtog u knjigu:

- Ne. Nije bio.

Gospođica pogled Kennedy, čula je, nije vidjela, i dalje je čitala. Lenehan je oko zvona za sendviče svio svoje okraglo tijelo.

- Kuku! Tko je to u kutu?

Premda ga gospodica Kcimedý nije udostojala ni pogleda, on se i dalje pokušavao dodvoriti. Neka pazi na točke. Neka čita samo crna slova: okmglo o i svijeno cs.

Zvec zveckanje kočije. Djcvojkazlalo je čitala i nije se obazirala. Ne obraćaj pažnju. Nije obraćala pažnju dok joj je on mehanički kazivao neku soUeggio-basnu, odlučno pjevušeći:

- Lisica sreće rodu. Reče lisica rodi: Stavi kljun u moje ždrijelo i izvadi kost!

Brundao je uzalud. Gospodica Douce je u stranu okrenula svoj čaj. Uzdahnua je u stranu.

-Jao meni! Joj!

Pozdravio je gospodina Dcdalusa koji mu je klimnuo glavom.

- Pozdravlja slavni vas sin slavnog oca.

- Tko bi to mogao biti? - upitao je gospodin Dcdalus.

Lenchan je vrlo srdačno raširio ruke. Tko?

- Tko bi to mogao biti? - upitao je. - Još pitate? Stephcn, mladi bard.

Hladno.

Gospodin Dcdalus, slavni otac, odložio je hladnu nabijenu lulu.

- Shvaćam - rekao je. - U prvi mah nisam shvatio o kome je riječ. Čujem da se kreće u vrlo biranom draštvu. Jeste li ga vidjeli u posljednje vrijeme?

Vidio gaje.

- Baš sam danas ispio vrč nektara s njim - rekao je Lenehan. - Kod Mooneyja *en ville* i kod Mooneyja *surmer*. Primio je lovu za trad svoje muze.

Nasmiješio se čajem ovlaženim usnama bronce, načuljenim usnama i očima:

- *Elite* Erin vješala mu se oko usana. Ugledni učenjak, Hugh MacHugh, najsjajnji dublinski pisac i urednik, i onaj mladi putujući pjesnik s mokrog Divljeg zapada, koji je poznat pod milozvučnim imenom O'Maddcn Bmke.

Nakon kratke stanke gospodin Dcdalus podigao je svoj grog i

- To je moralo biti izvanredno zabavno - rekao. - Vidim.

Vidi. Pio je. Dalekih žalobnoplaninskih očiju. Spustio je čašu.

Pogledao je prema vratima saluna.

- Vidim da ste premjestih klavir.

- Danas je ovdje bio ugađač - odvrtila je gospodica Douce - ugodio ga je za večerašnji koncert za vrijeme večere, i nikad nisam čula tako vrsnog pijanista.

- Zaista?

- Zar nije tako, gospođice Keimcdy? Prava klasična glazba, znate. A slijep je, jadnik. Nema još ni dvadeset, sigurna sam.

- Zaista? - rekao je gospodin Dedalus.

Popio je i odšuljao se van.

- Čovjek se rastuži kad mu vidi lice - sažalno je rekla gospođica Douce.

Proklete bilo ono kučkinu kopile.

Tink njenoj se sućuti pridražio zvuk zvonca nekog gosta. Na vratima bara i restorana pojavio se ćelavi Pat, pojavio se izmrcvareni Pat, pojavio se Pat, konobar iz Ormonda. Pivo za gosta. Pivo je s najvećom sprenmošću poslužila.

Lenehan je s nestrpljenjem strpljivo čekao Boylana, zvcckavoot-mjenog vatrenog mladića.

- Podigavši poklopac on (tko?) gledao je u sanduk (sanduk?) u kćse trostruke (klavirske!) žice. Pritisnuo je (onaj isti koji je bezazleno pritisnuo njenu ruku), blago mijenjajući pedale, trostruki akord da bi vidio sloj pusta koji se podiže, čuo prigušen pad pokrenutih batića.

Dva lista žučkastog pergament-papira jedan rezervni dvije omotnice kada sam ja bio kod Wisdoma Tclyja mudri Bloom Hemv Flower kupio je kod Dalyja. Zar nisi sretan u svom domu? Cvijet da me utješi a igla ubija ljub. To nešto znači, govor cvi. Je li to bila tratinčica? To je nevinost. Poštenu djevojku sretneš poslije mise. Strašno mnogo hvala. Mudri Bloom gledao je plakat na vratima, ljuljuškava sirena pušila je na blagim valovima. Pušite sirene, najbolje osvježavajuće cigarete od svih. Talasanje kose: nesretna ljubav. Za nekog muškarca. Za Raoula. Gledao je i daleko na mostu Essex primijetio veseli šešir kako se vozi u laganoj kočiji. On je. Ponovo. Po treći put. Stjecaj okolnosti.

Zveckajući na mekanim gumama vozio se s mosta prema Keju Ormond. Za njim. Pokušaj. Brzo. U četiri. Uskoro. Izidi.

- Dva penija, gospodine - odvažila se reći prodavačica.

-Aha... Zaboravio sam... Oprostite...

-1 četiri.

U četiri ona. Zavodnički se Bloonjemukoji ona nasmiješila. Bloo osmij brz id. Oviđenja. Misliš da si jedini na svijetu? Tako ona postupa sa svima. Za muškarce.

U dremljivoj tišini zlato se nagnuto nad svoju stranicu.

Iz saluna se čuo zov, dug i zamiraći. Bila je to zvučna viljuška koju je ugadač imao koju je zaboravio koju je on sada udario. Opet zov. Koju

je sada umirio koja jc sada zatitrala. Čujete li? Titrala je, čisto, čistije, nježno i još nježnije, svojim zujećim šiljeima. Duži zamirujući zov.

Pat je platio za boeu piva svoga gosta i preko čaše, pladnja i pivske boee, prije nego je otišao, ćelav i potišten, šaptao nešto s gospođicom Douce.

- *Sjajne zvijezde gasnu...*

Bezglasna pjesma pjevala je iznutra, pjevajući:

sviće zora.

Dvanaest ptičjih glasova pod osjećajnim rukama zacvrkotalo je blistav visok odgovor. Tipke, sve svjetlucave, povezane, sve klavičembalno zvonke, bhstavo su pozvale glas da zapjeva pjesmu o rosnom jutru, o mladosti, o ljubavnom rastankn, o života, ljubavi jutra.

- *Biserne kapi rose...*

Lenehanove su usne preko šanka prošaptale tih zavodnički zvižduk.

- Ama, pogledajte ovamo - rekao je - ražo od Kastilje.

Zveket kočije dovezao se do ruba pločnika i stao.

Ustala je i zaklopila knjigu, raža od Kastilje: zabrinuta, ostavljena, sanjivo ustala.

- Je li pala ili su jc gurnuli? - upitao ju je.

Odgovorila je, prezirno:

- Ne pitajte pa nećete čuti laži.

Kao dama, damski.

Žute otmjene cipele Vatrenog Boylana zaškripalc su na podu bara tamo gdje je zakoračio. Da, zlato iz blizine pokraj bronce iz daljine. Lenehan gaje čuo i prepoznao i pozdravio.

- Gle, dolazi junak osvajač.

Između kola i prozora, oprezno hodajući išao je Bloom, nepobijedeni junak. Mogao bi me vidjeti. Stohca na kojoj je sjedio: topla. Crni oprezni mačak hodao je prema pravničkoj torbi Richieja Goulinga, podignutoj uvis u znak pozdrava.

- *A ja od tebe...*

- Čuo sam da si ovdje - rekao je Vatreni Boylan.

U čast gospođice Keimedy dotaknuo je rub svoga nakrivljenog stamnatog šešira. Ona mu se nasmiješila. Ali sestra bronca ju je nadsmiješila, pogladivši njemu u čast svoju bujniju kosu, gradi i ražu.

Otmjeni Boylan naručio je piće.

- Što ćeš ti? Čašu bitera? Čašu bitera, molim, a za mene liker od tmjina. Još nema brzjava?

Još ne. U četiri ona. Tko je spomenuo četiri?

- Cowlcycve crvene uši i krupna jabučica na vratima ureda istiažnog suca. Izbjeći. Goulding obećava dobar ishod. Što on radi u Ormondu? Kola čekaju. Čekaj.

Oho. Kamo? Nešto pojesti? I ja sam upravo. Ovdje. Što, Ormond? Najniže cijene u Dublinu. Zbilja? Blagovaoitica. Uporno tamo sjediti. Vidjeti, ne biti viđen. Mislim da ću vam se pridružiti. Hajdemo. Richie je vodio. Bloom je išao za torbom. Ručak dostojan kralja.

Gospođica Douce posegnula je uvis da uzme neku bocu ispmživši visoko svoju satensku ruku, gradi koje samo što se nisu raspukle.

- O! O! - trzao se Lenehan, daščući svaki put kada se istegnula. - O!

Ali ona je lako dohvatila svoj plijen i pobjedonosno ga spustila.

- Zašto ne porastete? - upitao je Vatrei Boylan.

Onabronca, točeci iz nagnuta vrča gustu sirapastu tekućinu za njegove usne, gledala je kako teče (cvijet u njegovu zapučku: tko mu gaje dao?), i sirapastim glasom rekla:

- U maloj boci žesta stoji.

To znači ona. Spretno je točila sporosirapasti liker od tmjina.

- U zdravlje - rekao je Vatrei.

Bacio ie na šank velik komad kovanog novca. Novac je zazvonio.

- Čekaj - rekao je Lenehan - da i ja...

- U zdravlje - zaželio je podižući svoje pjenušavo pivo.

- Sceptre će glatko pobijediti - rekao je.

- Kladio sam se malo - rekao je Boylan žmirkajući i pijuci - ne za sebe, znaš. Jednoj se mojoj prijateljici prohtjelo.

Lenehan je još pio i cerio se svom nagnutom pivu i usnama gospođice Douce koje, nestisnute, samo što nisu zapjevale onu oceansku pjesmu koju su prije pjevušile. Dolores. Istočna mora.

Sat je kvrcnuo. Gospođica Keimedy je prošla pokraj njih (cvijet, tko zna tko mu gaje dao), noseći pladanj. Sat je izbio.

Gospođica Douce je uzela Boylanovu kovanicu, odlučno povukla ručicu mehaničke blagajne. Zazvonila je. Sat je izbio. Egipatska ljepotica prebirala je i slagala po ladici i pjevušila i vraćala sitniš. Pogledaj na zapad. Udar. Za mene.

- Koliko je sati? - upitao je Vatrei Boylan. - Četiri?

Točno.

Lenehan je, sitium svojim očima gutajući onu koja je pjevušila, gradi koje su pjevušile, povukao Vatrei Boylana za rukav.

- Da čujemo izbivanje sata - rekao je.

Torba za spise Goulding, Collis, Ward vodila je Blooma pokraj stolova sa cvjetovima zumbulbloom. Besciljno s uzbuđenim ciljem, dok je ćelavi Pat čekao, izabrao je stol pokraj vrata. Biti blizu. U četiri. Je li zaboravio? Možda je varka. Ne doći: podražiti tćk. Ja to ne bih mogao. Čekaj, čekaj. Pat, konobar, čekao je.

Iskričava bronca ažurnim je očima gledala nebeskiplavu kravatu i oči blazumog Boylana.

-Nastavite - navaljivao je Lenehan. - Nema nikoga. On to nije nikad čuo.

-... *Florinim usnama hita.*

Visoka, visoka nota zazvonila je u jasnem sopranu.

Broncadouce, udružena sa ružom koja se spuštala i dizala, tražila je cvijet i oči Vatrenog Boylana.

- Molim vas, molim vas.

Molio je preko uzvratnih riječi priznanja.

-*Nisam mogao ostaviti tebe...*

-Kasnije - obećala je gospođica Douce sramežljivo.

- Ne, sada - uporno je tražio Lenehan. -*Sonnezla cloche!* Ma, mohm vas! Nema nikoga.

Obazrela se. Brzo. Gospođica Keim je izvan domašaja glasa. Iznenada se sagnula. Dva zažarena lica gledala su kako se saginje.

Drhtavi akordi odlutali su iz melodije, opet je našli, izgubljenu žicu, pa izgubili pa našli, kolebajući se.

-Nastavite! Dajte! *Sonnez!*

Sagnuta, povukla je rub suknje iznad koljena. Oklijevala je. Sagnuta, kolebljiva, mučila ih je svojim tvrdoglavim očima.

- *Sonnez!*

Pljas. Naglo je ispustila elastičnu podvezicu da s toplim pljas pljasne o njeno pljaskavo žensko u toplu čarapu uvučeno bedro.

- *La cloche!* - uskliknuo je raspoloženi Lenehan. - Uvježbala ju je vlasnica. Ni traga piljevini.

Ona se nadmoćno smješkasmiuljila (jao! zar nisu muškarci?) ali klizeći prema svjetlosti, blago se nasmiješila Boylanu.

- Vi ste utjelovljenje prostote - klizeći rekla je.

Boylan je gledao, gledao. Do debelih usana podigao je svoj pehar, ispio svoj peharčić, srćući posljednje krupne ljubičaste sirapaste kapi. Njegove očarane oči pratile, pratile su njenu glavu dok se klizeći pomicala šankom pokraj zrcali, pozlaćenog luka za napitak od dumbira, blistavih čaša za bijelo i crno vino, bodljikave školjke, gdje se, u zrcalu odražena, bronca spajala s još sunčanijom broncom.

Da, bronca iz neposredne blizine.

Ljubavi, zbogom!

- Moram íci - nestrpljivo je rekao Boylan.

Naglo je odgnmno svoj pehar, dograbio svoj sitniš.

- Ćekaj malo - zamolio je Lenehan brzo pijñci. - Htio sam ti nešto reći. TomRochford...

- Hajde k vragu - rekao je Vatrenei Boylan, odlazeći.

Lenehan je ispio da može poći.

- Je li ti se digao, ili što ti je? - rekao je. - Ćekaj. Dolazim.

Išao je za brzim škripavim cipelama, ah se na pragn spretno nklonio, pozdravljajući ih, dvjema prilikama, debeloj i mršavoj.

- Kako ste, gospodine Dollarde?

- Eh? Kako? Kako? - odgovorio je rastreseni bas Bena Dollarda, ostavljajući za trenutak po strani nepriliku oca Cowlcya. - Neće ti on više zadavati briga, Bobe. Alf Bergan će porazgovarati s tim dugonjom. Turit ćemo mi tom Judi Iskariotu ovaj put slamčicu u uho.

Uzdišući, gospodin Dcdalus došao je kroz salun, prstom trljajući očni kapak.

- Hoho, hoćemo - vedro je zajodlao Ben Dollard. - Hajde, Simone. Zapjevaj nam nešto. Ćuli SiiiO klavir.

Ćelavi Pat, izmrcvareni konobar, čekao je da naruče piće. Viski za Richieja. A Bloom? Da vidim. Da ne ide dvaput. Kurje oči. Sada je četiri. Kako je vraće u ovoj crnini. Naravno, i živci pomalo. Refraktira (je li tako?) toplinu. Da vidim. Vino od jabuka. Da, bocu vina od jabuka.

- Što vam je? - rekao je gospodin Dedalus. - Ja sam samo improvizirao, čovječe.

- Hajde, hajde - pozivao gaje Ben Dollard. - Udri brigu na veselje. Hajde, Bobe.

On je, Dollard, široke hlače, koraćao pred njima (drž'te onog momka s: drž'te ga) u salun. On se, Dollard, svalio na stolac. Njegove kostobolne šape svalile su se na tipke. Svahle, naglo zastale.

Ćelavi Pat je na vratima sreo zlato koje se vraćalo bez čaja. Izgnjavljen tražio je viski i vino od jabuka. Bronca pokraj prozora, koju promatraju, bronca izdaleka.

Zveket se zveckajući udaljio.

Bloom je čuo zvuk, tih zvuk. Otišao je. Lagan jecav uzdah ispustio je Bloom u tiho plavobojno cvijeće. Zveckanje. Otišao je. Zvec. Slušaj.

- *Ljubav i rat*, Bene - rekao je gospodin Dedalus. - Živjela stara vremena.

Odvažne oči gospođice Douce, nepritnijećene, odvrtišć pogled od zavjese, pogođene sunčevom svjetlošću. Otišao. Zamišljena (tko zna?), pogođena (svjetlost koja pogađa) kliznom vrpcom spustila je zaslon. Povukla se dolje zamišljena (zašto je tako brzo otišao kad sam ja) u svoju broncu, iznad šanka gdje je glava ćelavog Pata stajala pokraj sestre zlata, ncizražajan kontrast, kontrast neizražajan bezizražajan, spora hladna tamna morskizelena što klizi dubinom sjene, *eau de Nil*.

- Jadni stari Goodvvin bio je za klavirom one večeri - podsjetio ih je otac Cowley. - Postojao je mah nesporazum između njega i Collardova klavira.

Postojanje.

- Sam za sebe bio je čitava predstava - rekao je gospodin Dedalus. - Ni vrag ga ne bi zaustavio. Bio je to mušičav starac kad bi malo cugnuo.

- Bože, sjećate h se? - rekao je Ben krupni DoUaid okrenuvši leđa izudaranim tipkama. - A ja, prokletstvo, nisam imao vjenčanog odijela.

Sva su se trojica nasmijala. Nije imao vjenčan. Cio trio se nasmijao. Vjenčanog odijela.

- Naš prijatelj Bloom pritekao nam je u pomoć te večeri - rekao je gospodin Dedalus. - Gdje nije lula, usput rečeno?

Ođšunjao se natrag do šanka po izgubljenu strunu lulu. Ćelavi Pat nosio je piće za dva gosta koji su ručali, Richicja i Poldija. A otac Cowley opet se nasmijao.

- Ja sam, Bene, mislim, spasio situaciju.

- Jesi - potvrdio je Ben Dollard. - Sjećam se i onih uskih hlaća. To je bila sjajna ideja, Bobe.

Otac Cowley se zacrvenio sve do blistavih grimiznih ušnih resica. On je spasio situ. Uske hla. Sjajna zam.

- Znao sam da se nasukao - rekao je. - Žena mu je subotom svirala klavir u kavani za vrlo malu plaću a tko mi je ono natuknuo da se bavila i onim drugim poslom? Sjećate li se? Morali smo pretražiti cijeli Holles Street da bismo ih našli, sve dok nam onaj tip što radi kod Keogha nije dao broj. Sjećate li se?

Ben se sjećao, njegovo široko lice razmišljalo je.

- Bogami, imala je nekoliko raskošnih ogrtača za izlazak u kazalište i tome slično.

Gospodin Dedalus došunjao se natrag, s lulom u ruci.

- Po Merrion Square modi. Plesne haljine, bogami, i dvorske haljine. Nije htio nikakav novac. Zar ne? Sva sila dvorogih šešira i bolera i kratkih hlaća. Zar ne?

- Da, da - klimnuo je glavom gospodin Dedalus. - Gospoda Marion Bloom svlačila je odjeću svih vrsta.

Zveckanje se vozilo preko kejeva. Vatreći se ispražio na gumama Sto su poskakivale.

Jetra i slanina. Odrezak i pita s bubrežima. U redu, gospodine. U redu. Pat.

Gospoda Marion. Metne mi skroz ga. Miris zagogelog. Od Paula de Kocka. Ima lijepo ime.

- Kako joj je ono bilo prezime? Jedra cura. Mariaoa..?

- Tweedy.

-Da. Je lijoS živa?

-I žestoka.

-Bitaje kći...

- Kći pukovnije.

- Bogami, jest. Sjećam se onog starog vojnog kapelnika.

Gospodin Dedalus je kresnuo, zapalio, pripalio, otpuhivao miriSljavi dim po

- Irkinja? Ne znam, vjere mi. Je li Irkinja, Simone?

Dim, opojan, dim, jak, miriSljiv, praskav.

-Obrazni mišić je...? Je li?... Malo zardaao... O, ona je... moja Irkinja Moiiy, G.

Otpuhnuo je oštar peganičast dim.

- S Gibraltarske stijene... čitavim putom.

Venule su u dubini oceanske sjene, zlato pokraj slavine za pivo, bronca pokraj maraskina, obje zamišljene. Mina Keimcdy, Lismore Terrace 4, u Drumcondri s Idolores, kraljicom, Dolores, šutljivom.

Pat je donio nepokrivene zdjele. Leopold je rezao jetra na kriške. Kao što je već rečeno, s užitkom je jeo iznutricu, pikantne želuče, pečenu bakalarevu ikra, dok je Richie Goulding, Colis, Ward, jeo odrezak i bubreg, odrezak zatim bubreg, ugriz po ugriz pite on je jeo Bloom je jeo oni su jeli.

Bloom i Goulding, udruženi u tišini, jeli su. Jela dostojna kralja.

Kroz Bachelor's Walk kaskavoživahno zveckao je Vatreći Boylan, neženja, po suncu i vrućini, na blistavom sjaju kobile u kasu, uz fijuk biča, na gumenim kotačima što su poskakivali: ispružen na toplom sjedalu, Boylan nestrpljivost, žarka smjelost. Nadigao. Je li ti se? Nadigao. Je li ti se? Nad nad nadigao.

Iznad njihovih glasova Dollard se basom dao u napad, tutnjavom nadglašavajući akorde što su ih bombardirali:

-Kad obuzme mi ljubav strasnu dušu...

Tutanj Bcndušabcnjamina otutnio je do usccptalih ljubavljuus-treptalih prizora na stropu.

- Rat! Rat! - viknuo jc otac Cowlcy. - Ti si ratnik.

-1 jesam - nasmijao se Bcn Ratnik. - Mistio sam na tvog stanodavca. Ljubav ili novac.

Umuknuo je. Tresao je ogromnu bradu s ogromnim licem iznad ogromne izrečene gluposti.

- Zbilja, ti bi joj i bubnjić, čovječe - rekao jc gospodin Dedalus kroz oblak aromatičnog dima - mogao probiti tim svojim organom.

U obilnom bradatom smijehu Dollard se tresao iznad tipki. Mogao bi.

- Da i ne spominjemo one dmge opne - dodao je otac Cowley. - Pauza, Bene. *Amoroso ma non troppo*. Pusti sada mene.

Gospođica Kcimcdy poslužila je dva gospodina vrčevima hladnog crnog piva. Nešto je pripomenula. Vrijeme je, rekao je prvi gospodin, zista lijepo. Pili su hladno crno pivo. Zna h kamo se odvezao lord namjesnik? Je li čnla gvozdene potkove zvonki čelik? Ne, ne bi znala reći. Ali signmo piše n novinama. O, ne morate se buditi. Nema potrebe. Prevrtala jc svoj *TašitcmIndependent* tražeći lorda namjesnika, pnnda joj se sporo micala, lord namjes. Previše se mučite, rekao je prvi gospodin. O, ni najmanje. Kako jc samo gledao onaj. Lord namjesnik. Zlato pokraj bronce slušala je željezo čelik.

- .....*strasnu dušu*

ne marim što će biiti sutra.

U soku od jetre Bloom jc gnječio zgnječeni krampir. *Ljubav i rat* netko. Slavna pjesma Bena Dollarda. Kako jeone večeri dojnrio k nama da posudi odijelo za taj koncert. Hlače na njemu napete kao bubanj. Muzikalne butine. Molly sc smijala kada je otišao. Bacila se nauznak preko kreveta, vrišteći i praćakajnci nogama. Izložit će sve što ima. O sveci nebeski, sva sam mokra! O, žene n prvom redn! O, nikad se nisam toliko nasmijala. Da, naravno, to je ono što mu daje onaj bajs barilton. Za razliku od eunuha. Tko zna tko to svira. Lagan dodir. Mora da je Cowley. Mnzikalan. Zna svakn notn koju zasviraš. Ima ružan zadah, jadnik. Prestao je.

Gospođica Donce, ljinbazna Lydia Douce, naklonila se uglednom odvjetnikn Ggorgcn Lidwclln, gospodinn, koji je ulazio. Dobar dan. Pružila je svojn vlažnn (otmjenn) mkn njegovu čvrstom stisku. 'Bar dan. Da, vratila se. Stara pjesma, opet.

- Vaši sn prijatelji nnutra, gospodine Lidvvelle.

George Lidwclln, ngledan, zaustavljen, držao je za lydiaruku.

Zveket.

Bloom je jeo jetru kako je već rečeno. Ovdje je barem čisto. Onaj tip kod Burtona, sav ljepljiv od hrskaviee. Nema nikoga: Goulding i ja. Čisti stolovi, cvijeće, ubrasi u oblikn mitre. Pat amo-tamo. Čelavi Pat. Nema šta raditi. Najniže cijene u Dub.

Opet klavir. To je Cowlcy. Kako samo sjedne za nj, kao da su jedno, međusobno razumijevanje. Umorni stragači što stmžu po violini, pogleda uprtog u vrh gudala, što pile po violončelu, podsjećaju te na zubobolju. Njeno visoko otegnuto hrkanje. One večeri kad smo bih n loži. Trombon je dolje, u predasima između činova, puhao kao phs-kavica, neki dragi puhač odvrtao je pisak da izlije slinu. Dirigentove noge k tome, u vrećastim hlačama, hopa-cupa, hopa-cupa. Dobro je što ih skriva.

Zveketavo zveckanje otmjene kočije.

Jedino harfa. Ljupko. Zlatna blistava svjetlost. Djevojka ju je do-dirivala. Krma hjepe. Umak je sasvim dobar, dostojan. Zlatne lađe. Erin. Harfa što jedanput ih dvaput. Hladne ruke. Bcn Howth, gorske raže. Mi smo njihove harfe. Ja. On. Star. Mlad.

- Ah, ne mogn, čovječe - rekao je gospodin Dedalus, suzdržan, ravnodušan.

Snažno.

- Hajde, prokletstvo! - zarežao je BcnDollard. - Onako kako znaš.

-*M'appari*, Simone - rekao je otac Cowlcy.

Učinio je nekoliko koraka pozornicom, ozbiljan, visok u svojoj tuzi, s ispruženim dugačkim rukama. Promukla mu se jabučica u grlu promuklo mekano oglasila. Mekano je zapjevao prašnom morskom krajoliku: *Posljednji zbogom*. Rt, brod, jedro na valovima. Rastanak. Lijepa djevojka s velom što joj se na vjetra vije na rtu, s vjetrom oko nje.

Cowley je zapjevao:

-*M'appari tut'amor:*

Umio sguardo lincontr...

Mahala je, nije čula Cowleyja, svojim velom nekome tko odlazi, dragom, vjetra, ljubavi, hitrom jedra, povratku.

- Nastavi, Simone.

- Ah, moji vedri dani prošli su, Bene... Ovaj...

Gospodin Dedalus odložio je lulu pokraj zvučne viljuške i, sjeda-jući, dodirnuo poslušne hpke.

- Ne, Simone - okrenuo se otac Cowlcy. - Sviraj izvorno. U be.

Tipke, poslušne, podigle su se, pripovijedale, zastajkivale, ispo-
vijedale se, zbunjivale se.

Na pozornicu se popeo otac Cowlcy.

- Hajde, Simone, ja ću te pratiti - rekao je. - Ustani.

Pokraj kockica od ananasa Giahama Lcmona, pokraj Elveryjeva
slona zveckala je kočija.

Odrezak, bubreg, jetra, pire, za ručkom dostojnim kralja sjedili su
kraljevi Bloom i Goulding. Kraljevi su za račkom dizali čaše i pili, viski
ivino od jabuka.

Najljepša tenorska arija koja je ikad napisana, rekao je Richie:
Sonnambula. Jedne večeri čno je kako je pjeva Joe Maas. Ah, kakav
M'Gnckin! Da. Na svoj način. Kao dječak iz crkvenog zbora. Maas je
bio takav dječak. Misni dječak. Lirski tenor, zapravo. Nikad to neću
zaboraviti.

Bloom je nježno preko bcgetrcnc slanine gledao kako se otvrdnule
crte lica napinj. Ima križoboljn. Oko blistavo od Brightove bolesti.
Slijedeća točka na programu. Plaćanje ceha. Tablete, one od stmvlje-
nog kraha, gvineja kntija. Odgoditi to za neko vrijeme. Pjeva i: *Dolje
medu mrtvacima*. Pita od bnbrega. Slasti za. Nema velike koristi od
toga. Najniže u. Karakteristično za njega. Viski marke Powcr. Izbirljiv
je u piću. Čaša mu ima rupu, svježja voda iz rijeke Vartry. Krade šibice
sa šankova, da uštedi. Onda spiska cijelu funtu na tričarije. A kad tražiš,
ne da ni pare. Nacvrčan, neće da plati kočijašu. Čudni tipovi.

Richie nikad neće zaboraviti onu večer. Dok bude živ: nikad. Na
galeriji u starom kazalištu Royal s malim Pcakom. I ono kada je prvi
ton.

Riječ je zastala na Richiejcvim usnama.

Sada će izvaliti kakvu laž. Cijele rapsodije o bilo čemu. Vjeruje u
vlastite laži. Zaista vjeruje. Izvamedan lažljivac. Ali za to treba imati
dobro pamćenje.

- Koja je to arija? - upitao je Lepold Bloom.

-Izgubljeno sad je sve.

Richie je naškubio usne. Duboki početni ton slatka vila vjcsnica
smrti promrmljala je: sve. Drozd. Drozdovica. Njegov dah, ptičje
sladak, dobri zubi na koje je ponosan, glasao se plačljivom tugom. Je
izgubljeno. Bogat glas. Dva tona u jednom. Kos kojeg sam čuo u dolini
gloga. Preuzimajući moje napjeve, prepletao ih je i izokretao. Gotovo
svaki previše nov zov gubi se u svemu. Jeka. Slatka li odgovora. Kako
to nastaje. Izgubljeno sad sve. Turobno je zviždao. Pad. Predaja,
propast.

Bloom je napeo leopoldovo uho, gurajući pod vazu rese ukrasnog podloška. Naređenje. Da, sjećam se. Ljupka arija. Ona u snu odlazi k njemu. Nevinost na mjesecini. Hrabri. Ne znaju za opasnost koja im prijete. Ipak je zadrže. Pozvati je po imenu. Dotnuti vodu. Zveckanje kočije. Prekasno. Željela je poći. Evo zašto. Žena. Jednako kao da hoćeš zaustaviti more. Da: izgubljeno je sve.

- Prekrasna arija - rekao je Bloom izgubljeni Leopold. - Dobro je poznajem.

Nikad u svom životu Richie Goulding nije.

I on je dobro poznaje. Ih osjeća. Sve je vrijeme gudio o svojoj kćeri. Pametno dijete koje poznaje svog oca, rekao je Dedalus. Mene?

Bloom je sa strane preko obezjetrenog tanjura vidio. Lice izgubljeno je sve. Nekoć raspojasani Richie. Sada priča stare otrcane šale. Miče uhom. Prsten za ubras na oku. Sada piše pisma s kojima sina šalje naokolo. Škiljavi Valtcr gospodine ja sam gospodine. Ne želim smetati, samo sam očekivao malo novaea. Ispričavam se.

Opet klavir. Zvuči bolje nego kada sam ga proš put slušao. Vjerojatno je ugoden. Opet je prestao.

Dollar i Cowlcy su nećakvog pjevača još nagovarali da zapjeva.

- Hajde, daj, Simone.

- Daj, Simone.

- Dame i gospodo, duboko sam počašćen vašim ljubaznim nagovaranjem.

- Daj, Simone.

- Moje mogućnosti nisu velike ali, ako mi poklonite svoju pažnju, pokušat ću vam otpjevati pjesmu o jednom potištenom srcu.

Pokraj staklenog zvona za sendviče Lydia je, zaklonjena sjenom, otmjeno kao dama pražala i povlačila svoju broncu i ružu: kao u hladnoj sivkastozelenoj *eau de Nil* Mina svoju zlatnu pundu onim vrčevima za pivo.

Razlomljeni akordi preludija utihli su. Akord, dugozadržan, u iščekivanju, izmamio je glas.

-Kad prvi put spazih taj dragi lik...

Richie se okrenuo.

- Glas Si Dedalusa - rekao je.

Nadražena mozga, zažarena lica, slušali su osjećajući taj val dragi val što im zapljuskuje kožu udove ljudsko srce dušu kičmu. Bloom je dao znak Patu, ćelavi Pat je nagluh konobar, da malo odškrine vrata bara. Vrata bara. Tako. Dobro je. Pat, konobar, čekao je, čekao da čuje, kod vrata, jer je bio nagluh.

- *Kao da prođe sva mi tuga.*

Kroz prigušenu atmosferu pjevao im je glas, dubok, ni kiša, ni šum lišća, drukčiji od glasa strana ili svirala ili kakoseonozovu cimbalu, dirujući riječima njihove tihe uši, srca tiha njihova životom što ga se svaki za se sjeća. Dobro, dobro je to čuti: tuga kao daje svakoga od njih obojicu napustila kada su prvi put čuli. Kada su prvi put vidjeli, izgubljeni Richie Poldy, milosrđe ljepote, čuli od osobe od koje bi se to najmanje očekivalo, njenu prvu milostivu ljubavnonježnu toliko puta ljubljenu riječ.

Ljubav koja pjeva: slatku stara ljubavnu pjesmu. Bloom je polako odmotavao elastičnu vrpcu sa svoga paketića. Slatka stara ljubavna *sonnez la* zlato. Bloom je vrpcu namaknuo oko četiri poput viljuške raširena prsta, rastegnua je, i opustio i omotao je oko svoja četiri nemirna prsta dvostruko, četverostruko, osmerostruko, čvrsto ih stegnuvši.

-*Presretan i prepun nade...*

Tenori osvajaju žene glasom. Postaju slavni. Baci mu cvijeće do nogu. Kad vas vidjeti mogu? U glavi mi se naprosto. Bruj pun sreće. Ne zna pjevati za cilindre. U glavi ti se naprosto zavrti od toga. Namirisana za njega. Koji parfem tvoja žena? Želim znati. Din. Stoj. Kucanje. Svaki put se pogleda u zrcalo prije nego otvori vrata. Trijem. Ti si? Kako si? Dobro. Tamo? Kako? Ili? Bočica kašit-bombona, da zasлади poljupce, u njenoj torbici. Da? Ruke su pipale bujne ob.

Joj, glas se dizao, uzdisao, mijenjao: snažan, pun, blistav, gord.

-*Al'joj, to bješe pusti san...*

Još ima veličanstven glas. Zrak je u Gorkn mekši, pa i njihov govor. Budala! Mogao bi zaraditi silesiju novaca. Pjeva pogrešne riječi. Upropastio je svoju ženu: sada pjeva. Ali teško je to reći. Samo njih dvoje. Ako bude izdržao. Uputio se prema čempresima. Ruke i noge mu također pjevaju. Piće. Prenapeti živci. Mora se suzdržati, ako želi pjevati. Recept Jetmy Lind: juha od kosti, kadulja, sirova jaja, četvrt litre slatkog vrhnja. Vrhnja slatkog zbog sna glatkog. Potekla je nježnost: polako, sve bujnije, sva je nzdrtala. Tako se govori. Ha, daj! Uzmi! Uzbudjenje, uzbuđenje, pulsirajuće gordo nadizanje.

Riječi? Glazba? Ne: ono što je iza toga.

Bloom je vezivao, razvezivao, zauzlavao, raznzlavao.

Bloom. Struja tople njanmjam sladokusne tajanstvenosti tekla je da bi se izlila u glazbu, u žudnju, tamna sladoknsna struja koja osvaja. Tapšati je tutkati je trcnuti je tncnuti je. Tap. Pore što treba da se šire šire se. Tap. Onaj užitak onaj osjećaj tophne onaj. Tap. Pustiti preko

brana nahrupljane mlazove. Poplava, mlaz, tok, navala strasti, udar malja. Sad! Jezik ljubavi.

"... tračak nade..."

Sjajno. Lydia za Lidvella jedva čujno kriještanje tako otmjeno je ta muza otkriještalala tračak nade.

To je *Marta*. Koineidencija. Upravo sam htio pisati. Lionelova pjesma. Imaš hjepe ime. Ne mogu pisati. Primi moj mali pok. Zaszvirati u žice njena srca i svoga novčanika. Ona je. Nazvala sam te zločestim dečkom. Ali ime: Marta. Kako je to čudno! Danas.

Lionelov glas se vratio, slabiji ali nezamoren. Opet je pjevao Riehieu Poldyju Lydiji Lidwellu je pjevao i Patu koji je otvorenih usta uha čekao da dočeka goste. Kako je prvi put vidio taj dragi lik, kako kao da prođe sva tuga, kako su pogled, lik, govor očarali njega Goulda Lidwella, osvojih srce Pata Blooma.

Ipak bih volio vidjeti mu hce. Bolje se razumije. Zašto mi je onaj brijač kod Draga uvijek gledao u lice kada sam razgovarao s njegovim hcem u ogledalu. Ipak se ovdje čuje bolje nego u baru, premda je dalje.

- SvaM pogled mili..

Prve večeri kada sam je prvi put vidio kod Mata Dillona u Tere-nureu. Bila je u žutom, sa crnom čipkom. Igrah smo se "glazbenih stolica". Nas dvoje posljednji. Sudbina. Za njom. Sudbina. Krug po kmg polako. Nas dvoje. Svi su gledali. Stoj. Ona je sjela. Svi koji su ispalili iz igre gledali su. Nasmijane usne. Žuta koljena.

- Očarao je moje oči...

Pjevala je. Pjevala je *Čekanje*. Okretao sam joj note. Glas pun parfema kakav parfem upotrebljava tvoja jorgovan. Dojke sam joj vidio, obje krupne, treperavo grlo. Prvi put sam vidio. Zahvalila mi je. Zašto mi je? Sudbina. Španjolske oči. Pod kraškom pusta stanica u taj sat u starom Madridu jedna strana u sjedni Dolorcs onadolores. Meni!

-Marta! Ah, Marta!

Odbacivši svu čežnju Lionel je bolno kriknuo, krikom prepunim strasti pozivajući ljubljenu da se vrati, uz pratnju sve dubljih ali rastućih akordi sklada. Krikom lionelovske samoće koju bi morala znati, morala osjetiti Marta. Jer samo nju on je čekao. Gdje? Ovdje tamo traži tamo ovdje sve pokušaj gdje. Negdje.

- Do-odi, o izgubljena!

Do-odi, o draga moja!

Sam. Jedna ljubav. Jedna nada. Jedna utjeha za mene. Marta, glas iz gradi, vrati se!

-Dodi..!

Uzletjela je, ptica, održala se u letu, brz čist krik, lebdeći srebrni krug, vedro je poskočila, jureći, suspregnuta, da dode, ne razvlači je predugo, dug dah dug život, penje se visoko, visoko, blistava, plamti, okrunjena, visoko u simboličnom bljesku, visoko, u nebeskom zagrljaju, visoko, u visokom silnom zračenju svuda gdje sve lebdi sve ukmg oko svega, bcsbesbeskonačnost...

-Kmeni!

Siopold!

Svršeno.

Dodi. Dobro otpjevano. Svi su pljeskali. Ona bi morala. Dodi. K meni, k njemu, k njoj, i k tebi, k meni, k nama.

- Bravo! Klapklap. Sjajno, Simone. Klapaklapklap. Encore! Klapklipklap klap. Glas kao zvono. Bravo, Simone! Klapkloklap. Encore, enklap, govorili su, vikali, pljeskali svi, Ben Dollard, Lydia Douce, George Lidwell, Pat, Mina Kennedy, dva gospodina sa dva vrča piva, Cowlcy, prvi gosp. s vrčem i bronca gospođice Douce i zlato gospođica Mina.

Elegantne žute cipele Vatrenog Boylana škripale su na podu bara, kako je već rečeno. Pokraj spomenika sir Johna Graya, Horatia jednorukog Nelsona, velečasnog oca Thcobalda Mathewa, upravo je, kako je već rečeno, zveckala kočija. U kasu, po žezi, vrelih sjedala. *Cloche. Sonnez la. Cloche. Sonnez la.* Kobila se sporije uz brdo pokraj Rotunde penjala Rutland Squareom. Presporo za Boylana, vatrenog Boylana, nestrpljivog Boylana, kaskala je kobila.

Odjek Cowleyjcvih akorda utihnuo je, zamro u obogaćenom zraku.

I Richie Goulding je pio svoj viski a Leopold Bloom svoje vino od jabuka, Lidwell svoje Guinnessovo pivo, dragi gospodin je rekao da bi njih dvojica još dva vrča piva ako ona nema ništa protiv. Gospođica Keimedy se, razmičući svoje koraljne usne, smješkala prvom, dragom. Nije imala ništa protiv.

- Sedam dana u tamnici - rekao je Ben Dollard - o krah u vodi. Onda bi, Simone, pjevao kao drozd u vrtu.

Lionel Simon, pjevač, nasmijao se. Otac Bob Cowley svirao je. Mina Kennedy je posluživala. Dragi gospodin je platio. Tom Keman je, šepireći se, ušao u. Lydia, kojoj su se divili, divila se. Samo je Bloom nijemo pjevao.

Diveći se.

Richie je, diveći se, raspredao o sjajnom glasu toga čovjeka. Sjećao se one davne večeri. Nikad neće zaboraviti tu večer. Si je pjevao *Zbog ugleda i slave*: to je bilo kod Neda Lamberta. Dobri Bože, nikad u svom

životu nije čuo takav glas, ne, nikad *tad nevjernice nastanimo se radije* tako jasa n tako Bože nikad nije čuo jer *Ljubav umrla je zvonak glas umrla* je pitajte Lamberta i on vam može potvrditi.

Goulding, kome je rumen prožimala bljedilo, govorio je gospodinu Bloomu, licu, u onoj večeri kada je Si, u Neda Lamberta, Dedalus, kući, pjevao: *Zbog ugleda i slave*.

On, gospodin Bloom, slušao je dok je on, Richie Goulding, govorio njemu, gospodinu Bloomu, o onoj večeri kada je on, Richie, slušao kako on, Si Dedalus, pjeva *Zbog ugleda i slave* u njegovoj, Neda Lamberta, kući.

Djeveri: rodbina. Nikad ne razgovaramo kada se sretnemo. Pukla je tikva, mislim. On ga prezire. Shvaćaćš. A on mu se to više divi. One večeri kada je Si pjevao. Ljudski glas, dvije tanke svilene strune, čudesne, čudesnije od svih drugih.

Taj glas je bio tužaljka. Sada je mirniji. U tišini nakon toga osjećaš čuješ. Vibracije. Sada u zraku vlada tišina.

Bloom je oslobodio svoje unakriž svezane ruke i opuštenim prstima trzao tanku elastičnu vrpcu. Vukao je i trzao. Zujala je, brujala je. Dok je Goulding govorio o načinu na koji Barraclough pjeva, dok je Tom Keman, vraćajući se u obrnutom slijedu, govorio pažljivom ocu Cowlcyju, koji je siubudnu prebirau klavirom, koji je klimao glavom dok je svirao. Dok je veliki Ben Dollard razgovarao sa Simonom Dedalusom, koji je pripaljivao lulu, koji je klimao glavom dok je pušio, koji je pušio.

Ti izgubljena. Sve su pjesme na tu temu. Bloom je sve više natezao svoju strunu. To je okrutno. Pustiti dvoje da se zaljube jedno u drugo: navoditi ih na to. Zatim ih razdvojiti. Smrt. Eksploz. Udarac po glavi. Nestanigubiseodatle. Ljudski život. Dignam. Uh, koprcavi rep onog štakora! Dao sam pet šihnga. *Corpus paradisum*. Graktavi prdovac: trbuh kao otrovan pas. Ode. Pjevaju. Zaboravljen. I ja. A jednog dana ona s. Napustiti je: zasititi se. Onda će patiti. Cmizdriti. Krupne španjolske oči zagledane ni u što. Njena valovitavitaviteškakosa nepočešlja: na.

Prevelika sreća ipak dosadi. Trznuo je jače, jače. Zar nisi sretan u svom? Tang. Pukla je.

Zveckanje u Dorset Streetu.

Gospođica Douce je povukla svoju satenastu ruku, prijekorno, zadovoljno.

- Ne dopuštajte sebi toliko siobode - rekla je - dok se bolje ne upoznamo.

Gorge Lidvcll joj jc rekao stvarno i zaista: ali ona nije vjerovala.

Prvi gospodin jc rekao Mini da jc to tako. Upitala ga je da li je to tako. I drugi vrč joj jc tako rekao. Daje to tako.

Gospođica Douce, gospođica Lydia, nije vjerovala: gospođica Kennedy, Mina, nije vjerovala: Georgeu Lidvcllu, ne: gospođica Don nije: prvom, prvom: gosp. s vrč: vjerovala, ne, ne: nije, gospođica Ketm: Lidlydiawcll: vrč.

Bolje da ovdje napišem. Pera na pošti izgledana su i iskrivljena.

Ćelavi Pat se na znak približio. Pero i crnilo. Otišao je. Podmetač. Otišao je. Podmetač zaupijanje. Čuo je, gluhi Pat.

- Da - rekao je gospodin Bloom dirajući uvijenu gumenu vrpcu. - Da, sigurno. Pet-šest redaka bit će dovoljno. Moj poklon. Sva ta kićena talijanska muzika je. Tko je to napisao? Kad znaš ime, bolje poznaješ. Izvaditi list papira, omotnicu: nezainteresirano. To jc tako karakteristično.

- Najveličanstvenije mjesto u cijeloj operi - rekao je Goulding.

- Tako je - rekao jc Bloom.

Sve su to brojevi. Sva muzika, kad malo promisliš. Dva pottmoženo sa dva podijeljeno na pola jest dvaput jedan. Vibracije: to su akordi. Jedan više dva više šest jest sedam. Žonglirajući brojevima možeš učiniti što god hoćeš. Uvijek otkriješ da jc ovo jednako onome. Snova s nčva grobljanskog zida. Ne vidi da sam u crnini. Bezosjećajan: mish samo na svoj trbuh. Muza Matematika. A ti misliš da slušaš nešto nezemaljsko. Ali recimo da kažeš ovako: Marta, sedam puta devet minus x je trideset pet tisuća. Sve bi splasnulo. Sve se krije u zvukovima.

Primjerice, on sada svira. Improvizira. To može biti što god hoćeš dok ne čuješ riječi. Treba pažljivo slušati. Napeto. Početak je u redu: zatim se akordi malo udaljuju: osjećaš se pomalo izgubljen. U vrećama i bez njih, preko bačava, kroz žičane ograde, trka s preponama. Vrijeme tvori napjev. Ovisi u kakvom si raspoloženju. Ipak, uvijek je lijepo čuti. Osim skala gore-dolje kad djevojke uče svirati. Dvije zajedno u susjednoj kući. Morali bi izmisliti nijeme klavire za to. Milly nema smisla. Čudno jer nas dvoje, mislim. Kupio sam joj *Blumentied*. Zbog imena. To je polako svirala neka djevojka, one večeri kada sam doša kući, ona djevojka. Vrata one konjušnice blizu Cecilia Streeta.

Ćelavi gluhi Pat donio je plosnati podmetač i crnilo. Pat je stavio crnilo i pero na plosnati podmetač. Pat je pokupio tanjm zdjelu nož viljušku. Pat je otišao.

To je jedini jezik za to rekao je gospodin Dedalus Benu. Slušao ih je u djetinjstvu u Ringabelli, Crosshaven, Ringabelli, kako pjevaju

svoje barkarole. Luka Quecnstowna puna je talijanskih brodova. Šetali su, znaš. Bene, na mjesecini s naherenim šeširima. Glasovi su im se stapali. Bože, kakva muzika. Bene. Slušao sam ih u djetinjstvu. Cross Ringabella haven lunarola.

Izvadivši trpku lulu dlanom je zaklonio usne koje su gugutale noćni zov na mjesecini, jasan iz blizine, zov iz daljine, odaziv.

Rubom svoga *Freemana* smotanog u štap Bloomovo, dmgo tvoje oko, tražilo je ono gdje sam to već vidio. Callan, Colcman, Dignam Patrick. Ohjoj! Ohjoj! Favvcctt. Aha! Baš sam u to gledao.

Nadam se da me on ne promatra, lukav kao štakor. Držao je razmotan *Freeman*. Sada me ne može vidjeti. Ne zaboravi to napisati s ipsilonom. Bloom je umočio, Bloom je mrm: dragi gospodine. Dragi Hemy napisao je: draga Mady. Dobio sam tvoje pis i cvij. Gdje sam ga do vraga stavio? U neki dže ili dragd. Sasv je nemog. Potcrtaj *nemog*. Danas pisati.

To je dosadno. Bloom je iz dosade lagano bubnjao svojim upravo 0 tome razmišljam prstima po plosnatom podmetaču koji mu je donio Pat.

Dalje. Znaš šta mislim. Ne, promijeni taj i. Primi moj skromni prilož mal dar. Ne traži da ti odgov. Čekaj. Pet Die. Dva priložena ovdje. Peni galebovi. Elija dolaz. Sedam kod Davyja Byme. To je otprilike osam. Recimo pola kmne. Moj skromni mali dar: pošt. uplat. dva penija 1 šest. Piši mi dugo. Prczircš li? Zveckanje, imaš li? Kako sam uzbuđen. Zašto me zoveš zločes. 1 ti si zločesta. O, Maiiy je izgubila iglu iz svoje. Zbogom za danas. Da, da, pričat ću ti. Želim. Da ne klone. Zovi me onim drugim. Drugi izlaz napisala je. Moja strpljivost je pri kraj. Da ne klone. Moraš vjerovati. Vjerovati. Vrč. To. Je. Istina.

Nije li glupost što joj pišem? Suprazi to ne čine. To je posljedica braka, njihove žene. Jer ja sam daleko od. Recimo. Ali kako? Ona mora. Ostati mlada. Ako otkrije. Listić u mom najboljem ščš. Ne, ne reći sve. Nepotrebna bol. Ako ne vide. Žene. Stoje pravo jednome.

Fijaker, broj trista dvadeset i četiri, kočijaš Barton James iz Harmony Avenue br. 1, Dotmybrook, u kojem je sjedio putnik, mladi gospodin, elegantno odjeven, u odijelu od plavog serža koje je skrojio George Robert Mcsias, krojač i šavac. Eden Quay br. 5, s vrlo modernim slanmatim šeširom kupljenim kod Johna Plasta, klobučara, Great Brunsvvick Street br. 1. Eh? To je kočija koja je zveckala i kloperala. Pokraj Dlugaczeve mesnice za svinjsko meso s blistavim žaruljama Agendatha kaskala je kobila plemenite stražnjice.

- Odgovarate na neki oglas? - pitale su Blooma oštre Richicjcvce oči.

- Da - rekao je gospodin Bloom. - Trgovački putnik za grad. Nema ništa od toga, mislim.

Bloom je mrm: najbolje preporuke. Ali Hcmy je pisao: to će me oduševiti. Ti znaš kako. U žurbi. Hcnry. S ipsilonom. Bolje dodati post scriptum. Šta to on sada svira? Improvizira. Intcrmczzo. P. S. Taram tam tam. Kako me misliš kazni? Ti kazniti mene? Zavijena se suknja njiše, uz udarce. Reci mi želim. Znati. O. Naravno da nisam ne bih pitao. La la la rce. Sada završava tužno u molu. Zašto je mol tužan. Potpiši H. Vole tužne dodatke na kraju. P. P. S. La la la ree. Tako sam tužan danas. La la rce. Tako osamljen. Dce.

Brzo je posušio pismo na Pa tovu podmetaču. Omot. Adresa. Samo je prepisao iz novina. Mrmljao je. Gg. Callan, Collcman & Co, d.d. Henry je napisao:

Gđica Martha Clifford
Poste restante
Dolphin's Bam Lane
Dublin

Posuši preko već posušenog mjesta, tako da ne može pročitati. Tu. Tako. Ideja za nagradnu priču. Detektiv je nešto pročitao s bugačice. Plaćamo gvineju za stup. Matcham često misli nas mijana vještica. Jadna gospođa Purcfoy. T. U. P.: tup.

Ono o tuzi previše je poetično. To je zbog muzike. Muzika krije čaroliju. Rekao je Shakespeare. Citati za svaki dan u godini. Biti ili ne biti. Mudre izreke dok čekaš.

U Gerardovu ražičnjaku u Fctter Lancu on se šeta, sivokestenjast. Jedan život je sve. Jedno tijelo. Učini. Učini već jednom.

U svakom slučaju, učinjeno je. Poštanska uplatnica, marka. Pošta je tamo dolje. Sada kreni. Dosta. Obećao sam da ću se s njima naći kod Bameyja Kiemana. Ne volim taj posao. Kuća žalosti. Kreni. Pat! Ne čuje. Gluh je kao top.

Kola tu negdje u blizini. Govori. Govori. Pat! Ne čuje. Slaže one ubrase. Taj se natrči u toku dana. Naslikati mu još jedno lice otraga, onda bi bio dvostruk. Volio bih da još pjevaju. To bi mi odvrtilo misli.

Ćelavi Pat, izmrcvaren, od ubmsa je pravio mitre. Pat je nagluh konobar. Pat je konobar koji čeka goste dok ti čekaš konobara. Hi hi hi hi. Čeka dok čekaš ti. Hi hi. Konobar je to. Hi hi hi hi. Čeka dok

čekaš ti. Dok čekaš ako čekaš on će čekati dok čekaš. Hi hi hi hi. Ho. Čeka dok čekaš ti.

Sada Douce. Douce Lydia. Bronca i ruža.

Ona se divno, naprosto divno, provela na odmoru. I pogledajte kakvu je krasnu školjku donijela.

Na dragi kraj šanka lagano mu je donijela bodljikavu i vijugavu školjku da bi on, George Lidwell, odvjetnik, mogao čuti.

- Poslušajte! - naredila mu je.

Od džina vrućim riječima Toma Kernana pratilac je tkao laganu muziku. Živa istina. Kako je Walter Bapty izgubio glas. Dakle, gospodine moj, muž ga je zgrabio za grlo. *Huljo*, rekao je, *nećeš više pjevati ljubavne pjesme*. Jest, vjere mi, sir Tome. Bob Cowley je tkao. Tenori osvajaju žcn. Cowlcy se zavalio.

Ah, sada čuje, kad mu je ona drži na uhu. Poslušajte! Slušao je. Čudesno. Pritisnula je i na svoje. I kroz raspršeno svjetlo u odrazu klizilo je blijedo zlato. Da bi čula.

Tap.

Bloom je kroz vrata bara vidio školjku pristonjenu uz njihove uši. Čuo je slabije ono što su one čule, svaka za se, zatim jedna za drugu, slušajući zapljuskivanje valova, glasno, tiho hučanje.

Bronca pokraj umornog zlata, izbliza, izdaleka, slušale su.

I njeno uho je školjka, s resicom koja tamo viri. Bila je na mora. Lijepe djevojke s mora. Koža bolno preplanula. Morala ju je prije namazati kremom, da bi pocrnjela. Prepečeni krah s maslacem. O, i ne smijem zaboraviti onaj losion. Bulbuljice od groznice pokraj usana. U glavi ti se naprosto. Kose spletene preko: školjka s morskou travom. Zašto uši skrivaju morskou travom kose? A Turkinje usta, zašto? Oči su joj iznad koprene. Jašmak. Nadi ulaz. Pećina. Nezapostvenima pristup zabranjen.

Misle da čuju more. Koje pjeva. Bučanje. To je krv. Ponekad i šum u ušima. U redu, to je neka vrsta mora. Otočje od krvnih tjelešaca.

Čudesno zaista. Tako razgovijetno. Opet. George Lidwell je prislanjao njen šum, slušajući: zatim ju je nježno odložio.

- Što kažu divlji valovi? - upitao ju je, nasmiješio se.

Dražesna, morskinasmiješena Lydia ne odgovarajući nasmiješila se Lidwellu.

Tap.

Pokraj radnje Larryja O'Rourkea, pokraj Larryja, poduzetnog Larryja O', Boylan je skrenuo i Boylan se osvrnuo.

Od zaboravljene školjke gospođica Mina je kliznula prema vrčevima piva koji su je čekali. Ne, ona nije bila tako osamljena. S nestašnom prepredenošću saopćila je glava gospođice Douce gospodinu Lidwellu. Šetnje po mjesecini uz more. Ne, ne sama. S kim? Otmjeno je odgovorila: s jednim gospodinom, svojim prijateljem.

Lepršavi prsti Boba Cowlcya opet su svirali po visokim tipkama. Domaćin ima predu. Kratko vrijeme. Dugi John. Big Ben. Lagano je svirao laganu, vedm zvonku plesnu melodiju za dame, nestašne i nasmiješene, i za gospodu kavalire, njihove prijatelje. Je'n: je'n je'n je'n je'nje'n: dva, je'n, tri, čet'r'.

More, vjetar, lišće, grmljavina, vode, mukanje krava, stočni sajam, pijcvci, kokoši ne kukuriču, zmije ssssiću. Posvuda muzika. Rutledgeova vrata škripe: ii. Ne, to je šum. Sada svira menuet iz *Don Giovannija*. Dvorske haljine svih vrsta plešu u dvoranama dvorca. Bijeda. Vani seljaci. Zelena izgladnjela lica koja jedu lišće kiselice. Lijepo je. Gle: gle, gle, gle, gle, gle: gledate nas.

Osjećam da tu vlada radost. Nisam nikad to napisao. Zašto? Moja je radost drukčija radost. Ali i jedno i drugo je radost. Da, radosti mora biti. Već sama muzika pokazuje da postojiš. Često sam mislio da je potištena dok nije počela pjevušiti. Onda sam znao.

Putni kovčeg M'Coya. Moja žena i tvoja žena. Mačka koja cvili. Kao da se para svila. Jezik joj kada govori klepeće kao klopovac mijeha. One ne mogu postići muške raspone. Imaju rupu i u glasu. Ispuni me. Topla sam, taitma, otvorena. Molly u *quis est homo!* Mercadante. Moje uho prislonjeno na zid. Traži se žena koja zna ispunjavati obaveze.

Klop zvec je s klopotom stao. Kicoška žuta cipela kicoša Boylana čarape nebeskiplavih šara lagano su se spustile na zemlju.

O, gle, mi smo tako! Komorna glazba. Od toga bi se dala napraviti igra riječima. To je neka vrsta glazbe, često sam ntislio kada je ona. To je akustika. Zvmdanje. Prazne posude prave najveću buku. Zbog akustike, rezonanca se mijenja s obzirom na to da je težina vode jednaka zakonu pada vode. Kao one Lisztove rapsodije, mađarske, ciganske. Biseri. Kapi. Kiša. Kip-ip kap-kap plup-plup. Pssss. Sad. Možda sad. Prije.

Jedan je na vrata kucnuo, dvaput je tok-tok tucnuo, to je tok-tok bio Paul de Kock s glastum krasnim zvekirom s kokotom karakarakara kokotom. Kokotlokot.

Tap.

- *Qui sdegno*. Bene - rekao je otac Cowley.

-Ne, Bene - umiješao se Tom Keman. - *Ošišani dečko*. Naše domaće nagečje.

- Hajde, Bene - rekao je gospodin Dedalus. - Dobri i pravi ljudi.

- Hajde, hajde - mohh su ga uglas.

Idem. Hej, Pate, vrati se. Dodi. Došao je, došao je, nije ostao. K meni. Koliko?

- U kojem tonalitem? Šest povisiliea?

- Fis-dm - rekao je Ben Dollard.

Ispružene šape Bena Cowleyja dohvatile su se tamnih duboko-zvonkih tonova.

Moram ići, rekao je kralj Bloom kralju Riehieju. Ne, rekao je Richie. Da, moram. Negdje je dobio novae. Sprema se na pijanku da zaboravi bol u križima. Koliko? On vidičuje govor usana. Šiling i devet. Peni za vas. Izvolite. Daj mu dva penija napojniee. Gluh, izmrcvaren. Ali zacijelo ima ženu i obitelj koji čekaju, čekaju da Patly dode kući. Hi hi hi hi. Gluh čeka goste dok oni čekaju njega.

Ali čekaj. Ali čuj. Tamni akordi. Pogogogrcbno. Duboko. U spilji u tamnim njedrima zemlje. Zakopano zlato. Grudasta muzika.

Glas mračnih vremena, neljubavi, zamora zemlje, pribhžavao se ozbiljno i bolno, dolazio izdaleka, sa surih planina, dozivajući dobre i prave ljude. On traži svećenika. Htio bi govoriti s njim.

Tap.

Glas Bena Dollarda. Bajs barilton. Daje sve od sebe da to što bolje izrazi. Graktanje ogromne močvare bez čovjeka bez mjeseca bez žene. Još jedno obrušavanje. Nekoć je bio opskrbljivač velikih brodova. Sjećam se: navošeni konopi, brodske svjetiljke. Otišao je na bubanj uz melodiju od deset tisuća funti. Sada je u staračkom domu Iveagh. Broj sobička taj i taj. To može zahvaliti pivu Bass br. 1.

Svećenik je kod kuće. Sluga lažnog svećenika poželio mu je dobrodošlicu. Udite. Časni oče. Uz naklone sluge izdajnika. Zapletaj akorada.

Uništiti ih. Upropastiti im život. Sagraditi im sobičke da tamo skončaju svoj vijek. Nina-nena. Ninaj-spi. Mri, psu. Psiću, mri.

Glas upozorenja, svečanog upozorenja, govorio im je da je mladić ušao u pusto predvođe, govorio im je kako tamo svečano odjekuju njegovi koraci, govorio im je o mračnoj sobi, o svećeniku koji je sjedio odjeven za ispovijed.

Dobra duša. Sada malo poremećen. Mish da će dobiti nagradu za rješene poetskog rebusa u rubrici *Odgovori*. Isplatit ćemo vam novu novcatu novčanicu od pet funti. Ptica što sjedi na jajima u gnijezdu.

Mislio jc daje to pjesma posljednjeg putujućeg pjevača. Pe ništa es koja je to domaća životinja? Vc povlaka ka stari mornar. Još ima dobar glas. Nije uškopljcn, još ima sve što mn pripada.

Slušajte. Bloomjeslušao. RiehicGouldingjcslušao. A pokraj vrata slušao je gluhi Pat, ćelavi Pat, napojnicom darovani Pat.

Akordi su se redali sporije.

Glas kajanja i tngc digao se polako, ukrašen, u tremoln. Benova skrušena brada ispovijedala se. *In nomine Dotnini*, u ime Gospodnje kleknuo je. Udarao se šakom o prsa, ispovijedajući se: *mca culpa*.

Opet latinski. Na to se hvatajn kao na lijepak za ptice. Svećenik s pričešćem za one žene. Onaj n mrtvačnici, u kofi, kao coffcy, *corpus-nornine*. Tko zna dokle je do sada stigao onaj štakor? Grebe.

Tap.

Slušali su. Vrčevi piva i gospodica Kcnncdy. George Lidwcll, njegova izražajna zjenica, krupne grudi u satenu. Keman. Si.

Uzdišući glas jc pun tuge pjevao. Njegovi grijesi. Od Uskrsa triput je opsovao. Ti pasje kop. A jednom je umjesto na misu otišao na predstavu. Jednom jc pokraj groblja prošao a za dušu svoje majke pomolio se nije. Dječak. Ošišanac.

Bronca jc, slnšajući pokraj pivske slavine, zurila u daljinu. Osjećajno. Nije ni svjesna da ja. Molly je velik stručnjak da primijeti ako je tko gleda.

Bronca je postrance zurila u daljinu. Tamo je zrcalo. Jc li joj to ljepša strana lica? One uvijek znaju. Kucanje na vrata. Posljednji znak da se dotjera.

Kokotkarakara.

Što misle kada slušaju glazbu? Tako se love čegrтуše. One večeri kada nam je Michael Guim dao ložu. Ugađanje glazbala. To se perzijskom šahu najviše sviđalo. Podsjećalo ga jc na dome slatki dome. I brisao je nos u zavjesu. Takav je vjerojatno običaj u njegovoj zemlji. I to je muzika. Nije toliko loša koliko loše zvuči. Trubljenje. Slušaj duhače, magarca što njače uzdignute gubice. Kontrabasi bespomoćni s ranama na bokovima. Drveni duhači krave što muču. Otvoreni klavir krokodil glazba ima ralje. Oboa kao prezime O'Boa.

Lijepo je izgledala. Imala je haljinu šafranove boje s dubokim izrezom, sve joj se moglo vidjeti. Dah joj je uvijek mirisao na klinčić kad bi se nagnula da što upita. Pričao sam joj što kaže Spinoza u onoj knjizi koju je jadni tata imao. Slušala je kao hipnotizirana. Ovakve oči. Nagnula se. Neki tip s balkona sve jc u šesnaest buljio u nju dolje svojim kazahšnim dalekozorom. Da osjetiš ljepotu glazbe, moraš je dvaput

čuti. Prirodu i ženu dosta je pogledali. Bog je stvorio zemlju, čovjek pjesmu. Metne mi skroz ga. Filozofija. Gluposti!

Svi su izginuli. Svi pali. U opsadi Rossa pao mu je otac, kod Gorcyja pala su mu sva braća. U Wcxford, mi smo momci iz Wexforda, htio bi on. Posljednji od svoga imena i roda.

I ja. Posljednji od svoga roda. Milly i mladi student. Vjerojatno moja krivica. Nemam sina. Rudy. Sada je prekasno. A ako nije? Ako nije? Ako ipak?

Nije osjećao nikakve mržnje.

Mržnja. Ljubav. To su riječi. Rudy. Ubrzo ću ostarjeti.

Big Ben je pustio glas. Silan glas, rekao je ubrzo ostajelom Bloomu Richie Goulding, dok mu je crvenilo prožimalo bljedoću. Ali, kad sam ja bio mlad?

Sada dolazi irska. Moja domovina važnija od kralja. Ona sluša. Tko se boji govoriti o devetsto četvrtoj godini? Vrijeme je da se pokupim. Dosta sam vidio.

- *Blagoslovite me, oče* - kliknuo je ošišanac Dollard. - *Blagoslovite me i pustite da odem.*

Tap.

Rlimm ii^> olYlajU!%hr>z hinomtova nrlr Dollo.rana^c da nojudiš: ^a

osamnaest šilinga tjedno. Momci pljuju lovu. Treba otvoriti četvore oči. One djevojke, one lijepe. Pokraj tužnih morskih valova. Ljubavna romanca zbornice pjevačice. Čitala su se pisma kao dokaz prekršenog bračnog zavjeta. Pilencctu od njegove mačkice. Smijeh u sudnici. Henry. To nije moj potpis. Lijepo ime koje.

Utihnula je glazba, melodija i riječi. Zatim se užurbala. Lažni svećenik izniknuo je u vojnika iz svoje svećeničke haljine. Kapetan kraljeve garde. Znaju sve to napamet. Ganuće zbog kojeg izgaraju. Kapetan gar.

Tap. Tap.

Ona je ganuta slušala, suosjećajno se naginjući da čuje.

Bezizražajno lice. Djevičansko rekao bi: ili ono koje su samo milovali. Napisati nešto na nj: stranica. Ako to ne učinimo, što će od njih biti? Propast, očaj. To ih čini mladim. Čak se dive same sebi. Evo. Zaszviraj na njoj. Usno glazbalo. Tijelo bijele žene, živa fiauta. Puši lagano. Glasno. Tri rupe, svaka žena. U božice nisam vidio. One to žele. Bez previše ugladenosti. Zato ih on i dobije. Zlato u džepu, drskost na licu. Reci nešto. Neka ona to čuje. Oči u oči. Pjesme bez riječi. Molly i onaj mladi verglaš. Znala je da će reći daje majmun bolestan. Ih je to

zato Sto je tako slično Španjolskom. Na taj način one razumiju i jezik životinja. Kao Solomun. Prirodni dar.

Trbuhozborstvo. Stisnem usne. Mislim trbuhom. Što?

Hoćeš? Ti? Ja. Hoću. Ti. Da...

Kapetan je promuklo prostački bijesno psovao, nadimljući se kao da ga je pasjeg sina udarila kap. Dobro si, momče, učinio Sto si došao. Preostaje ti samo još sat života, posljednji.

Tap. Tap.

Nastupa ganuće. Osjećaju samilost. Da obrišu suze zbog mučenika koji su, unurući za, htjeli umrijeti. Zbog svega Sto umire, zbog svega Sto se rada. Jadna gospoda Purcfoy. Nadam se da se riješi. Jer njihove matemice.

Vlaga matemice ženske zjenc gledala je ispod resetke trepavica, mimo, slusajući. Pravu ljepotu njena oka vidio joj kada ne govori. Dolje na rijeci. Uz svaki spori val satenasto uzbibanih gradi (njena uzbibana gojaznost) crvena se ruža pražala polako tonula crvena raža. Kucanje srca: njen dah: dah koji je život. I treperile su sve sitne sitne stidne vlasi.

Ah gle. Sjajne zvijezde blijede. O ruža! Kastilja. Zora.

Ha. Lidvelli. Zbog njega dakle a ne zbog. Zaluden. Jesam li ja takav? Kako god bilo, odavde je dobro vidim. Skinuti čepovi, vlažne mrlje od pивske pjene, hrpe praznih boca.

Na glatku izdignutu pivsku pipu položila je Lydia ruku, lagano, punasno, prepustite vi to meni. Sva zanesena od samilosti za ošišanca. Tamo-amo: amo-tamo: po uglačanoj rački (ona zna da njegove oči, moje oči, njene oči) palac i kažiprst samilosno su joj klizili: khzili, zastali i nježno je dodirujući spuznuli zatim glatko, polako dolje, tako da je hladni čvrsti bijeli emajlirani tučak provirio kroz njihov kliski obruč.

S kokotom s karam.

Tap. Tap. Tap.

Ja sam gospodar u ovoj kući. Amen. Bijesno je škripao zubima. Objesite izdajnike.

Akordi su se s tim složili. Vrlo tužno. Ali tako je moralo biti.

Otići prije kraja. Hvala, bilo je božanstveno. Gdje mije šešir. Proći pokraj nje. Mogu ostaviti taj *Freeman*. Pismo imam. Zamish daje ona? Ne. Hajde, hajde, hajde. Kao Cashel Boylo Coimoro Coylo Tissdall Maurice Nijedall Farrell. Haaaaaaajde.

Ovaj, ja moram. Odlaziš? Odlazimzbgm. Blmsdig. Iznad za klas visoke raži. O. Bloom se digao. Onaj sapun otraga prilično se smekšao.

Sigurno sam se znojio. Glazba. Onaj losion, sjeti se. Dakle, do viđenja. Šešir. Listić u njemu. Da.

Bloom je prošao pokraj gluhog Pata koji je prisluškiavao navratima. Taj mladić je umro u kasarni Gencva. U Passageu su ga sahranili. Dolor! O, on doloics! Glas žalbnog pjevača pozivao je na bolnu molitvu.

Pokraj ruže, pokraj satenastih grudi, pokraj mazne ruke, pokraj prolivena piva, pokraj praznih boca, pokraj izvađenih čepova, pozdravljajući u hodu, mimo očiju i stidnih vlasi, bronce i blijedog zlata u dubokomorskojsjeni, prolazio je Bloom, nježni Bloom, osjećam se tako osamljen Bloom.

Tap. Tap. Tap.

Molite za njega, molio je Dollardov bas. Vi koji slušate u mira. Prošapćite mohtvu, prolijte suzu, dobri ljudi, dobri puče. On je bio ošišanac.

Uplašivši mladog poslužitelja ošišanog hotelskog momka koji je prisluškiavao na ulazu Bloom je čuo buku i povike bravo, snažno tapšanje po leđima, lupkanje cipela, njihovih cipela, a ne poslužiteljevih. Opće jednoglasno traženje pića da se stvar zalije. Dobro je što sam to izbjegao.

V nvvu Dlliv/u i/vuajuo

uv/"autij uuy^oi*A(?w^!^

si uvijek bio.

- Bolji - rekao je Tomgin Keman. - Duše mi moje, i časti mi, to je najснаžnija interpretacija te balade.

- Lablache - rekao je otac Cowley.

Ben Dollard je silno iznahvaljen i sav zarumenjen nezgrapno otplesao cachnchn prema šankn, teška koraka, podagričnim prstima pncketajnci po zrakn kao kastanjetama.

Big Benaben Dollard. Big Benben. Big Benben.

Rrr.

1 svi sn bili gannti, Simon je snćut trubio nosom-sirenom za maglu, smijući se svi su ga, Bena Dollarda, vratili u pravo vedro raspoloženje.

- Sav si se zaramenio - rekao je George Lidwell.

Gospođica Donce je popravila svoju ražu da ih posluži.

- Dragi moj Bene - rekao je gospodin Dedalus tapšući ga po debeloj lopatici. - Čio je kao zvrk, samo je previše sala nagomilao oko sebe.

Rrrrrrrsss.

- Salo smrti, Simone - progundao je Ben Dollard.

Richie napukla lutnja sjedio je sam: Goulding, Collis, Ward. Nesigurno je čekao. Neplaćeni Pat također.

Tap. Tap. Tap. Tap.

Gospođica Mina Kenncdy približila jc usne uhu vrča broj jedan.

- Gospodin Dollard - promrmljate su one tiho.

- Dollard - pronmnljao je vrč.

Vrč broj jedan vjerovao je: gospođica Ketm kada jc: da je doli on bio: ona doli: vrč.

Promrmljao je da poznaje to ime. To mu je ime tako rekuć tako blisko. To jest on jc čuo to ime. Dollard, jc li? Dollard, da.

Da, rekle su njene usne glasnije, gospodin Dollard. Divno je ot-pjevao onu pjesmu, mrmrljala jc Mina. Gospodin Dollard. I *Posljednja ljetna ruža* divna je pjesma. Mona je voljela tu pjesmu. Vrč je volio tu pjesma koju Mina.

PoStoje posljednju ljetnu ružu Dollarda napustio, Bloom jc osjetio kako mu u utrobi zavija neki vjetar.

Stvara vjetrove to vino od jabuka: i zatvara. Čekaj. Poštanski ured pokraj Rubena J. Šiling i osam penija. Riješimo se toga. Skoknimo okolo kroz Greck Street. Volio bih da nisam zakazao onaj sastanak. Slobodnije jc na zraku. Glazba. Djeluje na živce. Pipa za pivo. Njena ruka što ljulja kolijevku vlada. Ben Hovvth. Onim što vlada svijetom.

Daleko. Daleko. Daleko. Daleko.

Tap. Tap. Tap. Tap.

Kejom je išao Lionelleopold, zločesti Henry s pismom za Mady, sa slastima grijeha sa čipkom za Raoula s metne mi skroz ga išao je Poldy naprijed.

Tap. Hodao je shjepae tap uz rab pločnika tapkajuć, tap po tap.

Cowlcy se time opija: neka vrsta pijanstva. Bolje jc ne ići do kraja, kao muškarae s djevieom. Primjerioe, glazbeni zanesenjaci. Samo uho. Ne promakne im ni četvrtinka. Sklopljene oči. Glava se njiše po taktu. Luckasto. Ne smiješ se ni pomaknuti. Mišljenje strogo zabranjeno. Uvijek stručni razgovori. Naklapanje o notama.

Sve samo nekakav pokušaj razgovora. Nezgodno je kad stane jer nikad ne znaš toč. Orgulje u Gardiner Streetu. Stari Glytm pedeset funti godišnje. Čudak gore u potkrovlju, s5m, sa svim otum registrima i zaporima i tipkama. Cio dan sjedi za orguljama. Mrmlja po eijele sate, govoreći sam sa sobom ili s otum momkom koji napuhuje mijeh. Ljutito gundanje, zatim kričavo psovanje (morao bi imati vate ili nešto slično u svom ne nemoj viknula je ona), zatim od nježno jednom li sitni li sitni piskutavi vjetar.

Pfi! Sitni vjetar zapištao iiii. U Bloomovom malom li.

- Zar on? - rekao je gospodin Dedalus, vrativši se sa zaboravljenom Introm. - Intros sam bio s njim na pogrebu sirotog malog Paddyja Dignama...

- Da, neka mu se Bog smiluje.

- Uzgred rečeno, unutra je glazbena viljuška, tamo na...

Tap. Tap. Tap. Tap.

- Žena mu ima lijep glas. Ilije imala. Zar ne? - upitao je Lidwell.

- O, sigurno ju je ugadač klavira - rekla je Lydia Simonlionelu kada prvi put vidjeh - zaboravio kada je bio ovdje.

Slijep je rekla je ona Georgeu Lidvellu istog časa kad je vidjeh. I tako je sjajno svirao, užitak gaje bilo slušati. Sjajan kontrast: broncahd, minazlato.

- Moja runda! - viknuo je Bcn Dollard, točevići. - Kažite kada je dosta!

- Dostaje! - uskliknuo je otac Cowlcy.

Rrrrrr.

Osjećam da bih morao...

Tap. Tap. Tap. Tap. Tap.

- Vrlo - rekao je gospodin Dedalus, ukočeno zureći u bezglavu sardinu.

Pod staklenim zvonom za sendviče na odru od kmha ležala je posljednja, samotna, posljednja sardina ljeta. Bloom s5m.

- Vrlo - zurio je on. - Naročito u nižem registru.

Tap. Tap. Tap. Tap. Tap. Tap. Tap. Tap.

Bloom je prošao pokraj Barryjeve radnje. Volio bih da mogu. Čekaj. Kad bih imao onog čudotvorca. Dvadeset i četiri odvjjetnika u istoj kući. Izbrojio sam ih. Parnice. Volite se međusobno. Hrpe akata. Gospoda Lopov i Džepar opunomoćeni zastupnici. Goulding, Collis, Ward.

Ali na primjer onaj što tuče u veliki bubanj. Njegov poziv: orkestar Mickeyja Rooncyja. Volio bih znati kako se tome posvetio. Sjedi kod kuće poslije svinjetine s kupusom tetošeći ga u naslonjaču. Vježba svoju dionicu. Bum. Bumburum. Užitak za njegovu ženu. Magareće kože. Tuku ih dok su žive, mlata ih poslije smrti. Tras. Bum. To je čini se ono što zovu jašmak, odnosno kismet. Sudbina.

Tap. Tap. Mladić, slijep, s tapkavim štapom taptaptapkajući prošao je pokraj Dalyjeva izloga gdje je neka sirena vijorave kose (ali on to nije mogao vidjeti) otpuhivala dimove jedne sirene (slijepac to nije mogao), sirene, najugodnijih cigareta od svih.

Glazbala. Vlat trave, školjka njenih mkn, zatim pnhni. Čak i iz češlja i tankog papira možeš izmamiti zvnk. Molly n košnji n Lombard Street Wcstn, raspnštene kose. Mislim da svaka vrsta posla ima svoju glazbu, nije li tako? Lovac s rogom. Ho. Imaš li? *Cloche. Sonnez la* Pastir s frulom. Pfi mali pfr. Policajac sa zviždajkom. Bravar i ključar! Dimnjake čistiti davajte! četiri je sata, spokojno sve je. Spavajte! Sve je sada izgubljeno. Bubanj? Bumburam. Čekaj. Znam. Gradski telal, bumpandur. Dugi John. Mrtve bi probudio. Bum. Dignam. Siroti mali *nominedomine*. Bum. To je glazba. Dakako, to bum bum bum hoću reći vrlo je slično onome što zovu *da capo*. Još se može čuti. Kad stupamo, stupamo ukorak, ukorak. Bum.

Zaista moram. Fff. Kad bih to napravio na banketu. Naprosto stvar običaja perzijski šah. Prošapći molitvu, pusti suzu. Svejedno mora da je bio malo priglup kad nije vidio da je to kapetan kraljeve garde. Smeten. Da mi je znati tko je bio onaj na groblju u smeđem kišnom ogr. O, kurva iz ove uličice!

Neka neuredna kurva s nakošenim crnim slamnatim mornarskim šeširom, ukočenog je pogleda izlazila na vidjelo idući kejom prema Bloomu. Kad prvi put vidjeh taj dragi lik? Da, to je. Osjećam se tako osamljen. Kišna noć u uličici. Nadigao se. Kome? Digaoon. Vidjeona. Ovo nije njen kvart. Što je ona? Nadam se da ona. Psst! Treba li vam oprati rublje. Poznaje Molly. Prepoznala me. S tobom je debela dama u smeđem kostimu. To te izbaci iz kolotečine. Zakazali smo sastanak znajući da nećemo nikad, vrlo teško ikad. Draga, preblizu kućnog smo praga doma slatkog doma. Vidi me, da li me vidi? Danju izgleda kao strašilo. Lice kao vosak. Do vraga s njom. O, i ona mora živjeti kao i svi drugi. Zavirimo ovamo. U izlogu staretinarnice Lionela Marksa gordi Hemy Lioncl Leopold dragi Hcnry Flowcr čestiti Leopold Bloom razgledao je otučeni svijećnjak harmoniku s obješenim crvljivim mijehom. Povoljno: šest šilinga. Mogao bih naučiti svirati. Jeftino. Neka ona prođe. Dakako, sve je skupo ako ti nije potrebno. U tome se ogleda dobar trgovac. Natjera te da kupiš ono što želi prodati. Onaj što mi je prodao švedsku britvu kojom me obrijao. Htio mi je naplatiti i to što ju je naoštrio. Ona prolazi. Šest šilinga.

Mora daje od onog vina od jabuka, ili možda od burgunca.

Pokraj bronce iz bhzine pokraj zlata iz daljine kucali svi su se svojim zveckavim čašama zažatениh očiju i udvorni, pred broncom Lydiom zamanmom posljednjom ljetnom ružom, ružom od Kastilje. Prvo Lyd, De, Cow, Ker, Dolly, kvinta: Lidvvcll, Si Dedalus, Bob Cowlcy, Keman i Big Ben Dollard.

Tap. Neki mladić je stupio u pusto predvoije hotela Ormond.
Bloom je promatrao viteški naslikanog junaka u izlogu Lionela
Marksa. Posljednje riječi Roberta Emmeta. Sedam posljednjih riječi.
To je od Mcyerbecra.

- Pravi ljudi poput vas.
- Da, da. Bene.
- Dići ćete s nama čašu.

Digli su.

Čink. Čank.

Tip. Neki obnevidjeli mladić stajao je navratima. Nije vidio broncu.
Nije vidio zlato. Ni Bena ni Boba ni Toma ni Šija ni Georgea ni vrčeve
ni Richieja ni Pata. Hi hi hi hih. Nije vidio njih.

Avibloom, sluzavibloom je promatrao posljednje riječi. Lagano.

Kad moja zemlja zauzme svoje mjesto među.

Prrrrr.

Mora daje od burg.

Fff! Oo. Rrpr.

Narodima svijeta. Nema nikoga otraga. Prošla je. *Tada i tek tada.*
Tramvaj kran kran kran. Dobra pril. Dolazi. Krnadlkrankraa Uvjeren
sam da je od burgunca. Da. Jedan, dva. *Neka moj epitaf.* Kraaaaaa. *Bude
napisan. Ja svoje.*

Ppprrpffrrppffff.

Gotova.

[12]

Upravo sam prikraćivao vrijeme sa starim Troyjem iz Dublinske gradske policije na uglu Arbour Hilla kad eto ti vraže prođe nekakav prokleti ditmjačar i gotovo mi oko izbije svojom metlom. Okrenuo sam se da mu kažem svoje kad koga ću vidjeti kako se vuče niz Stony Battcr, koga nego Joea Hyncsa.

-Hej, Joc - kažem ja - kako ide? Jesi li vidio kako mije onaj prokleti dinmjačar gotovo iskopao oko onom svojom četkom?

- Čada donosi sreću - veli Joc. - Tko je onaj stari mudonja s kojim si razgovarao?

- Stari Troy - kažem ja - bio je u policiji. Dvouvim se da li da prijavim onog klipana zato što zakrčujc prolaz s onim svojim metlama i ljestvama.

- Što radiš u ovom kraju? - veli Joe.

- Ništa posebno - kažem ja. - Tamo prijeko pokraj garnizonske crkve na uglu Cicken Lanca stanuje neki vraški spretan lopov - stari mi je Troy upravo davao neke podatke o njemu - nagomilao je vrag zna koliku količinu čaja i šećera da bi plaćao tri šilinga na tjedan rekao je da ima farmu u grofoviji Down pokraj nekog čovječuljka imenom Moj sije Herzog tamo prijeko blizu Hcytcsbuiy Strceta.

- Obrezani? - veli Joe.

- Da - kažem ja. - Malo s vrha. Neki stari limar po imenu Geraghty. Za petama sam mu već četrnaest dana i ne mogu ni peni iscijediti iz njega.

- Time se dakle sada baviš? - veli Joe.

- Da - kažem ja. - Na kakve smo grane spali! Utjerivač neutjrljivih i sumnjivih dugova. Ali to je najgori lupež nadaleko i naširoko a lice mu je kozičavo kao da gaje izrešetao pljusak. *Reci mu*, kaže on, *neka*

se usudi, kaže, neka se samo usudi postali te još jednom ovamo, a ako te pošalje, Isstc,ja ću ga dati na sud, bogami hoću, jer trguje bez dozvole. I to sve nakon Sto se toliko najeo da samo Sto nije pnkno. Isnse, morao sam se smijati tome malom Židovn vidći ga kako se pjeni. On meni pije moj čaj. On meni jede moj šećer. Zašto on meni ne plaća moj novac?

Za ncpokvarljivn robn kupljenn od Mojsija Herzoga, Sainl Kevin's Parade 13, Dnblin, okmg Wood Qnay, trgovca, nadalje zvanog prodavača, prodann i ispomčenn gospodina Michaclu E. Geraghtyju, Arbonr Hill 29, Dnblin, okmg Arran Qnay, nadalje zvanom kupcu, to jest za pet funti čiste vage prvorazrednog čaja po tri Šilinga i nula penija funta čiste vage, i za četrnaest funti čiste vage Šećera u kristalu, po tri penija funta čiste vage. Rečeni kupac duguje rečenom prodavaču funtu, pet Šilinga i šest penija sterlinga za primljenu vrijednost, koju će svotu rečeni kupac otplaćivati rečenom prodavaču u tjeditim ratama svake sedmice po tri Šilinga i nula penija sterlinga; a rečenu ncpokvarljivn robu rečeni kupac ne smije založiti ni dati u zakup ni prodati ili na bilo koji način otuditi, već ona treba da bude i ostane i da se smatra jedino i isključivo vlasništvo rečenog prodavača, da njome po svojoj slobodnoj volji i nahodanju raspoláže sve dok rečeni kupac u potpunosti ne isplati rečenu svotu rečenom prodavaču na gore naveden način, kako je to danas ovim utanačeno između rečenog prodavača, njegovih bastinika, nasljednika, izvršitelja i opunomoćenika sjedne strane i rečenog kupca, njegovih baStinika, nasljednika, izvršitelja i opimomoćenika s drage strane.

- Jesi li potpuni apstinent? - pita me Joe.

- Između dva pića ništa ne pijem - kažem ja.

- Kako bi bilo da posjetimo naSega prijatelja? - veli Joe.

- Kojeg? - kažem ja. - Svakako, u ludiuci je, skrenuo je, jadnik.

- Pijuci vlastiti bućkiuiš? - veh Joe.

- Da - kažem ja. - Viski i voda u mozgu.

- Pođimo do Bamcyja Kiernana - veli Joe. - Želim vidjeti toga građanina.

- Pođimo dakle našem dragom Bamcyju - kažem ja. - Ima li što novo ih neobično, Joe?

- Ništa - veli Joe. - Bio sam na onom zboru u City Armsu.

mšto je bilo, Joe? - kažem ja.

- Trgovci stokom - veh Joe - zbog bolesti nogu i žvala. Moram o tome ozbiljno porazgovarati s tim građaninom.

Tako smo pošti oko kasarne Lincnhall i stražnje strane sudske zgrade razgovarajući o svemu i svačemu. Pristojan momak taj je Joe

kad ima para, ali ih gotovo nikad nema. Bože, nije mi izlazio iz glave taj vraški lukavi Gcraghty, taj javni pljačkaš. Zbog trgovanja bez dozvole, kaže on.

U lijepom Inisfailu prostire se zemlja, zemlja svetog Miehana. Tamo se uzdiže izvidnički toranj, ljudi ga već izdaleka ugledaju. Tamo počivaju mrtvi moćnici kao što počivahu i za života ratnici i kraljevi, slavni i znameniti. Ugodna je to zemlja puna žuboravih voda, ribom bogatih rijeka u kojima se praćaka kokot, iverak, crvenpcrka, list, bakalar, mladi losos. Svoja, obliš, plat, strijela, različite obične ribe općenito i drugi stanovnici vodenog kraljevstva, toliko brojni da ih ne možeš sve nabrojiti. Na blagom povjetarcu sa zapada i istoka visoka stabla na sve strane njišu svoje izvanredne krošnje, treperava platana, libanonski cedar, uzvišeni jaban, plemeniti eukaliptus i drugi ukrasi šumskog svijeta kojima obiluje cijeli taj kraj. Ljupke djevojke sjede uz samo korijenje ljupkih stabala pjevajući najljupkije pjesme, igrajući se svakovrsnim ljupkim predmetima kao što su primjerice zlatne šipke, srebrne ribe, bačvice sledeva, mreže za jegulje, mladi bakalari, košare za sitnu ribu, grimizni morski dragulji i nestašni kukci. A junaci dolaze izdaleka da ih prose, od Eblane do Slivcmargyja, kraljevići bez premca iz nepokorenog Munstera i pravičnog Connachta i baršunastog Leinstera i Cruachanovc zemlje i iz Armagha blistavog i iz plemenitog okruga Boyle, kraljevići, sinovi kraljeva.

I tamo se uzdiže sjajna palača čiji kristalni blistavi krov vide mornari što plove širokim morem na brodovima posebno za tu svrhu sagrađenim, i odatle stižu sva stada i tovljena stoka i prvi plodovi te zemlje jer dažbinu na njih ubire O'Conncl Fitzsimon, poglavar, potomak poglavara. Tamo neobično velika kola donose plodove zemlje, koševe cvjetače, kolica špinata, hrpe ananasa, rangunski grah, veće rajčica, sanduke smokava, čitava polja repe, jajolike krumpire i šareni kelj, iz Yorka i Savoje, i phtice luka, bisega zemlje, i košare gljiva i slatkih tikava i sočnu grahoricu i ječam i uljenu repicu i crvene zelene žute smeđe mmene slatke velike kisele zrele pmgaste jabuke i košarice šumskih jagoda i sepete ogrozda, sočnog i prozirnog, i vrtnih jagoda, dostojnih i za kraljeve, i mahna ubranih s grana.

Neka se usudi, kaže on, *neka se samo usudi* Izidi, Geraghty, ti ozloglašeni krvavi drumski i šumski razbojničē.

I istim tim putem kreću bezbrojna stada ovnova predvodnika i utovljenih ovaca i prvi put striženih ovnova i janjadi i šopane guske i dvogodišnji junci i njištave kobile i šuta telad i dugodlake ovce i ovce za klanje i Cuffcove najbolje steone krave i jalovicc i krmače i krmei za

šunku i razne vrste visoko eijenjenih svinja i junice iz Angusa i rasplodni bikovi besprijekornog rodovnika zajedno s najboljim nagrađenim kravama muzarama i volovima: i tako se neprestano čuje toptanje, gakanje, rikanje, mukanje, blejanje, taljenje, klepetanje, roktanje, preživanje ovaca i svinja i teškonogih krava s pašnjakd Luska i Rusha i Carrickmincsa i iz vodom bogatih dolina Thomonda, iz M'Gilllicuddyjevih močvara nepristupačnog i dostojanstvenog Shanona neizmjenjivog, i s blagih padina obitavališta roda Kiareva, čija su vimena nabrekla od prcobilja mlijeka, i vide se bačve maslaca i sirenja, bačvice suratke tovari janjetine i vagani žita i na stotine duguljastih jaja, različite veličine, boje ahata i smeđih.

Tako smo svratili k Bameyju Kiemanu i tu je, zbilja, gore u kutu, bio građanin koji je vodio velik razgovor sa samim sobom i s onim prokletim šugavim štenetom, mješancem Garryowenom, i čekao da mu s neba kapne kakvo piće.

- Eno ga - kažem ja - u svome brlogu, s praznim vrčem i hrpom novina, gdje radi za našu stvar.

Prokleti mješanac je počeo režati da ti se koža naježi. Bilo bi osobno djelo milosrđa kad bi tko skratio život tom prokletom psu. Ispričah su mi kao živu istinu daje u Santryju jednom pojeo dobar dio hlača nekom policajcu koji se pojavio s prijavom zbog dozvole za rad.

- Stoj ili pucam - kaže on.

- Sve je u redu, građanine - veli Joe. - Prijatelji smo.

- Naprijed, prijatelji - kaže on.

Zatim ruku utrljava u oko i kaže:

- Što mislite o sadašnjoj situaciji?

Izigrava razbojnika i Roryja Brđanina. Ah, bogme, Joe je bio dorastao situaciji.

- Mislim da cijene na tržištu rasta - kaže on klizeći rukom niz viljušku.

Nato se bogme građanin udari šapom po koljenu i reče:

- Ratovi u inozemstvu krivi su tome.

A kaže Joe, uvukavši palac u džep:

- To je zato što Rusi žele silom zavladatai.

- Čuj, prestani s tim svojim prokletim trabunjanjem, Joe - kažem ja. - Mori me takva žed da bih i dušu prodao za kapljicu.

- Čega, kaži, građanine - veli Joe.

- Domaćeg vina - kaže on.

- A ti? - veli Joe.

- Isto što i prethodni - kažem ja.

- Tri politrcnjaka, Tcrry - veli Joe. - A kako je junačko sree, građanine? - pita on.

- Nikad bolje, *a ehara* - kaže oa - Dakle, Gany? Hoćemo li pobijediti? Je li?

1 nato je za Siju zgrabio onu prokletu staru paščinu i, Isusa mi, gotovo ga zadavio.

Priika Sto je sjedila na kamenoj gromadi u podnožju okmgle kule bio je junak plećat prsat jakih udova prostodušna oka crvenokos poprilično pjegav čupave brade Širokih usta velika nosa duge glave duboka glasa gohh koljena snažnih Šaka dlakavih nogu crvena lica mišićavih ruku. Od ramena do ramena mjerio je nekoliko lakata a njegova gorskim stijenama slična koljena bila su, kao i ostali dijelovi njegova tijela, gdje god se to moglo vidjeti, obrasla gustom žutosmeđom bodljikavom dlakom bojom i žilavoŠću sličnom gorskoj Stipalici (*Ulex Europæus*). Široke nosnice iz kojih su strSili čuperci iste žutosmeđe boje, bile su tako ogromne da bi u njihovim tamnim Šupljinama poljska Ševa lako mogla saviti gnijezdo. Oči, u kojima je čas prevladavala suza a čas osmijeh, bile su velike kao pozamašne glavice cvjetače. Snažna struja toplog daha u pravičnim je razmacima izbijala iz duboke Šupljine njegovih usta dok su ritmički odjeci glasnih snažnih zdravih otkucaja golemog srca tutnjeći grmjeli tako da su zemlja, vrh gorde kule i joS gordiji zidovi spilje podrhtavali i tresli se.

Nosio je dugu halju bez rukava od nedavno odrte volovske kože koja mu je kao širok kilt sezala do koljena i preko srijede mu bila opasana pojasom od pletene slame i rogožine. Pod njom je nosio hlače od jelenske kože, gmbo sašivene crijevom. Donji su mu udovi bili oklopljeni visokim balbrigganskim čizmama obojenim grimiznim lišajem, stopala sn mn bila obnovena u cokule od uštavljene teleće kože svezane grkljanom iste životinje. O pasu mu je visio niz morskih oblutaka koji su zveckali pri svakoj kretnji i njegova gorostasnog lika, a na njima su s nezgrapnom ali začudnom vještinom bile urezane plemenske predodžbe likova nrnogih irskih junaka i junakinja iz drevnih vremena, Cuchulin, Coim od stotinu bitaka, Niall od devetorice talaca, Brian iz Kincore, kralj Malachi, Art MacMurragh, Shane O'Neill, otac John Murphy, Owen Roe, Patrick Sarsfield, Crveni Hugh O'Donncll, Crveni Jim MacDermott, Soggarth Eoghan O'Growney, Michael Dwyer, Francy Higgins, Hemy Joy M'Cracken, Gohjat, Horace Wheatley, Thomas Coimeff, Peg Woffington, Seoski Kovač, Kapetan Moonhght, Kapetan Boycott, Dante Ahghieri, Kristofor Kolumbo, S. Fursa, S. Brendan, maršal MacMahon, Karlo Veliki,

Theobald Wolfe Tone, Majka Makabejaca, Posljednji Mohikanac, Ruža od Kastilie, Kandidat za Galway, Čovjek koji je razbio banku u Monte Carlu, Čovjek u Škripcu, Žena koja nije, Benjamin Franklin, Napoleon Bonaparte, John L. Sullivan, Kleopatra, Savoumeen De-elish, Julije Cezar, Paracelsus, Sir Thomas Lipton, Wilhelm Teli, Michelangelo Hayes, Muhamed, Nevjesta od Lammcrmoora, Petar Pustinjak, Petar Urotnik, Crna Rosalcen, Patrick W. Shakespeare, Brian Konfucije, Murtagh Gutenberg, Patricio Velasquez, Kapetan Nemo, Tristan i Izolda, prvi princ od Walesa, Thomas Cook i sin, Hrabri vojnik, Arrah na Pogue, Dick Turpin, Ludvigg Beethoven, Plavokosa djevojka. Gegavi Healy, Angus Redovnik, Dolly Mount, Sidney Parade, Ben Howth, Valentine Greatracks, Adam i Eva, Arthur Wellesley, Boss Croker, Herodot, Jack Divomor, Gautama Buddha, Lady Godiva, Ljiljan od Killamcyja, Balor Zlopogleda, Kraljica od Sabc, Ackcy Nagle, Joe Nagle, Alessandro Volta, Jermiah O'Donovan Rossa, Don Philip O'Sullivan Bearc. Položena sulica od nabrašenog granita ležala je pokraj njega dok mu je do nogu počivala zvijer iz roda pasa koja je isprekidanim dahtanjem pokazivala da je utonula u nemiran san. Sto je potvrđivalo njeno promuklo rezanje i grčevito trzanje koje je njen gospodar s vremena na vrijeme smirivao udarcima snažne toljage grabo isklesane od paleolitskog kamena.

Tako je dakle Terry donio tri politrenjaka koja je Joe naručio i bogami samo Sto nisam oslijepio kada sam vidio kako iz džepa vadi funtu. O, živa je istina ovo Sto vam govorim. Pravi pravcati zlatnik.

- A tamo odakle je ovaj doSao, ima još takvih - veh on.

- Jesi li opljačkao Skrubicu za milodare, Joe? - pitam ja.

- U znoju lica svoga - veli Joe. - Jedan oprezni tip dao mi je mig.

- Vidio sam ga prije nego Sto sam tebe sreo - kažem ja - kako se mota po Pili Lancu i Greck Streetu tražeći onim svojim ribljim okom dlaku u jajetu u svemu.

Tko to ide Michanovom zemljom urcSen crnim oklopom? O'Blom, sin Roryjev: on je to. Nepodložan strahu Roijjev je sin: oprezan on je duh.

- Za onu stara babu iz Prince Streeta - kaže građanin - subvencionirano ono glasilo. Irska stranka u parlamentu. A pogledajte ovu prokletu krpetinu - kaže. - Pogledajte ovo - kaže. - *The Irish Independent*, molim vas, Sto ga je osnovao Pamell da bude prijatelj radnom čovjeku. Poslušajte, bit ću vam zahvalan, imena rođenih i umrlih, i vjenčanih u listu gdje stoji *Svaki Irac za nezavisnu Irsku*.

1 on ih počne čitati:

- Goidon, Bamfield Crccscnt, Exetcr; Redmayne iz Ifflcyja, Sveta Ana na moru: žena gospodina Williama T. Redmaynoa dobila sina. Što kažete na to, a? Wright i Flint, Vineent i Gillet s Rothom Marrion kćerkom Rose i pokojnog Georgea Alfrcda Gilletta, Clapham Road 179, Stoekwell, Playwood i Ridsdale u Saint Judcu, Kensington, vjenčao ih velečasni dr Forrest, kanonik vvorcestcrski. A? Uimli. Briston, Whitehall Lane, London; Carr, Stoke Newington, od gastritisa i srčane bolesti; Coekbnm, Moat Honse, Chcpstovv. ..

- Poznajem tog momka - veh Joe - iz gorkog iskustva.

- Kapavae. Dimsey, žena Davida Dimseyja, u posljednje vrijeme kod admirahteta; Miller, Tottenham, osamdeset i pet godina; Welsh, 12. hpnja, Canning Street 35, Liverpool, Isabella Helen. Kako vam se sviđaju takve naeionalne novine, a, sinko moj? Što na to kaže Martin Murphy, prekupac iz Bantiyja?

- Ah, da - veli Joe, pružajnci naokolo piče. - Hvala Bogu što su otišli prije nas. Pij, građanine.

- Drage volje - kaže on - vrtli gospodine.

- U tvoje zdravlje, Joe - kažem ja. -1 svih na ovoj klupi.

Ah! O! Šuti! Kao žedna zemlja kišu čekao sam to piče. Bog mije svjedok, čuo sam kako je škljoenuo kad mije stiglo na dno želnea.

I gle, dok su ispijali svoju čašu radosti, naglo je nšao božanski glas, lijep mladić, blistav kao nebesko oko, a za njim je nšao starac plemenita hoda i držanja, noseći svitke svetih zakonika, i s njim njegova žena, plemenita gospa najčistijeg porijekla, najljepša n svom rodu.

Mali Aif Bergan banuo je imutra iza vrata i skrio se u sobičak iza Bameyjeve točionice, grčeći se od smijeha. A tko je sjedio tamo n kntu, tako da ga nisam primijetio, hrčnči pijan slijep za sav svijet, tko dragi nego Bob Doran! Nisam znao što se događa a AH' mi je neprestano davao nekakve znakove kroz vrata. I bogami, tko je to bio, nitko dragi nego onaj prokleti stari lakrdijaš Denis Breen u papučama za kupanje sa dvije vraški velike knjižnrine pod pazuhom i njegova brzonoga žena iza njega, nesretna jandica koja je klipsala kao kakva pndlica. Mislio sam da će Alf pknknti.

- Pogledajte ga - kaže oa - Breen. Hoda po čitavom Dublinu s dopisnicom kojn mn je netko poslao, napisavši mn T.U.P.: tup, da podnese tnž...

I prasno je n smijeh.

- Sto da podnese? - pitam ja.

- Tnžbn zbog nvrede časti - kaže on - i da zatraži deset tisuća funti zato.

- O, do vraga! - kažem ja.

Prokleti mješanae počeo je režati ne bi li ti u^erao stati Božji u kosti, videći da se nešto dogada, ali građanin gaje nogom ndario n rebra.

-*Bi i dho husht* - kaže on.

- Tko? - veli Joe.

- Breen - kaže Alf. - Bio je kod Jolma Hemyja Mentona i zatim svratio kod Collisa i Warda a onda ga je sreo Tom Roehford i za šalu ga poslao zamjeniku suea. O, Bože, sve me boli od smijeha. T.U.P.: tup. Dugonja mu je natuknuo nešto o pamiei i sada se taj prokleti stari ludak uputio u Green Street da potraži kakva poheajea.

- Kada Dugi John kani objesiti onog u Mountjoyu? - pita Joe.

- Bcrgan - kaže Bob Doran, probudivši se. - Je h to Alf Bergan?

- Jest - kaže Alf. - Objesiti? Čekajte, nešto ću vam pokazati. Hej, Terry, donesi mi malo pivo. Prokleta stara budala! Deset tisuća funti. Da ste samo vidjeli kako gaje Dugi John pogledao. T. U. P...

1 nadušio se smijati.

- Kome se smiješ? - pita Bob Doran. - Je li to Bergan?

- Požuri, Teny, stari moj - kaže Alf.

Terence O'Ryan ga je čuo i odmah mu donio kristalni pehar pun pjenušavog crnog piva što ga plemeniti blizanci Bungiveagh i Bungardilaun oduvijek vare u svojim božanstvenim bačvama, vješti kao sinovi besmrtni Lede. Jer oni ubira sočne bobice hmelja i sakupljaju ih na gomilu i prosijavaju i tiješte i vare ih i dodaju im trpke sokove i nose slad na svetu vatru i ne prestaju raditi ni danju ni noću, ta vješta braća, gospodari bačava.

Zatim si ti, viteški Terence, dao, kao da si za to rođen, taj nektarski napitak i pružio kristalni pehar njemu koji je žeaao, ti cvijete viteštva, ljepotom ravan besmrtnicima.

Ali on, mladi poglavar O'Berganovih, nije mogao podnijeti da ga tko nadmaši u plemenitim djelima nego je stoga, otmjenom kretnjom, zauzvrat dao teston od najskupocjenije bronce. Na njemu se, sjajnom kovačkom vještinom izrađen, vidio lik kraljice, kraljevskog držanja, izdanka kuće Brunswick, Viktorija joj je ime, Njenog Preuzvišenog Veličanstva, po milosti Božjoj kraljice Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Irske i britanskih prekomorskih dominiona, kraljice, zaštitnice vjere, carice Indije, iste one koja je, kao pobjednica nad mnogim narodima, vladala, omiljena, jer su je poznavali i stoga ljubili od izlaska sunca pa sve dotamo gdje sunce zalazi, bijeli, tamni, crveni i crni.

- Sto radi onaj prokleti mason - pita građanin - šetkajući se gore-dolje tamo vani?

- O čemu se radi? - veli Joe.

- Evo ti - kaže Alf, bacivši na stol novac. - Kad već govorimo o vješanju, pokazat ću vam nešto što niste nikad vidjeli. Krvnikova pisma. Pogledajte ovamo.

Nato je iz džepa izvadio svežanj pisama i omotnica.

- Šališ se? - kažem ja.

- Časna riječ - kaže Alf. - Pročitajte ih.

Nato je Joe uzeo pisma.

- Kome se smijete? - pita Bob Doran.

Tada sam vidio da postaje pomalo gusto. Bob je čudan kada se nalije piva stoga rekoh samo zato da bih nešto rekao:

- Kako je Willy Murray u posljednje vrijeme. Alfe?

- Ne znam - kaže Alf. - Upravo sam ga vidio u Capel Streetu s Paddyjem Dignamom. Ah ja sam trčao za onim...

- Sto si radio? - veh Joe bacajući na stol pismo. - S kim?

- S Dignamom - kaže Alf.

- S Paddyjem? - pita Joe.

- Da - kaže Alf - Zašto pitaš?

- Zar ne znaš daje umro? - veli Joe.

- Paddy Dignam umro? - kaže Alf.

- Da - veh Joe.

- Kunem se da sam ga vidio prije pet minuta - kaže Alf - lijepo kao sada tebe.

- Tko je umro? - pita Bob Doran.

- Onda si vidio duha - veli Joe - neka nas Bog sačuva od zla.

- Kako? - kaže Alf. - Isuse Kriste, nema ni pet... Kako?... I Willyja Murrayja s njim, obojicu blizu onog kakomu je onime... Kako? Dignam umro?^

- Što je s Dignamom? - pita Bob Doran. - Tko govorio...?

- Umro! - kaže Alf. - Mrtav je koliko i ti.

- Možda - veli Joe. - U svakom slučaju, bili su toliko slobodni da ga jutros pokopaju.

- Paddyja? - kaže Alf

- Da - veli Joe. - Platilo je svoj dug prirodi, Bog neka mu se smiluje.

- Kriste Bože! - kaže Alf

Bogami, on se, kako se ono kaže, zabezeknuo.

Osjećalo se kako u tami lepršaju ruke duha i kada je molitva u skladu s tantrom bila usmjerena u pravo podmčje, blijedi ali sve jači sjaj rabinske svjetlosti, utvara eteričnog dvojnika, do pojedinosti sličnog živom uzoru, zahvaljujući snopu jiva-zraka s vrha glave i iz lica,

postepeno je postajala sve vidljivija. Veza je uspostavljena posredovanjem hipofize kao i narančastih i grimiznih zraka. Sto su izbijale iz sakralnog predjela i solarnog pleksusa. Kada su ga zemaljskim imenom upitali o njegovu prebivalištu u nebeskom svijetu, izjavio je da je sada na stazi pralajbe ili povratka, ali da je još podvrgnut kušnji u rukama nekih krvoločnih entiteta na nižim astralnim razinama. Odgovarajući na pitanje o prvim svojim osjećajima pri prelasku s onu stranu velike granice, izjavio je daje isprva sve vidio kao kroz zatamnjeno staklo, ali da se onima koji su već prešli na drugu stranu otvaraju najveće mogućnosti razvoja atmana. Upitan da li je život tamo sličan našem tjelesnom iskustvu, izjavio je kako je od bića koja su sada u većoj naklonosti duha čuo da su njihova obitavališta opskrbljena potpunim komforom suvremenog stana kao što su talafana, alavatar, hatakalda, wataklasat, i da najveće adepte kupaju valovi naslade najčistije vrste. Pošto je zatražio litra mlačnice, donijeli su mu je i to ga je očigledno osvježilo. Upitan ima li što poručiti živima, savjetovao je svima onima koji još žive na pogrešnoj strani Maye da spoznaju pravi put, jer se u nebeskim krugovima pronose glasovi da Mars i Jupiter spremaju neko zlo u istočnom kutu kojim vlada Ovan. Pitali su ga zatim ima li pokojnik kakvu posebnu želju, a odgovor je glasio: *Pozdravljamo vas, zemaljski prijatelji koji ste još u tijelu. Pazite da C. K. ne pretjeruje.* Ustanovljeno je da se to odnosi na gospodina Comcliusa Kcllhcra, upravitelja omiljenog pogrebnog zavoda gospodina H. J. O'Ncilla, pokojnikova osobnog prijatelja koji je bio zadužen za cjelokupni tok pogreba. Prije nego je otišao, zamolio je da kažu njegovom dragom sinu Patsyju da je draga cipela koju traži sada pod komodom u stražnjoj sobi, i da bi obje trebalo poslati Cullcnu da ih podoni jer su im pete još dobre. Izjavio je da mu to uvelike kvari duševni mir na dragom svijetu, i usrdno zamolio da prenesu tu njegovu želju. Obećali su mu da će se pobrinuti za to, i moglo se vidjeti da mu je to pričinilo zadovoljstvo.

Napustio je prebivališta smrtnika: O'Dignam, sunce našeg jutra. Lagan mu bijaše korak po paprati: Patrick, ozarenog čela. Tuguj, Banba, vjetrom svojim: i tuguj, o oceane, vihorom svojim.

- Evo ga opet - kaže građanin, gledajnci van.

— **Koga?** - pitam ja. _____

- Blooma - kaže on. - Stražari tn gore-dolje već pnnih deset minuta.

I, bogami, vidio sam mu obličje kako zaviruje unutra i opet nestaje.

Mali Alf je bio zapanjen. Vjere mi.

- Dobri Bože - kaže on. - Zakleo bih se daje to bio on.

I veli, šesira zabačenog na potiljak, Bob Doran, najveći obešenjak u Dublinu kada je malo pod gasom:

- Tko kaže daje Bog dobar?
- Savinite, molim - kaže Alf.
- Je li dobar Bog kad nam je uzeo sirotog malog Willyja Dignama?
- Ah, ostavimo to - kaže Alf pokušavajući prijeći preko toga. -

Riješio se svih briga.

Ali Bob Doran vikne na njega:

- To je prokleti nitkov, kažem ja, kad nam je uzeo sirotog malog Willyja Dignama.

Prišao je Terry i namignuo mu da ušuti, da takva vrsta razgovora nije poželjna u uglednom javnom lokalu. A Bob Doran počne plakati za Paddyjcm Dignamom, istinski, bez prenemaganja.

- Najbolji čovjek - kaže on šmrcajući - najbolja i najčestitija duša.

Suza mu je začas u očima. Govori same gluposti. Bilo bi mu bolje da pode kući k onoj svojoj Mooncy, somnambulnoj kučki kojom se oženio, kćeri sudskog podvomika, čija je majka držala jazbinu u Hardwicke Strcetui, koja se obično vucara po pristaništima, pričao mi je Bantam Lyons da je nedavno u dva ujutro presretala tamo ljude bez krpice na sebi, izlažući svoje tijelo svakom koji prođe, besplatno, ulaz slobodan.

- Najplemenitija i najčestitija duša - kaže on. - A nema ga više, sirotog malog Willyja, sirotog malog Paddyja Dignama.

I rastužen i uciviljena srca oplakivao je on tu ugaslu zraku nebesku.

Stari Garryowcn ponovo je počeo režati na Blooma koji se motao oko vrata.

- Udite, dođite - kaže građanin. - Neće vas pojesti.

Tako Bloom klizne unutra ribljim svojim okom motreći psa i upita Terryja da lije tu bio Martin Cumingham.

- O, raspeti Kriste - veli Joe, čitajući jedno od pisama. - Čujte ovo, molim vas.

I počne čitati jedno od njih.

*Hunter Street 7,
Liverpool.*

Vrhovnom sucu grada Dub Una,

Dublin.

Štovani gospodine slobodan samvam ponuditi svoje usluge u gore spomenutom mučnom slučaju objesiosam Joea Ganna u tamnici Bootle 12 Veljače 1900. i objesiosam.

- Pokaži nam to, Joc - kažem ja.

vojnika Arthura Chacea zbog gnusnog umorstva Jessie Tilsit u zatvoru Pentonville i biosampomoćnik kadaje...

- Isuse - kažem ja.

-... *Billington smaknuo groznog ubojicu Toada Smitha.*

Građanin je htio zgrabiti pismo.

- Čekaj malo - veli Joe - *imam poseban trik kad namičem omču jednom nataknutu nemožese skinut ostajem u nađi da ćete mi udovoljit, štovani gospodine, moja naknada je pet gvineja.*

*H. Rumbold,
majstor brijač*

- Zbilja je majstorski mesarski ubijač - kaže građanin.

- Prljava pisanija jednog nitkova - veli Joc. - Evo - veli on - odnesite to k vragu, maknite mi to s očiju, Alfe. Hej, Bloome - veli on - što ćete popiti?

I počeli su se prepirati oko toga, Bloom govoreći da neće i da ne može i neka mu ne zamjere i tako dalje, a zatim je rekao da će uzeti samo cigara. Bogami oprezan stvor, o tom nema dvojbe.

- Daj nam jednu od svojih najboljih smrdijivki, Terry - veii joe.

Alf nam je pripovijedao da je jedan takav slao korotničku kartu s crnim obrubom.

- Svi ti brijači - kaže on - potječu iz Crne pokrajine i rođena bi oca objesili za pet funti u gotovu i za putne troškove.

Pripovijedao nam je kako ispod vješala dva tipa čekaju da obješenog kada mu izmaknu oslonac povuku za noge da ga valjano zadave i zatim isjeckaju uže i prodaju komadiće užeta po nekoliko šilinga svaki.

Žive u crnoj zemlji, ti osvetnički vitezovi britve. Stežu smrtnu omču: da, i otpremaju u Ercb svakoga tko je počinio kakvo krvavo zlodjelo jer to nikako neće trpjeti, baš tako kaže Gospod.

Zatim su počeli govoriti o smrtnoj kazni i Bloom je dakako izišao sa svojim zašto i zbog čega i sa svom kodologijom toga posla a stari ga je pas sve vrijeme njušio kažu da ti Židovi šire nekakav psima čudan miris o što ja znam kakvom sve još zastrašujućem učinku i tako dalje i tako dalje.

- Postoji jedna stvar koju to ne zastrašuje - kaže Alf.

- Koja? - veli Joe.

- Muški alat jednog obješenog nitkova - kaže Alf.

- Zaista? - veli Joe.

- Živa istina - kaže Alf. - Čuo sam to od glavnog tamničara koji je bio u Kilmainhamu kada su objesili Joca Bradyja, nepobjedivog. Pričao mi je da im je ona stvar kada su ga nakon vješanja skinuli s konopa stršila u lice kao kolac.

- Vodeća strast snažna i u smrti - veli Joc - kako je to netko rekao.

- To se može znanstveno objasniti - kaže Bloom. - To je samo prirodni fenomen, znate, zato što zbog...

Zatim je počeo nizati izraze da ti se jezik polomi o toj pojavi i znanosti o ovoj i onoj pojavi.

Istaknuti znanstvenik Herr Professor Luitpold Blumenduft medicinskim podacima je dokazivao da će nagla fraktura vratnog pršljcnika i s tim u vezi kidanje kralješnice, u skladu s potvrđenim iskustvima medicinske znanosti, prema očekivanju, nedvojbeno kod određenog ljudskog subjekta izazvati snažan ganglijski podražaj nervnih centara genitalnog aparata zbog čega će se elastične pore u *corpora cavernosa* brzo dilatirati tako da će time trenutačno olakšati priljev krvi u onaj dio ljudskog tijela poznat pod nazivom penis ili muško spolovilo rezultirajući pojavom koju liječnici nazivaju patološko filoprogenitivna erekcija uvis i van *in articulo mortis per diminutionem capitis*.

Građanin je dakako samo čekao povod da odmah počne naklapati o nepobjedivima i o staroj gardi i ljudima iz šezdeset sedme i onima koji se boje govoriti o devedeset osmoj a Joe s njim o svima onima koji su osudom prijekog vojnog suda bili obješeni, mučeni i progonjeni zbog naše stvari i o novoj Irskoj i o novom ovom i onom. Kad već govori o novoj Irskoj, morao bi nabaviti novog psa, zaista bi morao. Ta šugava proždrljiva životinja po čitavom je lokalnu njuškala i kihala i češala svoje kraste. Zatim je prišla Bobu Doranu koji je Alfa častio malim pivom, ulizujući se ne bi li što dobila. Nato se Bob Doran dakako počeo sprdati s njom govoreći joj:

- Daj mi šapu! Daj šapu, psiću! Dobri stari psiću! Daj šapu! Daj mi šapu!

Ah, bilo je da krepas gledajući onu šapu koju je htio šćapiti i Alfa koji ga je pokušao zadržati da se ne svali s one proklete stolice na tog prokletog starog psa i slušajući sve one blezgarije o dresiranju lijepim ponašanjem i o čistokrvnom psu i inteligentnom psu: puna ti je kapa. Zatim je počeo grepsti nekoliko komadića starih keksa sa dna Jacobsove limenke koju mu je Terry po nalogu donio. Bogme, proždri ih je za tren oka i isplazio metar dug jezik iz gubice da bi dobio još. Samo što nije progutao i limenku i sve, prokleta proždrljiva ragoba.

A građanin i Bloom raspravljaju o tom pitanju, o braći Shcarcs i VVolfcu Toncu tamo prijeko na Arbour Hillu i o Robertu Emmctu i o umiranju za domovinu, o ganutosti Tommyja Moorea, o Sari Curran i ona je daleko od domovine. A Bloom se, dakako, razmeće svojom ogromnom cigarom i salaslím licem. Fenomen! Ona debela baba kojom se oženio baš je krasan fenomen s onom svojom stražnjicom širokom kao kuglana. Onda kada su stanovali u hotelu City Arms pričao mi je ona pijandura Burke bila je tamo i neka starica s nekim luckastim uvrnutim nećakom i Bloom joj se na sve načine pokušavao ulizati mazeći se oko nje i igrajući s njom ntarijaš ne bi li mu u opomci ostavila kakav novac ne jedući meso petkom jer se stara neprestano busala u prsa i vodeći onog klipana u šetnju. I jednog dana gaje vodio po Dublinu i bogami božjeg, nije mirovao dok ga pijana kao tmbu nije doveo kući i rekao da je to učinio zato da mu pokaže štetnost alkohola i, Boga mi moga, one tri žene samo što ga nisu živa ispekla, zgodna je to priča, ona stara, Bloomova žena i gospođa O'Dowd, vlasnica hotela. Isuse, kako sam se smijao kada ih je ona pijandura Burke oponašao kako ga napadaju. A Bloom sa svojim *ali kako ne shvaćate?* i *ali, s druge strane*. I, dakako, najljepše je od svega to da je taj klipán, čuo sam, poslije radio kod Povvera, trgovca žestokim pićima, tamo otraga u Čope Streetu i pet puta tjedno vraćao se kući kočijom jer nije mogao stajati na nogama nakon što bi isprobao sve uzorke pića u tom prokletom lokalu. Fenomen!

- U spomen na mrtve - kaže građanin podižući svoj vrč i zureći u Blooma.

- Da, da - veli Joe.

- Niste me razumjeli - kaže Bloom. - Želim reći to da...

-*Sinn Fein!* - kaže građanin. - *Sinn fein amhair!* Dragi nam prijatelji uz nas su, a dušmani nam mrski pred nama su.

Posljednji rastanak bio je krajnje dirljiv. S bhžih i daljih zvonika pogrebno zvono neprestano je zvonilo dok je svuda imačnim prostorom oko crkve odjekivala zloslotna opomena stotine prigušenih doboša isprekidana potmulom grmljavinom topova. Zaglnšni udarci gromova i zasljepljujući bljeskovi munja koji sn osvjetljavali to sablasno prizorište, svjedočih sn da je i nebeska artiljerija pridodala svoj natprirodni sjaj tom već ionako jezivom prizora. Iz otvorenih brana razbješnelih nebesa kiša se poput bujice shjevala na gole glave okupljenog mnoštva koje je prema najnižoj procjeni brojilo petsto tisuća duša. Odred dubhnske gradske policije, kojim je zapovijedao vrhovni komesar osobno, održavao je red u toj velikoj gomili ljudi koju

je limena glazba iz York Streeta u međuvremenu zabavljala zadivljujuće svirajući na svojim u crno zavijenim glazbalima neusporedivu melodiju omiljenu nam još iz djetinjstva zaslugom Spcranzine žalobne muze. Posebni izletnički brzi vlakovi i kola s presvučenim sjedalima bili su stavljeni na raspolaganje našim rođacima sa sela koji su pristizali u velikom broju. Znatan razbibriga pružali su dvojica omiljenih dublinskih nličnih pjevača L-n-h-n i M-!)-g-n koji su na svoj nobičajeni razveseljavajući način pjevali *Noć prije nego Larry bješe smaknut*. Ta dva naša nenadmašna veseljaka pravila su sjajan posao prodajnici letke s tekstom ljinbiteljima komičnih situacija i nitko tko u svom srcu ima kutak za pravi irski humor bez vulgarnosti neće im zavidjeti na tom teško zarađenom novcu. Djeca iz Zavoda za muškarce i ženske nahoćad što su se natrpala na prozore promatrajući taj prizor obradovala su se neočekivanom dodatku zabavnim zbivanjima toga dana i treba pohvaliti Milosrdne sestre ubogarke zbog sjajne zamisli da toj sirotoj djeci bez oca i majke pruže tako istinski ponudni zabavu. Potkraljeve uzvanike među kojima su bile mnoge poznate dame iz visokog društva Njihove Visosti otpratile su do najboljih mjesta na velikoj tribini dok je slikovita inozemna delegacija poznata pod imenom Prijatelji Smaragdno otoka smještena sućelice na drugoj tribini. U delegaciji, prisutnoj u punom sastavu, bili su Commndatore Bacibaci Bcninobcnone (poluparalizirani *doyan* te družbe, kojeg su na njegovo sjedalo morali podići s pomoću snažne parne dizalice), monsieur Pierrcpant Petitćpatant, veliki šaljivac Vladimír DžćporubcolT, nadšaljivac Leopold Rudolph von Schvvanzenbad-Hodcnthalcr. grofica Marha Virdga Kindszony Putrdpcsthi, Hiram Y. Bomboost, grof Athanatos Karatnclopulos, Alibaba Bakšiš Rahat Lokuin Efendi, senor Hidalgo Caballero don Pccadillo y Palabras y Patcmster de la Malora de la Malaria, Hokopoko Harakiri, Hi Hung Čang, Olaf Kobberkcddelsen, Mynheer Trik van Trumps, pan Polovvnjak Padyđrisky, Gusjipod Prhklštr Kradinabrzić, Boraš Hupinhoff, Herr Hurhausdirektor-president Hans Chuechli-Steuerly, Nacionalgymnasiummuseumsanatoriumundsuspnsoriumordentlicherprivatdocentfurallgemeineschichtcspezialprofcsordoktor Kriegfried Obcrallgemein. Svi izaslanici bez izuzetka najoštrijim su se mogućim i najrazličitijim riječima izražavali o neiskazivom barbarstvu kojem su bili pozvani da budu svjedoci. Razvila se živa raspra (u kojoj su svi sudjelovali) između P. S. O.

o tome da li je osmi ili deveti ožujka pravi datum rođenja irskog sveca zaštitnika. U toku rasprave služili su se topovskim kuglama, krivošijama, bumeranzima, arkebutzama, smradnim bombama, satarama, kišo-

branima, katapultima, bokserima, vrećama s pijeskom, komadima sirovog željeza i udarci su pljuštali na sve strane. Patuljasti policajac, redarstvenik MacFaddcn, brzo je uspostavio red i munjevitom brzinom predložio sedamnaesti u mjesecu kao gešenje podjednako ćasno za obje zavađene strane. Prijedlog toga domišljatog pedalj-muža svima se odmah svidio i bio jednodušno prihvaćen. Redarstveniku MacFaddcnu od srca su čestitali svi P. S. O. od kojih su nekoćcina obilno krvarili. Commendatorcu Bcninobenoncu, pošto su ga izvukh ispod predsjedničkog naslonjača, njegov savjetnik Avvocato Pagamimi objasnio je da je razne predmete posakrivane u trideset i dva njegova džepa izvukao za vrijeme tućnjave iz džepova svojih mladih kolega nadajući se da će ih to urazumiti. Predmeti (među kojima je bilo nekoliko stotina ženskih i muških zlatnih i srebrnih satova) bih su smjesta vraćeni njihovim zakonitim vlasnicima i zavladala je potpuna sveopća sloga.

Mimo, skronmo, Rumbold je stupio na stratište u besprijekornom crnom žaketu i pmgastim hlačama, noseći svoj omiljeni cvijet, *Gladiolus Cmentus*, u zupučku. Najavio je svoju prisutnost onim blagim rumboldovskim kašljem koji su toliki pokušavah (bezuspješno) oponašati - kratkim, preciznim a ipak tako karakterističnim za njega. Dolazak toga svjetski poznatog krvnika bio je pozdravljen bućnim klicanjem ogromnog mnoštva, potkraljeve uzvanice u uzbuđenju su mahale mpćićima dok su još uzbuđeniji inozemni izaslanici glasno pozdravljali mješavinom usklikah, *hoch, banzai, eljen, živio, ćinćin, palla kronia, hiphip, vive, Allah*, među kojima je onaj zvonki *evviva* izaslanikah iz zemlje pjesme (visoki dvostruki F koji je podsjećao na prodorne ljupke note kojim je kastrat Calalani oćaravao naše prapraprababe), bilo lako razaznati. Bilo je toćno sedamnaest sati. Odmah su magafonom dali znak za molitvu i svi su na tren skinnli šešire, commendatoreov patrijarhalni sombrero, koji je u vlasništvo njegove obitelji bio još od vremena Rienzijeve revolucije, s glave mu je skinuo njegov osobni lijećnik, dr Pippi. Ućeni prelat koji je jnnaku mućeniku pružio posljednju utjehu svete vjere, onda kada je trebalo da taj životom plati svoj grijeh, n pravom je kršćanskom duhu kleknuo u lokvu kišnice, haljom zastrvši svoju sijedu glavu i gore, prema prijestolju milosti, upravljao svoje žarke usrdne molitve. Uz sam panj stajala je mračna spodoba krvnika, lica skrivenog loncem od deset galona sa dva kružna otvora kroz koje su mu se divlje krijesile oći. Dok je čekao na kobni znak, provjeravao je oštricu svoga strašnog oruga prevlaćeći je preko svoje mišićave podlaktice ih odsijecajući, brzo i uzastopce, glave stadu ovaca kojim su ga opskrbili obožavatelji njegova okrutnog ah potreb-

nog zanata. Na lijepom stolu od mahagonija pokraj njega uredno su bili poredani nož za čerečenje, različita, dobro naoštrena pomagala za vađenje utrobe (posebna isporuka svjetski poznatog nožarskog poduzeća, gospodin John Round i sinovi, Shctfield), tava od pečene zemlje za dvanaesnik, debelo crijevo, slijepo crijevo i crvuljak itd, kada ih uspješno izvadi, i dva povećá vrča za mlijeko za predragocjnu krv predragocjnc žrtve. Upravitelj Udraženog doma za mačke i pse čekao je da te posude, čim se napune, odnese u tu dobrotvornu ustanovu. Vlasti su se brižljivo pobrinule za izvrstan doručak od kriški slanine i jaja, izvrsno pripremljenog govedskog odreska s lukom, ukusnog, toplog peciva i okrepljujućeg čaja, sve to za glavnog junaka te tragedije koji je, dok su ga pripremali za smrt, bio sjajno raspoložen i pokazivao vrlo živo zanimanje za sve što se zbiva, od početka do kraja, ali se, nesebičnošću, rijetkom u ovo naše doba, pokazao dostojnim te okolnosti i izrazio kao posljednju želju (čemu je odmah bilo udovoljeno) da se to jelo, kao znak koliko ih poštuje i cijeni, podjednako razdijeh bolesnim i siromašnim članovima Udruženja invalida. Ganuće je svoj *nec* i *noti plus ultra* vrhunac doseglo kada se, crvcncí se, nevjesta, njegova izabranica, probila kroz zbijene redove promatrača i bacila se na mišićave gmdi onoga koga će uskoro zbog nje otpraviti u vječnost. Junak je ljubavnim zagrljajem obujmio njeno vitko tijelo, šapćuci nježno *Sheila, moja Sheila*. Ohrabrena time što ju je oslovio krsnim imenom, strastveno je počela ljubiti sva razna dostupna mjesta njegove osobe što ih je njenom žam dopuštala pristojnost tamničke odjeće. Zaklinjala mu se, dok su se slani potoci njihovih suza miješali, da će zauvijek sačuvati uspomenu na njega, da nikad neće zaboraviti svoga junačkog dragana koji je u smrt pošao s pjesmom na usnama kao da ide na utakmicu u hurlingu u Clonturk Park. Prizvala mu je u sjećanje sretne dane njihova vedrog zajedničkog djetinjstva na obalama Anne Liffcy, kada su vrijeme provodili u nedužnim zabavama mladih i, zaboravivši strašnu sadašnjost, oboje su se od srca smijali, tako da su se svi gledaoci, uključujući i časnog pastora, pridržili toj općoj radosti. Ogromno se mnoštvo naprosto ljuljalo od užitka. Ali njih je dvoje opet obuzela tuga i posljednji su put stisnuli jedno dmgom ruke. Nova bujica suza navrla im je iz suznih kanala i ogromno mnoštvo ljudi, ganuto do u dno srca, počelo je bolno jecati, pri čemu ništa manje ganut nije bio ni sam stari kanonik. Visoki snažni muškarci, časnici općinske policije i dobroćudni divovi Kraljevske irske policije, javno su se služili svojim mpčićima i slobodno se može reći da u tom nezapamćenom mnoštvu nije bilo oka koje je ostalo suho. Vrlo romantičan događaj zbio se kada

je neki mladi zgodni apsolvent iz Oxforda, poznat po svom viteškom odnosu prema lijepom spolu, stupio naprijed i, pokazavši svoju posjetnicu, bankovnu knjižicu i rodoslov, zaprosio ruku nesretne mlade djevojke, moleći je da sama odredi dan vjenčanja, što je ona smjesta prihvatila. Svaka otmjena dama u gledalištu dobila je na dar ukusnu uspomenu na taj događaj, kopču u obliku mrtvačke glave sa dvije prekrizene kosti, što je bio primjeren i plemenit čin koji je izazvao novu provalu osjećanja: a kada je galantni mladić iz Gxfoida (potomak, uzgred budi rečeno, jedne od najstarodrevnijih obitelji u povijesti Albiona) na prst svoje zacrvenjene *finncee* stavio skupocjeni zamčnički prsten sa smaragdima u obliku četverošne djeteline, oduševljenju nije bilo kraja. Da, čak ni strogi načelnik vojne pohcije, potpukovnik Tomkin-Maxwell Ifrcnchmullan Tomhnson, koji je nadzirao taj tužni događaj, on koji je, ne trepnuvši okom, iz topa dao ispaliti znatan broj pobunjenih sepoja, nije mogao obuzdati prirodenu osjećajnost. Čeličnom svojom rukavicom otro je skrivenu suzu i oni privilegirani građani koji su bili u njegovu neposrednom *entourageu*, sretni čuli su kako sam za se mrmlja isprekidanim tihim glasom:

- Bog me ubio ako ta prokleta kurvica nije baš zgodna koka. Bogami, mogao bih evo sad gorko zaplakati, bogami bih, kad gledam nju i kad pomislim na onu svoju debelu babetinu koja me čeka dolje kod Limehouse Waya.

Nakon toga građanin počeo govoriti o irskom jeziku i skupštini gradskog vijeća i o svemu tome i o onim skorojevićima koji ne znaju svoj vlastiti jczikiJoe mu upadne u riječ jer je nekoga operášao za funtu i Bloom ulijeće sa svojim starim naklapanjem sa cigarom od dva penija u ustima koju je izmamio od Joea i govori o Keltskoj ligi i o Ligi protiv bančenja i pića, tog prokletstva Irske. Protiv bančenja, to jest protiv neumjerenosti u tome. Bogami, taj bi pustio da ga nalijevaš svim mogućim pićima sve dok ga Gospod ne pozove k sebi, prije nego što ćeš ga vidjeti da je sam ikomu platio piće. 1 jedne večeri s prijateljima sam pošao na jednu od onih glazbenih večeri gdje se pleše i pjeva kako se na stog sijena popela popela moja Maureen Lay i tamo je bio neki razmetljivi tip s plavom trakom Draštva anliiaikoholičara koji se razbacivao irskim i hrpa plavokosih djevojaka koje su hodale naokolo noseći bezalkoholna pića i prodavale značke i naranče i limunadu i malo starih suhih kolačića, bogami, krasna zabava, što da ti pričam. Trijezna Irska je slobodna Irska. Onda je neki stari počeo puhati u gajde i sve one propalice stale su cupkati nogama u ritmu melodije koja bi

dotukla i vola. A jedan ili dvojica dušobrižnika budnim su okom pratili da nitko ne dime u ženske na nedopušten način.

Tako dakle, kao što sam rekao, stari pas, videći da je limenka prazna, počeo njuškati oko mene i Joca. Daje to moj pas, ja bih ga, vjere mi da bih, dresirao na lijep način. Lijepo bih ga s vremena na vrijeme udario nogom u mjesto gdje od toga ne može oslijepiti.

- Bojite se da vas ne ugrize? - kaže građanin, čereći se.

- Ne - kažem ja. - Ali mogao bi pomisliti daje moja noga stup ulične svjetiljke.

Nato on starog psa pozove k sebi.

- Što je to s tobom, Garry? - kaže on.

Zatim ga počeo vući i tući i govoriti mu irski, a stara mu mrcina odgovori režeći, kao duet u operi. Takvo režanje, kakvo je to njihovo, još nitko nije čuo. Trebalo bi da netko tko nema pametnija posla napiše *pro bonopublico* pismo u novine o tome da bi svi takvi psi morali nositi brnjicu. Reži i gundža i oko mu je zakrvavljeno od žeđi koju osjeća i bjesnilo mu se cijedi iz gubice.

Svi koje zanima širenje ljudske kulture među nižim životinjskim vrstama (a tih je čitava legija) nikako ne bi smjeli propustiti zbilja čudesnu demonstraciju sinantropije koju pokazuje glasoviti stari irski ptičar-vučjak komu *Jesobriquet* ranije bio Garryowcn ah mu je nedavno široki kmg njegovih prijatelja i znanaca ime promijenio u Owen Garry. Demonstracija, koja je rezultat dugogodišnje dresure ljubaznošću i pomno promišljenog načina ishrane, sadrži, između ostalih točaka, i recitiranje stihova. Naš najveći živući stračnjak za fonetiku (ni kliještima ne biste iz mene izvukli to ime!) prevrnuo je drvlje i kamenje nastojeći da objasni i usporedi recitirane stihove i otkrio je *začudnu* (podvukao autor) sličnost s ranama starih keltskih barda. Ne mislimo toliko na one ljupke ljubavne pjesme s kojima je naš knjigoljubivi svijet upoznao pisac koji se krije pod dražesnim pseudonimom Slatka grančica (kako upozorava neki suradnik Dublinskog ureda za cenzura u zanimljivom prilogu objavljenom u jednom našem večernjem listu) nego na oštrij i osobniji ton kakav je prisutan u satiričkim izljevima slavnog Rafteyja i Donala MacConsidinea, da i ne govorimo o još modernijem liičara koji je trenutno vrlo zapažen od čitalačke publike. Prilažemo uzorak koji je na naš jezik preveo istaknuti znanstvenik čije nam ime, za sada nije dopušteno otkriti, premda vjerujemo da će neke aktualne aluzije našim čitateljima biti više nego putokaz. Metrički sistem pasjeg izvornika koji podsjeća na zapletena pravila aliteracije i izosilabičnosti velških englina, kudikamo je složeniji ali vjerujemo da

će se naši čitatelji složiti u zaključku daje duh pjesme dobro pogodan. Možda je potrebno dodati i to da je učinak umogo veći ako se CKvcnovi stihovi izgovaraju malo sporije i nerazgovjetnije glasom u kojem se naslućuje prigušeni bijes.

*Nek najveća od mojih kletava
sedam dana svaki dan
i sedam žednih četvrtaka
padne na te, Barney Kiernan,
ni kapljice vode nemaš
da umiriš nemir moj
i utrobu mi što žarko žudi
za plućima Lowryjevim.*

Zatim je rekao Tcnyju u donese malo vode za psa i, bogami, mogao si ga na milju daleko čuli kako je lapće. I Joc ga je upitao hoće li još jedno.

- Hoću - kaže on - a ehara, da pokažem da se ne ljutim.

Bogami, nije tako zelen koliko zeleno izgleda. Vuče dupe od jedne do drage krčme sa psom starog Giltrapa prepuštajući dragima čast da mu plaćaju piće i da ga hrane porezni obveznici i dioničari. Gošćenje čovjeka i životinje. I veli Joe:

- Hoćeš li da načnemo još jedno?

- Treba li žabu tjerati u vodu? - kažem ja.

- Još jednom isto, Tcrry - kaže Joe. - Jeste li sigurni da ne želite ništa popiti da se osvježite? - veli on.

- Ne, hvala - kaže Bloom. - Zapravo, htio sam se naći s Martinom Cunninghamom, znate, zbog osiguranja jednog Dignama. Martin me zamolio da pođem u tu kuću. Znate, on, mislim Dignam, svojedobno uopće nije obavijestio društvo o hipoteci, a po zakonu založni dužnik nema pravo na policu.

- Muko Isusova - veli Joe smijući se - ta vam je dobra, da se stari Shylock nasukao. Tako će dakle žena ispasti pobjednik, je li?

- Ovaj, to je vrlo važno - kaže Bloom - za ženine obožavaoce.

- Čije obožavaoce? - veli Joe.

- Mislim, ženine savjetodavce - kaže Bloom.

Zatim sav spetljan počne naklapati o založnom dužniku prema zakonskim propisima kao vrhovni sudac kada objavljuje presudu te o ženinoj povlastici i daje stvoreno pravo uživanja ah da je s drage strane Dignam dugovao Bridgemanu novac pa ako sada žena ili udovica ospori

vjerovniku pravo na hipoteku sve dok mi se u glavi nije zavrtjelo od tog njegovog založnog dužnika prema zakonskim propisima. Imao je vrašku sreću što svojedobno i sam nije dospio na sud kao lupež i propalica samo zato što je na sudu imao prijatelja. Prodavao je karte za dobrotvornu zabavu ili kako se ono kaže Kraljevsku mađarsku povlaštenu lutriju. Živa istina. Eto ti, povjeraj Židovu! Kraljevska povlaštena mađarska pljačka.

Zatim dotetura Bob Doran moleći Blooma da kaže gospodi Dignam da mu je vrlo žao zbog njenih nedaća i da mu je vrlo žao zbog pogreba i da joj kaže da on i svi koji su ga poznavali kažu da nije bilo čestitijeg, plemenitijeg čovjeka od malog Willyja koji je umro da joj to kaže. Guši se od tih groznih gluposti. I steže Bloomu ruku govoreći mu tragičnim glasom neka joj to kaže. Daj ruku, brate. Ti si hulja i ja sam hulja.

- Dopustite mi - rekao je - da vas, na temelju našeg poznanstva koje se, kao što se nadam i vjerujem, koliko god se ono, mjerih ga samo vremenski, čini površnim, temelji na osjećanju uzajamnog poštovanja, zamolim za tu uslugu. Ali, ukoliko sam prekoračio granice pristojnosti, neka iskrenost mojih osjećanja bude isprika za moju drskost.

- Ne - dodao je onaj dragi - ja u potpunosti cijenim porive koji vas navode na takvo ponašanje i izvršit ću nalog koji ste mi povjerili ^ešeci se mišlju da će, premda je ta zadaća bolna, ovaj dokaz vašeg povjerenja u stanovitoj mjeri ublažiti gorčinu ove čaše.

- Onda mi dopustite da vam stegnem ruku - rekao je on. - Dobrota vašeg srca, siguran sam, bolje nego moje nedostatne riječi iznaći će najprikladnije izraze da iskažu čuvstvo od čije bi žestine, kad bih dao oduška svojim osjećanjima, naprosto zanijemio.

I ostavio gaje i izišao pokušavaj ući ravno hodati. Naliven pet sati. Jedne večeri gotovo je dospio u zatvor da Paddy Leonard nije poznavao policajca 14 A. Mrtav pijan u nekoj jazbini n Bride Streetn, poslije radnog vremena, tucao se sa dvije droce, dok je svodnik čvao stražn, pijnci s njima pivo iz šalica za čaj. Pred drocama se pravio daje Francnz, Joseph Manuo, govoreći protiv katoličke vjere, a kao mladić je slnžio misn n crkvi Adama i Eve zatvorenih očijn, tko je napisao novi testament i stari testament žvaleći se i šaleći. One dvije droce kidale su se od smijeha, perušajući mu džepove, prokletoj budali, a on je proljevao pivo po čitavom krevetu dok su droce vrištale i hihotala se. *Kako je s tvojim testamentom?* Je li to u tebe stari testament? Da Paddy nije naišao, ne znam što bi bilo. Da ga zatim vidiš n nedjelju s onom kravicom od svoje žene što onako vrti stražnjicom prolazeći sredinom

crkve u lakiranim cipelama, ništa manje, s ljubicama, lijepa kao slika, izigravajući damicu. Sestra Jacka Mooneyja. Pa ona stara kurva od njegove majke koja iznajmljuje sobe parovima s ulice. Bogami, Jack ga je naučio redu. Rekao mu je, Isusa mi, da će mu prosuti crijeva ako se ne oženi tom curom.

Zatim je Terry donio tri vrča.

- Evo - veli Joe izigravajući domaćina. - Evo, građanine.

- *Stan leat* - kaže on.

- Živio, Joe - kažem ja. - U zdravlje, građanine.

Isuse, već je pola ispio. Trebalo bi ti čitavo malo bogatstvo da bi mogao s njim piti.

- Tko je onaj dugonja što se natječe za gradonačelnika, Alfe? - veli Joe.

- Jedan tvoj prijatelj - kaže Alf.

- Nannan? - veli Joe. - Posranik?

- Ne spominjem ničije ime - kaže Alf.

- Tako sam i mislio - veli Joe. - Vidio sam ga na onom sastanku trgovaca stokom sa članom parlamenta Williamom Feidom.

- Dlakavi lopas - kaže građanin - živi vulkan, ljubimac svih zemalja i idol svoj vlastitS.

Zatim Joe počne građaniu pripovijedati o bolesti nogu i žvala i trgovcima stokom i da tu treba nešto poduzeti i građanin ih sve pošalje na pravo mjesto i Bloom upade s nekakvom ovčjom kupelji protiv šuge i s nekakvim napitkom protiv kašlja za hripavu telad i pouzdanim lijekom za upalu jezika. Zbog toga što je jednom radio kod nekog živodera. Hodao je naokolo s bilježnicom i olovkom vukući noge za sobom sve dok mu Joe Cuffe nije dao nogom u guzicu zato što je bio drzak prema nekom stočaru. Gospodin svcznalica. Neka on svoju babu uči kako se muzu patke. Pričao mi je onaj pijandura Burke da mu je žena ponekad u hotelu suze ronila zajedno s gospodom O'Dowd da joj oči iskapaju zbog onih osam palaca sala po čitavom tijelu. Ni vrpce na pišljivom stezniku nije mogla odvezati a da onaj buljooki stari bakalar ne zappleše oko nje pokazujući joj kako se to radi. Što je danas na programu? Aha. Humane metode. Zato što jadne životinje pate i stručnjaci kažu i najpoznatiji tijek koji životinji ne izaziva bol i na bolno mjesto lagano namazati. Bogami, mora imati laganu ruku kada je zavlaci pod kokoš.

Ko ko koko. Kluk kluk kluk. Crna Uz je kokoš naša. Ona nama nese jaja. Kada snese jaje, zadovoljna sva je. Ko ko koko. Kluk kluk

kluk. Onda dođe dobri stric Leo. Pruži ruku pod crnu Ližu i uzme njeno svježije jaje. Ko ko ko ko koko. Kluk kluk kluk.

- Bilo kako bilo - veli Joe - Field i Nannetti idu večeras u London da n Donjem domu pokrenu to pitanje.

- Jeste li sigurni - kaže Bloom - da će poslanik poći? Htio sam ga vidjeti, takav je slučaj.

Da, odlazi poštanskim brodom - veli Joe - večeras.

- Šteta - kaže Bloom. - Baš sam ga htio vidjeti. Možda ide samo gospodin Field. Nisam mogao telefonirati. Ne. Jeste li sigurni?

-1 Nannan ide - veli Joe. - Liga mu je naredila da sutra pokrene pitanje o policijskom komesaru koji je zabranio irske igre u paritu. Što ti o tome misliš, građanine? *Suagh na h-Eireann*. Gospodin Kravar Zakupnik (Mntifamham. Nac.): U vezi s pitanjem moga poštovanog prijatelja, poslanika okruga Shillclagh, upitao bih vrlo poštovanog gospodina da li je vlada izdala naredbu da se te životinje kolju, premda nema nikakva medicinskog dokaza da je njihovo stanje patološko.

Gospodin Čtvcronogar (Tamoshant. Konz.): Poštovani poslanici već posjeduju n dokaz podastrt komisij i koj uje imenovao parlament. Mislim da tome ne mogn ništa više dodati. Odgovor na pitanje poštovanoga poslanika potvrđan je.

Gospodin Orclli O'Rcilly (Montcnotte. Nac.): Da li je slična naredba izdana i za klanje ljudskih životinja koje se usuđujn igrati irske igre u Phoenix Parku?

Gospodin Četveronogar: Odgovor je negativan.

Gospodin Kravar Zakpnik: Da lije glasoviti telegram vrlo poštovanog gospodina iz Mitchelstowna nadahnuo gospodu iz Ministarstva pri-vrede? (O! O!)

Gospodin Četveronogar: Neka se pitanje podnese pismeno.

Gospodin Tupan (Buncombe. Lib.): Ne ustručavajte se pucati (po-drugljivo odobravanje opozicije).

Predsjednik: Mir! Mir! (Zasjedanje se prekida. Klicanje.)

- Eno čovjeka - veli Joe - koji je oživio nacionalne sportove. Eno ga, tamo sjedi. Čovjek koji je Jamesu Stephensu pomogao da pobjegne. Prvak Irske u bacanju šesnaest funti teškog kamena. Koliko je iznosio tvoj najbolji hitac, građanine?

- *Na badeis* - kaže građanin, hineći skromnost. - Bilo je to onda kada nisam bio ništa bolji od drugih.

- Priznaj, građanine - veli Joe. - Bio si prvak i daleko bolji od svih.

- Je li to zaista istina? - kaže Alf

- Da - kaže Bloom. - To je općepoznato. Zar vi to niste znali?

Onda su počeli o irskim sportovima i o skorojevićevskim igrama kao Stoje tenis na travi te o hurleyju i baeanju kamena i o nacionalnom duhu te o ponovnom preporodu nacije i tome slično. 1, dakako, i Bloom je morao reći svoje o tome kako su ako čovjek ima slabo srce veliki fizički napori štetni. Stolice mi na kojoj sjedim, kad biste s pišljivog poda podigli slamčicu i reldi Bloomu: *Pogledaj, Bloome. Vidiš li ovu slamčicu? To ti je slamčica.* Tctkine mi mladosti, on bi o njoj govorio cio sat, zaista, nikako ne bi prestao govoriti.

U drevnom dvorcu *Briana O 'Clamaina* u *Sraid na Bretaine Bheagu*, pod pokroviteljstvom *Sluagh na h-Eireanna*, vodila se vrlo zanimljiva rasprava o starim keltskim sportovima i o važnosti fizičke kulture za razvoj rase, onako kako su je shvaćah u staroj Grčkoj i starom Rimu i staroj Irskoj. Predsjedavao je velepoštovani predsjednik toga plemenitog reda a prisustvovao je velik broj slušatelja. Nakon poučnog predsjednikova izlaganja, veličanstvenog govora, punog snage i qečitosti, razvila se vrlo zanimljiva i poučna rasprava, po običaju blistava i na visokoj razini, o poželjnosti oživljavanja starih igara i sportova naših drevnih pankcltskih predaka. Općepoznati i visoko cijenjeni pregalac u boibi za naš stari jezik, gospodin Joseph M'Carthy Hynes, iječito se zauzimao za preporod starih keltskih sportova i zabava, kako to svakog jutra i večeri čini Finn MacCool, kao najprimjerenijih da se ožive najbolje tradicije muževne snage i srčanosti koje smo naslijedili iz drevnih vremena. Kada je L. Bloom, popraćen mješavinom pljeska i zvižduka, iznio suprotno stanovište, predsjednik pjevač je, kao odgovor na ponovljene zahtjeve i oduševljeno pljckanje sa svih strana prepune dvorane, zaključio diskusiju time što je otpjevao izuzetno značajne, vječno mlade stihove besimtnog Thomasa Osbomea Davisa (srećom, isuviše dobro poznate da bi ih ovdje trebalo navoditi) *Da ponovo budemo narod*, pri čemu je, može se reći bez straha da će to itko poreći, stari rodoljub prvak potpuno nadmašio sam sebe. Irski Caraso-Garibaldi bio je u vrhunskoj formi i njegov stentorski glas najbolje je do izražaja došao u toj časnoj himni koju je otpjevao onako kako to samo naš zemljak može. Njegovo sjajno prvorazredno pjevanje, koje je svojom vrhunskom kvahtetom uvelike povećalo njegovu gotovo međunarodnu slavu, izazvalo je buran pljesak ogromnog slušateljstva među kojim se moglo primijetiti mnogo istaknutih pripadnika svećenstva jednako kao i predstavnika tiska i sudstva, i dragih učenih zanimanja. Zasjedanje je zatim završeno.

Medu svećenicima prisutni su bili prečasni William Delany, isusovac, dr phil.; prosvijeth Gerald Molloy, dr teol.; velečasni P. J.

Kavanagh, Družba sv. Duha; velečasni T. Waters, kat. sveć.; velečasni John M. Ivers, župnik; velečasni P. J. Cleary, franjevac; velečasni L. J. Hickcy, dominikanac; prečasni Fr. Nicholas, kapucin reda sv. Fr.; prečasni B. Gorman, red bosonogih karmelićana; velečasni T. Maher, isusovac; prečasni James Murphy, isusovac; velečasni John Lavery, red sv. Vicenca; prečasni William Doherty, dr. teol.; velečasni Peter Fagan, marist; velečasni T. Brangan, red sv. Aug.; velečasni J. Flavin, kat. sveć.; velečasni M. A. Flackett, kat. sveć.; velečasni W. Hurley, kat. sveć.; presvijetli mgr. M'Manus, generalni vikar; velečasni B. R. Slattey, red Bezgrešnog začeca; prečasni M. D. Scally, župnik; velečasni F. T. Purcell, dominikanac; prečasni Timothy kanonik Gorman, župnik; velečasni J. Flanagan, kat. sveć. Od laika su bili prisutni P. Fay, T. Quirke, itd, itd.

- Kad već govorimo o fizičkom naporu - kaže Alf - jeste li gledali meč Kcogh-Bcimet?

- Ne - veli Joe.

- Čuo sam daje netko pri tome zaradio čistih sto funti - kaže Alf.

- Tko? Vatreći? - veli Joe.

1 kaže Bloom:

- Što se tiče primjerice tenisa, radi se o spretnosti i izvježbanosti oka.

- Da, Vatreći - kaže Alf. - Svuda je razglasio da se Myler uopće ne trijezni da bi se ljudi što više kladili, a taj je neprestano trenirao.

- Znamo mi njega - kaže građanin. - Izdaj nikov sin. Znamo kako je englesko zlato dospjelo u njegov džep.

- Pravo kažeš - veli Joe.

A Bloom ponovo npadne s tenisom na travi i ciknlacijom krvi, obraćajući se Alf:

- Dakle, ne mislite li i vi tako, Bergane?

- Myler je brisao pod njime - kaže Alf. - Hcenan i Sayers bili su u usporedbi s njim mačji kašalj. Prebio je boga u njemu. Da ste samo vidjeli toga malog stvora koji mu nije bio ni do pupka i onog dugonju kako maše uprazno. Inse, na kraju ga je opalio u pleksus, Queensberryjeva pravila i drago, tako da gaje natjerao da izbljuva sve što je ikad pojeo.

Bila je to pvijesna i žestoka borba u kojoj su Myler i Percy bili određeni da ukrste rukavice za nagradu od pedeset funti. U težem položaju zbog toga što mu je nedostajalo težine, dublinski je ljubimac to nadoknadio izvamednom vještinom u ringu. Završni vatromet udaraca bio je koban za obojicu šampiona. Stariji narednik velter-

-kategorije prolio je prilično rujne krvi u prethodnom okršaj n kojem je Keogh primio hrpn ndaraca zdesna i slijeva, artiljerac je nptio nekoliko čistih udaraca u ljubimčcv nos i činilo se da je Myler ošamućen. Vojnik je prešao u napad snažnim udarcem ljevice, na što je irski gladijator uzvratio izravnim udarcem u vrh Bennettove čeljusti. Britanski se vojnik pognuo ali DuMinac gaje podigao kratkim udarcem svinute ljevice, pogodivši ga baš tamo gdje treba. Uхватili su se tijesno ukoštac. Myler je brzo navaljivao i nadvladao protivnika te je randa završila tako da se teškaš našao na konopcima gdje gaje Myler nemilice mlatio. Englez, komu je desno oko bilo gotovo zatvoreno, sjeo je u svoj kut gdje su ga obilno polijevali vodom, a kada je zazvonio gong, skočio je čio i pun borbenosti uvjeren da će u plesnom stilu nokautirati eblanskog šakača. Bila je to borba do kraja u kojoj pobjeđuje najbolji. Borili su se kao tigrovi i uzbuđenje je preraslo u pravu groznicu. Sudac je u dva navrata opomenuo Borbena Percyja zbog zahvata, ali ljubimac je bio lukav i pravi je užitak bilo gledati njegov rad nogu. Nakon brze izmjene ovlašnih udaraca, u kojoj je vojnik vještīm aperkatom raskrvario protivniku usta, janje je iznenada sa svih strana obasulo protivnika i strahovitim udarcem ljevice pogodilo Bojcvitog Bcimetta u trbuh, oborivši ga na tlo. Bio je to čist i temeljit nokaut. U napetom iščekivanju boksaču iz Portobccla broj ili su sekunde, na što je Beimet-tov sekundant Ole Pftots Wcttstcin bacio račnik u ring i momka iz Santryja proglasili su pobjednikom nz zaglušne usklike gledalaca koji su provalili u ling i gotovo ga zgnječili od oduševljenja.

- Zna on gdje će mn sjekira pasti n med - kaže Alf. - Čnjem da sada priprema neku koncrtnu turneju gore na sjevera.

- Priprema - veli Joe. - Zar ne?

- Tko? - kaže Bloom. - Ah, da. Istina je. Da, nekn vrstn ljetne tnmeje, znate. Samo za praznike.

- Gospođa B. je glavna zvijezda, zar ne? - veli Joe.

- Moja žena? - kaže Bloom. - Ona pjeva, da. Mislim da će biti i nspješno. On je izvrstan organizator. Izvrstan.

Hoho bogati kažem ja sam sebi kažem. Sad mi je jasno zašto je mlijeko bijelo i zašto žaba nema dlaka. Vatrene pnše n taj rog. Kon-certna tnmeja. Sin onog prljavog varalice Dana s onn stranu Island Bridgea, koji je iste konje dvapnt prodao vladi za rat protiv Bura. Stari Štošta. Došao sam naplatiti pristojba za siromahe i za vodu, gospodine Boylan. Što? Pristojba za voda, gospodine Boylan. Štošta? Organizirat će on već njn, taj mačak, vjeraj ti meni. U povjerenju ti to kažem, prijatelju.

Ponos stjenovitog rta Calpe, gavranokosa Twcedyjcvca kći. Izrasla n ljepotica kakve nema tamo gdje miris mnšmnlja i badema prožima zrak. Vrtovi Alamedc poznavahn njen korak: gajevi maslina poznavahn je i klanjahn se. Čedna Lcopolodova žena ona je: Marion bujnih gradi.

I gle, ušao je jedan iz klana 0'Molloyjevih, lijep junak, bijela iako pomalo zarumenjena lica, savjetnik njegova veličanstva, dobar poznavalac zakona, i s njim princ i nasljednik plemenite loze Lambertovih.

- Zdravo, Ncde.

- Zdravo, Ahe.

- Zdravo, Jack.

- Zdravo, Joe.

- Bog vas čuvao - kaže građanin.

-1 vas - kaže J. J. - Što ćeš ti, Ncde?

- Malo pivo - kaže Ned.

Zatim je J. J. naručio piće.

- Jeste li bili na sudu? - pita Joe.

- Jesmo - kaže J. J. - Uredit će to, Ncde - kaže on.

- Nadam se - kaže Ned.

Šta to njih dvojica smjeraju? J. J. ga briše s popisa porotnika a taj opet njega izvlači iz škipca. lme mu je zapisano kod Stubbsa. Karta se, terevenči s napirlitanim kicošima s monoklom na oku, pije šampanjac a do grla je zatrpan sudskim odlukama i nalozima za pljenidbu. Zlatni sat založio je kod Cumminsa u Francis Strcctu gdje ga, misho je, ne poznaje nitko u toj privatnoj poslovnici, upravo kada sam ja bio tamo s Burkeom koji je došao otkupiti svoje cipele. Kako vam je ime, gospodine? Duncn, kaže on. Da, on dan i noć, kažem ja. Bogami, slabo će taj proći jednog dana, mislim.

- Jeste li u blizini vidjeli onu prokletu budalu Brena? - kaže Alf. - T. U. P: tup.

- Da - kaže J. J. - Traži privatnog detektiva.

- Da - kaže Ned. -1 htio se odmah glupo obratiti sudu, ali Comy Kellcher ga je odvratio od toga nagovorivši ga da se prije analizira rukopis.

- Deset tisuća funti - kaže Alf smijući se. - Bože, dao bih sve na svijetu da mi gaje čuti pred sucem i porotom.

-Jesi li ti to učinio. Alfe? - veli Joe. - Istinu, samo istinu i ništa drago nego istinu, tako ti Jimmy Johnson pomogao.

- Ja? - kaže Alf - Ne bacaj se blatom na moj karakter.

- Svaka tvoja izjava - veli Joe - može biti upotrijebljena protiv tebe.

-Dakako, mogla bi se podnijeti tužba - kaže J. J. - To podrazumijeva da on nije *compos mentis*. T. U. P: tup.

- *Compos* vražju mater - kaže Alf smijući se. - Zar ne znate daje on ćaknut? Pogledajte mu glavu. Znae li da ima dana kad šešir na glavu mora navući žlicom za cipele?

- Da - kaže J. J. - ali istinitost klevete nije i razlog da vas se pred zakonom ne optuži zato što ste je javno izrekli.

- Ha ha, Alfe - veli Joe.

- Ipak - kaže Bloom - zbog one sirote žene, mislim njegove supmge.

- Zavređuje žaljenje - kaže građanin. - Kao i svaka žena koja se uda za onog koji nije nijedno ni drago.

- Kako to nijedno ni drago? - kaže Bloom. - Mislite li da on...

- Nijedno ni drago, to mislim - kaže građanin. - Ni tić ni miš.

- Ni kuhan ni pečen - veli Joe.

- Eto, to ja mislim - kaže građanin. - Čudo prirode, ako znate šta je to.

Bogami, vidio sam da će biti neprilike. A Bloom je objašnjavao da je htio reći kako je za tu ženu grozno što mora hodati naokolo za tom starom mucavom budalom. Mučenje životinja to znači pustiti tog prokletog osiromašenog Brcena van na travu da se spotiče o vlastitu bradu i priziva kišu. A ona je digla nos kad se udala za njega zato što je nekakav rođak njegova starog bio vratar papinske klupe. Na zidu mu je slika o onim njegovim Smashall Sweeney brkovima, kada je signior Brini iz Summcrhilla, onajtaljano, zuav Svetog Oca pape, napustio kej i prešao u Moss Street. A tko je on, molim ja vas. Nitko, dvije stražnje sobe s hodnicima, za sedam šilinga tjedno, a prekriven je svim mogućim medaljama, kao daje cijeli svijet njegov.

-Osim toga - kaže J. J. - dopisnica je javno objavljena stvar. Smatrali su je dovoljnim dokazom zle namjere u spora Sadgrove protiv Holea. Po mome mišljenju, tužba bi se mogla podnijeti.

Šest šilinga i osam penija, molim. Tko traži tvoje mišljenje? Pijmo pivo u mira. Bogami, čak ni to nećemo više smjeti.

- Onda, u zdravlje, Jack - kaže Ncd.

- U zdravlje, Nede - kaže J. J.

- Evo ga opet - veli Joe.

- Gdje? - kaže Alf.

I bogami, prolazio je pokraj ulaza s knjigama pod pazuhom i ženom pokraj sebe i Comy Kelleher je dok su prolazili zavirio unutra svojim škiljavim okom, očinski razgovarajući s njim, pokušavajući mu utrapiti neki polovni lijes.

- Kako sc završila rasprava zbog one kanadske prevare? - pita Joe.

- Odgođeno - kaže J. J.

Jedan od onih iz bratovštine ervenog nosa poznat pod imenom James Wought alias Saphiro alias Spatk i Spiro, dao je u novine oglas da prodaje karte za Kanadn po dvadeset šilinga. Kako? Misliš li ti da sam toliko lakovjeran? Dakako, bila je to čista prevara. Je li? Sve ih je prevario, služavke i seoske glupane iz grofovije Meath, jest, čak i jednog kakav je i sžm. Pričao nam je J. J. da je neki stari Židov, Zaretsky ili tako nekako, plakao na klupi za svjedoke sa šeširom na glavi, zakhnjući se svetim Mojsijem daje prevaren za dvije funte.

- Tko je vodio pamieu? - pita Joe.

- Glavni sudac - kaže Ncd.

- Jadni stari sir Frderick - kaže Alf - možeš ga naočigled prevariti.

- Ima zlatno srce - kaže Ncd. - Ispričaj mu kakvu trržnu priču o neplaćenju stanarini i bolesnoj ženi i hrpi djece i, vjere mi, utopit će se u suzama za sudačkim stolom.

- Tako je - kaže Alf - Ruben J. je imao vrašku sreću što ga neki dan nije strpao u ćorku zato što je tužio onog jadtog malog Gtrmleyja, čuvara u gradskoj kamcnorcznici tamo pokraj Butt Bridgca.

I poče oponašati starog suca kako više:

- Nečuvena sramota! Toga jadtika, teškog trudbenika! Koliko djece? Rekli ste deset?

- Da, vaša milosti. A žena mu ima tifusnu.

- A žena mu ima tifusnu groznicu. Sramotno! Smjesta napustite sudnicu, gospodine! Ne, gospodine, neću izdati nikakav nalog za naplatu. Kako se, gospodine, usuđujete izići preda me i tražiti da izdam takav nalog! Jadtan marljivi trudbenik! Slučaj je okončan.

A šesnaestog dana mjeseca volookc božice i trećeg tjedna nakon blagdana Svetog i Nedjeljivog Trojstva, kada je kći neba, djevičanska luna, bila u svojoj prvoj četvrti, slučajno sc da su se učeni suci uputili u hram pravde. Tamo je magistar Corrrtcnay, sjedeći u svojoj sobi, davao savjete a gospodin sudac Andrcvvs, sjedeći bez porote u ostavinskom sudu, dobro odvagujući i prosuđujući zahtjev prvog polagatelja prava na vlasništvo u predmetu podnesene oporuke i posljednje opomčne odltrke *in re* stvarne i osobne imovine neprežaljenog pokojnika Jacoba Hallidayja, trgovca vinom, protiv Livingstonca, malodobnog, slabournog, i još jednoga. U svečanu sudnicu u Grecn Strcctu ušao je sir Frderick Sokolar. I sjeo tamo negdje oko pet sati da sudi prema brehonskom pravu u posebnoj komisiji za cijeh taj okrug i one koje pripadaju ih ih obuhvaća grofovija grada Dublina. I s njim tamo sjedahu

visoki sinherimi svih dvanaest plemena Jara, po jedan za svako pleme, iz plemena Patrickova i iz plemena Hughova i iz plemena Chvcnova i iz plemena Connova i iz plemena Oscarova i iz plemena Fergusova i iz plemena Finnova i iz plemena Dermotova i iz plemena Cormacova i iz plemena Kevinova i iz plemena Caolteova i iz plemena Ossianova, sve u svemu dvanaest dobrih i vrljih ljudi. I on ih zaklc Onim koji je umro na križu da sude dobro i pravedno i da pravednu odluku donesu u spora između vrhovnog gospodara kralja i optuženog zatočenika i da u skladu s dokazima pravednu presudu donesu, tako im Bog pomogao i knjiga koju neka poljube. I ustadoše sa svojih sjedala tih dvanaest predstavnika lara i zaklešč se imenom Onoga Koji je vječan da će vršiti pravdu Njegovu. I tanuičari namah iz tanuiice izvedoše čovjeka koga psi pravde uhitih bijahu na temelju dobivene osvade. I okovaše mu ruke i noge i ne htjedoše primiti od njega ni jamčevinu ni pustiti ga uz jamstvo nego ga radije optužiše jer bijaše zločinac.

- Krasno - kaže građanin - dolaze ovamo u Irsku i pune zemlju stjenicama.

Bloom se gradi da ništa ne čuje i zapodijeva razgovor sa Joeom govoreći mu da se zbog takve sitnice ne brine do prvoga, ali da ga moli neka rekne koju riječ gospodinu Cravvfordu. Nato se Joe uzvišeno i sveto zakleo ovim i onim da će učiniti i vruga i đavola, sve što bude mogao.

- Jer, znate - kaže Bloom - oglas treba ponavljati. U tome je sva tajna.

- Pouzdajte se u mene - kaže Joe.

- Pljačkaju seljake - kaže građanin - i irsku sirotinju. Dosta nam je stranaca u našoj kući.

- O, siguran sam da će sve biti u redu, Hynese - kaže Bloom. - Ključno je, znate, ono Keycs.

- Smatrajte to obavljenim - veh Joe.

- To je vrlo ljubazno od vas - kaže Bloom.

- Stranci - kaže građanin. - Sami smo krivi. Dopuštamo da nam dolaze. Sami smo ih doveli. Ona preljubnica i njen ljubavnik doveh su saksonske lupeže ovamo.

^Uvjetna osuda - kaže J. J.

Bloom je i dalje strašno duboko zainteresiran ni za što, za paučinu u kutu iza bačve, i građanin se mršti na njega a stari pas do njegovih nogu gleda u nj kako bi znao koga da ugrize i kada.

- Nevjerna žena - kaže građanin - to je uzrok svim našim nevoljama.

- Evo je - kaže Alf koji se za šankom s Tcrryjcm hihotao listajući *Police Gazette* - evo je ovdje sa svim svojim ratnim bojama.

- Daj da i mi malo vidimo - kažem ja.

To je bila samo jedna od onih pornografskih jenkijevskih ilustracija koje Tcrry posuđuje od Comyja Kcllchera. Tajna sredstva za povećanje vaših intimnih dijelova. Sablažnjivo vladanje ljepotice iz otmjenog dmštva. Norman W. Tupper, bogati poduzetnik iz Chicaga, zatekao svoju lijepu ali nevjernu ženu u krilu časnika Taylora. Ljepotica u dugim gacicama vlada se razuzdano a njen dragan istražuje gdje je najškakljivija, a Norman W. Tupper upada u sobu sa svojom pucaljkom s upravo dovoljnim zakašnjenjem pošto je ona već izvela svoj lupingsa časnikom Taylorom.

- O, prokletstvo, Jcnny - veli Joc - kako ti je kratka ta košuljica!

- Ima tu materijala - kažem ja. - Isplatilo bi se reznuti malo od tog komada, a?

Uto ude John Wyse Nolan a s njim Lnchan lica obješena do poda.

- Dakle - kaže građanin - kakve su najnovije vijesti s bojišta? Što su oni nespretnjakovići u gradskoj vijećnici na sjednici upravnog odbora odlučili u vezi s irskim jezikom?

O'Nolan, u sjajnom oklopu, duboko se naklonivši, iskazao je poštovanje silnom i visokom i moćnom poglavaru čitave Erin i upoznao ga s onim što se dogodilo, kako su se mudre stagešine najpodaničijeg grada, dragog u kraljevstvu, sastali u gradskoj vijećnici i tamo, pošto su se, kako je i dolično, pomolih bogovima koji prebivaju u eteričnim visinama, svečano vijecali kako bi, ako bi to bilo moguće, ponovo među smrtnicima vratili čast krilatim jeziku morem razdvojenih Kelta.

- Doći će to vrijeme - kaže gađanin. - Do vraga s onim prokletim okrutnim Saksoncima i njihovim^atoA.

Zatim J. J. upada u riječ, s visoka govoreći o tome kako treba čuti i drago zvono i ne zatvarati oči pred činjenicama te da se, poput Nclsona, slijepim okom gleda kroz dalekozor, i da ljagu ne treba bacati na cijelu jednu naciju, a Bloom ga pokušava podržati spominjući i umjerenost i neprilike i njihove kolonije i njihovu civilizaciju.

-Njihovu sifilizaciju, hoćeš reći - kaže građanin. - Neka ih vrug nosi! Neka beskorisni Bog prokletstvom ošine te proklete tupave kurvine sinove! Nemaj glazbe ni umjetnosti ni književnosti koja zaslužuje to ime. Svu svoju civilizaciju ukrah su nama. Mutavi sinovi kopilanskih nakaza.

- Evropska porodica - kaže J. J....

- Oni nisu Evropljani - kaže građanin. - Ja sam bio u Evropi s Kevinom Eganom, Parižaninom. Nigdje u Evropi nećete naći ni traga od njih ili njihova jezika, osim u kakvom *cabinet d'aisance*.

1 kaže John Wyse:

- Mnogi evijet nezapaženo evate.

1 kaže Lenehan koji pomalo natuca francuski:

- *Conspuez les anglais! Perfide Albion!*

Rekao je to i zatim svojim grabim velikim mišićavim rukama podigao drveni vrč jakog crnog pjenušavog piva i, izrekavši gesto svoga plemena *Lamh DeargAbu*, ispiao ga za poraz svojih neprijatelja, u slavu roda moćnih hrabrih junaka, gospodara valova, koji sjede na prijestoljima od alabastra šutljivi kao besmrtni bogovi.

- Stoje to s tobom? - kažem ja Lcnchanu. - Izgledaš kao čovjek koji je izgubio šiling a našao pola.

- Zlatni pehar - kaže on.

- Tko je pobijedio, gospodine Lenehane? - pita Tcrry.

-*Letak* - kaže on - sa dvadeset prema jedan. Cisti autsajder. Dragih kao da nije ni bilo.

- A Bassova kobila? - pita Tcny.

- Tek ima trčati - kaže om - Svi smo u istom sosu. Boylan se na moj nagovor kladio na *Sceptra* sa dvije funte, za sebe i za neku svoju prijateljicu.

-1 ja sam se kladio za pola krune - kaže Tcrty - na *Zinfandela*, na nagovor gospodina Flynnna. Konja lorda Hovvarda de Waldcna.

- Dvadeset prema jedan - kaže Lenehan. - To je da poludiš. *Letak*, kaže. Dobio a jadikuje. Slabosti, ime ti je *Sceptre*.

Zatim je pošao prema kutiji s keksima koju je ostavio Bob Doran, da vidi ne bi li mogao još što drpiti a stari ga je pas slijedio podižući svoju šugavu njušku nadajući se da će se i njemu nasmiješiti sreća. Stara majka Mara pođe do ormara.

- Nema ništa, sinko - kaže on.

- Glavu gore - veli Joc. - Bila bi pobijedila da nije bilo one drage psine.

J. J. i građanin raspravljaju o zakonodavstvu i povijesti a Bloom povremeno ubacuje koju riječ.

- Neki ljudi - kaže Bloom - vide trun u očima svoga bližnjega, a ne vide brvno u svojim očima.

-*Raimis* - kaže građanin. - Nitko nije tako slijep kao onaj koji neće da vidi, ako znate šla to znači. Gdje su nam onih dvadeset milij una lraca, koliko bi ih danas trebalo da bude, umjesto ovih četiri, gdje su naša

izgubljena plemena? A naše lončarstvo i tkaonice, najbolji na svijetu! A naša vuna koja se u Juvenalovo doba prodavala u Rimu i naš lan i naš damast s tkalačkih stanova iz Antrima i naše čipke iz Limericka, naše štavionice i naš bijeh kristal tamo dolje kod Bally Bougha i naš hugenotski popehn koji imamo još od vremena Jacquarda de Lyona i naša tkana svila i naše foxfordske tkanine i bjelokosni izbočeni vez iz karmehćanskog samostana u New Rossu, kojem ravna nema na čitavom svijetu. Gdje su grčki trgovci koji su kroz Herkulove stupove, Gibraltar, što ga je sada ugrabio neprijatelj čovječanstva, dolazili donoseći zlato i grimiz iz Tira da bi ih u Wexfordu prodavali na sajmu u Carmenu? Čitajte Taeita i Ptolomeja, pa čak i Giraldusa Cambrensis. Vino, krzna, nuamor iz Coimemare, srebro iz Typpcraryja, kojem nema premea, naši i danas nadaleko čuveni konji, irski konjići, pa španjolski kralj Filip koji je bio spreman plaćati danak za pravo ribolova u našim vodama. Koliko nam oni englijski nitkovi duguju za našu upropaštenu trgovinu i naša upropaštena ognjišta. A korita Barrowa i Shannona koja ne žele očistiti, s milijunima jutara blata i močvara, da bismo svi umrli od sušice?

- Bez stabala kao Portugal ostat ćemo uskoro - kaže John Wyse - ili kao Heligoland s jednim jedinim stablom, ako se nešto ne učini da se zemlja opet ne pošumi. Ariši, jele, sva stabla iz porodice četinara naglo izumiru. Čitao sam izvještaj lorda Castletowna...

- Spasite ih - kaže građanin - divovski jasen u Galwayju i kralja brestova u Kildarcu sa četrdeset stopa u opsegu i krošnjom što pokriva čitavo jutro zemlje. Spasite stabla Irske za ljude buduće Irske na lijepim brdima Eirc, O.

- Oči Evrope uprte su u nas - kaže Lenehan.

Međunarodna elita je danas po podne *eri trasse* prisustvovala vjenčanju viteza Jcana Wysca de Neaulana, vrhovnog nadzornika irskih nacionalnih šuma, s gospođicom Jelom Cmogorica, pl. Borodol. Lady Sylvester Brcstovhlad, gospođa Barbara Brezica, gospođa Poha Jasen, gospođa Božica Lijeska, gospođica Dafna Lovor, gospođica Doroteja Trščak, gospođa Clyde Drvored, gospođa Oskomša Zelen, gospođa Helena Divljitrs, gospođica Virginija Pavit, gospođica Gladys Bukva, gospođica Oliva Vrt, gospođica Blanehe Javor, gospođa Maud Mahagonij, gospođica Mira Mirta, gospođica Ružica Zovinevijet, gospođica Melisa Kogakrv, gospođica Gracija Jablan, gospođica O. Mimoza San, gospođica Rahela Cedrovlisl, gospođice Ljiljana i Ljubica Jorgovan, gospođica Jasika Trpcctljika, gospođa Kitty Rosulja, gospođica Maja Glog, gospođa Glorijana Palma, gospođa Lijana Gaj,

gospoda Arabella Cmobar i gospoda Norma Klck, pl. Hrastovac, svojom su nazočnošću uveličale svečanost. Nevjesta, koju je vodio njen otac Četinar pl. Jclovac, izgledala je izvanredno dražesno u haljini od zelene mercezirane svile, skrojenoj povrh podsuknje sumračnosive boje, opasanoj širokim smaragdnom pojasom o trostrukim nizovima tamnijih resa, dok je sve bilo naglašeno naramenicama i brončanim ukrasima u obliku žira umetnutim sa strane. Djeveruše, gospođica Larisa Četinar i gospođica Smreka Četinar, nevjestine sestre, nosile su vrlo ukusne kostime iste boje na kojima je nježni *motif* laticaste ruže bio iglom utkan u nabore i nestašno se pojavljivao na nefritnozelenim šeširićima u obliku čapljina peija blijedokoraljne boje. Senhor Enrique Flor svirao je orgulje svojom dobro poznatom vještinom i kao dodatak skladbama propisanim za svadbenu misu, na kraju obreda završavao, u novoj i dojmljivoj obradi, onu *Drvasječo, pošted to stabla*. Na izlasku iz crkve sv. Fiarea *in Harto*, primivši papinski blagoslov, sretni su mladenci bili obasuti unakrsnom vatrom lješnjaka, hrastova žira, lovorova lišća, vrbinih maca, bršljanova lišća, bobica božikovine, grancica imele i oskuruše. Gospodin i gospoda Wyse Četinar Neaulan mirni će medeni mjesec provesti u Crnoj Sumi.

- A naše su oči uprte u Evropu - kaže građanin. - Trgovali smo sa Španjolskom i s Francuzima i s Flamancima prije nego što su se ti izrodili i rodili, španjolsko vino, hej, stiže u Galway, brod s vinom plovi vinski tamnom vodom ovamo na keaj.

-1 opet ćemo - veli Joe.

-1 opet ćemo uz pomoć svete majke Božje - kaže građanin, pljesnuvši se po bedru. - Naše prazne luke opet će se napuniti, Quecnstowm, Kinsale, Galway, Blacksod Bay, Vcmtiy u kraljevini Kcny, Killybegs, treća luka po veličini u cijelom svijetu s flotom jarbola Lynchvinih i Cavan O'Rcillyjcvinih iz Galwayja i O'Keimcdyjevinih iz Dubhna, kada je eri od Desmonda mogao sklopiti ugovor sa samim carem Karlom Petim. I opet ćemo - kaže on - kad se pojavi prvi irski ratni brod režući valove s našom zastavom na pramcu, ne sa zastavom s harfama Hemyja Tudora, ne, nego s najstarijom zastavom koja se ikad vijorila, zastavom pokrajine Desmond i Thomond, tri krune na plavom polju, tri sina Milesiusova.

I ispio je posljednje kapi iz vrča. Ma nemoj. Tresla se brda, rodio se miš. Krave u Čonnachtu imaju duge rogove. Ako mu je život mio, neka pođe i velikim se svojim riječima obrati okupljenom mnoštvu u Shanongoldcnu gdje ne smije ni nosom zaviriti zbog pripadnika Molly

Maguircs koji samo čekaju da ga izreže ta ju zato Stoje prigrabio imanje nekog prognanog seljaka.

- Jeste li čuli - kaže John Wyse. - Što ćeš popiti?

- Kraljevsku konjieu - kaže Lenehan - da ovo proslavimo.

- Jedan mali, Teny - kaže John Wyse - ijedan "ruke uvis". Tcrty! Jesi li zaspao?

- Odmah, gospodine - kaže Teny. - Mali viski i bocu Allsopa, Dobro, gospodine.

Visi s Alfom nad onim prokletim novinama tražeći golicave slike, umjesto da se brine za goste. Slika borbe glavama, gdje dvojica jedan drugome nastoje raseopali lubanju, jedan nasrće na dragog pognute glave kao bik na vratima. Pa draga: *Crna zvijer spaljena u Omahi, Ga*. Gomila protuha u kaubojskim šeširima pucaju u crnca obješenog o stablo, isplažena jezika, a pod njim plamti vatra. Do vruga, morali bi ga zatim udaviti u mora i smaknuti na električnoj stolici i razapeti na križ kako bi bih sigurni da su dobro obavili posao.

- A što je s ratnom mornaricom - kaže Ned - koja zadaje strah našim neprijateljima?

- Reći ću vam što je s njom - kaže građanin. - To je pakao na zemlji. Pročitajte što donose novine o bičevanju na školskim brodovima u Portsmouthu. To piše neki koji sebe naziva *Ogorčeni*

I zatim nam počne pričati o tjelesnom kažnjavanju i o posadi, mornarima i časnicima i kontraadmiralima koji stoje u stroju sa svojim dvorogim šeširima i svećenikom s protestantskom Biblijom, da promatraju kažnjavanje, i o mladiću koga izvode, koji doziva svoju mamu, i o onima koji ga veznjn za stražnji dio topa.

- Dvanaest po stražnjici - kaže građanin - tako je to nazivao onaj stari razbojnik sir John Beresford, ali današnji bogobojazni Englezi nazivaju to isprašiti hlače.

I kaže Joh Wyc:

- Časnije bi bilo isprašiti taj običaj iz upotrebe nego mn se držati hlača.

Zatim nam je pripovijedao kako dolazi brodski policijski oficir s dngom palicom ikako zamahujc i udara nesretnika po vraškoj stražnjici sve dok ne počne vikati jao ubiśc me.

- To vam je ta slavna britanska mornarica - kaže građanin - koja vlada svijetom. Momci koji nikad neće biti robovi, sjedinim nasljednim domom na čitavoj kngli zemaljskoj a zemlja im je sva u rakama nekolicine vlasnika velikih lovišta i bogatih posjednika pamučnih plan-

taža. To je to veliko carstvo kojim se hvastaju, najamnici i bičevani robovi.

- U kojem sunce nikad ne izlazi - već Joe.

- A tragedija je u tome - kaže građanin - Sto oni u to vjeraju. One nesretne životinje u ljudskom obličju u to vjemju.

Vjeraju u bič, svemogućeg kažnjavatelja, stvoritelja pakla na zemlji, i u Morskog Vuka, sina klipanova, koji je začeo od ispraznog duha, rođen od ratne mornarice, mučen bio sa dvanaest po stražnjici, izbrazdan bičevima, odrta i pretučen, urlao kao sam pakao, treći dan opet ustao iz kreveta, otplovio u luku, koji sjedi na gredi palubnoj do daljnjih naređenja, odakle će poći da rinta za život i za plaću.

- Ali - kaže Bloom - zar strogost nije svugdje jednaka? Mislim, zar i ovdje ne bi bilo tako, ako se sili suprotstavite silom.

Nisam li vam rekao? Pouzdano, kao Sto ja sada pijem ovo prvo, i daje na izdaju, on bi vas pokušao uvjeriti da smrt znači život.

- Sili ćemo se suprotstaviti silom - kaže građanin. - Imamo mi većn Irsku tamo preko mora. Prognali su ih iz kuće i domovine one crne '47 godine. Njihove stračare od blata i pastirske kolibe pokraj puta srašio je ovan za rašnje zidova a *Times* je trljao ruke i govorio svojim bljedolikim Saksoncima kako će u Irsko* uskoro biti isto toliko malo Iraca koliko je crvcnokožaca u Americi. Člak nam je i Veliki Turčin slao svoje pijastre. Ali Saksonac je nastojao da gladu izmori naš narod u domovini onda kada je zemlja bila puna žita što su ga britanske hijene kupovale i prodavale u Rio de Janeiro. Da. U čoporima su istjerivali seljake. Dvadeset tisuća pomrlo ih je u brodovima-lijesovima. Ali oni koji su stigli u zemlju slobode sjećaju se zemlje ropstva. I vratit će se opet, i to osvetnički, ne kao kukavice, ti sinovi Granuailea, zatočnici Kathleen ni Houlihana.

- Potpuno točno - kaže Bloom. - Alija sam htio reći...

- Dugo čekamo na taj dan, građanin - kaže Ncd. - Otkako nam je uboga starica kazala da su Francuzi doplovili i iskrkali se u Killali.

- Da - kaže John Wyc - borili smo se za Stuartovce koji su nas se odrekli u borbi protiv Williamovaca i izdali nas. Sjetite se Limericka i razbijene ploče ugovora. Najbolju svoju krv prolili smo u Francuskoj i Španjolskoj, mi divlje guske. Fontenoy, a? I Sarsfield i O'Donnell, vojvoda od Tctuana u Španjolskoj, i Uliks Browne od Camusa, koji je bio feldmaršal Marije Tercije. A što smo ikad dobili za to?

- Francuzi! - kaže građanin. - Gomila učitelja plesa! Čujte što ću vam reći! Irskoj nisu nikad vrijedili ni pišljiva boba. Zar sada na večeri

kod T. P-a ne pokušavaju sklopiti nekakvu *entente cordia* s himbenim Albionom? Evropski smutljivci, jesu i uvijek su bili.

- *Conspuez les frangais* - kaže Lenchan, zgrabivši svoje pivo.

- A što se tiče Prasa i Hanovcrana - veli Joe - itisu li nam već dosta na prijestolju sjedili ti kopilani, žderači kobasica, od izbornog kneza Gcorgca pa sve do onog njemačkog dripca i one napuhane stare kučke, koja je mrtva?

Isuse, morao sm se nasmijati kada je izvalio ono o staroj koja s naočalima na nosu, mrtva pijana, svaku božju večer sjedi u svojoj kraljevskoj palači, stara Vic sa čašom krijumčarskog viskija i njezin kočijaš koji je dovlači, hrpu kosti i kože, da bi je otkotrljao u krevet, a ona ga vuče za zaliske i pjeva mu odlomke starih pjesama o *Ehren na Rajni* i dođi ovamo gdje je pijača jeftinija.

- Dobro - kaže J. J. - Sada imamo Edvvarda Mirotvorca.

- Pričajte vi to kome dragome - kaže građaiun. - Taj je momak više sifilističan nego pacifističan. Edward-Gvelf-Wettin!

- A što mislite - veli Joe - o oitim pobožnjakovićima, irskim svećeiucima i biskupima koji su sobu Njegovog Sotonskog Veličanstva u Maynoothu ukrali njegovim sportskim bojama i povješali po njoj slike svih konja koje su jahali njihovi džokeji. Eri od Dubhna, ništa manje.

- Morah su povješati i sve žene koje je sam jahao - kaže mali Alf.

I kaže J. J.:

- Prosvijetle lordove je u tome omeo nedostatak prostora.

- Hoćeš h još jedno, građanine? - pita Joe.

- Da, gospodine - kaže on. - Hoću.

- A ti? - pita Joe.

- Bit ću ti zahvalan, Joe - kažem ja. - Neka te uvijek sreća prati.

- Još jednu tura - veli Joe.

Bloom je razgovarao i razgovarao sa Johnom Wyseom i sav se uzbudio, s onom svojom tamnoprljavobltnjavom njnškom i starim šljivastoplavim kolntavim očima.

- Proganjanje - kaže on - čitava povijest svijeta puna je toga. Tako se neprestano podgrijava nacionalna mržnja među narodima.

- A znate li vi što je to nacija? - pita John Wyse.

- Da - kaže Bloom.

- Što je to? - pita John Wyse.

- Nacija? - kaže Bloom. - Nacija, to su isti ljudi koji žive na istom mjestu.

- Bogami - kaže Ned smijući se - ako je to tako, ja sam onda nacija jer živim na istom mjestu već pet godina.

Nato su se, dakako, svi nasmijali Bloomu, a on kaže nastojeći se izvući:

- Ili koji žive i na dragim mjestima.
- To se odnosi na mene - veli Joc.
- Koja je vaša nacija, ako smijem pitati? - pita građanin.
- Irska - kaže Bloom. - Tu sam se rodio. Irska.

Gračanin nije ništa rekao, samo je iskašljao ispljuvak iz grla i, bogami, hrakotinu veliku kao ostriga s Red Banka ispljunuo ravno u kut.

- Samo ti nastavi, Joe - kaže on izvadiši rubac da se obriše.

- Izvoli, građanine - veli Joc. - Uzmi to u desnu ruku pa za mnom ponavljaj slijedeće riječi.

Zatim je pažljivo izvadio skupocjen i bogato izvezen starinski irski rupčić za lice, što ga pripisuju Solomonu iz Dromc i Manusu Tomaltachu og MacDonogh, autorima Knjige o Ballymoteu, i izazuvao dugotrajno divljenje. Nije potrebno isticati legendarnu ljepotu uglova, vrhunac umjetnosti, u kojima su se lijepo mogla prepoznati sva četiri evanđelista koji svakom od četiri gospodara pokazuju svoj evanđeoski simbol, žezlo od okamenjene hrastovine, sjevernoameričku pumu (uzgred budi rečeno, mnogo plemenitiju kraljicu zvijeri od onog primjerka na britanskom grbu), tele iz Kcnyja i zlatnog orla iz Carrantuotilla. Prizori naslikani na površini za useknjivanje, koji prikazuju naše drevne utvrdama opasane bregove i tvrđave i kromlčke i grianane i sjedišta učenosti i kamenje prokletstva, tako su čudesno lijepi i tako istančane boje kao nekoć kada su iluminatori iz Sligoa davali punu slobodu svojoj umjetničkoj mašti, davno davno prije u doba Bermecida. Glendalough, ljupka jezera Killameyja, ruševine Clonmacnoisa, Gong Abbey, Glen Inagh i Dvanaest borova, Oko Irske, Zeleni bregovi Tallaghta, Croagh Patrick, pivovara tvrtke Arthur Guinness, Sin i drugovi (d.d.), obale Lough Ncagha, dolina Ovoce, Izoldin toranj, Mapasov obelisk, bolnica sir Patricka Duna, rt Clear, klanac Agerlovv, Lynchov dvorac, Škotska kuća, rathdovnsko općinsko prenočište u Loughlinstovnu, tamnica u Tullamorc, brzaci Castleconnel, Kilballymacshonakill, križ u Monasterboicu, hotel Jury, čistilište sv. Patricka, Lososov slap, blagovaonica koledža u Maynoothu, Curleyjeva jama, tri rodna mjesta prvog vojvode od Wllingtona, Cashelska stijena, Allenovo tresetište, robna kuća u Henry Streetu, Fingalova

spilja - svi ti dirljivi prizori i danas su još tu pred nama, mnogo ljepši zbogvodfi tuge koje su ih preplavljivale i bogatih inkrustracija vremena.

- Dodaj nam to piće - kažem ja. - Koje je čije?

-Ovo je moje - veli Joe - kao što je davao rekao za mrtvog policajca.

-I ja pripadam plemenu - kaže Bloom - koje mrze i progone. I

danas. Sada. U ovom trenutku.

Bogami, malo prste nije opekao opuškom cigare.

- Pljačkaju - kaže on - Potkradaju. Vrijeđaju. Progone. Otimaju nam ono što nam s pravom pripada. U ovom nas trenutku - kaže on podignuvši pest - prodaju na dražbi u Maroku kao robove ili stoku.

- Govorite h vi to o novom Jemzalemu? - kaže građanin.

- Govorim o nepravdi - kaže Bloom.

- U redu - kaže John Wyse. - Onda im se oduprite silom kao ljudi.

To je slika za kakav kalendar. Meta za gađanje dum-dum mecima.

Staro slatinasto hce uspravljeno pred topovskim ždrijelom. Bogami, bolje bi mu pristajala meda, zaista, samo kad bi na sebi imao bolničarsku pregaču. Zatim se odjednom sruši, okrenuvši se u suprotnom smjeru, mlitav kao mokra krpa.

- Ali to ničemu ne služi - kaže on. - Sila, mržnja, povijest, sve to. To nije život za muškarce i žene, uvrede i mržnja. I svakzna daje to upravo suprotno od onoga što zaista znači život.

- Što? - kaže Alf.

- Ljubav - kaže Bloom. - Mislim, suprotnost imžnji. Moram poći - kaže on Johnu Wyseu. - Samo tu do suda, čakom, da vidim je li Martin tamo. Ako dođe, recite mu da ću se odmah vratiti. Za trenutak.

Tko te drži? I odjuri kao munja.

- Novi apostol za neznabošce - kaže građanin - Sveopća ljubav.

- Ovaj - kaže John Wyse. - Nije li to ono čemu nas uče? Ljubi bližnjega svoga.

- Onog tipa? - kaže građanin. - Na prosjački štap dovedi bližnjega svoga, to je njegovo geslo. Ljubav, ma nemoj! Stvorenje za Romea i Giuliettu.

Volim voli voljeti ljubav. Bolničarka voli novog liječnika. Policajac 14 A voli Mary Kelly. Gerly MacDovvcll voli momka koji ima bicikl. M. B. voli plavokosog gospodina. Li Či Han voljeti ljubiti Ča Pu Čau. Jumbo, slon, voli Ahcu, slonicu. Stari gospodin Verschoyle s trubicom za nagluhe voli staru razroku gospođu Verschoyle. Čovjek u smeđem kišnom ogrtaču voh neku preminulu ženu. Njegovo Veličanstvo kralj voli Njeno Veličanstvo kraljicu. Žena Normana W. Tuppera voh čas-

nika Taylora. Vi volite neku osobu. A ta osoba voli neku dragu osobu, jer svatko voli nekoga ali Bog voli svakoga.

- Dakle, Joe - kažem ja. - U tvoje zdravlje, živ mi bio i veseo. Mnogo uspjeha, građanine!

- Živio - veh Joe.

-Blagoslovio vas Bog i Djeviea Marija i sveti Patrik - kaže građanin.

1 nagne vrč da pokvasi grlo.

- Poznajemo mi te lieemjere - kaže on - koji propovijedaju i zavlače ti ruku u džep. Uzmimo na primjer onog tobože pobožnog Cromvvella i njegove oklopnike koji su žene i djeuu u Droghedi nabijali na mač, s riječima iz Bibhje *Bog je ljubav* oblijepljenim oko ždrijela svoga topa. Biblija! Jeste li u današnjem *United Irishmanu* čitali onu rugalicu o poglavici plemena Zulu koji je u posjetu Engleskoj?

- O čemu se radi? - pita Joe.

Nato građanin iz hrpe novina izvuče jedne i počne čitati:

-Jučer je nosilac zlatne palice, kapetan počasne tjelesne straže, lord Gazi, pl. Gazi kao po jajima. Njegovu Vehčanstvu Alakiju od Abeakute predstavio delegaciju glavnih mančesterskih magnata pamuka, da bi Njegovu Veličanstvu izrazili srdačnu zahvalnost britanskih trgovaca zbog olakšica koje im daje u svojim dominionima. Delegacija je prisustvovala svečanom ručku na kraju kojega je tamnoputi vladar vrio nadahnutim govorom, što ga je britanski kapelan, velečasni Ananije Bogoslov Golokost, slobodno prevodio, zahvalio masa Gaziju i istaknuo srdačne odnose koji postoje između Abeakute i Britanskog Carstva, izjavivši kako u svojoj riznici, kao najdragocjenije blago, čuva iluminiranu Bibhju, knjigu koja sadrži riječ Bogu i tajnu moć Engleske, koju mu je milostivo poklonila bijela vladarica, velika squaw Viktorija, s osobnom posvetom napisanom uzvišenom rukom kraljevske darovateljice. Alaki je zatim nazdravljajući *Black and White* ispio pehar najboljeg viskija iz lubanje svog neposrednog prethodnika iz dinastije Kakačakačak, zvanog Četrdeset Bradavica, nakon čega je posjetio glavnu tvornicu Pamukopolisa i nacrtao svoj znak u knjigu posjetilaca, otplesavši zatim dražesni stari abeakutski ratni ples, za kojega je progutao nekoliko noževa i viljuški uz oduševljeno pljeskanje mladih radnica.

- Kraljica udovica - kaže Ncd. - Od nje se to može očekivati. Pitam se je li tu Bibliju upotrijebio za istu svrhu u koju bih i ja.

- U istu, samo češće - kaže Lenehan. - A nakon toga u toj plodnoj zemlji širokohsni mango izuzetno je uspijevao.

- Je li to od Griffitha? - pita John Wyse.

- Nije - kaže građanin. - Nije potpisano sa Shanganagh. Nego samo početnim slovom: P.

-1 to vrlo lijepim početnim slovom - veli Joe.

- Tako se to radi - kaže građanin. - Trgovina slijedi zastavu.

- Dakle - kaže J. J. - ako su lošiji od onih Belgijanaca u slobodnoj državi Kongo, onda su zbilja loši. Jeste li čitali izvještaj onog, kako mu je ono ime?

- Casement - kaže građanin. - Irac je.

- Da, to je taj - kaže J. J. - Siluju žene i djevojke i batinaju domoroce po trbuhu da iscijede iz njih što više crvenog kaučuka.

- Znam kamo je otišao - kaže Lenehan pucnuvši prstima.

- Tko? - pitam ja.

- Bloom - kaže on. - Sud mu je samo izlika. Kladio se s nekoliko šilinga na i otišao da pokupi svoje šekcl.

- Taj bjelooki Kafar - kaže građanin - koji se nikad u svom životu nije kladio na konje?

- Tamo je otišao - kaže Lenehan. - Sreo sam Bantama Lyonsa koji je upravo bio pošao da se kladi na toga konja, ali sam gaja odgovorio, a on mi je rekao da mu je Bloom to savjetovao. Kladam se u što god hoćete da je dobio sto šilinga za pet uloženih. Taj je jedini u Dublinu koji je dobio. Nepoznat konj.

- Pa i sđm je nepoznat konj - veli Joe.

- Čuj, Joe - kažem ja. - Pokaži nam vrata na koja se izlazi.

- Tamo su - kaže Tcrry.

Zbogom Irska odlazim u Gort. Pošao sam dakle naokolo sa stražnje strane dvorišta da se pomokrim i bogami (sto šilinga prema pet) dok sam olakšavao svoj *Letak* (dvadeset prema) olakšavao svoj teret kažem ja sebi znao sam da je u neprilici (odošć dva vrča od Joca i onaj jedan kod Slattciyja) u neprilici kako da klisne (sto šilinga to je pet fimti) i kada su bili u (nepoznat konj) onaj pijandura Burke govorio mi je o kartanju i odao mi da je dijete bolesno (do vraga, mora da ovoga ima čitav galon) ona žena mlohove stražnjice govorila mi je preko telefona da *joj je bolje* ili *da je* (au!) sve je tako smišljeno da bi mogao zbrisati sa čitavim ulogom ako dobije ili (Isuse, bio sam pun do vrha) rad bez dozvole (au!) Irska je moja nacija kaže on (ha! phthhh!) nikad nećemo dorasli onim prokletim (ovo je zadnja kap) jeruzatemskim (ah!) kukavicama.

Kakogod bilo, kada sam se vratio, bučno su raspravljah, John Wyse je govorio daje Bloom Griffithu dao ideju za Siim Fein da su svom listu počne objavljivati napise o svakojakim izbornim namještajlkama.

pristranim porotama i utajama poreza, i da se po cijelom svijetu imenuju konzuli koji bi išli oko i prodavali irske proizvode. Ukrasti Petra da se plati Pavlu. Prokletstvo, sve će propasti ako se tako površni tipovi nmiješaju u naše stvari. Prepnstite to nama. Neka Bog sačuva Irsku od takvih kao što je to njuškalo. Kakav je Bloom sa svojim smicalicama. I ćaća mu što se prije njega bavio podvalama, stari Metnzalc Bloom, trgovački pntnik-Inpež koji se otrovao cija-novodičnom kiselinom nakon što je zemljn preplavio svojim dran-gnijama i petparačkim dijamantima. Zajmovi poštom nz povoljne nvjete. Dostavljamo svaku svotu uz obveznicu. Udaljenost nije važna. Bez jamstva. Bogami, nalik je na kozn Lantyja MacHalea koja je svakog pratila dio puta.

- To su činjenice - kaže John Wyse. - A tn je i čovjek, Martin Cunningham, koji će vam sve o tome reći.

Zaista, stigla su kola iz dvorca a u njima Martin i Jack Power s njim, i još neki tip po imenu Crofter ili Crofton, umirovljeni slnžbenik poreznog ureda, oranžist koji je na Blackbnmovn spiskn i prima plaćn, ili je to pak Crawford koji se skita zemljom na kraljev trošak.

Naši su putnici stigli do seoske gostionice i sjahali s konja.

- Hej, slugane! - viknuo je onaj koji im je po izgledu bio vođa. - Drski nitkove! Doiazii

Tako govoreći glasno je balčakom mača kucao u otvorena vrata s rešetkama.

Nato se pojavio naš gostioničar pripasujući kožnu pregaču.

- Želim vam dobra večer, gospodo - rekao je on smjerno se poklo-nivši.

- Malo brže, momče! - viknuo je onaj koji je kucao. - Pobrini se za naše konje. A nama daj što najbolje imaš jer nam je, vjere mi, potrebno.

- Na nesreću, dobra moja gospodo - rekao je gostioničar - moja uboga kuća slabo je opskrbljena. Ne znam čime bih ponudio vaša gospodstva.

- Kako to, momče? - viknuo je dragi iz te družine, čovjek ugodna izgleda - zar tako dočekuješ kraljeve glasnike, majstore Pipničara?

Krčmar se odjednom promijeni u hcu.

- Milost, gospodo - rekao je ponizno. - Ako ste kraljevi glasnici (Bog neka štiti Njegovo Veličanstvo!), ničega vam neće nedostajati. Kraljevi prijatelji (Bog blagoslovio Njegovo Veličanstvo!) neće postiti u mojoj kući, jamčim vam.

- Onda na posao! - viknuo je putnik koji još nije bio progovorio, velika izjehca, sudeći ga po izgledu. - Imaš h što za nas?

Moj se gostioničar ponovo naklonio i odgovorio:

- Dobra moja gospodo, Sto kažete na paStetu od mladih golubova, nekoliko komada divljači, teleći hrbat, divlju patku s hrskavim kriškama slanine, veprovu glavu s pistacijama, zdjelu lijepe kreme od jaja i mlijeka, puding od muSmula i bocu starog rajnskog vina?

- Boga ti Božjeg! - uskliknuo je posljednji koji se oglasio. - To mi se sviđa. Pistacije!

- Aha! - viknuo je onaj ugodna izgleda. - Uboga kuća, slabo opskrbljena, zbilja! Vidi ti Saljivčine!

Nato ude Martin pitajući gdje je Bloom.

- Gdje je? - kaže Lenehan. - Pljačka udovice i siročad.

- Nije li istina - kaže John Wyse - ono Sto sam građaninu govorio o Bloomu i Sitm Feinu?

- Istina je - kaže Martin. - Ili barem svi tako alegiraju.

- Čije su to alcgacijc? - kaže Alf.

- Moje - veli Joe. - Ja sam aligator.

- Na kraju krajeva - kaže John Wyse - zaSto Židov ne bi mogao voljeti svoju zemlju kao i bilo tko drugi?

- ZaSto ne! - kaže J. J. - Ako točno zna koja je to zemlja.

- Je li on Židov ili bezvjerac ili katolik ih protestant ili, do vraga. Sto je on? - kaže Ncd. - Ili tko je on? Bez uvrede, Croftone.

- Tko je Junius? - kaže J. J.

- Mi ga ne želimo - kaže Crofter, oranžist i prezbiterijanac.

- On je Židov otpadnik - kaže Martin - iz nekog mjesta u Mađarskoj, i sve je planove zamislio po mađarskom sistemu. Nama u dvorcu to je poznato.

- Nije li rođak onog znbara Blooma? - kaže Jack Power.

- Ni govora - kaže Martin. - Samo se jednako prozivaju. On se zvao Virag, po ocn koji se otrovao. Sinžbenim je pntem promijenio prezime, mislim otac.

- To je novi Mesija Irske! - kaže građanin. - Otoka svetaca i mudraca!

- Oni joS nvijek čekaj n svoga spasitelja - kaže Martin. - A što se toga tiče, i mi.

- Da - kaže J.J. - i za svakog dječaka koji se rodi misle da bi mogao biti njegov Mesija. I svaki je Židov, mislim, strahovito nzbnden, dok ne sazna da lije postao otac ili majka.

-1 očekuje da svaki slijedeći trenutak bude njegov - kaže Lenehan.

- O, Bože - kaže Ned - da ste samo vidjeli Blooma prije nego mu se onaj sin, koji je zatim nmro, rodio. Sreo sam ga jednog dana na južno

tržnici kako kupuje kutiju Ncavcove hrane za djecu šest tjedana prije nego što mu je žena rodila.

- *En ventre sa mitre* - kaže J. J.

- Nazivale li vi to muškarcem? - kaže građanin.

- Zanima me je li on uopće znao kako se to radi - veli Joe.

- Bilo kako bilo, rodilo mu se dvoje djece - kaže Jack Power.

- A na koga sumnja? - pita građanin.

Bogami, u šali mnoga istina se kaže. On je jedan od onih prokletih polutanskih mjcšanaca. Jednom mjesečno, pričao mi je onaj pijandura Burke, ležao je u hotela s glavoboljom kao kakva cura kad ima menstmaciju. Zna li što ću ja vama reći? Bio bi bogougodan čin zgrabiti tog momka ovako i baciti ga u more. Bilo bi to ubojstvo u samoobrani. Zbrisao je sa svojih pet funti a da nikom nije platio piće kao čovjek. Neka nas Bog sačuva. Ni toliko da ovlažimo grlo.

- Milosrđe prema blišnjemu svome - kaže Martin. - Ali gdje je on? Ne možemo čekati.

- Vuk u ovčjoj koži - kaže građanin. - To je on. Virag iz Mađarske! Zovem ga Ahasvc. Bogom prokleti.

- Imaš li vremena za jedan mali gutljaj, Martine? - pita Ned.

- Samo jedan - kaže Martin. - Moramo požuriti. J. J. i S.

- A ti, Jack? Croftonc? Tri mala, Terry.

- Trebalo bi da se sveti Patrik još jednom iskrca u Ballykinlaru i da nas preobrati - kaže građanin - pošto smo dopustili da nam takvi zagade naše obale.

- Dakle - kaže Martin, kucajući po šanku da mu donesu piće. - Bog blagoslovio sve ovdje prisutne, to je moja molitva.

- Amen - kaže građanin.

-1 uvjeren sam da hoće.

Na cilik sakristijskog zvonca, predvođena nosiocem raspela, praticima, kadioničarima, nosiocima ladice za tamjan, štionicima, vrtarima, đakonima i supdakonima, približavala se sveta povorka opata s mitrama i priora i gvardijana i redovnika i svete braće: redovnici sv. Benedikta iz Spoleta, kartuzijanci i kamaldolezi, cisterciti i olivetanci, oratorijanci i valombrozijanci i braća augustinci, brigitinci, premonstranti, serviti, trinitarijanci i djeca Petra Noloascoa; s njima s gore Karmel djeca proroka Elije koju su vodili biskup Albert i Terezija od Avile, obuveni i dragi; i fratri, crni i sivi, sinovi siromašnog Franje, kapucini, kordclijanci, mitumi i opscrsvanti i kćeri sv. Klata; i sinovi sv. Dominika, braća propovjednici, i sinovi sv. Vinka; i redovnici sv. Wolstana; i djeca Ignacijeva; i bratovština kršćanske djece predvođena

velečasnim bratom Edmundom Ignatiusom Riccom. Zatim su slijedili svi svcei i mučenici, djevice i ispovjednici: sv. Cir i sv. Izidor Arator i sv. Jakov Manji i sv. Fokas iz Sinope i sv. Julijan Hospitator i sv. Feliks iz Cantalicca i sv. Simon Stilit i sv. Stjepan Prvomučenic i sv. Ivan od Boga i sv. Fcreol i sv. Leugarde i sv. Theodotus i sv. Vulmar i sv. Rikard i sv. Vinko Paulski i sv. Martin iz Todija i sv. Martin iz Toursa i sv. Alfred i sv. Josip i sv. Denis i sv. Komelije i sv. Lcopold i sv. Bernard i sv. Terencije i sv. Edvard i sv. Owcn Caniculus i sv. Anoiumus i sv. Eponimus i sv. Pseudoitimus i sv. Homoiumus i sv. Paroiumus i sv. Sinonimus i sv. Laurcnc O'Toolc i sv. Jakov iz Dingica i Compostelle i sv. Kolumcila i sv. Kolumba i sv. Celestin i sv. Kolman i sv. Kcvin i sv. Brendan i sv. Frigidije i sv. Senan i sv. Fahtna i sv. Columbanus i sv. Gal i sv. Fursey i sv. Fintan i sv. Fiacre i sv. Ivan Nepomuk i sv. Toma Akvinski i sv Ives Bretonski i sv. Michan i sv. Herman-Josip i tri zaštitnika pobožne mladeži sv. Alojzjic Gonzaga i sv. Stanislav Kostka i sv. Ivan Berehman i sveci Gervazije, Scrvacije i Bonifacije i sv. Brida i sv. Kiemani i sv. Kaiticije iz Kilkeimyja i sv. Jarlath iz Tuama i sv. Finbarr i sv. Pappin iz Ballymuna i brat Alojzjic Pacfficus i brat Louis Bellicosus i svetece Ruža iz Lime i iz Viterba i sveta Marta izBetanije i sv. Marija Egipatska i sv. Lucija i sv. Brigita i sv. Attracta i sv. Dympna i sv. Ita i sv. Maiion Calpensis i blažena sestra Terezija od Malog Isusa i sv. Barbara i sv. Skolastika i sv. Ursula sa jedanaest tisuća djevica. I svi su došli s nimbusima i aureolama i svetokruzima, noseći palme i harfe i mačeve i maslinove vijence, u kaljama na kojima su bile izvezena sveta znamenja njihove moći, tintamice, strelice, hljebovi, krčazi, verige, sjekire, stabla, mostovi, dječica u kadi, školjke, bisage, škare, ključevi, zmajevi, ljljani, sačma, brade, praščići, svjetiljke, mjehovi, košnice, kutlače, zvijezde, zmije, nakovnji, kutije vazelina, zvona, štake, kliješta, jelenski rogovi, nepromočive čizme, sokolovi, mlinski kamenovi, oči na pladnju, voštane svijeće, škropioitice, jednoroz. I dok su prolazili pokraj Nelsonova stupa, kroz Hemy Street, Maiy Street, Capel Street, Little Britain Street pjevajući introitus *in Epiphania Domini* koji počinje sa *Surge, illuminare*, i zatim vrlo ljupko gradual *Omnes* koji kaže *de Saba venient* pravili su razna čuda, istjerivali đavle, oživljavali mrtve, umnožavali ribe, ozdravljivali kljaste i slijepe, pronalazili različite izgubljene stvari, tumačili i objašnjavali Sveto pismo, blagoslivali i prorokovali. Na kraju, pod ncbiticom od zlatotkana platna pojavio se velečasni otac O'Flynn koga su pratili Malachi i Patrick. Kada su časni oci stigli na određeno mjesto, pred kuću Bernarda Kicmana i dmgova, d.d., Little Britain Street 8,9 i 10, velctrgovca, distributera vina i rakije,

s ovlaštenjem za točenje piva, vina i žestokih pića isključivo u gostionici, misnik je blagoslovio kuću i okadio prozore s bilbrama i križišta i svodove i brodove i kapitele i zabate i vijence i nazupčane lukove i tornjeve i svetom vodicom poškropio nadvratnice i molio Boga da blagoslovi kuću kao što je blagoslovio kuću Abrahamovu i Izakovu i Jakovljevu i da anđele Svoje svjetlosti pošalje i nastani ih u njoj. I ušavši blagoslovio je jelo i piće i svi koje je blagoslovio odgovarali su na njegove molitve.

-*Adiutorium nostrum in nomine Dimini.*

- *Qui fecit coelum et terram.*

-*Dominus vobiseum.*

• *Et cum spiritu tuo.*

I položio je ruke na blagoslovljene i izgovorio zahvalnicu i molio i svi su molili s njim:

- *Deus, cibus verbo sanctificantur omnia, benedictionem tuam effunde super creaturas istas: et praesta ut quisquis eis secundum legem et voluntatem Tuam cum gratiarum actione usus fuerit per invocationem sanctissimi nominis Tui corporis sanitatem et animae tutelam Te auctore percipiat per Christum Dominum nostrum.*

- Tako kažemo i svi mi - kaže Jack.

- Tisuću funti godišnje, Lambcrte - kaže Crofton ili Crawford.

- Tako je - kaže Ned, dižući čašu svoga "Johna Jamesona". - I maslaca za na kruh.

Upravo sam se osvrtao da vidim komu će na um pasti ta sretna misao, kad eto ti vraga ponovo se vratio gradeći se da mu se vraški žuri.

- Bio sam na sudu - kaže - i tražio sam vas. Nadam se da nisam...

- Ne - kaže Martin - sprenmi smo.

Na sudu ma nemoj a džepovi ti vise puni zlata i srebra. Podlo prljavo pseto. Plati nam piće. Bože sačuvaj, samo to ne! Židov ti je Židov! Sve samo za sebe. Prepreden kao zahodski štakor. Sto za pet.

- Nemojte nikome reći - kaže građanin.

- Molim - kaže on.

- Hajdemo, momci - kaže Martin videći da će postati gusto. - Pođimo.

- Nemojte nikome reći - kaže građanin proderavši se. - To je tajna.

I prokleti pas se probudio i zarežao.

- Do viđenja svima - kaže Martin.

I izgurao je van što je brže mogao Jacka Powera i Croftona ili kako god mu je ono ime i sSm među njima praveći se nevješt pa s njima u onu vrašku kočiju.

- Krenimo! - kaže Martin kočijaš.

Mliječnobijeli delfin stiesao je grivn i kormilar je, popevši se na zlatn krmn, razvio ttbušasto jedro prema vjetra i otplovio pnnim jedrima, s dodatnim krmenim jedrom okrenntim nlijevo. Mnoge ljpke nimfe približile su se desnom i lijevom bokn i, vješajncí se za strane otmjenog broda, povezivale svoja sjajna tijela kao što to čini vješt kolar kada oko glavčinc kotača u jednakim razmacima postavlja žbice što su sve sestre jedna dragoj i učvršćuje ih izvanjskim obručem te daje brzinu muškim nogama bilo da jive u rat ih u borbu za osmijeh hjepih gospa. Tako su i one došle i rasporedile se, te voljne nimfe, sestre besmrtn. 1 smijale se praćakajući se u krugu svoje pjene: i brod je sjekao valove.

Ali vrag ga odnio upravo kad sam spuštao vrč na stol vidio sam kako se građanin diže i tetura prema vratima, sopteći i dašćući kao da ima vodenu bolest, proklinjući Blooma kromvclovskom kletvom, zvonom knjigom i svijjećom, na irskom, pljujući i pjeneći se a Joe i mah Alf oko njega kao vilenjaci nastojeći ga umiriti.

- Pustite me na mira - kaže on.

1 bogami uspio je doći do vrata iako su ga vukli natrag i proderao se:

- Triput hura za Izrael!

Hajde, sjedni zaboga lijepo na stražnjica i ne pravi od sebe budalu pred dragima. Kriste, uvijek se nađe neka bndala koja digne paklenu dreku luzašto. Bogami, da ti se pivo ukiseli u želucu, baš tako.

Svi odrpanci i vucare iz cijele zemlje okupljeni sn oko vrata i Martin govori kočijašn neka vozi i građanin nrla i Alf i Joe ga salijeću da ga umire i on na sva nsta nešto grdi Židove a protnhe traže da održi govor i Jack Power se tradi da ga natjera da sjedne i da zaveže tu svoju prokletu gubicu i neki protnha s povezom preko oka počinje pjevati *Kad bi čovjek na mjesecu bio Zid, Zid, Zid* a neka drolja se dere:

- Hej, gospodine, dućan ti je otvoren, gospodine!

I on kaže:

- Mendelsohn je bio Židov i Karl Mane i Mercadante i Spinoza. I Spasitelj je bio Židov i Židov je bio njegov otac. Vaš Bog.

- On nije imao oca - kaže Martin. - A sada je dosta. Vozi!

- Čiji Bog? - pita građanin.

- Naime, stric mn je bio Židov - kaže on. - Vaš Bog je bio Židov. Krist je bio Židov kao i ja.

Do vraga, građanin se zaletio natrag n krčmu.

- Isusa mi - kaže on - razbit ću glavu tom prokletom Židovu zato Sto u usta uzima sveto ime. Isusa mi, razapet ću ga, hoću zaista. Dajte mi onu kutiju s keksima.

- Stani! Stani! - veli Joe.

Veliko i zadivljeno mnoštvo prijatelja i znanaca iz prijestolnice i okolice Dublina okupilo se da počele sretan put Nagyasdgos uram Lipćti Viragu, donedavno u službi u poduzeću Alcxandcra Thoma, Štampara Njegova Veličanstva, prilikom odlaska u daleku zemlju Szd-zharminczbrojugulyds-Dugulds (Dolina žuboravih voda). Svečanost koja je protekla s velikim *eclatom* bila je prožeta izuzetnom srdačnošću. Iluminirani svitak starog irskog pergamenta, rad irskih umjetnika, istaknutom su fenomenologu poklonili u ime velikog dijela općine i uza nj srebrnu Skrinjicu, ukusno izrađenu u stilu drevne keltske ornametike, rad u kojem se ogleda sav ugled njegovih tvoraca, gospode Jacoba *agus* Jacoba. Gostu koji je odlazio priređene su srdačne ovacije, nrnogi prisutni bili su vidljivo ganuti kada je probrani orkestar irskih gajdaSa zasvirao dobro poznati napjev *Vrati se u Erin*, nakon čega je odmah uslijedila *Rakoczsyjeva koračnica*. Bačve s katranom i kresovi gogeli su duž obala četiriju mora, na vrhovima brijega Hovvth, Three Rock Mountain, Sugar Loaf, Bray Head, planina Moume, Galtees, Ox i Doncgai i Spcrrm Peaks, Nagles i Bograghs, brdima Coimemate, močvarama M'Gilliccuddyja, Slicve Aughty, Slicve Bcmagh i Slieve Bloom. Usred klicanja koje je paralo nebeski svod, na koje je klicanjem uzvraćalo veliko mnoštvo privrženih na dalekim bregovima Kambrije i Kaledonije, divovski izletnički brod odlazio je polako i na kraju bio pozdravljen hrpom cvijeća predstavnica ljepšeg spola koje su prisustvovala u velikom broju i, dok je plovio niz rijeku u pratnji flote barki, spuštanjem zastava lučke kapetanije i carine jednako kao i zastave na električnoj centrali kod Golubinjaka i na svjetioniku Poolbeg. *Visszont!dt dsra, kedves bardtom! Visszont!dt dsra!* Otišao ali nije zaboravljen.

Bogami, ni vrag ga ne bi bio zadržao dok se nije nekako dokopao one proklete kutije pa s njom van a mali mu se Alf objesio o lakat a on se dere kao prikllano prase, ni bolje ni gore od bilo koje predstave u Queen's Royal Theatreu:

- Gdje je da ga ubijem?

A Ned i J. J. umim od smijeha.

- Do vraga - kažem ja - ne smijem to propustiti.

Ali, na sreću, kočijašu je pošlo za ndcom da upravi kljuse na drugu stranu i odveze kočiju.

- Čekaj malo, građanine - veli Joe. - Stani!

On jc bogami istrgnuo ruku i zamahnuo i bacio kutiju. Hvala Bogu, sunce mu je bilo udarilo u oči, inače bi ga bio usmrtio. Bogami, bacio je gotovo do Longforda. Prokletu se kljuse uplašilo staro šugavo pseto kao mahnilo je jurilo za kolima a ljudi su vikali i smijali se i stara je limenka zvekerala ulicom.

Učinak udesa bio jc strašan i trenutačan. Opservatorij u Dunsinku zabilježio je ništa manje nego jedanaest podrhtavanja, sve petog stupnja Mcrcallijcve ljestvice, a sličan se seizmički poremećaj na našem otoku ne pamti sve tamo od potresa 1534. godine, kada je Svileni Thomas podigao bunu. Epicentar jc čini se bio u onom dijelu prijestolnice što ga tvore četvrt lim's Quay i župa sv. Michana s površinom od četrdeset i jednog jutra, dvadeset ara i dvadeset i pet četvornih metara. Sve gospodske zgrde u blizini Palače pravde bile su srašene, pa i sSmo to plemenito zdanje, u kojem su se za vrijeme udesa vodile važne pravne rasprave, sada jc doslovce hrpa raševina pod kojima su, strahuje se, živi zakopani svi koji su se u njoj nalazili. Prema izvještajima očevidaca saznaje se da su seizmičke valove pratile žestoke atmosferske smetnje ciklonskog karaktera. Dio šešira za koji se već ustanovilo daje pripadao veleštovanom sudskom pisara gospodinu Gcorgcu Fottrcllu i svileni kišobran sa zlatnim drškom s urezanim inicijalima, grbom i kućnim brojem učenog i veleštovanog predsjednika odjela za prekršaje, člana dublinskog suda za krivična djela, sir Fiedcricka Falkinera, članovi ekipe za spašavanje pronašli su, pojedinačno, u dva udaljena dijela otoka, ono prvo na trećem bazaltnom grebenu divova prolaza, ono drago stopu i tri palca duboko zakopano u pješčanu plažu Holeopen Bayja u bhzini drevnog rta Kinsale. Dragi su očevici igavih da su primijetih kako neki užareni predmet golemih razmjera strahovitim brzinom juri kroz atmosfera u smjera jugo-jugozapad. Izrazi sućuti i naklonosti svakog sata stižu sa svih krajeva raznih kontinenata a sveti Otac papa blagoudostojio se narediti da biskupi svih stolnih crkava u svim biskupijama koje potpadaju pod duhovnu vlast Svete stohce održe istodobno posebnu misu *pro defunetis* za spas duša tih preminulih vjernika koji su tako neočekivano pozvani iz naše sredine. Spašavanje, uklanjanje *debrisa*, leševa itd. povjereno je poduzeću Michal Meade i sin, Greta Brunswick Street 159, i poduzeću T. i C. Martin, North Wall 77,78,79 i 80, a pomagat će im vojnici i časnici lake konjice vojvode od Comwalla pod vrhovnim rradzorom Njegove Kraljevske Visosti, kontraadmirał, Njegove Ekscelencije sir Heretrlesa Hannibala Habeas Corpusa Andersorra, viteza Podvezice, viteza Reda sv. Patrika, viteza hramovrika, osobnog savjetrika Njegova Veličarrstva, viteza

zapovjednika Reda Kupatila, člana parlamenta, mirovnog suca, doktora medicine, nosioca odlikovanja za posebne zasluge, viteza s posebnim ovlaštenjima, majstora lova, člana Kraljevske akademije Irske, diplomiranog pravnika, doktora glazbe, upravitelja Odjela za siromahe, člana kolegija koledža Trinity u Dubhnu, člana Kraljevskog irskog sveučilišta, člana Kraljevskog medicinskog koledža Irske i člana Kraljevskog kirurškog kolegija Irske.

Takvo Sto još niste vidjeli u svom životu. Bogami, daje onog sretnog dobitnika dohvatio posred tikve, zapamtio bi on taj zlatni pehar, bogami bi, ali, vruga, građanina bi onda u ćorku zbog nasrtaja i tučnjave a Joea zato Sto mu je pomagao i huškao ga. Kočijaš mu je spasio život vozeći mahnitom brzinom, to je sigurno kao Sto je sigurno da je Bog stvorio Mojsija. Kako? O, Isuse, dakako da jest. I osuo jeza njim pravu paljbu kletvi.

- Jesam li ga ubio - pita on - jesam li ili nisam?

I vikao je onom prokletom psu:

- Drž'ga, Garry! Drž'ga, mladiću!

Posljednje Sto smo vidjeli bilo je kako ta prokleta kočija zamiče za ugao i kako stari jarac u njoj maše rukama i kako ona prokleta mrcina zabačenih usiju juri za njom koliko je noge nose, da ga rastrga na komamce. **Jiu u pet." fsitsc, morao mu sc dobro odužiti za to, jamčim vam.**

I tada, gle, nad svima njima pojavi se svjetlost velika i oni ugledaše kola u kojima stajaše On i uzdizaše se na nebesa. I vidješe Ga oni u kolima, zaodjenuta u sjaj svjetlosti, u haljini kao sunce, lijepa kao mjesec i strašna tako da se od straha ne usudiš pogledati u Nj. I začu se glas s neba, koji dozivaše: *Eljaj! Eljaj!* A on odgovori povikavši glasom jakim: *Abba! Adona!* I vidješe Njega, baš Njega, Ben Blooma Eliju, kako usred oblaka anđela, iznad Donohoeove radnje u Little Green Streetu, pod kutom od četrdeset i pet stupnjeva, ulazi u sjaj te svjetlosti, kao da Ga lopatom baciše.

Ljetna večer bila je počela obuimati svijet u svoj tajanstveni zagrljaj. Daleko na zapadu zalazilo je sunce i posljednji sjaj čitavog prebrzo izmaklog dana ljupko je titrao na moru i na žalu, na gordom rtu dragog starog Howtha koji je kao i uvijek čuvao vode zaljeva, na algama obraslim stijenama uz obalu Sandymounta i, na kraju ali ne manje važno, na mirnoj crkvi odakle je u tišinu povremeno izvirao glas molitve onoj koja je u svom čistom sjaju vječni svjetionik olujama bijenom ljudskom srcu, Mariji, zvijezdi mora.

Tri prijateljice sjedile su na stijenama, uživajući u tom večernjem prizoru i zraku koji je bio svjež ali ne i previše hladan. Mnogo puta su i često običavale one doći u taj omiljeni kutak da ugodno čavrljaju pokraj iskričavih valova i razgovaraju o ženskim stvarima, Cissy Caffrey i Edy Boardman s bebom u kolicima, i Tommy i Jacky Caffrey, dva mala kovrčava dječaka, odjevena u mornarska odijela s istim takvim kapama i natpisom *Brod Nj. V. Belleisle* otisnutim na obje. Jer Tommy i Jacky Caffrey bijahu blizanci, imali su jedva četiri godine i ponekad su bili vrlo bučni i razmaženi, ali unatoč tome slatki mališani vedrih blistavih lica i umiljata vladanja. Dubli su po pijesku svojim lopaticama i kanticama, gradili dvorce, kao što to djeca rade, ili se igrali velikom šarenom loptom, sretni čitav dan. A Edy Boardman je ljuljala amotamo bucmastu bebu u kolicima dok se mladi gospodičić samo smješkao od zadovoljstva. Bilo mu je tek jedanaest mjeseci i devet dana i, premda je još bio mali plentkavac, upravo je počinjao tepati svoje prve djetinje riječi. Cissy Caffrey nagnula se nada nj da ga pošaklja po debelim obraščićima i ljupkoj jamici na bradi.

- Hajde, srce - rekla je Cissy Caffrey - reci glasno, glasno. Hoću piti vode.

A mališan jc tepao za njom:

- Cn cn ote.

Cissy Calfrcy mazila jc mališana jer je strašno voljela djecn, bila vrlo strpljiva s tim malim patnicima pa Toimny Caffrcy ne bi nikad pristao popiti riblje ulje da ga Cissy Caffrcy nije držala za nos i obećala mu prhki okrajak hljcpčića ili komad crnog kruha prelivena zlatnim sirupom. Kakvu jc moć uvjerenja imala ta djevojka! Ali nema sumnje, mališan Boardman bio jc dobar kao sunce, pravi mali bombon sa svojim malim šarenim podbradnikom. Cissy Calfrcy nije bila jedna od onih razmaženih ljepotica, poput Flore MacFlimsy. Na svijetu nije bilo djevojke iskrenijeg srca, s uvijek nasmijanim ciganskim očima i veselom riječju na usnama crvenim kao zrele trešnje, drdgc preko svake mjere. 1 Edy Boardman se smijala čudnom jeziku malog brace.

Ali upravo tada došlo do male prepirke između mladog gospodina Tommyja i mladog gospodina Jackyja. Dječaci su dječaci a naši blizanci nisu bili nikakva iznimka od tog zlatnog pravila. Jabuka razdora bio je pješčani dvorac koji jc sagradio mladi gospodin Jacky a mladi ga je gospodin Tommy po svaku cijenu htio graditeljski obogatiti ulaznim vratima kakva ima kula Martello. Ali, ako je mladi Toimny bio tvrdoglav, i mladi jc Jacky bio svojeglav i, držeći se izreke daje kuća svakog malog lrc a njegova tvrda, napao je svog unskog suparnika i to tako uspješno da se srašio, iako je bio napadač, a (moramo na žalost i to reći!) i žudeni dvorac isto tako. Nije potrebno kazati da su krikovi poraženog mladog gospodina Tommyja privukli pažnju dviju prijateljica.

- Hodi amo, Tommy - viknula je njegova sestra zapovjednički. - Odmah! A ti se, Jacky, srami što si jadnog Tommyja bacio u prljavi pijesak. Čekaj samo dok te uhvatim.

Očiju zamagljenih od suzdržanih suza, mladi Tommy došao je na njen poziv jer jc riječ starije sestre za blizance bila zakon. A bio je u jadnom stanju nakon te svoje nezgode. Njegova mala mornarska ^pa i hlače bili su puni pijeska ali Cissy je bila nenadmašiv majstor u umjetnosti izgladivanja sitnih životnih nezgoda pa ubrzo ni zrnca pijeska nije više bilo na njegovoj maloj urednoj odjeći. Plave oči još su blistale od vrelih suza koje su htjele poteći, tako da mu je ona poljupcem odagnala jad i rukom zaprijetila krivcu, mladom gospodinu Jackyju, i rekla da bi mu ona već dala svoje, daje bliže, dok su joj oči prijeteći sijevale.

- Nevaljali zločesti Jacky! - viknula je.

Zagrlila je malog mornara i nježno mu protepalala:

- Kako ti je ime? Medeni?

- Reei nam koja je tvoja djevojka - rekla je Edy Boardman. - Je li Cissy tvoja djevojka?

- Niije - plačljivo je rekao Tommy.

- Je li Edy Boardman tvoja djevojka? - upitala je Cissy.

- Niije - rekao je Tommy.

- Ja znam - rekla je Edy Boardman, ne baš previše ljubazno, vragolasto ga pogledavši kratkovidnim očima. - Ja znam tko je Tommyjeva djevojka. Gerty je Toimnyjcva djevojka.

- Niije - rekao je Tommy i samo što nije zaplakao.

Cissyna brza majčinska pronicavost ubrzo se dosjetila što je posrijedi te je šapnula Edy Boardman da ga povede iza koliea gdje ga ljudi neće moći vidjeti, i da pripazi da ne smoči svoje nove žutosmede cipele.

AUtkoje Gcrly?

Gcrly MacDovvell, koja je sjedila pokraj svojih prijateljica, utonula u mish, gledajući nekud u daljinu, bila je zaista tako hjep primjer mile irske djevojke kakav čovjek samo poželjeti može. Svi koji su je poznavali smatrah su je hjepom, premda je, kako su to ljudi često govorili, više bila Giltrap nego MacDowcU. Bila je vitkog i ljupkog stasa koji je čak naginjao krhkosti, ah one želc-tablete sa željezom što ih je u posljednje vrijeme uzimala, više su joj koristile nego tablete za žene udovice Wclch pa je sada mnogo manje patila od onih krvarenja što ih je svakog mjeseca nekad imala, i od onog osjećaja umora. Voštano bljedilo njena lica bilo je gotovo produhovljeno u svojoj bjelokosnoj čistoci, premda je ružin pupoljak njenih usta bio pravi Kupidov flk, grčki savršen. Ruke su joj bile sitnim žilama prošaran alabastar s izduženim prstima i tako bijele kakvim ih je mogao učiniti limunov sok i kraljica svih krema, iako nije bila istina da je u krevetu nosila rukavice od jelenske kože niti da je noge kupala u mlijeku. Bertha Supple ispričala je Edy Boardman tu hotimičnu laž, jednom kada se nasmrtno posvađala s Gerty (prijateljice bi se, dakako, povremeno malo poiječkale, kao i svi drugi smrtnici) i rekla joj da ni u kom slučaju nikome ne kaže da joj je ona to rekla, inače više nikad neće s njom progovoriti ni riječi. Ne. Čast onome tko je zaslužuje. Gcrty je imala neku urođenu ugladenost, neku otmjenu kraljevsku *hauteur* koja se bjelodano odražavala na njenim nježnim rukama i visokozasvođenim stopalima. Da je dobar usud samo htio da se rodi kao plemkinja visoka roda s nasljednim posjedom, i da je samo imala sreću da stekne dobar odgoj, Gerty MacDovvell lako bi se mogla mjeriti sa svakom damom u zemlji i nositi sjajne haljine s draguljima na čelu, a plemeniti prosoci do njenih nogu

međusobno bi se natjecali koji će joj prije iskazati Štovanje. Možda je baš to, ta ljubav koja se možda mogla desiti, blagim crtama njena lica pokatkad davala izraz pun pritajenog značenja, onu čudnu čežnjivu crtu njenim lijepim očima, čar kojem je malo tko mogao odoljeti. Zašto žene imaju oči kao čarobnice? Grcyinc su bile najplavlje irski plave, obmbljene blistavim trepavicama i tamnim izražajnim obrvama. Te obrve nekoć nisu bile tako svilenkasto zavodljive. Madame Vera Verity, urednica rabrike Ženska ljepota u reviji Vijesti iz otmjenog svijeta, prva joj je savjetovala da upotrijebi olovku za trepavice, koja očima daje onaj privlačni izraz tako omiljen ženama koje u modi vode glavnu riječ, a Gerty se nikad nije pokajala zbog toga. Zatim je tamo pisalo o tome kako se na znanstveni način riješiti crvcnjenja i kako postati visok, povećajte svoju visinu i lice vam je lijepo, ali što je s vašim nosom? To bi odgovaralo gospodi Dignam jer je u nje kao krampir. Ali kmna Gertyne ijepote bila je bujnost čudesne njene kose. Bila je tamno-smeđa, prirodno kovrčava. Podšišala ju je upravo toga jutra zato što je bio mlađak i padala joj je oko lijepe glave u nmoštvu raskošnih uvojaka, a podrezala je i nokte, u četvrtak, to donosi bogatstvo. Upravo sada, kada joj je na Edyne riječi izdajničko crvenilo, nježno kao najnježnija ruža, oblilo obraze, izgledala je tako ljupko u svojoj djevojačkoj sramežljivosti da joj u svoj lijepoj božjoj zemlji usic^j nije uho ravne.

Na trenutak je zašutjela prilično tužnih oborenih očiju. Htjela je oštro pobiti tu tvrdnju, ali nešto joj je zadržalo riječi na jeziku. Sklonost ju je tjerala da odmah odgovori: dostojanstvo joj je nalagalo da šuti. Lijepo su se usne neko vrijeme škubile ali zatim je podigla pogled i prasnula u vedar sitan smijeh koji je u sebi sadržavao svu svježinu mladog svibanjskog jutra. Znala je vrlo dobro, bolje od svih drugih, zašto je škiljava Edy rekla da se njegova naklonost pomalo hladi, kad je to naprosto bila samo silna svađa dvoje zaljubljenih. Kao i obično, netko se osjetio izigran, zato što se mladić s biciklom, s onu stranu London Biidge Rooda, neprestano tamo-amo vozika ispred njena prozora. Samo što ga je otac sada prisilio da uvečer ostaje kod kuće i marljivo uči kako bi dobio stipendiju za srednju školu, koja je bila raspisana, i kako bi se, pošto je završi, upisao na Trinity koledž da studira za liječnika, kao i njegov brat W. E. Wylie, koji je sudjelovao na biciklističkim trkama sveučilištaraca Trinity koledža. On je zacije- lo malo mario za ono što ona osjeća, za onu tupu bolnu povremenu prazninu u njenu srcu, koja joj je prodirala sve do srži. Ali on je još mlad i možda će s vremenom naučiti kako daje voli. Njegovi su bili

protestanti i Gcrty je dakako znala Tko je po redu prvi i da je za Njim Blažena Djevica a onda sveti Josip. Ali on je neosporno bio zgodan s izvanrednim nosom i upravo tako kako je izgledao, gospodin od glave do pete, i oblik njegove glave otraga, kada je gologlav, koji bi svugdje prepoznala jer je drukčiji od uobičajenih, i način na koji okreće bicikl kod ulične svjetiljke, dižući ruke s upravljača, i k tome ugodni miris onih dobrih cigareta, a osim toga, bih su iste visine on i ona i stoga se Edy Boardman pravila tako strašno pametna zato što on ne dolazi i ne vozika se amo-tamo ispred onog komadića od njena vrta.

Gerty je bila jednostavno odjevena ali s urođenim ukusom štovateljice Kraljice mode jer je osjećala da zapravo postoji mogućnost da bi on mogao biti vani. Jednostavna bluza električnoplave boje koju je sama obojila u loncu (jer je *Ilustrirana revija za dame* najavljivala da će se te sezone nositi električnoplava), s oštrim izrezom u obliku slova V sve do između dojki i džepa za rupčić (u kojem je uvijek nosila komadić vate natopljen njenim najdaržim parfemom jer bi rupčić kvario liniju) i mornarsku tricetvrt dugu suknju, korak široku, koja je savršeno isticala njen vitki ljupki lik. Nosila je koketni statki šeširić od širokolisne crne slame kontrastno obrubljen ljubičastoplavim chenilleom i leptirastom svilenom vrpcom sa strane u istom tonu. U utorak je čitavo popodne trčkarala da nade nešto što će se slagati s tim chenilleom i napokon našla ono što je tražila na ljetnoj rasprodaji kod Clery, baš to, malo se u trgovini zaprljalo, ali se to uopće ne primjećuje, sedam prstiju široko po dva šilinga i jedan peni. Sasvim Scima ga je napravila i kako se samo radovala kada gaje zatim probala, smješkajući se ljupkom odrazu što joj gaje zrcalo uzvraćalo! A kada gaje stavila na vrč za vodu da sačuva oblik, znala je da će njime zasjeniti stanovite osobe koje poznaje. Njene cipele bile su nešto najnovije u obučarskoj modi (Edy Boardman bila je ponosna na sebe što je tako *petite* ali nije imala noge kao Gcrty MacDowcll, trideset i pet, i nikad i neće, bez obzira na sve) s lakiranim vrhovima i samo jednom elegantnom kopčom preko visoko izvijenog stopala. Njen lijepo oblikovani gležanj otkrivao je svoje savršene proporcije ispod suknje baš koliko treba, ni djelić više, njenih lijepih nogu u tankim čarapama s visokim pojačanim petama i širokim mbom za podvezice. Rublje je bilo Gerlyna glavna briga a onaj tko poznaje lepršave nade i strepnje u slatkoj sedamnaestoj godini (premda Gerty nikad više neće imati sedamnaest) može li imati srca da je prekori? Imala je četiri ljupke garniture, prekrasno izvezene, tri haljine i spavaćiee posebno, a svaka garnitura bila je svezana vrpcom druge boje, ružičastom, blijedoplavom, svijetloljubičastom i svijet-

lozclnom, i sama ih jc sušila i plavila kad bi ih donijeli s pranja i glačala ih i imala komad opeke na koju je stavljala glačalo jer nije vjerovala praljama jer je vidjela kako im katkad izgori rablje. Nosila je plavo za sreću, nadajući se bez nade, bila je to njena boja i sretna boja za svaku nevjestu koja treba da ima malo plavog negdje na sebi zato što joj je zelena kojn je nosila tjedan dana prije donijela samo bol jer gaje njegov otae odveo lorći da nči za ispit za stipendijo i jer je mislila da bi ga mogla negdje sresti zato što je, kada se tog jnta odijevala, gotovo naopačke navnkla stare gaćice a to znači srećn i sastanak zaljubljenih, ako naopako obnčeš takve stvari ili ako ti se odvežn, što znači da misli na tebe ukoliko nije petak.

A ipak - ipak! Taj napeti izraz na njenn lični Neka tuga što je izjeda neprestano je na njemu prisutna. Dnša joj se ogleda u očima i dala bi cio svijet da bude sama u svojoj prisnoj sobi gdje bi se, dajući maha suzama, mogla dobro isplakati i dati oduška svojim zatomljenim osjećajima premda ne previše jer ona zna kako se lijepo plače pred ogledalom. Ljupka si, Gcrty, govorilo joj je zrcalo. Blijeda večernja svjetlost pada na lice beskrajno tržno i čeznutljivo. Gerty MacDovvell čezne uzalud. Da, od samog početka znala je da su njeni snovi o brakn izmišljeni i da neće zvoniti svadbena zvona za gdu Rcggy Wyhe, Trinity koledž Dublin (jer ona koja se bnđe ndala za starijeg brata zvat će se gospoda Wylie) i da u vijestima iz otmjenog draštva neće pisati da je gospoda Gertrade Wylie nosila raskošnu sivu toaletu obrabljenu skupocjenom polarnom liscicom. Premlad je on da to shvati. Ne vjemje u ljubav, prirodno pravo žene. One davne večeri na zabavi kod Stoera (još je nosio kratke hlače) kada su se našli nasamo i kada ju je kradom zagrlio oko pasa, problijedjela je sve do usana. Čudno promuklim glasom rekao joj jc mala moja i ukrao joj pola poljupca (prvogaa!) ali to je bilo samo na vrh nosa i zatim je otrčao iz sobe govoreći nešto o jelu i piću. Nagao mladić! Čvrstina karaktera nikad nije bila jaka strana Reggyja Wylieja a onaj koji se hoće udvarati i osvojiti Gerty MacDovvell mora biti pravi muškarac. Ali čekati, neprestano čekati da te zapaze, a osim toga prijestupna je godina i uskoro će isteći. Njen ideal ljepote nije nikakav čarobni princ koji će joj pred noge položiti svoju dragocjenu i čudesnu ljubav nego radije muževan muškarac čvrstog mirnog lica koji još nije našao svoj ideal, s kosom možda pomalo prošaranom sijedim vlasima, i koji će shvatiti, uzeti je u svoje zaštitničko naručje, privući je sebi svom snagom svoje duboke strastvene naravi i utješiti je dugim dugim poljupcima. To bi bilo rajski. Za takvim ona čezne ove mirisne ljetne večeri. Svim svojim srcem žudi da bude njegova jedina,

njegova zaručena nevjesta u bogatstvu i siromaštvu, u bolesti i u zdravlju, sve dok nas smrt ne razdvoji, od tog i tog dana pa nadalje.

1 dok je Edy Boardman s malim Tommyjem bila iza kolica, Gerty je upravo razmišljala da li će ikad doći dan kada će se moći nazvati njegovom ženicom. Onda mogu govoriti o njoj sve dok ne pozelene u licu, i Bertha Supple, i Edy, mala aždaja, jer u studenom će imati dvadeset i dvije. Brinula bi se za njega nastojeći mu pružiti i tjelesne užitke jer Gerty je bila ženski mudra i znala je da pravi muškarac voli onaj osjećaj domaćega kutka. Svi su s najvećom hvalom govorili o njenim zlatoramenim ušticipima i ukusnom pjenastom pudingu kraljice Ann jer je bila sretne ruke i kad je pahla vatra, umijesi fino digano tijesto i miješaj ga uvijek u istom smjera, zatim uzmi vrhnje i mlijeko i šećer i dobro istući bjelanjak, premda nije voljela jesti u blizini ljudi zbog kojih je postajala sramežljiva i često se pitala zašto ljudi ne jedu štogod poetičnije kao što su ljubice i ruže, i imah bi prekrasnu namještenu dnevnu sobu sa slikama i bakrorezima i fotografijom Garyowena onog ljupkog psa djedice Giltrapa, koji je gotovo znao govoriti i bio kao čovjek, i presvlake od cica na stolicama i onaj srebrni pladanj za prepečenac što ga je vidjela na ljetnoj rasprodaji kod Clery kakav imaju u bogatim kućama. On će biti visok, širokih ramena (uvijek je željela visokog muškarca za muža), blistavih bijelih zuba ispod pomno podrezanih gustih brkova i medeni mjesec provest će u Evropi (tri predivna tjedna), a zatim, kada se smjestite u lijepoj, udobnoj i ugodnoj kućici, svakog jutra zajedno će blagovati doručak, jednostavno ali savršeno pripremljen, samo za njih dvoje i prije nego što pođe na posao on će snažno zagrliti i toplo poljubiti svoju dragu ženu i za trenutak joj se duboko zagledati u oči.

Edy Boardman je upitala Tommyja je li obavio svoje a on je rekao da jest onda mu je ona zakopčala male pumperice i rekla mu neka potrči i pođe se igrati sa Jackyjem i neka sada bude dobar i neka se ne tuče. Ali Tommy je rekao da hoće loptu a Edy mu je rekla ne zato što se beba igra loptom a ako joj je uzme bit će svašta a Tommy je rekao da je to njegova lopta i da on hoće svoju loptu i počeo je, zamislite, lupati nogom o zemlju. Kakva ćud! O, on je već bio pravi muškarac taj mali Tommy Caffrcy čim je izašao iz pelena. Edy mu je rekla ne, ne i neka se sada kupi i rekla je Cissy Caffrcy da mu ne popusti.

- Ti nisi moja sestra - rekao je zločesti Tommy - to je moja lopta.

Ali Cissy Caffrcy je rekla malom Boardmanu da pogleda gore, gore visoko u njen prst, pa je brzo zgrabila loptu i bacila je na pijesak a Tommy trkom za njom, kao pobjednik.

- Sve, samo da bude mir - nasmijala se Ciss.

I počakljala je mališana po obrazima i počela se igrati s njim ovdje je gradonačelnik, ovdje su dva njegova konja, ovdje je kočija od slatkiša a ovdje on izlazi iz nje, hopacup, hopacup, hopacup hop. Ali Edy se strašno naljutila što mali uvijek postigne što želi i što ga svi uvijek maze.

- Dala bih ja njemu - rekla je - baš bih mu dala, neću reći gdje.

- Po geuzicci - vedro se nasmijala Cissy.

Gerly MacDovvcll pognula je glavu i zacrvenjela se na pomisao da Cissy naglas govori nešto što ne prihći dami zbog čega bi nju do simti bilo sram kad bi rekla nešto takvo, poprimivši boju taume crvene ruže, a Edy Boardman je rekla da je onaj gospodin tamo prijeko sigurno čuo što je kazala. Ali Ciss nije marila za to.

- Neka je! - rekla je nestašno zabacivši glavu i pikantno podignuvši nos. Dala bi ona i njemu po istom mjestu prije nego okom trepneš.

Luckasta Ciss sa svojim nakostriješenim uvojcima. Ponekad joj se moraš smijati. Primjerice kad te upita hoćeš li još kineskog čaja i marmelade od jagoda i k lome crvenim crnilom na nokte naslika vrčeve i ljudska lica da pukneš od smijeha, ili kad mora poći vi već znate kamo pa kaže da hitno mora u posjet gospodici Bjclki. To je bilo shčno Cissyki. O, možete li ikad zaboraviti onu večer kad je obukla očevo oclijeio i šešir i nagojjeim pintom nacrtala brkove pa pošla niz Triionville Road, pušeci cigaretu. Nitko se nije mogao mjeriti s njom u vragolijama. Ali ona je bila utjelovljena iskrenost, najhrabrije i najiskrenije srce koje postoji, ne jedna od onih dvoličnih žena, previše slatkih i zato pognbnih.

Zatim sn zrakom zabrujali glasovi i gromka svirka orgulja. Bila je to večernja pobožnost trezvenjaka koju je predvodio misionar, velečasni John Hughes, isusovac, krunica, propovijed i blagoslov s Najpresvetijim Otajstvom. Okupili su se tamo bez obzira na društvene razlike (to je bio vrlo poučan prizor), n tom priprostom hramu, nakon svih oluja ovoga napornog svijeta, klečeći pred nogama Bezgrešne, moleći litanije naše Gospe od Lorcta, preklinjući je da se zauzme za njih, starim poznatim riječima, sveta Marijo, Blažena Djevice medn djevicama. Kako je to tužno za uši sirote Gerty. Daje njen otac barem znao izbjeći pandže demona pića, odricanjem ili uzimanjem praška za odvikavanje od alkohola o čemu piše Pcarsonov tjednik, ona bi se danas vozila u svojoj kočiji i nitko joj ne bi bio ravan. Neprestano je to sebi govorila dok je tonula u misli uz žeravu koja se gasi u smeđoj radnoj sobi, ne paleći svjetiljku jer nije voljela dva svjetla, ili često dok je snatreći satima zurila kroz prozor u kišu koja pada na zardalu kantu i

razmišljala. Ali taj opaki napitak koji jc upropastio tolika ognjišta i domove, bacio jc bio sjenu i na dane njena djetinjstva. Da, u domaćem kragu bila je svjedok nasilja uzrokovanog neumjerenošću i vidjela rodenog oca, plijen tih otrovnih isparenja, kako se posve zaboravlja, jer ako je postojalo išta drago što jc Gcrty znala, onda je to bilo uvjerenje da muškarac koji digne ruku na ženu, ukoliko to ne čini obuzet nježnošću, zaslužuje da se smatra najnižim od najnižih.

Glasovi su još pjevali zazivajući Djevicu svemoguću, Djevicu milosrdnu. A Gerty, utonula u misli, jedva da je vidjela ili čula svoje prijateljice ili blizance u njihovu dječaćkom skakutanju ili gospodina koji je napustio Sandymount Grcen prolazeći obalom da se malo prošetata, za koga je Cissy Caffrcy rekla da je vrlo sličan njenom ocu. Niste ga nikad nipošto vidjeli podnapita ali uza sve to ona ne bi voljela da joj jc to otac jer jc previše star ili šta ja znam šta ili zbog njegova lica (izrazit primjer nesimpatična čovjeka) ili njegova tamnocrvenog prištavog nosa s bubuljicama i ridih brkova malo prosijedih pod nosom. Jadni otac! Uza sve njegove mane, voljela gaje slušati kada je pjevao *Reci mi kako da te pridobijem, Mary* ili *Moja dragana i kućica kraj Rochellea* i kada su imali pijane školjke i ločiku s Lazcnbyjcvom majonezom za večera i kada je pjevao *Mjesec se digao* s gospodinom Dignamom koji je. Bog neka mu se smiluje, umro od kapi i već su ga pokopali. Bio je to majčin rođendan i Charlcy je bio kod kuće za ferije i Tom i gospodin i gospođa Dignam i Patsy i Frcddy Dignam i trebalo je da se zajedno slikaju. Nitko ne bi bio pomislio daje tako blizu kraj. Sada počiva u mira. I majka je rekla ocu da mu to bude opomena do kraja života a on nije mogao čak ni na pogreb zbog podagre i u grad je morala poći ona da mu iz ureda donese pisma i uzorke Catesbyjeva pluto-linolcuma, umjetnički, standardni uzorci, prikladan i za otmjene palače, izvamedno izdržljiv i uvijek blistav i čist u kući.

Zlatna djevojka bila je Gcrty baš kao draga majka u kući, i anđeo čuvar s malim svojim srcem koje vrijedi zlata. A kad bi joj majka imala one strašne glavobolje, tko joj jc ako ne Gerty čelo trljala onim čepićem mentola premda nije voljela što joj majka šmrče burmut i to je bilo jedino zbog čega bi se poiječkale, to šmrkanje duhana. Ljudi su je hvalili na sva usta zbog njene lj ubaznosti. Gerty je svake večeri zatcarala glavni dovod plina i Gcrty je na zid onog mjesta u koje je ne propustivši to ni jedanput svakih četrnaest dana bacala vapneni klorat objesila božićni kalendar gospodina Tunneyja trgovca mješovitom robom, sliku onih halkionskih dana na kojoj neW mladi plemić odjeven kako se on- da nosilo s trorogim šeširom na glavi s viteškom udvornošću starih

vremena gospi svoga srca pruža kitu cvijeća kroz rešetku njena prozora. Čitavu ste priču mogli razabrati odatle. Boje su bile nešto prekrasno. Ona je bila u mekoj tijesno priljubljenoj bijeloj haljini u namještenoj pozi a gospodin je bio u ruhu čokoladne boje i izgledao je posve aristokratski. Često bi sanjarski pogledala na njih kad je s izvjesnom namjerom išla na to mjesto i pipala svoje ruke koje su bile bijele i meke baš kao i njene zavrnutih rukava i mislila na ta vremena jer je u Walkcrovu gečniku s izgovorom koji je pripadao djedu Giltrapu našla što znači ono halkionski dani.

Blizanci su se sada igrali na najljepši bratski način dok napokon mladi gospodin Jacky koji je zaista bio tvrdoglav kao magare to se nije moglo prikriti nije namjerno udario loptu iz sve snage dolje prema stijenama obraslim morskom travom. Nije potrebno reći da je jadni Tommy odmah razglasio svoj očaj ali na sreću gospodin u crnini koji je tamo sjedio sSm galantno je priskočio u pomoć i zaustavio loptu. Naša dva junaka tražila su svoju igračku derući se pomamnim glasovima a da izbjegne neprikladnu Cissy Caffrey doviknula je gospodinu da joj je molim brzo dobaci. Gospodin je jedanput ili dvaput naciljao i zatim loptu bacio na žal prema Cissy Caffrey ali lopta se otkotrljala niz kosinu i zaustavila se ravno pod Gertynom suknjom u blizini lokvice pokraj stijene. Blizanci su opet vrištali za njom i Cissy je rekla Geri neka je odbaci nogom pa neka se bore za nju i tako je Geri namjestila nogu ali radije bi da se ta glupa lopta nije dokotrljala do nje i udarila je ali je promašila pa su se Edy i Cissy nasmijale.

- Ako promašiš, pokušaj ponovo - rekla je Edy Boardman.

Gerty se suglasno nasmijala i ugrizla za usnu. Lako ramenilo oblilo joj je lijepo lice ali odlučila je da im pokaže tako daje naprosto zadigla suknju, samo malo ali dovoljno da dobro nacilja, i snažno nogom udarila loptu i ona je poletjela daleko a blizanci za njom dolje prema žalu. To je dakako bila čista zavist i ništa drugo da na sebe privuče pažnju onog gospodina koji je tamo prijeko sjedio i promatrao. Osjećala je kako je vraće crvenilo, što je za Gerty MacDovvcll uvijek bilo znak opasnosti, oblijeva i gori joj u obrazima. Do tada su izmjenjivali samo slučajne poglede ali sada ga se usudila pogledati ispod oboda svoga novog šešira a lice s kojim se sreo njen pogled tamo u sumrak, blijedo i izmučeno, činilo joj se najtužnijim koje je ikad vidjela.

Kroz otvoreni prozor crkve strujao je mirisni tamjan i s njim mirisna imena one koja je bez grijeha istočnoga začeta, posudo duhovna moli za nas, posudo poštovana, moli za nas, posudo uzorne pobožnosti, moli za nas, mžo otajstvena. Tamo su bila srca brigama izmorena i

ljudi koji mukotrпно rade za krah svoj svagdašnji i mnogi koji su grijеšili i lutali, očiju vlažnih od pokajanja ali uza sve to sjajnih od nade jer im je velečasni otac Otac Hughes kazao ono što je veliki sveti Bernard rekao u svojoj slavnoj molitvi Mariji, o snazi zagovora najpobožnijc Djevice za koju se još nikad nije čulo da je svoju moćnu zaštitu uskratila onima koji su je od nje zatražili.

Blizanci su se ponovo sasvim vedro igrah jer su dječje tuge kartkotrajne kao ljetni pljuskovi. Cissy Caffrcy igrala se s mališanom Broadmanom dok nije počeo gukati od radosti udarajući malim rakama po zraku. Kuku vikala je ona iza krova kolica a Edy je pitala gdje je Cissy i zatim je Cissy provirila glavom i viknula ah! i, časna riječ, bilo je to pravo uživanje za mališana! A onda mu je rekla neka kaže tata.

- Reci tata, maleni. Reci ta ta ta ta ta ta ta.

Mališan se svojski trudio da kaže tu riječ jer je bio vrlo bistar za svojih jedanaest mjeseci svatko je to rekao i velik za svoju dob i utjelovljenje zdravlja, prava grudica ljubavi i zacijelo će, govorili su, postati nešto veliko od njega.

-Ajajajaaja.

Cissy mu je podbradnikom obrisala ustašca i zatražila od njega da sjedne uspravno i kaže ta ta ta ali kad je otkopčala remen viknula je sveti Denise, da je sav mokar i da treba presaviti pokrivač pod njim i okrenuti ga na dragu stranu. Dakako njegovo djetinjе veličanstvo odlučno je negodovalo protiv takvih toaletnih formalnosti i to je svima davalo do znanja:

- Habaa baaaahabaa baaa.

1 dvije velike krupne ljupke suze potekle su mu niz obraze. Uzaludno ga je bilo umirivali s ne, nene, srce, ne i govoriti mu o gigiju i gdje je tu-tu, ali Ciss, uvijek snalažljiva, utisnula mu je u usta dudu od njegove bočice i mah se zloćko brzo umirio.

Gerly je iz dna duše željela da odvedu kući tog malog kriještavca i da joj ne idu na živce, to nije vrijeme da bude vani, a i ona dva balavca blizanca. Zagledala se daleko prema pučini. Ličila je na one slike što ih je onaj čovjek raznobojnim kredama slikao na pločniku i prava je šteta ostaviti ih tako tamo da ih redom izbrišu, večer i oblaci nadolaze i pali se svjetionik Bailcy na Howthn i lijepo je slnšati onu glazbu i miris onog tamjana što su ga pahli u crkvi kao kakav drhtav dašak. 1 dok je tako gledala srce joj je počelo snažno kncati. Da, njn je on gledao i njegov je pogled bio značajan. Njegove sn je oči prožimalе žarom kao da je žele svu pretražiti, pročitati je u dnu duše. Bile su to divne oči, čudesno izražajne, ali može li im se vjerovati? Ljudi su tako čudni. Po

njegovim crnim očima i blijedom intelektualnom licu odmah je mogla vidjeti daje stranac, baš kao i na onoj fotografiji Martina Harveyja koju ima, glumca ljubimca publike, osim brkova, što joj je bilo draže jer nije ludovala za kazalištem kao Winny Ripplingham koja je htjela da se njih dvije uvijek jednako odijevaju zbog neke predstave ali s mjesta na kojem je sjedila nije mogla vidjeti ima li on orlovski nos ih malko *retroussé*. Bio je u dubokoj crnini, to je mogla vidjeti, i na licu su mu bih urezani tragovi neke duboke tuge. Dala bi sve na svijetu da sazna o čemu se radi. Gledao je uvis tako napeto, tako nepomično, a vidio je kako je nogom udarila loptu i možda bi mogao vidjeti sjajne čelične kopče na njenim cipelama kad bi ih onako zamišljeno zaljuljala savijenih prstiju. Drago joj je bilo što joj je nešto reklo da navuče prozirne čarape misleći da bi mogla sresti Rcggyja Wyllicja ali loje sada već bilo daleko. Tu je bilo ono o čemu je tako često sanjala. Važan je bio samo on i hce joj se obasjalo radošću zato što je njega željela zato što je nagoni osjećala da on nije nalik ni na koga drugog. SSMo srce te djevojkežene hrrhlo je k njemu, njenom mužu iz snova, jer istog je trenu znala da je to oa Ako je patio, više žrtva grijeha nego grešnik, ili čak, čak i ako je i sam bio grešnik, pokvaren čovjek, bilo bi joj svejedno. Čak i ako je protestant ili metodist, mogla bi ga lako obratiti kad bi je

Dnof njo rpl^ lmjo J. JuxIV IVUJV uvuunjv/viu tAVI<> i t t t l mnlmm croo Ano

ženstvena žena, a ne kao one lakomislene neženstvene djevojke koje on poznaje, one što voze bicikl pokazujući ono čega nemaju i čeznula je da sve sazna, sve oprost i kad bi ga mogla navesti da se u nju zaljubi, navesti da zaboravi uspomene prošlosti. On bi je možda zatim nježno zagrlio, kao pravi muškarac, čvrsto privijajući njeno nježno tijelo sebi, i voho bije, nju svoju jedinu djevojčicu, zbog nje same, takve kakva jest.

Utočište grešnika. Utjeho žalosnih. *Om pro nobis*. Dobro je rečeno da tko god se moli njoj s vjerom i postojanošću nikad neće biti izgubljen ni odbačen: i primjereno je što je ona i luka spasa ožalošćenih zbog sedam žalosti koje probodoše njeno vlastito srce. Gerty je mogla zamisliti cio prizor u crkvi, osvjetljene prozore sa šarenim staklima, svijeće, cvijeće i plave barjake bratovštine Blažene Djevice i kako otac Conroy posluhuje kanoniku O'Hanlonu kod oltara, donoseći i odnoseći stvari, oborenih očiju. Izgledao je gotovo kao svetac i njegova ispovjedaonica bila je tako tiha i čista i mračna i ruke su mu bile baš poput bijelog voska i ako ona ikad postane dominikanka u bijeloj odori on će možda doći u samostan rra devetnicu svetog Dominika. Onda kada mu je ispričala ono rra ispovijedi pocrvncjvši sve do korijena kose od straha da je on možda može vidjeti, rekao joj je neka se ne itznemiraje jer je to samo

glas prirode i da svi mi u ovom životu, rekao je, podliježemo prirodnim zakonima i da to nije grijeh jer proizlazi iz prirode žene koju je Bog, rekao je, utemeljio i da je Naša Blažena Gospa sama rekla arkandelu Gabrijelu budi meni po Riječi Tvojjoj. Bio je tako ljubazan i pobožan i toliko je već puta razmišljala i razmišljala da li da mu napravi čipkasti pokrivač za čajnik s izvezenim cvjetnim uzorkom i da mu ga pokloni ili sat ali sat već imaju bijel i zlatan s kanarincem koji izlazi iz kućice i pokazuje vrijeme vidjela gaje na kaminu onog dana kada je pošla tamo zbog cvijeća za čelrdcsctsatno klanjanje jer je teško znati kakav poklon da izabere ili možda album sa slikama Dublina u boji ili kojeg dragog grada.

Blizanci dva beznadna mala balavca počeli su se opet prepirati i Jacky je bacio loptu prema mora i obojica su potrčala za njom. Dva majmunčića dozlaboga neodgojena. Netko bi ih morao zgrabiti i dobro izmlatiti i jednog i dragog, tako da se napokon smire. I Cissy i Edy viknule su za njima neka se vrate jer se boje da ih ne zahvati plima i da se ne utope.

- Jacky! Tommy!

Baš su njih našle! Nije im ni na kraj pameti! Nato je Cissy rekla da je to posljednji put što s njima izlazi u šetnju. Skočila je i dozivala ih i potrčala niz padinu, kosa koja je lepršala za njom imala je prilično lijepn bojn samo da je bila malo bujnija ali sa svim onim packama koje neprestano ntrljava n njn nije joj ni mogla narasti dnža jer to nije bilo prirodno tako da je morala nabiti šešir na glavu. Trčala je dugim guščijim koracima tako da je pravo čudo što joj se suknja nije raspnkla na bokovima jer je bila previše tijesna zato što je Cissy CalTrey n nmogim stvarima bila vragolanka i prednjačila kad god je smatrala da joj se praža dobra prilika da se pokaže i baš zato što je bila dobra trkačica trčala je tako da bi on mogao vidjeti cijeli rub njene zavijorene podsuknje i mršave listove što je moguće više. Baš bi joj dobro došlo kad bi se zbog svojih visokih krivih francuskih peta što ih je nosila da bnde viša o nešto spotaknula i lijepo pretumbala. *Tableau!* Bilo bi zaista dražesno kad bi takav gospodin bio svjedok takvom prizora.

Kraljice anđela, kraljice patrijarha, kraljice proroka, kraljice svih svetih, molili sn vjernici, kraljice presvete krunice, i onda je otac Coiuoy pružio kadionicu kanoniku O'Hanlonu i on je u nju stavio tamjan i pokadio sveto Otajstvo i Cissy je uhvatila blizance i svrbio je dlan da im zalijepi dobra pljusku za uho ali nije to učinila zato što je pomislila da je on možda promatra ali nikad se u životu nije tako prevarila jer je Gerty i ne gledajući vidjela da nije skinuo oči s nje i onda

je kanonik O'Hanton vratio kadionicu ocu Conroyju i kleknuo gledajući gore u sveto Otajstvo i zbor je počeo pjevati *Tantum ergo* a ona je ljuljala nogu amo-tamo po taktu onako kako se glazba dizala i spuštala prema *tantumer gosa cramen tuni*. Tri šilinga i jedanaest penija dala je za te čarape kod Sparrowa u Gcorgc Strcctu u utorak, ne u ponedjeljak prije Uskrsa i ni rapice nije bilo na njima i u to je on gledao, u te prozirne čarape, a ne u njene značajne noge koje nisu imale ni oblika ni sklada (kako je samo drska!) jer je imao oči u glavi da i sam vidi razliku.

Cissy se vraćala plažom sa dva blizanca i njihovom loptom sa šeširom što joj je nakon one trke još nekako stajao na glavi naheren na jednu stranu i izgledala je kao strašilo vukući sa sobom onu dvojicu s tankom bluzom koju je kupila prije nepunih četrnaest dana kao da ima krpnu na leđima i s rabom podsuknje koji je visio kao karikatura. Gerty je upravo na trenutak skinula šešir da popravi kosu i ljepša, zgodnija glava s kestenjastim uvojcima nije se još vidjela na djevojačkim ramenima - malo blistavo priviđenje, zaista, da bi gotovo izludio od njegove ljupkosti. Trebalo bi proputovati mnogo mnogo milja prije nego biste našli glavu s takvom kosom. Gotovo da je vidjela brzi uzvratni mvUn.nia !! niccovim očima knii ini ic žmarcima

prožeo svaki živac. Stavila je šešir na glavu tako daje opet mogla gledati ispod oboda i brže je njihala cipelu s kopčom jer joj je zastao dah kada je primijetila izraz u njegovim očima. Zurio je u nju kao što zmija zuri u plijen. Ženski instinkt govorio joj je daje probudila demona u njemu i na tu pomisao žarka ju je ramen oblila od grla do čela dok se ljupka boja njena lica pretvorila u prekrasnu ražu.

I Edy Boardman je to primijetila zato što je škiljila prema Gerty, napol nasmiješena, s naočalima kao kakva usidjelica, pretvarajući se da je zabavljena bebom. Uvijek je bila razdražljiva mušica i takva će i ostati i zbog toga nitko nije mogao s njom jer je zabadala nos u ono što je se ne tiče. I rekla je Gerty:

- Da mi je znati što sad misliš.

- Što? - odvrtila je Gerty sa smiješkom pojačanim bjelinom svojih zuba. - Razmišljala sam samo je li već kasno.

Budući da je žarko željela da ona dva šmrkava blizanca i bebu odvedu kući da ih se riješi samo zato je blago napomenula kako je kasno. I kada je Cissy stigla do njih Edy je upitala koliko je sati i gospođica Cissy je, onako lajava kakva je bila, rekla daje onoliko koliko i jučer u to doba. Ali Edy je htjela točno znati jer su im naredili da se vrate rano.

- čekaj - rekla je Cissy - upitat ću svoga strica Petra tamo prijeko koliko je sati na njegovoj trakataljki.

Uputila se dakle k njemu a kada je spazio kako dolazi vidjela je kako je ruku izvadio iz džepa, postavši nervozan i počeo se igrati lančićem svoga sata gledajući prema erkvi. Premda je bio strastvene naravi Gerly je mogla vidjeti da strahovito vlada sobom. Trenutak prije sjedio je tamo, očaran ljepotom u koju je zurio, a već slijedećeg trenutka bio je to miran gospodin ozbiljna lica, svaka crta otmjenog naočitog lika izražavala je samosvladavanje.

Cissy je rekla da se ispričava ali da li bi joj mogao reći koliko je točno sati i Gerly je vidjela kako je izvadio sat, osluhnuo ga te gledajući u zrak nakašljajući se da pročisti grlo rekao da mu je vrlo žao Sto mu je sat stao ali da on misli daje već prošlo osam jer je sunce već zašlo. Glas mu je kulturno zvučao i premda je govorio odmjerenim naglaskom u njegovu se mekom tonu moglo naslutiti blago drhtanje. Cissy je rekla hvala i vratila se isplažena jezika i rekla da je stric rekao da mu mhnac ne radi.

Zatim su vjernici zapjevali drugu kiticu *Tantum ergo* i kanonik O'Hanlon ponovo se digao i pokadio sveto Otajstvo i kleknuo i rekao ocu Comoyju da će jedna od svijetla svakog trenutka zapaliti cvijeće i otac Conroy je ustao i namjestio je kako treba i Gerly je vidjela kako gospodin navija svoj sat i sluša radi h i još je jače zanjehala nogu tamo-amo po taktu. Smikavalo se ali on je to mogao vidjeti i sve je vrijeme navijajući sat ili što li je već radio s njim to i gledao i zatim ga je vratio i opet turio ruke u džepove. Osjetila je kako je svu prožimaju neki žmarci i prema svrbežu na vrhu glave i nadraženosti ispod steznika znala je da će se nešto dogoditi jer je tako bilo i prošli put kada je podrezala kosu zato što je bio mladak. Njegove tamne oči ponovo su zurile u nju upijajući svaku crtu njena tijela, doslovno klečeći pred njenim oltarom. Ako je ikad u strastvenom pogledu ikojeg muškarca bilo neprikivenog obožavanja, onda se ono jasno moglo vidjeti na licu toga čovjeka. To je zbog tebe, Gertrude MacDovvcll, i ti to znaš.

Edy se počela spremati za odlazak i bilo je već krajnje vrijeme i Gerly je primijetila da je ona njena mala napomena dala željeni učinak jer je trebalo dugo ići plažom do mjesta gdje su mogle izgurati kolica i Cissy je skinula bhzancima kape i počesljala im kosu dakako samo zato da i sama bude privlačnija i kanonik O'Hanlon je ustao s plaštom što mu je stršio na vratu i otac Comoy mu je dao podsjetnik da ga pročita i on je čitao *Panem de coelopraestitisti eis* a Edy i Cissy sve su vrijeme govorile o tome koliko je sati i zapitkivale Gerly ali ona im je znala

odvratiti istom mjerom i upravo im je s pckavom uljudnošću nešto odgovorila kad ju je Edy upitala je li joj srce slomljeno zato što ju je ostavio dragi. Gerty se bolno trgnula. Kratki hladni plamen sijevnuo joj je iz očiju koje su izražavale more prezira neizmjernog. To je boljelo - o da, rezalo je duboko jer je Edy imala vlastiti mirni način na koji je govorila stvari za koje je znala da ranjavaju nalik je bila na vrašku malu mačku. Gertync su se usne naglo razdvojile da uobliče riječ ali prigušila je jecaj koji joj se dizao u grlu, tako tanko, tako besprijekorno, tako prekrasno oblikovanom te se činilo kao da ga je umjetnik izmaštao. Voljela gaje više nego što je on i znao. Lakomisleni varalica i nestalan kao i svi njegova spola nikad neće shvatili što joj je značio i na trenutak u plavim su je očima zapekle suze boli. Njihove oči nemilosrdno su je ispitivale ali junačkim naporom uzvratila im je živahnim i suosjećajnim pogledom dok je gledala prema novoosvojenome tako da i one mogu to primijetiti.

- O - odgovorila je Gerty munjevito, i ponosna je glava bljcsnula uvis. - Mogu birati koga hoću jer je prijestupna godina.

Njene riječi zazvonile su kristalno jasno, melodioznije nego gukanjc goluba grivnjaša, ali su oštro proparale tišinu. Bilo je nešto u njenom mladenačkom glasu što je govorilo da se s njom ne može olako poigravati. Što se tiče gospodina Keggyja s njegovom razmetljivošću i ono malo novaca što ih ima, mogla bi ga odbaciti kao kakvo smeće i nikad više i ne pomisliti na njega i rasparati onu njegovu glupu dopisnicu na stotinu komadića. A ako bi joj se ikad nakon toga usudio približiti, pogledala bi ga s takvim prezirom da bi na mjestu propao u zemlju. Lice sitne male gospođice Edy strašno se izdužilo i Gertyv je u njenom olujnomrkom izgledu mogla vidjeti da je jednostavno na vrhuncu bijesa premda to prikriva, mala zlobnica, jer ju je ta strelica pogodila u središte njene sitničave ljubomore i obje su znale da je ona nešto posebno, izdvojeno, u dmgom svijetu, da nije jedna od njih i da nikad neće biti i da je tamo i netko dmgji koji to zna i vidi tako da se one mogu lijepo slikati.

Edy je dovela u red malog Boardmana da ga pripremi za odlazak a Cissy je potrpala loptu i lopatice i kantice i bilo je krajnje vrijeme jer je pješčar već bio na putu k mladom gospodinu Boardmanu mlađem. Cissy je također rekla da dolazi stiiček sanak i da beba mora ninanana a mališan je baš bio sladak smijući se svojim veselim očima i Cissy ga je odmah za šalu poškakljala po malom pretilom trbuhu a on im je ne rekavši ni s vašim dopuštenjem svima redom poslao čestitku na svoj novi novcali podbradnjak.

- O, Bože! Prascnce jedno! - ljutila se Ciss. - Upropastio je svoj podbradnjak.

Taj mali *contretemps* tražio je njenu pomoć ali dok okom trepneš ona je sredila tu malu nezgodu.

Gcrly je zadržala prigušen usklik i nervozno zakašljala a Edy je upitala što je i ona joj je baš htjela reći da treba kovati dok je gvožđe vmće ali uvijek je bila otmjena u ophođenju tako da je jednostavno savršenim laktom prešla preko toga rekavši da je to blagoslov jer je upravo tada zazvonilo zvono sa zvonika preko tihe obale budući da je kanonik O'Hanlon bio na oltam s plaštom koji mu je otac Comoy ogmuo preko ramćna blagoslivljajući svetim Otajstvom što gaje držao u rukama.

Kako je uzbuđljiv bio taj prizor u sve većem sumraku, taj posljednji pogled na Erin, dirljivi zvon tih večernjih zvona, a istodobno šišmiš je izletio iz bršljanom obraslog zvonika leteći kroz tamu amo-tamo s jedva čujnim izgubljenim krikom. A u daljini mogla je vidjeti svjetlost svjetionika tako slikovito da bi ih voljela naslikati bojama jer je to lakše nego naslikati čovjeka i uskoro će nažigač uličnih svjetiljaka u svom obilasku proći pokraj zemljišta prezbiterijanske crkve i kroz sjenovitu Tritonville Avenuc gdje šetaju parovi i upahti svjetiljku pokraj njena prozora tamo gdje je Rcggy Wylie običavao okretati svoj bicikl ne držeći se upravljača baš kako je čitala u onoj knjizi *Nažigač uličnih svjetiljaka* gospođice Cummins, *mioncaMabel Vaughan* i dragih priča. Jer Gcrly je imala snove za koje nitko nije znao. Voljela je čitati poeziju i kada joj je Bertha Supple za uspomenu poklonila onaj lijepi dnevnik s koraljnocrvenim koricama da u njega zapisuje svoje misli stavila ga je u ladicu svoga toaletnog stolića koji je, premda se nije mogao ubrojiti u nešto raskošno, bio besprijekorno uredan i čist. U njemu je držala svoje malo djevojačko blago, ččšljvcv od kornjačevine, medaljicu malog Isusa, parfem od bijelih raža, olovku za obrve, alabastrenu kutiju za puder i vrpce da ih promijeni kada joj vrate rublje iz praonice i u njemu je bilo zapisano nekoliko lijepih misli ljubičastim crnilom koje je kupila kod Hclyja u Dame Strcctu jer je osjećala da bi i ona mogla pisati poeziju kad bi se samo znala izraziti onako kao u onoj pjesmi koja je na nju ostavila tako dubok dojam da ju je prepisala iz novina koje je našla jedne večeri i u koje je bilo zamotano povrće. *Jesi ti stvaran oj, ideale moj?* pitao se Louis J. Walsh, iz Magheiafclla, a zatim je slijedilo nešto kao *sutone, hoćeš li ikad?* i često bi joj ljepota poezije, tako tužna u svojoj prolaznoj ljupkosti, zamutila oči nijemim suzama jer je osjećala da joj godine tako brzo prolaze, jedna po jedna, i da nije bilo

onog malog šćpanja, jedine mane koju je imala znala je da se ne bi morala bojati nikakve suparnice a to joj se dogodilo slučajno kada je silazila niz Dalkcy Hill i uvijek se tradila da to prikrrije. Ali osjećala je da tome mora doći kraj. Ako u njegovim očima vidi onaj magični zov, ništa je više neće moći zadržati. Ljubav se mga lokotima. Učinila bi veliku žrtvu. Sve svoje napore usmjerila bi u pogađanje njegovih misli. Draža od svega na svijetu bila bi ona njemu i dane bi mu pozlatila srećom. Postojalo je tu nadasve važno pitanje i umirala je od želje da sazna da li je oženjen ili je udovac koji je izgubio ženu ili je zbog neke tragedije kao onaj plemić stranog imena iz zemlje pjesme morao ženu zatvoriti u ludnicu, okrutan samo zato da bi bio blag. Ali čak i ako - što onda? Ima li u tome tako velike razlike? Njena tankoćutna narav instinktivno je zazirala od svega što je imalo nedolično prezirala je takvu vrstu ljudi, one posmuic žene sa šetalista pokraj Doduera koje idu s vojnicima i s prostacima bez ikakva poštovanja prema djevojaćkoj časti, sramoteći ženski rod i koje odvode u policijsku stanicu. Ne, ne: to ne. Oni bi bili samo dobri prijatelji kao odrasli brat i sestra bez svega ostalog unatoč svim konvencijama Društva s velikim d. Možda on tuguje za kakvom starom ljubavlju iz dana koji su otišli unepovrat.

js./j os- saala^unuju i sjvuoaiaui

lazuiujš-u L4x143 otu ou li uofsau v.j

tako različiti. Stara je ljbav čekala, čekala ispruženih malih bijelih ruku, plavih molećivih očiju. Srce moje! Slijedila bi svoje ljubavne snove, zapovijedi svoga srca koje joj je govorilo da je on za nju sve, jedini čovjek za nju na svijetu jer ljubav je bila glavni vodič. Ništa drugo nije važno. Neka se dogodi što mu drago, ona će biti neukrotiva, nesputana, slobodna.

Kanonik O'Hanlon vratio je Sveto Otajstvo u svetohranište i kleknuo i zbor je zapjevao *Laudate Dominum omnes gentes* i zatim je zaključao vratašca svetohraništa jer je blagoslov završio i otac Comoy mu je pružio šešir da ga stavi na glavu a svadljiva Edy ju je upitala hoće li s njima ali Jacky Caffrcy je viknuo:

- O, pogledaj, Cissy!

1 svi su pogledah je li to bljcskavica ah Tommy je to vidio i iznad stabala pokraj cikve, plavo pa zatim zeleno i crveno.

- To je vatromet - rekla je Cissy Caffircy.

Zatim su svi potrćah niz obalu ne bi h ga vidjeh iznad kuća i crkve, prava zbrka, Edys koheima i malim Boardmanom u njima a Cissy držeći Tommyja i Jackyja za ruku tako da trćeći ne padnu.

- Dodi, Gcrty - viknula je Cissy. - To je vatromet sa sajma.

Ali Gcity jc bila nepopustljiva. Nije imala namjem trčati za njima na svaki njihov mig. Ako im se trči kao da su mahnuti neka trče ona će ostate sjediti stoga im jc rekla da može vidjeti i odatle gdje je. Oči koje su bile uprte u nju ubrzale su joj kucanje srca. Pogledala ga je na trenutak, susrevši se s njegovim pogledom, i obasjala jc neka svjetlost. Užarena strast odražavala se na tom licu, strast nijema kao grob, i to ju je učinilo njegovom. Napokon su ostali sami bez prisutnosti drugih koji samo vrebaju i prigovaraju i znala jc da mu može vjerovati sve do smrti, pristojan, pošten čovjek, čovjek neokaljane časti od glave do pete. Ruke i lice su mu se tresle i nju je prožeo drhtaj. Nagnula se duboko natrag da pogleda gore gdje je bio vatromet i koljena obuhvatila rukama da ne padne na leđa gledajući uvis i nije bilo nikoga samo on i ona da to vidi kada je otkrila svoje ljupke lijepo oblikovane noge, gipko mekane i nježno zaobljene, učinilo joj se da čuje kucanje njegova srca, njegovo promuklo disanje, jer jc i ona znala za strast takvih muškaraca, vraće krvi, zato što joj je Bertha Supplc jednom u najvećoj tajnosti pričala i nagnula je da se zakune da to nikome neće reći o jednom gospodinu iz Ureda za raseljavanje prenapučenih krajeva koji je kod njih stanovao i koji je imao iz novina izrezane slike onih plesačica što zadižu suknu i visoko dižu noge i rekla da je ponekad u krevetu radio nešto ne baš posve pristojno možeš zamisliti što. Ah to je bilo nešto sasvim drukčije od ovoga jer jc tu postojala velika razlika zato što je gotovo osjećala kako joj lice privlači svome i onaj prvi žarki dodir njegovih lijepih usana. Osim toga dobiješ odiješenje ukoliko ne činiš ono drago prije nego što se vjenčaš i trebalo bi da postoje i žene svećenici koje bi te shvatile a da im ništa i ne kažeš i Cissy Caffrcy jc ponekad imala onaj sanjarski izraz u sanjarskom pogledu svojih očiju dakle i ona, draga moja, i Winny Ripplingham koja luduje za fotografijama glumaca i osim toga bilo je to zbog onog dragog nečeg što je uslijedilo onako kako je uslijedilo.

Jacky Caffrcy je viknuo neka pogledaju, eno još jedne i ona se nagnula natrag a podvezice su bile plave tako da se slažu s prozirnim čarapama i svi su je vidjeli i vikali gledaj, gledaj, eno je i ona se nagnula natrag koliko je mogla da vidi vatromet i nešto čudno letjelo je po zraku, nešto mekano, tamo-amo, tanmo, ividjela je dugu sjajnu raketu kako se penje iznad stabala, uvis, uvis, i, u napetoj tišini svi su ostali bez daha od uzbuđenja dok se raketa dizala sve više i više, i ona se morala nagnuti sve više i više natrag da bi gledala za njom gore, visoko, visoko, gotovo izvan dometa pogleda, i lice joj je bilo obasjano nečim božanskim, nekim prekrasnim crvenilom od nagninjanja natrag i on je

mogao vidjeti i dmge njene stvari, pamučne gaćice, od tkanine Sto kožu miluje, bolje od onih suknjolikih gaćica, zelenih, po četiri šilinga i jedanaest penija, zato što su bijele i dopustila mu je da gleda i vidjela je da je vidio i zatim se raketa popela tako visoko da je na trenutak nestala iz vida i ona je drhtala cijelim tijelom zato što se toliko nagnula natrag daje on mogao sve vidjeti visoko iznad koljena gdje nikad nitko nije čak ni na njihaljci ili kada je gacala kroz vodu i nije ju bilo sram a nije ni njega tako nepristojno gledati zato što nije mogao odoljeti a da ne gleda u tu divnu obnaženost što mu se napol nudila kao u onih plesačica koje visoko zadižu suknju ponašajući se nepristojno pred gospodom koja ih gledaju i on je gledao, neprestano gledao. Rado bi ga bila prigušenim krikom dozvala, pražila k njemu svoje snježnobijele vitke ruke da dode i osjeti njegove usne na svom bijelom čelu, ljubavnim krikom mlade djevojke, malim zagušenim krikom otrgnutim iz nje, onim krikom koji odjekuje kroz vjekove. A onda je raketa šiknula i nevidljiva poletjela u zrak a zatim se O! raketa rasprsla i bilo je to nalik na uzdah O! i svi su oduševljeno kliknuli O! O! i iz nje se prosula kiša zlatnih vlasi što su se raspršile i ah! sve su to bile zelene rosne zvijezde koje su padale sa zlatnim, O tako ljupko, O, lagano, slatko, lagano!

Zatim se sve poput rose rastopilo u sivilu zraka: sve je bilo tiho. Ani Pogicdaia ga je kada se brzo nagnula naprijed, jadtim kratkim pogledom sažalnog prosvjeda, sramežljivog prijekora od kojeg je on pocrvenio kao djevojka. Naslanjao se leđima na stijenu iza sebe. Leopold Bloom (jer to je bio on) stoji bez riječi pognute glave pred ovim mladim bezazlenim očima. Baš je bio prava zvijer! Zar opet? Lijepa nepokvarena duša dozivala ga je k sebi a on, prokletnik, kako joj je odgovorio? Bio je prava hulja! On jedini od svih muškaraca! Ali bilo je beskrajno mnogo samilosti u tim očima, riječ praštanja i za njega iako je bludio i grijesho i lutao. Hoće li djevojka progovoriti? Ne, tisuću puta ne. To je bila njihova tajna, samo njihova, tajna njih dvoje samih u zaštitničkom sutonu i nema nikoga da to sazna ili ispriča osim onog malog šišmiša koji je tako mekano tamo-amo letio kroz sumrak a mali šišmiši ne govore.

Cissy CalTrcy je zazviždala, oponašajući dječake na nogometnom igralištu da pokaže kako je važna osoba: a zatim je viknula:

- Gcrlr! Gcrtly! Mi idemo. Dođi. Možemo gledati i odozgo.

Gerty se nečega sjetila, jedne male ljubavne lukavštine. Turila je ruku u džep za mpčić i izvadila iz njega vatu i mahnula njome u znak odgovora ne ispuštajući ga dakako iz vida i zatim je vratila u džep. Tko zna je h on predaleko da. Ustala je. Je li to rastanak? Ne. Ona mora

poći ali srest će se oni opet, t u, a ona će sve do tada o tome sanjali, sutra, u svom snu pethodne večeri. Uspravila se u punoj visini. Duže su im se srele u posljednjem neodlučnom pogledu i oči koje su joj doprle do srea, pune čudnog sjaja, ushićeno su ležale na njenom slatkom cvjctolikom lieu. Blijedo mu se napol nasmiješila slatkim osmijehom punim oprastanja, osmijehom koji je bio na rabu suza, i zatim su se rastali.

Polako, ne osvrćući se, pošla je neravnom obalom prema Cissy, prema Edy, prema Jackyju i Tommyju Caffreyju, prema malom Boardmanu. Sada je bilo tamnije i bilo je kamenja i komada drva i skliske morske trave. Hodala je s nekim mirnim dostojanstvom karakterističnim za nju ali oprezno i vrlo polako jer je - jer je Gerty MacDovvell bila...

Tijesne cipele? Ne. Ona šepa! O!

Gospodin Bloom ju je promatrao kako šepajući odlazi. Jdna djevojka! Zato je ostala otraga a drugi su potrčali. Misho sam da nešto nije u redu s njom, sudeći po njenom izgledu. Napuštena ljepotica. Tjelesna mana deset puta je gora za ženu. Ali to ih čini uljudnim. Drago mi je što to nisam znao onda kada se pokazivala. Strastveni vražičak, svejedno. Ne bi mi smetalo. Pomalo neobično, kao redovnica ili crkinja ili djevojka s naočalima. Ona škiljava je osjetljiva. Bliži joj se mjesečno pranje, pretpostavljam, tada su vrlo razdražljive. Danas me tako strašno boli glava. Kamo sam stavio ono pismo? Da, sve je u redu. Svakojake lude želje. Ližu pcniyc. Ona djevojka u samostanu Tranquil-la 0 kojoj mije pričala ona redovnica voljela je udisati petrolej. Djevice na kraju zacijelo polude. Sestra? Koliko djevice danas ima u Dublinu? Marlha, ona. Nešto u zraku. To je od mjeseca. Ali zašto onda sve žene nemaju mcnustruciju u isto vrijeme, to jest s istim mjesecom na nebu. Ovisi valjda o tome kada su rođene. Ih sve počnu u isto vrijeme a zatim pobrkaju shjed. Ponekad Molly i Milly zajedno. U svakom slučaju, dobro sam iskoristio prigodu. Vraški mi je drago što to nisam učinio jutros u kupaonici čitajući ono njeno smiješno kaznit ću te pismo. To mi je nadoknada za onog tramvajskog vozača od jutros. Onaj lupež M'Coy zaustavio me i mlatio praznu slamu. 1 njegova žena angažman u provincijskom kovčegu, glas kao pila. Treba biti zahvalan i za mala zadovoljstva. 1 to za malu cijenu. Treba samo zatražiti. Jer i one to žele. Njihova prirodna potreba. U jatima uvečer izlaze iz ureda. Bolja je suzdržanost. Okreneš im leda i one trče za tobom. Hvataj ih žive, O. Šteta što ne mogu same sebe vidjeti. San o čvrsto nategnutim čarapama. Gdje je to bilo? Ah, da. Mutoskopske slike u Capcl Streetu; samo za muškarce. Tom Virkalo. Willyjcv šešir i što su djevojke činile s njim.

Snimaju li oni te djevojke ili je sve to varka? To je zbog one *lingerie*.

Pod njenim negližeom pipale njene obline. I njih uzbuđuje kada. Sva sam čista dodir da me uprljaš i vole oblačiti jedna drugu za život. Milly oduševljena Mollynom novom bluzom. U početku. Sve na sebe obuku da biogle sve svući. Molly. Zato sam joj kupio ljubičaste podvezice.

Pa i mi: kravata koju je nosio, njegove lijepe čarape i zavrnutе hlače. Nosio je gamaše one večeri kada smo se prvi put sreli. Njegova lijepa košulja blistala je ispod čega ono? Od ahata. Kažu da žena gubi čar sa svakom iglom koju izvuče. Sapete iglama. O, Mairy je izgubila iglu iz. Obukla se sve u šesnaest radi nekoga. Moda jezdio njihova čara. Promijeni se baš onda kada uđeš u trag tajni. Osim na Istoku: Marija, Marta: danas kao i nekad. Ne odbijaju ni jednu ozbiljnu ponudu. Nije joj se ni žurilo. Kad im se žuri, uvijek idu nekom muškarcu. Nikad ne zaborave sastanak. Vjerojatno je izišla onako na sreću. Vjeruju u sreću jer je kao i one. A druge su jedva čekale daje bočnu. Prijateljice u Školi, zagrljene oko vrata ili držeći se za ruke, ljube se i šapću beznačajne tajne u samostanskom vrtu. Redovnice vapnenasto bijelih lica, sa spokojnim velima i kronicama u ruci hodaju gore-dolje, osvetoljubive također zbog onoga što ne mogu imati. Bodljikava žica. Ne zaboravi mi pisati.

I ja ću tebi pisati. Je li da nećeš zaboraviti? Molly i Josie Povvell. Dok se ne pojavi ovaj pravi, a onda» a se vioc samo svaKC sveiC goGinc. x *ADICCIH*.

O, koga to zaboga vidim! Kako si, gdje si? Što se s tobom dogodilo? Poljubac i baš mi je drago, poljubac, što te vidim. Kritiziraju jedna drugoj izgled. Sjajno izgledaš. Sestrinske duše. Pokazuju jedna drugoj zube. Koliko ti ih je još ostalo? Ne bi čašu vode dale jedna drugoj.

Ah!

Pravi su vragovi kad im to dođe. Mračni demonski izgled. Molly mi je često govorila kako se osjeća kao da je sve teško čitavu tonu. Poškaklji me po tabanu. Oh, tako! O, to je divno! I sam to osjećam. Katkad je dobro odmoriti se. Tko zna je li štetno tada poći s njima. U neku ruku, sigurno je. Mlijeko se ukiseli, puknu strane na guslama. Negdje sam pročitao da biljke u vrtu uvenu. Osim toga, ako cvijet što ga nosi uvene, kažu daje namiguša. Sve su takve. Mislim daje osjetila da ja. Kad se tako osjećaš, često sretnoš ono što osjećaš. Jesam li joj se sviđao ili tako nešto? Gledaju kako si odjeven. Uvijek znaju koji im se udvara: ovratnici i orukvice. Pa pijetlovi i lavovi čine to isto, i jeleni. Istodobno može im se sviđati razvezana kravata ili nešto slično. Hlače? Recimo da sam onda kada sam? Ne. To se čini nježno. Ne vole grubost i bezobzirnost. Ljubi u mraku i šuti. Nešto je vidjela u meni. Da mi je znati što. Radije mene kakav jesam nego kakva stihoklepeca gipsane.

medvjedom mašču namazane kose, s koketnim uvojkom iznad desnog okulara. Da gospodinu pomaže u literarnom. Trebalo bi da pazi na izgled u svojim godinama. Nisam joj dao da me vidi u profilu. Napokon, nikad se ne zna. Lijepa djevojke udaju se za ružne muškarce. Ljepotica i zvijer. Uostalom, ne mogu biti takav kad Molly. Skinula je šešir da pokaže kosu. Širok obod. Kupljen da joj skriva lice, ako sretne nekoga tko je poznaje, sagne se ili nosi stračak cvijeća da ga pomiriše. Dlaka snažno miriše u doba parenja. Dobio sam deset šilinga za Mollyne išččšljanc vlasi kada smo ostali bez novaca u Hollcs Strcetu. Zašto ne? Recimo da joj on daje novac. Zašto ne? Same predrasude. Ona vrijedi deset, petnaest šilinga, više, fimtu. Što? Tako ja mislim. Sve to besplatno. Odlučan rukopis: gospoda Marion. Jesam li zaboravio napisati adresu na ono pismo kao na dopisnicu koju sam poslao Flynnu? A onog dana kada sam Drimmieju otišao bez kravate. Smela me svađa s Molly. Da, sjećam se. Richic Goulding: on je isti takav. Tišti ga savjest. Čudno, sat mi je stao u četiri i pol. Prašina. Upotrebljavaju ulje morskog psa da ih očiste. Mogao bih to i sam učiniti. Ušteta. Je li to bilo baš onda kada je on,ona?

O, on je. U nju. Ona je. Svršeno.

Ah!

Gospodin Bloom je pažljivo rukom popravio mokra košulju. O, Bože, taj mali šepavi vrag. Postaje hladno i ljepljivo. Posljedica nije ugodna. Ipak, moraš se nekako rasteretiti. Njima je svejedno. Možda im i laska. Vrate se lijepo kući kruhu i mlijeku i mole večernje molitve s dječicom. Zar dakle nisu? Kad je vidiš kakva je, sve se pokvari. Moraju imati pozornicu, šminku, kostim, pozu, glazbu. I ime. Ljubav i glumica. Ncll Gwyrn, gospođa Braccgirdlc, Maud Branseombe. Zastor se diže, srebrni sjaj mjesečine. Vidi se djevojka sanjarskih gradi. Dragane statki dođi i poljubi me. Još osjećam. Kakvu snagu daje to muškarcu. U tome je tajna. Dobro je što sam se otakšao tamo iza zida odlazeći od Dignamovih. To je od onog vina od jabuka. Inače ne bih mogao. Dođe ti nakon toga da zapjevaš. *Lacaus esant taratara* Zamisli da sam zapodjenuo s njom razgovor. O čemu? Loša zamisao ako ne znaš kako okončati razgovor. Upitaš ih nešto one te upitaju nešto drago. Dobra zamisao ako si zburjen. Dobiješ na vremenu. Ali onda si u neprihici. Divno je dakako ako kažeš: dobra večer i vidiš da je i ona spienma reći: dobra večer. O, ali one mračne večeri na Apijskoj cesti gotovo da sam se obratio gospodi Clinch O, misteći da je ona. Uh! Ona djevojka u Mcath Strcetu neku večer. Kakve sam ja sve gadarije naučio govoriti. Sve pogrešno dakako. Mojakuzica, govorila je. Teško je naći jednu

koja. Oho! Ako im ne odgovori? kad te zaustavljaju, to mora da je strašno za njih dok ne oguglaju. I poljubila mi je ruku kada sam joj dao dva šilinga više. Papige. Pritisni dugme i ptica će zakrijčtati. Volio bih da mi nije govorila gospodine. O, njena usta u tami! A ti oženjen čovjek s ncuđatom djevojkom ! U tome uživaju. Preoteti muža nekoj dragoj ženi. Ili barem slušati o tome. Sa mnom je drukčije. Drago mi je otarasiti se tuđe žene. Kao da jedeš ostatke s njegova tanjura. Onaj tip kod Burtona danas Stoje ispljunuo sažvakanu hrskavicu. Kondom mi je još u lisnici. Uzrok polovici nevolja. Ah moglo bi se jednom desiti, ne vjerujem. Udi, sve je spremno. Sanjalo mi se. Što? Najteži je početak. Kako promijene takt kad nije onako kako se njima sviđa. Upita te voliš li gljive jer je jednom poznavala gospodina koji. Ili te upita Stoje netko mislio reći kada se predomislio i zašutio. Ipak, recimo da sam išao do kraja: hoću da, ih nešto slično tome. Zato što sam htio. Ona također. Uvrijediti je. Zatim to izgaditi. Pretvarati se da nešto strašno želiš, zatim radi nje odustati. To im laska. Mora da je sve vrijeme mislila na nekog dragog. Pa šta onda? Otkako je počela misliti svojom glavom, samo on, on i on. Prvi poljubac postiže cilj. Povoljan trenutak. Nešto u njima pukne. Tope se kao šećer, govore očima, krišom. Prvi su dojmovi najbolji. Sjećaju se sve do smrti. Molly, poručnik Mulvcy koji

ju ul/Hj pwu muuiciuiiii /jiuum jA?jJMaj puivvu. JLUIVJ JVJJ jv^ pisiuaiz

rekla mi je. Ali gradi su joj bile razvijene. Zatim je zaspala. Bilo je to nakon večere na Glencrceju kada smo se vozili kući. Fcalherbcd Mountain. Škripala je zubima u snu. I gradonačelnik je bacao oko na nju. Val Dillon. Apoplcktičan.

Eno je tamo dolje s njima da gleda vatromet. Moj vatromet. Diže se kao raketa, pada kao štapić. I djeca, mora da su bhzauci, čekaju da se nešto dogodi. Žele biti odrasli. Oblače majčine haljine. Imaju dovoljno vremena da shvate kako se sve živi na svijetu. I ona tamnoputa sa čupavom glavom i crnačkim ustima. Znao sam da umije zviždati. Usta kao stvorena za to. Kao Molly. Zašto je ona otmjena kurva kod Jammeta nosila veo samo do nosa. Biste li mi, molim, rekli koliko je sati? Reći ću ti ja koliko je sati gore u tamnoj uličici. Reci prat i prizma četrdeset puta svakog jutra, lijek za debele usne. Milovala je i mališana. Gledaoci najviše uživaju u igri. Dakako, one razumiju ptice, životinje, djecu. To im je prirodeno.

Nije se osvrnula kada je silazila niz obalu. Nje mi htjela pružiti to zadovoljstvo. One djevojke, one djevojke, one lijepe djevojke s mora. Imala je lijepe oči, bistre. Bjeloočnice čine oči izražajnim, više nego zjenice. Je li znala što ja? Naravno. Kao mačka što sjedi izvan psećeg

dohvata. Žene nikad ne sretnu čovjeka kakav je bio oiaj Wilkins koji je u srednoj Školi naslikao Veneru pridodavši joj zorno sav svoj alat. Je li to naivnost? Jadni idiot! Njegova se žena iskida od posla. Nećeš ih vidjeti da sjedaju na klupu s oznakom *Svježe obojena*. Zvjeraju na sve strane. Pod krevetom traže čega tamo nema. Žude da se nasmrtno prestraše. Oštrci su kao britve. Kada sam Molly rekao da onaj čovjek na uglu Cuffa Strceta zgodno izgleda, misleći da bi joj se možda mogao svidjeti, odmah je primijetila da ima umjetnu ruku. I imao je. Otkud im to? Tipkačica kod Rogera Grcenea grabi po dvije stepenice odjednom da bi joj se vidjele noge. Mislim da se to prenosi s oca, to jest s majke na kćer. To im je u krvi. Milly na primjer sušila rapčić na ogledalu da ga ne bi morala glačati. Da privuče pažnju ženskog oka, oglasu je najbolje mjesto ogledalo. A kada sam je poslao Prescottu po Mollyn paislcyjski šal, zbilja, moram onaj oglas, sitniš je kući donijela u čarapi! Lukava mala hšica. Nikad joj to nisam rekao. A i pakete nosi lako ljupko. Takve stvarčice privlače muškarce. Kad joj je ruka crvena, digne je u zrak, tresu da joj se krv slije natrag. Od koga si to vidjela? Ni od koga. To me dadilja naučila. O, znaju one! Imala je tri godine kada je stajala pred Mollynim toaletnim stolićem, malo prije nego smo napustili Lombard Street Wcst. *Imam epice* Mullingar. Tko zna. Takav je svijet. Mladi student U svakom slučaju, ima ravne noge a ne kao ona. Ipak je bila šepava. Bože, moker sam. Baš si vrag. Oblina njenih listova. Prozirne čarape, zategnute, samo što ne puknu. Ne kao ona ofucanka danas. A. E. Zgužvane čarape. Ili ona u Grafton Strcetu. Bijele. Uh! Noge kao krava.

Raketa prskalica rasprsnula se i raspršila na mnoštvo puektavih strelica. Zrrr i zrrr, zrrr, zrrr. I Cissy i Tommy i Jacky potrčali su da vide i Edy za njima s kolicima a zatim Gerty s one strane stjenovite okuke. Hoće li? Gle! Gle! Pazi! Osvrnula se. Nešto je nanjušila. Draga, vidio sam ti. Sve sam vidio.

Božel!

Svejedno mi je godilo. Ne osjećam se najbolje otkako sam bio kod Kiemana, kod Dignama. Za olakšanje to vam hvala. To je iz *Hamleta*. Bože! Sve se nagomilalo. Uzbuđenje. Kada se nagnula natrag, osjetio sam bol u korijenu jezika. U glavi ti se naprosto zavrti. Ima on pravo. U svakom slučaju, mogao sam ispasti i veća budala. Umjesto da mlatim praznu slamu. Onda ću vam sve reći. Ipak, postojala je neka vrsta razgovora između nas. Nije moguće? Ne, zvali su je Gerty. Možda je to međutim lažno ime kao i moje a adresa Dolphin's Barn izmišljena.

Vjerojatno me ovo mjesto navelo na te misli. Sve su one jednake. Biišu pero o čarapu. Ali lopta se otkotrljala dolje do nje kao daje znala. Svaki metak ima svoju metu. Naravno, u školi nikad nisam znao ništa točno naciljati. Krivo kao oinov rog. Ipak, tužno je što to traje tek nekoliko godina a zatim se posvete samo pranju suda i tatine će hlače uskoro odgovarati Willyju a terafin bebi kada ga stave da napravi ka ka. Nije to lagan posao. Spašava ih. Čuva ih da ne skrenu po zlu putu. Priroda. Umivanje djeteta, umivanje leša. Dignam. Dječje ruke uvijek su oko njih. Lubanje kao kokosovi orasi, majmuni, isprva čak i nes-rasc. Kiselo mlijeko u njihovim pelenama i smrdljivi ugrušci. Ne bi smjela dali tom djetetu praznu dudu da sisa. Napuni se zrakom. Gospoda Beaufoy, Pmcfoy. Moram svratiti u boinicu. Tko zna je li bolničarka Callan još tamo. Ponekad je uvečer svraćala kada je Molly nastupala u kavani Palače. Onaj mladi hječnik O'Hare primijetio sam da mu je četkala ogrtač i gospoda Brccn i gospoda Dignam nekoć su također bile takve, djevojke za udaju. Najgore je noću pričala mi je gospoda Duggan u hotelu City Arms. Muž se dokotrlja pijan, smrdi po

m vnit^{vcan} \u00d7uw 11. ¹⁷ u ~~PRFHAJ~~ viala ū ilv/ola^{iictamjinn plC&g>} Uj7.000000nijuw/1/viv>
ujutro pitaju: Jesam li sinoć bio pijan? Ipak, loša je taktika grditi mžna. Svaka se kletva vrati na glavu. Drže se kao nokat i meso. Možda su žene krive također. U tome ih Molly daleko nadmašuje. To je južnjačka krv. Maurska. I izgled, lik. Ruke su pipale bujne. Usporedi primjerice s onim drugim. Žena zatvorena u kuću, skrivena kao obiteljska sramota. Dopustite mi da vam predstavim svoju. Zatim vam dovedu nešto neopisivo, ne znaš kako bi je nazvao. Slabu točku muškarca uvijek ćeš naći u njegovoj ženi. Ipak ima u tome neke sudbine, zaljubiti se. Imaju svoje zajedničke tajne. Neki bi tipovi otišli k vragu da ih žena nije uzela u ruke. Zatim one ženice, jedva pedalj visoke, sa svojim mužićima. Kako ih je Bog stvorio, tako ih je i sastavio. Rađaju katkad sasvim zgodnu djecu. Dva puta ništa daje jedan. Ili bogati sedamdesetogodišnjak i sramežljiva zacrvenjena nevjesta. Vjenča se u svibnju a pokaje se u prosincu. Ova je mokrina vrlo neugodna. Lijepi se. Kožica neće da se navuče. Bolje daje odlijepiš.

Au!

S drage strane dvometraš sa ženicom do džepića za sat. Dugačko i kratko. On velik a ona malena. Vrlo je čudno to s mojim satom. Ručni satovi nikad ne idu točno. Tko zna postoji li kakav magnetski utjecaj

između ljudi jer je to bilo baš nekako u vrijeme kada je on. Da, vjerojatno, odjednom. Kad mačke nema kod kuće, miševi kolo vode. Sjećam se da sam zavirio u Pili Lane. I ovo sada je magnetizam. U pozadini svega je magnetizam. Zemlja na primjer privlači i nju privlače. To uzrokuje kretanje. A vrijeme je opet ono što je potrebno kretanju. Dakle, ako jedna stvar stane, eijeli će se taj vrtuljak malo-pomalo zaustaviti. Jer je sve to povezano. Magnetska igla pokazuje što se događa na suncu, na zvijezdama. Komadić čelika. Samo izvadiš magnet. Dođi. Dođi. Hop. Tako je i sa ženom i muškarcem. Magnet i čelik. Molly, on. Oblače se i gledaju i mame i puštaju te da vidiš sve više i više i izazivaju te da pogledaš ako si muško i odjednom iz čista mira, noge, gledaj gledaj i ako imaš imalo petlje. Hop. Mora ti se dići.

Tko zna što ona osjeća u tom dijelu tijela. Zaogmu se sramom samo pred trećom osobom. Više se zabrinu zbog mpe na čarapi. Molly, isturene donje vilice, zabačene glave, zbog onog farmera u jahaćim čizmama i ostrugama na izložbi konja. I kada su ličioei bih u Lombard Street Westu, onaj momak je imao lijep glas. Tako je i Giuglini počeo. Pomirišite što sam napravio. Kao cvijeće. I bilo je. Ljubice. To je vjerojatno od terpentina n boji. Sve im dobro dođe. Istodobno je dok je to radila stragala papirom po podu da se ne čuje. Ali nmoge od njih, mislim, ne mogn svršiti. Traje im satima. Kao da me straga obuzimaju neki žmarci sve dolje do krsta.

Čekaj. Mf. Mf. Da. To je njen parfem. Pa, mahnula je rukom. Ostavljam ti to da misliš na mene kad budem daleko na jastuku. Što je to? Suncokret? Ne. Zumbul? Mf. Mislim, raže. Zacijelo voli taj miris. Sladak i jeftin: brzo se pokvari. Zato Molly voli opoponaks. Odgovara joj, pomiješan s malo jasmína. Njeni visoki i duboki tonovi. Srela ga je one večeri na plesu, ples satova. Izmamila ga je vrućina. Nosila je crnu haljinu i u njoj je bio raniji parfem. Cmo je dobar provodnik, zar ne? Ili loš. Svjetlo također. Mislim da postoji neka veza. Primjerice, ako ideš n podrum gdje je mrak. I tajanstveno je. Zašto sam tek sada osjetio taj miris? Dolazi polako kao i ona, polako ali sigurno. Zacijelo se tu radi o milijunima sitnih čestica raspršenih u zraku. Da, tako je. Zato što ono mirisno otočje, Cejlon jutros, nanjušiš ga na milje daleko. Reći ću ti što je to. To je kao tanak veo ili paučina koja im pokriva čitavu kožu, tanko kao kako se ono kaže niti babljeg ljeta, i neprestano je ispredaju, da ne može tanje, poput duginih boja, a da ni same nisu toga svjesne. Ulazi u sve što ona svučé. Ojačani dio njenih čarapa. Topla cipela. Steznik. Gaćice: cak, i već ih skine. Do viđenja do sljedećeg susreta. I mačka voli njušiti po njenoj košulji na krevetu. Prepoznao

bih njen miris između tisuću dmgih. I voda u njenoj kadi kad se kupa. Podsjećá me na jagode sa šlagom. Tko zna gdje se zapravo krije. Tamo ili pod pazuhom ili pod vratom. Jer izbija iz svake rupice i kuta. Parfem od zumbula pravi se od nekog eteričnog ulja ili nečeg sličnog. Mošusni štakori. Kesica pod repom. Jedno zrnce pušta miris godinama. Psi njuše jedan dmgog otraga. Dobra večer. 'Bra večer. Kako mirišeš? Mf. Mf. Hvala, vrlo dobro. Životinje se po tome ravnaju. Ovaj da, ako s te strane pogledaš, mi smo isti. Neke žene, primjerice, odvrćaju te kada imaju mcnstmaciju. Približiš se. Zatim te zapahne takav smrad da ga možeš rezati. Smrad po čemu? Po pokvarenoj konzervi haringa ili. Brrr! Molimo, ne gazite po travi.

Možda one osjećaju neki muški miris kod nas. Pa šta onda? Rukavice s mirisom cigara koje je Dugi John neki dan imao na pisaćem stolu. Ono što jedeš i piješ daje onaj. Ne. Mislim na muški miris. Mora da ima s tim veze zato što svećenici za koje se pretpostavlja da su drukčiji. Žene se roje oko toga kao muhe oko meda. Po svaku cijenu nasću na to i preko ograde oltara. Stablo zabranjenog svećenika. O, oče, hoćete li? Dajte da ja budem prva koja će. To se širi po čitavom tijelu, prožima. Izvor života. I ima neobično čudan miris. Umak od celera. Da vidim.

Bloomje žabo nos. Mf. U prorez. Mf. Svoga prsluka. Bademi ili.

NP To cii limuni Ah np lp nt v>l cnnn

Da, zbilja, onaj losion. Žnao sam da sam nešto zaboravio. Nisam se vratio i nisam platio sapun. Ne vohm nositi boce kao ona vještica jutros. Hynes mije mogao vratiti ona tri šihnga. Mogao sam spomenuti ono kod Mcaghcra samo da ga podsjetim. Ipak, ako uspije uvrstili onu obavijest. Dva šilinga i devet penija. Imat će loše mišljenje o meni. Svratit ću sutra. Koliko vam dugujem? Tri šihnga i devet penija? Dva šiling i devet penija, gospodine. Ah. Možda mi dragi put neće dati na veresiju. Na taj način gnbiš mnšterije. Krčme ih gube. Neki čekaju da im se na ploči nagomila račun a onda se pokrajnjim ulicama odšuljaju do nekog dragog.

Eno onog otmjenog gospodina koga sam već sreo. Stigao je iz zaljeva. Samo donde i natrag. Uvijek je kod kuće za večera. Izgleda izobličen: dobro se nakrkao. Sada uživa u prirodi. Zahvalnica poslije jela. Poslije večere prošeta jednu milju. Sigurno negdje ima mali bankovni račun, državni službenik. Da sada pođem za njim, bilo bi mi neugodno kao i meni danas zbog onih dječaka- izvikivača novina. Ipak nešto naučiš. Vidimo sebe onako kako nas dragi vide. Sve dok nam se žene ne rugaju, što nas briga? To je način da otkrijemo. Upitaj se tko je on. *Tajanstveni čovjek na plaži*, nagrađena uzbuđljiva priča Leopolda

Blooma. Funta po stupcu i onaj tip danas na groblju u smrdčm kišnom ogrtaču. Kismet mu ipak ima žulje. Možda su zdrvi jer apsorbiraju sav. Zviždanje kažu donosi kišu. Mora da negdje pada. Sol u Ormondu bila je vlažna. Tijelo osjeća promjene u atmosferi. Zglobovi su stare Betty kao na mukama. Ono proročanstvo majke Shipton o brodovima koji će u tren oka obletjeti svijet. Ne. To su znaci kiše. Školski leksikon. A udaljeni bregovi kao da su nam se približili.

Howth. Svjetionik na Bailcyju. Dva, četiri, šest, osam, devet. Shvaćam. Mora žmigati, inače bi mogli pomisliti daje to kuća. Pljačkaši olupina. Grace Darling. Ljudi se boje mraka. 1 krijesnice, biciklisti: vrijeme paljenja svjetiljki. Dijamanti ljepše sjaju. Žene. Svjetlost je neka vrsta sigurnosti. Neće ti ništa nažao učiti. Danas je kudikamo bolje negu u davna vremena. Seoske ceste. Proparaju ti crijeva itizašto. 1 danas naletiš na dvije vrste ljudi. Namrštene ili nasmiješene. Oprostite! Ništa, ništa. I najbolje je vrijeme za zalijevanje biljki u sumrak, nakon zalaska sunca. Još se vidi. Crvene su zrake najdulje. Cnžzpmly učio nas je Vance: crvena, narančasta, žuta, zelena, plava, modra, ljubičasta. Vidim zvijezdu. Venera? Još ne mogu reći. Dvije. Kad su tri, noć je. Jesu li oni večernji oblaci sve vrijeme bili tamo? Izgledaju kao brod-sablasi. Ne. Čekaj. Nisu li to stabla? Optička varka. Fatamorgana. Ovo je zemlja zalazećeg sunca. Sunce autonomije zalazi na jugoistoku. Rodno tlo, laku noć.

Pada rosa. Nije dobro, draga, što sjediš na tom kamenu. Dobit ćeš bijelo pranje. Onda nikad nećeš dobiti malu bebu osim ako ne bude velik i jak da se probije. I ja bih mogao dobiti šuljeve. Ne možeš se toga riješiti kao ni ljetne prehlade, ranice na ustima. Najgore je kad se porežeš travom ili papirom. Trenje sjedala. Volio bih biti stijena na kojoj je sjedila. O, slatka mala, ti ne znaš kako si lijepo izgledala. Počinju mi se sviđati djevojke te dobi. Nezrele jabuke. Grabe sve što im se praža. Mislim da je to jedino doba kad prekrizimo noge dok sjedimo. 1 danas u knjižtuci: one apsolvence. Sretne stolice na kojima sjede. Ah to je utjecaj večeri. Svi to osjećaju. Otvaraju se kao cvijeće, znaju svoje vrijeme, suncokreti, sunčanice, u plesnim salama pod svijećnjacima, na šetalištima pod uhčium svjetiljkama. Jeri-jorgovani u vrtu Mata Dillona gdje sam joj poljubio rame. Volio bih imati njen uljenu portret iz toga vremena u prirodnoj veličini. Bio je također lipanj kada sam joj se udvarao. Povijest se ponavlja. Vi pećine i vrhunci, ponovo sam s vama. Život, ljubav, putovanje oko vlastitog malog svijeta. A sada? Dakako, žao mi je što čeka. Ali moraš paziti da ne pokažeš previše sažaljenja. One to iskoriste.

Sve je sada tiho na Howthu. Daleki bregovi izgledaju. Tamo smo. Gorske ruže. Ja sam možda budala. On dobiva Šljive a ja koStiee. Tamo sam joj ga. Sve je taj stari brijeg vidio. Mijenjaju se imena: to je sve. Ljubavniei: njam njam.

Sada sam veći i umoran. Da se dignem. O, čekaj. Iscijedila je svu muSkost iz mene, mala ncvaljlica. Poljubila me. Nikad više. Moja mladost. To se dogodi samo jednom. Ili njena. Poći tamo sutra vlakom. Ne. Povratak više nije isto. Kao dijete kada ga po drugi put vode nekome u posjet. Želim nešto novo. Ništa novo pod suncem. Poste restante, Dolphin's Bam. Zar nisi sretan u svom? Zločesti dragi. Šarade u kući Lukca Doylca u Dolphin's Bamu. Mat Dillon i čopor njegovi kćeri: Tiny, Atty, Flocy, Maimy, Louy, Hetty. 1 Molly. Bilo je to osamdeset sedme. Godinu dana prije nego što smo. 1 stari major i njegova sklonost žestokoj kapljici. Čudno, ona jedinica, ja jedinac. Tako se to vraća. Misliš da si pobjegao a naletiš na samog sebe. 1 najduži put najkraći je kada se vraćaš kući. i baš kad su on i ona. Cidmski konj što kaska ukrag. Igrah smo se Rip van Winklca. Rip: ogrtač Hcnny Doyle od ripsa. Van: vanga za miješanje kruha. Winklc: vinkl i šešula. Zatim sam glumio Rip van Winklea koji se vraća. Naslonila se na kredenc i promatrala. Maurske oči Dvadeset eodina mesnavao u Dolini sna. Sve se promijenilo. Zaboravljen. Mladi su ostajeli. Puška mu zardala od rose.

Šiš. Što to leti naokolo? Lastavica? Vjerojatno šišmiš. Misli da sam stablo, tako slijep. Zar ptice nemaju njuha? Metcmpsihoza. Vjerovali su da se od tuge možeš pretovirit u stablo. Tužna vrba. Šiš. Evo ga. Smiješni mali jadnik. Tko zna gdje prebiva. Gore u zvoniku. Vrlo vjerojatno. Zakvačcn nožicama visi u mirisu svetosti. Mislim da ga je zvono uplašilo. Čini se da je misa završila. Čuo sam kako svi. Moli za nas. I moli za nas. 1 moli za nas. Dobra je zamisao to ponavljanje. Isto je i s reklamium oglasima. Kupi u nas. 1 kupi u nas. Da, vidi se svjetlost u svećenikovoj kući. Njihova skromna večera. Sjećam se pogreške u procjeni kada sam radio kod Thoma. To je dvadeset i osam. Imaju dvije kuće. Brat Gabriela Comoya je kapelan. Šiš. Opet. Tko zna zašto izlaze noću kao miševi. Oni su miješana vrsta. Ptice su nalik na skakutave miševne. Čega se plaše, svjetla ili buke? Bolje da sjedim mimo. Sve je to instinkt kao što je ona ptica za vrijeme suše došla do vode na dnu vrča bacajući u nj kamenčice. Liči na čovječuljka u plaštu s malim rukama. Krhke kosti. Gotovo da vidiš kako se svjetlucaju, neka vrsta modrikaste bjeline. Boje ovise o svjetlosti koju vidiš. Zagledaš se na primjer u sunce kao orao pogledaš zatim u cipelu ugledaš žučkastu mrlju. Žele svoj

zaštitni znak otisnuti na sve. Primjerice, ona mačka jutros na stubištu. Tresetastosmeđa. Kažu da nikad nećeš vidjeti trobojnu. Nije istina. Ona na pol pragastobijela žutocma mačka u hotelu City Arms sa slovom M na čelu. Pedeset različitih boja po tijelu. Howth je maloprije imao boju ametista. Svjcduncanje stakla. Tako je onaj naučenjak kako se ono zvao svojom sabirnom lećom. Onda se upali vrijes. To nije od šibica što ih bacaju turisti. Od čega? Možda se suhe grane trljaju na vjetm i zapale. Ili razbijene boce u grmlju djeluju kao sabirne leće na suncu. Arhimed. Sjetio sam se! nemam tako loše pamćenje.

Šiš. Tko zna zbog čega neprestano lete? Kukci? Ona pčela što je prošlog tjedna ušla u sobu igrajući se sa svojom sjenom na stropu. Možda je to ona koja me ubola pa se vratila da vidi. Ptice isto tako. Nikad nećeš otkriti. Ili, što govore. Nalik na naše brbljanje. I kaže ona i kaže on. Imaju hrabrosti letjeti preko oceana i natrag. Mora da ih ttmogo nastrada u olujama, na telegrafskim žicama. I život mornara je strašan. Velike nemani od prekoceanskih parobroda što se valjaju u tami, mučuci kao morske krave. *Faugh a ballagh!* Gubi se odatle, đavo te odnio! Dmgi u ladicama, jedro veliko kao rapčić, posrcu kao orahove ljuske na valovima dok olujni vjetar puše. I oženjeni su. Ponekad su godinama odsutni negdje na kraju svijeta. Zapravo nema kraja jer je zemlja okrugla. Žena u svakoj luci, kažu. Mora se pošteno traditi ako joj je stalo do dobra glasa dok Jolmny opet ne domaršira kući. Ako uopće dođe. Zaudarajući po lučkim jazbinama. Kako se može voljei more? Ipak ga vole. Digne se sidro. Otplovi on sa škapularom ili medaljicom na sebi za sreću. U redu. I s tefilimom ne kako oni to zovu što ga je jadni tata imao na vratima da ga svatko dotakne. To nas je izvelo iz zemlje egipatske i dovelo u kuću ropstva. Ima nešto u tom praznovjeiju jer kad odlaziš nikad ne znaš kakve sve opasnosti. Drži se za kakvu dasku ili jaše na kakvoj gredi boreći se za goli život, s pojansom za spašavanje oko sebe, gutajući slanu vodu, i to su mu posljednji trenuci dok ga ne dohvate morski psi. Dobiju li ribe ikad morsku bolest?

Zatim nastupi prekrasna utiha bez oblaka, more kao ulje, mimo, posada i teret u komadićima, na dnu mora, mjesec gleda dolje tako spokojno. Nisam ja kriv, stari hvalisavče.

Posljednja samotna raketa s dobrotvornog sajma Mims poletjela je u nebo u potrazi za potrebnim sredstvima za Mercerovu bolnicu i rasprsnula se, padajući, i prosula snop ljubičastih zvijezda i samo jednu bijelu. Lebdjele su, padale: zgusnule. Vrijeme udvaranja: vrijeme zagrljaja: vrijeme sastanaka. Od kuće do kuće sa svojim uvijek dobro

došlim dvostrukim kucanjem išao je poštar koji uvijek prolazi u devet, svjetiljka za pašom mu zasjala bi kao krijesnica tu i tamo kroz živice od lovora. A između mladih stabala uzdignuti žičak zapalio je svjetiljku na Lcahy's Terraccu. Pokraj zaslona osvijetljenih prozora, pokraj jed- nkih vrtova prolazio je kreštav glas vičući, tugujući: *Evening Telegraph, posljednje izdanje! Rezultati trka za Zlatni pehar!* A iz Dignamove kuće istrčao je dječak i povikao. Šišmiš je cičćci letio amo, letio tamo. Tamo daleko preko pijeska plazila je nadolazeća plima, siva. Howth se spremao na počinak, umoran od dugih dana od njam njam gorskih ruža (star je) i zadovoljan osjetio je kako mu noćni povjetrac koji se digao, mrsi krzno od paprati. Ležao je ali je otvarao crveno neusnulo oko, duboko i sporo dišući, pospan ali budan. A tamo daleko na Kish Banku usidreni je svjetionik žmirkao, namigivao gospodinu Bloomu.

Kakvim životom mora da žive oni tamo vani vezani stalno za isto mjesto. Uprava irskih svjetionika. Pokora za grijehе. Obalna straža također. Rakeete i hlače za spašavanje i čamac za spašavanje. Onaj dan kada smo pošli na izlet brodom *Erin's King*, bacili smo im vreću punu starih novina. Medvjedi u zoološkom vrtu. Gadan izlet. Pijanci na izletu da protresu jetru. Bljuju preko ograde da nahrane haringe. Mučnina. 1 žene, sa strahom Božjim na licima. Milly, ni traga od bojazni. S plavim lepršavim šalom, nasmijana. U tim godinama ne znaju što je snut. A i želudac im je zdrav. Ali, ako se izgube, boje se. Kada smo se sakrih iza stabla u Crumlinu. Ja nisam htio. Mama! Mama! Mala djeca u šumi. Plaše ih i maskama. Bacaju ih u zrak i opet hvataju. Ubit ću te. Je li to samo u polušali. Ili kada se djeca igraju rata. Zaozbiľjno. Kako ljudi mogu uperiti puške jedni na druge. Ponekad i opale. Jadna djeca! Jedine tegobe ospice i koprivnjača. Davao sam joj protiv toga čišćenje od kalomela. Kad joj je bilo bolje, spavala je s Molly. Ima iste zube. Što one vole? Drugu sebe. A ujutro je jurila za njom kišobranom. Vjero- jatno tako da je ne boh. Pipao sam joj bilo. Tiktakanje. Ruka je bila mala: sad je velika. Najdraži tatice. Sve to govori ruka kad je dotakneš. Voljela je brojiti dugmad na mom prsluku. Sjećam se njenog prvog steznika. Natjerao me u smijeh kad sam ga vidio. One male grudi na primjer. Lijeva je osjetljivija, mishm. 1 moja. Zato što je bliže srcu? Ispune ih nečim ako su u modi krupne sise. Njeni bolovi dok je rasla, noću, dozivala me, budila. Bila je uplašena kada je prvi put dobila one ženske stvari. Jadno dijete. Čudan trenutak i za majku. Vraća je u vlastito djetinjstvo. Gibraltar. Pogled s Bučna Viste. O'Harina kula. Krikovi morskih ptica. Stari magot koji je proždri svu svoju obitelj. Zalazak sunca, topovski pucanj znak povećega za vojnike. Zagledala

sc preko mora kada mi je rekla. Večer poput ove, ali vedra, bez oblaka. Uvijek sam mislila da ću sc udati za kakva lorda ili bogataša koji će doploviti svojom jahtom. *Buenas noches, senorita. El hombre ama la muchacha hermosa.* Zašto za mene? Zato što si bio tako drukčiji od drugih.

Bolje da ne čučim ovdje svu noć kao priljepak. Ovo vrijeme otpn-ljnje čovjeka. Sndeci prema svjetlu, uskoro će devet. Pođi kući. Prekasno je za Leah. *Liljan Killameyja*. Ne. Možda je još na nogama. Svrati n bolnicn i raspitaj se. Nadam se daje rodila. Imao sam dug dan. Martha, knpelj, pogreb, kuća ključeva, muzej s onim božieama, Dedalusovo pjevanje. Zatim onaj bukač kod Bamcyja Kicmana. Nisam mu ostao dužan. Pijani hvastavci, pogodilo ga je ono što sam rekao o njegovn Bogn. Pogrešno je uzvracati udarce. Ili? Ne. Morali bi poći kući i smijati se sami sebi. Uvijek žele lokali u društvu. Boje se ostati sami kao dvogodišnje dijete. A da me udario. Razmotrimo to s drage strane. Onda i nije tako loše. Možda nije mislio vrijeđati. Triput hura za Izrael. Triput hura za šmjakinju koju je vukao sa sobom, sa tri kmjatka u ustima. Ista vrsta ljepote. Izuzetno zgodno društvo za šalicu čaja. Sestra žene divljaka s Boraca upravo je stigla u grad. Zamisli to u rano jutro i izbliza. Svatko po svome ukusu, kako je rekao Morris kada je poljubio kravu. Ali posjet Dignamovim bio je kruna svega. Knće n žalosti djeljn tjeskobno jer nikad ne znaš. U svakom slncajn, treba joj novaca. Moram posjetiti one Škotske ndovice kako sam obećao. Čndan naziv. Vjerajn da ćemo mi prvi otegnnti papke. Ona ndovica n ponedjeljak je li to bilo pred Cramerovom radnjom koja me gledala. Sahranila je jadnog mnža ali postupak oko osiguranja razvija se povoljno. Njen ndovički dio. Pa? Što bi po tvome morala nćiniti? Mora se probijati dalje. Ne volim vidjeti udovca. Izgleda tako izgubljen. Jadni O'Coimor žena i petoro djece otrovah sn mn se dagnjama. Kanali. Beznadan. Potrebna mn je kakva dobra dohćna žena sa širokim šeširom da sc majčinski brine za nj. Da ga nzme pod svoje okrilje, s licem širokim kao plitica i velikom pregaćom. Dngaćke ženske gaćice od sivog flanela, tri šilinga par, začndno jeftine. Tko voh ražnu, uvijek će je, kažu, voljeti. Ružnu: ni jedna žena ne misli daje ražna. Voli, laži, i budi lijepa jer već sutra smrt te šćepa. Vidim ga ponekad kako ide naokolo tražeći onoga koji mu je podvalio. T. U. P: tup. To je sudbina. On, ne ja. Tako je i s pojedinim dnćanom, često sam primijetio. Kao da ga bije neko prokletstvo. Što sam ono sinoć sanjao? Čekaj. Nešto zbrkano. Imala je crvene papuče. Turske. Nosila je hlače. Recimo da jest. Bi li mi se svidala u pidžami? Vraški je teško na to odgovoriti. Naimetti je otišao. Poštanskim

brodom. Sada je već blizu Holyhcada. Moram se potrditi oko onog oglasa za Kcyca. Obraditi Hyncsa i Crawforda. Suknja za Molly. Ima Sto staviti u nju. Što je to? Mogao bi biti novac.

Gospodin Bloom se sagnuo i okrenuo komadić papira na žalu. Prinio ga je očima i zagledao se u nj. Pismo? Ne. Ne mogu pročitati. Bolje da pođem. Bolje. Ne mogu se maknuti od umora. List neke stare bilježnice. Sve te rupe i žali. Tko bi ih izbrojio? Nikad ne znaš Sto možeš naći. Bocu s pričom o zakopanom blagu u njoj, bačenu s neke potonule lađe. Paktna pošta. Djeca uvijek žele nešto baciti u more. Ufanje? Krah bačen u vodu. Što je ovo? Komad štapa.

O! Ona me ženska iscrpla. Nisam više tako mlad. Hoće li sutra doći ovamo? Čekati negdje na nju zauvijek. Mora se vratiti. Ubojice se vraćaju. Bih li seja?

Gospodin Bloom je lagano štapom kopkao po dubokom pijesku pokraj svojih nogu. Napiši joj poruku. Možda će se zadržati. Što?

Ja.

Neki će platfuser ugaziti na to ujutro. Nema koristi. Sprat će se. Ovamo dopire plima. Vidio sam baricu pokraj njenih nogu. Nagnem se, ugledam svoje lice u njoj, tamno zrcalo, dahnem u nj, namreška se. Sve te stijene s crtama i brazgotinama i slovima. O, one prozirne čarape! Osim toga, one ne znaju. Sto znači onaj dragi izlaz? Nazvala sam te zločestim dječakom jer ja ne volim.

sAM. JA...

Nema mjesta. Pusti.

Gospodin Bloom je polako cipelom izbrisao slova. Pijesak je bez-nadan. Ništa na njemu ne raste. Sve se zbríše. Nema straha da će velike lađe doploviti ovamo. Osim Guinncsovih teglenica. Oko Kisha za osamdeset dana. Učinjeno napol namjerno.

Odbacio je svoje drveno pero. Štap je pao u muljeviti pijesak, žabo se. Da si to cio tjedan pokušavao, ne bi uspio. Slučajnost. Nećemo se nikad više sresti. Ali bilo je divno. Zbogom, draga. Hvala. Osjećao sam se tako mlad.

Da mi je sada malo zadrijemati. Mora da je blizu devet. Brod za Liverpool već je odavno otplovio. Ne vidi mu se čak ni dim. I ona može učiniti tako. I učinila je. I Belfast. Neću poći. Trka tamo, trka natrag u Ennis. Neka on ide. Sklopit ću oči samo na trenutak ali neću zaspati. Polusan. Isti se snovi nikad ne vraćaj u. Opet šišmiš. Bezopasan je. Samo nekoliko ih je.

O slatka vidio sam otkrivenu svu tvoju malu djevojačku bjelinu prljavi halter nagnao me da vodim ljubav ljepljivo nas dvoje zločesti

Grace Darling ona njega prošlo pola kreveta metne mi skroz ga čipke za Raoula dc parfem vaša žena crna kosa zatalasana pod gojaznim tijelom *señorita* mlade oči Mulvey punašna kaže mi mali vangla VVinkle crvene papuče ona san zaborava lutanje godine snova povratak jazbine Agcndath onesviještena dragana pokazala mi svoju slijedeće godine u gaćicama povratak slijedeće u njenu slijedeće njenu slijedeće.

Šišmiš je letio. Amo. Tamo. Amo. Daleko u sivitu zazvonilo je zvono. Bloom se, otvorenih usta, s lijevom cipelom ukoso zarivenom u pijesak, optužio, disao. Samo nekoliko.

Kuku

Kuku

Kuku

Zakukao je sat na kaminu u župnikovoj kući gdje su kanonik O'Hanton i otac Conroy i velečasni John Hughes, isusovac, pih čaj i jeh pecivo i maslac i pržene ovčje odreske s kečapom i razgovarah o

Kuku

Kuku

Kuku

jer je to bio onaj mali kanarinac koji je izlazio iz svoje kućice da kaže koliko je sati što ga je Gerty MacDowell primijetila onda kada je bila tamo jer ona je u tome bila vrlo brza, bila je prava Gerty MacDovvell, i odmah je primijetila da je onaj nepoznati gospodin koji je sjedio na stijenama i gledao je, bio

Kuku

Kuku

Kuku

Deshil Holles Eamus. Dcshil Holles Eamus. Dcshil Holles Eamus.

Pošalji nam o sjajni, o svijetli, Horhome, plodnost i utrobe plod. Pošalji nam osjajni, osvijetli, Horhome, plodnost i utrobe plod. Pošalji nam o sjajni, o svijetli, Horhome, plodnost i utrobe plod.

Hopla muško je hopla! Hopla muško je hopla! Hopla muško je hopla!

Općenito vrlo malo pažnje u pogledu bilo čega što znanjem obdareni smrtnici smatraju nadasve vrijednim učenja zaslužuje oštroumlje pojedinca koji ne zna ono što nas najučeniji te stoga zbog svojih umnih odlika dakako i poštovanja najzaslužniji neprestano uvjeravaj u kada uz opću suglasnost tvrde da nikakav izvanjski sjaj u jednakim okolnostima ne može djelotvornije do izražaja dovesti procvat jedne nacije koliko mjera do koje je uznapredovala u svojoj brizi za neprekidni priraštaj koji ako izostane smrtni je grijeh a ako na sreću postoji predstavlja pouzdan znak čiste blagodati sveplodne prirode. Jer ima li koga tko je došao do ikakve važnije spoznaje a da ne shvaća kako taj izvanjski sjaj može biti tek površina nazadovanju sklone blatne stvarnosti ili naprotiv ima li ikoga tako neprosvijećenog a da ne vidi kako se nikakav dar prirode ne može mjeriti s obiljem priraštaja tako da je svaki ispravan građanin poticateljem i upozoravateljem bližnjih svojih dužan postati i strepjeti da se ono što je nacija sjajno započela u prošlosti u budućnosti s jednakim sjajem i dovrši ako sramotna navika postepeno ne dopusti da se časni običaji što nam ih naši stari namriješene spuste na tako niske grane da bi izuzetno odvažan bio svaki onaj koji bi imao hrabrosti dići se i reći kako nitko ne može ogavnije zgriješiti nego ako iz vlastita nehata zaboravu preda evandeosku onu zapovijed i obećanje istodobno koja je svim snutnicima uz najavu obilja ili uz prijetnju

izumiranja onu uzvišenu dužnost neprestanog razmnožavanja uvijek neopozivo nalagala?

Nećemo se stoga čndili što je, kao što najbolji povjesničari pišu, među Keltima, koji se nisu divili ničem što po prirodi svojoj divljenja vrijedno nije, vještina liječenja bila visoko štovana. Da i ne govorimo

0 bolnieama, prihvatilištima za gnbavee, komorama za znojenje, grobljima za nimle od knge, veliki njihovi liječniei O'Shiels, O'Hiekeys, O'Lees, pažljivo sn primjenjivali različite postnpke s pomoćn kojih se bolesnieima i nanovo oboljehma ponovo vraćalo zdravlje bez obzira da li se radilo o drhtaviei, snšiei ih žntom erijevnom isejetkn. Dakako, n svakom iole značajnijem javnom radn, pripreme treba da bndn n skladn s njegovom važnošćn i zbog toga sn oni zanzeh stav (da h nakon prethodnog razmatranja ili kao plod iskustva, teško je reći jer se različita mišljenja kasnijih istraživača ni do danas ne slažn toliko da bi ga mogli iskazati), prema kojem materinstvo treba da n najvećoj mjeri bude daleko od svake moguće opasnosti tako da je bolesniei n tom za ženu najtežem trenntkn i to ne samo imnčnoj nego i onoj koja nije imala dovoljno novaea te je često jedva preživjeli mogla širokogradno luz neznatnu nadoknadu svaka moguća pažnja ukazivana bila.

Nju već tada a ni poslije ništa nikako nije smjelo uznemirivali jer bez majki roditelja što su svi građani napokon osjećali nikakva blagostanja uopće biti ne može i budućí da su bogovi dobili vječnost a smrtnici mogućnost rađanja koja im dolikuje, roditelju bi, kada bi za to kucnuo čas, u kolicima odvezli tamo sa žarkom željom sviju žena koje su jedna dragu na to poticale da i njih prime u to prihvatihšte. O djelo mudre nacije ne samo da ga se pokaže nego i da se kao o hvale vrijednom izvijesti da su oni u ženi unaprijed vidjeli majkn, da je ona odmah osjećala kako je za njih vrijedna ljubavi i pažnje poslala!

Dijete još nerođeno blagoslovljeno je bilo. U ntrobi majčinoj obožavanja dostojno. Sva udobnost koja se u takvn slnčajn mogla pružiti bila je pružena. Ležaj primaljama zdravom hranom okružen spokojan s najčistijim pelenama kao da je porođaj već obavljen mndrim predviđanjem pripravljenim a uz to i svi hjekovi koji su tamo potrebni

1 kirurška pomagala koja u njenom slnčajn tamo spadajn ne izostavivši ni gledanje različitih prizora iz različitih krajeva zemaljske naše kugle koji pažnju na sebe privlače zajedno sa slikama, božanskim i ljndskim, promatranje kojih u žena što leže treba rastezljivost da pospješi i olakša porod n tom visokom sunčanom lijepo sagrađenom domn majki onda kada, zorno bređa i plodna, žena pode lamo ležali kada joj dođe vrijeme.

Neki putnik-namjernik stajaše pred kućnim vratima u doba kada se spuštaše noć. Od roda Izraelova bijaše laj čovjek koji lutajući zemljom daleko bijaše putovao. Čisla samilost prema čovjeku bijaše povod što gaje samotna do te kuće doveo.

Te je kuće A. Home gospodar. Sedamdeset postelja ima on tamo da noseće majke na njih legnu da trpe i da na svijet donesu zdravu djecu onako kako anđeo Gospodnji reče Mariji. Čuvarice dvije hodaju lamo, bijele sestre u bolnici besane. Patnje ublažavaju, boli olakšavaju: u devet mjeseci za tri stotine njih. Prevjeme one čuvarice su dvije, čuvajući za Homea najvjerniju stražu.

Na straži budna čuvarica začu kako dolazi blagosrdni taj čovjek te brzo ustaje lepršajući velom da mu širom vrata otvori. Gle, bijeli bljesak munje u tren oka obasja zapadni dio irskoga nebosklona. Silno se poboja ona da će Bog osvetnik sve čovječanstvo uništiti vodom zbog grijeha njegovih teških. Znak križa Kristova napravi na gradima i uvede ga e da se što prije skloni pod krov njen. Videći laj čovjek njenu hvale vrijednu susretljivost uniđe on u kuću Homeovu.

Bojeći se e će na smetnji bili u predvogu Homeovu šešir držeći u mci posjetilac taj stajaše. Pod krovom njenim s dragom ženom i ljupkom kćeri nekoć življaše on što je potom kopnom i pučinom morskom lutao devet dugih godina. Jednom u vrevi gradskoj susrevši je na njezin naklon skinuo nije šešir. Za oprost sada zamoli on nju s isprikom koju ona rado prihvati da mu se hce nakratko viđeno, njeno, tako mladim učinilo kada ga bijaše spazio. Hitar joj sjaj zjene obasja, rumenilo joj riječ njegova izmami.

Kada joj oči ugledaše crninu njegove žalosti prepade se. Vesela zatim posta ta koja prije strahovaše. Upita on je da li O'Hare doktor glase kakve preko mora posla a ona mu s bolnim uzdahom odvratila je doktor O'Hare na nebesima. Ražalosti se taj čovjek kada ču riječ tu koja ga silnom sućuti ispuni. I potom mu ona sve ispriča žaleći smrt tako mlada prijatelja, ne hoteci svejedno u tuzi svojoj posuiunjati u pravednu mudrost Božju. Reče mu da mu Bog u dobroti svojoj blagu i laku dade siurt sa svećenikom da ga ispovjedi, sa svetom pričesti i uljem svetim da mu udove pomaže. Čovjek tada vrlo ozbiljno upita redovnicu kakvom je simću umro pokojnik a redovnica mu odgovori i reče da je na Mona Islandu umro od raka na želucu o Božiću će tome biti tri godine i da se ona moli Bogu Svemilostivom da dragu dušu njegovu primi u svoju besmrtnost. Saslušao je tužne riječi njezine i držao šešir tužno zureći. Stajahu tu tako oboje neko vrijeme potišteni tugujući jedno s drugim.

Stoga, svcčovjcćc, pogledaj na taj posljednji svršetak koji je smrt tvoja i na prah taj koji ščepa svakoga lkoje od žene rođen jerbo kao što je gol izišao iz utrobe matere svoje tako će na kraju gol poći lamo otkuda je i došao.

Čovjek koji je u tu kuću ušao obrati se tada njegovateljici i upita je kako je ona žena koja leži tu na porođajnoj postelji. Njegovateljica mu odgovori i reče da je ta žena već puna tri dana u porođajnim mukama i da će to biti porod težak neizvjestan ali da će domalo roditi. Reče k tome da je već vidjela mnoge žene kako rađaju ali da ni jedan porođaj ne bijaše tako težak kao u ove žene. Potom mu sve potanko kaza jerbo je poznavala toga čovjeka u vrijeme kada je živio u blizini te kuće. Čovjek saslušā njezine riječi pri čemu u čudu pomisli na sve one porođajne muke što ih zbog materinstva žene podnose i začuđeno pogleda u njezino lice koje mlado bijaše za oči svakog čovjeka a ipak i nakon toliko dugih godina ostade ona služavka. Devet puta dvanaest krvotočja prekori je što je nerotkinja.

I dok razgovarahu vrata dvorca se otvoriše i doprije do njih glasan žamor mnogih koji tamo sjedahu za trpezom. I priđe mjestu na kojemu stajahu mlad školar-vitez po imenu Dixon. A putnik Leopold bijaše poznat njemu otkako se slučajno bilo da imadahu jedan s dragim posla u toj kući milosrđa gdje je taj školar-vitez boravio poradi toga što putnik Leopold dođe amo da ga izliječe jerbo bijaše teško ranjen u prsi strelicom kojom ga strašni i grozni drakun pogodi ter mu on za to melem od mirisne soli i pomast napravi koliko god mu bijaše potrebno. On mu sada reče neka ude u dvorac ter se provede s onima koji bijahu tamo. A putnik Leopold reče da je pošao drugamo jere on bješe čovjek oprezan i mudar. I gospa bješe mnijenja njegova i prekori školar-viteza akoprem je dobro znala da putnik u svojoj mudrosti bijaše rekao nešto što nije istina. Ali školar-vitez ne htjede čuti nikakvo ne niti se njezinu zahtjevu pokorili ni dopustiti da mu se on i u čemu volji usprotivi ter reče da je to dvorac divolan. I putnik Leopold ude u dvorac da malo otpočine budući uda bolna bijahu mu od mnogih putovanja okolo po razlikim zemljama a kadšto i od lova ljuvenog.

A u dvorcu trpeza bješe postavljena koja od finske brezovine bijaše a nošahu je četiri patuljka iz te zemlje ali se oni micati ne mogahu bo začami bjehu. A na toj trpezi bijahu strašni mačevi i noževi koje u velikoj spilji demoni rabolnici kuju u bijelim plamenovima i potom učvršćuju u rogove bivola i jelena kojih lamo ima u čudesnom izobilju. I bijaše lamo posude koje čarolijom Mahoundovom čarobnjak stvori od pijeska morskoga i zraka dahom svojim pušćući u njih kao u mjuhure.

I obilje krasnih i bogatih jstovina bijaše na toj trpezi da nitko ne bi mogao krasnije i obilnije zamisliti. I bijaše tamo badanj od srebra koji se čarolijom otvarao i u kojemu lczahu čudne ribe bez glave i prem nevjerni ljudi niječu da to može biti dokle ne vide ipak je to istina. A te su ribe ležale u uljevitoj vodi donesenoj lamo iz zemlje portugalske jerbo mast koja je u njima nalik je na sok iz uljenog ljeska. Čudo također bijaše u tom dvoreu vidjeti kako čarohjom prave neku mješavinu od rodnoga pšeničnog zmja iz Kaldeje koje se s pomoću nekavih zlih duhova što ih oni u to umiješaju čudesno nadigne kao golema planina. I uče zmiye tamo da se ovijaju oko dugačkih štapova u zemlju pobodenih i od ljuski tih zmija vare neko piče slično medovini.

I školar-vitez dade da se junosi Leopoldu nalije pehar i praži mu ga i istodobno svi koji bijahu tamo pijahu redom. I junosa Leopold podiže svoj vizir da mu udovolji i popi malo očigledno poradi prijateljstva jerbo on nikad nije nikakve kušao medovine koju potom odloži i brzo potajice veći dio uli u čašu svoga susjeda a susjed njegov i ne zamijeti tu varku. I sjedeon s njima u tom dvorcu da tu neko vrijeme otpočine. Neka ja hvala Svemogućem Bogu.

A dotle stajaše ona dobra sestra na vratima i preklinjaše ih u ime poštovanja prema Isusu najvećem našem Gospodinu da se ostave pijančevanja jeioo jc goto iznad njih jedna tmdnica, plemenita gospa, kojoj je vrijeme blizu. Sir Leopold na gornjem podu ču glasan krik i pitaše se kakav krik to bijaše, djeteta ili žene i čudim se, reče, da se još nije rodilo. Mnim da to traje odveć dugo. I pomnjev on bijaše i vidje zemljoposjednika imenom Lenehan na dragom kraju trpeze koji stariji bijaše od sviju ostalih i kako obojica vrli bjehu vitezovi jednake odvažnosti a i poradi toga što taj stariji bijaše obrati on mn se vrlo ljubazno. Nego, reče on, neće još dugo proći a ona će nz Božjn pomoć rodili i obveseli! će se porodu svome jerbo je zaista dugo čekala. A zemljoposjednik koji je upravo pio reče: Svaki trenutak čeka da bude onaj njezin. Uze k tome pehar koji stajaše pred njim jere njega nikad nitko moliti nije niti nutkati morao da pije i: Pijmo sad, reče s velikim zadovoljstvom i nagnu koliko god jc mogao u zdravlje njih obojice budući je vrlo dobro znao sebi užitak priuštiti. A sir Leopold koj i bijaše najbolji gost što ikad sjede u dijačkn blagovaoncn i najkrotkiji čovjek i najljubcžljiviji koji ikad stavi gospodsku ruku pod kokoš i najvjerniji vitez na svijetu koji ikad udvorno slnžaše gospi plemenitoj n ljudno mn nazdravi peharom. Zamišljen razmišljaše on o mukama žene.

Recimo sada koju o dražbi koja tu bijaše s namjerom da se opiye koliko uzbudu mogli. S obje strane trpeze sjedahnn školan, što će reći

Dixon, zvani mladi od svete Marije od Milosrda s družima svojim Lynchom i Maddcnom, dijaeima zdravstva te zemljoposjednik po imenu Lnchan i jedan iz Alba Longe, neki Crotthrs, i mladi Stephen koji bijaše nalik na fratra što sjedaše na čelu stola i Costello što ga ljudi zovu Punch Costello poradi nekog junaštva njegova koje je nekoć bio izveo (i od svih njih, razma mladog Stepchna, on je bio najpijaniji neprestano ištući još medovine) i pokraj njega krotki sir Leopold. Ali mladog Malachija oni čekahu zato što obećao bješe da će doći te nedobronamjerni rekoše da je prekršio zadanu riječ. A sir Leopold sjedaše s njima jerbo ga čvrto prijateljstvo vezivaše sa sir Simonom i njegovim sinom mladim Stpchnom a i zato što ga posustalost njegova nagna da se skraši tu nakon dugih lutanja jednako kao i zato što ga taj put goščahu s najvećim poštovanjem. Sućut ga je mamila, ljubav ga tjerala dalje budeći želju za putovanjem, ne bje voljan poći.

Jer oni bijahu pravi vedri školari. I slušaše on njihova umovanja jednoga protiv dragoga o rađanju i pravednosti, tvrdnju mladog Maddena da bi to u slučaju da žena umre bilo zbilja grozno (jer slučaj se bijaše tako prije nekoliko godina s nekom ženom iz Eblane u toj kući Homeovoj da je otišla s ovoga svijeta a istu noć prije njene smrti svi se liječnici i ljekarnici savjetovahu o njenom slučaju). I rekoše nadalje da valja da živi jer u početku, rekoše, žena mora rađati u mukama, i poradi toga oni što bijahu toga mnijenja potvrdiše da je mladi Madden govorio istinu jerbo bi ga pekla savjest kad bi ona umrla. I gotovo svi a među njima i mladi Lynch iskazašć uvjerenje da se svijetom sada upravlja lošije nego igda prije zasve što prosti puk mish drugačije jerbo ni zakon ni njegovi suci ne pružaju nikakav hjek. Pomoć neka pruži Bog. Istom što bijaše rečeno svi uglas povikaše ne. Djevice mi Marije, žena neka ostane živa, a dijete neka umre. Rumeni raspredahu oni o tome tako da im krv naviraše u glavu što od raspravljanja što od pića i zemljoposjednik Lenehan spreman bijaše svakomu od njih namah natočiti piće tako da dobra raspoloženja nikako nije moglo nzmanjkati. Potom mladi Madden iznese cio slučaj i reče kako ona skonča i kako zaradi svete vjere i mnijenja hodočasnika i redovnika te zaradi zavjeta svetom Ultanu iz Aibraccana njen dobri snprag nije trebalo da dopnsti da ona nmre nakon čega svi bijahn veoma tužni. Njemn mladi Stephen reče riječi slijedeće: Gundanje, gospodo, često se čuje među neupućenima. I čedo i majka, oboje sada veličajn svoga Tvorca, jedno n mračnom limbu a drago u čistilištu. Ah, milostivi Bože, što je s onim Bogomomogućenim dušama koje mi svake noći onemognćnjemo što je pak grijeh protiv Duha Svetoga, Boga Pravoga, Gospodina našega i

Darovateljja Života? Jerbo, gospodo, reče on, naša je naslada kratka. Mi smo samo sredstva onih malahnih stvorenja u nama i narav ima ciljeve dragačije od naših. Nato upita Dixon mladi Puncha Costelloa znade li on koji su to ciljevi. Ah taj bijaše prckoviše popio i jedino što je od njega mogao čuti bijaše da bi obeščastio bilo koju ženu budi uda ta ili djevica ili priležniea kad bi mu se posrećilo utolili žar svoje pohote. Nato Crotthcrs iz Alba Longe zapjeva hvalospjev mladog Malaehija onoj životinji, jednorogu, kako jednom u sto lisuć ljeta dode on rogom do užitka, dragi ga pak za sve to vrijeme neprestance bockahu svojim peckanjem kojim mu se podragivahu, kunući se svi dojednoga alatom svetog Foutinusa da je taj kadar učiniti sve ono što je i čovjek kadar. Nato se svi baš veselo nasmijaše razma mladog Stephena i sir Leopolda koji se s nekog čudnog razloga što ga ne htjede otkrih nikad se ne usuđivaše odveć glasno smijati a i zaradi sućuti koju ćutijaše prema ženi trudnici tko god daje ona i gdje god ona bila. Tada mladi Stephen stade osiono govoriti o materi Crkvi koja ga hoće odbaciti iz svoga naručja, o kanonskom zakonu, o Lilit, zaštitnici pobačaja, o trudnoći uslijed vjetra koji nosi sjeme svjetlosti ili uslijed općenja vampira usta na usta ili, kako Vergil reče, utjecajem simčevih zraka ih uslijed mirisa Uaiinčiee ili ako koja legne poiag žene s kojom je upiavu muž njezin ležao, *effectu secuto*, ili slučajno u svojoj kupelji prema mnijenju Averroesa i Mojsija Majmonidesa. Reče on k tome kako se potkraj dragog mjeseca ljudska duša udahnjuje i kako naša sveta majka uvijek u svih duše uzima na veću slavu Božju dok zemaljska naša majka koja je lje žena stvorena da rada kao životinja mora prema kanonu umrijeti jer kako reče on što nosi pečat ribarev, sam sveti Petar na kojoj je stijeni sveta crkva na sve vijeke utemeljena. Svi ti svršeni dijaei upitaše tada sir Leopolda ne bi li on u takvu slučaju doveo u opasnost njenu osobu slavivši na kocku njezin život e da spasi život. Oprezan htjede im on odgovoriti tako da svi zadovoljni budu te, slavivši ruku pod bradu, reče hineći kako mu bijaše navada, da je koliko je poznato njemu koji je uvijek liječničko umijeće volio, onoliko koliko to neupućeni može, te u skladu s njegovim iskustvom o tako rijetko videnu slučaju, dobro da majka Crkva gotovo jednim udarcem dobije svoj novčić za rođenje i za smrt, i na taj način izbježe njihovo zapitkivanje. To je istina, bogami, reče Dixon, i, ako se ne varam, oštromna riječ. Čuvši to mladi Stephen bijaše neobično veseo te odgovori da onaj koji krade siromasima posuđuje Gospodu, jerbo se neobuzdano vladaše kada je pijan a da sada bijaše u takvu raspoloženju pokazalo se domalo.

Ali sir Leopold ostade vrlo ozbiljan unatoč njegovim riječima jeibo još ćutijaše samilost prema strahovitim oštrim krikovima žena u porođajnim mukama i spomenu se dobre svoje gospe Marion koja mu porodi jedino muško dijete što jedanaestoga dana života bijaše umrlo i nikakav ga znalac ne uzmože spasiti, tako mu crna bijaše kob. I nju ta zla sreća žestoko u srce pogodi te mu za ukop napravi lijep prslučić od vune janjeta, najljepšeg u stadu, kako ne bi poptunoma stradao i smrznut ležao (jcre bijaše to usred zime) i sada sir Leopold koji ne imadaše od svoje krvi muškog djeteta da mu bude nasljednik gledaše njega sina svoga prijatelja i obuze ga tuga zbog prošaste sreće i koliko bijaše tužan stoga što ne ima sina tako plemenita držanja (jcre svi ga štovahu poradi istinskih vrlina) ništa manje žalostan ne bijaše ni zbog mladog Stephcna zato što živi razuzdano s tim ništarijama i trati svoja dobra s kurbama.

Nekako u to vrijeme mladi Stcphcn napuni svima pehare koji stajahu prazni tako da bi još samo malo pića bilo ostalo da oni razboritiji ne zapriječiše u tome njega koji ih i dalje žestoko nagovaraše moleći ih u ime vrhovnog crkvenog poglavara da napiju u čast Kristova namjesnika koji je kako reče i namjesnik iz Braya. Popijmo sad, reče, iz ove bukare, ispijte ovu medovinu koja uistinu nije dio moga tijela nego pače utjelovljenje duše moje. Ostavite ulomke kruha onima koji žive samo od kraha. Ne bojte se pak nikakve oskudice bo ovo će vas okrijepiti većma nego će vas drago obeshrabriti. Pogledajte ovamo. I pokaza im blistave kovanice nadoknade i blagajnikove novčanice u vrijednosti od dvije funte i devetnaest šilinga što ih, reče, dobi za pjesan koju je napisao. Svi se zadivišc kad vidješe spomenuto bogatstvo u onakvoj oskudici novca kakva tu vladaše. Njegove riječi potom bijahu ove kako slijedi: Neka svi ljudi znaju, reče, od ruševina vremena grade se kuće vječnosti. Što to znači? Od vjetra strasti uvene trnovo drvo ali potom iz kupine ruža izraste na križu vremena. Čujte me sada. U utrobi žene riječ je tijelom postala ali u duhu tvorca sva tijela prolazna postaju riječ koja proći neće. To je naknadno stvaranje. *Omnis caro ad te veniet*. Nema dvojbe moćno je ime one koja u utrobi svojoj nošaše drago tijelo našega Iskupitelja, Iscjelitelja i Pastira, naše moćne majke i majke presvete i pravo kaže Bemardus da Ona ima *omnipotentiam deiparæ supplicem*, što će reći svemoguću moć zagovora jer ona je druga Eva i iskupila nas je, također kaže Augustin, dok nas je ona draga, naša pramajka, s kojom smo povezani neprekinutom anastomozom pupčanih vrpca, prodala, sjeme, rod i porod, za pišljivu jabuku. Ali evo o čemu se radi. Ili ga je ona poznavala, ona druga vehm, i bijaše samo

stvorenje stvorenja svojega, *vergine modre, figba di tuo figlio*, ili ga nije poznavala i onda se po porieanju i neznanju igednačava s Petrom Ribarom koji živi u kući što je sazda Jack i sa Josipom Tesarom zaštitnikom sretnih raskinuća sviju nesretnih *hidkoya,parcequeM. Leo Taxil nous a dit que qui l'avait mise dans cetiefichueposition c'était le sacre pigeon, ventre de Dieu! Entweder* transupstaneijalnost *oder* kon-supstancijalnost ali nikako ne i supsupstancijahioist. I svi povikaše na tu prljavu riječ. Začeće bez užitka, reče on, porodaj bez muka, tijelo bez ljage, trbuh bez nabreklosti. Neka neuki s vjerom i žarom štuju. Mi ćemo se pače voljom protiviti, protugečiti.

Nato Puneh Costello udari šakom o stol i stade pjevati raskalašenu popijevku *Staboo Stabella* o nekoj euri koju je napunio neki veseli huncut u Njemačkoj te odmah započe:

- *Tri prvo* ^{trjeseca} *bješe jo, zlo, Staboo,*

kada im sestra Quigley s vrata ljutite naredi da umuknu sram vas bilo i imala je pravo što ih je ukorila jer je htjela da sve u redu bude prije nego dode lord Andrew jer se ljubomorno trudila da nikakva grozomorna buka ne naruši časnost njene noćne službe. Bijaše to stara i sjetna gospoja smirena izgleda i pobožna hoda u tamnoj odjeći primjerenom njezinim migrenama i naboranom obrazu, i njezina opomena ne ostade bez učinka jerbo svi namah nasmuše na Punched Costelloa te jedni prostaka karahu uljudnom grubošću a drugi dobroćudnim prijetnjama, svi ga pak psovahu, kuga ga odnijela, glupana, koji je vrag s tobom, ti tupane, ti jado, ti što te mati u grmlju začela, ti ništarijo, ti drobonjo, ti skote kurvinski, ti razbojniče, ti pobačeno kopile, neka začepi tu pijanu gubicu kao u majmuna od Boga prokletog, dobri pak sir Leopold koji za svoj znak imadaše cvijet mira, blagu mažuranu, govoraše im i da su to nadasve sveti časovi i doista vrijedni da nadasve sveti i budu. U kući Homeovoj valja da vlada mir.

Da ne duljimo tek što to prođe kad gospodar Dixon od Marije iz Ecclesa, dobroćudno se keseći, upita mladog Stephena što bi razlog te se ne bijaše odlučio za redovnički zavjet a taj mu odgovori poslušnost u majčinu drobu, krepost u grobu samo ne nedragovoljna siromaština do kraja života. Gospodar Lenchan nato odvratu kako je dočuo za njegova zla djela i kako je, tako se o tome pripovijeda, osvkmuo ljljansku čistoću lakovjerne neke ženske što znači kvarenje maloljetnih i svi se tada umiješaše vedro se srdeći i ispijajući zdravice njegovu očinstvu. On pak vrlo odlučno reče da je sve potpunoma suprotno od toga kako oni misle zato to je on vječni sin i zauvijek djevičan. Nato još više poraste veselje njihovo i podsjetiše ga na ono što im je pripovije-

dao o čudnom svadbenom obredu svlačenja i dcfloracije mladih nev-
jesta koji vrše svećenici na otoku Madagaskara, ona u bijelom i ša-
franastom, njezin mladoženja u bijelom i grimiznom, na svadbenoj po-
stelji, uz zapaljeni nard i svijeće, dok klerici pjevaju kirije i himan *Ut
novetur sexus omnis corporis mysterium* sve dok ne izgubi djevičanstvo.
Tada im on kaza predivnu kratku svadbenu pjesan tankočutnih onih
pjesnika meštra Johna Fletehera i meštra Francisa Beaumonta što se
nahodi u njihovoj *Tragedji jedne djevice* koja bi napisana za dvoje
ljubovnika u sličnoj prigodi: U postelju, u postelju bijaše pripjev što ga
je valjalo uzkladnu pratnju svirati na virginalu. Izvrсни i slatki epitalam
blagog poticanja mladih ljubovnika što su ih miomirisne zublje pa-
ranimfi pratile do četveronogog prizorišta bračnog zdraženja. Lijep par
bijahu, reče gospodar Dixon, veseo, ali čuj, mladi gospodine, bilo bi
bolje da se nazivahu Ljepojka i Radojka jeibo, vjere mi, iz takve
mješavine svašta može nastati. Mladi Stephen reče da su koliko se on
sjeća obadvojica imah istu cura iz javne kuće i da se naizmjenice ljuveno
njome naslađivahu jer se u ono doba živjelo vrlo raspusno a običaji
zemlje to dopuštahu ne ljubi, reče on, nijedan čovjeka toliko koliko
ljubi čovjek koji ženi svojoj naloži da legne s prijateljem njegovim. Pođi
i čini tako. Tako je, ili sličnim riječima, govorio Zaratustra, nekoć
redovni profesor francuske književnosti na Oxrcpskom sveučihštu,
čovjek komu čovječanstvo duguje više nego ikome tko se ikad rodio.
Dovedi stranca u svoju kulu i bit će pravo čudo ne budeš li spavao u
donajboljem krevetu. *Orate, fratres, pro memetipsa*. I svi valja da kažu:
amen. Spomeni se, Erin, naraštaja svojih i davnih dana svojih, kako si
malo držala do mene i do riječi moje i dovela stranca na vrata moja da
na oči moje obljubu počini i ugoji se i uzjoguni kao Ješuram. Zgriješila
si stoga protiv svjetlosti i učinila da ja, gospodar tvoj, robom slugu
budem. Vrati se, vrati, klane Milly: ne zapusti me, o Milečanko. Zašto
učini tu gnusobu preda mnom te me odbaci zbog trgovca jalapom i
zataji me pred Rimljanima i Indijcima nerazumljiva govora s kojima
kćeri tvoje bludno lgošć? Pogledaj sada, puče moj, na obećanu zemlju
pred sobom, s Horeba i s Neba i s Pisge i s Rogova Hattena na zemlju
gdje teče novac i mlijeko. Ali ti mene gorkim mlijekom nadoji: mjesec
moj i sunce moje ti ugasi zavijেকে. I ostavi me sama zavijেকে na pu-
tovima taimiim gorčine moje: i cjclovom pepelnim poljubi usta moja.
Tu tminu u nutrini, nastavio je on govoriti, ne rasvijetli mudrost
septuaginte, niti je spomenu jer Svjetlost s visine koja razbi vrata pak-
lena, pogodi onn tminn izvanjsku. Navika umanjuje grozote (kako reče
Tulije o svojim ljubljenim stoicima) te Hamletov otac kraljeviću ne

pokazuje plikove svojih opekotina. Neprozirnost u podne života to je kuga egipatska koja je u noći predrođenja i posmrtnosti njihov najprikladniji *ubi* i *quomodo*. I kao što se krajevi i završeci svijaju stvari na stanovit način i u stanovitoj mjeri podudaraju sa svojim izvorištima i počecima, ter tako ta ista mnogostruka podudarnost koja rast prati od rođenja, retrogresivnom preobrazbom postiže ono postupno smanjivanje i splašnjavanje sve do samog kraja koji je u skladu s prirodom, tako je i s našim zemaljskim bićem. Sudciuce nas uvedu u život: jadikujemo, rastemo, igramo se, grlimo, združujemo se, rastajemo, nestajemo, umiremo: preko nas mrtvih one se nagingju. Prvo, spašeni iz voda starog Nila, u trsju, košarica od praća: na kraju spilja u planini, tajanstvena grobnica oko koje kriče divlje mačke i orlovi štkavci. I kao što nitko ne zna gdje će mu biti grob niti na kakav ćemo put tako biti poslani budi u Tofet budi u Edcnville na jednak nam je način skriveno sve kada poželimo osvrnuti se i vidjeti iz kojih je dalekih predjela štostvo našeg tkostva otkudstvo svoje dobilo.

Nato Punch Costello na sav glas zaurla *Etienne ehanson* i derući se tako govoraše im, gle, mudrost sazda sebi kuću, taj golemi veličanstveni pradavni svod, tu kristalnu palaču Stvoriteljcvu, svu kao pita u redu, peni onome tko nade grašak.

- *Gle dvorac što ga sazda vješti Jack,
vidi slđđ koji puni mnogi džžak,
gdje taboru svom Jack john stavi znak.*

Čm bučan prasak na ulici tada, jaoh, urlikom odvrati. Glasno slijeva zagrmje Thor: u groznom gnjevu bacač kladiva. Dođe sad olujina što mu smiri srce. I gospodar Lynch reče mu neka pazi i prestane se sprdati i hulno šaliti se jerbo se sam Bog razgnjevio zbog njegovog prokletog brbljanja i neznabožna jezika. I on koji prije drznu se junačiti se onako probljedi što su svi mogli zamijetiti i sav se uvuče u se i hrabrost njegova koja se prije tako visoko dizaše sada odjednoć splasnu i srce njegovo drhtaše u kavezu njegovih gradi kad ču on buku te oluje. Neki se tada počeše mgati a dragi smijati a Punch Costello se ponovo pošteno dohvati svoga pića na što se gospodar Lenehan zakle da će ga slijediti što doista i učini bez riječi ne progovorivši ni cme ni bijele. Ali razmetljivi hvalisavac viknu da mu je potpunoma svejedno što se stari Nitkotata opio te da neće zaostali za njim. Sve to pak bje le zato da prikrijesvoju zdvojnost jerbo se uplašen šććurio u dvorani Homeovoj. Poče on zaista naiskap piti da nekako povrati srčanost jerbo gromovi tutnjahu preko čitavih nebesa tako da ga gospodar Madden koji pokadšto bijaše pobožan, kucnu u rebra čuvši taj tresak kao da bješe

smak svijeta a gospodar Bloom, koji bijaše pokraj hvastavca, smirivaše ga blagim riječima da uspokoji njegov veliki strah govoreći mu kako to što je čuo nije ništa doh gromka buka budući da je, znate, došlo do pražnjenja fluida iz olujna oblaka, i kako je sve to uobičajen prirodni fenomen.

Ali nadvladaše li riječi Smirivatcljcvce strah mladog Hvalisavca? Ne, jerbo u svojim prsima nosio on je trn po imenu Gorčina koji se riječima ne može odagnati. I postade li on tada smiren poput njega ili pobožan kao onaj dragi? Ne bijaše ni jedno ni drago prem je oboje želio biti. Ali nije h mogao uznastojati ponovo kao u svojoj mladosti pronaći piće Svetosti od kojeg tada življaše? Zaista nije mogao jerbo ne imadaše Milost uza se da bi to piće pronašao. Ču li on tada u toj grmljavini glas Boga Stvoritelja ih, kako reče Smirivatclj, gromku buku Fenomena? Ču li? Dašto, nije mogao ne čuti ukoliko ne bijaše začepio cijev Razumijevanja (što ne bijaše učinio). Bo kroz tu cijev vidje on da je u zemlji Fenomena gdje mora zasigurno jednog dana umrijeti budući da je kao i ostah i on prolazim pojava. A ne bi li on pristao umrijeti poput ostalih i iščeznuti? Nipošto ne bi htio pomisliti da to mora niti bi htio stvarati još više prolaznih pojava onako kako to muškarci sa ženama čine kako im je Fenomen naredio činiti prema knjizi Zakona. Dakle, ništa on nije znao o onoj dragoj zemlji koja se zove Vjeruj-u-mene, to jest o obećanoj zemlji koja pripada kralju Ushitu i koja je vječna, gdje nema ni smrti ni rađanja ni supružništva ni materinstva u koju će doći svi koji u nju vjeruju. Da, Pobožni mu bijaše pripovijedao o toj zemlji a Krepost mu pokaza put ali slučajno se da na tom putu sreće stanovitu bludnicu oku ugodne vanjštine kojoj je ime, reče ona, Ptica-u-raci i laskanjem ga svojim zavede s pravoga puta i reče mu ovako: Hej, ti ljepotane, okreni se ovamo da ti pokažem jedno lijepo mjesto, i škoh ona njega tako laskom te ga domami u svoju spilju koja se naziva Dvoje-u-grmu ili, kako neki učeni kažu, Putena požuda.

To bijaše ono za čim je sva ta dražba koja sjedaše na okupu u Domu majki najvećma žudila i da oni sretoše onu bludnicu Pticu-u- raci (koja je u sebi krila sve gnusobe kuge, čudovišta i vraga hudobnog) učinili bi sve samo da dođu do nje i da je obljube. Jerbo glede Vjeraj-u-mene rekoše da je to tek pojam i da o tome nikakve predodžbe ne mogu stvoriti zato što je, prvo, Dvoje-u- grmu kamo ih je mamila ponajljepša spilja a u njoj su četiri jastuka i na njima četiri listića na kojima su otisnute ove riječi, Poleđuške i Naopačke i Sramežljivka i Jedno-uz- drago a, drago, glede one gnusne kuge Vrenge i dragih čudovišta oni ne haju za to jeibo im Prezervativ dade čvrst štiti od volujskog crijeva

i, treće, jerbo se uopće ne bojahu Potomka koji bijaše huđobni onaj vrag, zaslugom istoga toga štita kojem je ime Čedomor. Tako svi bijahu zabludom zashjepljeni, gospodin Cjepidlaka i gospodin Pokadžto Pobožan, gospodin Majmun Ispičutura, gospodin Lažni Zemljoposjednik, gospodin Otmjeni Dixon, Mladi Hvalisavac i gospodin Oprezni Smirivatclj. Pri čemu, o družbo prokleta, svi bijaste u zabludi jerbo to bijaše glas Božji u gnjevu vrlo velikom što htjede ruku svoju podići i smrviti duše njihove poradi buljenja i prolivanja sjemena suprotiv riječi njegovoj koja množiti se žarko nalaže.

Tako u četvrtak šesnaesti lipnja kada Patk. Dignam položen bijaše u zemlju zbog izljeva krvi u mozak i kada nakon duge suše poče, hvala Bogu kišiti, dode neki ladar s tresetom plovčci vodom pedesetak milja ili tako nekako govoreći da sjeme ne niče, da polja žedaju, jadne boje, i da grozno smrde, i močvare i bregovi. Teško diše se i sve mladice uvenuše ostavši bez vode toliko dugo da to nitko ne pamti. Pupoljci ruža postadoše smeđi i osuše se pjegama a po brijezima ničega doli suhi ljljan vodeni i suharc i što će se prvom zgodom zapaliti. Svi govorahu da je koliko oni znadu ona vjetrina lani u veljači koja je onako grozno zemlju opustošila sitnica u usporedbi s ovom pustoši. Malo-pomalo, kako rekosmo, te večeri nakon zalaska sunca, s vjetrom sa zapada, veliki nabrekli oblaci po kazaše se dok se smikavalo te predskazivačt vremena pokazivahu na njih i u početku blijesu koja munja a kasnije, poslije deset sati, ču se snažan udar s dugom grmljavinom i u hipu navrat-nanos svi pobjgoše u kuće pred pljuskom koji prštaše, muškarc i pokrivajuć i svoje slamnate šešire komadima platna ili rupčićem, žene bježeć i zadignutih suknji čim je pljusak počeo. Na Ely Placeu, kroz Baggot Street, Duke's Lawn, potom kroz Mcrrion Grccn sve do Holles Streeta koji su prije bili posve suhi, plovljašc bujica vode i nijedne nosiljke, kočije ili fijakera ne bijaše vidjeti okolo ali ne bje drugog udarca nakon onog prvoga. Tamo prijeko ispred vrata prcsvijetlog gospodina suca Fitzgibbona (koji je s gospodinom Hcalyjcm, odvjetnikom, morao sudjelovati u sporu oko zemljišta koje pripada koledžu), Mal. Mulligan gospodinov osobni sluga koji upravo bijaše došao od gospodina Moorea pisca (koji bijaše papist ah sada je, kažu ljudi, dobar Williamovac) naletio je na Alec. Bannona s podrezanom vlasuljom (kakve su sada u modi s plesnim plaštevima kncdalskozclcne boje) koji upravo tog trena kočijom iz Mulhngara dode u grad gdje će mu rođak i brat Mala M. ostati još mjesec dana sve do Sv. Swithina i pita ga kog vruga tu radi, on na putu kuć i drugi Andrcvvu Homeu da ispije čašu vina, tako reče, ali ispričati bi mu htio nešto o jednoj jogunastoj tehci, velikoj za svoju dob

ulovljenoj sve do nogu, a za sve to vrijeme padaše kiša te tako obojica pođoše Homcu. Tamo Leop. Bloom iz Cravvfordovih novina udobno sjedaše s jatom iz škole pobjeglih školara, zgodnih bučnih momaka, Dixonom mladim, školarom Naše Gospe od Milosrđa, Vin. Lynchom, Skotlandaninom, Will. Maddenom, T. Lenehanom, vrlo tužnim zbog nekakva trkaćeg konja o kome je maštao, i Stcphnom D. Leop. Bloom bijaše tamo zbog potištenosti koju je osjećao ali sada mu već bješe bolje, bo prethodne noći sanjaše neki čudan san o svojoj gospi gospoји Moli s crvenim papučama na nogama i u dimijama što oni koji se u proricanje razumiju tumače kao promjenu, a bijaše tu i gospoја Purcfoy koju dovedoše zbog njena trbuha i sada je na ležaju, jadnica, dva dana prekoračivši svoje vrijeme, primalje nastoje oko nje a ne mogu je razriješiti, noј je pak mučno od zdjele rižinih spirina od kojih joj se strašno suši utroba a i diše teško više nego je uobičajeno i valjalo bi da to bude momčić jak kao bik, rekoše, zbog načina kako se rita, ali neka joj Bog dade da se što prije riješi. To joj je deveto pilcnce, čujem, a o Blagovijesti odrezala je نکته svojem najmlađem kome tada bijaše dvanaest mjeseci i koji je, zajedno sa tri dmga što ih je sve doјila i što umriješe, krasopisom zapisan u obiteljskoј Bibhji. Njezin je muž prevalio pedesetu i metodist je ali prima svetu pričest i može se svake nedjelje kada je lijepo vrijeme vidjeti sa dva svoја dječaka s onu stranu zaljeva Bullock gdje na kanalu peca štapom i udicom ili pak u čamcu lovi iverke i osliće i uhvati, čujem, lijepu lovinu. Ukratko pade beskrajno mnogo kiše i sve se osvježilo i žetva će biti veća premda oni koji se u to razumiju kažu da nakon vjetra i vode slijedi vatra prema predviđanjima Malachijeva almanaha (čujem da je gospodin Russell za svoje zemljoradničke novine iskopao neko slično hindustansko pro-ročanstvo) da budu ukupno tri stvari ali sve su to samo nagađanja bez ikakve stvarne podloge za stare babe i djecu iako kadšto svojim čudnim tvrdnjama točno pogode a da i ne znaš kako.

Nato Lenehan stade na začelje stola rekavši da je ono pismo izišlo u večernjim novinama i poče se graditi da ga traži po džepovima (jer se kleo da se namučio oko toga) ali na Stcphenov nagovor ostavi se traženja a kada ga zamoliše da sjedne k njima odmah to i učini. Bijaše to veseo gospodin na glasu kao šaljivac ali čestit vjetropir, a kad je riječ o ženama, konјima ili kakvu vraćem skandalu imao je sve u malom prstu. Istini za volju bijaše prilično tanak pri novcu i najvećma se klatario po kavanama i prostim krčmama s tipovima koji vrbuju momke za mornaricu, s konjušarima, kladitcljima, džeparima, krijumčarima, malograđanima, uhčarkama, damama iz javnih kuća i dragim ološem

toga soja ili bi često do rane zore sjedio s kakvim usputnim sudskim podvomikom ili pandurom od koga bi između čašica izvukao po koju zgodnu pričicu. Obično jedaše u kakva pečenjara te kad bi se natrpao svakojakih ostataka ili tanjurom tripica imajući samo šesticu u kesi, mogao se uvijek izvući svojim jezikom nekom masnom šalom što je ču od kakve vucare ili nečim takvim tako da ne bje majčina sina među njima koji ne bi puknuo od smijeha. Onaj dmgi, to jest Costello, čuvši njegove riječi, upita bijaše li to pjesma ili priča. Vjere mi, ne, reče on, Frank (tako mu bijaše ime) riječ je o kravama iz Kcrrya koje treba zaklati zbog kuge. Što se mene tiče, reče on namignuvši, mogu svi crknuti zajedno sa svojim napuhanim govedima, kuga ih izjela! U ovaj su konzervi najbolje ribe koje ikad iz mora izidoše, i veoma ljubazno ponudi im nekoliko srdclica koje ležahu naokolo i koje on u međuvremenu očima smagljivim bijaše gledao ter tako postiže ono što bješe glavni naum njegova poslanstva jerbo bješe gladan. *Mori aux vaches*, reče potom Fraidc na francuskom jeziku što ga bijaše naučio od nekog prijevoznika konjaka brodarka koji je skladište imao u Bordeauxu te gaje govorio kao pravi gospodin. Taj Frank već od djetinjstva bijaše lijenčina te ga njegov otac, seoski policajac, koji ga je jedva uspio dati u školu da nauči čitati i služiti se zemljopisnim kartama, upisa na sveučilište da studira mehaniku ali ou se raspusti kao divlje žuijbe i bolje upozna suca i općinskog pandura negoli svoje knjige. Neko je vrijeme htio postati glumac, potom kantiner ih kladioničar-varalica, zatim ga ništa ne mogaše odvratiti od arene s medvjedima i borbe pijetlova, zatim hoćaše ploviti oceanom ih se po cestama skitah s Ciganima, seoskom plemiću otimati sina-nasljednika po mjesečini ih praljama krash mblje ili daviti piliće iza kakve živice. Bježaše od kuće tolikokrat koliko mačka ima života i tolikokrat se ponovo praznih džepova vraćao ocu, seoskom pandura koji bi prolio čitavo more suza svaki put kad bi ga vidio. Kako, reče gospodin prekrizhenih ruku, Leopold, koji željan bje saznah o čemu se radi, hoće li ih sve poklah? Mogu potvrditi da jutros vidjeh kako ih otpremaju na brodove za Liverpool, reče on. Jedva mogu vjerovah da je s tim tako loše, reče. A imao je on iskustva s takvim rasplodnim živohnjama i steonim kravama, tustim jednogodišnjim ovcama i ovnovima škopcima budući da prije nekoliko godina bijaše pisar kod gospodina Joscpha Cuffca, vrsna trgovca koji trgovinu živom stokom i nakupom izravno s pašnjaka držaše odmah pokraj dvorišta gospodina Gavina Lowa u Prassia Streetu. Ne slažem se s vama, reče on. Prije će biti da se radi o stočnom kašlju ih jaštrici na jeziku. Gospodin Stephen reče mu, malo

uzbuđeno ali veoma ljubazno, da nije to posrijedi i da je od glavnog carskog škakljača repova, koji mu zahvaljuje na gostoprimstvu, dobio obavijest da mu šalje doktora Rinderpesta, najglasovitijeg hvatača krava u čitavoj Moskoviji, sa dvije-tri tablete lijeka da uhvati bika za rogove. Polako, polako, veli gospodin Vincnt, govorimo otvoreno. Naći će se on na rogovima dileme uhvati li se s bikom koji je Irac, reče. Irac po imenu i Irac po naravi, kaže gospodin Stcphcn i natoči pivo pustivSi da se zapjeni, irski bik u Engleskoj radnji s porculanom. Shvaćam vas, kaže gospodin Dixon. To je onaj isti bik kojeg je na naS otok poslao zemljoradnik Nieholas, najbolji stočar od sviju, sa smragdnim kolutom zabulanim u nosu. Tako je, kaže gospodin Vincnt preko trpeze, baS kao iz puSke, i najkrapniji i najveličanstveniji bik, on će, koji se ikad izasrao na djetelinu. Imao je obilne rogove, kažu, od zlata i slatki magični dah izlazio mu je iz nozdrva tako da žene naSega otoka, ostavljajući tijesto i trlice idahu za njim ukrašavajući njegovu bikovsku preuzvišenost vijencima od tratinčica. Što se toga tiče, kaže gospodin Dixon, prije nego je stigao ovamo, zemljoradnik Nieholas koji je bio uškopljcnik, bijaše ga dao propisno uškopiti kolegiju doktora koji ne bijahu u nimalo boljem stanju od njega samog. A sada pođi, on će, i učini sve što ti moj pravi rođak lord Harry naloži da učiniš i primi zemljoradnikov blagoslov, i nato ga vrlo glasno pljcsnu po stražnjici. Pače, taj mu je udarac i taj blagoslov i te kako koristio, kaže gospodin Vincnt, jer ga je zauzvrat naučio trik vrijedan za dva draga tako da djevojka, žena, opatica i ndovica i dan-danas tvrde da bi mn radije u svako doba u mjesecn šaptalc na uho u tami štale ili pustile da im liže zatiljak svojim dugim svetim jezikom nego što bi legle s najkršnjim mlādim zavodnikom u sve četiri pokrajine Irske. Tada netko dragi upade u riječ. I obukoše ga, taj će, u čipkastu košulju i podsuknju sa svilenim pojasom i nabranim čipkastim orukvicama oko zapešća i podrezaše mu uvojak na čelu i istrljaše ga svega permacetičnim uljem i sagradiše mu staju na svakom zavoju ceste sa zlatnim jaslama punim najboljeg sijena što ga ima na tržnici tako da može spavati i srati koliko mu srce želi. Ali s vremenom otac vjernika (jer su ga tako nazivali) postade tako težak te je jedva jcdvice mogao ići na pašu. Da tome doskoče naše prepredene gospe i gospodice nošahu mu hranu u pregačama i čim bi mu se trbuh napunio popeo bi se on na stražnje noge da plemenitim gospama pokaže tajnu te bi zarikao i zatulio svojim bikovskim jezikom a one bi sve za njim. Jest, kaže dragi, i tako razmažen bijaše da nije podnosio da u cijeloj zemlji raste išta drago doli zelena trava za njega (jer to bje jedina boja koja mu bijaše u pameti) i najednom brežuljku

nasred otoka postaviše ploču na kojoj je pisalo; Po nalogu lorda Harryja: Zauvijek zelena trava na zemlji se zeleni. 1, kaže gospodin Dixon, kad bi samo nanjušio kakva kradljivca govoda u Roscommonu ili u pustarama Coimcmarc ili kakva seljaka u Sligu daje posijao samo pregršt gorušice ili vreću repinc sjemena, kao mahnit bi pretrčao pola zemlje čupaj ući rogovima sve što je bilo posađeno a sve to po narednju lorda Harryja. U početku bijahu žestoko zavađeni, kaže gospodin Vincent, i lord Harry nazivaše zemljoradnika Nicholasa najgorim vragom na svijetu i starim kurvarom što sedam drolja drži u kući i ja ću mu pomrsiti račune, reče. Pokazat ću ja toj mrcini kako izgleda pakao, kaže on, s pomoću ovoga jakog uda što ga naslijedih od oca svoga. Ali jedne večeri, kaže gospodin Dixon, kada je lord Harry četkao svoje kraljevsko krzno da pođe na večera pošto je pobijedio u trci čamaca (sam je imao lopatasta vesta dok je prvo pravilo trke glasilo da svi dragi moraju veslati vilama) otkrio je u sebi da je čudesno nalik na bika i, izvukavši neku pučku knjižicu punu crnih otisaka prstijn koju je držao u smočnici, zasigurno pronašao da je nezakonit potomak onoga slavnog bika ljubimca Rimljana, zvanogitosfiovM/w, što na dobrom zahodskom latinskom znači vlasnik cirkusa. Nato, kaže gospodin Vincent, lord Harry zabode u prisutnosti svih dvorana glavu u kravlje korito i ponovo je izvukavši svima kaza svoje novo ime. Zatim, dok se voda s njega cijedila, navuče stara žensku košulju i suknu što pripadahu njegovoj baki i kupi gramatiku bikovskog jezika da ga iz nje uči ali ne mogaše naučiti ništa osim prvog lica lične zamjenice koje prepisa velikim slovima i nauči napamet te bi kad god je išao u šetnju džepove napunio kredom da je napiše gdje god mu se prohtije, na stijenu ili na stol u čajani ili na balu pamuka ili na plovak od pluta. Ukratko, on i irski bik postadoše uskoro bliski prijatelji, kao košulja i stražnjica. Zaista bijahu, kaže gospodin Stcphen, a završilo se tako da muškarcu s otoka, videći da tu nema pomoći jer nezahvalne žene sve bijahu istog mišljenja, sagradiše splav, ukrcaše se na nju sa svom svojom imovinom, podigoše jarbol, podigoše križeve, okrenuše prema vjetra, stadoše, razapeše tri jedra uz vjetar usmjerivši pramac u neizvjesno, podigoše sidro, okrenuše kormilo ulijevo, izvjesiše zatavu s mrtvačkom glavom, viknuše triput po tri hura, pokrenuše strojeve, odgumuše se u svom brodu i zaploviše morem da ponovo otkriju Ameriku. Tom je prigodom, kaže gospodin Vincent, vođa palube spjevao onu veselu mornarsku pjesmicu:

- *Papa Petar piški u krevet bome.*

Al muško je muško unatoč tome.

Naš vrtli znanac gospodin Malachi Mnligan pojavio se na vratima baš kad su studenti dovršavali svoju apologiju a pratio ga je prijatelj s kojim se upravo bio sreo, mlad gospodin po imenu Alcc Baimon, koji nedavno stiže u grad s nakanom da kupi mjesto zastavnika ili stjegonoše u miliciji i prijavi se u vojsku. Gospodin Mnligan bio je dovoljno uljudan da pokaže stanovito zadovoljstvo zbog svega toga, to više što se sve to slagalo s njegovom zamisli o liječenju istog zla o kome tu bijaše riječ. Zatim on draštvu podijeli snop posjetnica što ih neki dan bijaše dao tiskati kod gospodina Quinnlla, na kojima je lijepim kurzivom pisalo: *Gosp. Malachi Mnligan. Fertilizator i inkubator. Lambay Island.* Njegova namisao, kako im poče objašnjavati, bijaše povući se iz kmga ispraznih užitaka kakvim se u gradu najviše bave sir Uobraženko Papagaj i Mlakonja Tračev i posvetiti se najplemeitijem zadatku za koji je naše tjelesno ustrojstvo stvoreno. Dakle, čujmo o tome, dobri moj prijatelju, reče gospodin Dixon. Ne dvojim da to ntrirše na neki kurveraj. Hajde, sjednite, obojica. Na isto vam dođe, sjedili ili stajali. Gospodin Mnligan prihvati poziv i objašnjavajući svoj naum reče slušateljima daje na tu namisao došao razmišljajući o uzrocima neplodnosti i inhibicijskim i prohibicijskim. bilo da inhibiciju uzrokuju bračne zadjevce ih pomanjkanje usklađenosti, odnosno bilo da prohibicija proizlazi iz urođenih mana ili stečenih navika. Neizmjereno ga boli, reče on, kad vidi bračnu postelju lišenu najdragocjenije obveze: i kad pomisli na toliko pristalih žena s tako raskošnom građom koje postaju phjen najpokvarenijih bonza i svoju svjetiljku stavljaju pod varičak u nekom neprikladnom samostanu ili cvijet svoga ženstva gube u zagrljajima kakva neodgovornog muškarčine, a mogle bi unmožavati putove sreće žrtvujući neprocjenjivi dragulj svoga spola kad pri raci imaju stotine zgodnih mladića da ih miluju, to, uvjeravaše ih on, rastužuje njegovo srce. Da doskoči toj neprilici (koja zaključio je nastaje zbog potiskivanja pritajenog žara), posavjetovavši se s nekim stručnjacima valjanim i dobro upućenim u to, odlučio je da naprosto trajno zakupi posjed na Lambay Islandu, od njegova vlasnika, lorda Talbota de Malahide, plemića torijcvca koji ne stoji baš dobro kod naše vladajuće stranke. Kani ondje podići nacionalnu farmu za oplodivanje koja će se zvati *Omphalos*, s obeliskom isklesanim i podignutim poput onih u Egiptu, i kao svjestan slobodnjak pružati svoje oplodačke usluge svakoj ženskoj osobi bez obzira na stalež koja mu se tamo obrati sa željom da ispuni prirodnu dužnost. Novac ne igra nikakvu ulogu, reče on, neće ni pare uzeti za svoj trud. Najsiromašnija kuharica jednako kao i bogata dama iz otmjenog društva, budu li njihova tjelesna građa i temperament vruće

poticali njihove prohtjeve, naći će u njemu pravog muškarca. Što se liče hrane, objašnjavao je da će jesti isključivo sočne gomoljike i ribu i kuniće jerbo je meso tih potonjih glodavaca. Što se tako brzo razmnožavaju vrlo preporučljivo za tu svrhu, pečeno ili pijano s malo orašca ili šačicu-dvije ljute paprike. Nakon te propovijedi koju je izrekao s mnogo tople uvjerljivosti, gospodin Mulligan brzo sa šešira skide mpčić kojim ga bijaše zaštitio. Obojicu je, čini se, iznenadila kiša i bez obzira što bijahu ubrzali korake dobro su pokisli kao što se moglo vidjeti po Mulliganovim hlačama dokoljenkama od sivog vunenog sukna što sada bijahu pomalo šarene. Za to vrijeme njegovi slušatelji vrlo povoljno prihvališe njegovu namisao i svi je oduševljeno pohvališe, izuzev Dixona od Sv. Marije koji ga cjepidlački upita namjeravala li i pijesak sipati u pustinju. Gospodin Mulligan se školarima međutim dodvorio ipikladim citatom iz klasika što mu se, kako p[^] ie *zpmo* na-pamet, učinio čvrstom prikladnom potporom njegovu stanovištu: *Tališ ac lanta depravalio hujus seculi, O quirites, ut matresfamiliarum nostrae lascivas cujus libei semiviri litici tilillationes testibus ponderosis arque excelsis ereetionibus centurionum Romanorum magnopere anteponuni*, dok jeza one manje istančana duha kao dokaz za svoju tvrdnju izvukao analogiju iz životinjskog svijeta, primjereniju njihovu ukusu, jelen i košuta na šumskom proplanku, patak i patka u seoskom dvorištu.

Nemalo se ponoseći svojom elegancijom jerbo doista bijaše naočit čovjek, taj je brbljavac pažnju tada posvetio svojoj odjeći s nekoliko s visoka izrečenih primjedbi o naglim ćudljivim promjenama vremena dok družba svojim pohvalama obasipaše naum koji im bijaše iznio. Mladi gospodin, njegov prijatelj, veoma se radujući zbog zgode što mu se nedavno zbila, nije mogao odoljeti a daje ne ispriča svojem najbžhem susjedu. Gospodin Mulhgan, ugledavši sada trpezu, upita komu su namijenjeni taj kruh i ribe i, zamijetivši stranca, uljudno mu se nakloni i reče: Oprostite, gospodine, je h vam potrebna kakva stračna pomoć koju bismo vam mi mogli pružiti? Taj mu vrlo srdačno zahvali na ponudi, zadržavši ipak pravu distancu i otpovmu kako je amo došao radi jedne gospe koja je sada u kući Homeovoj, koja je u drugom stanju, jadnica, i ima bolove (tu duboko uzdahnu), da vidi je h se sretni događaj već zbio. Gospodin Dixort, da skrene razgovor, trže na se drržnost da gospodina MuUigana osobno upita da li se njegova početna trbušašos, zbog koje gaje bockao, može pripisati ovoblashčnoj gestaciji u utrikulu prostate ili muške maternice, ili je to pak, kao u glasovitog liječnika, gospodina Austina Meldona, posljedica vtrka u trbrrrhu. Piasnuvši u smijeh zbog svojih hlača, gospodin Mttlhgan senato snažno udari ispod

ošita uskliknuvši zadivljujućom šaljivom mimikom majke Grogan (najsajnije predstavnice svoga spola premda je na žalost vucara): Ovo je trbuh što nikad nije nosio kopile. To bijaše tako dobra dosjetka da je ponovo izazvala provalu veselja i čitavu dvoranu ispunila vrenjem najvećeg zadovoljstva. Vedri bi se brbljavac bio na isti način nastavio pretvarati da u prednjoj sobi ne nastade neka uzbuna.

Nato je slušalac koji ne bijaše nitko dmgi nego škotski student, mali prgavac, kose plave kao kučina, na najživahniji način čestitao mladom gospodinu i, prekinuvši priču na najnapetijem mjestu, uljudnim klimanjem glave zamolivši onoga koji je sjedio nasuprot njemu da bude lako ljubazan i doda mu bocu s okrepljujućim pićem upitno nagnuvši glavu (čitavim stoljećem dobrog odgoja ne bi se dobila tako lijepa kretnja), čemu se pridražio odgovarajući ali suprotan položaj boce, istodobno tako jasno upitao pripovjedača, kao daje to učinio riječima, smije li mu ponuditi čašu tog pića. *Mais bien sur*, plemeniti stranče, reče on vedro, *et mille compliments*. Smijete i baš je dobro došlo. Manjkala je samo ta čaša da okruni moju sreću. Ali, Gospode, kad bi mi ostala samo korica kruha u torbi i čaša vode s izvora, Bože moj, zadovolj io bih se time i od sveg srca kleknuo na zemlju i zahvalio Višnjim silama za sreću koju mi je podario Darovatelj svega dobroga. Tim riječima prinese on pehar usnama svojim, samodopadno ispije gutljaj okrepljujućeg pića, zagladi kosu i, raskopčavši njedra, izvadi medaljon koji je visio na svilenoj vrpici, istu onu sliku koja mu bijaše toh draga otkako njena ruka napisa nešto na njoj. Promatrajući te crte lica s neizmjernom nježnošćn. Ah, Monsieur, reče on, da ste je vidjeli kao što je ja vidjeh ovim svojim očima n onom dirljivom trenutku u njenoj ljnpknoj čipkastoj košnljici i zavodljivoj novoj kapici (rođendanskom poklonn kako mi je ljnoko rekla) n takvom dražesnom neredn, s takvom nježnošćn da se rastopiš, časti mi moje, i vas bi, Monsieur, vaša plemenita narav bila nagnala da se potpuno predate u ruke takvu neprijatelju ih da zauvijek napustite bojište. Kažem vam da nikad u životn ne bijah tako 'anul. Bože, hvala Ti što si me stvorio! Trostruko će sretan biti onaj rga to ljubazno biće blagoslovi svojom naklonošću. Uzdah zaljuenosti dade uvjerljivost tim riječima te on spremivši medaljon opet ljedra, obrisa oko i ponovo uzdahnu. Dobrotvorni Udjelitelju bla»slova svim stvorenjima Tvojim, kako velika i sveopća mora da je tjslada od sviju tiranija Tvojih koja je u svojim uzama kadra držati slobodna čovjeka i roba, prosta pastira i uglađena gizdavca, ljubavnika na vrhuncu neobuzdane strasti i supruge u poodmakloj dobi. Ali zaista, gospodine, udaljujem se od predmeta. Kako su isprepletene i

nesavršene sve naše zemaljske radosti. Prokletstvo! uzviknuo je od boli. Da me, o Bože, Providnost barem podsjetila da ponesem ogrtač sa sobom! Zaplakao bih kad na to pomislim. Onda mi, i da je sedam puta jače pljuštalo, ništa ne bi smetalo. Ali proklet da sam, uzviknu on udarivši se šakom u čelo, sutra je novi dan i, sto mu gromova, poznat mi je jedan *marehand de capotes*, monsieur Poyntz od koga za *une Uvre* mogu dobiti najudobniji ogrtač francuskog kroja koji je ikad damu zaštitio da ne pokisne. Gluposti! uskliknu Le F'condatcur pridražujući se, moj prijatelj monsieur Moore, taj nenadmašivi putnik (upravo sam sljušilo pola boce *avcc lui* u kragu najboljih umova u gradu), rekao mi je da na rtu Hom, *ventre biche*, padaju takve kiše da im ne pomaže nikakav, čak ni najnepromočiviji ogrtač. Pljuskovi takve snage, kaže mi on, *sans blagie*, najvećom su brzinom više nesretnika poslali na drugi svijet. Ih! *Une Uvre!* vikne monsieur Lynch. Takve nezgrapne stvari ne vrijede ni *sou* Kišobran, pa neka nije veći od gljive muhare, deset je puta vredniji od tih nadomjestaka. Nijedna žena koja ima pameti ne bi to nosila. Moja draga Kitty rekla mi je danas da bi radije plesala usred potopa nego patila u takvoj arki za spašavanje jer nam je, kako me podsjetila (zamamno pocrvnjevši i šapćući mi na uho premda tamo nije bilo nikoga da čuje njene riječi osim nestašnih leptira), majka Priroda božanskom miošću usadiila u srce, i to je već postao udomaćena izreka, spoznaju da *ily a dave ehoses* za koje je nevinost naše prvotne odjeće, što bi u dragim okolnostima izazvala salbazan, najprikladnija, to jest jedina haljina. Prva je, rekla je (tada je moja lijepa mudrica, dok sam joj pomagao da ude u kočiju, da privuče moju pozornost, jezikom nježno pošakljala unutrašnjost školjke moga uha), prva je kupka - ali u tom trenutku zvono koje je zazvonilo u hodniku prekinulo je razgovor koji je tako lijepo obećavao da će obogatiti riznicu našeg znanja.

Usred općeg razuzdanog veselja toga skupa zazvonilo je zvono i, dok svi nagađahu što je tome razlog, ušla je gospođica Callan i, tihim glasom kazavši nekoliko riječi mladom gospodinu Dixonu, povukla s duboko se naklonivši. Nazočnost, makar samo i trenutna, žene o' darene svim odlikama skromnosti i jednako stroge koliko i lijepe, usred skupa raskalašenika obuzdala je šaljive dosjetke čak i onih najrazi danijih, ali njezin odlazak bijaše znak za pravu provalu prostor Dabogda crko, reče Costello, nizak tip koji bijaše nakresan. Prekrasa komad mesa. Zakleo bih se daje zakazala s tobom sastanak. Je li, štene? Znaš li kako treba s njima? Krane mi Kristove, i te kako, reče gospodin Lynch. U bolnici Mater znaju kako treba postupati s bolesnicama.

Prokletstvo, zar doktor O'Garglc ne Škaklja tamo redovnice ispod brade. Spasa mi moga, rekla mi je to moja Kitty koja je tamo bila bolničarka ovih posljednjih sedam mjeseci. Milostivi Bože, nskliknuo je mladac u prsluku jaglaceve boje, oponašajući žensko cerekanje i nepristojno izvijajući tijelo, kako vi znate škakljati! Đavo ga odnio! Bogami, drhtim kao prat. Zbilja, niste ništa bolji od dragog malog oca Kadtekušnem, c baš niste! Neka se zagušim od ove čaše, uzviknu Costello, ako ta nije u dragom stanju. Odmah znam raste h nekoj dami trbuh samo što bacim pogled na nju. Mladi je kirurg, međutim, ustao i zamolio družbu neka mu ne zamjeri što mora otići jer ga je sestra upravo obavijestila da ga traže na odjelu. Milostiva Providnost udostojala se skratiti patnje one gospe koja bijaše *enceinte*, koja je to podnosila s hvale vrijednom hrabrošću i koja je rodila jedrog dječaka. Teško podnosim, reče on, one koj i bez smisla za podizanje duha i znanja za poučavnjc, sramote poziv koji oplemenjuje i koji je, izuzmemo h poštovanje što ga dugujemo Božanstvu, najveća snaga koja pruža sreća na zemlji. Znam dobro što govorim da bih, ako je potrebno, mogao navesti svu silu dokaza o izuzetnosti njene plemenite zadaće koja, daleko od svake poruge, treba da bude sjajna pobuda ljudskom srcu. Ne mogu se složiti s njima. Zašto? Ogovarati takvu ženu, ljubaznu gospođicu Callan, koja je dika ženskom rodu a zadivljuje naš? 1 to u najpresudnijem trenutku koji možesnaći ubogo bićestvoreno od gline? Do vraga s takvim mišljenjem! Drhtim kad pomislim na budućnost naraštaja u koje je posijano sjeme takve zlobe i koje ne iskazuje pravo poštovanja majci ni djevojci u kući Homcovojoj. Istrcsavši sve te prijekore, na odlasku je pozdravio prisutne i uputio se prema vratima. Žamor odobravanja ču se od svih a neki bijahu za to da tog neotesanog pijanca bez oklijevanja izbace van, što bi i bili učinili i čime bi dobio posve zasluženu kaznu da nije prestao vrijeđati izjavivši uz užasnu psovku (jer je psovao da se sve praši) kako je on tako dobar pripadnik istoga stada koliko se samo može biti. Prospite mi crijeva, reče on, takvi uvijek bijahu osjećaji poštenog Franka Costella, mene koji bijah odgojen u duhu onoga poštuj oca i mater, koja je bolje nego itko znala praviti rolade i puding, najbolji koji si ikad vidio i koje se uvijek sjećam s ljubavlju u srcu.

Vratimo se gospodinu Bloomu koji, tek što je ušao, ču nekoliko besramnih sprdnji koje međutim podnese kao plodove životne dobi što je općenito optužuju da ne zna za milost. Mladi veseljaci, zaista, bijahu puni razuzdanosti kao velika djeca: riječi njihovih bučnih raspri bijahu teško razumljive i malokad pristojne: njihova podrugljivost i uvredljive

mots bijahu takve da ih odbijaše njegov um, nisu posebno mnogo marili ni za uljudnost premda ih opravdavaše obilje snažne životne snage. Ali Costellove riječi ne bijahu dobro došao jezik za nj jer preziraše tog propalicu koji mu bijaše nalik na stvora podrezanih ušiju s izobličenom gibom koji je izvanbračno začet i rođen grbav i zubat i na svijet izišao najprije nogama, o čemu pritisak kirurških kliješta na njegovoj lubanji ostavio bijaše traga, tako da ga navede da pomisli na onu kariku što nedostaje u lancu stvaranja koju je tražio pokojni genijalni gospodin Darvvin. Više od polovice broja dosuđenih nam ljeta bijaše on prevaho prošavši kroz tisuću životnih mijena i, pripadajući opreznom rodu i sam obdaren rijetkom sposobnošću predviđanja, bijaše naložio svom sreću da zatomi svaku pojavu provale bijesa te je sprečavajući je s najvećom pomnjom odgojio u svojoj duši ono obilje snošljivosti koju sitne duše ismijavaju, brzopleti suci prezim a svi smatraju podnošljivom, samo podnošljivom. Onima koji se duhovitim prave na račun ženske slabosti (način ponašanja s kojim se nikad nije slagao) nije priznavao pravo na ime ni na nasljeđe pristojno odgojenih ljudi: za one pak koji, izgubivši svaku pristojnost, nemaju više što izgubiti, ostade mu jak protuotrov iskustva da njime drskost njihovu nagna na brz i neslavan uzmak. Ne bi se moglo reći da nije imao razumijevanja za vatrenu mladež koja je, ne mareći za mrgođenje senilnih staraca i gundanje strogih, uvijek (kako to izražava čedna mašta Svetog pisma) spremna jesti sa zabranjenog stabla, ali nije išao tako daleko da bi u svim okolnostima bio spreman opravdati nedolično ponašanje prema vrloj ženi kada joj je vrijeme da izvrši svoju propisanu dužnost. Da zaključimo, premda je prema riječima medicinske sestre doznao da će porod ubrzo uslijediti, ipak je, bilo kako bilo, treba priznati, nemalo olakšanje osjetio shvativši da tako sretno začet plod nakon toliko muka još jednom svjedoči o milosrđu i dobroti Najvišeg Bića.

Stoga otvori svoje srce susjedu, govoreći kako je, onako kako on na to gleda, njegovo mnijenje (koje možda ne bi ni smio izreći) da čovjek mora biti vrlo hladne grade i ledene duše a da se ne obveseli najnovijoj toj vijesti da je njeno nosećstvo urodilo plodom nakon što se, bez svoje krivice, toliko napatila. Lijepo odjeven mladić reče da je kriv njezin muž koji je dovede u to stanje iščekivanja, ili bi barem tako moralo biti, ukoliko ona nije neka nova efeška matrona. Moram vas izvijestiti, reče gospodin Crotthcrs, udarivši šakom o stol kao da želi izazvati zvonak naglašen odgovor, da je opet danas bio ovdje stari Glorija Alelujaram, postariji čovjek s dugim zaliscima, izrazivši kroz nos zahtjev da čuje koju riječ o Wilhclmini, životu mom, kako je on

naziva. Rekoh mu da bude pripravan jer će se događaj zbiti uskoro. Bogami, otvoreno vam kažem, ne mogu a da ne pohvalim mušku snagu tog starog prča koji joj bijaše kadar napraviti i drugo dijete. Svi se pridražić toj pohvali, svaki na svoj način, iako je mladac ustrajao na svom ranijem gledištu da je netko dragi, a ne njen muž, sudjelovao u tome, kakav svećenik, kalrav svjećonoša (kreplosni) ih kakav pokućarac što prodaje stvari potrebne svakom domaćinstvu. Čudno, govoraše gost sam sebi, kako je čudesno nejednaka moć metempsihoze kojom raspolazu ti ljudi, tako da rađaona i dvorana za seciranje postaju rasadnik takve trivijalnosti a puko posjedovanje akademskog naslova biva dostatno da te pobornike lakomislcnosti u tren oka prometne u uzorne upražnjivačc umijeća što ga većina u svakom pogledu uglednih ljudi smatra najplemenitijim. Ah, doda on zahm, možda je to zato da dadu oduška zatomljenim osjećanjima što ih sve zajedno hšte, jer više nego jedanput primijehh da se svaka ptica smije u svom jatuu.

Ah zbog kakvih se sposobnosti, upitajmo njegova plemenitog gospodara, zaštitnika njegova, taj stranac, koji je zahvaljujući milostivom princu dobio građanska prava, postavio za vrhovnog ministra naših unutrašnjih poslova? Gdje je sada ona zahvalnost koju bi odanost morala preporučiti? Nije h u prošlom ratu, kad god je neprijatelj svojim granatama stekao trenutačnu prednost, taj izdajica svoga roda iskoristio trenutak da svoje oružje ispalii protiv carstva kojeg je svojom voljom podanik, strepeći za sigurnost svojih kamata? Je li zaboravio to, kao što zaboravlja sve povlastice koje je dobio? Ih je, zbog toga što vara drage, na kraju prevario i sama sebe, kao što je, ako je točno ono što se u njemu govori, sam sebi vlashh i jedini predmet naslade? Nije u skladu s poštenjem oskrvniti ložnicu čestite gospe, kćeri hrabrog majora, ih baciti i najmanju sumnju na njezinu krepost, ah ako on skreće pažnju na to (što zaista u najvećem svom interesu nije trebalo da čini), onda neka mu bude. Nesretna žena, predugo i preustrajno bijaše prikraćena u svojim zakonskim pravima, da bi njegove prigovore mogla slušah s ikakvim dragim osjećanjem osim podragljivosh očajnika. To kaže on, krihčar morala, pravi pelikan u svojoj ljubavi prema obitelji, koji ne mareći za prirodne veze nije prezao od pokušaja da stupi u nedopušten odnos sa služavkom sa samog dna društvene ljestive. Jest, da četka za ribanje nije bila djevojčin andeo čuvar, loše bi se bila provela kao i Hagar, Egipcanka! U vezi s pašnjacima poznata je njegova osornost te mu je u nazočnosti gospodina Cuffea neki rasrđeni stočar oštro odgovorio riječima koje bijahu toliko izravne i otvorene koliko bijahu i seljački neotesane. Ne pristoji mu ta propovijed. Nema

li u blizini svoje kuće oranicu zaraslu u korov jer joj nedostaje plug? Navika, koja u pubertetu zavređuje ukor, postaje naša druga narav i sramota u zrelim godinama. Ako već svoj gilcadeski balzam mora širiti u obliku nadrilijckova i mudrih izreka sumnjiva ukusa, da bi povratio zdravlje naraštaju nezrelih razvratnik, neka svoje postupke bolje uskladi s učenjima koja ga sada zaokupljaju. Njegove supružničke gradi skrovište su tajni koje nam pristojnost ne dopušta objelodaniti. Besramni prijedlozi kakve ocvale ljepotice mogu mu biti utjeha za zanemarenu i prevarenu bračnu dražicu, ali taj novi pobornik ćudoređa Liscjclitclj zala u najboljem slučaju tek je egzotično stablo koje je, dok je bilo na rodnom istoku, raslo i cvalo i pružalo obilje miomirisah, kada ga presadiše u umjerenije podneblje, korijenje mu je izgubilo nekadašnju moć i tvar koju sada luči ustajala je, trpkah i nedjelotvorna.

S obzimošću koja podsjećahse na običajeh s Visoke Porte zamjenicah glavne bolničarkeh sopćilah je vijest mlađem hječniku što bijašeh u službih ah on dalje objavi izaslanstvu da se rodio nasljednik. Kada se zaputio na ženskih odjel da u nazočnosti državnog tajnikah za unutrašnje poslove i člana krunskog savjetah, šutljivim u jednodušnoj iscrpljenosti i odobranju, prisustvuje propisanom obreduh nakon porođajah, izaslanicah, razdraženi dugotrajnim i svećanim bdjenjem i nadanjem da će sretni događaj opravdati slobodu njihovah vladanjah koju istodobna odsutnost i liječnikah opstetičarah učini još većom, počehse se odjednom živo prepirati. Uzalud se čuo glas akviziterah Blooma koji ih je pokušavao opomenuti, smiriti, obuzdati. Taj čas bijašeh odviše pogodan za rasplamsavanje prepirkeh koja se činilah jedinom vezom izmeđuh tako oprečnih temperamenata. Svaku fazu te situacijeh postupno su secirali: pretporođajno neslaganje braće po majci, carskih rez, posthunmost s obzirom na oca i, onaj ijeđih oblik, s obzirom na majku, slučaj bratoubojstva, poznat kao Childsovo ubojstvo i nezaboravan zbog vatrene obrane gospodinh odvjetnikah Bushah koji je isposlovao oslobodeenje nevinoh optuženoh, pravo prvorodstva i kraljevuh nagraduh za dvojkeh i trojkeh, pobaćajeh i ćedomorstvah hinjenah ili zataškannah, akardićkih *foetus in foetu* i aprosopijuh zbog kongestijeh, agnacijuh kod nekih Kinezah rođenih bez brade (kojuh je naveoh gospodinh kandidat Mulligan) zbog krivo sraslih maksilamih ćvorovah uzduž medijalne linijeh tako da (kako on rećeh) na jedno uho izlazih ono što je na drago ušlo, blagodati anestezijeh ih opijumskog sna, produženjeh bolovah u visokoh trudnoćih zbog prihskah na venu, prijevremeh gubljenjeh vode iz vodenjaćeh (kao što se pokazalo u navedenom slučajuh) s neprestanom opasnošću sepe maternice, umjetnu oplodnju s pomoću štrcaljkeh, uvrtanje maternice

nakon menopanzc, problem prođnžetka vrste u slučaju kada silovane žene zanesu, bolni način porođaja koji Brandenburžani nazivaju *Sturzgeburt*, zabilježene slućajeve multigenitalnih, bispermatičnih i nakaznih porođaja djece začete za vrijeme mcnstruacijc ili od roditelja u krvnom srodstvu - jednom rijećju, sve slućajeve ljudskog rađanja što ih je Aristotel klasificirao u svom remek-djelu s kromolitografskim ilustracijama. S jednakom gorljivošću pretresali su najteže probleme porodiljstva i sudske medicine kao i najpućkija vjerovanja o trudnoći kao što je opomena da žena u dragom stanju ne smije kroćiti preko seoske ograde da joj zbog te kretnje pupćana vrpca ne bi zadavila dijete i preporuka, da u slučaju žarke putene želje koju ne može uspješno zadovoljiti, dlan stavi na onaj dio svoje osobe što ga je dugotrajna uporaba posvetila kao mjesto tjelesnog kađnjavanja. Netko je naveo različite nepravilnosti, zećje usne, madeže, prekobrojne prste, plavu bolest, jagodaste znakove i vinske mrlje kao *prima facie* i prirodno hipotetićko objašnjenje za djecu sa svinjskom glavom (još se pamti slućaj gospode Grissel Steevens) ili sa psećom dlakom, koja se povremeno rađaju. Hipoteza plazmićke memorije, koju je iznio izaslanik Kaledonije i koja bijaše vrijedna ugleda metafizićke tradicije zemlje koju je zastupao, vidi u takvim slućajevima zastoj embrionalnog razvoja na stupnju koji prethodi ljudskom. Neki strani izaslanik s takvim žarom i gotovo uvjerljivo tim je gledanjima suprotstavio teoriju o općenju žena s mužjacima životinja, pri ćemu se u svojim autoritativnim tvrdnjama pozivao na priće kakva je ona o Minotaura koju nam je genij elegantnog latinskog pjesnika ostavio u nasljeđe na stranicama svojih Metamorfoza. Dojam što ga njegove rijeći ostaviše bio je neposredan ali kratkotrajan. Jednako lako kao Stojc izazvan, zbrisao gaje gospodin kandidat Mulligan svojim govorom s onim prizvukom duhovitosti kojom se nitko bolje od njega nije znao poslućiti, ustvrdivši daje najveći predmet žudnje zgodan, čist starac. Budućí da istodobno nastade žestoka prepirka između gospodina delegata Maddena i gospodina kandidata Lyncha glede pravne i teološke dileme u slućaju da jedan od sijamskih blizanaca uime prije dragog, problem su uz obostran sporazum iznijeli akvizitera gospodinu Bloomu da ga smjesta podastre pomoćniku dekana gospodinu Dedalusu. Sve do tada šutljiv, da li radi toga da pretjeranom ozbiljnošću ukaže na neobićno dostojanstvo odjeće koju je nosio, ili zbog poslušnosti nekom unutrašnjem glasu, kratko je i, prema mišljenju nekih, ovlaš izrekao crkvenu zapovijed koja zabranjuje da ćovjek rastavi ono što je Bog sastavio.

Ali Malachiasova ih priča poče lediti od jeze. On im dočara prizor. Tajna vrata pokraj dimnjaka odmaknuše se i u otvora se pojavi - Haines! Tko od nas nije osjetio kako ga prozirniju žmarci! U jednoj je ruci držao kožnu torbu punu keltske literature, u drugoj bočicu s natpisom *Otrov*. Osupnutost, užas, gnušanje odražavahu se na svim licima dok on u njih gledaše sablasno se cereći. Očekivao sam, poče on jezovito se smijući, takav doček za koji, čini se, krivicu snosi povijest. Ja sam ubojica Samuela Childsa. I kako sam kažnjen! Pakao za mene nema nikakvih strahota. To možete vidjeti na meni. Prokletstvo, kako uopće da nađem počinak, mrmljaše on promuklo, ja koji se vraćam u Dubhn sa svežnjem svojih pjesama a on mi je za petama kao sablast ili mćtra. Pakao moj i pakao Irske u ovakvom je životu. Evo šta sve činim da izbrisem svoj zločin. Zabave, lov na vrane, irski jezik (izreče nekoliko riječi), laudanum (prinese bočicu usnama), spavanje pod šatorom. Uzalud. Njegov se lik šulja za mnom. Droga mi jedina nada je sloga... Ah! Propast Cma pantera! Iznenada s krikom nestade i vrata kliznuše natrag. Trenutak kasnije njegova se glava pojavi na suprotnim vratima i reče: Potražite me na stanici Wcstland Row u jedanaest i deset. Nestade ga. Suze navriješe na oči raskalašenoj dražbi. Vidovnjak podiže ruku prema nebu, šapćući: Osveta Mananaimova! Mudrac odgovori: *Lexaltonis*. Senhmentahst je onaj koji bi htio uživati a da ne uzme na sebe ogromni teret duga za učinjenu stvar. Malachias, svladan čuvstvima, utihnu. Tajna bi otkrivena. Haines bijaše treći brat. Pravo mu ime bijaše Childs. Sama cma pantera bijaše duh njegova oca. Uzimao je drogu da zaboravi. Hvala na takvoj pomoći. Samotna kuća pokraj groblja nenastanjena je. Ni živa duša ne želi žiljeti ondje. Pauk prede svoju mrežu u samoći. Noćni štakor proviruje iz svoje rupe. Kuća je ukleta. Pohode je sablasti. Posjed ubojice. Kolika je starost ljudske duše? Budući da ima osobinu kameleona da mijenja boju u svakoj novoj prilici, da bude vedra s radosnima i tužna s potištenima, i njena se starost mijenja kao i njeno raspoloženje. Lcopold, što sjedi ondje, razmišljajući, prežvakavajući uspomene, nije više onaj smireni kupljač oglasa i vlasnik skromne količine vrednosnih papira. Dvadeset godina iščezoše. On je mladi Leopold. Ondje, kao u retrospektivnom redoslijedu, u zrcalu unutar zrcala (čari-bari!), promatra sam sebe. Vidi tadašnji mladi lik, prerano muževan, kako u hladno zimsko jutro iz stare kuće u Clanbrassil Slrectu odlazi u srednju školu, školska mu torba visi preko leđa a u njoj povelik komad pšeničnog kraha, majčina briga. Ili je to isti lik, godinu-dvije kasnije, sa svojim prvim tvrdim šeširom (ah, to bješe dan!) već gotovo na putu, zreo trgovački putnik

što radi za obiteljsko poduzeće, opremljen knjigom narudžbi, s namerisanim rapčićem (ne samo radi izgleda), s kutijom blistavih drangulija (jao! bilo pa prošlo!) i punim tobolcem ljubavih osmijeha za ovu ih onu napol. pridobivnu domaćicu koja na prste izračunava cijenu, ih za propupalu djeviu koja sramežljivo prihvaća (a što je sa srcem? red mi!) njegove sračunate rukoljube. Miris, smiješak i, više nego oni, one crne oči i uglađeno ophođenje, donosili su uvečer dosta namdžbi glavi poduzeća koji je nakon sličih poslova, s Jakovljevom lulom u ushma, sjedio pokraj očinskog kamina (neko jelo s valjušcima, možete bih sigurni, podgrijava se ondje), čitajući kroz okrugle rožnale naočale nekakve evropske novine mjesec dana stare. Ah, čaii-bari, zrcalo se zamagli i mladi vitez lotalica uzmiče, grči se, svodi se na sitnu točku u magli. Sada je i sam otac a oiu oko njega mogli bi mu bih sinovi. Tko bi znao? Mudar otac poznaje rođeno dijete. Sjeća se kišovite noći u Hatch Streetu ondje pokraj samog carinskog skladišta, one prve noći. Zajedno (ona je jedna beskućnica, dijete sramote, tvoja i moja i svačija za goli šiling i peni povrh njoj za sreću) slušaju teške korake pozornika dok dvije kišnim kabaihama zaogmute sjene prolaze pokraj novog Kraljevog sveučilišta. Bridie! Bridei Kelley! Nikad neće zaboraviti to ime, uvijek će se sjećah te noći: prve noći, svadbene noći. Zagrljeni su u najdubljoj tami, onaj koji žudi s onom koju žudi, i u jednom trenutku (*frmt*) svjetlost će preplaviti svijet. Je li srce pohrhlo k srcu? Ne, draga čitateljice. To se zbililo u jednom dahu ah - slani! Natrag! To ne smije bih! Prestravljena jedna djevojka bježi kroz tamu. Ona je nevjesta mraka, kći noći. Ona se ne usuđuje nositi sunčanozlatno čedo dana. Ne, Leopolde. Ime lu sjećanje ne donose h olakšanje. Mladenačka zabluda o tvojoj snazi bijaše h oduzeta - i zaludna. Sina rođenog iz prepona tvojih nema uza te. Nema sada nikoga da Leopoldu bude ono što je Leopold bio Rudolphu.

Glasovi se nhješaju i stapaju u zamagljenju hšiiu: hšini koja je beskonačnost prostora: i brzo, hho, dušu odnese iznad područja krugova naraštaja koji do tada življahu. Područje gdje se sivi sumrak uvijek spušta, nikad ne pada na široke kaduljastozelene pašnjake, širi svoju tamu, prosipa vječnu rosu zvijezda. Slijedi svoju majku nezgrap-lum koracima, kobila vodi svoju ždrebicu. One su utvare sumraka ali oblikovane proročkom milošću oblika, vitke skladne sapi, gipki žilavi vrat, krotka pametna glava. Iščekavaju, tužne utvare: svega nestade. Agendath je pusta zemlja, stanište kreštavih sovuljaga i slabovidnih pupavaca. Netaima, zlatnog, nema više. I širokom cestom oblaka dolaze oni, tutanj groma pobune, utvare živohnja. Huu! Hoj! Huu! Paralaksa

se šulja iza njih i podbada ih, paralaksa kojoj su škorpioni prodorne munje čela. Los i jak, bikovi bašanski i babilonski, mamuti i mastodonti, dolaze hmpeći prema utonutom mora, *Lacus Mortis*. Zloslutna osvetljiva vojska zodijska! Ričući idu preko oblaka, dvorogi i jednorogi, sa smlama i kljovama, lavljim grivama, golemim rogovljem, gmizavci i puzavci, glodali, preživači i debelokošci, čitavo njihovo nmoštvo što riče, ubojice sunca.

Naprijed prema nutvom mora hrle da piju žednim i strašnim gutljajima, slanu pospanu neiscrpu vodu. 1 konjski znak ponovo raste, povećava se na pustom nebu, da, postaje čak poput neba velik dok se ne proširi, ogroman, nad kuću Djevice. 1 gle, čudo metempsihoze, to je ona, vječna nevjesta, glasnica zvijezde zornjače, nevjesta, vječito djevica. To je ona, Martha, ti izgubljena, Millicent, mlada, draga, blistava. Kako se mimo sada diže. kraljica među Plejadama, u pretposljednji sat prije osvita, u sandalama od sjajnog zlata, pokrivena velom od kako se ono zove paučine babljeg ljeta. Ona lebdi, plovi oko njene zvjezdane puti i slobodno teče, smaragdna, safima, modra i suncokrclna, neprekidno u struji hladnog međuzvjezdanog vjetra, vijugajući, svijajući se da ti se zavrti u glavi, pišući po nebu tajanstvena slova, dok se, nakon mirijade simbolnih metamorfoza ne zažari Aha, rabin i trokutasti znak na čelu Bika.

Francis je podsjetio Stephena na one minule godine kada su zajedno išli u školu u Conmeejevo vrijeme. Pitao ga je o Glaukonu, Alkibijadu, Pizistratu. Gdje su sada? Ni jedan ni dragi nije to znao. Govorio si o prošlosti i njenim utvarama, rekao je Stephen. Zašto misliti na njih? Ako ih pozovem u život preko voda Lete, neće li jadne sablasti hrpimice pohrliti na moj poziv? Tko u to vjeruje? Ja, Bous Stephanoumenos, volovima naklonjeni bard, gospodar sam i davalac njihova života. Ovjenčao je svoju razbarušenu kosu vijencem od lozova lišća, smješkajući se Vincentu. Taj odgovor i ti hstovi, reče mu Vincenl, više će ti pristajati kada nešto veće, i to ttmogo veće nego što je pregršt lakih pjesama, bude tvoj genij moglo nazvati ocem. Tomu se od tebe nadaju svi koji ti žele dobro. Svi žele da ostvariš djelo koje snuješ, da ti kliču Stephanel'oros. Od srca želim da ih ne razočaraš. O ne, Vincente, reče Lenehan, stavljajući dlan na rame pokraj sebe. Ne boj se. On ne bi mogao svoju majku ostaviti kao siročje. Mladiću se lice smrknu. Svi su mogli vidjeti kako mu je teško što ga podsjeha na njegovo obećanje i nedavni gubitak. Bio bi napustio svečanost da buka glasova nije ublažila tu bol. Madden je izgubio pet drahmi na Sceptri zbog jahačeva imena: Lenehan isto toliko. Pričao mi je o trci. Zastavica je pala i, huh!

hop, u trk, kobila jc čilo poj urila s O. Maddcnom u sedlu. Ona je vodila. Sva su srea uzbuđeno tukla. Čak se ni Phyllis nije mogla suzdržati. Mahala je rapeem i vikala: Hura! Seeptre će pobijediti! Ali na ravnini pred eiljem, kada svi bijahu u tijesnom poretku, posve nepoznat konj Letak pribhžio se, sustigao je, prestigao. Sve bješe izgubljeno. Phyllis je šutjela: oči joj bijahu tužne anemone. Junono, viknula je, ja sam propala. Ali njen ju je ljubavnik tješio i donio joj sjajnu zlatnu kutijicu u kojoj je ležalo nekoliko ovalnih slatkiša koje ona pojede. Poteče suza: samo jedna. Silno dobar jahač, reče Lenehan, taj je W. Lane. Četiri pobjede jučer i tri danas. Koji se jahač možeš njime mjeriti? Posjednite ga na devu ili na divljeg bivola, on će kao od šale pobijediti. Ali ponašajmo se onako kako u antici bijahu navikli. Milost za one što nemahu sreće! Jadna Seeptre! reče s laganim uzdahom. Nije više onakva ždrebica kakva je nekoć bila. Nikad, kunem se, nećemo gledati dragu takvu. Bogami, gospodine, kraljica sviju njih. Sjećaš lije se, Vincente? Voho bih da si danas mogao vidjeti moju kraljicu, reče Vincenl, kako je bila mlada i sjajna (Lalage je pokraj nje bila jedva primijetna) sa svojim žutim cipelama i haljinom od muslina, ne znam kako je lome pravi naziv. Kestenovi koji nam pružahu sjenu bili su u cvatu: zrak se savijao od njihova zavodljivog mirisa i peluda koji je letio oko nas. Na osunčanim mjestima na kamenju čovjek jc mogao ispeći pećnicu kolača s korintskim grožđicama kakve Periplipomencs prodaje na svom štandu pokraj mosta. Ali nije imala ništa za grickanje osim rake kojom sam je držao i u koju me nestašno ugrizla kada je prejako stisnuh uza se. Prije tjedan dana bijaše bolesna, četiri dana u postelji, ali danas jc bila opuštena, radosna, nije marila za opasnost. Tada je još privlačnija. Pa one njene kitice cvijeća! Pomamna vragolanka nabrala gaje dok smo jedno uz drago ležali. A sada, u povjerenju, prijatelju, nećeš vjerovati koga smo sreli kada smo se vraćali iz polja. Conmeeja glavom! Hodao je pokaj živice čitajući, mislim, brevijar s nekim, o tom ne sumnjam, duhovitim pismom od Gliccre ili Kloc u njemu da označi stranicu. Slatko je stvorenje promijenilo sve boje u svojoj zbunjenosti, pretvarajući se da popravlja blag nered svoje haljine: grančica joj se za nju uhvatila jer je i sđma stabla obožavaju. Kada je Conmce prošao, pogledala je u svoj ljupki odraz u onom ogledalcu što ga nosi uza se. Ali on bijaše ljubazan. Prolazeći, blagoslovio nas jc. I bogovi su uvijek ljubazni, reče Lenehan. Kad sam već bio slabe sreće s Bassovom kobilom, možda će mi ova njegova kapljica bolje poslužiti. Stavljao je ruku na vrč s vinom: Malachi vidje to i spriječi njegov naum po kazuj ući na stranca i na crvenu naljepnicu. Oprezno, šaptao je Malachi, šutimo

kao druidi. Duša mu je daleko. Možda je jednako bolno probuditi se iz sanjarenja kao i roditi se. Svaka stvar, kad je netremice gledaš, može biti ulaz u neuništivi eon bogova. Ne misliš li da je tako, Stephene? Tako mi reče Theosophos, odgovorio je Stephen, koga su u prijašnjem životu egipatski svećenici uputili u tajne zakona karme. Gospodari mjesece, reče mi Theosophos, narančastojarki putnici s planeta Alfa u mjesečevu lancu ne htjedoše prihvatiti eterične dvojnike i stoga su ih utjelovili rabinsko-crvena ega s dragog sazviježda.

Staviše, što se toga tiče, besmislena pretpostavka da je on na ovaj ih onaj način bio potišten ili hipnotiziran, koja je sva proistjecala iz pogrešnog shvaćanja najplićeg karaktera, nije uopće odgovarala istini. Pojedinaac, čiji vidljivi organi, dok se gore spomenuto zbivalo, u tom odlučnom trenutku počеше pokazivati simptome oživljenja, bijaše jednako lukav, ako ne i lukaviji, od bilo kojeg živog čovjeka i svatko tko bi drukčije pomislio vrlo brzo bi se našao u zabludi. U posljednje četiri minute, ih otprilike toliko, napeto je zurio u stanovit broj boca Bass piva broj jedan napunjenih u poduzeću Bass & Co u Burton-on-Trentu, koje slučajno stajahu među nmoštvom dragih upravo nasuprot mjestu gdje on bijaše i kojima je zadatak svakako bio da svojim crvenim izgledom privuku svačiju pozornost. On je, kao što se poslije pokazalo, iz razloga koji njemu najbolje bijahu poznati, koji baciše sasvim drago svjetlo na te događaje, nakon trenutak prije izrečenih primjedbi o danima dječastva i konjskim trkama, jednostavno i isključivo razmišljao o dvije-tri svoje privatne transakcije za koje ostala dvojica zajedno bijahu krivi koliko i nerođeno dijele. Naposljetku, njihovi se pogledi ipak sretoše i čim mu je sinulo da se onaj dragi želi poslužih pićem, nehotice je odlučio da ga on sam posluži i tako je, dakle, uhvatio za grlic srednje veliku staklenu posudu koja je sadržavala željenu tekućinu i dobrono je ispraznio izlijevajući podosta iz nje, istodobno, ipak, posvećujući dovoljno pažnje nastojanju da naokolo ne prolije ni kapi onog piva koje bješe u njoj.

Rasprava koja je uslijedila bijaše po svom cilju i toku sažet prikaz života. Ni mjestu ni skupu nije manjkalo dostojanstvenosh. Sudionici rasprave bijahu najvatreniji u zemlji, tema koju obrađivahu najzvišenija i najživotnija. Visoka dvorana Homcove kuće još nikad ne vidje skup tako reprezentativan i tako raznolik, a stare grede toga zdanja još nikad ne čuše tako svestran govor. Prizor bijaše zaista divan. Crotthers je bio na začelju stola u svojoj napadnoj highlanderskoj nošnji, lice mu sjalo od slanog morskog zraka Muli of Gallowayja. Ondje također, nasuprot njemu, bijaše Lynch komu je lice već nosilo

stigmatc rane iskvarnosti i prerano sazrele mudrosti. Pokraj Škota bijaše mjesto namijenjeno Costellu, čudaku, dok je pokraj njega tromo spokojno sjedio zdepasti Maddenov lik. Domaćinova stolica stajala je zaista prazna pokraj ognjišta ali s obje njene strane Bannonov lik u odijelu istraživača, s kratkim hlačama od tvida i eokulama od čvrste govedske kože, bijaše u oštroj suprotnosti s jaglačastom eleganeijom i gradskom ugladenošću Malaehija Rolanda St. Johna Mulligana. Naposljetku, na čelu stola bijaše mlad pjesnik koji je u gozbenom ozračju sokratovske rasprave našao zaklonište od svojih pedagoških napora i metafizičkih istraživanja, dok su mu s lijeve i s desne strane sjedili brbljavi prognostičar, koji je upravo stigao s hipodroma, i budni putnik, prašan od putovanja i borbe i poprskan blatom neizbrisive sramote, iz čijeg pak postojanog i vjernog srea nikakav mamac ni opasnost ni prijetnja ni poniženje nikad ne bi mogli izbrisati sliku one čulne ljepote koju je nadahnuti Lafaycttcov kist naslikao za buduća vremena.

Najbolje bi bilo sada i ovdje na početku ustvrditi da je izokrenuti transcendentalizam, kojemu je gospodin S. Dedalus (theol. scep.) sudeći po njegovu izlaganju i te kako sklon, u izravnoj suprotnosti s prihvaćenim znanstvenim metodama. Znanost se, to treba svaki put ponovili, bavi opipljivim fenomenima. Znanstvenik, kao i svaki običan čovjek, mora se suočiti s krutim činjenicama koje se ne mogu zaobići, i objasniti ih onako kako najbolje zna. Mogu se, istina, pojaviti neka pitanja na koja znanost - za sada - ne zna odgovoriti, kao primjerice problem što ga je postavio gospodin L. Bloom (akviz. ogl.) u vezi s određivanjem spola unaprijed. Moramo li prihvatili gledište Empedokla iz Trinakrije da je desni jajnik odgovoran za rađanje muške djece ili su presudni činilac predugo zanemareni spermatozoidi ili nemaspermi, ili je to, kojem mišljenju naginjć većina embriologa kao na primjer Culpeppcr, Spallanzani, Blumcnbach, Lusk, Hertwig, Leopold i Valenti, kombinacija jednog i drugog? To bi, drugim riječima, bila operacija (jedan od omiljenih načina prirode) u kojoj je s jedne strane *nissus formativus* nemasperma i sretno odabrani položaj s druge, *sucubitus felix* pasivnog elementa. Drugi problem što ga je postavio isti pitalac nije ništa manje vitalan: smrtnost novorođenčadi. To je zanimljivo stoga, kao što je umjesno primijetio, što se svi na isti način rađamo ali na različite načine umiremo. Gospodin M. Mulligan (dr hig. i eug.) optužuje sanitarne uvjete u kojima naši sugrađani sivih pluća dobivaju polipe, plućna oboljenja itd. udišući bakterije koje vrebaju u prašini. Ti činioći, navodio je on, i odvratni prizori koje vidimo na našim ulicama, užasni plakati, duhovnici svih vjeroispovijesti,

osakaćeni vojnici i mornari, od skorbuta oboljeli vozači tramvaja, izvještene strvine ubijenih životinja, paranoidne neženje i neoplodene dueime - oni su, reče on, odgovorni za svekoliko opadanje kakvoće rase. Uskoro će, prorokovao je, biti općeprihvaćena kalipedia i sve životne radosti, nepatvoreno dobra glazba, ugodna literatura, laka filozofija, poučne slike, gipsane reprodukcije klasičnih kipova, primjerice Venere i Apolona, umjetničke kolor-fotografije nagrađene dojenčadi, svi ti sitni izrazi pažnje omogućit će damama koje su u posebnom stanju da mjesec prije poroda provedu na najugodniji način. Gospodin J. Crothcrs (diše. bace.) neke od tih smrti pripisuje abdominalnoj tranmi kod žena radnica izvrgnutih teškim poslovima u radionici, i bračnoj stezi kod kuće, ali, u najvećem broju slučajeva, osobnom ili javnom nemaru koji kulminira ostavljanjem novorođenčeta, zločinačkim pobačajima ili strašnim zlodjelom čedomorstva. Premda je ono prvo (mislimo na nemar) bez dvojbe i te kako točno, slučaj što ga navodi, sestre koje zaboravljaj izbrojiti tampone u peritonealnoj šnpljini, pre- više je rijedak da bi vrijedio kao pravilo. Zapravo, kad malo bolje pogledamo, pravo je čndo što toliki slučajevi trudnoće i porođaji prolaze tako dobro kao što prolaze, nzmemo li u obzir sve one okolnosti koje i unatoč našim ljudskim manama često osujećuj u prirodu u njenim namjerama. Dimišljatn misao izrekao je gospodin V. Lynch (bace. arith.) da se i natahtet i simtnost, kao i sve drage pojave evolucije, plima i oseka, mjesečeve mijene, temperatura krvi, bolesti općenito, ukratko, sve u ogromnoj radionici prirode, od utmuća nekog dalekog sunca do rascvjetavanja jednog od bezbrojnih cvjetova koji ukrašavaju naše javne parkove, ravnaju po nekom brojčanom zakonu što ga još nismo otkrih. Ipak nas jednostavno, neuvijeno pitanje zašto dijete normalno zdravih roditelja, naoko zdravo dijete za koje se primjereno brinu, neobjašnjivo uime u ranom djetinjstvu (premda draga djeca iz istog braka ostaju živa) zacijelo, pjesničkim riječima kazano, sili da stanemo i zamislimo se. Priroda, u to možemo biti sigurni, ima dobre i uvjerljive razloge za sve što čini i takve se smrti po svoj prilici moraju pripisati nekom zakonu anticipacije po kojem su organizmi u koje su se nas- tanile khce bolesti (suvremena znanost uvjerljivo je dokazala da se samo plazmična tvar može smatrati besmrtnom) skloni nestati u što ranijoj fazi razvoja, što je, premda to zadaje bol nekom od naših osjećanja (posebice materinskom), štaviše, kako neki od nas misle, na kraju ipak blagotvorno za rasu uopće jer se tako osigurava opstanak onih najsposobnijih. Primjedba (ili bi to trebalo nazvati upadicom) gospodina S. Dedalusa (theol. scep.) da ono neko sveproždmo biće,

koje s pluskvamperfektnom spokojnošću može žvakati, gutati, probavljati i očigledno kroz običan kanal potiskivati tako raznoliku hranu kao što su od raka oboljele i od porođaja iserpljene žene, krupna gospoda slobodnih zanimanja, da i ne govorimo o žrtičavim političarima i malokrvnim ledovnicima, može rećmo osjetiti gastričko olakšanje jedući nedužni obrok od mliječne teletine, otkriva bolje od ičega drugog i u vrlo nepovoljnom svjetlu, tendencijom na koju smo prije aludirali. Za objašnjenje onima koji ne poznaju tako potanko sve pojedinosti gradske klaonice, kao što je taj morbidno maštoviti esteta i embryo-filozof koji niza svojih oholih nabraženosti n stvarima znanosti jedva zna razlikovati kiselu od inžine, trebalo bi možda reći da mliječna teletina na prostačkom jeziku priprostih gostioničara označava za jelo i kuhanje pogodno meso teleta koje je tek izišlo iz svoje matere. U nedavnoj javnoj raspravi s gospodinom L. Bloomom (akviz. ogl.) koja se vodila u zbornici Narodnog rodilišta, Hollcs Street 29,30 i 31, kojem je, kao što je dobro poznato, upravitelj sposobni i omiljeni dr A Home (spcc. za por., član Kralj. med. fak. Irsk. svenč.), on je, kako tvrde očevici, tvrdio da žena kad je već jednom pustila mačka u vreću (zacijelo estetska aluzija na jedan od najsloženijih i najčudesnijih prirodnih procesa - čin seksualnog /dmženja), mora tog mačka opet pustiti van, odnosno dati mu život, kako se on izrazio, da bi spasila vlastiti. Izlažući ga opasnosti, glasila je jezgrovita primjedba njegova sugovornika, ništa manje efektivna zbog umjerenog i odmjerenog načina kojim je izrečena.

Za to vrijeme liječnikova spretnost i strpljivost nspjela je ostvariti sretan *accouchement*. To je bio vrlo vrlo tegoban trenutak i za pacijenticu i za liječnika. Sve što kimrška vještina može nčiti bijaše nčinjeno a hrabra je žena n tome mnski pomagala. Zaista jest. Innački se borila i sada je bila vrlo vrlo sretna. I oni koji preminuše, koji već prije odoše, sretni su dok gledaju dolje i smješkuju se ganljivo tom prizoru. Smjerno je pogledaj dok leži tamo sa sjajem materinstva n očima, s onom čežnjivom gladu za prstima djetesctta (kako je to lijepo vidjeti), u svježem cvijetu svoga novog materinstva, šapćući tihom mohtvu zahvalnica Onome gore. Sveopćem snpmgu. I dok joj oči promatraju čedo, ona želi još samo jedim milost, da je uz nju njen dragi Doady da s njom podijeli njezinu radost, da n narućje uzme ta grudicu Božje gline, plod njihovih zakonitih zagrljaja. Sada je stariji (ti i ja smijemo to šapnuti) i ponešto poginut n ramenima, ali je n vrtlogu godina taj savjesni pomoćni knjigovođa Ulsterckc banke, podružnice n College Greenu, poprimio nekakav ozbiljan dostojanstvenost. O Doady, odnvišek

ljubljeni a sada vjerni družu životni, neće se više nikad vratiti oni davni dani ruža! Odmalnuvši kao nekoć svojom lijepom glavom, sjeća se ona onih dana. Bože! Kako to hjepo izgleda sada kroz maglu godina! Istom joj se u mašti oko postelje okupiše njihova djeeja, njezina i njegova, Charley, Maty Aliee, Frederiek Albert (da je poživio), Mamy, Budgy (Victoria Franees), Tom, Violel Constanee Louisa, slatki mali Bobsy (nazvan tako po našem slavnom junaku iz južnoafričkog rala, lordu Bobsu od Waterforda i Candahara) i sada ovaj posljednji zalog njihove bračne veze, pravi praveati Purefoy, ako je takav ikad postojao, s pravim purefoyskim nosom. Mladi će nadobudnik biti kršlen kao Mortimer Edward prema utjeeajnom trećem rođaku gospodina Purefoyja, zaposlenom u Ministarstvu finaneija u Dubhnu. I tako vrijeme prolazi: ali otac Kronos ovuda je hodao polako. Ne, neka ti se nijedan uzdah ne otme iz gradi, draga Mina. A ti, Doady, istresi pepeo iz svoje lule, dugogodišnje, od vrijesa, koja će ti još prijati kada ti večernje zvono zazvoni (daleko još bio taj dan!) i ugasi svjetlo pri kojem čitaš Svetu knjigu jer i ulje već dospijeva, i tako, spokojna srca pođi u postelju, na počinak. On zna i pozvat će te kada On odluči daje čas. I ti si se dobro borio i pošteno odigrao svoju mušku ulogu. Gospodine, evo vam moja ruka. Dobro si obavio posao, dobri i vjerni slugo!

~~~~~
Uspomena koje čovjek skriva u najtamnije zakutke srca ali one ondje ostaju i čekaju. Može se on truditi da te uspomene izbheđe, ponašati se kao da ih nije ni bilo i gotovo uvjeriti sama sebe da nisu postojale ili u najmanju ruku su bile drukčije. Ipak će ih neka slučajna riječ prizvati i one će se probuditi da se suoče s njim u najrazličilijim prigodama, kao privid ili san, ili dok mu def i harfa miluju čula ih usred hladne srebrne tišine večernje ili na gozbi, u ponoć, kada je težak od vina. Prvidenje neće doći k njemu da na nj nasrne kao na nekoga tko podliježe njegovu gnjevju, niti iz osvete da ga otrgne živima, nego zaogrnto plaštem prošlosti, šutljivo, daleko, prepuno prijekora.

Stranac je još gledao kako s lica pred njim polako iščezava onaj lažni mir, djelo, kako se činilo, navike ili neke prokušane varke, na riječi koje tako gorke bijahu da su kod onoga koji ih je izgovarao otkrivale neku bolesnu sklonost, neki *flair* prema grubljim stranama života. Prizor se oslobađa u promatračevu sjećanju izazvan, reklo bi se, riječima tako prirodne prisnosti, kao da su (kako neki mišljahu) zaista tu prisutni oni dani sa svojim neposrednim užicima. Podrczana tratina jedne blage svibanjske večeri, u sjećanje urezani gaj jorgovana u Roundtownu, ljubičastih i bijelih, mirisno vitke promatračice igre ah s

mnogo istinskog interesa za kugle dokse lagano kotrljaju preko tratine ili sudaraju i zaustavljaju jedna pokraj druge, s kratkim, živahnim udareem. A tamo prijeko oko one sive kamenice gdje voda povremeno prska zamišljenim mlazom vidio si i drage jednako mirisne sestre, Flocy, Atly, Tiny i njihovu tamnopotiju prijateljicu s nečim ne znam čime privlačnim u svome držanju. Našu Gospu od Trešanja, sa dvije ljupke trešnje što joj vise s uha izmamljujući iz kože neobičnu toplinu koja tako ljupko ističe to hladno jarko voće. Dječak od četiri-pet godina u jeftinom pamučnom odijelu (vrijeme je cvatnje ali ugodno će biti i kraj toplog ognjišta kada uskoro pokupe i spremne kugle) stoji na rubu kamenice siguran u krugu tih nježnih djevojačkih ruku. Malo se mršti baš kao što sada čini i taj mladić s možda previše svjesnim uživanjem u opasnosti, ah povremeno mora pogledati *Tprevaapiazzetti*, s koje se vidi ograđeni cvijetnjak odakle ga majka promatra s blagom sjenom odsutnosti ili prijekora (*alles Vergängliche*) u svom vedrom pogledu.

Zapamti i to i ne zaboravi. Kraj dolazi iznenada. Udi u to predsoblje rođenja gdje su se marljivi studenti okupili i pogledaj im lica. Nema tu, čini se, ništa brzopleto ni napašilo. Prije, smirena budnost, primjerena njihovoj ulozi u loj kući. Budna straža pastira i anđela oko jaslca u Betlehemu ludinu u davno doba. Ali kao što prije bljeska munje gusto zbijeni oblaci, teški od pretežitog obilja vlage nabuhlo razvučeni u nabreklih hrpama, okružuju zemlju i nebo ogroimim drijemežom, viseći iznad sasušenog polja i pospanih volova i zakržljalog grmlja i zelenila, dok u jednom trenutku bljesak ne propara njihova središta i s tutnjem groma ne šiknu iz njih bujice, takva, i nikako drukčija, bila je i preobrazba, nagla i trenutačna, čim bijaše izgovorena riječ.

K Burkeu! van izjuri naš plemeniti gospodin Stcphcn, uzvikujući, a za njim navrat-nanos svi ostali, mladi pijetlič, gizdavac, lupeški kladioničar, nadriliječnik, precizni Bloom, jedan za dragim u općoj jagmi za šeširima, jasenovim štapovima, mačevima, panama-šeširima i koricama, zcrmatkim planinarskim štapovima i tko zna za čim još. Sestra Callan, prestrašena u hodniku, ne može ih zaustaviti, kao ni nasmiješeni kirurg koji dolazi niza stube s viješću da je obavljeno skidanje posteljice teške točno pola kilograma, ni miligram manje. Dovikuju mu neka pođe s njima. Vrata! Jesu li otvorena? Ha! Vani su, bučno, spremni za jednominutnu trku, Burkeova gostionica na uglu Denzille i Hollcs Slrcta krajnji im je cilj. Dixon trči za njima grdeći ih ostrim riječima, ali i on opsuje i potrči dalje. Bloom se na trenutak zaustavi s bolničarkom da nekoliko ljubaznih riječi uputi gore sretnoj majci i novorođenčetu. Doktor Dijeta i doktor Tišina. Ne izgleda li sada

sasvim drukčija? Noćna dežurstva u Homeovoj kući ispisaše svoju priču na toj iscrpljenoj bljdoći. Sada kada su svi otišli, potpomognut bljeskom modene duhovitosti, šapne joj odlazeći: Gospodo, kada će tebi doći roda?

Vanjski zrak prožet je vlagom kišnih kapi, nebeskom životnom esencijom što blista na kamenu Dublina nad kojim sja zvjezdani *coelum*. Božji zrak, zrak Svcoca, iskričavi obujmljivi usrećujući zrak. Udahni ga duboko. Neba mi, Theodore Pmcfoj, muški si obavio posao, a ne kao šcprtja! Ti si, kunem se, najznačajniji stvaralac potomstva od svih u ovoj cjepidlačkoj sveobuhvatnoj vrlo zbrkanoj kronici. Pravo čudo. U njoj se krila bogomuobličena bogomdana nnaprijed pružena mogućnost i ti si je oplodio s ono malo svoga mšskog posta. Drž'se nje! Služi joj! Muči se, radi kao pravi pas na lanen a učenjaštvo i sve maltuzijance pošalji k vragn. Ti si svima njima latica, Theodore, posrćeš li pod svojim teretom, zatrpan mesarovim račnnima kod kuće i zlatnim šipkama (ne svojim!) u banci? Glavn gore! Za svako novorođenče dobit ćeš vagan zrelog žita. Gle, rano ti je mokro. Zar zavidiš onom tu-poglavom Darbyju Dullmanu i njegovoj Joan? Brbljava svraka i krmežljivo kuće, to je sve njihovo potomstvo. Pih, kažem ja tebi! On je mazgov, krepani mckušac bez krepkosti i snage, ne vrijedi ni šupljog boba Konulacija bez populacije! Ne, kažem ja! Herodov pokolj nevine dječice bio bi točniji naziv. Povrće, dakako, i sterilna kohabitacija! Daj joj bifteke, crvene, sirove, krvave! Ona je sijedi pandemonij bolesti, proširene žlijezde, zanišijaci, npala krajnika, olekline na nožnim palcima, pelndna groznica, deknbitusi, lišajevi, nefroptoza, gnša, bradavice, napadi žnči, žnčni kamnci, hladne noge, proširene vene. Dosta s tužaljka*ma* i zadšnjicama i jeremijadama i svom takvom shćnom pogrebnom mnzikom! Dvadeset godina toga, ne žali za njima. S tobom nije bilo kao s mnogima koji hoće i htjeti bi i čekajn a nikad ništa - ne učine. Vidio si svoju Ameriku, svoj životni zadatak i jurnuo si da ga opašeš kao transpontinski bizon. Kako ono govoraše Zaratustra? *Deine Kuh TrCbsal melkestDu. Nun trinkst Du die sisseMileh des Enters*. Gle! Puca za tebe od obilja. Popij, čovječe, cijelo vime! Majčino mlijeko, Purefoj, mlijeko ljudskog roda i mlijeko onih propupalih zvijezda iznad glave što se žare u prozirnem tankom isparavanju kiše, mhjeko punča, kakvo će oni razvratnici lokati u svojoj lakomoj jazbini, mlijeko ludosti, med i mhjeko zemlje kanaanske. Sisa tvoje krave bijaše tvrda, je li? Da ali njeno je mhjeko toplo i slatko i masno. Nije to sura tka nego gusto sočno kiselo mlijeko. K njoj, stari patrijarše! Sisa! *Per deam Partulam et Pertundam nunc est bibendum!*

Svi jure na pijanku. Čvrstih ruku, viCući niz ulicu. Dobronamjcmici. Gdje si sinoć ćorio? Timothy oškmutc njuške. Kao iz kabla. Ima li tko amrel ili galoše? Gdje su do vraga onaj kostolomac i staretinar? Ciko ako znam. Hura, ovamo, Dix! Juriš na šanac. Gdje je Punch? Nemaš briga, sve je u redu. Isuse, pogledaj onog pijanog popa što dolazi iz ženskog nesiUšta! *Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filias.* Udijelite, gospodine. Momei iz Denzille Lanca. Nosite se, brišite. Magla. Tako, Isaak, pokaži im boga svoga. O'štc li s nama, dragi gospon. Samo bez petljanja u privatnjak. Faean ko bog. Sve isto jato. *En avant, mes enfants!* Top broj jedan, pali! K Burkcu! K Burkeu. Odatle prcvališe pet parasanga. Slatteryjeva konjička četa. Gdje je taj prokleti pisar? Župnik Slcve, otpadničko vjerovanje! Ne, ne, Mulliganc! Hej vi na krmi! Guraj naprijed. Zrakaj na sat. Fajmnt! Mullii! Što jes tobom? *Ma mere ma mariee.* Britanska Blaženstva. *Ramtamtam dgiad burnburn.* Pobjeđuju oni koji su za. Da dvije spletkaiee tiskaju to i uvežu u tiskari Druidrum. Kožne koriee pišanozelene. Posljednji krik na polju umjetnosti. Najljepša knjiga objavljena u Irskoj u moje vrijeme. *Stentium!* Brže. Pažlija! Prosljedite do najbliže kantine i zaplijenite sve zalihe pića. Naprijed marš! Tup, tup, tup, momei (isprsi se!) flaširaju. Bira, biftek, biznis, Biblije, buldozi, brodovi, buzoranti i biskupi. Pa bilo to i na visokim vješalima. Bira, biftek, gazi Biblije. Kada za dragu Irsku. Gazi gazitclje. Gromipakao! Držite do vraga vojnički korak. Padamo. Biskupova bačvaonica. Stoj! Bacaj sidro. Ragbi. Zbijte se. Ništa sa strane. Joj, moji prsti! Boli li te? Grozomorno mije žao!

Pitanje. Tko plaća cugu? Ponosni vlasnik šupljeg džepa. Suh sam. Riknuo sam. Nemam ni kinte. Ovaj tjedan nisam vidio ni pare, visim kao luster. Što ćeš ti? Medovinu naših otaca za *Umbermenscha* Isto. Pet puta Bass numer jedan. Vi, gospodine. Āumbir za srce. Goni to od mene. To je za kočijaše. Grijc krv. Navija svoj lokot. Statira otkako je stari. Meni apsint, kužiš? *Caramba!* Uzmi punč s jajima ili konjak. Koliko pjeva? Vrcmcplow mi je u zalagaonici. Manje deset. Majka si. Ništa za to. Imao je pcktoralnu traumu, jelda, Dix? Živa istina. Fliknula ga je neka osa dok je džonjao u vrtu. Ima gajbu tamo blizu Mater. U okovima je. Znaš li mu prikolicu? Si, naravski. Bomba komad. Vidio sam je u negližeu. Bez krpica je bolja. Cuker. Nije letva, bez zezancije. Spusti zastor, dragi. Dva pivca. I ovdje. Pazi da se ne talizneš. Ako ljosneš, ne čekaj da te pokupim. Pet, sedam, devet. Fino! Ima dobre guzove, bez šale. Vidio sam joj i ostalo, i snajpprice. Dok ne vidiš, ne možeš vjerovati. Tvoje čeznutljive oči i tvoj snježnodebeli vrat zarobili su srce moje, o cakani. Gospodine? Krumpir protiv reume? Sve je to

šućmuć, 'prostitc što tako moram red To je za običan svijet. Mislim da si skroz udaren. Onda, doktore? Vratio si se iz Bebalonijc? Kako vaša pronicava tjelotvornost, okej? Kako su skvo i njihova dječica? Kako je ženska poslije babinja? Stoj ili pucam. Lozinka. Dugokosi. Naša je bijela smrt i crveno rođenje. Hej! Pljuni sebi u oko, šefe! Komedijašev brzozjav. Drpljčno u Mereditha. Jezuficirani, mudoškopni polistjениčni isusovče. Moja će tetkica pisati tatici Kinchu. Zločestozli Stcphen na krivi put zavodi poslušnodobrog Malachija.

Hura! Zgrabi loptu, mali. Pumi okolo tu cugu. Evo ti, Jock, vrlu brdanine, tvoje ječmene bljuve. Nek ti se dimnjak još dugo kuri i kclj u loncu vari! Moja cuga. *Mercl*. U naše zdravlje. Kakvo je? Pazi. Nemoj mi pokakiti nove novcate duperice. Ej ti, daj nam šačicu papra. Hvataj. Stavi kume kumina pa tjeraj. Kužiš? Krikovi tišine. Svaki momak svojoj curi. Venus Pandemos. *Les petites femmes*. Drska djevojčura iz grada Mullingara. Reci joj da sam se popalio za njom. Držeći Sam za drob. Na putu za Malahide. Ja? Da mi je ona što me zavela barem rekla svoje ime. Što bi ti htio za devet penija? Draga, najdraža. Bludna Moli za drmeš na madracu. A sada svi zajedno. *Ex!*

Čekaš, gazda? Vrlo odlučno. Kladimo se u što hoćeš. Smrzo se videći da kinta ne pada. Tudumiraš? Ima on love *ad lib*. Ždraknuo sam u njega tii funte maloprije, njokao je da su njegove. Dopiaziiii smo na tvoj poziv, kužiš? Isprsi se, kolega. Lovu na sunce. Dva šilinga i peni. Jesi li taj štos pokupio od ona dva francuska lupeža tamo? Ovdje ne točimo na kredu. Mah dečko vio tužan. To je najlukaviji lisac u cijelom našem kraju. Živa istina, Charlie. Nismo se nalih. Nismo se toliko nalili. Au rezervoar, musje. Zahvaljujemo vam.

Je, zaista. Što on kazati? U krčmi. Naljoskan. Fidim fas, kospon. Bantam, dva dana suša. Sada cuga samo crnjak. Produži! Pogle ga samo. Bogme, đavo me odnio. I kod brice je bio. Previše naroljan da bi mogao govoriti. S nekim kphanom sa željeznice. Kako si se samo mogao lako? Koju operu voh? Ruža od Kastilje: Kružan to kas ti je. Policija! Malo H2O za gospona što se onesvijestio. Pogledaj Bantamovo cvijeće. Isuse. Sad će se početi drati. Plavuša. Moja plavuša. Daj zaveži. Začepi mu rukom tu musavu gubicu. Imao je pobjednika danas dok mu ja nisam dao pouzdan mig. Neka vrag raseopa tikvu onom Stephenu što mi je spomenuo onu šugavu ragu. Presreo je momka što s trkahšta nosi brzozjav u pretinac glavešine Bassa. Gurnuo mu lovu i otvorio ga na pari. Kobila u sjajnoj formi. Isplati se kladiti. To je laž. Živa istina. Kriminalna podvala? Mislim da jest. Zasigurno. U ćorku će on ako inspektor nanjuši igru. Madden se sav meden kladio na Maddcna Maddenu iza

leda. O sladostrasti, naše utočište i naša snago. Brišem. Zar moraš ići? Idem mami. Pomoć. Neka netko prikrije moje crvenilo. Gotov sam ako me prepozna. Pođi kući, Bantamc naš. Orivar, mong vije. Ne zaboravi jaglace za stam. Reci mi iskreno od koga si čuo za onu ždrebicu? Kao prijatelj prijatelju. Od onog kurca, njenog muža. Ne izmišljaj, Lco. Života mi, časna riječ. Vrag me odnio ako lažem. Eno velikog brata blažova. Što to meni nisi rcko? Čuj, velim ti, ako to nije čisto čifutski, onda sam ja misha mishinnah. Tako mi Gospod pomogao, Amen.

Prihvaćaš prijedlog? Steve, mladiću moj, dobro napreduješ. Hoćemo li još te vraške bljuvc. Da li najdivniji častilac dopušta jednom beskrajno siromašnom i bezmjemo strahovito žednom čašćeniku da dovrši jednu skupu započetu pijanku? Daj da predahnem. Gazda, gazda, imaš li dobrog vina, je li? Eh, čovječe, samo još kap. Oduzi pa opet donesi. Tako. Bonifaciji! Apsint za sve. *Nos omnes biberimus viridum toxicum, diabolus capiat posteriora nostra*. Zatvaramo, gospodo. Kako? Lozov sok za plemenitog Blooma. Čujem da govori neke gluposti? Bloo? Prosjači oglase. Fotografkinjin latica, svega mi, to je sjajno. Lakše, ortače. Kidaj. *Bonsoir ta compagnie*. I klopke dušmanskog sifilisa. Gdje su kicoš i Ulizanko? Nisu platih račun? Zbrisali. Eh, neka ih voda nosi. Šah mat. Kralj protiv kule. Ljubeznivi krstjanine u pomoć priteci mladitju kemu prijatelj uze ključ bungalova da najde mjesto di da glavu svoju notjas položi. Do vraga, malo sam se nacuelao. Neka mi pas kosti oglode ako ovo nije najbolja najluđa pijanka do sada. Item. Konobara nekoliko kolača za ovo dijete. Tofraka, ni pompona z likerom nema! Ni mrfice žira? Baci u pakao sifilis i zajedno s njim sve gostioničarske duše. Vrijeme je, gospodo! Koje lutaju po svijetu. U zdravlje svima! *A ta votre!*

Krista mu, koji je vrag onaj tip u kišnom ogrtaču? Prašnjavi Neznamac. Pogledaj kako je odjeven. Blagi Bože! Sto je naručio? Mladu bravetinu. Govedu moždinu, bogami. Zaista mu je potrebna. Znaš li onog mršavka? Onog čudaka iz Richmonda? Naravno! Misli da u penisu ima olovnu šipku. Privremeno pomračenje uma. Zovemo ga Bartle Kruh. To je, gospodine, nekoć bio ugledan građanin. Čovjek u dronjcima odrpan cio ubogom curom oženio se bio. Dakako, ona je digla sidro. Tu vidite propalu ljubav. Lutajućí Mackintosh iz samotnog kanjona. Popijte pa na spavanje. Popišano vrijeme. Pazite se pajkana. Molim? Vidio sam ga danas na grepobu. Neki tvoj prijatelj položio je račune. Pokojmuvječni! Jadni mališani. Ne govori mi o tome, dragi Poldi! Zar vrcaš krupne plačisuze zato što pajdaša Padneyja odnesoše u crnoj vreći? Od svi cmčuge gazda Pat biti najviše dobar. Nisam vidio

takav otkako se rodih. *Tiens, tiens*, to je zbilja tužno, vjere mi da jest. O, ubrzati na takvoj strmini. Osovine na pogonskim kotačima pojačane su. Kladam se dva prema jedan da će ga Jenatzi vraški prešišati. Japanci? Pucaju na visoko, nego kako! Potopili ga ratni izvještaji. Gore za njega, kaže, nego da ga je bilo koji Rus. Zatvaramo. Jedanaest je. Kupite se. Naprijed, mamurni klimavci! 'Kunoć. 'Kunoć. Neka Prcuzvišeni Alah dušu tvoju noćas od svakog zla sačuva.

Pozor, molim. Nismo toliko cugnuti. Policija iz Leitha pustila bi nas. Ej, ta lolicija. Čuvajte se jastrebova jer onaj bljuje. Nije mu dobro u cijevnim predjelima. Hik. 'Branoc. Mona, ljubavi moja. Hik. Mona, ljubavi moja jedina. Hk.

Hej! Zatvorite kljun. Bim! Bim! Požar. Eno ih idu. Vatrogasci. Okrcni kormilo. Kroz Mount Street. Prečaccm. Bim! Hej, hej. Nećeš s nama? Trči, skoči, juri. Bim!

Lynch! Hej? Drž' se mene. Ovuda, krozDcnziilc Lane. Prijelaz za Javnu kuću. Nas dvoje ćemo, reče, ležaj naći dolje kod Maiy drolje. Važi, u svako doba. *Laetabuntur in cubilibus suis*. Ideš li s nama? Tko je do vruga onaj tamo u crnim dronjcima? Pst! Sagriješio je protiv svjetlosti i sada je evo blizu dan kad će doći da svijetu sudi ognjem. Bim!

Ut implerentur scripturae. Zapjevaj kakvu pjesmu. Tada reče medicinar

Piclf cynm_rl^^^

Oj|lym'i TahnrcjjtVr) tV onaljpsrani ^ilti j

propovjednik na zidu Mccrion Halla? EUja dolazi! Umiven u krvi Jaganjca. Dodite, vi vinopijc, džinopijc, cugi odana stvorenja! Dodite, vi pasji, bikovrati, kukcoliki, svinjorilasti, pilećomozgi, lasicooki hohštapleri, lažni nadobudnici, prekobrojni tipovi! Dodite, vi okojeli besramnici! Ja sam Alexander J. Chiist Dowie koji sam proslavio polovicu ovog planeta od Frisca do Vladivostoka. Božanstvo nije nikakva petparačka javna kuća. Kažem vam da je On pošten i da vam nudi sjajan posao. On je nešto najveličanstvenije do sada, zapamtite. Kličite, u Kristu Kralju je spas. Morat ćeš dobro uraniti, ti grešniče tamo. Misliš li nasamariti Svemogućeg Gospodina Boga. Biiiiim! 1 te kako. U svom stražnjem džepu, prijatelju, ima on krepki sirup za kašalj za tebe. Kušaj ga pa ćeš vidjeh.

[1 5]

(Mabbot Street, ulaz u noćnu četvrt pred kojom se prostire nepoploćana stanica za prestrojavanje tramvajskih kola s kosturom tračnica, crvenim i zelenim treperavim svjetlima i signalima za opasnost. Nizovi prijavih kuća razjapljenih vrata. Rijetke svjetiljke s blijedim lepezama svjetla duginih boja. Oko Rabaiottijeve stadoledarske gondole prepiru se kržljavi muškarci izene. Halapljivo grabe oblatne između kojih su utisnute grude koraljnog i bakrenog snijega. Ližući, razlaze se polako, djeca. Labudi vrat gondole, visoko uzdignut, probija se kroz mrak, bijel i plav pod svjetionikom. Zviždajući se dozivaju i odzivaju.)

DOZIVANJE

Čekaj, dragi, idem s tobom.

ODGOVOR

Tamo iza staje.

(Neki gluhanijemi idiot izbutjenih očiju, iskrivljenih slinavih usta, trzajući se prolazi, tresući se od vidovice. Lanac dječjih ruku zarobljava ga.)

Šuvako! Zdravo!

(diže uzetu lijevicu i prokrklja) Straffo!

Gdje je veliko svjetlo?

{mumljajući} Felkosfct.

(Oslobađaju ga. Trzajući se on odlazi dalje. Žena-patuljak njiše se na konopcu razapetom između dvije ograde i broji. Neki lik ispružen uz kantu za smeće i zakriven rukom i šeširom, zahrče, zastenje, zaškripi stisnutim zubima i opet zahrče. Na jednoj stepenici neki patuljak, čeprkajući po smetlištu, saginje se da na rame uprti vreću prnja i kostiju. Neka babetina koja pokraj njega stoji sa zamrljenom uljanicom, gume svoju posljednju bocu u ždrijelo njegove vreće. On podigne svoj plijen, nakrivi kačket i nijemo odšepa dalje. Babetina se vrati u svoju jazbinu, njišući svjetiljkom. Kri- vonogo dijete, šćućureno na pragu s papirnatom perjaničastom lopticom, sitnim se trzajima postrance šulja za njom, dohvati se njene suknje, uspravi se. Neki pijani kanalski radnik objema rukama se hvuľa za ogradu nekog dvorišta, žestoko posrćući. Na uglu dva zastrašujuće ogromna noćna pozornika u pelerinama, s rukama na koricama svojih palica. Negdje se razbije tanjur: kriči neka žena: plače neko dijete. Neki muškarac psuje, urta, mrmља, utihne. Promiču neki likovi, šuljaju se, vire iz rupčaga. U sobi osvijetljenoj svijećom utaknutom u grlic' boce neka vucara iščešљava kraste iz kose skrofuloznog djeteta. Glas Cissy Caffrep, još mlad, resko pjeva iz neke uličice.)

CISSY CAFFREV

Ja sam dala Molly
jer ona to voli,
batak jednog patka,
batak jednog patka.

(Redov Carr i redov Compton, stišćući pod pazuhom svoje oficirske štاپove, nesigurno koračaju, okreću se nadesnokrug i zajedno iz usta ispuste gromoglasan prodac. Smijeh muškaraca iz uličice. Neka im promukla muškaraca odgovori.)

MUŠKARACA

Crkli dabogda, seronje. Živjela mala iz Gavana.

DISSY CLAFFREY

Sretna bila. Cavan, Cootehill i Belturbet. *(pjeva)*

Ja sam dala Nelly,
da metne gdje želi,
batak jednog patka,
batak jednog patka.

(Redov Carr i redov Compton okrenu se i odgovore, bluze im se krvavo sjaje na svjetlosti ulične svjetiljke, crne plosnate kape leže im na bakrenastosvijetloj podišanoj kosi. Stephen Dedalus i Lynch prođu kroz gomilu pokraj an 'enobluzih.)

REDOV CZOIVII'TON

(pokazuje prstom) Propnstitute velečasnog.

REDOV OA.RR

(okrene se i vikne) Hej, pope!

DISSY CZAFFREY

(još višim glasom)

Ima poklon pravi,
kamo god ga stavi,
batak jednog patka.

(Stephen, vitlajući jasenovim štapom u lijevoj ruci, radosno pjeva uskrsnji introitus. Lynch, sa džokejskom kapom natučenom na čelo, prati ga, osmijeh nezadovoljstva namršti mu lice.)

STEPHEN

Vidi aquam egredientem de templo a latere dextro. Alleluia.

(Izgladnjeli očajnici postarije svodnice izviru iza nekih vrata.)

SVODNICA

(Šapće promuklim glasom) Sst! Dodite ovamo da vam nešto kažem. Imam same djevice. Sst!

STEPHEN

(altius aliquantulum) Et omnes ad guospervenit aqua ista.

SVODNICLA.

(poljune za njima mlaz svoga otrova) Medicinari s Trinilyja. Jajovod. Golokurci bez pare.

(Edy Boardman, šćućurena pokraj Berthe Supple, šmrćući navlači šal preko nosnica)

E D Y B O A R D I V I A N

(svadljivo) I ona će meni: vidjela sam te na Onom mjestu s jebaćem, onim podmazivačem tračnica, s onim jebozovnim šeširom. Jesi li, kažem ja. Nemaš ti meni šla govoriti, kažem ja. Nikad me nisi vidjela u javnoj knći s oženjenim Škotom, kažem ja. Ona da mi to govori, krava jedna! Tvrdo glava je kao mazga! A hoda sa dvojicom istovremeno, sa strojovođom Kilbrideom i desetarom Oliphantom.

STEPHEN

(triumphaliter) Salvi facti sunt.

(Maše svojim štapom razbijajući odraz svjetiljke, raspršujući svjetlost svijetom. Crvenosmed i bijeli prepeličar u potrazi za plijenom šulja se za njima, režeći Lynch ga udarcem noge otjera.)

I lako?

STEPHEN

(osvrće se) I tako bi kretnja, ne glazba ni miris, bila univerzalni jezik, dar govora koji vidljivim ne čini obično značenje nego prvu entelehiju, strukturalni ritam.

Pomozofska filoteologija. Metafizika u Mecklenburgh Slreetu!

STEPHEN

Imamo Shakcspearca pod mamuzom goropadnic i papučara Sokrata. Čak je i premudrom Stagiraninu stavila žvale, zauzdala ga i zajahala bludnica.

Pih!

STEPHEN

U svakom slučaju, komu su potrebne dvije kretnje da prikaže kmh i vrč? Ovaj pokret prikazuje hljeb i vrč kraha ili vina u Omara. Pridrži mi štap.

Do vraga i taj tvoj otrcani štap. Kamo idemo?

STEPHEN

Bludni rise, k *la belle dame sans merci*, Georgini Johnson, *ad deam qui laetificat iuventutem meam*.

(Stephen mu gurne štap i polako raširi dlanove nagi nj ući glavu unatrag dok mu se oba dlana ne nade pedalj iznad grudj, lijevi povrh desnog, okrenuti nadolje, u ukrštenim ravnima, s prstima koji kao da će se raširiti.)

Koji je od njih vrč kraha? Nije važno. Ovuda ili prema carinarnici. Pokaži. Evo ti, uzmi svoju štaku i kreni.

(Prolaze Tommy Caffrey dopuzi do plinske svjetiljke i, objumivši je, penje se na mahove. S najgornjeg potporna klizne na zemlju Jacky Cajrey objumi stup da se popne. Kopač kanala tetura prema uličnoj svjetiljci Blizanci pobjegnu u mraku. Kopač kanala, ljuljajući se, kažiprstom pritisne jednu nosnicu svoga nosa a iz druge izbaci dug žitak mlaz sline. Stavivši uličnu svjetiljku na rame, posrćući udalji se kroz gomilu sa svojom treperavom bakljom.

Zmije riječne magle gmižu polako. Iz odvodnih jaraka, ispusta, zahodskih jama, smetišta, na sve se strane dižu teška isparenja. Kanalski radnik, teturajući dalje, probija se kroz gomilu i posrče

prema tramvajskoj skretničkoj postaji. S druge strane pod željezničkim mostom pojavi se Bloom, zajapuren, zadlhan, turajuć kruh i čokoladu u džep sa strane. U izlogu Gillenove brijačnice neka od dijelova sastavljena slika pokazuje mu viteški Nelsonov lik. Konkavno zrcalo sa sirane pokazuje mu od ljubljene napuštenog odavno izgubljenog, potipjenog Booloohooma. Ozbiljni Gladstone gleda ga oči u oči, Blooma kao Blooma. On pođe dalje zahvaćen ukločenim pogledom okrutnog JWellingtona, ali u konveksnom mu se zrcalu slobodno smješkaju dobroćudne oči i bucmasti izrazi veselopolodnja tralala doldyja.

Kod vrata Antonija Rabaiottija Bloom se zaustavi, oznojen pod svjetlom električne žarulje. Iščezne. Ubrzo se opet pojavi i požuri dalje.)

BLOOIS/I

Riba i krampir. Slabo. Ah!

(Iščezne u Olhausenovu mesnicu svinjetine, ispod rolete koja se upravo spuštala. Nekoliko trenutaka kasnije ispod rolete pojavi se zadlhani Poldy, zasopljeni Bloohoom. U svakoj ruci drži zamorni jak. U jednoj je još topla svinjska nožica, u drugoj hladni ovčji but posut paprom u zmu. Hvata dah uspravljajući se. Zatim, nagnuvši se na stranu, pritisne zamotuljak uz rebra i proštenje.)

BLOOIV1

Probada me. Zašto sam jurio?

(Pažljivo hvata dah i polako ide dalje prema svjetlosti skretničke postaje. Ponovo zasja neka svjetlost.)

BLOOIV1

Šio je to? Svjetionik? Reflektor.

(Stoji na uglu kod Cormackove radnje, promatrajući.)

BLOOIV1

Aurora borealis ili ljevaonica čelika? Ah, vatrogasci, naravno. Južna strana, u svakom slučaju. Velik plamen. Mogla bi biti njegova kuća. Negdje gori. Mi smo na sigurnom. (Veselo pjevuši) London gori, London gori! Vatra, vatra! (Primijeti kopača kanala kako tetura kroz gomilu

na drugoj strani Talbot Streeta) izgubit ću ga. Potrčimo. Brzo. Bolje da ovdje prijedem eestu.

(Pohrli da prijeđe ulicu. Ulični derani viču.)

UUČNI DERAMI

Pazite, gospodine!

(Dva biciklista, s upaljenim papirnatim fenjerima koji se njišu, projure pokraj njega okrznuvši ga, zvonca im zvonje.)

ZVONCA

Stanistanistanistoj.

BLOOIVI

(Stane ukočen, uhvati ga grč.) Au!

(Osvrne se naokolo, iznenada pohrli dalje. Kroz maglu koja se diže zmaj, kola za posipanje pijeska, oprezno vozeći teško okreću prema njemu, njihovo veliko crveno prednje svjetlo žmirkava, tira im sikćepo žici. Vozač pozvoni nožnim gongom.)

Bang Bang Be Bjež Blud Bms Bloo.

(Kočnica žestoko zaškripi. Bloom, dižući ruku u bijeloj prometničkoj rukavici, ukočenih nogu otapka s tračnica. Vozač nagnut nad upravljačem spljoštena nosa viče dok klizi preko lanaca i zavornjaka.)

VOZAČ

Hej, seronjo, vučeš li ti to mene za nos?

(Bloom skoči na rub pločnika i ponovo stane. Rukom u kojoj drži zamotuljak briše mrlju blata s lica.)

BLOOIVI

Zabranjen prolaz. Za dlakn, ali prestalo me probadati. Moram ponovo izvoditi SandoNvljeve vježbe. Rukama na tln. Osignrali se protiv nezgoda na nlici. Ljnbimac Providnosti. *(Opipa džep od htača.)* Čudesni lijek sirote mame. Peta ti lako zapadne među tračnice ili nzica za cipele

u kakav zupčanik. Neki dan kolač Crne Marice skinuo mi je cipelu na uglu kod Leonarda. Tripul Bog pomaže. Trik s kotačem. Bezobrazni vozač. Trebalo bi da ga prijavim. Zbog napetosti su nervozni. Možda je to onaj koji mi je jutros pokvario račune s onom amazonkom. Isti tip ljepote. Svejedno, brzo je zakočio. Ukočen hod. Istina kazana u Sali. Onaj strašni grč u Lad Lancu. Pojeo sam nešto pokvareno. Znak sreće. Zašto? Vjerojatno zalutala stoka. Trag životinje. *{Zatvori na trenutak oči}* Mala vrtoglavica. Mjesečna migrena ili posljedica onog dmogog. Glavomaglalgija. Kakav osjećaj umora. Sada je i za mene previše. Au!

(Neki mračni lik prekrivenih nogu naslanja se na zid O Beirneove radnje, nepoznato lice, prošarano živinim mrljama. Ispod sombrera širokog oboda lik ga promatra zlim pogledom.)

310 ois/i

Buenas noches, sehorita Blanca. Que calle es esta?

(ravnodušan, podiže signalnu ručicu) Lozinka. Sraid Mabbot.

BLOOIV1

Haha. *Merci Esperanto. Stan leath. (mmlja)* Uhoda gelske lige što ga je poslao onaj svadljivac.

(Pođe dalje. Sakupljač prnja s vrećom na leđima prepriječi mu put. Bloom skrene lijevo, sakupljač prnja također lijevo.)

BLOOIV1

Oprostite.

(Bloom skoči nadesno, sakupljač prnja također.)

BLOOIV1

Oprostite.

(Ustukne, skrene, pođe u stranu, šmugne pokraj njega i krene dalje.)

BLOOIV1

Držite se desno, desno, desno. Ako je Touring Club postavio putokaz u Bježustranu, komu treba zahvaliti za to javno dobro? Meni koji sam

bio zalutao i u *Irski biciklist* poslao članak s naslovom *U najmračnijem Bježustranu*. Držite se, držite se, držite se desno. Sakupljač prnja u ponoć. Vjerojatnije je da je jatak. Ubojica se najprije amo skloni. Da spere sa sebe grijehе svijeta.

(Jacky Caffrey, za kojim trči Tommy Caffrey, svom se snagom zaleti u Blooma.)

BLOOIVI

(Od udarca se zaustavi na slabim nogama. Tommy i Jacky iščeznu, jedan na jednu drugi na drugu stranu. Bloom sa zamotuljcima u rukama opipa džep za sat, džep za notes, džep za lisnicu, slasti grijehа, krumpirsapun.)

BLOOIVI

Čuvaj se džepara. Stara smicalica tih lopova. Sudare se s tobom. A onda ti drpe lisnicu.

(Njušecí, s njuškom do zemlje, približava se jazavčar. Lik ispružen na zemlji kihne. Pojavi se pognuti bradati lik u dugačkom kaftanu sionskih starješina i s kućnom kapicom s grimiznim kitama. Kožnate naočale vise mu na nosnicama. Na ispácenom licu vide mu se žute pruge od otrova.)

RUDOLPH

Danas potrošio si već dmgu polovicu krane. Jesam ti rekao da se ne dmžiš s pijanim gojima. Tako nikad nećeš steći novac.

BLOOIS/1

(skrje svinjsku i ovčju nogu iza leđa i, pokunjeno, pipa tople i hladne kožicenožice) Ja, ich vveiß, papachi

RUDOLPH

Što praviš u ovom kraju? Nemaš li dušu? *(Pandžama iznemoglog lešinara pipa šutljivo Bloomovo lice.)* Nisi li ti moj sin Leopold, unuk Leopoldov? Nisi li ti moj dragi sin Leopold koji je napustio kuću oca svojega i Boga otaca svojih Abrahama i Jakova?

BLOOM

(loprezno) Čini mi se da jesam, oče. Mosenthal. To je sve SU) je ostalo od njega.

RUDOLPH

(strogo) Jedna noć doveli knći te pijanog ko čep nakon što trošiš svoj dobar novae. Kako nazivaš one koji trče?

BLOOIVI

(u pristalom mladenačkom plavom oksfordskom odijelu s bijelim nosićima na prsluku, uskih ramena sa smeđim planinarskim šešišrom, s muškim satom na navijanje marke Waterbury, od čistog srebra s dvostrukim lancem a la Alben s obješenim pečatnjakom, poprskan s jedne strane blatom koje se stvrđjava) Trkači, oče. To je bilo samo jedanput, tada i više nikad.

RUDOLPH

Jedanput! Blato od glave do pete. Raskrvavljen dlan. Ukočena čeljust. Oni tebe kaputt, Leopoldleben. Čuvaj se lih momci.

BLOOIVI

(slabim glasom) Izazvali su me da se utrkujem. Bilo je blatnjavo. Okli-
znuo sam se.

RUDOLPH

(prezimo) Goini nachez! Lijepa slika za tvoja jadona majka.

BLOOIVI

Mama!

ELLIM BLOOIVI

(A- kućnom kapićom vezanom, kao dama iz kazališne predstave u krinolini udovice Twankey spodmetaćem, s bluzom nabranih rukava, zakopčanom otraga, u sivim rukavicama otkrivenih prstiju i s brošem s kamejom, kose spletene pod mrežicom, pojavi se na ogradi stubišta s nagnutim svijećnjakom u ruci i krikneprodornim vriskom) O presveti Spasitelju, što su učinili od njega! Moje mirišljave soli! *(Zadigne rub suknje i traži po džepu svoje prugaste neizbijeljene podsuknje. Iz njega ispadne bočica,*

jedan Agnus Dei, smežuran krumpir i celuloidna lutka.) Presveto Srce Marijino, gdje si to samo bio, gdje?

(Bloom mrmrljajući oborenih očju počne trpati zamotuljke u svoje pune džepove, ali gundajući odustane.)

(oštro) Poldy!

BLOOIS/I

Tko? *(sagne se i nespretno izbjegne udarac)* Na službu.

(Podigne pogled Pokraj fatamorgane datulinih palmi lijepa žena u turskoj nošnji stupi preda nj. Bujine obline ispunjavaju joj grimizne šalvare i zlatom protkan jelek. Opasana je širokim žutim pašom. Bijeli jašmak, ljubičast u noć, zastire joj lice, ostavljajući nepokrivenim samo krupne crne oči i vranu kosu.)

BLOOIVI

Molly!

IVIARION

Kako? Od sada gospođa Marion, kada mi se obraćate, dragi moj. *(podrugljivo)* Jesu li se mome jadnom dragom smrzle nožice, kad tako dugo čeka?

BLOOIS/I

(premješta se s noge na nogu) Ne, ne. Ni najmanje.

(Duboko diše, vrlo uzbuđen, gutajući zrak, pitanja, nade, svinjske nožice njoj za večeru, sve što joj kani reći, isprike, žudnju, očaranost Zlatnik joj blista na čelu. Na nožnim prstima nosi prstenje ukrašeno draguljima. Gležnjevi su joj povezani tankim lančićem. Pokraj nje deva s visokim turbanom na glavi, čeka. Svilene ljestve sa bezbroj prečkica spuštaju se s njena zanjihanog sjedala. Deva se primakne mirzovoljnom stražnicom. Ona je bijesno udari po boku zazveckavši svojim zlatnim narukvicama, koreći je arapski.)

MARION

Nebrakada! Femininum!

(Deva, dižući prednju nogu, otkine sa stabla veliki mangov plod, kopitom ga pruži svojoj gospodarici, zatim sagne glavu i, gundajući, izdignula vrata, trudi se da klekne. Bloom sagne leđa da bi se lakše mogla popeti.)

BLOOIV1

Mogu vam dati... Mislim kao vaš menadžerer... Gospodo Marioa.. ako vi...

IV1ARION

Dakle, primijetio si neke promjene? *(Rukom polako prijeđe preko svoga ukrašenog prstuka, blagonaklona podrugljivost izbija joj iz očiju.)* O Poldy, Poldy, ti si jadni stari zaglubljeni panj. Upozijaj život. Upoznaj bijeli svijet.

BLOOIV1

Upravo sam se vraćao po onaj losion, bijeli vosak, vodicu od narančina cvijeta. Dućani se rano zatvaraju četvrtkom. Ali to će mi biti prva stvar sutra ujutro. *(Tapše se po džepovima.)* Taj bubreg, stalno se seli. Ah!

(Pokazuje na jug, zatim na istok. Diže se komad novog čistog limunovog sapuna, šireći svjetlost i miris.)

SAPUN

Bloom i ja sjajan par smo, pravi rod.
On osvjetljava zemlju. Ja umivam svod.

(Na kolutu sapuna pojavi se pjegavo lice ljekarnika Swenyja.)

SWENY

Tri šilinga i peni, molim.

BLOOIS/1

Da. Za moju ženu. Gospodu Marion. Poseban recept.

MARION

(nježno) Poldy!

Molim, gospodo?

IS/LARION

Ti trema un poco il cuore?

(Ona se prezirno odušnja dalje šepireći se kao našopan golub gušan, pjevajući duet iz Don Giovannija.)

BLOOIVI

Jesi li sigurna u pogledu onog *Vogliat* Mislim na izgov...

(Ide za njom a za njim njuškavi jazavčar. Postarija svodnica hvata ga za rukav, blistaju joj čekinje bradavice na bradi.)

SVODNICLA.

Deset šilinga za djevicu. Svježa roba, netaknuta. Petnaest. Nema nikoga unutra, samo njen stari otac, mrtav pijan.

(Pokazuje rukom. U otvoru njene mračne jazbine skrivena, pokisla od kiše, stoji Bridie Kelly.)

Hatch Street. Hoćeš li sa mnom?

(Ciknuvši zavije se svojim šišmišastim šalom i odjuri. Snažan grubijan krupnim koracima potrči za njom. Spotakne se preko stepenica, dignu se, nestane u mraku. Čuje se tih vrištav smijeh, sve tiši.)

SVODNICA

(vuče joj se oči svijetle) Omastio je brkove. U javnim kućama nećete naći djevicu. Deset šilinga. Ne premišljajte se cijelu noć dok nas ne primijete oni pajkani u civilu. Broj šezdeset sedam pravi je kućkin sin.

(Škiljeći Gerty MacDovvell došepa. Zavodničkim pogledom ta leda uvuče i stidljivo pokaže okrvavljeni ubrus.)

GERTY

Sve što imam na svijetu tvoje je zajedno sa mnom. (*prommlja*) Ti si to učinio. Mrzim te.

BLOOIV1

Ja? Kada? Vi sanjate. Nikad vas nisam vidio.

SN/ODNICLA.

Pusti gospodina na mim, li varalice. Pišeš gospodinu lažna pisma. Vucaraš se i nudiš se muškarcima. Bolje da te majka piiveže za krevet i dobro izmlati, uličarko jedna.

(*Bloomu*) Sada kad si upoznao sve tajne moje donje ladice. (*Hvata ga za rukav, jecajući*) Svinjo oženjena! Volim te zato što lako postupaš sa mnom.

(*Odšulja se previjajući se. Gospoda Breen u čupavom vunenom muškom ogrtaču sa širokim našivenim džepovima, stoji na kolniku široko otvorenih vmnvinstih nrii ym^lurt^ce^mmhli^ sjekutićima*)

GOSPOĀA BREEN

Gospod...

BLOOIS/1

(*značajno se nakašlje*) Poštovana gospodo, kada smo posljednji put imali čast da nam pismom od šesnaestog ovog mjeseca...

GOSPOĀA BREEN

Gospodine Bloom! Zar vi ovdje u ovoj kaljuži grijeha! Napokon sam vas uhvatila! Propalice!

, BLOOIS/1

(*užurbano*) Ne izgovarajte tako glasno moje ime. Što vi mislite o meni? Nemojte me izdati. Zidovi imaju uši. Kako ste? Već cijelu vječnost nisam vas. Sjajno izgledate. Apsolutno sjajno. Imamo primjereno vrijeme za ovo doba godine. Crno odbija toplinu. Ovuda je kraći put

kući. Zanimljiva četvrt. Pribježište posrnutih žena. Magdalenino utočište. Ja sam tajnik...

GOSPODA BREEN

(podigne uvis prst) Samo bez velikih laži! Poznajem nekoga kome to neće biti drago. Čekajte samo dok se sretnem s Molly! *(lukavo)* Odmah mi sve priznajte ih teško vama!

BLOOIV1

(osvrne se za sobom) Često je govorila da bi voljela to vidjeti. Sirohnjske četvrti. Egzotika, znale. 1 emaćka hvirana služinčad, kad bi imala novaea. Olhello, ema zvijer. Engene Stralton. Čak i onaj svirač kastanjeta i pjevač-komičar n emaćkoj družini Livermore. Braća Bohee. 1 dinmjajačar.

(Iskoče Tom i Sam Bohee, crnci pjevači u bijelim pamučnim odjelima, crvenim čarapama, uškrobljenim, visoko podignutim Sambo ovratnicima i velikim crvenim astrama u zapučku. Njihove negroidne ruke, bijede i sitnije, zvmđaju po tandrkavim žicama. Bljeskajući svojim afrikanskim očima i očnjacima, do iznemoglosti plešu u svojim nespretnim klompama, tandrčuci, pjevajući, ledirna naslonjeni jedan na drugog, prsti-peta, pela-prsti, mljaskajući debelim crmačkim usnama.)

TOIVI I SAIV1

Netko je tamo u kući s Dinom,
netko je, znam ja, u kući toj,
netko je tamo u kući s Dinom
i svira stari bendžo njoj.

(Skinu crne maske s grubih djetinjih lica. Zatim, lihoćuci se, pjevajući, lupkajući, zvmđajući, odstepuju dmda-dmda dalje.)

BLOOIV1

(.V kiselo raznježenim osmijehom) Malo nepristojnosti, hoćemo h, ako ste za to? Da li bih vas možda za djeličak sekunde smio zagrti?

GOSPODA BREEN

(veselo zavrišti) O, prčn jedan! Pogledajte se n ogledalo!

BLOOM

Za sjećanje na stara vremena. Mislio sam samo na dr uš Ivance učetvoro, bračnu mješavinu naših dviju bračnih zajednica. Znaete da sam u srcu sačuvao topli kutak za vas. *(sjetno)* Ja sam vam poslao onu slatku gazelu na dan svetog Valentina.

GOSPOĐA BREEN

Majko nebeska! A tu mi se pravite neki svetac! Prekrasno, *(radoznalo pruži ruku)* Što to skrivate iza leda? Budite dobri pa mi recite.

BLOOIS/1

(slobodnom je rukom zgrabi za zapešće) Josie Powell, nekadašnja najljepša cura u Dublinu. Kako vrijeme leti. Sjećaš li se, gledajući unatrag, obrnutim redosljedom, onog Badnjaka, proslave useljenja Georgine Simpson u novu kuću, kada su se igrali biskupa Irvinga, pronalaženja igle zavezanih očiju i pogađanja misli? Pogodi što se nalazi u ovoj burmutici?

GOSPOĐA BREEN

Vi ste bili junak večeri s onom svojom tragikomičnom recitacijom i uloga vam je dobro pristajala. Uvijek ste bih ljubimac žena.

BLOOIV1

(salonski kavalir u smokingu s reverima od moarirane svile, s plavom masonskom značkom u zapučku, sa crnom kravatom i dugmetinui od sedefa, s uzdignutom blještavom čašom za šampanjac u ruci) Dame i gospodo, nazdravljam za Irsku, dom i ljepotice.

GOSPOĐA BREEN

Ti dragi davni nepovratni dani. Slatka stara ljubavna pjesma.

BLOOIS/1

(značajno spustivši glas) Priznajem da sam lonac što kipi od radoznalosti da sazna da li još nečiji lonac također kipi u ovom času.

GOSPODA BREEN

(ushćeno) Strašno kipi! Kipi London i moj lončić kipi i prekipio je! *(Trlja svoj bok o njegov.)* Nakon pogađanja zagonetki u salonu i

prskalica s božičnog drvčeta, sjedili smo na otomanu pod stubama. Pod imelom. Sami nas dvoje.

BLOOIS/1

(noseći grimizni nepoleonovski šešir na glavi s polumjesecom od jantara, prstima i palcem polako klizi prema njenom mekanom vlažnom mesnatom dlanu koji mu ona blago prepusti) Čarobno doba noći. Iz ovog dlana izvukao sam iver, pažljivo, polako, (nježno, natičući joj prsten s rubinom na prst) Ld ci darem la mano.

GOSPOĐA BREEN

(u jednodjelnoj plesnoj haljini, mjeseničastoplave boje, s vilinskim dijademom od šljokica i predbilježbom za sljedeći ples koja joj je pala do cipelice od mjesečevoplavog satena, polako svija dlan ubrzano dišući) Voglio e non... Vmći ste! Gorite! Lijeva je ruka bliže srcu.

BLOOIS/2

Kada ste pošli za svoga sadašnjeg muža, rekli su ljepotica i zvijer. To vam nikako ne mogu oprostili, *(stisnutom se rukom dotakne čela)* Razmislite malo. Tada ste mi bili sve na svijetu, *(promuklo)* Ženo, to me ubija.

(Denis Breen s bijelim cilindrom na glavi, s reklamnom pločom Ivisdoma Helyja, vuče se pokraj njih u kućnim papučama lijevo-desno, s isturenom tamnom bradom, mrmrljajući. Mali Alf Bergan, zaognut plastom s pikovim asom, uzastopce ga prati lijevo-desno, previjajući se od smijeha.)

ALF BERGAN

(podrugljivo prstom pokazuje na reklamnu ploču) T. U. P.:tup.

GOSPOĐA BREEN

(Blaornu) Bilo je veselo pod stubama. (Pogleda ga čežnjivo.) Zašto niste poljubili ono mjesto, da bi brže zacijeljelo? A htjeli ste.

BLOOIVI

(zgranut) Mollyna najbolja prijateljica! Biste h vi to mogli?

GOSPODA BREEN

(s mesnatim jezikom između usana nudi mu golubinji poljubac) Hnhn. Odgovor glasi limun. Imate li kakav darak za mene?

BLOOIVI

{bezbrizno} Košer. Zalogaj za večera. Kuća u kojoj konzervi nema prazna je posvema. Gledao sam *Leah*, gospodu Bandmann Palmer. Snažna interpretatorka Shakespearea. Na žalost, bacio sam program. Tu u blizini ima izvanredno dobar dućan sa svinjskim nožicama. Pomirišite.

(Richie Goulding sa tri ženska šešira prikvačena iglama na glavi, pojavi se nagnut na jednu stranu pod teretom crne torbe ureda Collis i Ward na kojoj je bijelim vapnom naslikana mrtvačka lubanja sa dvije ukrštene kosti. Otvorije i pokazuje da je puna kobasica, sušenih haringi, dimljenih bakalara iz Findona i kutijica s tabletama.)

Najjeftinije u cijelom Dub.

(Ćelavi Pat, izmrcvareni crv, stoji na pločniku, savijajući ubrus, čekajući da dočeka goste.)

(Približava se s nagnutom zdjelom umaka koji seproprolijeva.) Odrezak i bubreg. Boca bijeloga. Hi hi hi. Čekate dok ja čekam goste.

Bogo moj. Nis am toj eo učit av oms vom...

(Oborene glave uporno stupa dalje. Kopač kanala, teturajući pokraj njega, ubode ga svojim užarenim rašljama.)

(Bolno kriknuvši uhvati se za leđa.) Ah, moji bubrezil! Moja pluća!

BLOOIVI

(Pokazuje na kopača kanala.) Uhoda. Ne izazivajte pažnju. Mrzim glupu gomilu. Nije mi do zabave. U gadnom sam škripcu.

GOSPODA BREEN

Kao i obično, smucate se i varate ljude svojim izmišljotinama.

BLOOIVI

Želim vam odati malu tajnu kako to da sam ja ovdje. Ali ne smijete nikome reći. Čak ni Molly. Imam poseban razlog.

GOSPOĐA BREEN

(sva uzbuđena) O, ni za eijeli svijet.

BLOOIVI

Podirimo malo dalje. Hoćete li?

GOSPODA BREEN

Hajdemo.

(Svodnica uzalud daje znate Bloom pode dalje s gospodom Breen. Prepetičar ih slijedi, tužno cvileći, mašući repom.)

SVODNICA

Židovsko sjeme!

BLOOIS/1

(u svijetlo sivkastom sportskom odjelu s grančicom kozje krvi na reveru, u elegantnoj žućkastoj košulji s kariranom kravatom s uzorkom poput Andrijina križa, s bijelim gamašama, s dalekozorom o ramenu i sivim polucilindrom) Sjećate li se onih davnih davnih dana prije nrnogo mnogo godina, odmah nakon što je Milly, tada smo je zvali Marionette, bila odbijena od prsi, kada smo svi zajedno pošli na Fauyhouse trke, ili tako nešto?

GOSPOĐA BREEN

(u elegantnom kostimu engleskog kroja sa šeširom od bijelog baršuna s mrežicom) U Leopardstovvn.

BLOOIVI

Hoću reći, u Leopardstowm I Molly je dobila sedam šilinga kladeći se na trogodišnjeg konja po imenu Neodajme i kući smo se vraćali preko

Foxrocka u onoj otvorenoj staroj krtiji od kočije sa pet sjedala, vi ste tada bili n najljepšem evijetn i imali ste onaj novi šešir od bijelog baršna obrabljjen krznom od krtice, koje ste knpili na savjet gospode Hayes zato što sn mn bili snizili cijenn na devetnaest šilinga i sedam penija, komad žice i malo starog baišna, a kladio bih se n što hoćete daje to namjerno nćinila...

GOSPOĀA IBREEN

Dabome da jest, ta maćka! Ne govorile mi o tome! Krasna savjetnica!

BLOOIVI

Jer vam ni npola nije onako dobro pristajao kao onaj slatki mah okragli beret s krilom rajske ptice kojem sam se toliko divio na vama i, iskreno govoreći, s njim ste izgledali npravo ćarobno premda je bilo šteta, vi okratno zloćesto stvorenje, nbiti tu sićušnu pticu kojoj srce nije veće od toćkice.

GOSPOĀA BREEIM

(steže mu mišicu, prigupno se ceri) Bila sam zloćesto okrutna!

BLOOIS/1

(tiho, tajanstveno, sve brže) A Molly je jela sendvić sa zaćinjenom govedinom iz košare za jelo žene Joea Gallahera. Iskreno govoreći, premda je imala svoje savjetodavne i obožavatelje, nikad mi nije previše sviđalo njeno ponašanje. Bila je...

GOSPOĀA BREEN

Previše...

BLOOIS/1

Da. A Molly se smijala jer su Rogers i Maggot O'Rcilly oponašali pijetla dok smo prolazili pokraj neke farme, a Marcus Tcrtius Moses, trgovac ćajem, provezao se pokraj nas u dvokolici sa svojom kćeri, zvali su je Plesaćica Moses, i pudlica u njenu krilu zalajala je a vi ste me upitali jesam li ikad ćuo ili proćitao ili vidio ili sreo...

(Žustro) Da, da, da, da, da, da, da.

(Iščezne iz njegove blizine. Praćen psom koji cvili, Bloom pade dalje prema vratima pakla. U nadsvođenom prolazu stoji neka žena, nagnuta naprijed, raširenih nogu, mokri kao krava. Ispred krčme zatvorenih prozorskih kapaka hrpa besposličara sluša nekakvu priču koju njihov predradnik razbijene njuške kreštavopriča prateći je razuzdanim smijehom. Dvojica bezrukih mlate se, rvajuć se, stenjuć u sakatnoj pijanoj tobožnjoj borbi.)

PREDRADNIK

(sagne se, glas mu se zapleće u gubici) A kada je Cairns sišao sa skela u Beaver Streetu, u što će se nego baš u vedro piva koje je tamo na strugotinama stajalo za Dervvanove zidare.

BESPOSDČARI

(grohotom se nasmiju razjapljenih usta) Ojoj!

(Tresu im se bojom poprskani šeširi. Zaprtjani ljepljom i vapnom svojih nastambi, sakato poskakuju oko njega.)

BLOOIS/1

1 to je slučajnost. Misle da je to smiješno. Sve prije nego smiješno. Usred bijela dana. Opasno hodati. Na sreću, nema nijedne žene.

BESPOS LICŽARI

Jo, to je dobro. Galuberova sol. Isuse, ravno u pivo za radnike.

(Bloom prolazi jeftine kurve, same, po dvije, zamotane šalovima, raspletene kose, dozivaju iz uličica, s vrata, s uglova.)

Kamo ideš, čudni tipe?

Kakva ti je srednja noga?

Daj mi vatre da pripalim!

Napet će ti se od toga.

(Probija se kroz njihovu smradnu jamu prema osvjetljenoj ulici na drugoj strani. Iza nabora prozorske zavjese gramofon podiže svoju

ulubljenu mjedenu surlu. U sjeni neprijavljene točionice vlasnica se cjenka s kopačem kanala i sa dva crvenobluzša.)

KOPACf: KANALA

(podrigujući) Gdje je la prokleta kuća?

VLASNICA TOČIONICE

U Purdon Strcetu. Boca piva po šiling. Ja sam poštena žena.

KOPACf: KANALA

(oslanjajući se na crvenobluzše, ote tur a s njima) Hajdemo, britanska vojsko!

REDOV CARR

(njemu iza leđa) Dobro se nacvrcao.

REDOV COIS/IPTON

(smije se) 1 te kako!

REDOV CARR

(kopaču kanala) Kantina kasarne u Portobellu. Pitaj za Carra. Samo Carra.

KOPACf: KANALA

(viče)

Mi smo. Wexfordski momci.

REDOV COIS/IPTON

Ćuj! Što će reći stariji narednik?

REDOV CARR

Bennett? On je moj dmg. Ja volim starog Bennetta.

KOPAČ KANALA

(više)

Lanac što nas žulja.
I oslobodimo domovinn.

*(Posrče dalje vukući ih za sobom. Bloom se u nedoumici zaustavi.
Približi mu se pas, isplažena jezika, teško dašćući.)*

BLOOIVI

Uzaludan trud. Sami bordeli. Bogzna kamo sn otišli. Pijanac dvapnt brže hoda. Lijepa gnžva. Onaj prizor n Wcstland Rown. Zatim skok n prvi razred s kartom trećeg. Zatim predaleko. Vlak s lokomotivom otraga. Mogao me odvesti n Malahidc ili na sporedni kolosijek gdje noći, ili sudariti se. To je zbog drage boce. Jedna, to je prava mjera. Zašto idem za njim? Ipak, on je najbolji od čitave te bagre. Da nisam čuo ono o gospodi Bcaufoy Pnrefoy, ne bih pošao i ne bih ga sreo. Kismet. Izgubiti će onaj novac. Ovdje te brzo operušajn. Dobar posao za pokućarce, verglaše. Što žehete? Kako došlo, tako pošlo. Mogao sam i život izgubiti zbog onog čovjckgongkotačtračnicelirarefleksitormoloha, da nisam bio priseban. Ali ni to te ne može uvijek spasiti. Da sam neki dan pokraj Traelockova izloga prošao dvije minute kasnije, bili bi me ustrijelili. Odsutnost tijela. Ali da mi je metak samo prosvirao kaput, dobio bih odštetu za pretrpljeni strah, petsto funti. Tko je to bio? Neki kicoš iz kluba u Kildare Streetu. Neka Bog pomogne njegovu lovočuvara.

(Gledapreda se čitajući na zidu kredom ispisanu poruku Bludni snovi uz naslikani falus.) Čudno? Molly je risala po zamrznutom prozora vagona u Kingstownu. Što je to? (Napirlitane ljepotice lijeno se naslanjaju na osvijetljenim ulazima, u udubinama izloga pušeći cigarete Birdseye. Slatkasti miris duhana lebdi prema njemu sporim okruglim kolutima pretvarajući se u ovalne.)

KOLUTI

Slatke su slasti. Slasti grijeha.

BLOOIS/1

Kičma mi se malo iskrivila. Da idem dalje ili da se vratim? A ova hrana? Pojedeš je i sav se zasvinjiš. Baš sam glup. Traćenje novaca. Šiling i osam

penija previše. *(Prepeličar mu gume hladnu slinavu njušku u dlan, mašućí repom.)* Čudno kako me vole. Čak i ona mrcina danas. Najbolje je da im se čovjek odmah obrati. Kao i žene, vole *rencontres*. Smrdi kao tvor. *Chacun son gouí.* Možda je bijesan. Pasji život. Nesigurno hoda. Dobričina! Fido! Dobričino! Canyowen! *{Vučjak se ispruži na leđa bestidno savijajućí urnotno podignute šape, plazećí dugi crni jezik}* Utjecaj okoline. Daj mu i riješi ga se. Samo da nitko ne vidi. *{Tražećí riječí ohrabrenja, korakom se odšulja natrag u mračan pljesnivo smrdljiv kut a prepeličar za njim. Razmota zamotuljak i smjera svinjsku nožicu lagano spustiti na zemlju, ali zastane i opipa ovčju nožicu.}* Velika je za tri penija. Ali držim je u lijevoj ruci. To iziskuje veći napor. Zašto? Manja je jer se ijeđe njome služimo. O, neka ide. Dva šilinga i šest penija.

(Sa žaljenjem ispusti odmotanu svinjsku i ovčju nogu. Buldog nespretno razdere omot i halapljivo režućí počne žderati drobećí kosti. Približe se dva pozornika u kišnim kabanicama, tiho, su-mnjčavo. Zajednički mrmļaju.)

POZORNICI

Bloom. Blooma, Bloomu. Blooma.

(Obojica mu stave ruku na rame.)

PRVI POZORNIK

Uhvaćen na djeln. Zabranjeno bacanje otpadaka.

BLOOIVI

{imucajućí} Činim dobro dragima.

(Jato galebova, burnica, izgladnjelo se digno s muljevitoć Lijfeyja 5 banburyjskim kolaćima u kljunu.)

GALEBOVI

Kle kakav kaukuri kolać.

BLOOIVI

Čovjekov prijatelj. Pripitomļen ljubaznošću.

(Pokazuje na psa. Bob Doran, spustivši se s visoke barske stolice, nagne se nad jazavćara koji mljaskajućí jede.)

Kudravi. Daj mi šapu. Daj šapu.

(Buldog zarezži, dlaka na vralu mu se nakostriješi, komad svinjskog zgloba viri mu između očnjaka kroz koje kaplje nečista pjena bjesnila. Bob Doran tiho iščezne u nekom dvorištu.)

DRUGI POZORNIK

Borba protiv okmetnog postupanja sa životinjama.

BLOOIV1

(oduševljeno) Plemenit posao! Prekorio sam onog vozača tramvaja na Harold's Cross Bridgeu zato što je zlostavljao jadnog konja iztanjenog ormom. Zauzvrla me grdno izvrijeđao. Naravno, simzavalo je i to je bio posljednji tramvaj. Sve priče o cirkuskom životu uvelike obeshrabrajū.

(Signor Maffei blijedi od uzbuđenja, stupa naprijed u kostimu krotitelja lavova s dijamantnom dugmadli na prsima noseći cirkuski papirmati obruč, svijeni kočijaški bič i revolver kojim gada proždrljivog psa veprara.)

SIGNOR IS/1AFFEI

(s mračnim osmijehom) Dame i gospodo, moj dresirani hrt. Ja sam ukrotio divljeg prerijskog ždrepcu Ajaxa svojim izumom, bodljama postavljenim sedlom za mesoždere. Udarali pod trbuh zanzdarum bičem. Kotač za rastezanje i čekrk za davljenje natjerat će lava da vam liže pete, koliko god da je nenkrotiv, baš kao ovaj *Leo Ferox*, libijski ljudožder. Usijana željezna poluga i malo masti za opekotine i ishod je Fritz Amsterdamski, inteligentna hijena. *(Oči mu se žare.)* Imam in-dijsko znamenje. Postižem to sjajem svojih očijn i ovim dijamantima na grudima, *(sa čarobnim osmijehom)* Sada vam predstavljam ma-demoiselle Rubby, ponos cirknske arene.

PRVI POZORNIK

Hajde. Ime i adresa.

BLOOM

Nc mogu se ovog trena sjetiti. Ah, da! *(skida svoj otmjeni šešir i pozdravlja)* Dr Bloom, Leopold, stomatolog. Sigurno ste čuli za pašu von Bluma. Milijunaš. *Donnenvetter!* Posjeduje pola Austrije. Egipat. Rođak.

PRVI POZORNIK

Dokaze.

(Ispod kožne trake Bloomova šešira ispadne listić papira.)

BLOOM

(u crvenom fesu, odjeven u ruho kadje sa širokim zelenim pašom, noseći lažnu vrpču Legije časti, brzo podigne papirić i pruži im ga) Dopustite.

Član kluba mladih pješadinskih i mornaričkih oficira. Odvjetnici: John Henry Menton, Bachelor's Walk 27.

PRVI POZORNIK

(čita) Hemv Flower. Bez stalnog boravišta. Nedopušteno skitanje i napastovanje.

DRUGI POZORNIK

Vaš alibi. Upozoreni ste.

BLOOM

(iz džepa na grudima izvadi zgužvani žuti cvijet) Ovo je taj cvijet. Dao mi ga je neki čovjek kome ne znam ime. *(uvjerljivo)* Poznata vam je ona stara šala, raža od Kastilje. Bloom. Promjena imena. Virag. *(mrmlija za sebe i povjerljivo)* Zaračeni smo, znate, gospodine naredniče. Radi se o dami. Ljnbavni zaplet, *(blago potapše drugog pozornika po ramenu)* Grom me nbio. Tako to radimo mi iz mornarice. Uniforma to čini. *(ozbiljno se okrene prvom pozorniku)* Ipak, dakako, čovjek ponekad doživi i svoj Waterloo. Svratite jedne večeri da popijemo čašn starog burgunca. *(drugom stražaru vedro)* Upoznat ćn vas s njom, inspektore. Podatna je. Sve n tren oka.

(Pojavi se tamno lice sa živinim mrljama, vodeći neki velom zamotani lik.)

TAMNO LICE SA ŽIVINIM MRLJAMA

Traži ga policija. Izbacili ga iz vojske.

IVIARTIIA

(pod gustim velom, s grimiznim škapularom oko vrata, sprimjerkom Irish Timesa u ruci, prijekomim glasom upirući u nj prstom) Hemy! Lcopolde! Lionele, ti izgubljeni! Speri ljagu s moga imena.

PRVI POZORNIK

(strogo) Sa mnom u stanieu.

BLOOIVI1

(uplašen, stavi šešir na glavu, ustukne, zatim, položivši ruku na srce i podignuvši podlakticu pod pravim kutom, napravi znak i stav masona drugog stupnja) Ne, ne, poštovani meštre, laka ženska. Zamjena ličnosti. Pošta iz Lyona. Lesurques i Dubosc. Sjećate li se slučaja bratoubojstva Childs. Mi liječnici. Usmrtio ga sjekirom. Nepravedno sam optužen. Bolje da jedan krivac umakne nego da devedeset i devet njih budu krivo osuđeni.

IS/IARTI IA

(jecaajući ispod vela) Pogaženo obećanje braka. Menije pravo ime Peggy Griffm. Pisao mi je da je nesretan. Reći ću te svom bratu, braniču ragbi momčadi Bective, bezdušni zavodniče.

BLOOIS/1

(s rukom na ustima) Pijana je. Iz nje govori vino. *(nerazgovijetno prommlja lozinku Efrainita)* Silbrolet.

DRUGI POZORNIK

(sa suzama na očima, Bloomu) Trebalo bi da vas je duboko sram.

BLOOIS/1

Gospodo porolnici, dopustite mi da vam objasnim. To je puka izmišljotina. Ja sam neshvaćen. Od mene prave žrtvenog jarea. Ja sam častan oženjen čovjek, bez ikakve mrlje. Stanujem u Eeeles Streetu. Moja žena, ja sam kći vrlo poznatog zapovjednika, poštenog i hrabrog čovjeka, kako mu je ono ime, generalmajora Briana Tweedyja, jednog

od onih britanskih boraca koji su pridonijeli svim našim pobjedama. Unaprijeđen zbog herojske obrane Rorke's Drifta.

PRVI POZORNIK

Koja je bolnija?

(okrene se galeriji) Kraljevski Dnblinej, momci, sol zemlje, poznati širom svijeta. Mislim da među vama vidim neke od svojih starih drugova po omžnj. Kraljevski dublinski strijelci, zajedno s našom prijestolničkom policijom, čuvarima naših domova, najhrabriji momci i najsjašnija jedinica, što se tjelesnog izgleda tiče, u službi našega vladara.

NEKI GLAVNI

Otpadnik! Živjeli Buri! Tko je izviždao Joea Chamberlaina?

BLOISZI

(držeći ruku na ramenu prvogpozornika) I moj stari latica bio je mirovni sudac. Ja sam isto tako vjeran pristaša Britanaca kao i vi, gospodine. Borio sam se pod zastavom za kralja i domovinu u onom suludom ratu pod vodstvom generala Gougha u parku i bio kod Spion Kopa i Bloemfonteina, te bio spomenut u dnevnoj zapovijedi. Učinio sam sve što bijelac može učiniti. *(S tihom sućuti)* Jim Bludso. Pramac prema obali.

PRVI POZORNIK

Zanimanje i poziv.

BLOOIVI

Pa, bavim se književnošću, pisac-novinar. Zapravo, upravo izdajemo zbirku nagrađenih priča koje sam ja izmislio, potpuno novo usmjerenje. Imam vezu s britanskom i irskom štampom. Ako telefonirate...

(Myles Crawfordpride trzavim koracima sperom u zubima. Grimizni mu kljun blista u aureoli slatnatog šešira. U jednoj mu se ruci njiše vijenac luka a u drugoj na uhu drži telefonsku slušalicu.)

(podbradak mu sepijetlovski tresu) Halo, sedamdeset sedam osam četiri. Halo, ovdje Freemanova kahlica i Tjedni guzobris. Zapanjili Evropu. Vi, koji? Bludonja? Tko piše? Je li to Bloom?

(Gospodin Philip Beaufoy, blijed u licu, stoji na mjestu za svjedoke, u besprijetkomom jutarnjem odjelu kojem iz džepa na grudima viri vršak džepnog rupčića, u izglačanim svijetlojubičastim hlačama i lakiranim cipelama. Nosi veliku torbu za spise s naljepnicom Matčamovi majstorski potezi)

BEAUFOV

(rastežući riječi) Ne, niste, ni izdaleka, koliko je meni poznato. Ne znam, to je sve. Nijedan rođeni gospodin, nitko tko ima i najosnovnije osobine gospodina, ne bi se srozao do tako ogavnog ponašanja. Jedan je od takvih on, gospodine suce. Plagijator. Ljigavi podlac koji se prikazuje kao *litterateur*. Sasvim je očigledno da je svojom duboko urođenom bčstidnošću plagirao neke od mojih najuspješnijih knjiga kojese zaista sjajne građe, pravi biseri, s ljubavnim odlomcima nedvojbeno vrhunskim. Beaufoyevi romani o ljubavi i velikim strastima, koji su vašem gospodstvu zacijelo poznati, omiljeno su kućno štivo u čitavom kraljevstvu.

BLOOM

(promrmlja posramljeno s krotkom zlovoljom) Izuzev, ako dopuštate, onaj odlomak o nasmijanoj vještići, ruku pod ruku...

BEAUFOV

(naduto se smije sudu ispupčenih usana) Vi smiješni magarče! Vi ste previše životinjski odvratno čudovište da bi se to moglo izraziti riječima. Mislim da nije potrebno da se pretjerano tradite oko loga. Zastupnik mojih književnih prava gospodin J. B. Pinker prisutan je u sudnici. Držim, gospodine suce, da će nam biti isplaćena uobičajena nadoknada predviđena za svjedoke, zar ne? Poprilično smo bez novaca zahvaljujući ovom odvratnom novinarskom piskaralu, ovoj čavki iz Rheimsa, koji čak nije ni pohađao sveučilište.

BLOOM

(nerazgovjetno) Sveučilište života. Loša literatura.

BEAUFOY

(više) To jc najprljavija laž koja pokazuje moralnu iskvarenost toga čovjeka. *(Pruži svoju torbu za spise.)* Ovdje imamo nepobitan dokaz, *corpus delicti*, gospodine suce, primjerak jednog od mojih zrelijih djela iskvaren žigom te zvijeri.

GLAS S GALERIJE

Kralj Židova, Mojsije, guzu
obrisao je u *Daily Newsu*.

BLOOM

(hrabro) Pretjerivanje.

BEAUFOV

Gade prostački! Trebalo bi vas zaroniti u pojilo za konje, ništarijo! *(Obraca se sudu.)* Pogledajte samo privatni život loga čovjeka! Vodi četverostruki život! Na ulici andeo, u kući đavo. Nije pristojno spomenuti ga u draštvu dama! Najveći spletkar našeg doba!

BLOOM

(sudu) A on, neženja, kako...

PRVI POZORNIK

Kraljevski sud protiv Blooma. Pozovite svjedokinju Driscoll.

PROZIVAO

Mary Driscoll, sudoperka!

(Mary Driscoll, sluškinja izlizanih peta, prilazi. O laktu drži vedro i četku za ribanje u ruci.)

DRUGI POZORNIK

Još jedna! Jeste li i vi jedna od tih nesretnica?

MARY DRISCOLL

(uvrijeđeno) Ja nisam pokvarena. Poštene sam naravi i četiri sam mjeseca radila na svom posljednjem radnom mjestu. Imala sam dobra

službu, šest funti godišnje i slobodno petkom a morala sam otići zbog njegova ponašanja.

PRVI POZORNIK

2 la što ga optnžnjete?

MARVDRISCOLL

Nešto mi je predlagao ali ja sam više držala do sebe, premda sam si-romašna.

BLOOM

(u kućnom ha/jetku od čupave tkanine, u flanelastim hlačama, papučama bez peta, neobrijan, razbarušene kose: blago) Pošteno sam postupao s vama. Davao sam vam male poklone, lijepe smaragdnozelenc podvezice, previše fine za vas. Neoprezno sam stao na vašu stranu kada su vas optužili za krađu. U svemu postoji sredina. Recite pošteno.

MARVDRISCOLL

(uzbuđeno) Bog koji me večeras gleda s neba svjedok mije da nisam ni dotaknula one oštrige!

PRVI POZORNIK

Zbog čega ga teretite? Je li se što dogodilo?

MARY DRISCOLL

Iznenadio me otraga u vrtu, gospodine suče, kada me milostiva gospođa jednog jutra poslala u kupovinu, pitajući me imam li zapinjaču. Zgrabio me i na četiri mjesta imala sam modrice od toga. I dvaput mi je ruku zavukao pod suknju.

BLOOM

I ona je mene napala.

MARY DRISCOLL

(prezimo) Više mi je bilo stalo do četke za ribanje, vjernjete. Oduprla sam mu se, gospodine suče, a on je rekao: Ni riječi o ovome.

(Opći smijeh.)

(sudski pisar, zvonkim glasom) Tišina u sudnici! Optuženi će sada dati lažnu izjavu.

*(Bloom, tvrdeći da nije kriv i držeći u ruci rascvjetani lopoč, počne dug nerazumljiv govor. Čut će oni sto njegov branitelj ima reći u svome potresnom govoru velikoj poroti. Gotovo je i s njim je svršeno ali, premda je, ako tako smije reći, proglašen crnom ovcom, on se namjerava popraviti, izbrisati sjećanje na prošlost poput prave redovnice i vratiti se prirodi kao prava domaća životinja. Kao dijete rođeno sa sedam mjeseci, pažljivo ga je odgajala i njegovala jedna postarija za postelju prikovana rođakinja. Možda je kao otac koji put i zabludio ali, sada kada napokon pred očima vidi stup sramote, želi okrenuti novu stranicu i u sumrak svog života započeti nov obiteljski život prožet ljubavlju i toplinom tuđih grudi svoje obitelji. Kao aklimatizirani Britanac, one ljetne večeri, kada je svaki pogled žudno prizivao kišu, s platforme lokomotive kružne gradske željeznice, kao da je kroz prozore ljubavi punili domova grada Dublina i njegovih predgrađa vidio istinske idilične prizore sreće jedne bolje zemlje s Dockerellovim zidnim tapetama po šiling i devet penija tucet, nevine male rođene Britance koji šapću molitve Malom Isusu, mlade učenike koji se marljivo prihvataju svojih domaćih zadaća ili uzorne mlade gospođice koje sviraju glasovir ili koji svi zajedno žarko mole obiteljsku krunicu oko praskavog badnjaka dok se po šumarcima i zelenim putejcima šetaju djevojke sa svojim draganima uz zvuke kovinom optočene harmonike marke Brillannia sa četiri registra i dvanaeststrukim mijehom, sniženje, najbolja prilika koju ste ikad...
Ponovo smijeh. On nesuvislo nešto mrmlija. Izvjestitelji se žale da ništa ne čuju.)*

ZAPISNIČARI STENOGRAF

(ne dižući pogleda sa svojih bilježnica) Razvežite mu jezik.

PROFESOR MACHUGH

(s novinarskog stola, kašlje i viče) Izrigaj to, čovječe. Izbaci to malo-pomalo.

(Nastavlja se unakrsno ispitivanje o slučaju Bloom i vedro. Veliko vedro. Bloom osobno. Probavne smetnje. U Beaver Streetu. Grčevi,

*da. Baš gadno. Zidarska vedro. Nogu ukočenih od hodanja. Trpio
neizrecive bolove. Smrtno muke. Oko podne. Ljubav ili burgundac
Da, malo špinata. Presudni trenutak. Nije pogledao u vedro. Nigdje
nikoga. Pritična zbrka. Ne sasvim. Zabavne novosti, stari broj. Buka
i zviždanje. Bloom u rasparanom žaketu poprskanom vapnom, s
nakrivljenim cilindrom na glvi, s flasterom preko nosa, govori
nečujno.)*

J. J. O'MOLLOV

*(s odvjetničkom sijedom vlasuljom i togom, govori glasom bolnog pro-
svjeda)* Ovo nije mjesto za nepristojno sprdanje na račun grešnog smrtnika samo zato što pije. Nismo ni na nekom bučnom skupu ni na studentskoj terevenki n Oxfordu niti je ovo parodija sudstva. Moj klijent je maloljetan, jadan stranac, doseljenik koji je počeo kao slijepi putnik i sada poknšava pošteno zaraditi koju paru. Izmišljeni prijestup posljedica je trenutačne nasljedne zablnde koju je prouzročila tlapnja, jer su takve intimnosti zbog kojih se ovdje optužuje, potpuno dopuštene u rodnom kraju mog klijenta, u zemlji faraonskoj. *Prima facie*, tvrdim da tu nije bilo poknšaja spolnog općenja. Do intimnosti nije došlo i navedljivi postupak na koji se žali gospodica Driscoll, daje njena čast bila u opasnosti, nije bio ponovljen. Posebno bih se htio pozabaviti pitanjem atavizma. U obitelji mog klijenta bilo je slučajeva brodoloma i somnambulizma. Kad bi optuženi mogao govoriti, mogao bi vam ispričati jednu od najčudnijih priča koja je ikad ispričana između korica knjige. On sad, gospodine suče, fizička je ruševina zbog sušice od koje boluje. Izjavljuje da je mongolskog porijekla i da stoga nije odgovoran za svoje postupke. Zapravo, uopće nije priseban.

BLOOM

{bosonog, kokošnjih grud, u majici i hlačama indijskog momara, obrambeno skršenih prstiju, otvara svoje sitne krtičje oči i zbunjeno gleda oko sebe, prelazeći polako rukom preko čela. Zatim po momarski stegne opasač i istočnjački poslušno slegavši ramenima pozdravi sud pokazujući palcem prema nebu} On naplavio stlasno lijepu noc. *(Počne bezazleno pjevušiti.)*

Maji slatki dečko svaki veće moh
svinjski nogicn, jel on to stlasno voli
plati' ce dva sili...

J. J. O'MOLLOT

(žarko se obraća prisutnima) Svi na jednoga. Hada mi, neću dopustiti da ni jednom mojem klijentu na ovaj način usta začepi i zlostavlja ga čopor pasa i hihotavih hijena. Mojsijevi zakoni istisnuli su zakon džungle. Kažem i naglašavam, ne želeći ni jednog trenutka uljeati na ishod suđenja, da optuženi nije počinio krivično djelo i da lužiteljica nije bila napastovana. Optuženi je s tom mladom osobom postupao kao da mu je rođena kći. *(Bloom uhvati ruku J. J. O'Molloya i prinese je usnama)* Podastrijet ću protuizjave da u potpunosti dokažem kako tajna ruka opet igra svoju stara igra. Kada ste u dvojbi, progonite Blooma. Moj štićenik, po naravi stidljiv čovjek, posljednji je na svijetu koji bi počinio kakvo nečasno djelo što bi mu ga povrijeđena čednost mogla predbaciti ili koj i bi bacio kamen na djevojku koja je pošla krivim putem, nakon što je neki podli kukavac, odgovoran za njeno stanje, postigao kod nje ono što je htio. On želi stupati uspravna čela. Smatram ga najnedužnijim čovjekom koga poznajem. Trenutno je loše sreće zbog hipoteka kojima je opteretio svoja ogromna imanja u Agendath Netaimu u dalekoj Maloj Aziji, koja ćemo vam sada pokazali na dijapozitivima. *(Bloomu)* Savjetujem vam da budete velikodušni.

BLOOM

Vjerovnieima plaćam peni za funtu.

(Slika jezera Kinnereth s jedva raspoznatljivom stokom koja pase u srebrnoj izmaglici, pojavi se na zidu. Moj sije Dlugacz, albin lasičjih očiju, u plavom radnom odjelu, ustane na galeriji, držeći u jednoj ruci naranču limun a u drugoj svinjski bubreg.)

DLUGACZ

(promuklo) Bleibtreustrasse, Berlin, W. 13.

(J. J. O'Molloy stupi na nisko postalje i svečano se uhvati za posu v-ratak svoga ogrtača. Lice mu se izdulji, pobljedi i obradali, upalih očiju, s pjegama od sušice i jekličavo rumenim jagodicama Johna F. Taylora. Pritisne džepni rupčić na usta i pažljivo promatra na-dirući mlaz ružičaste krvi.)

(gotovo bezglasno) Oprostite, imam tešku prehladu, tek sam se digao iz bolesničke postelje. Samo nekoliko dobro odabranih riječi. *{Dobije ptičju glavu, lisičje brkove i slonovsku govornost Styntoura Bushea}* Kada se otvori knjiga andeoska, bude li išta od onoga što su sjetne gradi preobraženom dnšom i preobrazbom duše stvorile, zaslužilo da živi, onda kažem, ovom optuženiku koji je pred vama priznajte svetu povlasticu sunrnje.

(Predaje sudu papir na kojem je nešto napisano.)

BLOOM

(u dvorskoj odjeći) Mogu pokazati najbolje preporuke. Poduzeće Callan, Coleman. Gospodin NVisdom Hely J. P. Moj stari poslodavac Joe Cuffe. Gospodin V. B. Dillon, bivši gradonačelnik Dnblina. Kretao sam se u čarobnom krugu onih najviših... medn kraljicama dublinskog društva, *{nehajno}* Upravo danas poslije podne na primanju u potkraljevoj rezidenciji popričao sam sa svojim starim prijateljima, sir Robertom Ballom, kraljevim astronomom i njegovom snragom. Sir Bobe, rekao sam...

GOSPOĐA YELVERTON BARRY

(u duboko izrezanoj opalnoj plesnoj haljini i do lakata dugačkim rukavicama bjelokosne boje, u podstavljenoj samurovinom opšivenoj crvenkastoj dolami, sa češljem punim briljanata i perjanicom od perja orta bjelorepara u kosi) Stražara, uhapsite ga. Poslao mi je anonimno pismo napisano nevješto lijevom rukom, kada je moj muž bio u sjevernom okrugu Tipperaryja u obilasku pokrajine Munster, potpisano sa James Lovebirch. Rekao je da je s galerije vidio moje neusporedive gradi dok sam sjedila u loži *Thealrea Royal* na svečanoj predstavi *La Cigale*. Da sam u njemu rasplamsala silan žar, rekao je. Nepristojno mi je predložio da počinim s njim preljub slijedećeg četvrtka u četiri i pol po podne, po dunsinkškom vremenu. Ponudio se da će mi poštom poslati roman što ga je napisao monsieur Paul de Kock, pod naslovom *Djevojka sa tri steznika*.

GOSPOĐA BELLINGHAM

(s kapom i stožastim ogrtačem od tuljanova krzna, umotana do nosa, izide iz kočije i promatra kroz lomjon od kornjačevine što ga je izvukla iz

glomaznog mufa od oposuma) 1 meni. Da, mislim da je to ta ista nepristojna osoba. Jer je zatvorio vrata moje kočije pred kućom sir Thornlcya Storkera po susnježiei jednog dana za vrijeme hladnog vala u veljači devedeset treće kada su se zaledile čak i rešetke odvodne cijevi i čep moje kade. Zatim mi je u pismu poslao cvijet ranolista što gaje u moju čast, kako je rekao, ubrao u visinama. Dala sam da ga ispita stražnjak botaničar i dobila odgovor da je to cvijet domaćeg krampira ukraden iz staklenika ogledne farme.

GOSPODA VELVERTON BARRY

Sram ga bilo!

(Gornja drolja i odrpanaca gura se naprijed.)

DROLJE I ODRPANOJ

(vrište) Drž'te lopova! Živio Modrobradi! Triput hura za Mošu Cifutina!

DRUGI POZORNIK

(vadi lisičine) Evo nBruk vicB.

GOSPODA R.F.T.T. INGRAM

Obraćao mi se pismima pisanim različitim rukopisima punim neukusnih komplimenata, nazivao me Venerom n krznn i izražavao duboku sućut za mog prozeblog kočijaša Palmcra istodobno igavljujući da mu zavidi na naušnjacima i čupavom ovčjem krznu i sreći što smije biti u mojoj blizini kada stoji iza moje stohce noseći hvrejn s grbom Bellinghamovih, zlatnu jelenovu glavu na crnom štitn. Hvalio je gotovo pretjerano moje donje ekstremitete, moje nabrekle listove n svilenim čarapama nategnutim do krajnjih granica, i žarko vehćao druga moja blaga sakrivena ispod skupocjenih čipki, koja, rekao je, može dočarati. Nagovarao me (izjavljujući kako osjeća da je njegov životni zadatak nagovoriti me) da ukaljaj svoju bračnu postelju, da počinim preljub prvom mogućom prigodom.

ŠTOVANA GĐA MERVVN TALBOVS

(u amazonskom kostimu, sa tvrdim šeširom, u jahaćim čizmama s ostrugama, s jarkocrvenim prslukom, smeđim mušketirskim rukavicama isprepletenim prugama, s dugim podignutim skutom i lovačkim bičem

kojim neprestano tuče po sarama svoje čizme) Mene također. Jer me vidio na igralištu za polo u Phocnix Paiku na ulakmiei lrska protiv Ostatka lrske. Oči su mi, znam, božanski sjale dok sam promatrala udarača Dennehyja, kapelana dragunskog puka, kako u završnoj Šestini pobjeđuje na svom najdražem konjicu *Kentauru*. Taj plebejski don Juan promatrao me iza neke unajmljene kočije i u dvostrukoj mi omolniei poslao neku opscenu fotografiju kakve se u večernje sale prodaju po pariškim bulevarima, uvredljivu za jednu damu. JoS je imam. Prikazuje djelomice obnaženu senioritu, krhku i dražesnu (njegovu ženu, kao Sto me svečano uvjeravao, koju je sam uživo snimio) u nedopuštenom spolnom odnosu s nekim miSićavim torerom, očigledno nekim nitkovom. Nagovarao me da učinim to isto, da se loSe vladam, da se podajem garnizonskim oficirima. Preklinjao me da zaprljam njegovo pismo na način koji se ne da iskazati, da ga kaznim jer on to obilato zaslužuje, da ga zajaSem i jaSem na njemu, da ga na najperverziji način izbičujem.

GOSI' OĐA BELLINGIAM

I meni.

GOSPODA VELVERTON BARRV

I meni.

(Nekoliko vrlo uglednih dublinskih dama podignu u zrak nepristojna pisma koja su primite od Blooma)

ŠTOVANA GĐA MERVVN TALBOVS

(u iznenadnoj provali bijesa udara svojim zveckavim ostrugama) Boga mi nebeskog, i hoću. Bičeval ću tog psa golubinjke ćudi sve dok mogu stajati nad njim. Živog ću ga odrijeti.

BLOOM

(zatvorenih očju drhti u iščekivanju) Ovdje? *(svije se)* Još! *(stenje zgrbljujući se)* Volim opasnost.

ŠTOVANA GĐA MERVVN TALBOVS

I te kako! Pokazat ću ja tebi. Plesat ćeS ti meni poskončicu.

GOSI'ODA BELLING I AM

Dobro mu ispmžile hlače, lom skorojeviću! Ižarajte mu ih zvijezdama i pragama!

GOSPODA VELVERTON BARRV

Sramota! Za ujeqa nema nikakva opravdanja! Oženjen mužkarac!

BLOOM

Svi ti ljudi. Činilo mi se samo da je to udarna zamisao. Topli peckavi žar bez prolijevanja krvi. Šibanje da pospježi cirkulaciju.

ŠTOVANA GDA MERVVN TALBOVS

(smije se podrugljivo) Ma nemoj, gospodičiću moj? E, živoga mi Boga, sad ćeš doživjeti najveće iznenađenje u svom životu, vjeraj mi, dobit ćeš najljucće batine kakve još nitko ne pamti. Probudio si usnulu tigricu u meni i razjario je.

GOSPODA BELI INGRAM

(osvetnički moše svnim mulom i tornionom | Pršunnn <»a udcsi drapa

Haima. Zapapri mu. Mlati to kopile dok mu duša na nos ne izide. Tog mačka sa devet repova. Uškopi ga. Živog ga raskomadaj.

BLOOM

{drhteć, svija se, sklopi ruke s umolnim izrazom} Hladno mi je! Sav drhtim! To je sve od vaše ambrozijske ljepote. Zaboravite, oprostite. Kismet. Oprostite mi još ovaj put. *(pruža i drugi obraz)*

GOSPODA VELVERTON BARRV

(strogo) Nemojte to lupošto učiniti, gospodo Talboys! Treba ga pošteno izlemati!

ŠTOVANA GDA MERVVN TALBOVS

{otkopčavajući bijesno rukavicu} Neću, ne bojte se. Krmak je sada i krmak je bio, otkako se okotio! On da se meni obraća! Izbičevat ću ga nasred ulice da će sav pocmjeti i pomodriti. Zarit ću mu ostruge sve do kosti. On je općepoznati rogonja. *(divlje fijukne jahaćim bičem po zraku)* Svucite mu hlače ne časeći ni časa. Dodite ovamo, gospodine! Brzo! Jeste li spremni!

BLOOM

(^drhteći, počinje se pokoravati) Tako je toplo.

(Davy Stephens, kovrčav, prolazi s jatam bosonogih dječaka-izvikivača novina.)

DAVY STEPHENS

Glasnik Presvetog Srca Isusova i Evening Telegraph s posebnim prilogom za dan sv. Patrika. Donosi nove adrese svih rogonja u Dublinu.

(Prečasni kanonik O'Hanton u zlatom izvezenom misnom platu podigne i izloži mramorni stolni sat Otac Conroy i velečasni John Hughes, isusovac, duboko se poklone pred njim.)

SAT

(otvarajući vratašca)

Kuku.

Kuku.

Kuku.

(Čuje se kako zveckaju mjedeni koluti nekog kreveta.)

KOLUTI

Cinkein. Ciukaciuka. Cinkcin.

(Sloj magle brzo se odmota, na porotničkoj klupi brzo se pokaže lice Martina Cunninghama, predsjednika, s cilindrom na glavi, Jacka Powera, Simona Dedalusa, Toma Kernana, Neda Lamberta, Johna Henryja Menlona, Mylesa Crawforda, Lenehana Paddyja Leonarda, Njuškala Flynna, MCoya i bezlično lice nekog Bezimenog.)

BEZIMENI

Jahanje bez sedla. Težina u skladu s godinama starosti. Bogami, organizirao ju je.

POROTNICI

(svi okrenu glave prema njegovu glasu) Zaista?

BEZIMENI

(zareži) Dupe-glava. Sto šilinga prema pet.

POROTNICI

(svi obore glave u znak potvrde) Većina nas mislila je tako.

PRVI POZORNIK

Vodimo ga n evidenciji. Još jednoj djevojci odrezana je pletenica. Traži se: Jack Trbosjek. Tisnćn funti nagrade.

DRUGI POZORNIK

(prestrašen, šapće) 1 sav je u crnini. Mormon. Anarhist.

SUDSKI PROZIVAĆ

(glasno) Budući da je Leopold Bloom, bez stalnog prebivališta, općepoznati dinamitaš, krivotvoritelj, bigamist, svodnik i rogonja, i javna opasnost za građane Dublina, i budući da je na ovom zasjedanju porote prisutan štovani...

(Njegova milost, sir Frederick Falkiner, predsjednik dublinskog Krivičnog suda, u sudačkoj odori kamenosive boje, ustane sa svoje klupe, kamenobrad. Drži u rukama kišobran kao žezlo. Iz čela mu snažno izbijaju mojsijevski ovnovski rogovci.)

PREDSJEDNIK KRIVIČNOG SUDA

Učinit ću kraj toj trgovini bijelim robljem i osloboditi Dublin te odvratne kuge. Sramota! *(Natakne na glavu crnu kapu)* Neka ga, gospodine podšerife, odvedu s optuženičke klupe gdje sada stoji i zadrže u zatvoru Mountjoy sve dok bude takva volja Njegova Veličanstva te da ga zatim objese dok ne izdahnc, u vezi s tim odgovorni ste tako postupili ili neka se Gospod smiluje vašoj duši. Odvedite ga.

(Crna sudačka kapa iščezne s njegove glave. Pojavi se podšerif Dugački John Fanning, pušeći oštru cigaru marke Henry Clay.)

DUGAČKI JOHN FANNING

(namršti se i poviče snažnim račvastim glasom) Tko će objesiti Judu Iskariota?

(H. Rumbold, majstor brijač, u krvavocrvenom haljetku i kožarskoj pregači, s konopcem omotanim oko ramena, penje se na stratište. Za pašom mu je batina s olovnim vrhom i nazubljena toljaga. Okrutno trlja ruke spremne da zgrabe žrtvu, s kvrgavim bokserima na prstima.)

RUMBOLD

(predsjedniku krivičnog suda s mračnom prisnošću) Harty Vjcšač, vaša preuzviščnosti, strah i trepet Merseyja. Jedan grkljan pet gvineja. Vrat ili ništa.

(Zvona crkve sv. Georgea polako posmrtno klecaju, glasan taman metalan zvuk.)

ZVONA

Ohjoj! Ohjoj!

BLOOM

(očajnički) Čekajte. Stanite. Galebovi. Dobro srce. Vidio sam. Nevinost. Djevojka u majmunskom kavezu. Zoološki vrt. Pohotna čimpanza. *(bez daha)* Karlica. Njeno nevino crvenilo oduzelo mi je muškost. *(svladan osjećajima)* Napustio sam vrt. *(okreće se nekom u mnoštvu, molećivo ga dozivajući)* Hyncse, mogu li govoriti s vama? Vi me poznajete. Možete zadržali ona tri šilinga. Ako vam je potrebno još...

HYNES

(hladno) Ne znam tko ste vi.

DRUGI POZORNIK

(pokazuje u jedan kut) Tamo je bomba.

PRVI POZORNIK

Pakleni stroj sa satnim mehanizmom.

BLOOM

Ne, ne. To su svinjske nožice. Bio sam na pogrebu.

PRVI POZORNIK

(izvuče gumenu palicu) **Lažljivče!**

(Pas brakirac podigne njušku pokazujući sivo skorbuino lice Paddyja Dignama. Sve je oglodao. Oko sebe širi truli zadah lešine. Raste i poprimi ljudski oblik i veličinu. Ogrtač od jazavčeva krzna pretvori se u smeđe mrtvačko odijelo. Njegovo zeleno oko sja podliveno krvlju. Polovica jednog uha, cijeli nos i oba palca vukodlački su mu odgrize ni.)

PADDY DIGNAIV1

(praznim glasom) **Istina je. To je bio moj pogreb. Doktor Finucan utvrdio je prestanak života kada sam podlegao zbog prirodno uzrokovane bolesti.**

(Podigne svoje iznakaženo pepeljasto lice prema mjesecu i tužno za/aje.)

BLOOM

(pobjedonosno) **Čujete li?**

PADDY DIGNAM

Bloome, ja sam duh Paddyja Dignama. Čuj, čuj, o čuj!

BLOOM

Taj glas je glas Ezavov.

DRUGI POZORNIK

(prekrsti se) **Kako je to moguće?**

PRVI POZORNIK

Toga nema u malom katekizmu.

PADDY DIGNAM

S pomoću metempsihoze. Sablasti.

NEKI GLAS

Gluposti.

PADDY DICSNAIV1

(iskreno) Nekoć sam bio službenik kod gospodina J. H. Mentona, odvjetnika, ovlaštenog za prisege i prisegom potvrđene izjave, Bachelor's Walk 27. Sada sam pokojnik, hipertrofija srčane stijenk. Zla sudbina. Moja jadna žena bila je nčasno ucviljena. Kako sada to podnosi? Sakrijte od nje onn bocn sa šerijem. *(pogleda naokolo)* Svjetiljku. Moram udovoljiti prirodnoj potrebi. Naškodila mi je ona sumtka.

(Pomoli se krupna spodoba Johna O'Connella, čuvara groblja, u ruci mu snop ključeva vezanih crnim florom. Pokraj njega stoji otac Coffey, kapelan, trbušast kao krastača, krivog vrata, u misnoj košulji i šarenoj svilenoj noćnoj kapići, pospano držeći štap s isprepletenim makovima.)

OTAC COFFEY

(zijeвне, zatim zapjeva promuklim graktanjem) Naminc. Jacobs. Vo-biskvil. Amen.

JOHN O'CONNELL

(kao rogom divlje za tuli u megafon) Dignam, Patrick T., pokojnik.

PADDY DIGNAM

(trgne se, napetih ušiju) Prizvuci, *(otetura dalje i stavi uho na zemlju)* Glas moga gospodara!

JOHN O'CONNELL

Pogrebni popis, oznaka T. U. P. osamdeset pet tisuća. Polje sedamnaest. Kuća ključeva. Parcela, sto ijedan.

(Paddy Dignam sluša s uočljivim naporom, razmišljajući, ukočena repa i načuljenih ušiju.)

Molitve za pokoj njegove duše.

(Uvlači se dolje kroz jamu za ugljen, smeđe mu odijelo za sobom vuče ular preko štropotava šljunka. Za njim se debeo djed štakor šulja svojim gljivastim kornjačastim šapama ispod sivog oklopa. Čuje se Dignamov glas, prigušen, kao da pod zemljom laje: Dignam je mrtav i pod ledinom je. Tom Rochford kao crvendac crvenih grudí, s kapom i u jahaćim hlačama, iskoči iz svog stroja sa dvije rubrike.)

TOM ROCHFORD

(s rukom na prsnoj kosti, nakhoni se) Ruben J. Dajte mi florin i naći ću ga. (odlučno se zagleda u otvor) Sada sam ja na redu. Slijedite me do Carlowa.

(Izvede strašno drzak salto u zraku i nestane u jami za ugljen. Dvije pločice u svojim otvorima pokrenu se i pokažu ništice. Sve iščezne. Bloom se opet teško probija kroz odvodni jarak. Poljupci cvrkuću

LCrAduu./jllUjduycK~Ujot; žvuI tvmw ICT/olunol/Au/tcArw

osvijetljenu kuću, osluškujući. Poljupci, koji izlijeću iz svojih zaklona, lete oko njega, cvrkućući) ćurtičući, gučući)

POUUPCI

(ćurtičući) Leo! (cvrkućući) Strasno krasno slasno masno za Lea! (gučući) Gu gugu! Njamnjam! Umum! (ćurtičući) Debeli, dodí, debeli! Okreni se na jednoj nozi! Leopodel! (cvrkućući) Leole! (ćurtičući) O Leo!

(Šušte, lepršaju mu po odjeći, slijeću, sjajne nestašne pjege, srebrni cekini.)

BLOOM

Muški korak. Tužna glazba. Crkvena glazba. Možda ovdje.

(Zoe Higgins, mlada kurva u haljini boje safira, zakopčanoj sa tri brončane kopče, s uskom crnom baršunastom vrpcom oko vrata, klimne glavom, doskakuće niz stepenice i obrati mu se.)

ZOE

Tražite nekoga? Unutra je sa svojim prijateljem.

BLOOM

Stanuje li tu gospođa Maek?

ZOE

Ne, nego na osamdeset i jedan. Ovdje stanuje gospođa Cohen. Možete poći dalje i proći lošije. Gospođa Slipašlapa (*povjerljivo*) večeras je sama na poslu s onim veterinarom svojim savjetnikom koji joj ukazuje na sve konje koji će pobijediti i plaća za njenog sina u Oxfordu. Radi prekovremeno, ali danas joj se sreća okrenula, (*sumnjičavo*) Da niste vi njegov otae, je li?

BLOOM

Nisam!

ZOE

Obojite ste u crnini. Svrbi li tvog miška što večeras?

(Njegova koža, koja se uzbuđeno prenuća, osjeća približavanje vršaka njenih prstiju. Dlan joj klizi po njegovom lijevom bedru.)

ZOE

A kako je sa sladostrasnim kuglicama?

BLOOM

Sa sirane su. Čudnovato, zdesna su. Sigurno su teže. Od milijun jedan, kaže moj krojač Mesias.

ZOE

{maglo se uplašivši} Imaš tvrdi čir.

BLOOM

Ne bih rekao.

ZOE

Osjećam ga.

(Ruka joj klizne u lijevi džep njegovih hlača i izvuče tvrd cm smežuran krumpir. Nijemih vlažnih usana gleda u nji i Blooma)

BLOOM

Talisman. Naslijeđen.

ZOE

Za Zoe? Da ga zadržim? Zato što sam tako ljubazna, je li?

(Pohlepno strpa krumpir u džep, zatim ga uzme pod ruku, pri vijajuči se uza nju podatnom toplinom. On se zbunjeno smješka. Polako, ton po ton, svira istočnjačka glazba. On zuri u tamni kristal njenih očiju obrubljen antimonom. Osmijeh mu postane mekši.)

ZOE

Upoznat ćeš me slijedeći put.

BLOOM

(izgubljeno) Ne ljubljah nikad ljupku gazelu a da nisam znao da...

(Gazele skaču, brste po planinama. U blizini su jezera. Oko njihovih obala nižu se crne sjene cedrovih šumarak. Diže se miris, jake vlasi smole. Gori istok, nebo od safira, ispresjecano brončanim letom ortova. Pod njim leži ženagrad, gol, bijel, tih, pun svježine, raskošan. Fontana mramori između damaških ruža. Divovske ruže mramore o grimiznim grozdovima grožđa. Vino srama, naslade, krvi, cijedi se čudno mrmoreči.)

ZOE

(mrmoreči pjeva s glazbom, njene usne odaliske bogato su namazane svinjskom mašču i ražinom vodom) Šorah a ni venovah, benoit Hle-rušaloim.

BLOOM

(očaran) Po tvom naglasku mislio sam da si iz dobre kuće.

ZOE

A znaš li što znači mislili?

(Nježno mu grize uho svojim malim pozlaćenim zubima, zapahnjujući ga ostrim mirisom gnjila češnjaka. Ruže se razmiču, otkrivaju zlatnu grobnicu kraljeva i njihovih natrulih kosti.)

BLOOM

(ustukne, nesvjesno joj gladeći desnu bradavicu svojim plosnatim nespretnim dlanom) Jesi li iz Dublina, djevojko?

ZOE

(spretno uhvati pramen kose i smota ga u kovrču) Ni slučajno. Engleskinja sam. Imaš li šiljak?

BLOOM

(kaoprije) Rijetko pušim, draga. Tu i lamo po koju cigaretu. Smiješan izum. *(ložuđno)* Usta mogu poslužiti i za nešto bolje od držanja smotka smrdljive trave.

ZOE

Nastavi. Napravi od toga bombastičan govor.

BLOOM

(u radničkom kombinezonu od prugastog kordsanua, u crnom hajetku s lepršavom crvenom kravatom i apaškom kapom) Ljudski rod je nepopravljiv. Sir VValter Raleigh donio je iz Novog svijeta krampir i tu travu, ono prvo uništava otrovne klice, kad ga jedemo, ono drago traje uho, oko, srce, um, volju, razum, sve. To znači, donio je taj otrov sto godina prije nego što je netko dragi, čije sam ime zaboravio, donio tu hranu. Samoubojstvo. Laži. Sve naše navike. Ta pogledajte samo naš javni život!

(S dalekih zvonika odbija ponoć.)

ZVONA

Vrati se, Leopolde! Gladonačelnice Dublina!

BLOOM

(u odori gradskog vijećnika s kolajnom) Birači Arran Quayja, Inns Quayja, Rotunde, Mount Joya i North Docka, trebalo bi, kažem, izgraditi tramvajsku pragu od stočnog sajmišta do rijckc.To je glazba budućnosti. To je moj program. *Cui bono?* Ali naši gusarski Vandcr-deckeni na svom iluzornom financijskom brodu...

JEDAN BIRAČ

Tripud po tri hura za budućeg glavarara naše gradske uprave!

(Zasja polama svjetlost povorke s bakljama)

BAKLJONOSE

Huraaal!

(Nekoliko uglednih glasača, gradskih veleposjednika i građana rukuje se s Bloomom i čestita mu Timothy Harrington, koji je već tripud bio gradonačelnik Dublina, u crvenoj odori gradonačelnika, sa zlatnom kolajnom i bijelom svilenom kravatom raspravlja s Lorcanom Sherlockom, vršiocem dužnosti savjetnika. Obojica odlučno klimaju glavom povlađujući)

BIVŠI NAČELNIK HARRINGTON

(u crvenom ruhu s palicom, sa zlatnom kolajnom gradonačelnika i širokom bijelom svilenom ešarpom) Neka se govor vijećnika sir Lea Blooma tiska na trošak poreznih obveznika. Neka se kuća u kojoj se rodio obilježi spomcn-pločom i neka se prolaz u blizini Cork Streeta do sada poznat kao Kravlja zbornica od sada zove Bloomov bulevar.

SAVJETNIK LORCAN SHERLOCK

Jednoglasno prihvaćeno.

BLOOM

(zanosno) Što je briga te leteće ili ležeće Holandcze dok počivaju u svojoj tapetiranoj kabini na krmi, kockajući se? Strojevi su njihov poklik, njihova tlapnja, njihov lijek za sve. Naprave koje uštedeju ljudski rad, nadomjesci, strašila, čudovišta napravljena za međusobno ubijanje, gnusni zlodusi što ih je stvorila horda kapitalističkih žudnji za našim prostituiranim radom. Siromah gladauje dok oni pasu svoje kra-

ljevske planinske jelene ili ubijaju jazane i farebice u svom zaslijepljenom veličanju novea i moći. Ali njihovoj je vladavini kraj na vijeke i vijeke i vije...

(Dugotrajni pljesak. Niču venedjanski jarboli, svibanjski stupovi i slavaluci. Transparent na kojem piše Cead Mile Failte i Mah Ttob Melek Israel razapet je preko ulice. Svi su prozori prepuni gledalaca, uglavnom žena. Uzduž ceste, u stavu mimo stoji pukovnija Kraljevskih dublinskih strijelaca. Kraljevih škotskih graničara, Cameronskih gorštaka i Velških strijelaca, potiskujući gomilu. Srednjoškolci su se popeli na stupove uličnih svjetiljaka, telegrafске stupove, rubove prozora, zidne vijence, dluke, dimnjake, ograde, odvodne žljebove, zviždeči i uzvikujući. Pojavi se stup od oblaka prašine. Čuje se kako gajde i bubnjevi u daljini sviraju Kol Nidre. Približavaju se goniči s izdignutim kraljevskim orlovima, lepršajući zastavama i mašući istočnjačkim palmama. Visoko se uzdiže zlatom i bjelokošću ukrašen papinski barjak, okružen trakama gradskog stijega. Pojavio se prethodnica povorke kojoj su na čelu John Howard Parne II, gradski ceremonijalmajstor u šahovski kokastom haljetku, athlonski tužilac i ulsterski grbovničar. Za njima slijede presvijetli Joseph Hutchinson, gradonačelnik Dublina, njegovo gospodstvo gradonačelnik Gorka, njihove preuzvišenosti gradonačelnici Limericka, Galwayja, Sliga i Waterforda, dvadeset i osam predstavnika irskih perova, serdari, grand i maharadže u svečanom ruhu, dublinska gradska vatrogasna brigada, zbor finansijskih svetaca u plutokratskom redosljedui pn'enstva, biskup Downa i Connora, Njegova Eminencija Michael kardinal Logue, nadbiskup Armagha, primas čitave Irske, Njegova Milost, preuzvišeni dr William Alexander, nadbiskup Armagha, primas čitave Irske, vrhovni rabin, predsjednik Vrhovnog vijeća prezbiterijske crkve, poglavari baptističke, anabaptističke, metodističke i moravske vjerske zajednice, ipočasni tajnik kvekerske vjerske zajednice. Za njima stupaju cehovi i obrtnička udruženja i gradska straža s razvijenim zastavama: bačvari, ptičari, graditelji mlinova, akviziteri novinskih oglasa, sudski pisari, maseri, trgovci vinom, izrađivači potpasača za klu, dimnjačari, topioničari masti, tkači moarea i popelina, kovači, talijanski veletrgovci, ukrasivači crkava, proizvođači izuvača za čzme, pogrebniči, trgovci svilom, kamenoresci, dražbari, plutoresci, procjenitelji požarom nastalih šteta, bojadisari i čistioničari, izvoznici piva u bačvama, krznari, štampari naljepnica,

rezači pečata s grbovima, pomoćnici u konjušnici, mešetari zlatom i srebrom, prodavači opreme za kriket i streličarstvo, sitari, trgovci jajima i krumpirom, čarapari i rukavičari, limarski poduzetnici. Za njima stupaju gospoda komornici Kraljeve spavaonice. Crnog štapa. Podvezice, Zlatne palice, prvi konjušar, vrhovni komornik, meštar ceremonijala, vrhovni dvorski službenik koji nosi državni mač, željeznu krunu svetog Stjepana, kalež i Sveto pismo. Četiri pješaka trubača najavljuju dolazak. Kraljevi helebardi odgovaraju, trubeći dobrodošlicu. Pod slavlukom se pojavi Bloom, golglav, zaognut grimiznim plaštom od baršuna obrubljenim hermelinom noseći štap sv. Edvarda, kraljevsku jabuku i žezlo s golubicom, kurtaom. Jaše na snježno-bijelom konju s dugim vijoravim jakocrvenim repom, pokrivenim svečanim pokrivačem, sa zlatnim o glavom. Ludo oduševljenje. Dame sa svojih balkona bacaju ružine latice. Zrak je prožet miomirisom. Muškarci kliču. Bloomovi paževi trče između promatrača, s granama gloga i žutilovke.)

BLOOMOVI PAŽEVI

Palčić, palčić,
svih ptica kralj naš,
uhvaćen je na Stjcpandan,
u žutilovki baš.

NEKI KOVAČ

{mmlja} Za ime Boge! Je li to Bloom? Jedva bih mu dao trideset i jednu.

TARACARIPOPLOČIVAČ

Evo slavnog Blooma, najvećeg reformatora na svijetn. Kape dolje!

(Svi skidaju kape i šešire. Žene uzbuđeno šapću.)

MILIJUNAŠICA

{raskošno} Zar nije naprosto divan?

PI.F.MKINJA

{otmjeno} Što sve taj čovjek nije vidio!

FEMINISTKINJA

(muškobanjasto) I učinio.

NAMJEŠTAO ZVONA

Klasično lice! Ima čelo mislioca.

(Bloomovo vrijeme. Sunčev sjaj se pojavi na sjeverozapadu.)

BISKUP DOWNA I CONNORA

Predstavljam vam vašeg nedvojnog cara-predsjednika i kralja-predsjednika, prejasnog i moćnog i vrlo snažnog vladara ovog kraljevstva. Bog neka štiti Leopolda Prvog!

svi

Bog neka štiti Leopolda Prvog!

BLOOM

(u dalmatici i grimiznom platu, smjerno se obraća biskupu Downa i Connoru) Hvala vam, poprilično uzvišeni gospodine.

MILLIAM, NADBISKUP ARMAGHA

(s grimiznim naprsnikom i šeširom širokog oboda) Hoćete li, prema svojoj moći, nastojati da zakon i milost budu prisutni u svim vašim presudama u Irskoj i svim pokrajinama koje joj pripadaju?

BLOOM

(slavi desnu ruku na svoje mošnjice, zaklinje se) Tako mi Bog pomogao. Obećavam da ću tako postupiti.

MICHAEL, NADBISKUP ARMAGHA

(izlijeposudicu ulja za kosu Bloomu na glavu) *Gaudium magnum annuntio vobis. Habemus carneicem.* Leopold, Patrick Andrew, David George, budi pomazan!

(Bloom ogre zlatom izvezen plašt i natakne prsten s rubinom. Popne se na stepenice i stane na kamen sudbine. Predstavnici perova stavljaju istodobno na glavu svojih dvadeset i osam kruna. Svečana zvona zvone u Kristovoj crkvi, u crkvi sv. Patricka, Georgea i vesele Malahide. Vatromet s dobrotvornog sajma Mirus pršti uvis sa svih

strana praveći simbolične falopirotehničke likove. Perovi odaju počast, jedan za drugim priđu i kleknu.)

PEROVI

Od sada sam vaš vazal i doživotno ću vas dušom i tijelom služiti.

(Bloom podigne desnu ruku na kojoj blista dijamant Koh-i-Noor. Konj mu zarza. Odmah zavlada tišina. Postavljeni su interkontinentalni i interplanetarni radio-predajnici za prijenos proglasa.)

BLOOM

Moji podanici! Ovim imenujemo Našeg vjernog bojnog konja Copulu Felixa nasljednim Velikim vezirom i objavljujemo da smo današnjim danom odbacili svoju dosadašnju suprugu i svoju kraljevsku ruku dali princezi Seleni, blistavilu noći.

(Dotadašnju Bloomovu morganatsku suprugu brzo odvođe u Crnoj Marici Princeza Selena, u mjesečasto plavoj haljini, sa srebrnim polumjesecom na glavi, izlazi iz nosiljke koju nose dva gorostasa. Provala oduševljenja.)

JOHN HOWARD PARNELL

(podigne kraljevsku zastavu) Uzvišeni Bloome! Nasljedniče moga slavnog brata!

BLOOM

(zagri Johna Howarda Pamella) Od srca vam zahvaljujemo, Jolme, na ovoj zaista kraljevskoj dobrodošlici u zelenu Erin, obećanu zemlju naših zajedničkih predaka.

(Predaju mu povelju počasnog građanina. Daju mu ključeve Dublina položene unakriž na grimiznom jastuku. On svima pokazuje da nosi zelene čarape.)

TOMKERNAN

Vi to zaslužujete, vaša milosti.

BLOOM

Na današnji dan prije dvadeset godina kod Ladysmilha podsjedali smo vjekovnog neprijatelja. Naše haubice i pokretni topovi na devama

strahovitom su snagom tukli njegove redove. Pola milje naprijed! Oni napadaju! Sad je sve izgubljeno! Uzmičmo li? Ne! Tjeramo ih u bijeg glavom bez obzira! Gle! Mi napadamo! Razvijajući se lijevim krilom naša laka konjica nahrupila je preko uzvisine kod Plevne i, uzvikujući svoj bojni poklik *Bonafide Sabaoth*, posjckla saracenske tobdžije do posljednjeg čovjeka.

UDRUŽENJE SLAGARA LISTA FREEMAN

Čujmo! Čujmo!

JOHN VVISE NOLAN

Evo čovjeka koji je omogućio da pobjegne James Stephens.

UČENIK IZ SIROTISTA

Bravo!

NEKI STARI DUBLINAC

Vi ste dika naše zemlje, gospodine, prava dika.

PRODAVAČICA JABUKA

To je čovjek kakav je potreban Irskoj.

BLOOM

Ljubljeni moji podanici, sviće novo doba. Ja, Bloom, zaista vam kažem da je već sasvim bhzu taj čas. Da, Bloomovu vam dajem riječ, još malo pa ćete ući u zlatni grad koji će nastati, u novi Bloomuzalem u Novoj Hibemiji, zemlji budućnosti.

(Trideset i dva radnika, noseći rozete, iz svih pokrajina Irske, pod vodstvom graditelja Denvana, podižu novi Bloomuzalem. To je ogromno zdanje s kristalnim krovom, sagrađeno u obliku ogromnog svinjskog bubrega sa četrdeset tisuća soba. Kako se ono širi, nekoliko se zgrada i spomenika ruši. Vladini uredi privremeno se pretvaraju u željeznička spremišta. Brojne zgrade srušene su sa zemljom. Stanovnici su se nastanili u bačvama i sanducima, redom obilježanim crvenim slovima: L. B. Nekoliko siromaha padne s ljestava. Sruši se dio dublinskih zidina, prepunih odanih gledalaca.)

(umirući) Morituri te salutant. (umru)

(Muškarac u smeđem kišnom ogrtaču iskoči krozzaklopna vrata na podu. Uperi izduženi prst u Blooma.)

MUŠKARAC U KIŠNOM OGRTAČU

Ne vjerujte ni jednu riječ koju kaže. Taj čovjek je Leopold MTntosh, zloglasni palikuća. Njemu je pravo ime Higgins.

BLOOM

Ustrijelile Pst

Lu"iIH

ouo MTr

(Topovskijucani. Čovjek u kišnom ogrtaču nestane. Bloom svojim žezlom skida glave makovima. Javljaju o trenutačnoj smrti mnogih moćnih neprijatelja, stočara, članova parlamenta, članova stalnih odbora. Bloomova tjelesna straža dijeli milodare Velikog četvrtka, spomen-medalje, hljebove i ribe, trezvenjačke značke, skupe cigare marke Henry Clay, besplatne govedske kosti za juhu, gumene prezervative u zapečaćenim omotnicama vezanim zlatnom vrpcom, karamele, štapiće od ananasa, billets doux u obliku trorogih šesira, konfekcijska odjela, zdjele za juhu s kobasicama pečenim u tijestu, boce raskuživača Jeyes' Fluid, kupovne doznake, 40-dnevne opros-nice, krivotvoreni novac, kobasice od odojka, kazališne ulaznice, mjesečne tramvajske karte za sve pruge, kupone Slobodne kraljevske ugarske lutrije, bonove za jelo, jeftina izdanja Dvanaest najljepših knjiga na svijetu: Francuz i Fric (politička), Njega malog djeteta (djetinjasta), 50 obroka za 7 i pol šlinga (kulinarska), Da li je Isus bio sunčev mit? (povijesna), Odagnajte bol (medicinska), Sažeti prikaz svemira za djecu (kozmička), Nasmijmo se svi (komična), Priručnik sakupljača oglasa (novinarska), Ljubavna pisma majke pomoćnice (erotska), Tko je tko u svemiru (astralna), Pjesme koje nas diraju u srce (melodična), Štednjom do bogatstva (štedljiva), Opća strka i jagma. Žene se guraju naprijed da se dotaknu Bloomove odjeće. Lady Gwendolen Dubedat probije se kroz gomilu, skoči na njegova konja i poljubi ga u oba obraza praćena bučnim odobravanjem. Fotografiraju ih pri bljesku magnezija. Žene podižu uvis djecu i dojenčad.)

ŽENE

Tatice! Tatice!

DJECA IDOJENCAD

Plješčite plješčite Poldy se vraća kući,
za Lea u džepu nosi kolač vrući.

(Bloom, sagnuvši se, blago polapše mališana Boardmana po trbuščiću)

MALIŠAN BOARDMAN

(podriguje, uskiseljeno mlijeko navire mu iz usta) Hajajaja.

BLOOM

(rukujučese sa slijepim mladicom) Više nego brate! *(stavljajući ruke na ramena jednog starog bračnog para)* Dragi stari prijatelji! *(igra se na uglova s odrpanim dječacima i djevojčicama)* Ku-ku! Ja sam tu! *(gura dječja kolica s blizancima)* Jedan kovač konja knje, koliko čavala potrebuje? *(izvodi mađioničarske trikove, iz usta izvlači crvene, narančaste, žute, zelene, plave, modre i ljubičaste svilene rupce)* Cnžzpmlj. 9,75 m. u seknnndi, *(tješi neku udovicu)* Odsntnost pomladnje srce. *(grotesknim kretnjama zapleše škotsku poskočnicu)* Poskočile, davli! *(ljubi otvorene rane nepokretnog veterana)* Časne rane! *(podmetne nogu debelom policajcu)* T. U. P: tnp. T. U. P: tnp. *(šapće nešto na uho zacrvenjenoj konobarici i ljubazno se smije)* Ah, ncvaljahee jedna! *(pojede sirovu repu koju mu je pružio Maurice Butierjy, farmer)* Divno! Krasno! *(neće da primi tri šilinga što mu ih pruža Joseph Hynes, novinar)* Dragi prijatelju, ne dolazi n obzir, *(daje svoj kaput nekom prosjaku)* Molim, primite ga. *(sudjeluje u trci potrbuške s postarijim kljastim muškarcima i ženama)* Hajte, momci! Tignite se, djevojke!

GRAĐANIN

(zagrnut od ganutosti, briše suzu smaragdozelenim šalom) Bog ga blagoslovio!

(Ovnovski rogovi zatrube za tišinu. Diže se zastava Siona)

BLOOM

(Idojmljivom kretnjom razgrme ogrtač, otkrivajući svoju gojaznost, razmota papir i počne svečano čitati) Alef Bet Gimcl Dalct Ha gada Tefilim Košer Jom Kipur Hanuka Rošašana Beni Brit Bar Mizva Mazoi Aškenazim Mešuga Talit.

(Službeni prijevod čla Jimmy Henry, pomoćnik gradskog pisara)

nMMYHENRY

Počinje zasjedanje Suda savjesti. Njegovo Veoma Katoličko Veličanstvo dijelit će sada pravdu pod vedrim nebom. Besplatni medicinski i pravni savjeti, gešavanje zagonetki i drugih problema. Svi su srdačno pozvani. Izdano u ovom našem vjernom gradu Dublinu 1. godine Raiške ere.

PADDY LEONARD

što da radim sa svojim porezima i taksama?

BLOOM

Plati ih, prijatelju.

PADDV LEONARD

Hvala.

NJUŠKALO FLVNN

Mogu li dobiti hipotekami zajam na svoje osiguranje protiv požara?

BLOOM

(tvrdokorno) Gospodo, imajte na umu da ste po krivičnom zakonu vlastitim jamstvom obavezni šest mjeseci plaćati svotu od pet funti.

J. J. O'MOLLOV

Jesam li rekao Danijel? Ne! To je dragi Peter O'Brien!

NJUŠKALO FLVNN

Gdje da dobijem tih pet funti?

PUANDURA BURKE

A protiv tegoba mjehura?

BLOOM

Acid. nit. hydrochlor. Dil., 20 kapi

Tinet. ma vom., 5 kapi

Extr. tarcael. liq., 30 kapi.

Aq. dis. ter in die.

CURIŠ CALLINAN

što je to paralaksa subsolame ekliptike Aldebarana?

BLOOM

Drago mi je što te vidim, Chris. K. II.

JOE HYNES

Zašto niste u uniformi?

BLOOM

Kada je moj praotac blažene uspomene nosio uniformu austrijskog despota u vlažnoj tanjiri, gdje je bio tvoj?

BEN DOLLARD

Maćuhice?

BLOOM

Uljepšavaju (ukrašavaju) vrtove predgrađa.

BEN DOLLARD

Kada se rode blizanci?

BLOOM

Otac (roditelj, tata) duboko se zamisli.

LARRY O'ROURKE

Molim cjelotjednu dozvolu za svoj novi lokal. Sjećate me se, sir Leo, kada ste stanovali na broju sedam. Poslat ću sanduk piva za vašu gospodu.

BLOOM

(inladno) Vi mene poznajete ali ja vas ne poznajem. Lady Bloom ne prima nikakve poklone.

CROFTON

Ovo je zaista svečanost.

BLOOM

(svečano) Vi to nazivate svečanošću? Ja to nazivam otajstvom.

ALEXANDER KEVES

Kada ćemo dobiti svoju kuću ključeva?

BLOOM

Zalažem se za reformu građanskog morala i čistih deset zapovijedi. Novi svjetovi umjesto starih. Ujedinjenje svih, Židova, muslimana i nevjernika. Tri jutra zemlje i krava za svu djecu prirode. Luksuzna motorna mrtvačka kola. Prisilni fizički rad za sve. Svi parkovi dan i noć otvoreni za javnost. Električni strojevi za pranje posuda. Tuberkuloze, umobolnosli, rata i prosjačenja mora od sada nestati. Opće pomicanje, svakog ijedna poklade sa slobodnim izborom maske. Nagrade za sve, esperanto univerzalni jezik univerzalnog bratstva. Dosta nam je patriotizma kavanskih pijandura isušičavih lažljivaca. Slobodan novac, slobodan prihod, slobodna ljubav i slobodna svjetovna crkva u slobodnoj svjetovnoj državi.

O'MADDEN BURKE

Slobodna lisica u slobodnom kokošinju.

DAVYBYRNE

(zijejavući) hiiiiiiiiiaaaaaah!

BLOOM

Mješovite rase i mješoviti brakovi.

LENEIAN

A što je s mješovitim kupanjem?

(Bloom onima koji su blizu njega objašnjava svoje planove za obnovu društva. Svi se slažu s njim. Pojavi se čuvar muzeja u Kildare Streetu, vukući kola na kojima se nišu kipovi nekoliko golih božica, Venera Kallippgos, Venera Pandemos, Venera Metempsychosis i sadrene figure, također gole, koje predstavljaju devet muza. Trgovinu, Opemu glazbu. Ljubav, Novinstvo, Industriju, Slobodu govora. Većinski sistem glasanja. Gastronomiju, Osobnu higijenu. Glazbene priredbe u primorskim mjestima. Bezbolno porođajstvo i Popularnu astronomiju)

OTAC FARLEV

On je episkopalac, agnostik, svaštar koji hoće da uništi našu svetu vjem.

GOSPODA RIORDAN

(raspara svoju oporuku) Razočarala sam se u vama! Nitkove!

MAJKA GROGAN

(skine cipelu da je baci na Bloomu) Životinjo! Čudovište!

NJUŠKALO FLYNN

Zapjevaj nam nešto, Bloome. Jednu od onih starih slatkih pjesama.

BLOOM

(s objesnom veselošću)

Kleh se da nikad ostavit je neću,
a ona mi je dala rog za svijecu.
S mojim tralala tialala tralala tralala.

SKOČKO HOLOHAN

Dobri stari Bloom! Nitko mu ipak nije ravan.

PADDY LEONARD

Teatralni Irac!

BLOOM

Koja je željeznička opera nalik na tramvajsku pragu u Gibraltara?
Kružan to kas ti je.

(Smijeh)

LENEHAN

Plagijator! Dolje Bloom!

SIBILA POD VELOM

(zanosno) Ja sam Bloomovka i ponosim se time. Vjerujem u njega unatoč svemu. Život bih dala za njega, za tog najzabavnijeg čovjeka na svijetu.

BLOOM

(namigne anima oko sebe) Kladim se daje to dobra cura.

TIEODORE PUREFOV

(s ribarskom kapom i nepromočivim ogrtačem) On upotrebljava mehaničku napravu da osujeti svete namjere prirode.

SIBILA POD VELOM

(probode se bodežom) Moj božanski junak! *(umre)*

(I mnoge vrlo privlačne i oduševljene žene počine samoubojstvo, prohodu se bodežom, utope se, ispiju cijanovodičnu kiselinu, akonit, arsen, prerežu sebi vene, odbiju hranu, bace se pod pari valjak, s vrha Nelsonova stupa, u veliki badanj Guinnessove pivovare, otruju se uvlačeći glavu u plinsku pećnicu, objese se elegantnim podvezicama, skoče kroz prozor s različitih katova.)

ALEXANDER W. DOWIE

(Žestoko) Braćo kršćani i antibloomovci, čovjek po imenu Bloom dolazi sa dna pakla, sramoti kršćane. Taj smrdljivi jarac iz Mcndesa, taj paklenski razvratnik, već od najranijeg djetinjstva, u društvu neke razzdane starice, pokazivao je rane znakove djetinje pokvarenosti

koja podsjeća na Sodomu i Gomoru. Taj prljavi licemjer, ogrezao u gnusobi, to je onaj bijeli bik koji se spominje u Apokalipsi. On je štovalac Grimizne žene, spletko izbija iz samog daha njegovih nosnica! Za njega je lomača i kotao s vrelim uljem. To je Kaliban!

SVJETINA

Linčujte ga! Ispecite ga! Gori je odPamella! Lisac jedan!

(Majka Grogan baci cipelu na Blooma. Nekoliko trgovaca iz Upper i Lower Dorset Streeta bacaju na nj predmete male ili nikakve prodajne vrijednosti, kosti od šunke, prazne limenke kondenziranog mlijeka, kupus što se više ne može prodati, pješnjivi kruh, ovčje repove, otpatke slanine.)

BLOOM

(uzbuđeno) To je ludilo Ivanjske noći, opet neka jezovita šala. Neba mi, nevin sam kao snijeg koji još nije vidio sunca! To je bio moj brat Hcmj. On je moj dvojnik. Stanuje u Ulici Dolphin's Bam br. 2. Kleveta, ta zmija, nepravedno me optužila. Sugrađani, *sgcul i mbarrbata coisdegan capall*. Pozivam svoga starog prijatelja, dra Malachija Mulligana, sckso-loga, da d2 svoje stračno mišljenje o meni.

DOKTOR MULLIGAN

(u motociklističkoj jakni, sa zelenim motociklističkim naočalima na čelu)
Dr Bloom je biseksualno abnormalan. Nedavno je pobjegao iz privatne klinike dra Eustacea za umobolnu gospodu. Rođen izvan bračne postelje pokazuje znakove nasljedne padavice, što je posljedica neobuzdane pohotnosti. Kod njegovih predaka uočeni su tragovi elefantizma. Uočeni su simptomi kroničnog akshibicionizma. Prisutan je i latentni ambidekstritet. Prerano je očelavio zbog samobluda, zbog čega je perverzno idealističan, pokajnički razvratnik, i ima metalne zube. Zbog nekog obiteljskog kompleksa privremeno je izgubio pamćenje i uvjeren sam da se više griješilo prema njemu nego što je on sam griješio. Napravio sam pcrvaginani pregled i, pošto sam ispitivanju kiselinom podvrgao 5427 čmamih, pazušnih, gradnih i stidnih dlaka, izjavljujem da je on *virgo Intacta*.

(Bloom svojim cilindrom pokrije genitalije.)

DR MADDEN

Primijećena je i hipsospadija. U interesu budućih pokoljenja, predlažem da se oboljeli dijelovi sačuvaju u vinskoj žesti u Nacionalnom leralološkom muzeju.

IZSR CZRCSTHERS

Ispitao sam pacijentovu mokraću. Albuminoidna je. Salivacija je nedovoljna, palelami refleks isprekidan.

DR PUNCU COSTELLO

Fetor judaicus vrlo je nočljiv.

DR DIXON

(Čita liječnički nalaz) Profesor Bloom je savršen primjer novog ženskog mnškarca. Njegova moralna narav jednostavna je i mila. Mnogi su ga ocijenili kao draga čovjeka, dragu osobu. On je sve na svemir prilično čudan tip, plašljiv premda ne i slabonman u medicinskom smislu te riječi. Napisao je zaista prekrasno pismo, pravu pjesmu, službenom predstavniku Društva za zaštitu protestantskih svećenika, koje sve objašnjava. On je praktički potpun apstinent i mogu potvrditi da spava na prostirci od slame i jede najspartanskiju hranu, hladni suhi grah iz prodavaonice. Ljeti i zimi nosi košulju od kostrijeti čiste irske izrade, i bičuje se svake subote. Neko vrijeme je, kako čujem, bio jedan od najgorih prijestupnika u popravilištu Glenree. U dragom izvještaju kaže se daje bio vrlo posthumno dijete. Tražim za nj milost, u ime najsvetije riječi koju su naši govorni organi ikad morah izgovoriti. On će uskoro postati majka.

(Opće uzbuđenje i sućut. Žene padaju u nesvijest. Neki bogati Amerikanac na ulici skuplja priloge za Blooma. Brzo se nakupe zlatnici i srebrnjaci, bjanko-čekovi, novčanice, dragulji, uputnice državne blagajne, dospjele mjenice, obveznice, bračno prstenje, lanci za satove, medaljoni, ogrlice i narukvice.)—

BLOOM

Oh. Kako želim postati majka.

(u haljini bolničarke) Čvrsto me zagrlite, draga. Uskoro će sve biti gotovo, čvrsto, draga.

(Bloom je čvrsto zagrti i rođi osmoro muške žute i bijele djece. Ona se pojave na stepenicama pokrivenim crvenim tepihom ukrašenim rijetkim biljkama. Sve osmoro su lijepi, skupocjenih metalnih lica, dobro građeni, lijepo odjeveni i dobro odgojeni, tečno govore pet suvremenih jezika i zanimaju se za različite umjetnosti i znanosti. Svakome je ime čitljivim slovima otisnuto na napsniku košulje: Nasodoro, Goldjinger, Chrysostomos, Maindree, Silversmile, Silberselber, Vifargent, Panargyros. Odmah su u nekoliko različitih zemalja postavljeni na visoke odgovorne javne položaje kao što su upravitelji banaka, upravitelji željeznica, predsjednici dioničkih društava, potpredsjednici hotelskih sindikata.)

NEKI GLAS

Blome, jesi li ti Mesija ben Josip ili ben David?

BLOOM

(mračno) Tako je kako kažeš.

BRAT GUNĐALO

Onda učini čudo kao otac Charles.

BANTAMLVONS

Proreci tko će pobijediti u Saint Legeru.

(Bloom hoda po mreži, pokriva lijevo oko lijevom rukom, prolazi kroz nekoliko zidova, penje se na Nelsonov stup, kaptima obješen visi s najviše izbočine, pojede dvanaest tuceta ostriga (zajedno s ljušturama), iscijeli nekoliko škrofuloznih bolesnika, grči lice tako da postaje nalik na mnoge povijesne osobe, lorda Beaconsjelda, lorda Byrona, Wata Tylera, Mojsija Egipatskog, Mojsija Majmonidesa, Mojsija Mendelsohna, Henryja Irvinga, Ripa van Winklea, Kossutlui, Jeana-Jacquesa Rousseaua, baruna Leopolda Rothschilda, Robinsona Crusoea, Sherlocka Holmesa, Pasteura, okreće sva-ku nogu istodobno u raznim smjerovima, naređuje plimi da se povuče, pomrači sunce ispruživši mali prst.)

(u uniformi papinskog zuava, u željeznom oklopu što ga tvore prsni oklop, oklop za ruke, oklop za bedra, oklop za noge, s velikim svjetovnim brcima i mitrom od ambalažnogpapira) Leopoldi autem generatio. Mojsije rodi Nou a Noa rodi Eunuha a Eunuh rodi O'Hallorana a O'Halloran rodi Guggcnhcima a Guggcnhcim rodi Agendaiha a Agendath rodi Netaima a Nctaim rodi Le Hirscha a Le Hirsch rodi Jesuruma a Jesurum rodi MacKaya a MacKay rodi Ostrolopskog a Oslrolopsy rodi Smerdoza a Smcrdoz rodi Wcissa a Weiss rodi Schwarz a Schvvarz rodi Adrianopolija a Adrianopoli rodi Aranjueza a Aranjucz rodi Lcwyja Lawsona a Lewy Lawson rodi Ihabudonosora a Ihabudonosor rodi O'Donnella Magnusa a O'Donnell Magnus rodi Christbauma a Christbaum rodi bcn Maimuna a bcn Maimun rodi Dustvja Rhodcsa a Dustv Rhodes rodi Bcnamora a Bcnamor rodi Joncs-Smitha a Jones-Smith rodi Savorgnanoviča a Savorgnanovič rodi Jaspcrstonca a Jaspcrstonc rodi Vinglcluniemca a Vinglctunieme rodi Szombathclyja a Szombathely rodi Viraga a Virag rodi Blooma et vocabitur nomen eius Emmanuel.

MRTVAČKA RUKA

(pišepo zidu) Bloom jc varalica.

STIDNA UŠ

(u odjeći šumskog razbojnika) Sto si radio u oboru iza Kilbarracha?

DOJHNĆE ŽENSKOG SPOLA

(maše zvečkom) A pod mostom Ballybough?

ČESVINA

A u vražjoj guduri?

BLOOM

(sav od bijesa pocrveni od čela do stražnjice, tri suze kapnu mu iz lijevog oka) Poštedi te mi prošlost.

PROTJERANI IRSKI SELJACI

(u tjesnim prslucima, kratkim hlačama, s toljagom kao na sajmu u Donnybrooku) Premlatimo ga!

(Bloom s magarećim ušima prekrivenih ruku sjedne na stup sramote, ispruživši noge. Zvižduče Don Giovaimija, a ccnar lećo. Uhvativši se za ruke artanska siročad skače oko njega. Djevojke iz kazneno-popravnogzavoda, uhvativši se za ruke, skaću oko njega u suprotnom smjeru.)

ARTANSKA SIROČAD

Ti krme, ti prase, ti šugavo štene!
Ti misliš da te vole žene!

DJEVOJKE IZKAZNENO-POPRAVNOG ZAVODA

Ako se vidiš s njim
slažem se kaži sa svim
čekam ga on zna gdje
tako mu reci sve.

HORNBLOWER

(u oplećku Židovskog velikog svećenika s lovačkom kapom na glavi, objavljuje) I grijeha naroda neka odnese on Azazelu, duhu koji prebiva u pustinji, i Lilit, noćnoj vještici. I oni će ga kamenovali i onečistiti, da, svi iz Agendath Nelaima i iz Mizraima, iz zemlje Hamove.

(Svi na na Blooma bacaju lagano kamenje od papirušine. Mnogi putnici-namjernici i psi bez gospodara prilaze mu i onečšćuju ga. Mastiansky i Citron, s dugim zaliscima, prilaze u odjelima od gabardena. Bradama mašu Bloomu u lice.)

MASITANSKV I CITRON

Beliale! Laemlcinc iz Istre, lažni Mesijo! Abulal'ijo! Priznaj svoju krivicu!

(Pojavi se George R. Mesias, noseći glačalo pod pazuhom, podnoseći račun.)

Prepravljanje hlača jedanaest šilinga.

BLOOM

(veselo trlja ruke) Baš kao u dobra stara vremena. Jadni Bloom!

(Ruben). Dodd, crnobradi Iskariot, loš pastir, prilazi stupu sramote noseći na ramenu leš svoga utopljenog sina.)

RUBIN J.

(promuklo šapće) Izdani smo. Cinker je otišao po pajkane. Kidnimo prvim vlakom.

VATROGASNA BRIGADA

Tu-tu!

BRAT GUNĐALO

(Ibuče Blooma u žutu odjeću s oslikanim izvezenim plamenovima i natakne mu visoki šiljasti šešir na glavu. Vreću s barutom stavi mu oko vratu t preda ga a ruke civitutu vlastima, govoreći) Oprostite mu prijes-tupe.

(Poručnik Myers iz dublinske vatrogasne brigade na sveopći zahtjev zapali Blooma. Kuknjava.)

GRAĐANIN

Hvala nebesimal!

BLOOM

(u odjeći bez šavova s oznakom LHS. stoji uspravno usred feniksovskih plamenova) Ne plači te zbog mene, o kćeri Erin. *(dublinskim novinarima pokazuje tragove opekotina)*

(Kćeri Erin, u crnim haljinama, s velikim molitvenicima i dugim zapaljenim svijećama u ruci, kleknu i mole.)

KĆERI ERIN

Bubreže Bloomov, moli za nas.

Cvijete kupaonice, moli za nas.

Mentore Mentonov, moli za nas.
Akvizitem Freemana, moli za nas.
Masone milosrdni, moli za nas.
Sapne Intajnci, moli za nas.
Slasti grijeha, molite za nas.
Glazbo bez riječi, moli za nas.
Koritcljn Građaninov, moli za nas.
Prijatelja svekolikog čipkastog ženskog mblja, moli za nas.
Primaljo najmilosrdnija, moli za nas.
Krampira, zaštitniče od knge i kolere, moli za nas.

(Zbor od šest stotina glasova, kojim ravna Vincent O'Brien, pjeva Alelnja Gospodu Bogu Svemogućem iz Hahdelova Mesije uz orguljsku pratnju Josepha Glynna Bloom zanjemi, skvrčen,, karboniziran)

ZOE

Govori sve dok ne poemiš n licn.

BLOOM

(sa šeširoj, s glinenom lutom zataknutom za nji, s prašnim cokulama, iseljeničkim zavežljajem smotanim u crven rubac u ruci, sa smiješkom u oku, vodeći na uzici od lika kao treset crno prase) Pusti me sada da odem, gospodarice ove kuće, jer tako mi svih koza u Connemari, otac će me i majka inače grdno isprebijati, *(sa suzom u oku)* Samo bezumlje. Patriotizam, tuga za pokojnicima, glazba, budućnost rase. Biti ili ne biti. Životni san je prestao. Dovršili ga u miru. Neka oni nastave živjeti. *(tužno se zagleda u daljinu)* Ja sam propao. Nekoliko tableta akonita. Navučeni zastori. Pismo. Zatim leći na počinak, *(tiho diše)* Ništa više. Živio sam. Odlazim. Zbogom.

ZOE

(suho, s prstom zataknutim za baršunastu vrpcu oko vrata) Zaista? Do slijedećeg puta. *(ruga se)* Sigurno si ustao na lijevu nogu iM si prebrzo obavio posao sa svojim draganom. O, čitam ti misli!

BLOOM

(gorko) Muškarac i žena, ljubav, što je to? Čep i boca. Sit sam toga. Neka sve ide do vraga.

ZOE

(s iznenadnom sražbom) Mrzim neiskrene hnlje. I zadnja knrva zavrednje pažnjn.

BLOOM

(pokajnički) Vrlo sam nepristojan. Ti si nnžno zlo. Odakle si? Iz Londona?

ZOE

(brbljavo) Iz Krmećc kaljuže gdje svinje klavir sviraju. Rodom sam iz Yoricshirea. *(drži ga za ruku koja pipa bradavicu njene sise)* Slušaj, dragoviću, ostavi se ćorava posta. Imaš li koju para za na brzaka? Deset šilinga?

BLOOM

(smješka se, polako klimne glavom) I više, hurijo, i više.

ZOE

Pa što ne kažeš? *(ovlaš ga pogladí baršunastim šapama)* Hoćeš li u salon da vidiš našu novu pijanolu? Dođi, skinut ću ove krpíe.

BLOOM

(neodlučno se češe po tjemenu s neusporedivom zbunjenošću izmrcvarenog torbara, procjenjujući udaljenost njenih otjuštenih krušaka) Netko bi bio stvarno ljubomorán da zna za to. Zelenooko ćudovište. *(iskreno)* Ti znaš kako je to teško. Ne moram ti govorili.

ZOE

(polaskana) Što oko ne vidi, srce za lim ne žali. *(pogladí ga)* Dođi.

BLOOM

Nasmijana vještice! Ruka koja ljulja kolijevku.

ZOE

Bebice!

BLOOM

(u dječjoj košuljici i kaputiću, velike gkt ve 5 uvojkom crne kose, upre svoje velike oči u njenu glatku haljinu i debljuškastim prstima broji mjedene kopče na njoj, plazi vlažni jezik i tepa) Jcna dvije lli: lli dvije jena.

KOPCE

Voli me. Ne voli me. Voli me.

ZOE

Tko šuti, pristaje. *(Malim, raširenim čaporcima zgrabi ga za ruku, kažiprstom mu na dlanu nacрта znak tajnog izaslanika, mameči ga njegovoj sudbini) Vraće ruke, hladno srce.*

(On oklijeva usred opornih mirisa, glazbe, iskušenja. Ona ga vodi prema stubištu, mameči ga mirisom svojih pazuha, poročnošću svojih našminkanih očiju, šuštanjem svoje haljine u čijim se valovitim naborima krije lavlji zadah svih mužjaka koji su je imali)

MUŽJAa

(šireći sumporni zadah pohote i gnolja i bjesneć u svojim kavezima, potmulo ričući, njišući tamo-amo omamljenim glavama) Dobro!

(Zoe i Bloom stignu do kućnog praga na kojem sjede dvije njene sudruge kur l'e. Radoznalo ga mjere ispod nacrtanih obrva i smješkaju se njegovom užurbanom naklonu. On se nespretno spotakne.)

ZOE

(njena ga spretna ruka istog trena zadrži) Hopla! Nemoj pasti uza stepenice.

BLOOM

Pravednik sedam puta pada. *(na pragu se ukloni u stranu) Poslije vas, kako je i red.*

ZOE

Prvo dame, zatim gospoda.

(Prekoračprag. On oklijeva. Ona se vrati i, pruživšimu ruku, povuče ga unutra. On prekorači prag. Na vješalici od jelenskog rogovlja u

predsoblju visi muški šešir i kišni ogrtač Bloom skine šešir, ali vidi taj šešir i ogrtač, namršti se, zatim se nasmiješi, zabrinut. Vrata na polukatu širom se otvore. Neki muškarac u crvenoj košulji i sivim hlačama, sa smeđim čarapama, uzdignute čelave glave i kozje brade, prolazi majmunskim korakom noseći pun vrč vode, s dvodjelnim crnim naramenicama što mu se njišu iza pete. Okrenuvši brzo glavu, Bloom se sagne nad stol u predsoblju da se bolje zagleda u prepeličarske oči neke lisice u trku; zatim, dignuvši glavu, njušećipode za Zoe u salon s klavirom. Sjenilo od svijetlotjubičastog svilenog papira prigušuje svjetlost stropnog svijetljaka. Uokrug lete noćni leptiri, sudaraju se, odljeću. Pod je pokriven linoleumskim mozaikom od kao žad zelenih, ažurnih i cinoberastih romboida. Na sve se strane vide tragovi nogu, peta do pete, peta uz ulegnuće, prst do prsta, noga preko noge, arabeska stopa bez sablasnih tijela, sve zbrkano i zbrda-zdola. Zidovi su oblijepljeni papirnatim tapetama s naslikanim tisovim lišćem i otvorenim proplancima. Ispred kamina stoji raširen paravan s paunovim perjem. Lynch, podvijenih nogu, čuč pokaj kamina na sagu od isprepletene dlake, s obratno okrenutom kapom na čelu. Štapićem polako daje takt Kitty Ricketts, koščata blijeda kurva u mornarskom kostimu, s rukavicama od jelenske kože zavmutim na koraljocrvenom zapešću, s veržastom torbicom u ruci, sjedi na rubu stola njišući nogom i gledajući se u pozlaćenom zrcalu iznad kamina. Krajčak vrpce njena steznika visi joj malo ispod jakne. Lynch podrugljivo pokazuje na par kod klavira.)

KITTY

{zakašlje u dlan} Malo je luckasta, {pokazuje mašući kažiprstom} Tuk-tuk. {Lynch joj štapićem zadigne suknju i bijelu podsuknju. Ona ih opet brzo povuče.} Ne budi nepristojan, {štucne, zatim brzo namjesti mornarsku kapu pod kojom joj se žari kosa, crvena od kane} O, oprosti!

ZOE

Više svjetla, Charley. {pride stropnom svijetljaku i odvrnepln do kraja}

KITTY

{zuri u plinski plamen} Što mu je noćas?

LYNC1-I

{(dubokim glasom)} Ulazi duh s baucima.

ZOE

Kucni u drvo za Zoc.

(Štapić u Lynchovoj ruci bljesne: mjedeni žarač Stephen stoji kraj pijanole na kojoj leže njegov šešir i jasenov štap. Sa dva prsta još jednom ponovi niz čistih kvinta. Florry Talbot, plavokosa slabašna kurva žuta kao gušćje salo u odrpanoj haljini boje pjesevnih jagoda, slušajući leži ispružena na jednom kraju sofe, mlohava joj podlaktica visi preko jastuka. Velik joj ječmenac pritišće sanjivi očni kapak.)

(štucne opet, trznuvši prevješenu nogu) O, oprostii!

ZOE

(istog trenu) Tvoj dragi misli na tebe. Zaveži čvor na košulji.

(Kitty Ricketts sagne glavu. Njena se boa otkaçi, sklizne, klizi joj preko ramena, leđa, ruke, stolice na pod. Lynch štapićem podigne tu smotanu gusjenicu. Ona ponovo zmijski omota svoj vrat, ugnijezdivši se. Stephen se osvrne na šćućureni lik s naopako okrenutom kapom na glavi.)

STEPI-IEN

Zapravo uopće nije važno da li je Benedetto Mareello to pronašao ili stvorio. Obred je pjesnikov oslonac. To bi mogla biti kakva stara himna u čast Demetre ih čak i pratnja za *Coela enarrant gloriam Domini*. Primjerena je za tonove ili tonalitete toliko oprečne kao što su hiperfrigijski i miksolodijski, i za tekstove toliko različite kao što je hripavo kliktanje svećenika oko Davidova, odnosno Kirkina ili, šta to govorim, Cererina žrtvenika, i pouzdana Davidova obavijest o pobjedniku na trkama, što ga daje svom prvom fagotista, glede nepogrešivosti njegove svemoćnosti. *Mais nom de nom*, to je dmgji par rukava. *Jetez la gourmette. Faut que jeunesse sepasse.* *(stane, pokazuje na Lynchovu kapu, smješka se, smije se)* Na koju ti je stranu okrenuta ta tikva učenosti?

KAPA

(mrzovoljno i potišteno) Ih! To jc tako zato Sto je lako. Ženska pamet. Židovski Gik je grčki Židov. Kraj nosli se dodiraju. Smrt je najviši oblik života. Ih!

STEPHEN

Ti se sasvim dobro sjećaš svih mojih zabluda, razmetanja, grešaka. Koliko ću se još dugo gradili da ne primjećujem tvoju nevjemosť? Bros!

KAPA

Ih!

STEPHEN

Čuj još i ovo. *(namršti se)* Razlog je u tome što su tonika i dominantna odvojene najvećim mogućim intervalom koji...

KAPA

Koji? Završi. Ne možeš.

STEPHEN

(s naporom) Intervalom koji. Je najveća moguća ehpsa. Koja se podudara s. Najvišim obratom. Oktavom. Koja.

KAPA

Koja?

(Vani gramofon počne treštati) Sveti grad. ^

STEPHEN

(naglo) Ono što je otišlo na kraj svijeta da se ne bi srelo sa samim sobom, Bog, sunce, Shakcspeare, trgovački putnik, susrevši se sa samim sobom u stvarnosti postalo je to isto. Čekaj trenutak. Čekaj sekundu. Do vruga i taj što se dere na uhci. To isto što je samo po sebi neizbježno bilo predodređeno da postane. *Ecco!*

LVNCn

(s podrugljivim njištavim smijehom ceri se Bloomu i Zoi Higgins) Kakav učen govor, a?

ZOE

(Živahno) Bog te prosvijetlio, on zna više nego što si ti ikad znao.

(Flony Talbot gojazno glupo gleda u Stephena.)

FLORRV

Kažn da će ljetos biti propast svijeta.

KITTV

Zaista!

ZOE

(prase u smijeh) Veliki nepravedni Bože!

FLORRV

(Uvrijeđeno) Ali, novine su pisale o Antikristu. O, svrbi me taban.

(Odrpani bosonogi dječaci-izvikivači novina, vukući papirnatog zmaja, protapćaju pokraj njih vičući.)

DJECACI-IZVIKIVACI NOVINA

Najnovije izdanje. Rezultat trke drvenih konjića. Morska zmija u kraljevom kanalu. Antikrist sretno stigao.

(Stephen se okrene i ugleda Blooma.)

STEPHEN

Jedan takt, više taktova i pola lakta.

(Ruben.) Antikrist, vječni Zid s grabežljivom otvorenom rukom iza leđa, približi se teškim koracima. Oko bokova mu visi hodočasnička torba iz koje vire obveznice i nenaplaćene mjenice. Preko ramena nosi visoko uzdignutu čakiju sa čije kuke zakvačena za nabore hlaća visi raskvašena presavijena tjelesina njegova jedinca, spašenog iz valova Lijjeyja. Neki čovječuljak u liku Puncha Costella, kljast, grbav, vodene glave, isturene čeljusti, zabačena čela, s nosinom kao u patuljka Noska, prevrćući se preko glave ude kroz tamu koja postaje sve gušća.)

Kako?

ČOVJEČULJAK

(Škljocajući vilicama baca se tamo-amo, kolutajući očima, cvileći, skakućućipoput klokana s ispruženim grabežljivim rukama, zatim odjednom progura bezubo lice kroz rašlje svojih bedara) Il vien! C'est moi L'homme qui rit! L'hommeprimigenel (vrti se naokolo vičući kao derviš) Sieurs et dames, faites vos jeux! (Čučite žonglirajući iz ruke mu izlijeću mali, ruletu slični planeti.) Les jeux sont faits! (Planeti se spuketavim praskom zaletе jedan u drugi.) Rien va plus! (Planeti, lagani baloni, dignu se naphani i odjedre. On skoči i nestane u zrakopraznom prostoru.)

FLORRY

{tone u otupljenost, krišom se prekrži} Propast svijeta!

(Topli ženski zadah širi se iz nje. Magična tama ispuni prostor. Kroz maglu koja nadire izvana trešti gramofon zaglušujući kašalj i struannip nomj.)

GRAMOFON

Jeruzalem!

Otvori vrata svoja i zapjevaj

Hosana...

(Raketa juri prema nebu i rasprsne se. Iz nje pada bijela zvijezda navješćujuć svršetak svega i drugi dolazak Elijin. Po beskrajnom, nevidljivom konopu razapetom od zenita do nadira Propast svijeta, dvoglavi oktopod u ki llovima školskog slugе, s vojničkom šubarom i kockastom suknjom, u obliku Triju nogu otoka Man, prevrće se u trmini s glave na glavu.)

PROPAST SVIJETA

(sa škotskim naglaskom) Ko će plesat nauznačke, nauznačke, nauznačke?

(Povrh nadiruće magle i zagušnog kašlja diže se visoko Elijin glas, oštar kao u pravca. Vidi se kako se znoj u širokoj misnoj haljini

*od balista s ljevkastim rukavima, s licem crkvenjaka iznad tribine
pokrivene američkom zastavom. Šakom udari po ogradi!*

ELIJA

U ovom Šatoru, molim, nema Steklanja. Jake Crane, Crcole Sue, Dove Campbell, Abc Kirsehner, kašlj ite zatvorenih usta. Čuj te, ja upravljam čitavom ovom pragom. Momci, sad je čas. Prema Božjem vremen u sada je 12.25. Recite majci da ćete stići. Brzo kupite kartu i glavni zgoditak je vaS. Smjesta se pridružile. Uzmite kartu sve do raskrižja Vječnost, direktna vožnja. Samo joS jednu riječ. Jeste li vi bog ili prokleta grada zemlje? Jesmo li spremni ako drago doSaSćc bude na Concy Islandu? Florry Krist, Stepchn Krist, Zoc Krist, Bloomc Krist, Kilty Krist, Lynch Krist, na vama je da osjetite tu kozmičku snagu. Je li vas baS briga za kozmos? Nije. Budite na strani anđela. Budite prizma. Vi imale ono nešto u sebi, onaj viši Ja. Možete rame uz rame stati s jednim Isusom, s jednim Gaultamom, s jednim Ingersollom. Jeste li na loj valnoj dužini? Kažem da jeste. Potrebno je samo da to shvatite, dragi vjernici, i radosni će vam izlet u nebo biti prava igrarija. Kopčate? To je eliksir života, vjerujte jačeg još nije bilo. To je prava pita sa džemom. To je najlukavija smicalica da se čovjek isključi iz svega. To je sjajno, supersjajno. To preporada. To vibrira. Ja to znam i neka vrsta vibratora ja sam. A sada šalu na stranu, udimo u samu bit. A. J. Christ Dowie i filozofija harmonije, kopčate li? Dobro. Šezdeset deveta ulica zapadna, broj sedamdeset sedam. Kužite? To je to. Nazovite mesuneofonom u svako doba. Pijandure, štedite svoje poštanske marke *(više)*, a sada našu himnu. Svi se zdušno pridružite. Još jednom! *(pjeva)* Jera...

GRAMOFON

(zaglušujućnjegov glas) Kurazalamcnitivissokkkk... (igla kreštavogrebe po ploči)

TRI KURVE

(začepe uši vrišteć) Ahhkkk!

ELIJA

(u košulji zavnutih rukava, crn u licu, više na sav glas, uzdignutih ruku)
Veliki brate tamo gore, gospodine Predsjedniče, čuješ što bio govorio sam ja tebi. Naravski, osjećam jaku vjera u tebe, gospodine Predsjedniče. Naravski, mislim sada da gospođica Higgins i gospođica Ricketts

imaju pul vjere u sebi. Naravski, čini mi se da nikad nisam vidio grde prestašenu žensku od vas, gospodice Flony, maloprije kada sam bio vas gledati. Gospodine Predsjedniče, dodi i pomozmi mi spasiti naše sestre drage, *(namigne prisutnima)* Naš gospodin Predsjednik, on vidjeti sve i ništa ne kazati.

KITTY-KATE

Zaboravila sam se. U trenutku slabosti sagriješila sam i učinila ono što sam učinila na Constitution Hillu. Krizmao me biskup i upisao u družbu trećorediea. Sestra moje majke udala se u Montmorencyju. Bio je to neki limarski pomoćnik koji me upropastio kada sam bila nevina.

ZOE-FANNV

Pustila sam mu da mi ga uvali onako, šale radi.

FLORR Y-TERES A

To je bila posljedica toga što sam pila porto nakon Hennessyja sa tri zvjezdice. Sagriješila sam s Whelanom kada mi se uvalio u krevet.

STEPHEN

U početku bijaše riječ, a na svršetku svijet bez svršetka. Blagoslovljeno neka je osam blaženstava.

(Blaženstva, Dixon, Madden, Crotthers, Costello, Lenehan, Bannon, Mulligan i Lynch, u bijelim medicinarskim ogrtačima, po četvorica u redu, koračajući paradnim korakom, promiču brzo i bučno.)

BLAŽENSTVA

(nesuvislo) Bljuva biftek buldog bik brenta burmut buzer biskup.

LYSTER

(u kvekerskim sivim, do koljena dugim hlačama, sa šeširom širokog oboda, kaže diskretno) On je naš prijatelj. Ne treba da spominjem imena. Traži svjetlost.

(Prođe pokraj njih plešući. Ude Best u frizerskoj odjeći, sjajno opranoj i izglačanoj, s papilotama u kosi. Vodi Johna Eglintona odjevenog u mandarinski kimono od žutog nankinga, s gušterasto zelenim prugama i visokim šeširom u obliku pogode.)

UEST

(smješajući se podigne šešir i otkrije glavu kojoj s tjemena kao svinjski repič strši perčin vezan narančastom vrpcom) Vidite, upravo sam ga uljepšao. Lijepa stvar, kao što znate, kaže Yeats, odnosno Keats.

JOHN EGLINTON

(izvadi tamni fenjer sa zelenim zastonom i osvjetli njime jedan kut: zajedljivim glasom) Estetika i kozmetika spadaju u budoar. Ja tražim istinu. Čistu istinu za čistog čovjeka. Tanderagee želi činjenice i kani ih dobiti.

(U stošcu svjetlosti iza sanduka za ugljen, bradati lik Mananauna MacLira, drevnog irskog mudraca svetačkih očju, razmišlja s bradom na koljenima. Polako ustaje. Hladni morski vjetar struji iz njegovih druidskih usta. Oko glave svijaju mu se jegulje i jeguljice. Pokriven je morskrom travom i školjkama. U desnoj ruci drži pumpu za bicikl. Lijevom za oba klijesta stišće ogromnog jastoga.)

MANANAUN MACLIR

Aum! Hek! Wal! Ak! Lub! Mor! Ma! Bijeli jogin bogova. Tajanstveni glasnik Hermesa Trismegistosa. *(glasom jujkavog morskog vjetra)* Punardžanam petsi pandžob! Ne dam da me se vuče za nos. Netko je rekao: čuvaj se lijevog, kulta Saktijeva. *(krikom burnica)* Šakli Šiva, tamni skriveni Oče! *(pumpom za bicikl udari jastoga u lijevoj ruci. Na njegovom uslužnom brojčaniku zari se dvanaest znakova zodjaka. Zaječi snagom oceana)* Aum! Baum! Pyjaum! Ja sam svjetlo domaćeg ognjišta. Ja sam snovili roviti maslac.

(Mirtvačka judinska ruka uguši svjetlo. Zelena svjetlost blijedi i postaje svjetlojubičasta. Plinski plamen pištavo tuguje.)

PLINSKI PLAMEN

Ihia! Fuiiiiiii!

(Zoe potrči prema svijećjaku i, izvivši nogu, namješta plinsku mrežicu.)

ZOE

Tko ima čik, kad sam već tu?

LYNCH

(baci cigaretu na stol) Evo.

ZOE

(zabaci glavu u siranu od tobože povrijeđenog ponosa) Zar se tako postupa sa jednom damom? (Protegne se da na plamenu upali cigaretu, vrtećje polako, pokazujući smeđe čuperke svojih pazuha. Lynch žaračem odvažno zadigne rub njene haljine. Golo od podvezica nagore pod haljinom boje safira pokaže se njeno vilinskizeleno tijelo. Ona spokojno odbija dimove.) Vidiš li madež na mojoj stražnjici?

LVNCH

Ne gledam.

ZOE

(zavodničkim pogledom) Ne? Ti ne bi načinio takvo nešto. Nisi li za te stvari, je li?

(Lažno sramežljivo žmirkajući, značajno pogleda Blooma, zatim se okrene njemu, otjcvacivst suknu sa zaraca. Plavi jliičiponovo joj okupa put. Bloom stoji, požudno se smješkajući, vrteći palcima. Kitty Ricketts oslini srednji prst i, gledajući se u zrcalo, zagladi obrve. Lipoti Virag, bazilikogramat, naglo se skotrlja niz dimnjak i gizdavo stupi dva koraka lijevo na nespretnim ružičastim hoduljama. Umotan je u nekoliko ogrtača i nosi smeđi kšini ogrtač pod kojim drži svitak pergamenta. Na lijevom oku svjetluca mu monokl! Cashedela Boylea O'Connora Fitznuiuricea Tisdalla Farrella. Na glavi mu čuči egipatski pšenl. Za svako uho zadjenuo je gušćje pero.)

VIRAG

(lupne petama, nakloni se) Ime mi je Virag Lipoti, iz Szombathelyja. (zamišljeno, suho zakašlje) Ovdje kod vas prilično je prisutna promiskuitetna golotinja, je li? Pogled na njenu pozadinu slučajno je otkrio činjenicu da ona ne nosi onaj prilično intiman komad rublja koji je tebi posbocno drag. Nadam se da si primijetio trag injekcije na njenu bedru? Dobro.

BLOOM

Djedice. Ali...

VIRAG

Točka dva, ona lamo s trešnjacovrvenom i bijelom coil'cusom, čija kosa za svoj u boju uvelike ima zahvaliti našem narodnom ekstraktu rajevine, odjenula se za šetnju i dobro utegnula u stezник, sudeći po tome kako sjedi. Reklo bi se da je progutala kolac. Ispravi me ako grijеšim, ali uvijek sam smatrao da takav postupak kokcinskih ljudskih stvorova koji letimice pokazuju svoje donje mblje, tebe privlači zbog ekshibicionističnosti. Jednom riječju. Hipogrif. Je li tako?

BLOOM

Prilično je mršava.

VIRAG

(ne nejubazno) Točno. Dobro si primijetio, a ona dva izbačena džepa na suknji i lagano suživanjc nadolje smišljeni su za to da izazovu dojam obline bokova. Nedavno kupljeno na rasprodaji, pri čemu je operušala neku ptičicu. Jeftina elegancija da zaslijepi oči. Pogledaj tu brigu za najmanj u pojedinost. Nikad ne oblači sutra ono što možeš obući danas. Paralaksa, *(nervoznim trzajem glave)* Jesi li čuo kako mi je u mozgu škljocnulo? Polislabaks!

BLOOM

(oslonivši se laktom o dlan, s kažiprstom na licu) Doima se tužno.

VIRAG

(cinično, pokazuje svoje žute lasičje zube, nadolje prstom povuče lijevo oko i promuklo zalaje) Vaika! Čuvaj se šiparica i lažne tuge. Ljiljan s ulice. Sve imaju onaj krasuljak što ga je otkrio Rualdus Columbus. Poljubi je. Pogolubi je. Kameleon, *(vedrije)* Tako, a sada mi dopusti da ti skrenem pažnju na točku tri. Dobar dio nje može se vidjeti prostim okom. Pogledaj tu hrpu oksidirane biljne tvari na njenoj lubanji. Oho, zadiže stražnjicu. Ružno pače među prisutnima, izdužena i niske kobilice.

BLOOM

(sa žaljenjem) A kad tamo, ti bez puške.

VIRAG

Nudimo vam sve vrste, blage, srednje i jake. Platite, izaberite. Usrećite se bilo s ovom bilo sa...

BLOOM

Sa...?

VIRAG

(savivši jezik nagore) Njam! Gle. Krma joj je široka. Obložena je priličnim slojem sala. Po težini gradi očigledno spada u sisavce, primjećuješ da joj sprijeda strše dvije izbočine znatnih dimenzija, što vrlo lako mogu pasti u tanjur s juhom, dok na pozadini malo niže ima dvije dodatne izbočine koje ukazuju na krupno debelo crijevo i oblinu prikladnu za pipanje, kojoj ne nedostaje ništa osim malo čvrstine. Takvi mesnati dijelovi razultat su pažljive ishrane. Ako se hrane u kokošinjcu, jetra im dosegne slonovske dimenzije. Kuglice od svježeg kraha sa slatkim korijenom i benzojem, što ih gutaju sa zelenim čajem, opskrbljuju ih u kratkom životu prikladnim jastucima upravo gorostasnih naslaga sala. To ti odgovara, je li? Faraonsko obilje kakvo se samo poželjeli može. Uvali se u nj. Crvotočna. *(grlo mu se grčevito stegne)* Plufplaf! Evo ga, opet počinje.

BLOOM

Ja ne volim ječmenac.

VIRAG

(uzvije obrvama) Treba ga dotaknuti zlatnim prstenom, *kažu* *Argumentum ad feminam*, kako smo govorili u starom Rimu i drevnoj Grčkoj u vrijeme konzulovanja Diploducusa i Ichthyosaurus. Uostalom, to je najbolji Evin lijek. Nije na prodaju. Samo za iznajmljivanje. Hugent. *(trgne se)* Čudan zvuk. *(ohrabrujuće zakašlje)* Ali to je možda samo bradavica. Nadam se da ćeš zapamtiti ono što ću te u vezi s tim naučiti? Pšenično brašno s medom i oraščićem.

BLOOM

(razmišljajući) Pšenično brašno s crvotočnicom i silabaksom. To mučno ispitivanje. Bio je to neobično naporan dan, sve same nezgode. Čekaj. Čini mi se da si rekao da krv iz bradavica stvara nove bradavice...

VIRAG

(strogo, još namršljenijeg nosa, namignuvši krajičkom oka) Prestani vr-
tjeli palcima i mućni malo glavom. Vidiš, zaboravio si upotrijebili
mnemolelmiku. *La causa e santa*. Tara. Tara. *(za se)* Zacijelo će se
sjetiti.

BLOOM

Čini mi se da si spominjao i ružmarin i snagu volje kao lijek protiv
parazitskih tkiva. Ili ne, ne to, sinulo mi je. Dodir mrtvačke ruke liječi.
Mnemo?

VIRAG

(uzbučeno) Tako je. Tako je. Upravo tako. Tehnika, *(energičnopotapše
po svom svitku pergamenta)* Ova ti knjiga sa svim pojedinostima govori
kako moraš postupiti. Potraži u kazalu, akonit za panični strah, solna
kiselina za melankoliju, pulsallilla za prijapizam. Virag će govorili o
amputaciji. Naš stari prijatelj kauslična soda. Treba ih uništiti.
Konjskom strunom odrezali ih ispod tankog vrata. Nego, da promi-
jenimo temu i okrenemo se Bugarima i Baskima, jesi li načisto voliš li
ili ne voliš žene u muškom odijelu? *(suho se nasmije)* Punu si godinu
namjeravao posvetiti proučavanju problema religije a ljetnih mjeseci
1886. riješiti kvadratura kruga i dobiti onaj milijun. Šipak! Od uzvi-
šenog do smiješnog samo je jedan korak. Pidžame, na primjer? Ili duge
najlon gaćice s umetkom, zatvorene? Ili, recimo, oni komplicirani jc-
dnodijelni kombinei s gaćicama? *(podrugljivo kukurikne)* Kukuriku!

*(Bloom nesigurnim pogledom odmjeri one tri kurve, zatim se zagleda
u zaslonjeno blijedobljubičasto svjetlo, slušajući neumomi let noćne
leptirice.)*

BLOOM

Tada sam želio da sada završim. Spavaćica nikad nije bila. To je zbog
toga. Ali, sutra je nov dan. Prošlost je bila danas je. Što je sada bit će
tada sutra kao što je sada bilo jest prošlost jučer.

VIRAG

(Šapće mu groktavim glasom) Kukci koji žive samo jedan dan provode
kratkotrajni životni vijek u neprekidnom parenju, primamljeni mi-
risom inferiorno lijepe ženke kojoj se pudendalni živac proteže cijelom

leđnom siranom. Papagaj! *(njegov žuti papagajski kljun nazalno blebeće)* Na Karpatima su pet tisuća petsto pedesete godine naše ere, ili tako nekako, imali poslovicu. Jedna žlica meda prije će privući prijana Branda nego pola tuceta bačava prvorazrednog vinskog octa. Mcdvjedovo brandanje smeta pčelama. Ali dosta o tome. Možemo se poslije vratiti na to. Bili smo vrlo zadovoljni, mi dragi, *(kašlje i, sagnuvši čelo, zamišljeno trija nos udubljenim dlanom)* Primijetit Ćeš da ovi noćni kukci slijede svjetlo. To je samo privid, sjeti se njihova složenog neprilagodljivog oka. O svim lim zapletenim pitanjima vidi sedamnaestu knjigu moga djela Osnove seksologije ili Ljubavna strast, za koju doktor L. B. kaže daje događaj godine. Ima opet i takvih, na primjer, čiji su pokreti automatski. Pogledaj. Ovo je njemu prikladno sunce. Noćna ptica noćno sunce noćni grad. Uhvati me, Charley! *(puhne Bloomu u uho)* Bzzz!

BLOOM

Pčela ili muha zujara neki se dan također udarivši u sjenu na zidu onesvijestila zatim se onesviještena k meni pod košulju zaletjela sva sreća što sam...

VIRAG

(ravnodušan u licu, smije se zvonkim ženskim glasom) Sjajno! Španjolska muha u njegovim hlačama ili oblog od gorušice na njegovoj kiti. *(pohlepno blebeće svojim purećim podbratkom)* Puran! Puran! Gdje smo? Sezame, otvori se! Izlazi! *(brzo odmota svoj pergament i čita, dok mu nos kao u krijesnice natraške preljeće preko slova koja drži u šapama)* Stani, dobri prijatelju. Donosim ti odgovor. Uskoro ćemo imati ostrige s Redbanka. Ja sam najbolji kuhar. Te sočne dvolupinaste školjke mogu nam pomoći i tartufi iz Perigorda, gomoljic koje je iščeprkao sveproždomi gospodin krmak, bih su nenadmašivi u slučajevima opadanja muške snage ili viragitisa. Premda smrde, ipak ga stvrde. *(maše glavom podrugljivo blebećući)* Smiješno. S monoklom rra mom okrrlara. *(kihne)* Amen!

BLOOM

(rastreseno) U okrrlamom pogledu slučaj žertske dvolupiraste školjke gori je. Uvijek otvorerri sezam. Raspolovljerri spol. Zato se one boje gamadi, svega što gamiže. Ipak, Eva i zmija govore suprotno. To rrije povijesna činjenica. Očigledrra analogija s mojom idejom. I zmije su

pohlepne na mlijeko žene. Čitave milje plaze kroz sveproždnomn Snmn da bi joj isisale gmdi. Kao one pjennšavovedre rimske matrone o kojima čitamo u djelu Elcphantuliasis.

VIRAG

(usta zgrčenih tvrdim borama, očju kameno odsutno sklopljenih, zapjeva sa stranim naglaskom, monotono) Da su krave sa svojim onim nabreklim vimenima da su bile one one poznate...

BLOOM

Počet ću vrištati. Molim te. Ah? Tako. *(ponavlja)* Da su svojevóljno išle u saurov brlog da svoje sise pmže njegovu požudnom sisanju. Mrav muze lisnu uš. *(dubokoumno)* Nagon vlada svijetom. U životu. U smrti.

VIRAG

(u stranu nagnute glave, savije leđa i pogrblivši svoja krilata ramena krmeljivim se izbuljenim očima zagleda u noćnog leptira, ispruži nametljivu pandžu i vikne) Tko je noćni leptir? Tko je dragi Gerald? Dragi Ger, jesi li to ti? O Bože, on je Gerald. O, jako se bojim da će se strašno opržiti. Sar niko neće molim fas naći da spriječiti takfu katastrofu mit mahanje prforasretnim uprasom? *(mijaukne)* Mie mic mic mic! *(uzdahne, uzmakne i obješene donje vilice ukoso se zagleda u zemlju)* Dobro, dobro. Brzo se smirio, *(iznenada škljocne vilicama po zraku)*

NOĆNI LEPTIR

Sitan sitan stvor sam ja
što u proljet letjet zna
ukmg svuda povrh tla.
Nekoć kralj sam bio, da,
a sad mije dužnost sva
širit ova krila dva!
Tras!

(zaleti se prema blijedoljubičastom sjenilu, šumno lepršajući krilima)

Prekrasne prekrasne prekrasne prekrasne prekrasne prekrasne
podsuknje.

(S lijeve strane kroz ulaz u pozadini Henry Flower sa dva klizeća koraka stupa na prednji lijevi dio pozornice. Na sebi ima ogrtač i obješen sombrero sperjanicom. Nosi intarzijama ukrašen cimbalsa srebrnim žicama i Jakovljevu lulu od bambusa, dugačkog kamša, s glinenim ognjištem u obliku ženske glave. Ima romantično lice Spasiteljeva s valovitim uvojcima, rijetku bradu i brkove. Njegove štrkljaste noge i vrapčja stopala isti su kao u tenora Marija princa od Kandije. Poravnava svoj zgužvani nabrani ovratnik i ovlaži usne jednim pokretom zaljubljenog jezika.)

HENRY

(tihim milozvučnim glasom, prebirući žice svoje gitare) Postoji cvijetak koji cvjeta.

(Viragmirk, stisnutih zuba, zuri u svjetiljku. Ozbiljni Bloom promatra Zoin vrat. Galantni se Henry s obješenim podbratkom okreće klaviru.)

STEPHEN

(za se) Sviraj /alvnrenih nčiiu Onimaiai tatu Punim irnhh Svitljskim mekinjama. Previše toga. Dići ću se i poći u svoj. Ovo je sigurno onaj. Stcve, na lošem si putu. Moraš posjetiti starog Deasyja ili brzogjaviti. Naš jutarnji razgovor ostavio je dubok dojam na mene. Pisat ću sutra opširnije. Uzgred budi rečeno, malo sam pijan, *(ponovo dodirne tipke)* Sada dolazi akord u molu. Da. Ne baš mnogo.

(Almidano Artifoni izvadi svitak nota odlučno migajući brkovima.)

ARTIEONI

Ci rtfletta. Lei rovina tutta.

FLORRY

Zapjevaj nam nešto. Slatku staru ljubavnu pjesmu.

STEPHEN

Nemam glasa. Ja sam posve gotov kao umjetnik. Lyneh, jesam li ti pokazao napis o lutnji?

FLORRY

(smijuljeći se) Ptica koja zna a neće da pjeva.

(Sjamski blizanci, Filip Pijani i Filip Trijezni, dva oksfordska nastavnika, pojave se u otvoru prozora s kosilicama za travu u rukama. Obojica su maskirani kao Matthev Arnold.)

FILIP TRIJEZNI

Poslušaj ludin savjet. Nije sve dobro. Izračunaj komatličejn olovke, kao svaki mladi glupan. Dobio si tii funte i dvanaest šilinga, dvjje novčanice, jedan zlatnik, dvije krune, kad bi to samo znaja iplaijaijja. Kod Mooneyja en ville, kod Mooneyja sur mer, Moira, kod Larcheta, bolnica u Hollcs Strectu, kod Burkea. Je li? Pratim ja tebe.

FILIP PIJANI

(nestrpljivo) Ah, glupost, čovječe. Idi do vraga! Ja sapi Sjoje platio. Kad bih samo mogao odgonetnuti ono o oktavama. Pq(Jyajanj9 ličnosti. Tko mi je ono rekao njegovo ime? *(njegova kosilica ncrffe brujati)* Ah, da. *Zoe mou sos a ga pa.* Čini mi se da sam već bio pVdjč- Kad tp nije bilo Atkinsonovu posjetnicu imam negdje. Mac kako ppu. Unjpack, tako je. On mije govorio o, čekaj, Swinbumeu, je li iji nijp?

FLORRY

A pjesma?

STEPHEN

Duh je voljan ah tijelo je slabo.

ELORRY

Jesi li ti iz Maynootha? Nalikuješ mi na nekoga koga sam jednom poznavala.

STEPHEN

Otišao sam odande, *(za se)* Mudro.

(njihove kostiće bruje kovitlajući vlatima trave) Mudro udro. Otišao otišao. Uostalom imaš li knjigu, ono, ljeskov štap? Da, tu je, da. Mudroudro. Otišaosamodande. Ostani u formi. Radi kao mi.

ZOE

Bio je tu neki pop preksinoć da obavi posao, s kaputom zakopčanim do grla. Ne morate se skrivati, kažem ja njemu. Znam da imale svećenički ovratnik.

VIRAG

Posve točno s njegova gledišta. Čovjekov pad. *(promuklo, raširenih zjenica)* Do vraga s papom! Ništa novo pod suncem. Ja sam Virag koji je razotkrio seksualne tajne redovnika i djevica. Zato sam i napustio Rimokatoličku crkvu. Čitajte Svećenik, žena i ispovjedaonice. Pemosc. Flipperty Jipperl. *(vrpoljise)* Sa slatkom sramežljivošću skidajući pojas od rogožine, žena pmža svoju prevlažnu joni muškarčevu lingamu. Ubrzo nakon toga muškarac donosi ženi na dar komade mesa prašumake divljači. Zeua se laduje i pokriva se pokrovom od pega. Muškarac vatreno ljubi njenu joni svojim velikim lingamom, krutim, *(vikne)* *Coactus volui*. Zatim prevrtljiva žena hoće da pode malo u skitnju. Jaki muškarac grabi ženu za zapešće. Žena vrišti, grize, pljuje. Muškarac, strahovito bijesan, udara po debeloj ženskoj jadgani. *(hvata se za rep)* Pifpalj Pulpuf! *(prestane, kihne)* Pciha! *(napinje crijeva)* Prrrrrr!

LVNCn

Nadam se da si tom dobrom ocu zadala pokora. Davel slavaoeu zato što je opalio biskupa.

ZOE

(frkće kroz nos poput morža) Nije ni došao do njega. Samo se uzbudio, shvaćlaš. Čorak.

13LOOM

Jadnik!

ZOE

(ravnodušno) Samo zato što mu se to dogodilo.

BLOOM

Kako?

VIRAG

*(Demonaska grimasa crnog sjaja iskrivi mu lice, isiegne mršavi vrat. Podigne svoju nakaznu njušku i počne zavijati.) Verjluchte Goinl. Imao jc oca, četrdeset očeva. Nikad nije postojao. Svinjski bog! Imao je dvije lijeve noge. Bio jc Juda Jahija, libijski avenuh, papino kopile, *(nagne se na izmučene prednje šape, oštro svijenih lakata, s okom što mu je na samom spljoštenom zatiljku i štekće nad njihovim svijetom)* Kurvin sin. Apokalipsa.*

KITTV

A Mary Shortall, koja je bila u bolnici zbog sife što ju je dobila od Jimmyja Pidgeona iz dublinskih strijelaca, imala jc s njim dijete koje nije moglo gntati i ugnšilo se od grčeva na slamarici i svaka od nas dala je ponešto za pogreb.

FU.TPPT.TANT

(ozbiljno) Qui vous a mis dans cette ftchueposition, Philippe?

FILIP TRT.UJ.7NT

(vedro) C'était le sacre pigeon, Philippe.

(Kitty izvadi iglu iz šešira i mimo ga odloži, gladeći svoju kanom obojenu kosu. Nije bilo kurve koja na ramenima ima ljepšu, zgodniju glavu s tako ljupkim uvojcima. Lynch na glavu stavi njen šešir. Ona mu ga zbací s glave.)

LVNCI

(smijese) Radi takvih užitaka Melctmikoff je dakle cijepio antropoidnc majmune.

FLOITRV

(klima glavom) Lokomotoma alaksija.

ZOE

(vedro) O, dajte mi gečnik.

LYNCH

Tri mudre djevič.

VIRAG

(trese se od groznice, žuta mu se sluz obilno pjenu preko mršavih padavičarskih usana) Prodavala je ljubavne napitke, bijeli vosak, narančin cvijet. Panter, rimski centurion, oskvrnio je svojim uzročnicima. *(ispuzi palucav fosforescentan škorpionski jezik, držeći ruku među nogama)* Mesija! Probio joj je bnbnjčić, *(uz nerazgovijetne majmunske krikove izvija bokove u ciničnom grču)* Hik! Hek! Hak! Hok! Hnk! Kok! Kuk!

(Ben Jumbo Dollard, crven, mišićav, dlakavih nosnica, bradat, klempavih ušiju, runjavih grudí, razbarušene grive, sisat, stupi naprijed, bedra i genitalije stisnute mu u crne kupaće gaćice.)

BEN DOLLARD

(zveckajući kastanjetama u svojim ogromnim jastučastim šapama, veselo jodla bajs baritonom) Kad obuzme mi ljubav dužu strasnu.

(Djevice, bolničarka Callan i bolničarka Quigley, probiju se kroz čuvaru ringa i konopce i bace se na njega raširenih ruku.)

DJEVICE

(u zanosu) Big Bene! Bene, dragi moj!

NEKI GLAS

Držite onog s rasparanim hlačama.

BEN DOLLARD

(udara se po bedru pucajući od smijeha) Smjesta ga uhvatile.

HENRY

(milujući na grudima odsječenu žensku glavu, mrmlija) Tvoje srce, moja ljubav, *(prebire po žicama svoje lutnje)* Kad prvi put vidjeh...

VIRAG

(odbacujući svoje kože, stresajući mnogobrojno perje) Pih! (zijeвне, pokazujući svoje kao ugljen crno grlo i zatvori čeljusti gumuvši ih odazdo svitkom pergamenta) Pošto sam to rekao, otišao sam. Zbogom. Sretan ti put. Dreck!

(Henry Flovver džepnim češljem brzo počeslja brkove i bradu a oslinjenim prstom zalije kosu. S ispruženim rapirom klizi prema vratima, njegova silovita harfa visi mu preko leđa. Virag sa dva nezgrapna skoka na hoduljanui stigne do vrata, uzdignuta repa, i spretno na zid sa strane stavi gnojnožut letak, pričvrstivši ga udarcem glave.)

LETAK

K. II. Ostavi čiste table te. Strogo povjerljivo. Dr Hy Franks.

IIENRV

Sve je sad propalo.

(Virag u tren oka odviše svoju glavu i drži je pod rukom.)

VIRAG OVA GLAVA

Kvak!

(Izlaze jedan za drugim.)

STEPHEN

(preko ramena Zoi) Tebi bi draži bio onaj ratoborni župnik koji je utemeljio protestantske zablude. Ali čuvaj se Antistena, pokvarenog mudraea, i načina na koji je završio Arije Herezizarh. Agonija u nužniku.

LVNCLI

Za nju je sve to jedan te isti Bog.

STEPHEN

(pobožno) Vrhovni Gospodar sviju stvari.

FLORRV

(Stephenu) Uvjeren sam da si ti pokvareni svećenik. Ili redovnik.

LVNCII

On to i jest. Kardinalov sin.

STII'HEN

Kardinalni grijeh. Redovnici kurvati.

(Njegova Eminencija Simon Stephen kardinal Dedalus, primas svekolike Irske, pojavi se na ulazu u crvenoj sušani, crvenim sandalama i crvenim čarapama. Sedam patuljastih majmunolikih ministranata, smrtnih grijeha, također u crvenom, pridržavaju mu skute vireći ispod njih. Nosi izgužvan naheren cilindar na glavi. Palci su mu zadjenuti ispod pazuha a dlanovi rašireni. Oko vrata mu visi krunica od čepova koja mu na grudima završava vadičepom u obliku križa. Oslobodivši palce, zaziva milost s nebesa velikim valovitim kretnjama i objavljuje s nadutom razmetljivošću.)

KARDINAL

Uhićen leži Conscrvio
u najdubljjoj tamnici leži
na nogama mu okovi i lanci
od tri tone teži.

(Pogleda za trenutak na sve njih, čvrsto zatvorivši desno oko i napuhavši lijevi obraz. Zatim, nemoćan da suzdrži radost, zaljublja se tamo-amo podbočivši se o kukove, i glasno zapjeva vedro i raspojasano.)

O, taj jadnik kobi kmte
nonononoge je imao žute
brz kao zmija je bio a težak, tustog zalka
al' neki grozni prostačina _____
što htjede masnog se domoći začina
ubio je ljubimca svih pataka Nell Flahertyjeva patka.

(Mnoštvo mušica počne se gusto rojiti po njegovoj odjeći. Prekriženih ruku počese se po rebrima, mršteći se, i usklikne.)

Trpim smrtne muke prokletih. Čacine mu gajde, hvala Isusu što te smiješne male grizhee nisu složne. Da jesu, odnijele bi me s liea ove proklete kugle zemaljske.

(Nakrivivši glavu, kratko blagosliva kažiprstom i srednjakom, dijeli uskrsnji cjelov i odšulja se smiješnim plesnim koracima, mašući šeširom s jedne na drugu stranu, brzo se skvrči i po veličini izjednači sa svojim skutonošama. Patuljasti ministranti, hilhoćući se, virkajuć, gurkajuć se, očjukajuć, ljubeći se uskrsnjim cjelovima, vijugaju iza njega. Iz daljine se čuje njegov glas, mekan, milostiv, muški, melodiozan.)

Nek ti donese sree moje,
nek ti donese sree moje,
i dašak mirisne noći
nek ti donese sree moje!

(Kvaka na vratima sama se okrene.)

KVAKA

Mojceee!

ZOE

Vrag je u tim vratima.

(Neka muška prilika side škripavim stepenicama i čuje se kako s vješalice uzima kišni ogrtač i šešir. Bloom automatski pode naprijed i, na pol pritvorivši vrata dok on prolazi, izvadi čokoladu iz džepa i plašljivo je pruži Zoi.)

ZOE

(žustro mu onjuši kosu) Hnunm! Zahvali majci na kunićima. Vrlo mi je drago ono što volim.

BLOOM

(Čuvši muški glas kako razgovara s kurvama na pragu, napne uši) Ako je to on? Nakon što je? Ili zato što nije? Ili igra slučaja?

ZOE

(raspara omot od slaniola) Prsti su bili stvoreni prije viljuški, (otkine komadić i gricka ga, komadić pruži Kitty Rickelts a zatim se mačkasto okrene Lynchu) Imaš li što protiv francuskih karamela? (On odmahne glavom. Ona ga bocka.) Hoćeš li je sada ili onda kad je dobiješ? (On otvori usta nagnuvši glavu. Ona vrti mamcem s lijeve strane. On prati glavom. Ona mamcem zavrti natrag s desne strane. On je prati pogledom.) Hvataj!

(Ona baci komadić. Spretno škljocnuvši zubima, on ga uhvati i hrskavo zagriže.)

KITTY

(žvačući) Inženjer s kojim sam bila na dobrotvornoj zabavi, ima divnih, S najboljim likerom. I potkralj je bio tamo sa svojom lady. Sjajno smo se zabavljali na konjicima Toftlova vrtuljka. Još mi se vrti u glavi.

BLOOM

(U Svengaljevom krznenom ogrtaču s prekrštenim rukama i napo-

prodornim orlovskim pogledom gledajući prema vratima. Zatim ukočen, s ispruženom lijevom nogom, napravi brz pokret svojini zapovjedničkim prstima i daje znak velikog meštra spuštajući desnu ruku s lijevog ramena.) Odlazi, odlazi, odlazi, zaklinjemte, tko god da jesi!

(Vani se čuje muški kašalj i koraci koji se gube kroz maglu. Crte Bloomova lica se smire. Zavuče ruku u prsuk stojeći mimo. Zoe mu pruži čokoladu.)

BLOOM

(svečano) Neću, hvala!

ZOE

Uzmi kad ti se daje. Na!

(Sa stubišta se čuje oštro kloparanje pete.)

BLOOM

(uzme čokoladu) Afrodizijak? Vratičclja i metvica. To sam i kupio. Vanilija umiraje ili? Mnemo. Konfuzno svjetlo zbunjuje pamćenje. Crveno djeluje na lupus. Boje utječu na karakter žena, ako ga uopće imaju. Crna boja rastužuje me. Jedi i veseli se jer sutra, *(jede)* Blijedo-ljubičaslo utječe i na okus. Ali već je tako davno otkako sam. Izgleda novo. Afro. Onaj svećenik. Mora doći. Bolje ikad nego nikad. Kušali tartufe kod Andrewsa.

(Vrata se otvore. Ude Bella Cohen, krupna svodnica. Nosipoludugu večernju haljinu boje bjelokosti, obrubljenu čipkastim rubom, i hladí se mašúćí crnom rožnatom lepezom nalik na Minnie Hauk u Carmen. Na lijevoj ruci ima vjenčani i zaštitni prsten. Oči su joj debelo ocrtane ugljenom. Usne joj obrasle brčićíma. Maslinasto lice joj je teško, lagano oznojeno, nos joj je krupan, s nosnicama narančaste boje. Ima velike naušnice sa dva obješena berila.)

BELLA

časna riječ! Sva sam u živoj vodi.

(Pogleda oko sebe na prisutne parove. Zatim joj se oči čvrsto i uporno zaustave na Bloomu. Velikom lepezom tjera zrak prema svome zažarenom licu, vratu i oblinama. Njene sokolske oči se iskre.)

LEPEZA

(mašúćí se brzo, zatim polagano) Oženjen, vidim.

BLOOM

Da. Djelomice, negdje sam zametnuo...

LEPEZA

(napol se otvori, zatim zatvori) A gospoda je gazda. Ženski režim.

BLOOM

(oboripogled smeteno se smješkajućí) Tako je.

LEPEZA

(sklopivši se, nastoni se na njenu lijevu naušnicu) Jesi li me zaboravio?

BLOOM

Na. De.

LEPEZA

(sklopljena, podbočivši se o njen struk) Jesam li ja ona bila ta o kojoj si sanjao maloprije? Da li se dakle ona on ti mi već poznajemo? Jesam li svi oni i istodobno ja?

(Bella se približi, lagano ga potapkvši lepezom.)

BLOOM

(trgnuvši se) Moćni stvore. U mojim očima pročitaj onaj san koji žene vole.

LEPEZA

(tapšući ga) Našli smo se. Moj si. Tako je suđeno.

BLOOM

(uplašeno) Raskošna žena. Strahovito žudim da nojnadncm no4 tvoiu vlast. Iscrpljen sam, napušten, nisam više mlad. Stojim, tako rekuć, s neposlanim pismom s doplatnom poštarinom za posebno rukovanje, pred sandučicom za zakašnjele pošiljke na glavnoj pošti ljudskog života. Vrata i prozor otvoreni pod pravim kulom uzrokuju propuh od devet metara i sedamdeset šest centimetara u sekundi prema zakonu sile teže. Ovog trena osjetio sam štrecanje išijasa u lijevom guznom mišiću. To je obiteljska osobina. Jadni dragi tata, udovac, bio je zbog loga pravi barometar. Vjerovao je u životinjsku toplinu. Zimski mu je prsluk bio postavljen mačjim krznom. Bližćci se kraju sjetio se kralja Davida i Sulamke, dijelio je krevet s Athosom, vjernim i poslije smrti. Pseća slina, kao što vam je vjerojatno... *(trgne se)* Ah!

RICHE GOJLDING

(i teškom torbom u ruci, ude na vrata) Oponašanje je zarazno. Najjeftinije u cijelom Dub. Dostojno kralja. Jetra i bubreg.

LEPEZA

(upkajuci) Svemu dođe kraj. Budi moj. Sad.

BLOOM

(neodlučno) Baš sad. Ne bih se smio odvojiti od svoje amajlije. Kiša, izlaganje rosi na stijenama uz more, sitan grijeh u mojim godinama. Svaki fenomen ima prirodan uzrok.

LEPEZA

(pokaže polako nadalje) Smiješ.

BLOOM

(bori pogled i primijeti da se Belli razvezala cipela) Promatraju nas.

LEPEZA

(pokaže brzo nadalje) Moraš.

BLOOM

(! žudno i nevoljko) Znam napraviti pravi mrtvi čvor. Naučio sam to kada sam bio šegrt i radio kod Kclletta u otpremnom odjelu. Izvježbana ruka. Svaki čvor krije odgovor. Dopustite. Bit će mi čast. Danas sam već jednom kleknuo. Ah!

(Bella malo zadigne suknju i, hvatajući oslonac, na rub stolice podigne krupno kopito u cipeli s debelim potplatom i debelu ko-ljenicu u svilenj čarapi. Bloom, ukočenih nogu, stareći, sagne se nad njeno kopito i nježnim prstima izvlači i uvlači uzice njene cipele.)

BLOOM

(zaljubljenički mrmlja) Biti prodavač cipela kod Manfielda, to je bio moj mladenački san, onaj ljupki užitak slatkog zakopčavanja čizmica, udijevati unakriž uzice sve do koljena elegantne obuće od antilopa podstavljene svilom, tako nevjerovatno nemoguće malene, što je nose dame s Clyde Rooda. Čak sam svakodnevno odlazio i u izlogu gledao njihovu voštanu lutku Raymondca da bih se mogao diviti njenim paučnasto prozirnim čatpama i palcu boje rabarbarc, kao što se nosi u Parizu.

KOPITO

Ponjuši mi toplu kogu kožu. Odvagni mi kraljevsku težinu.

BLOOM

(udijevajući uzicu unakriž) Pretijesno?

KOITO

Ako zabrljaš, Janko Pctljanko, opalit ću te kao nogometnu loptu.

BLOOM

Ne smijem udjenuti uzicu u pogrešnu mpicu kao što sam to učinio one večeri kada je bio dobrotvorni ples. To donosi nesreću. U pogrešnu mpu... osobe koju ste spomenuli. One sam se večeri upoznao s... Tako!

(Zaveže čvor. Bella stavi nogu na pod. Bloom podigne glavu. Njeno teško lice, njene oči pogode ga usred čela. Oči mu postanu mutne, tamnije, i dobiju podočnjake, nos mu postane krupniji.

BLOOM

(mrmrlja) Očekujući vaše daljnje namdžbe, gospodo, ostajem vam na usluzi...

BELLO

(oštrim pogledom baziliska, baritonskim glasom) Nitkove pasji!

BLOOM

(u zanosu) Carice!

BELLO

(objesivši teške vilice) Obožavaoče kurvinskih guzica!

BLOOM

(plačljivo) Vaša ogroumosti!

BELLO

Govnožderu!

BLOOM

(klecajući koljenima) Veleveličanstvo!

BELLO

Na koljena! *{lupka je lepezom po ramenu}* Nagni noge naprijed! Povuci lijevu nogu korak natrag. Past ćeš. Padaš. Dolje, na ruke!

BLOOM

{sklapajuć zadivljene uvis uprte oči, onaprostekće} Tartufe!

{S prodornim padavičarskim krikom ona padne na sve četiri, rokćući, njušeći, rijući do Bellovih nogu: zatim legne, praveći se mrtva, čvrsto sklopljenih očiju, trepćući kapcima, svijena na zemlji u pozi velikog meštra}

BELLO

{kratko podšišane kose, tamno crvenog podhralka, s gustim krugom brkova oko obrijanih usana, s planinarskim ovjajcima na nogama, zelenom jaknom sa srebrnom dugmad, sportskom košuljom i planinarskim šeširom s jarebičjim perom, s rukama duboko zataknutim u džepove hlača, stavlja petu na njen vrat i zarine mu je u nju} Podnožna klupice! Osjeti svu moju težinu. Niče, robinjo, pred prijestoljem slavnih peta svoga despota, tako sjajnih u njihovoj gordoj uspravljenosti.

BLOOM

{podjarmljena, bleji} Obećavam da nikad neću biti neposlušna.

BELLO

{glasno se nasmije} Grom i pakao! Ti 1 ne znaš što ti se sprema. Ja sam onaj pravi koji će te srediti i ukrotiti! Kladim se u rundu pića svima prisutnima, isljerat ću ja to iz tebe, sinko moj. Mrdni, ako smiješ. Drzneš h se, počni unaprijed drhtati od straha pred mojom petom koja će te kazniti u gimnastičkoj odjeći.

{Bloom otpuzi pod sofu i viri kroz reše}

ZOE

{Šireći haljinu da je prikrije} Nije ovdje.

BLOOM

{zatvarajuć oči} Nije ovdje.

FLORUY

(sakrivajući je svojom haljinom) Nije to učinila namjerno, gospodine Bello. Bit će dobra, gospodine.

KITTY

Ne budite previše strogi s njom, gospodine Bello. Je li da nećete, gospodospodine.

BELLO

(, laskavo je mameći) Dodii, patkieee, imam ti nešto reći, draga, samo muli ukor. Samo razgovorčić u četiri oka, srdašeee. *(Bloom plašljivo izviri glavu)* Tako, budi dobra djevojčieea. *(Bello je bijesno zgrabi za kosu i izvuče je)* Želim te malo kazniti za tvoje dobro po mekanom i neopasnom dijelu tijela. Da vidimo što je s tom nježnom stražnjieom? O, nećeš ni osjetiti, maziee moja. Počni se pripremati.

BLOOM

(gubeći svijest) Nemojte mi rasparati...

BELLO

(okrutno) Obmć za nos, kliješta, batinanje po tabanima, omću za vješanje, bič, sve ćeš ti to meni isprobati uz svirku svirala, kao nekoć onaj nubijski rob. Ovaj ti put ne gine. Na^erat ću te da me se sjećaš do kraja života, *(žile na čelu mu nabreknu, u lice mu navre krv)* Sjedit ću na sofi sedlastih tvojih leda svakog jutra nakon obilnog dobrog domćka od nekoliko dobro prženih režnjeva Mattersonove slanine i boce Guinnessova piva. *(podigne)* I pušit ću svoj u veliku dobnu burzijansku cigara čitajući *Gostioničarski vjesnik*. Lako je moguće da te dam zaklati i na ražanj natuknuti u svojim stajama, da mogu uživati u kriškama tvoga mesa s hrskavom kožicom izravno iz pekaća, mašćn polijevanog i ispečenog poput odojka, s rižim i limunom ili umakom od ribizla. To će te boljeti. *(Svija joj ruku. Bloom zacvili, okrenuvši se naznak)*

BLOOM -

Nemoj tako, dadiljo! Nemoj!

BELLO

(zavijajući joj ruku) Još jednom!

BLOOM

(vrišti) O, to jc pravi pakao. Neizdržljivo me boli svaka žilica u tijelu!

BELLO

(vikne) Sjajno! Tako mi guzatog generala prdonje-smrdonjc! Ovo je najljepše što sam čuo u posljednjih šest tjedana. Hajde, hoćeš li već jednom, do vraga! *{odvali joj zausnicu}*

BLOOM

(cmizdrj) Tučeš me. Reći ću ja to...

BELLO

Drž'te ga, djevojke, da sjednem na njega.

ZOE

Da. Gaziti ga! Ja ću.

FLORRY

Ja ću. Ne budi sebična.

KIITV

Ne, ja ću. Daj ga meni.

(Bordelska kuharica, gospoda Keogh, naborana, sjedobrada, sa zamašćenom pregačom, u sivozelenim muškim čarapama i cokolama, sva brašnjava, s trlicom oblijepjenom svježim tijestom na goloj crvenoj podlaktici i u ruci, pojavi se na vratima.)

GOSPOĐA KEOGH

(surovo) Mogu li vam ja pomoći?

(One zgrabe Blooma i sputaju mu ruke.)

BELLO

(rokćućsjedne na Bloomovo unis okrenulo lice, odbijajući dimove cigare, gladeći svoju debelu nogu) Vidim da su Keatinga Clayja izabrali za potpredsjednika richmondске umobolnice, a usput budi rečeno Guinnessove prioritetne dionice prodaju se po šesnaest i tričetvrt. Baš sam

bio budala što nisam kupio onu parcelu o kojoj su mi Craig i Gardner govorili. Takve sam ja sreće, vrag je odnio. A onaj prokleti autsajder Letak sa dvadeset prema jedan, *(ljutito ugasi cigaru u Bloomovu uhu)* Gdje je ta prokleta vražja pepeljara?

BLOOM

(podbada, pritisnute Stražnjice) O! O! Čudovišta! Okrutniče!

RT.T.T.O

Traži to svakih deset minuta. Preklinji. Moli za to kao što nikad nisi molio, *(gurne mu pod nos u figu stisnutu šaku i prijavu cigaru)* Evo, poljubi ovo. Oboje. Poljubi, *(opkorači ga i, stežući ga koljenima poput jahača, vikne grubim glasom)* Āiha! Hop! U galop, smjesta konjiću od licitarskog tijesta, Jahat ću ga na Eclipse Irkama *(nagne se u siranu i grubo stisne konju mošnjje, vičući)* Hop! Poskoči! Udesit ću ja tebe kako treba, *(jaše kao na drvenom konju poskakujući u sed, u sedlu)* Dama korača korak po korak, kočijaš kaska kas-kas-kas a gospodin jaše u trk u trk u trk u trk.

FLORRY

(povuče Bella za rukav) Pusti sad mene na njega. Ti si već dosta. Tražila sam prije tebe.

ZOE

(vukući Florry za rukav) Mene, mene. Zar još nisi gotov s njim, krvopijo?

BLOOM

(gušeći se) Ne mogu više.

BLLLO

Ne, nisam. Čekaj, *(zadrži dah)* Prokletstvo. Evo. Čep samo što mi nije izletio, *(otčepi sebe straga, zatim, zgrčivši lice, glasno prdne)* Uхвати! *(zatim se ponovo začepi)* Da, grom i pakao, šesnaest i tričetvrt.

BLOOM

(svega ga oblije znoj) Nije muškarac, *(njuši)* Žena.

BELLO

(fustaje) Nema više mile-lale. Što si htio, to si dobio. Od sada više nisi muškaiaie i zaista si moj, pod mojim jarmom. A sada kažnjeničko odijelo. Skinut ćeš tu svoju mušku odjeću, jesi li razumio, Ruby Cohen? i preko glave i ramena navući ćeš ovu raskošnu šuštavu svilenu haljinu duginih boja. 1 to brzo!

BLOOM

(trgne se) Svilenu, rekla je gospodarica! O, nabrana! Šuštava! Moram h je dotaknuti vrhovima noktiju?

BELLO

(pokazujući na svoje kurve) Kakve su one sada, takva ćeš i ti bili, s vlasuljom, nakovrčana, namirisana, napudrana, glatko izbrijana ispod pazuha. Mjera za odjeću rzzimat će ti na golo tijelo. Strašnom će te snagom utegnuti u lijesku sličan steznik od meke sive dvonilke s rebrima od riblje kosti sve do dijamantima ukrašene karlice, krajnje vanjske granice, dok će ti tijelo, punašnije nego kad je bilo slobodno, stezali tijesno mrežaste haljine s kao pero lakim ljupkim podsuknjama i volanima i stvarčicama na kojima će, naravno, biti otisnut znak moje kuće, ljupko rublje kreirano za Alieu i krasan parfem za Aheu. Ahee će osjetiti kako je pritežu priveziee. Marti i Mariji bit će isprva malo hladno lako tanko pokrivenih bedara, ali nabori prozirne čipke oko tvojih golih koljena podsjećat će te na...

BLOOM

(dražesna subreia s narumenjenim obrazima, s kosom boje senfa i velikim muškim rukama i nosom, pohotnih usta) Samo sam dvaput obukao njene stvari, onako za šalu, u Holles Streetu. Kada smo bih u škripeu, ja sam ih prao da uštedimo novae za pranje. Svoje sam košulje okrenuo. Iz čiste štedljivosti.

BELLO

(ceri se) Silni poslovi koji vesele majčieiu, je h? A u svom dominu pred ogledalom iza čvrsto navučениh zavjesa koketno si pokazivao svoja ogoljena bedra i jaračke sise u različitim pozama prepuštanja, je h? Ho! Ho! Moram se smijati! Ona polovna crna plesna haljina i one kratke

hlače koje ti je prodala gospoda Miriam Dandrade iz hotela Shelboume, popucale po svim šavovima kada su je zadnji put silovali, je li?

BLOOM

Miriam. Crna. Demimondaine.

BELLO

{prasne u smijeh} Svemogućí Bože, loje baš šaljivo! Bila si zbilja ljupka Miriam kad si sebi podstrigao dlake na stražnjem ulazu i onesviješten odjeven u onome ležao preko kreveta kao gospoda Dandare koju će upravo silovati poračnik Smythe-Smythe, gospodin Philip Augustus Probojac, član parlamenta, signor Laci Daremo, snažni tenor, plavooki Bert, liftboj, Hemi Fleury, poznat s konjske trke za pehar Gordona Bermetta, Sheridan, mulatski Krez, vestlač br. osam sveučilišnog osmerca sa starog dobrog Trinityja, Ponto, njen sjajni njufaundlenski pas, i Bobs, udovica-vojvotkinja od Manorhamiltona. *{ironovo prasne u smijeh}* Bože, zar to ne bi i mrtvaca nasmijalo?

BLOOM

{ruke i lice joj se trzaju} Geralu mc pretvorio u isimskog ljubitelja steznika kada sam igrao žensku ulogu u srednjoškolskoj predstavi *Víče versa*. Bio je to dragi Gerald. Dobio je tu mušicu očaran sestrim steznikom. Sada predragi Gerald upotrebljava ružičastu kazališnu šminku i zlatnom bojom maže očne kapke. Kult ljepote.

BLLLO

{zburado} Krasno! Daj da malo odahnem. Kada si ženstvenom pažljivošću, zadignuvši valovite nabore svoje suknje, sjela na glatko izlizano prijestolje.

BLOOM

Znanost. Da bismo usporedili različite užitke koje svi ćutimo, *{iskreno}* Zaista, to je bolji položaj... jer sam često mokрила...

BELLO

{strogo} Bez neposlušnosti! Piljevina ti je tamo u kulu. Dala sam ti točne upute, zar ne? Činite to s nogu, gospodine! Ja ću te naučiti da se ponašaš kao muško! Nađem li i najmanji trag na tvojim pelenama. Aha!

Tako mi Deranova magarca, vidjet ćeš da se ja strogo pridržavam propisa. Grijesi tvoje prošlosti dižu se protiv tebe. Mnogi. Na stotine njih.

GRIJESI PROŠLOSTI

(zbrka glasova) Sklopio je tajni brak s najmanje jednom ženom u sjeni Crne eikve. Neizrečene poruke telefonirao je u duhu gospodice Dunn na neku adresu u D'Oher Streetu nepristojno se ponašajući prema aparatu u javnoj govornici. Riječju i djelom otvoreno je poticao neku noćnu drolju da odloži fekahje i druge stvari u jednoj šupi pokraj nenastanjene zgrade, nenamijenjenoj za takvu svrhu. U pet javnih nužnika olovkom je ispisao poruke u kojima svoju bračnu družicu nudi svim muškarcima jakog uda. I nije h kraj one užasno smrdljive tvornice vitriola prolazio mimo zaljubljenih parova da vidi može h, i što i koliko može vidjeti? Zar nije, taj prljavi vepar, ležao u krevetu s nasladom zureći u odurni komad upotrijebljenog toaletnog papira što mu ga je dala neka odvratna kurvetina koju je na to privoio leitaraskim kolačem i poštanskom uplatnicom?

BELLO

(glasno zazviždi) Čuj! Koji je najgnusniji čin u tvom zločinačkom životu? Idi do kraja. Izrigaj sve. Barem jedan put budi iskren.

(Nijema neljudska lica guraju se naprijed, škiljeći, nestajući, brbljajući. Booloohoom, Poldy Kock, vezice po peni, vještica iz Cassidyja, slijepi mladić, Larry Nosorog, djevojka, žena, kurva, druga, uličica.)

BLOOM

Ne pitaj me! Veže nas zajednička zakletva. Plcasants Street. Mistio sam samo na polovicu od... Kunem se onim što mi je najsvetije...

BELLO

(odlučno) Odgovori. Odvratna bijednice. Hoću da znam. Kaži mi nešto zabavno, kakvu gadariju ili kakvu vraški dobru priču o duhovima ili kakv stih, brzo, brzo, brzo! Gdje? Kako? Kada? S koliko njih? Dajem ti samo tri sekunde. Jedan! Dva! Tri...

BLOOM

(poslušno, zamuckujući) Njunjunjuškao sam po gnugnugnusnoj...

BELLO

(zapovjednički) O, gubi se, li tvore! Zaveži gubicu! Govori samo kad le se pita.

BLOOM

(pokloni se) Gospodar! Gospodarice! Krotiteljice muškaraca!

(Podigne ruke. Spadnu mu narukvice.)

BELLO

(podrugljivo) Danju ćeš namakati i ispirati naše smrdljivo donje rablje, i onda kada se mi dame ne bndemo osjećale dobro, i čistit ćeš nam zahode s podvmntom suknjom i krpom za pranje privezanom za rep. Zar to neće biti divno? *(na prsi joj natakne prsten s rubinom)* Tako! S ovim prstenom postaješ moje vlasništvo. Reci: *Hvala, gospodarice.*

BLOOM

Hvala, gospodarice.

BELLO

Pospremat ćeš postelje, pripremat ćeš mi kupelj, praznit ćeš noćne posude po raznim sobama, uključujući i sobu stare gospođe Keogh, kuharice, uvijek punu pijeska. Da, i svih sedam dobro isperi, pazi, inače ćeš sve to ispiti kao daje šampanjac. Dok je vraće. Hop! Plesat ćeš kako zapovijedam ili ću te ja naučiti pameti, gospođice Ruby, i četkom za kosu pošteno ću le istući po goljoj. Zapamtit ćeš sve svoje zablude. Navečer ćeš na kremom dobro namazane ruke pune narukvica navući rukavice sa četrdeset i tri dugmeta, svježe naprahane talkom, s tan-koćutno namirisanim vrhovima prstiju. Za takvu milost drevni vitezovi davali su život, *(smijucka se)* Moji momci bit će beskrajno očarani kad te vide tako otmjenu, nadasve pukovnik, kada dodu ovamo uoči svadbe da proslave momačku-večer i zabave se mojom novom atrakcijom pozlaćenih peta. Najprije ću se ja pozabaviti tobom. Čovjek koga poznajem s trkališta, imenom Charles Alberla Marsh (upravo sam sad bila u krevetu s njim i s jednim dragim gospodinom iz ureda za pohranu sudskih dokumenata i primanje pritužbi i žalbi), u potrazi je za djevoj-

kom za sve. Isprsi se. Nasmiješi se. Spusti ramena. Koliko tko nudi? *(pokazuje prstom na Blooma)* za ovu ovdje. Vlasnik ju je dresirao da pode i donese naručeno, s košarom u ustima, *(zasuče rukav pa ruku od lakta zavuče u Bloomovu vulvu)* Ima tu lijepe dubine! Sta kažete, momei? Je li vam se digao? *(unese se u lice jednom od nuditelja)* Hajde, nakvasi pod pa ga obriši!

NUDITELJ

Dva šilinga.

(Dylonov poslužitelj zazvoni ručnim zvonceom.)

POSLUŽITELJ

Dindin!

NEKI GLAS

Šiling i osam penija više nego što zaslužuje.

CHARLES ALBERTA MARSH

Mora biti djevica. Bez zadaha iz usta. Čista.

BELLO

(udari svojim čekićem) Dva šilinga. Posljednja cijena, a i to je jeftino. Četrnaest dlanova visine. Opipajte i pogledajte njenjegove odlike. Pipnile jega. Tu pahuljastu kožu, te glatke mišiće, tu nježnu put. Da mi je sada pri ruci moj žig za zlato! I lako se muze. Tri galona svježeg mhjeka na dan. Izvrsna je za rasplod, za sat se oteh. Rekord njena oca iznosio je tisuću galona neobranog mhjeka n četrdeset tjedana. Hej, dragulju moj! Daj nožicu. Hej! *(užarenim željezom utisne svoj inicijal C Bloomu u sapi)* Tako! Garantirano Cohcn! Tko dđ više od dva šilinga, gospodo?

ČOVJEK TAMNOPUTOG LICA

(promijenjenim naglaskom) Zlo vnnta šterlinka.

GLASOVI

(prigušeno) Za kahfa. Harana A1 Rašida.

BELLO

(vedro) Dobro. Neka svi dođu. Uska, drsko kratka suknja do iznad koljena da pokaže krajičak bijelih gaćica, moćno je omžje, a prozirne čarape sa smaragdnazelenim podvezicama, s dragim ravnim šavom, koji se proteže do ispod koljena, pobuđuju više nagone blaziranog gradskog muškarca. Nauči lagano sitno hodati na deset centimetara visokim petama u stilu Louisa XV, grčki se pokloniti s izazovno isturenim sapima, iskošenih bedara, sramežljivo sljubljenih koljena. Upotrijebi svu snagu svojih čari da ih privučesh. Podilazi njihovim gomorskim porocima.

BLOOM

(s krije svoje pocrvenjeno lice ispod pazuha i blesavo se smije s kažiprstom u ustima) O, znam na što cijaiei

BELLO

Što bi drago i moglo radih tako impotemno biće kakvo si h? *(šapne se i, zavirujući, lepezom grubo bocka Blooma u naslage sala pod bedrima)* Diž' se! Diž' se! Kusati mačore! Staje ovo ovdje? Gdje h se izgubila kitica, odnosno, tko li ju je otkinuo, golupčiću? Pjevaj, ptičice, pjevaj. Mlohav ti je kao u šestogodišnjeg dječaka koji piški skriven iza kola. Kupi vedro ih prodaj tu svoju pumpu, *(glasno)* Jesi li h muško?

BLOOM

Eccles Street...

BELLO

(podrugljivo) Ni za cijeli svijet ne bih htio povrijedih tvoje osjećaje, ali mjesto je zauzeo mišićav muškarac. Stvari su se promijenila, naiviu moj mladiću! To h je pravi sportski hp. Bilo bi dobro za tebe, šcprlljo, da h je onaj alat sav pokriven kvržicama i čvoragama i izraslinama. Taj ga zna zabih, kažem ja tebi. Noge uz noge, koljena uz koljena, trbuh uz trbuh, sise uz prsa. Taj ruje uškopljen. Otraga mu strši čuperak crvenih dlaka kao grm štipavea. Pričekaj devet mjeseci, mladiću moji Sveea-mi, već joj se rila i koprcu u trbuhu! Zbog toga si podivljao, zar ne? Dira te na pravo mjesto? *(prezimopljune)* Pljuvačnicu!

BLOOM

Sa mnom se nedolično postupalo... Priluzit ću se policiji. Sto funti. Nevjerojatno. Ja...

BELLO

Bi ti kad bi mogao, pače moje šepavo. Nama treba pljusak a ne tvoja kišica.

BLOOM

To je da poludiš! Moli! Zaboravio sam! Oprosti! Moli... Mi... Još uvijek...

BELLO

(neumotljivo) Ne, Leopolde Bloome, voljom žene sve se promijenilo otkako si oprmžcn zaspao dvadesetogodišnjim snom n Usnuloj dolini. Vрати se i pogledaj.

(Stara Us nula dolina doziva preko visoke pustare.)

USNULA DOLINA

Rip van Wink! Rip van Winklc!

BLOOM

(u rasparanim mokasinkama, sa zardalom lovačkom puškom, hoda na prstima, tapkajući oko sebe, oronulim mršavim bradatim licem virećkroz romboidna stakla, viče) Vidim je. To je ona! One prve večeri kod Mata Dillona! Ali ta haljina, zelena! I kosa joj je zlatne boje a on...

BELLO

(podrugljivo se smije) To je tvoja kći, ti jcjino, s nekim studentom iz Mullingara.

(Milly Bloom, plavokosa, u zelenoj haljini s laganim sandalama, s plavim šalom koji joj slobodno leprša na morskom povjetarcu, otrgne se iz zagrljaja svoga ljubavnika i vikne, šireći od čuda svoje mladenačke oči)

MILLV

O, Bože! To je tatica! Ali, tatice, kako si ostario!

BELLO

Promijenio se, a? Naša polica za knjige, naš pisaci stol za kojim nikad nismo pisali, naslonjač tetke Hcgarty, naše reprodukcije djela starih majstora. Neki muškarac živi lamo sa svojim prijateljima kao bubreg u loju. *Kukavičje gnijezdo!* Zašto ne? Koliko si žena imao, reci, pratio ih po mračnim ulicama, ravnih tabana, dražeći ih svojim prigušenim roktanjem, reci, ti muška kurvo? Poštene dame sa zamotuljcima iz prodavaonice mješovitom robom. Sad si li na redu. Što vrijedi za gusku, vrijedi i za gusana, gusanc moj!

BLOOM

Oni... Ja..

BELLO

(oštro) Tragovi njihovih peta vidjet će se na lažnom briselskom tepihu koji si kupio na dražbi kod V/rena. U bučnoj igri s nestašnom Moh, loveći buhu u njenim gaćicama, razbit će onu figuru što si je po kiši donio kući iz ljubavi prema umjetnosti. Povrijedit će tajne tvoje donje ladice. Istrgnut će strance iz tvog primčnika za astronomiju da njima potpale lule. Pljuval će po mjedenoj ogradi tvoga kamina, koju si za deset šilinga kupio kod Hamploma Lccdoma.

BLOOM

Za deset i šest penija. Prostačko ponašanje. Pnsti me da odem. Vratit ću se. Dokazat ću...

GLAS

Zakuni se!

(Bloom stisne šake i odšulja se dalje, držeći lovački nož u zubima.)

BELLO

Kao gost koji sSm plaća ih kao gost za kojeg plaća drugi? Prekasno. Prostro si svojn donajboljn postelju a u njoj morajm ležah drugi. Tvoj epitaf je napisan. Gotov si, odzvonilo ti je, ne zaboravi, stari moj.

BLOOM

Tražim pravda! Cijela lrska protiv jednoga! Zar nitko...? *(grizepalac)*

BLLLO

Dabogda crko i proklet bio ako u tebi ima imalo osjećaja pristojnosti i srama. Mogu ti dati malo rijetkog starog vina koje će te trkom poslati u pakao i natrag. Potpiši oporuku i nama ostavi sve do posljednje pare! Ako nemaš novaca, potruđi se, do vraga, da ih pribaviš, ukradeš, opljačkaš! Pokopat ćemo te u zahod usred grmlja gdje ćeš u miru trunuti sa starim Cuckom Cohenom, mojim polunećakom. zakoga sam se udala, prokletim starim kostobolnim činovnikom i sodomislom ukočenog vrata, i sa deset ili jedanaest drugih mojih muževa, svejedno kako su se već ti pederi zvali, što su se svi podavili u zahodskoj jami.
(prasne u glasan sluzav smijeh) Pognojiti ćemo mi vas, gospodine Flower! *(podrugljivo zvižduče)* Pa-pa, Poldy! Pa-pa, tatieel!

BLOOM

(uhvati se za glavu) Snaga moje volje! Sjećanje! Griješio sam! Pati...
(zaplache bez suza)

BELLO

(ceri se) **Cmizdravac! Krokodilske suze!**

(Bloom, slomljen, sav umotan za žrtvu, jeca, s licem na zemlji. Čuje se mrtvačko zvono. Tamnozabradeni likovi obrezanika, u odjeći od vreće i pošuti pepelom, stoje pokraj Zida plača, gospodin Shulomovitz, Joseph Goldwater, Moses Herzog, Harris Rosenberg, M. Moisel, J. Citron, Minnie Vvatchamn, P. Mastiansky, velečasni Leopold Abramovitz, glavni kantor sinagoge. Kršćić ruke nariču u duhu nad otpadnikom Bloomom.)

OBREZANICI

(pjevaju tamnim grtenim glasovima nepospajajućga cvijećem nego voćem Mirtvog mora) Sema Izrael Adonai Elohenu Adonai Ečad.

GLASOVI

(uzdišućí) Dakle, ode. Ah, da. Da, zaista. Bloom? Nikad nisam čuo za njega. Ne? Čudan tip. Tu mu je udovica. Je li? Ah, da.

(S lomače pripremljene za udovicu diže se plamen zapaljene smole kamforova drva. Oblak tamjanova dima zastre pogled i rasprši se. Iz svoga hrastova okvira nimfa raspletene kose, lagao odjevena u

kao čaj tamne umjetničke boje, side iz svoje splje i, prolazeći ispod isprepletenih grana tise, zastane iznad Bloma,)

TISE

(šapćući svojim lišćem) Sestra. Naša sestra. Ššš!

NIMFA

(lježno) Sinrtniče! *(ljubazno)* Ne, ne roni suze!

BLOOM

(zelatinasto se došulja pod granje, prošaran zrakama sunca, dostojanstveno) Ovaj položaj. Osjećao sam da se to traži od mene. Moć navike.

NIMFA

Smrtnice! Našao si me u lošem draštvu, s plesačicama koje visoko dižu noge, s prodavačima na piknicima, boksačima, omiljenim generalima, nemoralnim baletanima u trikoima boje kože i sa spretnim plesačicama šimija, La Aurora u Karini, glazbena igra, uspjeh stoljeća. Skrivala sam se u jeftinom ražičastom papira koji je zBudunio n-3 petrolej. Okruživali su me otrcani vicevi klupske gospode, priče koje uznemiruju golobrade mladiće, plakati za oglasne ploče, kocke za varalice i ulošci za gradi, medicinska pomagala i zašlo nosili pojas za kilu sa svjedočanstvom pretrgnutog gospodina. Korisni savjeti za oženjene.

BLOOM

(podigne kornjačju glavu prema njenom krilu) Mi smo se već sreli. Na nekoj dragoj zvijezdi.

NIMFA

(tužno) Gumeni proizvodi. Nepoderive vrste, kakvim se opskrbljuje aristokracija. Steznici za muškarce. Liječim grčeve ili vraćam novac. Dobrovoljna svjedočanstva o čudesnom sredstvu profesora Waldmana za povećanje dojki. Moje su se dojke povećale deset centimetara za tri tjedna, igavljuje gospoda Gus Rublin prilazući fotografiju.

BLOOM

Mislile m Foto-reviju?

NIMFA

Mislím. Odnio si mc, uokvirio mc u hrastovinu i šljokice, slavio me iznad svoga bračnog kreveta. Jedne ljetne večeri, kad te nitko nije vidio, poljubio si me na četiri mjesta. I s ljubavlju si mi olovkom osjenio oči, gradi i stidnicu.

BLOOM

(ponizno joj ljubi dugu kosu) Tvoje klasične obline, lijepa besmrtnice, milo mi je bilo gledati te, slaviti te, lijepo biće, gotovo moliti se tebi.

NIMFA

U tamnim noćima čula sam kako me slaviš.

BLOOM

(brzo) Da. Da. Hoćeš reći da sam... San otkriva najgoru stranu svakog čovjeka, djeca su možda iznimka. Znam da sam pao s kreveta, odnosno da mc netko gurnuo s njega. Kažu da kina-vino liječi hrkanje. Za ono drago postoji engleski izum za koji sam neki dan primio prospekt, pogrešno adresiran. Tvrdi da omogućuje da čovjek bešunmo i bez smrada pušta vjetrove, *(uzdahne)* Uvijek je tako bilo. O, slabosti, ime lije brak.

NIMFA

(začepi prstima uši) I riječi. Njih nema u mom iječniku.

BLOOM

Ti si ih shvatila?

TISE

Sšš!

NIMFA

(pokrije lice rukama) Što sve nisam vidjela u toj sobi? Što sve ne moraju gledati moje oči?

BLOOM

(opravdavajući se) Znam. Prljavo intimno rablje, pažljivo okrenuto na naopaku stranu. Kolutići su rasklimani. Iz Gibraltara preko dalekog mora prije mnogo vremena.

NIMFA

(obori glavu) Još gore, još gore!

BLOOM

(oprezno razmišlja) Onaj starinski sobni noćni nužnik. Nije odgovarao njenoj težini. Tada je imala točno sedamdeset tri kilograma i osamsto grama. Udebljala se četiri kilograma kada je prestala dojeti. Bio je raspukao i slabo zalijepljen. Zar ne? Pa ona nemoguća posuda s narančastim obrabom, što je imala samo jednu mčicu.

(Čuje se šum slapa koji se ruši u živahnim skokovima.)

SLAP

Poulaphouca Poulaphouca
Poulaphouca Poulaphouca.

TISE

(preplećući grane) Slušajte. Šapat. Naša sestra ima pravo. Rasle smo pokraj slapa Poulaphouca. Pružale smo sjenu u sparne ljetne dane.

JOHN WYSE NO LAN

(u pozadini, u uniformi irskog državnog lugara, skine perom ukrašen šešir)
Rastite! Pružajte sjenu u sparne dane, o stabla Irske!

TISE

(šumoreći) Tko je došao na slap Poulaphouca na srednjoškolski izlet? Tko je ostavio svoje školske dragove i potražio našu sjenu?

BLOOM

(uplašeno) Srednja škola iz Ponle? Mncmo? Ograničenih sposobnosti. Potres mozga. Pregazio ga tramvaj.

Sramvaji!

BLOOM

(kokošjih grudi, spuštenih ramena, s podlostima, u neopisivom dječaćkom odijelu s crnim i sivim prugama, premalenom za njega, s bijelim teniskim cipelama, obrubljenim zavmutim čarapama i crvenom školskom kapom i značkom) Bio sam u pubertetu, dječak koji se razvija. Malo je tada trebalo, kola koja se truckaju, izmiješani miris ženske garderobe i toaleta, mnoštvo tijesno zbijeno na stubama starog Kraljevskog kazališta (jer ljudi se vole gurati, nagon stada, a tamno, mirisom seksa prožeto kazalište, oslobađa porok), čak i listić sa cijenom njihovih čarapa. Pa onda vrućina. Sunce je toga ljeta imalo pjege. Završetak škole. 1 kolač s rumom i šlagom. Halkionski dani.

(Halkionski dani, srednjoškolci u plavo-bijelim nogometnim majicama i gaćicama, mladi gospodin Donald Turnbull, mladi gospodin Abraham Chaitenon, mladi gospodin Owen Goldberg, mladi gospodin Jack Meredith, mladi gospodin Percy Apjohn, stoje na čitini između stabala i dozivaju mladog gospodina Leopolda Bloomu.)

HALKIONSKI DANI

Skušo! Opet nam oživi. Hura! (kliču)

BLOOM

(nespretnjaković s toplim rukavicama, s maminim šalom, ošamučen od snježnih gruda Sto su ih na njega bacili, pokušava se pridržati) **Opet! Kao da mi je šesnaest! Kakva radost! Zazvonimo na sva zvonca u Montague Streetu. (usklikne slabim glasom) Živjeli učenici srednje škole!**

TISE

(Sumeći) **Naša sestra ima pravo. Šapat. (Šapatavi poljupci čuju se po dijelovima šumi. Lica hamadrijada izviruju iz duplji i kroz lišće i otvaraju se, rascvjetavajući se u cvjetove.) Tko je oskvnuo našu tihu sjenu?**

NIMFA

{sramežljivo, kroz raširene prste} Ovdje? Pod vedrim nebom?

TISE

{napinjući se} Da, sestro. I to na našoj djevičanskoj tratini.

SLAP

Poulaphouea Poulaphouca
Phoueaphouca Phoueaphouca

NIMFA

{raširenih prstiju} O, sramote!

BLOOM

Bio sam prerano sazreo. Mladost. Fauna. Prinio sam žrtvu bogu šume. Cvijeće koje cvjeta u proljeće. Bilo je to u doba parenja. Privlačnost kapiiara prirodna je pojava. Loity Ciaike, ianenokosu, vidio sam u spavaćici kroz odškrinute zavjese kazališnim dalekozorom svoga jadnog tate: vragolanka je divlje jela travu. Skotrljala se kod mosta Riallo da me zavede bujicom svoje životne energije. Popela se na ono njihovo krivo stablo i ja sam. Ni svetac ne bi odolio. Demon me obuzeo. Osim toga, nitko to nije vidio!

(Nejako, bijelo šuto tele, proviri kroz lišće svojom preživačkom glavom s vlažnim nozdrvama.)

NEJAKO TELE

(proemizdri, dok mu se krupne suze kotrljaju iz izbuljenih očju) Mu. Mu, da, vidio ja!

BLOOM

Naprosto sam zadovoljio potrebu... *(patetično)* Nijedna djevojka nije htjela kad sam jurio za njima. Previše ružan. Nisu se htjele igrati...

(Visoko na Ben Howlhu kroz grmove gorskih ruža prolazi koza, nabreklog vimena, kusala repa, sijući brabonjke.)

KOZA

{mekće} Mckckck! Kozlezle!

BLOOM

(gologlav, zajapuren, prekriven čičkom i borovicom) Bili smo valjano zaručeni. Okolnosti mijenjaju slučajeve, *(napeto gleda dolje u vodu)* Trideset i dva koluta preko glave u sekundi. Novinska mora. Elija s vrtoglavicom. Pad s hridi. Tužan svršetak namještenika državne tiskare.

(Kroz srebrnitihi ljetni zrak Bloomova lutka, omotana kao mumija, kotrljajući se pada s hridi Lion 's Head u grimizne vode što je iščekuju.)

LUTKA-MUMIJA

Bbbblllllblblbllobš!

(Daleko u zaljevu između svjetionika Bayte i Kish plovi brod Erin 's King šaljući lepezastu perjanicu ugljenog dima iz dimnjaka prema kopnu.)

SAVJETNIK NANNETTI

(sam na palubi, u odljelu od tamne alpake, žutog jastrebinjeg lica, s rukom zadjenutom u prsluk, deklamira) Kad moja zemlja zauzme svoje mjesto među narodima svijeta, tada, tek tada, neka moj epitaf bude napisan. Ja svoje...

BLOOM

Svrših. Prff.

NIMFA

(uzvišeno) Mi besmrtnice, kao što si vidio danas, nemamo takvo mjesto niti nam je ono obraslo dlakama. Hladne smo kao kamen i čiste. Jedemo električnu svjetlost, *(izvije tijelo prožeto lascivnim srsima, stavljajući kažiprst u usta)* Govorio mi. Slušala otraga. Kako si dakle mogao...?

BLOOM

(potišteno gazeći vrijes) O, bio sam prava svinja. Upotrebljavao sam i klistir. Jedan i pol deei quassije kojoj se dodaje žliea kamene soli, utjerati do dna. Štrcaljkom Hamiltona Longa, prijateljicom dama.

NIMFA

U mojoj nazočnosti. Jastučić za pudranje. *(zacrveni se i pokloni)* I sve ostalo!

BLOOM

(potišteno) Da. *Peccavi!* Iskazao sam poštovanje onom živom oltam gdje leda dobivaju drago ime. *(naglom žestinom)* Jer zašto bi ona nježna namirisana draguljima ukrašena ruka, ruka koja vlada...?

(U usporenoj slici šumske idile likovi se zmijoliko vijugaju oko šumskih debala, dozivajući se.)

GLAS KITTV

(u gustišu) Pokaži nam jedan od tih jastuka.

GLAS FLORRV

Evo.

(Tetrijeb nespretno proleti kroz šikani.)

LVNCNOV GLAS

(u gustišu) Hu! Kao vatra vrelo!

ZOIN GLAS

(u gustišu) Došlo je s vrelog mjesta.

VIRAGOV GLAS

(poglavica ptica u ratnoj opremi, s plavim prugama i perjem, s kopljem u ruci, korača kroz pucketavo trsje preko bukova i hrastova žira) Vrelo! Vrelo! Čuvaj se Bika Koji Sjedi!

BLOOM

Srsi me prožimlju. Topli otisak njenog toplog tijela. Čak i sjediti gdje je žena sjedila, posebno ako je raširila bedra kao da želi pružiti i posljednji dokaz svoje milosti, još više ako je prethodno visoko zavrnutu bijele satenaste skute svoje podsuknje. Tako ženstveno, potpuno. To me potpuno ispunja.

SLAP

Phyllaphulla Poulaphouea
Poulaphouea Poulaphouea.

TISE

Ššš! Sestro, govčri!

NIMFA

(bezoka, u bijeloj odori redovnice, s kapicom i širokim krlatim redovničkim velom, blago, nepristupačnih očiju) Samostan Tranquilla. Sestra Agata. Gota Karmel. Prikazanja u Knoeku i Lourdesu. Više nema žudnje, *(obori glavu, uzdišući)* Postoji samo eterično. Gdje sneni lijeni galeb lebdi nad turobnom vodom.

(Bloom se napol dignu. Sa stražnjeg dijela hlača otpadne mu dugme.)

DUGME

Tup!

(Dvije kurve iz Coombea plešući na kiši prođu mimo, zavijene šalom, prostački vičući)

KURVE

Od hlača iglu izgubio je Leopold
i nije znao što da radi,
da mu ne padnu,
da mu ne padnu.

BLOOM

(hladno) Pokvarila si čaroliju. To jc bila posljednja kap. Kad bi postojalo samo ono eterično, gdje biste svi vi, pripravnic i novakinje? Srame se a bi, kao magare kad mu se pripiša.

TISE

lišća im otpada srebro, mršave im ruke postaju sve starije i njišu se)

Kratkotrajno!

NIMFA

(otvrdla u licu, pipa se po naborima svoje halje) Svetogrde! Napasti moju krepost! *(velika vlažna mrtja pojavi joj se na halji)* Uprljati moju nevinost! Nisi dostojan dotaknuti odjeću neokaljane žene. *(ponovo se uhvati za halju)* Stani. Satano, više nećeš pjevati ljubavne pjesme. Amen. Amcn. Amen. Amen. *(izvuče bodež i, odjevena u oklop jednog od devetorice izabranih vitezova, zahode mu ga u prepone)* Nekum!

BLOOM

(skoči, uhvati je za ruku) Hej! Nebrakada! Mačko sa devet života! Igrajmo pošteno, gospo. Bez noža za obrezivanje. Lisica i grožđe, jc li? Što ti još treba kad si se sva ogradila bodljikavom žicom? Raspelo nije dovoljno debelo? *(zgrabi je za veo)* Želiš li kakvog svetog opata ili Bropl^ja, hromog vrtlara, ili kip vodonoše bez noska, ili dobru majku Alphonsus, je h, Lisico?

NIMFA

(s krikom pobjegne otkrivši veo, njen gipsani odjev puca, iz raspuklina izbija oblak smrada) Poh...!

BLOOM

(viče za njom) Kao da vi to sebi ne priuštite, i to dvostrukom mjerom. Bez drmanja i višestruke sluzi po cijelom tijelu. Iskusio sam ja to. Naša slabost, naša je snaga. Koliko dobivamo za jedan jeb? Koliko plaćate u gotovu? Čitao sam da unajmljujete plesače na Rivijeri, *(nimfa u bijegu udara u plač)* Je h? Imam za sobom šesnaest godina crnačkog rada. A bi li mi sud sutra odredio pet šilinga pomoći, je li? Pravi ti budalu od koga dragog, a ne od mene. *(njuška)* Parenje. Luk. Plijesaa Sumpor. Mast.

(Preda nj stupi lkBelle Cohen)

BELLA

Drugi pul ćeš mc poznati.

BLOOM

(gleda je, smireno) Pässe. Stara ovca u janjećoj koži. Zubala i dlakava. Za tvoj ten bilo bi dobro da se namažeš sirovim lukom prije spavanja. I malo gimnastike za taj dvostruki podbradak. Oči su ti bezizražajne kao staklene oči tvoje punjene lisice. U skladu su s ostalim tvojim crtama, to je sve. Nisam ja propeler na tri vijka.

BELLA

(prezimo) Nisi baš bogzna što, zapravo, *(njena svinjska pička zataje)* Fbhracht!

BLOOM

(prezimo) Obriši prije taj svoj beznokti srednji prst, hladna sperma tvoga švasera još li se cijedi s kreste. Uzmi pregršt sijena i obriši se.

BELLA

Poznajem te, akviziterčiču! Crknuta ribo!

BLOOM

Vidio sam ga, boidelušo! Prodavačice sifilisa i tripera.

BELLA

(okrene se klaviru) Koja je od vas svirala posnutni marš iz *Saula 7*

ZOE

Ja. Pazi na svoje kuge oči. *(skoči za klavir i prekrivenih ruku udari nekoliko akorada)* Šuljanje mačke kroz šljaku, *(osvrne se preko ramena)* Hej! Tko vodi ljubav s mojim mačkicama? *(skoči natrag za stol)* Što je tvoje, to je moje, a što je moje, moje je.

(Kitty, zbunjena, objepljuje zube staniolom. Bloom se približi Zoi)

BLOOM

(blago) Vрати mi onaj krumpir, daj!

ZOE

Izgubljen zalog, fina stvarčica, super fina.

BLOOM

(osjećajno) Nije to ništa, ali, ipak, uspomena je na moju jadnu mamu.

ZOE

Daš pa uzmeš nakon tog
zašto, pitat će te Bog
ne znam zašto ti ćeš reći
pa ćeš se u paklu peći.

BLOOM

Uspomena me veže za nj. Volio bih ga opet imati.

STEPI LEN

Imat' ii nema!', to je pitanje.

Evo. (*;za digne rub svoje haljine otkrivajući goto bedro i izvuče krumpir iz gornjeg dijela čarape*) Onaj koji skriva zna gdje će i naći.

BBLA

(namsti se) Dosta. Ovo nije sajamsko kino s muzikom. I ne razbijaj taj klavir. Tko ovdje zapravo plaća?

(Pode prema pijanoli. Stephen čepka po džepu, izvuče novčanicu i držeći je za ugao, pruži joj je.)

STEPIIEN

(spretjeranom ujudhošću) Ovaj svileni novčanik napravih od svinjskog uha publike. Gospodo, oprostite. Ako mi dopustite, *(pokaže neodređeno na Lynchu i Bloomu)* Svi smo u istom sosu, Kinch i Lynch. *Dans ce bordel ou tenons nostre etat.*

LA^NCH

(vikne stojeći pred kaminom) Dedaluse! Blagoslovi je i u moje ime!

STEPHEN

(pruži Belu kovanicu) **Zlato. Dobila ga jc.**

(gleda u novac, zatim u Stephenaj?a zatim u Zoe, Florry i Kitty) **Zar hoćete tri djevojke? Ovo jc deset S^llinga.**

STEPHEN

(oduševljeno) **Tisuću puta molim da mi oprostite, (opet se maši za džep, izvadi i dođjo dvije krune)** **Dopustite, brevimanu, vid mi nije baš najbolji.**

(Bella pođe do stola da prebroji novac dok Stephen razgovara sam sa sobom jednosložnim riječima. Zoe se nagne preko stola. Kitty se nasloni na Zoin vrat Lynch ustane, popravi kapu i, uhvativši Kitty oko pasa, pridruži se toj skupini)

FLORUV

(teškom mukom se pridigne) **Au! Utrnula mi noga.** *(Odšepa do stola. Približi se Bloom.)*

BELLA, ZOE, KITTY, LYNCI I, BLOOM

(Čavrljajući iprepiruči se) **Gospodin... deset šilinga... plaća za trojicu... dopustite mi za trenutak... ovaj gospodin plaća za sebe... tko to dira?... au!... pazi koga štipaš... ostajete li preko noći ili samo nakratko?... tko jc to bio?... vi ste lažljivac, oprostite... gospodin jc platio kao pravi gospodin... piće... već jc odavno prošlo jedanaest.**

STEPHEN

(za pijanolom, gadljivo odmahne rukom) **Samo bez boca! Kako, jedanaest? To je zagonetka!**

ZOE

(zadigne suknju i zamota pola funte u gornji dio čarape) **Teško zarađeno nauznačke.**

LYNCII

(odvlaćeci Kitty od stola) **Dođi!**

KITTY

Čekaj, *(zgrabi one dvije krune)*

FLORRY

A ja?

LYNCH

Hoplal

(Podigne je, odnese i baci je na sofu.)

STEPHEN

**Lisica poje, pijetli se boje,
zvono na nebu se klali
jedanaest je sali.
Čas je da njena jedna duša
s nebesa se vrati.**

BLOOM

(tiho slavi pola funte na stol između Belle i Florry) **Evo. Dopustite,** *(uzme novčanicu od jedne funte)* **Tripud deset Izravnali snio račune.**

BELL A

(zadivljeno) **Kakav si li prefriganac, stari kokote. Mogla bih te poljubiti za to.**

ZOE

(upire prstom) **On? Dubok je kao bunar!**

(Lynch povali Kitty preko sofe i poljubi je. Bloom s novčanicom od jedne funte podle prema Stephenu.)

BLOOM

Ovo je vaše.

STEITIEN

Kako to? Rastresenost ili duhom odsutni prosjak. *(Ponovo počepka po džepu i izvadil pregršt sitniša. Nešto padne.)* **Nešto je palo.**

BLOOM

(sagne se, podigne s poda kutiju šibica i pruži mu je) Ovo.

STEPI IEN

Lucifer. Hvala.

BLOOM

(tiho) Bolje bi bilo da meni date taj novac da vam ga ja čuvam. Zašto plaćati više nego treba?

STEPI IEN

(preda mu sav svoj sitniš) Budimo prvo pravedni a zatim velikodušni.

BLOOM

Slažem se, ali je li to pametno? *(broji)* Jedan, sedam, jedanaest, i pet. Šest. Jedanaest. Ne odgovaram za ono što ste možda izgubili.

STEPI IEN

Zašto je izbilo jedanaest? Proparoxsiton. Prcdnastupajući trenutak, kaže Lcasing. Žedna lisica, *(glasno se nasmije)* Pokopava svoju baku. Vjerojatno ju je ubila.

BLOOM

Tu je funta šest šiling i jedanaest penija. Frnta i sedam šilinga, recimo.

STEPI IEN

Menije to vraški svejedno.

BLOOM

Da, ali...

STEPI IEN

(priđe stolu) Cigaretu, molim. *(Lynch dobaci cigaretu sa sofe na stolu) 1* tako je dakle Georgina Johnson mrtva i udala. *(Cigareta se pojavi na stolu. Stephen je promatra.)* Čudo. Salonska magija. Udala. Hm. *(upali šibicu i sa zagonetnom sjetom pripaljuje cigaretu)*

LYNCII

(promatrajući ga) Lakše bje pripalio kad bi malo bliže držao šibicu.

STEPHEN

{prinese šibicu bliže oku} Risovo oko. Moram nabaviti naočale. Razbio sam ih jučer. Prije šesnaest godina. Udaljenost. Oko sve vidi ravno. *{Odmakne šibicu. Ona se ugasi}* Mozak misli. Blizu: daleko. Neminovna uvjetovanost vidljivog, *{tajanstveno se namršti}* Hm. Sl'inga. Životinja sa dvoja leđa u ponoć. Udala.

ZOE

Neki trgovački putnik oženio se njome i odveo je sa sobom.

FLORRY

{klimne glavom} Gospodin Lambe iz Londona.

STEPHEN

Londonski jaganjče koji odnosiš grijeha svijeta.

LYNCII

(grteći Kilty na sofi, zapjeva dubokim glasom) *Dona nobis pacem.*

(Cigareta ispadne Stephenu iz prstiju. Bloom je podigne i baci u kamin.)

BLOOM

Nemojte pnšiti. Trebalo bi da jedete. Onaj prokleti pas što sam ga sreo. *(Zoi)* Vi nemate ništa?

ZOE

Je li gladan?

STEPHEN

(pruži ruku prema njoj smijući se i pjevajući na melodiju krvne zakletve iz Sumraka bogova)

Hangndc Hungcr,
Fragndc Frau,
Macht uns allc kapult.

ZOE

{tragično} Hamlcte, ja sam omlet tvoga oca! *{uhvati ga za ruku}*
Plavooki ljepotane, čitat ću ti iz dlana, *{itokažeprstom na njegovo čelo}*
Nema pameti, nema bora. *{broji}* Dvije, tri, Mars, to znači hrabrost,
{Stephen odmahne glavom} Ne žalim se.

LVNCI

Blijesak hrabrosti. Mladić koji nije znao za strepnju i strah. *{Zoi}* Tko te naučio gatati iz dlana?

ZOE

{okrene se} Pitaj moja muda koja nemam. *{Stephenu}* Vidim ti to na licu. Takvo ti je oko. *{namršti se pognute glave}*

LYNCI

{smijuć se udari Kitty dvaput po stražnjici} Ovako. Šibom po dlanu.

{Odjeknu dva glasna udarca šibom po dlanu, sanduk pijanole naglo se otvori, iz nje kao lutka iz kutije iskoči mala ćelava okrugla glava oca Dola na.}

OTAC DOLAN

Treba li tu kojeg momka ižibati? Razbio je naočale? Dokoni lijeni mali smutljivac. Vidim li po očima.

{Blago, dobroćudno, rektorski, prijekorno, glava Dona Johna Conmeeja podigne se iz sanduka pijanole.}

DON JOHN CONMEE

Ne, oče Dolanc! Nemojte! Siguran sam da je Stephen vrlo dobar dječčić.

ZOE

{istražujući Stephenov dlan} Ženska ruka.

STEPUEN

(mrmija) **Nastavi. Laži. Drži mc. Miluj. Nikad nisam znao čitati Njegov rukopis osim zločinačkog otiska Njegova palea na bakalaru.**

ZOE

Kojeg si dana rođen?

STEPI xEN

U četvrtak. Danas.

ZOE

Dijete rođeno u četvrtak čeka dalek put. *(motri crte njegova dlana)* Crta sudbine. Utjecajni prijatelj.

I'LORRV

(upire prstom) **Maštovitost.**

ZOE

iVlJUbUCOV U1 ljug. 01 o&t at5Jt/U. /iUgIUJCJLU~ILUUt " f'Ujt^g)sVisVUUllISVI, J
Neću ti reći što nije dobro za tebe. Di ipak želiš čuti?

BLOOM

(odvoji njene prste i pruži joj svoj dlan) **Više štete nego koristi. Evo. Čitaj iz moga.**

BELLA

Pokaži, *(okrene Bloomov dlan)* Tako sam i mislila. Kvirgavi zglobovi, ženskar.

ZOE

(gledajući u Bloomov dlan) **Rešetka. Prekomorska putovanja i ženidba radi para.**

BLOOM

Pogrešno.

ZOB

(brzo) O, sad vidim. Kratak mali prst. Papučar. Je li točno?

(Crna Liz, ogromna kvočka koja sjedi na jajima u krugu nacrtanom kredom, dignu se, raširi krila i počne kokodakati)

CRNA uz

Kokoda. Ko-ko-da. *(odmakne se od tek snesenog jajeta i odgega dalje)*

HLOOM

(pokazuje na svoj dlan) Ta masnica, to jc slučajno. Pao sam i porezao sc prije dvadeset i dvije godine. Tada mi je bilo šesnaest.

ZOB

Vidim, kaže slijepac. Reci nam što jc novo.

STEPI IBN

Vidiš? Vodi prema velikom cilju. Imam dvadeset i dvije. Prije šesnaest godina i on je imao dvadeset i dvije. Prije šesnaest godina ja sam kao dvadesetdvogodišnjak pao. Prije dvadeset i dvije godine on je kao šesnaestgodišnjak pao sa svoga drvenog konjiča, *(trgne se)* Negdje sam povrijedio ruku. Moram zubaru. Novac?

(Zoe nešto prošapće Florry. Hi hoću se. Bloom oslobodi ruku i dokono piše uljevo po stolu, polako dlovkom šarajući krivulju)

(Kasom prolazi kočija broj trista dvadeset i četiri, s kobilom otmjene zadnjice, koju vozi James Bat ton, Harmony Avenue, Donmybrook.

Vatreni Boylan i Lenehan se zavaljeni njišu na sjedalima. Poslužitelj iz hotela Ormond sjedi otraga na rudi. Lydia Douce i Mina Kennedy tužno gledaju preko prozorske zavjese.)

POSLUŽITELJ

(poskakujući, ruga im se pokazujući im palac grčeać crvolike prste) Ho, ho, jc li vam se digao?

(Bronca pokraj zlata Sapću)

(obraća se Flony) Šapni. *(ona ponovo šapne)*

(Vatreni Boylan nagi nje se preko prtljažnika, u naherenom tvrdom slaminatom šeširu, sa crvenim cvijetom u ustima. Lenehan s jedručarskom kapom i u bijelim cipelama uslužno s ramena Vatrenog Boylana skida dugu dlaku.)

LENEHAN

Oh! Sla lo vidim? Jesi li to skidao paučinu s kakvih rapa?

BOYLAN

(sjedi, smješka se) Očerupao sam jednu puricu.

LENEHAN

Lijep noćni posao.

BOYLAN

(odžuci u zrak četiri prsta tupih vrhova, namigne) **Vatrena Kate! Probaj te, kome se ne sviđa, vraćamo novac, (jimiži kažiprst)** Pomiriši ovo.

LENEHAN

(veselo pomirše) **Ah! Jastog s majonezom. Ah!**

ZOEIFLORRY

(istodobno se nasmiju) **Ha ha ha ha.**

BOYLAN

(sigurnim korakom skoči s kočije i vikne glasno da ga svi čuju) **Hej, Bloom! Da li se gospoda Bloom već obukla?**

BLOOM

(u lakajskom baršunastom odijelu tresnjeve boje i u kratkim hlačama, svijetlosmeđim čarapama i napudranoj vlasulji) **Bojim se da nije, gospodine. Još nekoliko zadnjih stvarčica...**

BOYLAN

(dobra mu šest, penijaj) Evo li, popij džin sa sodom, *(spretno objesi svoj šešir na jedan od paražaka Bloomove rogate glave)* Uvedi mc. Imam jedan postlic nasamo s tvojom ženom, shvaćaš?

BLOOM

Hvala, gospodine. Da, gospodine. Gospoda Tweedy je u kupaonici, gospodine.

MARION

Trebalo bi da se osjeća visoko počašćen *(prskajući skoči iz vode)* Raoule dragi, dodi da me obrišeš. Gola sam. Na sebi imam samo novi šešir i spužvu za kupanje.

BOYLAN

(veselo žmirkajući) Sjajno!

R.F.T.T.A

Što je? Što se događa?

(Zoe joj nešto pri šapne.)

MARION

On neka gleda, izrod! Svodnik! I neka se sdm bičuje! Pisat ću kakvoj snažnoj prostitutki ili Bartholomoni, bradatoj ženi, da mu napravi palac debele masnice i natjera ga da mi donese potpisanu i pečatom ovjerenu priznanicu.

BOYLAN

(uhvati se za ud) Evo, ne mogu više zadržali ovu stvarčicu, *(otkorača čvrstim jahačkim nogama)*

BELLA

(smije se) Ho ho ho ho.

BOYLAN

(Bloomu, preko ramena) Možeš viriti kroz ključanicu i zabavljati se sdm sa sobom dok joj gaja ne utjeram dva-tri puta.

BLOOM

Hvala, gospodine. Hoću, gospodine. Smijeni li dovesti dva svoja prijatelja da prisustvuju lom činu i snime ga? (*pruži mu zdjelicu s kremom*) Vazclina, gospodine? Narančina cvijeta...? Mlake vode...?

KITTY

(*sa sofe*) Pričaj nam, Florry. Pričaj nam. Sto...

(*Floiry joj šapće na uho. Sapućući ljubavne riječi mrmrljaju, glasno oblizuju usne, prskavozavidno kopkaju*)

MINAKENNEDY

(*zakolutavši očima*) O, to mora da je kao miris gerani ja i sočnih bresaka! O, on je jednostavno obožavao svaki djelić nje! Sljubljeni! Obasuti poljupcima!

LYDIADOUCE

(*otvorenih usta*) Njamnjam. O, on je, radeći to, nosi po sobi! Jaše koniipa Mnidi^t^,a,e čuli do Yorka Kao iKta mina iavod^ sa šlagom.

(*smije se*) Hi hi hi.

BOYLANOV GLAS

(*slatko, promuklo, iz dubine trbuha*) Ah! Bogbogovrućrukrkačhrsk.

MARIONIN GLAS

(*promuklo, slatko, gtieno*) O! Jošhošljubnapupstresnapupkuh?

BLOOM

(*razrogačenih očiju, držeći*) Zbiči joj ga! Joši Opali!

lif Stavil Izvadi!

BELLA, ZOE, FLORRY, KITTY

Ho bo! Ha ha! Hi hi!

(upireprstom) **Zrcalo prirodL**. *(smije se)* **Ha ha ha ha ha!**

(Stephen i Bloom gledaju u zrcalo. U njemu se pojavi lice Williama Slutkespearea, ukočeno od facijalne paralize, okrunjeno odrazom vješalice od jelenova rogovlja iz predsoblja.)

SHAKESPEARE

(govoreći dostojanstveno iz trbuha) **Glasni smijeh praznu otkriva vam glavu.** *(Bloomu)* **Mislio ti si kako si nevidljiv. Pogledaj,** *(kukurikne smijehom crnog kopuna)* **Jagogo! Kako moj Ohtijcio zadavit svoju Tjestcmonu. Jagogo!**

BLOOM

(bljedo se nasmije trima kurvama) **Kad ću ja čuti taj vic?**

ZOE

Prije nego se dvaput oženiš i jedanput ohudoviš.

BLOOM

Omaške se opraštaju. Čak i veliki Napoicon kada su mu nakon smrti nagolo uzimali mjeru...

(Gospoda Dignam, udovica, tubasta nosa i obraza zažareni od razgovora o smrti, suza i žutosmedeg Tunneyjeva serija, projuri u crmini, s naherentim šeširom, šminkajući i pudrajući lice, usne i nos, kao labudica koja pred sobom tjera svoje labudiče. Ispod suknje vire joj svakidašnje hlače njenog pokojnog muža i iskrivljene cipele, broj četrdeset i pet U ruci drži policu osiguravajućeg društva Škotske udovice i veliki sajamski kišobran pod kojim s njom trče njena mladunčad, Patsy, poskakujući svojom kracom nogom, raskopčanog ovratnika, njišujući vijencem svinjskih odrezaka, Freddy, crnizdreć, Susy, uplakanih bakalarskih usta, Alice natežući se s dojenčecom. Ona ih gurka naprijed, vrpce joj vijore u zraku.)

FJ{EDDY

Ah, mama, ne potezi me!

Mama, govedska juha kipi.

SI IAKESPEARE

(paralitički gnjevno) Ženi druga ko smakne perva.

(Lice Martina Cunninghama, bradato, poprmi crte Shakespeareova golobradog lica. Sajamski kišobran pijano se zaniše, djeca pobjegnu u stranu. Pod kišobranom se pojavi gospoda Cunningham sa šeširom vesele udovice u kimono haljini. Klizi postrance i klanja se, vrteći se na japanski način.)

GOSPOĐA CUNNINGHAM

(pjeva)

I ZOVU me dragulj Azije!

MARTIN CUNNINGHAM

(gleda u nju, ravnodušno) Sjajno! Najobičnija odvratna drolja!

STEPHEN

Et exaltabuntur cornua iusti. Kraljice su lijegale s nagrađenim bikovima. Sjetile se Pasifaje zbog čije je pohote moj praprapradjed napravio prvu isповјedaonicu. Ne zaboravite gospođu Grissel Steevens ni svinjsko potomstvo kuće Lamberl. I Noa je bio pijan od vina. A arka mu je bila otvorena.

IBELLA

Toga mi ovdje nemamo. Došao si u pogrešni dućan.

LYNCH

Pusti ga na miru. Vratio se iz Pariza.

ZOE

(pitrči Stephenu i uhvati ga za ruku) Hajde, nastavite. Da čujemo malo parlevu.

(Stephen nabije šešir na glavu i skoči do kamina gdje zastane slegavši ramenima, ispruženih perjastih ruku, s umjetnim smiješkom na licu)

LYNCH

(bubnjajući po soji) Rmm Rmm Rmm Rrrrrmmmm.

STEPHEN

(brblja trzajući se kao marioneta) Tisuće mjesta za zabavu da se provede večer s ljupkim damama što prodaju rukavice i druge stvari možda svoja srea pivnice vrlo moderan lokal vrlo ekcentričan gdje mnoštvo lijepo odjevenih kokota nalik na prave princeze plešu kankan i izvode izuzetno luekaste pariške lakrdije za inozemne neženje bez obzira što samo natueaj u engleski kako su samo vješte u stvarima lj ubavi i sladostrasnim osjećajima. Gospoda vrlo probrana za užitak mora posjetili predstava nebo i pakao s mrtvačkim svijećama i srebrnim suzama što se davati svaku večer. Savršena strašno šoking u pogledu izrugivanja religioznosti jedinstveno na čitava svijet Sve šik žene koje dodu pune čednosti svuku se zatim i na sav glas vrište kada vide čovjeka-vampira kako zavodi kao rosa mladu redovnicu u *dessous troublants*. *(glasno puca jezikom)* Ho, Id Lal Cepif qu 'il al

LVNCL

Vive le vampire !

KURVE

Bravo! Parlevu!

STEPHEN

(glasno se smije i ceri zabačene glave, plješćući sam sebi) Urnebesan smijeh. Anđeli vrlo slični prostitutkama a sveti apostoli veliki vraški lupeži. *Demimondaines* dražesno lijepe blještave od dijamanata vrlo ukusno odjevene. Ili vas više privlačiti modemi užici pokvarenih starih čovjeka? *(pokazuje oko sebe grotesknim kretnjama na koje mu Lynch i djevojčure odgovaraju)* Ženska lutka od kaučuka koja možeš okretati u

puta. Uđite, gospodine, u zrealu vidjeti sve položaje trapeza sav taj stroj osim to ako žuditi strašno bestijalan čin mesarskog šegrta što onanira u topla teleća jetra ili omlet na *truhapiece de Shakespeare*.

BELLA

(tapšućí se po truhuhu utone u sofú i prasnu u glasan smijeh) **Omelette na... Ho! Ho! Ho! Ho!... Omelette na...**

STEPHEN

(prenemažućí se) **Volim te, sir darling. Govorim tvoj englez jezik za double entente cordiale. O, da, mon loup. Koliko koštati? Walerioo. Walcreloset.** *(naglo ušuti i podigne kažiprst)*

BELLA

(smijućí se) **Omelette...**

KURVE

(smijućí se) **Eneord! Eneore!**

STEPHEN

Čujte. Sanjao sam lubenice.

ZOE

Putovanje n inozemstvo i ljubav neke strane dame.

LYNCH

Na kraj svijeta za ženn.

FLORRY

Snovi uvijek imaju obratno značenje.

STEPHEN

(raširi ruke) **Bilo je to ovdje. Ulica bludnica. U Aveniji Serpentine pokazao mi je Belzebnd debelo ndovicu. Gdje je prostrti crveni tepih?**

BLOOM

(prilazeći Stephenu) Čujte..

STEPI IEN

Nc, odletio sam. Mojsudušmani poda mnom. I uvijek će biti. Navijeke vjekova, *(vikne) Pater! Slobodan!*

BLOOM

Slušajte, čujte...

STEPI IEN

Slomiti duh moj zar bi on? *O merde alors! (više, lešinarske nm pandže postaju oštrije) Hola! Hejaho!*

(Glas Simona Dedalusa odjekne kao odgovor, pomalo pospan ali spreman.)

SIMON

U redu. *(nesigurno se, jakim teškim jastrehinjim krilima spusti kroz zrak, cvileći, ispuštajući usklrike ohrabrenja)* Hej, mladiću! MisUš pobijediti? Hop! Fuj! Zajedno u staji s onim polntanima. Ne bi ih pustio ni na magareći njak blizu. Glavu gore! Neka se naša zastava vijori! Crveni orao n letn raširenih krila na srebrnom polju. Glasnik Ulstera! Hejhop! *(plazeći jezik oponaša psa brakirca)* Bulbul! Burbli!burbli! Hej, mladić!

(Grandčice paprati i proplanci sa zidnih tapeta brzo promiču krajolikom. Debela lisica istjerana iz skrovišta, uzdignuta repa, pošto je pokopala svoju baku, dotrči na proplanak, sjajnih očju, tražeći ispod lišća jazavčevu jazbinu. Slijedi je čopor lovačkih pasa, s njuškama na zemlji prate trag svoga plijena, tragački lajući, štekštekućući, žedni krvi. Lovci i lovkinje Ward Uniona udruženi su s njima u željiza ubijanjem. Iz Six Mile Poima, Flathousea, Nine Mile Stonea nadolaze pješaci s motkama, vilama, harpunima za losose, lasima, ovčari s bičevima, mečkari s bubnjevima, toreadori s mačevima, sijedi cmci što mašu bakljama. U gomili se deru kockari pismo-glava igrači, varalice, prostaci. Vašarski izvikivači i domamtjivači lakovjernih, promukli Madioničari u visokim čarobnjačkim šeširima stvaraju zaglušnu buku.)

Raspored trka. Program trka!
Deset prema jedan za favorita!
Ovdje se kod nas krije zee! Ovdje se krije zee!
Deset prema jedan osim jednoga! Deset prema jedan osim jednoga!
Okušajte sreću na ruletu!
Deset prema jedan osim jednoga!
Prodajem za petslo, momei! Prodajem za petsto!
Dajem deset prema jedan!
Deset prema jedan osim jednoga!

(Neočekivani konj favorit, bez jahača, projuri kao fantom kroz cilj, griva mu je mjesječnasta pjena, oči zvijezde. Ostali za njim, skupina konja u trku. Konji-kosturi Sceptre, Maximum Drugi, Zinfandel, Pretnašaj vojvode od Westminstera, Repulse, Ceyion vojvode od Beauforta, Pm de Pariš. Jašu ih patuljci, u zardalim oklopima, poskakujući poskakujući u svojim, u svojim sedlima. Posljednji na kiši koja sipi na zasopljenom sivkastožutom kljusetu, Sjeverni pijetao, na favoritu, stigne Garrett Deasy, u medenožutoj kapi, u zelenom haljetku, narančastih rukava, čvrsto stežući uzde, dtžeči

bijelim dokoļjenkamaposrče kamenom cestom.)

ORANZISTICKE LOZE

(rugajući se) Sjašite i pogurajte ga, gospodine. Posljednja runda. Do noći ćete stići kući!

GARRETT DEASV

(uspravan, markama, svijećnjaka dok mu jahači konj juri u školskom galopu) Per vias rectas!

(lamerica sa dva vedra izlije na njega i na njegovo kljuse koje se propinje čitavu bujicu braveće juhe u kojoj plešu ploške od mrkve, ječma, luka, repe, krumpira.)

ZELENE LOŽE

Kišan dan, sir John! Kišan dan, vaša milosti!

(Redov Cair, redov Compton i Cissy Caffrey prolaze ispod prozora nesložno pjevajući)

STEPIEN

Čujte! Naš prijatelj ulična buka.

ZOB

(podigne ruku) Tišina!

REDOV CARR, REDOV COMPTON I CASSY CATTREY

Osjećam ipak neku
jorkširsku ljubav prema...

ZOE

To sam ja. *(pjesne rukama)* Zaplešimo! Zaplešimo! *(otrči dopjanole)*
Tko ima dva penija?

BLOOM

Tko će...?

LVNCCI

(dajući joj novac) Izvoli.

STEPHEN

(nestrpljivo pucne prstima) Brzo, brzo! Gdje je moj augurski štap? *(otrči do klavira i uzme svoj jasenov štap, udarajući nogom po taktu vesele poskočnice)*

ZOE

(okrene ručicu valjka) Tako.

(Ubaci dva penija u automat. Upale se zlatna, ružičasta i ljubičasta svjetla. Valjak se sporo okreće neodlučno svirajući valcer. Profesor Goodwin s podrezanom vlasuljaru u dvorskoj odjeći, u zaprtanom platu s pelenom, nadvoje savijen od nevjerojatne starosti, doklima

kroz sobu tresući rukama. Sjedne jedva čujno na klavirsku klupu, podigne patrijke ruku i udari po tipkama, klimajući glavom s djevojačkom ljupkošću, dok mu petlja na vlasulji poskakuje.)

ZOE

(zavrti se ukруг, udarajući petama) Plešimo. Ima li ovdje koga za ples? Tko želi plesati? Odmaknimo stol.

(Pijanola sa svjetlima koja se mijenjaju u ritmu valcera zasvira uvod pjesme iz Yorkshirea je moja cura. Stephen baci svoj štap na stol i uhvati Zoe oko pasa. Florry i Bella odguraju stol prema kaminu. Stephen, obujmivši Zoe s pretjeranom gracioznošću, počne s njom plesati valcer po sobi. Bloom stoji sa sirane. Njen rukav, skliznuvši joj s ljupke ruke, otkrije na njenoj koži bijeli cvijet, trag cijepljenja. Profesor M agi nm pruži između zavjesa nogu vrteći cilindar na vršcima prstiju. Spretnim udarcem, zavrtjevši ga, baci ga sebi na glavu i elegantno opremijen šešišrom doklizi u sobu. Ima škriljastosiv frak s reverima od vinskirovene svile, šal od lila krem boje, zelen, duboko izrezan prsluk, tvrd ovratnik s bijelom kravatom, uske svijetlojubičaste hlače, lakirane cipele i kanarinskizute rukavice. U
uiKijM oCd,
ga čvrsto stisne pod pazuhu. Lagano stavi ruku na grud, nakloni se i poglađi svoj cvijet i dugmad.)

MAGINNI

Poezija pokreta, umjetnost kalistenije. Ni u kakvoj vezi s načinom madame Lcggl Byme ili Lcvcnston. Priređujem krabuljne plesove. Satovi lijepog ponašanja. Korak Katty Laimer. Tako. Gledajte me! Moje terpsihorske sposobnosti, *(napravi tri menuetska koraka naprijed živahnim pčelinjim nogama)* *Tout le monde en avant! Reverence! Tout le monde en place!*

(Preludij prestane. Profesor Goodwin, neodređeno mlatarajući rukama, zgrči se, splasne, žuta pelerina padne nm preko klavirske klupe. Odjekne melodija u čvršćem ritmu valcera. Stephen i Zoe nesmetano kruže. Svjetla se mijenjaju, pale, gase, zlatno ružičasto ljubičasto.)

PIJANOLA

Razgovarahu dva mladića o svojim curama, curama, curama, draganama koje ih kod kuće čekaju...

(Iz kuta dotrče jutarnji sati, zlatokosi, tankih sandala, u djevojački plavoj odjeći, stisnuti u pasu, nevinih ruku. Lagano plešu, vrteći konopce za preskakivrnje. Za njima dolaze podnevni sati, jantar-nozlatni. Nasmijani, držeći se za ruke, s visokim blistavim češjevima u kosi, dižući ruke, hvataju sunce u podrugljiva zrcala.)

MAGINNI

(Kljklapće tiho s rukavicama na rukama) Carré! Avant deux! Dišile ravnomjerno! Balance!

(Jutarnji i podnevni sati plešu valcer na svojim mjestima, okrećući se, približavajući se jedni drugima, oblikujući krivulje, klanjajući se jedni drugima u lice. Kavaliri iza njih savijaju ruke u obliku luka i drže ih u zraku, spuštajući dlanove, dodirujući im ramena, opet ih podižući s njih.)

SATI

Smiješ mi dotaknuti.

KAVALIRI

Smijem ti dotaknuti?

SATI

O, ali lagano!

KAVALIRI

O, tako lagano!

PIANOLA

Moja mala stidljiva curica tanak ima struk.

(Zoe i Stephen drsko se vrte u sve širem zamahu. Večernji sati izlaze iz dugih sjena krajolika, raspršeni, zakašnjeli, klonulih očiju, obraza nježno pokrivenih puderom i blagim umjetnim rumenilom. U svojoj

su gaziš velikim tankim širokim rukavima koji trepere na povjetarcu s kopna.)

MAGINNI

A vani huit! Traversé! Salut! Cours de mains! Croisé!

(Noćni sati, jedan po jedan, pri krađu se na posljednje mjesto. Jutarnji, podnevni i večernji sati povuku se pred njima. Zakrabuljeni su, s bodežima u kosi i narukvicama od muklih zvona. Umorno klekaju pod svojim valima.)

NARUKVICE

Ohjoj! Ohjoj!

ZOE

(vrteći se, s rukom na čelu) O!

MAGINNI

Les tiroirs! Chaine de dames! La corbelle! Dos a dos!

(Umorno vijugajući prave šare po podu, pletu se, raspleću, klanjaju se, vrte, naprosto se kovitljaju.)

ZOE

Vrti mi sc u glavi!

(Oslobodi se, klone na stolicu. Stephen zgrabi Florry i zavrti se s njom.)

MAGINNI

Boulangere! Les ronds! Les ponts! Chevatoc de bois! Escargots!

(Giteći se, uzmičući, ispreplećući dlanove, noćni sati se tvoreći rupama luk povezuju u mozaik pokreta. Stephen i Florry se nezgrapno vrte.)

MAGINNI

Dansez avec vos dames! Changez de dames! Donnes le petit bouquet a votre damel Remerciez!

PIJANOLA

Najbolja, najbolja od svih,
baraabum!

KIT'V

*(skoči na noge) O, to su svirali na vrtuljku na dobrotvornom sajmu
Mirus!*

*(Pritrči Stephenu. On naglo ostavi Florry i zgrabi Kitty. Zrak
presiječe visok oštar zvižduk krijestečeg bukača. Cvileći škripeći
klopoćúći Toftov nezgrapni vrtuljak sporo zavrti i santu sobu oko
nje same.)*

PIJANOLA

Iz Yorkshirca jc moja cura.

ZOB

Iz Yorkshirca od glave do pete. Zaplešimo svi!

(Dohvati Florry i zapleše s njom valcer.)

STÉPIEN

Pas seul!

*(Zavrti Kitty Lynchu u naručje, zgrabi sa stola svoj jasenov štap i
zapleše. Svi se okreću vrte u valceru vrtlože Bloombella Kittylyndh
F/orryzoe pomahnitale žene. Stephen sa šešišom jasenovim štapom
žablje krakato u sredini nebuderno diže noge zat vorenih usta rukom
stežući dio pod bedrom. Sa zveketom zveckanjem čekićanjem
ohohojkanjem ludovanjem plavim zelenim žutim bljeskanjem Toftov
vrtuljak se okreće s jahačima što jašu drvene konje njušu se na
pozlaćenim zmijama, dok im utroba pleše fandango, poskakujući
uvis i padajući natrag.)*

PIJANOLA

Premda u tvornici radi
i ne nosi se ko otmjen svijet.

*(čvrsto zagrijeni brzo btže s bljeskanjem, jeskanjem, treskanjem on
lebaća jurežmurejure bučno promičući. Baraabum!*

TLITTI

Encorc! Bis! Bravo! Encorc!

SIMON

Misli malo na majčinu obitelj!

Mrtvački ples.

*(Din opet dindin din, poslužičijejvog zvona, konj, kljuse, bik, praščić,
'Conmee na Kristovu magarcu, hrom štaka i noga mornar u malom
čamcu prekrizehnih ruku vuče konop pričvršćuje toptanje živahni
mrtvački ples bez prestanka. Baraabum. Na kljusadi krmeima ko-
njima spraporcima svinjama iz Gadare Corny u ljesu čelik morski
pas kamen jednoručni Nelson dvije prepredene Frauenzimmer
Fmrljin/s h si i eri ih lrnjirn ntulniu i čulnj u Fin yr/uuu nn ir ^
Šampion. Fitljinoplav plemić iz bačve velečasni večernijopjev Love
vozika se kočijom Vatrehi zaslon presavijeni bakalari biciklisti Dilly
s kolačem od šlaga u običnoj odjeći. Zatim u posljednjem navratu
klopaparajući na sve sirane kotrlja se u nekoj vrsti badnja sličan
potkralj i kraljica miris na šupljezvonku bušmirsku ružu. Baraabum!
Parovi se razmaknu. Stephen se vrtoglavo vrti. Soba se vrti u suprot-
nom smjeru. On zatvorenih očiju posrče. Crvene tračnice lete u
prostor. Zvijezde na sve sirane vrte se naokolo oko sunaca! Svijetle
mušice plešu po zidovima. On stane kao ukopan.)*

STEPHEN

Ho!

*(Stephenova majka, omršavjela, izroni kroz pod, u gubavosivoj
odjeći s vijencem izbljedjelog narančina cvijeta i rasparanim nevje-
stinskim velom, lice joj ispijeno bez nosa, zeleno od grobne pljesni.
Kosa joj rijetka i slaba. Upre u Stephena plavoobrubljenе šuplje očne
duplje i otvori bezuba usta govoreći nešto tiho. Kor djeвица i ispo-
vjednika bezglasno pjeva.)*

KOR

Liliata rutilaniium te conl'cssoram...
lubilantium te virginum...

(Na vrhu kule buljeći u nju, stoji Buck Mulligan, u šarenoj odjeći lude, smeđecrvenoj i žutoj, i klaunovskoj kapi sa zvončićem, s razrezanim, maslacem namazanim ječmenim kolačem koji mu se dimi u ruci.)

LIUCK MULLIGAN

Ona jc crknuta kao životinja. Prava šteta! Mulligan susreće ožalošćenu majku, *(zakoluta očima)* Mrcurijevski Malaehi!

MAJKA

(V jedva primjetnim smiješkom smrtnog ludila) Nekoć sam bila lijepa May Goulding. Mrtva sam.

STEPI IEN

(prestravljen) Sablasti, tko si li? Da. Kakva je to đavolja čarolija?

BUCK MULLIGAN

(zveckajući svojim zvončićem) Kakva sprdačina! Kinchevo pasje tijelo ubilo je njeno kučkino tijelo. Otcgnula jc papke, *(suze od rastopljenog maslaca padaju mu iz očju na kolač)* Naša velika slatka majka! *Epi oinopa ponton.*

MAJKA

(pride bliže, blagoga zapahujući svojim dahom, s mirisom vlažnog pepela) Svi to moraju proći, Stephenc. Više jc žena na svijetu nego muškaraca. I ti. Doći će vrijeme.

STEPIIEN

(gušeći se od straha, griznje savjesti i jeze) Kažu da sam tc ja ubio, majko. Uvrijedio je tvoju uspomenu. Rak je to učinio, a ne ja.

MAJKA

(zeleni mlaz žuči cijedi joj se iz kuta usana) Pjevao si mi onu pjesmu. Gorka tajna ljubavi.

STEPI IEN

(gortljivo) Reci mi onu riječ, majko, ako je sada znaš. Riječ koju poznaju svi ljudi.

MAJKA

Tko te spasio one večeri u Dalkeyju kada si s Paddyjem i Lcejem uskočio u vlak? Tko se smilovao na tebe onda kada si bio tužan među strancima? Molitva je svemoćna. Molitva za duše koje trpe u molitveniku uršulinki i četrdeset dana oprosta. Pokaj se, Stephcne.

STEPUEN

Vampim! Hijeno!

MAJKA

Ja mislim na tebe na svom dmgom svijetu. Neka ti Dilly svake večeri skuha rižu nakon umnog rada. Godine i godine voljela sam te, o, sine moj, prvorođeni, još dok si ležao u mojoj utrobi.

ZOE

(hladeći se zastonom kamine) Topim se.

FLORRV

(pokazuje prema Stephenu) Gle! Probljedio je!

BLOOM

(pođe do prozora da ga još više otvori) Vrtoglavica.

MAJKA

(užarenih očju) Pokaj se! O, oganj pakleni!

STEPI IEN

(teško dišući) Njegov nekorodirajući sublimat! Žderačicc mrtvacu! Oguljena glava i krvave kosti.

MAJKA

*(približi ljuć lice sve bliže i bliže, ispuštajući pepelni dah) Čuvaj sc!
(pocmjenu sasušenu desnicu s ispruženim prstima polako podigne prema
Stephenovim grudima) Čuvaj sc Boge ruke!*

*(Zeleni rak zlih crvenih očju zarije nacerena klijesta duboko u
Stephenovo srce.)*

STEPHEN

(gušć se od bijesa, crte lica postaju mu sive i stare) Sranje!

BEGOM

(kodprozora) što?

STEPHEN

*Ah non, par ezemple! Intelektualna uobrazilja! Za mene vrijedi sve ili
nopće ništa. Non serviam!*

FLORRY

Dajte mu malo hladne vode. Čekajte, *(otrči van)*

MAJKA

*(krši polako ruke, očajnički jecajući) O Presveto Srce Isusovo, smiluj mu
sc! Spasi ga od pakla! O Božansko Presveto Srce!*

STEPHEN

Ne! Ne! Ne! Stomile mi duh, svi vi, ako možete! Sve ću vas nadvladati!

MAJKA

*(u samrtničkom hropcu) Smilnj se Stephenu, Gospode, meni za ljubav!
Neiskaziva je bila moja patnja kada sam od ljubavi, boli i muke izdisala
na Kalvariji.*

STEPHEN

Nothing!

(S obje ruke podigne jasenov štap i smrska svijećnjak. Posljednji blijedi plamen vremena bukne i, u tami koja je uslijedila, uništi sav prostor, zdrobljeno staklo i zidove koji se ruše.)

PLINSKI ZIZAK

Pvfungg!

BLOOM

Dosta!

LYNCH

{potrčiprema Stephenu i zgrabi ga za ruku} Hej! Prestani! Ne bjesni!

BELLA

Polieija!

(btephcn, ispustivši svoj štap, ukočeno zabačene glave i ruku, zatopče po podu i pobjegne iz sobe pokraj kurava na vratima.)

BELLA

(vikne) Za njim!

(Dvije kurve potrče prema ulaznim vratima. Lynch i Kitty i Zoe izjure iz sobe. Govore nešto uzbuđeno. Bloom pade za njima, vrati se.)

KURVE

(gurajući se na ulaznim vratima, upiru prstom) Tamo dolje.

ZOE

(pokazujući) Tamo. Tamo se nešto događa.

BELLA

Tko će platiti svjetiljka? *{hvata Bloomu za skut kaputa} Hej, vi ste bili s njim. Svjetiljka je razbijena.*

BLOOM

(potrči prema predsoblju, potrči natrag) Kakvu svjetiljku, ženo?

KURVA

Rasparao je kaput.

BELLA

(očima ostrim od bijesa i pohlepe, upire prstom) Tko će to platiti? Deset šilinga. Vi ste svjedok.

BLOOM

(zgrabi Stephenov Stap) Ja? Deset šilinga? Zar niste njega dovoljno operušali? Zar on nije...?

BELLA

(glasno) čujte, dosta mi je vaše razmelljivosti. Ovo nije bordel. Ovo je pristojna kuća. Deset šilinga po osobi.

BLOOM

(S glavom pod svijećnjakom, povuče lančić. Kad ga povuče, plinski žižak osvjetli probijeni plavaljubičasti zastor. On podigne jasenov štap.) Samo je tuljak razbijen. To je sve što je on...

BELLA

(ustukne i vrisne) Isuse! Nemojte!

BLOOM

(odbijajući udarac) Da vam pokažem kako je udario u papir. Šteta nije veća od šest penija. Kakvih deset šilinga!

FLORRV

(ulazi noseći čašu vode) Gdje je?

BELLA

Hoćete li da pozovem policiju?

BLOOM

O, znam. Pozor, oštar pas. Ali on je student na Trinityju. To su najbolje mušterije vaše kuće. Gospoda koja plaćaju stanarinu, *(napravi masonski znak)* Znale li što to znači? Nećak vieekancelara. Valjda ne želite skandal.

BELLA

(srdačno) Trinity. Dolaze ovamo poslije veslačkih trka dati sebi oduška a ne plaćaju ništa. Jeste li vi ovdje gazda ili ja? Gdje je on? Tužit ću ga! Osramolit ću ga, hoću! *(viče)* Zoe! Zoe!

BLOOM

(uporno) A daje to vaš sin na Oxfordu? *(opominjući je)* Znam ja sve.

BELLA

(gotovo zanijemjevši) Tko ste. Inkog!

ZOE

(na ulaznim vratima) Tamo je neka gužva!

BLOOM

Što? Gdje? *(baci šiling na stol i vikne)* To je za luljak. Gdje? Potreban mije planinski zrak.

(On izjuri kroz predsoblje. Kurve upiru prstom. Florry pade za njim proljevajući vodu iz svoje nagnute čaše. Sve kurve okupljene na pragu živo razgovaraju pokazujući nadesno gdje se digla magla. S lijeve strane dolazi zveckava kočija. Pred kućom uspori. Bloom, s ulaznih vrata, primijeti Comyja Kellehera koji se sprema sići iz kočije sa dva šutljiva razvratnika. Bloom okrene glavu. Bella iz predsoblja potiče svoje kurve. One šalju liznignizniklizi njamnjam poljupce. Comy Kelleher uzvraća sablasno bludnim osmjehom. Šutljivi razvratnici okrenu se da plate kočjašu. Zoe i Kitty i dalje pokazuju nadesno. Bloom, naglo ih razmaknuvši, navuče kalifsku kukuljicu i pončo i požuri niza stube okrenuvširlice u stranu. Hitrim aPrašid ineog. projuri iza šutljivih razvratnika i požuri dalje pokraj ograde hitrim korakom leoparda, ostavljajući za sobom trag, rasparane otnotnice natopljene anisom. Jasenov štap prati njegov hod. Čopor lovačkih pasa, koje predvodi Hornblower s Trinityja, s hajkačkom

kapom i marim sivim hlačama vitlajući bičem za pse, prati ga izdaleka, njušeći trag, približavajući se, lajući, dahteći, gubeći trag, odvajajući se, plazećijezik, grizući ga za pete, zaljećući mu se u skute. On hoda, trči, krivuda, juri spuštenih ušiju. Gadaju ga šljunkom, kočanicama kupusa, kutijama za kekse, jajima, krumpirima, suhim bakalarima, ženskim šljošlapama. Za njegovim svježe nanjušenim tragom slijedeći svoga vodu u trku krivuda galopira hajka: noćni pozornici C 65. i C 66, John Henry Menton, Wisdom Hely, V. B. Dillon, savjetnik Nannetti, Alexander Keyes, Larry O'Rourke, Joe Curffe, gospoda O Dowd, pijandura Burke, Bezimeni gospodin, gospoda Riordan, Građanin, Garryowen, Kakomujeonoime, Nekitip, Onajštojesličanonome, Većsamganegdjevidio, Onajsgušom, Chris Callinan, sir Charles Cameron, Benjamin Dollard, Lenehan, Bartell d'Arcy, Joe Hynes, crveni Murray, urednik Brayden. T. M. Healy. Gospodin sudac Fitzgibbon, John Howard Parnell, velečasni Konzervirani Losos, profesor Joly, gospoda Breen, Denis Breen, Theodore Purefoy, Mina Purefoy, poštarice iz IVestland Rowa, C. P. McCoy, Lyonsov prijatelj, Skočko Holohan, čovjek 5 ulice, drugi čovjek s ulice, dječak s nogometnog igrališta, luponosni vozač, bogata protestantkinja, Daly Byrne, gospoda Ellen M Guinness, žena Joea Gallahera, George Lidwell, Jimmy Henry s kurjim očima, nadzornik Laracy, otac Cowley, Crofton iz Uprave poreza. Dan Davvson, zubni kirurg Bloom s klješćima, žena Boba Dorana, gospoda Kenneftck, žena Wysea Nolana, John Wyse Nolan, zgodna dataženašto-sečešalapodebelojstražnjici u armvajuza Clonskeu, prodavač knjige Slasti grijeha, gospođica Dubedatitabitadat, supruge Geralda i Stanislausa Moruna od Roebucka, poslovođa kođ Drimmieja, Wetherup, pukovnik Hayes, Masliansky, Cilron, Penrose, Aaron Figatner, Moses Herzog, Michael E Geraght, inspektor Troy, gospoda Galbraith, policajac s ugla Eccles Strecta, stari doktor Brady sa stetoskopom, tajanstveni čovjek s plaže, prepelčar, gospoda Miriam Dandrađe i svi njeni ljubavnici)

HAJKA

(žbrdzdolanavratnanos) To jc Bloom! Drž'tc Bloom! Držteblooma!
Držtelopova! Hej! Hej! ZgrabTega na uglu!

(Na uglu Beaver Streeta ispod skela Bloom daščući zastane u neposrednoj blizini bučne svjetine koja se prepire gdje mnogi koji se

tu lema uopće pojma nema zašto taj hej! hej! ta strka i zbrka kokoga ta vikasvizajedno.)

STEPHEN

(biranim kretnjama, dišući duboko i sporo) Vi ste moji gosti. Nepozvani. Po milosti peline Georgea i scdminc Edvvarda. Kriva je povijest. To su smislile majke uspomene.

REDOV CARR

(obradi se Cissy Caffrey) Je li vas vrijeđao?

STEPHEN

Oslovio sam je vokativom ženskog roda. Valjda srednjeg. Ncgenitivno.

GLASOVI

Ne, nije. Ja sam ga vidio. Ta cura. Bio je kod Cohenove. Što se tu događa? Vojnik i civil.

CISSVCAiTREV

Bila sam u dmštvu s vojnicima, koji su se malo udaljili da se, već znate šta, a taj je mladić potrčao za mnom. Ali ja sam vjerna onome koji me plati, premda sam samo kurva za šiling.

GLASOVI

Vjemajeonomekojjje.

STEPHEN

(ugleda glavu Lyndui i Kitty) Zdravo, Sizrfe. *(pokaže na sebe i ostale)* Poetično. Uropoelično.

CISSV CAFFREV

Da, da pođem s njim. A ja sam bila s prijateljem vojnikom.

REDOV COMPTON

Taj bi klippan htio jednu za uho. Odvali mu jednu, Harry.

REDOV CARU

(obradi se Cissy) Jc li lc vrijeđao dok smo ja i on pišali?

LORD TENNVSON

(otmjeni pjesnik u sportskoj jakni od engleske zastave i flanelastim hlačama za kriket, gologlav, lelujave brade) Njihovo nije da pitaju zašto.

REDOV COMPTON

Odvali mu, Harry.

STEPI IEN

(redovu Comptonu) Ne znam kako se zovete ali imale potpuno pravo. Doktor Svift kaže da će jedan Čovjek u oklopu svladati deset ljudi u košulji. Košulja je sinegdoha. Dio za cjehnu.

CISSV CAFFREV

(obradi se svjetini) Ne, ja sam bila s vojnicima.

STEPI IEN

(ljubazno) Zašto ne? Mladi hrabri vojnik. Po mom mišljenju, svaka dama na primjer...

REDOV CARR

(v naherenom kapom prilazi Stephenu) Čuj, kako bi bilo, sinko, da ti ja razbijem njušku?

STEPI IEN

(pogleda u nebo) Kako? Vrlo nezgodno. Plemenito umijeće samoobmanjivanja. Osobno, mrzim akciju, *(maše rukom)* Malo me boli ruka. *Enfin ce sant vos oignons.* *(obradi se Cissy Caffrey)* Ovdje je posrijedi neki nesporazum. O čemu se zapravo radi?

DOLLY GRAY

(sa svog balkona maše rupčićem, dajući znak jerihonske junakinje) Rahab. Kuharov sine, zbogom. Sretno se vrati svojoj Dolly, sanjaj o djevojci koju si ostavio kod kuće, i ona će sanjati o tebi.

(Vojnici kolutaju suznim očima.)

BLOOM

(gurajući se laktom kroz gomilu, snažno povuče Stephen a za rukav)
Dodite odmah, profesore, kočija? čeka.

STUPI IEN

(okrene se) Je li? *(oslobodi se)* Zašto da ne razgovaram s njim ili s bilo kojim ljudskim bićem što uspravno hoda po ovoj spljoštenoj naranči? *(upire prstom)* Ne bojim se onog s kojim mogu razgovarati, ako mu mogu vidjeti pogled. Održati okomicu, *(otetura korak natrag)*

BLOOM

(pridržavajući ga) Održite svoju.

STEPIIEN

(tupo se nasmije) Moj centar za ravnotežu pomakao se. Zaboravio sam kako se to radi. Sjednimo negdje i porazgovarajmo. Borba za život, to je zakon postojanja ali ali humani fihrenisti, posebno car i engleski kralj, izmislili su arbitražu, *(lupnesepe čelu)* Ali ovdje unutra, ja moram ubili svećenika i kralja.

BIDDV TRIPER

Jesi li čula što je rekao profesor? On je profesor koledža.

PIČKA KATE

Jesam. Čula sam.

BIDDV TRIPER

Izražava se s tako naglašenom istančanom frazeologijom.

PIČKA KATE

Zaista je tako, a istodobno s tako primjerenom oštrinom.

REDOV CARR

(otrgne se onima koji ga drže i priđe bliže) Sto ti to govoriš o mome kralju?

(Edward Sedmi se pojavi u nekom nadsvodenom prolazu. Na sebi ima bijeli pulover na kojem je izvezena slika Presvetog Srca zajedno

sa znamenjem Podvezice i Čička, Zlatnog runa Danskog slona, Skinnerova i Probynova konja, odbornika Lincolnove pravne komore te starog i časnog masačusetskog topničkog odjeljenja. Šiše crvenu karamelu. Odjeven je u kalju velikog izabranog i uzvišenog slobodhozidarskog meštra sa zidarskom lopaticom i pregačom s oznakom nutde in Germany. U lijevoj ruci drži zidarska vedro na kojem piše D'cfense d'uriner. Dočeka ga bučna dobrodošlica)

EDWARD SEDMI

(polako, svečano ali razgovijetno) Mir, potpuni mir. Za identifikaciju, u mojoj je ruci vedro. Živjeli, momci, (obradi se svojim podanicima) Došli smo ovamo da prisustvujemo poštenoj, čistoj boji i od srca obojici boraca želimo svaku sreću. Mahak makar a bak. (rukuje se sa redovom Carram, redovom Comptonom, Stephenom, Bloomom i Lynchom)

(Općitjesak. Edward Sedmi milostivo podigne svoje vedro u znak zahvalnosti.)

REDOV CARR

(Stephenu) Ponovi ono što si rekao.

STEPU EN

(nenozan, prijateljski raspoložen, svlada se) Shvaćam vaše gledište premda u ovom trenutku osobno nemam nikakva kralja. Ovo je doba patentiranih lijekova. Ovdje je dolje teško raspravljali. Ali, radi se o ovome. Vi dajete život za svoj domovinn. Pretpostavimo, (stavi ruku na rukav redova Carra) Nije da vam ja to želim. Ja međutim kažem: Neka moja domovina da svoj život za mene. Tako je do sada i činila. Ja ne želim da ona umre. Do vraga smrt. Živio život!

EDWARD SEDMI

(lebdí iznad gomila ubijenih, u odjeći i sa svetokrugom Šaljivog Isusa, s bijelom karamelom na svjetlacavom licu)

Nove sn moje metode i čndom svakog plijene.

Slijepima, da im vid vratim, prašinu sipam u zjene.

STEPI IEN

Kraljevi i jednorozil! *(losne korak natrag)* Podimo nekamo dragamo
pa ćemo... Šio je govorila ona djevojka?

REDOV COML'TON

Ej, Harry, opali mu jednu u muda. Daj mu jednu u dupe.

BLOOM

(obraća se vojnicima, blago) On ne zna šla govori. Popio je malo više
nego šio može podnijeti. Apsint. Zelenooko čndovište. Ja ga poznajem.
On je gospodin, pjesnik. Sve je n redn.

STEPI IEN

(klinne glavom, nasmiješi se i nasmije) Gospodin, rodoljub, učenjak, i
sudaē svih lažljivaea.

REDOV CARR

Boli mene patak tko je on.

REDOV COML'TON

Boli nas patak tko je on.

STEPI IEN

Čini se da ih nerviram. Zelena krpa za bika.

*(Kevin Egan iz Pariza u crnoj španjolskoj košulji s resama i s
urotničkom kapom na glavi daje Stephenu znak.)*

KEVIN EGAN

Hej! *Bonjour! Vielle ogresse sa svojim dents jaunes.*

(Patrice Egan viri otraga, njegovo zečje lice gricka dunjin list.)

PAPRICE

Socialiste!

*(u srednjovjekovnom panciru sa dvije guske u letu na šljemu, s plemenitom
srdžbom oklopljenom rukom pokazuje na vojnike) Werf ta dva klipana
na podboden, krupna velika porcos britanska todos zaprljana s umak!*

BLOOM

(Stephenu) Podite kući. Imat ćete neprilika.

STEPI IEN

(Ijuljajući se) Ne bježim ja od loga. On izaziva moju proneavosl.

BIDDV TRIPER

Odmah se vidi daje patricijskog roda.

MUŠKARAĆA

Zeleno iznad crvenog, kaže on. Wol'ie Tone.

SVODNICA

Crveno je dobro koliko i zeleno. Čak i bolje. Živjeli vojnici! Živio kralj
Edward!

NEKI PROSTAK

(smije se) Tako je! Ruke uvis pred Dc Wetom.

GRAĐANIN

(s velikim smaragdnozelenim šalom i toljagom, usklikne)

Neka s visine Bog
pošalje goluba svog
sa zubima oštrim ko britva da dođe
i prefikari grkljan
engleskim psima
što povješaše naše irske vode.

OŠIŠAN AC

(s omčom oko vrata, s obje ruke drži svoja poispadala crijeva)

Nc mrzim ništa živo, a lako i valja,
al svoju zemlju volim više nego kralja.

RUMBOLD, DEMONSKI BRIJAČ

(« pratinji dvojice crno zakrbutljenih pomoćnika priđe s kožnom torbom i otvari je) Dame i gospođu, sjekira koju je kupila gospođa Pearcy da ubije Mogga. Nož kojim je Voisinova isjekla ženu jednog svog zemljaka a ostatke sakrila u plahti u podrumu, nesretnici je grkljan bio presječen od uha do uha. Bočica s arsenom nađenim u tijelu gospođice Barron koju je Seddon poslao na vješala.

(Povuče za uže. Pomoćnici skoče prema nogama žrtve i povuku ga dolje, rokćući. Jezik ošišanca naglo iskoči iz usta.)

OŠIŠAN AC

Hzaboravih hmolit hza hmajčin hpokoj hvječni.

(ispusti dušu. Žestoka erekaja obješenog izbací mlazove sperme koja kroz njegovu mrtvačku odjeću kaplje po kaldrmi Gospoda Bellingham, gospoda Yelverton Barry i štovana gospoda Mervyn Talboyspritrče da je upije svojim rupčićima.)

RUMBOLD

Umalo da nisam i sebe. *(frazveže omču)* Konop kojim je obješen strašni buntovnik. Deset šilinga po nastupu. Kako je odredilo Njegovo Kraljevsko Veličanstvo, *(zavučé glavu u razjapljeni trbuh obješenog a zatim je izvuče prekrivenu smotaním i još vrućím crijevima)* Moja mučna dužnost sada je obavljena. Bog neka čuva kralja!

EDNVARD SEDMI

(lagano i svečano zapleše zveckajući vedrom, te zapjeva s blagím zadovoljstvom)

Na dan krunidbe, na dan krunidbe,
Ø, kako će nam bili fino,
pit će se viski, pivo i vino.

REDOV CARU

Dakle. Šio govoriš o mome kralju?

STĒPI IEN

(podigne u zrak rake) O, to je već previše dosadno! Ništa. On hoće moj novac i moj život, za nekakvo svoje bratalsko carstvo, premda bi mn oskudica morala biti gospodar. Nemam novaca, *(površno pretraži džepove)* Dao sam ih već nekome.

REDOV CARR

Tko traži laj tvoj usrani novac?

STĒPI IEN

(pokuša otići) Hoće li mi tko reći gdje je najmanje vjerojatno da ću naići na ova nužna zla? *£a se voit aussi d Paris.* Nije da ja... Ali, svetoga mi Patrika...!

(Glavežena sliju se u jednu. Stara bezuba Baba sa stožastim šeširom na glavi pojavi se sjedeći na gljivi muhari, s mrtvačkim cvijetom krumpirove snijeti na grudima.)

STĒPI IEN

Aha! Poznajem te, stara! Hamlcte, osveta! Stara krmača što proždire svoju prasad.

BEZUBA STARICA

(Jutajućise tamo-amo) Ljubimica Irske, kći španjolskoga kralja, alana. Stranci u mojoj kući, neka ih zlo snađe! *(jadkuje glasom vile zlosutnice)* Jao! Jao! Sviloruna stada! *(nariče)* Sreo si jednu staru Irsku i kako podnosi?

STĒPI IEN

Kako te podnosi? Trostruk zgoditak! Gdje je treća osoba Presvetog Trojstva? Soggaith Aroon? Velečasni Lešinar.

CISSV CAIT'REV

(vrisne) Ne dajte da se potuku!

NEKI PROSTAK

Naši su sc povukli.

REDOV CARR

(cimajućiza svoj opasač) Zavrnut ću vrat svakom jčbaču ako samo pisne nešto protiv mog jčbača kralja.

BLOOM

(uplašen) On ništa nije rekao. Ni riječi. Puki nesporazum.

REDOV COMPTON

Hajde, Harry. Raspali mu jednu u oko. On je za Bure.

STEPI IEN

Ja? Otkad?

BLOOM

(crvenobluzasiima) Borili smo sc za vas u Južnoj Africi, irske udarne trupe. Nije ii to povijest? Kraljevski dubiinski strijelci. Nas inje vladar odlikovao.

KOPAČ KANALA

(prođe teturajući) O, jest! Bogami, jest! O, pali Bog te opalio! O! Uh!

(Helebardisti u oklopima sa šljemom na glavi naprave zid od crijevom povezanih vršaka kopalja. Major Tweedy, brkat kao Turko Strašni, u šubari od medvjedovine s pijetlovim perom, u ratnoj opremi s epoletama, zlatnim Siritima i ukrašenim koricama sablje, grudni sjajnih od odlikovanja, svrstava redove. Daje hodočasnički bojni znak vitezova hramovnika.)

MAJOR TWEEDY

(zagrmi oporim glasom) Rorke's Drift! Naprijed, gardisti, na njih! Mahar šaM hašbaz.

GRAĐANIN

Erin go braght!

(Major Tweedy i Građanin pokazuju jedan drugome medalje, odlikovanja, ratne trofeje, rane. Obojica pozdravljaju s gnjevnim neprijateljstvom.)

REDOV CARR

Udesil ću ja njega.

REDOV COMPTON

(odguruje gomilu) Traži se poštena borba. Napravi klaonicu od tog dupelisca.

(Udružene limene glazbe zatrešte Garryowen i Bože štiti kraljaj)

CISSV CAIT'REV

Potući će se. Zbog mene!

PIČKA KATE

Hrabri i Ujepi.

BIDDY TRIPER

Držim da će se onaj crni vitez boriti među najboljima.

PIČKA KATE

(duboko se zacrvenjevši) Ne, gospo. Što se mene tiče, ja sam za crvenu bluzu i veselog svetog Juija!

STEPI IEN

Droljin krik što se po svim ulieama vije
mrtvački pokrov staroj Irskoj sada šije.

REDOV CARR

(otkopčavajući opasač, vikne) Zavrnut ću vrat svakom usranom kobiletu ako samo nešto zucne protiv mog usranog jebaća kralja.

BLOOM

(prodrma Cissy Caffreyza ramena) Reci nešto, ti! Jesi li nijema? Ti si veza između nacija i generacija. Govori, ženo, sveli izvore života!

CISSY CAFFREV

(uplašena, hvala redova Carra za rukav) Zar nisam s tobom? Zar nisam tvoja cura? Cissy je tvoja cura. *(vikne)* Policija!

STEPI IEN

(u zanosu, govori Cissy Caffrey)

Bijele ruke, rujna njoka,
kamlja ti cuker baš.

GLASOVI

Policija!

GLASOVI IZ DALHNE

Dublin gori! Dublin gori! Vatra, vatra!

(Sukljaju sumporni plamenovi. Gusti oblaci kutjaju u zrak. Grme teški mitraljezi. Paklena buka. Topot kopita. Artiljerija. Promukle zapovijedi. Zvona zvone. Kladoći viču. Pijanci urlaju. Kurve vrište. Sirene zavijaju. Junački poklici. Hropci samrtnika. Koplja udaraju u oklope. Lopovi pljačkaju poginule. Ptice grabljivice doljeću s mora, dižu se iz močvara, obrušavaju se iz gnijezda, kriješteči kruže, blune, morski gavrani, lešinari, jastrebovi, šljuke, sivi sokolovi, sokolovi lovci, tetrijebi, morski orlovi, galebovi, albatrosi, divlje guske. Ponoćno sunce je potamnijelo. Zemlja se tresse. Dublinski mrtvaci s groblja Prospect i Mount Jerome, u bijelim ogrtačima od ovčjeg runa i crnim plaštevima od kozjeg runa, uskrsavaju i prikazuju se mnogima. Bezdan se otvori. S nečujnim zijevom. Tom Rochford, pobjednik, u sportskoj majici i hlačama, stiže prvi u nacionalnoj trci s preponama uz davanje prednosti slabijim trkačima, i skoči u prazninu. Slijedi ga sva sila trkača i skakača. U vratolomnim položajima skaču oni s ruba. Tijela im tonu u vodu. Tvorničke radnice u modernim haljinama, bacaju užarene jork-širske dum-dum bombe. Dame iz otmjenog društva dižu suknje preko glave da se zaštite. Hihotave vještice u kratkim crvenim

košuljama Jašu na metlama po zraku. Kvekerknjižničar flastere na žuljeve stene. Pada kiša zmajevih zuba. Naoružani junaci iskaču iz brazda. Prijateljski izmjenjuju lozinku vitezova crvenog križa i bore se u dvobojima konjičkim sabljama: Wolfe Tone protiv Henryja Grattana, Smith O'Brien protiv Daniela O'Connella, Michael Davitt protiv Isaaca Buna, Justin McCarth protiv Parnella, Arthur Griffith protiv Johna Redmonda, John O'Leary protiv Leara O'Johnpja, lord Edward Fitzgerald protiv lorda Geralda Fitzedvvarda, O'Donoghuei Dolinar protiv Dolinara iz O'Donoghueja. Na uzvisini, središtu zemlje, diže se poljski oltar svete Barbare. Cme se svijeeće dižu na dijelu predviđenom za čitanje Evanđelja i poslanica.

S visokih puškarica kule dva snopa svjetlosti padaju na dimom obavijani oltar. Na oltaru leži gospoda Mina Purefoy, božica nerazboritosti, gola, vezana, s kaležom na nabreklo trbuha. Otac Malachi O'Flynn u čipkastoj podsuknji i preokrenutom misnom ruhu, sa dvije lijeve noge petama okrenutim naprijed, čita misu na otvorenom. Velečasni gospodin Hugh C. Haines Fove, magistar nauka, u priprostoju mantiji sa četverouglastom sveučilišnom kapom, naprijed okrenutog potiljka i vrata, drži otvoren kišobran iznad misnikove glave.)

OTAC MALACII O'FLANN

Introito ad altare diaboli.

VELEČASNI GOSP. IAINES LOVE

Đavlu koji razveseljavaše mlade dane moje.

OTAC MALACII O'FLANN

(iz kaleža izvadi i podigne hostiju s koje kaplje krvi) Corpus meum.

VELEČASNI GOSP. IAINES LOVE

(podigne visoko stražnji dio misnikove podsuknje, otkri vajući njegovu sivu голу dlakavu stražnjicu u koju je zabodena mrkva) Tijelo moje,

GLASOVI SVI PROKLETU I

Rej Dopsog Gob i'ugomevs adalv, Ajulela!

(Glas Adonaja kliče s visina.)

ADONAJ

Gooooooooooooob!

GLASOVI SVIH BLAŽENIH

Aleluja, jer Gospod Bog Svemogućí vlada!

(Glas Adonaja kliče s visina.)

ADONAJ

Boooooooooooooog!

*(Kreštavim neskladnim glasovima seljaci i građani, pripadnici
Oranžisa i Zelenih, pjevaju Zbacimo Papu i Svaki dan, svaki dan
pjevajmo Marijij*

REDOV CARR

(Jutito izgovara) Sredit ću ja njega, kurvinskoga mi Krista! Zavrnut ću
ja lom prokletom kurvinom kopiletu njegov kurvinski prokleti vrat!

(Prepeličar, njušeći na rubu gomile, snažno zataje.)

BLOOM

(pritrč Lynchu) Zar ga ne možete odvesti odavde?

LVNCII

On voli dijalektiku, univerzalni jezik! Kitty! *(Bloomu)* Odvedite ga vi.
Mene neće poslušati.

(Odvuče Kitty sa sobom.)

STEPI IEN

(upire prstom) Exit Judas. El laqueo se suspendit.

BLOOM

(pritrč Stephenu) Podite sa mnom prije nego se što gore ne dogodi. Evo
vam vaš štap.

STEPHEN

Ne, štap. Razum. Ovo je svečanost čistog uma.

BLIZUBA STARICA

(gurne Stephenu bodež u ruku) Ukloni ga, acushla. U 8.35 ujutro bit ćeš u raju a Irska će biti slobodna, *(moli)* O, dobri Bože, uzmi ga.

CISSY CAFFREY

(vuče redova Carra) Dodi, pijan si. On me uvrijedio ali ja mu opraštam. *(vičući mu na uho)* Opraštam mu što me uvrijedio.

BLOOM

(preko Stephenova ramena) Da, pođite. Vidite daje mrtav pijan.

REDOV CARR

(otrgne se) Ja ću njega uvrijediti.

(Pojuri prema Stephenu ispruženih šaka i udari ga u lice. Stephen zatetura, klone, padne, onesvjesti se. Leži optužen, s licem prema nebu, šešir mu se otkotrljao prema zidu. Bloom pode za njim i podigne ga.)

MAJOR TWEEDY

(glasno) Karabin o rame! Prekini paljbu! Pozdrav!

PREPELIČAR

(bijesno laje) Av av av av av av av av.

SVJETINA

Pusti ga! Ne tuei ga dok leži na zemlji. Zraka! Tko? Vojnik gaje udario. On je profesor. Je li povrijeđen? Ne mrcvari ga! Onesvjestio se.

NEKA RUŽNA STARICA

S kakvim pravom taj vojnik udarili gospodina koji malo pod gasom. Neka se radije bore protiv Bura!

SVODNICA

Čujte tko nam to govori! Zar vojnik nema pravo poći sa svojom curom? Kukavički gaje udario?

(Zgrabe jedna drugu za kosu, grebu se noktima i pljuju.)

PREPELICAR

(laje) Vau vau vau.

BLOOM

(odgurne ih, glasno viknuvši) Natrag, odbij!

REDOV COMPTON

(vuče svoga druga) Hajde. Kidnimo, Harry. Dolaze pajkani!

(Dva visoka pozornika u kišnim ogrtačima stoje u svjetini.)

PRVI POZORNIK

Što se ovdje događa?

REDOV COMPTON

Mi smo bili s ovom damom. A on nas je uvrijedio. I napao moga dmga.
(prepelicar zataje) Čije je to prokleta štene?

CLISSYCAI-1 REV

(sa slutnjom) Krvari li!

NEKI ČOVJEK

(ustane iz klečećeg položaja) Ne. Onesvijestio se. Neće mu ništa biti.

BLOOM

(oštopogleda tog čovjeka) Prepustite ga vi meni. Ja ću lako...

DRUGI POZORNIK

Tko ste vi? Poznajete li ga?

REDOV CARR

(teturaprema pozorniku) On je uvrijedio moju damu.

BLOOM

(sratio) Udarili ste ga bez razloga. Ja sam svjedok. Redara, zapišite broj njegove jedinice.

DRUGI POZORNIK

Ne trebaju mi vaši savjeti u obavljanju moje dužnosti.

REDOV COMPTON

(vukućsvoga druga) Hajde, kidnimo, Harry. Inače će te Bennell strpati u kehu.

REDOV CARR

(posrćući dok ga on vuče za sobom) Ko jebe starog Bennetta. Bjcloguzi peder. Ne bih se ni posrao za njega.

PRVI POZORNIK

(izvadi iz džepa notes) Kako mn je ime?

(gledajućipreko mnoštva) Upravo vidim jedna kola. Ako biste mi malo pomogli, naredničc...

PRVI POZORNIK

Ime i adresa.

(Comy Kelleher, s crnim florum oko šesira, s mrtvačkim vijencem u ruci, pojavi se usred okupljenih promatrača.)

ULOOM

(brzo) O, pravi čovjek! *(šapće)* Sin Simona Dedalusa. Malo nacvrean. Naslojte da ovi polieajei rastjeraju te besposličare.

DRUGI POZORNIK

'Bravečer, gospodine Kellehere.

CORNV KELLEHER

(pozorniku, otegnutim pogledom) Sve je u redu. Ja ga poznajem. Dobio je malo na trkama. Zlatni pokal. *Letak, (smije se)* Dvadeset prema je dan. Shvaćale li?

PRVI POZORNIK

(okrene se svjetini) Hajde, što ste zinuli? Razlaz!

(Svjetina se gundajući polako razilazi niz uličicu.)

CORNTKELLEHER

Prepustile to meni, naiedniče. Sve će biti u redu. *(smijese, odmahujući glavom)* I mi smo se nekad lako nalili, jesmo, i još gore. Pa što? Zašto ne?

PRVI POZORNIK

(nasmije se) Vjerojatno jesmo.

CORN VKELLEHER

(gurne laktom drugog pozornika) A sada lijepo sve to izbrišite, *(pjevajući, njišući glavom)* S mojim tralalala tralalala tralalala tralalala. I lej, je li, shvaćate li?

PRVI POZORNIK

(srdajčno) Ah, naravno, pa i mi smo bili takvi.

CORNV KELLEIER

(namigne) Momei kao momci. Kola su mi tu blizu.

DRUGI POZORNIK

u redu, gospodine Kellehcre. Laku noć.

CORNV KELLEHER

Ja ćn se već za to pobrinuti.

BLOOM

(rukuje se s jednim i s drugim pozornikom) Velika vam hvala, gospodo. Hvala vam. *(povjerljivo prommlja)* Ne želimo nikakav skandal, shvaćate. Otac mu je dobro poznat i vrlo poštovan građanin. Malo mladenačkog ludovnja, shvaćate.

PRVI POZORNIK

O, shvaćam, gospodine.

DRUGI POZORNIK

Sve je u redu, gospodine.

PRVI POZORNIK

Samo u slučaju tjelesnih povreda morao bih podnijeti prijavu na stanicu.

BLOOM

(brzo klimne glavom) Naravno. Sasvim pravilno. Vi samo vršite svoju svetu dužnost.

DRUGI POZORNIK

Takva nam je dužnost.

CORNY KELLEIER

Laku noć, ljndi.

OBA POZORNIKA

(pozdravljajući zajedno) Branoć, gospodo.

(Odlaze sporim teškim korakom.)

BLOOM

(odahne) Providnost vas je sama poslala ovamo. Imale kola...?

CORNY KELLEIER

(smije se, pokazujući palcem oko desnog ramena na kočiju koja stoji pokraj skele) Dva trgovačka putnika koji su nas častili šampanjcem kod Jammela. Kao prinčevi, časna riječ. Jedan od njih izgubio je dvije funte na trkama. Utapao je svoj jad. I prohtjelo im se malo veselih cura. Tako sam ih ukrcao u Behanova kola i dovezao ih u noćnu četvrt.

BLOOM

Upravo sam išao kući kroz Gardiner Street, kad sam se slučajno...

CORNY KELLEIER

(nasmije se) Dakako, htjeli su da im se i ja pridražim u lovu. Neću, bogami, rekao sam. Nije to za stare borce kakvi smo ja i vi. *(ponovo se*

nasmije i iskosa pogleda svojim mutnim okom) Hvala Bogu, imamo mi toga i kod kuće, zar ne, shvaćate li me? Ha, ha, ha!

BLOOM

(pokuša se nasmijati) He, he, he! Da. Zapravo, baš sam bio pošao u posjet jednom starom prijatelju, Viragu, vi ga poznajete (jadnik, već je eio tjedan bolestan), i malo smo zajedno popili, i upravo sam krenuo doma...

(Konj zanjišti.)

KONJ

Dodododododom! Dododoma!

ROBNVKIL,T.F.I ILIR

Zapravo, rekao mi je to naš kočijaš Behan nakon što smo onn dvojiem trgovačkih putnika ostavili kod gospode Cohcn, i ja sam mu rekao da zaustavi i sišao sam da vidim što se zbiva, *(nasmije se)* Trijezni vozač mrtvačkih kola, to je speeijalitet. Da ga odvezem kući? Gdje mu je gajba? Negdje u Čabri, je li?

BLOOM

Ne, nego u Sandyeoveu, mislim, tako je nekako rekao.

(Stephen, ispružen na zemlji, diše prema zvijezdama. Corny Kelleher, škiljeći, sporo korača prema konju. Bloom se, u tmrini, još manjim čini.)

CORN Y KILLIL IER

(počeše se po tjemenu) Sandycove! *(sagne se i vikne Stephenu)* Hej! *(viknepanovo)* Hej! U svakom slučaju, sav je pokriven stmgotinama. Pazite da mu nisu što zdipili.

BLOOM

Ne, ne, nisu. Kod mene je njegov novac i šešir i šlap.

CORNY KELLEHER

Ah, dobro, oporavit će se. Nema slomljenih kostiju. Dakle, ja krećem. *(nasmije se)* Ujutro imam sastanak. S mrtvacima. Sretno se vratite doma!

KONJ

(zanjišti) Dodododododoma.

BLOOM

Laku noć. Malo ću pričekati a onda ću ga odvesti...

(Corny Kelleherse vrati do kočije i popne se na nju. Konjska oprema zazveckta.)

CORNY KELLEHER

(V kočije, stojeć) 'Branoc.

BLOOM

'Branoc.

(Kočijaš trgne uzde i bodro podigne svoj bič. Kola i konj krenu polako, nespretno natrag i okrenu se. Corny Kelleher na pokrajnjem sjedalu njiše glavom tamo-amo u znak radosti zbog Bloomova položaja. Kočijaš se pridruži toj nijemoj vedroj pantomimi, klimajući glavom s udaljenijeg sjedala. Bloom zatrese glavom u znak nijemog vedrog odgovora. Palcem i dlanom Corny Kelleher ga uvjerava da će ona dva policajca pustiti zaspalog da spava, jer što se drugo može. Laganim klimanjem glave Bloom izražava svoju zahvalnost jer upravo je to Stephenu potrebno. Kola otkloparaju tralalala iza ugla tralalala uličice. Corny Kelleher ponovo rukom daje znak da je tralalala sve u redu. Bloom rukom dajelala znak Cornyju Kelleheru da ništalala ne brine. Topot kopita i zveckanje orme postaju sve slabiji sa svojim tralalala lala la. Bloom, držeći u ruci Stephenov šešir, okićen strugotinama, i jasenov štap, stoji neodlučno. Zatim se nagne k njemu i prodrma ga za rame.)

BLOOM

Hej! Ho! *(Nema odgovora. Ponovo se nagne.)* Gospodine Dedaluse! *(nema odgovora)* Da ga zovnem po imenu. Mjesečar, *(ponovo se nagne)*

i, oklijevajući, prinese usta licu ispruženog tijela) Stephen! (Nema odgovora. Vikne ponovo.) Slcphcnc!

STEPHEN

(stenje) Tko? Crna pantera. Vampir, (uzdahne i protegne se, zatim promuklo promrmlja razvlačeći samoglasnike)

Tko... vozi... Fergns sad
i probada... šumskn satkanu sjenu...?

(Okrene se na lijevu stranu, uzdišući, skupčša se.)

BLOOM

Poezija. Obrazovan. Šteta, *(sagne se i raskopča dugmad Stephenova prsluka)* Da lakše diše. *(lagano rukom i prstima strese strugotine sa Stephenove odjeće)* Funta i sedam šilinga. U svakom slučaju, nije povrijeđen. *(osluhne)* Što?

STEPHEN

(mmlja)

... sjene... šumS
... bijele grudi... tmurno more.

(Ispruži ruke, ponovo uzdahne i zgrči se. Bloom, držeći njegov šešir i štap, stoji uspravno. Pas laje u daljini. Bloom stišće štap i popušta stisak. Gleda u Stephenovo lice i tijelo.)

BLOOM

(razgovara s noć) Lice me podsjeća na njegovn jadnn majku. U sjenovitoj šumi. Snježnobijele grudi. Ferguson, tako je, čini se, rekao. Djevojka. Neka djevojka. Najbolje što mn se moglo dogoditi, *(mrmlja)*... kunem se da ću uvijek pozdravljati, uvijek skrivati, nikad otkrivati, bilo koji dio ili dijelove, nmijeće ili nmijeća... *(mrmlja)*... u gmbom morskome pijesku... dužina kdbla daleko od obale... gdje plima opada... i raste...

(Šutljiv, zamišljen, budno stoji na straži, s prstima na usnama, u stavu tajnog meštra. Ispred tamnog zida polako se pojavi neki lik, vilinski jedanaestogodišnji dječak, podmetnuto djete, ugrabljeno,

odjeveno u etonsko odjelo sa staklenim cipelama i malim brončanim šljemom, držeći knjigu u ruci. Nečujno čita zdesna nalijevo, smijući se, ljubeći stranicu.)

BLOOM

(zgranut, nijemo vikne) Rudy!

RUDY

(Ne videći, zuri u Bloomove oči i nastavlja čitati, ljubeći, smijući se. Ima nježno svijetloplavo lice. Na odjeći mu dugmad od dijamanta i rubina. U slobodnoj ruci drži tanki bjelokosni štapić s ljubičastom vrpcom. Bijelo janje viri mu iz džepa na prsluku.)

Prije svega drugog gospodin Bloom je otrešao veći dio strugotina i pružio Stephenu šešir i jasenov štap i uopće doveo ga u red na pravi samaritanski način, što mu je bilo neophodno potrebno. Njegov (Stephenov) nam nije zapravo bio ono što bi se moglo nazvati odsutnim nego pomalo nesiguran i kada je izrazio želju da popije neko piće gospodin Bloom je s obzirom na to da je bilo kasno i da nigdje nije bilo crpkas vartryjskom vodom da se namjerno a kamoli napiju, smjesta iznašao iješenje, kao najprikladniju predloživši kočijaško svratište, kako su ga zvali, tu blizu, manje nego se kamenom možeš dohvatiti, pokraj mosta Butl, gdje bi mogli naći kakvo piće, mlijeko ili sodu ih mineralnu vodu. Ali kako doći lamo u tome je bio problem. Trenutno bio je prilično smeten ali kako ga je jasno zapala dužnost da u vezi s tim nešto poduzme razmišljao je o prikladnim putevima i načinima dok je Stephen neprestano zijevao. Koliko je mogao vidjeti bio je prilično blijed u licu tako da mu se učinilo vrlo razboritim pribaviti neko vozilo takve vrste koje bi odgovaralo njihovom tadašnjem stanju jer su obojica bili prilično na izmaku, posebice Stephen, dakako uvijek pod pretpostavkom da se takvo nešto može naći. Sloga su, nakon nekoliko prethodnih radnji kao što je četkanje, natoč tome što je zaboravio sa zemlje podići prilično sapnom zaprljani mčić pošto mu je kao pomoć u nuždi poslužio u čišćenju, obojica zajedno krenuli Beaver Streetom ili, točnije, namjerno sve do potkivačnice i izrazito smrdljive atmosfere konjarske za iznajmljivanje konja na uglu Montgomery Streeta gdje su skrenuli lijevo i ušli u Amiens Street prošavši oko ugla kod Dan Bergina. Ali kao što je poznato naprijed znao tamo nije bilo ni traga nikakvom kočijašu koji vreba mnšterije osim jedne kočije ispred hotela North Star kojim su zaejelo najmljiviji neki momci koji unutra terevenče

i nije se moglo primijetiti da se i za četvrt sata pomaknula kada je gospodin Bloom, koji je bio sve drago prije nego profesionalni zviždač, uznastojao da je dozove ispuštajući dvaput neku vrstu zvižduka, držeći ruke svijene iznad glave.

To je bilo nezgodno ali, prep ušlajući se zdravom razumu, očigledno nije bilo drage nego udariti brigu na veselje i krenuti pješice, što su i učinili. Dakle, zavivši pokraj Mulla i skretničarske kućice do koje su ubrzo stigli, nužno su prosljedili prema željezničkoj stanici u Amiens Strcet, pri čemu se gospodin Bloom našao u neprilici zato što mu je jedno od dugmadi na stražnjem dijelu hlača otišlo, da upotrijebimo časni stari izraz, kamo i sva draga, premda je, prilagodivši se posve toj situaciji, junački nehajno prešao preko te nezgode. Kako se slučajno ni jednom od njih nije posebno žurilo i kako je postalo svježije jer se nakon nedavnog posjeta Jupitera Pluviusa razvedrilo, lagano su odskilali dalje pokraj mjesta gdje su prazna vozila čekala bez putnika i bez kočijaša. Uto su slučajno vraćajući se naišla kola za posipanje pijeska Ujedinjenog dublinskog tramvajskog poduzeća i neki je stariji čovjek pričao svom kolegi *apropos* nezgode u kojoj je maloprije zaista čudom sretno prošao. Prošli su pokraj glavnog ulaza stanice Great Northern Railwayja, polazne točke za Belfast, gdje je dakako sav promet bio zaustavljen u to kasno doba noći, i prošavši pokraj stražnjeg ulaza mrtvačnice (ne baš privlačnog mjesta, da ne kažemo krajnje stravičnog, posebno po noći), napokon stiglih do Doek Taverna i skrenuli zatim u Store Street,, poznat po svojoj policijskoj stanici, odjeljenje C. Između tog mjesta i visokih, tada neosvijetljenih skladišta na Beresford Placcu, Stephenu je na pamet pao Ibsen što ga je nekako u svijesti povezao s Bairdom kamenoreseem s Talbot Placea, prvi zavoj desno, dok je onaj dragi koji je sada bio njegov *fidelis* Achutes s nutarnjim zadovoljstvom udisao miris gradske pekarnice Jamesa Romkea, smještene u neposrednoj blizini mjesta na kojem su bili, zaista vrlo ugodan miris kraha našeg svagdašnjeg, prve i najpreče hrane narodne. Kraha, hrana života, zaradi svoj kraha. Kraha iz Ronrkove peći kao sanje svi to mogu reći.

Bloom, koji je u svakom slučaju kao nikad dotad potpuno vladao sobom, odnosno bio odvratno trijezan, *en route* je svoga šutljivog i, otvoreno govoreći, još ne sasvim trijeznog pratioca upozoravao na opasnosti noćne četvrti, ženS na lošem glasu i otmjeno odjevenih džepara čija rabota, nekako dopustiva s vremena na vrijeme, ali ne i kao stalna praksa, predstavlja trajnu smrtnu klopku za mladiće njegovih godina, posebno ako su pod utjecajem alkohola postali skloni

piću ukoliko, za svaki slučaj, ne znaš malo džiju-džicc jer te takav tip čak i kada ga na leda oboriš može pošteno udariti ako ne paziš. Prava providnost bila je pojava Comyja Kellehera na seeni dok je Stephen bio blaženo nesvjestan bilo čega jer da se taj čovjek u toj nuždi nije n posljednjem trenutku pojavio *finiš* je mogao biti takav da Stephen postane kandidat za hitan pomoć ih, ako ne to, za poliejsku stanien pa bi se sntradan morao pojaviti na sndn pred gospodinom Tobiasom ih, budući da je taj bio odvjetnik, pred starim Wallom, htio je reći, ili Mahonyjem, što, kada se to jednom pročnje, za momka znači naprosto propast. To mn je spominjao zato što sn nmogi polieajei, prema kojima je osjećao dnbokn odbojnost, bili, kao što je svima poznato, bezobzirni n svojoj službi Kmni i, kao što se gospodin Bloom izrazio sjećajnci se jednog ih dva slnčaja iz Odjeljenja A n Clanbrassil Streetu, sprenmi zakleti se daje emo bijelo a bijelo orno. Nikad ih nema kad su potrebni, ah n mirnim dijelovima grada, na Pombroke Roadu na primjer, po svnda vidiš te čnvare zakona a razlog je jasan, plaćeni su da štite pripadnike viših slojeva. Drago na što je imao primjedbu bili su vojnioi koje opremaju svim mogućim vatrenim i hladnim oružjem sprenmim da u svakom času opali, čemu je oilj izazivanje civila ako se slnčajno zbog bilo čega zakvače s njima. Čovjek samo trati vrijeme, vrlo razbo- rito je dokazivao, i zdravlje i karakter, a osim toga, zbog svakodnevnog rasipništva, lake žene iz *demimondea* olakšajn ga za hrpu novaca, a najviše treba paziti s kim piješ, premda on, kad je već riječ o toliko puta dotaknutom pitanju alkohola u pravoj prigodi, uživa u čaši probranog starog vina jer ono i hrani i jača krv i služi kao sredstvo za otvaranje (posebno dobar burgundac u koji on ponzdano vjeruje), iako nikad ne preko određene granice na kojoj se on nvijek zaustavi jer to naprosto vodi u svakojake neprilike da i ne govorimo o tome kako je čovjek tada jednostavno prepušten na milost i nemilost dragima. Naj- više se ljutio na one pijandurske *conyteres* koji sn, svi osim jednoga, ostavili Stephena što je u svakom slučaju najčistiji primjer izdaje od strane njegove medicinske bratije.

- 1 taj jedan bio je Jnda - rekao je Stephen koji do tada nije progovorio ni crne ni bijele.

Raspravljajući o tim i shčnim stvarima ravnom su crtom prošli iza Carinarnice i ispod mosta Loop Line, kada je grijalica na koks, što je gojela ispred neke stražamice ih nečeg sličnog, usporila njihove prilično trome korake. Stephen je sam od sebe bez ikakva posebnog razloga zastao i zagledao se n hrpn jalovih oblulaka za pločnik i pri svjetlosti što se širila iz pećice jedva razabrao tamniji lik općinskog

čuvara u mraku stražarske kućice. Počeo se prisjećati da se lo već bilo dogodilo ili da su rekli da se dogodilo, ali trebao mu je nemali napor prije nego se sjetio daje u stražaru prepoznao *quondam* prijatelja svoga oca, Gumleyja. Da izbjegne susret, prišao je bliže stupovima željezničkog mosta.

- Netko vas je pozdravio - rekao je gospodin Bloom.

Spodoba srednje visine koja je očigledno vrebala lamo pod lukovima, pozdravila je opet, vičući:

- 'Bravečer!

Stephen se dakako prilično teturavo prenuo i zastao da uzvрати pozdrav. Gospodin Bloom se, voden osjećajem urođene obzirnosti jednako kao i uvjerenjem da treba gledati svoja posla, malo odmaknuo ali je ostao na *qui vive* s trunčicom uznemirenosti iako se nije ni najmanje bojao. Premda se to rijetko događalo na području Dublina znao je da je lako moguće da očajnici, koji gotovo nemaju od čega živjeti, vrebaju u zasjedi i općenito teroriziraju mirne prolaznike stavljajući im revolver pod nos na nekom osamljenom mjestu izvan središta grada, da se tuda mogu potucati izglednije skitnice onakve kakvih ima na obalama Temze, ili obični pljačkaši spremni uteći s bilo kakvim plijenom koji mogu jednim prepodom pare ili život na brzinu dobiti ostavljajući vas tamo drugima za opomenu, vezane i začepljenih usta.

Stephen je, kada je spodoba što se približavala došla sasvim blizu, premda ni sam nije bio u previše trijeznom stanju, osjetio da Corlcyejev dah zaudara na loš viski. Neki su ga zvali lord John Corlcy i rodoslovlje mu je izgledalo ovako. Bio je najstariji sin nedavno preminulog inspektora Corleyja iz odjeljka G, koji se bio ožeuo stanovitom Katherinom Brophy, kćerkom nekog farmera iz Loutha. Njegov djed Patrick Michael Corley iz New Rossa oženio se ondje udovicom nekog krčmara kojoj je djevojačko ime bilo (također) Kathcrine Talbot. Šuškalao se (premda bez dokaza) da je potjecala iz kuće lordova Talbot de Malahide u čijem je dvorcu, jednom zaista bez dvojbe prekrasnom zdanju svoje vrste i zbilja vrijednom da se vidi, njezina majka ili tetka ili neka druga rođakinja, žena, kako se pričalo, iznimne ljepote, imala čast da služi kao pralja. To je stoga bio razlog što su tog još razmjernog mladog iako raskalašenog čovjeka koji se sada obratio Stephenu, neki podrugljivosti skloni ljudi nazivali lord John Corlcy.

Pozvavši Stephena u stranu počeo mu je pjevati svoju uobičajenu tužnu pjesmicu. Nema ni pare da plati prenočište. Svi su ga prijatelji napustili. Nadalje, zakvačio se bio s Lenehanom i pred Stephenom ga nazivao prljavom mrcinom, dodajući još niz drugih neprikladiuh izraza.

Bio je bez posla i preklinjao je Stephena da mu kaže gdje da na čitavom svijetu nade nekakav, bilo kakav posao. Zapravo, kći one majke iz praonice bila je sestra po mlijeku nasljednika te kuće ili su pak po majei na neki dragi način bili u srodstvu, ijedno i drago zbito se u isto vrijeme, ukoliko sve to nije bilo potpuno izmišljeno od početka do kraja. Bilo kako bilo, on je bio posve na izmaku snaga.

- Ne bih vas pitao - nastavio je on - ali svečano vam se kunem. Bog nije svjedok, u škripcu sam.

- Sutra ili prekosutra - rekao mu je Stephen - bit će slobodno mjesto pomoćnog učitelja u školi za dječake u Dalkeyju. Kod gospodina Garretla Deasyja. Pokušajte. Možete se pozvati na mene.

- Ah, Bože - odgovorio je Corley - ja zasigurno ne bih mogao poučavati u školi, čovječe. Nikad nisam bio jedan od onih bistrih - dodao je on s polusmijehom. - Dvapat sam pao u osnovnoj školi kod kršćanske braće.

- Ni ja nemam gdje spavati - saopćio mu je Stephen.

Corley je u prvi mah bio sklon posumnjati da se tu radi o lome da su Stephena izbacili iz stana zato što je u nj doveo nekakvu vražju drolju s ulice. Ima neko prenoćište u Marlborough Streetu, kod gospode Maloney, ali to je samo nekakav jeftin ćumez, pun svakojake bagre, međutim, M'Conachie mu je rekao da čovjek može pristojno prenoćiti u prenoćištu Brazen Head gore u Winclavcm Streetu (što je onoga kome je to govorio izdaleka podsjetilo na redovnika Bacona) za samo jedan šiling. Bio je i izgladnio premda ni riječi nije rekao o tome.

Iako se to isto ponajlalo svake drage noći ili otprilike tako, Stephen je na stanovit način dopustio da ga svladaju osjećaji premda je znao da se Corleyjevoj najnovijoj izmišljotini, jednako vrijednoj kao i prethodne, teško može povjerovati. Pa ipak, *haud igitur malorum miseris succurrere disco etcetera* kao što kaže latinski pjesnik pogotovo zato što je sreća htjela da je plaću primao šesnaestog svakog mjeseca, a upravo je toga dana bio taj datum, premda je dobar dio novca već bio profučkao. Najsmješnije u svemu tome bilo je to što Corleyju lutka ne bi mogao izbiti iz glave da on živi u obilju i da mu ništa nije lakše nego dijeliti onima koji nemaju. Dok zapravo. Turio je ruku u džep ne nadajući se doduše da će tamo naći nešto za jelo nego misleći da bi mu umjesto toga mogao pozajmili malo novaca, otprilike šiling ili lome shčno, tako da se barem potruđi i nabavi dovoljno hrane za jelo, ali ishod je bio negativan jer je, na svoju žalost, ustanovio da više nema novaca. Nekoliko zdrobljenih keksa bio je sav ishod njegove pretrage. Naprezao se iz svih snaga da se sjeti je li ga izgubio što je bilo lako

moćuće ili negdje ostavio jer u tim mu se okolnostima nije pisalo ništa dobro nego upravo suprotno. Sve u svemu bio je previše iscrpljen da bi mogao poduzeti temeljitu pretragu premda se nastojao prisjetiti. Onog o keksima nejasno se prisjećao. Tko mu ih je zapravo dao, pitao se i gdje je to bilo ili ih je kupio? Ipak u dragom džepu našao je nešto što je u mraku smatrao penijima ah pogrešno, štavišć, pokazalo se da.

- To su polukrane, ćovjeće - ispravio gaje Corlcy.

Pokazalo se da su to zaista polukrane. Bilo kako bilo Stephen mu je pozajmio jednu.

- Hvala - odvratio je Corley vi ste pravi gospodin. Vratit ću vam jednog dana. Tko je to s vama? Vidio sam ga nekoliko puta kod Ranjenog konja u Camden Strcetu s Boylanom, ljepiocem plakala. Mogli biste reći koju dobra rijeć za mene da me tamo prime. Rado bih nosio ploće s plakatima ah djevojka u medu mi je rekla da su puni za slijedeća tri tjedna, ćovjeće. Bogami, treba se unaprijed predbilježiti, ćovjeće, kao za operetu kada nastupa Carl Rosa. Serem se ja na sve, samo da dobijem posao, makar i kao pometać ulica.

Zatim prestavši biti onako potišten nakon što je dobio ta dva i pol šilinga govorio je Stephenu o nekom momku po imenu Bags Comisky kojeg, rekao je, Stephen dobro poznaje, zaposlenom kod Fuliama, opskrblijvaća brauova, tamošnjem knjigovodi koji se često može naći otraga kod Naglea s O'Marom i nekim malim tipom koji muca po imenu Tighc. Bilo kako bilo preksinoć sn ga zgrabili i oglobili sa deset funti zbog pijanćevanja i pravljenja izgreda i zato što nije htio poći s redarom.

Gospodin Bloom se dotle motao gore-dolje n blizini hrpe obintaka za poploćavanje pokraj pećice s koksom ispred stražanuee općinskog ćuvara koji je, očigledno izgarajnći za poslom, sinnlo mu je, po svemu sudeći drijemao onako za svoj račnn dok je Dnblin spavao. Istodobno ćuditim je pogledom povremeno poglćdao na Stephenova sve prije nego besprijekorno odjevena sngovomika kao da je već negdje vidio toga plemeiutog gospodina iako ne bi mogao pouzdano reći gdje niti je imao i najbljeđi pojam kada je to bilo. Bndnći daje bio razborit ćovjek koji je znao oštro zapažati kao malo tko primijetio je i njegov vrlo zgnžvan šešir i nopće zapnštenn odjećn što je svjedoćilo o kronićnom pomanjkanjn novca. Oćigledno je to bio jedan od onih njegovih pri-šipctlja koji ga iskorištavaju ah što se toga tiće to je naprosto isto kao kad snsjed iskorištava snsjeda a taj opet svoga i to, da tako kažemo, ide sve dnblje i dnblje pa ako se ćovjek s nlice zbog toga nade na op-tuženićkoj klnpi robija kao kazna za nj, koja se može ili ne može

zamijeniti plaćanjem globe, svakako bi bila prava *rani avis*. U svakom slučaju bio je do krajnosti drzak kad je mogao zaustavljati ljude u to doba noći ili jutro. To je svakako bilo malo previše.

Njih su se dvojica rastali i Stephen se pridražio gospodinu Bloomu koji je dakako svojim iskusnim okom primijetio daje Stephen podlegao slatkogečivosti onog nametnika. Aludirajući na taj susret on je, to jest Stephen, smijući se rekao:

- U Škripcu je. Molio me da vas zamolim da zamohle nekog tipa po imenu Boylan koji lijepi plakate, da ga zaposli kao uhčnog nosača reklama.

StuSajući tu obavijest za koju je prividno pokazivao malo zanimanja, gospodin Bloom je, trenutak-dva, rastreseno zurio put nekog riječnog jaružara koji se izdaleka hvahsao slavnim imenom Eblana, privezan uz obalu pokraj Carinarnice i najvjerojatnije u kvaru, i zatim uvijeno napomenuo:

- Svatko, kažu, dobije svoj dio sreće. Kad već govorite o tome, njegovo mi se hce čini poznatim. Ah, ostavimo to na trenutak, recite mi za koliko vas je olakšao - upitao je on - ukoliko nisam previše radoznao?

- 21a pola krune - odvratio je Stephen. - Rekao bih da mu je to potrebno kako bi negdje prespavao.

- Potrebno! - uzviknuo je gospodin Bloom, pokazujući da ga taj odgovor nije ni najmanje iznenadio - potpuno vjerujem u tu tvrdnju i jamčim da je kod njega uvijek tako. Svakome prema potrebama ili svakome prema zaslugama. Ali, govoreći općenito, gdje ćete - dodao je on smiješeci se - vi večeras spavati? lći u Sandycove ne dolazi u obzir. A i ako biste pošli, ne bi vas pustili unutra nakon onoga što se zbililo na stanici Westland Row. Mučili biste se nizašto. Ne mishm sebi prisvojiti pravo da vam što i najmanje naređujem, ah, recite mi zašto ste napushli očinski dom?

- Da tražim nesreću - glasilo je Stephenov odgovor.

- Sreo sam vašeg poštovanog oca nedavno - diplomatski je odgovorio gospodin Bloom - zapravo danas ih, da budem posve precizan, j učer. Gdje on sada stanuje? U razgovora s njim razabrao sam da se preseho.

- Vjerujem da je negdje u Dubhnu - odgovorio je Stephen ravnodušno. - Zašto me to pitate?

- Nadaren čovjek - rekao je gospodin Bloom o gospodinu Dedalusu starijem - u svakom pogledu, i rođeni *raconteur* kakav se još nije rodio. Na vas je, s punim pravom, vrlo ponosan. Mogli biste se možda vrahti - nagađao je, još uvijek misleći na onaj vrlo neugodni prizor na stanici

Wcslland Row kada jc bilo sasvim jasno da su ona draga dvoj ica, lo jesi Mulligan i onaj engleski turist, njegov prijatelj, koji su na kraju izigrali trećeg svoga draga, otvoreno, kao da je čitava prokleta slaniea njihova, pokušali ostaviti Stephena na cjedilu, što su i učinili.

Međutim, nije bilo nikakva odgovora na taj prijedlog, kakav god on bio, jer je Stephenovo duhovno oko bilo previše zaokupljeno dočaravanjcm slike domaćeg ognjišta, onakvog kako ga je vidio posljednji put kada je njegova sestra Dolly sjedila pokraj vatre, raspuštene kose, čekajući da se slabi trinidadski kakao u čađavom kothću skuha pa da ga ona i on s malo zobene kaše umjesto mlijeka popiju pošto su pojeli haringe od petka, dvije za peni, uz po jedno jaje za Maggy Boody i Katcy, dok je mačka, ispod lijeska za izažimanjc rublja, s komada papira za zamotavanje proždimala smjesu od ljuski jaja, dimljenih ribljih glava i kostiju, u skladu s trećom crkvenom zapovijedi o postu i nemrsu u zapovjedne dane, zato što je bio kvartni petak ili, ako ne lo, pepelnica ili što slično.

- Dakle - ponovio je opet gospodin Bloom - da sam na vašem mjestu, ja osobno ne bih previše vjerovao lom vašem veselom drugara, zaduženom za šaljivu stranu, tom doktora Mulliganu, ni kao vodiču, ni kao filozofu, ni kao prijatelju. Zna on gdje će mu sjekira pasti u med, premda, po svemu sudeći, nikad nije iskusio kako je to biti bez redovnih obroka. Dakako, vi niste primjećivali toliko kao ja, ah ne bi me ni najmanje iznenadilo kad bih jednom saznao da su vam zbog neke prikrivene namjere u piće stavili prstovel duhana ih nekog dragog opojnog sredstva.

Ali, prema svemu što je čuo, zaključio je da je taj dr Mulligan svestran dobro potkovan čovjek koji se nikako ne ograničava samo na medicinu, da se na svom području brzo probija naprijed i da, ako su glasine točne, obećava da će u ne tako dalekoj budućnosti imali uspješnu ordinaciju kao vrlo poznat liječnik opće prakse i zarađivah lijepe honorare za svoje usluge, a u prilog njegovoj profesionalnosi ide i to što je onog čovjeka od sigurnog utapanja spasio umjetnim disanjem, ih kako se to kaže prvom pomoći, tamo u Skerricsu ili Malahideu, zar ne? što je pak, mora se priznati, izuzetno hrabar čin koji on ne može dovoljno nahvahti, lakoiia, otvoreno govoreći, nikako nemože shvatiti kakav se vrazji razlog krije iza toga ukoliko to ne pripíše čistoj zlobi ili naprosto ljubomori.

- Ukoliko se sve to naprosto ne svodi na jedno a to je da vam on kako se lo kaže krade ideje - osmjelio se izreći.

Oprezni napol zabrinuli napol radoznali osjećanjem prijateljstva prožeti pogled kojim se zagledao u Stephenov u tom trenutku namršten izraz lica nije zapravo bacio nikakav trag svjetla na pitanje da li se, sudeći prema dvije-tri malodušne primjedbe koje je promrmljao, dao gadno nasamariti ili je s drage strane prozreo sve to ili zbog ovog ili onog razloga koji je najbolje njemu samom poznat sve to manje-više dopuštao. To je učinak krajnje bijede te je bio više nego uvjeren da on, unatoč visokim odgojnim sposobnostima koje posjeduje, ima velikih teškoća da sastavi kraj s krajem.

U blizini javnog nužnika za muškarce primijetili su sladoledarska kolica oko kojih je skupina ljudi vjerojatno Talijana vatreno se svađajući sipala sočne izraze na svom živahnom jeziku na izuzetno temperamentan način zato što je došlo do nekih sitnih razmirica među njima.

-Putima madonna, che ci din i qualtrin? Ho ragione? C'è lo rotto!

-Intendiamoci. Mezzo sovremopiti...

-Diče lui, perdi!

-Mezzo.

-Farabutio! Mortacci sui!

-Ma aseolta! Cinque la testa piti...

Gospodin Bloom i Stephen ušli su u kočijaško svratište, neuglednu drvenu stračara u kojoj on, do tog trenutka, nikad nije bio ili je pak rijetko tamo zalazio, i prvi je oprezno prišapnuo dragom nekoliko riječi u vezi s njenim vlasnikom koji je kažu onaj nekoć glasoviti Kozoder Fitzharris, nepobjedivi, premda se ne bi mogao zakleti da je to stvarno tako jer je lako moguće da u tome nema ni trunka istine. Nekoliko trenutaka kasnije naša dva noćna svata sjedili su na sigurnom u odijeljenom kutu dočekani samo pogledima nesumnjivo raznolike lupe protuha i beskućnika i dragih neodređenih predstavnika roda *homo* koji su već tu bih zaokupljeni jelom i pićem i zabavljeni razgovorom, kod kojih su očigledno probudili živu radoznalost.

- Kad već spominjemo šalicu kave - usudio se razborito predložiti gospodin Bloom - čini mi se da biste morah pojesti nešto pristojno, recimo, kakav sendvič.

U skladu s tim prvo što je učinio bilo je da svojim karakterističnim *sangfroid* mimo naruči i jedno i drago. *Hai polloi* kočijaša ih utovarivača, ili što god već bih, nakon površna promatranja, odvratili su, očigledno nezadovoljni, s njih poglede, premda je jedan ridobradi pijanac kojem je dio kose bio prosijed, zacijelo pomorac, još i dalje prihčno dugo buljio u njih prije nego što se s napregnutom pažnjom

zagledao u pod. Prisvojivši slobodu da govori slobodno, budući da je nešto malo poznavao jezik na kojem su se oni vani prepirali, premda u neprilici glede onog *voglio*, gospodin Bloom je razgovijetnim glasom *svamproteću* napomenuo nešto *apropos* opće prepirke na ulici koja je još uvijek bješnjela punom snagom.

-Prekrasan jezik. Mislim, za pjevanje. Zašto svoj u poeziju ne pišete na tom jeziku? *Bell a Poema!* Tako je melodičan i pun. *Belladonna Voglio*.

Stephen, koji se iz sve snage tradio da zijeve ako je ikako moguće, pateći od potpune iscrpljenosti, odvratio je:

- Probio bi uho slonici. Svađali su se oko novaca.

- Zaista? - upitao je gospodin Bloom. - Naravno - dodao je zamišljeno, razmišljajući kako prije svega ima više jezika nego što je neophodno potrebno - to je možda samo ono južnjačko bljčstavilo koje ga obavlja.

Usred toga tete-žtčle vlasnik svratiš taje na stol stavio vrelu šaUcu probrane mješavine nazvane kava što se pušila i prihčno pretpotopni komad peciva ili nešto slično tome. Pošto se ponovo povukao za svoj šank, gospodin Bloom je odlučio da ga poshje ponmo promotri, tako da ne bi izgledalo da. Stoga je očima poticao Stephena da se prihvatila jela dok jc izigravao gostioničara, kišum postupno gurajući prema njemu šalicu s onim stoje u tom trenutku trebalo smatrali kavom.

- Zvukovi varaju - rekao je Stephen nakon kratke stanke - kao na primjer imena. Cicero, Podmore, Napoleon, gospodin Goodbody. Isus, gospodin Doyle. Shakespcarei su bili jednako tako uobičajeni kao i Murphyji. Što je ime?

- Da, svakako - iskreno se suglasio gospodin Bloom - naravno. I naše je ime promijenjeno - pridometnuo je gnrajnci takozvano pecivo preko stola.

Ridobradi mornar koji je pomnim okom motrio pridošhce, izravno se obratio Stepchnu koga je odabrao kao posebno vrijednog pažnje, upitavši ga:

- A kako je vama ime?

Bloom je u tren oka nagazio svome dmgu cipelu ali, očigledno ne mareći za taj žarki pritisak iz neočekivane blizine, Stephen je odgovorio:

- Dedalus.

Mornar je tupo blenuo u nj svojim pospanim kesičastim očima, prihčno podbulim od pretjeranog uživanja alkohola, pogotovo dobrog starog holandskog džina s vodom.

- Poznajete li Simona Dedalusa? - upitao ga je na kraju.

- Čuo sam za njega - rekao je Stephen.

Gospodin Bloom je na trenutak bio u nedoumici videći da i dragi prisluškuju.

- On je Irac - odlučno je potvrdio mornar, buljeći i dalje na isti način i klimajući glavom. - Irac od glave do pete.

-1 previše Irac - priklopio je Stephen.

Sto se tiče gospodina Blooma, on sve to nije mogao uhvatiti ni za rep ni za glavu i upravo se pitao kakve to moguće veze ima, kada se mornar sam od sebe okrenuo dragim gostima u svratištu i rekao:

- Vidio sam kako je, pucajući preko ramena, pogodio dva jajeta na dvije boce s udaljenosti od pedeset metara. Nepogrešiv pogodak ljevicom.

Premda mu je malo smetalo što je povremeno zamuckivao i što su mu i kretnje bile nespretne, ipak se kako je najbolje znao trudio da im to objasni.

- Boce su tamo vani, recimo. Točno pedeset metara. Jaja na boca-ma. Stavlja pušku preko ramena. Nišani.

Napol se okrenuo, potpuno sklopio desno oko. Zatim je nekako u siranu iskrivio obličje i zagledao se u noć s neugodnim izrazom na licu.

- Bum! - dreknuo je zatim prvi put.

Svi su gledaoci čekali, iščekujući i dragi pucanj jer je tamo bilo još jedno jaje.

- Bum! - viknuo je on po drugi put.

Kako se i drago jaje očigledno razletjelo, on je klimnuo glavom i namignuo i krvoločno dodao:

*- Buffalo Bili, taj nasmrtni bije,
neće promašiti i nikad nije.*

Zavladao je muk sve dok ga gospodin Bloom, da bi stvorio ugodniju atmosfera, nije upitao jeli to bilo na nekom natjecanju ugađanju kakvo je ono u Bisleyju.

- Kako, molim? - rekao je mornar.

- Je li to bilo davno? - nastavio je gospodin Bloom ne uzmičući ni za vlas.

- Pa - odvratio je mornar, popuštajući u izvjesnoj mjeri pod utjecajem onoga da se klin klinom izbija - moglo je to biti prije deset godina. Putovao je širom svijeta s Henglerovim Kraljevskim cirkusom. Vidio sam ga kad je to radio u Stockholmu.

- Čudna podudarnost - nenametljivo je Stephenu povjerio gospodin Bloom.

- Meni je ime Murphy - nastavio je mornar. - D. B. Murphy i/. Carrigaloea. Znate li gdje je to?

- Lnká Queenstown - odvratio je Stephen.

- Tako je - rekao je mornar. - Fort Camden i Fort Carlisle. Odande potječem. Tamo pripadam. Odande potječem. Tamo mi je ženica. Ona me čeka, znam. *Za Englesku, dom i ljepotice*. Ona mi je vjerna žena koju nisam vidio već sedam godina, stalno ploveći.

Gospodin Bloom je lako mogao zamisliti njegovu pojavu na toj seeni, momarev povratak u kućicu pokraj eeste nakon Stojice nasamario čudovište Oeean, u kišnoj noći bez mjesečine. Oko svijeta zbog žene. Postoji eio niz priča o toj Alieii Ben Bolt temi, Enoeh Ardcn i Rip van VVinkle, a da li se tko među vama sjeća Caoea 0*Leatyja, omiljene i uzgred rečeno za reeitiranje vrlo teške pjesme jdnog Jolma Cascyja i onog zmea savršene poezije na skroman način u njoj prisutne. Nikad o pobjegloj ženi koja se vraća, koliko god daje odana ostavljenom. Lice uz prozor! Zamislite njegovu zapanjenost kada mu napokon pukne pred očima i sine strašna istina o njegovoj boljoj polovici, brodolom njegove ljubavi. Nisi me očekivala ali ja sam se vratio da ostanem i da počnemo iznova. Tamo sjedi ona, bijela udovica, pokraj onog istog ognjišta. Vjeraje da sam mrtav, da me ljulja zipka dubina. I tamo sjedi stric Chubb ili Tomkin, ovisno kakva je priča, krčmar iz Krune i sidra, u košulji, jede ramslek s lukom. Nema stolice za oca. Huuu! Vjetar! Na koljenu joj njeno tek *mđeno,postmortem* dijete. Upropanj, oj! u divlji trk, oj! u bijesni galop, konju moj! Pomiri se sa sudbinom. Nasmiješi se i pati. Slomljenog srca pozdravlja te s puno ljubavi tvoj muž D. B. Murphy.

Mornar, koji najvjerojatnije nije bio iz Dublina, obratio se jednom od kočijaša s pitanjem:

- Da možda nemaš uza se komadić duhana za žvakanje?

Kao što se pokazalo, kočijaš kome se obratio, nije imao, ali vlasnik krčme iskopao je komadić *iz* svoje nove jakne što je visila na čavlu i željeni je predmet išao od ruke do ruke.

- Hvala - rekao je mornar.

Strpao je gradu u gubicu i, žvačući i pomalo sporo zamuckujući, nastavio:

- Doplovili smo jutros u jedanaest sati. Trojarbolnjak *Rosevean* iz Bridgwatera s teretom opeke. Ukrcao sam se da se prebacim. Isplatili su me danas po podne. Evo moje otpusnice. Vidite? D. B. Murphy. Izučeni mornar.

Da potkrijepi tu tvrdnju, iz unutrašnjeg je džepa izvadio i susjedn pružio neku na izgled ne baš čistu presavijenu ispravu.

- Mora da ste vidjeli dobar dio svijeta - pripomenuo je krčmar naslonjen na šank.

- Pa - odgovorio je mornar razmišljajući malo o lome. - Prokrstaro sam poprilično otkako sam se ukrcao. Bio sam na Crvenom mora. Bio sam u Kini i Sjevernoj Ameriei i Jnžnoj Ameriei. Jednom su nas progonili gusari. Vidio sam nrnogo ledenih bregova, santi. Bio sam u Stoekholmu i na Crnom mora, n Dardanehma, pod kapetanom Daltonom, najboljim vražjim stvorom koji je ikad stopio na brod. Vidjeh Rusiju. *Gospodi pomiluju.* Tako Rusi mole.

- Vidjeli ste čudnih stvari, to je sigurno - javio se neki kočijaš.

- Pa - rekao je mornar, premještajući u ustima djelomiec sažvakani duhan. - Vidio sam i čndnih stvari, bio sam na sito i rešeto. Vidio sam kako je krokodil odgrizao krak jednog sidra kao što ja žvačem ovaj duhan.

Izvadio je iz nsta kašast komad duhana i, stavivši ga medn zube, bijesno zagrizao.

- Kmk! Ovako. 1 vidio sam ljudoždere u Peruu koji jedu leševe i konjsku jetra. Pogledajte. Evo ih. To mi je poslao jedan prijatelj.

Iz unutrašnjeg džepa koji mu je čini se služio kao neka vrsta ostave, pipajući izvukao je neku razglednicu i gurnuo je preko stola. Na njoj je bio otisnut natpis: *Chozo de Indios. Beni, Bolivia.*

Svi su usredotočili pažnj u na prikazani prizor, skupinu urodeničkih žena s prugastim pojasevima oko bokova, koje čuče, žmirkaju, doje, mršte se, spavaju između hrpedjee (mora da ih je bilo barem dvadeset) ispred nekih primitivnih koliba od vrbova pruća.

- Zvaču koku cio dan - dodao je razgovorljivi pomorac. - Imaju želudac kao ribež. Odrežu si komad sise kad više ne mogu rađati djecu. Pogledajte ih samo kako sjede potpuno gologuze i jedu sirovu konjsku jetra.

Njegova razglednica bila je u središtu pažnje te neiskusne gospode nekolto minuta, ako ne i više.

- Znače kako ih se možete osloboditi? - upitao je općenito.

Kako se nitko nije ponudio da odgovori, namignuo je i rekao:

- Ogdedalom. Toga se boje. Ogdedala.

Gospodin Bloom je, ne pokazujući iznenađenje, okrenuo razglednicu da ispita djelomiec izbljedjela adresu i marku. Glasila je ovako: *Tarjeta Postat, Senor A. Boudin, Galeria Becche, Santiago, Chile.* Očigledno, nije bilo ništa napisano, što mu je posebno upalo u oči.

Premda nije slijepo vjerovao u jezivu ispričanu priču (kao ni u onu o gađanju u jaja, unatoč Wilhelmu Tellu i zgodi Lazarillo-Don Cesar de Bazan, opisanoj u *Maritani* kojom prigodom je metak onog prvog prošao kroz šešir onog drugog), otkrivši da se njegovo ime (pod pretpostavkom da je on osoba za koju se izdaje i da ne plovi pod lažnom zastavom pošto se negdje krišom ukrcao) ne slaže s izmišljenom adresom na razglednici, što je u njemu probudilo stanovite sumnje u *bona fides* našeg prijatelja, premda ga je to na neki način podsjetilo na dugo kovani plan koji je jednog dana jedne srijede ili subote kanio ostvariti, da otputuje u London ploveći uz obalu, što ne znači daje ikad mnogo i daleko putovao ali u srcu je bio rođeni pustolov iako je igrom sudbine neprestano čučao na kopnu ukoliko se izuzme odlazak u Holyhead što je bila njegovo najduže putovanje. Martin Cunningham je često govorio da će mu od Egana pribaviti besplatnu putnu kartu ali uvijek bi iskrsnuo neki prokleti vrag i zamisao bi na kraju propala. Ali pretpostavimo čakda je i ispljunuo potreban novac i slomio Boydu srce, nije to bilo lako skupo, kesa bi podnijela, u krajnjem slučaju nekoliko gvineja s obzirom na to da je vozarina do Mullingara kamo je namjeravao poći iznosila pet šilinga i šest penija, tamo i natrag. Izlet bi koristio zdravlju zbog okrepljujućeg ozona i u svakom pogledu bio bi ugodan, posebice za čovjeka kome jetra nije u redu, usput bi vidio različita mjesta, Plymouth, Falmouth, Southampton i tako dalje, a vrhunac svega bilo bi poučno razgledanje znamenitosti velike metropole, pogled na naš suvremeni Babilon gdje bi bez dvojbe vidio najveći napredak, Tower, Opatiju, raskoš Park Lanea, da obnovi poznanstvo s njima. Na um mu je pala još jedna misao da nikako ne bi bilo zgoreg kad bi mogao malo pogledati naokolo i vidjeti ne bi li se mogla upriličiti ljetna koncertna turneja koja bi obuhvatila najistaknutija ljetovališta, Margate s mješovitim kupalištima, prvorazredne toplice i ljekovita vrela, Eastbourne, Scarborough, Margate i tako dalje, prekrasni Boumemouth, otoke u Kanalu i slične bisere, što bi moglo biti vrlo unosno. Dakako, ne s cijelom zbrda-zdola skrpljenom družinom ili s lokalnim amaterima, onakvim kakva je gospoda C. P. M'Coy posudi mi putni kovčeg a ja ću ti poštom poslati potvrdu zalagaoiuce. Ne, nego nešto vrhunsko, sve same irske zvijezde, velika operna družina Tweedy-Flovver s njegovom ženom kao primadonom, kao svojevrсна protuteža družinama Elster Grimes i Moody-Manners, posve jednostavno te je on bio potpuno siguran u uspjeh, uz malo reklame u lokalnim novinama koju bi napisao netko sposoban da sve to malo napuše, koji bi

sve to izveo kako treba i lako spojio korisno s ugodnim. Ali tko? U tome je bio problem.

K tome, iako nije bio posve siguran, sinulo mu je da se široko polje mogućnosti otvara izgradnjom novih cesta, kako bi se išlo ukorak s vremenom, kao što je *apropos* cesta Fishguard- Rosslarc koja je, govori se, ponovo *sur le topiš* u cjepidlačkim ministarstvima s uobičajenom količinom birokratizma i dangubljenja jalovih nazadnjaka i lupoglavaca uopće. Svakako, velika se prilika nudi odlučnima i poduzetnima da udovolje potrebama za putovanjem najširih slojeva, prosječnog čovjeka, to jest Petra, Pavla i ostalih.

Za žaljenje je i k tome već i na prvi pogled apsurdno i velika mrlja na našem toliko hvaljenom dmštvu da običan čovjek, kada je njegovu organizmu zaista potrebna okrepa, zbog dvije-tri pišljive funte nema mogućnosti da vidi malo više svijeta u kome živi umjesto da stalno i zauvijek čami između četiri zida sve otkako me onaj stari panj uzeo za ženu. Napokon, do vraga, za njima je jedanaest i više jednoličnih mjeseci takva življenja i zaslužili su temeljitu promjenu nakon patnji gradskog života posebno ljeti kada je majka Priroda u svom najsaj-nijem rahu što bi za njih značilo ništa manje nego prikupljanje novih životnih snaga. Za ljude na godišnjem odmom postoje jednako dobre mogućnosti i tu na rodnom otoku, ugodna šumska mjestašca koja čovjeka pomlađuju i nude obilje zanimljivosti kao i okrepljujući lijek za živce čak i u Dublinu i pokraj njega i u njegovoj slikovitoj okolini, Poulaphouca do kojeg vozi parni tramvaj ali i dalje od pomahnitala nmoštva u Wicklow koji s pravom nazivaju perivojem Irske, idealan kraj za postarije bicikliste ukoliko ne pada, i u divljinama Donegala odakle ako izvještaji ne varaju puca izuzetno veličanstven *coup d'oeil* premda to spomenuto mjesto nije lako dostupno tako da priljev turista još uopće nije onolik kolik bi mogao biti imajući na umu značajnu korist što bi se iz toga mogla izvući dok Howth sa svojim povijesnim i drugim asocijacijama, Svileni Thomas, Grace O'Malley, George IV, gorskim ražama nekoliko stotina stopa iznad mora posjećuju ljudi svih vrsta i slojeva posebice u proljeće kada mašta mladih ljudi buja, premda ubire svoj danak žrtava zbog padova sa stijena, hotimičuih ili slučajnih, najčešće onako usput bezrazložno, jer donde treba otprilike tričetvrt sata hoda od Nelsonoa stupa. Suvremena turistička putovanja naime još su tako rekuć sasvim u povoju i još umogo toga treba da bi postala ugodna. Zanimljivo bi bilo, učinilo mu se, iz puke radoznalosti, napros-to temeljito ispitati da li promet stvara cestu ili obratno ili zapravo

oboje. Okrenuo je razgledniue na drugu stranu, onu gdje je slika, i dodao je dalje Stcphenu.

- Vidio sam jednom Kineza - pričao je junačni pripovjedač - koji je imao neke male kuglice nalik na kit i stavljao ih u vodu a one su se otvarale i svaka je postajala nešto drago. Jedna je bila brod, jedna je bila kuća, jedna je bila cvijet Znaju vam oni skuhati juhu od štakora - primamljivo je dodao - ti Kinezi, znaju.

Primijetivši možda izraz nevjerice na njihovim licima, svjetski putnik je nastavio držeći se svojih dogodovština.

-I vidio sam u Trstu čovjeka koga je ubio neki Talijan. Nožem u leda. Ovolikim nožem.

Dok je to govorio, izvadio je nož na sklapanje opasna izgleda sasvim podudaran s njegovim karakterom i držao ga kao da kani udariti njime.

- U nekom kupleraju dva su se krijumčara međusobno obračunavala. Momak se sakrio iza vrata i prišao dragom iza leda. Ovako. *Pripremi se Bogu na istinu*, kaže on. Krk! Zabodc mu ga u leda do korica.

Njegov teški pogled pospano je lutao od jednog do dragog slušatelja kao da ih izaziva da ga još što pitaju ukoliko slučajno žele.

-Dobar komad čelika - ponovio je promatrajući svoj opasni *stiletta*.

Nakon tog Sualiotioug *denouementu* dovoljnog da picisiiavi i najhrabrijega, sklopio je oštricu i spomenuto oruge ponovo spremio u svoju sobu užasa, odnosno džep.

- Oni su skloni hladnom oružju - rekao je netko tko je očigledno sjedio tiho u tami u ime svih njih. - Zato su smatrali da su ubojstva u parku što su ih počinili nepobjedivi djelo stranaca stoga što su upotrijebljeni noževi.

Na tu primjedbu izrečenu zacijelo u duhu *blaženog neznanja* gospodin B. i Stephen, svaki na svoj način, u pobožnoj tišini strogog *entre nous*, instinktivno su usmjerili značajne poglede prema mjestu gdje je Kozoder, *alias* krčmar, ne okrećući se ni za vlas, točio neku tekućinu iz svoga kotlića. Njegovo neodgonelljivo lice koje je bilo pravo umjetničko djelo, savršena studija sama sebe, nešto što se uopće ne da opisati, odavalo je dojam da nije razumio ni slovca od svega što se zbiva. Čudno, zaista!

Tu je nastala malo dulja stanka. Neki čovjek je napreskok čitao kavom polivene večernje novine, jedan razglednicu s urođenicama *ehoza de*, dragi momarovu otpusnicu. Gospodin Bloom, što se njega osobno tiče, upravo je bio utonuo u razmišljanje. Živo se prisjećao događaja na koji su maloprije ciljali, kao da je to jučer bilo a ne prije

dvadesetak godina, u vrijeme nemira u zemlji, koji se kao vihor, slikovito govoreći, proširio eiviliziranim svijetom, početkom osamdesetih, osamdeset i prve, da budemo točni, kada je on upravo bio navršio petnaestu.

- Ej, šefe - upao je pomorac. - Vрати mi te papire.

Kad je taj zahtjev bio ispunjen, on ih je zgrabio kao pandžama.

- Jeste li vidjeli Gibraltarsku stijenu? - upitao je gospodin Bloom.

Mornar se namrštio, žvačući, tako da se to moglo shvatiti i kao da, jesam, i kao ne.

- Ah, i tamo ste pristajali - rekao je gospodin Bloom - na taj rt Evrope - nadajući se da bi taj skitnica mogao možda, potaknut kakvom uspomenom, ali taj nije učinio takt), samo je ispljunuo mlaz pljuvačke u piljevinu i odmahnuo glavom s nekom vrstom lijenog prezira.

- Koje je godine to moglo biti? - ispitivao ga je gospodin Bloom. - Možete li se sjetiti brodova?

Naš *sai-dsani* mornar neko je vrijeme lijeno, gladno žvakao prije nego što je odgovorio:

- Sit sam ja svih tih stijena u mora - rekao je - i lađa i brodova. Za sve vrijeme samo usoljeno žilavo meso.

Prividno umoran, umuknuo je. Njegov ispitivač, videći da vjerojatno neće izvući mnogo od takva prepredenog starog lisca, počeo je razglabati o ogromnim prostranstvima vode na zemaljskoj kugli, dovoljno je reći da ona, kao što letimičan pogled na zemljopisnu kartu pokazuje, pokriva čitave tri četvrtine njezine i sloga mu je posve jasno što znači vladati valovima. Više nego jednom prigodom, najmanje dvanaestak puta, blizu North Buha u Dollymountu, primijetio je isluženog starog morskog vuka, očigledno zapuštenog, koji je po običaju sjedio na zidu pokraj ne baš posebno mirisava mora, očigledno zureći u nj a more u nj, sanjareći o sjenovitim šumama i novim pašnjacima, kao što to netko negdje pjeva. To ga je navelo da se zapita zašto. Zacijelo je pokušavao otkri ti sebi tajnu, lutajući od jednog antipoda do dragog i tome slično, i preko i ispod, ovaj, ne baš ispod, iskušavajući sudbinu. A oklada je bila dvadeset prema ništa da u tome zaista nema nikakve tajne. Ipak, ne ulazeći u *minutiae* toga svega, ostaje iječita činjeitica da je tu more u svom svojem sjaju i prema prirodnom toku stvari ovaj ili onaj mora ploviti njime i izazivati providnost premda se pri lome samo pokaže kako ljudi obično tu vrstu tereta uspijevaju prebaciti na nekog dragog kao što je to s idejom o paklu i lutrijom i osiguranjem što se izvodi na posve isti način tako da je iz tog razloga ako već nema dragog Dan čamac za spašavanje vrlo pohvalan običaj

prema kojem bi najšire općinstvo bez obzira živi li n nntrašnjosti ili na mora, već prema tome, kad bi mu to objasnili kako treba, osjećali zahvalnost šireći je i la lučke kapetane i obalnu stražu koji moraju opsluživati brodove i otiskivati se među pobješnjele valove i vjetar u svako doba kada pozove dužnost *Irski očekuje da svaki pojedinac* i tako dalje i katkad zimi imaju užasno vrijeme, ne zaboravljajući ni irske svjetionike-plutače, Kish i drage, koji se svakog trena mogu prevrnuti, oko kojeg je nekoć ploveći s kćerkom doživio izuzetno loše, da ne kažemo olujno, vrijeme.

- Bio je jedan koji je sa mnom plovio na *Gusaru* - nastavio je stari morski vuk, i sdm gusar - iskrcao se i zaposlio kao sluga kod nekog otmjenog gospodina za šest funti mjesečno. Njegove su ove hlače što su na meni a dao mi je i nepromočiv ogrtač i ovaj nož. 1 ja sam za takav posao, brijanje i četkanje. Mrzim smucanje naokolo. Sada je moj sin, Danny, pobjegao na more, a majka mu je već bila našla posao kod nekog suknara u Corku gdje je na lak način mogao zarađivati novac.

- Koliko mu je godina? - upitao ga je jedan od slušatelja koji je, uzgred budi rečeno, gledan sa strane, bio pomalo sličan Hemyju Campbellu, gradonačelnikovu tajniku, oslobođenom mč>rc uredskih briga, dakako neumivenom i pohabane odjeće i s vrlo sumnjivom bojom nosnog privjeska.

- Pa - odgovorio je mornar sporim zbunjenim riječima - moj sin, Danny? Prema mom računu, sada mu je oko osamnaest.

Nato je taj otac iz Skibbreena s obje ruke razdrljivo svoju sivu ili prljavu, kakva god daje bila, košulju i počeo se po grudima na kojima se pokazala plavim kineskim tušem istetovirana slika koja je trebalo da predstavlja sidro.

- Bilo je uši u onoj postelji i Bridgwatcra - pridometnuo je - nego šta. Morat ću se okupati ovih dana. Ne volim tu crnu stoku. Mrzim tu gamad. Ispiju ti krv do kraja, kažem vam.

Videći da svi gledaju u njegove gradi, uslužno je još više razdrljivo košulju tako da se na vrhu drevnog simbola mornarske nade i spokoja dokraja pokazao broj 16 i lice mladića u profilu prilično stroga izgleda.

- Tetovirano - objasnio je pokazivač. - To su mi napravili kada smo pod zapovjedništvom kapetana Daltona za vrijeme bezvjetrice ležali blizu Odese na Crnom mora. Neki momak, zvao se Antonio, to mi je napravio. Ovo ovdje je on, Grk.

- Je li jako boljelo dok je radio? - upitao je netko mornara.

Taj je junak, međutim, sav bio zauzet skupljanjem onih. Negdje u svojim. Gnječeći ili.

- Pogledajte - rekao je pokazujući Antonija. - Evo ga, ovdje psuje časnika. A evo ga sada - dodao je navlačeći kožu prstima, očigledno neki posebni trik - istog momka, smije se nekom vicu.

Istini za volju, blijedo lice mladića po imenu Antonio izgledalo je zbilja kao da se usiljeno smije i taj neobični dojam izazvao je iskreno divljenje svih, uključujući i Kozodera koji se ovj put uspravio.

- Da, da - uzdahnuo je mornar gledajući u svoje muževne gradi. - Ni njega više nema. Požderati sn ga morki psi kasnije. Da, da.

Opuatio je kožu tako da je profil ponovo zadobio svoj normalni prijašnji izraz.

- Lijepa stvarčica - rekao je jedan lučki radnik.

- A što znači taj broj? - npitao je skitnica broj dva.

- Živog požderali? - upitao je mornara treći.

- Da, da - ponovo je uzdahnuo mornar, a ovaj put vedrije, s nekom vrstom poluosmijeha, samo nakratko, kad je pogledao prema onome koji se raspitivao o broju. - Požderali. Bio je Grk.

Zatim je dodao s prilično crnim humorom uzmemo h u obzir način na koji je taj navodno skončao:

-Jednako loš kao stari Antonio,

jer me ostavio na cjedlonio.

Lice neke uličarke nalickano i oronnlo pod crnim slamnatim šeširom iskosa je zavirilo iza vrata svratiš ta očigledno izvidaj ući za svoj račun teren ne bi li što više vode navela na svoj mlin. Gospodin Bloom, ne znajući pravo kamo bi gledao, okrenuo se u tom trenutku uzbuđen ali na izgled miran i, prihvativši sa stola ružičasti hst novina iz Abbey Strceta koje je kočijaš, ako je on to nopće bio, tamo odložio, uzeo ih u ruke i zagledao se u ružičasti papir bez obzir što je ružičast. To je učinio zato što je u jednom trenntkn prepoznao iza vrata ono isto lice na koje je letimice bacio pogled tog popodneva na Ormond Quayju, naime onu napol idiotsku žensku iz uličice koja je znala da je ona gospođa u smeđem kostimu vaša (gospoda Bloom) i mogla smije li prati njegovo rablje. Činilo se prilično nejasnim zašto prati vaše rublje. Ipak, istini za volju, morao je priznati da je on prljavo donje rablje svoje žene prao u Holcs Streetu i da bi žene prale i pera i mňškarcu takvo rablje tušem obilježeno oznakom Bewely i Draper (to jest, njezino je bilo tako označeno) ako ga zaista vole, što zapravo znači, ako me voliš, voliš i mojnj prijavu košulju. Ali upravo tada kada je bio kao na žeravici, draže mu je bilo da ta ženska ode, stoga mn je zbilja odlaknulo kada joj je gostioničar grabo dao znak da se izgnbi. Zaklonjen *Evening Telegraphom*, samo je letimice vidio lijeno lice iza vrata, s nekom vrstom

suludog ukočenog smijeha koji je pokazivao da s njom nešto nije u redu, dok je s očiglednom radošću motrila skupinu promatrača okupljenih oko mornarskih gradi kapetana Murphyja, a zatim je više nije bilo vidjeti.

- Stara topovnjača - rekao je krčmar.

- Ne shvaćam - povjerljivo je rekao gospodin Bloom Stephenu - govorim s medicinskog stanovišta, kako takva jedna bijednica iz bolnice za spolne bolesti koja smrdi od zaraze može biti toliko bezobrazna da sahrjeće muškarce, ili kako bilo koji muškarac pri zdravoj pameti ako mu je imalo stalo do vlastitog zdravlja. Jadnica! Naravno, držim da je neki muškarac na kraju krajeva odgovoran za njeno stanje. Ipak, svejedno je kakav je razlog zbog kojeg...

Stephenje nije bio primijetio te je slegao ramenima i samo rekao:

- U ovoj zemlji ljudi prodaju nmogo više nego što je ona ikad imala i sjajno zarađuju. Ne bojte se onih koji prodaju tijelo a nemaju moći da kupe dušu. Ona je loš trgovac. Skupo kupuje a jeftino prodaje.

Onaj stariji, iako nipošto nije bio stara djevica ni sramežljivac, rekao je da to nije ništa drago nego do neba vapijuća sramota kojoj treba *instanter* učiniti kraj, naime to da žene te vrste (sasvim na stranu bilo kakva usidjelička gadljivost kada se o tome radi), nužno zlo, nemaju nikakve dozvole za rad i nisu pod službenim zdravstvenim nadzorom liječnika, za što se, to može slobodno izjavili, on, *kaopater-familias*, odlučno zalagao od samog početka. Tko god se zauzme za provedbu takvih mjera, rekao je, i to temeljilo raščisti, učinit će trajno dobročinstvo svima kojih se to liče.

- Vi kao dobar katolik - napomenuo je - kad već govorimo o tijelu i duši, vjerujete u dušu. Ili pod tim podrazumijevate inteligenciju, moć mozga kao takvog, odvojenu od svakog izvanjskog predmeta, ovog stola, recimo, ove šalice. I ja vjerujem u to jer su kompetentni ljudi to objasnili kao vijuge sive tvari. Inače nikad ne bismo dobili takve izume kao što su primjerice rendgenske zrake. Što vi kažete?

Tako pritiješnjen u kut, Stephen je morao nadljudskim naporom napeti pamćenje da se pokuša pribrali i prisjetili prije nego što je uspio reći:

- Na temelju mišljenja najboljih stručnjaka, čujem da je to jednostavna stvar i stoga neuništiva. Bila bi mislim besmrtna kad ne bi postojala mogućnost da je uništi njen Prvi Uzrok Koji je, prema svemu što čujem, sasvim sposoban dodati to brojnim dragim grabim Svojim šalama, *corruptio per se* i *corruptio per accidens*, pri čemu je i jedno i drugo po dvorskoj etikaciji isključeno.

Gospodin Bloom se potpuno složio s općini značenjem te misli premda je mistička islančanost koja se u njoj krila bila pomalo izvan dohvata njegova zemaljskog shvaćanja. Ipak je osjetio potrebu da stavi prigovor glede te jednostavnosti, smjesta odgovorivši:

- Jednostavna? Ne bih rekao da je to prava riječ. Dakako, priznajem, tako da u nečem popustim, da se na jednostavnu dušu može naići jedanput svake svete godine. Ali ono na što ja želim ukazah jest ovo, jedno je na primjer pronaći one zrake koje je pronašao Rontgen ili teleskop poput Edisona, premda vjerajem da je to bilo prije njega, bio je to mislim Galileo, isto se pak odnosi, na primjer, na zakone tako dalekosežne prirodne pojave kakva je elektricitet, ali sasvim je dragi par rukava reći da vjerujete u postojanje vrhunarnog Boga.

- O, to je - prosvjedovao je Stephen - definitivno dokazano s nekoliko najpoznatijih mjesta u Svetom pismu, ne uzimajući u obzir dokaze na temelju indicija.

Međutim, na toj zamršenoj točki razišli su se pogledi ove dvojice jer su po obrazovanju i svemu dragom, s naglašenom razlikom u godinama, bih sasvim oprečni.

- Dokazano? - osprotivio se onaj iskusniji, držeći se svoga prvotnog stanovišta, i s nevjericom se smješkajući. - Nisam baš tako uvjeren u to.

o tome svatko ima svoje mišljenje i, ne uvodeći u to seklaško gledište, dopustite mi da se moje mišljenje tu *in loto* razlikuje od vašega. Moje uvjerenje je, da vam kažem živu istinu, da su sva ta mjesta čiste krivotvorine što su ih najvjerojatnije umetnuli redovnici, ili se tu radi o onom velikom pitanju, kao i u vezi s našim nacionalnim pjesnikom, tko ih je zapravo napisao, kao *Hamlet* i Bacon, što ja vama koji Shakespearea poznajete beskrajno bolje od mene, dakako ne moram ni govoriti. Uzgred budi rečeno, što ne pijete tu kavu? Dajte da vam je promiješam.

1 uzmite komad toga peciva. Nalik je na jednu od maskiranih opeka našega moreplovca. Naime, nitko ne može dati ono što nema. Pojedite malo.

- Ne mogu - uspio je izustiti Stephen jer njegovi mentalni organi trenutno nisu htjeli dalje iznalaziti riječi.

Kako je prekoračenje poslovično loša stvar, gospodin Bloom je smatrao da je najbolje da promiješa ili pokuša promiješati stvrdnuti šećer na dnu i sa stanovitom je gorčinom pomislio na kavanu Palače i njenu trezvenu (i unosnu) djelatnost. U svakom slučaju, cilj je bio opravdan i učinak je bio neosporno dobar, svratiš ta poput ovog u kojem su sada u trezvenjačkom duhu ustanovljena su za noćne skitnice, koncerte, dramske večeri i korisna predavanja (ulaz slobodan) stručnjaka

za ljude nižih slojeva. S druge strane, jasno se i bolno sjećao da su njegovoj ženi, gospodi Marion Tweedy, koja je svojedobno bila tijesno povezana s time, davali vrlo malu nadoknadu za sviranje klavira. Zamisao je bila, duboko sklon je bio u to vjerovati, činili dobro i dobro zaraditi zato što tu, tako rukući, nije bilo nikakve konkurencije. Sjetio se da je pročitao kako su negdje u nekoj jeftinoj gostionici u suhom grašku pronašli otrovni bakreni sulfat SO₄ ili takvo nešto ali se nije mogao sjetiti kada i gdje je to bilo. U svakom slučaju, nadzor, medicinski nadzor svih namirnica, činio mu se potrebnijim nego ikad i u tome je možda bio razlog omiljenosti Vi-Kakaa dra Tibblea, zbog priložene medicinske analize.

- Popijte sada malo - odvažio se reći o kavi pošlo ju je promiješao.

Prisiljen tako daje pod svaku cijenu kuša, Stephen je tešku šalicu podigao iz smeđe malkuže čulo se plop kada je prihvatio držeći je za račicu i srknuo gutljaj tog uvredljivog napitka.

- To je ipak kruta hrana - nutkao ga je njegov dobri duh - ja sam zagovornik krute hrane - navodeći da njegov jedini razlog za to nikako ne leži u tome što je sladak nego u tome što su redovni obroci *sine qua non* za svaki pravi rad, utmi ili tjelesni. - Morali biste jesti više krute hrane. Osjećali biste se kao dragi čovjek.

- Tekućinu mogu jesti - rekao je Stephen. - Aii, budite iako ljubazni i odmaknite taj nož. Ne mogu gledati u njegov vrh. Podsjeća me na rimsku povijest.

Gospodin Bloom je odmah učinio kako mu je rečeno i uklonio inkrimirani predmet, obični tupi nož s rožnatim drškom koji u očima laika nije imao ništa rimsko ili antičko u sebi, pri čemu je vrh tog bodeža bilo zapravo ono što je najmanje bolo oči.

- Priče našeg prijatelja nalik sn na nj - rekao je *apropos* noževa gospodin Bloom svom *confidanteu solio voce*. Mislile li da su istinite? Mogao bi on tn predn ispredati sate i sate svu božju noć i lagati sve u šesnaest. Samo ga pogledajte.

Ipak, premda sn mn oči bile teške od sna i morskog zraka, život je pnn mnoštva stvari i podndamosti užasne vrste i bilo je sasvim u granicama mognćeg da sve to nije izmišljotina iako na prvi pogled nije u biti bilo mnogo vjerojatnosti da su sve one lagarije što ih je iz sebe izbacivao čista evandeoska istina.

On je dotle ponmo ispitivao osobu pred sobom i shcrlockholmizirao ga sve otkako mu je pogled pao na nj. Premda je to bio dobro uščuvan, prihčno snažan čovjek, iako je pomalo naginjao ćelavosti, bilo je nešto sunmjivo u izrazu njegova lica što je navodilo na pomisao da

je lek izišao iz zatvora i nije trebalo posebno napregnuti maštu pa da čovjek log neobičnog lipa poveže s onom bratijom koja u tamnici raspleće konopac i plete košare. Možda je čak i sSm smaknuo onog čovjeka pretpostavimo li daje ispričao vlastiti slučaj, kao što ljudi često čine, pripisujući ga drugima, naime da gaje sam ubio i odležao četiri-pel lijepih godina u hladovini, a da i ne spominjemo onog Antonija (koji nije ni u kakvoj vezi s istoimenim dramskim likom izniklim iz pera našega nacionalnog pjesnika) koji je za svoje grijehе plaho na gore spomenuti melodramatski način. S drage strane, možda se samo razmetao, što je oproshva slabost jer bi susret s pukim lakovjericima, stanovnicima Dubhna, kakvi su ti kočijaši željni novosh iz tuđine, naveo svakog starog mornara koji je preplovio mora i oceane da im napriča hrpu laži o škuni *Hesperus* i eteetera. Na kraju krajeva, laži što ih netko priča sam o sebi zacijelo drže onu poslovičnu svijeću svim debelim izmišljohnama što ih dragi kuju o njemu.

-Ne zaboravite, ja ne kažem da je sve to puka izmišljohna - nastavio je. - Povremeno, iako ne često, nailazimo na podudarne prizore. Divovi, premda je to prihčno rijetko, mogu se vidjet s vremena na vrijeme, Marccila, kraljica patuljaka. Među onim voštaium figurama u Hcmy Sheelu osobno sam vidio nekoliko takozvanih Asteka kako sjede prekrizhenih nogu, ne bi mogli ispružili noge ni da im daš ne znam što jer su im oni mišići ovdje, znate - nastavio je on na svom prahocu pokazivati njihove osnovne oblike - tetive, ih kako se već zove ono ispod desnog koljena, sasvim oslabili od dugohajnog sjedenja u tako zgrčenom položaju zato što su ih obožavah kao bogove. Tu opet imate primjer priproshh duša.

Ipak u tome, vrahvši se opet prijatelju Sindbadu i njegovim shašnim pustolovinama (koje su ga donekle podsjetile na Ludvviga, *alias* Ledwidgca, kada je na sceni Gaietyja u vrijeme dok je Michael Gurni bio član upravnog odbora, s ogromnim uspjehom nastupao u *Letećem Holtmdezu* i kada su gomile njegovih obožavatelja dolazile u velikom broju naprosto hrleći da ga čuju iako brodovi svake vrste, fantomski ih obratno, na sceni najčešće pomalo blijedo izgledaju baš kao i vlakovi) nije, priznao je, bilo ničega uistinu nesuglasnog. Naprotiv, onaj udarac nožem u leda sasvim je u stilu onih ilianosa premda je iskreno govoreći isto tako spreman priznati da su oni što prodaj u sladoled i peku ribu, da i ne spominjemo one što prodaju prženi krumpir i tako dalje, tamo prijeko u maloj Italiji u blizini Coombeja, trijezni štedljivi radnici osim što su možda malo previše skloni noćnom lovu na onu nedužnu potrebnu životinju mačjeg roda tuđe vlasništvo

tako da bi od njega ili od nje sutradan potajno sa češnjakom *de rigeueur* pripremili ukusnu i, dodao je, jeftinu gozbu.

- Španjolei, primjerice - nastavio je - onako temperamentni, prijeki kao sam vrag, skloni su uzeti zakon u svoje ruke i bodežima što ih nose uza se dokrajčiti vas strelovitim udarcem u trbuh. Tome je uzrok velika žega, podneblje općenito. Moja žena je, lako rekući, Španjolka, to jest na pol. Činjenica je da bi zapravo mogla tražili španjolsko državljanstvo kad bi htjela jer je (praktički) rođena u Španjolskoj, to jest u Gibraltaru. Ona je španjolski tip. Posve tamnoputa, prava crnka. Osobno čvrsto vjerujem da podneblje određuje karakter. Zato sam vas pitao pišete li pjesme na talijanskom.

- Oni temperamenti tamo pred vratima - upao mu je Stephen u riječ - bili su vrlo zagrijani zbog deset šilinga. *Roberlo ruba roba sua.*

- Tako je - suglasio se gospodin Bloom.

- Zatim - rekao je Stephen zureći i govoreći nesuvislo sam sa sobom ili za nekog nepoznatog slušatelja - imamo žestinu Dantea i istostranični trokut gospođicu Portinari u koju se zaljubio, pa Leonarda i san Tommasa Mastina.

- To je u krvi - odmah se složio gospodin Bloom. - Svi su okupani u krvi sunca. Podudarnost, upravo sam danas slučajno bio u muzeju u

jilfU

TJTJTLJVA IK'b'

nazvati, i gledao one antičke kipove ondje. One divne proporcije bokova, gradi. Ovdje naprosto ne možete naići na takvu vrstu žena. Tu i tamo ima po koja iznimka. Lijepih, da, zgodnih na svoj način nađete, ah ja govorim o ženskom tijelu. Osim toga, imaju tako malo ukusa u odijevanju, većina njih, a ono uvelike pojačava prirodnu ljepotu žene, recite vi što hoćete. Naborane čarape, loje možda, vjerojatno jest, moja slabost, ali to je nešto što ja jednostavno ne mogu vidjeti.

Zanimanje, međutim, svuda oko njih počelo je nekako opadati te su dragi počeli govoriti o nesrećama na mora, brodovima izgubljenim u magli, sudarima sa santama, o svemu i svačemu. Morski vuk je dakako morao reći svoju. Nekoliko puta oplovio je Rt i doživio monsun svojevrsan vjetar, u kineskim vodama i u svim tim opasnostima na pučini jedna mu je stvar, izjavio je, bila na pomoći, tako se nekako izrazio, sveta medaljica koju je nosio i koja gaje uvijek spašavala.

Tako su tada razgovor skrenuli na olupinu kod Daunt's Rocka, olupinu onog zlosretnog norveškog barka na plaži Booterstovna čijeg se imena trenutno nitko nije mogao sjetiti sve dok se kočijaš koji je zbilja bio posve sličan Hemyju Campbellu nije sjetio da mu je ime bilo *Palme*. Samo se o tome govorilo u gradu te godine (Albrcrt William

Quill napisao je o tome lijepu značajnu izvornu pjesmu za *Irish Times*, razorni valovi valjali su se preko nje a gomile i gomile ljudi stajale su na obali skamenjene od užasa. Zatim je netko rekao nešto o slučaju jedrenjaka *Lady Cairns* iz Swanseaja u koji je udarila *Mona* koja je plovila suprotnim smjerom po prilično maglovitom vremenu i potonula sa čitavom posadom. Nitko im nije pritekao u pomoć. Njen zapovjednik, zapovjednik Monc, rekao je da se bojava da će popustiti nepropusna pregrada. Čini se da nije imala vode u spremištu za teret.

U tom trenutku izbio je sukob. Budući da je bilo potrebno da opusti jedra, jedan se mornar digao sa svog mjesta.

- Draškane, makni krmu da prođem - rekao je svom susjedu koji je upravo blago bio utonuo u spokojno dremuckanje.

Kretao se prema vratima teško, polako, potištenim koracima, teško stupio niz onu jedinu stepenicu ispred svratiš ta i skrenuo nalijevo. Dok se pokušavao orijentirati, gospodin Bloom koji je kada je taj ustao primijetio da mu iz svakog džepa viri po jedna boca vjerojatno broskog ruma za osobno gašenje vatre u njegovoj užarenoj nutрини, vidio je kako je izvukao jednu bocu i otčepio je ili odvmuo i stavivši joj grlić na usne s klototom povukao dobar slastan gutljaj iz nje. Nesuzdržljivi Bloom, koji je k tome lukavo posumnjao da je izlazak tog starog mačka manevar izazvan prisutnošću suprotnog spola u liku one ženske koja je međutim bila netragom nestala, mogao ga je, nagnuvši se, vidjeti kako se upravo pošto se ohrabrio uz pomoć ruma prilično iznenađeno zabuljio u stupove i nosače željezničkog nadvožnjaka jer se sve to temeljito izmijenilo od njegova posljednjeg boravka i uvelike unaprijedilo. Neka nevidljiva osoba, ili osobe, pokazala mu je put do muškog pisoara što ih je Odbor za čistoću za tu svrhu podigao po čitavom gradu, ali nakon kratkog vremena u kojem je vladala potpuna tišina mornar se, kome se očigledno nije dalo daleko ići, olakšao tu odmah u blizini tako da je šum njegove kaljužne vode koja je neko vrijeme zatim pljuštala po zemlji probudio jednog od konja na kočijaškoj postaji. Neko kopito je u svakom slučaju počelo kopkati po tlu tražeći novo uporište nakon sna i zazveckala je orma. Lagano se prenuvši u svojoj stražarnici pokraj grijalice s užarenim koksom, čuvar općinske kamcnorcznice koji, premda je već bio propao i bližio mu se skori kraj, nije zapravo bio nitko dragi nego već prije spomenuti Gumley, sada praktički na teretu općine, komu je privremeni posao dao Pat Tobin po svemu sudeći samo iz čistog čovjekoljublja jer ga je otprije poznavao, pomakao se i uzvrpoljio u svojoj stražarnici prije nego što je opet legao i smirio se u Morfejevu naručju, kao zaista

začudan primjer neimaštine n najžešćem oblikn, koja je snašla čovjeka iz vrlo čestite obitelji od malih nogn naviklog na pristojan i ndoban život, koji je svojedobno naslijedio lijepn rentn od 100 funti godišnje, što ju je taj dvostruki magariae dakako ubrzo svu rasprčkao i profučkao. 1 sada je on koji je toliko pnta eio grad znao okrennti naglavačke, bio tn'na kraju snaga, bez prebijene pare n džepn. Pio je, to ne treba ni govoriti i iz toga se samo još jednom mogla izvnci ponka kako je sasvim lako mogao poslati vrlo nspješan poslovni čovjek da - jedan veliki da - da mu je uspjelo izliječiti se od te posebne sklonosti.

Za to vrijeme svi sn glasno jadikovali zbog nazadovanja irskog brodarstva, i obalnog i onog prekomorskog, što je sve bilo sastavni dio istog problema. S navoza Aloxandra porinnt je brod društva Palgrave Murphy, bilo je to jedino porinnće te godine. Ima sasvim dovoljno Inka, samo nikakvi brodovi ne pristajn n njih.

Ima brodoloma i krađa oinpina, rekao je krčmar koji je očigledno bio *au fait*.

Volio bi znali zašto je onaj brod ndario n jedinn stijenn n zaljevn Galway kada se zna daje naert Inke Galway na rasprava stavio stanoviti gospodin NVorthington ili nekako tako, je h? Pitajte njegova kapetana, savjetovao im je, s koliko gaje mila podmazala britanska vlada za posao

' 6"   dana obavio, ivupviana jwinia(A/vua n.   •^Mi 1

- Imam li pravo, kapetane? - upitao je mornara koji se upravo vraćao nakon svoje privatne okrepe i ostalih obavljenih radnji.

Taj je junačina nanjušivši završetak neke pjesme ili završne njene riječi počeo ali s velikom tugom brandati nešto što bi trebalo da je glazba, nekakav napjev ili tome slično u sekundama i tercama. Oštre uši gospodina Blooma čule su kako je zatim vjerojatno ispljunuo duhan (što je i učinio), s tim što mora da gaje, dok je pio i puštao vodu, držao u ruci osjetivši da je pomalo gorak nkon one ognjene vode o kojoj je riječ. Bilo kako bilo, doljuljao se unutra nakon uspješnog odlijevanja-nalijevanja unoseći u taj *svirče* neko pijano raspoloženje, zaglušno se derući kao pravi pasji sin morski:

- *Dvopek je bio kao kamen tvrd i sur*
a govedina slana kao Lotove žene tur.
O, Johnny Lever!
Johnny Lever, O!

Nakon tog izljeva užasni se tip pravodobno pojavio na sceni i zauzimajući svoje mjesto više se smšio nego sjeo na za to određenu klupu. Kozodcr, pretpostavimo daje to bio on, očigledno pripremajući nešto iza plota, davao je oduška svom nezadovoljstvu žesloko-

nemoćnom filipikom o prirodnim bogatstvima Irske ili nečemu tome sličnom u svom je razvučenom izlaganju opisujući kao najbogatiju zemlju kojoj nema premca na svom božjem svijetu, kudikamo uspješniju od Engleske, s ogromnim količinama ugljena, sa šest milijuna funti vrijednim izvozom svinja svake godine, sa deset milijuna od izvoza maslaca i jaja i sa svim onim bogatstvima što ih iz nje izvlači Engleska nabijajući porez siromašnim ljudima koji to uvijek moraju krvavo izrigati, i proždiraći najbolje meso na tržnici, i još mnogo toga, zahuktalo, u istom stilu. Sloga su se svi umiješali u razgovor i složili se daje to istina. Na irskoj zemlji možete uzgojiti sve što raste pod kapom nebeskom, tvrdio je on, eno pukovnik Evcrard uzgaja čak i duhan dolje u Navanu. Možete li igdje naći nešto nalik na irsku slaninu? Ali dan obračuna, izjavio je on *crescendo* odlučnim glasom, uzimajući glavnu riječ, čeka moćnu Englesku zbog njenih zločina, unatoč snazi njenog prigrabljenog bogatstva. To će biti pad, i to najveći pad u povijesti. Nijemci i Japanci imaju dobre izgleda, ustvrdio je. Buri su bili početak kraja. Papirnata Engleska već se klima i njen pad bit će Irska, njena Ahilova peta, nakon čega im je govorio o onom ranjivom mjestu Ahila, grčkog junaka, što su njegovi slušatelji odmah shvatili jer je potpuno zaokupio njihovu pozornost spomenutu tetivu pokazujući na svojoj cipeli. Njegov savjet svakom Iracu glasilo je: ostani u svojoj rodnoj zemlji i radi za Irsku i živi za Irsku. Irska se, rekao je Pamell, ne može lišiti ni jednog od svojih sinova.

Opća tišina označila je završetak njegova *finala*. Nepokolebljivi moreplovac slušao je te mračne slutnje, ne trepnuvši ni okom.

- Trebat će zasukati rukave, šefe - odvratio je taj neugladeni stvor očigledno pomalo ozlojeđen, kao odgovor na prethodne otrcane fraze.

Nakon tog hladnog tuša glede pada Engleske i lako dalje, krčmar se složio, ali je ustrajao na svome osnovnom stanovištu.

- Čiji su najbolji vojnici u vojsci? - razdraženo je upitao sijedi stari veteran. -1 najbolji skakači i trkači? I najbolji admirali i generali koje imamo? To mi recite.

- Prvenstveno irski - odrezao je kočijaš koji je shćio Campbellu, izuzmemo li pjege na licu.

- To je točno - potvrdio je stari morski kit. - Irski seljak, katolik. To je kičma našega carstva. Znete li Jema Mullinsa?

Dopustivši mu pršvo da kao i svatko ima svoje osobno mišljenje, krčmar je dodao da se njemu fućka za bilo koje carstvo, naše ili njegovo, i da ne drži ni pišljiva boba ni do jednog Irca koji mu služi. Zatim su počeli izmjenjivati oštre riječi, a kad je postalo gusto, obojica su se.

jasno, počela obraćati slušateljima koji su sa zanimanjem pratili tu čarku sve dok se protivnici nisu stali međusobno optuživati i koškati.

Na temelju povjerljivih podataka prikupljenih dugi niz godina, gospodin Bloom je bio više sklon prezirno odbaciti to mišljenje kao užasnu besmislicu, jer je, unatoč tome žarko priželjkivanom ili nepriželjkivanom slomu, bio posve svjestan činjenice da njihovi susjedi s onu stranu kanala, ukoliko nisu veće budale nego što je on smatrao da jesu, prije skrivaj u svoju moć negoli obratno. To se posve slagalo s donkihotskom idejom nekih kragova da će se za sto milijuna godina iscrpsti nalazišta ugljena na sestrinskom otoku te ako bi se, s vremenom, zaista tako i dogodilo, on osobno o tome može reći samo to kako bi, budući da bi se do tada mogao zbiti cio niz slučajnosti podjednako važnih za ishod, u međuvremenu bilo vrlo preporučljivo pokušati iskoristiti obje zemlje iako su tako oprečne. Drago sitno zanimljivo gledište, ljubav kurava i vojnika, govoreći pučkim jezikom, podsjetila ga je na to da su se irski vojnici jednako često borili i za Englesku i protiv nje, zapravo češće protiv. Pa šta onda? Prizor između te dvojice, vlasnika krčme o komu se šušalo da jest ili daje bio Fitzharris, glasoviti nepobjedivi, i onog dragog, očigledno varalice, silom gaje podsjetio na dogovorenu varku pod pretpostavkom daje recimo sve to dogovoreno

ilitiialr(t*o lz/\ii

*tmuAov/n iinticli'ii

dušu, jer dragi uopće nisu shvaćali o kakvoj se tu igri radi. A što se tiče zakupnika ili vlasnika krčme, koji zacijelo uopće nije bio ona draga osoba, on se (B.) i to s pravom nije mogao oteti dojmu daje ukoliko nisi potpuni idiot najbolje izbjegavati takve ljude i nemati s njima i njihovom lopovskom dražbom nikakva posla držeći se toga kao zlatnog pravila u svome životu zato što uvijek postoji eventualna mogućnost da odjednom iskrсне kakav cinker i da sad pred kraljičinim, sad pred kraljevim sudom svjedoči protiv optuženog, kao Denis ili Peler Carrey, što je bila pomisao koje se silno gnušao. S drage sirane, u načelu je mrzio one čiji se život temelji na nasilju i zločinu. Ipak, premda se takve zločinačke sklonosti nikad nisu nastanile u njegovim grudima, u bilo kojem vidu i obliku. On je, dakako, i to nije poricao (ostajući pri tome u sebi ono što jest) osjećao neku vrstu divljenja prema čovjeku koji je zaista zamahnuo nožem, hladnim čelikom, s hrabrošću koja proizlazi iz njegova političkog uvjerenja (iako, osobno^ on ne bi nikad u nečem takvom sudjelovao), s hrabrošću iste vrste kao i u onim vendettama zbog ljubavi na Jugu, imat će je ili će zbog nje visiti, kada muž često i pošto se dvoje pogečkaju zbog njenog odnosa s onim dragim sretnim smrtnikom (on ih je dao uhoditi), zada smrtni udarac svojoj obožavanoj

kao ishod jedne slobodne postnupcijalne *liaison* žarivši u nju nož, dok mu nije sinulo daje Fitz, zvani Kozoder, samo vozio stvarne počinitelje zločina i tako, ako je točno obaviješten, zapravo nije sudjelovao u zasjedi, što je zapravo i bio razlog da mu je jedan sjajni branitelj spasio glavu. U svakom slučaju, to je sada već bila vrlo stara priča, a što se tiče našeg prijatelja, pseudo Kozo-etectera, on je sasvim očigledno nadživio svoju slavu. Trebalo je da umre prirodnom smrću ili da ga popnu na vješala tanka. Kao kod glumica, uvijek oprostajna predstava, zasigurno posljednja, a onda se nasmiješene opet pojave, darežljive dakako preko svake mjere, temperamentne, rasipne, bez ikakva pojma o štednji, uvijek puštajući vrapca iz ruke radi varljivog goluba na grani. Slično tome, u njemu se javila vrlo jaka sumnja da je gospodin Johnny Lever obilazeći dokove ostavio lijepu hrpu novaca u prisnoj atmosferi krčme *Stara Irska*, vrati se u Erin i tako dalje. Što se pak tiče onih dmgih, nema tome dugo da je slušao upravo iste riječi te je ispriopijedao Stephenu kako je jednostavno ali djelotvorno ušutkao onoga koji gaje uvrijedio.

- Naljutio se zbog nečega - rekao je duboko uvrijeđeni ali sve u svemu miroljubivi čovjek - što se meni omaklo. Nazvao me Židovom i to na srdit način, uvredljivo. Nato sam ja njemu ni najmanje ne odstupajući od golih činjenica rekao da je njegov Bog, to jest Krist, također bio Židov, i sva njegova obitelj baš kao i ja, premda zapravo ja to nisam. Time sam ga ušutkao. Blag odgovor ublažava jarost. Više nije imao što reći, to su svi vidjeli. Zar nisam u pravu?

Usmjerio je dug nisi u pravu pogled na Stephena, pun plašljivog tanmog ponosa i istodobno molećiv zbog blagog osjećanja krivnje jer kao daje slutio da nekako baš i nije.

- *Ex quibus* - proimmljao je Stephen neodređenim glasom dok su se njihova dva ih četiri oka susretala - ime mu je *Christus* ili Bloom ih napokon bilo koje drugo, *secundum carnem*.

- Naravno - nastavio je obrazlagali gospodin Bloom - pitanje treba razmotriti s obje strane. Teško je postaviti čvrsto i pouzdano pravilo tko je u pravu a tko nije, ah sigurno mnogo log može se u vezi s time učinih svugdje premda kažu da svaka zemlja, uključujući i ovu nesretnu našu, ima vladu kakvu zaslužuje. Ah s malo dobre volje na svakoj strani. Lijepo se obostrano hvahsati nadmoćnošću ah što je s obostranom ravnopravnošću? Zazirem od nasilja i netrpeljivosh svake vrste i oblika. Time se ništa ne poshže i ništa ne može spriječiti. Revolucija mora nastupih po sistemu obračunske otplate. Očigledna je besmishca imzih ljude zato što, da tako kažem, žive tu iza ugla u susjednoj kući i govore drukčijim nagečjem.

- Glasovita bitka na krvavom mostu i sedmomjesečni rat - suglasio se Stephen - između aleje Skiimer i tržnice Ormond.

- Da - potpuno se složio gospodin Bloom, u cjelini prihvaćajući tu primjedbu - to je više nego točno. Cio svijet je pun takvih primjera.

- Upravo ste mi uzeli riječ iz usta - rekao je on. - Zongliranje suprotnim dokazima koje iskreno govoreći ni izdaleka ne možeš...

Svi ti nesretni sukobi koji stvaraju zlu krv, prouzrokovani zbog neke ratoborne kvrge ili takve nekake žlijezde, pri čemu se sasvim pogrešno misli da se tu radi o pitanju časti i zastave, u najvećoj su mjeri, po njegovu skromnom mišljenju, pitanje novca koji se iza svega krije, pohlepe i zavisti, jer ljudi nikad ne zrraju kad treba stali.

- Optužuju - rekao je glasno.

Okrenuo se od dragih koji vjerojatno i govorio izbliže tako da ga dragi u slučaju da.

- Židove - tiho je sa strane govorio Stephen u uho - optužuju da rmištavaju zemlju. Slobodno mogu reći da nema ni zrnca istine u tome. Povijest, da li bi i vas iznerradilo da to čujete, nepobitno dokazuje daje Španjolska propala kada je Inkvizicija protjerala Židove, a da je Engleska procvala kada ih je Cromvell, neobično sposoban nitkov koji je u dragom pogledu mnogo toga skrivio, doveo u zemlju. Zašto? Zato

olu ou putu puuu/ciuug uunu, / tu ou uuljuza*o.

ih 7um<ur'jti

u bilo čemu jer vama su poznata glavna djela o tom pitanju i osim toga ortodoksnih kakvi jeste. Ali na području privrede, izizmemo h religiju, svećerik znači siromaštinu. Nadalje, Španjolska, vidjeli ste za vrijeme rata, u usporedbi s naprednom Amerikom. Titrci. Tu se radi o dogmi. Jer da ne vjeruju da će poći ravno u nebo kada itmra, pokušah bi bolje živjeti, ja barem tako mislim. To je smiealiea kojom župnici lažnim izlikama zgrću novac. Ja sam - nastavio je dramatskom snagom - jednako dobar Irac kao i onaj grabijan o komu sam vam na početku govorio i htio bih da ljudi - zaključio je - svih vjera i slojeva *pro rata* imaju pristojan, dostatan dohodak i to bez škrtarenja, negdje oko 300 funti godišnje. To je životno pitanje a ostvarljivo je i potaknulo bi prisnije odnose među ljudima. To je moje mišljenje kakvo god da jest. Ja to rrazivam patriotizam. *Ubi patria*, kao što smo površno naučili na satovima latinskog u našoj *Almi mater, vita bene*. Tamo gdje možeš dobro živjeti, što znači, ako radiš.

Izrrad svog nekusnog rradomjestka za šalicu kave, Stephen je, slušajući taj njegov kratki općeniti pregled, zrrrio u prazno. Mogao je, dakako, čuti sve moguće vrste riječi kako mijenjaju boju poput onih rakova oko Ringsenda ujutro koji se brzo zavlače u šarenilo različitih

vrsta istog pijeska u kojem negdje dolje, ili se barem tako čini, imaju svoje nastambe. Zatim je podigao pogled i vidio oči koje su govorile ili nisu govorile riječi koje je glas što gaje čuo kazao: ako radiš.

- Ne računajte na mene - uspio je reći - što se liče rada.

Oči su se iznenadile na tu primjedbu zato što je on, čovjek koji je *pro tempore* bio njihov vlasnik, odnosno njihov glas, rekao: svi moraju, treba da rade, zajedno.

- Mislim, naravno - brzo je potvrdio onaj dragi - na rad u najširem mogućem smislu. 1 na književni rad, ne samo radi slave koju donosi. Na pisanje za novine koje su danas najizravnije sredstvo. 1 to je rad. Važan rad. Naposljetku, budući da nešto malo znam o vama, novae koji je utrošen za vaše obrazovanje daje vam pravo da tražite odštetu i postignete svoju eijenu. Isto tako imate pravo živjeti od pera u svojim filozofskim istraživanjima, kao što ga i seljak ima. Kako? Obojica pripadale Irskoj, mozak i mišica. Oboje je podjednako važno.

- Pretpostavljate - odvratio je Stephen s nekom vrstom polusmijeha - da bih ja mogao biti važan zato što pripadam *fauburgu Slini Patrice*, kraće nazvan Irska.

- Ja bih pošao korak dalje - natuknuo je gospodin Bloom.

- Ja pak pretpostavljam - upao je Stephen - da Irska mora biti važna zato što pripada meni.

- Što pripada? - upitao je gospodin Bloom nagnuvši se naprijed, misleći daje možda nešto krivo čuo. - Oprostite. Na žalost, nisam čuo završetak. Što ste htjeli...?

Stephen je, očigledno loše volje, ponovio što je rekao i odgurnuo u stranu svoju šalicu kave ili kako već želite to nazvati, ne previše ljubazno, i dodao:

- Ne možemo promijeniti domovinu. Promijenimo temu razgovora.

Na taj umjesni prijedlog gospodin Bloom je, da promijeni temu razgovora, oborio pogled ali u neprilici jer nije točno znao kamo da smjesti čemu pripada ono što mu se učinilo nešto posve drago. Svojevrsan prijekor bio je jasniji nego ono drago. Ne treba ni napominjati da je mamumosl nakon nedavne njegove pijanke govorila iz njega s nekom oštrinom na čudno gorak način, drukčije nego kad je bio trijezan. Zacijelo obiteljski život kojem je gospodin B. pripisivao najveće značenje, nije bio posve onakav kakav bi morao biti, ili se pak nije dražio s pravom vrstom ljudi. S blagim osjećajem bojazni za tog mladića pokraj sebe koga je kradom promatrao s izrazom stanovite zapanjenosti prisjećajući se da se upravo bio vratio iz Pariza, posebice

su ga oči snažno podsjećale na njegova oca i sestra, kako mu lime međutim sve to nije poslalo mnogo jasnije, sjetio se brojnih slučajeva obrazovanih briljantnih nadobudnih mladića koje je prerana propast otrgnula u cvijetu a da nitko osim njih samih nije tome bio kriv. Tu je primjerice bio slučaj O'Callaghana poluluckastog razmelljivca iz ugledne premda nedovoljno bogate obitelji od kojih je, između ostalih njegovih hirova, jedan bio i to da se, kad je već bio posve propao i kada su gase već svi redom gnušah, razmetljivo javno pokazuje u odijelu od ambalažnog papira (to je činjenica). A onda je, budući da je nastavio još više i mahnitije ludovati, došao uobičajeni *denouement*, našao se u neprilici i nekoliko prijatelja moralo ga je, nakon što im je potajni mig dao John Mallon iz mjesne uprave, krišom skloniti da ne bi došao pod udar člana dva nadopune Krivičnog zakona, s tim što su imena nekih od onih pozvanih na sud ušla u zapisnik ali nisu bila objavljena iz razloga koji su jasni svakome tko ima malo soli u glavi. Ukratko, zbrajajući dva i dva, šest šesnaest, što je namjerno prečuo Antonio i tako dalje, džokeji i esteti i tetoviranje koje je bilo u općoj modi sedamdesetih godina ili tako nekako čak i u Domu lordova zato što se u mladenačkoj dobi sadašnji posjednik trona, tadašnji nedvojbeni prestolonasljednik, zatim su dragi pripadnici plemstva i drage visoke ličnosti jednostavno slijedili primjer glavarara države, razmišljao je o zabludama istaknutih osoba i okrunjenih glava koje krše moralne propise, kao u onom comvvalskom slučaju prije nekoliko godina, prividno ugađeno na način koji priroda jedva predviđa, na što se gospoda Krepost, u skladu sa zakonom, užasno obarala, iako ne zbog onog razloga zbog kojeg se vjerojatno misli da jest, koji god on bio, izuzev uglavnom žene koje manje-više uvijek naklapaju jedna s dragom najčešće o odjeći i svemu što je s time u vezi. Dame koje vole izrazito donje rublje i svaki dobro odjeveni gospodin moraju pokušati aluzijama proširiti otvor u ogradi koja ih dijeh i dali više iskrenog poticaja nepristojnim radnjama među parovima, ona je otkopčala njega a zatim je on razvezao njen, pazi na iglu, dok je divljacima na ljudoždeiskim otocima, recimo, na trideset i četiri stupnja u hladu to nešto sasvim svakidašnje. Ali vratimo se na polazište, s drage strane bilo je i takvih koji su se vlastitim snagama s najniže stepenice probili do samog vrha. To je čista snaga prirodne nadarenosti. Mozgom, gospodine.

Iz tog i dragih razloga osjećao je da je u njegovu interesu i da mu je čak i dužnost da zgrabi i iskoristi tu neočekivanu priliku premda ne bi točno znao reći zašto jer je već bio nekoliko šilinga na gnbtkn, s3m

se zapravo upustivši u to. Ipak, njegovanje poznanstva s nekim čovjekom neuobičajenog kalibra, koji bi mn mogao dati materijala za razmišljanje, obilno bi nadoknadilo svaki mali Intelektualni poticaj kakav je taj, smatrao je on, s vremena na vrijeme prvorazredan je osvježavajući napitak za duh. Doda li se tome slučajnost njihova susreta, razgovor, ples, tučnjava, stari morski vuk što je danas ovdje, sutra tko zna gdje, noćne skitnice, čitava galaksija događaja, sve se to skupilo u minijaturnu sliku svijeta u kojem živimo, pogotovo što je život nižih slojeva, to jest rudara, ronilaca, smetlara itd, u posljednje doba vrlo često pod mikroskopom. Da bi što više iskoristio blistavi laj sat, pitao se hoće li naići na štogod u čemu će biti približno iste sreće kao i Philip Beaufoy, bude li zapisao, pod pretpostavkom da će napisati nešto izvan uobičajenih kalupa (kao što je zaista namjeravao) s honorarom od jedne gvineje po stupcu. Recimo, *Moji doživljaji u Kočijaškom svratištu*.

Svečano posebno sportsko ružičasto izdanje *Telegrapha* feler grafa ležalo mu je pokraj lakta a buduci da je ponovo, nimo zadovoljan, duboko razmišljao o zemlji koja mu pripada i prijašnjoj zagonetki brod je došao iz Bridgwatera a razglednica je bila adresirana na A. Bondina pogodite koliko je kapetanu godina, oči su mu besciljno prelazile preko različitih naslova koji su spadali u područje njegova posebnog interesa sveobuhvatnu štampu našu svagdašnju daj nam danas. Najprije malo trgnuo ali pokazalo se da je to bilo samo nešto o nekome s imenom H. du Boyes, zastupnik za pisace strojeve ili nešto shčno. Velika bitka, Tokio. Obljbnba n lrskoj, 200 funti odštete. Gordon Beimetl. Podvala u vezi s iseljavanjem. Pismo Njegove Milosti NVilliamsa. Sastanak u Ascotu, zlatni pehar. Pobjeda autsajdera *Letak* podsjeća na Derby '92 kada je posve nepoznati konj kapetana Marshalla *Sir Hugo* izvan svih očekivanja dobio plavu vrpcu. Nesreća u New Yorku. Tisuću izgubljenih života. Bolest nogu i žvala. Pogreb pokojnog Patricka Dignama.

Dakle, da promijeni temu, čitao je članak o Dignamu R. I. P. što je, razmišljao je, bilo sve prije nego veseo završetak. Ili promjena adrese u svakom slučaju.

- *Jutros su* (naravno, Hynes je to dao u novine) *posmrtni ostaci pokojnog Patricka Dignama preneseni iz njegova stana, Nevvbridge Avenue br. 9, Sandymount, i pokopani na groblju Glasnevin. Pokojnik je bio vrlo omiljena i društvena osoba u životu našeg grada i njegova smrt koja je nastupila nakon kratke bolesti snažno je pogodila građane svih slojeva koji duboko žale za njim. Pogreb kojem su prisustvovali brojni pokojnikovi prijatelji organiziralo je* (to je Hynes sigurno napisao na

Comyjev nagovor) *pogrebno poduzeće H. J. O'Neill i sin, North Strand Road 164. Među ožalošćenima bili su Patk. Dignam (sin), Bernard Corrigan (djever), Jno. Henry Menton, odvjetnik, Martin Cunningham, John Power,,) jedijloph 1/8 ador dorador douradora (to mora daje bilo onda kada je nazvao Monksa kumom dnevnih novosti zbog Keyesova oglasa), Thomas Kernan, Simon Dedalus, Stephen Dedalus dipl. stud. phil., Edw. J. Lambert, Cornelius T. Kelleher, Joseph M. CHynes, L. Boom, C. P. McCoy, - MIntosh i mnogi drugi.*

Prilično ljut zbog onog L. Boom (kako je pogrešno napisano) i onog iskvarenog retka ah i bezgranično zadovoljan zbog onog C. P. McCoy i Stephen Dedalus, dipl. stud. phil. koji su se, ne treba to ni govoriti, isticali svojom potpunom nenazočnošću (da i ne spominjemo MIntosha) L. Bloom je napol nervozno pokazao to svome prijatelju dipl. stud. phil. zabavljenom prigušivanjem ponovnog zijevanja, ne zaboravivši na onu uobičajenu hrpu besmislenih tiskarskih grešaka.

- Je li ona prva poslanica Hcbrcjima - upitao je on čim mu je donja čeljust to dopustila - uvrštena? Tekst: Otvori žvale i stavi svoj papak u nju.

-Jest. Dakako - rekao je gospodin Bloom (prema je isprva pomislio da cilja na nadbiskupa, dok nije dodao ono o papku i žvalama, s čime to nije moglo biti"" kakvo« ve/IV zadovoljan što mu može umiriti duh i pomalo iznenađen što je Myles Cravvford ipak uspio to objavih. Tu.

Dok je onaj drugi čitao to na drugoj stranici, Boom je (da mu za ovaj put damo to njegovo iskrivljeno ime) utrošio onih nekoliko dokonih trenutaka na letimično čitanje izvještaja o trećoj trci u Ascolu na trećoj, njemu okrenutoj strani. Nagrada 1000 funti sterlinga s dodatkom od 3000 funti sterlinga u gotovu za uškopljeneždrijcpece i ždrebice. *Letak* gospodina F. Alexandera, potomak Rightawaya-lTiralea, 5 god. težina 59 kg (džokej W. Lane), prvi, *Zinfandel* lorda Hovvarda de VValdena (džokej M. Cannon) drugi, *Sceptre* W. Bassa, treći. Oklade 5 prema 4 na *Zinfandela*, 20 prema 1 na *Letka* (otpaio). *Sceptre* za nijansu sporija, *Letak* i *Zinfandel* su trčali naporedo. Isprva nije bilo izrazite prednosti, zatim se snažni autsajder probio naprijed, prešao u vodstvo i pobijedio dorata lorda Hovvarda de VValdena i ridu kobilu *Sceptre* gospodina W. Bassa u trci na 2 i pol milje. Pobjednika je trenirao Braime tako da je sve ono što je o tome govorio Lenehan bilo puko naklapanje. Uvjerljivo je pobijedio za čitavu dužinu. 1000 funti sterlinga s dodatkom od 3000 u gotovu. Natjecao se i *Mcainum II* (francuski konj 0 kojem se žarko raspitivao Bantam Lyons, koji još nije stigao ali ga svaki tren očekuju), vlasništvo J. de Bremonda. Pobijediti

se može na različite načine. Odšteta za obljubu. Eto, onaj glupi Lyons u svojoj se žestini zaletio samo zato da bi izgubio. Dakako, u svakoj se igri događaju takve stvari premda kako se pokazalo taj jadni glupan nije imao mnogo razloga radovati se svome izboru, jalova nada. Sve je to zapravo samo puko nagađanje.

- Moglo se očekivati da će doći na to - rekao je on, Bloom.

- Tko? - rekao je onaj dmgji koji je, uzgred budi rečeno, imao povrijeđenu ruku.

Jednog jutra otvorit ćete novine, ustvrdio je kočijaš, i pročitati: *Parnellov povratak*. Kladio se s njima u što god hoće. Jedan od dublinskih strijelaca bio je neku večer u tom svratištu i rekao da ga je vidio u J užnoj Africi. Njega je ponos ubio. Trebalo je da se sSm smakne ili da se pritaji na neko vrijeme nakon one sjednice u sobi br. 15 dok ponovo ne bude onaj stari u koga nitko neće upirati prstom. Onda bi svi dojednog na koljenima pošli po njega da se vrati kada opet bude pri svijesti. Mrtav nije. Naprosto se negdje skrio. Lijes koji su ovamo dorrijeli bio je napunjen kamenjem. Promijerrio je ime u De Wet, burski general. Pogriješio je što je napadao svećenike. I tako dalje, i tako dalje.

Svejedno, Bloom je (sada nazvan pravim imenom) bio prilično iznenađen njihovim pamćenjem jer u devet slučajeva od deset radilo se o bačvama s katranom, i to ne o jednoj nego o tisućama njih a zatim je rrastupio potpimi zaborav jer je od tada prošlo Više od dvadeset godina. Dakako, malo je vjerojatno da ima i zrnce istine u onoj priči o kamenjn, a da i ima, kad se sve dobro razmotri, njegov povratak, smatrao je on, nikako ne bi bio prepomčljiv. Nešto ih je očigledno kopkalo n vezi s njegovom srmčn. Ili je previše pitomo skončao od akutne npale plnća upravo u trenutku kada su se razhčne njegove političke kombinacije gotovo počele ostvarivati, ili se pročulo da je umro zato što nije mario promijeniti čizme i odjeća pošto je pokisao zbog čega se prehladio i nije otišao liječnika nego je ostao n sobi dok od toga nije konačno umro na sveopću žalost prije nego je prošlo četrnaest dana, ih sn što je sasvim moguće bili gnjevni zato što sn vidjeli da im je čitava ta stvar izmakla iz ruku. Naravno nitko ni prije nije bio upoznat s njegovim kretanjem nije se uopće ništa znalo o njegovim prebivalištima što je bilo posve nalik na ono *Alke, gdje si* čak i prije nego što se počeo kriti pod različitim lažnim imenima kao Fox i Stevvar tako da se primjedba koju je izrekao prijatelj kočijaš kretala u granicama mogućeg. Naravno to onda ne bi dalo mira njemu kao rođenom vodi što je on bez dvojbe bio

1 zapovjedničkoj figitri, čovjeku visokom punih šest stopa ili barem pet stopa i deset palaca bez cipela na nogama, dok su ta i ta gospoda,

premda mu nisu bili ni do koljena, vodili glavnu riječ iako su nerijetko iskazivali vrlo malo pozitivnih osobina. U tome se dakako krila pouka, idol na glinenim nogama, a zatim su se sedamdeset i dva vjerna njegova sljedbenika okomila na nj i međusobno se počela nabacivati blatom. Jednako je i s ubojicama. Čovjek se mora vratiti. Vuče ga nekakva čežnja da svom dvojniku u glavnoj ulozi pokaže kako se to radi. Vidio ga je jednom u sretnim okolnostima kada su razmšili slagamicu u listu *Nezadrživi*, ili je to bila *Ujedinjena Irska*, na koju je čast bio vrlo ponosan, i, živa istina, dodao mu cilindar kada su mu ga oborili s glave a on je rekao *Hvala*, onako uzbuđen kakav je bez dvojbe bio pod hladnim izgledom svoga lica unatoč sitnoj iznenadnoj nezgodi koja mu se dogodila: urođena crta. Što se tiče povratka, možeš biti sretan ako ne nahuckaju pse na tebe čim se vratiš. Onda najčešće nastane povuci-potegni, Petar je za a Pavao i Marko protiv. I zatim, prvo, naideš na vlasnika koji ima stvari u rukama i moraš pokazati svoje akreditive kao i onaj koji je tražio svoje pravo u slučaju Tichbome, Roger Charles Tichbome, *Bella* je koliko se sjećam bilo ime brodu s kojim je nasljednik potonuo, kako su tvrdili svjedoci a bio je tu i neki znak utetoviran tušem, lord Bellevv, zar ne, jer je pojedinosti vrlo lako mogao saznati od kakva dmga s broda i onda udesivši svoj izgled prema dobivenom opisu predstaviti se sa: *Oprostite, zovem se tako i tako* ili nekim dragim uobičajetim riječima. Bilo bi dakako mudrije, kao što je Bloom rekao ne baš osobito razgovorljivoj osobi pokraj sebe, u tome zbilja sličnoj čovjeku o komu je bila riječ, daje najprije ispitao teren.

- Ona kučka, ona engleska kurva, ona ga je upropastila - izjavio je vlasnik nezakonite točioiuce. - Ona mu je prva počela raditi o glavi.

- Komad ženske, svejedno - rekao je *soi-dasant* tajnik gradske uprave, Hemy Campbell - i to dobar komad. Smotala je nmoge muškarce. Vidio sam joj sliku u brijačnici. Muž joj je bio kapetan ili oficir.

- Da - dodao je vedro Kozoder - bio je, a bio jer mlakonja.

Taj slobodni prilog šaljive naravi izazvao je poprilično smijeha u njegovu *entourageu*. Što se tiče Blooma, on se, bez i najmanjeg tračka osmijeha, samo zagledao u vrata i razmišljao o povijesnom događaju koji je pobudio izuzetno zanimanje onda kada su, da bi se sve još više pogoršalo, objelodaiuli činjeiuce zajedno s uobičajetum ljnbnavnim pismima što su ih jedno dragome pisali, pnnim nježnih beznačajnosti. Isprva je sve bilo strogo platonski dok se nije umiješala priroda te je među njima planula ljubav dok malo-pomalo stvari nisu došle do vrhunca i o lome je brujao čitav grad dok nije stigao smrtni udarac kao

dobro došla vijest ne malom broju zlonamjemika koji su bili čvrsto odlučili da ubrzaju njegov pad premda je čitava ta stvar odavno bila javna tajna iako ne u onako senzacionalnim razmjerima u kakvim se poslije rascvatala. Budući da su povezivali njihova imena, je li, budući da je bio proglašen njenim ljubavnikom, bilo je izričito potrebno rastrabiti to na sva usta svakome, naime činjenicu da su spavali zajedno, o čemu su svjedoci pod zakletvom dali igavu od koje su žmarci proželi pretrpanu sudnicu i doslovno naelektrizirali svakoga, da su ga loga i toga dana vidjeli kako se u noćnoj odjeći ljčstvama spušta iz gornjih prostorija u koje je na isti način bio ušao, na čemu su tjednici, ionako pomalo skloni pikanterijama, zaradili hrpe novaca. Činjenica je međutim naprosto bila to da se tu jednostavno radilo o mužu koji nije bio dorastao svojoj ulozi, tako da ga je s njom povezivalo samo ime, a onda se na sceni pojavio pravi muškarac, toliko jak daje to već graničilo sa slabošću, i postao žrtva čari te sirene zaboravivši bračne obveze da bi se, kako to obično biva, rastopio u smiješku svoje ljubljene. Iskrsnuo je, to je sasvim jasno, vječni problem bračnog života. Može li, pod pretpostavkom daje posrijedi drugi muškarac, između supmžnika biti prave ljubavi? Teško pitanje. Premda se uopće nikoga nije ticalo gleda li je on zaljubljen nošen valom bezuttme strasti. On je zaista bio veličanstven primjer muškarca očigledno obdarenog izuzetnim darovima u usporedbi s onim statutom u uniformi (koji je samo bio obični svakodnevni *zbogom ostaj, vrti kapetane* tip pojedinca u lakoj konjici, 18. gusarski eskadron, da budemo posve točni), i bez dvojbe vatren (palj vođa, naime, a ne onaj dragi) na svoj posebni način, pri čemu je ona, kao prava žena, naravno, odmah vidjela da će mu to vrlo vjerojatno prokrčiti put do slave, što je on gotovo i obećavao da će učiniti, dok mu svećenici i duhovni pastiri općenito, nekadašnji njegovi vjerni pobornici, i njegovi ljubljene protjerani seljaci kojima je u seoskim dijelovima zemlje u nuždi pomogao boreći se za njih tako žestoko daje to premašilo i njihova najveća očekivanja, nisu temeljito skuhalo svadbenu popara sipajući mu užarenu žeravu na glavu na način vrlo sličan onom magarcu iz basne koji se ritnuo. Gledajući sada unatrag retrospektivnim redosljedom, sve je to bilo nalik na san. A najgore od svega što se može zamisliti bio je povratak jer se neočekivano osjetiš iskorijenjen zato što se stvari s vremenom uvijek mijenjaju. Eto, razmišljao je, Irishtovvn Strand, kraj gdje nije bio već cio niz godina, izgledao je nekako drukčije otkako se, tako se dogodilo, preselio na sjevernu stranu. Sjever ili jug, svejedno, uvijek se samo radi o dobropoznatoj žestokoj strasti, čistoj i jednostavnoj, koja čovjeku poremeti sve

planove, a to baš potvrđuje ono što je govorio jer je i ona Španjolka, ili barem napol, jedna od onih koje ništa ne čine napol, strastvena predanost Jugu, spienmost da se potpuno odbaci i posljednja krpica srama.

- To potvrđuje ono - usplamtjelih gradi rekao je on Stephenu - što sam govorio o krvi i suncu. A ako se previše ne varam, ona je također bila Španjolka.

- Kći španjolskog kralja - odgovorio je Stephen dodavši prilično zbunjeno nešto nalik na sretan put i zbogom vi kapulicc španjolske i prva se zemlja zvala Mrtvac a od Ramheada do Scillyja bilo je toliko i toliko.

- Zaista je bila? - uskliknuo je Bloom, iznenađen premda nikako ne i začuđen. - Nisam to nikad čuo. Moguće, posebno zato što je živjela tamo. Dakle, Španjolska.

Pažljivo zaobišavši u svom džepu knjigu *Slasti gri*, što ga je usput podsjetila na knjigu koju mora vratiti u knjižnicu u Capcl Strectu, izvadio je lisnicu i, brzo prevrćući po različitim stvarima u njoj, konačno je-

- Smatrate li, uzgred budi rečeno - rekao je promišljeno izvadivši neku izbljedjelu fotografiju koju je stavio na stol - da je ovo španjolski tip?

Stephen, kome se očigledno obratio, pogledao je fotografiju na kojoj se vidjela pozamašna dama koja je otvoreno pokazivala svoje tjelesne čari jer je bila u punom cvijetu svoje ženstvenosti, u večernjoj haljini s raskošno dubokim izrezom za tu prigodu da bi slobodno mogla pokazati gradi i više nego samo obrise dojki, s punim, napol otvorenim usnama i nizom savršenih zuba, stojeći prividno ozbiljna uz klavir na kojem su se vidjele note za *U starom Madridu*, na svoj način ljupku pjesmu koja je tada bila u velikoj modi. Njene (damine) oči, crne, krupne, gledale su u Stephena kao da će se upravo nasmiješiti nečemu vrijednom divljenja, Lafayette iz Westmoreland Streela, najbolji dublinski umjetnički fotograf, bio je tvorac tog profinjenog snimka.

- Gospođa Bloom, moja žena *prima dontia* Marion Tweedy - pokazao je Bloom. - Snimljeno prije nekoliko godina. Devedeset šeste ili tako nekako. Tada je zaista tako izgledala.

Pokraj tog mladića i on je gledao u fotografiju te dame, svoje zakonite žene sada, koja je, povjerio mu je, bila nadarena kći majora Briana Tweedyja i već u ranoj dobi pokazivala izniman smisao za pjevanje nastupivši čak i pred publikom kada joj je bilo jedva šesnaest ljupkih godina. Što se tiče lica, postignuta je izrazita sličnost, ali loše

joj je prikazano tijelo koje najčešće privlači velikn pažnji i koje n tog haljini nije najbolje došlo do izražaja. Mogla se sasvim lako, rekao je, dati slikati n cijelosti bez zadržavanja na pojedinim bnjnim oblinama njenog. Bndći da je n slobodno vrijeme i s3m bio pomalo nmjetnik, zadržao se na ženskom tijelu općenito promatrajući ga sa stanovišta izvedbe jer je slučajno tek tog popodneva u Nacionalnom muzeju vidio one grčke skulptme kao savršeno izvedena umjetnička djela. Mramor može odraziti original, ramena, leđa, svu simetriju, sve ostalo. Da, purilanstvo, zbilja, iako efikasna krađa sv. Josipa *alurs (bandez!) figne toi trop* dok nijedna fotografija to ne može jer ona jednom riječju naprosto nije umjetnost.

Zanesen u duši rado bi se bio poveo za lijepim primjerom Morskog Vuka i pustio da slika sama za sebe govori nekoliko minuta pod izgovorom da on tako bi onaj drugi sam mogao upijati tu ljepotu jer je njena scenična pojava, iskreno govoreći, užitak za sebe koji kamera uopće ne može vjerno prikazati. Ali to nije bilo u skladu s profesionalnim pravilima pritojnosti. Premda je sada bila topla ugodna noć svejedno čudesno svježja s obzirom na godišnje doba jer sunce nakon oluje. A on je povremeno osjećao stanovitu nuždu da se odazove nekom unutrašnjem glasu i zadovolji moguću potrebu lime da se malo razgiba. Ipak, čvrsto je sjedio i samo gledao neznatno zaprljanu fotografiju zgužvanu tamo oko bujnih obhna, što nije bilo naodmet, dapače, i zamišljeno gledao u daljinu s namjerom da ne povećava daljnju moguću zbunjenost onoga dmgog dok prosuđuje proporcije njenog uzbibanog *embanpointa*. Zapravo, ona neznatna zaprljanost davala joj je samo dodatni čar kao i kod neznatno zaprljanog rublja, dobrog kad je čisto a zapravo još boljeg kad više nije uškrobljeno. A što ako je izišla dok je on? Tražio sam svjetiljku o kojoj mi je govorila, palo mu je napamet ah samo kao letimična misao jer se tada sjetio jutrošnje razbacane postelje i knjige o Rubyju s metne mi skroz ga (*sic*) u njoj koja mora da je sasvim primjereno pala pokraj noćne posude neka oprost Lindley Murray.

Bila mu je ugodna bhzina tog mladića, obrazovanog, *disingue* i k lome impulzivnog, kudikamo najboljeg od svih, premda čovjek ne bi pomislio da ima to u sebi a ipak i bi. Osim toga rekao je daje slika lijepa kakva je, recite što hoćete, i bila premda je u ovom trenutku ona izrazito krupnija. A zašto ne? Užasna hrpa izmišljotina kružila je u vezi s tim blateći ih za cijeli život s uobičajenim senzacionalističkim člancima po trač-novinama o vječnom starom bračnom zapletu s tvrdnjama o navodnoj nedopuštenoj vezi s nekim profesionalnim igračem golfa ih

najnovijim ljubimcem kazališne publike umjesto da o svemu pišu pošteno i ljudski. Kako im je bilo suđeno da se sretnu i kako se među njima rodila ljubav tako da je javnost povezala njihova imena, o tome se govorilo na sudu zajedno s pismima u kojima su bili uobičajeni sentimentalni i kompromitantni izrazi koji su sasvim jasno bez mogućnosti za uzmak pokazivali da su njih dvoje otvoreno zajedno dva-tri puta tjedno boravili u poznatom hotelu na mora i da su njihovi odnosi, kada se sve to normalno razvilo, s vremenom postali intimni. Zatim je izrečena presuda i državni ju je tužilac obrazložio, a kako se razlozi nisu mogli pobiti, presuda je postala pravomoćna. Ali što se toga tiče, dvoje prijestupnika, obuzeti jedno dragim onako kako su bih, mogli su sebi slobodno priuštiti da ih ne bude briga za to i tako su i postupali sve dok stvar nije dospjela u ruke odvjetnika koji je u zakonskom roku uložio žalbu u ime okrivljenih. On, Bloom, imao je čast da bude u neposrednoj blizini neokrunjenog kralja Irske u vrijeme onog povijesnog loma kada su sljedbenici palog vode, koji se, kao što je poznato, borio sve do posljednje kapi čak zaogrnut i plaštom prcljubništva, vjerni sljedbenici (vođini), kojih je bilo desetak-dvadesetak ili možda čak i više, provalili u tiskara lista *Nezadrživi* ili ne bila je to *Ujedinjena Irska* (naziv koji uzgred budi rečeno nimalo nije primjeren) i čekićima ili nečim sličnim

17. j u n j t v i u

onih o'brienovskih piskarala uvijek sprenjih svakoga blatiti koji su se odnosili na privatni život nekadašnjeg tribuna. Premda je očigledno bio posve dragi čovjek i dalje je iako je bio nemamo odjeven kao i uvijek imao zapovjednički lik sa čvrstim odlučnim pogledom koji je sve dotle djelovao na kolebljivce dok nisu na svoju veliku žalost pošto su ga postavili na pijedestal otkrili da njihov idol stoji na glinenim nogama što je uostalom prva primijetila ona. Budući da su to bila izvamedno vraća vremena Blooma je u onoj općoj gužvi lakše ozlijedio neki mladić iz mnoštva koje se dakako bilo okupilo udarivši ga vrhom lakta negdje u područje ošita, na sreću ne baš jako. Njegov (Pamellov) šešir cilindar netko mu je nehotice zbacio s glave i, što je čista povijesna činjenica, Bloom je bio onaj koji ga je u gužvi podigao videći što se dogodilo s namjerom da ga vrati (i vratio mu ga je što je brže mogao) njemu koji je bio zadihan i gologlav i čije su misli u tom trenutku bile na tisuće milja daleko od tog šešira ali koji je svejedno, budući da je bio rođeni gospodin komu je domovina ležala na srcu i koji se u sve to zapravo upustio više radi slave nego radi čega dragog, imajući to u krvi usisavši to još u djetinjstvu u majčinu skutu, dobro znao što je pristojnost što se odmah i pokazalo jer se okrenuo svom dobročinitelju i potpuno

hladnokrvno zahvalio mu rekavši: *Hvala, gospodine* premda sasvim drukčijim glasom nego što je to učinio onaj čovjek ponos pravničkog poziva komu je Bloom također, povijest se s malim razlikama ponavlja, namjestio šušir nešto ranije toga dana nakon pogreba zajedničkog pijatelja kada su ga ostavili sama u slavi njegovoj obavivši tužnu dužnost da njegove ostatke predaju u grob.

S druge strane mnogo su ga dublje raspahle prljave dosjetke kočijaševe i dmgih koji su sve to shvaćali kao šalu, neumjereno se smijući, pravećio se da sve razumiju, zašto i zbog čega, a u stvari nisu ni sami sebe shvaćali budući da se to tialo samo njih dvoje dok se kao treći nije pojavio zakoniti muž zahvaljujući jednom anonimom pismu od uobičajenog nepotpisanog Petra ih Pavla, koji je slučajno naišao baš u presudnom trenutku dok su se njih dvoje grlili u ljubavnom položaju, privukavši tako pažnju na njihovo nedolično ponašanje i izazvavši lom u kući te je grešna ljcpotiea na koljenima molila muža i gospodara da joj oprost i obećavala da će prekinuti tu vezu i da ga više neće primati samo ako uvrijeđeni muž prijeđe preko toga i zaboravi što je bilo sa suzama u očima a istodobno možda ipak himbeno jer je vrlo vjerojatno daje tu bilo i nekoliko drugih posrijedi. On osobno, jer je po naravi bio sumnjičav, vjerovao je i nije se ni najmanje skanjivao to reći da se muškarac ili muškarci u množini uvijek motaju oko neke žene čekajući da dođu na red, čak i pod pretpostavkom da je to najbolja supruga na svijetu i da se savršeno slaže sa svojim mužem, zbog uvjerenja da će se ona, zanemariivši svoje dužnosti, zasititi bračnog života i prepustiti se malo udvaranju, i galantnom zavođenju, kako bi je obasuli svojom pažnjom s nečasnom namjerom kojoj je ishod to da ona svoju ljubav usredotoči na drugog čovjeka što je uzrok mnogih *liaisons* između još privlačnih udatih žena blizu četrdesetih i mladih muškaraca kao što to nedvojbeno nepobitno dokazuju razni poznati slučajevi ženske zaludenosti.

Ogromna je šteta što mladić, tako bogato obdaren inteligencijom kakav je očigledno bio njegov susjed, gubi dragocjeno vrijeme s ras-kalašenim ženama koje bi mu za uspomenu mogle ostaviti malo onoga što će mu potrajati do kraja života. Što se tiče njegova blaženog momačkog života, oženit će se jednog dana kada se na sceni pojavi ona Prava ali u međuvremenu žensko je društvo *conditio sine qua non* premda je duboko u to sumnjao nemajući ni najmanje želju da iz Stephena izvuče bilo što o gospodici Ferguson (koja je možda bila ona zvijezda vodilja što ga je u tako rane jutarnje sate dovela u Irishtown) kol tko da ga upita nalazi li ikakvo zadovoljstvo u udvaranjima mladića

i djevojke i društvu hihotavih glupača koje nemaju ni prebijene pare, dvaput ili triput tjedno, strogo se pridržavajući uvodnog pristupa dijeljenja komplimenata i šetanja po omiljenim šetalištima zaljubljenih kupovanja cvijeća i čokolada. Pomish li daje bez kuće i kućišta i da ga iskorištava nekakva gazdarica gora od bilo koje maćehe to je zaista strašno u njegovim godinama. One čudne stvari koje je iznenada izlanuo privlačile su toga starijeg čovjeka koji je bio prilično godina stariji od njega i mogao bi mu biti otac ali on bi svakako morao pojesti nešto hranjivo pa makar to bio samo punč s jajetom od nepatvorenog materinskog mlijeka ili, ako loga nema, obično kuhano jaje.

- U koliko ste sati večerah? - upitao je on taj vitki lik i umorno premda nenaborano lice.

- Jučer, u neko doba - rekao je Stephen

- Jučer! - uskliknuo je Bloom i sjetio se daje sutradan već petak. -

Ah, kažete tako jer je prošla ponoć.

- Prelgučer - rekao je Stephen prepravivši svoj iskaz.

Doslovno zapanjen tom igavom, Bloom je počeo razmišljati.

Premda na sve nisu gledah jednakim očima ipak je postojala neka sličnost kao da je duh obojice putovao, tako rekući, tragom istih misli. U njegovoj dobi kada se pomalo miješao u politiku otprilike prije dvadesetak godina kada je *lao giusi* kandidat za poslanika u parlamentu u vrijeme Sačme Fostera i on se gledajnci unatrag (što je već samo za se bilo izvor dubokog zadovoljstva) sjećao da se krišom divio istim takvim ultra idejama. Primjerice kada je pitanje o prognanim najamnicima, koje je tada bilo tek u začetku, široko zaokupilo duhove, on nije, samo se po sebi razumije, davao na to ni pare niti je slijepo vjerovao u sve one parole od kojih su neke bile sasvim neodržive, on je od samog početka, barem u načelu, u svakom slučaju bio naklonjen ideji o seljačkom vlasništvu zauzimajući se time za suvremeni trend mišljenja (pristranost koje se međutim poslije, kada je uvidio svoju zabludu, djelomice oslobodio) i čak su mu prigovarali daje pošao korak dalje i od Michaela Davitta u svojim začudnim gledištima koja je svojedobno kao pristalica pokreta povratka zemlji propagirao, što je bio jedan od razloga što ga je onako snažnog pogodila ona tako otvorena aluzija našeg prijatelja na zborovanju klanova kod Bamcyja Kiemana, tako da je on, iako je često bio pogrešno shvaćen i iako je, ponovimo još jednom, bio najneratoborniji od svih smrtnika, napustio svoju uobičajenu pristojnost i dao mu (metaforički govoreći) jednu u trbuh, premda je, što se same politike tiče, bio i te kako svjestan posljedica što ih neminovno rada propaganda i izražavanje međusobne

netrpeljivosti te bijede i patnje. Sto ih kao neizbježan ishod ispaštaju uglavnom mladi ljudi, jednom riječju propasti onih najsposobnijih.

Bilo kako bilo odvagavši svako za i protiv jer se već bhži jedan po ponoći, bilo je krajnje vrijeme da pođu na počinak. Teškoća je bila u tome što je bilo pomalo riskantno dovesti ga sa sobom kući zbog mogućih posljedica koje bi odatle mogle proisteći (stanovita je osoba pokatkad bivala vrlo mušičava) i sve upropastiti kao one noći kada je nepromišljeno sa sobom doveo psa (nepoznate pasmine) s ozlijeđenom šapom (nisu ta dva slučaja ni slična ni razhčita premda je i on imao povrijeđenu ruku) na Ontario Terraeu, kao što se vrlo jasno sjećao jer je i s3m tako tekući tome prisustvovao. S drage strane bilo je sve u svemu daleko i zbilja prekasno da pođu u Sandymoimt ili Sandycove tako da se nekako našao u neprihei koju od te dvije mogućnosti da. Kad se sve dobro razmisli, sve je ukazivalo na to da je najbolje da na što bolji način iskoristi ovu situaeiju. Prvotni dojam o njemu bio je da je pomalo zatvoren odnosno ne baš previše govorljiv ali nekako se pomirio s tim. Prvo, on možda neće odmah objeručke kako se kaže prihvatili tu zamisao ako mu je iznese, a najviše ga je zabrinjavalo to što nije znao kako da na to navede razgovor odnosno kojim zapravo riječima da se posluži u slučaju da on prihvati njegov prijedlog, na primjer da bi mu to pričinilo veliko osobno zadovoljstvo dopusti h mu da mu se nađe pri raci s malo novaca ili malo odjeće, ukoliko mu to odgovara. U svakom slučaju odbacivši u tom trenutku sve uskogrudne obzire, donio je odluku, ponudit će mu šalicu Eppsova kakaoa i ležaj za noć plus jedan ili dva pokrivača i ogrtač smotan umjesto jastuka, u najmanju ruku bit će na sigurnom i bit će mu toplo kao u peći, u tome, koliko on vidi, ne može biti baš nikakva zla pod pretpostavkom da ne digne nikakvu buku. Trebalo je krenuti jer se onom starom veseljaku, bijelom udovcu o komu je riječ, koji kao da se zalijepio za sjedalo, po svemu sudeći nimalo nije žurilo uputiti se kući u svoj ljubljeni Queenstown te će zasigurno kakva lupeška javna kuća s umirovljenim ljepoticama kojima se i ne zna dob, tamo u donjem dijelu Sheriff Slreeta, biti slijedećih nekoliko dana najbolje rješenje za utočište tom sumnjivom lipu koji će naizmjence njima (tim sirenama) mrcvarili osjećaje žestokim revol- veraškim pričama koje se zbivajn u tropskim krajevima, smišljenim sa ciljem da se svakome sledi krv n žilama i gnječiti njihove obilne draži grabom i rašilačkom nasladom prateći sve to ogromnim kohčinama domaćeg viskija i uobičajenim naklapanjima o samom sebi tobože tko je zapravo on, recimo da nepoznanica x odgovara mome pravom imenn i adresi, kao što to *passim* navodi gospodin Algebra. U isto vrijeme

- Imate li slabe oči? - upitala je simpatična osoba nalik na mjesnog tajnik.

- Pa - odgovorio je pomorac s kariranom bradom koji je čini se na svoj skroman način bio pomalo čovjek od literature, zurći kroz dva svoja morskizelena brodska prozorčića, kako bi se zaista mogli opisati - upotrebljavam očale kad čitam. To mi učini pijesak na Crvenom mora. Nekoć sam knjigu mogao čitati tako rekuć i u mraku. *Tisuću i jedna noć* bila mi je najdraža, i *Rumena je kao ruža*.

Nato je šapom otvorio novine i zagledao se u sambogznašto, našli utopljenika ili pothvati Kralja kriketa, Iremongcr postigao sto i više pogodaka za Notts draga vrata još nisu oborena, krčmar je za to vrijeme (potpuno ravnodušan prema Ireu) živo zaokupljen razvezivanjem prividno nove ili polovne cipele koja ga je očigledno žuljala jer je gundao protiv onoga koji mu ju je prodao, a svi dragi koji su sudeći po izrazu njihovih lica bili tako rekući još dovoljno budni, ili su naprosto tupo gledali preda se ili su dobacivali po koju otrcanu primjedbu.

Da ne duljimo, Bloom je, shvativši situaciju, prvi ustao sa stolca da ne bi ostali dulje nego što su dobro došli, pošto je prethodno prije svega, čvrsto se držeći riječi da će tom prigodom platiti račun, na mudro oprezan način dok dragi nisu obraćali pažnju, kao nagovještaj da odlaze, krčmara dao jedva primjetan znak da je spreman podmiriti dng koji je iznosio ukupno četiri penija (tu svotu je nenametljivo slavio na stol izbrojivši četiri bakrenjaka, doslovno govoreći, četiri Posljednja Mohikanca), pošto je na cjeniku otisnutom za sve koji žele čitati, obješenom nasuprot njemu, prethodno razabrao jasno napisane brojke, kava 2 penija, slastice *ditto*, iskreno govoreći, katkad vrijedi i dvostruko toliko, kao što je govorio VVetherap.

- Hajdemo - savjetovao je da okonča tu *seance*.

Videći da je lukavstvo uspjelo i da je put slobodan, napustih su to svratište ili krčmu i ehtno društvo morskog vuka i ostale bratije što bi ih samo potres mogao trgnuti iz njihova *dolce far niente*. Stephen, koji je priznao da se još osjeća slab i iscprljen, zastao je, za trenutak, na vratima.

- Jednu stvar nikad nisam mogao shvatiti - rekao je odjednom nastojeći biti duhovit. - Zašto preko noći okreću stolove, odnosno okrenute stolice stavljaju na stolove u kavanama.

Na tu improvizaciju uvijek sprenui Bloom je bez oklijevanja odgovorio, opahvši kao iz puške:

- Da mogu ujutro pomesti pod.

Rekavši to odskakulao je na drugu stranu lukavo, otvoreno se u istih mah ispričavajući, kaneći prijeći na desnu stranu svoga pratioca kako mu je, uzgred budi rečeno, bila navika zato što mu je desna sirana, govoreći jezikom klasike, bila Ahilova peta. Sada je zaista bio pravi užitak udisati noćni zrak iako je Stephen bio pomalo slab na nogama.

- To će vam (zrak) dobro učiniti - rekao je Bloom, misleći i na hodanje - vrlo brzo. Treba samo da hodate, i zatim ćete se osjećati kao preporođeni. Dodite. Nije daleko. Naslonite se na mene.

U skladu s tim, lijevom rukom uhvatio je Stophena pod desnu i poveo ga u skladu s tim.

- Da - rekao je Stephen nesigurno jer mu se učinilo da je osjetio kako mu se primakla čudna vrsta tijela drukčijeg čovjeka, mlitavog i klimavog i tome slično.

Bilo kako bilo prošli su pokraj stražamice s kamenjem, pećicom itd. gdje je privremeni općinski namještenik, bivši Gumley, i dalje u svakom pogledu počivao u kako se kaže Murphyjcvu naručju sanjajući o zelenim poljima i novim pašnjacima. A *apropos* hjesa napunjenog kamenjem, usporedba uopće nije bila loša jer su ga zaista kamenovala sedamdeset i dva od više-od osamdeset izbornih okmga koji su ga izdali u vrijeme raskola, a prvenstveno onaj toliko slavljani seljački stalež,

Hffir

liujululuei

ju" ul'u'vuutu'iaa'AlJUHVV'v'v/

zakupljene posjede.

Tako su ruka pod ruku koračajući preko Brcsford Placea počeli ćaskati o glazbi, vrsti umjetnosti prema kojoj je Bloom, kao čisti amater, osjećao najveću ljubav. Wagnerova muzika, iako je, treba priznati, na svoj način veličanstvena, bila je malo preteška za Bloomu. Teško ju je, kad se prvi put sluša, pratiti, ali u muzici Mercadanleovih *Hugenota*, Meyerbeerovih *Sedam posljednjih riječi na križu* i Mozarlove *Dvanaeste mise* naprosto je uživao. *Gloria* u njoj, po njegovu mišljenju, bila je vrhunac prvorazredne muzike kao takve pred kojom sesve drugo doslovno može sakriti. Beskrajno je, više od svega što je od te vrste glazbe konkurencija mogla pružiti, volio crkvenu muziku, kakve su one Moodyjeve i Sankeyjeve himne ili *Nalož mi da živim živjeti ću da budem protestant tvoj*. Nitko se nije više od njega divio Rossinijevoj *Stabat Mater*, djelu koje naprosto obiluje besmrtnim dijelovima, s kojim je njegova žena, madame Marion Twecdy, postigla ogroman uspjeh koji je, slobodno bi mogao reći, bio prava senzacija, dodavši time sebi još više lovorika i bacivši sve dmge potpuno u zasjenak, gore u isusovačkoj crkvi u Upper Gardiner Streclu, kada su to svelo zdanje do vrata ispunili daje čuju virtuosos ili bolje *virtuosi*. Jednodušno je mišljenje

bilo da joj nitko nije ravan a dovoljno je reći da su na lom svetom mjestu namijenjenom glazbi crkvenog karaktera svi izrazili želju da ponovi ariju. Općenito gledano premda više voli laku opera kakva je *Dan Giovanni* i *Martha*, dragulj svoje vrste, ipak, iako samo s površnim znanjem, osjeća stanovit *penehani* za strogu klasičnu školu kakva je Mendelssolmova. Govoreći o tome, uzimajući kao gotovu činjenicu da Stephen poznaje sve stare omiljene napjeve, spomenuo je Lionelovu *par excellence* ariju iz *Marthe, Mappari*, koju je čudnim slučajem tek jučer čuo ili, da bude točniji, slučano čuo iz usta Stephenova poštovana oca, što on zaista cijeni, otpjevanu do savršenstva, zapravo do u tančine prostudirano, koja je sve drage potisnula u pozadinu. Stephen, je odgovarajući na to uljudno postavljeno pitanje, rekao da ih ne poznaje i počeo na sav glas hvati Shakespeaicovc popijevke, barem one iz njegova doba ili otprilike tako, lutnjista Dovvlanda koji je stanovao u Felter Lanen bhzu Gerarda, botaničara, koji je *annos ludendo hausj, Doulandus*, glazbalo koje je namjeravao kupiti od gospodina Amolda Dolmetscha, koga se Bloom nije dobro sjećao premda mu je ime dakako zvučalo nekako poznato, za šezdeset i pet gvineja te Farnabyja i sina s njihovim *dux* i *comes* dosjetkama i Byrda (VVilliamsa) koji je svirao virginal, rekao je, u Kraljičinoj kapeli ili svugdje gdje bi ga našao, i nekog Tomkinsa koji je pisao lagane popijevke ili napjeve i Johna Bulla.

Kolnikom kojem su se razgovarajući približavali, s onu stranu lanca koraćao je pločnikom konj koji je vukao napravu za čišćenje podižući za sobom dugu traku blata tako da zbog te buke Bloom nije bio sasvim siguran je li dobro čuo onu napomenu o šezdeset i pet gvineja i Johnu Bullu. Upitao je da h je riječ o Johnu Bullu slavnom pohtičara istog imena, jer mu se čudnom podudamošću činilo da se radi o jednakim imenima.

Pokraj lanaca konj je polako skretao da bi se okrenuo, na što je Bloom, koji je kao i obično budno motrio oko sebe, primijetivši to, lagano povukao onog dragog za rukav, rekavši u šali:

- Naši su životi noćas u opasnosti. Čuvajte se parnog valjka.

Stoga su stali. Bloom je promatrao glavu konja koji ni približno nije vrijedio šezdeset i pet gvineja, iznenada uočljivog u tami sasvim blizu, tako da je izgledao kao neko novo stvorenje, s drukčijim rasporedom kostiju, pa čak i mesa, jer je to očigledno bio četveronožac, bokotresac, cmoguzac, klatilac repom obješene glave što je stražnju nogu pružao naprijed dok je gospodar njegova svijeta sjedio gore na svom sjedalu zabavljen svojim mislima. Jasno, to je jedna dobra životi-

nj a, tako da mu je bilo žao Sto nema komadića šećera ali, kao što je mudro pomislio, čovjek ipak ne može biti pripremljen za sve što može iskrnuti. Bila je to velika plašljiva glupa konjusina koju nije briga ni za što na svijetu. Ali čak i psa te veličine, pomislio je, uzmimo na primjer onog mješanca kod Bameyja Kiemana, bilo bi strašno vidjeti. Ali ni jedna životinja nije sama kriva što je tako građena, kao primjerice deva, pustinska lađa što u svojoj grbi peče od grožđa viski. Devet desetina svih životinja moglo bi se staviti u kaveze ili dresirati, osim pčela, ljudsko umijeće ne poznaje granice. Kita udariš vrhom harpuna, krokodila pošakljaš po ledima i on shvati u čemu je vic, nacrtas kredom kmg za pijetla, tigra moje orlovsko oko. Ta trenutna razmišljanja o životinjama u prirodi zaokupljala su mu duh koji su bile pomalo zbunile Stephenove riječi dok je ulična lađa manevrirala a Stephen nastavio govoriti o vrlo zanimljivom starom.

- Što sam htio reći? Ah, da! Mojim će ženi - natuknuo je Bloom prelazeći *in medias res* - biti posebno zadovoljstvo da se upozna s vama jer ona strastveno voli glazbu svake vrste.

Ispod oka, prijateljski, pogledao je u Stephenov profil, pravu sliku njegove majke, koji nije bio posve nalik na uobičajeni lik zgodnog propalice, za kojim su neosporno svi nezasično čeznuh, jer on možda nije. hij Inaa Imva

Ipak, recimo da je imao očevu nadarenost, u što je bio više nego uvjeren, to je u njegovu duhu otvaralo nove mogućnosti kakva je koncert lady Fingal u korist irskog obrtništva u protekli ponedjeljak, i plemstvo uopće.

On je sada opisivao sjajne varijacije na napjev *Mladosti je sada kraj* Jansa Pietera Sweelincka, Holandanina iz Amsterdama odakle dolaze one frau. Čak je i više volio jednu staru njemačku pjesmu Johaimesa Jeepa o bistrom moru i glasovima sirena, slatkih ubojica ljudi, koja je malo zbunila Blooma:

*Von der Sirenen Listigkeit
Tun die Poeten dichten.*

Pjevao je te početne taktove i *extempore* ih prevodio. Bloom je klimajući glavom rekao da ga potpuno razumije i molio ga da svakako nastavi, što je on i učinio.

Fenomenalno lijep tenor kao što je taj, najjedi dar prirode, kako ga je Bloom ocijenio već od prve note koju je otpjevao, lako bi, kad bi ga pošteno u ruke uzeo kakav priznati stručnjak za školovanje glasa,

kakav je na primjer Barraclough, budući da k tome zna i čitati note, mogao postavljati vlastite uvjete, jer baritona ima kao pljeve, i u svom sretnom vlasniku u bliskoj budućnosti pribaviti *entree* u otmjene kuće u najboljim gradskim četvrtima gdje stanuju finaneijski magnati koji se bave velikim poslovima i ljudi s plemićkim naslovima, gdje bi sa svojom univerzitetskom diplomom završenog studenta filozofije (na svoj način velika reklama) i otmjenim ponašanjem samo još više pojačao dobar dojam, čime bi zasigurno postigao značajan uspjeh jer je obdaren bistrom pameću koja bi se također za tu svrhu mogla iskoristiti, i drugim osobinama samo kad bi se kako treba brinuo o svojoj odjeći, tako da što lakše stekne njihovu naklonost, jer on kao mlad početnik, što se tiče istančanosti u odijevanju u otmjenom draštvu, teško shvaća kako male stvari poput ta^hih mogu naškoditi čovjeku. Radilo se zapravo samo o nekoliko mjeseci i već ga je bez teškoća vidio kako sudjeluje u njihovim muzičkim i umjetničkim *conversazione*s recimo u vrijeme božićnih blagdana, izazivajući laku uzbudenost u golubinjaku ljepšeg spola i bivajući okružen damama željnih senzacija, takvih primjera, kao što mu je to slučajno bilo poznato, ima - zapravo, bez želje da se time hvali, i s^dm je nekoć, da je samo htio, lako mogao. Tomu dakako treba dodati i novčani prihod koji nikako nije za potejevanje, zajedno s onim što zarađuje poučavanjem. Ne bi, stavio je to u zagrade, zbog prljave gramzljivosti baš morao izabrati koncertni podij kao svoj životni put za neko dulje vrijeme, ali da je to korak u željenom smjera, o tome nema dvojbe i on ni materijalno ni duhovno ni najmanje ne može škoditi njegovu dostojanstvu a često je neobično ugodno dobiti ček u trenutku najveće potrebe kada je svaka malenkost od pomoći. Osim toga premda se ukus u posljednje doba prilično iskyario, izvorna glazba poput te, drukčija od one konvencionalne, brzo bi ušla u veliku modu jer bi to bila izrazila novost za dubhnski glazbeni svijet nakon onih uobičajenih otrcanih nizova omiljenih tenorskih solo arija što su ih dobrohotnoj pubhci nametali Ivan St. Auscll i Hilton St. Just i njihov *genus omne*. Da, bez ikakve sunmje, on bi to mogao, u rukama ima sve karte i veliku mogućnost da stekne ime i postigne velik ugled u gradu te bi mogao tražiti velike svote i prodajući ulaznice unaprijed, prirediti veliki koncert za stalne posjetioce koncertne dvorane u King Streetu, stekne li mecenu, ako se nade tko da ga tako tekući, što je međutim veliko *ako*, s nekoliko poticaja pogura naprijed da se tako otkloni ono neizbježno odugovlačenje što često sapinje previše slavljelog općeg ljubimca. A svega dragog ne bi se morao ni za trunku odreći jer bi, budući da bi bio svoj gospodar, imao dovoljno vremena

da se u slobodnim trenucima bavi književnošću kad mu se prohtije, Sto se ne bi kosilo s njegovom pjevačkom karijerom niti bi u tome bilo iSta Štetno jer bi se to samo njega ticalo. Zapravo, put mu je otvoren i to je bio pravi razlog zbog kojeg je onaj dragi, koji je imao izvanredno dobar nos da sve nanjuSi uopće bio tako uporan.

Knj je upravo tada. A poslije u pogodnom trenutku on (Bloom) namjeravao mu je, bez ikakva miJeSanja u njegove privatne stvari, po načelu *ludaci kroče lamo kud se anđeli*, savjetovati da prekine veze s onim budućim liječnikom koji ^a, primijetio je, voh potejenjivati i čak u stanovitoj mjeri, pod kakvom Šaljivom izlikom, u njegovoj nazočnosti ocrniti ih kako god se već to naziva. Sto prema skronmom Bloomovu mišljenju, bez ikakve igre riječima, baca loSe svjetlo na tu stranu karaktera dotične osobe.

Knj koji je, tako tekući, bio na izmaku snaga, zastao je i uzdignuvSi svoj gordi kitnjasti rep, dao svoj obol ispustivSi na zemlju koju će četka uskoro očistiti i ulaStiti, tri zadimljene grade balege. Polako, triput, jedna za dragom, ispustio ih je on ispod podrepnjaka. A njegov je kočijaS ljudski čekao dok on (ili ona) nije zavrSio, strpljivo sjedeći na svojoj kosilici.

Koristeći taj *contretemps* Bloom je, idući pokraj Stephena, proSao kroz procijep između lanaca podijeljenih stupom i, prekoračivši preko blatne mlakuže, uputio se s njim prema Gardiner Street Lovvera, dok je Stephen jasnije ali ne i glasnije, pjevao završetak svoje balade.

Und alle Schiffe bricken.

Vozač nije rekao ni riječi, ni crne ni bijele, ništa, samo je promatrao ta dva lika, *sjedeći na svojim otraga spuštenim kolima*, oba cma, jednog krupnog, dragog mršavog, kako idu prema željezničkom mostu, *da ih otac Maher vjenča*. Hodajući zastali bi pokatkad i zatim opet hodali nastavljajući svoj *tete a tete* (u kojem on, dakako, uopće nije sudjelovao) @ sirenama, neprijateljicama ljudske razboritosti, pomiješan s brojnim temama iste vrste, uzurpatorima, povijesnim slučajevima takve vrste dok je čovjek u kolima za pospremanje ili, kako bi se mogla nazvati, kolima za drijemanje, koji ih nikako nije mogao čuti jer su bili pre-daleko, jednostavno sjedio na svom sjedalu, podno Lowcr Gardiner Streeta *i gledao za njihovim otraga spuštenim kolima*.

[17]

Kojim su paralelnim putovima Bloom i Stephen išli vraćajući se?

Krenuvši zajedno normalnim korakom s Bresford Placea na spomenuti način prešli su Lower i Middle Gardiner Street i zapadni dio Mountjoy Squarea: zatim, usporenim korakom obojica skrećući lijevo, preko Gardiner's Placea nepažnjom sve do krajnjeg ugla Temple Streeta: zatim, usporenim korakom povremeno zastajknjući, skrećući desno, kroz Temple Street, na sjever, sve do Hardwicke Placea. Približavajući se, odvojeno, još laganijim korakom obojica su prešli kmg ispred crkve sv. Juga, dijametralno, jer je tetiva svakog kruga kraća od luka koji joj pripada.

O čemu je putem razgovarao laj duumvirat?

0 glazbi, književnosti. Irskoj, Dublinu, Parizu, prijateljstvu, ženama, prostitnciji, načinu ishrane, utjecaju plinskog svjetla lučnih svjetiljaka
1 plamenjača na rast okolnog pataheliolropskog drveća, kantama za smeće koje je za nuždu postavila gradska uprava, rimokatoličkoj crkvi, svećeničkom cehbatn, irskoj naciji, jezuitskom odgojtt, profesijama, studiju medicine, proteklom danu, štetnom utjecaju petka, Slephe-
novoj nesvjestici.

Da li je Bloom otkrio zajedničke činioce sličnosti između njihovih podudarnih i različitih reakcija na doživljeno?

Obojica su bili vrlo osjetljivi na umjetničke dojmove, glazbene više nego plastične ili likovne. Obojica su više voljeh kopneni nego otočki način života, više cisallantsko nego transatlanlsko prebivalište. Obojica su, otvrdnuli zbog kućnog odgoja u ranoj mladosti i nashjedene žilavo-

sti heterodoksnog otpora, izražavali nevjericu u mnoge religiozne, nacionalne, socijalne i etičke doktrine. Obojica su priznavali naizmjenični simultani i otupljujući utjecaj heteroseksualnog magnezizma.

Jesu li njihova gledišta u nekim stvarima bila različita?

Stephen se otvoreno razilazio s Bloomovim gledištima o važnosti načina ishrane i građanskog oslanjanja na vlastite snage dok se Bloom šutke razilazio sa Stephenovim nazorima o vječnoj potvrdi ljudskog duha u književnosti. Bloom se krišom slagao sa Stephenovim ispravkom anakronizma sadržanom u tome da se kao datum prelaska irske nacije sa dmidizma na kršćanstvo, zaslugom Patricka, sina Calpornusova, sina Potitusova, sina Odyssusova, koga je poslao papa Celestin 1. godine 432. za vladavine Learyjeve, uzima godina 260. ili tako nekako za vrijeme vladavine Cormaca MacArta (f 266 A.D.), koji se zagušio nespretno gutajući hranu i bio pokopan u Rossnareeju. Nesvjesticu, koju je Bloom pripisivao praznom želucu i nekim kemijskim spojevima različitog stupnja patvorenosti i postotku alkohola, pospješenu umnim naporom i brzinom žustrih knjižnih kretnji u opuštenoj atmosferi, Stephen je pripisivao ponovnoj pojavi jednog jutarnjeg oblaka (obojica su ga primijetili sa dvije različite točke motrenja, iz Sandyeovca i iz Āublina) isprva ne većeg od ženskog dlana.

Je li postojala točka u vezi s kojom su njihovi pogledi bih podjednaki i negativni?

Utjecaj plinskog ih električnog svjetla na rast okolnog paraheliotropskog drveća.

Da li je Bloom raspravljao o sličnim stvarima za noćnih šetnji u prošlosti?

Godine 1884. s Owenom Goldbcrgom i Cecilom Tnbnllom noću na javnim cestama između Longwood Avenue i Leonard's Comera i Leonard's Comera i Synge Streeta i Synge Streeta i Bloomfield Avenue. Godina 1885. s Prcyjem Apjohnom uvečer, naslonjen na zid između vile Gibraltar i dvorca Bloomfield u Crumhnu, u baruniji Uppercross. Godine 1886. povremeno sa slučajnim znancima i potencijalnim mušterijama na knćnim pragovima, n predsobljima, n željezničkim vagonima trećeg razreda na prigradskim pragama. Godine 1888. često sa majorom Brianom Tweedyjem i njegovom kćerkom gospodicom Marion Twcedy, zajedno i nasamo na sofi n knći Mathevva Dillona n

Roundtovnu. Jednom 1892. i jednom 1893. s Jnlinsom (Jndom) Mastianskym, oba pnta u salonn njegove (Bloomove) knće n Lombard Streetu, zapadni dio.

Što je Bloom mislio o nepravilnom slijedn datnma 1884, 1885, 1886, 1888,1892,1893,1904. prije nego što sn stigli na odredište?

Mislio je da progresivno širenje polja individualnog razvoja i iskustva regresivno prati sužavanje odgovarajućeg područja interindividualnih odnosa.

Kao na primjer?

Iz inegzisteneije u egzisteneiju je došao k nmogima ali je bio prihvaćen kao jedan; egzistencija s egzistencijom bio je sa svakim kao što je svaki sa svakim; iz egzistencije u necgzislenciju otići će primijećen od svih kao nitko.

Što je Bloom učinio kad su stigli na odredište?

Na stubištu kuće četvrtog od ekvidiferentnih neparnih brojeva, kuće broj 7 u Eccles Streetu, mehanički je tiuio ruku u stražnji džep svojih hlača da izvadi ključ.

Je li ključ bio tamo?

Bio je u odgovarajućem džepu hlača koje je nosio dan ranije.

Zašto je bio dvostruko ljut?

Zato što je zaboravio i zato što se sjetio da se dvaput podsjećao da ne zaboravi.

Kakve su mogućnosti izbora stajale pred ovom hotimice (pojedinačno govoreći) i nehotice obesključenom dvojicom?

Ući ili ne ući. Pokucati ih ne pokucati.

Bloomova odluka?

Taktika. Stavivši nogu na niski zid popeo se preko ograde, nabio šešir na glavu, uhvatio se za dvije niže prečke ograde, postepeno spustio svoje sto sedamdeset sedam cm i osam mm dugačko tijelo na osamdeset šest cm i tri mm visine od dvorišnog pločnika i pustio da mu se tijelo

slobodno giba kroz zrak odvojivši se od ograde i zgrčivši se, spreman na udarac pri padu.

Je li pao?

Svom poznatom težinom svoga tijela od sedamdeset dva kg i deset dkg službene vage, kao što je pokazala mjerna naprava za povremeno osobno mjerenje u radnji Francisa Froedmana, kemofarmaceuta, Frederick Street North, broj 19, na zadnji praznik Uzašašća, to jest dvanaesti svibnja prijestupne godine tisuću devetsto i četvrte kršćanske ere (pet tisuća sto i šezdeset četvrte židovske ere, tisuću trista i dvadeset i druge muhamedanske ere), zlatni broj 5, epakta 13, sunčev ciklus 9, nedjeljna slova CB, rimska indikcija 2, j ulijanski period 6617, MCMi V.

Je li se osovio na noge neozlijeđen od pada?

Povrativši ponovo stabilnu ravnotežu ustao je neozlijeđen premda potresen od udarca, podigao kvaku dvorišnih vrata snažno pritisnuvši na njihov labavi mb i snagom poluge prvog stupnja upotrijebljene iz oslonca, uspio sa zakašnjenjem ući u kuhinju kroz praonicu u prizemlju, trenjem upalio šibicu, okrcnuvši pipak otvorio zapaljivi ugljeni plin, upalio visok plamen koji je, regulirajući ga, smanjio na umjerenu jačinu i napokon zapalio prenosivu svijeću.

Kakav je niz pojedinačnih slika Stephen u međuvremenu vidio?

Naslonjen na dvorišnu ogradu kroz prozirna kuhinjska okna, vidio je čovjeka koji regulira plinski plamen od 14 svijeća, čovjeka koji pali voštanu svijeću od 1 svijeće, čovjeka koji jednu za drugom skida cipele, čovjeka koji odlazi iz kuhinje noseći svijeću u ruci.

Da li se taj čovjek još negdje pojavio?

Nakon stanke od četiri minute svjetlost njegove svijeće mogla se vidjeti kroz poluprozirno polukružno lepezasto staklo iznad ulaznih vrata. Ulazna su se vrata pomalo okretala na stožerima. U otvora prolaza opet se pojavio taj čovjek bez šešira sa svijećom u ruci.

Da li se Stephen odazvao na njegov znak?

Jest, lagano ušavši pomogao je zatvoriti vrata i zakvačili lanac i polagano se uputio hodnikom slijedeći leda toga čovjeka, njegove pustene papuče i upaljenu svijeću pokraj osvijetljenih odškrnutih

vrata s lijeve strane te pažljivo niz zavojito stubište s više od pet stepenica u kuhinju Bloomove kuće.

Što je Bloom učinio?

Ugasio je svijeću snažno pulnuvši u plamen, dovukao do ognjišta dvije drvene stolice s udubljenim sjedalom, jednu za Stephena, s naslonom za leđa okrenutim dvorišnom prozoru, drugu za sebe kada mu ustreba, kleknuo na jedno koljeno, složio na ognjište lomaču od unakriž postavljenih smolom natopljenih pruća i raznobojnih papira i nepravilnih višekutnika najboljeg Abramova ugljena po dvadeset i jedan šiling tona iz skladišta poduzeća Flovver i M'Donald, D'Olier Street 14, upalio je na tri isturena vrška papira jednom zapaljenom šibicom i time oslobodio potencijalnu energiju sadržanu u tom gorivu omogućivši da se njegovi elementi karbon i ugljik slobodno spoje s kisikom iz zraka.

Na koje je slične pojave mislio Stephen?

Na drage drugdje u drago vrijeme koji su, klečeći na jedno ili na oba koljena, palili vatra za njega, na brata Michaela u bolesničkoj sobi Isusovačkog koledža u Clongowes Woodu, Salhns, u grofoviji Kildarc; na svog oca, Simona Dedalusa, u nenamještenoj sobi svoga prvog stana u Dublinu, Fitzgibbon Street broj trinaest; na svoju kumu gospodu Kate Morkan u kući njene sestre na samrti, gospode Julije Morkan, Usher's Island 15; na svoju tetku Sara, ženu Richieja (Richarda) Gouldinga, u kuhinji njihova stana u Clanbrassil Streetu 62; na svoju majku Mary, ženu Simona Dedalusa, u kuhinji kuće broj dvanaest u North Richmond Streetu, ujutro na blagdan sv. Franje Ksaverskog 1898; na demonstratora, oca Butta, u fizikalnoj dvorani sveučilišnog koledža, Stephen's Green, North, 16; na svoju sestru Dilly (Delija) u kući njihova oca u Čabri.

Što je Stephen vidio na suprotnom zidu podignuvši pogled metar visoko iznad ognjišta?

Ispod niza od pet kućnih zvonaca sa spiralnim opragama labavo obješen konopac razapet poprijeko između dvije kuke, koji je prolazio pokraj dimnjaka, na kojem su nepričvršćena visila četiri mala četvrtasta presavijena džepna rupčića, jedan za dragim, dodirujući se svojim pravokutnicima, i par sivih ženskih čarapa s ojačanim vrhovima i stopalima, u uobičajenom položaju, pričvršćen sa tri uspravne drvene štipaljke, dvije na vanjskim rubovima a treća tamo gdje se spajaju.

Stoje Bloom vidio na štednjaku?

Na desnom (manjem) kolutu plavu emajliranu lavu; na lijevom (većem) kolutu omi željezni kotlić.

Što je Bloom radio kod štednjaka?

Pomaknuo je tavu na lijevi kolut, uzeo i odnio željezni kotlić do korita da bi odvmuši slavinu pustio vodu da teče.

Je li tekla?

Da. Iz vodospreme u Roundwoodu u grofoviji Wicklow s obujmom od 11.000 milijuna litara protječući glavnim podzemnim vodovodom s jednostrukim ili dvostrukim fdtarskim cijevima sagrađenom po početnoj građevnoj cijeni od 5 funti po metra dužine kroz Darglc, Rathadovvn, Glcn of ihc Downs i Callowhill do 26 jutara velike vodospreme u Stillorganu, na udaljenosti od 22 statutame milje, i odatle, sistemom pomoćnih spremnica s padom od 761 metar do ruba grada kod mosta Eustace, Upper Lceson Street, premda je zbog dulje ljetne suše i dnevne potrošnje od 56,5 milijuna litara voda pala ispod ruba pretočne brane zbog čega je kotarski nadzornik i vodovodni inženjer, ing. kem. gospodin Spencer Hartv. oo naredbi Odbora za opskrbu vodom zabranio upotrebu općinske vode za sve druge svrhe osim za piće (računajući i na mogućnost da će se možda morali koristiti i nepitka voda iz Grand i Royal kanala, kao 1893), pogotovo stoga što su štićenicima Ubožnice za južni Dublin, unatoč određenoj količini od 68 litara na dan po štićeniku, koja je pritjecala kroz 6 palaca širok vođomjer, dokazali potrošnju od 90.000 litara na noć, koliko je prema izjavi pravnog zastupnika gradske uprave, gospodina Ignatiusa Ricea, odvjetnika, pokazalo njihovo brojilo, čime je pričinjena šteta ostalom dijelu građanstva, solventnim i solidnim samostalnim platišama poreza.

Čemu se Bloom, ljubitelj vode, crpilac vode, vodonoša, vraćajući se prema štednjaku, divio?

Njenoj univerzalnosti; njenoj demokratskoj jednakosti i vjernosti svojoj naravi u težnji da nađe svoju razinu; beskrajnosti njena oceana u Mercatorovoj projekciji; njenoj neizmjernoj dubini u jarku Sundam u Tihom oceanu većoj od 14.630 metara; vječnom gibanju njenih valova i čestica njene površine koji redom posjećuju sva mjesta njene obale; nezavisnosti njenih čestica; promjenljivosti stanja mora; njenoj hidro-

statičkoj mirnoći u vrijeme bezvjetrie; njenoj hidrokinetičkoj nabujalosti za vrijeme oseka i proljetnih plima; njenoj smirenosti nakon pustošenja; njenoj sterilnosti na eirkumpolamim ledenim polovima, arktičkom i antarktičkom; njenom klimatskom i trgovačkom značaju; njenoj prevagi od 3 prema 1 nad kopnom na zemaljskoj kugli; njenoj neospornoj hegemoniji koja se četvornim miljama stere čitavim podračjem južno od subekvatorialne Jarčeve obratniee; višestoljetnoj čvrstoći njenog prvotnog korila; njenom tamnonarančasmedem ležištu; njenoj sposobnosti da otopi i da sadrži otopinu svih otopivih tvari uključujući i mihjune tona najdragoejenijih kovina; njenom sporom nagrizanju poluotoka i otoka, njenom neprestanom stvaranju homotetičnih poluotoka i strmih rtova; njenim aluvijalnim naplavinama; njenoj težini i obujmu i gustoći; njenoj mirnoći u lagunama i gorskim jezerima; gradaeiji njenih boja u vmćim, umjerenim i hladnim pojasima; njenoj vehikulamoj razgranatosti u kopnenim jezerotvornim i hrlećim u ocean uvimćim rijekama i njihovim pritocima i transoceanskim strajama, golfskoj straji, sjevernim i južnim ekvatorijalnim tokovima; njenoj silovitosti u podmorskim potresima, vodenim pijavicama, arteškim zdencima, empcijama, bujicama, virovima, poplavama, povodnjima, mrtvim morima, razvodima, vododjelnicama, gejzirima, slapovima, vrlozima, maclstromima, potopima, prolomima oblaka; njenoj ogromnoj cirkumterestrijalnoj ahorizontalnoj krivini; njenoj tajnovitosti u izvorima i latentnoj vlažnosti što se otkriva s pomoću rašlji ili hidrometričkih naprava i što se pokazuje u vratku u otvora zida kod Ashtovvn Gatea, u zasićenosti zraka i destilaciji rose; jednostavnosti njena spoja, dva sastavna dijela vodika i jedan sastavni dio kisika; njenim ljekovitim svojstvima; njenom uzgonu u vodama Mrtvog mora; njenom trajnom prodiranju kroz jarke, vododerine, neodgovarajuće nasipe, rupe na brodu; njenoj sposobnosti čišćenja, gašenja žedi i vatre, hranjenja bilja; njenoj nepogrešivosti kao uzorka i uzora; njenim preobrazbama kao što su para, magla, oblak, kiša, susnježica, snijeg, tuča; njenoj snazi u čvrstim hidrantima; raznolikosti njenih oblika u jezerima i zaljevima i zatonima i dragama i tjesnacima i lagunama i atolima i arhipelazima i tjesnacima i lordovima i plićacima i riječnim ušćima i morskim rukavcima; njenoj čvrstoći u ledenjacima, ledenim bregovima, santama; njenoj poslušnosti u pokretanju hidrauličnih mhnskih kola, turbina, dinamo-motora, elektrana, čistionica, štavionica, predionica; njenoj korisnosti u kanalima, rijekama, ako su plovne, plovecim i suhim dokovima; njenoj potencijalnoj snazi što se može iskoristiti obuzdavanjem plime ili vodenih tokova što padaju s jedne

razine na drugu; njenoj podmorskoj fauni i flori (anakustičnoj, fotofobičnoj) koje brojčano, ako ne i doslovno, predstavljaju stanovništvo zemlje; njenoj sveprisutnosti zato što tvori 90% ljudskog tijela; štetnosti njenih isparenja u jezerskim močvarama, kužnim bamštinama, usmrđenoj vodi za cvijeće, ustajalim barama u vrijeme kada mjesec opada.

Stavivši polunapunjen kotlić na rasplamsali ugljen, zašto se vratio prema još uvijek odvmutoj slavini?

Da opere svoje prljave ruke napol rastopljenim komadom Baringtonova sapuna s mirisom limuna, za koji se zalijepio papir (kupljenog prije trinaest sati za četiri penija, još neplaćenim), u svježoj hladnoj nikadnemijenjajućoj stalnomijenjajućoj vodi i da ih zatim obriše, lice i ruke, dugačkim crvenoobrabljenim račnikom od platna koji je visio na pokretnom drvenom vajku.

Koji je razlog Stephen naveo da bi odbio Bloomovu ponudu?

Daje hidroFOB, da mrzi bliski dodir s vodom djelomičnim ih potpunim uranjanjem u hladnu vodu (posljednji put se okupao u listopadu prošle godine), da ne voli vodenolike tvari staklo i kristal, da ne vjemje vounjikavosii misii i jezika.

Što je spriječilo Bloomu da Stephenu počne davati savjete u vezi s higijenom i profilaksom, čemu bi trebalo dodati preporuke da pri kupanju u mora ili rijeci prethodno treba skvasiti glavu i napeti mišiće brzim prskanjem lica i vrata te gradi i područja oko trbuha zato što na hladnoću najosjetljiviji dijelovi tijela jesu zatiljak, trbuh i tenar ili taban?

Nespojivost vodnjikavosti s hirovitom originalnošću genija.

Koje je dodatne savjete na sličan način prešutio?

One 0 ishrani u vezi s razmjernim postotkom proteina i kaloričnom energijom u slanini, usoljenoj ribi i maslacu, odsutnosti onog prvog u onom dragospomenulom i obiljem onog dragog u onom prvospomenutom.

Koje su prema mišljenju domaćina bile glavne osobine njegova gosta?

Samopouzdanje, podjednako snažna i suprotna moć samozaborava i ponovnog dolaženja k sebi.

Kakva se popratna pojava zbila u posudi s tekućinom zbog djelovanja vatre?

Pojava vrenja. Potpirivana stalnim zračnim strajanjem između kuhinje i dimnjaka, vatra se sa svežnja za potpaljivanje prenijela na poliedričnu masu bituminoznog ugljena koji u komprimiranom mineralnom obliku sadrži sploštene fosilizirane ostatke prvobitnih šuma koje zauzvrat za svoju vegetativnu egzistenciju treba da zahvale suncu, prvotnom izvoru topline (zračenje) koja se prenosi kroz sveprisutni svjetloprocpnosni dijatermni eter. Toplina (prenesena), način kretanja koji se razvija takvim izgaranjem, stalno se i sve više iz izvora zagrijavanja prenosi do tekućine u posudi, isijavajući kroz neravnu neuglačanu tamnu površinu željezne kovine, djelomice se odbijajući, djelomice bivajući apsorbirana, djelomice bivajući prenesena podižući postepeno temperaturu vode od normalne do vrlišta, što je porast temperature koji se može iskazati kao razlika potrošnje 72 termalne jedinice potrebne da 454 grama vode zagriju od 10 ° do 100° Celzija.

Što je nagovijestilo daje taj stupanj temperature postignut?

Dvostruki srpoliki mlaz pare ispod poklopca kotlića s obje strane istodobno.

Za koju je osobnu svrhu Bloom mogao upotrijebiti lako uzavrelu vodu?

Za brijanje.

Kakve su prednosti brijanja po noći?

Mekša brada; mekša četkica ako je namjerno, između jednog i drugog brijanja, ostavimo n njoj gnstoj pjeni; mekša koža za slučaj da iznenada na nekom samotnom mjestu u neobičajeni sat sretno neke znanice; mimo razmišljanje o proteklom danu; veći osjećaj čistoće kada se probudiš nakon svježijeg sna jer jutarnja brnka, nagovještaji i smetnje, zveckanje posude za mlijeko, dvostruko poštarenje kncanje, pročitane novine što ih ponovo čitaš dok se briješ, ponovno sapniranje istog mjesta, ndarac, hitac s mišlju kog vruga tu ispred praga traga te raga nikomu draga, može prouzrokovati da se počneš brže brijati i da se porežeš, na što je onda potrebno uzeti flaster po mjeri odrezan i ovlažen i zalijepiti ga, kako treba.

Zašto ga je pomanjkanje svjetla manje smetalo nego prisutnost buke?

Zbog sigurnosti opipa njegove čvrste krupne muško ženske pasivno aktivne ruke.

Kakvu je sposobnost ona (njegova ruka) imala, ali s kakvim suprotnim učinkom?

Operativno kiruršku sposobnost ali s tim da je nerado proljevao ljudsku krv čak i onda kada cilj opravdava sredstvo, više voleći helioterapiju, psiholizikoterapeutiku, osteopatičnu kirurgiju, njihovim prirodnim redosljedom.

Što je ležalo na donjoj, srednjoj i gornjoj polici kuhinjskog ormara koji je Bloom otvorio?

Na donjoj polici pet uspravno postavljenih mahh tanj ura, šest vodoravno položenih tanjurića na kojima su ležale okrenute šahce za čaj, jedna neokrenuta šalica sa štitnikom za brkove i tanjir od porculana Crown Derby, četiri zlatom obrubljene čašice za jaja, otvorena kožna lisnica u kojoj se vidio sitniš, većinom bakrenjaci, i staklenka s aromatskim (ljubica) bombonima. Na srednjoj polici okrnjena čašica za jaja u kojoj je bio papar, valjkasta stolna solnica, četiri slijepljene crne mashne u masnom papiru, prazna hmenka Plumtreejeve mesne konzerve, ovalna pletena košara podstavljena slamom u kojoj je ležala jerseyjevska kraška, poluprazna boca dijetalnog bijelog piva VWilliam Gilbey & Co, napola izvučena iz omota od koraljocrvenog svilenog papira, paketić Eppsova lakotopljivog kakaoa, 140 grama najfinijeg čaja Anne Lynch, pola kg 2 šilinga, u zgužvanoj vrećici od staniola, valjkasta posuda s najfinijim kristaliziranim šećerom u kockama, dva luka, jedan, onaj veći, španjolski crni luk, čitav, drugi manji, irski, prepolovljen, nabrekao i mnogo jačeg mirisa, vrč sa šlagom Irske ogledne mljekare, smeđi zemljani vrč u kojemu je bilo deci i četvrt skiseljenog pokvarenog mlijeka koje se od tophne pretvorilo u vodu, kiselkastu surutku i poluzgrašanu skutu, što je zajedno s količinom upotrijebljenom za doručak gospodina Blooma i gospode Fleming, iznosilo dobro pola htre, koliko je i bilo dostavljeno u kuću, dva klinčića, pola penija i zdjelica s kriškom svježeg kotleta. Na gornjoj polici stajala je cijela baterija staklenki za džem (praznih) različitih veličina i porijekla.

Koja je stvar Sto je ležala na postolju kuhinjskog ormara privukla njegovu pažnju?

Četiri višekutna komadića dviju rasparanih grimiznih kladilačkih listića s brojevima 8 87, 88 6.

Koje su mu reminiscencije povremeno mrStile čelo?

Reminiscencije na stjecaj okolnosti, stvarnost čudniju od maSte, koje su unaprijed nagovijestile ishod konjskih trka za Zlatni pehar na ravnom terenu s davanjem prednosti koj ih je službeni i konačni rezultat pročitao u *Evening Telegraphu*, posljednje ružičasto izdanje, u Kočijaškom svratiStu kod mosta Butt.

Gdje je prije dobivao obavijesti o ishodu, već postignutom ili mogućem?

U točionici Bernarda Kiemana, Little Britain Street 8,9 i 10; u točionici Davida Bymea, Duke Street 14; u O'Conncll Streetu Lower, ispred lokala Grabama Lemona, kada mu je neki nepoznati čovjek dao u ruku letak (što ga je poslije bacio), objavljujući Eliju, obnovitelja crkve u Sionu; na Lincoln Placcu ispred lokala F. W. Swenyja & Co (d.d), ljekarnika, kada je, pošto je Frederick M. (Bantam) Lyons brzo i uzastopno zatražio, prelistao i vratio *Freeman's Journal* i *National Press*, što ih je upravo htio baciti (poslije ih je i bacio), prosljedio prema orijentalnom zdanju turskog i vraćeg kupališta, Leinster Street 11, s licem ozarenim svjetlošću nadahnuća i noseći u rukama tajnu trke, urezanu jezikom proročanstva.

Koja su ohrabrujuća razmišljanja ublažila njegove nemire?

Teškoće tumačenja, jer značenje svakog događaja slijedi pošto se on zbije jednako promjenljivo kao što akustični prijem slijedi nakon električnog pražnjenja, i teškoće suprotne procjene stvarnog gubitka zbog pogrešnog tumačenja ukupnog zbroja mogućih gubitaka koji proistječu iz nekog prethodno uspješnog tumačenja.

Kako je bio raspoložen?

Ništa nije stavio na kocku, ništa nije očekivao, nije bio razočaran, bio je zadovoljan.

što mu je pričinilo zadovoljstvo?

Da nije imao nikakva stvarnog gubitka. Daje stvarni dobitak omogućio dmgima. Svjetlost inovjercima.

Kako je Bloom pripremao doručak inovjercu?

U dvije Šalice za čaj usuo je dvije pune žlice, ukupno četiri, Eppsova lakotopljivogkakaoa i postupio prema uputama za upotrebu otisnutim na naljepiuci, svakoj Šalici nakon vremena određenog za infuziju dodajući propisane sastojke za difuziju, na propisan način i u propisanoj količini.

Koje je iznimne znakove posebne gostoljubivosti domaćin pokazao svom gostu?

OdrekaVsi se svoga simpozijarhalnog prava na Šalicu sa Štitnikom za brkove, imitaciju porculana Crovvn Derby, koju mu je poklonila njegova kći jediica, Milicent (Milly), zamijenio je Šalicom potpuno jednakom kao i ona koju je dao gostu i svog gosta obilno, a sebe u manjoj mjeri, poslužio gustim vrhnjem, obično rezerviranim za do-mčak njegove žene Marion (Molly).

Je li gost bio toga svjestan, i je li bio zahvalan zbog tih znakova gostoprinstva?

Sam mu je domaćin u Sali skrenuo pažnju na njih a on ih je primio ozbiljno dok su u Saljivoozbiljnoj tišini pili Eppsov proizvod Široke potroSnje, slasni kakao.

Je li bilo i drugih znakova gostoprinstva na koje je pomiSljao ali se suzdržao čuvajući ih za onog dmgog i za sebe nekom budućom zgodom, da okonča započeti čin?

Krpljenje 4 cm duge poderotine na desnoj sirani jakne njegova gosta. Poklanjanje gostu jednog od četiri ženska rapčića, ako se i lmda pokaže daje takav da se može pokloniti.

Tko je brže pio? ____

Bloom, jer je imao početnu prednost od deset sekundi i jer je udubljenom stranom žlice, čijim je drskom neprestano strajila toplina, zahvaćao po tri gutljaja prema protivnikovom jednom, Šest prema dva, devet prema tri.

Kakva je moždana djelatnost pratila tu njegovu učestalu radnju?

Promatrajući ga zaključivši, istina pogrešno, da je njegov šutljivi pratilac zaokupljen duhovnim stvaranjem, pomišljao je na užitke što ih pruža poučna literatura više nego zabavna, jer se i sam, više nego jednom, obratio djelima N Williama Shakspearea ne bi li našao iješenje teških problema imaginarnog ili stvarnog života.

Je li našao iješenje za njih?

Unatoč pažljivom čitanju i iščilavanju određenih klasičnih mjesta, uz upotrebu iječnika, tekst ga nije potpuno uvjerio jer odgovori nisu obuhvaćali sve točke.

Kojim je stihovima završavala njegova prva izvorna pjesma koju je, kao poteneijalni pjesnik, napisao u li. godini 1877, u povodu natječaja sa tri nagrade, od 10,5 i 2 i pol šilinga, što gaje raspisao tjednik *Djetelinul*

*Zudeć iznad svih
da objavljen moj stih
bude, ja šaljem što moj smisli um.
Svidi li vam se taj
pokušaj, tad na kraj
stavite potpis: odani L. Bloom.*

Je h otkrio četiri sile koje su razdvajale njega i njegova privremenog gosta?

Ime, dob, rasa, vjera.

Kakve je anagrame pravio od svoga imena u mladosti?

Leopold Bloom
Ellpodbomool
Molldopeloob
Bollopeloom
Old OUEbo, M. P.

Koji je akrostih na skraćeni oblik svoga imena on (kinetički pjesnik) poslao gospodici Marion (Molly) Tweedy 14. veljače 1888?

*Pjesnik svaki, gdje god bio,
O glazbi je pjesme lio.
Ljepše od njih ja bih htio.
Draža si mi, što bih krijo.
Iznad sveg. Moj svijet je cio.*

Što ga je spriječilo da dovrši prigodnu pjesmu (glazba R. G. Jolmston) o događajima prošlih ili zbivanjima sadašnjih godina, s naslovom *Kad bi se Brian Barn mogao vratiti i vidjeti stari Dublin sada*, koju mu je naručio Michael Gtmrt, zakupnik Gaiety Theatrea, South King Street 46, 47, 48, 49, i koju je trebalo umetnuti u šesti prizor, dohna dijaminata, dmge izvedbe (30. siječnja 1893) velike godišnje božične predstave *Sindbad Moreplovac* (postavio R. Shellon 26. prosinca 1892, napisao Greenleaf Whittier, scenografija George A. Jackson i Cecil Hicks, kostimi gđa i gđica Whelan pod osobnim nadzorom suprage Michaela Gurma, baleh Jessie Noir, harlekinada Thomas Otto) a koju

UL: vaiapivalvrijii Mniifinij Mniil. i rtv/ujj uuufouoh

Prvo, kolebanje između događaja državnog i lokalnog značenja, predstojećeg dijamantnog jubileja kraljice Viktorije (rođena 1820, došla na prijestolje 1837) i neočekivano zakašnjenje otvorenja nove općinske ribarnice; drugo, strah od opozicije iz ekstremnih kragova glede pojedinačnih posjeta Njihovih Kraljevskih Visočanstava vojvode i vojvotkinje od Yorka (stvarnih) i njegova Veličanstva kralja Briana Bora (imaginarnog); treće, sukob između profesionalne elikccije i profesionalne zavisti glede nedavno sagrađene velike koncertne dvorane na Burgh Quayju i Kraljevskog kazališta u Havvkins Streelu; četvrto, nemir, kao posljedica sažaljenja zbog neintelektualnog, nepolihčkog, neprigodnog izraza lica Nelly Bouverist i pohota koju je Nelly Bouverist izazvala otkrivanjem bijelih dijelova neintelektualnog, nepolihčkog, neprirodnog donjeg rublja kada ih je (Nelly Bouverist) imala na sebi; peto, teškoće glede izbora prikladne muzike i šaljivih aluzija iz knjige *Šale za svakoga* (1000 stranica i na svakoj smijeh); šesto, rime, homofone i kakofonc u vezi s imenom novog gradonačelnika, Daniela Tallona, novog vrhovnog šerifa, Thomasa Pilea, i novog pomoćnika državnog tužioca, Dunbara Plunketa Bartona.

Kakav je bio odnos između njihovih godina?

Prije 16 godina, 1888, kada je Bloom imao Stephenove sadašnje godine, Stephenu je bilo 6. Nakon 16 godina, 1920, kada Stephen bude imao toliko godina koliko ih Bloom ima sada, Bloom će imati 54. Godine 1936, kada Bloom bude imao 70 a Stephen 54, njihove će godine, isprva u odnosu 16 prema 6, biti u odnosu 17 1/2 prema 13 1/2, omjer raste a razlika opada zato što se proizvoljno dodaju buduće godine, jer da je odnos, koji je postojao 1883, ostao nepromijenjen, pod pretpostavkom da je to moguće, tada bi 1904, kada je Stephen imao 22, Bloom imao 134 godine, a 1920, kada bi Stephen imao 38, kao tada Bloom, Bloomu bi bilo 646, dok bi 1952, kada bi Stephen dosegao maksimalnu postdiluvijalnu dob od 70 godina, Bloom bi, doživjevši već starost od 1190 godina jer se rodio 714. godine, za 221 godinu premašio maksimalnu antediluvijalnu dob, onu metuzalemsku od 969 godina, dok bi, ako bi Stephen živio toliko da doživi tu dob 3072. godine poslije Krista, Bloom morao živjeti 83.300 godina i roditi se 81.396 godine prije Krista.

Koji bi događaji mogli poništiti ove proračune?

Prestanak postojanja obojice ili jednog od njih dvojice, uvođenje nove ere ili kalendara, uništenje svijeta i s tim u vezi istrebljenje ljudskog roda, neizbježno ali nepredvidljivo.

Koliko je ranijih susreta služilo kao dokaz da su se već prije poznavali?

Dva. Prvi pod jorgovanima u vrtu kuće Matlhwa Dillona, vila Medina, Kimmage Road, Roimdlovvn, 1887. godine, u prisutnosti Stephenove majke, kada je Stephenu bilo 5 godina i kada mu nije htio pružiti ruku u znak pozdrava. Drugi u kavani hotela Breslin jedne kišne nedjelje u siječnju 1892, u prisutnosti Stephenova oca i brala Stephenova djeda, kada je Stephen bio 5 godina stariji.

Je li Bloom prihvatio poziv za račak što ga je tada izrekao sin i zatim potvrdio otac?

S velikom zahvalnošću, sa zahvalnim štovanjem, s iskrenim poštovanjem i zahvalnošću, uz duboku zahvalnost i poštovanje, s iskrenim žaljenjem, on je to odbio.

Da lije razgovor o tim uspomenama otkrio i treću vezu među njima?

Gospođa Riordan (Dante), udovica s vlastitim primanjima, stanovala je u kući Stephenovih roditelja od 1. rujna 1888. do 29. prosinca 1891, a 1892, 1893. i 1894. godine stanovala je u hotelu City Arms, Prussia Street, 54, koji je bio vlasništvo Elizabeth O'Dovvd, gdje je neko vrijeme 1893. i 1894. godine stalno o svemu izvještavala Blooma koji je također stanovao u istom hotelu, radeći u to vrijeme kao službenik kod Josepha Cuffea, Smithfield 5, zadužen za nadzor prodaje na obližnjem dublinskom stočnom sajmištu na North Circular Roadu.

Je li učinio kakvo posebno fizičko djelo milosrđa za nju?

Ponekad bi za tople ljetnih večeri tu nejaku udovicu s vlastitim premda ograničenim primanjima, u njenim bolesničkim kolicima što su se sporo kretala na svojim kotačima, odvezao sve do nglja North Circular Road, nasprot trgovini gospodina Gavina Lova, gdje bi ona neko vrijeme stajala i kroz njegov jcdnolećni dalekozor promatrala neraspoznatljive građane n tramvajima, dvokohces ogroimiim pnenmatskim gumama, fijakere, dvojce, privatne i nnajmljene kočije, jednoprežne dvokolice, konjske zaprege i velike kočije na četiri kotača, kako se iz grada voze u Phoenix Park i *viče versa*.

Zašto je tada mirnije mogao podnositi to čekanje?

Jer je u mladim danima često sjedio i kroz okmglo izbočeno staklo šarenog okna promatrao prizor koji su pružale neprestane promjene prometa vani na cesti, pješake, četveronošce, bicikle, vozila, kako sporo, brzo, jednolično prolaze sve okolo- naokolo raba okragle i strme kugle zemaljske.

Kakve je jasne različite uspomene na nju imao svaki od njih sada, osam godina nakon njene smrti?

Stariji, na njene karte za mafijaš i žetone, njenog skyc-lefijera, njeno tobožnje bogatstvo, trenutke njene nepristupačnosti i početne kataralne gluhoće; mladi, na njenu svjetiljku s repičinim uljem pred kipom Bezgrešnog Začeca, njenu zelenu i smeđu četku za Charlesa Stewarta Pamella i Michaela Davitta, njene svilene papire.

Zar mu više nije ostalo nikakvo sredstvo za pomlađivanje što su ga te uspomene koje je povjerio svom mlađem dmgu učinile još poželjnijim?

Kućna gimnastika kojom se nekad povremeno bavio i zatim je napustio, prema uputama knjige Eugena Sandovva *Tjelesna snaga i kako je steći*, posebno namijenjena poslovnim ljudima koji zbog naravi svog posla moraju mnogo sjedili, koju je s psihičkom konecentracijom trebalo izvoditi pred ogledalom kako bi se razgibale razhčne skupine mišića i postupno postigla ugodna očvrnulost, još ugodnija opuštenost i ono što je najugodnije, obnavljanje mladenačke gipkosti.

Je li u ranoj mladosti bio u ičemu posebno spretan?

Premda nije imao dovoljno snage za dizanje utega ni dovoljno odvažnosti za okretanje na vratilu, ipak se kao srednjoškolaie istaknuo time što je zaslugom svojih neobično razvijenih trbušnih mišića, postojano i dulje vrijeme mogao pravili odbočku na prečama.

Je li ijedan od njih otvoreno aludirao na njihovu rasnu različitost?

Nije.

Kakvo je, reducirano na njegov najjednostavniji recipročni oblik, bilo Bloomovo mišljenje o Stephenovu mišljenju o Bloomu i o Stephenovu mišljenju o Bloomovu mišljenju o Stephenu?

Mislio je da on mish daje on Židov premda je znao da on zna da on to nije.

Kojeg su, uklone li se prepreke šutljivosti, jedan i dragi bili porijekla?

Bloom, jedinorođeni muški transupstaneijalni nasljednik Rudolfa Viraga (kasnije Rudolpha Blooma) iz Szombalhćtyja, Beča, Budimpešte, Milana, Londona i Dubi ina, i ElleneHiggins, drage kćeri Juliusa Higginsa (rođenog Karoly) i Fanny Higgins (rođene Hegarty). Stephen, najstariji preživjeli muški konsupstaneijalni nasljednik Simona Dedalusa iz Coika i Dubhna, i Maiy, kćeri Rieharda i Christine Goulding (rođene Grier).

Jesu li Bloom i Stephen bih kršteni, gdje i tko ih je krstio, svećenik ili svjetovnjak?

Blooma je (triput) krstio velečasni gospodin Gilmer Johnston, magistar nauka, sSm, u protestantskoj erkvi sv. Nikole izvan grada, u Coom-

beju, James O'Connor, Philip Gilligan i James Filzpatriek, zajedno, pod šmrkom u selu Svrvords, te velečasni Charles Malone, glavni svećenik, u erkvi Triju zaštitnika, u Ralhgaru. Stephena (jednom) velečasni Charles Malone, glavni svećenik, sam, u crkvi Triju zaštitnika, u Ralhgaru.

Da li im se činilo da su se na sličan način školovali?

Zamijenimo li Stephena Bloomom, Stoom bi jednu za drugom bio završio osnovnu i srednju školu. Zamijenimo li Blooma Stephenom, Blephen bi jednu za dragom bio završio osnovnu školu, niži, srednji i viši stupanj srednje škole, a nakon upisa, prvi, dragi stupanj i apsolutorij na Kraljevskom sveučilištu.

Zašlo se Bloom ustručavao izjavili daje pohadao sveučilište života?

Zbog svoje kolebljive nesigurnosti da li je to, ili nije, već bio spomenuo Stephenu ili Stephen njemu.

Koja su dva temperamenta svaki osobno predstavljali?

Znanstvenički. Umjetnički.

Koje je dokaze Bloom navodio u prilog tvrdnji da više naginje primijenjenoj negoli čistoj znanosti?

Stanovite moguće izume o kojima je razmišljao kada je u stanju potpune sitosti ležao da potpomogne probavu, potaknut svojim uvažavanjem značaja danas uobičajenih ali nekoć revolucionarnih izuma kakvi su primjerice aeronautički padobran, zrcalni teleskop, spiralni vadičep, sigurnosna pribadača, sifon za mineralnu vodu, kanalska brana na čekrku sa zapomicom, crpka.

Jesu li ti izumi prvenstveno bili namijenjeni unapređenju programa rada dječjeg vrtića?

Da, jer bi istisnuli zastagele pucaljke, elastične gumene balone, igre na sreću, pračke. Obuhvaćali su astronomske kaleidoskope koji pokazuju dvanaest sazviježda zodijaka od Ovna do Ribe, minijaturne mehaničke planetarije, gumene bombone u obliku brojki, geometrijske kekse kao protutežu zoološkim, lopte u obliku globusa, lutke u povijesnim kostimima.

Što ga je još poticalo u njegovim razmišljanjima?

Financijski uspjeh kakav su postigli Ephraim Marks i Charles A. James, prvi svojim sve po 1 peni bazarom na George's Street 42, South, dragi svojom sve po 6 i pol penija trgovinom i sajmom svjetske mode i izložbom voštanih lutaka u Henry Streetu 30, ulaz 2 penija, djeca 1 peni; i beskrajne do tada neiskorištene mogućnosti moderne vještine reklamiranja ako se reklama svede na troslovne monoidealne simbole, vertikalno, s maksimalnom uočljivošću (razaberivo), horizontalno, s maksimalnom čitljivošću (odgonetljivo) i magnetičnom sposobnošću da privuče nehotičnu pozornost, pobudi zanimanje, uvjeri, navede na odluku.

Kakva, na primjer?

K. 11. Kino's 11/-Hlače.

Kuća Ključeva. Alexander J. Keyes.

Kakva na primjer nije?

Pogledajte ovu dugu svijetlu. Izračunajte kada će izgorjeti i dobit ćete besplatno 1 par naših specijalnih cipela od prave kože, sa zajamčenim sjajem od 1 svijetle. Pišite na: Barclay i Cook, Talbot Street 18.

Bakcilomor (prašak protiv insekata)

Najsaj (laštilo za cipele)

Baštakav (džepni nož sa dvije oštrice, vadičepom, pilicom za nokte i čistačem za lulu).

Kakva nipošto nije?

Kakva je kuća u kojoj mesnih konzervi Plumtree nema?

Prazna posvčma.

Ondje gdje ih ima pravi je raj.

Proizvodi George Plumtree, Merchant's Quay 23, Dublin, u limenkama od 114 gr, a savjetnik Joseph P. Nannetti, član parlamenta, Rotunda Ward, Hardwicke Street 19, uvrstio ju je u rubriku umrli i godišnjice smrti. Na naljepnici je ime Plumtree. Šljivino drvo na limenki registrirani tvornički znak. Čuvajte se imitacija. Milenka. Ljivino vrdo. Nemilka. Pišljivo vrdo.

Kakav je primjer naveo da Stephena navede na to da izvede zaključak da originalnost, premda je sama sebi nagrada, ne vodi uvijek do uspjeha?

Svoju vlastitu smišljenu i odbačenu zamisao o osvjetljenim reklamnim kolima koja vuče zaprežna životinja, u kojima dvije zgodno odjevene djevojke sjede i nešto pišu.

Kakav je prizor zatim zamislio Stephen pod dojmom te slike?

Samotni hotel u planinskom klancu. Jesen. Suton. Vatra gori. U tamnom kulu sjedi mladić. Ulazi mlada žena. Nemirna. Samotna. Sjedne. Pode prema prozora. Ustane. Sjedne. Suton. Razmišlja. Piše na samotnom hotelskom papira. Razmišlja. Piše. Uzdiše. Kotači i kopita. Ona izjuri van. On izide iz svog tamnog kuta. Uzme samotni list papira. Drži ga prema vatri. Suton. Čita. Samotan.

Što?

Kosim, uspravnim i uljevo nagnutim slovima: Queen's Hotel, Qucen's Hotel, Queen's Hotel. Queen's Ho...

Kakav je prizor žalim zamislio Rlonm^mnloditnm sliko?

Queen's Hotel, Etnis, grofovija Clarc, gdje je Rudolph Bloom (Rudolf Virag) umro uvečer 27. lipnja 1886, u neutvrđeni sat od prevelike doze akonita koju je sam sebi dao kao ublažavajuće sredstvo protiv neuralgije, sastavljenu od 2 dijela akonita i 1 dijela klorolorma (što ih je kupio u 10.20 ujutro, 27. hpnja 1886. u ljekarnici Franeisa Detmehyja, Church Street 17, Etnis) pošto je, ah ne zato što je, u 3.15 poshje podne 27. lipnja 1886. kupio novi tvrdi slamnati šešir, vrlo elegantan (pošto je, ali ne zato što je, u prije spomenuti sat i na prije spomenutom mjestu kupio prije spomenuti otrov) u modnoj veletrgovini James Cullen, Main Street 4, Ennis.

Je li tu homonimnost pripisao informaciji ili koincidenciji ili intuiciji?

Koincidenciji.

Je li taj prizor opisao riječima da bi ga predočio svom gostu?

Više je volio gledati dragoga u lice i slušati njegove riječi s pomoću kojih se ostvarila potencijalna naracija i oslobodio kinetički temperament.

Je li vidio samo dmgu slučajnost u dmgom prizoru o kojem je slušao, koji je pripovjedač opisao kao *Pogled na Palestinu s gore Pisga* ili *Parabola o šljivama!*

Činilo mu se da to, zajedno s prethodnim prizorom i dmгим neis-pričanim ali koji uključno postoje, čemu treba dodati eseje o različitim predmetima ili moralne izreke (npr. *Moj najdraži junak* ili *Odgadjanje je kradljivac vremena*), napisane za vrijeme školskih ljeta, u sebi i u vezi s osobnom procjenom sadrži stanovite mogućnosti financijskog, dmštvenog, osobnog i seksualnog uspjeha, bilo da su posebno sabrani i izabrani kao uzor pedagoških tema (stopostotne vrijednosti) za upotrebu u pripremnim i nižim srednjim školama ili, slijedeći primjer Philipa Beaufoyja ili doktora Dicka ili Heblonove *Studje u plavom*, ili u tiskanom obliku priopćeni u kakvoj publikaciji velike naklade i mogućnosti plaćanja ili upotrijebljeni verbalno kao intelektualni poticaj naklonim slušateljima koji šutke odobravaju uspješno pripovijedanje i s povjerenjem priželjkuju uspješan ishod, za sve dužih noći koje postupno slijede nakon ljetnog solsticija, trećeg dana nakon tog dana, to jest u utorak, 21. lipnja (sv. Alojzije Gonzaga) snnce izlazi u 3,33 ujutro, a zalazi u 8.29 uvečer.

Koji je kućni problem, jednako koliko i bilo koji dmgi, ako ne i više, često zaokupljao njegov dnh?

Što da radimo sa svojom ženom.

Koja su bila njegova hipotetična jedinstvena gešenja?

Dmštvene igre (domino, halma, skakanje bnha, mikado, pehar i lop-tica, napoleon, ekarte, marijaš, tresete, ranber, dama, šah, ili trik-trak); vezenje, krpanje ih pletenje za draštvo za odijevanje sirotinje; glazbeni dueti, mandolina i gitara, klavir i flanta, gitara i klavir, prepisivanje spisa ili ispisivanje adresa; posjećivanje različitih zabava dvapnt tjedno; poslovna djelatnost n svojstv n vlasnice koja ljubazno narednje i koj n ljubazno slušajn n prikladnoj mljckamici ili toploj kavani za pnšače; potajno zadovoljavanje erotskog nzbndenja n mnškim bordelima pod nadzorom vlasti i liječničkom kontrolom; draštveni posjeti n redovitim, rijetko predviđenim razmacima i pod redovitim, često preventivnim nadzorom, ženskim znanicama i primanje u posjet ženskih znanica na priznato dobrom glasu, u susjedstvu; večernji obrazovni tečajevi posebno namijenjeni ugodnom stjecanju opće naobrazbe.

Koji su ga primjeri nedovoljnog duševnog razvoja kod njegove žene naveli da se prikloni posljednjespomenutom (devetom) iješenju?

U slobodnim trenucima ona je više nego jednom prekrivala list papira znakovima i hijeroglrfima za koje je tvrdila da su grčka, irska i hebrejska slova. Neprestano je u različitim razmacima pitala kako se pravilno piše veliko početno slovo jednog grada u Kanadi, Quebeca. Slabo je shvaćala političke zavrzlake, unutrašnje, ili odnos snaga, izvanjskih. Zbrajajući račune često se morala pomagati prstima. Pošlo bi napisala kakvo kratko pismo, kaligrafski alat je ostavljala u enkaustičnoj boji, izložen korozivnom djelovanju modre galice, zelene galice i hrastova tanina. Neobične višesložne riječi stranog porijekla tumačila je fonetski ili lažnom analogijom, i jednim i drugim: metempsihoza (metne mi skroz ga), alias (neka lažna osoba koja se spominje u Svetom pismu).

Što je u lažnoj ravnoteži njena uma nadomještalo te i takve nedostatke u prosuđivanju osoba, mjesta i stvari?

Lažni prividni paralelizam svih uspravnih poluga svih vaga čija konstrukcija dokazuje da su ispravne. Kao protuteža, ispravnost njena suda o nekoj osobi, dokazana eksperimentom.

Kako je pokušao popraviti to stanje dvostrukog neznanja?

Na razne načine. Ostavljajući na uočljivom mjestu određenu knjigu otvorenu na određenoj strani; pretpostavljajući da kod nje, dok bi objašnjavajući joj aludirao na značenje, postoji latentno znanje; otvoreno, u njenoj nazočnosti, izvrgavajući ruglu omašku koju je zbog neznanja napravila neka odsutna osoba.

S kakvim ju je uspjehom pokušao izravno poučavali?

Nije slijedila sve nego samo dio cjeline, sa zanimanjem je slušala, shvaćala čudeći se, pomno ponavljala, leže pamtila, lako zaboravljala, sa strahom se prisjećala, pogrešno ponovo ponavljala.

Koji se način pokazao najuspješnijim?

Posredni poticaj koji uključuje osobno zanimanje.

Na primjer?

Nije voljela nositi kišobran kad kiši, njemu se svidjela žena s kišobranom, nije voljela nositi šešir kad kiši, on je kupio nov šešir kada je kišilo, nosila je kišobran s novim šeširom.

Prihvatajući analogiju sadržanu u paraboli svoga gosta, koje je velike ličnosti nakon babilonskog sužanjstva naveo kao primjer?

Tri tražitelja čiste istine, Mojsija Egipatskog, Mojsija Majmonidesa, autora djela *More Nebukim* (vodič zbunjenih) i Mojsija Mendelssohna, takve velikane da od Mojsija (Egipatskog) do Mojsija (Mendelssohna) nije bilo nijednog nalik na Mojsija (Majmonidesa).

Koju je primjedbu, ograđujući se, izrekao Bloom glede četvrtog tražitelja čiste istine, imenom Aristotel, što ga je, s vašim dopuštenjem, spomenuo Stephen?

Da je spomenuti tražitelj bio učenik nekog rabina filozofa čije ime nije poznato.

Jesu li bili spomenuti i drugi slavni neapokrifni sinovi zakona i djeca odabranog ili odbačenog naroda?

Felix Bartholdy Mendelssohn (skladatelj), Baruch Spinoza (filozof), Mendoza (boksar), Ferdinand Lassalle (reformator, duellant).

Koje je odlomke u shhu na starom hebrejskom i starom irskom jeziku, modulirajući glasom i prevodeći tekst, govorio gost domaćinu i domaćin gostu?

Stephen: *SMi/, suil, suilarm, suilgosiocairagussuilgocuin* (hodaj, hodaj, hodaj svojim putem, hodaj bezbrižno, hodaj oprezno).

Bloom: *kifeloch, harimon rakaiejch m baad izamatejeh* (sljepočica je tvoja u kosi tvojoj kao kriška mognanja).

Kako je izvedena glifička usporedba foničnih simbola obaju jezika u svrhu usmene usporedbe?

Jukstapozicijom. Na predzadnju praznu stranicu knjige, manje književne vrijednosti, pod naslovom *Slasti grijeha* (koju je izvadio Bloom i okrenuo lako da je njena prednja korica došla u dodir s površinom stola), olovkom (koju je pribavio Stephen) Stephen je napisao irske znakove za ge, e, de, em, jednostavne i modificirane, a Bloom je

zauzvrat napisao hebrejska slova ghimel, aleph, dalet i (u nedostatku mem-a) jedan zamjenski qoph, objašnjavajući njihove aritmetičke vrijednosti što ih imaju kao redni i glavni brojevi, to jest 3,1,4 i 100.

Je li znanje koje su obojica imala o svakom od ovih jezika, jednom nutvom i jednom oživljenom, bilo teoretsko ili praktično?

Teoretsko jer se ograničavalo na stanovita pravila iz fleksije i sintakse i praktički isključivalo gečnik.

Koje su dodirne točke postojale između ta dva jezika i između naroda koji su njime govorili?

Prisutnost guturalnih glasova, dijakritičke aspiracije, epentetskih i pomoćnih slova u oba jezika; njihova starost, oba su se naučavala u dolini Šinar 242. godine nakon potopa na seminaru što ga je ustanovio Fenius Farsaigh, potomak Noin, začetnik Izraela i predak Hebera i Heremona, začetnika Irske; njihova arheološka, genealoška, hagiografska, egzegetska, homiletska, toponomaslička, povijesna i vjerska književnost koja obuhvaća djela rabija i irskih redovnika. Toru, Talmud (Mišna i Ghemara), Massor, Petoknjižje, Knjigu o smedojoj kravi, Knjigu iz Ba! lymotea. Vijenac Howtha, Knjigu iz Kellsa; njihovo širenje, progonjenje, održavanje i preporod; izoliranost njihovih sinagoških i crkvenih obreda u getu (S. Mary's Abbey) i kući Božjoj (krčma Adama i Eve); zabrana njihove narodne nošnje u kaznenom zakonu i propisima o načinu odijevanja Židova; obnova Davidova kraljevstva u Kanaanu i mogućnost Irske političke autonomije ili devolucije.

Koju je himnu Bloom djelomice zapjevao u očekivanju tog mnogostrukog, etnički nesmanjivog ostvarenja?

Kolod balejwaw primah

Nefesch, jehudj, homijah.

Zašto je pjevanje prekinulo na kraju prvog distiha?

Zbog nedovoljne mnemotehnike.

Čime je pjevač nadoknadio taj nedostatak?

Perifrastičnom verzijom čitavog teksta.

u koje su se zajedničko zapažanje slila njihova međusobna razmišljanja?

Sve veće pojednostavljivanje, uočljivo počevši od egipatskih epigrafskih hijeroglifa do grčke i rimske abecede i anticipacije moderne stenografije i telegrafskog pisma u klinastim natpisima (semitskim) i virgulom peterorebrenom oghamskom pismu (keltskom).

Je li gost udovoljio molbi svoga domaćina?

Dvostruko, potpisavši se irskim i latinskim slovima.

Kakav je bio Stephenov auditivni dojam?

U dubokoj, drevnoj muškoj nepoznatoj melodiji čuo je nagomilanu prošlost.

Kakav je bio Bloomov vizualni dojam?

U živahnom mladom muškom poznatom liku vidio je nagovještaj budućnosti.

Koji su bili Stephenovi i Bloomovi kvazisimultani voljni kvazidojmovi prikrivenih identiteta?

Stephenov, vizualno: tradicionalni hipostatički lik koji su Johannes Damascenus, Lentulus Romanus i Epiphanius Monachus opisali kao leukodermičan, seskvipedalan s vinskitanom kosom.

Bloomov, auditivno: tradicionalni ekstatski naglasak katastrofe.

Kakve su buduće karijere bile u prošlosti moguće za Blooma i prema kojim uzorima?

U crkvi, katoličkoj, anglikanskoj ili nonkonformističkoj; uzori: prčasni John Combe, isusovac, velečasni T. Salmon, dr. Leol, predstojnik Trinity koledža, dr. Alexander J. Dowie. Na sudu, engleskom i irskom; uzori: Seymour Bushe, kraljevski savjetnik, Rufus Isaacs, kraljevski savjetnik. Na sceni, modernoj i šekspirskoj; uzori: Charles Wyndham, karakterni komičar, Osmond Tearle (t. 1901), tumač Shakespeareovih likova.

Jc li domaćin poticao gosta da moduliranim glasom zapjeva čudnu legendu na srodnu temu?

Uvjeravajući ga daje kuća u kojoj se nalaze na osamljenom mjestu gdje ih nitko ne može čuti, uvjeren u to pošto su popili prokuhani napitak, osim polučvrstog preostalog taloga nastalog mehaničkom mješavinom voda plus šećer plus šlag plus kakao.

Recitirajte prvi (durski) dio te otpjevane legende.

*Mali Harry Hughes uz školske drugove sve
loptom je vani igrao se.
Prva lopta što tu baci Harry Hughes je naš
Židovu pade u vrt na tle.
A druga lopta što tu baci Harry Hughes je naš
Židovu razbi prozore sve.*

?E. Hovuj

•Mit jJcP-

1=5::

tmje, vMć

-it.,

jffMC yCyuo^ 46. 3/>v-

tefta UttuHouVj

J. *uX,td

^Wb>VC-Uf^ lu~^<rvu

^Vijt «. -ttt

- Itz=^

&

tepfZivMh&ci-kOA^

jt2>-

-Ydta,phnr.<mtdvt, 2A

fadjpu>ze*^<1 r4Hr

Kako je Rudolphov sin primio taj prvi dio?

S nepomućenim osjećanjem. Osmijehujući se, budući da je Židov, sa zadovoljstvom je slušao i gledao nerazbijeni kuhinjski prozor.

Recitirajte dragi (molski) dio legende.

*Pojavi tad se Židova kć,
sva u zelenu bje.
"O, vrati se, vrati se, maleni dječčače moj,
i opet loptom igray mi se."*

*"Ne mogu i ne želim se vratit
bez školskih drugova svih,
jer učitelj će, ako to sazna,
dal puno šiba mi zlih."*

*Ona ga blijedom zagrlí rukom
i povede ga u kuću taj čas
dok u sobu ne dovede ga
gdje nitko čut mu ne može glas.*

*Izvadi zatim oštar nož iz džepa
i prereza mu mladi vrat.
I loptom sad više ne igra se on,
mrtav je, krije ga zelena vlat.*

_____K.

•>& ZČJB-'VA, hFC, -1-V4atz4-

H 1 t

rr

—nttbjeVo izdetdcj tmeUčertul

<>pett-plm V~< j l A f č ' ' ' m C I Z -

Kako je Milicenin otac primio taj dragi dio?

S izmiješanim osjećajima. Bez osmijeha, slušao je i u čudu gledao Židovljevu kćer, svu odjevenu u zeleno.

Sažmite Stephenov komentar.

Jedan između svih, najmanji od svih, predodređena je žrtva. Jedanput nholiee, dmgi put namjerno, izaziva on svoju sudbinu. Ona dolazi kad je sSm i izazove ga, neodlučnog i, kao privid nade i mladosti, zgrabi ga a da i nije pražio otpor. Odvede ga u čudnu nastambu, u odaju potajnog nevjernika i ondje ga, neumoljivo, žrtvuje, s njegovom privolom.

Zašto je domaćin (predodređena žrtva) bio tužan?

Želio je da priču o jednom činu ne o jednom svom činu on ne ispriča.

Zašto je domaćin (kolebajući se, ne braneći se) bio miran?

U skladu sa zakonom o očuvanje energije.

Zašto je domaćin (potajni nevjernik) šutio?

Odmjeravao je moguće dokaze za i protiv ritualnog ubojstva; podjarivanje od strane hijerarhije, pučko praznovjeije, Širenje glasina sa sve manje istinitosti, zavist na bogatstvo, utjecaj želje za odmazdom, povremeno ponavljanje atavističkih zlodjela, olakotne okolnosti kao što su fanatizam, hipnotička sugestija i somnambulizam.

Na koji (ako na ikoji) od ovih psihičkih ili fizičkih poremećaja nije bio potpuno imun?

Na hipnotičku sugestiju: jednom, kada se probudio, nije prepoznao spavaću sobu; više puta, kada se probudio, neko vrijeme nije se bio kadar pomaknuti ni progovorih. Na somnambulizam: jednom, dok je spavao, njegovo se tijelo diglo, savilo i otpuzilo prema ugasloj vatri i, stigavši na odredište, ondje se, skvrčeno, promrzlo u noćnoj košulji, ispružilo spavajući.

Da li se ova posljednja ih bilo koja slična pojava pokazala kod bilo kojeg člana njegove obitelji?

Dvapat, u Hollcs Strcetu i u Ontario Tcrraccu, njegova kći Milicent (Milly) u dobi od 6 i 8 godina u snu je od straha kriknula i odgovorila na pitanja dvaju likova u noćnoj košulji s praznim nijemim izrazom lica.

Čega se još sjećao iz njena djetinjstva?

Dne 15. lipnja 1889. cmizdravo novorođeno žensko dijete što plače da bi izazivalo i smanjivalo navalu krvi. Dijete nazvano Popišanka,

djevojčica koja je na trzaje tresla svoju kašicu; brojila tri cigla svoja peui-dugmeta, jedan, dva, tli; odbacila lutku, dječaka, mornara; plavokosa, potom^ dvoje tamnokosih, imala je plavokose pretke, daleke, neko silovanje, Herr Hauptmann Hainau, austrijska vojska, bliže, neka halucinacija, poračnik Mulvey, britanska mornarica.

Kakve je endemske crte imala?

Suprotno, oblik nosa i čela izravno je potjecao iz obiteljske loze koja će se, unatoč prekidima, u dalekim razmacima, preko sve većih razmaka nastavljati sve do najvećih razmaka.

Čega se sjećao iz njezina djevojaštva?

Svoj kolut i konopac za preskakanje odbacila je u zakutak. Na Duke's Lawnu neki ju je engleski turist nagovorio da mu dopusti da je fotografira i ponese njenu sliku sa sobom, što je ona odbila (iz nepoznatih razloga). Na South Circular Roadu u draštvu s Elsom Potler, gdje ju je slijedio neki tip sumnjiva izgleda, došla je dopol Stamer Streela i naglo se vratila (zašto, ne zna se). Uoči svog f5. rođendana napisala je pismo iz Mullingara, u grofoviji Westmeath, napravivši kratku aluziju na nekog tamošnjeg studenta (fakultet i godinu nije spomenula).

Je li ga taj prvi rastanak, koji je nagovještavao dragi rastanak, rastužio?

Manje nego što je zamišljao, više nego što se nadao.

Koji je dragi odlazak svojedobno shćno, iako drukčije osjetio?

Privremeni odlazak svoje mačke.

Zbog čega slično, zbog čega drukčije?

Shćno zato što je obje rukovodio tajni poriv, traženje novog muškarca (student iz MuUingara) ili ljekovite trave (odoljen). Drukčije, zbog drukčijeg mogućeg povratka ukućanima ih kući.

Jesu li u nekom dragom pogledu njihove različitosti bile slične?

Jesu, u pasivnosti, u ekonomičnosti, u osjećanju za tradiciju, u nepredvidljivosh.

Na primjer?

U tome Sto bi, saginjući se, podigla svoju plavu kosu da joj je zaveže vrpcom (usporedi mačku kad povije vrat). Štaviše, na slobodnoj površini jezera u parku Stephen's Green njen je neprimijećeni ispljuvak, opisujući koncentrične krugove na vodi između izokrenutih odraza stabala, postojanošću svoje nazočnosti pokazivao mjesto prisutnosti neke pospane ispražnene ribe (usporedi mačku koja vreba miša). Nadalje, mila Milly, sanjala je da je vodila nemušti nezapamćeni razgovor s konjem koji se zvao Josip kojem je ponudila čašu limunade koje je (on) čini se prihvatio (usporedi mačku koja sanja pokraj ognjišta). Zato su njihove različitosti bile slične u pasivnosti, u ekonomičnosti, u osjećaju za tradiciju, u nepredvidljivosti.

Na koji je način upotrijebio svadbene darove (1) sovu, 2) sat), da pobudi njeno zanimanje i daje pouči?

Kao zornu pouku da joj objasni: 1) narav i ponašanje životinja koje se legu iz jaja, mogućnost letenja po zraku, stanovite nepravilnosti vida, stoljetni proces balzamiranja; 2) princip njihala što ga je prikazao s pomoću utega, zupčanika i regulatora, prenošenje različitih položaja pokretnih kazaljki na nepokretnom brojčaniku u različite oblike ljudskog ili društvenog ponašanja, točnost povratka pojeumog Ucnutka za sat vremena u svakom satu kada se velika i mala kazaljka nadu pod istim kutom, *videlicet*, 5 5/11 minuta na sat svakog sata aritmetičkom progresijom.

Na koji mu je način uzvraćala?

Pamtela je: za njegov 27. rođendan poklonila mu je šalicu sa štitnikom za brkove od imitacije porculana marke Crown Dcrby. Brinula se za nabavu: svakog tromjesečja na dan isplate ili otprilike tada, ako je ili kada je kupovao za sebe, ne za nju, pokazivala je pažnju prema njegovim potrebama, pogađajući njegove želje. Divila se: kada bi joj objasnio neku prirodnu pojavu, odmah bi izrazila želju da bez postupnog usvajanja posjeduje dio njegova znanja, polovieu, četvrtinu, tisućinu.

što je Bloom diambulist, otac somnambulistkinje Milly, predložio Stophenu, noctambulistu?

Da sate između (zapravo) četvrtka i (normalno) petka provede odmarajući se na improviziranom ležaju gore u sobi odmah iznad kuhinje i odmah do sobe svoga domaćina i domaćice.

Koje su različite prednosti Sto bi rezultirale, ili bi mogle rezultirati, iz produžavanja takve improvizacije?

Za gosta: sigurnost krova nad glavom i mir za učenje. Za domaćina: pomlađivanje duha, zadovoljstvo zbog luđeg zadovoljstva. Za domaćicu: obostrano salijetanje, stjecanje pravilnog talijanskog izgovora.

Zašto se te razne povremene nepredvidljive situacije između gosta i domaćice ne bi nužno mogle spriječiti ili biti spriječene trajnom mogućnošću pomirljive veze između jednog studenta i kćeri jednog Židova?

Zato što je put do kćeri vodio preko majke a put do majke preko kćeri.

Na koje je nevažno višesložno pitanje svoga domaćina gost uzvratio jednosložnim negativnim odgovorom?

Da li je poznao pokojnu gospodu Emily Sinico koja je nesretnim slučajem poginula na željezničkoj stanici Sidney Parade, 14. listopada 1903.

Koju je netom započetu dodatnu izjavu domaćinu zbog toga prešutio?

Izjavu kojom je htio opravdati svoju nenazočnost na pogrebu gospode Mary Dedalus (rođene Goulding), 26. lipnja 1903, uoči godišnjice smrti Rudolpha Blooma (rođenog Virag).

Je li prijedlog u vezi s prenoćištem bio prihvaćen?

Smještaje, bez objašnjenja, prijateljski, sa zahvalnošću bio odbijen.

Do kakve je novčane razmjene došlo između domaćina i gosta?

Prvi je dragom, bez kamata, vratio stanovitu svotu novca (£ 1-7-0), funtu i sedam šilinga, koju je dragi bio pozajmio prvom.

Koje su protuprijedloge naizmjenice davali, prihvaćali, mijenjali, odbijali, ponovo dragim riječima iznosili, ponovo prihvaćali, odbacivali, ponovo potvrđivali?

Započeti već dogovoreni tečaj talijanskog jezika, mjesto: stan učenika. Započeti tečaj pjevanja, mjesto: stan učiteljice. Započeti niz statičkih, semistatičkih i peripatetičkih intelektualnih dijaloga, mjesto: slani obojice sugovornika (ako oba sugovornika stanuju na istom mjestu), hotel i gostionica Lađa, Lovver Abbcy Street 6 (vlasnici W. i E. Coimicy), Nacionalna biblioteka Irske, Kildare Street 10, Državno rođilište, Holler Street 29,30 i 31, neki javni park, okohna neke bogomolje, raskrige dviju ih više javnih prometnica, točka razdiobe ravne crte povučene između njihovih stanova (ako oba sugovornika stanuju na različitim mjestima).

Što se problematičnim Bloomu činilo u ostvarivanju ovih prijedloga koji se međusobno isključuju?

Nepovratnost prošlosti; jednom je za neke predstave u cirkusu Alberta Henglera u Rotundi na Rutland Squarcu u Dublinu, neki šareno odjeveni klaun koj i je intuitivno tražio oca, izišao iz ringa i prišao onom nuestu ii pledališm a^e ie Blomn. o,samlješi,, jedio i ia\rmo. ushićenoj publici, izjavio da je on (Bloom) njegov (klaimov) tala. Nepredvidljivost budućnosti; jednom, ljeti, 1898, on (Bloom) je srebrnjak (2 šilinga) označio sa tri zareza na nazubljenom rubu i upotrijebio ga za plaćanje računa što su ga izdali i primili J. i T. Davy, braća, trgovci mješovitom robom, Charlemont Mali 1, Grand Canal, da bi se plivajući vodama javnog novčanog prometa, možda, kružno ili izravno, ponovo vratio njemu.

Je li klaun bio Bloomov sin?

Nije.

Je li se Bloomova kovanica vratila?

Nikad.

Zašto bi ga ponovno razočaranje još više potištilo?

Zato što je na kritičnoj prekretnici ljudskog života želio popraviti mnoge socijalne uvjete, plod nejednakosti i škrtosti i međunacionalne nesnošljivosti.

On je dakle vjerovao da se ljudski život može beskonačno usavršavati uklanjanjem tih socijalnih uvjeta?

Ostali bi generički uvjeti što ih nameće prirodni zakon različit od ljudskog zakona, kao integralni dijelovi čovječanstva u cjelini: potreba za uništavanjem da bi se priskrbile živežne namirnice; bolni karakter posljednjih funkcija individualnog života, muke rođenja i smrti; monotona menslmacija kod ženki majmuna i (posebice) ženki čovjeka, koja traje od puberteta pa sve do klimakterija; neizbježne nesreće na mora, u radnicima i tvornicama; neke vrlo bolne bolesti i njihov ishod, kirurške operacije, urođeno ludilo i naslijeđeni zločinački poriv, smrtonosne epidemije; katastrofalne kataklizme koje strah čine temeljem ljudske misaonosti; seizmički potresi čiji su epicentri locirani u gusto nastanjenim područjima; činjeitica rasta života, kroz grčeve preobrazbi, od djetinjstva preko zrele dobi do oronulosti.

Zašto se okanio spekuliranja?

Jer je zadatak superiornijeg intelekta da drage prihvatljivije fenomene stavi na mjesto manje prihvatljivijih fenomena koje treba ukloniti.

Je li Stephen dijelio njegovu malodušnost?

Istaknuo je svoje značenje što ga ima kao svjesna racionalna životinja koja silogistički napreduje od poznatog prema nepoznatom, i kao svjesni racionalni reagens između mikro- i makrokozmosa neizbježno sazdanih na nesigurnosti praznine.

Je li Bloom shvatio tu tvrdnju?

Nije doslovce. U biti.

Što gaje tješilo u njegovu neshvaćanju?

Da je kao sposoban građanin bez ključa odlučno uznapredovao od nepoznatog prema poznatom kroz nesigurnost praznine.

Kojim je redosljedom, kakvim popratnim obredom izveden izlazak iz kuće ropstva u pustinju nenastanjenosli?

Upaljena svijeća u svijećnjaku

što ju je nosio

BLOOIV1

Dakonski šešir na jasenovu štapu

što gaje nosio
STEPIEN

Dio kojeg je komemorativnog psalma *secreio* zapjevao i kojim tonom?

Dio 113, *modus peregrinus: In exitu Israel de Egypta: domus Jacob de populo barbara*.

Što je jedan a što drugi učinio na vratima izlaska?

Bloom je svijećnjak stavio na pod. Stephen je šešir stavio na glavu.

Za koje su biće vrata izlaska bila vrata ulaska?

Za mačku.

Kakav su prizor ugledali kada, prvo domaćin zatim gost, tiho, dvostruko tamni, mračnim hodnikom u stražnjem dijelu knjevi izišli u polnmrak vrla?

Nebesko zvjezdano stablo prepuno vlažnih noćnoplavin piovova.

S kakvim je popratnim razmišljanjima Bloom svome gostu pokazivao različita sazviježda?

S razmišljanjima o sve neizmjenljivoj evoluciji; o mjesecu, nevidljivom početkom mijene, kada se približava perigeju; o beskonačnoj mljčkovitoj blistavoj nekondenziranoj Mliječnoj slazi, vidljivoj danju za promatrača smještenog na dnu cilindričnog okomitog rova, iskopanog 1500 m duboko pod površinom prema središtu zemlje; o Sirijusu (alfi u Velikom psu) 10 svjetlosnih godina (57.000,000,000,000 milja) udaljenom i po obujmu 900 puta većem od našeg planeta; o Areturasu; o precesiji ekvinocij; o Orionu s pojasom i šesterostrukim suncem theta i maglici u koju bi moglo stati 100 naših sunčevih sustava; o umiranju i rađanju novih zvijezda kakva je bila Nova 1901; o tome kako se naš sustav pomiče prema sazviježdu Herkula; o paralaksi ili paralaktičkom odstupanju takozvanih zvijezda stajaćica, zapravo lutalica u neprestanom pokretu iz neizmjenljivo dalekih eona prema beskrajno dalekim budućim vremenima u usporedbi s kojima onih sedamdeset godina dodijeljenog ljudskog života predstavlja infinitesimalno kratak period.

Je li bilo i suprotnih razmišljanja o sve manje i manje neizmjernej involuciji?

O eonima geoloških razdoblja zabilježenih n zemljinim slojevima; o mirijadama sitnih entomoloških organskih bića skrivenih n Šnpljinama zemlje, ispod pomičnog kamenja, n košnicama i nasipima, o mikrobitima, klicama, bakterijama, bacilima, spermatozoidima; o nczračunljivim trilijunima bilijuna milijuna nevidljivih molekula što se kohezijom molekularnog afiniteta nalaze n jednoj jedinoj glavici igle; o univerzumu ljudskog seruma sa saviježđima crvenih i bijelih tjclešaca koja su i sama univerzumi praznog prostora sa saviježđima dragih tjclešaca, od kojih je svako, n kontinuitetu, poseban univerzum djeljivih sastavnih tjclešaca s djeljčnicima i djeljiteljima što se neprestano smanjuju bez stvarne diobe dok se, ako bi progresija dovoljno potrajala, ne bi nikad nigdje stiglo.

Zašto te proračune nije napravio tako da dobije precizniji rezultat?

Jer je nekoliko godina ranije, 1886, kada je zaokupljen problemom kvadrature kruga saznao za postojanje broja koji bi, izračunat do približnog stupnja točnosti, bio lako velik i imao toliko mnogo brojki, npr. 9. potencija 9. potencije broja 9, tako da bi nam, kad bi se to izračunato, bila potrebna 33 gusta tiskana sveska po 1000 stranica za koja bismo potrošili bezbrojne količine knjiga i rizmi najfinijeg tankog papira da bismo u cjelini mogli otisnuti taj broj sa svim njegovim jedinicama, deseticama, stoticama, tisućicama, stotisućicama, mihjuntinama, desetmilijuntinama, slomilijuntinama, miUjardinama, zato što jezgra maglice svakog broja svakog retka sažeto sadrži potencijalnu mogućnost podizanja na krajnju kinetičku rezultantu bilo koje potencije bilo koje od njenih potencija.

Da li su mu se problemi nenaseljenosti planeta i njihovih satelita nekom rasom, podijeljenom na vrste, te mogućeg socijalnog i moralnog spasa spomenute rase, činili lakše lješivim?

Na različit način teški. Svjestan da ljudski organizam normalno sposoban izdržati atmosferski pritisak od 19 tona, kada se dignu na znatnu visinu zemaljske atmosfere, pod uvjetom da se približi graničnoj crti između troposfere i stratosfere, snagom koja raste aritmetičkom progresijom, pali od krvarenja iz nosa, otežanog disanja i vrtoglavice, nastojeći riješiti taj problem on jeza radnu hipotezu za koju se ne može dokazati da je nemoguća, uzeo pretpostavku da bi prilagodljivija i

drukčije anatomske građene rase živih bića u zadovoljavajućim i podjednakim uvjetima inače mogla opstati na Marsu, Merkuru, Veneri, Jupitru, Saturnu, Neptunu i Uranu, premda bi čovječanstvo sastavljeno do bića na vrhuncu svoga razvoja, različitih oblika s konačnim razlikama, sličnih cjelini i jedni drugima, vjerojatno ondje kao i ovdje, nepromjenljivo i neotuđivo ostalo privrženo taštinama, taštinama nad taštinama i svemu što je taština.

A problem mogućeg spasa?

Draga je premisa dokazivala prvu.

Koje su različite osobine sazviježda naizmjenice razmatrali?

Različite boje koje označavaju različite stupnjeve vitalnosti (bijela, žuta, karmin, grimizna, cinober); stupnjeve njihova sjaja; njihovu veličinu vidljivu prostim okom do uključno 7. stupnja; njihov položaj; Vozara, VValsinghamsku cestu; Davidova kola; Salumove prstenovc; zgušnjavanje spiralnih maghca u sunca; međusobno ovisno kruženje dvostrukih sunaca; neovisna istodobna otkrića Galileja, Simona Mariusa. Piazzija. Le Verriera, Herschcla, Galica; Bodeov i Kcplerov pokušaj sistematizacije kubalure udaljenosti i kvadrature vremena okretanja; gotovo beskraju sposobnost zgušnjavanja repatica i njihove ogromne eliptične putanje što se udaljavaju i ponovo vraćaju od perihelija do afela; zvjezdano porijeklo meteorskog kamenja; libijske poplave na Marsu otprilike u vrijeme rođenja jednog mlađeg astronoma; godišnju pojavu meteorskih kiša otprilike u vrijeme blagdana sv. Lovre (mučenika, 10. kolovoza); mjesečnu pojavu poznatu kao mlađak sa starim mjesecom u naručju; navodni utjecaj nebeskih tijela na ljudsko tijelo; pojavu zvijezde (1. veličine) izvanrednog sjaja, vidljive danju i noću (novog blještavog sunca nastalog sudarom i usijanom amalgamizacijom dvaju ugaslih sunaca) otprilike u vrijeme rođenja NVilliamsa Shakespearea, u delti Kasiopeje, zvijezda koje zapada ali nikad ne zalazi, i zvijezde (2. vehčine) sličnog porijekla ali manje sjajne koja se pojavila u sazviježdu Corona Septentrionalis i iz njega nestala otprilike u času rođenja Leopolda Blooma, i dragim zvijezdama (vjerojatno) shčnog porijekla, koje su se (stvarno ili vjerojatno) pojavile u sazviježdu Andromedc i iščezle iz njega otprilike u času rođenja Stephena Dedalusa, i pojavile se u sazviježdu Vozara i nestale iz njega nekoliko godina nakon rođenja i smrti Rudolpha Blooma, mlađeg, i pojavile se u dragim sazviježdima i nestale iz njih

nekoliko godina prije i poslije rođenja drugih osoba; pojave koje prate pomrčine, sunca i mjeseca, od imcrzije do emerzije, s lišava nje vjetra, pomicanje sjena, muk krilatih stvorenja, pojavljivanje noćnih ili sn-tonskih životinja, ustrajnost infemalne svjetlosti, tamnoća zemaljskih voda, bljedilo ljudskih bića.

Njegov (Bloomov) logični zaključak, pošto je odvažno to pitanje i dopustio moguću pogrešku?

Da to nije ni nebesko stablo, ni nebeska spilja, ni nebeska životinja, ni nebeski čovjek. Daje to Utopija jer ne postoji nikakva poznata metoda od poznatog prema nepoznatom; da je to beskonačnost koju isto lako možemo predstaviti kao konačnost dodavanjem jednog ili više zemaljskih tijela podjednake ili razhčite veličine; da se radi o mobilnosti iluzornih oblika imobihziranih u prostoru, remobiliziranih u zraku; da je to prošlost koja je možda prestala postojati kao sadašnjost prije nego što su njeni mogući promatrači stupili u stvarno sadašnje postojanje.

Je li bio uvjereniji u estetsku vrijednost loga prizora?

Nedvojbeno, zbog neprestanih primjera brojnih pjesnika koji u dehrinu strastvene privrženosti, ili u očaju odbačenosti, zazivaju sjajna naklonjena zvijezda ili hladnoću satelita svoga planeta.

Da li je tada kao vjerojatnu prihvaćao teoriju o astrološkim utjecajima na nesreće na zemlji?

Činilo mu se da ih je moguće i dokazati i odbaciti, a nazivlje nepotrijebljeno na selenografskim kartama pripisati i dokazivoj intrinčiji i lažnoj analogiji: jezero snova, more kiša, zaljev rose, ocean plodnosti.

Koje posebne srodnosti činilo mu se da postoje između lune i žene?

Njena starost jer je starija i jer je nadživjela sve zemaljske naraštaje: njena noćna nadmoć: njena satelitska ovisnost: njeno odražavanje svjetlosti: njena postojanost u svim njenim fazama, izlazak i zalazak n određene sale, rast i opadanje: nježna nepromjenljivost njena izgleda, njen neodređeni govor na nepotvrđna pitanja: njena moć nad narastajućim i opadajućim vodama: njena moć da izazove zaljubljenost, da umrtvljnje, da dariva ljepotu, da tjera u ludilo, da nagoni na zločin i pomaže n njemu: spokojna tajnovitost njena lica: strahovitost njene samotne nadmoćne neumoljive blistave blizine: njeno predskazivanje oluje i zatišja: poticajnost njene svjetlosti, njenog kretanja i njene

prisutnosti: opomena njenih kratera, njenih suhих mora, njene tišine: njen sjaj, kada je vidljiva: njena privlačnost, kad je nevidljiva.

Koje je vidljivo svjetlosno znamenje privuklo pažnju Bloomu koji je na to skrenuo pažnju Stephcu?

Na dragom kalu (otraga) njegove (Bloomove) kuće svjetlost petrolejke s nakošenim sjenilom koja se odražavala na roletama kupljenim kod Franka O'Hare, proizvođača prozorskih roleta, zavjesa i roleta za izloge, Aungier Street 16.

Kako je objasnio taj nu nevidljive privlačne osobe, njegove žene Marion (Molly) Bloom, obilježene vidljivim sjajnim znamenjem, svjetiljkom?

Izravnim i neizravnim usmenim aluzijama i tvrdnjama; s pritajenom ljubavlju i divljenjem; opisivanjem; zamuckivanjem; sugestijom.

Jesu li obojica zatim ušutjeli?

Ušutjeli su, promatrajući jedan drugoga u uzajamnim zrcalima puti svoganjegovanevlastita suobraza.

Jesu li neograničeno dugo osiati mirni?

Na Stephenov prijedlog, na Bloomov poticaj, obojica su, prvo Stephen, zatim Bloom, mokrili u polumraku, stojeći jedan pokraj drugog skrivajući svoj organ za mokrenje jedan od drugog zakrivajući ga dlanom, njihovi pogledi, prvo Bloomov, zatim Stephenov, podigli su se prema svijetloj i polusvijetloj odraženoj sjeni.

Slično?

Putanje mlazova njihove mokraćé, što su prvo uslijedili jedan za drugim a zatim istodobno, nisu bile slične: duža, manje isprekidana, u obliku nepotpunog račvastog predzadnjeg slova abecede, bila je u Bloomu koji je u posljednjoj godini srednje škole (1880) mogao postići najveću visinu protiv konkurentskih snaga cijele škole, 210 učenika; viša, šištavija bila je u Stephenu koji je posljednjih sati proteklog dana uzimanjem dijuretičkih sredstava povećao trajni pritisak na mjehur.

Koji su se različiti problemi obojici javljali u vezi s nevidljivim čujnim kolateralnim organom dmgoga?

Bloomu: problemi nadražljivosti, oljeeanja, nabreklosti, reaktivnosti, veličine, higijene, dlakavosti.

Stephenn: problem svećeničke cjelovitosti obrezanog Isusa (1. siječanj, zapovjedni blagdan kada treba prisustvovati misi i suzdržati se od svakog nepotrebnog fizičkog rada) i problem da li božanski prepucij, kamalni zaručnički prsten svele rimokatoličke apostolske cikve, koji se čnva n Calcati, zaslužuje jednostavnu hiperduliju ili četvrti stupanj latrije kakav pripada odrescima takvih božanskih izraslina kao šio sn kosa i nokti na nogama.

Koji sn nebeski znak obojica istodobno primijetili?

Z,vijczdn koja se prividno velikom brzinom obrašila preko nebeskog svoda od Vege n Liri iznad zenita s onu stranu sazviježda Berenikine kose prema zodijakalnom znaku Lava.

Kako je centripetalni tip koji ostaje omognćio izlazak centrifugalnom tipu koji odlazi?

Tako što je cijev zarđalog muškog ključa uvukao u rupu labave ženske ključanice, upro o glavu ključa i jezičac mu okrenuo zdesna nalijevo, izvukao zasun iz ležišta, sebi grčevito povukao rasklimana vrata i napravio otvor za slobodan izlaz i slobodan ulaz.

Kako su se pozdravili jedan s drugim kada su se rastali?

Stojeći uspravno na istim tim vratima na suprotnim stranama praga, linije njihovih ruku koje su se pozdravljale, sjekle su se u svakoj točki i tvorile svaki kut manji od zbroja dvaju pravih kutova.

Koji je zvuk pratio spajanje njihovih tangencijalnih i razdvajanje njihovih (pojedinačno) centrifugalnih i centripetalnih ruku?

Zvuk zvana crkve svetog Juija što zvonko noćni odbijahu sat.

Koje je odjeke te zvonjave svaki od njih čuo?

Stephen:

*Liliala rutilantium. Turma circumdet.
lubilanium te virginum, Chorus ezcipiat.*

Bloom:

Ohjoj, ohjoj,

ohjoj, ohjoj.

Gdje su bili razni članovi društva s kojim je Bloom loga dana na poziv tih zvona putovao iz Sandymounta na jugu u Glasnevin na sjevera?

Martin Cunningham (u krevetu), Jack Povvcr (u krevetu), Simon Dedalus (u krevetu), Ned Lambert (u krevetu), Tom Keman (u krevetu), Joe Hynes (u krevetu), John Hcmv Menlon (u krevetu), Bernard Corrigan (u krevetu), Palsy Dignam (u krevetu), Paddy Dignam (u grobu).

Što je čuo Bloom kada je ostao sdm?

Dvostruki odjek koraka koji se udaljavaju svetom majčicom zemljom, dvostruki odjek drombulje u zvonkoj ulici.

Što je osjetio Bloom kada je ostao sdm?

Hladni meduzvjezdani prostor, tisuće stupnjeva ispod ledišta ili apsolutnu ništicu Fahrenheita, Celzija i Rcaumura; prve nagovještaje bliske zore.

Na što su ga zvonjava zvona i stisak ruke i koraci i studen samoće podsjetili?

Na drugove sada, na razne načine i na različitim mjestima, mrtve: na Percyja Apjohna (poginuo na bojištu, Modder River), Philipa Gilligana (sušica, bolnica u Jervis Streetu), Mathevva F. Kanea (utopio se nesretnim slučajem, Dublin Bay), Philipa Moisela (trovanje krvi, Heytesbury Street), Michaela Harta (sušica, bolnica Mater Misericordiae), Patricka Dignama (kap, Sandymount).

Koje su ga očekivane pojave navele da ostane?

Nestanak triju posljednjih zvijezda, širenje praskozojia, pojava novog sunčeva kruga.

Je li ikad prije promatrao te pojave?

Jednom, 1887. godine, pošto su dugo igrali šarada u kući Lukea Doylca, u Kimmageu, strpljivo je čekao pojavu svanuča sjedeći na nekom zidu, pogleda usmjerena na istok, prema Mizrahu.

Da li se sjećao početnih popratnih pojava?

Živahnijcg zraka, dalekog glasanja j utamjeg pijetla, crkvenih satova na različnim mjestima, cvrkuta ptica, samotitih koraka nekog ranoratuoca, vidljivog širenja svjetlosti nekog nevidljivog svjetlosnog tijela, prvog zlatnog djetića simca koje se ponovo rada, uočljivog nisko na obzorju.

Je h ostao?

S dubokim uzdahom vratio se, prošavši ponovo kroz vrt, ušavši ponovo u hodriik, zatvorivši ponovo vrata. S kratkim uzdahom ponovo je uzeo svijeću, ponovo se popeo irza stube, ponovo prišao vratima prednje sobe, rra poltrkatir, i ponovo ušao.

Što je iznerrada zaustavilo njegov ulazak?

Desrri sljepoočrri rab sferične duplje njegove lubanje došao je u dodir s tvrdim drverrim uglom, u njemu se, u infinitezimalnom ali osjetljivom djetiću sekunde, poslije locirao osjećaj boli kao posljedica prethodnih preneserrih i registriranih osjeta.

Opišite do kakvih je promjena došlo u razmještaju pokućstva?

Sofa presvučena baršunom šljivove boje, koja je prije stajala nasuprot vratima, bila je premještena prema kaminu u bhzinu čvrsto smotane britanske zastave (promjena koju je već više puta kanio izvesti); stol s umetnutom plavo-bijelom šahovnicom od majolike bio je premješten nasuprot vratima na upražnjeno mjesto gdje je prije bila sofa od baršuna šljivove boje; hrastov kredenc (čiji je izbočeni ugao bio na trenutak zaustavio njegov ulazak) bio je premješten sa svoga mjesta pokraj vrata na nmogo prikladnije ali opasnije mjesto ispred vrata; dvije stolice, s lijeve i s desne strane kamina, bile su premještene na mjesto koje je prvotno zauzimao stol s umetnutom plavo-bijelom šahovnicom od majolike.

Opišite ih.

Jedan: niski postavljeni naslonjač sa čvrstim naslonima za ruke i unatrag nagnutim naslonom za leđa kojem se, kada su ga s trzajem odgurnuti, izokrenuo nepravilni resasti rab pravokutnog pokrivača i sada se na njegovoj bogato podstavljenoj sjedalici u sredini vidjela iščezla i prema krajevima sve slabija boja. Draga: lagana stolica s van okrenutim nogama od blistave svinute trske, postavljena ravno nasuprot prvoj, čiji

je rab od vrha do sjedalice i od sjedalice do dna bio tamnosmede lakiran, dok joj je sjedalica bila sjajan krug od bijelog isprepletenog rogoza.

Kakva su značenja vezana uz te dvije stolice?

Značenja sličnosti, položaja, simbolizma, dokaza na temelju indicija, svjedočanstva trajnosti.

Stoje stajalo na mjestu na kojem je prije bio kredenc?

Pijanino (Cadby) s otkrivenim tipkama, na čijem je zatvorenom sanduku ležao par dugih žutih ženskih rukavica i smaragdna pepeljara u kojoj su bile četiri upotrijebljene šibice, djelomice popušena cigareta i dva izbljedjela opuška. Na stalku su stajale note u G-dum za glas i klavir, *Stara statka ljubavna pjesma* (tekst G. Clifton Bingham, uglazbio J. L. Molloy, iz repertoara madame Antoinette Sterling), otvorene na posljednjoj strani sa završnim oznakama *ad libitum*, *furte*, pedal, *animato*, trajno pedal, *ritirando*, kraj.

S kakvim je osjećajima Bloom redom promatrao te predmete?

S naporom, podižući svijećnjak; s bolom, osjećajući kvrgu na desnoj sljepoočici; s pozornošću, usredotočivši pogled na onaj široki, mlitavi pasivni i onaj tanki sjajni aktivni; s brižljivošću, sagnuvši se i popravivši izokrenute rese pokrivača; s užitkom, sjećajući se skale boja dra Malachija Mulligana s različitim tonovima zelene; sa zadovoljstvom, ponavljajući riječi i prethodni čin i promatrajući kroz razne kanale unutrašnje osjetljivosti dosljedno i popratno toplo ugodno širenje postupne izbljedjelosti.

Stoje zatim učinio?

Iz otvorene kutije na stolu s pločom od majolike izvukao je crni mali stožac, visok dva i pol centimetra, okruglom osnovicom slavio ga na mali tanjur, stavio svijećnjak na desni ugao ograde kamina, izvadio iz prsluka presavijeni hst prospekta (ilustriranog) s naslovom Agendalh Netaim, razmotao ga, površno pogledao, savio u tanak svitak, zapalio na plamenu svijeće držeći ga, kada se zapalio, na vrhu stošca dok se vrh nije užario, stavio svitak u zdjelicu svijećnjaka da bi na taj način neizgogeli dio svitka lakše potpimo sagorio.

šio se nakon loga događalo?

Krnji složasli kraterasli vrh minijaturnog vulkana ispustio je okomil i vijugast dim koji je mirisao na aromatski istočnjački kđd.

Koji su predmeti sličnog oblika, osim svijećnjaka, stajali na ogradi kamina?

Sat od pragastog eonnemarskog mramora, koji se zaustavio 21. ožujka 1896. u 4.46 ujutro, svadbeni dar Matthewa Dillona; patuljasto stablo s ledeno kristalastom krošnjom pod prozirnim staklenim zvonom, svadbeni dar Lukea i Caroline Doyle; balzamirana sova, svadbeni dar gradskog vijećnika Jolma Hoopera.

Kakve su međusobne poglede izmjenjivali ta tri predmeta i Bloom?

U staklu zlatom obrabljenog zrcala neukrašena poledina patuljastog stabla promatrala je uspravna leda balzamirane sove. Pred zrcalom svadbeni dar gradskog vijećnika Jolma Hoopera bistrim sjetnim mudrim sjajnim nepomičnim sažalnim pogledom promatrao je Blooma dok je Bloom tamnim mirnim dubokim nepomičnim sažalnim promatrao svadbeni dar Lukea i Caroline Doyle.

Koja je sastavljena asimetrična slika u zrcalu privukla zatim njegovu pažnju?

Slika osamljenog (ipsorelativnog) promjenljivog (aliorclativnog) čovjeka.

Zašto osamljenog (ipsorelativnog)?

*Imao nije ni sestara ni braće
iako njegov otac bješe sin oca njegova čaće.*

Zašto promjenljivog (aliorelativnog)?

Od djetinjstva do zrelosti bio je nalik na svoju roditeljku majku. Od zrelosti do starosti sve će sličniji biti roditelju ocu.

Koji je bio konačni vizualni dojam što mu gaje pružilo zrcalo?

Optički odraz nekoliko obrnutih netočno i neabecednim redom poredanih knjiga svjetlucavih naslova, na dvije police nasuprot zrcalu.

Navodile te knjige.

Thomov poštanski imenik Dublina, 1886.

Denis Florence *yVC2nt^Pjesnička djela* (bukov list od bakra kao biljeg na str. 5).

Shakespeare, *Djela* (lamnogramizni safijan, sa zlatnim ukrasom).

Priručnik za brzo računanje (smeđe platno).

Tajna povijest dvora Charlesa II (crveno platno s pozlatom).

Vodič djeteta (plavo platno).

Ljepote Killameyja (s ovitkom).

Kada smo bili dječaci, napisao William O'Brice, član parlamenta (zeleno platno, malo rzbUjedjelo, omotnica kao biljeg na str. 217).

Spinoza, *Odabrane misli* (kestenjastosmeđa koža).

Priča o nebu, napisao sir Robert Bab (plavo platno).

Ellis, *Tri putovanja na Madagaskar* (smeđe platno, naslov nečitljiv).

Korespondencija Stark-Munro A. Conana Doylea, vlasništvo Gradske biblioteke grada Dublina, Capel Street 106, posuđena 21. svibnja (uoči Duhova) 1904, trebalo je vratiti 4. hpnja 1904, 13 dana za-kašnjenja (uvez od crnog platna, bijela naljepnica sa signaturom).

Putovanja po Kini, djelo "Viatora" (umotano u smeđi papir, naslov ispisan crvenom tintom).

Filozofija Talmuda (prošivena brošura).

Lockhart, *Napoleonov život* (bez korica, s primjedbama na rubovima kojima se umanjuje značaj pobjeda i veličaju porazi glavnog junaka).

Soli und Haben Gustava Freytaga (cme korice, gotica, kupon za cigarete kao biljeg na str. 24).

Hozier, *Povijest rusko-turskog rata* (smeđe platno, 2 sveska s naljepnicom na poledini, Garnizonska knjižnica, Governor's Parade, Gibraltar).

Laurence Bloomfield u Irskoj, djelo Williama Allinghama (drugo izdanje, zeleno platno, sa zlatnom djetelinom kao ukrasom, ime prijašnjeg vlasnika na prednjoj strani prvog praznog hsta izbrisano).

Astronomski priručnik (uvez od smeđe kože, odlijepljen, 5 tabli, starrinski tisak, garmond, autorove fusnote u nonparelu, bilješke sa sirane u petitu, naslovi poglavlja mali cicero).

Tajni život Kristov (cme korice).

Tragom sunca (žuto platno, bez naslovne stranice, s naslovom ispisanim na vrhu svake strane).

Fizička snaga i kako je steć, djelo Eugena Sandovva (crveno platno).

Kratke ali jasne, osnovne geometrije, na francuskom napisao F. Ignat. Pardies a na engleski preveo John Harris, dr theol, London, tiskao R. Knaplock, Bishop's Head, MDCCXI, s povjetom dionom prijatelju Charlesu Coxu, efquireu, ehlanu parlamenta za grad Southwark, s kaligrafski, crnom tintom na prvoj stranici ispisanom napomenom da je ta knjiga vlasništvo Michaela Gallaghera, s nadnevkom, danas 10. dana mjeseca svibnja i sachtjevom da je ofoba koja je najde, ako bi se knjigha sagubila ih isghubila, vrati Michaelu Gallagheru, stolaru, Dufeiy Gate, Eimifcorthy, grofovia Wieklow, na igliepshe miefto na fietu.

Kakve su misli zaokupljale njegov duh dok je okretao naopako obrnute knjige?

Da je red potreban, mjesto za svaku stvar i svaku stvar na svoje mjesto; da žene iskazuju premalo poštovanja književnosti; da je neprimjereno jabuku zabosti u čašu a kišobran zataknuti o stohcu s noćnom posudom; da je nepouzđano sakriti bilo kakav povjerljivi dokument za, pod ili između stranica neke knjige.

Koja je knjiga bila po opsegu najveća?

Hozierova *Povijest rusko-turskog rata*.

Koje je podatke, između ostalih, sadržavao dragi svezak navedenog djela?

Ime jedne odsudne bitke (zaboravljeno) koju je često spominjao jedan odlučni oficir, major Brian Cooper Twcedy (čije se ime pamti).

Zašto, prvo pa drago, nije pogledao u navedeno djelo?

Prvo, da bi vježbao mnemotehniku; drago, zato što se nakon kraće amneze, sjedeći za stolom u sredini sobe, spreman da pogleda u navedeno djelo, sjetio imena mjesta log vojnog okršaja: Plevna.

Što gaje tješilo dok je tako sjedio?

Čistoća, nagost, položaj, spokojstvo, mladost, ljupkost, spol, tajnovitost kipa koji je uspravno stajao nasred stola, Narcisa što ga je kupio na dražbi kod P. A. Wrcna, Bachclor's Walk 9.

što mu je pravilo smetnje dok je tako sjedio?

Pritisak ovratnika (broj 43) i prsluka (5 dugmeta), dvaju komada odjeće suvišnih u odijevanju muškarca u zreloj dobi, i neprilagodljivih za promjene mase koja se širi.

Kako je ublažio te smetnje?

S vrata je skinuo ovratnik sa crnom kravatom i dugmetom na sklapanje i stavio ga na lijevu stranu stola. Otkopčao je po redu, obrnutim smjerom, prsluk, hlače, košulju i majicu, duž središnje linije nepravilno kovičavih crnih dlaka koje su se trokutastom konvergencijom širile od zdjelice preko podračja abdomena i jamice pupka srednjom kičmenom linijom do sjecišta kod šestog prsnog pišljena, pružajući se odatle u oba smjera pod pravim kutom i završavajući u kmgovima opisanim oko dvije jednako udaljene točke, desno i lijevo, na vršcima prsnih bradavica. Jedno za drugim otkopčao je šest manje jedno dugmadi svojih hlača s naramenicama, prišivenih u parovima od kojih je jedan bio manjkav.

Koje je nehote radnje zatim činio?

3a dva prsta stisnuo je meso oko ožiljka u lijevom podrebrenom predjelu ispod ošila, nastalog od uboda što mu ga je 2 tjedna i 3 dana ranije (23. svibnja 1904) zadala neka pčela. Desnom rukom, premda je bio neosjetljiv na škakljanje, češao različita mjesta i površine djelomice oguljene, posve čiste kože. Zavukao je lijevu ruku u lijevi donji džep prsluka te izvukao i ponovo u nj vratio srebrnjak (1 šiling) što ga je (vjerojatno) tamo stavio (17. listopada 1903) za vrijeme pogreba gospode Emily Sinico, Sydney Parade.

Sastavile obračun za 16. lipanj 1904.

Izdaci

	i - s - d
1 svinjski bubreg	0 - 0 - 3
1 Freeman 's Journal	0 - 0 - 1
1 kupanje i napojnica	0 - 1 - 6
tramvajska karta	0 - 0 - 1
1 u spomen Patricka Dignama	0 - 5 - 0
2 banburyjska kolača	0 - 0 - 1
1 doručak	0 - 0 - 7
1 produženje za knjigu	0 - 1 - 0
1 svežanj papira za pisanje i omotnica	0 - 0 - 2
1 ručak i napojnica	0 - 2 - 0

1 poštanska uplatnica i marka	0 - 2 - 8
tramvajska karta	0 - 0 - 1
1 svinjska noga	0 - 0 - 3
1 ovčja noga	0 - 0 - 3
1 tabla Fryeve obične čokolade	0 - 1 - 0
1 komad soda-kruha	0 - 0 - 4
1 kava i kolač	0 - 0 - 4
Pozajmica (od Stephena Dedalusa) vraćena	1 - 7-0
Saldo	0 - 16 - 0

£ 2 - 19 - 3

Primici

£ - 5 - d

Gotovina u blagajni	0 - 4-9
Provizija od <i>Frceman 's Journala</i>	1 - 7-6
Pozajmica (od Stephena Dedalusa)	1 - 7 - 0

£ 2 - 19 - 3

Da li se nastavio svlačiti?

Osjećaj ući blagu trajnu bol u tabanima ispružio je nogu na jednu stranu i promatrao bore, izrasline i kvрге nastale zbog pritiska na stopalo dok je u više navrata hodao u razhčitim smjerovima, zatim je, sagnuvši se, odriješio uzlove uzica, razvezao i razlabavio uzice, po dmgi put izuo obje cipele, odlijepio djelomice vlažnu desnu čarapu kojoj je kroz prednji dio ponovo izbio nokat nožnog palca, digao desnu nogu i, otkopčavši crvenu elastičnu podvezicu, skinuo desnu čarapu, stavio bosu desnu nogu na mb sjedala stolice, uhvatio i lagno otkinuo dio nokta nožnog palca koji je stršio, nosnicama prinio otkinuti dio i udahnuo miris živog mesa, zatim sa zadovoljstvom odbacio taj otkinuti komadić nokta.

Zašto sa zadovoljstvom?

Zato što je udahnuti miris odgovarao dragim udahnutim mirisima dragih komadića nokta što ih je mladi Bloom, kao polaznik škole za mladež gospođe Ellis, strpljivo svake noći hvatao i otkidao dok je klečao za kratke večernje molitve i ambicioznog mašlarenja.

U koju su se konačnu težnju sada slile sve drage istodobne i kasnije težnje?

Ne da pravom prvorodstva, nasljedstva u jednakim dijelovima ili prenošenjem nasljedstva na najmlađeg sina, naslijedi ili u trajni posjed dobije veliko imanje s dovoljnim brojem jutara, hvati i lakata,

propisanih zemljišnih mjera (procijenjena vrijednost 42£), tresetišta za ispašn koja okraždjn barokni dvorac sa čuvarskom kućicom i prilaznim kolnikom, niti, s drage strane, knću s terasom ili jednu od onih zajedničkim zidom povezanih vila što ih nazivaju *Rus in urbe* ili *Qui si sanaj*, nego da ngovorom n potpno vlasništvo kupi slamom pokrivenu dvokatnu stambenu kuću nalik na bngalov, okrenutu jugu, s vjetrokazom na krovni i gromobranom spojenim sa zemljom, s trijemom pokrivenim biljkama penjačicama (bršljanom ili divljom lozom), s maslinastozelenim nlaznim vratima nksno politiranim, kao kočije, sa sjajnim mjedenim okovima, s pročeljem sa štukalurom, s pozlaćenim nkrasima na žljebovima i zabatn, što se, po mogućnostirazdiže na blagoj nzvisini s lijepim pogledom s balkona s ogradom od kamenih stnpova na nekorištene i korištenjn nenamijenjene okolne pašnjake, 5 ili 6 jntara vlastitog zemljišta nnaokolo, toliko udaljenu od najbliže javne ceste da joj se svjetla po noći mogu vidjeti preko i kroz ukusno podrezann grabovni živici, podignntn na takvu mjestu ne manje od 1 milje ndaljenom od predgrađa glavnog grada, najviše 15 minuta udaljenom od tramvajske ih željezničke pruge (npr. u Dundramu, na jugu, ili u Suttonu, na sjevera, mjestima koja su, i jedno i drago, po svom podneblju, što je dokazano, pogodnom za sušičave osobe, nalik na zemaljske polove), s tim što bi to zemljište trebalo uzeti u zakup na 999 godina, kuću s pripadnim gospodarskim zgradama koja bi imala salon s prozorom na izboju (2 zašiljena luka), sa zidnim termometrom, dnevnu sobu, 4 spavaće sobe, 2 sobe za poslugu, pločicama obloženu kuhinju sa štednjakom i ostavom, predvoqe s uzidanim ormarima za rublje, rasklopnim ormarom za knjige od potanmjele hrastovine u kojem su Encyclopaedia Britannica i Ncw Ccntuiy Dictionary, ukrašenim starinskim srednjovjekovnim i istočnjačkim oružjem, s gongom kojim se poziva na ručak, svjetiljkom od alabastra s visećom zdjelom, automatskim telefonskim aparatom od ebonita s imenikom pokraj njega, ručno tkanim axminsterskiin sagom sa žučkastom podlogom i rešetkastim obrubom, s jednonogim stolom za kartanje s nožicama u obliku pandži, kaminom s masivnim priborom i kronometrom od pozlaćene bronce na okvira kamina, pouzdanim satom sa zvonjavom zvond s katedrale, barometrom s higrorafskom tabelom, udobnim kanapejima i kutnim namještajem podstavljenim crvenim baršunom s dobrim opragama i ulegnutim središtem, trodjelnim japanskim paravanom i pljuvačnicama (klupskog tipa, od bogate vinskicrvene kože koja se s vrlo malo truda može ponovo ulašili lanenim uljem i octom) i stropnim svijećnjakom u sredini s ukrasima od piramidalnih kristalnih

prizmi, s prečkom od savijena drva s papigom toliko pitomom da na prst čovjeku sjeda (s pročišćenim gečnikom), s reljefnim zidnim tapetama, po 10 šilinga tuet, ispruganim tamnocrvenim cvjetnim uzorkom s bogatim gornjim rubom, sa stubištem od tri kontinuirana kraka koja sesijeku pod pravim kutom, od lakirane svijetle hrastovine od koje su oba dijela svake stepenice, potporni stup, balustrada i priruče, s rubnom oplatom ulaštenom kamforovim voskom; kupaonicu s toplom i hladnom vodom, kadom i tušem; nužnik na ispiranje na međukatu s pravokutnim prozorom s jednim mliječnim oknom, s preklopnom daskom, zidnom svjetiljkom, mjedenim lancem i zasunom, naslonom za ruke, nožnom klupicom i umjetničkom oleografijom s unutrašnje strane vrata; drugi nužnik, obični; sobe za služinčad s posebnim sanitarnim i higijenskim prostorijama za kuharicu, glavnu i pomoćnu sobaricu (plaća se automatski povisuje za dvije funte svake druge godine, s pripadnim socijalnim osiguranjem, godišnja nagrada (1 funta) i mirovina (po sistemu 65 godina starosti) nakon 30 godina službe); smočnicu, ostavu, spremište, hladnjaču, pomoćne prostorije, podrum za ugljen i drva sa spremištem vind (običnih i pjenušavih) za ugledne goste kad ih pozove na večeru (večernje odijelo) s phnskom (ugljični monoksid) rasvjetom po čitavoj kući.

Koje bi još atrakcije mogao imati taj posjed?

Kao dodatak, igralište za tenis i rukomet, rasadnik, staklenik-sjcnieu s tropskim palmama, opremljenu na najbolji botanički način, stjenjak s vodoskokom, pčelinjak uređen po ljudskim načelima, ovalne cvjetne gredice na pravokutnim tratinama s ekscentričnim elipsama crvenih i žutih tulipana, plavih morskih lukova, šafrana, sunovrata, kitnjastih karanfila, grahorice, đurđica (lukovice se mogu dobiti kod sir Jamesa W. Mackeyja (d.d.), sjemenje i lukovice na veliko i malo, prodaja sadnica, zastupništvo za umjetna gnojiva, Saekville Street, Upper, 23), voćnjak, povrlnjak i staklenik za vinovu lozu, zaštićen od provalnika zidovima s krhotinama stakla po vrhu, lokotom zaključana šupa za razni, popisani, pribor.

Na primjer?

Klopke za jegulje, vrše za jastoge, ribički štapovi, sjekira, kantar, tocilj, drljača, vezačica snopova, gunj, ljestve na sklapanje, grablje sa 10 zubova, drvene cokule, premetač za sijeno, trozub, kutija s bojom, kist, motika i tako dalje.

Koja bi se poboljšanja naknadno mogla uvesti?

Kunićnjak i peradnjak, golubinjak, topla lijeha, 2 viseće mreže (za domaćicu i domaćina), sunčani sat u sjeni i pod zaštitom zanoveti ili jorgovana, egzotično harmonično uglaseno japansko zvono pričvršćeno na lijevi vanjski dovratnik, velika bačva za vodu, kosilica s bočnim izbacivanjem i sandukom za travu, prskalica za tratinu s gumenom cijevi.

Koje bi prometne olakšice bile poželjne?

Za grad, česte veze vlakom ili tramvajem s njihovih, za svkog od njih posebnih usputnih postaja ili završne stanice. Za selo, velosipedi, bicikl s kotačima slobodnog hoda bez lanca s prikolicom sa strane, ili zaprežna kola, magarac upregnut u kola od prćca ili elegantna dvokolica koju vuče snažan zdepast konj čvrstih kopita (uškopljen šarac, 14 dlanova visok).

Kakvo bi moglo biti ime te buduće ili već sagrađene vile?

Bloomova koliba. Villa Sv. Leopold. Cvjetna villa.

Je li Bloom iz Eccles Streeta 7 mogao zamisliti Bloomina iz Cvjetne vile?

U širokoj odjeći od čiste vune s Harrisovom kapom od tvida, cijena 8 šilinga i 6 penija, u praktičnim vrtnim cipelama s elastičnim ušicama, s poljevačom, kako, poredane, sadi mlade jele, zalijeva, obrezuje, privezuje, sije travu, bez posebnog napora vuče kolica puna korova, u sumrak, okružen mirisom svježih pokošenih vlata, poboljšava zemlju, povećava svoju mudrost, doseže dug život.

Kakav se program intelektualnih aktivnosti mogao istodobno ostvariti?

Amatersko fotografiranje, komparativno proučavanje rehgija, folkloru u vezi s različitim ljubavnim običajima i praznovjegovima, promatranje nebeskih sazviježda.

Kakva lakša razonoda?

Vani: rad u vrtu i u polju, vožnja biciklom po ravnim makadamskim cestama, penjanje na srednje visoka brda, plivanje u svježoj vodi na skrovitom mjestu i neometano veslanje na rijeci u sigurnoj barci ih laganom čamcu s mahm sidrom, na površini bez virova i brzica (u ljetno

doba), večernje šetnje ili krstarenja na konju s razgledanjem pustog krajolika u ugodnom kontrastu s dimom iz koliba u kojima se loži treset (u zimsko doba). Unutra: raspravljanje n toplom kntn o neriješenim povijesnim i kriminalističkim pitanjima; čitanje neskrtaćenih egzotičnih erotskih remek-djela; knćno drvodjelstvo s kntijom za alat u kojoj sn čekić, šilo, čavli, vijei, kositreteni čavlić, svrdlo, kliješta, snažna blanja i izvijač.

Bi li mogao postali plemić-zemljoradnik koji obradnje zemlju i uzgaja stoku?

Nije nemoguće, s 1 ih 2 krave, 1 stogom planinskog sijena i potrebnim poljodjelskim alatom kao što je npr. bućkalica za maslac, mlin za sjčekanje repe itd.

Kakva bi bila njegova građanska uloga i draštveni položaj među plemićkim obiteljima i ladanjskim plemstvom?

Ildnći redosljedom sve većih položaja na hijerarhijskoj ljestvici bio bi vrtlar, zemljoradnik, poljoprivrednik, uzgajač stoke, i na vrhuncu svoje karijere, mjesni ili mirovni sudac s obiteljskim grbom i prikladnim klasičnim geslom (*Semper paratus*), propisno upisan u dvorski imenik (Bloom, Leopold P., član parlamenta, privatni savjetnik, vitez Sv. Patricka, dr phil. (*honoris causa*). Cvjetna villa, Dundrum) i često spominjan u izvještajima s dvora i iz otmjenog društva (gospodin Leopold Bloom sa supragom napustio Kingstown na putu za Englesku).

Kakav je put za sebe izabrao na takvom položaju?

Put koji leži između neprimjerene blagosti i pretjerane strogosti; dije-ljenje nepristrane nepodijeljene nedvojbene pravde, u heterogenom draštvu samovoljnih klasa, koje se neprestano mijenja u duhu veće ili manje socijalne nejednakosti, do krajnje moguće mjere ublažene olakšicama ali uporne do posljednjeg novčića, sa zapljenom imanja, pokretnog i nepokretnog, n korist Krane. Vjeran najvišoj ustavnoj vlasti u zemlji, potaknnt nrođenom ljubavlju prema poštenju, njegovi bi ciljevi bili strogo održavanje javnog reda, suzbijanje mnogih zlo-npotreba premda ne svih istodobno (svaka mjera reforme ili ograničavanja samo je privremeno iješenje što se mora uliti u konačno iješenje), pridržavanje slova zakona (običajnog, pisanog i trgovačkog prava) protiv svih koji mn prevarom izmičn i krše ga u suprotnosti s

mjesnim odredbama i propisima, svih koji (prijestupima i malim krađama sitnog drva za potpalu) obnavljaju stare pravice na šumu, zastagele zbog prestanka važenja, svih koji bahato potiču međunarodno rasno progonjenje, svih koji podržavaju mržnju među narodima, svih koji prostački narušavaju složnost obiteljskog života, svih koji uporno kiše bračnu zajednicu.

Dokažite daje već od rane mladosti volio poštenje.

Mladom gospodinu Percyju Apjohnu je u srednjoj školi 1880. otvoreno rekao da ne vjeraje u nauk irske (protestantske) crkve (kojoj je njegova oca Rudolfa Viraga [kasnije Rudolpha Blooma] od izraelske vjere i vjerske zajednice, 1865. obratilo Društvo za širenje kršćanstva među Židovima) koje se poslije odrekao u korist rimokatoličke vjere u vrijeme kada se ženio i na umu imao brak 1888. Daniclu Magraneu i Francisu Wađu 1882. u vrijeme mladenačkog prijateljevanja (okonačanog preranim odseljenjem prvoga) za noćnih šetnji je zagovarao političku teoriju kolonijalne (npr. kanadske) ekspanzije i teorije evolucije Charlesa Darvina iznesene u djelima *Porijeklo čovjeka* i *Porijeklo vrsta*. Godine 1885. javno je izjavio da je pobornik kolektivnog i nacionalnog ekonomskog programa kakav su zastupali James Fintan Lalor, John Fisher Murray, John Milchel, J. F. X. O'Brien i dragi, agrarne politike Michaela Davitta, konstitucionalne agitacije Charlesa Stewarta Pamella (poslanika za Cork City), mirovnog programa, smanjenja izdataka i reforme Williama Evvarla Gladstonea (poslanika za Midlothian, Sjeverna Britanija) i, da bi potkrijepio svoje političko uvjerenje, popeo se na sigurno mjesto među grane stabla na Northumberland Roadu da prati ulazak (2. veljače 1888) u glavni grad protestne povorke od 20000 bakljonoša, podijeljenih u 120 trgovačkih udruženja, koji su nosili 2000 baklji prateći markizu od Ripona i (čestitog) Johna Morleyja.

Koliko je i kako mislio plaćati za tu vilu na selu?

Prema prospektu Britanskog građevnog društva s državnom potporom za marljive aklimatizirane naturalizirane strance (osnovanog 1874) maksimum od 60 £ godišnje, što iznosi 1/6 osiguranog dohotka od pupilarnih vrednosnih papira, a što predstavlja 5% obične kamate na glavnice od 1200 £ (ukupna svota plativa za 20 godina), od čega 1/3 treba platiti pri kupnji a ostatak, tj. 800 £ plus 2 1/2% kamate na tu svotu, u obliku godišnje najamnine, svakog kvartala u jednakim

obrocima sve dok se za 20 godina ne amortizira zajam za tu kupnju, što godišnje, uključujući i zakupitinu, iznosi 64 £, s tim da isprave o vlasništvu koje sadrže klauzulu pridržaja koja predviđa prisilnu prodaju, gubitak prava i međusobnu nadoknadu u slučaju duljeg neplaćanja propisanih obroka, ostaju u vlasništvu vjerovnika ili više njih, inače kuća s posjedom koji joj pripada postaje apsolutno vlasništvo stanara zakupnika nakon isteka ugovorenog broja godina.

Koji bi brži ali opasni putovi za stjecanje bogatstva mogli odmah omogućiti tu kupnju?

Privatni bežični telegraf koji bi Morseovim znakovima dojavljivao ishod nacionalne konjske trke s davanjem prednosti (na ravnom ili s preponama) na udaljenost od 1 ih više milja i osmina milje, u kojoj bi pobijedio kakav autsajder s 50 prema 1, u 3 sala i 8 minuta po podne u Ascotu (prema Greemvichu), lako da bi vijest stigla u Dublin i mogla se koristiti za klađenje u 2.59 po podne (prema Dunsinku). Neočekivano otkriće nekog predmeta velike novčane vrijednosti (dragog kamena, vrijedne neupotrijebljene ih poništene poštanske marke [7 šilinga, svijetloljubičasta, nenazubljena, Hamburg, 1886; 4 penija, mžičasta, plavi papir, nazubljena, Velika Britanija, 1855; 1 franak, sivkasta, službena, mpičasta, s dijagonalnim pretiskom, Luksemburg, 1878], starog kraljevskog prstena, unikatnog primjerka) u neobičnom skrovištu ili na neobičan način: iz zraka (ispustio ga orao u letu), iz vatre (usred pougljenjenih ostataka neke izgorjele zgrade), u mora (između olupina, naplavina, na potonulom brodu i podrtine), na zemlji (u želucu neke jestive ptice). Poklon nekog španjolskog zatočenika, daleko blago koje se sastoji od dragocjenosti ili gotovine ili zlatnih šipki, što ga je prije 1793 godina deponirao u nekoj solventnoj banci uz 5% kamate na kamate u ukupnoj vrijednosti od 5.000.000 £ sterlinga (pet milijuna funti sterlinga). Ugovor s nekim nepromišljenim ugovaračem o isporuci 32 pošiljke određene robe uz plaćanje u gotovu prilikom isporuke svake pošiljke po početnoj cijeni od 1/4 penija, koja će stalno rasti, geometrijskom progresijom po stopi od 2 (1/4, 1/2 penija, 1, 2, 4,8 penija, 1 šiling i 4 penija, 2 šilinga i 8 penija sve do 32 obroka). Pripremljeni plan zasnovan na proučavanju zakona vjerojatnosti, kojim bi se razbila banka u Monte Carlu. Rješenje stoljetnog problema kvadrature kruga, vladina nagrada 1.000.000 £ sterlinga.

Bi li se veliko bogatstvo moglo steći s pomoću industrije?

Poboljšanjem većeg broja dunama pustog pjeskovitog tla, kako se predlaže u prospektu Agendatha Netaima, Bleibtreustrasse, Berlin, W. 15, sadnjom nasada naranača i lubenica i pošumljavanjem. Iskorištavanjem starog papira, krzna kanalizacijskih štakora, ljudskog izmeta koji ima kemijska svojstva, s obzirom na veliku proizvodnju prvog, veliko mnoštvo đmzog i ogromne količine trećeg, jer svako ljudsko biće prosječne životne dobi i teka godišnje proizvede, ne računajući vodene nusprodukte, ukupnu težinu od 36 kg (miješana životinjska i biljna hrana), što treba pomnožiti sa 4.386.035, ukupnim stanovništvom Irske, prema popisu iz 1901. godine.

Je li bilo i dalekosežnijih planova?

Plan koji bi trebalo uobličiti i podastrijeti na odobrenje lučkim vlastima za iskorištavanje bijelog ugljena (vodene snage) koji bi se dobio izgradnjom elektrane na mjestu gdje je plima najveća, kod dublinskog lukobrana ili kod slapa Poulaphouca ili Powerscourt ili s pomoću brana na glavnim rijekama za ekonomsku proizvodnju od 500.000 KS električne energije. Plan da se nasipom zatvori delta na poluotoku Nortn Buli u Dollymountu i da se na rtu što se koristio za igralište goifa i streljište, sagradi asfaltirana poljana s kockarnicama, štandovima, streljanama, hotelima, pansionima, čitaonicama, kupalištima za oba spola. Plan za korištenje psećih i kozjih zaprega za jutarnju dostavu mlijeka. Plan za razvoj irskog turističkog prometa u Dublinu i okolici, s pomoću riječnih motornih čamaca koji bi saobraćali na dijelu rijeke između Island Biidgca i Ringsenda, kočija s poprečnim klupama, lokalnih uskotračnih željeznica i izletničkih parobroda za plovību uz obalu (10 šilinga po osobi na dan, uključujući vodiča s poznavanjem triju jezika). Plan za oživljavanje putničkog i teretnog prometa na irskim vodenim putovima, kada se očiste korita. Plan da se tramvajskom prugom poveže stočno sajmište (North Circular Road i Prussia Street) s kejevima (Sheriff Street, Lower, i East Wall), usporedno sa željezničkom prugom (povezansom s Velikom Južnom i Zapadnom željezničkom prugom) između stočnog sajmišta, raskrižja Liffey i završne stanice Velike zapadne Midland željeznice, North Wall 43 do 45, u blizini terminala ili dublinskih ogranaka Velike centralne željeznice. Engleske Midland željeznice, Dublinskog parobrodarskog poduzeća, Lancashirske i Yorkshirske željeznice, Dublinskog i Glasgovvskog parobrodarskog društva, Glasgovskog, Dublinskog i Londonder-

iyjskog parobrodarskog društva (Laird Linč), Britanskog i Irskog parobrodarskog društva, Duolinskih i Morccambskih parobroda. Londonskog i Sjeverozapadnog željezničkog društva, iskrcajnih skladišta Uprave dublinske luke i dokova i skladišta za pretovar Palgravca, Murphyja i dr., brodovlasnika, parobrodarskih predstavnika za Mediteran, Španjolsku, Portugal, Francusku, Belgiju i Nizozemsku i Liverpoolskog osiguravajućeg društva, lako što bi se troškovi za nabavu lokomotiva i vagona za prijevoz stoke i dodatnu kilometražu, za što se brine Udruženo dublinsko tramvajsko društvo, d.d., pokrili porezom na ispašu.

Kakvom bi prolazom ugovor za nekoliko takvih planova postao prirodna i neophodna apodoza?

Danim jamstvom u visini potrebne svote, potporom, darovnicom ili prijenosom vlasništva za života darovatelja ih ostavštinom pošlo je darovatelj bezbolno preminuo, istaknutih financijera (Blum Paša, Rothschild, Guggenheim, Hirsch, Montefiore, Morgan, Rockefeller) koji raspoložu šestocifrenim bogatstvom nagomilanim u toku uspješnog života, te bi se tako, udruživanjem kapitala i povoljnih okolnosti, potigao željeni cilj.

Kakva bi ga slučajnost mogla učiniti neovisnim o lom bogatstvu?

Neovisno otkriće neiscrpane zlatne žile.

Zbog čega je razmišljao o tako teško ostvarljivim planovima?

Jedan od njegovih aksioma bio je da slična razmišljanja ili priče o samom sebi što ih sam sebi automatski priča, ili mimo prisjećanje na prošlost, ako se to po navici čini prije odlaska na spavanje, smanjuju umor i za ishod imaju zdrav san i obnovljenu vitalnost.

Čime je to potkrepljivao?

Kao biolog znao je da čovjek u 70 godina ukupnog života najmanje 2/7, tj. 20 godina, provede u snu. Kao filozof znao je da se do kraja svakog određenog života ostvari samo neizmjereno mali dio ljudskih želja. Kao fiziolog vjerovao je u umjetno ublažavanje štetnih utjecaja koji uglavnom djeluju za vrijeme sna.

čega se bojao?

Da ne izvrši ubojstvo ili samoubojstvo u snu zbog pomračenja uma, neizmjerljive kategoričke moći rasuđivanja smještene u moždanim vijugama.

O čemu je obično na kraju razmišljao?

O osobitom jedinstvenom reklamnom oglasu pred kojim bi prolaznici u čudu zastajali, novini među reklamama, bez ikakvih vanjskih dodataka, svedenoj na najjednostavnije i najefikasnije elemente neprelazeci granice letimičnog pogleda i u suglasju s brzinom moderog života.

Što je bilo u prvoj nezaključanoj ladiei?

Bilježnica za krasopis. Vere Foster's s ilustracijama na omotu, vlasništvo Milly (Milieent) Bloom, u kojoj su na nekoliko stranica bih naertani geometrijski likovi, označeni *Tatica*, koji su predstavljali veliku okmglu glavu sa 5 uspravnih vlasi, 2 oka u profilu, tijelo gledano sasvim sprijeda sa 3 velika dugmeta, 1 trokutastom nogom; 2 rzbhjedjele fotografije kraljice Alexandre od Engleske i Maoud Branseombe, giuimicc i profesionalne ljepotice; božićna razglednica na kojoj je bila naslikana neka biljka penjačica, natpis *Mizpah*, datum Božić 1892, ime pošiljaoca: gosp. i gđa M. Comerford, stihovi: *Neka ti ovi božićni dani budu radošću, mirom i srećom obasjani*; komadić crvenog, djelomice rastopljenog pečatnog voska kupljenom na prodajnom odjelu papirnice gg. Hcly, d.d., Dame Street 89, 90 i 91; kutija s ostatkom velikog tuceta pozlaćenih pera "J", nabavljenih na istom odjelu iste tvrtke; pješčani sat koji se valjao zajedno s pijeskom koji se u njemu valjao; zapečaćeno (nikad neotpečaćeno) proročanstvo koje je Leopold Bloom napisao 1886. o posljedicama koje će nastati ako se prihvati prijedlog zakona Williama Ewarta Gladstonea o autonomiji Irske, iz 1886. godine (nikad nije prihvaćen); ulaznica br. 2004 za dobrotvorni sajam S. Kevina, cijena 6 penija, 100 nagrada; jedno dječje pismo, s datumom, ponedjeljak s velikim p, koje glasi: veliko t Tatice zarez veliko k Kako si upitnik veliko j Ja sam vrlo dobro točka novi red potpis s kićenim velikim m Milly bez točke; broš s kamejom, vlasništvo Ellen Bloom (rođene Higgins), pokojne; igla za kravatu, s kamejom, vlasništvo Rudolpha Blooma (rođenog Virag), pokojnog; 3 strojem pisana pisma, naslovnik Hemy Flovver, Poste restante, Westland Row, pošiljalac Martha Clifford, Poste restante, Dolphin's Bam; transkribirano

ime i adresa pošiljaoca triju pisama pisanih obrnutim abecednim bu- strofedoničnim punkliranim četverorednim kriptogramom (s izosta- vljenim samoglasnicima) N. 1GS./V/1. UU. 0?^W. OKS. MHaf. IM; izrezak iz engleskog tjednika Mojeruo društvo, o tjelesnom kažnjavanj u u djevojačkim školama; ružičasta vrpca koja je 1899. ukrašavala uskršnje jaje; dva djelomice razmotana prezervativa s dodatnom ke- sicom, nabavljena putem pošte, poštanski pretinac 32, pošta Charing Cross, London, W.C.; 1 svežanj sa 12 svijetložutih omotnica i tanko iscrtanim listovnim papirom, s vodenim znakom, sada smanjen za 3; nekoliko različitih austrougarskih novčića; 2 listića Opće kraljevske ugarske lutrije; povećalo slabe snage; 2 erotske razglednice koje pokazuju a) oralni snošaj između neke gole seniorite (prikazane odo- traga, gornji položaj) i golog torera (prikazanog sprijeda, donji po- ložaj) b) kako neki redovnik (potpuno odjeven, oborena pogleda) analno siluje neku redovnicu (djelomice odjevenu, otvorena pogleda), nabavljene putem pošle, poštanski pretinac 32, pošta Charing Cross, London, W.C.; izrezak iz novina s uputom za renoviranje starih smeđih cipela; poštanska marka od 1 penija, svijetolj ubičasta, iz doba vladavine kraljice Viktorije; tabla s mjerama Leopolda Blooma sastavljena prije, za vrijeme i nakon dvomjesečne stalne upotrebe Sandow-Whitclcyjeve sprave za jačanje mišića (za muškarce 15 šilinga, za atlete 20 šilinga), grudi 71 cm i 73 cm; mišice 22,8 cm i 25,4 cm, podlaktica 21,6 cm i 22,8 cm; bedro 25,4 cm i 30,6 cm; list 28 cm i 30,6 cm; 1 prospekt Čudotvorca, najboljeg lijeka na svijetu za rektalne bolesti, šalje izravno Čudotvorac, Coventiy House, South Place, London EC, naslovljen (pogrešno) na gospodu L. Bloom s kratkom popratnom uputom koja (pogrešno) počinje s: Poštovana gospodo.

Navedite izraze u tekstu kojim se u prospektu ističu prednosti toga čudotvornog lijeka.

Liječi i ublažava dok spavate, u slučaju teškoća s puštanjem vjetrova pomaže prirodi na najvrnsnji način, pruža trenutačno olakšanje pri istjerivanju plinova, drži crijeva čistim i omognćnje slobodno prirodno djelovanje, početni izdatak od 7 i pol šilinga stvara od vas novog čovjeka i život vrijednim življenja. Čndotvorac je osobito koristan za dame, predstavlja ugodno iznenađenje kada primijete sjajan rezultat, kao gutljaj hladne svježe izvorske vode u sparni ljetni dan. Preporučile ga svojim prijateljicama i prijateljima, služi vam do kraja života. Utaknile dugi okrugli vrh. Čudotvorac.

Je li bilo svjedočanstava?

Mnoštvo. Od nekog svećenika, britanskog pomorskog oficira, glasovitog književnika, poslovnog čovjeka, neke bolničarke, majke petoro djece, nekog poremećenog jadnika.

Kako je završavao završni dio svjedočanstva toga poremećenog jadnika?

Kakva šteta što vlada nije lim čudotvorcima opskrbljivala naše momke za vrijeme rala u Južnoj Africi! Kakvo bi to bilo olakšanje!

Koji je predmet Bloom dodao toj zbirci predmeta?

Četvrto pisaćim strojem napisano pismo što ga je Hemy Flovver (ako je H. F. jednako L. B.) primio od Marthe Cliffoid (nadi M. C.).

Koja je ugodna misao pratila taj čin?

Misao da je, bez obzira na dotično pismo, njegovo magnetsko lice, lik i vladanje u toku proteklog dana povoljno prihvatila jedna žena (gda Josephine Breen, rođena Josie Powell), jedna bolničarka, gospođica Callan (krsno ime nepoznato), jedna djevojka, Gerlruide (Gerly, prezime nepoznato).

Kakva se mogućnost pružala?

Mogućnost da n ne baš najbližoj bdnćnosti, nakon skupe večere u privatnom stann n draštvu neke elegantne kurtizane, prekrasnog tijela, umjereno koristoljnive, višestmko obrazovane, gospodskog porijekla, pokaže moć svoje muške privlačnosti.

Što je bilo n dragoj ladici?

Dokumenti: krsni list Lcopolda Panlc Blooma; polica osiguranja na 500 funti kod Osiguravajńćeg društva škotskih udovica, u korist Milicent (Milly) Bloom, koja vrijedi nakon 25 godina kao polica s kamatama na 430 £, 462-10-0 £ i 500 £ nakon šezdeset godina ili nakon smrti, nakon 65 godina ili nakon smrti i nakon smrti, alternativno, ili kao polica s kamatama (n cijelosti plaćena) na 299-10-0 £ zajedno s nplatom u gotovu od 133-10-0 £ po izboru; štedna knjižica Ulsterske banke, podružnica College Grecn, koja je pokazivala polugodišnje stanje uloga na dan 31. prosinca 1903, sa saldnom u korist ulagača: 18-14-6 £ (osamnaest funti sterlinga, četrnaest šilinga i šest penija) čiste

osobne svojine; potvrda o vlasništvu 4% kanadskih državnih obveznica (nominalne vrijednosti) u iznosu od 900 £ (oslobodeno poreza); potvrde Uprave katoličkih groblja (Glasnevin) o kupnji zemljišta za grob; izrezak iz lokalnih novina o promjeni imena jednostranim pismenim podneskom.

Navedite tekst te obavijesti.

Ja, Rudolph Virag, sa sadašnjim prebivalištem u Clanbrassil Streću 52, Dublin, ranije nastanjen u Szombathelyju, u Kraljevini Ugarskoj, ovim putem izjavljujem da sam uzeo i da od sada ubuduće u svim okolnostima i u svako doba želim da mi ime bude Rudolph Bloom.

Koji su još predmeti što se odnose na Rudolpha Blooma (rođenog Virag) bili u drugoj ladici?

Jedna neraspoznaljiva dagerotipija Rudolfa Viraga i njegova oca Leopolda Viraga izrađena 1852. godine u ateljeu njihova (pojedinačno) prvog i dragog rođaka, Stefana Viraga iz Szesfehervara, Mađarska. Jedna stara hagada u kojoj je naočalima s konveksnim lećama u rožnatom okviru bilo označeno mjesto zahvalnice među obrednim molitvama za Pashu (Uskrs); jedna razglednica Queen's Hotela, u Ennisu, vlasnik Rudolph Bloom; jedna omotnica naslovljena; *Mom dragom sinu Leopoldu.*

Koje je dijelove rečenica u sjećanje prizvalo čitanje tih četiriju cijelih

Sutra će biti tjedan dana otkako sam primio... nema smisla, Leopoldc, da budem... s tvojom dragom majkom... to se više ne da izdržati... njoj... za mene je sve svršeno... budi dobar prema Athosu, Leopoldc... dragi moj sine... uvijek... na mene... *das Herz... Got! dein...*

Koje su uspomene na ljudsko biće koje je patilo od progresivne melankolije, ti predmeti izazvali u Bloomu?

Na starca, udovca, neočešljanc kose, u krevetu, pokriven glave, koji uzdiše; na bolesnog psa, Athosa; na akonit uziman u sve većim dozama stotinki grama i grlima, kao sredstvo protiv sve jače neuralgije; na mrtvačko lice sedamdesetgodšnjaka, samoubojstvo trovanjem.

Zašto je Bloom osjetio grižnju savjesti?

Zato što se u mladenačkom gnjevu potejenjivački odnosio prema nekim vjerovanjima i obredima.

Kao što su?

Zabrana uživanja mesa i mlijeka za istim obrokom; tjedni simpozij nekoordinirano apstraktnih, do zanosa konkretnih merkantilnih eksistovjernih ekskompatriota; obrezivanje muške djece; nadnaravna priroda židovskog Svetog pisma; neizreivost tetragrammatona; svetost sabbatha.

Kako su mu ta vjerovanja i obredi sada izgledali?

Ne mnogo razboritiji nego što su mu onda izgledali, ne manje razboriti nego što mu druga vjerovanja i obredi sada izgledaju.

Koja je bila njegova prva uspomena na Rudolp'na Blooma (pokojnog)?

Rudolph Bloom (pokojni) obrnutim je redosljedom svom (šestgodišnjem) sinu Leopoldu Bloomu pričao o seljakanju i naseljavanju po gradovima Dublinu, Londonu, Firenci, Milanu, Beču, Budimpešti,

Q7\mh'> 9^i7rnima 7'trlruu\Jeh;o j^ni/mnurtiorj)^oVl^n IV/f>>riii

Tereziju, austrijsku caricu, ugarsku kraljicu), dajući mu trgovačke savjete (čuvaj peni, funta će se čuvati i sama). Leopold Bloom (šestgodišnji) pratio je ta pripovijedanja neprestano gledajući na zemljopisnu kartu Evrope (političku) i predlažući da se u različitim spomenutim središtima osnuju poslovne podružnice.

Jeli vrijeme jednako premda drukčije izbrisalo sjećanje na te seobe kod pripovjedača i kod slušatelja?

Kod pripovjedača starenjem i zbog uzimanja narkotičnog otrova; kod slušatelja starenjem i zbog djelovanja rastresenosti na uživljanje u iskustva drugih.

Koji su karakteristični postupci pripovjedača bili popratne pojave amnezije?

Ponekad bi jeo a da prethodno nije skinuo šešir. Ponekad bi halapljivo s nagnutog tanjura srkao sok od kreme od ogrozda. Ponekad bi tragove jela s usana uklonio kakvom rasparanom omotnicom ili kojim dragim dohvatljivim komadom papira.

Koje su dvije pojave senilnosti bile češće?

Kratkovidno brojenje novca prstima, podrigivanje zbog preobilnog jela.

Koji su predmeti pmžali djelomičnu utjehu za te uspomene?

Daroviuca, štedna knjižica, potvrda o posjedovanju dionica.

Unakrsnom multiplikacijom udaraca sudbine, od kojih su ga te pri-pomoći štitile i eliminacijom svih pozitivnih vrijednosti svodite Blooma na beznačajnu negativnu irealnu nestvarnu veličinu.

Uzastopnim, silaznim hijerarhijskim redosljedom: siromaštvo: uličnog prodavača lažnog nakita, ntjerivača neutjerivih i snmjivih dugova, zamjenika sakupljača općinskih daća i poreza za sirotinju. Prosjaštvo: lažnog bankrotera s neznatno odmjerenom kaznom, koji plaća 1/4 penija za funtu, uličnog nosača reklama, raznosača oglasa, noćnog skitnice, spletkara nlice, sakatog mornara, slijepog mladića, nmirovljenog sndskog službenika, dosadnjakovića, čankoliza, razvrzigre, laskavca, čudaka kojem se svi smiju dok sjedi na klupi u paiku pod otvorenim starim probušeuim kišobranom. Oskudica: stanara Staračkog doma (Royal Hospital) u Kilmainhamu, stanara Simpson's Hospitala za siromašne ali ugledne muškarce nesposobne za rad zbog kostobolje ili stjepoće. Krajnja bijeda: starog impotentnog suludog siromaha bez prava glasa koji živi o općinskom trošku.

Uz koja dodatna poniženja?

Bezdušnu ravnodušnost nekad ljubaznih žena, prezir snažutih muškaraca, primanje korice kraha, pretvaranje znanaca koje slučajno susretne da ga više ne poznaju, lajanje pasa skitnica bez ogrlice i bez vlasnika, djecu koja na nj bacaju gnjilo voće i povrće, malo ili nimalo vrijedno, itimalo ili manje nego nimalo.

Čime bi se mogao izbjeći takav položaj?

Smrću (promjenom stanja); odlaskom (promjenom mjesta).

Što je prihvatljivije?

Ovo potonje, linijom manjeg otpora.

Koja su razmišljanja odlazak činila ne baš poželjnim?

Neprestano zajedničko obitavanje koje sprečava uzajamnu podnošljivost osobnih mana. Sve uvreženija navika samostalnog kupovanja. Potreba da se nestalnošću privremenog boravišta suprotstavi stalnosti taniće.

Zbog kojih se razmišljanja odlazak nije činio nerazborit?

Dotične su se strane, sjedinivši se, povećale i umnožile, nakon čega su izrodile potomstvo i odgojile ga, tč bi se sirane, ako se ne razjedine, opet morale sjediniti da bi se mogle povećavati i umnožavati, što bi bilo apsurdno, morale sjedinjenjem stvoriti prvotni par sjedinjenih strana, što bi bilo nemoguće.

Koja su razmišljanja odlazak činila poželjnim?

Privlačni karakter nekih krajeva u Irskoj i inozemstvu, kako ih prikazuju opće višebojne zemljopisne karte ili specijalke generalštaba primjenom visinskih oznaka i sjenčanjem.

U Irskoj?

Moherske hridi, vjetrovite pustare Connemare, Lough Neagh s potonulim okamenjenim gradom, Divov prolaz, Fort Camden i Fort Carlisle, Zlatna dolina Tipperaryja, Aranski otoci, pašnjaci kraljevske grofovije Meath, Brigidin brijest u Kildareu, brodogradilište Queen's Island u Belfastu, Salmon Leap, jezera Killameyja.

U inozemstvu?

Ceylon (s nasadima mirodija koji čajem opskrbljuju u Thomasa Kemana, predstavnika tvrtke Pulbrook, Robertson & Co, Mincing Lane 2, London, E. C., Dame Street 5, Dublin), Jeruzalem, sveti grad (s Omarovom džamijom i Vratima Damaska, cilj svih težnji), Gibraltarski tjesnac (jedinstveno rodno mjesto Marion Twecdy), Partenon (s kipovima nagih grčkih božanstava), tržište novca u Wall Strcetu (koje upravlja međunarodnim novčanim poslovima), Plaža de toros u La Linci, u Španjolskoj (gdje je O'Hara iz bataljona Camcronovih strijelaca ubio bika), Nijagara (preko koje nijedno ljudsko biće nije prešlo nekažnjeno), zemlja Eskima (koji jedu sapun), zabranjena zemlja Tibet (iz koje se nijedan putnik ne vraća), Napuljski zaljev (što vidjeti ga znači umrijeti), Mrtvo more.

Pod čijim vodstvom, sljedeći koje znamenje?

Na mora, na sjevera, noću prema sjevernjači smještenoj u sjecištu ravno povučene crte od bele do alfe u Velikom medvjedu produžene i presječene s vanjske strane kod omega i hipolentze pravokutnog trokuta što ga tvori tako nastala crta alfa-omega i crta alfa-delta u Velikom medvjedu. Na kopnu, na jugu, prema bisferičnom mjesecu koji se u nepotprmo promjenljivim mjesječevim fazama otkriva kroz stražnji izrez nepotprmo zakopčane suknje neke gojazte nemarne prolaznice, sljedeći stup od oblaka danju.

Kakvim bi se novinskim oglasom objavio nestanak iščeklog?

Pet funti nagrade za otmjenog gospodina, nestalog, otegot ili odlutalog iz svoga stana u Ecelcs Strectu 7, starog oko 40 godina, koji se odaziva na ime Bloom, Leopold (Poldy), visok 1 m i 76 cm, krupan, maslinaste boje lica, možda mu je od tada narasla brada, kada je posljednji put viđen, nosio je crno odijelo. Gornja svota bit će isplaćena za svaku obavijest koja pripomogne da ga se pronađe.

Kojim bi se univerzalnim binomnim nazivima mogao označiti njegov entitet i neentitet?

Svima prividan ili nikome poznat. Svečovjek ili Nitko.

Što bi mu bila nagrada?

Čast i darovi stranaca, prijatelji svečovjeka. Besmrtna nimfa, ljepotica, nevjesta Nikoga.

Zar se iščekzli ne bi nikad nigdje ni na koji način pojavio?

Uvijek bi lutao, od samog sebe progonjen, do krajnjih granica svoje kometске putanje, s onu stranu zvijezda stajaćica i nestalnih sunaca i samo teleskopom vidljivih planeta, nebeskih beskućnika i luhaca, do krajnjih granica svemira, prelazeći iz zemlje u zemlju, između narodi, usred zbivanja. Negdje bi nečujno čuo i nekako se nerado, pod utjecajem stmca, odazvao pozivu da se vrati. Odatle, nestavši iza sazvi-ježda Sjeverna kruna, on bi se nekako ponovo, preporođen, pojavio iznad delte u sazviježđu Kasiopeje i nakon bezbrojnih eona lutanja vratio se kao tajanstveni osvjetnik, izvršilac pravde nad zlikovcima, nepoznat križar, probuđen spavač s novčanim sredstvima koja (prema pretpostavci) nadmašuju ona što ih ima Rothschild ili kralj srebra.

što bi takav povratak učinilo nerazboritim?

Nezadovoljavajuća jednadžba između odlaska i povratka u vrijeme kroz reverzibilni prostor i odlaska i povratka u prostor kroz reverzibilno vrijeme.

Djelovanje kojih sila je, stvarajući inerciju, učinilo odlazak nepoželjnim?

Kasni sat koji nagoni na okhjevanje; noćna tmica koja sve čini nevidljivim; nesigurnost prostora koja sve čini opasnim; potreba za poćinkom koja osnjećuje kretanje; blizina zaposjednutog kreveta koja nepotrebnim čini traženje; oćekivanje topline (ljudske) ublažene svježinom (plahti), koja osujećnje želju i sve čini poželjnim; kip Narcisa, zvuk bez odjeka, ųudena ųudnja.

Koje prednosti ima zaposjednuta postelja u usporedbi s nezaposjednutom?

Otklanjanje noćne samoće, veću kakvoću ljudskog (zrela ųena) grijanja od neųivog (termofor), stimulans jutarnjeg dodira, ušteda glaćanja ako hlaće paųljivo sloųimo i po duųini stavimo između feder-madraca (prugastog) i vunenog madraca (kockastog).

Koje je uzastopne uzroke nagomilanog umora, ųto ih je prije nego ųto je ustao naslutio Bloom, prije nego ųto je ustao, tiho prizvao u sjećanje?

Pripremanje doručka (ųrtva paljenica); intestinalna kongestija i premeditativna defekacija (svetinja nad svetinjama); kupelj (obred Ivanov); pogreb (obred Samuelov); oglas Alexandra Keyesa (urim i tumim); neobilan rućak (obred Melkizedekov); posjet muzeju i Nacionalnoj biblioteci (sveto mjesto); lov na knjige po Bedford Rowu, Merchants' Archu, Wellington Quayju (Simhat Tora); glazba u hotelu Ormond (Šira Širim); prepirka s divljim trogloditom u krćmi Bernarda Kiemana (holokaust); prazni vremenski razmak koji ukljućuje voųnju koćjom, posjet kući ųalosti, rastanak (pustinja); erotizam izazvan ųenskim ekshibicionizmom (obred Onanov); zakašnjeći porod gospode Mine Purefoy (ųrtva uzdignuća); posjet ozloglašenoj kući Belle Cohen, Tyrone Street, Lower, 82, te kasnija kavga i guųva u Beaver Streetu (Armagedon); noćna ųetnja do Koćjaškog svratišta kod mosta Buli i natrag (pokora).

Koju je zagonetku, što se sama od sebe nametnula, Bloom shvatio kada je kanio ustati i otići tako da svemu učini kraj kako njemu ne bi bio kraj?

Uzrok kratkom oštrom nepredvidljivom glasnom samotnom pucketanju što se širi iz bešćutne tvari žilicama prošaranog drvenog stola.

Koju zagonetku, što je sama od sebe iskrsnula Bloom, koji je ustao i krenuo skupljajući raznobojne raznolike mnogobrojne dijelove odjeće, nije shvatio?

Tko je MTntosh?

Koju je, samu po sebi jasnu zagonetku o kojoj je s nedosljednom upornošću mozgao već 30 godina, Bloom, napravivši prirodnu tamu ugasišći umjetno svjetlo, odjednom tiho shvatio?

Gdje je bio Mojsije kada se ugasila svijeća?

Koje je nesavršenosti u tom savršenom danu Bloom, noseći za-boravljene dijelove odjeće nedavno razodjevenog muškarca, šutke, postepeno nabrojio?

Privremeni neuspjeh zato što nije postigao obnavljanje jednog oglasa; nije od Thomasa Kcmara (zastupnika tvrtke Pulbrook, Robertson & Co, Dame Street 5, Dublin, i Mincing Lane 2, London E. C.) dobio određenu količinu čaja; nije ustanovio imaju li helenska ženska božanstva stražnji rektalni otvor ili nemaju; nije dobio ulaznicu (bes-platnu ili plaćenu) za predstavu *Leah* s gospođom Bandmann Palmcr u Gaiety Theatreu, South King Street 46,47,48, 49.

Sliku kojeg je neprisutnog lica Bloom, zastavši, nijemo prizvao u sjećanje?

Lice njenog oca, pokojnog majora Briana Coopera Tweedyja, iz pnkov-nije Kraljevski dubinski strijelci, iz Gibraltara i Rehobotha, Dolphin's Barn.

Koje su povratne slike istog bile hipotetično mogućće?

Kako se na terminala Velike sjeverne željeznice, u Amiens Streetu, stalnim jednakim ubrzavanjem, ndaljava po tračnicama što se, ako ih produžimo, susreću u beskonačnosti; kako se po tračnicama, pruženim

iz beskonačnosti, sa stalnim jednakomjernim usporavanjem, na terminalu Velike sjeverne željeznice, u Amiens Streetu, vraća.

Koje je različite dijelove intimne ženske odjeće spazio?

Par novih nezauzdatih polusviljenih crnih ženskih čarapa, par novih ljubičastih podvezica, ženske gaćice velikog broja, od indijskog muslina, s dubokim izrezima, prožete mirisom opoponaksa, jasmina i Murattijevih turskih cigareta, s dugom sjajnom čeličnom zapinjačom, zakopčanom i iskrivljenom, košuljac od batista s tankim čipkastim rubom, plisiranu podsuknju od plavog svilenog moarea; svi ti predmeti bili su neuredno položeni na poklopac četverouglastog kovčega, okovanog sa četiri letvice, s kopicama na uglovima, sa šarenim naljepnicama, s inicijalima na prednjoj strani ispisanim bijelim pismenima B. v-uuci iwcuu'j.

Koje je predmete nintimne naravi spazio?

Komodul sa slomljenom nogom, potpuno pokrivenu četvrtastim komadom kretena oslikanog jabukama, na kojoj je ležao crni ženski slamnati šešir. Toaletnu gamitum s narančastim obrabom, kupljenu koci i knryja Pncca, trgovca pletenom robom, pokućstvom, gulanterijom, porculanom i željezarijom, Moorc Street 21, 22, 23, bez reda porazmjешtenu po umivaoniku i po podu, koja se sastojala od zdjele za umivanje, zdjelice za sapun i stalka za četkice (na umivaoniku, zajedno), vrča i noćne posude (na podu, odvojeno).

Što je Bloom učinio?

Stavio je dijelove odjeće na stolicu, skinuo ostatak svoje odjeće, ispod jastuka pokraj uzglavlja izvukao složenu dugu bijelu noćnu košulju, glavu i ruke uvukao u odgovarajuće otvore noćne košulje, premjestio jastuk s uzglavlja na podnožje kreveta, primjereno namjestio plahte i uvukao se u krevet.

Kako?

Obzimo, kao i uvijek kada je ulazio u neki stan (svoj ili tuđi); pažljivo, jer su opmge u madracu bile stare, mjedeni koluti i viseće zmijolike šipke klimave i zvekelave kad se dodirnu i nalegnu; oprezno, kao da ulazi u leglo i zasjedlu zmija i bluda; lagano, da što manje uznemirava; s poštovanjem prema krevetu začeca i rađanja, izvršenja bračne objube i preljuba, sna i smrti.

što su, dok su se pomalo pružali, osjetili njegovi udovi?

Nove čiste plahte, dodatne mirise, prisutnost nekog ljudskog tijela, ženskog, njenog, otisak nekog ljudskog tijela, muškog, ne svoga, nekoliko mrvica, nekoliko komadića mesa iz konzerve, ponovo kuhanog, koje je uklonio.

Da se nasmiješio, zašto bi se nasmiješio?

Na pomisao da svaki koji ulazi misli da je on prvi koji ulazi dok je zapravo uvijek samo posljednji u nizu onih prethodnih, čak i kada je prvi u nizu koji slijedi, da svaki misli daje prvi, posljednji, sam i jedini, dok zapravo nije ni prvi ni posljednji ni sam ni jedini u nizu koji u beskonačnosti počinje i u beskonačnost se ponavlja.

U kakvom nizu onih prethodnih?

Pretpostavimo h da je Mulvey bio prvi, u nizu što ga tvore Pemose, Bartell d'Aicy, profesor Goodvvin, Julius Mastiansky, John Hemy Menton, otae Bernard Corrigan, neki seljak na izložbi konja Kraljevskog dublinskog dmštva, Maggot O'Reilly, Matthew Dillon, Valentine Blac Dillon (gradonačelnik Dubhna), Christopher Callinan, Lenehan, neki tahjanski verglaš, neki nepoznati gospodin u Gaiety Theatren, Benjamin Dollaid, Simon Dedalus, Andrevv (prijandura) Brnrke, Joseph Cnffe, Wisdom Hely, savjetnik John Hooper, dr Franeis Brady, otac Sebastijan iz Mount Argusa, čistač eipela kod glavne pošte, Hngh E. (Vatreni) Boylan i tako redom i tako dalje bez kraja i konea.

Na što je mislio u vezi s posljednjim članom log niza, zadnjim koji je ležao n lom krevetu?

Na njegovu snagu (grdosija), tjelesnu gradu (gadljivae), trgovačku sposobnost (grabljivae), dojam što ga ostavlja na ljude (gizdavac).

Zašto je promatrač, osim na snagu, tjelesnu gradu i trgovačku sposobnost, mislio i na dojam što ga dotični ostavlja na ljude?

Zato što je kod prethodnih članova istog niza sve češće primjećivao istu pohotu koja se zapaljivo prenosila, prvo s uznemirenošću, zatim s razumijevanjem, onda sa žudnjom, i na kraju sa zamorom, s naizmjeničnim simptomima epieene komprehenzije i aprehenzije.

Koja su suprotna čuvstva obuzimala njegove slijedeće misli?

Zavist, ljubomora, odricanje, ravnodušnost.

Zavist?

Zbog tjelesnih i duhovnih svojstava muškog organizma naročito prilagođenog za gornji ležeći položaj pri snažnom ljudskom snošaju i snažnog gibanja klipa u valjku, potrebnog da se potpuno zadovolji stalna a ne i akutna požuda tjelesno i duhovno prisutna u ženskom organizmu, pasivnom ali ne i neosjetljivom.

Ljubomora?

Jer je u slobodnom stanju čvrsto i živahno tijelo naizmjenice bilo agens i reagens privlačnosti. Jer se privlačnost između agensa i reagensa svakog trenutka mijenjala obrnuto proporcionalno s rastom i opadanjem, s neprestanom kružnom ekspanzijom i radijalnim ponovnim ulaženjem. Jer je kontrolirano promatranje fluktuacije privlačnosti, po želji, izazivalo fluktuaciju užitka.

Odricanje?

Zbog a) poznanstva koje je počelo u rajnu 1903. u trgovini Georgea Mesiasa, krojača i trgovca muškom konfekcijom, Eden Quay 5, b) gostoprimstva ljubazno ponuđenog i na isti način prihvaćenog, osobno uzvraćenog i razmijenjenog, c) relativne mladosti podložne porivima težnje i velikodušnosti, kolegijalnog altruizma i zaljubljeničkog egoizma, d) ambicije izvanrasne privlačnosti, unutarrasne inhibicije, nadrasne povlaštenosti, e) skorašnje koncertne tumeje, sa zajedničkim tekućim troškovima i podjelom čiste dobiti.

Ravnodušnost?

Jer je jednako prirodna kao i bilo koji i svaki prirodni čin neke naravi koja se izražava ili biva shvaćena u prirodnoj naravi čina što ga izazavaju prirodna bića u skladu s njegovim, njezinim i njihovim prirodnim naravima različite shćnosti. Jer nije tako opasna kao kataklizmično uništenje planeta zbog sudara s nekim ngaslim snncem. Jer je manje kažnjiva nego krađa, dmmsko razbojništvo, okmtnost prema djeci i životinjama, stjecanje novca pod lažnim izlikama, krivotvorenje isprava, ntaja, prisvajanje javnog novca, zloupotreba javnog povjerenja, simuhranje bolesti, sakaćenjc, kvarenje mladeži, kleveta, ucjena,

neodaziv na sudski poziv, palež, izdaja, zločin, pobuna na otvorenom mom, povreda tuđeg vlasništva, provala, bijeg iz tamnice, vršenje protuprirodnog bluda, dezertiranje iz vojske na ratištu, krivokletstvo, krivolov, lihvarstvo, špijunaža u korist neprijatelja, predstavljanje pod lažnim imenom, oružani napad, ubojstvo, hotimično umorstvo s predumišljajem. Jer nije abnormalnija od svih dragih analognih procesa prilagodavanja promijenjenim uvjetima života koji rezultiraju recipročnom ravnotežom između fizičkog organizma i popratnih okolnosti kao što su hrana, piće, stečene navike, sklonosti, karakteristične bolesti. Jer je više nego neizbježna, nepopravljiva.

Zašto više odricanje nego lj ubomora, manje zavist nego ravnodušnost?

Jer se iz jedne sramote (brak) i drage sramote (preljub) nije rodilo ništa drago nego sramota (snošaj), ali bračnog silovatelja bračno silovane nije osramotio preljubnički silovatelj preljubnički silovane.

Kakva osveta, ako ikakva dolazi u obzir?

Ubojstvo nikad, jer dva zla ne tvore jedno dobro. Dvoboj oružjem, ne. Rastava, ne sada. Raskrinkavanje nekom mehaničkom spravom (automatski krevet) ili pojedinačnim svjedočenjem (skriveni očevidac), još ne. Zahtjev za odštetom zakonskim putem ili simulirani napad s vidljivim tragovima zadobivenih povreda (zadanih vlastitom rukom) kao dokazom, nije nemoguće. Mito za šutnju pod utjecajem javnog morala, možda. Ako ikakva uistinu dolazi u obzir, prešutni pristanak, uvođenje takmičenja (na materijalnom području, uspješni konkurentski oglasni ured; na moralnom području, uspješni suparnik na području intimnih odnosa), polejnjivanje, otuđivanje, ponižavanje, rastava koja rastavljene štiti jedno od dragog, a onog koji ih je rastavio štiti od oboje.

Kojim je pomislila on, svjesni reaktor protiv praznine neizvjesnosti, sđm sebi opravdavao svoje osjećaje?

Predodređena krhkost himena; unaprijed pretpostavljena nedodirljivost te stvari same po sebi; nesklad i nerazmjer između samoprodužne napetosti stvari koja to treba da učini i samoskraćujućeg opuštanja stvari koja je to učinila; pogrešno ženi pripisana slabost; mišićavost muškarca; promjenljivost etičkih zakona; prirodni gramatički prijelaz inverzijom kojim se ne mijenja smisao neke rečenice u aoristu preterita (sastavljene od muškog subjekta, jednosložnog

onomatopejskog prijelaznog glagola i direktnog ženskog objekta) iz aktiva njene korelativne rečenice u aoristu preterita (sastavljene od ženskog subjekta, pomoćnog glagola i kvazijednosložnog onomatopejskog partiepa prošlog s komplementarnim agensom muškog roda) u pasiv; trajna produkeija osjemenjivača rađanjem; trajna produkeija sjemena kapanjem; beskorisnost trijumfa ili prosvjeda ili osvete; besmislenost toliko hvaljene kreposti; tupost nesvjesne materije; bešćutnost zvijezda.

U koje su se konačno zadovoljstvo sila ova protmjerna osjećanja i razmišljanja, svedena na svoje najjednostavnije oblike?

Zadovoljstvo zbog toga što posvuda na istočnoj i zapadnoj zemaljskoj polukugli i u svim za stanovanje pogodnim zemljama i otocima istraženim i neistraženim (zemlji ponoćnog sunca, otocima blaženih, grčkim otocima, obećanoj zemlji) postoje mesnate prednje i stražnje ženske polukugle koje mirišu na med i mjhjeko i na toplinu izlučene krvi i sjemena, podsjećajući na vjekovne skupine voluminoznih obliha, neosjetljive na različite oblike utiskivanja ili suprotnosti isturivanja, izražavajući nijemu nepromjenljivu zrelu animalnost.

Vidljivi znaci predzadovoljstva?

Približna crekcija; pažljiva percepcija; postupna elevacija; pokušaj revelacije; nijema kontemplacija.

Zatim?

Poljubio je mirisne masne krasne slasne dinje njene stražnjice, na svakoj masnoj dinjastoj polukugli, u njihovu krasnu slasnu brazdu, prikrivenim dugim izazovnim masnimslasnim poljupcima.

Vidljivi znaci naknadnog zadovoljstva?

Nijema kontemplacija; pokušaj velacije; postupno smanjivanje; pažljiva percepcija; približna crekcija.

Što je uslijedilo nakon tog nijemog čina?

Sanjivo obraćanje, manje sanjivo prepoznavanje, početna uzbuđenost, katehelično ispitivanje.

S kakvim je preinakama pripovjedač odgovarao na to ispitivanje?

Negativnim: nije spomeno tajno dopisivanje između Marthe Clifford i Hemyja Flowera, javni svadn kod, u i u blizini, točnije Bernarda Kiemana & Co, d.d., Little Britain Street 8, 9 i 10, erotsko izazivanje i odgovor na nj, što ga je izazvalo ekshibicionizam Gertrade (Gerty), prezime nepoznato. Pozitivnim: spomenuo je i glumu gde Bandmair Palmer u predstavi *Leah* u Gaiety Theatre, South King Street 46, 47, 48,49, poziv na večera n Wyimovu (Murphyjevu) hotelu, Lower Abbey Street 35,36 i 37, knjigu grešnog pornografskog duha s naslovom *Slasti grijeha*, čiji je autor neki nepoznati gospodin iz otmjenog društva, trenutačni potres što ga je prouzročila pogrešno proračunata kretnja za vrijeme gimnastičke vježbe nakon večere, čega je žrtva (koja se od tada već potpuno oporavila) bio Stephen Dedalus, profesor i književnik, najstariji živni sin Simona Dedalusa, bez stalnog zaposlenja, aeronantsko jnaštvo što ga je on (pripovjedač) u prisutnosti svjedoka, spomenutog profesora i književnika, izvršio sa brzom odlučnošću i gimnastičkom gipkošću.

Je li inače bilo još kakvih izmjena u tom pripovijedanju?

Nikakvih.

Koji se događaj ili osoba pokazao kao glavna točka njegova pripovijedanja?

Stephen Dedalus, profesor i književnik.

Koja su ograničenja aktivnosti i smetnje u ostvarivanju svojih bračnih prava primijetili slušateljea i pripovjedač za toga isprekidanog i sve lakonskijeg pripovijedanja?

Slušateljea ograničenost plodnosti zato što je brak bio sklopljen 1 kalendarski mjesec nakon proslave njenog 18. rođendana (8. rujna 1870), tj. 8. listopada, i konzumiran istog dana, s rođenjem ženskog djeteta 15. lipnja 1889, pošlo je, prethodno, već bio konzumiran 10. rujna iste godine dok se posljednji tjelesni odnošaj s izljevom sjemena u prirodnom određeni ženski organ zbio 27. studenog 1893, tj. 5 tjedana prije rođenja dragog (i jedinog muškog) djeteta, 29. prosinca 1893, koje je umrlo 9. siječnja 1894, staro 11 dana, tako daje ostalo razdoblje od 10 godina, 5 mjeseci i 18 dana, za kojega je tjelesni odnošaj bio nepotpun bez izljeva sjemena u prirodnom određeni ženski organ. Pripovjedač, ograničenu aktivnost, duhovnu i tjelesnu, buduću da pot-

punog duhovnog odnošaja između njega i slušateljice nije bilo sve od prestanka puberteta ženskog djeteta pripovjedača i slušateljice, koji je obilježen menstrualnim krvarenjem, 15. mjna 1903, tako da je ostalo razdoblje od 9 mjeseci i 1 dan za kojeg je, zbog već unaprijed uspostavljenog prirodnog međusobnog razumijevanja u nerazumijevanju između zrelih žena (slušateljica i kć), potpuna sloboda aktivnosti tijela bila ograničena.

Kako?

Različitim, često ponavljanim ženskim pitanjima u vezi s muškim kretanjem kamo, mjestom gdje, vremenom kada, trajanjem za vrijeme kojeg, namjerom s kojom, za povremenih izbjivanja, namjeravanih ili ostvarenih.

Što se vidljivo pomicalo iznad nevidljivih misli slušateljice i pripovjedača?

Uvis odraženi odsjaj svjetiljke i sjenila, nestalni niz koncentričnih kmgova različitih stupnjeva jačine svjetlosti i sjene.

U kojem su smjernem ležali slušateljica i pripovjedač? ivijvu * pupuvjv/uaVt

Slušateljica, islok-jugoistok; pripovjedač, zapad-sjeverozapad; na 53. paraleli sjeverne širine i 6. meridijanu zapadne dužine; pod kutom od 45° prema ekvatora.

U stanju kretanja ili mirovanja?

Mirovanja u odnosu na sebe i jedno prema drugom. Kretanja jer su se oboje kretali na zapad, jedno naprijed drugo natrag, nošeni stalnim kretanjem zemlje po vječno promjenljivim stazama nepromjenljivog svemira.

U kojem položaju?

Slušateljica: ležeći polubočno, lijevo, s lijevom rukom pod glavom, s desnom nogom ravno ispruženom i naslonjenom na lijevu, svijena, u položaju Gee-Tellus, zadovoljna, opuštena, pima muškog sjemena. Pripovjedač ležeći na boku, lijevo, svijene desne i lijeve noge, s kažiprstom i palcem desne ruke na hrptu nosa, u položaju prikazanom na fotografiji koju je snimio Percy Apjohn, položaju umornog djeteta-muškarca, muškareadjeteta u utrobi.

u utrobi? Umornog?

Počiva. Putovao je.

Skim?

Sa Sinbadom Moreplovcem i Tinbadom Torbarom i Džinbadom
Džombdrom i Vinbadom Vinarom i Ninbadom Notarom i Finbadom
Fukarom i Binbadom Broddrom i Pinbadom Poljarom i Minbadom
Mesarom i Hinbadom Hajddrom i Rinbadom Rudarom i Dinbadom
Drvarom i Kinbadom Kurvdrom i Linbadom Laddrom i Ksinbadom
Ksistrom.

Kada?

Kada je lijegao u tamni krevet, bio je ondje okmgli kvadrat jaje ronca
ptice rok Sinbada Moreplovcu u noć kreveta svih ronaca ptica rok
Tminbada SvjetMra.

Godje?

Da jer još nikad nije učinio nešto takvo da traži da mu se zajutruk donese u krevet sa dva jaja otkako smo bili u hotelu City Arms kada se znao pretvarati daje bolestan bolnim glasom izigravajući gospodina da bi bio zanimljiv onoj staroj rugobi gospodi Riordan za koju je držao da ima veliku ostavštinu a nije nam ostavila ni pare sve za mise za sebe i za svoju dušu nije bilo veće škrtice zaista bojala se potrošiti 4 penija za denaturirani špirit pričala mi je o svim svojim bolestima znala je previše starih brbljarija o politici i potresima i svršetku svijeta najprije se malo zabavimo smiluj se Bože svijetu kad bi se sve žene kao ona ljućile na kupaće kostime i dekoltee naravno lutka od nje nije ni tražio da ih nosi mislim daje bila pobožna jer je nijedan muškarac ne bi dvaput pogledao nadam se da nikad neću biti kao ona čudno što nije tražila da pokrivamo lice ali bila je vrlo obrazovana žena svakako i kako je samo znala naklapali gospodin Riordan ovamo te gospodin Riordan onamo mislim da je bio sretan što je se riješio a njezin je pas nješio moje krzno i uvijek se trudio da mi se uvuče pod suknju posebice onda kada ipak sviđa mi se kod njega što je tako ljnbazan prema starićama i konobarima i prošnjacima isto tako ne pravi se važan za ništa ali ne uvijek ako se ikad razboli od kakve zbilja ozbiljne bolesti mnogo je bolje za njih da podu u bolnicu gdje je sve čisto ali sigurno bih mn morala to ntrnvljivati u glavni cio mjesec da i onda bi se odmah na tapeti pojavila kakva bolničarka on bi ostao tamo sve dok ga ne izbace ili možda kakva redovnica kao na onoj gnrsnoj fotografiji kojn ima redoviuca je koliko i ja da jer oni su tko slabi i crnizdravi kada su bolesni potrebna im je žena da ozdrave ako im crni krv iz nosa čovjek bi pomislio O tragedija pa onaj samrtnički izraz na izlazu iz jnžne krmžne kada je nganno noga na izleta pjevačkog dimštva na Sngarloaf Monntainn onog dana kada

sam nosila onu haljinu gospođice Stack donosila mu je cvijeće najgore staro koje je mogla naći na dnu košare sve bi učinila da se uvali nekom muškarcu u sobu s onim svojim usidjehčkim glasom pokušavala je sebi predložiti kako on zbog nje umire više nikad neću vidjeti tvoje lice premda je on više izgledao kao čovjek komu je u krevetu malo narasla brada otac je bio isti takav osim toga nuzim previjanjc rana i davanje lijekova kada je porezao palac na nozi režući krnje oči uplašio se da će dobiti otrovanje krvi ali kad bih se jednom ja razboljela onda bi se vidjelo kakvu bi pažnju samo dakako žena to skriva da ne pravi takve neprilike kao oni da negdje je bio sigurna sam vidim mu to po teku u svakom slučaju ne radi se o ljubavi jer onda ne bi mogao jesti zato što bi mislio na nju stoga je to zacijelo bila jedna od onih noćnih žena ako je zaista bio lamo dolje a ona priča o hotelu koju je izmislio hrpa laži da to po planu prikrije Hynes me zadržao koga sam ono sreo ah da sreo sam sjecaš se Mentona i koga ono još čekaj malo onog s velikim bucmastim licem vidjela sam ga nema dugo što se oženio a očjukao je s nekom mladom djevojkom u Pooles Myriorami i okrenula sam mu leđa kada je šmugnuo pokraj mene sav pokunjen nije važno ali jednom je bio tako drzak da mi se počeo udvarati a jest mi neki ogrotma usta i one njegove kuhane oči najvećeg od svih tikvana koje sam ikad vidjela i to mi se zove odvjernik samo što se ja na volim dugo svadati u krevetu a ako nije to onda je neka kučkica na koju je negdje naletio ili je kradom pokupio kad bi ga drugi poznavali tako dobro kao ja da jer je prekjueer škrabao nekakvo pismo kada sam ušla u duevuu sobu da mu pokažem vijest o Dignamovoj smrti u novinama kao da mi je nešto govorilo a on gaje pokrio bugaćicom pretvaraj ući se da razmišlja o uekim poslovium stvarima tako da je zasigurno bilo namijenjeno koja misli da je našla budalu jer svi muškarcu postanu malo takvi u uegovim godinama posebice kad se bliže četrdesetoi kao on sada da od njega izmuze sav novac koji može nema veće budale od stare budale a to što me po običaju poljubio u stražujicu učiuo je zato da to prikrije ali fućka se meni s kim on to radi i koga je imao prije na taj način premda bih voljela znati sve dok ih nemam pod nosom sve vrijeme kao onu vucara ouu Maty koju smo imah u Outario Terraceu koja je nabila onu svoju umjetuu stražujicu da bi ga dražila dosta mi je već i to što jednom ih dvaput moram poduositi snuad onih namazanih žena na njemu nešto sam posunmjala pa sam mu rekla ueka pride bhže kada sam našla onu dugu otaku na njegovu kapulu a da i ue sponuujem ouo kada sam ušla u kliniju a ou se pretvarao da pije vodu 1 žena nije im dosta naravno on je bio kriv za sve kvario je sluškinje onda je predložio da bi mogla

jesti s nama za stolom na Božić molim te O na hvala lijepa ne u mojoj knú krala mi je kmmpire i ostrige dva i pol Šilinga tneet išla u posjet tetki molim te obična lupežica nego što je ah ja sam bila signma da je on nešto imao s njom nanjušim ja takve stvari nemaš dokaze rekao je da je ona to učinila dokaze O da njezina je tetka jako voljela ostrige ah rekla sam ja njoj što ja o njoj mislim slao me van da bi ostao s njom nasamo ne bih se ponizila da ih uhodim podveziee koje sam našla u njezinoj sobi onog petka kada je bila vani to mije bilo dosta i više nego dosta vidjela sam kako se zajapurla od bijesa kada sam joj dala otkaz u roku od sedam dana bolje je bez njih uopće sama brže pospremit sobe da samo nema onog prokletog kuhanja i iznošenja smeća bilo kako bilo rekla sam da bira ili ona ili ja iz kuće nisam ga mogla ni dotaknuti kad bih pomislila da je bio s jednom takvom prtjavom bezobraznom lažjivicom i ofucankom koja mi je u hee to porieala i pjevala po eijelom stanu i u WC-u jer je znala da joj je isuviše dobro da jer on bez toga zacijelo ne bi mogao dugo izdržati stoga mora to negdje činiti i posljednji put kada me odostraga kad je to bilo one noć kada mije Boylan snažno stisnuo ruku dok smo šetali uz Tolku u moju se ruku prikrala draga ja sam samo onako palcem pritisnula vanjsku stranu njegove da mu uzvratim pjevajući Svibanjski mjesec mlad za nas dragi sja jer on nešto sumnja na nas dvoje nije on tako glup rekao je večerat ću u gradu i poć u Gaiety ali ja mu u svakom slučaju neću pružiti to zadovoljstvo Bože moj on mi je svojevrсна promjena tako da ne nosiš sve božje vrijeme isti stari šešir osim ako ne bih unajmila za to kakva zgodna mladića jer to ne mogu činiti sama svidjela bih se ja mladiću malo bih ga zburnila kad bismo ostali nasamo dopustila bih mu da vidi moje podvezice i pogledala bih ga tako da se zacrveni zavela bih ga znam ja šta osjećaju mladići s onim dlačicama na licu tako da bismo se da ga uzbudim satima igrali pitanja i odgovora bi li činila to i to i ono drago s ugljenarom da s biskupom da činila bih jer sam mu pričala o onom dekanu ili biskupu koji je sjedio kraj mene u parku kod sinagoge kada sam plela onu vunenu stvarčicu nije poznavao Dublin koji je ovo dio i tako dalje o spomenicima i gnjavio me s kipovima poticala sam ga činila ga gorim nego što je tko vam je sada na pameti recite mi na koga sada mislite tko je to recite mi njegovo ime tko je recite mi tko je njemački car je to da zamislite da sam ja on mislite na njega vidite li kako od mene pokušava napraviti kurvu što mu nikad neće uspjeti morao bi se ostaviti toga sada u tim godinama to jednostavno upropaštava svaku ženu i nema nikakva užitka u tome pravi se da mu se to sviđa sve dok ne svrši a onda ipak moram dovršiti to sama a od toga ti usne postanu

blijede bilo kako bilo sada je s tim svršeno jednom i zauvijek neka ljudi govore što hoće lijepo je samo prvi put poslije je posve obično obavi i više ne misli o tome zašto ne možeš poljubiti muškarca a da se prethodno ne moraš udati za nj ponekad voliš previše žestoko osjećaš se tako lijepo po čitavom tijelu da ne možeš odoljeti voljela bih da me neki muškarac jednom zgrabi dok je on tu i poljubi me u zagrljaju nema ništa ljepše od dugog i vrelog poljupca dolje do u dušu gotovo te paralizira osim toga mrzim ono ispovijedanje kada sam odlazila ocu Corriganu pipao me otac pa šta ako jest gdje a ja sam mu rekla na obali kanala kao budala gdje na tvom tijelu drago dijete na nozi otraga visoko gore je li da sasvim visoko gore je li na tome na čemu sjedite o Bože zar nije mogao naprosto reći stražnjica i gotovo kakve to veze ima s tim i jeste li zaboravila sam kako je on to rekao ne oče i uvijek pomislim na pravog oca zašto je to želio znati kad sam se već ispovjedia Bogu imao je lijepu debelu ruku uvijek vlažan dlan bilo bi mi drago da ga osjetim a i njemu sudeći po onom njegovom bikovskom vratu u tvrdom ovratniku voljela bih znati je li me prepoznati u ispovjedaonici mogla sam mu vidjeti hce on moje nije mogao vidjeti naravno nije se okretao niti se odao ali oči su mu bile crvene kada mu je umro otac oni su za žene izgubljeni naravno mora dajje strašno kada muškarac plače a pogotovo oni voljela bih da me zagri jedan od njih u onom svom svećeničkom ruhu i s mirisom tamjana oko sebe kao papa osim toga nema opasnosti sa svećenikom ako si udata previše se boji za sebe zatim dajte nešto za svetog Oca papu za pokoru tko zna je li bio zadovoljan sa ttmom jedna mi se stvar nije svidjela što me na odlasku u hodniku onako prisno pljesnuo po stražnjici premda sam se smijala nisam kobila ili magarića vjerajem daje mislio na svog oca zanima me budi li se misleći na mene ili sanja o meni tko mu je dao onaj cvijet rekao je da gaje kupio mirisao je na neko piće nije na viski ili na pivo ili možda na ono slatkasto ljepilo kojim lijepe oglase na neki liker voljela bih gucnuti malo onih krasnih skupih žutih i zelenih pića koja piju oni ljepotani u cilindru što vrebaju na glumice ispred ulaza na pozornicu jednom sam kušala umočiti prst u čašu onog Amerikanca koji je imao vjevericu i s ocem razgovarao o poštanskim markama svom snagom se tradio da ne zaspi nakon toga zadnji put nakon što smo pili porto i jeli meso iz konzerve imalo je fin slankast okus da jer mi je bilo lijepo i bila sam i sama umorna i zaspala sam kao top čim sam legla u krevet sve dok me onaj grom nije probudio sačuvaj nas Bože mislila sam da se nebo ruši na zemlju da nas kazni pa sam se prekrstila i izmolila jednu Zdravomajju kao oni gromovi u Gibraltaru kao daje kraj svijeta a oni ti onda dolaze i govore da nema

Boga a Sto i možeš učiniti kad se sve lomi i mši oko tebe ništa samo se pokajali za grijeha ona svijeca koju sam one večeri zapalila u kapeli u Ulici Bijelih fratara za svibanjskih pobožnosti donijela je vidiš sreću premda bi se on ragao kad bi to čuo jer on nikad ne ide u crkvu na misu ili na blagoslov tvoja duša kaže on ti uopće nemaš duše u sebi samo neku sivu tvar jer on i ne zna što znači imati dušu da kada sam zapalila svjetiljku jer mora da je već tri-četiri puta bio svršio onom svojom ogromnom crvenom žestokom budžom mislila sam da će žila ih kako se to već do vraga zove puknuti premda nema tako velik nos zatim sam se potpuno svukla sa spuštenim zaslonima pošto sam se čitave sate oblačila i parfimirala i češljala kao daje od željeza ih kao kakav debeli bat sve vrijeme napet mora daje jeo ostrige mislim nekoliko tuceta bio je u strahovitoj snazi ne nikad u životu nisam osjetila da netko ima tako velikog da se osjećaš sva puna mora daje pojeo čitava brava zašto smo tako stvorene s velikom rapom posred sebe ugura ti ga kao pastuh jer oni samo to hoće od tebe s onim odlučnim bludnim pogledom u očima morala sam napol zatvoriti oči ipak nema tako strašno mnogo municije u sebi kada sam ga natjerala da ga izvadi i svrši na meni s obzirom na to koliko mu je velik to bolje u slučaju da se dio toga ne ispere kako treba prošli sam put dopustila da svrši u meni lijepo su to smislili

za zCilic vi a Gii postit^lic pOipiiii liZiuiik tili kavi bi jVciliGITi Sami liti SCui

osjetili kako to izgleda onda bi znah što sam sve propatila s MiUy nitko ne bi vjerovao pa onda kada su joj izbijah zubi a muž Mine Purefoy možemo li se malo ljutljah na vašim brkovima napravi joj dijete ih blizance jednom godišnje točno kao sat tako da uvijek miriše na djecu onaj jedan što ga zovu garavko ili tako nekako cm kao crnac s kuštravom kosom lsuse kako je to dijete crno kad sam zadnji put bila tamo cio ih se čopor tukao medu sobom i tako su se drah sama sebe nisam mogla čuti kažu da je to zdravo nisu zadovoljni dok nas ne napune kao slonice ih nešto tome slično recimo da riskiram i dobijem još jedno dijete ne od njega iako bi da je oženjen sigurna sam dobio lijepo snažno dijete ah ipak ne znam Poldy ima više sjemena u sebi da to bi baš bilo sjajno mislim da su ga susret s Josic Powell i pogreb i pomisao na mene i Boylana raspalili ah može on misliti što hoće ako mu to išta pomogne znam da su se malo gleduckali kada sam se ja pojavila na sceni plesao je s njom i sjedio vani one noći kada smo slavili useljenje Georgine Simpson a oida me htio silom uvjerih da on to čini samo zato što mu je nje žao jer nitko neće da je pozove na ples zbog toga smo se onako žestoko posvađali zbog politike on je počeo a ne ja kada je rekao da je naš Bog bio tesar na kraju me natjerao da se

rasplaćem naravno žena je na sve vrlo osjetljiva poslije sam bila ljuta sama na sebe što sam popustila samo zato što sam znala daje zalj ubijen u mene i da je On bio prvi socijalist rekao je tako me naljutilo što ga ne mogu izbaciti iz ravnoteže ali on zna svu silu svakojakih stvari posebice o tijelu i njegovoj nutrini često sam htjela sama proučiti što to sve imamo u sebi u onom kućnom liječniku uvijek sam mogla prepoznati njegov glas u sobi prepunoj ljudi i promatrala sam ga pošto sam se napravila hladna prema njoj zbog njega jer on je uvijek bio pomalo ljubomoran uvijek me pitao kome ideš a ja sam rekla idem u posjet Floey i pokloiuo mi je Byronove pjesme i tri para rukavica i lako se to završilo lako sam ga mogla nagnali da se u svako doba pomiri znam ja kako bih čak i kad bi se ponovo s njom spandao i negdje sastajao znala bih jer ne bi htio jesti luk znam ja razne načine zamolim ga da mi zavme ovratnik na bluzi ili ga dotaknem šalom i rukavicama kada izlazim van jedan polj ubac bio bi tada dovoljan da sve drage odu k vragu ali dobro vidjet ćemo već neka on ide k njoj nju bi naravno samo jako zabavljalo pretvarati se daje ludo zaljubljena u nj ne bih mnogo marila za to naprosto bih otišla k njoj i upitala je voliš li ga i gledala bih je ravno u oči ne bi me mogla prevariti ali on bi mogao ponusiti daje voli i izjaviti joj to na onaj svoj smušeni način kao što je meni premda sam se ja vraški bila namučila dok sam to izvukla iz njega premda mi se sviđao zbog toga to je bio dokaz da se zna suzdržati i da ga ne možeš uhvatiti na prvu igavu bilo mu je na vrhu jezika da nti to izjavi i one večeri u kuhinji kada sam mijesila kolač od krumpira htio bih vam nešto reći ali ja sam ga spriječila praveći se da sam ljuta s dlanovima i rukama onako punim tijesta i brašna u svakom slučaju večer prije toga previše sam se odala kada smo govorili o snovima sloga lusam h^ela da sazna više nego mu može koristiti ona me uvijek grčila ta Josie kad god je on bio prisutan utisleći naravno na njega dok me stiskala a kada sam joj rekla da se perem i gore i dolje sve dokle mi je moguće upitala me perem li i ono moguće žene razgovor skreću na to i aludiraju uvijek kada je on prisutan po njegovu lukavom namigivanju dok se pomalo pravi ravnodušan čim izvale nešto tome shćno znaju one da ga to draži lumalo se ne čudim jer je u to vrijeme bio zgodan trudio se da bude nalik na lorda Byrona rekla sam da mi se to sviđa premda je bio previše hjep za muškarca a i bio je malo prije nego smo se zaručili premda joj se to više nije toliko sviđalo toga dana sam pucala od smijeha i nikako nisam mogla prestati sve ukosiuce jedna za dragom popadale su mi iz gusle kose kakvu sam tada imala uvijek si dobro raspoložena rekla je da jer ju je ljutilo to što zna što to znači jer sam joj povremeno pričala dobar

dio onoga što se među nama događalo ne sve ali sasvim dovoljno da joj poteče slina na usta li nisam ja kriva što više nije prekoračila naš prag pošto smo se vjenčali voljela bih znati što je s njom sada otkako živi s onim svojim leukastim mužem liee joj je bilo umorno i iserpljeno kada sam je zadnji put vidjela mora da je to bilo neposredno nakon neke svađe s njim jer sam odmah vidjela kako razgovor nastoji skrenuti na muževe i govoriti o njemu da ga oemi o čemu mi je ono pričala O da da ponekad hježe u krevet s blatnim eipelama kada ga spopadnu njegove mušiee zamisli samo leći u krevet s takvim stvorom koji te svakog trenutka može ubiti kakav čovjek ipak nisu svi ljudi na isti način Poldy bilo kako bilo u svakom slučaju uvijek obriše noge kada dolazi bez obzira da h kiša pada ili sunee sja i uvijek sđm čisti eipele pa i uvijek odmah skida šešir kad sretne koga na uliei i sada hoda naokolo u papučama i traži 10000 £ zbog neke dopisniee Tup tup O draga moja zar te takvo nešto naprosto ne bi na^eralo da svisneš zblja previše je glup čak i da izuje cipele što da radiš s takvim muškarcem radije bih 20 puta umrla nego se udala za još jednog njihova spola naravno on nikad ne bi našao ženu poput mene da ga podnosi kao ja ako me želiš upoznati spavaj sa mnom a on i to vrlo dobro zna uzmimo onu Maybrickovu koja je otrovala svoga muža zašto pitam se voljela je nekog drugog muškarca da to se saznalo zar nije bila prava zločinka kad je nešto takvo mogla učiniti naravno neki su muškarci strašno dosadni da poludiš i uvijek o nama govore najgore stvari na svijetu zašto traže da se udamo za njih ako smo lako loše kako ispada da zato što ne mogu bez nas u čaj mu je usula bijeli arsen s muholovke zar ne voljela bih znati zašto se to tako zove kad bih ga upitala rekao bi mi da je to iz grčkog ostanimo pametni koliko smo i prije bili mora daje bila ludo zaljubljena u tog dragog kad se izložila mogućnosti da je objese O bilo joj je svejedno ako je takve naravi što je drago mogla osim toga nisu takve zvijeri da objese ženu žame

svi su oni tako različiti Boylan je govorio o obliku moje noge koji je odmah primijetio prije nego su mi ga predstavili onda kada sam s Poldyjem bila u DBC-u smijala se i pokušavala ga slušati ljuljala sam nogu amo-lamo oboje smo naručili dva čaja i običan krah s maslacem vidjela sam kako je sa svoje dvije sestre usidjelice gledao kada sam ustala i upitala konobaricu gdje je ono mjesto koja mi korist kad mi već sve curi i to u onim zatvorenim hlačama koje me nagovorio da kupim treba ti pola sata da ih skinješ uvijek se sva smočim svakog dragog tjedna spopadne ga neka nova mušica tako je dugo trajalo da sam zaboravila antilop rukavice otraga na sjedalu i više ih nikad nisam našla neka

ženska lupežica i on me nagovarao da dam oglas u *Irish Times* izgubljene u ženskom klozetu DBC-a Dame Street moli se nalaznik da ih vrati gospođi Marion Bloom i vidjela sam kako mi je gledao u noge dok sam izlazila kroz okretna vrata gledao je za mnom kada sam se osvrnula i zatim sam 2 dana išla tamo na čaj nadajući se ali njega više nije bilo kako ga je to uzbuđilo jer sam ih držala prekrizene kada smo bih u dragoj sobi najprije je rekao da su cipele preuske za hodaње ruka mi je tako lijepa samo kad bih imala prsten s kamenom prema mjesecu u kojem sam se rodila lijepi akvamarin natjerat ću ga da mi ga kupi i zlatnu narukvicu ne sviđa mi se baš toliko moja noga ipak navela sam ga jednom da provede večer s mojom nogom nakon onog skrpanog Goodvinova koncerta bilo je tako hladno i vjetrovito dobro je što smo kod kuće imali rum za grog i što se vatra još nije bila ugasila kada je zatražio da skinem čarape dok smo ležali pred kaminom u Lombard Street Westu a dragi put bile su to moje blatne cipele tražio je od mene da gazim po konjskoj balegi na koju naidem ali naravno on nije stvoren kao dragi ljudi da bih ja kako je ono rekao mogla Katty Lanner dati 9 bodova prednosti od 10 i pobijediti je šta to znači pitala sam ga zaboravila sam što je rekao jer je prolazilo posljednje večernje izdanje i onaj čovjek kovrčave kose iz Lucanove mljekarnice koji je tako utjudan mislim da sam već negdje vidjela to lice primijetila sam ga dok sam kušala maslac ionako se nisam žurila a ni Bartell D'Arcy komu se rugao kada me počeo ljubiti na stubama crkvenog kora pošto sam otpjevala Gounodovu Ave Mariju što čekamo O srce poljubi me ravno u čelo i u ono moje slabo mjesto bio je prilično žestok uza sav onaj svoj metalni glas uvijek se oduševljavao mojim dubokim tonovima ako mu se može vjerovati sviđalo mi se kako drži usta dok pjeva onda je on rekao zar nije strašno što to činimo ovdje na ovakvom mjestu ne vidim ništa strašno n tome reći ćn mu jednog dana n vezi s time nećn sada i iznenadit ćn ga da i povest ćn ga tamo i pokazati mn i ono mjesto gdje smo to činili evo sada znaš ako ti se ne sviđa a ti nemoj on misli da se ništa ne može dogoditi a da on to ne sazna ništa nije znao o mojoj majci prije nego smo se zaručili inače me ne bi dobio tako lako kao što me dobio s3m je bio deset pnta gori n svakom slučaj kada me molio da mn odrežem komadić svojih gaćica i da mn ga dam to je bilo one večeri kada smo prolazili preko Kenilvorth Square poljubio me n rukn kroz razrez na rukavici i morala sam je skinuti pitao me smije li znati kako izgleda moja spavaća soba tako sam mn je ostavila kao da sam zaboravila na nju da bi mislio na mene kada sam vidjela da je stavio rukn n džep Ind je za gaćicama to se jasno vidi uvijek bnji za onim

bezobraznicama na biciklima što im se suknje zadižu sve do pupka čak i onda kada smo Milly i ja bile s njim na onoj svečanosti na otvorenom ona u žučkastom muslinu što je stajala ravno prema suncu tako da je mogao vidjeti i najmanju stvarčicu koju je imala na sebi kada me promatrao odostraga i pratio me po kiši ja sam ga međutim primijetila prije nego on mene stajao je na uglu Harold's Cross Roada u novom kišnom ogrtaču sa šarenim šalom ciganskih boja da istakne boju lica i u smeđem šeširu gledajući lukavo kao i uvijek što je radio tamo gdje nije imao nikakva posla oni mogu poći i dobiti što god hoće od svake koja nosi suknju i ne smiješ ih ništa pitati ali oni žele znati gdje si bila kamo ideš osjetila sam kako se šulja za mnom i bulji mi u zatiljak neko vrijeme nije dolazio u kuću osjetio je da postaje previše vruće za njega i stoga sam se napol okrenula i zaustavila se gnjavio me da kažem da dok nisam polako skinuta rukavicu promatrajući ga rekao je da su mi protezani rukavi prehladni za kišu sve mu je služilo kao izgovor da me dotakne gaćice gaćice sve božje vrijeme dok mu nisam obećala da ću mu dati gaćice sa svoje lutke da ih nosi u džepu na prsluku O Maria Santissima izgledao je kao prava budala onako sav mokar od kiše niz sjajnih zuba glad me spopala dok sam ih gledala i preklinjao me da podignem pširanu narančastu suknju koju sam imala na sebi da nema nigdje nikoga rekao ju kleknuti u lokvu aku ne učinim onako tvrdoglav on bi to i učinio i uništio svoj novi kišni ogrtač nikad ne znaš što im sve može puhnuti u glavu kad si s njima nasamo toliko su u tome neobuzdani a što ako tko naiđe tako sam malo zadigla suknju i dotakla se njegovih hlača sprijeda onako kako sam to poslije činila Gardneru lijevom rukom da ne učini što gore na tako javnom mjestu umirala sam od želje da saznam je li obrezan sav se tresao kao prut njima se uvijek previše žuri tako da se izgubi sav užitak a otac je sve to vrijeme čekao da mu dam večera rekao mi je da kažem da sam lisnicu zaboravila kod mesara i da sam se morala vratiti po nj u kakav lažj ivac zatim mi je pisao ono pismo sa svim onim riječima kako je samo imao obraza prema jednoj ženi nakon što se isprva onako uljudno ponašao bilo je neugodno kad smo se opet sreli pitao me jesam li vas uvrijedio oborila sam pogled naravno vidio je da se nisam uvrijedila nije bio tako glup kao ona draga budala Henny Doyle uvijek bi nešto razbio ili pokvario kada smo igrali šarade ne volim nespretne muškarce i znam li što to znači naravno morala sam iz pristojnosti reći da ne znam ne razumijem vas rekla sam i zar to nije prirodno naravno da jest to je pisalo na onom zidu u Gibraltara pokraj neke nacrtane žene s onom riječju koju nisam nigdje mogla pronaći samo da djeca to ne vide premlada su zatim mi je

svako jutro pisao pismo ponekad i dvaput na dan sviđao mi se njegov način iskazivanja ljubavi znao je kako se osvaja žena kada mi je poslao onih 8 velikih makova jer mi je rođendan bio osmog tada sam mu napisala one noći kada me poljubio i izjavio mi ljubav u Dolphin's Barnu ne mogu to opisati naprosto se osjećaš kao da nisi na zemlji ali nikad nije znao onako dobro ljubiti kao Gardncr nadam se da će doći u ponedjeljak kao što je rekao u isto vrijeme u četiri ne volim ljude koji dolaze u svako doba otvoriš vrata misliš stiglo je povrće a kad ono stoji netko dmgi a ti si sva gola ili se vrata prljave neuredne kuhinje širom otvore kao onog dana kada je ona stara crkotina Goodvvin svratio u Lombard Streetu zbog onog koncerta a ja upravo zgotovila mčak sva crvena i nepočestljana od kuhanja onog prokletog gulaša ne gledajte me profesore morala sam reći izgledam kao strašilo da ali on je na svoj način bio pravi gospodin da ne može biti uljudniji a nikoga da kaže da nisi kod kuće moraš viriti kroz zavjesu kao danas kad je došao onaj mali dostavljač najprije sam mislila da je otkazao čim mi prvo šalje porto i breskve i već sam počela zijevati od nervoze misleći da me želi nasamariti kada sam prepoznala njegovo kukuckue na vratima mora da je malo zakasnio jer je bilo 3 i četvrt onda kada sam vidjela one 2 Dedalusove cure kako dolaze iz škole nikad ne znam koliko je sati čak ni sat što mi ga je dao nikad čini se ne ide točno morala bih ga dati popraviti onda kada sam dobacila peni onom hromom momaru za Englesku dom i ljepotice kada sam zviždala djevojku statku volim ja a još se nisam bila presvukla ni napudrala ni išta dakle danas za tjedan dana moram ići u Behast a on mora u Eimis na rođendan svoga oca dvadeset sedmoga ne bi bilo zgodno da nam sobe u hotelu budu jedna do druge i da počnemo ludovati na novom krevetu ne bih mu mogla reći prestani i ne gnjavi me a da je u susjednoj sobi on ili možda kakav protestantski svećenik koji kašljucajući kuca u zid sutradan ne bi povjerovao da ništa nismo činili muža još i možeš ali ljubavnika ne možeš prevariti nakon što sam mu rekla da između nas ništa nije bilo naravno nije mi povjerovao bolje je da ide tamo kamo ide osim toga s njim se uvijek nešto događa onda kada smo išli na Mallow koncert u Maiyborough naručio je vraću juhu za nas dvoje zatim je zazvonilo zvono i on je hodao po peronu s juhom koja se protijevala naokolo i srkao je žhcom zar nema dobre živce a konobar za njim praveći oko nas cijelu predstavu vikom i uzburom da će vlak krenuti ali nije mu htio platiti dok je nije pojeo ona dva gospodina u trećem razredu rekli su da ima pravo i imao je ponekad je tako tvrdoglav kad nešto zabije sebi u glavu dobro je što je nožem znao otvorih vrata vagona inače bismo

bili otišli sve do Corka mislim da su to učinili da mu se osvete O volim se truckati u vlaku ili u kolima s ugodnim mekanim jastucima baš me zanima hoće li za mene uzeti prvi razred mogao bi poželjeti činiti ono i u vlaku ako konduktera d& dobra napojnicu O tamo će sigurno po običaju sjediti idiotski muškarci buljeći u nas glupo da ne mogu gluplje izuzetak je bio onaj obični radnik što nas je ostavio sam u kupeu onda kad smo iš u Howth voljela bih znati što o njemu možda jedan ili dva tunela onda moraš gledati kroz prozor sve je zatim ljepše kad se vraćaš recimo da se više ne vratim tko zna što bi ljudi rekli pobjegla s njim tako postižeš još veće uspjehe na sceni posljednji koncert na kojem sam pjevala gdje je ono prije više od godinu dana kada je to bilo u dvorani svete Terezije u Clarendon Streetu sada tamo pjevaju sve neke frfike Kathleen Keamey i slične zato što joj je otac bio u vojsci a ja sam pjevala poremećenu prosjakinju i nosila značku lorda Robertsa onda kada sam imala geografsku kartu čitavog tog ratišta a Poldy nije bio dovoljno lrač je li on to organizirao ovaj put ne bih mu to dopustila kao onda kad me naveo da pjevam u Stabat Mater idući naokolo i govoreći da će uglazbiti Neka nas blaga svjetlost vodi ja sam ga na to navela dok isusovci nisu otkrili daje mason lupao je po klavira Ti me vodi prepisao je to iz neke stare opere da u posljednje se vrijeme družio s nekim od onih iz Sinnce Feina ili kako se već zovu brbljajući svoje uobičajene koještarije i gluposti kaže daje onaj mali čovjek koga mije pokazao onaj bez vrata vrlo inteligentan novi Griffith zar ne bogme ne izgleda tako to je sve što mogu reći ipak mora da je to bio on znao je da postoji nekakav bojkot mrzim te njihove razgovore o politici nakon rata ono Pretoria pa Lady Smith pa Bloemfontein gdje je Gardner poručnik Stanley G. iz Osmog bataljona Drage istočnolancaširske pukovnije umro od trbušnog tifusa bio je zgodan momak u kaki-uniformi i točno koliko treba viši od mene sigurna sam da je bio i hrabar rekao mi je da sam lijepa one večeri kada smo se na rastanku polj ubili kod brane na kanalu moja irska ljepotice bio je blijed od uzbuđenja što odlazi ili da će nas tko vidjeti s ceste nije se nikad mogao namjestiti kako treba a ja sam sva gojela kao nikad mogli su taj svoj mir sklopiti odmah u početku ili da su ona stara tetka Paul i svi oni dragi stari Krageri pošli i obračunali se između sebe umjesto što su to vukli godinama i pobili sve zgodne muškarce koliko ih je tamo bilo svojim tifusom da su ga barem us trjellili kako je red to bi bilo puno bolje volim gledati pukovnicu na paradi prvi put sam vidjela španjolsku konjicu kod La Roquea bilo je krasno poslije gledati preko zaljeva iz Algecirasa sva ona svjetla na hridi kao krijesnice ili one demonstrativne vježbe na pohgonu Cma straža u

kiltovima kako maršira mimo Desete husarske Princ od Walesa ili kopljanici O kopljanici oni su sjajni ili Dnblinci koji su pobijedili kod Tugele njegov se otac obogatio preprodaj ući konje za konjicu bogme mogao mi je kupiti kakav lijep dar gore u Belfastu s obzirom na ono što sam ja dala njemu imaju lijepo platno tamo gore ili jedan od onih lijepih kimona moram kupiti naftalin u kuglicama kakav sam već imala da ga držim s njima u ladici bilo bi uzbudljivo lutali s njim po trgovinama i kupovati te stvari u dragom gradu bolje da ovdje ostavim ovaj prsten treba ga vrtjeti i vrtjeti dok ga nataknem preko članka inače bi to mogli rastrabiti po gradu po svojim novinama ili me prijavih policiji ipak bi mislili da smo vjenčani O neka svi zajedno pokrepaju nije me nimalo briga on ima novaca i nije muškarac komu je do ženidbe bolje je dakle da mu ih tko izmami kad bih samo znala sviđam li mu se izgledala sam malo blijeda naravno kada sam se izbliza pogledala u ručno zrcalo dok sam se pudrala ogledalo ti nikad ne pokaže pravi izgled osim toga navali se onako na mene sve vrijeme s onim svojim velikim kukovima i težak je s onim svojim dlakavim prsima na ovoj vrućini moramo im se odmah ispružiti natts znak bolje bi bilo da mi ga stavi odostraga kao što radi kako mi je rekla muž gospođe Mastiansky kao što rade psi tako da ona isplazi jezik do poda a on je tako tih i blag s onom svojom citrom-drmalicom kod muškaraca nikad ne znaš kako će im puhnuti u glavu lijepo sukno onog plavog odijela što ga je imao na sebi i elegantna kravata i čarape s onim nebeskiplavim svilenim stvarčicama na njima sigurno je bogat vidim to po kroju njegovih odijela i masivnom satu ali bjesnio je kao sam đavo nekoliko minuta nakon što se vratio s posljednjim izdanjem parajući listiće i psujući da se sve dimilo jer je izgubio 20 funta rekao je da ih je izgubio zbog onog autsajdera koji je pobijedio i napol krivicu svalio na mene zato što mi je Lenehan dao taj savjet psovao ga je na pasja kola tog ulizicu koji je bio previše drzak prema meni nakon večere na Glencreeju kada smo se vraćali dugo se truckajući preko Featherbed Mountaina nakon što me gradonačelnik onako gledao svojim prljavim očima Val Dillon taj veliki divljak primijetila sam ga tek kada su donijeli statko dok sam zubima krčkala orahe voljela bih da sam mogla pokupiti svaku mrvicu onog pileta onako prstima bilo je tako ukusno i ispečeno i mekano da mekše ne može biti ali nisam htjela pojesti sve što mi je bilo na tanjura one viljuške i noževi za ribu bili su od pravog srebra sa žigom voljela bih imati koji od njih lako sam mogla staviti jedan par u svoj muf dok sam se igrala s njima u restoranu uvijek ovisiš o njima zbog novaca za ono malo što štapaš u usta moramo biti zahvalne i za onu jednu šalicu čaja

kao za neku veliku milost tu se vidi kako je svijet podijeljen u svakom slučaju ako se tako nastavi trebaju mi najmanje još dvije dobre spavaćice ali ne znam kakve se gaćice njemu sviđaju u mislim nikakve zar nije tako rekao da i pola djevojaka u Gibraltaru nikad ih nisu nosile gole kako ih je Bog stvorio ona Andaluzanka koja je pjevala Manolu nije previše skrivala ono što nije imala da i onaj dmgi par polusvilenih čarapa poderao mi se već prvi dan mogla sam ih vratiti Lewcm jutros i napraviti lom i natjerati ih da mi ih zamijene ali nisam se htjela uzravati i izlagati opasnosti da naletim na njega i sve upropastim i treba mi jedan od onih steznika što se pripijaju uz tijelo što ih kao jeftine reklamiraju u Elegantnoj ženi s elastičnim umetkom na bokovima on mi je popravio onaj što ga imam ali taj ne valja kako je ono tamo pisalo daje vam divnu liniju 11 i pol šilinga sprečava onaj ražni široki izgled na bokovima da smanjim debljinu i trbuh mi je malo prevelik moram izbaciti pivo za većem ali tako ga rado pijem ono posljednje koje su mi poslali od O'Rourkea bilo je ravno kao palačinka lako zarađuje novac Larry mu je ime kakav je jadni poklon poslao za Božić domaći kolač i bocu splačine što je trebalo da bude burgundac tako da nikoga nije mogao natjerati da to pije Bože sačuvaj čovjek bi radije umro od žeđi i morala bih malo izvoditi vježbe za disanje zanima me kakvo je ono sredstvo protiv debljanja mogla bih pretjerati mršave više nisu toliko u modi što se tiče podvezica imam onaj par ljubičastih koje sam danas nosila to je sve što mi je kupio od novaca što ih je dobio na prvi O ne bio je još i onaj losion za lice što sam ga jučer potrošila od kojeg mi je koža bila kao nova toliko sam mu puta rekla da mi ga da napraviti na istom mjestu i da ne zaboravi sam Bog zna je li to napokon učinio znat ću po boći ako nije čini se da ću se morati umivati u vlastitoj mokraći nalik je na govedsku juhu ili pileću s malo opoponaksa i ljubica primijetila sam da mije počela bivati hrapavija i malo starija koža ispod toga puno je finija tamo gdje se ogulila na prstu kada sam se opekla šteta što sva nije takva i ona jedna četiri rapčica sve zajedno jedva 6 šilinga zbilja ne možeš ništa na svijetu poshći bez elegancije sve ide na hranu i stanarinu kad ja budem imala novaca rasipat ću ih naveliko kažem vam uvijek sam se željela razbacivati mjeri i škrtari čak i ako kupim par starih cipela sviđaju h ti se moje nove cipele da koliko su koštale uopće nemam što obući onaj smeđi kostim i suknju i jaknu i ono što je u čistionici 3 što je to za jednu ženu rasparati onaj stari šešir i okrpiti onaj drugi muškarci neće ni da te pogledaju a žene te nastoje poniziti jer znaju da ti je muž nikakav k tome sve je svaki dan sve skuplje za ove četiri godine što mi još ostaju do trideset pete ne meni je koliko

je meni zapravo imat ću 33 u mju zar ne O pogledaj samo onu gospodu Galbraith puno je starija od mene vidjela sam je kada sam prošlog tjedna bila u gradu njena ljepota vene bila je tako lijepa divna glava s kosom sve do pasa zabacivala ju je onako kao Kitty O'Shea u Grantham Streetu prvo što bih svakog jutra učinila bilo je da pogledam preko ulice kako se češlja kao da je u nju zaljubljena i samo njome zaokupljena šteta upozнала sam se s njom samo dan prije nego što smo se odselili i gospoda Langtry jerseyjski lilijan u koju je bio zaljubljen princ od Walcsa mislim da je on kao i svaki dragi muškarac samo što se zove kralj svi su oni napravljeni na isti kalup jedino je u crnaca voljela bih probati ljepotica sve do svoje četrdeset pete pričali su neku smiješnu priču o ljubomornom starom mužu kako je ono bilo i o nožu za otvaranje ostriga on je pošao ne natjerao ju je da nešto od lima nosi oko sebe a princ od Vwalcsa da imao je nož za otvaranje ostriga nešto takvo ne može biti istina kao ni ono u nekim od onih knjiga koje mi donosi djela nekog gospodina Fran^oisa koji je navodno bio svećenik o djetetu koje joj se rodilo iz uha zato što joj je ispalo guzno crijevo baš lijepa riječ da je napiše jedan svećenik i njeno je de kao da svaka budala ne zna što to znači mrzim takvo prenemaganje n svemr uz ono njegovo staro podlo lice svatko može vidjeti da to nije istina pa ona Ruby i Lijepa mučiteljice koju mi je dvaput donosio sjećam se kada sam došla do pedesete strane do onog mjesta gdje ga ona vješa o kirkn užetom za bičevanje zbilja n tome nema ništa za ženn same izmišljotine o tome kako on pije šampanjac iz njene cipelice nakon što je otplesao ples kao onaj mali lsns n jasicama n Inichicoren n naračjn Blažene Djevice zbilja nijedna žena ne bi mogla roditi tako veliko dijete i najprije sam mislila da joj je izišlo iz boka jer kako je inače sjedala na noćni posndn kada je vršila nuždu i ona bogata dama naravno osjetila se počašćena Njegovo Kraljevsko Visočanstvo bilo je n Gibraltara one godine kada sam se ja rodila kladim se da je i lamo našao lilijsane tamo gdje je zasadio stablo zasadio je on više nego jedno n svom životu mogao je zasaditi i mene da je došao malo prije onda ne bih bila ovdje gdje jesam on bi morao ostaviti onaj svoj Freeman s onih nekoliko bijednih šilinga što ih tamo dobiva i prijeci u neki itred ili nešto slično gdje bi primao redovita plaća ih u kakvu banku gdje bi ga posjeli na visoka stolicu da cio dan broji novac naravno on se više voli motati po knći tako da se ne možeš nigdje od njega maknuti što danas namjeravaš raditi voljela bih da čak i da puši lulu kao što je tata pušio da se osjeti miris muškarca ili se pretvara da juri za oglasima mogao je i sada biti kod gospodina Cuffea samo da nije učinio ono što je učinio onda je

mene poslao da pokušam to izglediti mogla sam ga tamo učiniti direktorom dva-tri puta me dobro odmjerio isprva je bio kmrt kao vrag zaista zbilja gospodo Bloom ali ja sam se osjećala tako jadno u onoj staroj otvorenoj haljini na kojoj sam izgubila olovne pločice iz povlaka loše skrojenoj ali takve opet ulaze u modu kupila sam je zato da njemu ugodim znala sam da ne vrijedi po izradi šteta što se nisam predomislila i pošla do Todda i Bumsa kao što sam namjeravala a ne do Leeja bila je kakav je i dućan rasprodaja ostataka hrpa prnja mrzim one luksuzne trgovine idu mi rra živee svejedno mene ništa ne može učiniti ružnom ali on mish da se izvrsno razumnije u ženske haljine i u krrhanje strpa u lorrae sve što rrade rra poheama po njegovim savjetima svaki šesir koji nataknem pristaje h mi da uzmi taj taj je dobar za orraj rralik rra svadobenu tortu koji mi je stršio čitav kilometar s glave rekao je da mi pristaje ili za orraj shčan poklopcu koji mije sezao do stražnjice kao na iglama je bio zbog one prodavačice tamo u onoj prodavaonici u Graf ton Streetu ja sam ga rra nesreću tamo odvela a ona je bila drska da nije mogla gore s orrim svojim glupim smješkanjem govorio je bojim se da vam zadajemo previše posla a radi čega dmgog i jest tamo ali ja sam joj pogledom izbila to iz glave da bio je strašno ttkočen i nije čudno ali promijenio se kada me ponovo pogledao Poldy tvrdo glav kao i uvijek kao mazga ah ja sam vidjela kako je buljio u moje gradi kada je ustao da mi otvori vrata lijepo je od njega što me ispratio zaista neizmerno mi je žao gospodo Bloom vjerujte mi ne rraglašavajući to previše prvi put jer je bio uvrijeđen i jer sam ja bila njegova žerra samo sam se napol nasmiješila znam da su mi gradi ovako izvirivale rra vratima kada je rekao neizmerno mije žao i sigirma sam da ti je i bilo

da mislim da mi ih je napravio čvršćim sišćić ih sve dok nisam ožednjela zove ih sisice morala sam se smijati da svakako ova se rtkratila bradavica se napne na najmanji dodir rrastojat ću da zadrži tu naviku i uzimat ću tučena jaja s maršalom da budu krupnije za njega kakve su sve to žilice i drago kako je to čudno napravljeno dvije jednake kao blizanke smatraju se znakom ljepote smještene ovdje gore kao kod ornih kipova u muzeju jedna se od njih pretvara da ih skriva rakom jesu h tako lijepe naravno u usporedbi s muškarcem kako samo izgleda s one svoje dvije pune vreće i onom dragom stvarčom koja mu visi ili strši prema tebi kao klin na vješalici rrije čudo što to kriju kupusovim hstom onaj odvratni škotski strijelac iza mesne tržnice ili onaj dragi bijednik ride glave što je stajao iza stabla tamo gdje je prije bio kip s ribom dok sam prolazila pretvarao se da piša i izvadio ga je da mu ga vidim zadignuvši onu svoju dječju suknicu kraljičina garda krasna bratija

dobro je što su ih zamijenili surreycjvcvi došli na njihovo mjesto uvijek ti ga pokušavaju pokazati gotovo svaki put kada sam prolazila pokraj muškog pisoara blizu stanice u Harcourt Streetu tek toliko da ga pokazuju uvijek bi se tamo našao pokoji nastojeći mi privući pogled kao da je to 1 od 7 svjetskih čuda O a onaj smrad na tim prljavim mjestima one noći kada sam se s Poldyjcm vraćala kući nakon zabave kod Comerfordovih naranče i limunada tako da se osjećaš težak i pun tekućine ušla sam u jedan od njih bilo je grozno hladno nisam više mogla izdržati kada je to bilo devedeset treće kanal je bio smrznut da bilo je to nekoliko mjeseci nakon onoga šteta što se tamo nije našao koji škotski strijelac da me vidi kako čučim u muškom zahodu pokušala sam to nacrtati zatim sam raspalila bilo je nalik na kobasicu ili nešto slično čudim se kako ih nije strah ići naokolo da ih tko ne opah nogom ili da u što ne udare žena je lijepa naravno to svi priznaju kada mi je rekao da bih gola mogla pozirati kakvom bogatašu iz Holles Streeta onda kada je izgubio posao kod Helyja i kada sam prodavala odjeću i svirala klavir u kavani bih li bila nalik na sliku kupanje nimfe kad bih raspustila kosu da samo što je ona mlada ili sam malo nalik na onu kućketinu na onoj španjolskoj fotografiji što je on ima jesu h nimfe baš tako hodale naokolo pitala sam ga za nj u i za onu r iječ metnem si nešto skroz a on je počeo valjati nešto o inkarnaciji nikad ne zna ništa objasniti jednostavno da ga čovjek može razumjeti onda mu zagori dno tave sve zbog onog njegovog Burega ovu nije tako jako još se vidi trag njegovih zuba lamo gdje je htio ugristi bradavicu morala sam kliknuti zar nisu strašni kada ti žele nanijeti bol dojke su mi bile velike pune mlijeka kada sam imala Milly dovoljno za dvije to je bio razlog što je rekao da bih mogla zarađivati funtu tjedno kao dojilja izjutra su bile sasvim nabrekle onaj student slabšnjog izgleda koji je stanovao na broju 28 kod Citronovih u Pemose Strcetu gotovo me bio ulovio kroz prozor dok sam se prala da nisam lice brzo pokrila račnikom to je bilo njegovo studiranje boljete su me kada sam je odbijala od sise dok nije doveo doktora Bradyja da mi prepíše belladonu morala sam mu pustiti da ih siše tako su bile tvrde slade je i gušće od kravljeg rekao je zatim me htio pomesti u čaj to zbilja prelazi sve granice mislim da bi ga netko morao dati u novine kad bih se samo mogla sjetiti polovice svega toga i napisali o tome knjigu djela majstora Poldyja da i koža je tu mnogo glada cio sat se bavio oko njih znam gledala sam na sat kao kakvo veliko dijete koje sam držala na sebi sve žele uzeti u usta muškarci sav užitak izvlače iz žene još osjećam njegova usta O Bože moram se ispružiti voljela bih daj e on ovdje ili tko drugi s kojim bih se mogla i onda svršiti

onako kao prije osjećam kako sva gorim iznutra ili kad bih mogla sanjati ono kako me natjerao da po drugi put svršim škakljajući me otraga prstom išla sam gotovo 5 minuta obujmivši ga nogama morala sam ga prije zagriti htjela sam svašta vikali jebernti sranje ili bilo što samo da ne izgledam ružna i sve one bore od naprezanja tko zna kako bi on to primio moraš znati pristupiti muškareu hvala Bogu nisu svi kao on neki žele da budeš pri tome fina primijetila sam tu razliku on to čini i štiti dala sam očima onaj izraz s kosom pomalo raspuštenom od drmanja i jezikom između usana isplaženim pema njemu divljem grubijanu četvrtak petak jedan subota dva nedjelja tri O Bože ne mogu čekati do ponedjeljka

frsiiiifronng negdje zvizdi vlak kakvu snagu imaju u sebi te mašine kao veliki divovi a voda kola po njima i euri iz njih na sve strane kao kraj Stare slatke ljubavneeee pjeecessssme jadni oni ljudi koji svu noć moraju biti na otvorenom daleko od žene i obitelji u tim užarenim strojevima danas je bilo zagušljivo drago mi je što sam spalila polovicu onih starih primjeraka Freemana i Foto-revije sve ostavlja da leži bilo gdje postaje vrlo neuredan a drugu sam polovicu bacila gore u WC natjerat ću ga da mi ih sutra izreže umjesto da tu leže do shjedeće godine da dobije koji peni za njih ako me upita gdje su novine od prošlog

lijvehfja bji wumu oulu m j i v >gjt t r u q i L, u w / / z' t n / w l izmih

je stan samo još topliji nego što jest ona kiša je bila krasna i osvježavajuća nakon prvog sna mislila sam da će biti kao u Gibraltaru kakva je tamo bila vrućina prije nego što je zapuhao istočnjak cm kao noć s bljeskom na hridini koja se u njemu i uzdiže kao gorostas u usporedbi s njihovom planinom 3 stijene za koju smatraju da je tako velika sa stražama u crvenom mjestimice jablanima a sve to do bjehene užareno i miris kišnice u onim čatnjama gledaš sunce koje te sve vrijeme prži od njega mi je sva izbjedjela ona lijepa haljina koju mi je očeva prijateljica gospođa Stanhopc poslala iz Pariza iz B Marchća prava šteta moja najdraža pudhce pisala je bila je vrlo ljubazna kako joj je ono bilo ime pišem ti dopisnicu samo zato da ti javim da sam ti poslala jedan mah poklon upravo sam se okupala u toploj kupki i sada se osjećam kao vrlo čisto pselance uživala sam u tome tamnputi zvala ga je tamnputi dala bih sve da sam opet u Gibu i da te slušam kako pjevaš Čekanje i U starom Madridu Concone tako je naziv onih vježbi knpio mi je jedan od onih novih nisam mogla odgonetnuti tu riječ šalova krasne stvarčice ali rasparaju se čim ih dotakneš mislim da su svejedno hjepi što ti mishš uvijek ću misliti na one divne čajeve koje smo zajedno pili krasne kolačice s grožđicama i oblatnes jagodama koje

obožavam a sada najdraža Pudlice nemoj zaboraviti i piši mi uskoro srdačni izostavila je pozdravi tvome ocu kao i kapetanu Groveu ljubi te tvoja odana Hesterxxxxx nije nimalo izgledala kao uda ta žena nego baš kao prava djevojka bila je puno starija od svoga tamnoputogstrašno me volio kako je nogom pritisnuo žicu da mogu prijeći preko nje za vrijeme borbe s bikovima u La Linei kada je onaj ma tador Gomez dobio bikovo uho kakvu odjeću moramo nositi tko ju je samo izmislio da se u njoj penješ na Killiney Hill ili na primjer na onom izletu sva sapeta u steznik ne možeš se u njemu ni maknuti u svjetini trčati ili skočiti da se ukloniš zato sam se bojala kada je onaj dragi bijesni Bik počeo napadati na banderillerose s onim trakama i s one 2 stvari na šešira a oni okrutni muškarci su vikali bravo toro zbilja žene nisu bile ništa bolje u onim svojim lijepim bijelim manillas prospao je sva crijeva onim jadnim konjima nikad u životu nisam takvo nešto vidjela da umirao je od smijeha kada sam oponašala onog psa što je lajao u Bell Laneu jedna životinja i bolesna tko zna što se s njima dogodilo mislim da su oboje već odavno mrtvi sve je to kao kroz maglu osjetiš se tako stara ja sam naravno bila napravila one oblatne imala sam sve što sam htjela onda ona djevojka Hester uspoređivale smo kosu moja je bila bujnija od njene pokazala mi je kako da je učvrstim otraga kada sam jc počela dizati i što ono još kako se jednom rukom zauzla konac bile smo kao dvije sestrične koliko mi je tada bilo godina one olujne noći spavla sam u njenom krevetu zagrlila me zatim smo ujutro ratovale jastucima kako smo se smijale gledao me kad god je imao prigodu kod muzike na esplanadi Alameda kada sam tamo bila s ocem i kapetanom Groveom prvo sam gledala gore prema crkvi zatim u prozore onda dolje i oči su nam se srele osjetila sam kako je nešto prošlo kroza me kao same igle oči su mi zaigrale sjećam se da sam poslije kada sam se pogledala u ogledalo jedva prepoznala samu sebe tako sam se bila promijenila bio je privlačan za jednu djevojku unatoč tome što je bio pomalo prigup i izgledao razočaran i raspoložen u isto vrijeme ličio je na Thomasa u Sjenu Ashlydyata koža mi je bila sjajna od sunca i kao raža ramena od uzbuđenja nisam ni oka sklopila ne bi bilo lijepo zbog nje ali ja sam to mogla namjerno prekinuti dala mi jc da čitam Mjesečev kamen bilo je to prvi put da čitam nešto od VVilkieja Collinsa pročitala sam East Lyime i Sjenu Ashlydyata od gospode Henry Wood poslije sam mu posudila Hemyja Dunbara od one drage ženske s Mulvcyjevom fotografijom u njoj lako da vidi da nisam baš bez i Eugenca Arama od Lorda Lyttona ona mi je dala Molly Bawn od gospode Hungerford zbog imena ne volim knjige u kojima ima neka Molly sviđa mi se ona koju

mi je donio o onoj jednoj iz Flandrije drolji koja je stalno krala po trgovinama sve Sto je mogla sukno i platno i to na metre O ovaj mi je pokrivač previše težak ovako je bolje nemam čak ni pristojne spavaćice ova se sva smota poda mnom pa onda on i njegove gluposti ovako je bolje onda sam se kuhala na onoj vraćini košulja mi sva natopljena znojem zadjenuta mi se među guzove na stolici kada sam ustala bili su tako debeljkasti i čvrsti kada sam se popela na jastuke na sofi da bih vidjela zadignute haljine a one stjenice po noći na tone pa mreže protiv komaraca nisam ni retka mogla pročitati Bože kako je to bilo davno kao daje prošlo nekoliko stoljeća više se nisu vratili a ni ona nije točno napisala adresu možda je primijetila da njen tamnopusi ljudi su uvijek odlazili a mi nikad sjećam se toga dana onih valova i čamaca s visokim pramcima kako se ljuljaju i mirisa broda i uniformi onih oficira što imaju dozvolu za izlazak na kopno dobila sam morsku bolest od toga on nije ništa govorio bio je vrlo ozbiljan imala sam visoke cipele na kopčanje i suknja mi se vijorila poljubila me šest-sedam puta jesam li plakala da mislim da sam plakala ili gotovo da jesam usne su mi drhtale kada sam rekla zbogom imala je Krasan ogrtač za putovanje neke posebne plave boje posebno skrojen na bok i bio je jako lijep bilo je vraški dosadno nakon što su otišli htjela sam gotovo kao luda pobjeći odatle nekamo nikad nismo zadovoljni tamo gdje smo otac iii tetka iii brak čekati uvijek čekati neka dooode k meceri čekati i neka ubrzaaaa svoj hitri korak oni njihovi prokleti topovi pucali su i grmjeli sa svih strana posebice na kraljičin rođendan i sve svuda rašili ako ne otvoriš prozore kao onda kada se general Ulysses Grani tko god ili što god da je bio svakako neka velika ličnost iskrcao s broda na kopno a stari se Sprague konzul koji je tamo bio još od prije potopa svečano odjenuo jadrnik a bio je u žalosti za sinom zatim ona uvijek ista stara truba za budnicu ujutro i bubnjanje bubnjeva i oni nesretni vojnici što se naokolo motaju sa svojim porcijama usmrdujući okolinu gore nego stari dugobradi Židovi u svojim galabijama i levitskim haljama zbor i prekid vatre i topovski pucanj za povratak u kasarnu i stražar koji dolazi s klj učevima da zaklj uča ulazna vrata i gajde samo kapetan Grove i otac koji razgovaraju o Rorke's Driftu i Plevni i sir Gamct Wolsley i Gordon kod Kartuma palila sam im lule svaki put kad bi se ugasile stara pijandura sa svojim grogom na prozorskoj dasmccće taj ni kapi ostaviti kopao je nos pokušavajući smisliti još koju prljavu priču da bi je u zakutku ispričao ali nikad se nije zaboravio kada sam ja bila prisutna poslao bi me iz sobe s kakvom prozirnom izlikom praveći mi komplimente naravno to je govorio iz njega Bushntillov viski ali on bi tako

postupio sa svakom ženom koja naiđe mislim da je već odavno umro od galopantnog pijanstva dani kao godine nikakva pisma ni od žive duše osim ono nekoliko koje sam sama sebi poslala s komadićima papira unutra ponekad mi je bilo tako dosadno da bih se bila mogla noktima grepsti slušajući onog starog jednookog Arapina i ono njegovo magareće glazbalo dok pjeva ono svoje eja eja aeja moji komplimenti tom tvom magarećem tandrkalu dosadno kao i sada ruku obješenih niz tijelo gledala sam kroz prozor da nema negdje kakav zgodan mladić makar i u kući preko puta kao onaj medicinar u Hollcs Streetu oko koga se tradila ona bolničarka kada sam kod prozora navukla rukavice i stavila šešir na glavu da mu pokažem da izlazim nije ni primijetio što mislim zar nisu glupi nikad ne shvaćaju što im govoriš čak i da im napišeš na velikom plakatu čak ni kad se dvaput rukuješ s njima ljevicom nije me čak ni prepoznao kada sam ga ispod oka pogledala pred kapelom u Westland Rowu na što se gubi ta njihova velika pamet voljela bih znati sva siva tvar im je u repu kažem ja vama oni provincijski lupeži gore u hotelu City Arms imah su manje pameti nego bikovi i krave čije su meso prodavali pa zvono onog ugljenara taj me lupeški galamdžija pokušao prevariti krivim računom što ga je izvukao iz kape kakve račetine pa lonce i tave i kotlove krpim pa imale li danas starih boca za siromaha i nikakvih posjela ni pošle nikad osim njegovih čekova i nekih reklama poput onog čudotvorca što su mi ga poslali naslovivši ga Draga gospodo samo njegova pisma i ona dopisnica od Milly jutros gle ona je njemu napisala pismo od koga sam ja dobila zadnje pismo O od gospođe Dwenn što li ju je samo spopalo da mi piše iz Kanade poslije toliko godina da dobije onaj moj recept za pistu madrilenu od Floey Dillon kada mi je pisala da se udala za vrlo bogatog arhitekta ako je vjerovati svemu što čovjek čuje s vilom od osam soba otac joj je bio vrlo fin čovjek bilo mu je blizu sedamdeset uvijek dobro raspoložen dakle gospođice Twcedy ili gospođice Gillespie tamo je pijaninac imao je i masivni srebrni servis za kavu na kredencu od mahagonija onda je negdje daleko umro ne vohm ljude koji uvijek govore o svojim nevoljama svatko ima svoje brige ona sirota Nancy Blake umrla je prije mjesec dana od akutne upale pluća dakle nisam je tako dobro poznavala više je bila Floeyna prijateljica nego moja sirota Nancy takva je muka odgovarati na pisma on mi uvijek diktira neke pogrešne stvari i to bez ikakvih točki kao da drži govor vaš teški gubitak moja iskrena sućut uvijek to griješim i ono nečaće s ona dva č nadam se da će mi dmgji put napisati dulje pismo ako je istina da mu se zaista svidam O hvala ti veliki Bože što sad imam nekoga da mi praži ono što

mi jc tako strašno potrebno da nije malo života n mene ovdje nopće nemaš nikakvih izgleda kakve si imala davno prije h^ela bih da mi netko napiše ljubavno pismo njegovo nije bilo bogzna kakvo a rekla sam mu da može napisati što god hoće vječno tvoj Hugh Boylan kao u pjesmi U starom Madridu glupe žene misle da jc ljubav uzdisanje umirem ali kad bi on to napisao bilo bi i malo istine u tome bila to istina ih ne to ti ispuni cio dan i život neprestano imaš na što mishti svakog trenutka i sve oko sebe vidiš kao novi svijet mogla bih mu odgovor napisati u krevetu i natjerati ga da me zamisli kratko samo nekoliko riječi ne onakva dugačka pisma kakva je Atty DiUon pisala onom tipu koji je bio nešto tamo na sudu koji ju je na kraju ostavio iz pismovnika za dame a ja sam joj govorila da napiše nekoliko običnih riječi koje će on moći okretati kako hoće ne volim brzo brzo pletost podjedanko iskreno najveća sreća na svijetu odgovorili potvrdno na bračnu ponudu nekog gospodina Bože ništa nego to sve je to njima lako ali ako si žena čim ostariš isto te tako mogu baciti na dno jame za smeće

Mulveyjevo je bilo prvo onog jutra kada sam bila u krevetu i gospoda Rubio gaje donijela s kavom stajala je tamo kada sam joj rekla da mi doda i pokazala joj nisam se mogla sjetiti one riječi ukosnicu da ga otvorim ah hoiquiUa neuslužna stara a bila joj je pred nosom s onom

v'Ojom umjetnom pletenicom n\$ ^Isvi umišljenu cin lijepo izgledu u ružna kao da joj je blizu 80 ili 100 s hcem prepunim bora naprašila uza svu svoju pobožnost jer se nikako nije mogla pomiriti s tim da tamo pristaje čitava atlantska flota pola svjetskog brodovlja i da se engleska zastava vijori unatoč svim njenim carabinieri zato što su im 4 pijana engleska mornara zauzela cijelu hrid i zato što nisam dovoljno često išla na misu u Santa Mariju da bih joj udovoljila s onim njenim šalom koji je uvijek nosila osim kad je bilo kakvo vjenčanje sa svim njenim čudesima svetaca i njenom crnom blaženom djevicom u srebrnoj haljini i suncem koje 3 puta pleše na Uskrs ujutro i onim kako se kada je svećenik sa zvoncem prolazio noseći zadnju pomast umirućem križala za njegovu Majestad potpisao se neki obožavatelj bila sam gotovo sva izvan sebe htjela sam ga povesti sa sobom kada sam u izlogu primijetila da me prati po Calle Real zatim me dodirnuo onako u prolazu ali uopće nisam mislila da će mi pisati i zakazati mi sastanak cio dan sam ga nosila u pasu podsuknje i čitala ga u svakoj rupi i zakutku dok je otac bio na vježbama da bih po rukopisu ili načinu na koji je marka zalijepljena otkrila sjećam se da sam pjevala hoću li staviti bijelu ružu i došlo mi je da onaj stari glupi sat pomaknem naprijed da bi što prije došao taj čas on je bio prvi muškarac koji me poljubio pod Maurskim zidom moj

dragan još mladić nisam ni mogla zamisliti što znači ljnbiti sc dok mi nije tnrio jezik u usta usta sumu bila slatka mlada nekoliko sam se puta koljenima okrnula o njega da naučim kako sc to radi što sam mu ono u šali rekla da sam zaračena sa sinom jednog španjolskog plemića komu je ime Don Miguel de la Flora i on je povjerovao da ću se za 3 godine udati za njega u svakoj šali ima pola istine postoji cvijet koji cvjeta rekla sam mu o sebi i dosta istinitog da bi imao što zamišljati nije volio španjolske djevojke zacijelo ga je koja od njih odbila uzbudila sam ga zgnječio mi je na grudim sve cvijeće koje mi je donio nije znao računati u peselama i pccragordama dok ga ja nisam naučila rekao je da je iz Cappoquina na crnoj rijeci ali bilo je premalo vremena zatim je onog dana prije nego što je otišao u svibnju da bilo je to u svibnju kada se rodio španjolski prestolonasljednik uvijek sam takva u proljeće voljela bih imati novog mladića svake godine gore na samom vrhu stijene ispod topa blizu O'Harine kule rekla sam mu da je grom udario u nju i sve o starim berberskim majmunima koje su slali u Clapham bez repa što se vuku svuda naokolo jašuci jedan na drugom gospoda Rubio je rekla da je ženka pravi stari pečinski škorpion koji krade piliće s Inceove farme i baca kamenje na tebe ako se približiš gledao me imala sam onu bijelu bluzu sprijeda otvorenu da ga što više ohrabrim ali ne previše otvoreno tek su mi se počele zaobljavati rekla sam da sam umorna legli smo u jelik iznad zaljeva na samotno mjesto mishm da je to najviša stijena koja postoji one galerije i kazamate i one strašne hridi i spilja svetog Mihajla sa sigama ili kako se to već zove što vise sa stropa i one ljestve blato koje mi je prskalo po cipelama mislim daje to put kojim majmuni ispod mora prelaze n Afrikn kada uginu brodovi daleko na pučini kao iveije to je prolazio brod s Malte da more i nebo možeš činiti što te volja ležati tamo zavijek milovao ih je izvana oni to vole činiti zbog one obline naginjala sam se nad njim u bijelom šešim od rižine slame da bih ga malo iznosila na lijevn stranu lica onu ljepšu bluza mi je bila otvorena jer je to bio njegov posljednji dan imao je nekakvn prozirn košnljn vidjela sam mn mžičaste gmdi želio je na trenutak svojima dotaknuti moje ali mu ja to nisam dopustila od straha najprije je bio vrlo nvrijeden nikad se ne zna sušica ili da ostanem s njim n dmgom stanjn embarazada ona stara sluškinja Ines rekla mi je da je posve dovoljno da ti ude samo jedna kap poslije sam pokušala bananom ali sam se bojala da se ne prelomi i da ne ostane negdje u meni jer jednom sn iz neke žene izvadili nešto što je godinama bilo u njoj obloženo vapnenim solima svi oni ldnju za tim da udu tamo odakle su izišli pomislio bi da nikad nisl dovoljno duboko a oni zapravo već sve obave

zumblumica govorila mi je Josic nakon što sam se udala za njega bogme bolje nego Breen ili Briggs kao briga ili ona strašna imena u kojima je riječ guz Masnoguzov ili neka draga vrsta guza ni Mulvey nije baš da se usrećiš ili recimo da se razvedeni od njega gospoda Boylan moja majka tko god daje bila mogla mije dati ljepše ime sam Bog zna prema onome kakvo je i sama imala Limita Laredo uživali smo trčeci po Villis Roadu prema rtu Evrope tamo-amo sve naokolo na dragu stranu Jerseyja tresle su mi se i plesale u bluzi kao one Millyne male sada kada trči uza stepenice voljela sam gledati dolje na njih penjala sam se na stabla papra i na bijele topole kidala hstove i bacala ih na njega odlazio je u Indiju rekao da će pisati ta putovanja na koja muškarci moraju ići do nakraj svijeta i natrag jedino što im ostaje jest da koji put pritisnu kakvu žensku dok mogu prije nego otidu da se negdje utope ih odlete u zrak popela sam se na Windmill Hill sve do zaravanka log nedjeljnog jutra s kapetanom Rubiosom koji je umro imao je dalekozor kakvim se služe stražari rekao je da će dva-tri donijeti s broda nosila sam onu haljinu iz B Marchća iz Pariza i ogrlicu od koralja tjesnac je blistao mogla sam vidjeti sve tamo do Maroka gotovo Tangcrski zaljev i planine Atlas pokrivene snijegom a tjesnac kao rijeka tako blistav Hany draga Molly mislila sam na njega koji je na mora sve vrijeme poslije na misi kad mi je podsuknja počela spadati za vrijeme podizanja tjedne i tjedne držala sam pod jastukom onaj rupčić zbog njegova mirisa u Gibraltara se nije mogao kupiti nikakav pristojan parfem osim onog jeftinog peau d'Espagne koji ishlapi i ostavi na tebi smrad strahovito sam željela da mu dam takvu uspomenu on mi je dao onaj nespretni prsten iz Claddagha za sreću što sam ga dala Gardnera kada je pošao u Južnu Afriku gdje su ga oni Buri ubili onim svojim ratom i groznicom ali su svejedno bili hametice potučeni kao da mu je donio nesreću poput opala ili bisera ipak mora daje bio od čistog 18-karatnog zlata jer je bio vrlo težak ali što možeš dobiti u mjestu poput onog žabljepeješćani pljusak iz Afrike i onaj napušteni brod koji je doplovio do luke Marie Marie kako-seonozove ne on nije imao brkove to je bio Gardner da još mu vidim glatkoobijano lice Frsiiiiiiiiiiiiifrong opet onaj vlak plačljivi glas nekoć u drage proošte nepovratne dane zatvorim oči udahnem ispućim usne poljubac tužan pogled otvaram oči tiho prije nego svijet magla počne obavijati mrzim ono aglapoč slijedi slatka ljubavna pjeeeeessma zapjevat ću to iz puna grla kada opet stupim na pozornicu Kathleen Kcamey i sve one njene skvičalice gospodica Ova gospodica Ona gospodica Onadruga vrapčji prdež hrpa bezveznjakinja koje se samo smucaju naokolo i govore o politici u koju se razumiju

koliko i moja guzica sve bi učinile samo da nekako budu zanimljive
domaće irske ljepotice ja sam vojnička kći da jesam a čije ste vi
postolarske i kočijaške oprostite kočijo nislila sam na zaprežna kola pale
bi na dupe kad bi imale prigodu prošetati se po Alamedi s oficirom pod
ruku kao ja one večeri kada je svirala vojnička glazba oči mi sjaju gradi
mi nemaju one strasti Bože smiluj se njima jadicama više sam ja znala

0 muškarcima kada mi je bilo 15 nego što će one znati u pedesetoj ne
znaju kako se pjeva takva pjesma Gardner je rekao da nijedan mnškarac
ne može gledati n moja nsta i znbe kad se onako smijem a da ne pontisli
na ono isprva sam se bojala da mn se neće sviđati moj naglasak njemn
takvom Englezn to je sve što mi je ostalo od oca osim poštanskih
maraka bilo kako bilo imam majčine oči i stas nvijek je tako govorio
pravi sn balavei neki od tih prostaka on nopće nije bio takav Indovao
je za mojim nsnama neka one najprije nadn sebi mnža koji se može
pogledati i dobijn kćer kakva je moja iii neka pokušaju ako mogu
uzbuditi kakva ljepotana pnnog novaca koji može birati i izabrali koju
hoće kao Boylan i učine ono 4-5 pnta za redom čvrsto zagrljeni a i glas
mogla sam biti prima doima da se nisam ndala za njega slijedi stara
ljuuuubavna duboko spuštene brade ne previše od toga dobiješ podvo-
ljak Ložnica moje drage to je predngo za eneore o dvorcu okruženom
iarkom u zora i nadsvodenim sohama da nievat ću Vjetrovi koji nušu s
juga koju mi je dao nakon onoga na stepenicama kora promijenit ću
onu čipku na svojoj emoj haljini da istaknem sise i da bogami dat ćn
popraviti onu veliku lepezu tako da puknu od zavisti uvijek me zasvrbi
rupa kad pomislim na njega osjećam da bih h^ela osjećam neke
vjetrove u sebi bolje da to nčinim polako nego da ga probudim inače
će opet početi i isinit će me nakon što sam se sva oprala stražnjieu trbnh

1 bokove kad bismo barem imali knpaonin ili da ja imam svoju sobu u
svakom slučaju željela bih da on spava n svom krevetu s onim svojim
hladnim nogama na meni da barem ima dovolj no mjesta da čovjek može
prdniti Bože ili da nčinim ono što mogm da bolje da se malo suzdržim
ovako malo na bok piano tako sviiiiii to je onaj vlak tamo daleko
pianissimo iiiii još jedna pjesssma

to je bilo pravo olakšanje gdje god bio dobro znaj vjetar ne
zadržavaj tko zna je h onaj svinjski odrezak koji sam pojela sa šalieom
čaja nakon toga bio sasvim svjež na ovoj vrućini po mirisu se nije moglo
ništa osjetiti sigurna sam da je onaj tip čudnog izgleda u mesniei velika
lopuža nadam se da ova svjetiljka ne dimi nos mi se napuni Čadom ipak
bolje to nego da on ostavi phn da gori svu noć nisam mogla mimo
spavati u kreveti! čak ni n Gibraltara nstajala sam da vidim kog se vraga

toliko živciram zbog loga premda volim to zimi čovjek ima draštvo O Bože bilo je vraški hladno i one zime kada mi je bilo tek deset godina je li tako da imala sam veliku lutku sa svim onim smiješnim haljinama oblačila sam je i svlačila onaj ledeni vjetar brijao je s onih planina nekako kao Nevada sierra nevada stajala sam kraj vatre u kratkoj košuljici koju sam imala na sebi da se ugrijem voljela sam plesati naokolo u njoj a onda trkom natrag u krevet sigurna sam da me onaj mladić preko puta sve vrijeme promatrao ljeti ugasivši svjetlo a ja sam gola goleata skakala naokolo voljela sam se tada svlačiti pred umivaonikom trljati se i mazati jedino kad sam morala na noćnu posudu gasila sam i svjetlo tako da smo tada bile samo nas dvije zbogom spavanju za večeras bilo kako bilo nadam se da će se prestati dražiti s onim medicinarima koji ga samo zavode tako da zamišlja kako je opet mlad dolazi u 4 ujutro mora daj je bilo toliko ako ne i više ipak imao je toliko obzira da me ne probudi o čemu li brbljaju svu noć trošeći pare i nalijevući se sve više i više zar ne bi mogli piti vodu a onda počne naređivati daj jaja i čaj i dimljenog oslića i vrući prepečenac s maslacom zacijelo će sjediti kao kralj dubući krivom stranom žlice gore-dolje po onom jajetu gdje li je samo to naučio volim kada ga ujutro čujem kada se spotiče uza stube sa šalicama koje zveckaju na pladnju i onda će se igrali s mačkom trlja se o čovjeka zato što joj se to sviđa tko zna ima h buha nije ništa bolja od žene stalno se hcka i gladi ali ne vohm njihove pandže pitam se vide li one nešto što mi ne možemo kad onako dugo zuii sjedeći na vrhu stepenica i osluškujući dok ja čekam stalno a kakva je još k tome kradljivica onaj krasni svježi morski list što sam ga kupila mislim da ću uzeti malo ribe sutra ili danas je h petak da hoću i malo kreme s bademima s marmeladom od crnih ribizla kao nekad davno ne one limenke od kilograma s miješanom od šljiva i jabuka iz Londona i Ncvveastlea Williams i Woods traje dvostruko dulje jedino one jegulje ne volim samo zbog kosti bakalar da uzet ću lijep komad bakalaia uvijek uzimam dovoljno za troje zaboravljam da zbilja dosta mi je onog vječnog mesa iz Buckleyjeve mesnice bubrežnjaka koljenica i zarebrenica i bravećeg vrata i teleće iznutrice dosta mi je već i samih naziva ili da pođemo na piknik recimo da svatko dd 5 šilinga po osobi ili da on plati pa da pozovemo neku dragu ženu za njega kakvu gospodu Fleming i da se odvezemo u Furry Glen ili do jagodnjaka naredili bismo mu da prije pregleda kopita svim konjima kao što čini i s pismima ne ako je Boylan tamo da s malo sendviča od hladne teletine i šunke miješano ima nekoliko kućica dolje u podnožju brijega baš za tu svrhu ali tamo je pakleno vruće kaže on ne blagdanom nikako mrzim buku

onih krntija iznajmljenih na jedan dan Duhovski ponedjeljak također je proklet dan nije čudo što gaje osa ujela radije uz more ali nikad više u životu ne bih s njom ušla u čamac nakon onoga u Brayu rekao je iznajmljivaču čamaca da zna vestati da ga tko upita bi li znao jahati u trci s preponama za zlatni pehar on bi rekao da zna zatim se more uzburkalo ona se stara olupina počela naginjati i sva je težina pala na moju stranu govorio mi je povuci kormilo nadesno povuci nalijevo i more je počelo u mlazovima prodirali kroz dno čamca a njemu je vesto ispalo iz ležišta pravo je čudo što se svi nismo utopili on naravno zna plivati ja ne znam nema nikakve opasnosti budi mirna u onim svojim hlačama od flanela najradije bih ih bila strgnula s njega pred svima i dobro ga kako ono kažu isflagerirala dok ne pocrni i ne poplavi to bi ga naučilo pameti samo da nije bilo onog dugonosog tipa ne znam tko je on s onim dragim ljepotanom Burkeom iz hotela City Arms koji je po običaju njuškao oko navoza uvijek je tamo gdje mu nije mjesto gdje je neka gužva lice mu je da se pobljuješ nismo mogli podnijeli jedno dragoga i to je neka utjeha tko zna kakva je ona knjiga koju mi je donio Slasti grijeha od nekog otmjenog gospodina nekog dragog gospodina de Kocka mislim da su mu ljudi dali taj nadimak zato što je sa svojim kokotom išao od jedne žene od drage nisam više mogla obuti one svoje nove bijele cipele siana ih je voda posve uništila i onaj moj šešir s perom što je sav vijorio na vjetra i tresao se na meni zbilja odvratno i razdražujuće zato što me miris mora naravno uzbudio one sardele i arbuni u Katalonskom zaljevu tamo iza stijene bili su krasni tako srebrni u ribarskim košarama stari Luigi bilo mu je gotovo sto godina kažu da je bio iz Genove pa onaj visoki stranac s naušnicama ne vohm muškarca kod kojeg se moraš penjati da dospiješ do sigurno su svi već odavno mrtvi i istranuli osim toga ne volim biti sama u ovoj kasamelini od kuće mislim da ću se morali s tim pomirili nisam nosila čak ni zrnice soli kada smo se u strci preselili htio je osnovah muzičku akademiju u salonu na prvom katu s mjedenom pločicom ih Bloomov privatni hotel predlagao je da bi zatim potpuno propao kao i njegov otac dolje u Ennisu kao i sve drage stvari o kojima je ocu i meni govorio da će ih učinih ah ja sam ga prozrela govorila sam mu o svim onim lijepim gradovima u kojima bismo mogli provesti medeni mjesec Venecija na mjesecini s gondolama pa Lago di Como imao je sliku izrezanu iz nekih novina i s mandolinama i lampionima O to je divno rekla sam sve što mi se sviđalo bio je spreman učinih odmah prije nego to i izgovorim ako želiš bit' muž moj moraš stalno cijedit znoj trebalo bi da dobije medalju od krumpira obrubljenu marmeladom za sve ono što izmišlja

onda me ostavlja ovdje po eio dan nikad ne znaš nije li stari prosjak koji na vratima prosi korieu kruha pričajući svoju dugu priču kakav skitnica i neće li staviti nogu između vrata da ih ne mogu zatvoriti kao onaj okojeli zločinac na slici kako mu je ono bilo ime u Lloyd's Weckly Newsu 20 godina u tamnici onda izide na slobodu i ubije neku staricu radi njena novca zamisli njegovu sirotu ženu ili majku ili tko god ona bila onakvo lice pobjegao bi na kilometre daleko od njega ne bih mogla mimo spavati dok ne zakračunam sva vrata i sve prozore da budem sigurna ali to je još gore biti zatvoren kao da si u tamnici ili u ludnici trebalo bi ih sve postrjeljali ili izbičevati deveterostrukim bičem takva zvijer kao taj što napada sirotu staricu da je ubije u krevetu ja bih ih potamanila bogme bih od njega ne bi bilo mnogo koristi ipak bolje i to nego ništa one noći bila sam sigurna da čujem provalnike u kuhinji a on je sišao u noćnoj košulji sa svijećom i žaračem u ruci kao da lovi miša blijed kao krpa izbezumljen od straha dižući što veću buku da upozori provalnike istina nema se tu šta ukrasti sam Bog zna ipak to je neugodan osjećaj pogotovo sada kada Milly nije s nama kako mu je samo palo na pamet da djevojku lamo pošalje da uči fotografiranje za ljubav njegova djeda umjesto da je pošalje na Skenyjevu akademiju gdje bi morala učiti ne kao ja koja sam u školi je sve ali on bi takvo što svejedno učinio zbog mene i Boylana zato je to i učinio uvjerena sam na taj način on sve smisli i isplanira u posljednje se vrijeme nisam mogla ni okrenuti dok je ona bila u kući ukoliko prethodno nisam zakračunala vrata sva sam protmula kada je prvi put ušla bez kucanja kada sam stolicu stavila na vrata upravo sam se rukavicom prala dolje to ti ide na živce osim toga cijeli dan izigrava drvenu Mariju da je staviš pod stakleno zvono i još dvije s njom daje paze kad bi on znao daje zbog svoje nespretnosti i nemarnosti razbila ruku one krhke figurice prije nego što je otišla tako da sam pozvala onog malog Talijana daje popravi pa se sada ne vidi gdje je spojeno za 2 šihnga ne bi ti ona ni krampire ocijedila naravno ima pravo što sebi ne želi pokvariti ruke primijetila sam da je u posljednje vrijeme neprestano razgovarao s njom za stolom i objašnjavao joj stvari u novinama a ona se pravila da razumije lukavo naravno to je od njega naslijedila ne može reći da ja izmišljam zar ne ja sam zapravo previše poštena i pomogao joj da obuče kaput ali ako je u bilo kakvoj nevolji ona bi to mislim rekla meni a ne njemu on drži da je sa mnom gotovo i da sam za ropotarnicu bogme nisam ne ni približno vidjei ćemo vidjet ćemo ona sada već i naveliko flertuje s oba sina Toma Devana oponašajući mene zviždi s one dvije raspuštene Murrayjeve kćeri koje dolaze po nju može li Milly izići molim vas treba

nam samo da od nje izvuku sve što mogu uvečer se na bieklu Harryja Devana vozila po Nelson Streetu dobro je Sto ju je poslao tamo gdje je upravo se bila počela otimati s uzde htjela je na klizalište i pušile su cigarete kroz nos osjetila sam to po mirisu njene haljine kada sam pregrizla konae dugmeta koje sam joj prisila na dnu jakne malo je toga mogla sakriti od mene zaista samo nisam ga smjela prisiliti i to na njoj to znači rastanak a i onaj posljednji puding od Šljiva raspuknuo se nadvoje vidiš to se ispuni neka govori tko šta hoće ima malo predug jezik za moj ukus bluz a ti je previše izrezana kaže ona meni mgao se lonac loncu a ja sam joj morala reći da ne pokazuje noge lako na prozoru svima koji prolaze svi je gledaju kao i mene kada sam bila njenih godina naravno tada li svaka stara prnja dobro stoji zatim na svoj način i velika je pusti-mc-ne-diraj-me na predstavi Jedinu način u Kraljevskom kazahštu miči tu nogu odatle ne volim da me itko dodiruje nasmrt se bojala da joj ne zgužvaju plisiranu haljinu u kazalištu ima mnogo takvih dodirivanju u gužvi u mraku uvijek se nastoje očehšati o tebe kao onaj tip iz partera u Gaietyju kada je nastupao Becrbohm Tree u Trilby to je zadnji put da idem lamo da me onako gnječe pa bila to Trilby ili njena gola guzica svaki čas bi me pipnuo i okrenuo glavu mislim daje malo luckast vidjela sam ga poslije kako se pokušava

j, t/j,, na elegantno odjevenim damama prce ovviziucivim iz-

logom istom smicalicom odmah sam ga prepoznala lice i sve ah on me se nije sjetio da i nije dala da je poljubim na Broadstoneu kada je odlazila nadam se da će naći nekoga tko će plesati oko nje kao što sam ja kada je imala zausnjake i ležala s nateklim žlijezdama daj ovo daj ono naravno ona još ništa ne osjeća duboko ni ja nisam mogla svršiti kako treba sve do svoje 22 ili otprilike toliko godina nikad nije išlo na pravo mjesto samo uobičajene djevojačke gluposti i hihotanje onaj Conny Connolly pisao joj je bijelom tintom na crnom papiru zapečaćenom pečalnim voskom naravno pljeskala mu je kada se spustio zastor jer je tako lijepo izgledao zatim smo imali Marlina Harvcyja na doručku ručku i večeri mislila sam poslije u sebi to mora daje prava ljubav ako muškarac daje svoj život za nju onako nizašlo mislim da ima malo takvih muškaraca teško je u to povjerovati osim ako bi se to zaista meni dogodilo većina njih nema ni mrve ljubavi u svojoj naravi naći danas takvo dvoje koji su lako ispunjeni jedno drugim da osjećaju ono što i sam osjećam oni su najčešće malo udareni u glavu otac mora da mu je bio malo čudan kad se otrovao nakon što je ona ipak jadni starac mislim da se osjećao izgubljen njoj su se uvijek sviđale moje stvari čak i nekoliko onih starih prnja koje sam imala htjela je podići kosu u

petnaestoj i moj puder samo da upropasti kožu imat će dosta vremena za to eio život naravno vrpolji se zna da je lijepa s onim svojim tako crvenim usnama šteta što neće ostati takve i ja sam bila takva ali nema koristi bili na lijepe s nekim tko mi odmah odvрати kao aždaja kada je zamolim da mi kupi tri kile kmpira neki sam dan sreła ženu Joea Gallahera na trkama kasača a ona se pravila da nas i ne vidi sjedeći u svojoj kočiji s odvjernikom Frieryjem nismo bile dovoljno značajne dok joj nisam dala dvije vraće iza uha evo ti jedna zato što mi tako odgovaraš a dmga zbog tvoje bezobrašline tako me rasrdila naravno poricala je a bila sam i neraspoložena zato što je kako je ono bilo u čaju bila neka trava ili zato što prethodne noći nisam spavala jela sam sir čini mi se a bezbroj sam joj puta rekla da ne ostavlja noževe onako unakriž to je zato što joj nema tko narediti kao što je sama rekla ako je on ne ukori bogme ja ću bilo je to posljednji put da je plakala kao kiša i ja sam bila baš takva nisu se usuđivali slati me amo-lamo to je njegova greška naravno zato što ima ovdje nas dvije ropkinje umjesto da već odavno uzme kakvu žensku hoću li ikad imati pravu sluškinju naravno onda bi ona vidjela da on dolazi morala bih joj se povjeriti inače bi mi se osvetila zar nisu grozne ona stara gospoda Fleming moraš joj neprestano biti za petama sve joj staviti u ruke kiše i prdi u lonce dobro naravno stara je ne može drukčije dobro je što sam našla onu trulu staru krpnu za brisanje suda koja je pala iza kuhinjskog ormara znala sam da je lamo nešto i otvorila prozor da izvjetri taj smrad on dovodi svoje prijatelje da ih ugosti kao one noći kada je kući doveo psa koji je molim mogao biti i bijesan pogotovo sina Simona Dedalusa otac mu je takav cjepi-dlaka s onim podignutim naočalima s oium cilindrom na glavi na utakmici kriketa i s velikom rapom na čarapi jedno se drugom ruga a njegov sin koji je već u srednjoj školi dobio sve moguće nagrade za ne znam što sve ne preskočio je zamisli preko ograde da ga je vidio netko tko nas poznaje čudim se što nije napravio veliku rapu na oitim svojim svečaitim hlačama za pogreb kao da ono što nam je priroda dala nije dovoljno svakom odvukao ga je dolje u onu prljavu stam kuhinju je li on zdrave glave pitam se šteta što to nije bio dan pranja rablja inače bi mi stare gaćice visile tamo na konopcu svima na vidiku baš njega briga s onom mrljom od glačala koju je ona stara glupača napravila na njima mogao bi pomisliti da je što drago nije mi još ni mast istopila kako sam joj rekla a sada nikom ništa lijepo odlazi zbog onog svoga paraliziranog muža komu je sve gore uvijek im je nešto bolest ili moraju ići na operaciju ili ako nije to onda je piće i muž je tuče morat ću opet u lov za nekom svaki dan kad ustanem iskrсне nešto novo dragi Bože dragi

Bože kad se jednom mrtva ispražim u grobu onda ću valjda imati malo mira moram načas ustati da vidim O Isuse čekaj da dobila sam je da pa da to nije da pukne naravno kad je onako kopao i rio i orao u meni što sad da radim petak subota nedjelja zar to nije da čovjek iskoči iz kože a možda se to njemu sviđa neki muškarci to vole bogzna uvijek nam je neka nevolja 5 dana svaka 3 ili 4 tjedna uobičajena mjesečna dražba zar to nije da krepaš dobila sam je iz čista mira i one večeri kada smo prvi i jedini put bili uz loži koju mu je ustupio Michael Gurni da gledamo gospodu Kendal i njena muža u Gaietyju nešto mu je uredio oko osiguranja kod Drimmieja došlo mi je da puknem ali izdržala sam zbog onog otmjenog gospodina koji je zurio dolje u mene svojim dalekozorom a on mi je s druge strane govorio o Spinozi i njegovoj duši koji je umro valjda prije milijun godina smijala sam se koliko sam mogla sva promočena nagingjala sam se naprijed kao da me zanima i zatim morala sjediti sve do samog kraja neću lako brzo zaboraviti onu Scarlijevu ženu rekli su da je to neki laki komad o preljubu onaj idiot na galeriji siktao je na ženu preljubnice vikao je zacijelo je poslije otišao i našao kakvu žensku u prvoj uličici tmdeći se na sve moguće načine da to nadoknadi voljela bih da je on imao ono što sam ja tada imala urlao bi kladam se mački je bolje nego nama u nama ima previše krvi ili tome O Kriste Bože iz mene lije kao more barem me nije učinio trudnom onako velik kakav je ne želim upropastiti čiste plahte koje sam upravo stavila mislim da je tome krivo i čisto rublje koje sam obukla prokletstvo prokletstvo a oni uvijek žele vidjeli mrlju u krevetu da bi znali jesi li djevica samo njihova to ih muči osim toga takve su budale možeš biti udovica ili četrdeset puta za redom razvedena dosta je kap crvenog crnila ili soka od kupine ne on je previše ljubičast O Bože izbavi me uh iz ovih slasti grijeha tko li je samo to izmislio za ženu a gdje je još oblačenje pa kuhanje pa djeca pa i ovaj prokleti stari krevet zveckao kao sam vrug mislim da su nas mogli čuti na drugu stranu parka sve dok nisam predložila da stavimo pokrivač na pod i jastuk pod moju stražnjicu tko zna je li ljepše po danu mislim da jest polako mislim da ću skinuti sve dlake ovdje vruće mi je od njih izgledala bih kao mlada djevojka kako bi drugi put zinuo kad bi mi podigao suknju dala bih ne znam šla da mu vidim lice kud je nestala ona posuda polako užasno se bojim da će puknuti poda mnom kao ona stara sobna stolica s nužnikom tko zna jesam li bila preteška dok sam mu sjedila na koljenu natjerala sam ga da sjedne u naslonjač namjerno dok sam ja u drugoj sobi svukla prvo bluzu i suknju tako se vraški bio zaposlio tamo gdje nije morao tako da nije ni osjetio moju težinu nadam se da mije dah bio sladak od

onih mirisnih bombona p< lako Bože sjećam se nekad sam mogla to izbaciti iz sebe s nogu zviždeći gotovo kao muškarac O Bože kakav šum nadam se da su se napravili mjehurići to znači da ću od nekog tipa dobiti hrpu novaca morat ću je ujutro nanurisati ne smijem to zaboraviti kladim se da još nikad nije vidio par ljepših bedara od ovih gle kako su bijela najglade je mjesto baš između ovaj djehć ovdje kako je mekan kao breskva polako Bože ne bih imala ništa protiv da sam muškarac i da se popnem na kakvu lijepu ženu O Bože kakvu buku praviš kao ljljan iz Jerseyja polako polako O kako se vode raše dolje na Lahore

tko zna je li sve u redu s mojim trbuhom ih nešto u meni raste kad to tako dobivam svaki tjedan kad sam posljednji put to imala na prvi dan Duhova da to je oko 3 tjedna samo morala bih poći k liječniku ah to bi bilo kao i prije nego sam se udala za njega kada je ono nešto bijelo teklo iz mene i Floey me natjerala da pođem k onom suhonjavom starom dm Colhnsu za ženske bolesti na Penbroke Roadu nazivao je to vaša vagina nushm da je na taj način stekao sva ona pozlaćena ogledala i tepihe vrteći se oko onih bogatašica sa Stephen's Grcena što trče k njemu za svaku malu glupost njena vagina i njena mandohna one imaju novaca naravno ionako je sve s njima u redu ne bih se udala za njega pa da je on jedini muškarac na svijetu osim toga nešto je čudno s njihovom djecom sve vrijeme njuška nešto oko onih prljavih kučki sa svih strana pitao me ima li to što sam izlučila kakav neugodan zadah što je od mene očekivao da izlučim nego to zlato možda kakvo pitanje da sam mu to razmazala po onom njegovom starom naboranom licu sa svim komprimentima onda bi valjda znao i prolazite h kroz to lako prolazite li kroz što po načinu na koji je to kazao ponushla sam da govori o Gibraltarskoj stijeni to je i vrlo dobra izmišljotina samo što se ja nakon toga volim spustiti na rupu stisnuvši se što mogu više i povući zatim lanac da to lijepo isperem kao da su hladne ighce ipak ima mislim nešto u tome uvijek sam kod Milly kad je bila dijete po tome znala ima li gliste ih ne ah svejedno plaćati za to koliko dugujem doktore jednu gvineju molim i pitao me imam li česte izostanke gdje li samo ti starci iznalaze sve te riječi izostanke s onim njegovim kratkovidnim očima kojima me iskosa mjerio ne bih mu previše vjerovala da mi dS kloroform ih bogzna š to ipak svidio mi se kada je sjeo da mi ono prepíše tako se strogo mrštio nos mu je strašno inteligentan ti prokleta lažljivice o bilo što nije važno tko je samo da nije kakav glupan bio je dovoljno pametan da je naravno otkrio o čemu se radi sve je to bilo zato što sam stalno mislila na njega i na njegova bezumna pisma Dragocjena moja sve što je u vezi s tvojim božanstvenim Tijelom sve

podvučeno sve što od njega dolazi ljepote stvar i radost zauvijek je to je nešto što je izvukao iz neke glupe knjige koju je imao sama sebi sam stalno četiri-pet puta na dan ponekad a rekla sam da nisam jeste li sigurni O da rekla sam posve sam sigurna tako da sam mu začepila usta znala sam što će zatim reći to je samo prirodna slabost uzbudio me ni sama ne znam kako već prve večeri kada smo se sreli onda kada sam stanovala na Rehoboth Terraeu stajali smo zureći jedno u drugo gotovo 10 minuta kao da smo se već negdje vidjeli zaeijelo zato što sam Židovka slična svojoj majei zabavljao me onim što je govorio s onim polupokvarcnim osmijehom na usnama i svi Doyleovi su govorili da će se kandidirati za poslanika u parlamentu O nisam h bila prava budala kada sam povjerovala u sva ona njegova naklapanja o autonomnosti i nacionalnoj uniji poslao mi je onu dugu ariju izHugcnola daje pjevam na francuskom da bude otmjenije O beau pays de la Touraine koju nisam nijednom otpjevala objašnjavao je i lupetao o religiji i progannanju ne dopuštaju ti da ni u čemu uživaš naravno onda može li u znak velike naklonosti prvom prilikom kada mu se ukazala zgoda na Brighton Squareu dotrčao je u moju spavaću sobu praveći se da je crnilom zaprljao ruke da ih opere onim mliječnim i sumpornim sapunom Albionkoji sam obično upotrebljavala još je celofan bio oko ntPIT'J O mtl/17 eum^n^4,jgmilofoi „aitu uwjiv-uu jnvja-

jedim svu noć na ovome noćne bi posude morali pravili normalne veličine lako da žena može sjesti na nju kako treba on klekne na pod da to obavi mislim na čitavom svijetu nema čovjeka s navikama kakve on ima pogledaj samo kako spava na donjem kraju kreveta kako može bez tvrdog jastuka dobro je da se ne rita nogama inače bi mi mogao sve zube izbiti diše s rukom na nosu kao onaj indijski bog koga mije jedne kišne nedjelje pokazao odvevši me u muzej u Kildare Streetu koji sav žut s pregačom leži na boku naslonjen na ruku ispruživši deset nožnih prstiju rekao je da je to religija veća od židovske ili Našeg Gospoda zajedno ako uzmemo čitavu Aziju njega oponaša kao što uvijek svakog oponaša mislim da je i taj spavao na donjem kraju kreveta i svoja velika četvrtasta stopala gurao ženi u usta do vraga kako ovo smrdi nego kamo sam stavila onaj one ručnike ah da znam nadam se da onaj stari ormar ne škripi ah znala sam da hoće čvrsto spava negdje se lijepo zabavljao ipak mora da mu je dalaveliku protuvrijednost za njegov novac naravno on joj mora za to plaćati O ta dosadna stvar nadam se da će za nas izmisliti što bolje na dngom svijetu time smo lako vezane neka nam Bog pomogne za noćas je u redu nego ovaj me kvrgavi stari zveekavi krevet podsjeća na starog Cohena držim da se dosta načešao u njemu

a on misli da ga je otac kupio od lorda Napicra kome sam se uvijek divila kada sam bila mala djevojčica jer sam mu rekla polako piano O ja volim svoj krevet i evo nas gdje smo i bili poslije 16 godina u koliko smo samo kuća stanovali Raymond Terrae pa Ontario Terrae pa Lombard Street pa Holles Street a on svki put kada nam se opet valja seliti hoda okolo i zvižduče svoje Hugcnote ili žablju koračnicu praveći se da ljudima pomaže nositi ona naša 4 komada pokućstva pa onda hotel City Arms sve gore i gore kako kaže Waiden Daly onaj krasni prostor na odmorištu stubišta uvijek netko unutra moli pa sav onaj smrad što su ga ostavljali za sobom uvijek možeš znati tko je posljednji bio unutra svaki put kad nam krene nabolje nešto se dogodi ili on nešto uprska kod Thoma i Helyja i CulTea i Diimmieja ili mu prijete tamnica zbog onih starih lutrijskih srećki što su nam svima mogle donijeti spas ih pak postane drzak još malo pa će ga izbaciti i iz Freemana kao i iz dragih mjesta zbog onih njegovih sinnerfeinovaca ili slobodnih zidara onda ćemo vidjeti hoće limu onaj mali čovjek kojeg mije pokazao kako sav mokar ide po kiši lamo naokolo pokraj Coady's Lanca priteći lako u pomoć za koga kažu daje vrlo moćan i čisti irski rodoljub on to zaista i jest sudeći po čistoći hlača koje sam vidjela na njemu čekaj evo crkva svetog Jmja čekaj zvoni tričetvrt 1 čekaj 2 sata to mu je baš krasno doba noći da se dolazi kući bilo komu preskačući preko ograde u dvorište ako ga je tko vidio izbit ću ja njemu tu naviku iz glave sutra prvo ću pogledati košulju da vidim ih ću pogledati ima li još onu francusku gumicu u svom novčaniku on vjerojatno misli da ja za to ne znam pokvarenjaci svih onih 20 džepova nije im dovoljno za njihove laži zašto bismo im onda mi išta rekla čak i kad je to istina oni ti ne vjeruju onda se uvale u krevet kao one bebe u onom Arišlokratovom Remek-djelu što mi ga je jednom donio kao da dovoljno toga nemamo u stvarnom životu i bez nekakvog starog Aristokrata ili kako mu je već ime još su odvratnije one gnusne slike djece sa dvije glave i bez nogu oni neprestano misle na takve gadarije to je jedino što im se mola po praznim glavama trebalo bi ih polako otrovati pa onda čaj i prepržen krah s maslacem s obje strane pa svježja jaja mislim da mu više ništa ne značim od one noći kada mu u HoUes Strectu nisam dala da me liže muškarac kao muškarac tiranin kao uvijek hoće samo jedno pola noći je spavao na podu gol kao Židovi kada umre netko od njihove rodbine i nije htio doračkovati i niti riječi progovoriti hoteći da ga tako mazim smatrala sam da sam taj put bila dovoljno ustrajna i dopustila sam mu on to radi sasvim pogrešno misli samo na svoj užitak jezik mu je previše gladak ili šta ja znam zaboravlja da me onda treba neću mu dopustiti da to još

jednom učini ako ne bude pažljiviji i zaključal ću ga u podrum da spava sa žoharima pilam se je li ona Josie poludjela kad pobire ono šio sam ja odbacila on je i rođeni lažljivac ne on se nikad neće usuditi s udatom ženom žalo on i želi da ja i Boylan što se tiče onog njenog Denisa kako ga ona zove onog beznadnog slučaja za nj se ne može reći daje muž da sigurno se spetljao s nekom malom kućkom čak i onda kada sam s njim i s Milly bila na trkama koledža onaj Homblovvcr s onom dječjom kapom navrh tikve pustio nas je na stražnji ulaz bacao je zavodničke poglede na one dvije koje su tamo dežurale šetajući goie-dolje najprije sam mu pokušala namignuti bezuspješno naravno i lako on rasipa svoj novac to je maslo Paddyja Dignama da svi su bili uliekani na velikom pogrebu u onim novinama što ih je Boylan donio kad bi oni vidjeli pravi oficirski pogreb to je nešto puške okrenule prema zemlji pokriveni bubnjevi siroti konj što ide otraga u crnom L Bloom i Tom Keman laj mali bačvasti pijanac koji je sebi odgrizao komad jezika kada je pijan pao niza stepenice negdje u nekom muškom WC-u pa Martin Cunningham i ona dva Dedalusa pa muž Fuimy M'Coy one bijele glave od kupusa mršave škiljavih očiju koja pokušava pjevati moje arije morala bi se ponovo roditi u onoj staroj zelenoj haljini s dubokim izrezom kad ih drukčije ne može privući kao da pohjevaš dok kiša pada sve mije

ctulo i'jcnr\ o rini tr\ vrvj/n nrtinff'licfvnm i cdl/L< nolmnavsifi!

dmgoga a svi kod kuće imaju ženu i djecu pogotovo Jack Povver koji izdržava onu konobaricu naravno žena mu je uvijek bolesna ili će se razboljeti ili se upravo oporavlja od bolesti a on je još uvijek zgodan čovjek premda je počeo pomalo sijedjeti iznad ušiju baš su krasno draštvo svi skupa ali bogami neće oni više dobiti moga muža u svoje pandže ako to ikako budem mogla spriječiti rugaju mu se iza leđa ja to dobro znam kada pripovijeda svoje idiotarije ima on dovoljno pameti da ne profučka svaki peni koji zaradi na njihovo euganje i da se brine za svoju ženu i obitelj propalica jadni Paddy Dignam svejedno nekako mi gaje žao što će sad njegova žena s petoro djece ako nije bio osiguran smiješni mali zvrk uvijek je čučao u kutu neke krčme a ona ili sin čekali su ga Tatice hajde molim te kući crnina je neće učiniti nimalo ljepšom iako strašno pristaje ženama koje su zgodne kakvi muškarci je li on bio da na večeri u Glencreeu bio je i Ben Dollard bajs barilton one noći kada je posudio frak da može pjevati u Holles Strectu sav je bio stisnut i utegnut u njemu i cerio se čitavim onim svojim lutkastim licem kao dobro isprašena dječja guza zar nije izgledao kao budala muda su mu se sigurno mora da je to bila prava predstava na sceni zamisli 5 šilinga za rezervacij u mjesta da bi ga vidio kako klipše u onim hlačama i Simon

Dedalus također uvijek je dolazio napol naevrcan najprije je pjevao drugi stih stara je ljubav nova to je bila jeda od njegovih lako slatko je pjevala djeva pokraj grma gloga i uvijek je bio za llcrl kada sam s njim pjevala Maritanu na privatnom koncertu kod Freddyja Mayera imao je divan veličanstven glas najdraža Phoebe zbogom zdravo bila uvijek je pjevao zdravo *bila* a ne kao Bartell D'Arcy zdravo *pila* zbogom naravno bio je prirodno nadaren glasom tako da n njemu nije bilo ničeg umjetnog kao da te oblijeva topli tñš O Marilana divlji cvijete divno smo pjevah premda je to bilo malo prenisko za moj registar čak i transponirano a n to je vrijeme bio oženjen s May Goulding ali onda je nešto rekao ih učinio i tako sve pokvario sada je udovac pitam se kakav je taj njegov sin on kaže da je pisac i da će biti profesor talijanskog na svenčlištn i da i ja treba da idem učiti kod njega tko zna što time hoće pokazao mu je moju fotografiju nisam dobro na njoj ostala morala bih se slikati n nečem s naborima to nikad ne djeluje staromodno ipak izgledam mlada na njoj čndim se što mu je nije odmah poklonio i još mene s njom napokon zašlo ne vidjela sam ga kako se s ocem i majkom vozi na stanicu King's Bridge bila sam u crnini bilo je to prije 11 godina da sada bi mu bilo 11 kakva je bila korist hodati u crnini zbog nečega što nije bilo ni ovo ni ono dovoljan je bio onaj prvi plač čula sam i kuckara glasnika smrti u zidu naravno on je tako tražio on bi i zbog mačke hodao u crnini danas je mislim odrastao čovjek onda je bio nedužan dječak i ljubak mladićak u odijelu ž la lord Fauntlcroy i kovrčaste kose kao kakav kraljević na sceni onda kada sam ga vidjela kod Mala Dillona i ja sam se njemu sviđala sjećam se svima sam se sviđala čekaj bogati da čekaj da stani bio mi je u kartama kada sam ih jutros bacila sastanak s mladim strancem ni tamnokosim ni plavim koga si već prije srela mislila sam da se to odnosi na njega ali on nije ni pilence ni stranac osim toga lice mi je bilo okrenuto na drugu stranu koja je bila sedma karta poslije nje desetica pik putovanje kopnom zatim je bilo neko pismo na putu kao i neka ogovaranja 3 dame i osmica karo uspjeh u društvu da čekaj sve je to izišlo i dvije crvene osmice nova odjeća i nisam li nešto sanjala da bilo je tu i nešto u vezi s poezijom nadam se da nema dugu masnu kosu koja mu pada na oči ih mu strši kao kakvom crvenokošcu Indijancu zašto lako hodaju naokolo samo zato da se ljudi smiju i njima i njihovoj poeziji uvijek sam voljela poeziju kada sam bila djevojka prvo sam mislila da je on pjesnik kao lord Byron ali ni trunka od toga nije bilo n njemu mislila sam da je on sasvim drukčiji tko zna je li premlad njemu je otprilike čekaj osamdeset osme ja sam se udala osamdeset osme Milly je imala 15 jučer osamdeset

devete koliko mu je bilo onda kod Dylona 5 ili 6 otprilike osamdeset osme mislim da mu je 20 ili nešto više nisam prestara za njega ako mu je 23 ili 24 nadam se da nije jedan od onih uobraženih studenata sa sveučilišta ne inače ne bi sjedio dolje u kuhinji pio Eppsov kakao i razgovarao s njim on se naravno pravio da sve razumije sigurno je rekao da je s Trinityja odveć je mlad da bi bio profesor nadam se da nije profesor kakav je bio Goodvvin laj je bio vrstan profesor dobre kapljice svi oni u svojim pjesmama pišu o nekoj ženi bogme mishm da on neće naći mnogo takvih kakva sam ja gdje nježno uzdiše o ljubavi laka gitara gdje je zrak pun poezije plavo more i mjesec koji tako divno sja dok se noćnim brodom vraćaš iz Tarife svjetionik na rtu Evrope gitara na kojoj je onaj momak svirao bila je tako izražajna hoću li se ikad više tamo vratiti sve samo nova lica dva sjajna oka skrivena iza rešetke to ću mu zapjevali to su moje oči ako je imalo pjesnik dva tamna oka koja sjaju kao što zvijezda ljubavi sja zar nisu divne te riječi kao mlada zvijezda ljubavi to će biti promjena sam Bog zna imati inteligentnog čovjeka s kojim možeš govoriti o sebi a ne uvijek slušali njega i o oglasu Billyja Prescottta i Keyesa i vrag zna čijem još a onda ako im poslovi imalo krenu naopako moramo mi ispaštah uvjereni sam da je vrlo uglađen voljela bih sresti takva muškarca Bože a ne onakve prosječne osim toga mlad je kao oni zgodni ntiadi momci koje sam vruaia uoije na piazji u Margateu s onu siranu stijene kako stoje na suncu goli kao onaj Bog ili nešto tome slično i zatim skaču u more zašlo svi muškarci nisu takvi to bi bila stanovita utjeha za ženu kao onaj ljupki mali kip koji je kupio mogla bih ga gledati cio dan onu kovrčavu kosu i ona njegova ramena njegov prst podignut kao znak slušaj to li je prava ljepota često me spopadala želja da ga svega izljubim i njegov ljupki mladi klinčić lako bezazlen rado bih ga metnula u usta kad nitko ne gleda kao da moli da mu ga sisaš izgleda tako čist i bijel sa svojim dječaćkim licem i učinila bih to u pola minute i kad bih malo loga progutala pa što je samo kao zobena kaša ili rosa nema nikakve opasnosti osim toga lako je čist u usporedbi s onim svinjama od muškaraca vjerujem da im čitavu godinu ne pada na pamet da ga operu većini od njih samo to je ono od čega žene dobivaju brkove zbilja bilo bi sjajno kad bih se u svojim godinama mogla zbližili s mladim zgodnim pjesnikom bacit ću karte to je prvo što ću učiniti kad Svane sve dok ne izide karta želje ili ću pokušati naći dami par i vidjeti hoće li on izići pročitati ću i proučili sve do čega dodem ili naučiti dio napamet kad bih znala koja mu se sviđa onda me ne bi držao za budalu ako smatra da su sve žene iste i naučila bih ga i ono drugo uzbudilo ću ga od glave do pete dok se napol ne onesvijesti poda mnom

onda će on o meni pisati ljubavnik i ljubavnica i to javno s našim fotografijama u svim novinama kada postane slavan O ali što da onda opet radim s ovim

ne s njim se zbilja ne može nema odgoja ni ugladenosti niti ičega u sebi udari te otraga kao ono mene po stražnjici jer mu nisam rekla Hugh taj ignoramus koji ne razlikuje pjesmu od glavice kupusa to dobiješ ako ih ne držiš tamo gdje spadaju skine cipele i hlače tamo na naslonjaču preda mnom tako bezobrazno i ne pitajući smije li i stoji na tako prostački način u onoj polukošulji koju nosi da bi mu se divili kao svećenik ili mesar ili oni stari licemjeri u vrijeme J ulij a Cezara naravno sa svoga stanovišta on ima potpuno pravo da vrijeme provodi zabavljajući se dakako isto bih tako mogla leći u krevet s čime recimo s lavom Bože sigurna sam da bi se kakav stari Lav bolje pokazao bi O zbilja mislim da je to zato što su mi bile tako oble i zavodljive u onoj mojoj kratkoj suknji da nije mogao odoljeti i mene samu katkad uzbude dobro je muškarcima kakve im sve užitke pruža žensko tijelo uvijek sam željela i sama biti muškarac za promjenu samo da probam s onom njihovom stvari koja ti se lako tvrdo napne a istodobno je tako meka kada je dotakneš u moga je strica duga kobasica čula sam kako govore oni ulični derani dok sam prolazila pokraj ugla Marrovvbone Lanca u moje je kumice puno gusle šumice zato što je bio imak i zato što su znali da prolazi djevojka nisam se zacrvenjela zašto i bih to je prirodno kobasica moga strica kumici u šumici i lako dalje to ti dođe kao zabiti držak u metlu opet sve potpuno muški oni mogu birati i izabrali što se njima sviđa udatu ženu ili veselu udovicu ili djevojku po različitim svojim ukusima kao u onim kućama tamo iza Irish Streela ne nego mi moramo uvijek biti u okovima mene oni neće okovati ne boj se kada jednom počnem kažem vam zbog njihove glupe bračne ljubomore zašto ne možemo svi ostali prijatelji umjesto da se svađamo njen muž je otkrio što su zajedno radili da naravno ako je to već otkrio ne može to sakriti što god učinio on je coronado i onda ide u dmgu ludu krajnost kao s onom ženom u Lijepim lirankama naravno muškarcu je deveta briga radi li se tu o supragu ili suprazi on hoće tu ženu i dobije je zašlo su nam inače dane sve te žudnje htjela bih znati što mogu kad sam još mlada ništa čudno je što nisam prije vremena postala stara naborana vještica s njim tako hladnim nikad me ne zagrli osim ponekad kada zaspi s pogrešne strane i ne znajući mislim tko je pokraj njega prezirem svakog muškarca koji ljubi ženu u guzicu nakon toga poljubio bi on i svako drago neprirodno mjesto tamo gdje nemamo ni mrve ičega osobnog tamo smo sve jednake 2 grade slanine prije nego što bih to

ikad učinila nekom muškarcu fuj te prljave životinje dovoljna je i sama pomisao ljubim vam noge seniorita ima nekog smisla u tome zar nije poljubio naša ulazna vrata da poljubio ih je kakav luđak nitko ne razumije njegove luckaste ideje osim mene ipak naravno ženi je potrebno da je tko grli barem 20 puta na dan da bi izgledala mlada nije važno tko sve dotle dok ona nekog voli ili netko nju ako onaj koga želiš nije tu ponekad sam tako mi Boga pomišljala da jedne mračne večeri pođem po kejevima gdje me nitko ne poznaje i da pokupim prvog mornara koji se upravo iskrcao i sav gori od želje za onim i sasvim mu je svejedno čija sam samo da obavi svoje negdje u nekoj veži ili bilo kojeg od onih Cigana divljeg izgleda u Rathfamhamu koji su svoje šatore razapeli u blizini Bloomfieldove praonice ne bi li nam što ukrali ako mogu samo sam nekoliko puta poslala tamo svoje stvari zbog naziva ogledna praonica a neprestano su mi vraćali neke stare iznošene čarape onog mladića razbojničkog izgleda lijepih očiju koji je gulio nekakvu šibu da me napadne u mraku i bez riječi pritisne uza zid ili kakva ubojicu bilo koga što rade otmjena gospoda u cilindrima onaj s odlikovanjem reda Kolumbovih vitezova što stanuje tu negdje u blizini izlazio je iz Hardwicke Lanca priredio nam je one večeri riblju većem jer je dobio na boks-meču naravno on je to priredio radi mene prepoznala sam ga po gamašama i no hodu i kada sam se trenutak kasnije okrenula da samo pogledam za njim je izišla i neka ženska neka prljava vucara zatim se on vrati kući svojoj ženi samo ja mislim da je pola tih mornara zaraženo spolnim bolestima O odmakni malo tu svoju krapnu lešinu za ljubav Bogu čujte ga vjetrovi što moje uzdahe tebi nose tako da može usnuti i uzdisati veliki Zavodnik Don Poldo de la Flora kad bi znao da mi je on jutros izišao u kartama imao bi zašto uzdisati tamnoputi muškarac u nekoj nevolji između dvije sedmice i n zatvora bogzna što on radi o čemu pojma nemam a ja se moram baktati dolje po kuhinji da njegovu gospodstvu donesem doručak dok on leži sklnpčan kao mumija baš hoću jeste li me ikad vidjeli da trčim baš bih to voljela vidjeli pokažeš im pažnju a otu s tobom postupaju kao s marvom baš me briga što ljudi govore bilo bi mnogo bolje da svijetom vladaju žene ne biste vidjeli da žene ubijaju i kolju jedna dragu kad ste vidjeli da se žene pijane valjaju po cesti kao oni ili da su prokockale sav novac koji imajni ili da ga gube na trkama da zato što žena bez obzira što radi zna kada treba prestati svakako da nema nas ne bi ni njih bilo na svijetu oni ne znaju što znači biti žena i majka kako bi i mogli gdje bi svi oni bili da nisu imali majku da se brine za njih što ja nikad nisam imala zbog toga mislim on sada kao lud juri naokolo noću zanemarujući knjige i studij

i ne stanuje kod kuće zato što se u njoj sigurno stalno svađaju zbilja
jedno je da oni koji imaju tako finog sina kakav je on nisu zadovoljni a
ja nemam ni jednog zar ga nije bio kadar napraviti ja sam bila kriva
imali smo odnos onda kada sam gledala ono dvoje pasa on na njoj
otraga nasred prazne ceste to me potpuno obeshrabrio mislim da ga
nisam smjela pokopati u onom malom vunenom haljetku koji sam
splela stalno plačuci nego sam ga morala dati kakvom siromašnom
djetetu ali dobro sam znala da više nećemo imati drugog to je bila i prva
smrt u našoj obitelji od tada se sve promijenilo O neću se više prepuštati
crnim mislima o tome tko zna zašto nije htio ovdje prenoći sve sam
vrijeme osjećala da je doveo nekoga nepoznatog umjesto da se potuca
po gradu i susreće bogzna koga uličarke i džepare to ne bi bilo drago
njegovoj jednoj majci da je živa upropastit će se za cio život ipak to je
divno doba tako tiho voljela sam vraćajući se kući poslije plesa onaj
noćni zrak oni imaju prijatelje s kojima mogu razgovarati mi nemamo
nikoga muškarac ili traži nešto što ne može dobiti ili se nade neka
ženska spremna da li zabode nož u tijelo mrzim to kod žena nije čudno
što s nama postupaju onako kako postupaju mi smo grozne kučke
mislim da nas sve nevolje koje nas biju čine tako prgavim je nisam takva
mogao je slobodno spavali tamo na sofi u dnevnoj sobi mishm daje bio
sramežljiv kao dječak tako je mlad jedva 20 bila bih u susjednoj sobi
čuo bi me na noćnoj posudi ih kakva šteta Dedalus pitam se to je nalik
na ona imena u Gibraltaru Delapaz Delagracia imali su vraški čudna
imena tamo otac Vilaplana de Santa Maria koji mi je poklonio krunicu
Rosales y O'Reilly u Calle las Siete Revueltas pa Pisimbo pa gospođa
Opisso u Governor Streetu O kakva imena pošla bih i utopila u prvoj
rijeci kad bih imala ime kakvo je njeno O Bože pa sve one uhčice Rajski
prilaz na Bedlamski prilaz pa Rodgersov prilaz pa Crutchettov prilaz
pa one stube vrage rupe dobro nisam ja kriva što sam smušena a znam
da jesam pomalo Bog mi je svjedok da se ne osjećam ni dan starija nego
što sam bila onda pitam se bih li još znala progovoriti koju riječ
španjolski como esta usted muy bien gracias y usled gle nisam sve
zaboravila mishla sam da jesam samo da nema gramatike imenica
označuje ime neke osobe kraja ili stvari šteta što nikad nisam pokušala
pročitati onaj roman od Valere što mi ga je posudila ona čandrljiva
gospođa Rubio sa svim onim naopako okrenutim upitnicima u njemu
na obje strane uvijek sam znala da ćemo jednom otići ja njemu mogu
govoriti španjolski a on meni talijanski tako da vidi da nisam takva
neznalica kakva šteta što nije ostao sigurna sam da je jadni mladić bio
mrtav umoran i da je strašno želio dobro se ispavati mogla sam mu

odnijeti doručak u krevet s malo preprženog kruha ali samo ne na nožn jer to donosi nesrećn ili da tuda prođe žena s divljim hrenom i nečim dobrim i ukusnim ima nekoliko maslina u kuhinji možda bi ih volio nikad ih nisam mogla podnositi u Abrinesu mogla bih biti criada soba pristojno izgleda otkako sam je preuredila eto vidiš nešto mi je sve vrijeme govorilo morala bih mu se predstaviti ne poznajemo se on od Adama baš zgodno ne ja sam njegova žena ili se pretvaramo kao da sam n Španjolskoj s njim koji još napol spava i nema pojma gdje je dos hnevos estrellados sefior Gospode kakve mi ludosti ponekad dolaze n glavni bilo bi baš sjajno kad bi on recimo ostao kod nas zašto ne gore je soba prazna i Millyn krevet u stražnjoj sobi mogao bi pisati i studirati tamo za onim stolom posve prikladnim za njegove škrabarije a ako želi njntro čitati n krevetn kao ja budući da on ionako priprema domčak za 1 osobn može ga pripremiti i za 2 svakako neću po cesti skupljati stanare za njega kad je nnajmio ovakvu kasarnu od kuće vojjeia bih dugo razgovarati s nekim inteligentnim obrazovanim čovjekom morat ćn nabaviti par crvenih papuča kakve su prodavali oni Turci u fesovima ili žutih i lijepu poluprozinu jutarnju haljinu koja mi je lako potrebna ili ogrtač boje šljivova cvijeta poput onoga odavno kod Walpolea samo 8 šilinga i 6 penija ili 18 šilinga i 6 penija dat ću mu još jednu priliku

... &VI^b>vffivua

"i-' Irog Q]hC

kreveta mogla bih poći gore na tržiticu i gledati sve ono povrće i kupus i rajčice i mrkve i razne vrste krasnog voća što lamo dolazi lijepo i svježeko zna tko bi bio prvi muškarac kojeg bih srela oni igutra izlaze u potrazi za onim govorila je Mamy Dillon da i noću to je bilo njeno odlaženje na misu baš bi mi sada prijalo velika sočna kruška kao onda kada sam bila u dmgom stanju onda ću mu gore baciti ona njegova jaja i čaj u onoj šalici sa štitnikom za brkove koj u mu je dala ona da mu usta budu još veća mislim da bi mu prijalo i moje lijepo vrhnje znam što ću učiniti hodat ću po kući prilično raspoložena pjevušeći povremeno mi fa pietž Masetto zatim ću se početi odijevati za izlazak u grad presto non son piu forte obući ću svoj najbolji kombine i gaćice neka se dobro nagleda tako da mu se mali digne neka vidi je li to ono što je htio da mu ženu netko pojebe da i to vraški dobro pojebe sve do grla ali ne on 5 ili 6 puta za redom eno mrlje od njegova sjemena na čistoj plahti ne bih se ni tiudila da je glačalom očistim to bi mu moralo biti dovoljno ako mi ne vjeraješ opipaj mi trbuh ja ću mu narediti da stane ovdje i da mi ga metne najradije bih mu sve do u tančine ispričala i natjerala ga da svrši preda mnom to je i zaslužio sSm je kriv što sam prelj ubnica kako je rekao onaj s galerije O baš me briga ako je to sve zlo što smo

ga počinile u ovoj dolini suza sam Bog zna da to nije nešto veliko zar to svi ne rade samo što kriju mislim daje žena zato na svijetu inače nas On ne bi stvorio tako privlačnim za mnškarce a ako me zatim želi poljnbili n stražnjica ja čn odmah svući gaćice i pmžiti mu je ravno n lice koliko je dnga i široka pa neka mi jezik zabode 7 kilometara duboko u mpu kad mi je već tamo onda ću mu reći da mi treba funta ili možda l'nnta i pol reći čn mn da želim kupiti donje mblje ako mi to d5 onda ću dakle neće tako loše proći ne želim ga do kraja izmusti kao dmge žene često sam lijepo mogla ispunili ček i potpisati ga njegovim imenom na nekoliko funta više puta je zaboravio zaključati knjižicu osim toga neće potrošiti dopnstit ću da mi to učini odostraga pod uvjetom da mi sasvim ne zaprlja one moje fine gaćice O mislim daje to neizbježno praviti čn se ravnodšnom dva-lit pitanja prema odgovorima znat ću kada je on je takav ništa ne može sakrili poznajem ja njega u dušu dobro ću nategnuti stražnjicu i izustiti više prostih riječi zabij mi nos u dupe ili polži mi govno ili prvu ludoriju koja mi padne na pamet zatim ću mu predložiti neka da O stani malo mali sada sam ja na redu pri tome ću biti vrlo raspoložena i ljubazna O ali zaboravila sam na ovu vrašku krvavu kugu pfuj ne znaš bi li se smijao ili plakao mi smo takva marmelada od šljiva i jabnka ne morat čn nositi staro rablje neće ni znati je li to nčinio ili nije i to je dobro za tebe svaka stara prnja uopće onda čn ga obrisati sa sebe kao ništa njegov izostanak onda ću izići ostavivši ga da bulji u strop kamo je sad otišla natjerat ću ga da me poželi to je jedini način jedan i četvrt kakvo sablasno doba vjerojatno n Kini sada npravo ustaju i češljaju svoje perčine za dan uskoro će dumne zazvoniti Zdravomaiiju njima nitko ne remeti san osim jednog ili dva svećenika čudaka zbog noćne mohtve ih će se oglasili budilica kod susjeda o prvim pijetlima samo što se ne raspadne da vidim mogu li zadrijemati 12 3 4 5 kakvo su ono cvijeće izmishh nalik na zvijezde tapete n Lombard Slreetu bile su mnogo ljepše pregača koju mi je dao bila je nekako slična lome jedino što sam je samo dvaput nosila bolje da pritlim ovn svjetiljku i ponovo pokušam kako bih mogla rano ustati poći ću do Lombea tamo pokraj Findlatera i naručiti da nam pošalju malo cvijeća da ga razmjestim po slanu za slučaj da ga sutra odnosno danas dovede knći ne ne petak je nesretan dan prvo moram pospremiti knčn prašina kao da se sama koti u njoj dok spavam zatim možemo mnzicirati i pnšiti cigarete ja ga mogn pratiti prvo moram mhjekom očistiti tipke na klavira što da obučem da li da nosim bijelu ružu ih jesti one fantastične kolačice od Liptona volim taj miris velike raskošne trgovine pola kilograma po sedam i pol šilinga ih one drage s trešnjama

unutra i ružičastim šećerom po 11 šilinga kilogram neku lijepu biljku za nasred stola to bih jeftinije dobila kod čekaj gdje je to bilo vidjela sam ih nedavno volim cvijeće voljela bih da cijela knuća phva n ružama Bože nebeski ništa nije ravno prirodi divlje planine pa more pa valovi što hmpe pa prekrasni krajolik s poljima zobi i pšenice i svim onim i sva ona krasna stada što se motajm naokolo da ti se srce razveseli gledaj nći rijeke i jezera i cvijeće svih oblika i mirisa i boja što niče svnda čak i iz jaruga jaglaci i ljubice to je priroda a što se tiče onih koji kažn da nema Boga ne dam ja ni pet para za svn njihovn nćenost zašto oni ne stvore nešto često sam ga pitala neka ateisti ili kako se već zovn najprije sa sebe otrsne prašina poslije zovn svećenika i nmim a zašto zašto zato što se boje pakla zbog nečiste savjesti ah da znam ja njih vrlo dobro tko je bio prva osoba na svijeta prije nego što je bilo ikoga dragoga koja je sve to stvorila tko ah oni to ne znajm ne znam ni je eto vidite isto tako mogli bi pokušati spriječiti sunce da sntra ne izide snnce zbog tebe sja rekao mi je onog dana kada smo ležali nsred gorskih ruža na Howth Headu imao je sivo odijelo od tvida i slanmat šešir onog dana kada sam ga nagnala da me zaprosi da prvo sam mn iz svojih nsta dala malo kolača s kimom a bila je prijestnna godina kao i sada da prije 16 godina Bože moj poslije onog dragog poljnpca ostala sam gotovo bez daha da rekao i^ da sam nlaninski cviiet^da mi i iesmo cvieće sve mi tijelo žene da to je bila jedina istina koju je izrekao u svom životu i sunce danas zbog tebe sja da zbog toga mi je bio drag jer sam vidjela da razumije i osjeća što je žena i znala sam da ću ga uvijek moći smotati i pružila sam mu sav užitak koji sam mogla navodeći ga sve dok me nije zamolio da kažem da najprije nisam htjela odgovoriti samo sam gledala n daljina prema mora i nebn mislila sam na mnoštvo stvari o kojima on ništa nije znao na Mnlveyja i gospodina Stanhopea na Hester i na oca i na starog kapetana Grovea i na mornare koji su se igrali zaloga i mosta prljavih lončića kako sn to oni zvali na gatu i na stražara ispred gnvemerove palače s onim nečim oko bijelog šljema jadnik napol se ispekao i na španjolske djevojke koje su se smijale sa svojim šalovima i visokim češljevima i na prodavače njntro Grke i Židove i Arape i vrag zna koga sve ne sa svih krajeva Evrope i na Duke Street i tržnicu peradi gdje je sve kokodakalo tamo ispred prodavaonice Laibyja Sharona i na one jadne magarce koji sn polnpospani posrtali i na one mntne tipove u ogrtačima pozaspale n sjeni na stepenicama i velike kotače volovske zaprege i na drevni dvorac tisnće godina star da i na one hjepe Mame sve u bijelom i s tnrbanima popnt kraljeva koji te mole da sjedneš n njihov mali dnćan i na Rondn sa starim prozorima onih posadas na

žarke oči skrivene iza rešetaka da bi ih njen dragi poljubio željeznih rešetaka i na gostionice poluotvorene noću i kastanjete i na onu noć kada smo zakasnili na brod u Algecirasu stražara koji je spokojno prolazio sa svojom svjetiljkom O i na onu groznu duboku ponomu bujicu O i na more more ponekad grimizno kao vatra i na veličanstvene zalaske sunca i smokve u vrtovima Alamede da i na sve one čudne uličice i ružičaste i plave i žute kuće i ražičnjake i jasmin i geranije i kaktuse i na Gibraltar u doba kada sam bila djevojka gdje sam bila Planinski cvijet da kada sam stavila ružu u kosu kao što to rade one andaluzijske djevojke ili da stavim crvenu i na to kako me poljubio pod Maurskim zidom i pomislila sam dobro ili on ili netko drugi i onda sam mu očima naredila da opet zamoli da i onda me on upitao hoću li reći da planinski moj cvijete i najprije sam ga zagrlila da i privukla ga dolje k sebi da osjeti moje tako mirisave gradi i srce mu je kucalo kao ludo i rekla sam da hoću Da.

Trst-Zurich-Pariz
1914-1921.

Napomena prevodioca

Za prevođenje *Uliksa* Jamesa Joycea služio sam se sljedećim izdanjem: James Joyee, *Ulysses, the Corrected Text edited by Hans Walter Gabler with Wolfliard Steppe and Claus Melchior, with a New Preface by Richard Ellmann*, Penguin Books in association with the Bodley Head, 1986. Pralio sam i dio polemike što su je u vezi s tim novim izdanjem vodili, i još vode, Hans Walter Gabler i John Kidd o principima priređivanja i izdavanja ovog Joyceova teksta (J. Kidd, "Gaehe in the Ncw 'Ulysses'", *Irish Literary Supplement*, jesen 1985; "The Scandal of Ulysscs", *The New York Review*, 30. lipanj 1988). Sva ta polemika nije bitno utjecala na konačna iješenja u ovom prijevodu.

Od nezaobilazne pomoći bilo mi je djelo Richarda Ellmanna, *James Joyce*, Oxford University Press 1965, zatim knjiga Joyceova dugogodišnjeg prijatelja, slikara Franka Budgena, *James Joyce and the Making of Ulysses*, Oxford University Press 1972; djela: *James Joyce's Ulysses* Stuarda Gilberta, Penguin Books (Peregrine Books) 1963; *A Reader's Guide to James Joyce* Williama Yorcka Tindalla, Thames and Hudson, London 1971. Pri mci mi je bio i *Word Index to James Joyce's Ulysses* Milesa L. Harleyja, University of Wisconsin Press, Madison, 1951, što sam ga iz Piltsburga dobio prijateljskom susretljivošću Nika Napice, komu ovdje sloga iskazujem zahvalnost.

Od velike pomoći bila su mi i pisma J. Joycea, *Letters of James Joyce*, edited by Stewarl Gilbert, The Viking Press, New York, 1957. Pri mci sam imao i prijevod *Uliksa* Zlatka Goijana, "Olokar Keršovani", Rijeka, 1964. (Nisu mi bili dostupni prijevodi *Uliksa* na njemački, prev. Gorge Goyert, francuski, prev. Auguste Morel, i talijanski, Giulio de Angelis, koji su mi mogli ponegdje ponešto pomoći, premda ne mnogo, s obzirom na nedostatke što ih i sami, kažu, imaju).

Od pomoći su mi bila i ostala Joyceova djela, *Dublinci* (vidio sam i lijepi Hustonov film kao i TV-dokumenlarae o Joyeeu) i *Portret umjetnika u mladosti* te različite studije o *Ulisku*: E. R. Curtius, "James Joyce i njegov Ulysses", u: *Eseji iz evropske književnosti*, "V. Maslačša", Sarajevo, 1964; E. VWilson, "Džems Džojcs", u: *Akselov zamak ili o simbolizmu*, "Kultura", Beograd, 1964; Zan Pari (Jean Pariš), *Džems Džojcs njim samim* (J. Joycc par lui-mème), "Savrcmena škola", Beograd, 1963; Ivo Vidan, *Pristupi Jopceovom 'Ulisku'*, "O. Krcšovani", Rijeka, 1959; Zbignjev Bjenjkovski (Zbignicvv Bienkovvski), "Nad Ulisom", u: *Paklovi i Orfeji*, "Gradina", Niš, 1982.

Dakako, vrlo je velik broj djela napisanih o *Ulisku* i korisno bi ih bilo sve pročitati, valjalo se, međutim, odlučiti: čitati studije o *Ulisku* ili prevoditi *Ulisku*? vrijeme je presudilo - prevoditi!

Nije bilo mogućnosti da otputujem (ili da me pošalju) u Dubhn pa sam tako Dublin i Irsku, za ove potrebe, prisposodijavao sa dvije velike zemljopisne karte, *Dublin, Colour Map*, Geographia Ltd, 63 Flcet Street, London EC4Y IPE, i *Touring Map of Ireland*, Publishing Division of the Automobile Assoeiation, Fanum House, Basingstoke, Hantz RG21 2EA, koje mi je ljubazno poklonila/ustupila Pave Brailo, kojoj također ovdje zahvaljujem. Umjesto Dublinom, očima i pistom šetao sam kartom Duhiina. slijedeći gospodina L. Blooma, potpimo svjestan da Dublin u svemu tome i nije Dubhn nego svijet koji je onda stoga nazočan i ostvarljiv i u mojoj sobi u kojoj sam, danomiee, poput revnih pregalaca u srednjovjekovnim skriptorijima, ispisivao stranice prijevoda *Uliksa*, počesto čeznutljivo bacajući pogled na otvoreno more, "našu veliku majku". Među knjigama na mom stoln sve je vrijeme stajala i Homerova *Odiseja*, prcv. T. Marelić, NZMH, Zagreb, 1987.

Uza sve navedeno, prevodilac je, treba li to nopće (još) naglašavati, uvijek - kao i boksač u ringu - sđm i prm klonuća. U mnogim trenucima posustalosti i pismima me i razgovorom hrabrio urednik Zlatko Cmković i njegova supruga Neda pa im i ovom prigodom, na kraju posla, sretan što sam smogao snage i volje da ga okončam, iskreno zahvaljujem.

Najveću zahvalnost dugujem svojoj ženi Anamariji kojoj sam svoj prijevod u stroj diktirao i koja je podnosila sve scilic i haribde najrazličitijih mojih slanja i raspoloženja, n svim me nedonmicama hrabreći svojim odlučnim Da.

Luko Paljelak

U Dubrovniku, 16. hpnja 1989.

James Joyce
ULIKS

Izdavač
"OTOKAR KERŠOVANI"
Opatija, Maršala Tita 65

Za izdavača
ĐURO SRŠEN

Lektor
ZLATKO CRNKOVÍČ

Tisak
"TISKARA RIJEKA"
Rijeka, 1991

Naklada 3000

ISBN 86-385-0075-0